

مجموعه قوانین و مقررات

محیط زیست

(جلد اول)

تدوین :

دفتر حقوقی و امور مجلس

سازمان حفاظت محیط زیست

فهرست

پیشگفتار چاپ پنجم

مقدمه

تاریخچه سیر تحول قوانین حفاظت محیط زیست در ایران

بخش اول: اسناد کلی

۱ - از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

۲ - سند چشم‌انداز توسعه ایران ۱۴۰۴

۳ - سیاستهای اجرایی دوره چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴

۴ - سیاستهای کلی نظام جمهوری اسلامی ایران

- از احکام دایمی برنامه های توسعه کشور

- ابلاغیه مقام معظم رهبری در خصوص سیاست های کلی محیط زیست

بخش دوم: قوانین عادی

۱- قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست

۲- قانون شکار و صید

۳ - قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا

۴- قانون مدیریت پسماندها

۵- قانون راجع به اجازه تاکسیدرمی جانوران برای اشخاص حقیقی و حقوقی در

قبال دریافت حق الزحمه

۶- قانون ایمنی زیستی

۷- قانون حفاظت دریا و رودخانه‌های مرزی از آلودگی با مواد نفتی

۸- قانون نحوه جبران زحمات و خسارات کارکنان سازمان حفاظت محیط زیست

در ارتباط با جرائم زیست‌محیطی

۹- قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران

- قانون حفاظت، احیاء و مدیریت تالابهای کشور

۱۱- لایحه قانون لغو محدودیت ایجاد کارخانجات و صنایع در داخل شعاع ۵۰ کیلومتری اصفهان

۱۱- قانون تشکیل کمیته کاهش اثرات بلایای طبیعی

۱۲- قانون توزیع عادلانه آب

۱۳- قانون حفاظت در برابر اشعه

۱۴- از قانون مجازات اسلامی

۱۵- از قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب

۱۶- از قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی

۱۷ - از قانون تجدید تشکیلات و تعیین وظایف سازمانهای وزارت کشاورزی

ومنابع طبیعی و انحلال وزارت منابع طبیعی

۱۸ - قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع با اصلاحات بعدی

۱۹- قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور

۲۰- قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگلها و

مراتع

۲۱- قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها

۲۲- قانون حفظ نباتات

۲۳- لایحه نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی،

عمرانی و نظامی دولت

۲۴- لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها

۲۵- قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها

۲۶- قانون مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان

۲۷ - لایحه قانونی مجازات صید غیرمجاز، از دریای خزر و خلیج فارس

- ۲۸- قانون اخذ ورودیه از بازدیدکنندگان پارک‌ها و موزه‌های تاریخی طبیعی
- ۲۹- قانون اخذ ورودیه از بازدیدکنندگان موزه‌های تخصصی
- ۳۰- قانون اراضی مستحدث و ساحلی
- ۳۱- قانون اجازه دریافت وجه در مقابل ارائه خدمات آزمایشگاهی حق‌الزحمه کارشناسی
- ۳۲- قانون نظام جامع دامپروری کشور
- ۳۳- قانون جلوگیری از خردشدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی
- ۳۴- قانون حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی
- ۳۵- ماده ۴۵ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین
- ۳۶- از قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- ۳۷- از قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت
- ۳۸- از قانون مدیریت خدمات کشوری
- ۳۹- قانون مالیات بر ارزش افزوده
- ۴۰- از قانون اصلاح مواردی از قانون برنامه سوم توسعه و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی (موسوم به تجميع عوارض)
- ۴۱- از قانون مالیات‌های مستقیم
- ۴۲- قانون رفع برخی از موانع تولید و سرمایه‌گذاری صنعتی
- ۴۳- از قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو و ماشین‌آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها

۴۴ - از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی

ایران

۴۵ - تبصره ۳۰ از قانون بودجه سال ۱۳۲۸ کل کشور

۴۶ - از قانون تأسیس سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی و اساسنامه آن

۴۷ - قانون تشکیل میراث فرهنگی و گردشگری

۴۸ - از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی

ایران

- از قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی

ایران

- از قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی

ایران

۴۹ - قانون اصلاح قانون ایمنی راهها و راه‌آهن

۵۰ - از قانون تمرکز امور و صنعت و معدن و تشکیل وزارت صنایع و معادن

۵۱ - از قانون معادن

۵۲ - قانون اصلاح بند (۲) ماده (۱) قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت،

درمان و آموزش پزشکی

۵۳ - از قانون نفت

۵۴ - از قانون شهرداری

۵۵ - قانون بکارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح در موارد ضروری

۵۶ - قانون اجازه صدور جواز حمل سلاح توسط ژاندارمری

۵۷ - قانون تشدید مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و قاچاقچیان مسلح

- ۵۸ - قانون استفساریه ماده (۱۰۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران تنفیذی در ماده (۲۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- ۵۹ - قانون تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب
- ۶۰ - قانون تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی
- ۶۱ - از قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی
- ۶۲ - قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران
- ۶۳ - قانون اجازه شرکت یکی از معاونان وزراء و رؤسای سازمان‌های مستقل در شوراها، شوراهای عالی و مجامعی که براساس قانون مرکب از چند وزیر می‌باشند.
- ۶۴ - قانون ادامه عضویت برخی از سازمان‌های دولتی در مجامع بین‌المللی
- ۶۵ - قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی
- ۶۶ - قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی
- ۶۷ - قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در برخی از سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی
- ۶۸ - قانون اجازه تشکیل مرکز مطالعات و تحقیقات دریای خزر با مشارکت دولت‌های فدراسیون روسیه و جمهوری اسلامی ایران
- ۶۹ - قانون تعیین وضعیت شوراهای عالی
- ۷۰ - از قانون سازمان انرژی اتمی
- ۷۱ - قانون تشکیل شورای عالی اقیانوس‌شناسی کشور
- ۷۲ - قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران
- ۷۳ - قانون تأسیس شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور

۷۴ - از قانون کار

۷۵ - از قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور

۷۶ - از قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور

بخش سوم: مصوبات هیأت وزیران

۱ - آیین نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست

۲ - آیین نامه اجرایی قانون شکار و صید

۳ - آیین نامه اجرایی شکار ویژه

۴ - آیین نامه اجرایی قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا

۵ - آیین نامه اجرایی تبصره ماده (۶) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا

۶ - آیین نامه اجرایی نحوه جلوگیری از آلودگی صوتی

۷ - آیین نامه اجرایی جلوگیری از آلودگی آب

۸ - دستورالعمل قانون نحوه جبران زحمات و خسارت کارکنان سازمان محیط

زیست در ارتباط با جرائم زیست محیطی

۹ - آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها

۱۰ - آیین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده ۳۳ اصلاحی قانون حفاظت و بهره برداری

از جنگل ها و مراتع کشور

۱۱ - آیین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده (۳۴) قانون حفاظت و بهره برداری از

جنگل ها و مراتع مصوب ۱۳۵۴/۳/۱۴ الحاق چند تبصره به آن

۱۲ - آیین نامه اجرایی قانون اخذ ورودیه از بازدیدکنندگان پارک ها و موزه های

تاریخ طبیعی

۱۳ - آیین نامه طبیعت گردی

- ۱۴ - آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده (۲) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری
- ۱۵ - مصوبات هیأت وزیران راجع به مناطق گردشگری
- ۱۶ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۵۹) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- ۱۷ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۶۶) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- ۱۸ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۶۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- ۱۹ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۶۴) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- ۲۰ - آیین اجرایی بند (ج) ماده ۱۰۴ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- ۲۱ - آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۰۵ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با اصلاحات بعدی تنفیذی در ماده ۷۱ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳
- ۲۲ - از آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۰۸ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- ۲۳ - از آیین‌نامه اجرایی بند (ج) ماده ۱۲۲ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- ۲۴ - از آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۳۴ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- ۲۵ - آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی
- ۲۵- اساسنامه صندوق ملی محیط زیست

- ۲۷ - آیین‌نامه اجرایی قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب سال ۱۳۵۹ شورای انقلاب مصوب ۱۳/۵/۱۳۸۸
- ۲۸ - آیین‌نامه اصلاحی آیین‌نامه اجرایی قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده (۵۶) قانون جنگل‌ها و مراتع کشور
- ۲۹ - اصلاح آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع «حق‌الکشف»
- ۳۰ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۱) قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور
- ۳۱ - مصوبه هیأت وزیران راجع به سیاست‌های دولت در مورد صیانت از جنگل‌های شمال کشور
- ۳۲ - مصوبه هیأت وزیران راجع به برنامه جامع صیانت از جنگل‌های شمال کشور (حفظ، نگهداری و توسعه جنگل‌های شمال)
- ۳۳ - آیین‌نامه اجرایی قانون حفظ کاربری اراضی زراعی به باغها
- ۳۴ - آیین‌نامه اجرایی قانون حفظ نباتات
- ۳۵ - از آیین‌نامه اجرایی لایحه قانون اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران
- ۳۶ - آیین‌نامه اجرایی قانون منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن به شرکتهای تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی
- ۳۷ - آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران
- ۳۸ - آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی
- ۳۹ - آیین‌نامه اجرایی بندهای (ب)، (ج) و (د) ماده ۴۵ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین

۴۰ - آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱) بند (۵) الحاقی ماده (۸۴) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در مورد معین

۴۱ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۶۴) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

۴۲ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

۴۳ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۱۱) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

۴۴ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۱۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

۴۵ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۵) قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی

صنایع کشور

۴۶ - آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۴ قانون مدیریت خدمات کشوری

۴۷ - آیین‌نامه اجرایی تأسیس و فعالیت سازمان‌های غیردولتی

۴۸ - آیین‌نامه اجرایی ماده واحده قانون تشکیل کمیته ملی کاهش اثرات بلایای

طبیعی

۴۹ - مصوبه هیأت وزیران راجع به ضوابط و معیارهای استقرار صنایع

۵۰ - مصوبه هیأت وزیران راجع به استقرار صنایع

۵۱ - از صورتجلسه هیأت وزیران راجع به ممنوعیت احداث صنایع در شعاع ۱۲۰

کیلومتری تهران مصوب (۱۳۴۶/۳/۲۰)

۵۲ - از آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

۵۳ - مصوبه هیأت وزیران راجع به ضوابط زیست‌محیطی فعالیت‌های معدنی

۵۴ - مصوبه هیأت وزیران راجع به ضوابط نظارت فنی بر بهره‌برداری از معادن شن،

ماسه و خاک رس

۵۵ - محول‌نمودن تصویب‌نامه آیین‌نامه اجرایی قانون معادن و لایحه نظام مهندسی

معدن و زمین‌شناسی به کمیسیون امور زیربنایی و صنعت و محیط‌زیست

۵۶ - آیین‌نامه اجرایی تبصره ۶۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۳ کل کشور موضوع

بهره‌برداری از معادن شن و ماسه

- ۵۷ - از آیین‌نامه اجرایی قانون ضرورت اخذ مجوز برای ساخت، خرید و فروش و نگهداری، تبلیغ و استفاده از دستگاه فلزیاب
- ۵۸ - آیین‌نامه اجرایی کنترل و نظارت بهداشتی بر سموم و مواد شیمیایی
- ۵۹ - آیین‌نامه اجرایی حمل‌ونقل جاده‌ای مواد خطرناک
- ۶۰ - آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت در برابر اشعه
- ۶۱ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۵) قانون بکارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح در موارد ضروری
- ۶۲ - آیین‌نامه اجرایی نحوه انجام معاینه و صدور برگ معاینه فنی خودرو
- ۶۳ - آیین‌نامه ضوابط فنی واردات خودرو
- ۶۴ - آیین‌نامه نحوه از رده خارج کردن خودروهای فرسوده
- ۶۵ - آیین‌نامه جایگزینی و امحای تاکسی‌های فرسوده
- ۶۶ - آیین‌نامه بهداشت محیط
- ۶۷ - آیین‌نامه احداث و استفاده از تأسیسات در فلات قاره و منطقه اقتصادی ایران در خلیج فارس و دریای عمان
- ۶۸ - آیین‌نامه نحوه انجام پژوهش‌ها و تحقیقات علمی در مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان
- ۶۹ - آیین‌نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار، مسیلها، مردابها، برکه‌های طبیعی
- ۷۰ - آیین‌نامه مربوط به استفاده اراضی احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها
- ۷۱ - آیین‌نامه نحوه بررسی و تصویب طرح‌های توسعه و عمران محلی، ناحیه‌ای، منطقه‌ای و ملی و مقررات شهرسازی و معماری کشور
- ۷۲ - آیین‌نامه اموال فرهنگی، هنری و تاریخ عمومی و دولتی

- ۷۳ - آیین‌نامه مربوط به وظایف و طرز کار شورای عالی اقیانوس‌شناسی کشور و کمیته‌های هفت‌گانه آن
- ۷۴ - آیین‌نامه تشخیص صلاحیت و تعیین ناظران معتمد
- ۷۵ - آیین‌نامه تشکیل شورای حفاظت کیفی رودخانه کارون
- ۷۶ - مصوبه هیأت وزیران راجع به واگذاری قسمتی از منابع ملی شده شهر کرد به سازمان حفاظت محیط زیست
- ۷۷ - مصوبه هیأت وزیران راجع به واگذاری قسمتی از منابع ملی شده سمنان به سازمان حفاظت محیط زیست
- ۷۸ - مصوبه هیأت وزیران راجع به واگذاری قسمتی از سازمان حفاظت محیط زیست به شرکت صنایع ملی پتروشیمی
- ۷۹ - اصلاح برخی از مواد فصل دوم آیین‌نامه نحوه تطبیق و تبدیل وضع کارکنان سازمان حفاظت محیط زیست
- ۸۰ - اصلاح تصویب نامه‌های مربوط به اعتبارات اختصاص یافته به استانداری خوزستان و سازمان حفاظت محیط زیست
- ۸۱ - مصوبه هیأت وزیران راجع به عضویت رئیس سازمان حفاظت محیط زیست در شورای عالی بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده
- ۸۲ - مصوبه هیأت وزیران راجع به اصلاح بند ۱ و ذیل یادداشت فصل ۱ و موکول‌بودن ورود و صدور حیوانات و پرندگان وحشی با موافقت سازمان حفاظت محیط زیست
- ۸۳ - مصوبه کمیسیون امور زیربنایی و صنعت هیأت دولت راجع به بلامانع بودن احداث کارخانه داروسازی توسط شرکت ما در محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران با رعایت ضوابط مربوط به حفظ محیط زیست
- ۸۴ - مصوبه هیأت وزیران در مورد مطرح‌شدن مسائل مربوط به مبارزه با آلودگی هوای تهران در شورای عالی حفاظت محیط زیست

۸۵ - مصوبه هیأت وزیران راجع به افزودن متصدیان مشاغل مأمور گارد محیط زیست در سازمان و مشاغل موضوع بند (الف) ردیف ۴ ضوابط اجرایی بودجه سال ۱۳۷۵ کل کشور

۸۶ - مصوبه هیأت وزیران راجع به تعیین رئیس سازمان حفاظت محیط زیست عضو کمیسیون فرهنگی هیأت دولت و اصلاح عنوان بند ۴ ماده (۶) آیین‌نامه داخلی هیأت دولت

۸۷ - مصوبه هیأت دولت راجع به تفویض اختیارات دولت درخصوص آیین‌نامه‌های تشخیص صلاحیت وظیفه‌بندی مهندسین مشاور و پیمانکاران... و صدور مجوز احداث واحدهای تولیدی و... به کمیسیون امور زیربنایی صنعت و محیط زیست

۸۸ - تفویض اختیارات دولت ناشی از تبصره ۲ ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا به کمیسیون متشکل از وزرای عضو شورای عالی محیط زیست و معادن و فلزات، نفت و نیرو

۸۹ - حذف رئیس سازمان حفاظت محیط زیست از ترکیب اعضای کمیسیون امور اجتماعی هیأت دولت موضوع بند (۲) ماده (۶) آیین‌نامه داخلی هیأت دولت

۹۰ - مصوبه هیأت وزیران راجع به اجازه ایجاد صدوسه پست سازمانی جهت واحدهای خارج از مرکز سازمان حفاظت محیط زیست.

۹۱ - مصوبه هیأت وزیران راجع به اضافه‌شدن معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست به ترکیب اعضای شورای عالی مناطق آزاد تجاری صنعتی

۹۲ - مصوبه هیأت وزیران راجع به اضافه‌شدن ریس سازمان حفاظت محیط زیست به ترکیب اعضای ستاد حوادث و سوانح غیرمترقبه کشور موضوع ماده ۶ تصویب‌نامه طرح جامع امداد و نجات کشور

۹۳ - آیین‌نامه اجرایی صدور اسناد مالکیت اراضی کشاورزی

۹۴ - مصوبه هیأت وزیران راجع به مصرف بهینه سوخت و تردد خودروهای دیزلی

۹۵ - آیین‌نامه آمادگی و مقابله با آثار زیان‌بار پدیده گردوغبار (ریزگرد) در کشور

۹۶- تشکیل کار گروه ملی ایمنی زیستی

۹۷- تصویب نامه راجع به تعیین اعضای شورای عالی زیست فناوری

۹۸- مصوبه هیأت وزیران راجع به شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی

۹۹- مصوبه هیأت وزیران راجع به تشکیل کمیسیون هماهنگی پروژه‌های سالم

کشور

۱۰۰- راجع به تشکیل شورای عالی سلامت و امنیت غذایی

۱۰۱- شورای هماهنگی مبارزه با بیماری‌های قابل انتقال بین انسان و حیوان

۱۰۲- مصوبه هیأت وزیران راجع به شاخص‌ها و اهداف کمی بخش‌های صنعت و

معادن و محیط‌زیست و برق در برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

جمهوری اسلامی ایران

۱۰۳- مصوبه هیأت وزیران راجع به تفویض اختیارات دولت درخصوص بند ۴

ماده ۶ آیین‌نامه داخلی هیأت دولت به کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست

۱۰۴ - مصوبه هیأت وزیران راجع به انتقال صنایع آلوده‌کننده و مزاحم محیط

زیست شهر تهران (تهران بزرگ)

۱۰۵- مصوبه هیأت وزیران راجع به انتقال دامداری‌ها و مرغداری‌های داخل

محدوده شهرهای بیش از پنجاه هزار نفر جمعیت به خارج از محدوده شهر

۱۰۶- مصوبه هیأت وزیران راجع به ایجاد هفت شهرک صنعتی جدید در چهار

استان کشور

۱۰۷- مصوبه هیأت وزیران راجع به استفاده از منابع مالی بلاعوض جهت مطالعات

زیست‌محیطی در زمینه‌های ارزیابی و ارزش‌گذاری منابع، پایش انرژی و محیط زیست

- ۱۰۸- مصوبه هیأت وزیران راجع به کلیات، مشخصات و شروط تحقق اهداف طرح مجموعه شهری تهران
- ۱۰۹- مصوبه هیأت وزیران راجع به استانداردهای حد مجاز خروجی از کارخانجات و کارگاههای صنعتی
- ۱۱۰- مصوبه هیأت وزیران راجع به استانداردهای گازهای خروجی از آگروز خودروهای سواری و وانت
- ۱۱۱- مصوبه هیأت وزیران راجع به تولید و ورود مینی بوسها و اتوبوسهای دیزلی فاقد استاندارد مصوب یورو - یک
- ۱۱۲- مصوبه هیأت وزیران راجع به اجازه تولید و ورود و ترخیص انواع وانت، اتوبوس، مینی بوس، کامیون، ماشین آلات راهسازی و ساختمان سازی و کشاورزی
- ۱۱۳- از مصوبه هیأت وزیران درخصوص ورود خودروهای سواری
- ۱۱۴- مصوبه هیأت وزیران راجع به ضوابط فنی واردات و صادرات خودرو
- ۱۱۵- مصوبه هیأت وزیران در مورد تعیین متولی و تقسیم کار، پیگیری و نظارت بر تحقق سیاستهای دولت در زمینه واردات خودرو
- ۱۱۶- مصوبه هیأت وزیران راجع به رعایت استاندارد اروپایی در ورود یا ساخت موتورسیکلت
- ۱۱۷- مصوبه هیأت وزیران راجع به جدول زمانی استاندارد حد مجاز آلایندهای انواع خودروهای بنزینی، گازوئیلی، دوگانه سوز
- ۱۱۸- مصوبه هیأت وزیران راجع به جایگزینی تاکسی ها و تاکسی های موقت شهر تهران با بیش از پانزده سال عمر با خودروهای نو تولید داخلی
- ۱۱۹- مصوبه هیأت وزیران راجع به تعیین سن فرسودگی خودروها
- ۱۲۰- مصوبه هیأت وزیران راجع به ماشین آلات، خودروهای اهدایی و قطعات و لوازم مربوط به آنها
- ۱۲۱- مصوبه هیأت وزیران راجع به ممنوعیت واگذاری خودروهای فرسوده

- ۱۲۲- مصوبه هیأت وزیران راجع به تفویض اختیارات دولت ناشی از تبصره (۲) ماده (۱۵) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴
- ۱۲۳- مصوبه هیأت وزیران راجع به برنامه جامع کاهش آلودگی هوای شهر تهران
- ۱۲۴- موظف شدن سازمان حفاظت محیط زیست و وزارتخانه‌های کار و امور اجتماعی و بهداشت درمان و آموزش پزشکی به ارائه پاسخ استعلامات موضوع ماده (۱۳) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا
- ۱۲۵- مصوبه هیأت وزیران راجع به طرح جامع کاهش آلودگی هوای استان
- ۱۲۶- مصوبه هیأت وزیران راجع به آلودگی هوای تهران
- ۱۲۷- مصوبه هیأت وزیران راجع به برنامه جلوگیری و کاهش آلودگی رودخانه مهم استان
- ۱۲۸- مصوبه هیأت وزیران راجع به عضویت رییس سازمان حفاظت محیط زیست به ترکیب اعضای ستاد حوادث و سوانح غیرمترقبه کشور
- ۱۲۹- مصوبه هیأت وزیران راجع به طرح تبدیل کشت زراعی به باغ در اراضی شیبدار استان گلستان
- ۱۳۰- مصوبه هیأت وزیران راجع به حفاظت و بهره‌مندی و استفاده پایدار از غارهای طبیعی
- ۱۳۱- آیین‌نامه مدیریت، حفاظت و بهره‌برداری از غارهای کشور
- ۱۳۲- جدول ضمیمه مقررات صادرات و واردات راجع به ورود و صدور حیوانات و پرندگان وحشی و مواد تحت کنترل پروتکل مونترال
- ۱۳۳- مصوبه هیأت وزیران در مورد همطرازی معاونان سازمان حفاظت محیط زیست
- ۱۳۴- مصوبه هیأت وزیران راجع به رعایت حقوق اشخاص صاحب حق در اجرای قانون نحوه تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت (مصوب ۸/۱۱/۸۷)

- ۱۳۵- اجازه امضای موقت کنوانسیون ایمنی مواد شیمیایی در محیط زیست به وزارت امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست
- ۱۳۶- مصوبه هیأت وزیران راجع به اضافه شدن کمیته امداد امام خمینی و سازمان حفاظت محیط زیست به بند ۹ تصویبنامه تعیین راهبردها و راهکارها و چگونگی تحقق اجرای سیاست یکپارچه
- ۱۳۷- آیین نامه تشکیل شورای هماهنگی توسعه پایدار مناطق کویری
- ۱۳۸- آیین نامه حمایت از ابداعات و اختراعات مؤثر در بهبود ایمنی و مصرف سوخت و آلاینده‌گی وسایل نقلیه
- ۱۳۹- آیین نامه اجرایی تبصره ۱۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور
- ۱۴۰- تصویب نامه درخصوص تعیین استانداردهای هوای پاک برای سالهای ۱۳۸۸، ۱۳۸۹، ۱۳۹۰
- ۱۴۱- مصوبه هیأت وزیران راجع به محدوده منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس
- ۱۴۲- آیین نامه اجرایی تبصره ۱۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور
- ۱۴۳- آیین نامه اجرایی تبصره ۲ ماده ۲ قانون اراضی مستحدث و ساحلی
- ۱۴۴- مصوبه هیأت وزیران راجع به جدول میزان جرایم تخلفات رانندگی در شهرها در جاده‌های کل کشور

بخش چهارم: مصوبه شورای عالی حفاظت محیط زیست

الف: مصوبات شورای عالی حفاظت محیط زیست در زمینه محیط زیست انسانی

- ۱- مصوبه شماره ۶۸ مورخ ۱۳۵۵/۵/۶ شورای عالی
- ۲- مصوبه شماره ۱۰۳ مورخ ۱۳۵۵/۵/۶ شورای عالی
- ۳- مصوبه شماره ۱۰۴ مورخ ۱۳۵۹/۹/۷ شورای عالی
- ۴- مصوبه شماره ۱۰۸ مورخ ۱۳۶۶/۳/۲۰ شورای عالی

- ۵ - مصوبه شماره ۱۳۴ مورخ ۱۳۶۹/۱۲/۷ شورایعالی
- ۶ - مصوبه شماره ۱۳۵ مورخ ۱۳۷۰/۱۰/۱۲ شورایعالی
- ۷ - مصوبه شماره ۱۳۶ مورخ ۱۳۷۱/۳/۵ شورایعالی
- ۸ - مصوبه شماره ۱۳۸ مورخ ۱۳۷۳/۱/۲۳ شورایعالی
- ۹ - مصوبه شماره ۱۵۶ مورخ ۱۳۷۶/۱۰/۲ شورایعالی
- ۱۰ - مصوبه شماره ۱۵۷ مورخ ۱۳۷۷/۱/۳۱ شورایعالی
- ۱۱ - مصوبه شماره ۱۵۸ مورخ ۱۳۷۷/۱/۳۱ شورایعالی
- ۱۲ - مصوبه شماره ۱۶۱ مورخ ۱۳۷۷/۵/۲۷ شورایعالی
- ۱۳ - مصوبه شماره ۱۶۲ مورخ ۱۳۷۷/۵/۲۷ شورایعالی
- ۱۴ - مصوبه شماره ۱۶۵ مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۲۳ شورایعالی
- ۱۵ - مصوبه شماره ۱۶۶ مورخ ۱۳۷۸/۶/۳ شورایعالی
- ۱۶ - مصوبه شماره ۱۹۵ مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۵ شورایعالی
- ۱۷ - مصوبه شماره ۱۹۷ مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۵ شورایعالی
- ۱۸ - مصوبه شماره ۲۳۶ مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۱ شورایعالی
- ۱۹ - مصوبه شماره ۲۳۷ مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۱ شورایعالی
- ۲۰ - مصوبه شماره ۲۳۹ مورخ ۱۳۸۱/۶/۳ شورایعالی
- ۲۱ - مصوبه شماره ۲۴۰ مورخ ۱۳۸۱/۸/۲۸ شورایعالی
- ۲۲ - مصوبه شماره ۲۴۹ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۷ شورایعالی
- ۲۳ - مصوبه شماره ۲۵۰ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۷ شورایعالی
- ۲۴ - مصوبه شماره ۲۵۸ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۷ شورایعالی

ب: مصوبات شورایعالی حفاظت محیط زیست در زمینه محیط زیست طبیعی

- ۱ - مصوبه شماره ۱۶۴ مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۲۳ شورایعالی
- ۲ - مصوبه شماره ۱۶۸ مورخ ۱۳۷۸/۶/۳ شورایعالی
- ۳ - مصوبه شماره ۲۶۰ مورخ ۱۳۸۴/۲/۱۴ شورایعالی

- ۴ - مصوبه شماره ۱۷۱ مورخ ۱۳۷۹/۳/۱۱ شورایعالی
- ۵ - مصوبه شماره ۱۷۲ مورخ ۱۳۷۹/۳/۱۱ شورایعالی
- ۶ - مصوبه شماره ۲۳۸ مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۱ شورایعالی
- ۷ - مصوبات شورایعالی حفاظت محیط زیست راجع به ممنوعیت‌ها و محدودیت‌ها (زمانی، طریقی، نوعی، کمی، کیفی)
- ۸ - مصوبات شورایعالی حفاظت محیط زیست در مورد خریدوفروش و صدور و نگهداری جانوران وحشی
- ۹ - فهرست مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست
بخش پنجم: سایر شوراهاى عالی
- ۱ - اساسنامه گنجینه ملی آب ایران
- ۲ - مصوبات شورایعالی اداری درخصوص وظایف واحدهای استانی سازمان حفاظت محیط زیست
- ۳ - شاخص‌های اختصاصی ارزیابی عملکرد سازمان حفاظت محیط زیست
- ۴ - مصوبه شماره ۳۰۰۰ / دش شورایعالی اداری (فراهم‌نمودن تسهیلات لازم جهت سرمایه‌گذاری در ایجاد واحدهای صنعتی)
- ۵ - مصوبه شماره ۵۰۵۵ / دش شورایعالی اداری جلب مشارکت مردمی و واگذاری امور و فعالیت‌ها به بخش غیردولتی در سازمان محیط زیست
- ۶ - ضوابط جلوگیری از افزایش محدوده شهرها
- ۷ - طرح منطقه‌ای گیلان و مازندران
- ۸ - دستورالعمل اجرایی وضعیت اضطراری آلودگی هوا به علت کیفیت خاص جوی و پایداری و وارونگی دما
- ۹ - تعیین نرخ بهای بلیط ورودیه بازدیدکنندگان پارکها و موزه‌های تاریخی طبیعی

بخش ششم: مصوبات سازمان حفاظت محیط زیست

- ۱ - استانداردهای خروجی فاضلابها (به استناد ماده ۵ آییننامه جلوگیری از آلودگی آب)
 - ۲ - دستورالعمل اجرایی مصوبه شماره ۱۵۷ شورای عالی حفاظت محیط زیست راجع به نحوه دریافت حق الزحمه کارشناسی
 - ۳ - فهرست مناطق شکار ممنوع
 - ۴ - دستورالعمل ورود و به مناطق مذکور در بند الف ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و عبور از آنها
 - ۵ - ضوابط تعلیف احشام در مناطق حفاظت شده و پناهگاههای حیات وحش
 - ۶ - ضوابط و مقررات مربوط به باغهای وحش
 - ۷ - مقررات صدور فسیلها از کشور
 - ۸ - دستورالعمل صدور پروانه انتفاعی جهت عرضه، خرید و فروش و نگهداری جانوران وحشی تاکسیدرمی شده در اماکن عمومی و تجاری
 - ۹ - دستورالعمل در مورد نحوه صدور مجوز پروانههای ورود و خروج حیوانات و جانوران وحشی
 - ۱۰ - صورتجلسه نهایی مصوبات کمیته بررسی امور و فعالیتهای قابل واگذاری به بخش غیردولتی سازمان حفاظت محیط زیست براساس مصوبه شماره ۵۰۵۵/دش مورخ ۷۳/۱/۲۸ شورای عالی اداری
 - ۱۱ - دستورالعمل خدمتی گارد محیط زیست
- بخش هفتم: آراء وحدت رویه دیوان عالی کشور و دیوان عدالت اداری
- ۱ - رأی وحدت رویه شماره ۳۹ مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۱۲ هیأت عمومی دیوان کشور در مورد اجرای ماده ۱۴ قانون شکار و صید

۲ - رأی دیوان عدالت اداری در مورد تأیید بهای جانوری وحشی مصوبه شورایعالی حفاظت محیط زیست

۳ - رأی وحدت رویه شماره ۶۰۶ هیأت عمومی دیوانعالی کشور در مورد مرجع تجدیدنظر رسیدگی به خواسته ضرر و زیان جرائم بیش از مبلغ بیست میلیون ریال

۴ - رأی وحدت رویه شماره ۶۸۱ دیوان عالی کشور درخصوص قانون ملی شدن جنگلهای کشور

۵ - رأی وحدت رویه دیوان عالی کشور راجع به جنحه یا خلاف بودن مجازات قاطع پاریشه کن کردن یا سوزاندن نهال جنگلی

۶ - رأی وحدت رویه شماره ۵۱۶ درخصوص صلاحیت عام مراجع دادگستری در رسیدگی دعای دستگاه های دولتی علی یکدیگر

۷ - رأی وحدت رویه شماره ۳۵ دیوان عالی کشور راجع به تعقیب جزایی تجاوز به منابع ملی شده به شرط اجرای مقررات ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها

۸ - رأی وحدت رویه شماره ۴۲ دیوانعالی کشور در مورد اسناد عادی مالکیت مالکین اراضی موات شهری

۹ - رأی وحدت رویه شماره ۵۰۲ دیوانعالی کشور راجع به مرجع ماده مکرر قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع کشور مصوب سال ۱۳۴۸

۱۰ - رأی وحدت رویه شماره ۶۰۱ هیأت عمومی دیوانعالی کشور راجع به تجدیدنظرخواهی از آراء هیأت موضوع قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع ماده ۵۶ قانون جنگلها و مراتع

۱۱ - رأی وحدت رویه شماره ۶۳۲ درخصوص مرجع صلاحیتدار برای رسیدگی به بزه صید ماهیان خاویاری

۱۲ - رأی وحدت رویه شماره ۶۸۵ هیئت عمومی دیوانعالی کشور در مورد تخریب منابع طبیعی محیط زیست و قطع اشجار

- ۱۳ - رأی وحدت رویه شماره ۶۹۷ هیأت عمومی دیوانعالی کشور در مورد شکایت راجع به ماده ۵۶ قانون جنگل و مراتع
- ۱۴ - رأی وحدت رویه شماره ۳۷۰۳ هیأت عمومی دیوانعالی کشور راجع به رسیدگی به اتهام حمله و مقاومت اشخاص عادی نسبت به مأمورین دولتی در صلاحیت دادگاه‌های عمومی
- ۱۵ - رأی وحدت رویه شماره ۶۳۵ هیأت عمومی دیوانعالی کشور در مورد شروع به جرم در صورتی جرم و قابل مجازات است که در قانون پیش‌بینی و به آن اشاره شده باشد و عدم تصریح آن در قوانین مربوط جرم نبوده و قابل مجازات نمی‌باشد.
- ۱۶ - رأی وحدت رویه شماره ۱۲ هیأت عمومی دیوانعالی کشور راجع به اهانت به کسانی که در سمت‌های مختلف دولتی انجام وظیفه می‌نمایند از جرایمی نیست که با انصراف شاکی رسیدگی موقوف شود.
- ۱۷ - رأی وحدت رویه ۱۷ هیأت عمومی دیوانعالی کشور در مورد صلاحیت دادگاه‌های انقلاب نسبت به قاچاق اسلحه و حمل و نگهداری آن
- ۱۸ - رأی وحدت رویه شماره ۵۸۵ هیأت عمومی دیوان عالی کشور راجع به دعوی خلع ید از اعیان غیرمنقول به صراحت بند ۳ ماده ۷ قانون تشکیل دادگاه‌های حقوق ۱ و ۲ از دعاوی غیرمالی و رسیدگی آن در صلاحیت دادگاه‌های حقوقی ۲ می‌باشد.
- ۱۹ - رأی وحدت رویه شماره ۲۳۲ هیأت عمومی دیوانعالی کشور راجع به دعوی اعسار در قبال ضرر و زیان ناشی از جرم قابل استماع نیست.
- ۲۰ - رأی شماره ۲۲۱ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری درخصوص ابطال تبصره ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۰۸ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.

پیشگفتار

انسان از دیدگاه اسلامی به عنوان اشرف مخلوقات این کره خاکی را به امانت در ید خود دارد و جهت دستیابی به آمال و آرزوهای خود اغلب فشارهای مضاعف و غیراصولی بر پیکر آن وارد می‌آورد، مصائب و مشکلات عدیده‌ای از جمله صنعت و تکنولوژی، افزایش جمعیت، استفاده غیرمعارف از منابع و ذخایر (اعم از گیاهی و جانوری)، آلودگی‌های زیست محیطی (اعم از آب، هوا و خاک)، که غالباً تمام این رویدادها در مدت زمان نه چندان طولانی گریبان انسان را خواهد گرفت برای جلوگیری و یا حداقل کنترل و نظارت دقیق به روند فوق، نیازمند وضع و اعمال قوانین و مقررات مناسب در جهت کندنمودن روند تخریب و آلودگی‌های زیست محیطی می‌باشیم بدیهی است وضع قوانین و مقررات مربوط با در نظر گرفتن نیازهای اصولی جامعه تحقق پیدا خواهد کرد. توجه به چشم‌انداز و افق بلندمدت و سیاستهای کلان کشور در وضع قوانین و مقررات یکی از اصول اساسی و بنیادین، تدوین تصویب و اجرای آنهاست. هرچند سابقه قانونگذاری زیست محیطی در کشور ما به طور جدی از سه دهه تجاوز نمی‌کند ولی روند روبه رشد تصویب قوانین و مقررات زیست محیطی از یک طرف نشان از توجه و اهتمام به این مباحث و از طرفی رشد فزاینده مباحث زیست محیطی در مسیر توسعه کشور می‌باشد.

بدیهی است افزایش سطح آگاهی زیست محیطی آحاد مردم به خصوص شکل سازمان یافته آنها به صورت تشکلهای زیست محیطی به عنوان پتانسیل های مطرح در

سطح ملی و بین‌المللی در کسب اطلاعات عمومی و تخصصی و چگونگی اجرای قوانین و مقررات زیست‌محیطی را نباید از نظر دور داشت.

در این مجموعه سعی شده است کلیه قوانین و مقررات لازم‌الاجرا و مرتبط با مباحث زیست‌محیطی گردآوری شود. مجموعه حاضر در دو مجلد تدوین و تنظیم شده است. جلد اول به قانون اساسی، سیاست‌های کلی نظام، قوانین عادی، آیین‌نامه‌ها و دیگر مصوبات هیأت وزیران، مصصوبات شوراهای محیط زیست و سازمان، آراء وحدت رویه دیوان عالی کشور ایران، عدالت اداری، و بطور کلی حقوق داخلی اختصاص دارد و جلد دوم شامل مجموعه کنوانسیون‌ها و پروتکل‌های زیست‌محیطی مربوط و یا معاهدات زیست‌محیطی منطقه‌ای و بین‌المللی که دولت جمهوری اسلامی ایران در آن‌ها عضویت دارد می‌باشد.

در پایان وظیفه خود می‌دانم از تلاش‌های آقای دکتر نادر ساعدی، مشاور دفتر تشکر و قدردانی نمایم.

علی سمیعی

تاریخچه سیر تحول

قوانین حفاظت محیط زیست در ایران

باتوجه به تعریف جامع «محیط زیست» هم در ادبیات حقوقی و نیز در حقوق تطبیقی می‌بایست در بررسی تحول حقوق محیط زیست ایران به ضوابط منابع طبیعی از قبیل جنگل‌ها و مراتع، شیلات و حتی موضوعات مربوط به بهداشت محیط حمایت و مهاجرت شهرنشینی و شهرسازی نیز پرداخته شود. با این حال اولاً ورود به این بحث مستلزم بررسی تاریخی کلیه قوانین و مقررات منابع طبیعی کشور از آغاز دوره قانونگذاری تا به امروز می‌باشد که به علت حجم تنوع نسبتاً زیاد، مقررات سابق از حوصله این مجموعه خارج است ثانیاً چون قوانین حفاظت محیط زیست به معنای مضیق و به شکل کنونی به دنبال تجدید ساختار سازمان شکاربانی و نظارت بر صید و تبدیل آن به سازمان حفاظت محیط زیست و تحول قوانین مربوط به حفاظت از حیات وحشی و محیط طبیعی و انسانی و اکوسیستم‌های ویژه تدوین و تصویب گردیده است، در این جلد از مجموعه قوانین و مقررات حفاظت محیط زیست کشور، در آن حد که به جانوران وحشی به عنوان اموال بلاصاحب نگریسته شده، به بررسی تاریخی و کلی موازین مربوط به حیطه عمل سازمان حفاظت محیط زیست اکتفا می‌شود.

۱ - مواد ۱۷۹ و ۱۸۲ قانون مدنی مصوب ۱۸ اردیبهشت ۱۳۰۷ اولین احکام قانونی در باب شکار محسوب می‌شوند: ماده ۱۸۲ قانون مدنی مصوب ۸ اردیبهشت ۱۳۰۷ اولین احکام قانونی در باب شکار محسوب می‌شوند، ماده ۱۸۲ قانون مذکور مقررات راجع به شکار را به تدوین نظامات مخصوصه دیگر موکول کرده است. شایان ذکر است که مقررات مذکور در پرتو موازین خاص حمایت از حیات وحشی، نسخ ضمنی شده‌اند.

۲ - در تاریخ ۲۰ شهریور ۱۳۲۷ هیأت وزیران طی تصویب‌نامه‌ای، صید ماهی با دینامیت و بطری محتوی آهک و مواد منفجره و همچنین صید ماهی با هر نوع مواد سمی و مخدر را در آبهای کشور ممنوع اعلام کرد.

۳ - قانون شکار در تاریخ ۴ اسفند ۱۳۳۵ به عنوان اولین مقررات مستقل و نسبتاً جامع در زمینه حفاظت از حیات وحش مستمل بر هفت ماده و ده تبصره به تصویب مجلس وقت رسید.

کانون شکار ایران براساس ماده یک قانون مذکور به عنوان یک سازمان مستقل در جهت حفظ نسل وحوش و اجرای مقررات شکار تشکیل گردید. این کانون دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی بود.

از موارد حائز توجه قانون مذکور اختیارات ویژه کانون در زمینه نظارت بر فعالیت‌های بخش خصوصی در زمینه شکار بود، به این معنا که طبق تبصره ۳ ماده یک تأسیس باشگاه‌های شکار

در کشور موقوف به اجازه کانون شکار ایران و تصویب اساسنامه باشگاهها توسط کانون بود.

۴ - آیین‌نامه اجرایی قانون شکار مشتمل بر چهار فصل و ۵۷ ماده در سال ۱۳۳۶ به تصویب هیأت وزیران رسیده و به‌طور آزمایشی به اجرا درآمد. ازجمله مواد این آیین‌نامه تعیین مقررات شکار و گونه‌های قابل شکار و تعیین تشکیلات مرکزی کانون متشکل از رئیس، نواب رئیس، دبیر کل و قائم‌مقام دبیر کل بود.

۵ - در سال ۱۳۳۸ آیین‌نامه اجرایی قانون شکار با بازبینی مجدد مشتمل بر چهار فصل و ۶۲ ماده با تغییراتی در تشکیلات کانون شکار ایران و اصلاحاتی در جهت تحکیم مقررات شکار به تصویب هیأت وزیران رسیده و به‌طور آزمایشی به اجرا درآمد. بالاخره در تاریخ ۷ اسفند ۱۳۴۲ مقررات تحت عنوان «آیین‌نامه قانون شکار» مشتمل بر هفت فصل و ۳۹ ماده به تصویب هیأت وزیران رسیده و جایگزین آیین‌نامه‌های اجرایی سابق گردید. در این آیین‌نامه علاوه بر مقررات شکار برای اولین بار اکوسیستم‌های ویژه به نام پارک‌های وحشی و مناطق حفاظت‌شده مورد توجه قانونگذاری قرار گرفت.

۶ - در تاریخ ۱۳۳۷/۳/۲۹ و در اجرای قرارداد منعقدہ بین دولتین ایران و شوروی سابق (مشمول بر ۴۴ مادہ، یک پروتکل و سه ضمیمہ) راجع بہ انتظامات مرزی ایران و شوروی مورخ ۱۴ مہ ۱۹۵۷ میلادی، قانون مربوط بہ قرارداد، ترتیب تصفیہ اختلافات و حوادث مرزی بین دو کشور مذکور بہ تصویب مجلس رسید. در مادہ ہفدہم قرارداد فوق ترتیباتی از نظر شکار در مرز طرفین بہ شرح زیر تعیین و برقرار شد.

الف - ہر یک از طرفین متعہد شدند کہ مراقبت نماید مقررات شکار در خاک آنها در نزدیکی خط مرز شدیداً رعایت شود و در حین شکار و تیراندازی و تعقیب حیوانات وحشی و طیور از خط مرز تجاوز ننماید.

ب - مصادر امور مربوط بہ طرفین متعہدین در تمام مسائل حفظ حیوانات وحشی و پرندگان تدریجاً توافق حاصل کردہ و راجع بہ ممنوع شدن شکار در قسمت های مخصص از مرز، زمان واحدی را اعلام نمایند.

۷ - در ۱۶ خرداد ۱۳۴۶ قانون شکار و صید مشتمل بر ۳۱ مادہ تصویب شد. با تصویب قانون مذکور سازمان شکاریابی و نظارت بر صید تشکیل و جایگزین قانون شکار ایران گردید. این سازمان بہ عنوان یک دستگاه مستقل دولتی دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی بودہ و مقررات استخدامی خاص خود را داشت.

باتوجہ بہ مادہ یک قانون مذکور سازمان شکاریابی و نظارت بر صید زیر نظر شورایعالی مرکب از وزرای کشاورزی، کشور، دارایی، جنگ و شش نفر از اشخاص ذیصلاح قرار داشت.

در قانون مذکور وظایف سازمان شکاریابی و نظارت بر صید از چارچوب مقررات ناظر بر شکار فراتر رفته و وظایفی در ابعاد تحقیقاتی و مطالعاتی مربوط بہ حیات وحش کشور و اکوسیستم های ویژه و تکثیر و پرورش حیوانات وحشی و حفاظت از زیستگاه های آنها اضافہ و ادارہ امور پارک های وحش و مناطق حفاظت شدہ و بالاخرہ موزہ های حیوان شناسی در حیطہ اختیارات این دستگاه قرار گرفت.

قانون شکار و صید در سال های ۱۳۵۳ و ۱۳۷۵ اصلاح شدہ است.

۸ - در تاریخ ۹ دیماه ۱۳۴۶ آیین‌نامه اجرایی قانون شکار و صید مشتمل از شش فصل و ۳۶ ماده به تصویب هیأت وزیران رسید. در این آیین‌نامه تعاریف و مقررات مربوط به شکار و صید حیوانات وحشی، نحوه همکاری با سایر دستگاه‌های دولتی و مقررات مربوط به خرید و فروش تکثیر و پرورش و صادرات و واردات مشخص گردیده است.

۹ - در سال ۱۳۵۰ براساس ماده ۴ قانون تجدید تشکیلات و تعیین وظایف سازمان‌های وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و انحلال وزارت منابع طبیعی مصوب ۱۲ بهمن ۱۳۵۰ نام سازمان شکاربانی و نظارت بر صید به سازمان حفاظت محیط زیست و نام شورای عالی شکاربانی و نظارت بر صید به شورای عالی حفاظت محیط زیست تبدیل شده و امور حفاظت محیط زیست از جمله پیشگیری و ممانعت از هرگونه اقدام که منجر به آلودگی یا تخریب محیط زیست شود، از اختیارات و وظایف این سازمان محسوب گردید.

۱۰ - در تاریخ ۲۸ خرداد ۱۳۵۳ با تصویب قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست، سازمان حفاظت محیط زیست ضمن تغییر ساختار تشکیلاتی دارای اختیارات وسیعی در زمینه جلوگیری از آلودگی‌ها و تخریب محیط زیست گردید. به موجب قانون مذکور سازمان محیط زیست وابسته به نخست‌وزیری سابق و زیرنظر شورای عالی حفاظت محیط زیست مرکب از ۹ وزیر و ۵ نفر از اشخاص ذیصلاح در امر محیط زیست اداره می‌شد.

به موجب ماده ۶ قانون مذکور سازمان حفاظت محیط زیست علاوه بر وظایف مقرر در قانون شکار و صید وظیفه تحقیقات و بررسی‌های علمی و اقتصادی در زمینه بهبود و بهسازی محیط زیست، و جلوگیری از برهم خوردن تعادل و تناسب محیط زیست را برعهده داشت. قانون فوق‌الذکر با اصلاحاتی در سال ۱۳۷۱ به قوت خود باقی است.

۱۱ - در تاریخ ۳۰ دی ماه ۱۳۵۳ قانون اصلاح قانون شکار و صید به موجب ماده واحده مشتمل بر ۱۱ بند تصویب گردید. با تصویب اصلاحیه مذکور عناوین و مقررات

قانون شکار و صید با اصول و مقررات قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست تطبیق و بعضی مواد آن به لحاظ عدم ضرورت لغو گردید.

۱۲ - آیین نامه جلوگیری از آلودگی هوا در تاریخ ۲۹ تیرماه ۱۳۵۴ به استناد ماده ۱۰ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست به تصویب کمیسیونهای مربوط مجلسین وقت رسید اهمیت آیین نامه مذکور و بنابر آیین نامه های جلوگیری از آلودگی موجب گردید تا قانونگذار مرجع تصویب آنها را به جای هیأت وزیران، کمیسیون های مجلس تعیین نماید.

آیین نامه مذکور و سایر آیین نامه های جلوگیری از آلودگی موجب گردید تا قانونگذار مرجع تصویب آنها را به جای هیأت وزیران، کمیسیون های مجلس تعیین نماید.

۱۳ - آیین نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مشتمل بر ۹ فصل و ۴۸ ماده در تاریخ ۳ اسفند ۱۳۵۴ به تصویب هیأت وزیران رسید. این آیین نامه دربرگیرنده تعاریف و مقررات حفاظت از مناطق چهارگانه تحت اختیار و نظارت سازمان می باشد.

۱۴ - اصل پنجاهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (مصوب سال ۱۳۵۸) پیام آور ضرورت حفاظت از محیط زیست که نسل امروز و نسلهای بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند به موجب این اصل هرگونه فعالیت اقتصادی و اجتماعی و غیره که ملازم با آلودگی و تخریب غیرقابل جبران محیط زیست باشد ممنوع اعلام گردیده است، اصل پنجاهم قانون اساسی یکی از معتبرترین قوانین اصولی کشور در زمینه حفاظت محیط زیست محسوب می شود.

۱۵ - آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب در تاریخ ۲۴ آذر ۱۳۶۳ مشتمل بر ۲۱ ماده به تصویب هیأت وزیران رسیده و تکالیفی را درخصوص کنترل منابع آلوده کننده آب برای مسئولین منابع مشخص نموده و نحوه جلوگیری از آلودگی آب را تعیین کرده است. آیین نامه مذکور در سال ۱۳۷۳ مورد تجدیدنظر قرار گرفت.

۱۶ - تبصره ۱۳ قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۱ بهمن ۱۳۶۸ به عنوان یک امر سیاستگذاری و برنامه‌ریزی کشور، کارخانجات و کارگاه‌ها را در جلوگیری از آلودگی محیط زیست و جبران خسارات وارده سهم تلقی و به صورت اختصاص یک در هزار درآمد حاصل از فروش تولیدات آنها موجبات مشارکت منابع آلوده‌کننده را در زمینه حفاظت محیط زیست از طریق برقراری یک نوع تشویق و معافیت مالیاتی فراهم نموده است.

با پایان مدت اعتبار قانون برنامه اول همین مفهوم در بند «د» ماده ۴۵ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین تکرار گردید.

۱۷ - تبصره ۸۲، ۸۱، ۸۳ قانون برنامه دوم توسعه، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۲۰ آذر ۱۳۷۳ تکالیف و الزاماتی را به منظور حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری اصولی از منابع طبیعی، رعایت ملاحظات زیست‌محیطی خصوصاً مسئله ارزیابی زیست‌محیطی که به عنوان یک راهکار مشخص جهت اجرای کلیه فعالیت‌های مرتبط با محیط زیست اعم از اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی برای دولت مقرر نموده است، اختصاص دارد.

۱۸ - آیین‌نامه اجرایی تبصره ۸۲ قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مشتمل بر ۱۰ ماده و ۷ تبصره در تاریخ ۸ مهرماه ۱۳۷۷ به تصویب هیأت وزیران رسید که حاوی مقررات و ضوابط چگونگی بهره‌برداری از منابع طبیعی با رعایت کلیه ضوابط زیست‌محیطی و استفاده بهینه از انرژی در کشور، آرایه ضوابط و مقرراتی درخصوص بهره‌برداری از معادن شن و ماسه، الزام واحدهای صنعتی به رعایت ضوابط زیست‌محیطی، همچنین تمهیداتی به منظور جلوگیری و کنترل آلودگی هوای ۶ شهر بزرگ خصوصاً تهران می‌باشد.

۱۹ - جایگاه محیط‌زیست در قانون برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۷ فروردین ۱۳۷۹ به صورت مشخص و اختصاصی در فصل دوازدهم تحت عنوان سیاست‌های زیست‌محیطی در مواد ۱۰۴ و ۱۰۵ قانون

مذکور تدوین گردیده البته موارد دیگری نیز از مواد ۱۷، ۶۱، ۸۵، ۱۱۴، ۱۲۲، ۱۳۴، ۱۴۴، ۱۵۰، ۱۵۳ و ۱۷۳ نیز تصمیم‌گیری‌های مربوط به فعالیتهای عمرانی و توسعه‌ای پیش‌بینی شده را تلویحاً موکول و منوط به رعایت مقررات زیست محیطی نموده است.

۲۰ - در برنامه چهارم توسعه فصل پنجم به حفاظت محیط زیست اختصاص داده شده است علاوه بر موارد ۵۹ تا ۷۳ قانون برنامه چهارم که مستقیماً به محیط زیست مربوط است در موارد متعدد دیگری از قبیل مواد ۱۴، ۱۷، ۲۰، ۳۱، ۳۱، ۳۲، ۳۴، ۴۳، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۸۳، ۱۱۷، ۱۳۵ و ۱۴۰ نیز ضرورت حفاظت از محیط زیست و رعایت اصول و ملاحظات زیست‌محیطی مورد توجه و تأکید قرار گرفته است.

۲۱ - قانون مدیریت پسماندها که ضرورت تصویب آن از سال‌ها پیش احساس می‌شد یکی از قوانین مهم زیست‌محیطی است که در اردیبهشت ۸۳ و اواخر دوره مجلس ششم با قید دو فوریت به تصویب رسید.

بخش اول

اسناد کلی

بخش اول: اسناد کلی

اصل پنجاهم قانون اساسی ایران

در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که نسل امروز و نسل‌های بعد باید در آن حیات اجتماعی روبه‌رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می‌گردد. از این‌رو فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیرقابل جبران آن ملازمه پیدا کند ممنوع است.

اصل چهل و پنجم قانون اساسی ایران

انفال و ثروت‌های عمومی از قبیل زمین‌های موات یا رهاشده، معادن، دریاها، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و سایر آبهای عمومی، کوهها، دره‌ها، جنگلها، نزارها، بیشه‌های طبیعی، مراتعی که حریم نیست. ارث بدون وارث و اموال مجهول‌المالک و اموال عمومی که از غاصبین مسترد می‌شود. در اختیار حکومت اسلامی است تا برطبق مصالح عامه نسبت به آنها عمل نماید. تفصیل و ترتیب استفاده از هر یک از قانون معین می‌کند.

سند چشم‌انداز بیست‌ساله (توسعه ایران ۱۴۰۴)

با اتکال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه‌ریزی‌شده و مدبرانه‌ی جمعی و در مسیر تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی، در چشم‌انداز بیست ساله، ایران کشوری است توسعه‌یافته با جایگاه اول اقتصادی علمی و فناوری در سطح منطقه با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل.

جامعه‌ی ایرانی در افق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت :

- توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود، متکی بر اصول اخلاقی و ارزش‌های اسلامی، ملی و انقلابی، با تأکید بر مردم‌سالاری دینی،

عدالت اجتماعی، آزادی‌های مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسانها و بهره‌مندی از امنیت اجتماعی و قضایی

- برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی.

- امن، مستقل و مقتدر با سامان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه‌جانبه و پیوستگی مردم و حکومت.

- برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب.

- فعال، مسئولیت‌پذیر، ایثارگر، مؤمن، رضایت‌مند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه‌ی تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مقتدر به ایرانی‌بودن.

- دست‌یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه‌ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد بر شتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.

- الهام‌بخش، فعال و مؤثر در جهان اسلام با تحکیم الگوی مردم‌سالاری دینی، توسعه‌ی کارآمد، جامعه‌ی اخلاقی، نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی، تأثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای براساس تعالیم اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره).

- دارای تعامل سازنده و مؤثر با جهان براساس اصول عزت، حکمت و مصلحت.

ملاحظه: در تهیه، تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سالیانه، این نکته مورد توجه قرار گیرد که شاخص‌های کمی کلان آنها از قبیل نرخ سرمایه‌گذاری، درآمد سرانه، تولید ناخالص ملی، نرخ اشتغال و تورم، کاهش فاصله‌ی درآمد میان دهک‌های بالا و پایین جامعه، رشد و فرهنگ و آموزش و پژوهش و توانایی‌های دفاعی

و امنیتی، باید متناسب با سیاست‌های توسعه و اهداف و الزامات چشم‌انداز، تنظیم و تعیین گردد و این سیاست‌ها و هدف‌ها به‌صورت کامل مراعات شود.

سیاست‌های کلی نظام در دوره چشم‌انداز

(ایران ۱۴۰۴)

سیاست‌های کلی نظام در دوره چشم‌انداز

الف: امور فرهنگی

۱ - تقویت روحیه ایمان و ایثار و عنصر فداکاری به‌عنوان عامل اصلی اقتدار ملی، تبیین مبانی ارزشی و تقویت اعتماد به نفس ملی.

۲ - ایجاد جامعه‌ای سالم، اخلاقی، مبتنی بر ارزش‌های اسلامی، فرهنگ‌مدار و شهروندانی آگاه، عزتمند و برخوردار از ملاک‌های درستکاری و احساس رضایتمندی.

۳ - رشد و اعتلای فرهنگ و هنر ایران و اسلام به‌عنوان عناصر هویت ملی.

۴ - پیشبرد راهبرد گفت‌وگوی میان تمدن‌ها و فرهنگ‌ها در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی.

۵ - ارتقای نقش و جایگاه زنان در توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی کشور و تقویت نهاد خانواده

۶ - نهادسازی در جهت تولید و ترویج علم و تحقیق و افزایش سهم کشور در تولیدات علمی جهان و گسترش و تعمیق نهضت نرم‌افزاری و تأکید بر رویکرد خلاقیت و نوآوری.

۷ - توسعه علوم و فناوری‌های جدید شامل: فناوری زیستی، ریز فناوری، فرهنگی، فناوری زیست‌محیطی و فناوری محیط جدید.

۸ - توسعه ارتباطات و زیرساخت‌های ارتباطی و فناوری اطلاعات، متناسب با پیشرفت‌های جهانی.

ب: امور اجتماعی - سیاسی و دفاعی

- ۹ - تضمین حقوق مدنی و انسانی و دسترسی به فرصتهای برابر برای افراد جامعه و احترام به نهادهای حقوق معنوی افراد
- ۱۰ - توسعه و تجهیز منابع انسانی آگاه، انعطاف پذیر و ماهر با قابلیت های مشارکت و فعالیت در فضای نوین رقابتی و نوآوری و در حال تغییر
- ۱۱ - حاکمیت بخشیدن رویکرد و مبانی علمی و فنی، تمرکززدایی، شفاف سازی و پاسخ گویی بر همه سطوح و فرایندهای تصمیم سازی و تصمیم گیری حوزه های حاکمیت کشور
- ۱۲ - بهبود کیفیت زندگی، سلامت، امنیت غذایی، تربیت بدنی، رفع فقر و حمایت از گروه های آسیب پذیر و تحقق عدالت اجتماعی
- ۱۳ - بهبود ساختار سیاسی، قضایی و ایجاد محیط حقوقی مناسب برای توسعه کشور
- ۱۴ - تقویت امنیت و اقتدار ملی با تکیه بر رشد اقتصادی، مشارکت سیاسی و تعادل منطقه ای
- ۱۵ - ارتقای توان آمادگی دفاعی نیروهای مسلح برای بازدارندگی، ابتکار عمل و مقابله مؤثر در برابر تهدیدها، حفاظت از منافع ملی، انقلاب اسلامی و منابع حیاتی کشور.
- ۱۶ - دگرگونی در نظام پرداخت یارانه ها و پرداخت های انتقالی دولت و شفاف سازی یارانه های پنهان در اقتصاد کشور، همراه و همزمان با اجرای سیاست های جبرانی و تقویت نظام های جامع تأمین اجتماعی، و حمایت از قشرهای محروم
- ۱۷ - تغییر و نقش و اندازه دولت به سطح دولتی سیاستگذار، تسهیل کننده، کارآفرین و کوچک
- ۱۸ - تأمین حقوق قانونی اقوام و اقلیت ها مصرح در قانون اساسی، در چهارچوب همگرایی و تقویت وفاق ملی

- ۱۹ - جهت گیری روابط خارجی و اتخاذ دیپلماسی فعال برای گسترش همکاری و حضور کارآمد در مجموعه ها و معاهدات منطقه ای و بین الملل
- ۲۰ - توسعه همکاری های همه جانبه با کشورهای دوست، منطقه و اسلامی و مشارکت بین الملل برای حفظ صلح
- ۲۱ - توسعه نظم و امنیت عمومی
- ۲۲ - تعمیم عدالت از طریق توسعه قضایی، به منظور دستیابی آحاد جامعه به حقوق شهروندی
- ۲۳ - توسعه قانونگرایی، تقویت انضباط اجتماعی و وجدان کار
- ۲۴ - توجه به نیازها و ضرورت های جوانان و فراهم کردن شرایط مناسب برای مشارکت آنها در فعالیت های اجتماعی و حمایت از استعداد های درخشان
- ۲۵ - تقویت مبانی جامعه مدنی، مشارکت همگانی، اخلاق و روحیه کار گروهی و سازگاری رقابت پذیری در کلیه روابط اجتماعی و سیاسی
- ج: امور اقتصادی
- ۲۶ - تحقق رشد اقتصادی سریع، پیوسته و باثبات
- ۲۷ - ایجاد اشتغال مولد و کاهش نرخ بیکاری
- ۲۸ - تحقق رقابت پذیری اقتصاد کشور در سطح بازارهای داخلی و خارجی.
- ۲۹ - ایجاد سازوکارهای انگیزشی برای رشد بهره وری عوامل تولید (انرژی، سرمایه، نیروی کار، آب و...)
- ۳۰ - تعامل فعال با جهان در تمام عرصه ها و هم پیوندی و اثربخشی در سطح اقتصاد جهانی
- ۳۱ - پشتیبانی از کارآفرینی، فعالیت های نوآورانه و ظرفیت های فنی و پژوهشگری
- ۳۲ - تأمین امنیت غذایی کشور با تأکید بر خودکفایی نسبی در تولید محصولات کشاورزی
- ۳۳ - دستیابی به اقتصاد متنوع، متکی به دانایی، سرمایه انسانی و فناوری های نوین

۳۴ - حضور مؤثر در بازارهای منطقه‌ای و جهانی و مشارکت فعال در تقسیم کار

بین‌الملل

۳۵ - ایجاد سازوکارهای انگیزشی برای توسعه صادرات غیرنفتی و رفع موانع تولید

قابل رقابت در عرصه بازارهای جهانی

۳۶ - ایجاد فضای مناسب، امن و اطمینان‌بخش برای فعالان اقتصادی و

سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی با تکیه بر احترام به حقوق مالکیت دارایی‌های مادی و

غیرمادی

۳۷ - اتکا به مزیت‌های نسبی و رقابتی، و خلق مزیت‌های جدید

۳۸ - توانمندسازی بخش‌های خصوصی و تعاونی، به‌عنوان محرک اصلی رشد

اقتصادی

۳۹ - تلاش برای مهار و تورم و افزایش قدرت خرید گروه‌های متوسط و کم‌درآمد

جامعه

۴۰ - نظم و انضباط مالی و بودجه‌ای و تعادل بین منابع و مصارف دولت

۴۱ - ارتقای ظرفیت و توانمندی‌های بخش تعاونی، تسهیل فرایند دستیابی آن به

منابع، اطلاعات و فناوری، تسهیل ارتباطات و توسعه پیوندهای فنی، اقتصادی و مالی

بین انواع تعاونی‌ها

۴۲ - توسعه حضور بخش‌های تعاونی و خصوصی در همه بخش‌های اقتصادی و

محدودکردن تصدی دولت در فعالیت‌های اقتصادی در سقف عناوین مصرح در صدر

اصل ۴۴ قانون اساسی و حداکثر حضور کارآمد در قلمروهای امور حاکمیتی

د: آمایش سرزمین، امور زیست‌محیطی و توسعه پایدار

۴۳ - پایدارسازی فرایند توسعه با تکیه در حفاظت از محیط زیست و بهره‌برداری

بهینه از منابع

۴۴ - تحقق توسعه پایدار، مبتنی بر دانایی در عرصه‌های اجتماعی اقتصادی، فرهنگی و زیست‌محیطی کشور، به نحوی که ضمن ارتقای کیفیت زندگی، حقوق نسل‌های کنونی و آینده نیز محفوظ بماند.

۴۵ - آمایش سرزمین بر مبنای مزیت‌های نسبی مناطق، به‌نحوی که هر ایرانی به منطقه‌ای که در آن با عزت و آرامش زندگی می‌کند، افتخار نماید.

۴۶ - شناخت عناصر سازنده فرهنگ، هنر، دانش و تمدن اسلامی و ایرانی، به‌عنوان عناصر هویت ملی و بهره‌گیری از مزیت‌های تاریخی و فرهنگی مناطق مختلف کشور، برای مشارکت فعال مناطق در توسعه پایدار

۴۷ - سازماندهی فضای ملی، ایجاد تعادل منطقه‌ای و تقویت نقش منطقه‌ای کشور، با بهره‌گیری از قابلیت‌ها و مزیت‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و طبیعی سرزمین، با هدف ارتقای جایگاه بین‌المللی کشور.

آینده‌های ممکن در افق چشم‌انداز

اجرای سیاست‌های کلی مندرج در این سند، در قالب عملیات توأم با درایت و مدیریت خردمندانه، علمی و همه‌جانبه و توجه به دیپلماسی هدفمند کشور، همراه با حفظ منابع ملی، باعث تحولات چشمگیری در همه شئون اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور خواهد شد. رسیدن به هدف‌های یادشده مستلزم برداشتن گام‌های بزرگ، توأم با نهادسازی پیشرفته و استفاده از تجربیات کشورهای است که این مسیر را پیموده‌اند.

مقایسه شاخص‌های مهم اقتصادی در دوره (۹۴-۱۳۸۴) در دو گزینه ادامه روند موجود و گزینه مطلوب به شرح زیر می‌باشد :

جدول شماره ۱ - مقایسه شاخص‌های اقتصادی در دوره (۹۴-۱۳۸۴) در دو گزینه ادامه روند موجود، و گزینه مطلوب چشم‌انداز
موضوع ادامه روند موجود گزینه مطلوب

رشد متوسط سالانه تولید ناخالص داخلی (درصد) ۸ / ۳۶ / ۹
 رشد متوسط سالانه درآمد سرانه (درصد) ۷ / ۲۲ / ۵
 (دوبرابر سال پایه)
 رشد متوسط سالانه سرمایه‌گذاری (درصد) ۱۰ / ۳۹ / ۹
 رشد متوسط سالانه بهره‌وری نیروی کار (درصد) ۴ / ۱۴ / ۵
 نرخ بیکاری (درصد) در پایان دوره ۷ / ۱۷۰ / ۵
 جمعیت بیکار (هزار نفر) در پایان دوره ۲۱۸۴ ۵۲۵۷
 صادرات کالاهای غیرنفتی (میلیون دلار) در سال پایان دوره ۳۱۵۲۷ ۱۰۹۲۰
 صادرات صنعتی (میلیون دلار) در سال پایان دوره ۲۳۶۴۵ ۵۳۲۰
 تراز تجاری (میلیو دلار) در سال پایان دوره ۰ - ۱۹۸۴۰
 سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (میلیون دلار) در سال پایان دوره ۶۳۰۶ ۱۱۲۶ / ۵
 رشد متوسط سالانه نقدینگی (درصد) ۱۶ / ۲۷۰ / ۳
 نرخ متوسط سالانه تورم (درصد) ۵ / ۲۲۰ / ۰
 نسبت هزینه دهک ثروتمندترین به دهک فقیرترین افراد جامعه در پایان دوره ۷ / ۱۴ / ۲۲۰

۴ - سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران

(مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۳)

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ترجمان خواسته‌ها و آرمان‌های ملت ایران و نشان‌دهنده جهت و مسیر حرکت مردم و چارچوب کلی برای تدوین قوانین و سیاست‌های کلی نظام است.

یکی از ویژگی‌های ممتاز قانون اساسی، قدرت انعطاف با شرایط و تحولات است و برای خروج از معضلات و تنگناها و استفاده بیشتر از نظرات افراد خبره و صاحب‌نظران راه‌حل‌های عملی ارائه نموده است.

اینک در مرحله جدید از تعیین سیاست‌های کلی نظام و در پی دریافت مشورت‌های مجمع تشخیص مصلحت نظام مطابق بند یکم اصل ۱۱۰ قانون اساسی اولین مجموعه از سیاست‌های کلی بلندمدت جمهوری اسلامی در موضوعاتی که در آن نظر آن مجمع از اولویت بیشتری برخوردار بوده است (امنیت اقتصادی - انرژی - منابع آب - بخش معدن - منابع طبیعی - بخش حمل و نقل) تعیین و به قوای سه‌گانه‌ی کشور ابلاغ می‌گردد.

در پایان ضمن یادآوری دو نکته بر خود لازم می‌دانم از زحمات رییس و اعضای محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام و دبیرخانه و کلیه مسؤولان و افراد صاحب‌نظر که در فراهم‌آوردن چنین مجموعه‌ای نقش داشته‌اند سپاسگذاری کنم.

۱ - اینجانب باتوجه به اصل ۱۱۰ قانون اساسی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های ابلاغی را برعهده‌ی مجمع تشخیص مصلحت نظام نهاده‌ام و آن مجمع موظف است با سازوکار مصوب، گزارش نظارت خود را به اینجانب ارائه کند.

۲ - سیاست‌های ابلاغی در چارچوب اصول قانون اساسی نافذ است و تخطی از این قانون در اجرای سیاست‌های کلی پذیرفته نیست.

مزید توفیقات همگان را از خداوند متعال خواستارم.

سید علی خامنه‌ای

سیاست‌های کلی امنیت اقتصادی

۱ - حمایت از ایجاد ارزش افزوده و سرمایه‌گذاری و کارآفرینی از راه‌های قانونی و مشروع.

۲ - هدف از امنیت سرمایه‌گذاری، ایجاد رفاه عمومی و رونق اقتصادی و زمینه‌ساز برای عدالت اقتصادی و از بین بردن فقر در کشور است. وضع قوانین و مقررات مربوط به مالیات و دیگر امور که به آن هدف کمک می‌کند، وظیفه الزامی دولت و مجلس است.

۳ - قوانین و سیاست‌های اجرایی و مقررات باید دارای سازگاری و ثبات و شفافیت و هماهنگی باشد.

۴ - نظارت و رسیدگی و قضاوت در مورد جرایم و مسائل اقتصادی باید دقیق و روشنتر و تخصصی باشد.

۵ - شرایط فعالیت اقتصادی (دسترسی با اطلاعات مشارکت آزادانه اشخاص در فعالیت‌های اقتصادی و برخورداری از امتیازات قانونی) برای بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی در شرایط عادی باید یکسان و عادلانه باشد.

سیاست‌های کلی انرژی

الف: سیاست‌های کلی نفت و گاز

۱ - اتخاذ، تدابیر و راهکارهای مناسب برای گسترش اکتشاف نفت و گاز و شناخت کامل منابع کشور.

۲ - افزایش ظرفیت تولید صیانت‌شده نفت متناسب با ذخایر موجود و برخورداری کشور از افزایش قدرت اقتصادی و امنیتی و سیاسی

۳ - افزایش ظرفیت تولید گاز متناسب با حجم ذخایر کشور به‌منظور تأمین مصرف داخلی و حداکثر جایگزینی با فرآورده‌های نفتی

۴ - گسترش تحقیقات بنیادی و توسعه‌ای و تربیت نیروی انسانی و تلاش برای ایجاد مرکز جذب و صدور دانش و خدمات فنی - مهندسی انرژی در سطح بین‌الملل و ارتقای فن‌آوری در زمینه‌های منابع و صنایع نفت و گاز و پتروشیمی

۵ - تلاش لازم و ایجاد سازماندهی قانونمند برای جذب منابع مالی مورد نیاز (داخلی و خارجی) در امر نفت و گاز در بخش‌های مجاز قانونی

۶ - بهره‌برداری از موقعیت منطقه‌ای و جغرافیایی کشور برای خرید و فروش و فرآوری و پالایش و معاوضه و انتقال نفت و گاز منطقه به یارانه‌های داخلی و خارجی.

۷ - بهینه‌سازی مصرف و کاهش شدت انرژی.

۸ - جایگزینی صادران فراورده‌های نفت و گاز و پتروشیمی به‌جای صدور نفت خام و گاز طبیعی.

ب - سیاست‌های کلی سایر منابع انرژی

۱ - ایجاد تنوع در منابع انرژی کشور و استفاده از آن با رعایت مسائل زیست‌محیطی و تلاش برای افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر با اولویت انرژی‌های آبی.

۲ - تلاش برای کسب فن‌آوری و دانش هسته‌ای و ایجاد نیروگاه‌های هسته‌ای به‌منظور تأمین سهمی از انرژی کشور و تربیت نیروهای متخصص.

۳ - گسترش فعالیت‌های پژوهشی و تحقیقاتی در امور انرژی‌های گداخت هسته‌ای و مشارکت و همکاری علمی و تخصصی در این زمینه.

۴ - تلاش برای کسب فن‌آوری و دانش فنی انرژی‌های نو و ایجاد نیروگاه‌ها از قبیل بادی و خورشیدی و پیل‌های سوختی و زمین گرمایی در کشور.

سیاست‌های کلی منابع آب

۱ - ایجاد نظام جامع مدیریت در کل چرخه‌ی آب براساس اصول توسعه پایدار و آمایش سرزمین در حوضه‌های آبریز کشور.

۲ - ارتقای بهره‌وری و توجه به ارزش اقتصادی و امنیتی و سیاسی آب در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آن.

۳ - افزایش میزان استحصال آب و به حداقل رساندن ضایعات طبیعی و غیرطبیعی آب در کشور از هر طریق ممکن.

۴ - تدوین برنامه جامع به‌منظور رعایت تناسب در اجرای طرح‌های بند و آبخیزداری و آبخوان‌داری و شبکه‌های آبیاری و تجهیز و تسطیح اراضی و حفظ کیفیت آب و مقابله با خشکسالی و پیشگیری از سیلاب و بازچرخانی و استفاده از آبهای غیرمعارف و ارتقای دانش و فنون و تقویت نقش مردم در استحصال و بهره‌برداری.

۵ - مهار آبهایی که از کشور خارج می‌شود و اولویت استفاده از منابع آبهای مشترک.

سیاست‌های کلی بخش معدن

۱ - سیاست‌گذاری و اطلاع‌رسانی جامع و هماهنگ در فنون زمین.
 ۲ - تقویت خلاقیت و ابتکار و دستیابی به فن‌آوری‌های نوین و ارتقای سطح آموزش و تربیت نیروی انسانی و تعمیق پژوهش و گسترش زمین‌شناسی بنیادی، اقتصادی، مهندسی، محیطی و دریایی برای بهره‌برداری مناسب از ذخایر معدنی کشور.
 ۳ - ارتقای سهم معدن و صنایع معدنی در تولید ناخالص ملی و اولویت‌دادن به تأمین مواد موردنیاز صنایع داخلی کشور و صادرات مواد معدنی فراوری‌شده و استفاده از موقعیت ویژه‌ی زمین‌شناسی ایران و گسترش همکاری‌های بین‌المللی (علمی، فنی، اقتصادی) جهت جذب و جلب دانش و منابع و امکانات داخلی و خارجی در زمینه‌ی اکتشافات معدنی و ایجاد واحدهای فرآوری و تبدیل مواد معدنی به مواد واسطه و مصرفی.

۴ - تعیین اولویت‌های مناطق دارای ظرفیت معدنی و ایجاد زمینه‌های مناسب برای رشد صنایع معدنی و فلزی در بخش آلیاژها و فلزات گرانبها و عناصر کمیاب و تولید مواد پیشرفته

سیاست‌های کلی منابع طبیعی

۱ - ایجاد عزم ملی بر احیای منابع طبیعی تجدیدشونده و توسعه پوشش گیاهی برای حفاظت و افزایش بهره‌وری مناسب و سرعت‌بخشیدن به روند تولید این منابع و ارتقا‌بخشیدن به فرهنگ عمومی و جلب مشارکت مردم در این زمینه.
 ۲ - شناسایی و حفاظت منابع آب و خاک و ذخایر ژنتیکی گیاهی - جانوری و بالابردن غنای حیاتی خاکها و بهره‌برداری بهینه براساس استعداد منابع و حمایت مؤثر از سرمایه‌گذاری در آن.

۳ - اصلاح نظام بهره‌برداری از منابع طبیعی و مهار عوامل پایداری این منابع و تلاش برای حفظ و توسعه آن.

۴ - گسترش تحقیقات کاربردی و فن‌آوری‌های زیست‌محیطی و ژنتیکی و اصلاح گونه‌های گیاهی و حیوانی متناسب با شرایط محیطی ایران و ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی و تقویت آموزش و نظام اطلاع‌رسانی

سیاست‌های کلی بخش حمل و نقل

۱ - ایجاد نظام جامع حمل و نقل و تنظیم سهم هر یک از زیربخش‌های آن با اولویت‌دادن به حمل و نقل ریلی و باتوجه به جهات زیر :

- ملاحظات اقتصادی و دفاعی و امنیتی

- کاهش شدت مصرف انرژی

- کاهش آلودگی زیست‌محیطی

- افزایش ایمنی

- برقراری تعادل و تناسب بین زیرساخت‌ها و ناوگان و تجهیزات ناوبری و تقاضا.

۲ - افزایش بهره‌وری تا رسیدن به سطح عالی از طریق پیشرفت و بهبود روش‌های

حمل و نقل و مدیریت و منابع انسانی و اطلاعات

۳ - توسعه و اصلاح شبکه حمل و نقل باتوجه به نکات زیر :

- نگرش شبکه‌ای به توسعه محورها

- آمایش سرزمین

- ملاحظات دفاعی - امنیتی

- سودآوری ملی

- موقعیت ترانزیتی کشور

- تقاضا

-
- ۴ - فراهم کردن زمینه جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی مشارکت مردم و گسترش پوشش بیمه در همه فعالیت‌های این بخش.
- ۵ - دستیابی به سهم بیشتر از بازار حمل و نقل بین‌المللی.

بخش دوم : قوانین عادی

۱ - قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست

(مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ و اصلاحیه ۱۳۷۱/۸/۲۴)

ماده ۱ - حفاظت و بهبود و بهسازی محیط زیست و پیشگیری و ممانعت از هر نوع آلودگی و هر اقدام مخربی که موجب برهم خوردن تعادل و تناسب محیط زیست می شود، همچنین کلیه امور مربوط به جانوران وحشی و آبزیان داخلی از وظایف سازمان حفاظت محیط زیست است.

سازمان حفاظت محیط زیست که در این قانون سازمان نامیده می شود وابسته به ریاست جمهوری و دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی است و زیر نظر شورای عالی حفاظت محیط زیست انجام وظیفه می کند.

تبصره - شرکت سهامی شیلات ایران و شرکت سهامی شیلات جنوب به موجب قوانین و مقررات مربوط به خود عمل خواهند کرد.

ماده ۲ - ریاست شورای عالی حفاظت محیط زیست با رئیس جمهور است و اعضای آن عبارتند از :

وزرای جهاد کشاورزی، کشور، صنایع و معادن، مسکن و شهرسازی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی ۱ ، رئیس مؤسسه استاندارد و تحقیقات

۱- به لایحه قانونی مجازات صید غیرمجاز از دریای خزر و خلیج فارس مصوب ۱۳۵۸/۵/۴ مراجعه شود.

صنعتی ایران^۲، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست و چهارنفر از اشخاص با مقامات ذیصلاح

که بنابه پیشنهاد رئیس سازمان حفاظت محیط زیست و تصویب رئیس جمهور برای مدت سه سال منصوب می‌شوند.

تبصره - در موارد لزوم برحسب مورد به پیشنهاد رئیس سازمان حفاظت محیط زیست و تصویب رئیس جمهور از سایر وزرا برای حضور در جلسات شورایعالی دعوت به عمل می‌آید. وزرائی که بدین نحو به جلسات دعوت می‌شوند در تصمیم‌گیری شورا حق رأی دارند.

ماده ۳ - شورایعالی حفاظت محیط زیست علاوه بر وظایف و اختیاراتی که در قانون شکار صید برای شورایعالی شکاربانی و نظارت بر صید مقرر بوده دارای وظایف و اختیارات زیر است :

الف: تعیین مناطقی تحت عنوان پارک ملی - آثار طبیعی ملی - پناهگاه حیات وحش - منطقه حفاظت‌شده و تصویب حدود دقیق این مناطق با رعایت نکات زیر :

۱ - مفاد ماده ۲۷ قانون شکار و صید مصوب خردادماه ۱۳۴۶ همچنین قوانین و مقررات مربوط به سازمان جنگل‌ها و مراتع

۱- به موجب مصوب شماره ۱۴/۴۵۰ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۱۱ شورایعالی اداری، سازمان امور اداری و استخدامی کشور و سازمان برنامه و بودجه با هم ادغام و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور جایگزین گردید و به موجب یکصدوسی‌وسومین جلسه شورایعالی اداری مورخ ۱۳۸۶/۴/۱۸ به معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهوری تغییر وضعیت داد.

۲- به موجب تبصره ۳ قانون اصلاح قانون قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران مصوب ۱۳۸۶/۳/۱۳ رئیس مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به عنوان یکی از اعضای شورایعالی حفاظت محیط زیست تعیین گردید.

۲ - کسب موافقت وزیر جهاد کشاورزی در مورد مناطقی که با اجازه یا توسط سازمان جنگلها و مراتع کشور در آنها طرح جنگلداری یا مرتعداری به موقع عمل گذارده شده یا می شود.

۳ - کسب موافقت وزیر صنایع و معادن در مورد مناطقی که طرحهای اکتشاف و بهره برداری از مواد معدنی طبق قانون مربوط اجرا می گردد.

صدور هرگونه پروانه اکتشاف و بهره برداری از مواد معدنی برای مناطقی که تحت عنوان پارک ملی - آثار طبیعی ملی - پناهگاه حیات وحش و منطقه حفاظت شده تعیین گردیده اند. موکول به موافقت شورای عالی حفاظت محیط زیست می باشد.

تبصره - تعریف مناطق و تعیین ضوابط و مقررات مربوط به مناطق مذکور در این بند به موجب آیین نامه اجرایی این قانون خواهد بود.

ب - تعیین انواع و مدت اعتبار و بهای پروانه های موضوع ماده ۸ این قانون.

ج - موافقت با اعطاء جایزه به اشخاص طبق آیین نامه اجرایی این قانون.

ماده ۴ - هر نوع ممنوعیت و محدودیت و مقرراتی که برای مناطق مذکور در بند (الف) ماده ۱۳ این قانون برقرار می گردد، نباید با حق مالکیت یا حق انتفاع اشخاصی که در داخل این مناطق قانوناً دارا هستند، مغایر باشد.

ماده ۵ - رئیس سازمان حفاظت محیط زیست توسط رئیس جمهور انتخاب و به سمت دبیر شورای عالی حفاظت محیط زیست را نیز برعهده دارد.

ماده ۶ - سازمان علاوه بر وظایف و اختیاراتی که در قانون شکار و صید برای سازمان شکاربانی و نظارت بر صید مقرر بوده دارای وظایف و اختیارات زیر است :

الف - انجام دادن تحقیقات و بررسی های علمی و اقتصادی در زمینه حفاظت و بهبود و بهسازی محیط زیست و جلوگیری از آلودگی و برهم خوردن تعادل محیط زیست از جمله موارد ذیل :

- ۱ - طرق حفظ تعادل اکولوژیک طبیعت (حفظ مناسبات محیط زیست)
- ۲ - تغییراتی که تأسیسات و مستحدثات مختلف در وضع فیزیکی و شیمیایی و بیولوژیک خاک، آب و هوا ایجاد می‌نمایند و این تغییرات سبب دگرگونی وضع طبیعی می‌گردند. مانند تغییر و تخریب مسیر رودخانه‌ها، تخریب جنگلها و مراتع دگرگونی اکولوژی دریاها، به هم خوردن زهکشی طبیعی آبها و دگرگونی و انهدام تالابها.
- ۳ - استفاده از سموم کشاورزی یا مواد مصرفی زیان‌آور به محیط زیست.
- ۴ - طرز جلوگیری از پخش و ایجاد صداها و زیان‌آور به محیط زیست.
- ۵ - حفظ محیط زیست از نظر ظواهر طبیعت و طرق زیباسازی آن.
- ب - پیشنهاد ضوابط به منظور مراقبت و جلوگیری از آلودگی آب، هوا، خاک، پخش فضولات اعم از زباله‌ها و مواد زائد کارخانجات و به طور کلی عواملی که مؤثر بر روی محیط می‌باشند.
- ج - هرگونه اقدام مقتضی به منظور بهبود و بهسازی محیط زیست در حدود قوانین مملکتی با حفظ حقوق اشخاص.
- د - تنظیم و اجرای برنامه‌های آموزشی به منظور تنویر و هدایت افکار عمومی در زمینه حفظ و بهسازی محیط زیست.
- ه - ایجاد باغهای وحش و موزه تاریخ طبیعی.
- و - برقراری هرگونه محدودیت و ممنوعیت موقتی زمانی - مکانی - نوعی - طریقی و کمی شکار و صید و اعلام آن طبق مقررات ماده ۴ قانون شکار و صید.
- ز - همکاری با سازمان‌های مشابه خارجی و بین‌المللی به منظور حفظ محیط زیست در حدود تعهدات متقابل.
- ماده ۷ - هرگاه اجرای هر یک از طرحهای عمرانی و یا بهره‌برداری از آنها به تشخیص سازمان با قانون و مقررات مربوط به حفاظت محیط زیست مغایرت داشته باشد، سازمان، مورد را به وزارتخانه یا مؤسسه مربوط اعلام خواهد نمود تا با همکاری سازمان‌های ذیربط به منظور رفع مشکل در طرح مزبور تجدیدنظر به عمل آید.

در صورت وجود اختلاف نظر طبق تصمیم رئیس جمهور عمل خواهد شد.

ماده ۸ - مبادرت به هرگونه شکار و صید و پرورش و تکثیر و نگهداری و خرید و فروش جانوران وحشی و اجزاء آن و استفاده و سیاحت از مناطق مذکور در بند (الف) ماده ۳ این قانون مستلزم تحصیل پروانه یا اجازه از سازمان می باشد و در هر یک از موارد فوق که ضرورت ایجاد نماید، سازمان می تواند با تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست اجازه یا پروانه رایگان صادر نماید.^۱

تبصره - در مواردی که صدور پروانه های موضوع این ماده همچنین صدور پروانه صادرات و واردات جانوران وحشی و اجزاء آنها به موجب قوانین مربوط به وزارتخانه ها با سازمان های دیگری محول گردیده، مرجع صادرکننده پروانه با جلب موافقت سازمان اقدام خواهد کرد.

ماده ۹ - اقدام به هر عملی که موجبات آلودگی محیط زیست را فراهم نماید ممنوع است.

منظور از آلوده ساختن محیط زیست عبارت است از پخش یا آمیختن مواد خارجی به آب یا هوا، خاک یا زمین به میزانی که کیفیت فیزیکی یا شیمیایی یا بیولوژیک آن را به طوری که زیان آور به حال انسان یا سایر موجودات زنده و یا گیاهان و یا آثار و ابنیه باشد تغییر دهد.

تبصره - استعمال سموم به منظور مبارزه با آفات نباتی و جانوران و حشرات موذی با رعایت قوانین و مقررات وزارت جهاد کشاورزی مشمول این ماده نخواهد بود ولی در صورتی که استفاده از سموم برای مقاصد بالا مغایر با بهسازی محیط زیست باشد سازمان ضرورت تجدیدنظر در مقررات مربوط و جایگزینی مواد و طرق دیگری را برای دفع آفات توصیه خواهد نمود.

۱- شورای عالی مذکور در سومین جلسه خود اجازه صدور پروانه رایگان را به رئیس سازمان تفویض نمود.

ماده ۱۰ - مقررات جلوگیری از آلودگی یا تخریب محیط زیست و جلوگیری از پخش و ایجاد صداهای زیان‌آور به محیط زیست و همچنین ضوابط تعیین معیار و میزان آلودگی موضوع ماده ۹ این قانون و محدودیت و ممنوعیت‌های مربوط به حفظ و بهبود و بهسازی محیط زیست به موجب آیین‌نامه‌هایی خواهد بود که به تصویب کمیسیون‌های جهاد کشاورزی و بهداشت درمان و آموزش پزشکی و دادگستری مجلسین برسد.

ماده ۱۱ - سازمان باتوجه به مقررات و ضوابط مندرج در آیین‌نامه‌های مذکور در ماده ۱۰ کارخانجات و کارگاههایی را که موجبات آلودگی محیط زیست را فراهم می‌نمایند مشخص و مراتب را کتباً با ذکر دلایل برحسب مورد به صاحبان یا مسئولان آنها اخطار می‌نماید که ظرف مدت معینی نسبت به رفع موجبات آلودگی مبادرت یا از کار و فعالیت خودداری کنند. در صورتی‌که در مهلت مقرراًقدام ننماید به دستور سازمان از کار و فعالیت آنها ممانعت به عمل خواهد آمد.^۱

در صورتی‌که اشخاص ذینفع نسبت به اخطار یا دستور سازمان معترض باشند می‌توانند به دادگاه عمومی^۲ محل شکایت نمایند، دادگاه فوراً و خارج از نوبت به موضوع رسیدگی می‌کند و

در صورتی که اعتراض را وارد تشخیص دهد رأی به ابطال اخطار یا رفع ممانعت خواهد داد. رأی دادگاه قطعی است.

تبصره - رئیس سازمان می‌تواند در مورد منابع و عواملی که خطرات فوری دربرداشته باشند بدون اخطار قبلی دستور ممانعت از ادامه کار و فعالیت آنها را بدهد.

ماده ۱۲ - صاحبان یا مسئولان کارخانجات و کارگاه‌های موضوع ماده ۱۱ مکلفند به محض ابلاغ دستور سازمان، کار یا فعالیت ممنوع‌شده را متوقف و تعطیل نمایند.

۱- رجوع شود به مصوبه شماره ۶۸ و ۱۰۸ شورای عالی حفاظت محیط زیست.

۲- طبق ماده ۸ لایحه قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی مصوب شورای اسلامی انقلاب، دادگاه‌های عمومی جانشین دادگاه‌های شهرستان شده‌اند.

ادامه کار یا فعالیت مزبور منوط به اجازه سازمان یا رأی دادگاه صلاحیت‌دار خواهد بود. در صورت تخلف به حبس از شصت و یک روز تا یک سال و یا پرداخت جزای نقدی از پنج هزار ریال تا پنجاه هزار ریال یا به هر دو مجازات محکوم خواهند شد.^۱

ماده ۱۳ - کسانی که از مقررات و ضوابط مذکور در آیین‌نامه‌های موضوع ماده ۱۰ تخلف نمایند برحسب مورد که در آیین‌نامه‌های مزبور تعیین خواهد شد به جزای نقدی از پانصد ریال تا پنجاه هزار ریال محکوم خواهند شد.

ماده ۱۴ - در مورد جرائم مذکور در این قانون سازمان حسب مورد شاکی یا مدعی خصوصی شناخته می‌شود.^۲

ماده ۱۵ - مأمورین سازمان که از طرف سازمان مأمور کشف و تعقیب جرایم فوق‌الذکر می‌شوند در صورتی که وظایف ضابطین دادگستری را در کلاس مخصوص زیرنظر دادستان عمومی تعلیم گرفته باشند از لحاظ اجرای این قانون و قانون شکار و صید در ردیف ضابطین دادگستری محسوب می‌شوند.

۳۱ و ۴. به ماده ۶۸۸ قانون مجازات اسلامی مندرج در همین مجموعه مراجعه شود.

۲- از قانون آیین دادرسی کیفری (اصلاحی) ماده ۹ - شخصی که از وقوع جرمی محتمل ضرروزیان شده و یا حق از قبیل قصاص و قذف پیدا کرده و آن را مطالبه می‌کند، مدعی خصوصی و شاکی نامیده می‌شود. ۱- ضرروزیان‌های مادی که در نتیجه ارتکاب جرم حاصل شده است. ۲- منافعی که ممکن‌الحصول بوده و در اثر ارتکاب جرم، مدعی خصوصی از آن محروم و متضرر می‌شود. ماده ۱۱ - پس از آنکه متهم تحت تعقیب قرار گرفت مدعی یا شاکی می‌تواند اصل یا رونوشت تمامی دلایل و مدارک خود را جهت پیوست به پرونده به مرجع تعقیب تسلیم کند و نیز می‌تواند قبل از اعلام ختم دادرسی تسلیم نماید. مطالبه ضرروزیان مستلزم رعایت تشریفات آیین دادرسی مدنی می‌باشد. ماده ۱۲ - هرگاه دادگاه متهم را مجرم تشخیص دهد مکلف است ضمن صدور حکم جزایی حکم ضرروزیان مدعی خصوصی را نیز طبق دلایل و مدارک موجود صادر نماید مگر اینکه رسیدگی به ضرروزیان محتاج به تحقیقات بیشتری باشد که در این صورت دادگاه حکم جزایی را صادر، پس از آن به دادخواست ضرروزیان رسیدگی کرده و حکم مقتضی صادر می‌نماید. ماده ۱۳ - هرگاه ضمن رسیدگی مشخص شود اتخاذ تصمیم منوط است به امری که رسیدگی به آن در صلاحیت دادگاه کیفری است و با ادامه رسیدگی به آن در همان دادگاه مستلزم رعایت تشریفات دیگر آیین دادرسی می‌باشد قرار اناطه صادر و به‌طرفین ابلاغ می‌شود. ذینفع مکلف است ظرف یک ماه موضوع را به دادگاه صالح پیگیری و گواهی آن را به دادگاه رسیدگی‌کننده ارائه و با دادخواست لازم به همان دادگاه تقدیم نماید. در غیر اینصورت دادگاه به رسیدگی خود ادامه داده و تصمیم مقتضی خواهد گرفت. ماده ۱۴ - در صورتی که رسیدگی به موضوع از جمله مسائلی باشد که در محدوده اختیارات تفویضی به قاضی رسیدگی‌کننده نباشد قرار امتناع از رسیدگی صادر و موضوع را جهت تعیین دادرس با ارجاع به شعبه دیگر به اطلاع رئیس حوزه قضایی می‌رساند.

تبصره - در مواردی که سازمان‌های دیگر به موجب قوانین مربوط مأمور تعقیب جرایم مذکور در این قانون باشند سازمان نظر خود را به آن سازمان‌ها اعلام خواهد کرد.

ماده ۱۶ - کلیه عرصه و اعیان املاک متعلق به دولت واقع در محدوده مناطق مذکور در بند (الف) ماده ۳ همچنین کلیه تالاب‌های متعلق به دولت در اختیار سازمان قرار خواهند داشت و سازمان در بهره‌برداری از تالابها (به استثنای مرداب انزلی) و املاک مذکور قائم مقام قانونی مؤسسات یا سازمان‌های مربوط می‌باشد ولی حق واگذاری عین آنها را ندارد.

تبصره ۱ - در صورتی که استفاده از منابع مذکور مستلزم قطع درخت باشد سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور طبق طرح سازمان رأساً عمل خواهد نمود.

تبصره ۲ - نحوه واگذاری منافع املاک مذکور در این ماده در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۱۷ - در صورتی که عرصه و اعیان املاک واقع در محدوده مناطق مذکور در بند (الف) ماده ۳ این قانون مورد نیاز باشد سازمان می‌تواند طبق مقررات قانون خرید اراضی و ابنیه و تأسیسات برای حفظ آثار تاریخی و باستانی مصوب آذرماه ۱۳۴۷ خریداری و تصرف نماید.^۱

ماده ۱۸ - سازمان دارای گارد خواهد بود با لباس متحدالشکل و تجهیزات لازم

ماده ۱۹ - مناطقی از کشور که مقررات مواد ۱۱، ۱۲ و ۱۳ این قانون در آنها اجراء خواهد شد از طرف سازمان با رعایت شرایط و ضوابطی که در آیین‌نامه اجرایی این قانون مقرر می‌گردد تعیین و پس از تصویب شورای عالی اعلام می‌شود.

۱- لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت (مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷) شورای انقلاب اسلامی جمهوری اسلامی ایران به جای قانون مذکور مورد استفاده می‌باشد.

ماده ۲۰ - سازمان می‌تواند با تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست قسمتی از وظایف و اختیارات خود را نسبت به اجرای مواد ۱۱، ۱۲ و ۱۳ این قانون در محدوده شهرها و هر یک از اختیارات خود را نسبت به اجرای مواد ۱۱، ۱۲ و ۱۳ این قانون در محدوده شهرها و هر یک از مناطق کشور ضمن تعیین حدود برحسب مورد به شهرداری‌های مربوط یا هر سازمان دولتی ذیربط محول نماید، در این صورت شهرداری‌ها و سازمان‌های مذکور مسئول اجرای آن خواهند بود.

ماده ۲۱ - آیین‌نامه اجرایی این قانون به استثنای آیین‌نامه‌های مذکور در ماده ۱۰ پس از تأیید شورای عالی حفاظت محیط زیست به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۲ - قانون شکار و صید

(مصوب ۱۳۴۶/۳/۱۶)

(با اصلاحات ۱۳۵۳/۱۰/۳۰ و ۱۳۷۵/۹/۲۵)

ماده ۱ - برای حفظ حمایت و تکثیر جانوران وحشی سازمان حفاظت محیط زیست تشکیل می‌شود. ۲ سازمان مزبور دارای شخصیت حقوقی بوده و زیرنظر شورای عالی حفاظت

محیط زیست است.

ماده ۲ - لغو شده است.

ماده ۳ - شورای عالی دارای وظایف و اختیارات زیر است :

الف - (به‌طور ضمنی لغو شده است). ۳

ب - تعیین محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های زمانی و مکانی شکار و صید و حدود پارک‌های ملی و مناطق حفاظت‌شده و فرقه‌های اختصاصی.

۱- قانون اصلاح قانون شکار و صید در تاریخ ۱۳۵۳/۱۰/۳۰ و ۱۳۷۵/۹/۲۵ به تصویب رسیده است.

۲- از ماده ۴ قانون تجدید تشکیلات و تعیین وظایف سازمان‌های وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و انحلال وزارت منابع طبیعی مصوب ۱۳۵۰/۱۱/۱۲.

۳- به ماده ۳۲ این قانون مراجعه شود.

- پ - تعیین انواع اسلحه و وسایل ممنوع شکار و صید.
- ت - تعیین انواع جانوران وحشی و حیوانات حمایت شده و حفاظت شده و در معرض خطر انقراض و جانوران زیانکار.^۱
- ث - لغو شده است.
- ج - لغو شده است.
- چ - تعیین بهای جانوران وحشی از لحاظ مطالبه ضرروزیان.
- ماده ۴ - مصوبات شورای عالی حفاظت محیط زیست در حدود وظایف و اختیارات مذکور در این ماده بیست روز پس از درج در یکی از روزنامه های کثیرالانتشار مرکز و روزنامه رسمی کشور لازم الاجرا است.
- سازمان موظف است بلافاصله مصوبات شورای عالی را به وسیله رادیو و آگهی و سایر وسایل به اطلاع اهالی برساند.
- ماده ۵ - لغو شده است.
- ماده ۶ - وظایف سازمان به قرار زیر است :
- الف - اجرای مصوبات شورای عالی در حدود مقررات ماده ۳ این قانون.
- ب - تنظیم و اجرای مقررات شکار و صید براساس هدفهای مندرج در این قانون.
- پ - حفظ و نگهداری شکارگاه های و فضای حیاتی جانوران وحشی و حمایت آنها در برابر گرسنگی و تشنگی و صید و شکار بی رویه و عوامل و حوادث نامساعد جوی و طبیعی مانند حریق جنگل و مراتع و سیل و طغیان رودخانه ها و بیماری های واگیر و مسمومیت نباتی و امثال آن.
- ت - فراهم آوردن موجبات و محیط مساعد جهت تکثیر و پرورش جانوران وحشی.
- ث - کوشش در اصلاح نژاد جانوران وحشی.

۱- به موجب مصوبه شماره ۱۶۸ مورخ ۱۳۷۸/۶/۳ شورای عالی حفاظت محیط زیست، اختیارات بندهای ب و ث قانون شکار و صید به رئیس حفاظت محیط زیست تفویض گردید.

- ج - بررسی و تحقیقات علمی درباره جانوران وحشی.
- ح - تشویق اشخاص حقیقی و حقوقی به تأسیس باغات وحش و آبگیرها و حوضچه‌ها جهت پرورش ماهی و پرندگان شکاری از طریق راهنمایی‌های فنی.
- خ - تنظیم و اجرای برنامه‌های آموزشی به منظور برانگیختن حس حیوان دوستی و حفاظت منابع طبیعی در کشور و تجهیز و تنویر افکار عمومی در این زمینه.
- د - همکاری با سازمان‌های مربوط به جنگل و مرتع و خاک و آب به منظور حفظ منابع طبیعی کشور.
- ذ - همکاری با سازمان‌های مشابه خارجی و بین‌المللی به منظور حفظ و حمایت از جانوران وحشی و مهاجر در حدود تعهدات متقابل.
- ماده ۷ - خرید و فروش، تکثیر و پرورش و صدور و ورود حیوانات وحشی و اجزای آنها که غیربومی ایران بوده و از خارج به کشور وارد شده و یا از قبل در کشور تکثیر و پرورش یافته‌اند. با کسب پروانه و یا اجازه از سازمان مجاز می‌باشد. ورود و صدور آن دسته از جانوران وحشی و اجزای آنها که در فهرست کنوانسیون تجارت بین‌المللی گونه‌های در معرض خطر انقراض ثبت شده‌اند با رعایت مقررات کنوانسیون مذکور صورت می‌گیرد. سازمان می‌تواند گونه‌هایی که برخلاف مقررات کنوانسیون به کشور وارد شده‌اند ضبط و در صورت لزوم با هزینه واردکننده به کشور مبدأ عودت دهد.
- ماده ۸ - سازمان می‌تواند در موارد زیر برحسب مورد پروانه و یا اجازه رایگان صادر نماید.
- الف - جمع‌آوری نمونه‌های جانوران وحشی به منظور انجام تحقیقات و مطالعات علمی و آموزشی و یا انجام فعالیت‌های مورد نیاز موزه تاریخ طبیعی و نمایشگاه‌های تندیس‌آرایی
- ب - دفع آن دسته از جانوران وحشی که به مزارع و باغها آسیب می‌رسانند.

ج - صید برخی از گونه‌های آبزیان توسط ساکنان مناطق محروم در مواردی که سازمان صدور پروانه رایگان را در آن مناطق ضروری بداند.

د - تقدیر از کسانی که به تشخیص رئیس سازمان، خدمات مؤثری در مورد حفاظت از حیات وحش و حمایت از اهداف سازمان به عمل آورده‌اند.

تبصره: وظایف و اختیاراتی که در این قانون برای سازمان حفاظت محیط زیست منظور شده منافی با اختیارات و وظایف شرکت سهامی شیلات ایران نمی‌باشد.

ماده ۹ - چنانچه مأموران سازمان و میرشکاران یا صاحبان مزارع و باغ‌ها در حدود محوره‌های صادرشده نتوانند از دفع خسارت یا صدماتی که از ناحیه جانوران وحشی به افراد، مزارع و باغ‌ها وارد می‌شود جلوگیری به عمل آورند جبران خسارت واردشده از محل درآمدهای حاصل از اجرای این قانون تأمین خواهد شد همچنین سازمان می‌تواند جهت پیشگیری از این خسارت نسبت به محصورنمودن زیستگاه‌های حفاظت‌شده جانوران وحشی از محل درآمدهای مذکور اقدام نماید.

ماده ۱۰ - هر کس مرتکب اعمال زیر شود به جزای نقدی از یکصد هزار (۱۰۰/۰۰۰) تا یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال یا حبس از یک ماه تا شش ماه محکوم می‌شود.^۱

الف - شکار و صید جانوران وحشی عادی بدون پروانه.

۱- بندهای ۳، ۲، ۱ ماده قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸ مجلس شورای اسلامی به شرح زیر در مورد مجازات‌های کمتر از ۹۱ روز اعمال خواهد شد. ماده ۳ - قوه قضاییه موظف است کلیه درآمدهای خدمات قضایی از جمله خدمات مشروحه زیر را دریافت و به حساب درآمد عمومی کشور واریز نماید. ۱ - در هر مورد که در قوانین، حداکثر مجازات کمتر از نود و یک روز حبس و یا مجازات تعزیری موضوع تخلفات رانندگی می‌باشد از این پس به جای حبس یا مجازات تعزیری حکم به جزای نقدی از هفتاد هزارویک (۷۰/۰۰۱) ریال تا یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال صادر می‌شود. ۲ - هرگاه حداکثر مجازات بیش از نودویک روز حبس و حداقل آن کمتر از این باشد دادگاه مخیر است که حکم به بیش از سهماء حبس یا جزای نقدی از هفتاد هزارویک (۷۰۰۰۱) ریال تا سه میلیون (۳/۰۰۰/۰۰۰) ریال بدهد. ۳ - در صورتی که مجازات حبس با جزای نقدی توأم باشد و به جای حبس و مجازات تعزیری جزای نقدی مورد حکم واقع شود هر دو مجازات نقدی جمع خواهد شد.

ب - شکار و صید بیش از میزان مندرج در پروانه و یا خلاف مقررات و خارج از محل‌های مندرج در پروانه.

ج - حمل، عرضه، فروش و صدور جانوران وحشی زنده یا کشته و اجزای آنها بدون کسب پروانه و یا مجوز از سازمان.

د - از بین بردن رستنی‌ها از جمله قطع درختان، خارزنی، بوته‌کشی و تعلیف غیرمجاز در مناطق حفاظت‌شده و پناهگاه‌های حیات وحش و تجاوز و تخریب در این مناطق.

ماده ۱۱ - هرکس مرتکب اعمال زیر شود به جزای نقدی از یک میلیون و پانصد هزار (۱/۵۰۰/۰۰۰) ریال تا سه میلیون (۳/۰۰۰/۰۰۰) ریال یا حبس از ۹۱ روز تا ۶ ماه محکوم می‌شود:

الف - شکار و صید در فصول و ساعات ممنوع مقرر

ب - مبادرت به شکار و صید در مناطق ممنوع و یا خلاف محدودیت‌ها و ممنوعیت‌هایی که سازمان در حدود اختیارات قانونی خود تعیین و آگهی کرده است و شکار غیرمجاز در قرق‌های اختصاصی.

ج - شکار و صید با وسایل واز طریق غیرمجاز و یا شکار با استفاده از اسلحه دیگران.

د - تخریب چشمه‌ها و آبشخور حیوانات در مناطق حفاظت‌شده و پناهگاه‌های حیات وحش.

ه - اقدام به صدور و ورود حیوانات وحشی موضوع ماده (۷) این قانون به صورت غیرمجاز.

ماده ۱۲ - هرکس مرتکب اعمال زیر شود به مجازات حبس از سه ماه تا سه سال و یا به جزای نقدی از یک میلیون و پانصد هزار (۱/۵۰۰/۰۰۰) ریال تا هجده میلیون (۱۸/۰۰۰/۰۰۰) ریال محکوم می‌شود.

الف - شکار و صید جانوران وحشی حمایت‌شده بدون داشتن پروانه ویژه.

ب - شکار و صید در مناطق حفاظت شده و پناهگاههای حیات وحش بدون تحصیل پروانه ویژه و صید غیرمجاز در رودخانه‌های حفاظت شده.

ج - از بین بردن رستنی‌ها و تعلیف و تخریب در پارک‌های ملی و آثار طبیعی ملی و هرگونه تجاوز و فعالیت غیرمجاز در اینگونه مناطق.

د - آلوده نمودن آب رودخانه‌ها، دریاچه‌ها و تالاب‌های حفاظت شده، چشمه‌ها و آبشخورها به موادی که باعث آلودگی آب و از بین رفتن آبزیان شود.

ماده ۱۳ - هرکس مرتکب اعمال زیر شود به مجازات حبس از نودویک روز تا سه سال یا جزای نقدی از یک میلیون و هشتصد هزار (۱/۸۰۰/۰۰۰) ریال تا بیست میلیون (۲۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و در صورت تکرار به هر دو مجازات محکوم می‌شود.

الف - شکار جانوران وحشی کمیاب و در معرض خطر انقراض از قبیل جیبر، گورخر، گوزن زرد ایرانی، یوزپلنگ، تمساح (کروکودیل)، هوبره و میش مرغ.
ب - شکار در پارک‌های ملی.

ج - شکار، صید و یا کشتار جانوران با استفاده از سموم و مواد منفجره و امثال آن و شکار به صورت تعقیب با استفاده از وسیله نقلیه موتوری و همچنین کشتار آنان به طریق جرگه محاصره دسته جمعی

د - مبادرت به اقداماتی که موجبات آلودگی آب دریای خزر و خلیج فارس و دریای عمان با مواد غیرنفتی را فراهم آورده و باعث مرگ و میر آبزیان یا به خطر افتادن محیط زیست آنان شود.

ه - ایجاد یا فراهم کردن مقدمات آتش سوزی در پارک‌های ملی و آثار طبیعی ملی و مناطق حفاظت شده یا پناهگاههای حیات وحش بر اثر بی‌مبالاتی یا عدم رعایت مقررات محیط زیست و یا تخلف از نظامات دولتی.

تبصره ۱ - در صورت ایجاد آتش سوزی عمدی در پارک‌های ملی و آثار طبیعی ملی، مرتکب به مجازات‌های مقرر در ماده (۶۷۵) قانون مجازات اسلامی محکوم خواهد شد.

تبصره ۲ - هرکس مبادرت به زنده‌گیری، شکار، خرید، فروش، حمل، نگهداری و صدور پرندگان شکاری از قبیل شاهین، بحری، بالابان و دلیجه کند علاوه بر محکومیت به حداکثر مجازات حبس مقرر در این ماده به جزای نقدی از یک میلیون و هشتصد هزار (۸۰۰/۰۰۰/۱ ریال) تا بیست میلیون (۲۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال محکوم خواهد شد.

ماده ۱۴ - وسایل شکار و صید از قبیل تفنگ، فشنگ، نورافکن، دوربین چشمی، تور و قلاب ماهیگیری و سایر ادوات ارتکاب جرم که مرتکب اعمال یادشده بالا به همراه دارند و همچنین موتورسیکلت‌هایی که مرتکبان اعمال بالا به‌طور مستقیم برای شکار مورد استفاده قرار می‌دهند توسط سازمان توقف و این وسایل تا خاتمه رسیدگی و صدور حکم قطعی زیر نظر سازمان به‌صورت امانی نگهداری شده و دادگاه پس از صدور حکم نسبت به اموال یادشده تعیین تکلیف می‌کند.^۱

ماده ۱۵ - شروع به شکار جانوران وحشی برخلاف مقررات این قانون قابل تعقیب و مجازات می‌باشد و مرتکب به حداقل مجازات مقرر محکوم خواهد شد.

ماده ۱۶ - در صورت تکرار جرایم پیش‌بینی شده در مواد ۱۱ و ۱۲ این قانون مرتکب به اشد مجازات محکوم خواهد شد.

ماده ۱۷ - وجوه حاصله از جرایم مذکور در این قانون جزء درآمد دولت محسوب و به خزانه‌داری کل پرداخت می‌شود.

حیواناتی که برخلاف مقررات این قانون شکار یا صید شده باشند متعلق به سازمان حفاظت محیط زیست خواهند بود.

ماده ۱۸ - در این قانون سازمان از حیث مطالبه ضرروزیان ناشی از جرم بر حسب مورد شاکی یا مدعی خصوصی شناخته می‌شود.

ماده ۱۹ - لغو شده است.

۱- به موادی از قانون تشدید مجازات اسلحه و مهمات و قاچاقچیان، مسلح مندرج در همین محموله مراجعه شود.

ماده ۲۰ - در صورتی که گزارش مأمور سازمان برخلاف واقع باشد. مأمور مزبور به دو برابر کیفر جرمی که موضوع گزارش بوده محکوم خواهد شد.

ماده ۲۱ - هرگاه مأمورین سازمان خود مرتکب جرایم مندرج در این قانون شوند و یا در ارتکاب جرم مشارکت یا معاونت داشته باشند. برحسب مورد به حداکثر مجازات مقرر در این قانون محکوم خواهند شد.

ماده ۲۲ - در مورد جرایم مذکور در این قانون هرگاه عمل ارتكابی طبق سایر قوانین مستلزم مجازات شدیدتری باشد مرتکب به مجازات اشد محکوم خواهد شد.

ماده ۲۳ - سازمان برای حفظ نسل و بررسی‌های علمی و پیش‌گیری از سرایت امراض عمومی و نظایر آن در موارد اقتضاء اقدام لازم به عمل خواهد آورد.

ماده ۲۴ - در موردی که بنابر مقتضیات حفظ نسل و حمایت جانوران وحشی قطع اشجار و رستنی‌ها ضرورت داشته سازمان حفاظت محیط زیست با موافقت سازمان جنگلها و مراتع کشور اقدام خواهد نمود.

ماده ۲۵ - جنگلهایی را که تا تاریخ تصویب این قانون بهره‌برداری از آنها به وسیله سازمان جنگل‌های و مراتع کشور به عمل می‌آید و یا با انعقاد قراردادهای لازم و طبق طرح‌های جنگلداری بهره‌برداری از آنها به اشخاص حقیقی و حقوقی واگذار شده است تا انقضای مدت اجرای طرح نمی‌توان به مناطق حفاظت‌شده یا پارک ملی اختصاص داد.

ماده ۲۶ - سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور موظف است قبل از واگذاری طرح‌های بهره‌برداری نظر سازمان را در مورد اجرای طرح‌های مزبور از لحاظ تعیین منطقه حفاظت‌شده یا پارک ملی خواستار شود ولی پس از اعلام نظر نمی‌توان در محدوده جنگلی که طرح آن مورد توافق قرار گرفته مناطق حفاظت‌شده یا پارک ملی اعلام کرد.

ماده ۲۷ - در مواردی که سازمان حفاظت محیط زیست بخواهد جنگل‌های قابل بهره‌برداری را به عنوان مناطق حفاظت‌شده و یا پارک ملی اعلام کند باید قبلاً موافقت سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور را جلب نماید.

ماده ۲۸ - آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون توسط سازمان تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

آیین‌نامه‌های مزبور از جمله شامل موضوعات زیر خواهد بود.

الف - تعاریف شکار و صید و حیوانات حمایت‌شده و جانوران زیانکار و پارک ملی و منطقه حفاظت‌شده و قرق اختصاصی.

ب - تعیین مقررات مربوط به پارک ملی و منطقه حفاظت‌شده و فرق اختصاصی.

پ - تعیین مقررات منع یا محدودیت خرید و فروش عرضه و نگهداری جانوران وحشی و همچنین تکثیر و پرورش و واردات و صادرات آنها با همکاری سازمان‌های مربوط در حدود قوانین کشور.

ت - تعیین نحوه همکاری و وزارتخانه‌ها و سایر سازمان‌های وابسته به دولت یا سازمان.

ث - تعیین انواع پروانه‌های مذکور در ماده ۷ این قانون و شرایط صدور آن.

ماده ۲۹ - امور مربوط به صید در رودخانه‌هایی که به دریای خزر می‌ریزند تا مسافتی از مصب هر یک از رودخانه‌ها که به پیشنهاد شرکت سهامی شیلات ایران و تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست تعیین می‌گردد^۱ او همچنین امور مربوط به صید در آبهای خلیج فارس و دریای عمان و مرداب انزلی از شمول مقررات مربوط به صید آبزیان مندرج در این قانون مستثنی است. شرکت سهامی شیلات ایران و شرکت سهامی شیلات جنوب وظایف مربوطه را طبق قوانین و مقررات خود عهده‌دار خواهند بود.

ماده ۳۰ - وجوه حاصل از اجرای قانون شکار و صید غیر از درآمد ناشی از بهای پروانه‌های شکار و صید و ضرروزیان که به موجب بند (الف) ماده (۴۵) قانون وصول

۱- صدر ماده ۲۹ طبق تبصره ۱ ماده یک لایحه قانون مجازات صید غیرمجاز از دریای خزر و خلیج فارس مصوب ۵/۴/۱۳۵۸ به شرح ذیل اصلاح شده است. تبصره ۱ - مسافت از؟؟ هر یک از رودخانه‌ها توسط شرکت سهامی شیلات ایران تعیین و اعلام خواهد شد.

برخی از درآمدهای دولت هزینه خواهد شد به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل واریز می‌شود.

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی موظف است همه‌ساله معادل هفتاد درصد (۷۰٪) آن را به‌طور جداگانه در بودجه سازمان منظور کند تا صرف حفاظت از حیات وحش، کنترل مناطق تحت نظارت سازمان و تأمین هزینه‌های مربوط به اجرای ماده (۹) قانون شکار و صید مصوب ۱۳۴۶ و اصلاحیه بعدی آن شود.

ماده ۳۱ - قانون صید و شکار مصوب اسفند ۱۳۳۵ ملغی است.

ماده ۳۲ - از تاریخ تصویب این قانون مستخدمین سازمان حفاظت محیط زیست از لحاظ استخدامی تابع قانون استخدام کشوری خواهد بود.^۱

تبصره ۱ - نحوه اجرای ضوابط قانون استخدام کشوری و تبدیل وضع استخدامی مستخدمین فعلی سازمان حفاظت محیط زیست با قانون استخدام کشوری و ترتیب احتساب سوابق خدمت آنان از لحاظ بازنشستگی و وظیفه و همچنین نحوه محاسبه و واریز کشور بازنشستگی آنان طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۳ - قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا

(مصوب ۱۳۷۴/۲/۳)

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - جهت تحقق اصل پنجاهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به‌منظور پاکسازی و حفاظت هوا از آلودگی‌ها کلیه دستگاه‌ها و مؤسسات و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی موظفند مقررات و سیاست‌های مقرر در این قانون را رعایت نمایند.

ماده ۲ - اقدام به هر عملی که موجبات آلودگی هوا را فراهم نماید ممنوع است.

۱- لایحه اصلاح ماده ۳۱ الحاقی به قانون شکار و صید مصوب ۱۳۵۳ و تبصره یک آن (مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۱).

منظور از آلودگی هوا عبارت است از وجود و پخش یک یا چند آلوده‌کننده اعم از جامد، مایع، گاز، تشعشع پرتوزا و غیر پرتوزا در هوای آزاد به مقدار و مدتی که کیفیت آن را به‌طوری که زیان‌آور برای انسان و یا سایر موجودات زنده و یا گیاهان و یا آثار و ابنیه باشد تغییر دهد.

ماده ۳ - منابع آلوده‌کننده هوا که تحت مقررات این قانون قرار دارند به سه دسته زیر طبقه‌بندی می‌شوند.

الف - وسایل نقلیه موتوری

ب - کارخانجات و کارگاه‌ها و نیروگاه‌ها

ج - منابع تجاری و خانگی و منابع متفرقه

فصل دوم - وسایل نقلیه موتوری

ماده ۴ - استفاده از وسایل نقلیه موتوری که بیش از حد مجاز مقرر دود و آلوده‌کننده‌های دیگر وارد هوای آزاد نمایند ممنوع است حد مجاز خروجی وسایل نقلیه موتوری توسط سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت صنایع و معادن تعیین و به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست می‌رسد.

ماده ۵ - هر وسیله نقلیه موتوری که به‌کار گرفته می‌شود باید دارای گواهینامه مخصوص مبنی بر رعایت حد مجاز خروجی آلوده‌کننده‌های هوا باشد دارندگان وسایل نقلیه موتوری مکلفند همه‌ساله وسایل نقلیه خود را در مراکز مورد تأیید سازمان حفاظت محیط زیست که توسط شهرداری‌ها ایجاد می‌گردد تحت آزمایش و معاینه قرار داده و گواهینامه مبنی بر رعایت حد مجاز آلودگی را دریافت نمایند. در غیر اینصورت از تردد وسایل نقلیه فاقد گواهینامه مذکور به ترتیبی که در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌شود جلوگیری خواهد شد.

تبصره ۱ - هزینه انجام آزمایش و معاینه وسایل نقلیه موتوری از دارندگان وسایل نقلیه مذکور طبق تعرفه‌ای که توسط وزارت کشور و سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد اخذ خواهد شد.

تبصره ۲ - تاریخ شروع اجرای این ماده و تبصره‌های آن حداکثر یکسال پس از تصویب این قانون تعیین می‌شود و سازمان حفاظت محیط زیست و شهرداری و سایر دستگاه‌های ذیربط موظفند ظرف مدت مذکور امکانات لازم جهت اجرای این ماده را فراهم کنند.

ماده ۶ - شهرداری‌ها، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط موظفند نحوه تردد وسایل نقلیه موتوری و سیستم حمل و نقل شهری را به‌صورتی طراحی و سامان دهند که ضمن کاهش آلودگی هوا جوابگوی سفرهای روزانه شهری باشد.

تبصره - آیین‌نامه اجرایی این ماده که دربرگیرنده ساعات و محدوده مجاز تردد شهری، پیش‌بینی استفاده مطلوب و بیشتر از وسایل نقلیه عمومی و امثال آن می‌باشد توسط وزارت کشور (شهرداری‌ها) و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و سازمان حفاظت محیط زیست و در صورت لزوم با همکاری سازمان‌های ذیربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۷ - در مواقع اضطراری که به علت کیفیت خاص جوی، آلودگی هوای شهرها به حدی برسد که به تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی سلامت انسان و محیط زیست را شدیداً به مخاطره بیاندازد، سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت کشور (شهرداری‌ها و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران) ممنوعیت یا محدودیت‌های موقت زمانی، مکانی و نوعی را برای منابع آلوده‌کننده برقرار نموده و بلافاصله مراتب را از طریق رسانه‌های همگانی به اطلاع عموم خواهد رسانید.

با برطرف‌شدن وضعیت اضطراری و کاهش آلودگی هوا، سازمان نسبت به رفع ممنوعیت و محدودیت برقرارشده اقدام و مراتب را به نحو مقتضی به اطلاع عموم خواهد رسانید.

ماده ۸ - ساخت تولید و ورود وسایل نقلیه موتوری و همچنین موتور و سایر قطعات مرتبط با احتراق وسایل نقلیه از قبیل کاربوراتور و فیلتر مستلزم رعایت استانداردهای حفاظت محیط زیست می‌باشند.

ماده ۹ - وزارت صنایع و معادن موظف است سیاست‌ها و برنامه‌های تولیدی واحدها و شرکت‌های تابعه تولید وسایل نقلیه موتوری خود را به‌نحوی تنظیم نمایند که اولاً تولید وسایل نقلیه با موتورهای و قطعات غیراستاندارد صورت نپذیرد. ثانیاً در برنامه‌ریزی ساخت خودرو برنامه تولید وسایل نقلیه و حمل و نقل عمومی را در اولویت قرار دهد. ثالثاً طراحی و ساخت اتومبیل‌ها به نحوی صورت گیرد که حتی‌المقدور امکان استفاده گاز هم وجود داشته باشد.

ماده ۱۰ - شماره‌گذاری هر نوع وسیله نقلیه موتوری مستلزم رعایت استانداردهای موضوع ماده ۸ این قانون می‌باشد.

ماده ۱۱ - استانداردهای موضوع مواد ۸ و ۹ این قانون توسط سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت صنایع و معادن، وزارت نفت و مؤسسات تحقیقاتی ذیصلاح تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

فصل سوم - کارخانجات و کارگاه‌ها و نیروگاه‌ها

ماده ۱۲ - احداث کارخانجات و کارگاه‌های جدید و توسعه و تغییر محل و یا خط تولید کارخانجات و کارگاه‌های موجود مستلزم رعایت ضوابط و معیارهای سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

ماده ۱۳ - وزارتخانه‌های صنایع و معادن و فلزات و جهاد کشاورزی هنگام صدور جواز تأسیس رونوشتی از جواز تأسیس مربوط را به سازمان حفاظت محیط زیست ارسال خواهند نمود.

دارندگان جواز تأسیس مذکور مکلفند محل استقرار واحدهای صنعتی و یا تولیدی خود را طبق ضوابط استقرار موضوع ماده ۱۲ این قانون تعیین نمایند.

صدور پروانه بهره‌برداری موکول به تأیید محل استقرار با رعایت ضوابط موضوع ماده ۱۲ فوق براساس اعلام سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

تبصره ۱ - احداث نیروگاهها، پالایشگاهها، کارخانجات پتروشیمی، کارخانجات صنایع نظامی، فرودگاهها و ترمینال‌های بارگیری موکول به رعایت ضوابط و معیارهای سازمان حفاظت محیط زیست از لحاظ محل استقرار می‌باشد.

تبصره ۲ - ضوابط و معیارهای موضوع ماده ۱۲ و ۱۳ توسط سازمان با مشارکت وزارتخانه‌های مذکور در این ماده تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۳ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است ضوابط و معیارهای زیست‌محیطی لازم را از طریق وزارتخانه‌های ذیربط به دارندگان جواز تأسیس اعلان نماید.

ماده ۱۴ - فعالیت کارخانجات و کارگاههای جدیدی که ضوابط و معیارهای موضوع ماده ۱۲ را رعایت نمایند و همچنین فعالیت و بهره‌برداری از کارخانجات و کارگاهها و نیروگاههایی که بیش از حد مجاز مجاز موجبات آلودگی هوا را فراهم آورند ممنوع است.

ماده ۱۵ - سازمان حفاظت محیط زیست کارخانجات و کارگاهها و نیروگاههایی که از آلودگی آنها بیش از حد مجاز استانداردهای محیط زیست باشد را مشخص نموده و مراتب را با تعیین نوع و میزان آلودگی به صاحبان و یا مسئولان کارخانجات و کارگاهها و نیروگاهها ابلاغ خواهد کرد تا در مهلت معینی که توسط سازمان با همکاری و مشارکت دستگاههای ذیربط تعیین می‌شود نسبت به رفع آلودگی یا تعطیل کار و فعالیت خود تا رفع آلودگی اقدام نمایند.

تبصره ۱ - در صورتی که صاحب یا مسئول کارخانه و کارگاهی که موجبات آلودگی هوا را فراهم می‌نماید یا دلایل قابل قبول سازمان اثبات نماید که ظرف مهلت تعیین‌شده رفع آلودگی عملی نمی‌باشد. سازمان می‌تواند برای یک بار مهلت اضافی مناسب در مورد اینگونه کارخانجات و کارگاهها قائل شود.

تبصره ۲ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است استانداردهای هوای پاک و استانداردهای آلودکننده‌های حاصل از کارخانجات و کارگاهها که به هر طریق وارد هوای آزاد می‌گردند را برای هر منطقه و باتوجه به کیفیت هوا و مناسبات زیست‌محیطی آن مناطق تهیه نموده و در اختیار متقاضیان و صاحبان کارخانجات و کارگاهها قرار دهد.

حد مجاز (استانداردهای محیط زیست) این ماده توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۶ - در صورتی که صاحبان و مسئولان کارخانجات و کارگاهها و نیروگاهها آلوده‌کننده ظرف مهلت تعیین‌شده مبادرت به رفع آلودگی یا ممانعت از کار و فعالیت کارخانه و کارگاه مربوط نمایند، در پایان مهلت مقرر به درخواست سازمان حفاظت محیط زیست و دستور مرجع قضایی ذیربط محل که بلافاصله توسط مأموران انتظامی به مورد اجراء گذاشته می‌شود از کار و فعالیت کارخانجات و کارگاههای آلوده‌کننده جلوگیری به عمل خواهد آمد.

ادامه کار یا فعالیت کارخانجات و کارگاهها و نیروگاههای مزبور منوط به صدور اجازه سازمان حفاظت محیط زیست و یا رأی دادگاه صلاحیت‌دار خواهد بود.

تبصره - در صورتی که صاحبان و مسئولان کارخانجات و کارگاهها و نیروگاههای آلوده‌کننده پس از ابلاغ سازمان حفاظت محیط زیست از فعالیت و ادامه کار کارخانجات و کارگاههای مربوط ممانعت به عمل نیاورده و یا پس از تعطیل کارخانجات و کارگاههای مذکور رأساً و بدون کسب اجازه از سازمان یا بدون صدور رأی دادگاه صالحه، مبادرت به بازگشایی و ادامه فعالیت آنها بنمایند برحسب مورد مجازات‌های مقرر در این قانون و سایر مقررات مربوط به عدم رعایت دستورات مراجع قانونی و قضایی محکوم خواهند شد و چنانچه مدیران و مسئولان مذکور اداره و تصدی کارخانجات و کارگاههای دولتی یا وابسته به دولت را برعهده داشته باشند

موضوع در هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری وزارتخانه یا دستگاه متبوع مدیر یا مسئول نیز مطرح و حکم مقتضی صادر خواهد گردید.

ماده ۱۷ - در مواقع اضطراری و با شرایط جوی نامناسب، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست می‌تواند کارخانجات و کارگاه‌هایی را که فعالیت آنها خطرات فوری دربرداشته باشد با اخطار سریع خواستار توقف فعالیت آنها گردد و در صورت استنکاف به حکم رئیس دادگاه محل تا رفع موجبات خطر تعطیل نماید.

ماده ۱۸ - در مواردی که کاهش یا از بین بردن آلودگی ناشی از فعالیت کارخانجات و یا کارگاه‌ها از طریق دیگر بجز انتقال یک یا برخی از آنها به نقاط مناسب امکان‌پذیر نبوده و با فعالیت کارخانجات و کارگاه‌های مذکور در مناطق مسکونی سلامت ساکنان آن مناطق را به خطر بیندازد سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارتخانه‌ها و دیگر دستگاه‌های دولتی ذیربط طرح انتقال کارخانجات و کارگاه‌های مذکور را به نقاط مناسب (ترجیحاً شهرک‌ها و قطب‌های صنعتی) تهیه و به هیأت وزیران ارائه می‌نماید. دولت در صورت صلاحدید و موافقت حسب مورد اقدام خواهد نمود.

ماده ۱۹ - قطب‌ها و شهرک‌ها و مجتمع‌های صنعتی و نیروگاه‌ها و واحدهای تولیدی مکلفند حداقل ۱۰ درصد از فضای شهرک‌ها و یا مجموعه فضای تخصیص داده شده جهت احداث واحدهای تولیدی و خدماتی را به ایجاد فضای سبز و مشجر و کشت درختان مناسب منطقه اختصاص دهند.

بهره‌برداری از واحدهای صنعتی و تولیدی مذکور منوط به رعایت این ماده و ایجاد فضای سبز مناسب می‌باشد. وزارتخانه‌های صنعتی موظف به نظارت بر حسن اجرای این ماده می‌باشند.

ماده ۲۰ - کارخانجات و کارگاه‌ها و نیروگاه‌ها و کوره‌های آجرپزی و آهک‌پزی موظف به استفاده از سوخت و سیستم‌های احتراقی مناسب قابل دسترسی به نحوی که موجبات کاهش آلودگی هوا را فراهم نمایند هستند.

تبصره - وزارت نفت موظف است در برنامه‌ریزی گازرسانی و سوخت‌رسانی خود تأمین سوخت مناطق صنعتی و مراکز استقرار کارخانجات و کارگاهها و کوزه‌های آجرپزی مجاور شهرهای بزرگ را در اولویت قرار دهد.

ماده ۲۱ - آیین‌نامه اجرایی این فصل و همچنین ضوابط مربوط به محدودیت استقرار صنایع در محاورت شهرها توسط سازمان حفاظت محیط زیست با مشارکت وزارتخانه‌های ذیربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

فصل چهارم - منابع تجاری، خانگی و منابع متفرقه

ماده ۲۲ - پخش و انتشار هر نوع مواد آلوده‌کننده هوا بیش از حد مجاز از منابع تجاری، خانگی و متفرقه در هوای آزاد ممنوع است.

منابع تجاری، خانگی و متفرقه از جهت نوع و میزان آلودگی توسط سازمان حفاظت محیط زیست مشخص و طبقه‌بندی شده و حد مجاز موضوع این ماده توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۲۳ - کلیه منابع آلوده‌کننده از قبیل حمام‌ها، نانوایی‌ها، هتل‌ها و رستوران‌ها و غیره مکلفند ضمن اتخاذ تدابیر لازم جهت جلوگیری از انتشار دود و دوده و سایر مواد آلوده‌کننده در هوای آزاد، از سوخت مناسب ترجیحاً گاز شهری که موجب کاهش آلودگی هوا می‌شود استفاده نمایند.

وزارت نفت موظف است در برنامه سوخت‌رسانی شهرهای بزرگ، تأمین سوخت مناسب و گازرسانی منابع تجاری و واحدهای خدمات عمومی را در اولویت قرار دهد.

ماده ۲۴ - سوزاندن و انباشتن زباله‌های شهری و خانگی و هرگونه نخاله در معابر عمومی و فضای باز ممنوع می‌باشد.

ماده ۲۵ - وزارتین مسکن و شهرسازی و کشور موظفند هنگام تهیه طرحهای هادی و جامع و بهسازی شهرها به نحوی برنامه‌ریزی نمایند که فصل جداگانه‌ای از مطالعات طرح را به بررسی مسائل زیست‌محیطی اختصاص دهند و به‌گونه‌ای که طرحی شهرها و شهرکها و مجتمع‌های مسکونی از نظر فضای سبز و باز، همجواری کاربری‌ها، شبکه

معابر، و حمل و نقل، ضوابط تراکم ساختمانی و غیره با معیارهای زیست محیطی مورد تأیید سازمان متناسب باشد.

تبصره - نقشه های شهرها، شهرکهای مسکونی، قطبها و شهرکها و مجتمع های صنعتی، اداری، کشاورزی و غیره موکول به رعایت ضوابط و مقررات حفاظت محیط زیست می باشد.

ماده ۲۶ - آیین نامه اجرایی موضوع ماده ۲۵ این قانون مشترکاً توسط وزارت مسکن و شهرسازی، وزارت کشور و سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۲۷ - ایجاد هرگونه آلودگی صوتی بیش از حد مجاز ممنوع می باشد. آیین نامه جلوگیری از آلودگی صوتی توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

فصل پنجم - مجازاتها

ماده ۲۸ - افرادی که با وسایل نقلیه موتوری آلوده کننده غیرمجاز تردد می نمایند به حکم دادگاه صالح به جزای نقدی پانصد هزار ریال و همچنین کسانی که محدودیت ها و ممنوعیت های موضوع ماده ۷ این قانون را رعایت ننمایند از بیست و پنج هزار ریال یا یکصد هزار ریال بنا به تعداد سیلندر، حجم موتور، میزان آلودگی و دفعات تکرار جرم محکوم خواهند شد. ضمناً از تردد وسایل نقلیه آلوده کننده مذکور تا رفع موجبات آلودگی جلوگیری به عمل خواهد آمد. ۱.

ماده ۲۹ - صاحبان و مسئولین کارخانجات و کارگاهها و شهرکها و مجتمع های صنعتی آلوده کننده که برخلاف مواد ۱۶، ۱۷ و ۱۸ این قانون عمل نمایند، برای بار اول به جزای نقدی از دو میلیون ریال تا پنج میلیون ریال و در صورت تکرار به حبس

تعزیری از دو ماه تا شش ماه و جزای نقدی از پنج میلیون ریال تا ده میلیون ریال محکوم می‌شوند.

تبصره ۱ - صاحبان و مسئولان اینگونه کارخانجات و کارگاههای آلوده‌کننده علاوه بر محکومیت مذکور مکلف به پرداخت ضرروزیان وارده به محیط زیست و اشخاص حقیقی و حقوقی به حکم دادگاه صالحه می‌باشند.

تبصره ۲ - در مورد جرایم مقرر در این قانون علاوه بر اشخاص حقیقی و حقوقی سازمان حفاظت محیط زیست برحسب مورد شاکی یا مدعی خصوصی^۱ در زمینه خسارات وارده به محیط زیست می‌باشد.

ماده ۳۰ - کسانی که از انجام بازرسی مأموران سازمان حفاظت محیط زیست برای نمونه‌برداری و تعیین میزان آلودگی ناشی از فعالیت کارخانجات و کارگاههای منابع تجاری بهداشتی و خدمات و اماکن عمومی ممانعت به عمل آورده و یا اسناد و مدارک و اطلاعات مورد نیاز سازمان را در اختیار ایشان نگذارند و یا اسناد و مدارک و اطلاعات خلاف واقع ارائه نمایند برحسب مورد و اهمیت موضوع به جزای نقدی از پانصد هزار ریال تا پنج میلیون ریال و در صورت تکرار به حبس تعزیری از یک ماه تا سه ماه و جزای نقدی مذکور محکوم خواهند شد.

تبصره - در صورتی که مأموران سازمان حفاظت محیط زیست در جرایم موضوع این ماده همکاری یا مشارکت داشته یا گزارش خلاف واقع ارائه نمایند علاوه بر محکومیت در هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری به حداکثر مجازات مقرر در این ماده محکوم خواهند شد.

ماده ۳۱ - صاحبان و مسئولان منابع تجاری و اماکن عمومی که برخلاف ماده ۲۴ این قانون موجبات آلودگی هوا را فراهم نمایند پس از هر بار اخطار و پایان مهلت

۱- رجوع شود به تعریف شاکی خصوصی مندرج در صفحه ۱۸ کتاب.

مقرر به جزای نقدی از پانصد هزار ریال تا پنج میلیون ریال و در صورت تکرار از دو میلیون ریال تا ده میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهند شد.

ماده ۳۲ - مسؤولین آلودگی حاصل از منابع متفرقه و منابع خانگی به جزای نقدی از یکصد هزار ریال تا یک میلیون ریال و در صورت تکرار از دویست هزار ریال تا دو میلیون ریال و همچنین عاملین آلودگی صوتی به جزای نقدی از پنجاه هزار ریال تا پانصد هزار ریال و در صورت تکرار از یکصد هزار ریال تا یک میلیون ریال محکوم خواهند شد.

فصل ششم - مقررات مختلف

ماده ۳۳ - سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران موظف است با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست، برنامه‌های مناسب جهت تنویر افکار عمومی، آموزش و قوانین و مقررات مسائل حفاظت محیط زیست را تنظیم و به مورد اجراء بگذارد.

ماده ۳۴ - درآمدهای حاصل از اجرای این قانون پس از وصول بلافاصله به حساب خزانه واریز گردیده و معادل پنجاه درصد (۵۰٪) وجوه واریزی در هر سال و حداکثر تا سقف یک میلیارد ریال جهت اجرای این قانون به صورت ردیف جداگانه در لایحه بودجه هر سال منظور و در اختیار سازمان حفاظت محیط زیست و معادل بیست درصد (۲۰٪) تا سقف چهارصد میلیون ریال در اختیار نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرد.

ماده ۳۵ - آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون علاوه بر مواردی که در هر یک از مواد قانون نسبت به آن تعیین تکلیف شده است حداکثر ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون توسط سازمان حفاظت محیط زیست و برحسب مورد با مشارکت یا همکاری دستگاههای ذیربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۳۶ - از تاریخ ابلاغ این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر با آن در زمینه جلوگیری از آلودگی هوا لغو می‌گردد.

قانون فوق مشتمل بر سی و شش ماده و چهارده تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ سوم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳/۲/۱۳۷۴ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۴- قانون مدیریت پسماندها

(مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۰)

ماده ۱ - جهت تحقق اصل پنجاهم (۵۰) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور حفظ محیط زیست کشور از آثار زیانبار پسماندها و مدیریت بهینه آنها، کلیه وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و مؤسسات و نهادهای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام می‌باشد و کلیه شرکت‌ها و مؤسسات و اشخاص حقیقی و حقوقی موظفند مقررات و سیاستهای مقرر در این قانون را رعایت نمایند.

ماده ۲ - عبارات واصطلاحاتی که در این قانون به کار رفته است دارای معانی زیر می‌باشد:

الف - سازمان : سازمان حفاظت محیط زیست

ب - پسماند : به مواد جامد، مایع و گاز (غیر از فاضلاب) گفته می‌شود که به طور مستقیم یا غیرمستقیم حاصل از فعالیت انسان بوده و از نظر تولیدکننده زائد تلقی می‌شود. پسماندها به پنج گروه تقسیم می‌شوند :

۱ - پسماندهای عادی

به کلیه پسماندهایی گفته می‌شود که به صورت معمول از فعالیت‌های روزمره انسانها در شهرها، روستاها و خارج از آنها تولید می‌شود از قبیل زباله‌های خانگی و نخاله‌های ساختمانی.

۲ - پسماندهای پزشکی (بیمارستانی)

به کلیه پسماندهای عفونی و زیان‌آور ناشی از بیمارستانها، مراکز بهداشتی، درمانی، آزمایشگاههای تشخیص طبی و سایر مراکز مشابه گفته می‌شود. سایر پسماندهای خطرناک بیمارستانی از شمول این تعریف خارج است.

۳ - پسماندهای ویژه

به کلیه پسماندهایی گفته می‌شود که به دلیل بالابودن حداقل یکی از خواص خطرناک از قبیل سمیت بیماری‌زایی، قابلیت انفجار یا اشتعال، خوردگی و مشابه آن به مراقبت ویژه نیاز داشته باشد و آن دسته از پسماندهای پزشکی و نیز بخشی از پسماندهای عادی، صنعتی، کشاورزی که نیاز به مدیریت خاص دارند جزء پسماندهای ویژه محسوب می‌شوند.

۴ - پسماندهای کشاورزی

به پسماندهای ناشی از فعالیتهای تولیدی در بخش کشاورزی گفته می‌شود از قبیل فضولات، لاشه حیوانات (دام، طیور و آبزیان) محصولات کشاورزی فاسد یا غیرقابل مصرف.

۵ - پسماندهای صنعتی

به کلیه پسماندهای ناشی از فعالیتهای صنعتی و معدنی و پسماندهای پالایشگاهی صنایع گاز، نفت و پتروشیمی و نیروگاهی و امثال آن گفته می‌شود از قبیل براده‌ها، سرریزها و لجن‌های صنعتی.

ج - مدیریت اجرایی پسماند : شخصیت حقوقی یا حقوقی است که مشمول برنامه‌ریزی، ساماندهی، مراقبت و عملیات اجرایی مربوط به تولید، جمع‌آوری، ذخیره‌سازی، جداسازی، حمل و نقل، بازیافت، پردازش و دفع پسماندها و همچنین آموزش و اطلاع‌رسانی در این زمینه می‌باشد.

۱ - دفع: کلیه روشهای از بین‌بردن یا کاهش خطرات ناشی از پسماندها از قبیل بازیافت، دفن بهداشتی، زباله‌سوزی.

۲ - پردازش: کلیه فرایندهای مکانیکی، شیمیایی، بیولوژیکی که منجر به تسهیل در عملیات دفع گردد.

د - منظور از آلودگی همان تعریف مقرر در ماده (۹) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ است.

تبصره ۱ - پسماندهای پزشکی و نیز بخشی از پسماندهای عادی، صنعتی و کشاورزی که نیاز به مدیریت خاص دارند، جزو پسماندهای ویژه محسوب می‌شوند.

تبصره ۲ - فهرست پسماندهای ویژه از طرف سازمان، با همکاری دستگاههای ذیربط تعیین و به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست خواهد رسید.

تبصره ۳ - پسماندهای ویژه پرتوزا تابع قوانین و مقررات مربوط به خود می‌باشند.

تبصره ۴ - لجن‌های حاصل از تصفیه فاضلاب‌های شهری و تخلیه چاههای جذبی فاضلاب خانگی در صورتی که خشک یا کم‌رطوبت باشند. در دسته پسماندهای عادی قرار خواهند گرفت.

ماده ۳ - مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران موظف است با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر دستگاهها حسب مورد، استاندارد کیفیت و بهداشت محصولات و مواد بازیافتی و استفاده‌های مجاز آنها را تهیه نماید.

ماده ۴ - دستگاههای اجرایی ذیربط موظفند جهت بازیافت و دفع پسماندها تدابیر لازم را به ترتیبی که در آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون مشخص خواهد شد، اتخاذ نمایند. آیین‌نامه اجرایی مذکور می‌بایستی دربرگیرنده موارد زیر نیز باشد :

۱ - مقررات تنظیم‌شده موجب گردد تا تولید و مصرف پسماند کمتری ایجاد نماید.

۲ - تسهیلات لازم برای تولید و مصرف کالاهای که بازیافت آنها سهل‌تر است، فراهم شود و تولید و واردات محصولاتی که دفع و بازیافت پسماند آنها مشکل‌تر است، محدود شود.

۳ - تدابیری اتخاذ شود که استفاده از مواد اولیه بازیافتی در تولید گسترش یابد.

۴ - مسؤولیت تأمین و پرداخت بخشی از هزینه‌های بازیافت برعهده تولیدکنندگان محصولات قرار گیرد.

ماده ۵ - مدیریت‌های اجرایی پسماندها موظفند براساس معیارها و ضوابط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ترتیبی اتخاذ نمایند تا سلامت، بهداشت و ایمنی عوامل اجرایی تحت نظارت آنها تأمین و تضمین شود.

ماده ۶ - سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران و سایر رسانه‌هایی که نقش اطلاع‌رسانی دارند و همچنین دستگاه‌های آموزشی و فرهنگی موظفند جهت اطلاع‌رسانی و آموزش، جداسازی صحیح، جمع‌آوری و بازیافت پسماندها اقدام و یا سازمانها و مسئولین مربوط همکاری نمایند.

تبصره - وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، صنایع و معادن، کشور و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به‌منظور کاهش پسماندهای کشاورزی، موظفند نسبت به اطلاع‌رسانی و آموزش روستاییان و تولیدکنندگان اقدام لازم را به‌عمل آورند.

ماده ۷ - مدیریت اجرایی کلیه پسماندها غیر از صنعتی و ویژه در شهرها و روستاها و حریم آنها به‌عهده شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و در خارج از حوزه و وظایف شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به‌عهده بخش‌داری‌ها می‌باشد. مدیریت اجرایی پسماندهای صنعتی و ویژه به‌عهده تولیدکننده خواهد بود. در صورت تبدیل آن به پسماند عادی به‌عهده شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و بخش‌داری‌ها خواهد بود.

تبصره - مدیریت‌های اجرایی می‌توانند تمام یا بخشی از عملیات مربوط به جمع‌آوری، جداسازی و دفع پسماندها را به اشخاص حقیقی و حقوقی واگذار نمایند.

ماده ۸ - مدیریت اجرایی می‌تواند هزینه‌های مدیریت پسماند را از تولیدکننده پسماند با با تعرفه‌ای که طبق دستورالعمل وزارت کشور توسط شوراهای اسلامی بر حسب نوع پسماند تعیین می‌شود، دریافت نموده و فقط صرف هزینه‌های مدیریت پسماند نماید.

ماده ۹ - وزارت کشور با هماهنگی سازمان موظف است برنامه‌ریزی و تدابیر لازم برای جداسازی پسماندهای عادی را به عمل آورد و برنامه زمان‌بندی آن را تدوین نماید. مدیریت اجرایی مندرج در ماده (۷) این قانون موظفند در چارچوب برنامه فوق و در مهلتی که در آیین‌نامه اجرایی این قانون پیش بینی می‌شود، کلیه پسماندهای عادی را به صورت تفکیک شده جمع‌آوری، بازیافت یا دفن نمایند.

ماده ۱۰ - وزارت کشور موظف است در اجرای وظایف مندرج در این قانون ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این قانون نسبت به تهیه دستورالعمل تشکیلات و ساماندهی مدیریت اجرایی پسماندها در شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و بخشرداری‌ها اقدام نماید.

ماده ۱۱ - سازمان موظف است با همکاری وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در مورد پسماندهای پزشکی)، صنایع و معادن، نیرو و نفت (در مورد پسماندهای صنعتی و معدنی)، جهادکشاورزی (در مورد پسماندهای کشاورزی)، ضوابط و روش‌های مربوط به مدیریت اجرایی پسماندها را تدوین و در شورایعالی حفاظت محیط زیست به تصویب برساند. وزارتخانه‌های مذکور مسئول نظارت بر اجرای ضوابط و روشهای مصوب هستند.

ماده ۱۲ - محل‌های دفن پسماندها براساس ضوابط زیست محیطی توسط وزارت کشور با هماهنگی سازمان و وزارت جهادکشاورزی تعیین خواهد شد.

تبصره ۱ - شورایعالی شهرسازی و معماری موظف است در طرحهای ناحیه‌ای جامع، مناطق مناسبی را برای دفع پسماندها در نظر بگیرد.

تبصر ۲ - وزارت کشور موظف است اعتبارات، تسهیلات و امکانات لازم را جهت ایجاد و بهره‌برداری از محل‌های دفع پسماندها رأساً یا توسط بخش خصوصی فراهم نماید.

ماده ۱۳ - مخلوط کردن پسماندهای پزشکی با سایر پسماندها و تخلیه و پخش آنها در محیط و یا فروش، استفاده و بازیافت این نوع پسماندها ممنوع است.

ماده ۱۴ - نقل و انتقال برون مرزی پسماندهای ویژه تابع مقررات کنوانسیون بازل و با نظارت مرجع ملی کنوانسیون خواهد بود. نقل و انتقال درون مرزی پسماندهای ویژه تابع آیین‌نامه اجرایی مصوب هیأت وزیران خواهد بود.

ماده ۱۵ - تولیدکنندگان آن دسته از پسماند‌هایی که دارای یکی از ویژگی‌های پسماندهای ویژه نیز می‌باشند، موظفند با بهینه‌سازی فرآیند و بازیابی پسماندهای خود

را به حداقل برسانند و در مواردی که حدود مجاز در آیین‌نامه اجرایی این قانون پیش‌بینی شده است، در حد مجاز نگهدارند.

ماده ۱۶ - نگهداری، مخلوط کردن، جمع آوری، حمل و نقل، خرید و فروش، دفع، صدور و تخلیه پسماندها در محیط بر طبق مقررات این قانون و آیین‌نامه اجرایی آن خواهد بود. در غیر این صورت اشخاص متخلف به حکم مراجع قضایی به جزای نقدی در بار اول برای پسماندهای عادی از پانصد هزار (۵۰۰/۰۰) ریال تا یکصد میلیون (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و برای سایر پسماندها از دومیلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا یکصد میلیون (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و در صورت تکرار، هربار به دو برابر مجازات قبلی در این ماده محکوم می‌شوند.

متخلفین از حکم ماده (۱۳) به جزای نقدی از دو میلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا یکصد میلیون (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و در صورت تکرار به دو برابر حداکثر مجازات و در صورت تکرار مجدد هربار به دو برابر مجازات بار قبل محکوم می‌شوند.

ماده ۱۷ - متخلفین از حکم ماده (۱۴) این قانون موظفند پسماندهای مشمول کنواسیون‌بازل را به کشور مبدأ اعاده و یا در صورت امکان معدوم کردن در داخل تحت نظارت و طبق نظر سازمان (مرجع ملی کنوانسیون مذکور در ایران) با هزینه خود به نحو مناسب دفع نمایند. در غیر این صورت به مجازات‌های مقرر در ماده (۱۶) محکوم خواهند شد.

ماده ۱۸ - در شرایطی که آلودگی، خطر فوری برای محیط و انسان دارد، با اخطار سازمان و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، متخلفین و عاملین آلودگی موظفند فوراً اقداماتی را که منجر به بروز آلودگی و تخریب محیط زیست می‌شود متوقف نموده و بلافاصله مبادرت به رفع آلودگی و پاکسازی محیط نمایند. در صورت استنکاف، مرجع قضایی خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و متخلفین و عاملین را علاوه بر پرداخت جریمه تعیین شده ملزم به رفع آلودگی و پاکسازی خواهند نمود.

ماده ۱۹ - در تمام جرایم ارتكابی مذکور، مرجع قضایی مرتكبین را علاوه بر پرداخت جریمه به نفع صندوق دولت، به پرداخت خسارت به اشخاص و یا جبران خسارت وارده بنا به درخواست دستگاه مسئول محكوم خواهد نمود.

ماده ۲۰ - خودروهای تخلیه کننده پسماند در اماکن غیرمجاز، علاوه بر مجازات‌های مذکور، به یک تا ده هفته توقیف محكوم خواهند شد.

تبصره - در صورتی که محل تخلیه، معابر عمومی شهری و بین شهری باشد، به حداکثر میزان توقیف محكوم می‌شوند.

ماده ۲۱ - درآمد حاصل از جرائم این قانون به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز و همه ساله معادل وجوه واریزی از محل اعتبارات ردیف خاصی که در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌شود، در اختیار دستگاه‌هایی که در آیین نامه اجرایی این قانون تعیین خواهند شد، قرار خواهد گرفت تا صرف آموزش فرهنگ‌سازی اطلاع‌رسانی و رفع آلودگیناشی از پسماندها، حفاظت از محیط زیست و تأمین امکانات لازم در جهت اجرای این قانون گردد.

ماده ۲۲ - آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط سازمان با همکاری وزارت کشور و سایر دستگاه‌های اجرایی ذیربط حداکثر ظرف مدت شش ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۲۳ - نظارت و مسئولیت حسن اجرای این قانون برعهده سازمان می‌باشد. قانون فوق مشتمل بر بیست و سه ماده و نه تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیستم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۳/۳/۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۵ - قانون راجع به اجازه تاکسیدرمی جانوران برای اشخاص حقیقی و حقوقی در قبال دریافت حق‌الزحمه

(مصوب ۱۳۶۰/۱۲/۹)

ماده واحده - به سازمان حفاظت محیط زیست اجازه داده می شود نسبت به تاکسیدرمی جانوران برای مؤسسات تحقیقاتی، علمی، موزه ها و نمایشگاه ها و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی در قبال دریافت حق الزحمه اقدام نماید.

تبصره ۱ - میزان حق الزحمه برپایه ساعات کار انجام شده و مواد مصرف شده بنا به پیشنهاد رئیس سازمان حفاظت محیط زیست به تصویب شورای عالی سازمان نامبرده خواهد رسید. ۱

تبصره ۲ - وجوهی که بابت حق الزحمه در اجرای این قانون عاید می شود باید به حساب درآمد عمومی کشور واریز شود.

۶ - قانون ایمنی زیستی جمهوری اسلامی ایران

(مصوب ۱۳۸۸/۵/۷)

ماده ۱ - تعاریف :

منظور از اصطلاحات مندرج در این قانون، تعاریفی به شرح زیر خواهد بود :

۱ - ۱ - پروتکل: پروتکل ایمنی زیستی کارتاها که در تاریخ ۱۳۸۲/۵/۲۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

۱ - ۲ - فناوری زیستی جدید به استناد تعریف مندرج در پروتکل ایمنی زیستی کارتاها فناوری زیستی جدید عبارت است از اعمال :

الف - روش های آزمایشگاهی کار با اسیدهای نوکلئیک از جمله اسید دی اکسید ریبونوکلئیک نو ترکیب و انتقال مستقیم اسیدهای نوکلئیک به داخل سلولها یا اندامکها.

ب - تلفیق سلول هایی که در یک خانواده طبقه بندی نمی شوند از طریق غلبه بر موانع تکثیر فیزیولوژیک طبیعی یا سطوح نو ترکیبی که در روشهای سنتی انتخاب و تولید مثل مورد استفاده قرار نمی گیرند.

۱ - ۳ - ایمنی زیست: مجموعه‌ای از تدابیر، سیاستها، مقررات و روشهایی برای تضمین بهره‌برداری از فواید فناوری زیستی جدید و پیشگیری از آثار سوء احتمالی کاربرد این فناوری بر تنوع زیستی، سلامت انسان، دام، گیاه و محیط زیست می‌باشد.

۱ - ۴ - موجود زنده تغییر شکل یافته: به معنای هرگونه موجود زنده‌ای است که دارای ترکیب جدید مواد ژنتیکی است که از طریق استفاده از فناوری زیستی جدید بدست می‌آید.

۱ - ۵ - موجود زنده عبارت است از: هر ماهیت زیستی که قابلیت تکثیر یا انتقال ماده ژنتیکی خود را داشته باشد از قبیل سازواره‌های سترون، ویروسها و شبه‌ویروسها.

۱ - ۶ - رهاسازی: عبارت است از اولین انتشار غیرمحصور موجود زنده تغییر شکل یافته در محیط زیست طبیعی و کشاورزی به منظور تکثیر و یا تولید تجاری می‌باشد.

۱ - ۷ - آزمایش میدانی: بررسی صرفاً علمی صفات مختلف موجود زنده تغییر شکل یافته در شرایط محصور و بدون امکان رهاسازی می‌باشد.

۱ - ۸ - انتشار ناخواسته: هرگونه انتشار غیرعمدی موجود زنده تغییر شکل یافته از جمله بر اثر حوادث غیرمترقبه است.

ماده ۲ - کلیه امور مربوط به تولید، رهاسازی، نقل و انتقال داخلی و فرامرزی، صادرات، واردات، عرضه، خرید، فروش، مصرف و استفاده از موجودات زنده تغییر شکل یافته ژنتیکی با رعایت مفاد این قانون مجاز است و دولت مکلف است تمهیدات لازم را برای انجام این امور از طریق بخشهای غیردولتی فراهم آورد.

ماده ۳ - به منظور :

الف - سیاستگذاری، تعیین و تصویب راهبردها در عرصه ایمنی زیستی و نظارت بر اجرای آن مطابق با مفاد این قانون.

ب - هماهنگی بین وظایف قانونی دستگاههای اجراییه ذیصلاح با مقررات موضوع این قانون

ج - تصویب آیین‌نامه‌ها، دستورالعملها و ضوابط موضوع این قانون.

«شورای ملی ایمنی زیستی» متشکل از معاون اول رئیس جمهور، وزیر جهاد کشاورزی، رئیس سازمان محیط زیست کشور، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزیر علوم، تحقیقات و فن‌آوری، یک نفر از اعضای انجمن‌های علمی - تخصصی فن‌آوری زیستی جدید (تشکل‌های مردم‌نهاد) با درجه دکترا به پیشنهاد این تشکلهای و تأیید وزیر علوم، تحقیقات و فن‌آوری و با حکم رئیس‌جمهور یک نفر از اعضای هیئت علمی مرتبط با ایمنی زیستی دانشگاهها (حداقل دانشیار) به پیشنهاد وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با حکم رئیس‌جمهور و یک نفر از اعضای کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی و یک نفر از اعضای کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی به انتخاب کمیسیون‌های مذکور و با رأی مجلس به‌عنوان ناظر تشکیل می‌گردد.

تبصره ۱ - ریاست این شورا با معاون رئیس‌جمهور می‌باشد.

تبصره ۲ - مدت مسئولیت نمایندگان تشکلهای و هیئت علمی دانشگاهها چهار سال می‌باشد که برای دوره‌های بعد نیز قابل تمدید است.

تبصره ۳ - دبیرخانه این شورا بدون توسعه سازمانی و با شرایط موجود در سازمان حفاظت محیط زیست مستقر می‌باشد.

تبصره ۴ - مصوبات این شورا پس از تأیید رئیس‌جمهور جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

ماده ۴ - صدور، تمدید و لغو مجوز فعالیت در امور مرتبط با فن‌آوری زیستی جدید با رعایت قوانین مربوط به هر دستگاه و ضوابط ایمنی زیستی موضوع ماده (۳) این قانون برعهده دستگاههای اجرای ذیصلاح به شرح زیر می‌باشد:

الف - وزارت جهاد کشاورزی در امور مرتبط با تولیدات بخش کشاورزی و منابع طبیعی.

ب - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در امور مرتبط با ایمنی و سلامت مواد غذایی، آرایشی، بهداشتی و مواد پزشکی.

ج - سازمان حفاظت محیط زیست در امور مرتبط با حیات وحش و بررسی ارزیابی مخاطرات زیست محیطی بر مبنای مستندات علمی ارائه شده توسط متقاضی. تبصره - صدور مجوز در قبال مستندات علمی ارزیابی مخاطرات احتمالی ارائه شده توسط اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی، در رهاسازی، واردات و صادرات و نقل و انتقال داخلی و فرامرزی کلیه موجودات زنده تغییر شکل یافته ژنتیکی موضوع این قانون با رعایت بند (ج) این ماده برعهده دستگاههای اجرایی بندهای (الف و ب) این ماده می باشد.

ماده ۵ - نظر به اینکه :

الف - مسئولیت حفاظت از ذخایر ژنتیکی و بانک ژن در محدوده کلیه امور مربوط به کشاورزی، باغبانی، جنگل، مرتع، بیابان، شیلات، دام، طیور و زنبورداری و خوراک دام و طیور و بیماری های مرتبط با این موارد برعهده وزارت جهاد کشاورزی است. ب - مسئولیت حفاظت از تنوع زیستی و ذخایر ژنتیکی آن در محدوده حیات وحش، پارکهای ملی، مناطق حفاظت شده، مناطق شکار ممنوع، رودخانه ها، تالاب ها و دریاها برعهده سازمان حفاظت محیط زیست کشور است.

ج - مسئولیت حفاظت از سلامت انسان و بررسی ارزیابی مخاطرات احتمالی موجودات زنده تغییر شکل یافته ای که به مصرف غذای انسان می رسد و همچنین مسئولیت شناسایی و اتخاذ تدابیر لازم در مورد موجودات زنده ای که به صورت مستقیم و غیرمستقیم برای انسان بیماری زا می باشد و برعهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.

کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که بعد از انجام آزمایشات میدانی، قصد رهاسازی موجودات زنده تغییر شکل یافته ژنتیکی در محدوده های مسئولیتی فوق الذکر را دارند، ضمن تهیه شناسنامه موجود زنده مزبور و رعایت مفاد بند (ج) ماده (۴) این قانون، موظف به اخذ مجوز از دستگاههای ذیصلاح یادشده می باشند. دستگاههای اجرایی مذکور موظفند پس از اخذ مستندات علمی مربوط به ارزیابی مخاطرات احتمالی

انجام شده توسط متقاضی، حداکثر ظرف مدت ۳ ماه نظر مستدل و کتبی خود را مبنی بر موافقت و یا مخالفت اعلام نمایند.

تبصره - به منظور رسیدگی به اعتراض متقاضی نسبت به نظر دستگاههای اجرایی ذیصلاح و حل اختلافات و یا رسیدگی به شکایات احتمالی بین اشخاص و دستگاههای اجرایی ذیصلاح موضوع این قانون «کمیسیون سه نفره داوری» مرکب از متخصصان مرتبط با ایمنی زیستی (حداقل دانشیار) وزارتخانه‌های «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»، «جهاد کشاورزی» و «سازمان حفاظت محیط زیست» و با معرفی این دستگاهها و حکم «رئیس شورای ملی ایمنی زیستی» تشکیل می‌گردد.

ماده ۶ - در صورتی که هر یک از دستگاههای اجرایی ذیصلاح درخصوص اقدامات اشخاص حقیقی و یا حقوقی فعال در زمینه فناوری زیستی جدید تخطی از مفاد این قانون مشاهده نمایند، مکلفند ضمن تعلیق موقت مجوز شخص خاطی، مراتب را برای رسیدگی قضایی به مرجع ذیصلاح قضایی ارجاع نمایند. مرجع قضایی موظف است این پرونده‌ها را در فرصت ویژه و یا فوق‌العاده رسیدگی نماید. در صورت تأیید تخلفات توسط مرجع قضایی، اگر تخلف، موجبات تضییع حقوق سایر اشخاص را فراهم نموده و یا خساراتی را به سایر اشخاص و یا زیست بوم وارد نموده باشد، شخص متخلف به جبران خسارات وارده محکوم شده و در صورت تکرار برای بار دوم علاوه بر جبران خسارت به پرداخت دو برابر خسارت وارده به صورت جزای نقدی محکوم و کلیه مجوزهای صادره قبلی باطل و از فعالیت‌های اجرایی وی ممانعت به عمل خواهد آمد.

ماده ۷ - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که قصد واردات، صادرات و یا حمل و نقل داخلی و فرامرزی موجودات زنده تغییر شکل یافته ژنتیکی موضوع این قانون را دارند، موظفند:

الف - اطلاعات مورد نیاز و مستندات علمی ارزیابی مخاطرات احتمالی بر اساس مفاد پروتکل ایمنی زیستی کارتاها را به دستگاههای اجرایی مرتبط مندرج در ماده (۴) این قانون ارائه و مجوز لازم را دریافت نمایند.

ب - شرایط لازم از نظر بسته‌بندی و حمل و نقل و برچسب‌گذاری را رعایت نمایند. شرایط بسته‌بندی و برچسب‌گذاری و حمل و نقل داخلی و فرامرزی، توسط شورای ملی ایمنی زیستی ظرف شش ماه تهیه و پس از تأیید رئیس جمهور ابلاغ می‌گردد.

ج - در صورتی که موجود زنده تغییر شکل یافته برای مقاصد پژوهش در محدوده محصور باشد، ماهیت موضوع به روشنی تعریف و نشانی و هویت گیرنده و فرستنده آن دقیقاً مشخص شده باشد.

ماده ۸ - اطلاعات و فعالیتهای اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی دریافت مجوز و یا دارای مجوز از دستگاه اجرایی ذیصلاح موضوع ماده (۴) این قانون به‌جز موارد :

الف: نام و آدرس متقاضی، توصیف کلی موجود یا موجودات تغییر شکل یافته ژنتیکی

ب: خلاصه‌ای از ارزیابی مخاطرات احتمالی

ج: تمامی روشها و طرحهای پایش و ارزیابی موجود زنده تغییر شکل یافته ژنتیکی و روشهای مربوط به پاسخگویی در موارد اضطراری،

د: هدف و محل ورود و چگونگی رهاسازی (محل و میزان رهاسازی) محرمانه تلقی می‌گردد و مشمول قانون مالکیت معنوی بوده و هیچ شخص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی حق افشا و یا بهره‌برداری غیرمجاز از نتایج حاصل از پژوهشها و موجودات زنده تغییر شکل یافته را ندارد. مرتکب براساس رأی مرجع صلاحیت‌دار قضایی بع جبران ضرروزیان وارده محکوم می‌شود. در صورت بروز شرایط اضطراری، شرایط این ماده تابع مفاد ماده (۱۷) مندرج در پروتکل می‌باشد.

ماده ۹ - اشخاص حقیقی یا حقوقی به هنگام تقدیم درخواست به دستگاه اجرایی ذیصلاح برای دریافت مجوزها، باید برای حفاظت از محیط زیست، تنوع زیستی، سلامت انسان، دام و گیاه یک طرح اضطراری مکتوب شامل اقدامات فوریتی و سایر خدمات برای مقابله با شرایط ایجادشده از انتشار ناخواسته تهیه و به دستگاه اجرایی ذیصلاح مربوطه ارائه نمایند.

همچنین متقاضی موظف است اطلاعات جدید به دست آمده درخصوص موضوع مجوز خود را در اسرع وقت به دستگاه اجراییه ذیصلاح جهت ثبت در بانک اطلاعاتی مربوط تحویل دهد.

تبصره - در صورت بروز شرایط اضطراری ناشی از بروز حوادث غیرمترقبه و یا انتشار ناخواسته موجودات زنده تغییر شکل یافته ژنتیکی، دستگاه اجرایی ذیصلاح مجاز است ضمن اعلام رسمی به دارنده مجوز، بخشی از اطلاعات محرمانه مورد نیاز را از وضعیت طبقه بندی خارج و حسب مورد در اختیار دستگاههای اجرایی دیگر به منظور اقدامات لازم قرار دهد. در این صورت شخص دارای مجوز حق هیچگونه ادعایی را نخواهد داشت.

ماده ۱۰ - پژوهشهای آزمایشگاهی و گلخانه‌ای موجودات زنده تغییر شکل یافته ژنتیکی و همچنین امور مربوط به دارو و فراورده‌های مرتبط که مصارف انسانی دارد، از شمول مفاد این قانون مستثنی می‌باشد.

ماده ۱۱ - مرجع (کانون ملی) موضوع ماده (۱۹) پروتکل، وزارت جهاد کشاورزی تعیین می‌شود.

قانون فوق مشتمل بر یازده ماده و هفت تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ هفتم مردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد و هشت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۸/۵/۲۱ به تأیید شورای نگهبان رسید.

رئیس مجلس شورای اسلامی - علی لاریجانی

۷ - قانون حفاظت دریا و رودخانه‌های مرزی از آلودگی با مواد نفتی

(مصوب ۱۳۵۴/۱۱/۴)

ماده ۱ - در اصطلاح این قانون :

منظور از «دریای سرزمینی» دریای ساحلی موضوع ماده ۳ قانون اصلاح قانون تعیین حدود آبهای ساحلی و منطقه نظارت مصوب ۲۲ فروردین ۱۳۳۸ می باشد.

«آلوده کردن» اعم از تخلیه یا نشست نفت یا هرگونه مخلوط نفتی در آبهای مشمول این قانون.

«نفت» اعم است از نفت خام یا تصفیه شده خواه به تنهایی و یا به صورت آمیخته با فضولات رسوبات آنها.

«مخلوط نفتی» هرگونه مخلوطی است که دارای نفت باشد.

«کشتی» اعم است از هرنوع وسیله نقلیه دریارو و وسایل شناور خواه دارای نیروی محرک باشد یا به نوعی یدک شود.

«نفتکش» هرگونه کشتی است که قسمت اعظم مخازن بارگیری آن به منظور حمل و نقل مایعات ساخته شده از نفت و در قسمت مزبور بالفعل بار دیگری جز نفت نباشد.

«میل» عبارت است میل دریایی که معادل ۱۸۵۲ متر می باشد.

«گره دریایی» عبارت است از سرعت حرکت کشتی بر حسب میل دریایی در ساعت.

«شدت تخلیه یا نشست محتوی نفتی» یعنی مقدار نفت تخلیه شده بر حسب لیتر در ساعت در هر لحظه تقسیم بر سرعت حرکت کشتی بر حسب گره دریایی در همان لحظه ماده ۲ - آلوده کردن روخانه های مرزی و آبهای داخلی و دریایی سرزمین ایران به نفت یا هر نوع مخلوط نفتی خواه توسط کشتی ها و خواه توسط سکوها ی حفاری یا جزایر مصنوعی (اعم از ثابت و شناور و خواه توسط لوله ها و تأسیسات و مخازن نفتی واقع در خشکی یا دریا ممنوع است و مرتکب به حبس از ششماه تا دو سال با پرداخت جزای نقدی از یک میلیون تا ده میلیون ریال یا به هر دو مجازات محکوم می گردد؛ در صورتی که آلودگی به واسطه بی مبالاتی یا بی احتیاطی واقع شود مجازات

مرتکب حداقل جزای نقدی مذکور است. نیروی دریایی یا ژاندارمری کشور برحسب مورد به منظور جلب و دستگیری مرتکب و تنظیم صورتمجلس تشخیص میزان آلودگی در صورتی که وسیله آلوده کننده نفتکش باشد آن را متوقف و در مورد سایر منابع آلوده کننده از ادامه عملیات آنها جلوگیری به عمل خواهد آورد.

تبصره - تا هنگامی که نحوه جلوگیری از آلودگی خلیج فارس و بحر عمان از طریق معاهدات چندجانبه بین المللی با توافقی های دوجانبه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و سایر دول ساحلی مناطق مذکور فوق تعیین نشده باشد، مقررات این قانون در خلیج فارس تا حد نهایی آبهای روی فلات قاره و در بحر عمان تا فاصله پنجاه میل از خط مبدا دریای سرزمینی لازم الاجرا خواهد بود.

در مناطقی که فلات قاره ایران در خلیج فارس به موجب موافقتنامه هایی با دول دیگر تعیین و تحدید نگردیده است تا زمانی که به ترتیب دیگری بین طرفین توافق نشده باشد اجرای مقررات این قانون محدود به خط منصفی است که کلیه نقاط آن از نزدیکترین نقاط خطوط مبدأ دریای سرزمینی ایران و کشور مقابل آن به یک فاصله باشد.

ماده ۳ - انواع کشتی های زیر که در آنها یا بنادر ایران هستند مکلف به تنظیم و نگاهداری دفتری به نام «دفتر ثبت نفت» می باشند.

الف - کلیه کشتی های نفتکش به ظرفیت غیرخالص ۱۵۰ تن یا بیشتر

ب - کلیه کشتی های غیرنفتکش به ظرفیت غیرخالص ۴۰۰ تن یا بیشتر

ماده ۴ - وقایع مشروح زیر باید در هر مورد بلافاصله پس از وقوع به طور کامل برحسب تاریخ، ساعت، نام بندر یا بنادر با عرض و طول جغرافیایی در دفتر ثبت نفت مقرر در ماده بالا درج شود، گزارش مندرج در دفتر مزبور باید همان روز توسط افسر یا افسران مسئول کشتی، امضاء و عیناً به گواهی فرمانده کشتی برسد :

الف - آبیگری در مخازن به منظور حفظ توازن و همچنین تخلیه آن با قید :

۱ - نام و یا شماره مخازن موردنظر برحسب نقشه گنجایش کشتی.

- ۲ - نوع مواد نفتی که قبلا در هر کدام از مخازن مذکور بار بوده است.
- ۳ - مقدار تقریبی نفت مخلوط با آب در مواقع انتقال آن به مخازن گنداب (با حداکثر ده درصد تقریب).

ب - شستشوی مخازن نفت با ذکر :

- ۱ - نام و یا شماره مخازن شسته شده.
- ۲ - نوع مواد نفتی که قبلا در هر کدام از مخازن مذکور بار بوده است.
- ۳ - نام یا شماره مخازن گنداب که آب و نفت مخازن اصلی به آنها منتقل گردیده است (در صورتی که آب و نفت مزبور به دریا تخلیه گردد باید ذکر گردد).
- ج - ته نشین شدن آب از نفت در مخازن گنداب و تخلیه آب آن به دریا با قید؛

- ۱ - نام و یا شماره مخازن گنداب کشتی.
- ۲ - دفعات و ساعات ته نشین شدن آب در مخازن گنداب.
- ۳ - مقدار آب ته نشین شده که به دریا تخلیه شده است.
- ۴ - مقدار تقریبی نفت مانده در مخازن گنداب و نسبت آن به گنجایش کشتی.
- ۵ - تخلیه فضولات نفتی از مخازن گنداب و یا از سایر مخازن یا قسمتهای دیگر کشتی با ذکر :

- ۱ - روش تخلیه و محل آن (خواه در ساحل باشد یا دریا)
- ۲ - نام و یا شماره مخازن و یا قسمتهای دیگر.
- ۳ - مقدار و نوع مواد نفتی تخلیه شده.
- ه - فرار نفت در اثر بروز حادثه، موارد استثنایی و یا اتفاقی با تعیین :
- ۱ - مقدار تقریبی و نوع مواد نفتی با تقریب ده درصد.
- ۲ - چگونگی فرار نفت و علت آن.
- تبصره ۱ - علاوه بر موارد فوق لازم است مراتب زیر نیز در مورد کشتیهای نفتکش در دفتر ثبت نفت قید گردد :

- ۱ - گزارش بارگیری محمولات نفتی.

- ۲ - کیفیت انتقال نفت به مخازن مختلف کشتی در اثنای حمل.
 - ۳ - گزارش بستن یا بازکردن شیرها و سایر دستگاههای مرتبطکننده مخازن حمل نفت قبل یا بعد از عملیات بارگیری یا تخلیه.
 - ۴ - بازکردن یا بستن شیرهایی که لوله‌های نفت را با آب توازن مرتبط می‌سازند.
 - ۵ - بازکردن یا بستن شیرهای طرفین که به آب دریا مرتبط می‌شود. در حین بارگیری یا تخلیه یا پس از هر یک از این دو کار.
 - ۶ - گزارش تخلیه محمولات نفتی.
- تبصره ۲ - ثبت وقایع در دفتر ثبت نفت به یکی از زبان‌های فارسی یا انگلیسی یا فرانسه خواهد بود.
- تبصره ۳ - هر دفتر ثبت نفت تا مدت شش ماه پس از ثبت آخرین واقعه در آن باید در کشتی نگاهداری شود و پس از آن به سازمان بنادر و کشتیرانی ایران ارسال گردد که حداقل مدت شش سال در آن سازمان نگهداری شود.
- تبصره ۴ - پاک‌نمودن هرگونه اشتباه از دفتر ثبت نفت ممنوع است اشتباه باید طوری خط زده شود که خوانا باشد و صحیح آن دوباره نوشته شود.
- ماده ۵ - مأمورین سازمان بنادر و کشتیرانی می‌توانند تا زمانی که هر کشتی اعم از ایرانی یا خارجی در آبها و یا بنادر ایران است دفاتر ثبت نفت را بازرسی بکنند و از واردهای دفاتر مزبور رونوشت بگیرند. رونوشت باید به امضای افسر مسؤول و فرمانده کشتی برسد. همچنین مأمورین مزبور می‌توانند از افسر مسؤول یا فرمانده کشتی تحقیقات لازم به عمل آورده و در صورت لزوم از محموله نفتی نمونه برداری کنند.
- در نقاطی که سازمان بنادر و کشتیرانی اداره یا دفاتر یا نمایندگی ندارد سایر مقامات مذکور در ماده یازده به ترتیب فوق عمل خواهند نمود.
- رونوشتی که بدین ترتیب تهیه می‌شود از لحاظ قانونی معتبر شناخته خواهد شد.
- ماده ۶ - مجازات‌های مقرر در ماده ۲ در موارد زیر اعمال نخواهد شد :

الف - موارد استثنایی آلودگی که به خاطر رفع خطر از کشتی و یا نجات جان اشخاص ضروری و غیرقابل اجتناب تشخیص داده شود مشروط بر آنکه اولاً میزان آلودگی با خطری که کشتی و یا سرنشینان را تهدید می کرده است متناسب باشد و ثانیاً پس از وقوع اقدامات فوری به منظور جلوگیری و رفع آثار آن صورت گرفته باشد.

ب - آلودگی غیرعمدی که در نتیجه نشتی پیش‌بینی نشده و یا معلول خرابی و خلل اتفاقی کشتی و یا خطوط لوله و یا تأسیسات باشد مشروط بر آنکه پس از وقوع اقدامات فوری به منظور جلوگیری و رفع آثار آن صورت گرفته باشد.

تبصره - در کلیه موارد مذکور در بالا مسئولین مکلف خواهند بود که جریان امر را فوراً به مقامات صلاحیتدار نزدیک‌ترین بندر ایران اطلاع دهند در غیر اینصورت متخلفین به حداقل مجازات مذکور در ماده دو محکوم خواهند شد.

ج - در مورد تخلیه یا نشت از کشتی‌های غیرنفتکش در حال حرکت در صورت احراز کلیه شرایط زیر :

۱ - شدت تخلیه یا نشت محتوی نفتی از شصت لیتر نفت در هر میل دریایی تجاوز نکند.

۲ - نسبت نفت موجود در مخلوط نفتی از یک در ده هزار تجاوز نکند.

۳ - تخلیه یا نشت در فاصله حداقل ۱۲ میلی از نزدیکترین نقطه دریای ساحلی ایران صورت گیرد.

د - در مورد تخلیه یا نشت از نفتکش‌های در حال حرکت در صورت احراز کلیه شرایط زیر :

۱ - شدت تخلیه یا نشت محتوی نفتی از شصت لیتر نفت در هر میل دریایی تجاوز نکند.

۲ - مقدار کل نفت مخلوط با آب توازن تخلیه شده از نفتکش از یک سی هزارم ظرفیت بارگیری آن تجاوز نکند.

۳ - فاصله نفتکش از نزدیکترین نقطه ساحل ایران بیش از پنجاه میل باشد.

تبصره - تخلیه یا نشت از قسمت تحتانی موتورخانه، تلمبه‌خانه نفتکش تابع حکم مقرر در بند «ج» این ماده خواهد بود.

ه - در مورد تخلیه آب توازن از مخزن نفتکش در صورتی که پس از حمل آخرین محموله به‌طوری پاک شده باشد که مواد تخلیه‌شده از آن به فرض متوقف‌بودن نفتکش در آب تمیز و آرام در روزی که هوا صاف باشد اثر مشهودی از نفت و فضولات آن بر سطح یا زیر آب با سواحل مجاور باقی نگذارد. در صورتی که کشتی مجهز به دستگاه وارسی باشد یا آب توازن در بندر تخلیه شود باید قبلاً با اندازه‌گیری یا آزمایش آب توازن معلوم شود که نسبت نفت موجود در آن از ۱۵ قسمت در میلیون تجاوز نکند.

و - در مورد تخلیه یا نشت از لوله‌ها، سکوها، حفاری، جزایر مصنوعی، مخازن یا سایر تأسیسات در نتیجه قوه قهریه (فرس مازور) مشروط بر آنکه قبلاً کلیه اقدامات احتیاطی انجام شده و پس از وقوع هم اقدامات فوری به‌منظور جلوگیری و رفع آثار آن صورت گرفته باشد.

ماده ۷ - مسئولین پیش‌بینی‌شده در این قانون مکلفند دستوراتی که از طرف مقامات صلاحیت‌دار به‌منظور جلوگیری از آلودگی صادر و به آنان ابلاغ می‌شود به موقع اجرا بگذارند. مسئولینی که از اجرای دستورات کتبی مقامات مزبور خودداری ورزند و نیز مسئولین کشتی که تکلیف راجع به نگهداری دفتر ثبت مقرر در ماده ۳ این قانون را انجام ندهند و با مطالب نادرست و خلاف واقع در آن ثبت کنند به حداقل مجازات مقرر در ماده دو این قانون محکوم خواهند شد.

ماده ۸ - سازمان بنادر و کشتیرانی می‌تواند اقدامات لازم را جهت پیشگیری و جلوگیری از سرایت آلودگی در موارد سوانح و اتفاقاتی که موجب آلودگی دریا بشود یا به نحوی خطر وقوع آلودگی را فراهم آورد که سلامت آبهای مقرر در ماده دو این قانون را مورد تهدید قرار دهد به‌عمل آورد. سازمان مزبور می‌تواند در بنادر و اسکله‌هایی که مقتضی بداند تسهیلات و تأسیسات لازم را به‌منظور تخلیه آب توازن و فضولات نفتی از کشتی‌ها ایجاد و اداره نماید کارمزد استفاده از این تأسیسات به‌موجب

آیین‌نامه‌ای که از طرف سازمان بنادر و کشتیرانی و شرکت ملی نفت ایران تهیه می‌شود تعیین خواهد شد.

ماده ۹ - سازمان بنادر و کشتیرانی می‌تواند از طریق شرکت ملی نفت ایران شرکت‌های نفتی را که در دریای ساحلی و فلات قاره ایران به اکتشاف و تولید و حمل و نقل و صدور نفت اشتغال دارند مکلف کند تا ظرف مدت مناسبی در بنادر صادراتی نفت ایران به ابعاد تأسیسات و تسهیلات مذکور در ماده قبل اقدام نمایند. در هر حال شرکت‌های مزبور مکلفند که در جریان اداره عملیات خود مقررات و نظاماتی را که برای حفظ دریا از آلودگی توسط دولت اعلام می‌شود رعایت نمایند.

تبصره - در نقاطی که تأسیسات و تسهیلات مذکور در این ماده و ماده قبل ایجاد گردیده یا خواهد گردید کشتیهایی که قصد تخلیه آب توازن آلوده به نفت و فضولات نفتی خود را داشته باشند ملزم به استفاده از این تأسیسات خواهند بود و شرکت ملی نفت ایران مکلف است ترتیب اداره تأسیسات و تسهیلات مذکور را در بنادر صادراتی نفت ایران فراهم آورد.

ماده ۱۰ - کشتی‌های مشمول این قانون ملزم خواهند بود که در حین ورود به دریای ساحلی ایران در مقابل خسارات احتمالی ناشی از آلوده کردن دریا بیمه شده باشند. کشتی‌هایی که بیمه نشده باشند باید حامل تعهدنامه مالی جهت جبران خسارت باشند شرایط بیمه‌نامه یا تعهدنامه مالی و تعیین حداقل و حداکثر مبلغ هر یک به موجب آیین‌نامه خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

ماده ۱۱ - مقام صلاحیتدار اجرای این قانون از طرف وزارت راه و ترابری سازمان بنادر و کشتیرانی می‌باشد. نیروهای دریایی و هوایی و اداره کل هواپیمایی کشوری ایران و شرکت ملی نفت ایران و سازمان حفاظت محیط زیست و ژاندارمری کشور مکلفند همکاری لازم را با سازمان بنادر و کشتیرانی بنمایند.

ماده ۱۲ - مأمورین سازمان بنادر و کشتیرانی که از طرف سازمان مزبور مأمور کشف و تعقیب جرایم در این قانون می‌شوند در صورتی که وظایف ضابطین

دادگستری را در کلاس مخصوصی زیر نظر دادستان شهرستان تعلیم گرفته و موفق به دریافت گواهی لازم از دادستان شده باشند. از لحاظ اجرای این قانون در حدود وظایف قانونی خود در ردیف ضابطین دادگستری محسوب می‌شوند. رسیدگی به جرایم مندرج در این قانون تا زمانی که دادگاههای اختصاصی مقرر در قانون دریایی ایران تشکیل نگردیده در صلاحیت دادگاه عمومی ۱ خواهد بود.

ماده ۱۳ - در صورتی که تخلف از مقررات این قانون موجب توجه هرگونه خسارتی به بندرها و دریابارها (پلاژها) یا سایر تأسیسات ساحلی ایران بشود و یا خسارتی به آبزیان و منابع طبیعی وارد آورد دادگاه مسئولین را به پرداخت خسارات وارده نیز محکوم خواهد نمود.

ماده ۱۴ - مسئولین آلودگی مکلفند کلیه هزینه‌هایی را که از طرف مقامات صلاحیت‌دار و یا به دستور آنان و توسط عاملین دیگر به‌منظور محدودکردن آثار آلودگی و رفع آن به‌عمل بیاید بپردازند به‌طور کلی مقامات مزبور و سازمان‌ها و عاملین وابسته به آنها در مقابل خدماتی که به‌منظور فوق انجام می‌دهند مستحق دریافت کارمزد مناسب خواهند بود.

ماده ۱۵ - سازمان بنادر و کشتیرانی می‌تواند در صورت لزوم، تأمین خواسته را معادل خسارت وارده از مراجع قضایی صالحه طبق مقررات آیین دادرسی کیفری درخواست نماید.

ماده ۱۶ - دولت مکلف است که به‌منظور حفاظت آبهای موضوع این قانون از آلودگی نسبت به همکاری و تشریک مساعی با دولتهای ذینفع اقدام و موافقتنامه‌هایی را که در این خصوص لازم می‌داند تنظیم و اجراء نماید.

۱- به‌موجب قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۳ با اصلاحات بعدی دادگاههای عمومی جایگزین دادگاههای جنجه گردید.

ماده ۱۷ - مدت مرور زمان دعوی خسارت موضوع ماده ۱۳ این قانون شش سال از تاریخ وقوع خسارت خواهد بود.

ماده ۱۸ - هرگونه بررسی شرایط اقلیمی و بومی (اکولوژیک) دریایی و همچنین جلوگیری از آلودگی آبهای موضوع ماده ۲ به غیر از موارد مذکور در این قانون کماکان به عهده سازمان حفاظت محیط زیست می باشد.

ماده ۱۹ - وزارت راه و ترابری و وزارت دادگستری موظف به اجرای این قانون می باشند آیین نامه های مربوط به این قانون را سازمان بنادر و کشتیرانی با مشارکت سازمان حفاظت محیط زیست و شرکت ملی نفت ایران تهیه خواهد کرد. آیین نامه های مزبور پس از تصویب هیئت وزیران به موقع اجرا، گذارده خواهد بود.

قانون فوق مشتمل بر نوزده ماده و هشت تبصره پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز چهارشنبه ۱۳۵۴/۹/۱۹، در جلسه روز سه شنبه چهاردهم بهمن ماه یک هزار و سیصد و پنجاه و چهار شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

۸ - قانون نحوه جبران زحمات و خسارات کارکنان سازمان حفاظت محیط زیست در ارتباط با جرایم زیست محیطی

(مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۱۲)

ماده واحده - به سازمان حفاظت محیط زیست اجازه داده می شود از محل امتیازاتی که همه ساله در اعتبارات هزینه ای برای سازمان یادشده پیش بینی می شود، مبالغی را برای جبران سختی کار و خسارات کارکنان اعم از حق کشف، خسارت، دیه و کمک به مأموران و متصدیان کشف و تعقیب جرایم زیست محیطی و جلوگیری از منابع آلاینده و مخرب محیط زیست فعالیت می نمایند، اختصاص دهد. هرگونه پرداخت از این محل به کارکنان ستادی و همچنین افرادی که وظایف آنها ارتباط مستقیم به موضوعات فوق الذکر را ندارد ممنوع است.

تبصره - نحوه و میزان پرداخت به کارکنان مربوط، تابع دستورالعملی خواهد بود که بنا به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه، مورخ دوازدهم بهمن ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۴/۱۱/۱۸ به تأیید شورای نگهبان رسید.

۹ - قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران

(مصوب ۱۳۷۴/۶/۱۴)

ماده ۱ - منابع آبی آبهای تحت حاکمیت و صلاحیت جمهوری اسلامی ایران ثروت ملی کشور بوده، حفظ و حراست از آن وظایف دولت جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. مدیریت حفاظت و بهره‌برداری این منابع در جهت تأمین منافع ملی کشور براساس این قانون و مقررات اجرایی آن اعمال می‌گردد.

ماده ۲ - قلمرو اجرایی این قانون و مقررات اجرایی آن، بجز مواردی که در این قانون تصریح شده است کلیه آبهای تحت حاکمیت و صلاحیت جمهوری اسلامی ایران اعم از آبهای داخلی مرزی و دریایی می‌باشد.

ماده ۳ - شرکت سهامی شیلات ایران به منظور افزایش کمی و کیفی تولید محصولات آبی حمایت از اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در بخش شیلات و آبزیان و مدیریت و توسعه و بهره‌برداری منابع موجود اقدامات زیر را انجام می‌دهد :

۱ - انجام تحقیقات علمی و کاربردی پیرامون موضوعات مرتبط با آبزیان از قبیل: حیات گونه‌های قابل بهره‌برداری، محیط زیست، میزان منابع، حفاظت و مدیریت ذخایر موجود در آبهای موضوع ماده ۲ این قانون.

۲ - انجام تحقیقات و اقدامات لازم پیرامون صید و نحوه بهره‌برداری، تکثیر و پرورش آبزیان عمل‌آوری محصولات آبی.

۳ - انجام اقدامات مربوط به مدیریت صید و اعمال مربوط به آن، حفاظت منابع، بازسازی ذخایر موجود، بهسازی محیط زیست آبزیان و آبی‌دارکردن اقتصادی آبهای موضوع ماده ۲ این قانون.

۴ - تأسیس، توسعه، نگهداری و مدیریت بنادر صیادی با رعایت وظایف سایر ارگان‌ها.

۵ - هدایت و نظارت بر کلیه فعالیت‌های صیادی، تکثیر و پرورش آبزیان، عمل‌آوری، صادرات و واردات آبزیان توسط اشخاص حقیقی و حقوقی.

۶ - تشویق و حمایت فعالیت‌های صید و صیادی، تولید و پرورش آبزیان و صنایع تبدیلی آبزیان از طریق انجام مطالعات، ارائه آموزش و ترویج و خدمات فنی و مشاوره‌ای.

تبصره - وظایف و اختیارات شرکت سهامی شیلات ایران در این قانون نافذ و وظایف و اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست نخواهد بود.

ماده ۴ - صید و فرآورده‌های عامل‌آوری‌شده بر روی شناورهای صیادی در آبهای تحت حاکمیت و صلاحیت جمهوری اسلامی ایران در حکم تولیدات داخلی محسوب می‌گردد و صدور آن تابع مقررات صادرات و واردات کشور می‌باشد.

ماده ۵ - ثبت شناور ماهیگیری توسط سازمان بنادر و کشتیرانی منوط به موافقت کتبی شرکت سهامی شیلات ایران می‌باشد.

ماده ۶ - هیچ شخص حقیقی یا حقوقی نمی‌تواند بدون کسب پروانه معتبر مبادرت به بهره‌برداری آبزیان در آبهای موضوع ماده ۲ این قانون نماید. شرایط صدور، تعلیق، ابطال، مدت اعتبار و نحوه تمدید و انتقال کلی یا جزیی و میزان تعرفه پروانه صید براساس آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌گردد.

ماده ۷ - میزان تعرفه مربوط به شناورهای خارجی که وفق ضوابط مقرر در این قانون اقدام به فعالیت‌های صیادی در آبهای تحت حاکمیت و صلاحیت جمهوری

اسلامی ایران می نمایند به پیشنهاد وزارت جهاد سازندگی و تصویب هیأت وزیران تعیین می گردد.

ماده ۸ - تعاونی ها، اتحادیه ها و شرکتهای مرتبط با صید و پرورش آبزیان با رعایت قوانین و مقررات وزارت تعاون و با موافقت و نظارت شیلات تأسیس می شود.

ماده ۹ - بنادر صیادی تحت سرپرستی و نظارت شیلات اداره خواهد شد.
تبصره ۱ - ارائه خدمات و اداره تأسیسات بندری حسب مورد می تواند به شرکتهای تعاونی یا خصوصی واگذار شود.

تبصره ۲ - شیلات مجاز است بابت حق ورود، پهلویی و توقف شناورها در بنادر صیادی مبالغی را براساس تعرفه هایی که به تصویب هیأت وزیران می رسد، دریافت دارد.

ماده ۱۰ - به منظور حمایت از صیادان ساحلی فعالیت شناورهای صید صنعتی در داخل آبهای ساحلی جمهوری اسلامی ایران ممنوع می باشد.

ماده ۱۱ - به منظور حمایت از فعالیت های صید و صیادی :

الف - شیلات می تواند مالکان شناورهای صید صنعتی ایران و خارجی را ملزم به بیمه نمودن شناورهای خود نزد بیمه گران ایرانی یا دارای نمایندگی در ایران برای جبران خسارت احتمالی وارده از جانب این شناورها در محدوده آبهای ساحلی به شناورهای صید ساحلی بنماید.

ب - صندوق بیمه محصولات کشاورزی مکلف است نسبت به بیمه نمودن محصولات صید شده و سایر شرکت های بیمه نسبت به بیمه نمودن ابزاروآلات صید اقدام نماید.

ج - شرکت سهامی شیلات ایران هنگام صدور پروانه صید و صیادی برای کلیه شناورها موظف است قبلاً بیمه نامه شناور و ابزار و ادوات را دریافت نماید.

ماده ۱۲ - حمل و استفاده از ابزار و ادوات صیادی غیرمجاز و همچنین موادی از قبیل مواد منفجره، سمی و یا برقی که باعث ضعف، بیماری و یا مرگ آبزیان شوند ممنوع می‌باشد.

ماده ۱۳ - شناورهای صیادی خارجی مجاز به صید در آبهای موضوع ماده (۲) این قانون نمی‌باشند مگر براساس شرایط مندرج در موافقتنامه‌های منعقد شده مابین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت صاحب پرچم.

صید شناورهای صیادی خارجی برای شرکت‌های ایرانی که با موافقت شیلات و براساس مقررات مندرج در این قانون و سایر قوانین موضوعه جمهوری اسلامی ایران نسبت به انعقاد قرارداد یا صاحبان شناورهای صیادی خارجی اقدام نموده‌اند، مجاز می‌باشد.

ماده ۱۴ - طرح مدیریت ذخایر آبهای مندرج در ماده (۲) این قانون با هدف شناسایی و معرفی ذخایر قابل بهره‌برداری براساس مطالعات و تحقیقات علمی شیلات تهیه می‌گردد. این طرح باید دربرگیرنده شرایط زمانی، مکانی، مقداری، روشی، گونه‌ای و ابزاری صید آبزیان باشد به نحوی که بهره‌برداری پایدار از منابع آبرزی را تضمین نماید.

تبصره - شیلات مکلف است پروانه صید را براساس طرح فوق صادر نماید.

ماده ۱۵ - شناورهای صیادی مجاز به فعالیت در آبهای موضوع ماده (۲) این قانون مکلفند علائم، اسامی، حروف و شماره‌هایی که طبق ضوابط مندرج در مقررات اجرایی این قانون شناسایی و تعیین هویت آنها را ممکن می‌سازد به‌طور دائم در معرض دید قرار دهند.

ماده ۱۶ - شناورهای صیادی مجاز به فعالیت در آبهای موضوع ماده (۲) این قانون و همچنین شناورهای صیادی ایرانی فعال در خارج از آبهای موضوع ماده (۲) این قانون مکلفند داده‌های آمار و اطلاعات مربوط به صید انجام‌شده را در اوراق چاپی و

در مدت زمانی معینی که در مقررات اجرایی تعیین می‌شود به شرکت سهامی شیلات ایران انتقال دهند.

ماده ۱۷ - انجام هرگونه فعالیت تکثیر و پرورش آبزیان با کسب مجوز از شرکت سهامی شیلات ایران توسط اشخاص حقیقی و حقوقی که دارای شرایط مندرج در این قانون و مقررات اجرایی آن هستند، مجاز می‌باشد.

ماده ۱۸ - چنانچه ایجاد مزارع و تأسیسات تکثیر و پرورش آبزیان باعث خسارت به منابع آبی شود، صدور مجوز تکثیر و پرورش ممنوع خواهد بود. در صورتی که تأسیسات تکثیر و پرورش در معرض آلودگی با بیماری‌های مسری باشند، شیلات موظف است دستور اتخاذ تدابیر حفاظتی لازم را صادر نماید.

ماده ۱۹ - اقدامات موضوع ماده (۳) شرکت سهامی شیلات ایران در آبهای داخلی (پشت سدها یا رودخانه‌ها) باید با هماهنگی قبلی وزارت نیرو منطبق با برنامه‌های استفاده از آب صورت گیرد. آبی‌دارکردن آبهای مورد استفاده برای شرب یا آبهایی که برای مصارف کشاورزی باید طبق برنامه تأمین آب در زمان معین رها شده و به مصرف برسد صرفاً پس از هماهنگی و کسب مجوز از وزارت نیرو میسر می‌باشد.

ماده ۲۰ - ضوابط مربوط به ساخت تأسیسات عمل‌آوری و انجام هرگونه فعالیت عمل‌آوری و کنترل و نظارت بر فعالیتهای این مؤسسات توسط شرکت شیلات تعیین می‌گردد.

ماده ۲۱ - بازرسی و کشف جرایم در اجرای این قانون و آیین‌نامه اجرایی آن از طریق نیروی انتظامی به‌عنوان ضابط قوه قضاییه انجام می‌شود.

تبصره: حدود اختیارات و شرح وظایف مأمورین نیروی انتظامی در اجرای این قانون باتوجه به مقررات نیروی انتظامی تعیین خواهد شد.

ماده ۲۲

الف - هر شناور صیادی خارجی که بدون کسب پروانه لازم پیش‌بینی شده در این قانون اقدام به انجام فعالیت صیادی در آبهای مذکور در ماده ۲ این قانون بنماید، به

پرداخت جزای نقدی از دو میلیون ریال تا یکصد میلیون ریال و مصادره محصولات صیادی محکوم می‌گردد. علاوه بر مجازات فوق‌الذکر دادگاه می‌تواند شناور صیادی، آلات و ادوات صید و سایر ابزار موجود در شناور را نیز مصادره نماید.

ب - مرتکبین جرایم ذیل :

۱ - انجام فعالیت صیادی اشخاص ایرانی بدون کسب پروانه لازم پیش‌بینی شده در این قانون.

۲ - انتقال غیرمجاز محصولات صیادی از شناور به شناورهای غیرمجاز.

۳ - عرضه و انتقال آبزیان به‌منظور تکثیر و پرورش آنها بدون داشتن گواهی بهداشتی.

۴ - فروش آلات و ادوات صیادی غیرمجاز.

۵ - تغییر مسیر، ایجاد موانع فیزیکی و احداث هرگونه تأسیسات غیرمجاز در رودخانه‌هایی که به‌عنوان مسیر مهاجرت یا تکثیر طبیعی آبزیان تعیین شده‌اند.

۶ - ایجاد هرگونه آلودگی یا انتشار بیماری‌های مُسری و تخلیه فاضلاب‌های صنعتی و هرگونه مواد آلاینده که باعث خسارت به منابع آبرزی شود.

با حکم محاکم قضایی محکوم به پرداخت جزای نقدی تا سه برابر ارزش محصول (متناسب با نوع تخلف، ظرفیت شناور، میزان و نوع صید) برای مواد ۱، ۲، ۳ و یا یک تا پنج میلیون ریال برای سایر موارد می‌شود به‌علاوه دادگاه می‌تواند محصولات صیادی و پرورشی و یا حاصل فروش آنها و آلات و ادوات صید و سایر ابزار و مواد بکار رفته در ارتکاب جرایم را مصادره نماید و واحد آلاینده را نیز تا رفع نقص از ادامه کار بازدارد.

در صورت تکرار جرایم مقرر در این بند دادگاه علاوه بر مجازات مقرر، آلات و ادوات صید و سایر ابزار و ادوات بکار رفته در ارتکاب جرائم مذکور را مصادره می‌نماید.

ج - شرکت سهامی شیلات ایران می‌تواند صادراتی را که مرتکب یک یا تمام جرائم زیر شده باشند به دادگاه معرفی نماید. دادگاه نسبت به مراتب و درجات جرم مرتکبین را به پرداخت جزای نقدی از یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و مصادره محصولات صیادی و ابزاروآلات صید محکوم می‌نماید :

- ۱ - صید در مناطق یا فصول ممنوعه.
 - ۲ - صید گونه‌هایی که صید آنها ممنوع اعلام شده است.
 - ۳ - صید گونه‌هایی که برای آنها اجازه لازم دریافت نشده است.
 - ۴ - فعالیت شناورهای صیادی صنعتی در مناطق صید ساحلی.
 - ۵ - صید با آلات و ادوات و مواد غیرمجاز و یا نگهداری اینگونه آلات و ادوات و مواد در شناور بدون کسب مجوز از شیلات.
 - ۶ - حمل و نگهداری محصولات صیدشده غیرمجاز در شناور.
 - ۷ - عدم ارسال اطلاعات مربوط به ماده ۱۶ این قانون و یا ارائه اطلاعات غیرواقعی مربوط به صید و فعالیت‌های تکثیر و پرورش انجام‌شده و به ترتیب مقرر در این قانون مقررات اجرایی آن.
 - ۸ - عدم رعایت مقررات مربوط به در معرض دید قراردادن علائم، اسامی، حروف و شماره‌هایی که شناسایی با تعیین هویت شناور را ممکن می‌سازد.
- صید، عمل‌آوری، عرضه، فروش، حمل و نقل، نگهداری واردات و صادرات انواع ماهیهای خاویاری و خاویار بدون اجازه شیلات ممنوع است و مرتکب یا مرتکبین به جزای نقدی تا سه برابر ارزش محصول (متناسب با نوع و میزان صید) و حبس یک تا سه ماه محکوم می‌شوند.
- در صورت تکرار جرائم مقرر در این بند دادگاه مرتکب یا مرتکبین را علاوه بر جزای نقدی مقرر به نودویک روز تا شش ماه حبس تعزیری محکوم می‌نماید.

ماده ۲۳ - آیین‌نامه‌های اجرایی مورد نیاز این قانون ظرف مدت ۳ ماه به پیشنهاد وزارت جهاد سازندگی با هماهنگی سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

قانون فوق مشتمل بر بیست و سه ماده و پنج تبصره در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ چهاردهم شهریورماه یکهزار و سیصد و هفتاد و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۴/۶/۲۲ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۱۰ - لایحه قانونی لغو محدودیت ایجاد کارخانجات و صنایع در داخل شعاع ۵۰ کیلومتری اصفهان

(مصوب ۱۳۵۹/۴/۲۶)

ماده واحده: نظر به اینکه استانداری اصفهان احداث و تأسیس بعضی از صنایع و خدمات تولیدی را در شعاع ۵۰ کیلومتری شهر اصفهان ضرورت حتمی دانسته لذا به وزارت کشور اجازه داده می‌شود استثنائاً در محلهایی که در گزارش شماره ۱۲۲۰۳ مورخ ۵۹/۴/۱۲ استانداری اصفهان که پیوست این لایحه قانونی می‌باشد (به استثناء نقاط ۴ و ۵) منعکس گردیده و کروکی تفصیلی آن هم پیوست گزارش مذکور است با رعایت کلیه موازین قانونی و اشتراک مساعی مقامات محلی تأسیسات صنعتی و تولیدی ایجاد گردد و این قسمت از منع قانونی لغو می‌شود.

تبصره - برای نقطه ۶ گزارش فقط صنایع پوشاک می‌توانند فعالیت داشته باشند و ۵۰٪ از مساحت هر یک از قطعات به شرکتهای تعاونی موضوع ۵۸/۱۰/۲۲ شورای انقلاب اختصاص خواهد یافت. ۱.

۱۱ - قانون تشکیل کمیته کاهش اثرات بلایای طبیعی

(مصوب ۱۳۷۰/۵/۹)

۱- موضوع گزارش فوق‌الذکر در لایحه رفع ممنوعیت تأسیس صنایع در داخل شعاع ۵۰ کیلومتری اصفهان راجع به مناطق خاص می‌باشد. متن گزارش مذکور در سازمان موجود می‌باشد.

ماده واحده - به موجب این قانون «کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی» به منظور مبادله اطلاعات، مطالعه، تحقیقات علمی و پیدا کردن راهکارهای منطقی جهت پیشگیری و کاهش اثرات بلایای طبیعی ناشی از طوفان، سیل، خشکسالی، سرمازدگی، آفات گیاهی، آلودگی هوا، زلزله و لغزش‌های لایه زمین، نوسانات آب دریاها و دریاچه‌ها و روخانه‌ها و امثال آن، به ریاست وزیر کشور و عضویت وزراء و مسئولین سازمانها (در غیاب وزراء معاونین ذیربط شرکت می‌نمایند) و عضویت سازمان هواشناسی کشور، وزارت نیرو، وزارت کشاورزی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت جهاد سازندگی، وزارت راه و ترابری، سازمان برنامه و بودجه، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت مسکن و شهرسازی، مؤسسه ژئوفیزیک، جمعیت هلال‌احمر، سازمان جنگلها و مراتع، وزارت بازرگانی و هر وزارتخانه، مؤسسه، نهاد و نیروهای انتظامی و یا نظامی که ریاست این کمیته حسب ضرورت، مصلحت بداند، تشکیل می‌گردد.

تبصره ۱ - کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی جهت انجام مطالعات و تحقیقات دامنه‌دار بر روی بلایای طبیعی کشور، تاریخچه آنها، پیش آگامی و همچنین برای اعلام وضعیت اضطراری و نحوه مقابله با جبران خسارتها، کمیته‌های فرعی مورد نیاز تشکیل خواهد داد.

تبصره ۲ - سازمان برنامه و بودجه موظف است اعتبار مورد نیاز طرح‌های این کمیته که توسط دستگاه‌های مربوطه پیش‌بینی نشده باشد در قالب طرح‌های مصوب دستگاه مربوطه تصویب نماید.

تبصره ۳ - وزیر کشور، دستور تشکیل کمیته‌های استانی کاهش اثرات بلایای طبیعی را به ریاست استاندار، برای هر استان، با وضعیت فوق صادر خواهد کرد.

تبصره ۴ - وزارت کشور موظف است هر ۶ ماه یک بار نتایج مربوط به مطالعات و تحقیقات و راه‌حلهای پیشنهادی را به اطلاع دستگاههای اجرایی مربوطه به‌منظور تمهیدات لازم و کلیه کمیسیونهای مجلس شورای اسلامی برساند.

تبصره ۵ - آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت کشور با نظرخواهی سایر اعضای کمیته تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۶ - کمیته ملی مجاز است بخشی از اختیارات خود را به کمیته‌های فرعی یا استانی تفویض نماید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و شش تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ نهم مرداد یک هزار و سیصد و هفتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۰/۵/۱۶ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۱۲ - قانون توزیع عادلانه آب

(مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ با اصلاحیه ۱۳۶۲/۸/۱۴)

فصل اول - مالکیت عمومی و ملی آب

ماده ۱ - براساس اصل ۴۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آبهای دریاها و آبهای جاری در رودها و انهار طبیعی و دره‌ها و هر مسیر طبیعی دیگر اعم از سطحی و زیرزمینی و سیلابها و فاضلابها و زه‌آبها و دریاچه‌ها و مردابها و برکه‌های طبیعی و چشمه‌سازها و آبهای معدنی و منابع آبهای زیرزمینی از مشترکات بوده و در اختیار حکومت اسلامی و طبق مصالح عامه از آنها بهره‌برداری می‌شود. مسئولیت حفظ و اجازه و نظارت بر بهره‌برداری از آنها به دولت محول می‌شود.

ماده ۲ - بستر انهار طبیعی و کانالهای عمومی و رودخانه اعم از اینکه دائم یا فصلی داشته باشند و مسیله‌ها و بستر مردابها و برکه‌های طبیعی در اختیار حکومت جمهوری اسلامی ایران است و همچنین است اراضی ساحلی و اراضی مستحده که در اثر پایین‌رفتن سطح آب دریاها و دریاچه‌ها و یا خشک‌شدن مردابها و باتلاق‌ها پدید آمده باشد در صورت عدم احیاء قبل از تصویب قانون نحوه احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی.

تبصره ۱ - تعیین پهنای بستر و حریم آن در مورد هر رودخانه و نهر طبیعی و مسیل و مرداب و برکه طبیعی در هر محل باتوجه به آمار هیدرولوژی رودخانه‌ها و انهار و

باغات در بستر طبیعی آنها بدون رعایت اثر ساختمان تأسیسات آبی با وزارت نیرو است.

تبصره ۲ - حریم مخازن و تأسیسات آبی و همچنین کانالهای عمومی آبرسانی و آبیاری و زهکشی اعم از سطحی و زیرزمینی به وسیله وزارت نیرو تعیین و پس از تصویب هیئت وزیران قطعیت پیدا خواهد کرد.

تبصره ۳ - ایجاد هر نوع اعیانی و حفاری و دخل و تصرف در بستر رودخانه‌ها و انهار طبیعی و کانالهای عمومی و مسیله‌ها و مرداب و برکه‌های طبیعی و همچنین در حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه‌ها اعم از طبیعی و یا مخزنی ممنوع است. مگر با اجازه وزارت نیرو.

تبصره ۴ - وزارت نیرو در صورتی که اعیانیهای موجود در بستر و حریم انهار و رودخانه‌ها و کانالهای عمومی و مسیله‌ها و مرداب و برکه‌های طبیعی را برای امور مربوط به آب یا برق مزاحم تشخیص دهد به مالک یا متصرف اعلام خواهد کرد که ظرف مدت معینی در تخلیه وقایع اعیانی اقدام کند و در صورت استنکاف وزارت نیرو با اجازه و نظارت دادستان یا نماینده او اقدام به تخلیه و قلع خواهد کرد.

خسارات به ترتیب مقرر در مواد ۴۳ و ۴۴ این قانون تعیین و پرداخت می‌شود.

فصل دوم - آبهای زیرزمینی

ماده ۳ - استفاده از منابع آبهای زیرزمینی به استثنای موارد مذکور در ماده ۵ این قانون از طریق حفر هر نوع چاه و قنات و توسعه چشمه در هر منطقه از کشور با اجازه و موافقت وزارت نیرو باید انجام شود وزارت مذکور باتوجه به خصوصیات هیدرولوژی منطقه (شناسایی طبقات زمین و آبهای زیرزمینی) و مقررات پیش‌بینی شده در این قانون نسبت به صدور پروانه حفر و بهره‌برداری اقدام می‌کند.

تبصره - از تاریخ تصویب این قانون صاحبان کلیه چاههایی که در گذشته بدون اجازه وزارت نیرو حفر شده باشد اعم از اینکه چاه مورد بهره‌برداری قرار گرفته یا

نگرفته باشد موظفند طبق آگهی که منتشر می‌شود به وزارت نیرو مراجعه و پروانه بهره‌برداری اخذ نمایند.

چنانچه وزارت نیرو هر یک از این چاهها را لااقل طبق نظر دو کارشناس خود مضر به مصالح عمومی تشخیص دهد چاه بدون پرداخت هیچگونه خسارتی مسدود می‌شود و بهره‌برداری از آن ممنوع بوده و با متخلفین طبق ماده ۴۵ این قانون رفتار خواهد شد. معترضین به رأی وزارت نیرو می‌توانند به دادگاههای صالحه مراجعه نمایند.

ماده ۴ - در مناطقی که به تشخیص وزارت نیرو مقدار بهره‌برداری از منابع آبهای زیرزمینی بیش از حد مجاز باشد یا در مناطقی که طرحهای دولتی ایجاب نماید، وزارت نیرو مجاز است با حدود جغرافیایی مشخص حفر چاه عمیق یا نیمه‌عمیق و یا قنات و یا هرگونه افزایش در بهره‌برداری از منابع آب منطقه را برای مدت معین ممنوع سازد. تمدید یا رفع این ممنوعیت با وزارت نیرو است.

ماده ۵ - در مناطق غیرممنوعه حفر چاه و استفاده از آب آن برای مصارف خانگی و شرب و بهداشتی و باغچه تا ظرفیت آبدهی ۲۵ مترمکعب در شبانه‌روز مجاز است و احتیاج به صدور پروانه حفر و بهره‌برداری ندارد ولی مراتب باید به اطلاع وزارت نیرو برسد.

وزارت نیرو در موارد لازم می‌تواند از این نوع چاهها به منظور بررسی آبهای منطقه و جمع‌آوری آمار و مصرف آن بازرسی کند.

تبصره ۱ - در مناطق ممنوعه حفر چاههای موضوع این ماده با موافقت کتبی وزارت نیرو مجاز است و نیازی به صدور پروانه حفر و بهره‌برداری ندارد.

تبصره ۲ - در صورتی که حفر چاههای موضوع این ماده موجب کاهش یا خشکانیدن آب چاه و یا قنات مجاز و یا چشمه مجاور گردد، وزارت نیرو بدوآ به موضوع رسیدگی و سعی در توافق بین طرفین می‌نماید و چنانچه توافق حاصل نشد معترض می‌تواند به دادگاه صالح مراجعه نماید.

ماده ۶ - صاحبان و استفاده‌کنندگان از چاه یا قنات مسؤول جلوگیری از آلودگی آب آنها هستند و موظفند طبق مقررات عمل کنند. چنانچه جلوگیری از آلودگی آب خارج از قدرت آنان باشد مکلفند مراتب را به سازمان حفاظت محیط زیست یا وزارت بهداشت، اطلاع دهند.

ماده ۷ - در مورد چاههایی که مقدار آبدهی مجاز آن بیش از میزان مصرف معقول صاحبان چاه باشد و مازاد آب چاه با ارائه شواهد و قرائن برای امور کشاورزی، صنعتی و شهری مصرف معقول داشته باشد، وزارت نیرو می‌تواند تا زمانی که ضرورت اجتماعی ایجاب کند باتوجه به مقررات و رعایت مصالح عمومی برای کلیه مصرف‌کنندگان اجازه مصرف صادر نماید و قیمت عادلانه آب به صاحب چاه پرداخت شود.

ماده ۸ - وزارت نیرو موظف است بنا به درخواست متقاضی حفر چاه یا قنات و به‌منظور راهنمایی فنی و علمی، حفر چاه یا قنات را از لحاظ فنی و اقتصادی مورد بررسی قرار داده و در صورت لزوم متخصصین خود را به محل اعزام نماید تا متقاضی را راهنمایی کنند و هزینه کارشناسی طبق تعرفه وزارت نیرو به‌عهده متقاضی خواهد بود.

تبصره - شرکتهای تعاونی روستایی و مراکز خدمات روستایی و عشایری و مؤسسات عام‌المنفعه فقط ۵۰٪ هزینه کارشناسی مقرر را پرداخت خواهند کرد.

ماده ۹ - در مواردی که آب شور و یا آب آلوده یا آب شیرین مخلوط شود چنانچه وزارت نیرو لازم تشخیص دهد می‌تواند پس از اطلاع به صاحبان و استفاده‌کنندگان مجرای آب شور یا آلوده را مسدود کند. در صورتی که این کار از لحاظ فنی امکان‌پذیر نباشد چاه یا مجرا را بدون پرداخت خسارت عندالاقضاء مسدود یا منهدم سازد. چنانچه مسلم شود صاحب چاه شرایط و مشخصات مندرج در پروانه حفر و بهره‌برداری را رعایت نموده است. خسارت وارده بر صاحب چاه را وزارت نیرو جبران خواهد کرد.

ماده ۱۰ - برای جلوگیری از اتلاف آب زیرزمینی خصوصاً در فصول از سال که احتیاج به بهره‌برداری از آب زیرزمینی نباشد صاحبان چاههای آرتزین یا قناتهایی که منابع آنها تحت فشار باشد موظفند از طریق نصب شیر و دریچه از تخلیه دائم آب زیرزمینی جلوگیری کنند.

ماده ۱۱ - در چاههای آرتزین و نیمه آرتزین و دارندگان پروانه چاه مکلفند چنانچه وزارت نیرو لازم بداند به وسیله پوشش جداری و یا طرز مناسب دیگری به تشخیص وزارت نیرو از نفوذ آب مخزن تحت فشار در قشرهای دیگر جلوگیری کنند.

ماده ۱۲ - هر چاه به استثنای چاههای مذکور در ماده ۵ این قانون در صورت ضرورت به تشخیص وزارت نیرو باید مجهز به وسایل اندازه‌گیری سطح آب و میزان آبدهی طبق نظر وزارت نیرو باشد. چنانچه اندازه‌گیری آب استخراجی از چاه و وجود کنتور نیز ضروری باشد وزارت نیرو به هزینه صاحب پروانه اقدام به تهیه و نصب کنتور می‌نماید. در هر حال دارندگان پروانه مکلفند گزارش مقدار آب مصرف‌شده را طبق درخواست و دستورالعمل وزارت نیرو ارائه دهند.

تبصره - وزارت نیرو مجاز است در موارد لازم برای اندازه‌گیری آب قنات و وسایل اندازه‌گیری را به هزینه خود تعبیه می‌نماید حفظ و نگهداری وسایل مزبور و اندازه‌گیری بده آب قنات با اداره‌کنندگان قنات خواهد بود.

ماده ۱۳ - اشخاص حقیقی و حقوقی که حرفه آنها حفاری است و با وسایل موتوری اقدام به حفر چاه یا قنات می‌کنند باید پروانه صلاحیت حفاری از وزارت نیرو تحصیل کنند و بدون داشتن پروانه مذکور مجاز به حفاری با وسایل موتوری نخواهد بود.

اشخاص فوق‌الذکر موظفند کلیه شروط مندرج در پروانه صلاحیت حفاری و پروانه حفر چاه یا قنات را رعایت کنند و در صورت تخلف پروانه آنها لغو خواهد شد و اگر بدون پروانه اقدام به حفر چاه یا قنات کنند در مورد اشخاص حقیقی مالکین دستگاه در مورد اشخاص حقوقی مدیران عامل شرکتها و یا سازمانها و مؤسسات حفاری به

مجازات مقرر در ماده ۴۵ این قانون محکوم خواهند شد و در صورت تکرار وزارت نیرو می‌تواند با اجازه دادستانی، دستگاه حفاری را توقیف نماید. دادگاه تکلیف دستگاه حفاری را تعیین خواهد کرد.

ماده ۱۴ - هرگاه در اثر حفر و بهره‌برداری از چاه یا قنات جدیدالاحداث در اراضی غیر محیا آب منابع مجاور نقصان یابد و یا خشک شود، به یکی از طرق زیر عمل می‌شود:

الف - در صورتی که کاهش و یا خشک‌شدن منابع مجاور با کف‌شکنی و یا حفر چاه دیگری جبران‌پذیر باشد با توافق طرفین صاحبان چاه جدید باید هزینه چاه و یا کف‌شکنی را به صاحبان منابع مجاور پرداخت نمایند.

ب - در صورتی که کاهش و یا خشک‌شدن منابع مجاور با حفر چاه و یا کف‌شکنی جبران‌پذیر نباشد در این صورت با توافق طرفین مقدار کاهش یافته آب منابع مجاور در قبال شرکت در هزینه بهره‌برداری به تشخیص وزارت نیرو از چاه یا قنات جدید باید تأمین شود. در صورت عدم توافق طرفین طبق بند ج این ماده عمل می‌شود.

ج - در صورتی که با تقلیل میزان بهره‌برداری از چاه یا قنات مسئله تأثیر سوء در منابع مجاور از بین برود در این صورت میزان بهره‌برداری چاه یا قنات جدید باید تا حد از بین رفتن اثر سوء در منابع مجاور کاهش یابد.

د - در مواردی که چاه یا قنات جدید در اراضی محیا حفر و احداث شده باشد و آب منابع مقابل را جذب ننماید، احکام بالا در مورد آن جاری نخواهد شد.

تبصره ۱ - در کلیه موارد بالا بدو وزارت نیرو به موضوع رسیدگی و نظر خواهد داد. معترض می‌تواند به دادگاه صالحه شکایت نماید.

تبصره ۲ - میزان آب منابع مجاور باتوجه به آمار و شواهد و قرائن و شرایط اقلیمی توسط کارشناسان وزارتین نیرو و کشاورزی تعیین می‌شود.

تبصره ۳ - هرگاه به تشخیص هیئت سه نفری موضوع مواد ۱۹ و ۲۰ این قانون مسلم شود که خسارت موضوع این ماده ناشی از اشتباه کارشناسان وزارت نیرو بوده و خسارت وارده طبق ماده ۴۴ این قانون به وسیله وزارت نیرو جبران خواهد شد.

ماده ۱۵ - وزارت نیرو و مؤسسات و شرکتهای تابع آن می‌توانند آب دنگها و آسیابهایی را که موجب نقصان آب و یا اختلال در امر تقسیم آب می‌شوند در موارد ضرورت اجتماعی و حرج به ترتیب مقرر در ماده ۴۳ این قانون خریداری کنند.

ماده ۱۶ - وزارت نیرو می‌تواند قنات یا چاهی که به نظر کارشناسان این وزارتخانه بایر با متروک مانده و یا به علت نقصان فاحش آب عملاً مسلوب‌المفعه باشد، در صورت ضرورت اجتماعی به مالک یا مالکین احياء آنها را تکلیف نماید و در صورت عدم اقدام مالک یا مالکین تا یکسال پس از اعلام، وزارت نیرو می‌تواند رأساً آنها را احياء نموده و هزینه صرف‌شده را در صورت عدم پرداخت مالک یا مالکین از طریق فروش آب وصول نماید. همچنین می‌تواند اجازه حفر چاه یا قنات در حریم چاه یا قنات فوق‌الذکر صادر نماید.

ماده ۱۷ - اگر کسی مالک چاه یا قنات یا مجرای آبی در ملک غیر باشد مصرف چاه یا قنات یا مجرا فقط از نظر مالکیت چاه یا قنات و مجرا و برای عملیات مربوط به قنات و چاه و مجرا خواهد بود و صاحب ملک می‌تواند در اطراف چاه و قنات و مجرا و یا اراضی بین دو چاه تا حریم چاه و مجرا هر تصرفی که بخواهد بکند مشروط بر اینکه تصرفات او موجب ضرر صاحب قنات و چاه و مجرا نشود.

تبصره - تشخیص حریم چاه و قنات و مجرا با کارشناسان وزارت نیرو است و در موارد نزاع، محاکم صالحه پس از کسب نظر از کارشناسان مزبور به موضوع رسیدگی خواهند کرد.

فصل سوم - آبهای سطحی

حقابه و پروانه مصرف معقول

ماده ۱۸ - وزارت کشاورزی می‌تواند مطابق ماده ۱۹ این قانون در صورت وجود ضرورت اجتماعی و به‌طور موقت نسبت به صدور پروانه مصرف معقول آب برای صاحبان حقابه‌های موجود اقدام نماید. بدون اینکه حق اینگونه حقابه‌داران از بین برود. تبصره ۱ - حقابه عبارت از حق مصرف آبی است که در دفاتر جزء جمع قدیم یا اسناد مالکیت یا حکم دادگاه یا مدارک قانونی دیگر قبل از تصویب این قانون برای ملک یا مالک آن تعیین شده باشد.

تبصره ۲ - مصرف معقول مقدار آبی است که تحت شرایط زمان و مکان و باتوجه به احتیاجات مصرف‌کننده و رعایت احتیاجات عمومی و امکانات طبق مقررات این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۱۹ - وزارت نیرو موظف است به منظور تعیین میزان مصرف معقول آب برای امور کشاورزی یا صنعتی یا مصارف شهری از منابع آب کشور برای اشخاص حقیقی یا حقوقی که در گذشته حقابه داشته‌اند و تبدیل آن به اجازه مصرف معقول هیئتهای سه نفری در هر محل تعیین کند. این هیئتها طبق آیین‌نامه‌ای که از طرف وزارت نیرو و وزارت جهاد کشاورزی تدوین می‌شود براساس اطلاعات لازم (از قبیل مقدار آب موجود و میزان سطح نوع کشت و محل مصرف و انشعاب و کیفیت مصرف آب و معمول و عرف محل و سایر عوامل) نسبت به تعیین میزان آب مورد نیاز اقدام خواهد کرد و پروانه مصرف معقول برحسب مورد به وسیله وزارتخانه‌های ذیربط طبق نظر این هیئت صادر خواهد شد و معترض به رأی هیئت سه نفری اعتراض خود را به سازمان صادرکننده پروانه تسلیم می‌کند و سازمان مذکور اعتراض را به هیئت پنج نفری ارجاع می‌نماید. رأی هیئت پنج نفری لازم‌الاجراء است و معترض می‌تواند به دادگاههای صالحه مراجعه نماید.

ماده ۲۰ - اعضاء هیئتهای سه نفری مرکب خواهند بود از یکنفر کارشناس حقوقی به انتخاب وزارت نیرو و یکنفر کارشناس فنی به انتخاب وزارت کشاورزی و یکنفر معتمد و مطلع محلی به انتخاب شورای محل.

اعضاء هیئتهای پنج نفری عبارتند از: مدیرعامل سازمان آب منطقه‌ای و مدیرکل با رئیس کل کشاورزی استان و نمایندگان آنها و یک نفر کارشناس به انتخاب وزیر نیرو و دو نفر معتمد و مطلع محلی به انتخاب شورای محل.

در صورتی که منطقه آبریز شامل چند استان باشد، انتخاب مقامات دولتی مذکور در این ماده با وزرای مربوط خواهد بود.

تبصره - مدت مأموریت و نحوه رسیدگی هیئتهای سه نفری و پنج نفری و نحوه اجرای تصمیمات هیئتهای مذکور و موارد و ضوابط تجدیدنظر و مدت اعتراض به تصمیم هیئت‌ها طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت نیرو و وزارت کشاورزی به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

فصل چهارم - وظایف و اختیارات

صدور پروانه مصرف معقول

ماده ۲۱ - تخصیص و اجازه بهره‌برداری از منابع عمومی آب برای مصارف شرب، کشاورزی، صنعت و سایر موارد مختصراً با وزارت نیرو است.

تبصره ۱ - تقسیم و توزیع آب بخش کشاورزی، وصول آب بهاء، یا حق‌النظاره با وزارت کشاورزی است.

تبصره ۲ - ۱ تقسیم و توزیع آب شهری و اداره تأسیسات و جمع‌آوری و دفع فاضلاب در

داخل محدوده شهرها به عهده شرکتهای مستقلی به نام شرکت آب و فاضلاب شهرها و یا دستگاه مناسب دیگری خواهد بود که در هر صورت تحت نظارت شورای شهر و وابسته به شهرداری‌ها می‌باشند. در صورت نبودن شورای شهر نظارت با وزارت کشور است.

تا تأسیس شرکتها و دستگاههای فوق‌الذکر مسئولیت آب شهری و جمع‌آوری و دفع فاضلاب آنها به‌عهده دستگاههایی است که فعلاً برعهده دارند.

وزارت کشور موظف است با همکاری وزارت نیرو حداکثر تا ۶ ماه پس از تصویب این قانون اساسنامه شرکت‌های فوق‌الذکر یا دستگاههای مناسب دیگر را تهیه و به تصویب هیئت وزیران برساند.

تبصره ۳ - تقسیم و توزیع آب بخش‌های صنعتی در داخل محدوده‌های صنعتی، یا بخش صنعتی ذیربط خواهد بود.

تبصره ۴ - تقسیم و توزیع آب مشروب روستاها و اداره تأسیسات ذیربط در داخل محدوده روستاها با وزارت بهداری خواهد بود.

ماده ۲۲ - وزارت نیرو یا سازمانها و شرکت‌های تابعه پس از رسیدگی به درخواست متقاضی، پروانه مصرف معقول آب را با رعایت حق تقدم براساس آیین‌نامه‌ای که وزارتین نیرو و کشاورزی پیشنهاد و هیئت وزیران تصویب می‌نماید صادر می‌کند.

ماده ۲۳ - آیین‌نامه مربوط به درخواست مصرف آب و صدور پروانه استفاده از منابع آب مذکور در ماده یک این قانون باید حاوی کلیه مقررات و شروط و تعهدات لازم باشد و ضمناً در پروانه مصرف معقول آب تاریخ شروع و اتمام تأسیسات اختصاصی آب و تاریخ استفاده از آن باید قید گردد.

ماده ۲۴ - وزارت نیرو در هر محل پس از رسیدگی‌های لازم برای آب‌های مشروح در زیر نیز که تحت نظارت و مسئولیت آن وزارتخانه قرار می‌گیرد اجازه بهره‌برداری صادر می‌کند.

الف - آب‌های عمومی که بدون استفاده مانده باشد.

ب - آب‌هایی که بر اثر احداث تأسیسات آبیاری و سدسازی و زهکشی و غیره به‌دست آمده و می‌آید.

ج - آب‌های زائد بر مصرف که به دریاچه‌ها و دریاها و انهار می‌ریزند.

د - آب‌های حاصل از فاضلابها

ه - آبهای زائد از سهمیه شهری.

و - آبهایی که در مدت مندرج در پروانه به وسیله دارنده پروانه با جانشین او به مصرف نرسیده باشد.

ز - آبهایی که ۱ پروانه استفاده از آن به علل قانونی لغو شده باشد.

ج - آبهایی که بر اثر زلزله یا سایر عوامل طبیعی در منطقه‌ای ظاهر می‌شود.

تبصره: شرکتهای آب منطقه‌ای و آب و برق خوزستان مکلفند در قبال واگذاری حق برداشت جدید آب تحت پوشش طرحهای تأمین و انتقال آب، متناسب با سهم آب تخصیصی، حق اشتراک دریافت و درآمد حاصله را براساس موافقتنامه متبادله با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور برای اجرای طرحهای عمرانی مربوط با اولویت نگهداری و مرمت سازه‌های آبی در دست بهره‌برداری در همان منطقه به مصرف برسانند.

آیین‌نامه اجرایی این قانون شامل تعرفه حق اشتراک یا پیشنهاد مشترک سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت نیرو به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.^۲

ماده ۲۵ - دارندگان پروانه مصرف ملزم هستند که از مصرف و اتلاف غیرمعقول آب اجتناب نمایند و مجاری اختصاصی مورد استفاده خود را به نحوی که این منظور را تأمین کند احداث و نگهداری کنند، اگر به هر علتی مسلم شود که نحوه مصرف، معقول و اقتصادی نیست در اینصورت برحسب مورد وزارت نیرو یا وزارت کشاورزی مراتب را با ذکر علل و ارائه دستورهای فنی به مصرف‌کننده اعلام می‌دارد. هرگاه در مدت معقول تعیین شده در اخطار مزبور که به هر حال از یکسال تجاوز نخواهد کرد مصرف‌کننده به دستورهای فوق‌الذکر عمل ننماید یا متخلف طبق ماده ۴۵ این قانون رفتار خواهد شد.

۱- به استناد ماده ۶۳ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷.

۲- به استناد ماده ۶۳ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷.

تبصره - در صورت اعتراض به نظر وزارت نیرو یا وزارت کشاورزی مراجع مذکور در ماده ۱۹ این قانون رسیدگی خواهند کرد.

ماده ۲۶ - وزارت نیرو مکلف است باتوجه به اطلاعاتی که وزارت کشاورزی در مورد مقدار مصرف آب هر یک از محصولات کشاورزی برای هر ناحیه در اختیار وزارت نیرو قرار می‌دهد میزان مصرف آب را باتوجه به نوع محصول و میزان اراضی تعیین و براساس آن اقدام به صدور اجازه بهره‌برداری بنماید.

ماده ۲۷ - پروانه مصرف آب مختص به زمین و موادی است که برای آن صادر شده است مگر آنکه تصمیم دیگری وسیله دولت در منطقه اتخاذ شود.

ماده ۲۸ - هیچکس حق ندارد آبی را که اجازه مصرف آن را دارد به مصرفی بجز آنچه که در پروانه قید شده است برساند و همچنین حق انتقال پروانه صادره را به دیگری بدون اجازه وزارت نیرو نخواهد داشت مگر به تبع زمین و برای همان مصرف با اطلاع وزارت نیرو.

ماده ۲۹ - وزارت نیرو موظف است به منظور تأمین آب مورد نیاز کشور از طریق زیر اقدام مقتضی به عمل آورد :

الف - مهارکردن سیلابها و ذخیره نمودن آب رودخانه‌ها در مخازن سطحی یا زیرزمینی

ب - تنظیم و انتقال آب با ایجاد تأسیسات آبی و کانالها و خطوط آبرسانی و شبکه آبیاری ۱ و ۲.

ج - بررسی و مطالعه کلیه منابع آبهای کشور.

د - استخراج و استفاده از آبهای زیرزمینی و معدنی

ه - شیرین کردن آب شور در مناطق لازم.

و - جلوگیری از شور شدن آبهای شیرین در مناطق لازم

ز - کنترل و نظارت بر چگونگی و میزان مصارف آب و در صورت لزوم جیره‌بندی آن.

ج - تأسیس شرکتها و سازمانهای آب منطقه‌ای و مؤسسات و تشکيل هیئت‌ها و کمیته‌های مورد نیاز.

ط - انجام سایر اموری که مؤثر در تأمین آب باشد.

تبصره - ایجاد شبکه‌های آبیاری ۳ و ۴ و تنظیم و انتقال آب از آنها تا محل‌های مصرف با وزارت کشاورزی است.

ماده ۳۰ - گزارش کارکنان وزارت نیرو و مؤسسات تابعه و کارکنان وزارت کشاورزی (بنا به معرفی وزیر کشاورزی) که به موجب ابلاغ مخصوص وزیر نیرو برای اجرای وظایف مندرج در این قانون انتخاب و به دادرها معرفی می‌شوند ملاک تعقیب متخلفین است و در حکم گزارش ضابطین دادگستری خواهد بود و تعقیب متخلفین طبق بند ب از ماده ۵۹ قانون آیین دادرسی کیفری به عمل خواهد آمد.

ماده ۳۱ - مأمورین شهربانی و ژاندارمری ۱ و سایر قوای انتظامی حسب مورد موظفند

دستورات وزارت نیرو و سازمانهای آب منطقه‌ای و وزارت کشاورزی را در اجرای این قانون به مورد اجراء گذارند.

ماده ۳۲ - وزارت نیرو می‌تواند سازمانها و شرکتهای آب منطقه‌ای را به صورت شرکتهای بازرگانی رأساً یا با مشارکت سازمانهای دیگر دولتی یا شرکتهایی که با سرمایه دولت تشکیل شده‌اند. ایجاد کند، اساسنامه این شرکتها به پیشنهاد وزارت نیرو به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید و شرکتهای مذکور از پرداخت حق‌الثبت و تمبر و هزینه دادرسی معرف خواهد نمود.

وزارت نیرو می‌تواند از این اختیارات برای تغییر وضع شرکتها و سازمانها و مؤسسات موجود خود استفاده کند.

۱- ژاندارمری به موجب قانون تشکیل نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۹/۴/۲۷ مجلس شورای اسلامی
در نیروی انتظامی ادغام گردید.

تبصره - وزارت نیرو حوزه عمل شرکتها و سازمانهای آب منطقه‌ای را تعیین می‌نماید.

وصول آب بهاء عوارض و دیون :

ماده ۳۳ - وزارت نیرو موظف است نرخ آب را برای مصارف شهری و کشاورزی و صنعتی و سایر مصارف باتوجه به نحوه استحصال و مصرف برای هر یک از مصارف در تمام کشور به شرح زیر تعیین و پس از تصویب شورای اقتصاد وصول نماید.

الف - در مواردی که استحصال آب به وسیله دولت انجام پذیرفته و به صورت تنظیم شده در اختیار مصرف کننده قرار گیرد، نرخ آب با در نظر گرفتن هزینه های جاری از قبیل: مدیریت، نگهداری، تعمیر، بهره برداری و هزینه استهلاک تأسیسات و باتوجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی هر منطقه تعیین و از مصرف کننده وصول می شود.

ب - در مواردی که استحصال آب به وسیله دولت انجام نمی پذیرد دولت می تواند به ازاء نظارت و خدماتی که انجام می دهد باتوجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی هر منطقه در صورت لزوم عوارضی را تعیین و از مصرف کننده وصول نماید.

ماده ۳۴ - آبریان موظف به پرداخت بهای آب مصرفی و یا عوارض آن براساس بندهای الف و ب مذکور در ماده ۳۳ این قانون می باشد و الا آب مصرف کننده ای که حاضر به پرداخت آب بهاء نگردیده است پس از مهلت معقولی که از طرف دولت به مصرف کننده داده خواهد شد قطع می گردد و چنانچه مصرف کننده از پرداخت بدهی های معوقه خود بابت آب بهاء و یا عوارض استنکاف نماید دولت صورت بدهی مصرف کننده را جهت صدور اجراییه به اداره ثبت محل ارسال خواهد کرد و اداره ثبت مکلف است برطبق مقررات اجرای اسناد رسمی لازم الاجرا نیست به صدور ورقه اجرایی و وصول مطالبات از بدهکار اقدام کند.

تبصره - مهلت معقول برای قطع آب و شرایط اجازه استفاده مجدد از آب و سایر موضوعات مربوطه طبق آیین نامه ای خواهد بود که به وسیله وزارت نیرو پیشنهاد و به تصویب هیئت وزیران برسد.

حفاظت و نگهداری تأسیسات آبی مشترک.

ماده ۳۵ - در مورد حفاظت و نگهداری چاه - قنات - نهر - جوی و استخر و هر منبع یا مجرا و تأسیسات آبی مشترک کلیه شرکاء به نسبت سهم خود مسئولند.

ماده ۳۶ - مصرف‌کنندگان آب از مجاری و سردهنه مشترک که مسئول نگهداری تأسیسات مشترک هستند و هیچکس بدون اجازه وزارت نیرو حق احداث و تغییر مقطع و مجرای آب و انشعاب جدید را ندارد و هر بالادستی مسئول خساراتی است که از عمل غیرمعارف او به پایین دستی وارد می‌آید.

ماده ۳۷ - هیچ نهر و جوی و قنات و چاهی نباید در اماکن و جاده‌های عمومی و اماکن متبرکه و باستانی و حریم آنها به‌صورتی باشد که ایجاد خطر و مزاحمت برای ساکنین و عابرین و وسایط نقلیه و اماکن مذکور نماید، در غیر اینصورت مالک یا مالکین موظفند طبق مشخصات فنی وزارتخانه‌های مربوطه اقدامات لازم برای رفع خطر و یا مزاحمت را به‌عمل آورند. در صورتی که مالک یا مالکین از اجرای اخطار کتبی وزارتخانه ذیربط و شهرداری (در شهرها) حداکثر به مدت یک ماه طبق مشخصات مذکور، در رفع خطر اقدام نکنند دولت برای رفع خطر رأساً اقدام و هزینه آن را از مالک یا مالکین دریافت خواهد کرد و در صورتی که خطر قابل رفع نباشد آن را مسدود می‌نماید.

تبصره - احداث نهر یا جوی و لوله‌کشی نفت و گاز آن در حریم تأسیسات آب و برق موکول به تحصیل اجازه از وزارت نیرو و در معابر شهرها با جلب موافقت شهرداری و وزارت نیرو خواهد بود مشخصات فنی مندرج در اجازه‌نامه لازم‌الاجرا است.

ماده ۳۸ - هرگاه استفاده‌کنندگان مشترک نهر و جوی یا چاه و قنات آن حاضر به تأمین هزینه آن نشوند هر یک از شرکاء می‌توانند مطابق ماده ۵۹۴ قانون مدنی عمل نمایند.

ماده ۳۹ - هر نهری که در زمین دیگری جریان داشته در صورت ثبوت اعراض ذیحق در محاکم قضایی حق مجرا از بین خواهد رفت.

ماده ۴۰ - در مواردی که کانالها یا انهار مورد استفاده اشخاص مانع از عملیات عمرانی و یا بهره‌برداری صاحب زمین گردد، صاحب زمین می‌تواند به‌جای آنها مجرای دیگری با تصویب وزارت نیرو به صورتی که سبب اتلاف آب و یا موجب اشکال در امر آبرسانی یا آبیاری نگردد به هزینه خود احداث کند.

ماده ۴۱ - هرگاه آب بران نتوانند در مورد مسیر و یا طرز انشعاب آب از مجرای طبیعی یا کانال اصلی با یکدیگر توافق نمایند، حسب مورد وزارت نیرو و وزارت کشاورزی می‌تواند باتوجه به اینکه به حق دیگری لطمه‌ای نرسد مسیر یا انشعاب را تعیین کند.

ماده ۴۲ - در مورد بهره‌برداری از آبهای سطحی حل اختلاف حاصل در امر تقدم یا اولویت و نحوه میزان برداشت و تقسیم و مصرف آب و همچنین اختلافاتی که موجب تأخیر آبرسانی می‌شود ابتدا باید از طریق کدخدا منشی توسط سرآباران و میرآبان با همکاری شوراهای محلی در صورتی که وجود داشته باشد فیصله پذیرد و در صورت ادامه اختلاف به دادگاه صالح مراجعه می‌نماید.

فصل پنجم - جبران خسارت - تخلفات و جرائم و مقررات مختلفه

جبران خسارت

ماده ۴۳ - در موارد ضرورت، اراضی، مستحدثات، اعیانی و املاک متعلق به اشخاص که در مسیر شبکه آبیاری و خطوط آبرسانی واقع باشند با رعایت حریم مورد نیاز در اختیار دولت قرار می‌گیرد و قیمت عادلانه باتوجه به خسارت وارده به مالکین شرعی پرداخت می‌شود.

تبصره ۱ - در مواردی که دولت قادر به پرداخت به صورت نقدی نیست می‌تواند با توافق مالک به شکل قسطی پرداخت نماید.

تبصره ۲ - به وزارتین کشاورزی و نیرو اجازه داده می‌شود در مواردی که اراضی، مستحدثات، اعیانی و املاک متعلق به اشخاص که در مسیر شبکه آبیاری و زهکشی واقع و زمینهایی که در اجرای طرح غیرقابل استفاده می‌شود با توافق مالک از زمین‌هایی که در اثر اجرای طرح قابل کشت شده یا بشود و یا از زمینهای مواتی که آماده واگذاری است و یا در مقابل حق اشتراک از شبکه آبیاری به افراد مزبور داده شود و مابه‌التفاوت ناشی از بهای زمین و حق اشتراک را به صورت اقساطی پرداخت نمایند.^۱

ماده ۴۴ - در صورتی که در اثر اجرای طرحهای عمرانی و صنعتی و توسعه کشاورزی و سدسازی و تأسیسات مربوطه یا در نتیجه استفاده از منابع آبهای سطحی و زیرزمینی در ناحیه یا منطقه‌ای قنوات و چاهها و یا هر نوع تأسیسات بهره‌برداری از منابع آب متعلق به اشخاص تملک و یا خسارتی بر آن وارد شود و یا در اثر اجرای طرحهای مذکور آب قنوات و چاهها و رودخانه‌ها و چشمه‌های متعلق به اشخاص حقیقی و حقوقی و حقابه‌بران نقصان یافته و یا خشک شوند به ترتیب زیر برای جبران خسارت عمل خواهد شد.

الف - در مواردی که خسارت وارده نقصان آب بوده و جبران کسری آب امکان‌پذیر باشد، بدون پرداخت خسارت، دولت موظف به جبران کمبود آب خواهد بود.

ب - در مواردی که خسارت وارده ناشی از نقصان آب بوده و جبران کسری آب امکان‌پذیر نباشد خسارت وارده به‌صورت عدم توافق یا مالک یا مالکین طبق رأی دادگاه صالحه پرداخت خواهد شد.

ج - در مواردی که خسارت وارده ناشی از خشک شدن یا مسلوب‌المنفعه شدن قنوات و چاهها و چشمه‌ها بوده و تأمین آب تأسیسات فوق‌الذکر از طریق دیگر

۱- تبصره‌های مذکور الحاقی مصوب ۱۳۶۴/۸/۱۴ مجلس شورای اسلامی است که در روزنامه رسمی شماره ۱۱۸۶۸ مورخ ۱۳۶۴/۹/۵ درج شده است.

امکان‌پذیر باشد، مالک یا مالکین مذکور می‌توانند قیمت عادلانه آب خود و یا به میزان آن آب دریافت نمایند و یا به اندازه مصرف معقول آب و قیمت بقیه آن را دریافت کنند. در هر صورت وزارت نیرو موظف به پرداخت خسارت ناشی از خشک‌شدن یا مسلوب‌المنفعه‌شدن تأسیسات مذکور می‌باشد.

در کلیه موارد بالا چنانچه اختلافی پیش آید طبق رأی دادگاه صالحه عمل خواهد شد.

د - در مواردی که خسارت وارده ناشی از تملک و با خشک‌شدن آب قنوت و چاهها و چشمه‌ها بوده و تأمین آب مالکین این تأسیسات از طریق دیگر امکان‌پذیر نباشد خسارت مذکور در صورت عدم توافق با مالک یا مالکین طبق رأی دادگاه صالحه پرداخت خواهد شد.

ه - نسبت به چاهها و قنوت و سایر تأسیسات بهره‌برداری از منابع آب که طبق مقررات غیرمجاز تشخیص داده شود خسارتی پرداخت نخواهد شد.

و - در مورد اراضی که از منابع آب طرحهای ملی در داخل و یا خارج محدوده طرح آبیاری می‌شود و خسارات آنها طبق این قانون پرداخت شده است بهای آب مصرفی طبق مقررات و معیارهای وزارت نیرو مانند سایر مصرف‌کنندگان آب از طرف مصرف‌کننده باید پرداخت شود.

ز - در صورتی‌که در اثر اجرای طرح خسارتی بدون لزوم تصرف و خرید به اشخاص وارد آید خسارت وارده در صورت عدم توافق طبق رأی دادگاه صالحه پرداخت خواهد شد.

تخلفات و جرائم

ماده ۴۵ - اشخاص زیر علاوه بر اعاده وضع سابق و جبران خسارت وارده به ۱۰ تا ۵۰ ضربه شلاق و یا از ۵ روز تا سه ماه حبس تأدیبی برحسب موارد جرم به‌نظر حاکم شرع محکوم می‌شوند.

الف - هرکس عمداً و بدون اجازه دریچه و مقسمی را باز کند یا در تقسیم آب تغییری دهد یا دخالت غیرمجاز در وسایل اندازه‌گیری آب کند یا به نحوی از انحاء امر بهره‌برداری از تأسیساتی آبی را مختل سازد.

ب - هر کس عمداً آبی را بدون حق یا اجازه مقامات مسئول به مجاری یا شبکه آبیاری متعلق به خود منتقل کند و یا موجب گردد که آب حق دیگری به او نرسد.

ج - هر کس عمداً به نحوی از انحاء به ضرر دیگری آبی را به هدر دهد.

د - هر کس آب حق دیگری را بدون مجوز قانونی تصرف کند.

ه - هر کس بدون رعایت مقررات این قانون به حفر چاه و یا قنات و یا بهره‌برداری از منابع آب مبادرت کند.

تبصره - در مورد بندهای ب و ج و د با گذشت شاکی خصوصی تعقیب موقوف می‌شود.

مقررات مختلفه

ماده ۴۶ - آلوده‌ساختن آب ممنوع است، مسئولیت پیشگیری و ممانعت و جلوگیری از آلودگی منابع آب به سازمان حفاظت محیط زیست محول می‌شود.

سازمان مذکور موظف است پس از کسب نظر سایر مقامات ذیربط کلیه تعاریف ضوابط، مقررات و آیین‌نامه‌های مربوط به جلوگیری از آلودگی آب را تهیه و به تصویب هیئت وزیران برساند و پس از تصویب لازم‌الاجرا خواهد بود.

ماده ۴۷ - مؤسساتی که آب را به مصارف شهری یا صنعتی یا معدنی یا دامداری و نظایر آن می‌رسانند موظفند طرح تصفیه آب و دفع فاضلاب را با تصویب مقامات مسئول ذیربط تهیه و اجراء کنند.

ماده ۴۸ - صدور اجازه بهره‌برداری یا واگذاری بهره‌برداری از شن و ماسه و خاک رس بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار و مسیل‌ها و حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه‌ها منوط به کسب موافقت قبلی وزارت نیرو است.

تبصره - وزارت نیرو در موقع موافقت با موضوع این ماده مشخصات فنی موردنظر خود را جهت درج در پروانه بهره‌برداری به دستگاه صادرکننده پروانه اعلام خواهد کرد و حق نظارت بر رعایت این مشخصات را خواهد داشت.

ماده ۴۹ - تشخیص صلاحیت فنی کارشناسان رشته‌های مختلف فنون مربوط به امور آب و آبرسانی در مورد اخذ پروانه کارشناسی رسمی دادگستری با استعلام از وزارت نیرو خواهد بود.

ماده ۵۰ - در هر مورد که دادگاهها در اجرای مقررات این قانون صالح به رسیدگی باشند مکلفند به فوریت و خارج از نوبت به اختلافات رسیدگی و حکم صادر نمایند.

ماده ۵۱ - آیین‌نامه‌های اجرای این قانون توسط وزارتین نیرو و جهاد کشاورزی برحسب مورد تهیه و پس از تصویب هیئت وزیران قابل اجرا خواهد بود.

ماده ۵۲ - کلیه قوانین و مقرراتی که مغایر با این قانون باشد از تاریخ تصویب این قانون در آن قسمت که مغایر است بلااثر می‌باشد.

قانون فوق مشتمل بر پنجاه و دو ماده و بیست و هفت تبصره در جلسه روز دوشنبه شانزده اسفندماه یکهزار و سیصد و شصت و یک مجلس شورای اسلامی تصویب گردیده و در تاریخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۲ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۱۳ - قانون حفاظت در برابر اشعه

(مصوب ۱۳۶۸/۱/۲۰)

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - اهداف

باتوجه به گسترش روزافزون کاربرد اشعه (پرتوها) در امور مختلف و ضرورت حفاظت کارکنان، مردم، نسلهای آینده و محیط در برابر اثرات زیان‌آور اشعه مقررات ذیل تدوین گردیده است.

ماده ۲ - تعاریف

۱ - «اشعه» یا «پرتوها» شامل اشعه یون‌ساز و غیر یون‌ساز می‌باشد.

۲ - «منابع مولد اشعه» به مواد پرتوزا (رادایواکتیو) اعم از طبیعی و یا مصنوعی و یا مواد و اشیاء حاوی آن و یا دستگاهها و تأسیسات مولد اشعه اطلاق می گردد.

«کار با اشعه» هرگونه کار یا فعالیتی است که در ارتباط با منابع مولد اشعه انجام می شود.

۴ - «واحد قانونی» در مفهوم «سازمان انرژی اتمی ایران» است.

۵ - «شخص مسئول» شخص حقیقی است که برابر آیین نامه مربوط واجد صلاحیت علمی و فنی و شرایط لازم برای تصدی و نظارت بر کلیه امور مربوط به کار با اشعه در محدوده پروانه مربوط باشد.

۶ - «مسئول فیزیک بهداشت» شخص حقیقی است که برابر آیین نامه مربوطه واجد صلاحیت علمی و فنی و شرایط لازم برای تصدی مسئولیت حفاظت در برابر اشعه در محدوده پروانه مربوطه باشد.

ماده ۳ - شمول مقررات

مقررات این قانون شامل کلیه امور مربوط به حفاظت در برابر اشعه در سطح کشور از جمله موارد زیر می باشد :

۱ - منابع مولد اشعه

۲ - کار با اشعه

۳ - احداث، تأسیس راه اندازی، بهره برداری، از کار اندازی و تصدی هر واحدی که در آن کار با اشعه انجام شود.

۴ - هرگونه فعالیت در رابطه با منابع مولد اشعه شامل واردات و صادرات، ترخیص، توزیع، تهیه، تولید، ساخت، نمک، تحصیل، اکتشاف، استخراج، حمل و نقل، معاملات، پیمانکاری، نقل و انتقال، کاربرد و یا پس مانداری.

۵ - حفاظت کارکنان، مردم و نسلهای آینده به طور کلی و محیط در برابر اثرات زیان آور اشعه.

فصل دوم - پروانه و مسئولیتها

ماده ۴ - انجام هرگونه فعالیت در ارتباط با موارد مندرج در بندهای ۳، ۲، ۱ از ماده ۳، غیر از موارد مستثنی به موجب آیین‌نامه‌های مربوطه مستلزم اخذ پروانه کسب از واحد ذیربط و پروانه اشتغال از واحد قانونی می‌باشد.

تبصره - مجوز کار با اشعه در مورد مؤسسات پزشکی صرفاً برای متخصصین گروه پزشکی توسط کمیسیون مرکب از دو نفر متخصص امور حفاظت در برابر اشعه از واحد قانونی و دو نفر کارشناس از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است و از طرف واحد قانونی داده خواهد شد. صدور پروانه نهایی تأسیس واحد کار با اشعه از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد بود.

ماده ۵ - دارنده پروانه کسب مکلف است حداقل یک فرد واجد شرایط به‌عنوان شخص مسئول و یک فرد واجد شرایط به‌عنوان مسئول فیزیک بهداشت را به واحد قانونی معرفی تا پروانه اشتغال به نام آنان اخذ گردد.

تبصره - در موارد خاص (مانند واحدهای تشخیصی با اشعه ایکس یا فعالیت محدود) و طبق آیین‌نامه‌های مربوط، مسئولیت شخص حقیقی دارنده پروانه کسب، شخص مسئول و مسئول فیزیک بهداشت می‌تواند توأماً به عهده یک یا دو شخص حقیقی واجد شرایط باشد.

ماده ۶ - دارنده پروانه اشتغال مکلف است منحصرأ در محل و در حدود و شرایط مندرج در پروانه و دستورالعمل‌های مربوط فعالیت نماید.

ماده ۷ - هرگونه تغییر در وضعیت حقوقی دارنده پروانه کسب در ارتباط با منابع مولد اشعه و نیز هرگونه تغییر کمی و کیفی در ارتباط با منابع مزبور مستلزم اخذ مجوز از واحد قانونی است.

تبصره - درخصوص مؤسسات پزشکی پس از اخذ از واحد قانونی صدور پروانه کار جدید از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد بود.

ماده ۸ - دارندگان پروانه و یا قائم مقام قانونی آنها و نیز کلیه افرادی که به لحاظ وظیفه شغلی با منابع مولد اشعه در ارتباط می باشند مکلفند موارد زیر را بلافاصله به واحد قانونی اطلاع دهند.

۱ - تعلیق و یا تعطیل بهره برداری از منابع مولد اشعه.

۲ - مفقود شدن یا سرقت منابع مولد اشعه.

۳ - هرگونه حادثه، اخلال، عیب و یا تغییرات در رابطه یا منابع مواد اشعه که احتمال افزایش مخاطرات بالقوه پرتوگیری افراد را دربرداشته باشد.

۴ - سوانح پرتوگیری و نیز پرتوگیری مشکوک افراد.

ماده ۹ - کلیه افرادی که به کار با اشعه گمارده می شوند باید تحت معاینات و آزمایشهای پزشکی لازم قبل و بعد از استخدام و به صورت دوره ای طبق آیین نامه مربوطه قرار گرفته و مدارک لازم را در اختیار واحد قانونی قرار دهند.

ماده ۱۰ - گماردن افراد زیر به کار با اشعه ممنوع است.

۱ - افراد کمتر از ۱۸ سال سن غیر از موارد مستثنی به موجب آیین نامه مربوطه.

۲ - افرادی که در نتیجه آزمایشهای پزشکی مورد تأیید واحد قانونی کار با اشعه برای سلامتی آنان زیان آور تشخیص داده شده باشد.

ماده ۱۱ - در انجام هرگونه فعالیت مربوط به موارد مندرج در ماده ۳ دارنده پروانه کسب شخص مسئول و مسئول فیزیک بهداشت مکلفند.

۱ - کلیه مقررات، استانداردها، آیین نامه ها و دستورالعملهای حفاظت در برابر اشعه را رعایت نمایند.

۲ - کلیه تدابیر و تجهیزات حفاظتی لازم را طبق مقررات مربوط پیش بینی، تأمین و به اجراء درآورند.

۳ - از پرتودهی غیر ضروری اجتناب نمایند.

ماده ۱۲ - کلیه افرادی که به کار با اشعه اشتغال دارند مکلفند وسایل حفاظت در برابر اشعه پیش‌بینی شده را شخصاً به کار گرفته و مقررات و دستورالعملهای مربوطه را به اجراء درآورند.

فصل سوم - نظارت و بازرسی

ماده ۱۳ - واحد قانونی در جهت حسن اجرای مقررات این قانون، نظارت بر کلیه امور مندرج در ماده ۳ این قانون و بازرسی در زمینه‌های مزبور را به‌عهده دارد.

ماده ۱۴ - دارنده پروانه کسب، شخص مسئول و مسئول فیزیک بهداشت مکلفند توصیه‌ها و دستورالعمل‌های ابلاغ‌شده توسط واحد قانونی و بازرسین مربوطه را به اجرا درآورند.

ماده ۱۵ - در مواردی که اجرای امور مربوط به مفاد ماده ۱۴ و یا حفاظت افراد و اموال در برابر اشعه مستلزم ارائه خدمات از طرف واحد قانونی باشد. اشخاص ذینفع مکلفند بهاء خدمات ارائه‌شده را طبق تعرفه در آیین‌نامه مربوطه به حساب خزانه‌داری کل واریز نمایند.

تبصره - در مورد مؤسسات پزشکی که منجر به صرف هزینه با ارائه خدمات توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌شود آیین‌نامه مربوطه توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه می‌گردد.

ماده ۱۶ - دارنده پروانه و یا هر شخصی که به نحوی از انحاء منابع مولد اشعه را برابر مفاد این قانون در اختیار و یا تحت نظر داشته و یا به‌عنوان شخص مسئول و یا مسئول فیزیک بهداشت انجام وظیفه نماید مکلف است در حوزه فعالیت شغلی خود تسهیلات لازم برای اعمال نظارت و بازرسی واحد قانونی را فراهم نموده و اطلاعات و مدارک موردنیاز را در اختیار واحد قانونی قرار دهد.

ماده ۱۷ - واحد قانونی مکلف است در اجرای مقررات این قانون، در صورت وقوف بر وجود اشکالات یا تخلفاتی در کار با اشعه یا بهره‌برداری از منابع مولد اشعه پس از ابلاغ کتبی مدت‌دار به وزارت و یا مؤسسه مربوطه و در صورت عدم رعایت

توصیه‌ها، دستور توقف و یا تعطیل بهره‌برداری از منابع مربوطه را صادر نموده و یا پروانه صادر را لغو نماید و در صورت لزوم با اخذ مجوز لازم از مرجع ذیصلاح اقدام به لاک و مهر آن بنماید.

فصل چهارم - جرائم و مجازات‌ها

ماده ۱۸ - موارد زیر جرم محسوب و مرتکب حسب مورد با رعایت شرایط و امکانات خاطی و دفعات و مراتب جرم و مراتب تأدیب از وعظ و توبیخ و تهدید و درجات تعزیر به مجازات مشروحه ذیل محکوم خواهد شد :

۱ - عدم استفاده از وسایل حفاظتی پیش‌بینی‌شده و همچنین عدم رعایت دستورالعمل‌های حفاظتی توسط کارکنان با اشعه جرم محسوب و متخلف به جریمه نقدی از ده هزار ریال تا صد و پنجاه هزار ریال محکوم خواهد شد.

۲ - گماردن افراد بدون انجام آزمایش‌های پزشکی لازم قبل از استخدام و یا بدون مراقبت‌ها و آزمایش‌های دوره‌ای پزشکی در مدت اشتغال به کار با اشعه جرم محسوب و متخلف به جریمه نقدی از ده هزار ریال تا پانصد هزار ریال محکوم خواهد شد.

۳ - گماردن افرادی به کار با اشعه که به موجب ماده ۱۰ این قانون کار با اشعه برای آنان ممنوع اعلام شده است جرم محسوب و متخلف به جریمه نقدی از سی هزار ریال تا یک میلیون ریال محکوم خواهد شد.

۴ - کوتاهی در اعلام موارد مذکور در مواد ۹، ۸، ۷ این قانون توسط اشخاص نامبرده در موارد یادشده جرم محسوب و متخلف به جریمه نقدی از سی هزار ریال تا دو میلیون ریال محکوم خواهد شد.

۵ - متخلف موارد زیر به جزای نقدی از سی هزار ریال تا پنج میلیون ریال و یا به حبس تعزیری از یک ماه تا شش ماه و یا به هر دو مجازات محکوم خواهد شد :

الف - بهره‌برداری از منابع مولد اشعه و یا کار با اشعه بدون اتخاذ تدابیر حفاظتی و تدارک تجهیزات حفاظتی توصیه شده توسط واحد قانونی.

ب - بهره‌برداری از منابع مولد اشعه و یا کار با اشعه بدون نظارت شخص مسئول و مسئول فیزیک بهداشت.

ج - اخلاف در امر نظارت و بازرسی واحد قانونی و ندادن اطلاعات لازم و یا ارائه اطلاعات ناقص و یا کذب به واحد قانونی و نیز هر اقدامی که موجب انحراف تشخیص واحد قانونی گردد.

۶ - ایجاد اختلال در کار با اشعه و یا منابع مولد اشعه جرم محسوب و متخلف به جزای نقدی از پانصد هزار تا پانزده میلیون ریال و حبس تعزیری از یک ماه تا سه سال و یا به هر دو مجازات محکوم خواهد شد.

۷ - عدم رعایت حدود و شرایط مقرر در پروانه با تغییر در شرایط مزبور جرم محسوب و متخلف به مجازات نقدی از یک میلیون ریال تا پنج میلیون ریال یا به حبس تعزیری از شش ماه تا دو سال و یا به هر دو مجازات محکوم خواهد شد.

۸ - نداشتن پروانه معتبر در مواردی که به موجب ماده ۴ این قانون داشتن پروانه الزامی اعلام گردیده است جرم محسوب و متخلف به مجازات نقدی از یک میلیون ریال تا ده میلیون ریال و یا به حبس تعزیری از شش ماه تا سه سال و یا به هر دو مجازات محکوم خواهد شد.

۹ - بهره‌برداری از منابع مولد اشعه که توسط واحد قانونی به نحوی ممنوع اعلام شده است جرم محسوب می‌شود و متخلف به مجازات نقدی از یک میلیون ریال تا پانزده میلیون ریال و یا به حبس تعزیری از شش ماه تا سه سال و یا به هر دو مجازات محکوم خواهد شد.

ماده ۱۹ - در مواردی که جرائم موضوع این قانون به لحاظ انطباق با عناوین قانونی دیگر مستلزم مجازات شدیدتر باشد مقررات قانون مجازات اشد درباره مرتکب اعمال خواهد شد.

فصل پنجم - مقررات ویژه

ماده ۲۰ - به افرادی که به طور مستمر به کار یا اشعه اشتغال داشته باشند، مزایای زیر بر مبنای مقدار و شرایط بالقوه پرتو دهی محیط کار به تشخیص واحد قانونی و طبق آیین نامه های مربوطه تعلق می گیرد :

۱ - کاهش ساعات کار هفتگی تا میزان ۲۵٪ ساعات کار مقرر برای سایر کارکنان.
 ۲ - افزایش میزان مرخصی استحقاقی سالیانه تا یکماه در سال برای مدت اشتغال به کار با اشعه استفاده از مرخصی استحقاقی سالیانه در اینگونه موارد در طول هر سال اجباری است.

۳ - افزایش مدت خدمت مورد قبول تا یکسال به ازاء هر یکسال کار با اشعه حداکثر این افزایش تا ده سال و منحصرآ از نظر بازخرید، بازنشستگی، از کارافتادگی و تعیین حقوق وظیفه قابل احتساب می باشد.

۴ - پرداخت تا پنجاه درصد حقوق و مزایا به عنوان فوق العاده کار با اشعه.
 تبصره - در مورد بند ۲ این ماده به جای استفاده از مرخصی فرد ذینفع می تواند درخواست اشتغال در محلی غیر از محیط کار با اشعه بنماید.

ماده ۲۱ - وزارتخانه ها، نهادهای انقلاب اسلامی، مؤسسات، سازمان ها و شرکتهای دولتی و یا وابسته به دولت و مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و نیز کلیه مأمورین انتظامی موظفند در اجرای این قانون با واحد قانونی همکاری نمایند.

ماده ۲۲ - واحد قانونی مسئولیت حسن اجرای مقررات این قانون را به عهده داشته و مکلف است با بکارگماردن متخصصین واجد صلاحیت علمی و فنی و از طریق تهیه و تدوین ضوابط، مقررات، استانداردها و دستورالعملهای لازم و بکارگیری امکانات تخصصی، آموزش و پژوهش و ارائه خدمات در سطح علمی پیشرفته روز تدابیر مقتضی را اتخاذ نماید.

ماده ۲۳ - این قانون از تاریخ تصویب لازم الاجرا می باشد و از تاریخ مزبور کلیه قوانین و مقررات مغایر لغو و کان لم یکن تلقی می گردد. دولت مکلف است آیین نامه های مربوطه را براساس پیشنهاد واحد قانونی تصویب و جهت اجراء ابلاغ

نماید. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مشمول این قانون مکلفند حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ اجرای قانون وضعیت خود را با مقررات آن منطبق نمایند.

تبصره درخصوص مؤسسات پزشکی کشور آیین‌نامه‌های مربوطه توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و واحد قانونی تهیه و تدوین و پس از تصویب هیأت وزیران قابل اجرا خواهد بود.

قانون فوق مشتمل بر بیست و سه ماده و شش تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مجلس مورخ بیستم فروردین ماه یکهزار و سیصد و شصت و هشت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۸/۱/۳۰ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۱۴ - از قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب

کتاب دوم - در امور کیفری

کلیات

ماده ۱ - آیین دادرسی کیفری مجموعه اصول و مقرراتی است که برای کشف و تحقیق جرایم و تعقیب مجرمان و نحوه رسیدگی و صدور رأی و تجدیدنظر و اجرای احکام و تعیین وظایف و اختیارات مقامات قضایی وضع شده است.

ماده ۲ - کلیه جرائم دارای جنبه الهی است و به شرح ذیل تقسیم می‌گردد :

اول - جرائمی که مجازات آن در شرع معین شده مانند موارد حدود و تعزیرات شرعی.

دوم - جرائمی که تعدی به حقوق جامعه و یا محل نظم همگانی می‌باشد.

سوم - جرائمی که تعدی به حقوق شخص یا اشخاص معین حقیقی یا حقوقی است.

تبصره ۱ - تعزیرات شرعی عبارت است از مجازاتی که در شرع مقدس اسلام برای ارتکاب فعل حرام یا ترک واجب بدون تعیین نوع و مقدار مجازات، مقرر گردیده و ترتیب آن به شرح مندرج در قانون مجازات اسلامی می‌باشد.

تبصره ۲ - جرمی که دارای دو جنبه باشد می‌تواند موجب دو ادعا شود :

- الف - ادعای عمومی برای حفظ حدود الهی و حقوق و نظم عمومی.
- ب - ادعای خصوصی برای مطالبه حق از قبیل قصاص و قذف یا ضرر و زیان اشخاص حقیقی یا حقوقی.
- ماده ۳ - تعقیب متهم و مجرم از جهت جنبه الهی و حفظ حقوق عمومی و حدود اسلامی برابر ضوابط قانونی به عهده رئیس حوزه قضایی می باشد و از جهت جنبه خصوصی یا تقاضای شاکی خصوصی شروع می گردد.
- ماده ۴ - جرائم از جهت اقامه و تعقیب دعوا به سه دسته به شرح زیر تقسیم می شوند :
- ۱ - جرائمی که تعقیب آنها به عهده رئیس حوزه قضایی است، چه شاکی خصوصی شکایت کرده یا نکرده باشد رئیس حوزه قضایی می تواند این وظیفه را به یکی از معاونان خود تفویض کند.
- ۲ - جرایمی که با شکایت شاکی تعقیب می شوند و با گذشت وی تعقیب موقوف نخواهد شد.
- ۳ - جرائمی که با شکایت شاکی تعقیب می شوند و با گذشت وی تعقیب موقوف خواهد شد.
- تبصره - تفکیک و تعیین اینکه امر جزایی تابع کدام یک از انواع یاد شده است به موجب قانون می باشد.
- ماده ۵ - تعقیب امر جزایی فقط نسبت به مباشر، شریک و معاون جرم خواهد بود.
- ماده ۶ - تعقیب امر جزایی و اجرای مجازات که طبق قانون شروع شده باشد موقوف نمی شود. مگر در موارد زیر :
- اول - فوت متهم یا محکوم علیه در مجازات های شخصی.
- دوم - گذشت شاکی یا مدعی خصوصی در جرایم قابل گذشت.
- سوم - مشمولان عفو.
- چهارم - نسخ مجازات قانونی.

پنجم - اعتبار امر مختومه.

ششم - مرور زمان در مجازات‌های بازدارنده.

تبصره - هرگاه مرتکب جرم قبل از صدور حکم قطعی مبتلا به جنون شود تا زمان افاقه تعقیب متوقف خواهد شد.

ماده ۷ - هرگاه تعقیب امر جزایی به جهتی از جهات قانونی موقوف و یا منتهی به صدور حکم برائت شود، رسیدگی به جهات دیگر انجام خواهد گرفت.

ماده ۸ - در مواردی که تعقیب امر جزایی با گذشت شاکی یا مدعی خصوصی موقوف می‌شود. هرگاه شاکی یا مدعی خصوصی پس از صدور حکم قطعی گذشت کند اجرای حکم موقوف می‌شود و چنانچه قسمتی از حکم اجراء شده باشد بقیه آن موقوف و آثار حکم مرتفع می‌شود مگر اینکه در قانون ترتیب دیگری مقرر شده باشد.

ماده ۹ - شخصی که از وقوع جرمی متحمل ضرر و زیان شده و یا حقی از قبیل قصاص و قذف پیدا کرده و آن را مطالبه می‌کند مدعی خصوصی و شاکی نامیده می‌شود.

ضرروزیان قابل مطالبه به شرح ذیل می‌باشد :

۱ - ضرر و زیان‌های مادی که در نتیجه ارتکاب جرم حاصل شده است.

۲ - منافع که ممکن‌الحصول بوده و در اثر ارتکاب جرم، مدعی خصوصی از آن محروم و متضرر می‌شود.

ماده ۱۰ - در امور مالی هرگاه قبل از صدور حکم قطعی، متهم فوت کند ادعای خصوصی به قوت خود باقی است. اسقاط حقوق عمومی به جهتی از جهات قانونی موجب اسقاط حقوق خصوصی نمی‌شود.

ماده ۱۱ - پس از آنکه متهم تحت تعقیب قرار گرفت مدعی یا شاکی می‌تواند اصل یا رونوشت تمامی دلایل و مدارک خود را جهت پیوست به پرونده به مرجع تعقیب تسلیم کند و نیز می‌تواند قبل از اعلام ختم دادرسی تسلیم دادگاه نماید. مطالبه ضرروزیان مستلزم رعایت تشریفات آیین دادرسی مدنی می‌باشد.

ماده ۱۲ - هرگاه دادگاه متهم را مجرم تشخیص دهد مکلف است ضمن صدور حکم جزایی حکم ضرروزیان مدعی خصوصی را نیز طبق دلایل و مدارک موجود صادر نماید مگر اینکه رسیدگی به ضرر و زیان محتاج تحقیقات بیشتری باشد که در این صورت دادگاه حکم جزایی را صادر، پس از آن به دادخواست ضرر و زیان رسیدگی کرده و حکم مقتضی صادر می‌نماید.

ماده ۱۳ - هرگاه ضمن رسیدگی مشخص شود اتخاذ تصمیم منوط است به امری که رسیدگی به آن در صلاحیت دادگاه دیگری است و یا ادامه رسیدگی به آن در همان دادگاه مستلزم رعایت تشریفات دیگر آیین دادرسی می‌باشد قرار اناطه صادر و به طرفین ابلاغ می‌شود، ذی‌نفع مکلف است ظرف یک ماه موضوع را در دادگاه صالح پیگیری و گواهی آن را به دادگاه رسیدگی کننده ارائه و یا دادخواست لازم به همان دادگاه تقدیم نماید. در غیر اینصورت دادگاه به رسیدگی خود ادامه داده و تصمیم مقتضی خواهد گرفت.

ماده ۱۴ - در صورتی که رسیدگی به موضوع از جمله مسائلی باشد که در محدوده اختیارات تفویضی به قاضی رسیدگی کننده نباشد قرار امتناع از رسیدگی صادر و موضوع را جهت تعیین دادرس یا ارجاع به شعبه دیگر به اطلاع رئیس حوزه قضایی می‌رساند.

باب اول - کشف جرم و تحقیقات مقدماتی

فصل اول - ضابطین دادگستری و تکالیف آنان

ماده ۱۵ - ضابطین دادگستری مأمورانی هستند که تحت نظارت و تعلیمات مقام قضایی در کشف جرم و بازجویی مقدماتی و حفظ آثار و دلایل جرم و جلوگیری از فرار و مخفی شدن متهم و ابلاغ اوراق و اجرای تصمیمات قضایی به موجب قانون اقدام می‌نمایند و عبارتند از :

۱ - نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

۲ - رؤسا و معاونین زندان نسبت به امور مربوط به زندانیان

۳ - مأمورین نیروی مقاومت بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که به موجب قوانین خاص و در محدوده وظایف محوله ضابط دادگستری محسوب می‌شوند.

۴ - سایر نیروهای مسلح در مواردی که شورای عالی امنیت ملی تمام یا برخی از وظایف ضابط بودن نیروی انتظامی را به آنان محول کند.

۵ - مقامات و مأموریتی که به موجب قوانین خاص در حدود وظایف محوله ضابط دادگستری محسوب می‌شوند.

تبصره - گزارش ضابطین در صورتی معتبر است که موثق و مورد اعتماد قاضی باشند.

ماده ۱۶ - ضابطین دادگستری مکلفند دستورات مقام قضایی را اجرا کنند. در صورت تخلف به سه ماه تا یکسال انفصال از خدمت دولت و یا از یک تا شش ماه حبس محکوم خواهند شد.

ماده ۱۷ - ریاست و نظارت بر ضابطین دادگستری از حیث وظایفی که به عنوان ضابط به عهده دارند با رئیس حوزه قضایی است.

ماده ۱۸ - ضابطین دادگستری به محض اطلاع از وقوع جرم، در جرایم غیرمشهود مراتب را جهت کسب تکلیف و اخذ دستور لازم به مقام ذیصلاح قضایی اعلام می‌کنند و درخصوص جرائم مشهود تمامی اقدامات لازم را به منظور حفظ آلات و ادوات و آثار و علایم و به دلایل جرم و جلوگیری از فرار متهم و با تبانی، معمول و تحقیقات مقدماتی را انجام و بلافاصله به اطلاع مقام قضایی می‌رسانند.

ماده ۱۹ - تحقیقات مقدماتی مجموعه اقداماتی است که برای کشف جرم و حفظ آثار و ادله وقوع آن و تعقیب متهم از بدو پیگرد قانونی تا تسلیم به مرجع قضایی صورت می‌گیرد. ضابطین دادگستری حق اخذ تأمین از متهم را ندارند.

ماده ۲۰ - ضابطین دادگستری مکلفند در اسرع وقت و در مدتی که مقام قضایی تعیین می‌نماید نسبت به انجام دستورات و تکمیل پرونده اقدام کنند. چنانچه به هر علت اجرای دستور و یا تکمیل میسر نگردد موظفند در پایان هر ماه گزارش آن را با

ذکر علت به مقام قضایی ذیربط ارسال نمایند. متخلف از این امر به مجازات مقرر در ماده (۱۶) این قانون محکوم خواهد شد.

ماده ۲۱ - جرم در موارد زیر مشهود محسوب می شود :

۱ - جرمی که در مرئی و منظر ضابطین دادگستری واقع شده و یا بلافاصله مأمورین یادشده در محل وقوع جرم حضور یافته یا آثار جرم را بلافاصله پس از وقوع مشاهده کنند.

۲ - در صورتی که دونفر یا بیشتر که ناظر وقوع جرم بوده اند و یا مجنی علیه بلافاصله پس از وقوع جرم شخص معینی را مرتکب جرم معرفی نماید.

۳ - بلافاصله پس از وقوع جرم علائم و آثار واضحه یا اسباب و دلایل جرم در تصرف متهم یافت شود یا تعلق اسباب و دلایل یادشده به متهم محرز شود.

۴ - در صورتی که متهم بلافاصله پس از وقوع جرم قصد فرار داشته یا در حال فرار یا فوری پس از آن دستگیر شود.

۵ - در مواردی که صاحبخانه بلافاصله پس از وقوع جرم ورود مأمورین را به خانه خود تقاضا نماید.

۶ - وقتی که متهم ولگرد باشد.

ماده ۲۲ - هرگاه علائم و امارات وقوع جرم مشکوک بوده و یا اطلاعات ضابطین دادگستری از منابع موثق نباشد قبل از اطلاع به مقامات قضایی، تحقیقات لازم را بدون اینکه حق دستگیری یا ورود به منزل کسی را داشته باشند به عمل آورده و نتیجه را به مقامات یادشده اطلاع می دهند.

ماده ۲۳ - در مورد جرائم مشهود که رسیدگی به آنها از صلاحیت مقام قضایی محل خارج است. مقام قضایی محل مکلف است کلیه اقدامات لازم را برای جلوگیری از امحای آثار جرم و فرار متهم و هر تحقیقی که برای کشف جرم لازم بداند به عمل آورده و نتیجه اقدامات خود را سریعاً به مقام قضایی صالح اعلام نماید.

تبصره - در مورد اشخاصی که رسیدگی به جرایم آنان در صلاحیت دادگاههای مرکز می باشد ضمن اعلام مراتب منحصراً آثار و دلایل جرم جمع آوری و بلافاصله به مرکز ارسال خواهد گردید.

ماده ۲۴ - ضابطین دادگستری نتیجه اقدامات خود را به اطلاع مرجع قضایی صالح می رسانند، در صورتی که مرجع مذکور اقدامات انجام شده را کافی نیافت می تواند تکمیل آن را بخواهد، در این مورد ضابطین مکلفند به دستور مقام قضایی تحقیقات و اقدامات قانونی را برای کشف جرم به عمل آورند، لیکن نمی توانند متهم را در بازگشت نگهدارند و چنانچه در جرائم مشهود بازداشت متهم برای تکمیل تحقیقات ضروری باشد موضوع اتهام باید با ذکر دلایل بلافاصله کتباً به متهم ابلاغ شود و حداکثر تا مدت (۲۴) ساعت می توانند متهم را تحت نظر نگهداری نموده و در اولین فرصت باید مراتب را جهت اتخاذ تصمیم قانونی به اطلاع مقام قضایی برسانند. مقام قضایی درخصوص ادامه بازداشت و یا آزادی متهم تعیین تکلیف می نماید همچنین تفتیش منازل، اماکن و اشیاء و جلب اشخاص در جرائم غیرمشهود باید با اجازه مخصوص مقام قضایی باشد هرچند اجرای تحقیقات به طور کلی از طرف مقام قضایی به ضابط ارجاع شده باشد.

ماده ۲۵ - ضابطین دادگستری پس از ورود مقام قضایی تحقیقاتی را که انجام داده اند به وی تسلیم نموده و دیگر حق مداخله ندارند. مگر به دستور مقام قضایی و یا مأموریت جدیدی که از طرف وی به آنان ارجاع می شود.

۱۵ - از قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی

(مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۶)

ماده ۱۰ - به منظور هماهنگی سیاستگذاری در زمینه تأمین، توزیع و مصرف آب کشور، شورایی به نام شورای عالی آب متشکل از وزرای نیرو، جهاد کشاورزی، صنایع و معادن، کشور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست، یک نفر از اعضای کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی با انتخاب

مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر و دو نفر از متخصصین پخش کشاورزی به حکم رئیس جمهور تشکیل می گردد. ریاست عالییه این شورا با رئیس جمهور یا معاون اول ریاست جمهوری خواهد بود. تصمیمات این شورا با تصویب هیأت وزیران یا کمیسیون مذکور در اصل یکصدوسی و هشتم (۱۳۸) قانون اساسی برای دستگاههای ذیربط لازم الاجرا می باشد.

۱۶ - از قانون تجدید تشکیلات و تعیین وظایف سازمان های وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و انحلال وزارت منابع طبیعی
(مصوب ۱۳۵۰/۱۱/۱۲)

ماده ۴ - از تاریخ تصویب این قانون نام سازمان شکاربانی و نظارت بر صید به سازمان حفاظت محیط زیست و همچنین نام شورای عالی سازمان مربوط به شورای عالی حفاظت محیط زیست تبدیل می شود. کلیه امور مربوط به حیوانات وحشی و آبریان رودخانه ها و آبهای داخلی و حفظ محیط زیست به سازمان حفاظت محول می شود.

۱۷ - قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع با اصلاحات بعدی ۱
مصوب (۱۳۴۶/۵/۳۰)

فصل اول - تعاریف

ماده ۱ - تعریف اصطلاحاتی که در قوانین جنگل و مرتع به کار رفته به شرح زیر است :

۱ - جنگل یا مرتع یا بیشه طبیعی عبارت از جنگل یا مرتع یا بیشه ای است که به وسیله اشخاص ایجاد نشده باشد.

۲ - بوته جنگلی - رستنی‌های خودروی وحشی که ساقه آنها به‌طور طبیعی کمی بالاتر از سطح خاک منشعب شده باشد و نوعاً در جنگل‌ها یا اراضی جنگل‌ها یا اراضی جنگلها یا بیشه‌ها می‌روید.

۳ - بوته کویری - کلیه نباتات خودروی چندساله به جز درخت که در کویر و بیابان می‌روید، بوته کویری نامیده می‌شود.

۴ - کنده - آن قسمت از تنه درخت که پس از قطع یا شکسته‌شدن یا سوختن در زمین باقی بماند، کنده نامیده می‌شود.

۵ - نهال - درخت جوانی است که دارای ساقه مشخصی بوده و قطرین آن کمتر از پنج سانتیمتر و در مورد شمشاد قطرین کمتر از سه سانتیمتر باشد.

۶ - اراضی جنگلی

الف - زمین‌هایی که در آنها آثار و شواهد وجود جنگل از قبیل نهال یا پاجوش یا بوته یا کنده درختان جنگلی وجود داشته باشد مشروط بر آنکه در تاریخ ملی‌شدن جنگل‌ها (۱۳۴۱/۱۰/۲۷) تحت کشت یا آیش نبوده و تعداد کنده در هر هکتار از بیست و یا تعداد نهال یا بوته جنگلی در هر هکتار جداگانه یا مجموعاً از یک صد عدد و یا مجموع تعداد نهال و بوته و کنده در هر هکتار از یک صد عدد متجاوز باشد.

ب - زمین‌هایی که در آنها درختان خودروی جنگلی به‌طور پراکنده وجود داشته باشد و حجم درختان موجود در شمال از حوزه آستارا تا حوزه گلیداغی در هر هکتار کمتر از پنجاه متر مکعب و در سایر مناطق ایران کمتر از بیست متر مکعب باشد. مشروط بر اینکه در تاریخ ملی‌شدن جنگل‌ها تحت کشت یا آیش نبوده باشد.

تبصره - اگر در اراضی بند ب درختان شمشاد وجود داشته باشد و حجم آنها بیش از سی متر مکعب در هکتار باشد این قبیل اراضی مشمول اراضی جنگلی نبوده و جنگل شمشاد محسوب می‌گردد.

۷ - مراتع اعم است از مشجر و غیرمشجر

۸ - مرتع مشجر - اگر مرتع دارای درختان جنگلی خودرو باشد، مرتع مشجر نامیده می‌شود، مشروط بر آنکه حجم درختان موجود در هر هکتار در شمال از حوزه آستارا تا حوزه گلیداغی بیش از پنجاه متر مکعب و در سایر مناطق ایران بیش از بیست متر مکعب باشد.

۹ - مرتع غیرمشجر - زمینی است اعم از کوه و دامنه یا زمین مسطح که در فصل چرا دارای پوششی از نباتات علوفه‌ای خودرو بوده و باتوجه به سابقه چرا عرفاً مرتع شناخته شود. اراضی که آیش زراعتند ولو آنکه دارای پوشش نباتات علوفه‌ای خودرو باشند مشمول تعریف مرتع نیستند.

تبصره - آن قسمت از اراضی ماسه‌ای ساحلی دریا تا حدود سیصد متر از حریم دریا مشروط بر آنکه، از جاده ساحلی تجاوز نکند ولو آنکه واجد شرایط فوق باشد، مشمول تعریف اراضی جنگلی و مرتع (مشجر یا غیرمشجر) نخواهد بود.

۱۰ - توده جنگلی - قطعات مجزایی از جنگل یا مرتع مشجری است که وسعت سطح آن کمتر از ده هکتار و حجم درختان جنگلی موجود بیش از سیصد متر مکعب در هکتار باشد.

۱۱ - باغ - در مناطق جنگلی باغ محلی اطلاق می‌شود که دارای شرایط زیر باشد :

الف - حدود آن به نحوی از انحاء مشخص و معین شده باشد.

ب - حجم درختان جنگلی خودروی آن از پنجاه متر مکعب در هکتار تجاوز نکند.

پ - حداقل در هر هکتار آن یک صد عدد درخت بارده و مجموعاً دویست عدد درخت بارده و جوان دست کاشت میوه‌ای و یا یک هزار بوته چای وجود داشته باشد.

ت - حداقل نه دهم سطح آن از کنده و ریشه درختان جنگلی پاک شده باشد.

۱۲ - طرح جنگلداری، طرح جنگلداری طرحی است که در آن مقدار و محل موقع برداشت و مدت اجرا و نحوه بهره‌برداری و عملیات احیایی و عمرانی که در داخل

جنگل یا جنگل‌های مربوطه باید به عمل آید درج شده و به تصویب سازمان جنگلبانی ایران رسیده باشد.

۱۳ - مصارف روستایی - مصارف روستایی عبارت از مصارف چوبی و سوختنی است که مورد نیاز فردی یا دسته‌جمعی ساکنین دهکده‌های مجاور جنگل و جنگل‌نشینان باشد از قبیل مصارف ساختمانهای مسکونی، مساجد، درمانگاهها، مدارس، انبار، اصطبل، سدهای چوبی، پل، آبدنگ، پادنگ، تلمبار، پایه برای محصورکردن مزارع و باغات و محوطه‌ها و امثال آنها.

۱۴ - دهکده مجاور جنگل - دهکده‌ای است که اراضی آن حداقل از یک طرف به جنگل متصل باشد.

۱۵ - گردو بینه یا گردبینه - قسمتی از تنه درخت که تقریباً استوانه‌ای شکل بوده و از آن انواع چوب یا روکش تهیه می‌شود.

۱۶ - استر (stere) - مقدار هیزمی است که یک متر مکعب چوب را اشغال نماید و هر استر معادل شش متر مکعب چوب محسوب می‌شود.

۱۷ - درختان جنگلی ایران از نظر اجرای این قانون به شرح زیر دسته‌بندی می‌شوند.
دسته اول - زرین، ارس، شمشاد، سرخدار، گردو، آزاد.

دسته دوم - راش، بلوط، زبان گنجشک، ملج، افرا، شیردار، الوکک، توسکا، نمدار
دسته سوم - اوجا، سفید پلت، کلهو، ممرز، و سایر گونه‌ها

۱۸ - مناطق جنگلی - مناطقی است که در آنها جنگل یا بیشه یا اراضی جنگلی با بوته‌زارهای جنگلی طبیعی به‌طور انبوه یا پراکنده وجود داشته باشد.

۱۹ - شاخه قطور - شاخه‌ای است که قطر آن در محل انشعاب بیش از پنج سانتیمتر باشد.

۲۰ - ضریب بهره مالکانه - میزان درصدی است که از بهای متوسط عمده‌فروشی سالیانه یک متر مکعب چوب الواری به ابعاد مختلف در بازار تهران ضریب بهره مالکانه یک متر مکعب درخت از همان جنس است.

۲۱ - طرح مرتعداری - عبارت از طرحی که به منظور بهره‌برداری از مرتع مورد تصویب وزارت منابع طبیعی واقع شود.

۲۲ - واحد دامی - عبارت است از یک رأس گوسفند است بز و سایر دام‌ها هر کدام معادل چهار واحد دامی محسوب می‌شوند.

۲۳ - ظرفیت چرا عبارت از تعداد واحد دامی است که طبق برآورد وزارت منابع طبیعی در یک فصل چرا در یک هکتار مرتع موضوع پروانه چرا یا طرح مرتعداری می‌تواند چرا نماید.^۱

فصل دوم - حفاظت و بهره‌برداری

ماده ۲ - حفظ و احیا و اصلاح و توسعه و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی ملی شده متعلق به دولت به عهده سازمان جنگلبانی^۲ ایران است.

ماده ۳ - بهره‌برداری از منابع مذکور در ماده ۲ توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی در هر مورد طبق طرحی به عمل خواهد آمد که به تصویب وزارت منابع طبیعی رسیده باشد و وزارت منابع طبیعی با رعایت مفاد طرح‌های مصوب قرارداد لازم را تنظیم و پروانه بهره‌برداری صادر خواهد نمود. وزارت منابع طبیعی مجاز است بهره‌برداری از منابع مذکور را رأساً عهده‌دار و یا با مشارکت اشخاص حقیقی یا حقوقی اقدام به تأسیس شرکتهای بهره‌برداری و صنایع چوب بکند.^۳

۱- بندهای ۲۱ و ۲۲ و ۲۳ به موجب قانون اصلاح قانون حفاظت مصوب ۱۳۴۸/۱/۲۶ به ماده یک اضافه شده است.

۲- به موجب ماده دوم قانون تجدید تشکیلات و تعیین وظایف سازمان‌های وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و انحلال وزارت منابع طبیعی مصوب ۱۳۵۰/۱۱/۱۲ سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور تشکیل گردیده و لذا عنوان سازمان جنگلبانی ایرانی به عنوان سازمان مورد اشاره تغییر یافته است.

۳- این ماده به موجب قانون اصلاحی مورخ ۱۳۴۸/۱/۲۰ اصلاح و ۷ تبصره به شرح فوق به آن الحاق گردیده است.

تبصره ۱ - استفاده از مراتعی که برای آنها طرح مرتعداری تهیه و تصویب نشده است برای تعلیف دام مستلزم اخذ پروانه چرا از وزارت منابع طبیعی و رعایت ضوابط و شرایطی است که به وسیله وزارت مزبور آگهی خواهد شد.

تبصره ۲ - طرح نمونه اساسنامه شرکت‌های مذکور از طرف وزارت منابع طبیعی تهیه و به تصویب کمیسیونهای منابع طبیعی - استخدام و دارایی مجلسین خواهد رسید.

تبصره ۳ - از تاریخ تصویب این قانون صدور پروانه اکتشاف و بهره‌برداری از معادن طبقه اول و دوم مطرح در قانون معادن واقع در منابع ملی شده طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب وزرای اقتصاد و دارایی و منابع طبیعی می‌رسد.

پروانه‌هایی که در مورد بهره‌برداری از معادن واقع در منابع ملی تاکنون صادر شده و شروع به بهره‌برداری از آنها گردیده کماکان به قوت خود باقی است و دارندگان اینگونه پروانه‌ها کماکان مجاز به ادامه فعالیت در امر بهره‌برداری از معادن خواهند بود متهی از لحاظ نحوه پرداخت بهره مالکانه و حق‌الارض مشمول آیین‌نامه فوق‌الذکر خواهند بود.^۱

تبصره ۴ - قطع و ریشه‌کنی اشجار و بوته‌های جنگلی و بهره‌برداری از درختان افتاده و تهیه ذغال در خارج از منطقه شمال (حوزه آستارا تا حوزه گلیداغی) منحصرآ از طریق وزارت منابع طبیعی به عمل خواهد آمد.

تبصره ۵ - مأموریت متخصصین و کارکنان فنی وزارت منابع طبیعی به شرکت‌های وابسته به وزارت مزبور برای مدتی که از طرف وزیر منابع طبیعی تعیین می‌گردد بلامانع است.

تبصره ۶ - هیچ یک از کارمندان وزارت منابع طبیعی و یا اشخاصی که در آن وزارتخانه سمتی دارند نمی‌توانند به هر نحوی از انحاء در مشارکت اشخاص حقیقی یا

۱- به مواد ۱۴ و ۲۴ و ۲۵ قانون معادن مصوب ۷۶/۱/۱۷ مراجعه شود.

حقوقی این ماده شخصاً ذینفع باشند. متخلفین از این امر مشمول مجازاتهای مربوط به تصرف در اموال دولتی و سوء استفاده شخصی از اموال و مقام دولتی هستند.

تبصره ۷ - بهره‌برداری در قالب طرح و به صورت انبوه از فرآورده‌های فرعی جنگلی و مرتعی ملی شده، از قبیل باریچه، کتیرا، آنقوزه و سقز که فهرست آنها توسط وزارت جهادسازندگی تهیه و منتشر می‌شود، مستلزم اخذ مجوز لازم از وزارت یاد شده است، اولویت بهره‌برداری با رعایت اصول فنی با دارندگان پروانه چرای دام و بهره‌برداران جنگلی و مرتعی در هر منطقه خواهد بود. بهای پایه فرآورده‌های جنگلی و مرتعی هر سال توسط وزارت جهاد سازندگی تعیین می‌شود. بهره مالکانه فرآورده‌های یادشده با توجه به نرخ که سالانه به وسیله وزارت مذکور اعلام می‌گردد، از متقاضی دریافت و به حساب خاصی در خزانه‌داری کل واریز می‌شود. صددرصد وجوه یادشده توسط سازمان برنامه و بودجه به منظور حفظ و احیای جنگل‌ها، مراتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی در بودجه سالانه وزارت جهاد سازندگی (سازمان جنگل‌ها و مراتع) پیش‌بینی می‌شود.^۱

ماده ۴ - سازمان جنگلبانی ایران مجاز است خارج از حوزه اجرای طرح‌های جنگلداری اجازه قطع درخت و تهیه چوب و هیزم و ذغال را بدون طرح در موارد زیر بدهد:

۱ - بهره‌برداری از درختان گردو.

۲ - استفاده از درختان افتاده و سیل آورده و خشکیده و سوخته و مریض و آفت زده و تنه درختان بازداشتی به شرطی که در تمام موارد سازمان جنگلبانی خود مستقیماً بهره‌برداری نماید.

۱- به موجب قانون الحاق یک تبصره به ماده ۳ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۷۱/۱/۱۷ اصلاح شد.

۳ - در مواردی که تأمین مصارف روستایی در طرح‌های جنگلداری حوزه مربوطه پیش‌بینی نشده و یا به تشخیص سازمان جنگلبانی کافی نباشد در این صورت سازمان جنگلبانی می‌تواند به روستاییان دهکده‌های مجاور جنگل و جنگل‌نشینان بدون دریافت عوارض و بهره مالکانه منحصرآ برای مصارف روستایی محلی به میزان احتیاج اجازه، بهره‌برداری بدهد.

۴ - قطع درختانی که برای احداث جاده‌ها یا تعریض آنها و یا تأمین مسیر و حفاظت شبکه‌های مخابراتی و برق یا ایجاد مجاری آبیاری و مخازن و سدها و تأسیسات نظامی و بهره‌برداری از معادن در مناطق جنگلی ضرورت داشته باشد.

۵ - بهره‌برداری از بیشه‌های طبیعی و جنگل‌های شمشاد و توده‌های جنگلی در صورتی که طبق نظر سازمان جنگلبانی ایران امکان اجرای طرح جنگلداری برای منابع فوق وجود نداشته باشد.

۶ - در مواردی که از طرف سازمان جنگلبانی اجازه تبدیل اراضی جنگلی و عملیات اصلاحی و احیایی و پیوندزنی و جنگل‌کاری و بررسی‌های مختلف و احداث پارک و مراکز آموزشی در جنگل‌ها و مراتع مشجر داده می‌شود.

ماده ۵ - آن قسمت از درختان مورد پروانه تبدیل به چوب‌های صنعتی می‌باشد باید به صورت گرده بینه از برداشتگاه خارج و به ایستگاه جمع‌آوری چوب که سازمان جنگلبانی تعیین می‌نماید حمل شود. تبدیل گرده بینه به چوب در برداشتگاه ممنوع است. در صورت تخلف مواد حاصل شده به سود سازمان جنگلبانی ضبط می‌گردد.

تبصره ۱ - سازمان جنگلبانی مجاز است در صورتی که مجری طرح کلیه تعهدات طرح را انجام داده باشد تا پنج سال از تاریخ شروع اجرای طرح همه‌ساله تا یک پنجم میزان برداشت سالیانه به وی اجازه تبدیل در برداشتگاه بدهد.

تبصره ۲ - اگر مجری طرح جنگلداری طبق برنامه راهسازی مصوب اقدام به احداث جاده اصلی نموده ولی جاده از داخل یا کنار ناحیه تجدید نسل عبور نکرده باشد. سازمان جنگلبانی می‌تواند حداکثر تا پنج سال از تاریخ اولین پروانه بهره‌برداری

اجازه دهد که درختان مورد بهره‌برداری را به انواع چوب تبدیل و از جنگل خارج نمایند و در مواردی که به علل طبیعی از قبیل سیل یا طوفان یا زلزله جاده‌های مربوط به ناحیه تجدید نسل طرح‌های جنگلداری خراب و غیرقابل استفاده گردد و یا به عللی که خارج از اختیار مجری طرح است نامبرده قادر به انجام برنامه راهسازی نشود تا مدتی که جاده بنا به تشخیص سازمان جنگلبانی مرمت و قابل استفاده نگردد و یا برنامه راهسازی انجام نشده، سازمان جنگلبانی می‌تواند اجازه تبدیل گرده بینه‌ها را به انواع چوب در قطعات تجدید نسل بدهد. به هر حال مدت ترمیم جاده‌های خراب‌شده نباید از یک سال تجاوز کند و همچنین تبدیل گرده بینه به انواع چوب در نقاطی از جنگل که به علل فنی امکان خروج آن نباشد با تشخیص سازمان جنگلبانی بلامانع است.

ماده ۶ - قطع درختان جنگلی واقع در محوطه خانه‌های روستایی برای مصرف ساکنین آنها آزاد بوده و نیازی به کسب اجازه از سازمان جنگلبانی ندارد. درختان جنگلی واقع در کنار جاده‌ها و خیابان‌ها در مناطق روستایی باید بدو به‌وسیله مأمورین جنگلبانی نشانه‌گذاری شده سپس مبادرت به قطع گردد.

ماده ۷ - در پروانه بهره‌برداری مشخصات و نحوه و مدت بهره‌برداری ذکر می‌شود. تخلف از شرایط مندرج در پروانه به منزله بهره‌برداری بدون پروانه بوده و مرتکب به مجازات مقرر در این قانون خواهد رسید.

ماده ۸ - پروانه بهره‌برداری که در هر سال به مجریان طرح‌ها داده می‌شود باید در حدود حجم مندرج در طرح مصوب باشد مگر آنکه به علل فنی میزان برداشت مندرج در طرح تغییر یابد.

تبصره - در صورتی که به عللی میزان کل برداشت بیش از ده درصد تقلیل یابد سازمان جنگلبانی در صورت تقاضای مجری طرح مقدار کمبود را با تهیه طرح از جنگل‌های مجاور تأمین می‌نماید. در این صورت ضریب بهره مالکانه طرح ضمیمه شده تا میزان کمبود معادل ضریب بهره مالکانه طرح اصلی در تاریخ واگذاری طرح تکمیلی خواهد بود و نسبت به مازاد ضریب بهره مالکانه مساوی معدل ضریب مالکانه

دو ساله سایر طرح‌هایی است که قبل از تاریخ واگذاری طرح مزبور به دیگران واگذار شده است.

ماده ۹ - درختانی که اجازه بهره‌برداری آنها داده می‌شود قبل از صدور پروانه قطع و همچنین گرده بینه‌ها و چوب‌های حاصل شده از درختان مجاز قبل از حمل از پای کنده و نیز چوب‌های بازداشتی با چکش‌های ویژه علامت‌گذاری شود.

تبصره - درختان اندوخته به‌وسیله رنگ یا چکش یا سایر علائم مشخصه طبق نظر سازمان جنگلبانی ایران علامت‌گذاری خواهد شد تا از رستنی‌های شاخه‌زاد در روش شاخه و دانه‌زاد و شاخه‌زاد که قطع آنها نیازی به نشانه‌گذاری ندارد مشخص باشد.

ماده ۱۰ - مجریان طرح موظفند طبق برنامه پیش‌بینی شده در طرح‌های جنگلداری نسبت به احداث جاده و ساختمانها اقدام نمایند و در پایان مدت ده ساله اولیه اجرای طرح حق‌المطالبه هیچ‌گونه وجهی بابت هزینه‌های احداث جاده و ساختمان نخواهند داشت ولی اگر در خاتمه مدت مزبور برای ادامه عملیات با سازمان جنگلبانی قرارداد منعقد ساختند می‌توانند برای مدت قرارداد از راهها و ساختمانها مجاناً استفاده کنند مشروط بر آنکه مرمت و نگهداری آنها را برعهده بگیرند.

تبصره ۱ - اگر احداث جاده‌ها به نحوی که در طرح پیش‌بینی شده شروع نگردیده و یا در صورت شروع پیشرفت نکرده باشد طبق ماده ۱۲ این قانون با آنها رفتار خواهد شد.

در صورت شروع پیشرفت نکرده باشد طبق ماده ۱۲ این قانون با آنها رفتار خواهد شد.

تبصره ۲ - اگر در طرح جنگلداری احداث جاده‌ای پیش‌بینی شده باشد که از ملک یا مزرعه و باغ و مستحدثات اشخاص عبور کند مجری طرح موظف است ظرف یک ماه پس از عقد قرارداد اجرای طرح، موافقت رسمی مالک یا مالکین و متصرفین ذوی‌الحقوق مزبور را کسب و به سازمان جنگلبانی ایران تسلیم کند و پس از آن به احداث جاده اقدام نماید.

تبصره ۳ - در صورتی که در مهلت فوق‌الذکر بین مجری طرح و مالک یا مالکین و متصرفین املاک مزبور نسبت به بهای اراضی مسیر جاده و مستحدثات آن توافق حاصل نگردید اختلاف حاصل در کمیسیون مرکب از فرماندار و رئیس دادگاه و سرجنگدار محل مورد رسیدگی قرار خواهد گرفت. کمیسیون مزبور باید حداکثر ده روز پس از درخواست کتبی سازمان جنگلبانی تشکیل و حداکثر ظرف دو ماه نظر خود را درباره اختلاف مزبور اعلام دارد. کمیسیون مزبور می‌تواند در صورت لزوم از نظر کارشناس استفاده کند.

تبصره ۴ - در مواردی که مجری طرح بخواهد قبل از انقضای مدت ده ساله اولیه اجرای طرح جاده‌های احداثی مجری طرح دیگری را مورد استفاده قرار دهد باید قبلاً موافقت مجری طرح مزبور را تحصیل نماید اگر توافقی حاصل نشد سرجنگلداری منطقه کمیسیونی با حضور نمایندگان اداره راه و دادگاه و فرمانداری محل تشکیل می‌دهد و باتوجه به هزینه‌های انجام‌شده و میزان هزینه استهلاک نشده و میزان محمولات طرفین حق‌السهم هر یک را تعیین و اعلام می‌نماید. این رأی برای طرفین لازم‌الاجرا و غیرقابل اعتراض است. در مورد تعیین هزینه نگهداری نیز به نحو فوق عمل می‌شود.

تبصره ۵ - سازمان جنگلبانی ایران می‌تواند از جاده‌های مستحدثه در داخل یا خارج جنگل مجاناً استفاده نماید ولی در صورتی که سازمان به‌منظور اجرای طرح جنگلداری رأساً از جاده‌ها استفاده کند باید طبق همین ماده عمل نماید.

تبصره ۶ - ایجاد جاده‌های نفوذی عمومی در مناطق مرزی باید با موافقت وزارت جنگ انجام شود.

ماده ۱۱ - مجری طرح ملزم است مازاد مقطوعات را در مدتی که در پروانه قطع تصریح می‌شود از جنگل خارج کند.

ماده ۱۲ - در صورتی که مجری طرح به عللی قادر به اجرای طرح نشده و یا اجرای طرح را متوقف ساخت سازمان جنگلبانی باید مراتب را با تعیین مهلتی متناسب

با نوع کار به او اخطار کند. در صورتی که در انقضای مدت مقرر مجری طرح موارد اخطار شده را انجام نداد سازمان جنگلبانی می تواند اجرای طرح را رأساً عهده دار و یا از طریق مزایده به دیگری واگذار کند. در این صورت سازمان جنگلبانی ارزش جاده و ساختمانی که به منظور اجرای طرح احداث گردیده (مشروط بر آنکه مدت ده ساله اولیه اجرای طرح مقتضی نشده باشد) با رعایت مفاد تبصره ۴ ماده ۱۰ این قانون ارزیابی و به اقساط متساوی در مدت باقیمانده از مدت استهلاك پرداخت می نماید.

تبصره - مدت استهلاك جاده و ساختمان ده سال و مبدأ آن تاریخ شروع اجرای طرح می باشد.

ماده ۱۳ - سازمان جنگلبانی مجاز است اجرای طرح های مشمول بند یک تبصره ماده هفتم قانون ملی شدن جنگل ها را با شرایط زیر به مجریان قبلی آنها واگذار نماید. پس از انقضای مدت پنج سال مقرر در تبصره ذیل ماده هفتم قانون ملی شدن جنگل ها مصوب بیست و هفتم دیماه ۱۳۴۱ ضریب بهای فروش برای پنج سال اول معادل میانگین ضریب بهره مالکانه کلیه طرح های جنگلداری است که در پنج سال اول (پس از ۲۷ دی ماه ۱۳۴۱) به مزایده گذاشته شده است و برای بقیه مدت قرارداد یک برابرونییم ضریب بهره مالکانه پنج سال اول خواهد بود طرح های مربوط به تهیه ذغال در تعیین معدل ضریب بهای فروش منظور نخواهد شد.

تبصره ۱ - اگر مجری طرح حاضر نشود طبق مفاد این ماده قرارداد منعقد کند سازمان جنگلبانی طرح مربوطه را به مزایده خواهد گذارد. در آگهی مزایده مبلغی را که برنده مزایده به مجری قبلی طرح بابت ارزش ساختمان ها و جاده اصلی که برطبق مندرجات طرح احداث شده باشد بپردازد ذکر خواهد کرد این مبلغ عبارتست از پنجاه درصد ارزش جاده ها و ساختمانها و برنده مزایده موظف است مبلغ مزبور را در مدت پنج سال از تاریخ اجرای طرح به اقساط متساوی سالیانه و با سود شش درصدی به مجری قبلی بپردازد و در صورتی که پس از طرح تشریفات مزاید کسی برنده شناخته

نشد سازمان جنگلبانی باتوجه به امکانات مستقیماً اجرای طرح را به عهده می‌گیرد و مبلغ مذکور را بابت جاده اصلی و ساختمان‌ها به نحو فوق پرداخت می‌نماید.

تبصره ۲ - ارزش جاده اصلی و ساختمان‌ها با رعایت مفاد تبصره ۴ ماده ۱۰ این قانون تعیین می‌گردد.

ماده ۱۴ - مدت قراردادهایی که سازمان جنگلبانی برای اجرای طرحهای جنگلداری با اشخاص حقیقی یا حقوقی منعقد می‌سازد حداکثر سی سال است و شروع آن از تاریخ عقد قرارداد خواهد بود.

نسبت به مجریان طرح‌هایی که مشمول بند یک تبصره ماده هفتم قانون ملی شدن جنگل‌ها هستند تاریخ اجرای طرح تاریخ شروع بهره‌برداری خواهد بود.

فصل سوم - موضوع

ماده ۱۵ - سازمان جنگلبانی موظف است عوارض زیر را از متقاضیان بهره‌برداری از درختان جنگلی که در جنگل‌ها یا مراتع مشجر یا بیشه‌های طبیعی یا اراضی جنگلی یا توده‌های جنگلی یا باغات و اراضی زراعتی واقع در مناطق جنگلی به‌طور طبیعی روئیده‌اند برای هر متر مکعب درخت دریافت دارد :

۱ - برای درختان رده ۱ بند ۱۷ ماده ۱۳۰۰ ریال

۲ - برای درختان رده ۲ بنده ۱۷ ماده ۱۲۵۰ ریال

۳ - برای درختان رده ۳ بند ۱۷ ماده ۱۱۵۰ ریال

۴ - برای چوب هیزمی ۳۵ ریال

تبصره ۱ - ملاک محاسبه حجم از لحاظ وصول عوارض و بهره مالکانه حجم تنه و شاخه‌هایی است که قطر آنها از بیست سانتیمتر به بالا بوده و قابلیت تبدیل به انواع چوب داشته باشد. شاخه و تنه‌هایی که قطر آنها از بیست سانتیمتر کمتر بوده و همچنین تنه و شاخه‌های کج و معوج و معیوب که قابل تبدیل به چوب صنعتی نباشد هیزمی محسوب می‌شود.

تبصره ۲ - در صورتی که از تنه و شاخه‌های کمتر از بیست سانتیمتر قطر انواع چوب تهیه شود نصف عوارض مندرج در رده مربوط دریافت خواهد شد.

تبصره ۳ - بهره‌برداری از درختانی که به استناد طرح در جنگل‌های مربوط کاشته شده و یا می‌شود طبق مفاد این ماده و تبصره فوق مشمول پرداخت عوارض و بهره مالکانه خواهد بود.

تبصره ۴ - پروانه‌های صادر قبل از تاریخ ۱۳۴۲/۶/۲۷ از لحاظ وصول عوارض مشمول این ماده نبوده و عوارض آنها برابر قوانین قبلی وصول می‌شود.

تبصره ۵ - صدور هیزم و ذغال چوب از کشور ممنوع است در صورت تخلف عین جنس به نفع سازمان جنگلبانی ضبط و جریمه‌ای معادل یک برابر بهای آن از مرتکب وصول خواهد شد.

تبصره ۶ - دولت می‌تواند برای حمایت از صنایع چوب و یا تشویق صادرات عوارض موضوع این ماده را به پیشنهاد وزارت منابع طبیعی برای مدت معین تقلیل دهد. ۱.

ماده ۱۵ مکرر - وزارت منابع طبیعی مکلف است وجوه زیر را در کشتارگاههای کشور قبل از کشتار دریافت نماید.

۱ - برای هر رأس بز و بزغاله تا سه سال از تاریخ تصویب این قانون ۱۰ ریال و پس از آن تا دو سال ۵۰ ریال و بعد از ۵ سال ۱/۰۰ ریال.

۲ - برای هر رأس گوسفند، میش و بره ۱۲ ریال

۳ - برای هر رأس گاو، گاو میش، گوساله ۲۵ ریال

تبصره ۱ - شهرداری‌ها مکلفند برحسب تقاضای وزارت منابع طبیعی عوارض مذکور را وصول و به حساب وزارت منابع طبیعی منظور کنند. ۱.

۱- به موجب قانون اصلاح قانون حفاظت و بهره‌برداری مصوب ۲۶ فروردین ماه ۱۳۴۸ تبصره ۶ به شرح فوق به ماده ۱۵ اضافه شده است.

تبصره ۲ - وزارت منابع طبیعی می‌تواند تا میزان پنج درصد از وجوه فوق را برای پرداخت هزینه‌های وصول و پاداش مأمورین وصول به مصرف برساند.^۲

ماده ۱۶ - عوارض و بهره مالکانه درختان مورد پروانه پس از قطع و تجدید حجم و کسر قسمت‌های تو خالی و فاسدکننده محاسبه خواهد شد.

تبصره ۱ - ملاک وصول عوارض و بهره مالکانه نسبت به رستنی‌های شاخه زاد در روش شاخه و دانه‌زاد و روش شاخه‌زاد و همچنین درختان هیزمی و شمشاد حجم تعیین شده در صوت مجلس استحصال است.

تبصره ۲ - درختانی که در منابع متعلق به دولت وسیله سازمان‌های دولتی به‌منظور ایجاد یا تعریض جاده‌های عمومی یا نظامی و ایجاد شبکه‌های مخابراتی و برق یا مجاری آبیاری و یا احداث ساختمان و یا به‌منظور بررسی یا آموزش یا حمایت جنگل قطع شود و همچنین مصارف روستایی از پرداخت عوارض فوق معاف است.

۱- به‌موجب لایحه قانونی ابلاغی ۱۳۵۸/۷/۲۴ شورای انقلاب شهرداری‌های محل، مأمور اجرای این ماده گردیده‌اند. متتلاجه قانونی مذکور بدین شرح است: لایحه قانونی مربوط به تغییر مأمور اجرای ماده ۱۵ مذکور قانون بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب فروردین ماه ۱۳۴۸ (ابلاغی ۱۳۵۸/۷/۲۴ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران) ماده واحده - از تاریخ تصویب این ماده واحد مأمور اجرای ماده ۱۵ مکرر قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب فروردین ماه ۱۳۴۸ به‌جای وزارت کشاورزی و عمران روستایی شهرداری‌های محل خواهند بود. ضمناً رأی وحدت رویه ردیف ۳۴/۶۴ هیأت عمومی دیوان عالی کشور در این رابطه صادر گردیده که متن رأی مزبور به قرار زیر است: رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور. نظر به اینکه در ماده واحده لایحه قانونی مصوب مهرماه ۱۳۵۸ شورای انقلاب تصریح شده که از تاریخ تصویب ماده واحد مزبور به‌جای وزارت کشاورزی و عمران روستایی، شهرداری‌های محل مأمور اجرای ماده ۱۵ مکرر قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌های و مراتع کشور مصوب ۱۳۴۸ خواهند بود لذا وزارت کشاورزی و سرچنگلداری در تاریخ مؤخر از تصویب این ماده واحده سمت و مأموریتی در اجرای ماده ۱۵ مکرر قانون فوق‌الذکر نداشته و این مأموریت برعهده شهرداری محل می‌باشد. بنابراین رأی شعبه ۱۵ دیوان عالی کشور که با این نظر مطابقت دارد صحیح تشخیص می‌شود، این رأی برطبق ماده واحده قانون وحدت رویه قضایی مصوب ۱۳۲۸ برای دادگاهها و شعب دیوان عالی کشور در موارد مشابه لازم‌الاتباع است.

۲- به‌موجب قانون اصلاح قانون حفاظت و بهره‌برداری مصوب ۲۶ فروردین ماه ۱۳۴۸ ماده مزبور و تبصره‌های ذیل آن به‌عنوان ماده ۱۵ مکرر و تبصره‌های ۱ و ۲ به متن قانون اضافه شده است.

سازمان‌های وابسته به دولت موظفند درختان بریده‌شده را در محل مناسبی جمع‌آوری و تحویل سازمان جنگلبانی دهند.

ماده ۱۷ - در مناطقی که به منظور حفظ بقایای جنگل و یا به منظور حفظ بوته‌ها و جلوگیری از حرکت شن‌های روان و فرسایش خاک سازمان جنگلبانی تهیه ذغال را به کلی ممنوع اعلام نماید و یا امکان تهیه ذغال در رفع نیاز موجود نباشد سازمان جنگلبانی مجاز است از ذغال‌هایی که رأساً از جنگل‌های شمال تهیه می‌نماید، ذغال مورد نیاز مناطق مزبور را تأمین و به قیمت تمام‌شده به اضافه کرایه حمل (بدون احتساب بهره مالکانه و عوارض) توسط شهرداری‌ها یا بخشداری‌ها و یا رأساً به اهالی محل به فروش برساند.

تبصره - در صورتی که مجریان طرح حاضر شوند طبق نرخ‌های که سازمان جنگلبانی تعیین می‌نماید برای این قبیل مناطق ذغال تهیه و تحویل بخشداری‌ها و یا شهرداری‌ها کنند سازمان مزبور مجاز است آنها را از پرداخت بهره مالکانه عوارض مذکور در این قانون به میزانی که ذغال تحویل نماینده معاف دارد.

فصل چهارم - سازمان و مقررات مالی

مواد ۱۸، ۱۹، ۲۰ و ۲۱ به موجب قانون اصلاح قانون حفاظت مصوب ۲۶ فروردین ماه ۱۳۴۸ حذف گردیده است.

ماده ۲۲ - برای حفظ و حراست جنگل‌ها و مراتع در صورت لزوم سازمانی به نام گارد مسلح جنگل در سازمان جنگلبانی از افسران و درجه‌داران و افراد ارتش تشکیل می‌شود.

تبصره - تخلفات و اتهامات افسران و درجه‌داران و افراد مذکور در این ماده آنچه صرفاً مربوط به موضوعات و وظایف نظامی است طبق قانون دادرسی ارتش در دادگاه‌های نظامی ارتش رسیدگی می‌شود و در سایر موارد تابع قوانین و مقررات عمومی می‌باشد.

ماده ۲۳ - وظایف و اختیارات رئیس سازمان جنگلبانی ایران به شرح زیر است :

- ۱ - اداره امور سازمان جنگلبانی و مراتع ایران براساس قوانین و مقررات مربوط
- ۲ - استخدام و عزل و نصب کارکنان طبق قوانین و مقررات مربوط و براساس تشکیلات و بودجه مصوب.
- ۳ - نمایندگی دولت در مورد حقوق مالکیت مربوط به عرصه و اعیانی جنگل‌ها و مراتع و بی‌شبه‌های طبیعی و اراضی جنگلی که ملک دولت بوده یا قانوناً به تملک دولت درآمده است.
- ۴ - نمایندگی دولت در مورد کلیه دعاوی مربوط به سازمان جنگلبانی و مراتع در مراجع اداری و قضایی و مؤسسات خصوصی اعم از داخلی و خارجی با حق انتخاب وکیل و اعطای حق وکالت در توکیل تا یک درجه.
- تبصره - رئیس سازمان جنگلبانی ایران می‌تواند تمام یا قسمتی از اختیارات خود را به مسئولیت خود به هر یک از معاونان یا رؤسای واحدهای تابعه تفویض نماید.
- ماده ۲۴ - دارایی سازمان جنگلبانی ایران به شرح زیر است :
 - ۱ - کلیه ساختمان‌ها و تأسیسات و هرگونه اموال و اثاثیه که در تاریخ تصویب این قانون متعلق به سازمان جنگلبانی ایران است و یا بعد از اعتبارات سازمان جنگلبانی یا از اعتبارات دیگری که در اختیار سازمان مزبور قرار خواهد گرفت ایجاد یا خریداری و یا به هر نحو دیگر به ملکیت سازمان جنگلبانی ایران درآید.
 - ۲ - سرمایه‌ای که برای بهره‌برداری در اختیار سازمان جنگلبانی گذارده می‌شود.
- ماده ۲۵ - کلیه درآمدهای حاصل از اجرای قوانین جنگل‌ها و مراتع کشور درآمد اختصاصی سازمان جنگلبانی ایران محسوب و نحوه مصرف آن در بودجه هر سال معلوم و مشخص می‌گردد.
- ماده ۲۶ - معاملات سازمان جنگلبانی ایران که جنبه فوریت دارد و یا مصلحت ایجاد کند که با ترک مناقصه و مزایده انجام شود در صورتی که مبلغ هر معامله تا پانصد هزار ریال باشد با تصویب رئیس سازمان و در صورتی که مبلغ هر معامله تا دو

میلیون ریال باشد بنا به پیشنهاد رئیس سازمان و تأیید وزیر کشاورزی و تصویب هیأت وزیران مجاز است.

ماده ۲۷ - سازمان جنگلبانی مجاز است احتیاجات کارخانجات صنایع چوب کشور را که کلیه سهام آن متعلق به دولت باشد با انعقاد قرارداد و بدون رعایت آیین نامه معاملات دولتی تأمین نماید.

تبصره - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مجاز است مواد اولیه چوبی مورد مصرف بخش خصوصی برای صنایع چوب و سلولز به استثنای سوخت کارخانه ها و کارگاهها را از طرح هایی که رأساً عمل می نماید بدون رعایت تشریفات مزایده به فروش برساند و قیمت هیزم و چوب های مصرفی بخش خصوصی برابر میانگین نرخ طرح های واگذاری به بخش های خصوصی در همان ناحیه و همان سال تعیین می شود و در صورت نبودن شرایط تعیین میانگین نرخ می مورد عمل قرار خواهد گرفت که به تصویب کمیسیون مطرح در ماده ۷۱ قانون محاسبات عمومی مصوب دی ماه سال ۱۳۴۹ رسیده باشد. ۱

ماده ۲۸ - سازمان جنگلبانی مجاز است وجوهی که از جرایم و همچنین فروش مواد بازداشتی به دست آمده و می آید پس از کسر بیست درصد به درآمد قطعی خود منظور و بیست درصد مزبور را به حساب سپرده بگذارد تا در صورتی که به موجب احکام و یا قرارهای قطعی صادر از مراجع قضایی سازمان ملزم به استرداد جرایم و پرداخت وجوه حاصل از مواد بازداشتی گردد از محل سپرده های مزبور به صاحب حق و یا بابت حق الکشف به مأمورین پرداخت نماید در صورتی که مبلغ سپرده کافی برای پرداخت محکوم به نباشد سازمان مکلف است بقیه آن را جزو دیون و تعهدات سال بعد منظور و پرداخت کند.

۱- به موجب قانون اصلاح قانون حفاظت مصوب ۵۴/۳/۱۴ تبصره ماده ۲۷ به شرح فوق اصلاح گردیده است.

در صورتی که سازمان جنگلبانی از بیست درصد سپرده مذکور تا آخر هر سال استفاده نکرد آن را به درآمد سال آینده منظور خواهد نمود.

تبصره ۱ - سازمان جنگلبانی در مورد وصول جرایم قاچاق محصولات جنگی از مقررات اجرایی آیین نامه وصول جرایم قاچاق استفاده می نماید.

تبصره ۲ - سازمان جنگلبانی آیین نامه تقسیم جرایم نقدی و وجوه حاصل از فروش اجناس بازداشتی را تهیه و با تصویب هیأت وزیران به موقع اجرا خواهد گذارد.

ماده ۲۹ - در کلیه اقدامات ثبتی که نسبت به تملک منابع طبیعی ملی شده به عمل می آید سازمان جنگلبانی از پرداخت مالیات و عوارض ثبتی و حق الثبت و هرگونه الصاق تمبر معاف است ولی حقوقی که به سردفتران اسناد رسمی تعلق می گیرد باید به وسیله سازمان جنگلبانی پرداخت گردد.

ماده ۳۰ - در صورتی که مقطوعات غیرمجازی در محوطه ایستگاههای راه آهن دولتی ایران کشف و بازداشت شود طبق صورت مجلس به نماینده راه آهن محل تحویل خواهد گردید که تا تاریخ حمل آن از طرف مأمورین جنگلبانی نسبت به نگهداری مقطوعات مزبور اقدام نماید. به این قبیل کالاها حق الارض و انبارداری تعلق نخواهد گرفت.

سازمان جنگلبانی موظف است ظرف دوماه مقطوعات بازداشتی فوق را تحویل گرفته و خارج نماید، در غیر این صورت نسبت به مازاد دو ماه باید حق الارض و انبارداری پرداخت کند.

فصل پنجم - تبدیل و واگذاری^۱

ماده ۳۱ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مجاز است اراضی جنگلی جلگه ای حوزه آستارا تا گلیداغی که حجم درختان سرپای موجود در هر هکتار آن کمتر از ۱۰۰

۱- به موجب قانون اصلاح فصل پنجم قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها مصوب خردادماه ۱۳۴۸ عنوان فصل پنجم به شرح فوق اصلاح شده است.

متر مکعب باشد و نیز مراتع غیرمشجر ملی کشور را براساس طرح‌هایی که تصویب خواهد نمود برای تبدیل به مزرعه و باغ و مراتع و جنگل‌های مصنوعی و علوفه‌کاری و مؤسسات دامپروری و صنایع مربوط به ایجاد مراکز و تأسیسات تولید و پرورش انواع ماهی و سایر آبزیان و همچنین استقرار کارخانجات، اکتشاف و بهره‌برداری معادن، و ایجاد شهرک و احداث مسکن و تأسیس مدارس و مجتمع‌های آموزشی و مراکز بهداشتی و درمانی و تأسیسات ورزشی و جهانگردی، همچنین سایر مصارف عامی که به مباشرت دولت انجام می‌شود با رعایت موارد این فصل و مفاد آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون به اشخاص حقوقی زیر اجازه دهد.

الف - شرکت‌های کشت و صنعت موضوع قانون تأسیس شرکت‌های بهره‌برداری اراضی زیر سدها.

ب - شرکت‌های تولید کشاورزی و دامی و شرکت‌های کشت و صنعت و شرکت‌های صنایع کشاورزی و دامی.

ج - شرکت‌های معدنی و صنعتی غیرکشاورزی بنا به پیشنهاد وزارت صنایع و معادن و موافقت وزارت کشاورزی و منابع طبیعی.

د - مؤسسات انتفاعی دولتی و شرکت‌های دولتی جهت ساختمان‌های اداری و اجرای طرح‌های مربوط به وظایف اصلی خود یا طرح‌هایی که منبع درآمد برای اجرای وظایف اصلی آنها باشد و همچنین شرکت‌های تعاونی مسکن برای اجرای طرح‌های خانه‌سازی.

تبصره ۱ - اجازه مراتع غیرمشجر درجه یک برای مصارف غیرکشاورزی ممنوع است.

تبصره ۲ - مساحت اراضی که به اشخاص حقوقی مندرج در بندهای الف - ب -

ج - د به اجازه داده می‌شود براساس مساحت مندرج در طرح مصوب و با رعایت طرح جامع بهره‌وری از سرزمین می‌باشد و تا زمانی که طرح جامع سرزمین تهیه نشده و طرح مصوب ملاک عمل خواهد بود.

تبصره ۳ - شرکتهای مندرج در بندهای الف - ب - ج این ماده که اراضی جنگلی جلگه‌ای و مراتع غیرمشجر شمال را در اختیار می‌گیرند ملزم‌اند حداقل ۲۵ درصد مساحت اراضی مذکور را در تمام مدت اجاره برای تهیه و فروش چوب مورد نیاز صنایع طبق طرحی که به تصویب وزارت کشاورزی و منابع طبیعی می‌رسد درختکاری نمایند. ضوابط و نحوه بهره‌برداری از درختکاری‌های مزبور در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌شود.

تبصره ۴ - آن قسمت از اراضی جنگلی جلگه‌ای و مراتع و بیشه‌های طبیعی که به منظور حفظ و حمایت نسل شکار از طرف سازمان حفاظت محیط زیست با رعایت قوانین و مقررات مربوط به عنوان پارک وحش یا منطقه حفاظت‌شده اعلام گردیده یا خواهد شد و در اختیار سازمان مزبور قرار داشته و یا بعداً قرار خواهد گرفت قابل واگذاری به غیر نیست.

تبصره ۵ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی پس از تصویب هر طرح مراتب را کتباً به متقاضی اعلام می‌نماید که ظرف مدت دوماه از تاریخ اعلام برای عقد قرارداد مراجعه کند. در صورتی که نامبرده ظرف مهلت مقرر پیمان را منعقد ننماید وزارت مزبور مجاز است قرارداد را با شرکت دیگری که واجد شرایط باشد منعقد کند.

تبصره ۶ - مدت اجاره برای موارد مذکور در این ماده حداکثر سی سال می‌باشد و ترتیب و شرایط تمدید آن طبق آیین‌نامه‌ای است که به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۷ - میزان اجازه‌بهای اراضی واگذاری برای طرح‌های کشاورزی و دامی مندرج در این ماده حداکثر ۵ درصد برآورد ارزش تولیدی زراعی ناخالص سالانه زمین واگذاری براساس طرح مورد عمل از تاریخ انعقاد قرارداد خواهد بود که میزان آن تا حداکثر فوق توسط کمیسیونی مرکب از کارشناسان منتخب وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و تصویب وزیر کشاورزی و منابع طبیعی تعیین خواهد شد.

تبصره ۸ - در مورد صنایع و معادن و سایر مصارف غیرکشاورزی و ساختمانی اجازه دادن اراضی مذکور منوط به تصویب طرح توسعه وزارتخانه مربوط و موافقت وزارت کشاورزی و منابع طبیعی همچنین میزان اجازه‌بهای سالانه زمین مورد اجازه توسط سه نفر کارشناس منتخب وزارت صنایع و معادن و وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و وزارت مسکن و شهرسازی تعیین می‌شود.

میزان اجازه‌بهای موضوع تبصره ۷ و این تبصره هر ده سال یک بار باتوجه به شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی که توسط بانک مرکزی ایران یا مراجع صلاحیتدار دولتی دیگری تعیین می‌شود مورد تجدیدنظر قرار خواهد گرفت.

تبصره ۹ - شرکت‌های مندرج در بند ج این ماده که طبق طرح مصوب اراضی مورد نیاز خود را به‌منظور بهره‌برداری از مواد معدنی طبقه یک مذکور در قانون معادن مصوب اردیبهشت ۱۳۳۶ اجازه می‌نماید با پرداخت بهره مالکانه و اجازه متعلق و با رعایت قانون معادن حق بهره‌برداری از مواد طبقه یک واقع در محدوده اراضی مورد اجازه خود را خواهند داشت.^۱

ماده ۳۲ - هرگاه براساس گزارش هیأت مندرج در ماده ۳۳ این قانون شرکتها و مؤسسات مذکور در بندهای الف، ب، ج و د ماده ۳۱ حداقل شصت درصد عملیاتی را که طبق طرح باید در نیمه اول مدت اجرای طرح در زمین مورد اجازه انجام شود و یا ماده ۳۳ به منظور نظارت بر اجراء طرحهای کشاورزی و دامپروری و طرحهای غیرکشاورزی مندرج در ماده (۳۱) این قانون و همچنین اراضی واگذاری برای اجرای طرحهای موضوع مواد (۳۱ و ۳۲) آیین‌نامه اجرایی لایحه قانون اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹/۲/۳۱ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران و تشخیص تعلل یا تخلف و عذر موجه

۱- متن ماده ۳۱ به موجب قانون اصلاح فصل پنجم قانون حفاظت مصوب ۱۳۵۴/۳/۱۴ اصلاح و تبصره‌های نه‌گانه به شرح فوق به آن اضافه شده است.

مجریان طرحها از مفاد قرارداد و تعیین درصد عملیات انجام شده طرحهای مزبور در هر استان هیئت سه نفره نظارت با حکم وزیر جهاد کشاورزی، مرکب از رئیس سازمان جهاد کشاورزی، مدیر کل منابع طبیعی و یک نفر کارشناس در رشته مربوط به طرح تشکیل می‌گردد و در موارد خلاف بین نسبت به فسخ یا تمدید و تعیین مهلت و به استرداد زمین تصمیم‌گیری خواهد شد.

تصمیمات هیأت با اکثریت آراء معتبر بوده و آراء صادره این هیئت حداکثر ظرف مدت سه ماه قابل اعتراض در مراجع قضایی ذیصلاح خواهد بود.

تبصره ۱ - متن قرارداد در آیین‌نامه اجرایی، موضوع تبصره (۶) مشخص و پس از تصویب هیئت وزیران تمام قراردادهای فی‌مابین وزرات جهاد کشاورزی و دریافت‌کنندگان اراضی از تاریخ تصویب این قانون برابر متن قرارداد مصوب منعقد خواهد شد و اقدامات بعدی وزارت جهاد کشاورزی و دریافت‌کنندگان اراضی تابع مفاد این قرارداد خواهد بود.

تبصره ۲ - کلیه واگذاری‌های صورت‌گرفته بعد از سال ۱۳۶۵ که منجر به صدور سند قطعی گردیده است وزراء وقت با استفاده از اختیارات خود مستقیماً و بدون طی گردش کار کمیسیونهای واگذاری در استانها دستور انتقال سند را داده‌اند و در صورتی که واگذاری بدون وجود طرح مصوب بوده و یا طرح مصوب بدون عذر موجه اجراء نشده یا اجراء طرح به میزان کمتر از چهل درصد (۴۰٪) بوده و یا تبدیل و تغییر کاربری غیرمجاز و غیرمتجانس با طرح مصوب بوده باشد، به موجب درخواست و اقامه دعوی از سوی وزارت جهاد کشاورزی در شعبه یا شعب ویژه‌ای که توسط قوه قضاییه در مرکز به همین منظور تشکیل می‌گردد بدون اخذ هزینه دادرسی، رسیدگی و نسبت به فسخ واگذاری و تبدیل آن به اجاره، تمدید و تعیین مهلت برای اجراء طرح یا دریافت بهای روز اراضی و واریز به حساب درآمد عمومی و یا استرداد زمین یا توافق طرفین تصمیم‌گیری و رأی صادر می‌نماید. رأی صادره قطعی و غیرقابل تجدیدنظرخواهی می‌باشد. مهلت اقامه دعوی موضوع این تبصره از سوی وزارت جهاد

کشاورزی تا پایان شهریورماه سال ۱۳۸۷ می‌باشد. واگذاریهای صورت گرفته به دولت اعم از واگذاریهای مستقیم جهت مصارف وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی و غیرمستقیم جهت مصارف شهرکهای صنعتی، شهرکهای مسکونی و اراضی واگذار شده جهت تعاونی‌های مسکن یا بخش خصوصی و غیردولتی برای امور عام‌المنفعه تا سال ۱۳۷۳، با رعایت تبصره‌های (۵۴ و ۴۶) قوانین بودجه ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۸ مشمول بررسی مجدد نمی‌باشد.

تبصره ۳ - وزارت جهاد کشاورزی مکلف است رأی قاضی و تصمیم نهایی هیأت مبنی بر فسخ، واگذاری و یا استرداد زمین را به ادارات ثبت محل و یا دفتر اسناد رسمی تنظیم‌کننده سند ابلاغ نماید و دستگاههای مذکور مکلفند ظرف حداکثر یک ماه پس از اعلام مراتب نسبت به اصلاح اسناد صادره و در صورت انتقال زمین نسبت به صدور دفترچه مالکیت بنام دولت به نمایندگی سازمان جنگلها، مراتب آبخیزداری کشور اقدام نمایند.

تبصره ۴ - در صورتی که مجری طرح وجهی بابت اراضی به حساب دولت واریز و یا هزینه‌هایی در راستای اجرای طرح نموده باشد و هنگام تقویم، بهای روز با اخذ نظر کارشناسی محاسبه خواهد شد و دولت مکلف است حداکثر تا پایان سال مالی بعد نسبت به تأمین اعتبار و استرداد آنها اقدام نماید.

تبصره ۵ - واگذاری اراضی موضوع تبصره (۴) ماده (۳۱) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتب مصوب ۱۳۵۴/۳/۱۴ در مناطق مذکور در بند (الف) ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مناطق چهارگانه تحت حفاظت مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ ممنوع بوده و نسبت به استرداد زمین اقدام خواهد شد.

تبصره ۶ - آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط رئیس قوه قضاییه و وزیر جهاد کشاورزی تهیه و ظرف سه ماه به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ اول تیرماه یکهزار و سیصد و هشتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۶/۴/۹ از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد. /ن

ماده ۳۲ - هرگاه براساس گزارش هیأت مندرج در ماده ۳۳ این قانون شرکت‌ها و مؤسسات مذکور در بندهای الف، ب، ج و د ماده ۳۱ حداقل شصت درصد عملیاتی را که طبق طرح باید در نیمه اول مدت اجرای طرح در زمین مورد اجاره انجام و یا لااقل هشتاد درصد کل عملیات طرح در آن زمین را تا انقضای مدت اجرای آن بدون عذر موجه انجام ندهند وزیر کشاورزی و منابع طبیعی مراتب را با ارسال رونوشت گزارش هیئت نظارت بر مجری طرح ابلاغ می‌کند تا چنانچه نسبت به مفاد گزارش مزبور معترض باشد اعتراض خود را ظرف مدت یک ماه کتباً به دفتر وزیر کشاورزی و منابع طبیعی تسلیم کند.

در صورتی که ظرف یک ماه مهلت مقرر از طرف مجری طرح اعتراض نشد نسبت به فسخ اجاره و خلع‌ید از اراضی و تأسیسات طرح طبق مقررات این قانون اقدام می‌گردد.

تبصره ۱ - در صورتی که مجری طرح پس از وصول اعلامیه حاوی نظر هیئت نظارت نسبت به گزارش هیأت مذکور معترض باشد و اعتراض خود را ظرف مهلت مقرر در اعلامیه به دفتر وزیر کشاورزی و منابع طبیعی تسلیم کند، اعتراض مزبور جهت رسیدگی به هیأتی مرکب از سه نفر از کارشناسان منتخب وزیر کشاورزی و منابع طبیعی ارجاع خواهد شد اتخاذ تصمیم نهایی مبنی بر تعیین مهلت یا تمدید مدت یا رد اعتراض یا هر اقدام دیگری باتوجه به گزارش‌های هیأت نظارت و هیأت رسیدگی با وزیر کشاورزی و منابع طبیعی است.

تبصره ۲ - در صورتی که تصمیم وزیر کشاورزی و منابع طبیعی مبنی بر خلع‌ید از مجری طرح باشد گارد جنگل و مرتع به دستور وزیر کشاورزی و منابع طبیعی از اراضی و تأسیسات موضوع طرح خلع‌ید خواهد کرد در این صورت وزارت کشاورزی

و منابع طبیعی مکلف است ۵۰ درصد سرمایه‌گذاری مجری طرح را که براساس طرح صورت گرفته باشد به قیمت روز یا قیمت تمام‌شده هر کدام کمتر باشد به اقساطی که مدت آن از دو برابر مدت سرمایه‌گذاری بیشتر نباشد به مجری طرح مسترد نماید. تعیین قیمت روز با نظر کارشناس و تشخیص قیمت تمام‌شده با استفاده از دفاتر و مدارک شرکت به‌عهده هیأت مندرج در ماده ۳۳ می‌باشد و نظر هیأت در این مورد قطعی است. تبصره ۳ - در صورتی که مجری طرح برای سرمایه‌گذاری در طرح از وام استفاده کرده باشد پرداخت ۵۰ درصد سرمایه‌گذاری موضوع تبصره ۲ این ماده موکول به موافقت مؤسسه وام‌دهنده خواهد بود.^۱

ماده ۲ ۳۴ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است تا پایان سال ۱۳۸۲ اراضی

جنگلی

جلگه‌ای شمال و مراتع ملی غیرمشجر کشور را که تا پایان سال ۱۳۶۵ بدون اخذ مجوز قانونی تبدیل به باغ یا زراعت آبی شده و یا برای طرح‌های تولید دام و آبزیان و سایر طرح‌های غیرکشاورزی مورد استفاده قرار گرفته‌اند براساس تشخیص کمیسیونی مرکب از نمایندگان جهاد سازندگی کشاورزی و سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور و فرمانداری به مسئولیت جهاد کشاورزی و در قبال دریافت اجاره‌بها یا قیمت تعیین‌شده واگذار و یا به فروش برساند. بدیهی است از زمین‌های منابع ملی تصرف‌شده بعد از تاریخ فوق‌الذکر بدون قید و شرط خلع ید خواهد شد.

نحوه اعلام و ابلاغ به متصرفین جهت مراجعه به کمیسیون و ترتیب واگذاری یا فروش و چگونگی تعیین اجاره‌بها و اجرت‌المثل ایام تصرف و قیمت فروش و نظارت

۱- ماده ۳۲ به موجب قانون اصلاح فصل پنجم قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۸۶/۵/۱ اصلاح و تبصره‌های سه‌گانه به شرح فوق به آن الحاق گردیده است.

۲- مصوب ۱۳۷۳/۷/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام - از تاریخ تصویب این قانون وزارت جهاد سازندگی موظف شد ظرف مدت ۳ سال اراضی موضوع این ماده را تعیین تکلیف نماید.

۳- اصلاحی مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۸ مجلس شورای اسلامی.

بر عملکرد مستأجرین به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط وزارت سازندگی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۱ - آن قسمت از منابع ملی را که متصرفین تبدیل و در آن به زراعت دیم مبادرت و یا فقط به احداث دیوار در اطراف آن اکتفا نموده‌اند مشمول ماده ۳۴ نبوده و خلع ید می‌گردد.

تبصره ۲ - مشمولین این ماده می‌توانند تا پایان سال ۱۱۳۸۲ از تاریخ انتشار آگهی و با وصول اعلامیه سازمان جنگل‌ها و مراتع خود را ضمیمه درخواست اجاره نموده و به سازمان مزبور تسلیم نمایند در غیر اینصورت از آنها خلع ید خواهد شد.

تبصره ۳ - اراضی موضوع این ماده که به لحاظ فنی مورد تأیید کمیسیون یادشده قرار نگرفته باشد و همچنین در صورت عدم مراجعه مشمولین این ماده جهت تعیین تکلیف اراضی تصرفی در مهلت مقرر توسط مراجع صالحه قضایی به فوریت رسیدگی و خلع ید می‌گردد. زمین‌های خلع‌یدشده و مستعد کشت در اختیار هیأت واگذاری زمین قرار می‌گیرد تا با اولویت ایثارگران به افراد واجد شرایط واگذار شود.

تبصره ۴ - در صورتی که آب مورد استفاده در اینگونه اراضی فاقد مجوز بهره‌برداری باشد سازمان‌های آب منطقه‌ای طبق مقررات جاری خود نسبت به صدور پروانه بهره‌برداری برای استفاده‌کننده اقدام می‌نماید.

تبصره ۵ - به وزارت جهاد سازندگی اجازه داده می‌شود و به منظور مشارکت مردم در امر بیابان‌زدایی و کویرزدایی با تهیه طرح‌های اجرایی و تأمین امکانات و نهاده‌های لازم، اراضی بیابانی و کویری مستعد را در قالب طرح‌های مصوب درختکاری و بوته‌کاری و مرتعداری و آبخیزداری به اشخاص حقیقی و حقوقی با اولویت ایثارگران واگذار نماید. واگذاری قطعی اینگونه اراضی منوط به گذشت حداقل پنج سال از واگذاری موقت مشروط به انجام طرح به تشخیص سازمان جنگل‌ها و مراتع خواهد

بود شرایط و نحوه واگذاری موقت و قطعی و میزان اراضی قابل واگذاری به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت جهاد سازندگی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۶ - کلیه درآمدهای ناشی از اجرای این قانون به حساب مخصوصی نزد خزانه واریز و معادل آن سالانه در اختیار وزارت جهاد سازندگی قرار خواهد گرفت تا منحصرأ در اجرای این قانون و احیاء و اصلاح مراتع و جنگل‌ها و امور زیربنایی و آبخیزداری مناطق مربوطه به مصرف برسد.^۱

ماده ۳۵ - مستأجر بدون موافقت کتبی وزارت کشاورزی و منابع طبیعی حق واگذاری مورد اجازه را به هیچ عنوان به غیر ندارد. در صورتی که اجرای طرح با موافقت وزارت مزبور به‌عهده غیرمحول شود منتقل علیه نیز موظف به اجرای تام و تمام مفاد طرح و از جمیع جهات جانشین مستأجر قبلی بوده و تابع مقررات این قانون خواهد بود.^۲

ماده ۳۶ - به وزارت کشاورزی و منابع طبیعی اجازه داده می‌شود به اشخاص حقیقی که تا پایان سال ۱۳۵۲ به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم از سازمان‌های دولتی یا وابسته به دولت و شرکتهای تعاونی مربوط به آنها زمین خریداری نموده و رقبه مورد معامله آنها بعدأ و طبق قانون ملی‌شدن جنگل‌ها و مراتع ملی، تشخیص شده است به میزان مندرج در سند یا مدارک مربوط از مراتع غیرمشجر ملی شده همان شهرستان مجاناً واگذار نماید.

۱- ماده ۳۴ به موجب ماده واحده قانون «اصلاح ماده ۳۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع مصوب ۱۳۵۴/۳/۱۴ والحاق چند تبصره به آن» در تاریخ ۱۳۷۲/۱۰/۲۱ ازسوی مجمع تشخیص مصلحت نظام اصلاح و ۴ تبصره به‌عنوان تبصره‌های ۳، ۴، ۵، ۶ به‌شرح فوق به آن الحاق گردیده است.

۲- ماده ۳۵ به موجب قانون اصلاح فصل پنجم قانون حفاظت مصوب ۵۴/۳/۱۴ به شرح فوق اصلاح شده است.

در مواردی که مساحت مندرج در سند بیش از دو هزار متر باشد، فقط تا دو هزار متر واگذار خواهد شد. در هر حال به مشمولین در هیچ مورد بیش از یک قطعه واگذار نخواهد شد. مفاد این بند شامل اراضی جنگلی و مراتع مشجر ملی شده نخواهد بود. تبصره - دولت مجاز است به پیشنهاد وزارت کشاورزی و منابع طبیعی به جای واگذاری زمین بهای این اراضی را تعیین و تأدیه نماید.^۱

ماده ۳۷ - به وزارت کشاورزی و منابع طبیعی اجازه داده می‌شود اراضی جنگلی جلگه‌ای و مراتع غیرمشجر را برحسب احتیاجات وزارت جنگ و بنیاد پهلوی و دانشگاه‌های کشور و بانک توسعه کشاورزی مجاناً واگذار و یا برای اجرای طرح‌های توسعه کشاورزی و تأسیس ایستگاه‌های کشاورزی بدون دریافت وجه تخصیص دهد و برای رفع نیازمندی‌های مربوط به وظایف اصلی سایر وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و شهرداری‌ها و مؤسسات عام‌المنفعه و خیریه عمومی رسمی و همچنین جهت ساختمان اداری آنها در هر استان یا فرمانداری کل حداکثر تا بیست هکتار با تصویب هیأت وزیران مجاناً و بقیه زمین مورد احتیاج طرح مربوط را به صورت اجازه واگذار کند، و در صورتی که در مدت دو سال از تاریخ واگذاری برای اجرای طرح مربوط مورد استفاده قرار نگیرد خودبه‌خود به وزارت کشاورزی و منابع طبیعی برگشت می‌شود. اراضی مزبور به استثنای اراضی که به بانک توسعه کشاورزی و بنیاد پهلوی و سایر مؤسسات عام‌المنفعه و خیریه عمومی که به موجب قوانین شناخته شده باشند واگذار می‌شود قابل تفکیک و اجازه و انتقال به غیر نمی‌باشد.

تبصره ۱ - واگذاری اراضی به مؤسسات آموزش عالی و علمی و دانشگاه‌ها با تأیید وزارت علوم و آموزش عالی به عمل خواهد آمد. اراضی واگذاری و مورد اجاره قابل

۱- ماده ۳۶ به موجب قانون اصلاح فصل پنجم قانون حفاظت مصوب ۵۴/۳/۱۴ اصلاح و یک تبصره به شرح فوق به آن اضافه شده است.

تفکیک و واگذاری عین یا منفعت به غیر نبوده و در صورت انحلال یا تبدیل مؤسسه آموزشی به وزارت کشاورزی و منابع طبیعی برگشت داده خواهد شد.

تبصره ۲ - بهای اراضی واگذاری به بانک توسعه کشاورزی ایران به مبلغی که مورد توافق وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و بانک توسعه کشاورزی ایران باشد و به تصویب مجمع عمومی بانک مزبور برسد به سرمایه بانک افزوده خواهد شد.

تبصره ۳ - در صورتی که از اراضی جنگلی غیرجلگه‌ای برای راهدارخانه یا تعمیرگاه ماشین‌آلات راهسازی یا نصب آنتن و ایجاد پایگاه فرستنده و رادار مورد احتیاج وزارتخانه‌ها یا سازمان‌های دولتی مربوط باشد وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مجاز است با تصویب هیأت وزیران منحصرآ به میزان مورد احتیاج برای اجرای طرح از آن اراضی واگذار نماید.

تبصره ۴ - اراضی مورد احتیاج سازمان تربیت بدنی و تفریحات سالم و سازمان پیشاهنگی تا ۴ هکتار در هر شهرستان به‌طور رایگان و بقیه زمین مورد طرح مصوبه آنها به‌صورت اجاره واگذار خواهد شد. مساحت این اراضی در هر شهرستان برحسب وسعت شهرها براساس طرح مصوب و به ترتیبی که در آیین‌نامه این قانون مقرر خواهد شد تعیین می‌گردد.

تبصره ۵ - اراضی مورد احتیاج وزارت آموزش و پرورش برای ایجاد مدارس و مجتمع‌های آموزشی بدون رعایت محدودیت حد نصاب مندرج در این ماده تأمین می‌گردد.

تبصره ۶ - تعیین میزان اجاره اراضی واگذاری به سازمان‌های مندرج در این ماده با وزارت کشاورزی و منابع طبیعی خواهد بود.^۱

۱- ماده ۲۷ به‌موجب قانون اصلاح فصل پنجم قانون حفاظت مصوب ۵۴/۳/۱۴ اصلاح و شش تبصره به شرح فوق به آن اضافه شده است.

تبصره ۷ - در هر مورد که به تشخیص ستاد جهاد سازندگی استفاده از اراضی ملی شده و جنگل‌ها و مراتع و منابع طبیعی برای اجرای برنامه‌های سازندگی ضرورت پیدا کند. مراتب را جهت تصویب و واگذاری به وزارت کشاورزی و عمران روستایی پیشنهاد خواهد کرد.^۱

تبصره - وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و شرکتهای دولتی و شهرداری‌ها و جمعیت‌های خیریه عمومی رسمی و سازمان پیشاهنگی و تربیت بدنی و مؤسسات عمومی که به موجب ماده ۳۷ این قانون اراضی جنگلی جلگه‌ای را در اختیار می‌گیرند مکلفند درختان موجود در اراضی مورد واگذاری را پس از قطع عیناً به سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور تحویل دهند.^۲

ماده ۳۹ - گواهی سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور که پس از اجرای کامل مقررات تشخیص منابع ملی موضوع قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع صادر شده یا می‌شود و نقشه‌های منضم به گواهی مذکور از لحاظ ثبتی و صدور سند مالکیت منابع ملی ملاک عمل ادارات ثبت خواهد بود. ادارات مذکور مکلفند اسناد مالکیت منابع ملی را با رعایت قوانین و مقررات مربوط به ثبت املاک براساس گواهی‌های مزبور و نقشه‌های مربوط صادر نمایند.

تبصره - به‌منظور ایجاد و توسعه مراکز جهانگردی در کرانه‌های بحر خزر بنا به پیشنهاد مشترک وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و وزارت اطلاعات و جهانگردی و تصویب هیأت وزیران اجازه تفکیک اراضی جنگلی جلگه‌ای واگذار شده منحصرأ به میزانی که برای این منظور اختصاص خواهد یافت صادر خواهد شد.^۳

۱- تبصره ۷ به‌موجب لایحه قانونی در مورد الحاق یک تبصره به ماده ۳۷ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها مصوب ۵۸/۹/۲۲ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح فوق اضافه شده است.

۲- ماده ۳۸ به موجب قانون اصلاح فصل پنجم قانون حفاظت مصوب ۵۳/۳/۱۴ اصلاح و تبصره ذیل آن به شرح فوق اضافه شده است.

۳- ماده ۳۹ به موجب قانون اصلاح فصل پنجم قانون حفاظت مصوب ۵۴/۳/۱۴ اصلاح و یک تبصره به شرح فوق به آن الحاق گردیده است.

ماده ۴۰ - اجاره اراضی مذکور در این فصل بدون رعایت مقررات مربوطه به مزایده انجام می‌گیرد و کلیه وجوه حاصله در حساب درآمد اختصاصی سازمان جنگل‌ها و مراتع منظور و طبق مقررات بودجه عمومی کشور به مصرف هزینه‌های جنگلکاری، احداث و نگهداری راههای جنگلی و صنایع چوب و کاغذسازی و اجرای طرح‌های مراتع و جنگلداری دولتی خواهد رسید.^۱

ماده ۴۱ - قراردادهای اجاره و واگذاری اراضی جنگلی جلگه‌ای شمال که با رعایت مقررات قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع مصوب سال ۱۳۴۶ و اصلاحیه‌های مصوب سالهای ۱۳۴۸ و ۱۳۴۹ با اشخاص حقیقی یا حقوقی منعقد شده به قوت خود باقی است و این قبیل اراضی اعم از اینکه اسناد انتقال قطعی آنها به نام اشخاص صادر شده یا نشده باشد مشمول مقررات این قانون نبوده و مقررات قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع مصوب سال ۱۳۴۶ و اصلاحیه‌های سالهای ۱۳۴۸ و ۱۳۴۹ و قانون حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی‌رویه درخت مصوب مردادماه ۱۳۵۲ درباره آنها اجرا خواهد شد.^۲

۱- ماده ۴۰ به موجب قانون اصلاح فصل پنجم قانون حفاظت مصوب ۵۴/۳/۱۴ اصلاح شده است.

۲- الف) ماده ۴۱ به موجب قانون اصلاح فصل پنجم قانون حفاظت مصوب ۵۴/۳/۱۴ به شرح فوق اصلاح شده است. ب) ماده ۷ قانون حفظ و گسترش... در مورد درختان در جنگل و مناطق دیگر منابع طبیعی کماکان طبق مقررات قوانین و آیین‌نامه‌های مربوط عمل خواهد شد. تبصره - اراضی جنگلی جلگه‌ای شمال که از طرف وزارت کشاورزی و منابع طبیعی برای اجرای طرح به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار و یا منتقل شده است به هیچ عنوان و صورتی قابل تفکیک نیست و عدول از اجرای مفاد قرارداد مربوط نیز ولو بعد از انتقال قطعی مجاز نمی‌باشد و هرگونه تغییری در طرح از نظر کشاورزی در جهت بهبود بهره‌برداری از اراضی مذکور موکول به ارائه طرح مجدد و موافقت وزارت کشاورزی و منابع طبیعی است. به هر حال مقررات دیگر ماده ۳۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع نیز به قوت خود باقی است. عدم رعایت مفاد این تبصره موجب خلع ید از اراضی واگذار شده یا منتقل شده در مقابل بازپرداخت عین وجوه دریافتی اولیه به علاوه هزینه‌های عادلانه انجام عملیات مندرج در طرح مصوب از طرف وزارت کشاورزی و منابع طبیعی می‌باشد، نحوه ارزیابی و بازپرداخت طبق آیین‌نامه‌ای که به موجب ماده ۱۲ این قانون به تصویب می‌رسد خواهد بود.

فصل ششم - جرایم و مجازات‌ها

ماده ۴۲ - بریدن و ریشه‌کن کردن و سوزانیدن نهال و درخت و تهیه چوب و هیزم و ذغال از منابع ملی و توده‌های جنگلی بدون اخذ پروانه از وزارت منابع طبیعی ممنوع است.

مرتکب در مورد بریدن ریشه‌کن کردن و سوزانیدن هر اصله نهال به پرداخت جریمه نقدی از ۲۰ تا ۱۵۰ ریال و در مورد بریدن و ریشه‌کن کردن درخت و تهیه چوب و هیزم و ذغال به حبس تأدیبی از ۱۱ روز تا شش ماه و پرداخت جریمه نقدی از یکصد تا یک هزار ریال نسبت به هر اصله درخت یا هر متر مکعب هیزم یا ذغال محکوم می‌شود.

در تمام موارد عین مال نیز ضبط و به ترتیب مقرر در ماده ۲۸ این قانون عمل خواهد شد.

ماده ۴۳ - بریدن و ریشه‌کن کردن بوته‌ها و خارها و درختچه‌های بیابانی و کویری و کوهستانی در مناطق کویری و بیابانی ممنوع است متخلف به حبس تکدیری تا ده روز

۱- به موجب مصوبه شماره ۴۲۱۲۷/ت/۲۵۰۴۶ ه. . مورخ ۱۳۸۲/۷/۲۸ هیأت وزیران ۱ - جریمه نقدی بریدن، ریشه‌کن کردن و سوزاندن هر اصله نهال، یکصد هزار (۱۰۰/۰۰۰) ریال تا دویست و پنجاه هزار (۲۵۰/۰۰۰) ریال به ترتیب ذیل: ۱-۱- نهال درختان موضوع ماده (۱) قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور - مصوب ۱۳۷۱ و گونه‌های کهور، آکاسیا، و کنار، دویست و پنجاه هزار (۲۵۰/۰۰۰) ریال. ۱-۲- نهال درختان دسته دوم موضوع بند (۱۷) ماده (۱) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع، یکصد و پنجاه هزار (۱۵۰/۰۰۰) ریال. ۱-۳- نهال درختان سایر گونه‌ها، یکصد هزار (۱۰۰/۰۰۰) ریال. ۲ - جریمه نقدی بریدن و ریشه‌کن کردن هر اصله درخت و تهیه متر مکعب چوب، هیزم و ذغال از آن، دو میلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا پنج میلیون (۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال به نحو ذیل: ۲-۱- درختان موضوع ماده (۱) قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور - مصوب ۱۳۷۱ و گونه‌های کهور، آکاسیا و کنار، پنج میلیون (۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال. ۲-۲- درختان دسته دوم موضوع بند (۱۷) ماده (۱) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع، سه میلیون و پانصد هزار (۳/۵۰۰/۰۰۰) ریال. ۲-۳- درختان سایر گونه‌ها، دو میلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) ریال.

۲- ماده ۴۲ به موجب قانون اصلاح فصل پنجم قانون حفاظت مصوب ۱۳۴۸/۱/۲۰ اصلاح شده است. به موجب مصوب شماره ۴۲۱۲۷/ت/۲۵۰/۴۶ ه. مورخ ۱۳۸۲/۷/۲۸ هیأت وزیران

با پرداخت غرامت تا ۲۰۱ ریال محکوم و در صورت تکرار به هر دو مجازت محکوم خواهد شد.

تبصره - انجام عملیات مذکور در ماده بالا در صورتی که به منظور زراعت با درختکاری و ایجاد بادشکن یا مراتع مشجر و یا غیرمشجر و همچنین به منظور تأمین حواصیل دیگر اهالی باشد با اجازه سازمان جنگل‌بانی و طبق شرایطی که از طرف سازمان مزبور تعیین می‌شود مجاز است.

ماده ۴۳ مکرر - به منظور جلوگیری از پرشدن مخازن سدها و حرکت ریگ‌های روان همچنین حفاظت و جلوگیری از فرسایش خاک مناطقی که از طرف وزارت منابع طبیعی تشخیص داده می‌شود فرق اعلام می‌گردد و چرانیدن دام و زراعت دیم در مناطق قرق شده به کلی ممنوع است. کشت آبی در این مناطق و تعیین فرق در اراضی زیر سدها آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب وزارت منابع طبیعی و وزارت آب و برق و ورزی برسد.

ماده ۴۴ - چرانیدن بز در جنگل‌ها و مراتع و مناطقی که از طرف سازمان جنگل‌بانی تعیین و آگهی شده است ممنوع و متخلف به پرداخت غرامت از ده تا یکصد ریال برای هر رأس بز محکوم می‌شود.

۱- میزان جرائم نقدی موضوع این ماده به ترتیب زیر چهارصد هزار (۴۰۰/۰۰۰) ریال تا یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال خواهد بود: ۱- بریدن و ریشه‌کن کردن بوته‌ها و خارهای مناطق بیابانی و کویری، چهارصد هزار (۴۰۰/۰۰۰) ریال. ۲- بریدن و ریشه‌کن کردن درختچه‌های مناطق بیابانی و کویری، یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال.

۲- به موجب قانون اصلاح قانون حفاظت مصوب ۴۸/۱/۲۶ ماده ۴۳ مکرر به شرح فوق اضافه شده است.

۳- به موجب مصوبه شماره ۴۲۱۲۷/ت/۲۵۰۴۶ هـ مورخ ۱۳۸۲/۷/۲۸ هیأت وزیران جریمه ریالی چرانیدن بز در جنگل‌ها و مراتع و مناطقی که از طرف سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور تعیین و آگهی شده است، سیصد و بیست هزار (۳۲۰/۰۰۰) ریال برای هر رأس

ماده ۴۴ مکرر - چرانیدن دام در مناطق ملی مذکور در ماده یک قانون ملی شدن جنگلهای کشور بدون اخذ پروانه مطلقاً ممنوع است وزارت منابع طبیعی مکلف است دام افرادی را که بدون پروانه مبادرت به چرای دام می نمایند به نفع خود ضبط نموده و بدون رعایت تشریفات مزایده به فروش برساند در مورد صاحبان پروانه های چرا که برخلاف مندرجات پروانه صادره مبادرت به چرای دام اضافه بر تعداد مجاز در پروانه بنمایند به ترتیب فوق رفتار خواهد شد و دام اضافه بر ظرفیت چرا به نفع وزارت منابع طبیعی ضبط و به فروش می رسد نحوه اجرای این ماده به موجب آیین نامه ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت منابع طبیعی و به تصویب کمیسیون های مربوط مجلسین خواهد رسید.

تبصره ۱ - واگذاری حق استفاده از پروانه چرا به هر نحو از طرف صاحب پروانه به دیگری و یا دریافت وجه هر نوع مالی به عنوان واگذاری پروانه یا حق علف چر یا حق عبور یا به هر عنوان بابت استفاده از مرتع موضوع پروانه ممنوع است و مرتکب به حبس تأدیبی از شش ماه تا دو سال محکوم خواهد شد.

تبصره ۲ - چرانیدن احشام کشورهای همجوار در مراتع داخل کشور و تعیین نرخ علف چر به موجب آیین نامه ای خواهد بود که از طرف وزارت منابع طبیعی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. ۱

ماده ۴۵ - آتش زدن نباتات در مزارع و باغات داخل یا مجاور جنگل بدون اجازه و نظارت مأموران جنگلبانی ممنوع است در صورتی که در نتیجه بی مبالاتی حریق در جنگل ایجاد شود مرتکب به حبس تأدیبی از دو ماه تا یک سال محکوم خواهد شد.

ماده ۴۶ - هر کس مبادرت به کت زدن یا روشن کردن در تنه درخت جنگلی نماید به حبس تأدیبی از سه ماه تا یک سال و برای هر درخت که کت یا پی زده و یا در آن

۱- به موجب قانون اصلاح قانون حفاظت مصوب ۴۸/۱/۲۶ ماده ۴۴ مکرر و تبصره های ۱ و ۲ به شرح فوق به متن قانون اضافه شده است.

آتش روشن کرده باشد به پرداخت جریمه نقدی از یکصد ریال ۱ تا یک هزار ریال محکوم خواهد شد.

ماده ۴۷ - هر کس در جنگل عمداً آتش سوزی ایجاد نماید به حبس مجرد از سه تا ده سال محکوم خواهد شد در صورتی که مرتکب مأمور جنگلبانی باشد به حداکثر مجازات مذکور محکوم می‌شود.

تبصره - در موقع آتش سوزی در جنگلها کلیه مأمورین دولتی اعم از لشگری و کشوری و شهرداری‌ها که در نزدیکی آن محل باشند در مقابل تقاضای مأمورین جنگلبانی یا ژاندارمری یا بخشدار می‌موظفند با کلیه وسایل ممکنه دولتی و شهرداری که در اختیار دارند در آتش‌نشانی کمک نمایند مأمورین کشوری و شهرداری که در ایفای این وظیفه مسامحه و قصور نمایند برحسب مورد طبق مقررات مواد ۵۸ و ۵۹ قانون استخدام کشوری مجازات می‌شوند در مورد مأمورین لشگری تعقیب و مجازات آنان طبق مقررات و قوانین نظامی خواهد بود.

ماده ۴۸ - حمل چوب و هیزم و ذغال حاصل از درختان جنگلی در تمام نقاط کشور به استثنای داخله شهرها بدون تحصیل پروانه حمل از سازمان جنگلبانی ممنوع است و چنانچه مرتکب فاقد پروانه بهره‌برداری باشد طبق قانون مجازات مرتکبین قاچاق تعقیب و مجازات خواهد شد در صورتی که دارای پروانه بهره‌برداری باشد فقط عین مال به سود سازمان جنگلبانی ضبط می‌شود.

حمل چوب و هیزم و ذغال از شهر به دهات مجاور در حدود مصرف شخصی مجاز است حدود این اجازه در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

۱- به موجب مصوبه شماره ۴۲۱۲۷ ت ۲۵۰۴۶ مورخ ۱۳۸۲/۷/۲۸ هیأت وزیران جریمه نقدی کت یا پی‌زدن یا روشن کردن آتش در تنه درخت جنگلی، دو میلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا پنج میلیون (۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال به نحو ذیل: ۱- درختان موضوع ماده (۱) قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور مصوب ۱۳۷۱ و گونه‌های کهور، آکاسیا و کنار، پنج میلیون (۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال. ۲- درختان دسته دوم موضوع بند (۱۷) ماده (۱) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع، سه میلیون پانصد هزار (۳/۵۰۰/۰۰۰) ریال ۳- درختان سایر گونه‌ها، دو میلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) ریال

تبصره ۱ - حمل مجدد چوب و ذغال و هیزم مجاز بین شهرهایی که سازمان جنگلبانی آگهی خواهد کرد احتیاج به صدور پروانه ندارد.

تبصره ۲ - در صورتی که چوب یا هیزم یا ذغالی که برای مصارف روستایی جنگل‌نشینان یا دهکده‌های مجاور جنگل اختصاص داده شده به نقاط دیگر حمل شود قاچاق محسوب و طبق مقررات قانون کیفر مرتکبین قاچاق یا مرتکب رفتار خواهد شد.

تبصره ۳ - راننده وسیله نقلیه که چوب‌های بدون پروانه را عالمآ حمل کرده باشد معاون جرم محسوب و علاوه بر مجازات مقرر از دو ماه تا یک سال از حق رانندگی محروم می‌شود.

مأمورین سازمان جنگلبانی باید پروانه رانندگی را از مرتکب اخذ و ضمیمه پروانه به دادگاه صلاحیت‌دار ارسال دارند.^۱

ماده ۴۹ - استفاده از کوره ذغال موجود یا احداث کوره ذغال جدید در جنگل یا مجاور آن مستلزم داشتن پروانه از سازمان جنگلبانی می‌باشد و متخلف به یک ماه تا شش ماه حبس تأدیبی محکوم خواهد شد.

تبصره - سازمان جنگلبانی مجاز خواهد بود که کوره‌های ذغال بدون پروانه مذکور در این ماده را خراب نماید.

ماده ۵۰ - به منظور احیای جنگل‌های سوخته و منابع ملی که بی‌رویه بهره‌برداری و مخروبه گردیده و همچنین توده‌های جنگلی مذکور در تبصره ۲ ماده دوم قانون ملی‌شدن جنگل‌ها، سازمان جنگلبانی مکلف است با انتشار آگهی و نصب تابلو حدود آنها را تعیین و فرق اعلام کند و تا مدتی که سازمان جنگلبانی مقتضی بداند هرگونه دخل و تصرف ممنوع است. متخلف از جهت قطع اشجار طبق مقررات این قانون

۱- به مصوبه‌ی سال ۱۳۷۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام درخصوص عدم تسری قانون تعزیرات راجع به کالا و ارز به ماده ۴۸ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور مراجعه شود.

تعقیب و برای چرای دام به پرداخت غرامت برای هر رأس دام در روز از یازده تا یکصد ۱ ریال و پرداخت خسارت وارده به منابع ملی قرق شده محکوم خواهد شد. همچنین مباشر عمل مجرم محسوب است مگر اینکه سبب اقوی از مباشر باشد.

ماده ۵۱ - هیچیک از کارکنان سازمان جنگلبانی اعم از فنی یا اداری حق ندارند مستقیماً یا با واسطه در معاملات محصولات جنگل که جنبه تجارت داشته باشد شرکت نمایند در صورت تخلف به حبس تأدیبی از یک ماه تا شش ماه محکوم و همچنین برای همیشه از خدمت کادر جنگلبانی محروم خواهند شد.

ماده ۵۲ - علامت ویژه چکش‌های جنگلبانی علامت رسمی دولتی است و تقلیدکننده جاعل محسوب و طبق ماده ۹۹ قانون مجازات عمومی تعقیب خواهد شد.

تبصره ۱ - مأمورین جنگلبانی که چکش به آنها سپرده شده مکلف به حفظ چکشهای ویژه سازمان جنگلبانی می‌باشند و چنانچه در اثر عدم مراقبت آنها چکش به دست شخص غیرصلاحیتدار افتد مأموران مزبور به تنزل مقام تا یک پایه محکوم خواهند شد و اگر از چکش استفاده سویی شده باشد که مطابق این قانون عمل مزبور قاچاق محسوب باشد مأموری که چکش به او سپرده شده به مجازات معاونت در جرم قاچاق محکوم می‌گردد.

تبصره ۲ - اشخاصی که از چکش‌های ویژه سازمان جنگلبانی سوء استفاده نمایند مشمول این ماده خواهند بود.

تبصره ۳ - هرگاه مأموری که چکش به او سپرده شده شخصاً و یا با تبانی شخص دیگری از چکش سوء استفاده نماید به حداکثر مجازات مباشر اصلی جرم مذکور در این ماده محکوم خواهد شد.

۱- به موجب مصوبه شماره ۴۲۱۲۷/ت ۲۵۰۴۶ هـ مورخ ۱۳۸۲/۷/۲۸ هیأت وزیران جریمه ریالی چرای غیرمجاز در محدوده جنگلهای سوخته‌شده و یا توده‌های جنگلی مذکور در تبصره (۲) ماده دوم قانون ملی‌شدن جنگلها که توسط سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور فرق اعلام شده است، برای هر واحد دامی معادل ۲۰ درصد (۲۰٪) ارزش متوسط آن در آن سال خواهد بود.

فصل هفتم - مقررات مختلفه

ماده ۵۳ - دادسراها و دادگاهها موظفند پرونده‌های جزایی (اعم از خلافی و غیره) ارسال شده از طرف سازمان جنگلبانی و واحدهای تابع را خارج از نوبت رسیدگی نمایند.

ماده ۵۴ - مأمورین جنگلبانی که به موجب احکام سازمان جنگلبانی مأمور کشف و تعقیب جرایم مذکور در این قانون می‌شوند در ردیف ضابطین دادگستری محسوب و از این حیث تحت تعلیمات دادستان محل انجام وظیفه خواهند نمود.

تبصره ۱ - در صورتی که مأموران مذکور برخلاف واقع به منظور نفع شخصی و یا اعمال غرض گزارش خلاف واقع بدهند به کیفر جرمی که موضوع گزارش بوده محکوم خواهند شد.

تبصره ۲ - مأمورین کشف و تعقیب جرایم که از طرف سازمان جنگلبانی تعیین می‌شوند و از حیث اجرای این قانون وقتی ضابط دادگستری محسوب می‌شوند که وظایف ضابطین دادگستری را در کلاس مخصوص تعلیم گرفته باشند.

تبصره ۳ - مأموران سازمان جنگلبانی که دارای معرفی‌نامه از طرف سازمان مزبور می‌باشند یا تحصیل نمایندگی از طرف دادستان مجازند کلیه کارخانجات صنایع چوب و همچنین انبارها را در هر موقع که لازم بدانند بازرسی و در صورت کشف چوب غیرمجاز نسبت به بازداشت آن اقدام و با تنظیم صورتمجلس مراتب را به دادسرای محل اطلاع دهند.

تبصره ۴ - در صورتی که مأمورین جنگلبانی خود مرتکب جرایم مذکور در این قانون گردند یا شرکت یا معاونت در آن نمایند به حداکثر مجازات مقرر در این قانون محکوم می‌شوند و در صورتی که مسامحه در اجرای مقررات قانون یا آیین‌نامه‌های مربوطه نمایند، به حبس تأدیبی از یک ماه تا سه ماه محکوم خواهند شد.

ماده ۵۵ - هر کس به قصد تصرف به منابع ملی مذکور در ماده ۱ قانون ملی شدن جنگل‌های کشور تجاوز کند به یک سال تا سه سال حبس تأدیبی محکوم خواهد شد.^۱

تبصره ۱ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مکلف است به وسیله گارد جنگل و مأمور خود به محض اطلاع رفع تجاوز کند و در صورتی که تشخیص وزارت کشاورزی و منابع طبیعی نسبت به منابع ملی مذکور در این ماده اخطار یا آگهی شده باشد مراتب به دادسرای محل اعلام دارد دادسرا متهم را مورد تعقیب کیفری قرار می‌دهد مگر اینکه نسبت به تشخیص وزارت کشاورزی و منابع طبیعی در مهلت مقرر در اخطاریه یا آگهی اعتراض شده باشد که در این صورت تعقیب کیفری متوقف و ادامه آن موکول به حصول نتیجه اجرای کامل مقررات ماده ۵۶ خواهد بود.

مرور زمان تعقیب کیفری در اینگونه موارد از تاریخ صدور حکم کمیسیون موضوع ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع شروع می‌شود.

اعیانی که در عرصه مورد تجاوز احداث شده یا بشود به حکم دادگاه به نفع دولت ضبط می‌شود.

۱- الف - حکم شماره ۳۵ - ۱۳۵۳/۳/۲۹ رأی هیأت عمومی دیوان عالی کشور استنباط شعبه چهارم دادگاه استان ششم از ماده ۱ قانون ملی‌شدن جنگل‌ها مصوب سال ۱۳۴۱ و ماده ۵۵ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها مصوب سال ۱۳۴۸ که در نتیجه بدون اجرای مفاد ماده ۵۶ تخریب جنگل، تجاوز به منابع ملی شده را قابل تعقیب دانسته‌اند با اصول و مقررات قانون وفق نمی‌دهد زیرا مطابق صریح ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها مصوب سال ۱۳۴۸ تشخیص منابع ملی شده به‌عهده وزارت منابع طبیعی محول و ترتیب اعتراض اشخاص ذینفع در ظرف مدهمیین پس از اخطار کتبی یا آگهی و همچنین ترتیب رسیدگی به اعتراضات وارد معین گردیده است. بنابراین در مورد ماده ۵۵ مرقوم تعقیب جزایی در صورتی مجاز خواهد بود که مقررات ماده ۵۶ از حیث تشخیص منابع ملی اجرا شده باشد و به همین لحاظ هیأت عمومی دیوان عالی کشور تصمیم شعبه اول و دوم دادگاه استان ششم که اجرای ماده ۵۶ را لازم دانسته‌اند صحیح می‌دانند این رأی به دستور ماده ۳ اضافه شده به آیین دادرسی کیفری باید از طرف دادگاه در مورد مشابه پیروی شود.ب) ماده ۵۵ مصوب ۱۳۴۶ هرگونه تجاوز به جنگل‌ها و مراتع و بیشه‌ها و اراضی جنگلی ملی شده ممنوع است و برحسب مورد مشمول مقررات قانون جلوگیری از تصرف عدوانی خواهد بود.ب - ماده ۵۵ مصوب ۱۳۴۸ - هر کس به قصد تصرف به منابع طبیعی مکلف است به وسیله گارد جنگل و مأموران خود به محض اطلاع رفع تجاوز کند و مراتب را برای رسیدگی به موضوع و تعقیب کیفری کتباً به دادسرای محل اعلام دارد. اعیانی که در عرصه مورد تجاوز احداث شود به حکم دادگاه به نفع دولت ضبط می‌شود.

تبصره ۲ - از تاریخ تصویب این قانون مراتعی که در اجرای ماده ۶۴ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور جزء مستثنیات مالکین شناخته می‌شود باید فقط برای تعلیف دام مورد استفاده قرار بگیرد.

تبدیل این قبیل مراتع به منظور استفاده دیگر، منحصرأ براساس طرحی که به تصویب وزارت کشاورزی و منابع طبیعی می‌رسد مجاز خواهد بود.

در صورتی که این قبیل مراتع به تشخیص هیأت نظارت مذکور در بند ۳ قانون اصلاح فصل پنجم و پاره‌ای از مواد قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب خردادماه ۱۳۵۴ کلاً یا جزئاً تبدیل شود مراتع مورد بحث به دولت تعلق خواهد گرفت و طبق نظریه هیأت نظارت فوق سند مالکیت صادره قبلی باطل می‌گردد.^۱

ماده ۵۶ - تشخیص منابع ملی شده و مستثنیات ماده ۲ قانون ملی‌شدن جنگل‌ها و مراتع با رعایت تعاریف مذکور در این قانون با وزارت منابع طبیعی است. ظرف یک ماه پس از اخطار کتبی یا آگهی وزارت منابع طبیعی وسیله یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار مرکز و یکی از روزنامه‌های محلی و سایر وسایل معمول و مناسب محل اشخاص ذینفع می‌توانند به نظر وزارت مزبور اعتراض کرده و اعتراضات خود را با ذکر دلیل و مستندات به مرجع صادرکننده آگهی یا محل صدور اخطار تسلیم دارند.

برای رسیدگی به اعتراضات وارده کمیسیون مرکب از فرماندار و رئیس دادگاه شهرستان و سرپرست منابع طبیعی محل یا نمایندگان آنها (نماینده دادگستری یکی از قضات خواهد بود) تشکیل می‌شود کمیسیون مکلف است حداکثر ظرف سه ماه به اعتراضات واصله رسیدگی و اتخاذ تصمیم کند. تصمیم اکثریت اعضای کمیسیون قطعی است و چنانچه تصمیم کمیسیون مبنی بر ملی‌بودن محل بوده و محل در تصرف غیر باشد کمیسیون مکلف است به درخواست وزارت منابع طبیعی دستور رفع تصرف

۱- قانون اصلاح تبصره ماده ۵۵ اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۵۴/۲/۲۹.

صادر کند به نحوی که منبع مذکور از هر جهت در اختیار وزارت منابع طبیعی قرار گیرد. مأمورین انتظامی مکلف به اجرای دستور کمیسیون هستند.

تبصره ۱ - در هر مورد که براساس مقررات مربوط به قانون ملی شدن جنگل‌های کشور جنگلدار در مقام تشخیص منابع ملی اظهارنظر کرده باشد به طریق زیر رفتار می‌شود:

الف - در صورتی که به نظر جنگلدار اعتراض نشده باشد نظر جنگلدار قطعی است.

ب - در صورتی که در مهلت تعیین شده به نظر جنگلدار اعتراض شده ولی طبق مقررات مربوط به ماده ۱۲ قانون ملی شدن جنگل‌های کشور مورد رسیدگی و اتخاذ تصمیم واقع نشده باشد اعتراض برای رسیدگی به کمیسیون مقرر در این ماده ارجاع می‌شود.

ج - در صورتی که پس از اعلام نظر جنگلدار مبنی بر ملی بودن منابع از طرف ذینفع اعتراض شده باشد و اعتراض طبق مقررات مربوط با ماده ۱۲ قانون ملی شدن جنگل‌های کشور مورد رسیدگی قرار گرفته و نظر جنگلدار تأیید شده باشد و یا به علت عدم وصول اعتراض نظر جنگلدار قطعی شده باشد دستور رفع تصرف از منابع ملی به درخواست اداره منابع طبیعی محل از طرف کمیسیون مقرر در این ماده صادر خواهد شد در صورتی که وزارت منابع طبیعی را ملی تشخیص و اعلام کند و در مهلت قانونی مورد اعتراض قرار نگیرد کمیسیون مزبور به درخواست اداره منابع طبیعی محل دستور رفع تصرف خواهد داد.

تبصره ۲ - در مواردی که پس از اعلام وزارت منابع طبیعی فقط نسبت به قسمتی از منابع اعلام شده اعتراض شود وزارت منابع طبیعی اختیار دارد بدون رعایت مدت از کمیسیون مقرر در این ماده بخواهد نسبت به تمامی محدوده اعلام شده رسیدگی و اظهارنظر کند.

تبصره ۳ - نظر وزارت منابع طبیعی در تشخیص منابع ملی تا اتخاذ تصمیم نهایی کمیسیون مقرر در این ماده معتبر و لازم‌الرعايه است.

تبصره ۴ - وزارت منابع طبیعی می‌تواند حق‌الزحمه مناسبی برای اعضای کمیسیون مقرر در این ماده برقرار و پرداخت کند.^۱

ماده ۵۷ - کلیه ماشین‌آلات مخصوص حمل محمولات جنگلی در داخل جنگلها و همچنین کارخانجات صنایع چوب و قطعات یدکی آنها مشروط بر اینکه مشابه آنها در داخل کشور تهیه نشود بنا به تشخیص سازمان جنگلبانی از پرداخت عوارض گمرکی و سود بازرگانی معاف است.

ماده ۵۸ - سازمان جنگلبانی مجاز است در مورد واگذاری طرح‌های جنگلداری به مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت که سرمایه آنها کلاً متعلق به دولت باشد بدون رعایت مزایده و مقررات مندرج در این قانون اقدام کند.

ماده ۵۹ - رئیس سازمان جنگلبانی یا نمایندگانی که از طرف نامبرده به موجب حکم کتبی تعیین می‌شوند مجازند نسبت به جرایمی که طبق مفاد این قانون جنحه باشد به استثنای موارد مذکور در ماده ۴۹ و تبصره‌های ۱ و ۲ ماده ۵۲ با وصول جرایم و خسارات از تعقیب جرایمی متهم فقط برای یک مرتبه صرف‌نظر کند و تعقیب مرتکب منوط به شکایت رئیس یا نماینده سازمان مزبور است.

تبصره - نسبت به جرایم از درجه جنحه قبل از تصویب این قانون نیز سازمان جنگلبانی مجاز است از مقررات این ماده استفاده نمایند.

۱- ماده ۵۶ به موجب قانون اصلاح قانون حفاظت مصوب ۴۸/۱/۲۶ اصلاح گردید، و چهار تبصره به شرح فوق به آن اضافه شده است. لازم به یادآوری است که با تصویب قانون «حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور مصوب ۱۳۷۱/۶/۲۲» و «ماده واحده تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگلها و مراتع مصوب ۱۳۳۸/۶/۲۲» صدر ماده ۵۶ (در قسمت تشخیص) به موجب ماده ۲ قانون حفظ و حمایت و ذیل آن (در قسمت اعتراض به تشخیص) به موجب ماده واحده یادشده اصلاح گردیده است.

ماده ۶۰ - سازمان‌های دولتی و بنگاه‌ها یا مؤسسات و کارخانه‌های وابسته به دولت مکلفند ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون سوخت خود را به ذغال‌سنگ یا نفت یا هر سوختی غیر از چوب و هیزم و ذغال‌چوب تبدیل نمایند و پس از انقضای مدت مقرر بالا مصرف چوب و هیزم و ذغال چوب در دستگاه‌های نامبرده ممنوع می‌باشد و کارخانجات خصوصی موظفند حداکثر تا دو سال پس از تصویب این قانون نسبت به تبدیل سوخت خود به موادی غیر از چوب و هیزم و ذغال چوب اقدام نمایند.

در صورت تخلف از مصرف هیزم و ذغال چوب در آن مؤسسات جلوگیری خواهد شد.

تبصره ۱ - مؤسساتی که در داخل جنگل واقع‌اند اعم از دولتی و خصوصی مشمول این ماده نخواهند بود.

تبصره ۲ - مؤسسات شیلات و پیمانکاران انحصار دخانیات ایران بنا به معرفی مؤسسه مزبور که برای تهیه کنسرو و یا دوددادن ماهی و خشک‌کردن توتون احتیاج به مصرف هیزم داشته باشند می‌توانند برای مصارف خود از محل پروانه‌های صادره استفاده نمایند.

ماده ۶۱ - به سازمان جنگلبانی اجازه داده می‌شود دعاوی مربوط به جنگل‌ها و مراتع کشور را اعم از آنکه خواهان یا خوانده باشد در صورتی که خواسته آن زاید بر پانصد هزار ریال نباشد در کمیسیون یا کمیسیون‌هایی مرکب از دو نفر قاضی دادگستری به انتخاب وزیر دادگستری و یک نفر نماینده سازمان جنگلبانی به انتخاب وزیر کشاورزی طرح نماید. کمیسیون مزبور پس از رسیدگی باید نظر خود را مبنی بر تعقیب یا سازش یا استرداد دعوی بدهد و سازمان جنگلبانی مکلف است نظر کمیسیون را به موقع اجرا بگذارد و در مورد سازش کمیسیون رأساً اقدام و نتیجه را به سازمان جنگلبانی جهت اجرا ابلاغ می‌نماید.

ماده ۶۲ - وزارت اقتصاد مکلف است در تنظیم سهمیه سالانه واردات و صادرات کشور قبلاً موافقت وزارت کشاورزی را در مورد صادرات و واردات چوب و فرآورده‌های چوب و همچنین واردات هیزم و ذغال چوب و نوع و میزان سود بازرگانی کالاهای مذکور جلب نماید.

ماده ۶۳ - مفاد تبصره ۳ ماده دوم قانون ملی‌شدن جنگها شامل اراضی جنگلی و بیشه‌های طبیعی نیز بوده و مساحت محوطه‌ها و ساختمانها و تأسیسات در منابع ملی شده که تا قبل از تصویب قانون ملی‌شدن جنگها احداث شده‌اند تا بیست برابر مساحت زیربنا محسوب خواهد شد.

ماده ۶۴ - مساحت مراتع مذکور در بند ب ماده ۴ قانون ملی‌شدن جنگها حداکثر تا دو برابر مساحت اراضی مزروعی و آیش و باغات و قلمستان خواهد بود.
تبصره - دامداران دهات و مزارع مربوط مجاور موضوع ماده فوق در استفاده از مراتع مازاد با رعایت مقررات و قوانین حق تقدم خواهند داشت.

ماده ۶۴ مکرر - وزارت منابع طبیعی مجاز است به منظور اجرای برنامه‌های حفاظت خاک و جنگلکاری و ایجاد پارک‌های عمومی یا هر نوع عملیاتی که مربوط به وظایف آن وزارت باشد مستثنیات مذکور در قانون ملی‌شدن جنگل‌ها واقع در منابع ملی را در برابر واگذاری عوض تملک و تصرف نماید. وزارت منابع طبیعی موظف است معادل بهای مستثنات تملک شده را از مراتع غیرمشجر نزدیکترین محل و یا سایر نقاط کشور و یا با توافق طرفین از اراضی جنگلی جلگه‌ای و یا مراتع غیرمشجر شمال به مالک انتقال دهد. «بهای عوض و معوض توسط کمیسیون موضوع ماده ۵۶ یا جلب نظر کارشناس تعیین می‌شود و اگر مالک مستثنیات مایل به اجرای هیچکدام از شقوق فوق

نباشد وزارت کشاورزی و منابع طبیعی بهای مستثنیات فوق را طبق نظر کارشناس رسمی وزارت دادگستری از محل اعتبار طرح‌های مربوط پرداخت خواهد کرد.^۱

ماده ۶۵ - آیین‌نامه‌های مربوط به این قانون پس از تصویب هیأت وزیران به مورد اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۶۶ - قانون جنگلها و مراتع کشور مصوب تیرماه سال ۱۳۳۸ و تبصره ۴۸ بودجه سال ۱۳۴۴ از تاریخ تصویب این قانون ملغی است.

ماده ۶۷ - وزارت کشاورزی، دارایی، دادگستری، اقتصاد کشور و جنگ مأمور اجرای این قانون می‌باشد.

قانون فوق مشتمل بر ۶۷ ماده و ۵۰ تبصره که در جلسه روز سه‌شنبه بیستم تیرماه یکهزار و سیصد و چهل و شش به تصویب مجلس شورای ملی رسیده بود در جلسه فوق‌العاده روز چهارشنبه بیست و پنجم مردادماه یکهزار و سیصد و چهل و شش به تصویب مجلس سنا رسید.

۱۸ - قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور
(مصوب ۱۳۷۱/۷/۵ مجلس شورای اسلامی)

ماده ۱ - از تاریخ تصویب این قانون گونه‌های درختانی از قبیل شمشاد، زربین سرخدار، سرو خمره‌ای، سفید پلت، حرا و چنل، ارس، فندق، زیتون طبیعی، بنه (پسته وحشی) گون، ششم، گردو (جنگلی) و بادام وحشی (بادامک) در سراسر کشور جزء ذخایر جنگلی محسوب و قطع آنها ممنوع می‌باشد.

تبصره ۱ - وزارت جهاد سازندگی موظف است مناطق استقرار گونه‌های یادشده را مشخص و حفاظت نموده و متخلفین را به مراجع قضایی معرفی نماید.

۱- ماده ۶۴ مکرر به موجب قانون اصلاحی ۱۳۴۸/۱/۲۰ تصویب شده است و عبارت داخل «» در ماده ۶۴ مکرر به موجب قانون اصلاحی مصوب ۵۴/۴/۱۳ به شرح فوق اصلاح گردیده است.

تبصره ۲ - در مواردی که قطع این گونه‌ها براساس طرح مصوب و بنابر ضرورت و مسایل فنی و توسعه گونه‌های دیگر لازم باشد با تأیید وزارت جهاد سازندگی مجاز خواهد بود.

تبصره ۳ - متخلفین از این قانون برای بار اول علاوه بر پرداخت خساراتی که حسب مورد توسط کارشناسان مربوطه وزارت جهاد سازندگی ارزیابی خواهد گردید به حبس از یک ماه تا شش ماه و پرداخت جزای نقدی برای هر اصله درخت معادل یک برابر و نیم قیمت روز آن و در صورت تکرار به اشد مجازات محکوم می‌شوند.

تبصره ۴ - اجازه داده می‌شود که هرساله معادل ۳۰ درصد از درآمد حاصل از دریافت جرائم و فروش مواد بازداشتی ناشی از اجرای این قانون که از متخلفین مربوطه اخذ و به حسابی که توسط خزانه به همین منظور افتتاح می‌گردد واریز و جهت پرداخت حق‌الکشف به مأمورین کاشف سازمان جنگلها و مراتع کشور و مخبرین و مأمورین انتظامی در اختیار سازمان مزبور قرار داده شود تا برابر آیین‌نامه نسبت به تقسیم آن اقدام نماید.

سازمان برنامه و بودجه مکلف است هرساله ضمن لایحه بودجه اعتبار مربوط به ۳۰ درصد درآمد حاصل موضوع این تبصره را در ردیف جداگانه پیشنهاد و منظور نماید.

تبصره ۵ - در صورت همکاری کارگزاران و مأمورین سازمان جنگلها و مراتع با متخلفین به تناسب جرم به اشد مجازات مقرر در قوانین و مقررات مربوطه محکوم می‌شوند.

ماده ۲ - تشخیص منابع ملی و مستثنیات ماده ۲ قانون ملی‌شدن جنگلها و مراتع با رعایت تعاریف مذکور در قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع با وزارت جهاد سازندگی است که شش ماه پس از اخطار کتبی یا آگهی به‌وسیله روزنامه‌های کثیرالانتشار مرکز و یکی از روزنامه‌های محلی و سایر وسایل معمول و مناسب محلی، ادارات ثبت موظفند پس از انقضای مهلت مقرر در صورت نبودن معترض حسب اعلام

وزارت جهاد سازندگی نسبت به صدور سند مالکیت به نام دولت جمهوری اسلامی ایران اقدام نمایند.

تبصره ۱ - معترضین می‌توانند پس از اخطار یا آگهی وزارت جهادسازندگی اعتراضات خود را با ارائه ادله مثبت جهت رسیدگی به هیأت مذکور در قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگلها و مراتع مصوب ۱۳۶۷/۶/۲۲ مجلس شورای اسلامی تسلیم نمایند.

صدور سند مالکیت به نام دولت جمهوری اسلامی ایران مانع مراجعه معترض به هیأت مذکور نخواهد بود.

تبصره ۲ - عبارت وزارت کشاورزی در ذیل ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگلها و مراتع مصوب ۱۳۶۷/۶/۲۲ و تبصره ۶ ذیل آن به وزارت جهادسازندگی تغییر یافته و کمیسیون موضوع ماده واحده همچنان به اعتراضات رسیده به اجرای ماده ۵۶ قانون جنگلها و مراتع رسیدگی می‌نماید.

ماده ۳ - آیین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت دو ماه توسط وزارت جهاد سازندگی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر سه ماده و هفت تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ پنجم مهرماه یکهزار و سیصد و هفتاد و یک مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۱/۷/۱۲ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۱۹ - قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگلها و مراتع

(مصوب ۱۳۶۷/۶/۲۲)

ماده واحده - زارعین صاحب اراضی نسقی و مالکین و صاحبان باغات و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی شهرها و حریم روستاها، سازمانها و مؤسسات دولتی که به اجرای ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور مصوب ۱۳۴۶ و اصلاحیه‌های بعدی آن اعتراض داشته باشند می‌توانند به هیأتی مرکب از :

- ۱ - مسئول اداره کشاورزی
 - ۲ - مسئول اداره جنگلداری
 - ۳ - عضو چهار سازندگی
 - ۴ - عضو هیأت واگذاری زمین
 - ۵ - یکنفر قاضی دادگستری
 - ۶ - برحسب مورد دو نفر از اعضاء شورای اسلامی روستا یا عشایر محل مربوطه،
مراجعه نمایند.
- این هیأت در هر شهرستان زیرنظر وزارت جهاد کشاورزی و با حضور حداقل ۵ نفر از ۷ نفر رسمیت یافته و پس از اعلام نظر کارشناسی هیأت، رأی قاضی لازم الاجراء خواهد بود مگر در موارد سه گانه شرعی مذکور در مواد ۲۸۴ و ۲۸۴ مکرر (آیین دادرسی کیفری).
- تبصره ۱ - ادارات ثبت اسناد شهرستانها مکلفند که اسناد مربوطه رامطابق رأی
نهایی صادره اصلاح نمایند.
 - تبصره ۲ - دیوان عدالت اداری مکلف است کلیه پرونده های موجود در مورد ماده
۵۶ قانون جنگلها و مراتع کشور و اصلاحیه های بعدی آن را که مختومه نشده است به
کمیسیون موضوع این قانون ارجاع نماید.
 - تبصره ۳ - چنانچه سازمانها و مؤسسات دولتی به اجرای ماده ۵۶ معترض بوده و
این اعتراض ازسوی هیأت مذکور در ماده واحده بجا تشخیص داده شود باتوجه به
موقعیت و شرایط زمین نسبت به خلع ید از متصرفین اقدام به عمل می آید.
 - تبصره ۴ - دولت موظف است توسط دستگاههای ذیربط نسبت به خلع ید از
اراضی متصرفی بعد از اعلام مورخه ۱۳۶۵/۱۲/۱۶ دولت جمهوری اسلامی اقدام لازم
به عمل آورد.

تبصره ۵ - از تاریخ تصویب این ماده واحده کلیه قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های مغایر با این قانون لغو و تنها مرجع رسیدگی به شکایات مربوط به اجرای ماده ۵۶ قانون جنگلها و مراتع و اصلاحیه‌های آن هیأت موضوع این قانون خواهد بود.

تبصره ۶ - وزارت کشاورزی مکلف است آیین‌نامه اجرایی این قانون را حداکثر ظرف مدت دو ماه تهیه و تصویب و جهت اجراء ابلاغ نماید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و شش تبصره در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ بیست و دوم شهریور ماه یکهزار و سیصد و شصت و هفت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۷/۶/۲۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۲۰ - قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها

(مصوب ۱۳۷۴/۳/۳۱ مجلس شورای اسلامی و اصلاحیه ۱۳۸۵/۸/۱۶)

ماده ۱ - به‌منظور حفظ کاربری اراضی و باغها و تداوم و بهره‌وری آنها از تاریخ تصویب این قانون تغییر کاربری اراضی زراعی و باغها در خارج از محدوده قانونی شهرها و شهرکها جز در موارد ضروری ممنوع می‌باشد.

تبصره ۱ - تشخیص موارد ضروری تغییر کاربری اراضی زراعی و باغها در هر استان به‌عهده کمیسیون مرکب از رئیس سازمان جهاد کشاورزی، مدیر امور اراضی، رئیس سازمان مسکن و شهرسازی، مدیرکل حفاظت محیط زیست آن استان و یک نفر نماینده استاندار می‌باشد که به ریاست سازمان جهاد کشاورزی تشکیل می‌گردد.

نماینده دستگاه اجرایی ذیربط می‌تواند بدون حق رأی در جلسات کمیسیون شرکت نماید. سازمان جهاد کشاورزی موظف است حداکثر ظرف مدت دو ماه از تاریخ دریافت تقاضا یا استعلام مطابق نظر کمیسیون نسبت به صدور پاسخ اقدام نماید.

دبیرخانه کمیسیون فوق در سازمانهای جهاد کشاورزی استانها زیر نظر رئیس سازمان مذکور تشکیل می‌گردد و عهده‌دار وظیفه دریافت تقاضاء تشکیل و تکمیل پرونده، بررسی کارشناسی اولیه، مطرح‌نمودن درخواستها به نوبت در کمیسیون و نگهداری سوابق و مصوبات می‌باشد.

تبصره ۲ - مرجع تشخیص اراضی زراعی و باغها، وزارت جهاد کشاورزی است و مراجع قضایی و اداری، نظر سازمان جهاد کشاورزی ذیربط را در این زمینه استعلام می‌نمایند و مراجع اداری موظف به رعایت نظر سازمان مورد اشاره خواهند بود. نظر سازمان جهاد کشاورزی استان برای مراجع قضایی به منزله نظر کارشناس رسمی دادگستری تلقی می‌شود.

تبصره ۳ - ادارات ثبت اسناد و املاک و دفاتر اسناد رسمی و سایر هیأتها و مراجع مربوط مکلفند در موارد تفکیک، افراز و تقسیم اراضی و باغها و تغییر کاربری آنها در خارج از محدوده قانونی شهرها و شهرکها از سازمانهای جهاد کشاورزی وزارت جهاد کشاورزی استعلام نموده و نظر وزارت مذکور را اعمال نمایند.

تبصره ۴ - احداث گلخانه، دامداریها، مرغداریها، پرورش ماهی و سایر تولیدات کشاورزی و کارگاههای صنایع تکمیلی و غذایی در روستاها بهینه‌کردن تولیدات بخش کشاورزی بوده و تغییر کاربری محسوب نمی‌شود. موارد مذکور از شمول این ماده مستثنی بوده و با رعایت ضوابط زیست محیطی با موافقت سازمانهای جهاد کشاورزی استانها بلامانع می‌باشد.

تبصره ۵ - اراضی داخل محدوده قانونی روستاهای دارای طرح هادی مصوب، مشمول ضوابط طرح هادی بوده و از کلیه ضوابط مقرر در این قانون مستثنی می‌باشند.

تبصره ۶ - به‌منظور تعیین روش کلی و ایجاد وحدت رویه اجرایی و نظارت و ارزیابی عملکرد کمیسیونهای موضوع تبصره (۱) این ماده، دبیرخانه مرکزی در وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور اراضی) تشکیل می‌گردد.

تبصره ۷ - تجدیدنظر در مورد تصمیمات کمیسیونهای موضوع تبصره (۱) این ماده در مواردی که مجوز تغییر کاربری صادر شده با تشخیص و پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی به‌عهده کمیسینی به ریاست وزیر جهاد کشاورزی با نماینده تام‌الاختیار وی و با عضویت معاونان ذیربط وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی، کشور و سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

نماینده دستگاه اجرایی ذیربط می‌تواند حسب مورد و بدون حق رأی در جلسات مذکور شرکت نمایند.^۱

ماده ۲ - در مواردی که به اراضی زراعی طبق مقررات این قانون مجوز تغییر کاربری داده می‌شود هشتاد درصد (۸۰٪) قیمت روز اراضی و باغهای مذکور با احتساب ارزش زمین پس از تغییر کاربری بابت عوارض از مالکین وصول و به خزانه‌داری کل کشور واریز می‌گردد.

تبصره ۱ - تغییر کاربری اراضی زراعی و باغها برای سکونت شخصی صاحبان زمین تا پانصد متر مربع فقط برای یکبار و احداث دامداریها، مرغداریها، پرورش آبزیان، تولیدات گلخانه‌ای و همچنین واحدهای صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی و صنایع دستی مشمول پرداخت عوارض موضوع این ماده نخواهد بود.

تبصره ۲ - اراضی زراعی و باغهای موردنیاز طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مصوب مجلس شورای اسلامی (ملی - استانی) و طرح‌های خدمات عمومی مورد نیاز مردم از پرداخت عوارض موضوع این ماده مستثنی بوده و تابع قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

تبصره ۳ - تقویم و ارزیابی اراضی زراعی و باغهای موضوع این قانون توسط کمیسیون سه نفره‌ای متشکل از نمایندگان سازمان جهاد کشاورزی، استانداری، امور اقتصادی و دارایی استان در هر یک از شهرستانها انجام می‌پذیرد.

ماده ۳ - کلیه مالکان یا متصرفان اراضی زراعی و باغهای موضوع این قانون که به‌صورت غیرمجاز و بدون اخذ مجوز از کمیسیون موضوع تبصره (۱) ماده (۱) این قانون اقدام به تغییر کاربری نمایند، علاوه بر قلع و قمع بنا به پرداخت جزای نقدی از یک تا سه برابر بهای اراضی زراعی و باغها به قیمت روز زمین با کاربری جدید که

۱- به‌موجب اصلاحیه شماره ۵۴۷/۱۲۶۵۳۴ مورخ ۱۳۸۵/۸/۱۶، تبصره‌ای ۳،۲،۱ اصلاح و تبصره‌های ۷،۶،۵،۴ به آن الحاقگردید.

موردنظر متخلف بوده است و در صورت تکرار جرم به حداکثر جزای نقدی و حبس از یک ماه تا شش ماه محکوم خواهد شد.

تبصره ۱ - سازمانها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و نهادهای عمومی و شرکتهای و مؤسسات دولتی که شمول قانون نسبت به آنها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول مقررات این قانون می‌باشند.

تبصره ۲ - هر یک از کارکنان دولت و شهرداریها و نهادها که در اجرای این قانون به تشخیص دادگاه صالحه تخطی نموده باشند ضمن ابطال مجوز صادره به جزای نقدی از یک تا سه برابر بهای اراضی زراعی و باغها به قیمت روز زمین با کاربری جدید که موردنظر متخلف بوده است و در صورت تکرار علاوه بر جریمه مذکور به انفصال دائم از خدمات دولتی و شهرداریها محکوم خواهند شد. سردفتران نیز به شش ماه تا دو سال تعلیق از خدمت و در صورت تکرار به شش ماه حبس و محرومیت از سردفتری محکوم می‌شوند.

ماده ۴ - دولت مکلف است همه‌ساله اعتباری معادل هشتاد درصد (۸۰٪) از درآمدهای موضوع این قانون را در بودجه سالیانه وزارت جهادکشاورزی منظور نماید تا وزارت مزبور طبق ضوابط قانونی مربوطه به مصرف امور زیربنایی کشاورزی شامل تسطیح اراضی، احداث کانال، آبیاری، زهکشی، سدها و بندهای خاکی، تأمین آب و احیای اراضی موات و بایر و هزینه‌های دادرسی و اجرای این قانون برساند و بیست درصد (۲۰٪) باقیمانده از درآمد موضوع این قانون به‌منظور مطالعه و آماده‌سازی زمین‌های غیرقابل کشت و زرع برای توسعه شهرها و روستاها و ایجاد شهرکها در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی قرار می‌گیرد.

ماده ۵ - از تاریخ تصویب این قانون نماینده وزارت کشاورزی در کمیسیون ماده ۵ قانون تأسیس شورایعالی شهرسازی و معماری ایران عضویت خواهد داشت.

ماده ۶ - مقدار سیصدهکتار اراضی غیرقابل کشت از یکهزار و یکصد هکتار اراضی مربوط به ورزشگاه بزرگ اصفهان جهت احداث ورزشگاه مذکور اختصاص یافته و با بقیه اراضی مطابق با این قانون عمل خواهد شد.

ماده ۷ - کمیسیون موضوع تبصره (۱) ماده (۱) موظف است در تشخیص ضرورت‌ها موارد زیر را رعایت نماید :

۱ - اخذ مجوز لازم از دستگاه اجرایی ذیربط متناسب با کاربری جدید توسط متقاضی

۲ - ضوابط طرح‌های کالبدی، منطقه‌ای و ناحیه‌ای مصوب شورایعالی شهرسازی و معماری ایران.

۳ - مطالبه مصوبه ستاد فرماندهی نیروهای مسلح در رسیدگی به درخواست نیروهای مسلح

۴ - ضوابط حفظ محیط زیست و تداوم تولید و سرمایه‌گذاری باتوجه به روح کلی قانون مبنی بر حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها.

۵ - استانداردها، اصول و ضوابط فنی مربوط مطابق مجوزهای صادره از سوی دستگاه ذیربط

ماده ۸ - صدور هرگونه مجوز یا پروانه ساخت و تأمین و واگذاری خدمات و تأسیسات زیربنایی مانند آب، برق، گاز و تلفن ازسوی دستگاه ذیربط در اراضی زراعی و باغها موضوع ماده (۱) این قانون توسط وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، مسکن و شهرسازی، استانداری‌ها، شهرداری‌ها و سایر مراجع ذیربط صرفاً پس از تأیید کمیسیون موضوع تبصره (۱) و ماده (۱) این قانون مبنی بر ضرورت تغییر کاربری مجاز خواهد بود. متخلف از این ماده برابر مقررات ماده (۳) این قانون مجازات خواهد شد.

ماده ۹ - به‌منظور حمایت از تداوم کاربری اراضی زراعی و باغها واقع در داخل محدوده قانونی شهرها و شهرکها که در طرحهای جامع و تفصیلی دارای کاربری

کشاورزی می‌باشند، دولت و شهرداری‌ها موظفند تسهیلات و خدمات شهری را مطابق تعرفه فضای سبز شهرداری‌ها در اختیار مالکان آنها قرار دهند.

ماده ۱۰ - هرگونه تغییر کاربری در قالب ایجاد بنا، برداشتن یا افزایش شن و ماسه و سایر اقداماتی که بنا به تشخیص وزارت جهاد کشاورزی تغییر کاربری محسوب می‌گردد، چنانچه به‌طور غیرمجاز و بدون اخذ مجوز از کمیسیون موضوع تبصره (۱) ماده (۱) این قانون صورت پذیرد، جرم بوده و مأمورین جهاد کشاورزی محل مکلفند نسبت به توقف عملیات اقدام و مراتب را به اداره متبوع جهت انعکاس به مراجع قضایی اعلام نمایند.

تبصره ۱ - چنانچه مرتکب پس از اعلام جهاد کشاورزی به اقدامات خود ادامه دهد نیروی انتظامی موظف است بنا به درخواست جهاد کشاورزی از ادامه عملیات مرتکب جلوگیری نماید.

تبصره ۲ - مأموران جهاد کشاورزی موظفند با حضور نماینده دادسرا و در نقاطی که دادسرا نباشد با حضور نماینده دادگاه محل ضمن تنظیم صورت‌مجلس رأساً نسبت به قلع و قمع بنا و مستحذات اقدام و وضعیت زمین را به حالت اولیه اعاده نمایند.

ماده ۱۱ - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که در اجرای قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها از کمیسیون موضوع تبصره (۱) ماده (۱) قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها مصوب ۱۳۷۴ مجوز تغییر کاربری اراضی زراعی و باغها را دریافت نموده‌اند موظفند حداکثر ظرف مدت نه ماه پس از لازم‌الاجراشدن این قانون، نسبت به اجرای طرح موضوع مجوز مربوطه اقدام نمایند. در صورت عدم اقدام در مهلت تعیین‌شده موضوع مشمول مقررات این قانون خواهد بود.

ماده ۱۲ - ایجاد هرگونه مستحذات پس از حریم قانونی موضوع ماده (۱۷) قانون اصلاح قانون ایمنی راهها و راه‌آهن مصوب ۱۳۷۹ در مورد اراضی زراعی و باغی فقط با رعایت تبصره (۱) ماده (۱) این قانون مجاز می‌باشند.

ماده ۱۳ - وزارت جهاد کشاورزی مسؤول اجرای این قانون و آیین‌نامه‌های اجرایی آن می‌باشد.

ماده ۱۴ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون را با همکاری وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی، کشور و سازمان حفاظت محیط زیست ظرف مدت سه سال تهیه و برای تصویب به هیأت وزیران ارائه نماید.

ماده ۱۵ - کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون از جمله ماده (۷۷) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در مورد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸ لغو می‌گردد.

قانون فوق مشتمل بر هشت ماده و هفت تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ سی و یکم خردادماه یک هزار و سیصد و هفتاد و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۴/۴/۷ به تأیید شورای نگهبان رسیده است. ۱

۲۱ - قانون حفظ نباتات

(مصوب ۱۳۴۶/۲/۱۲)

ماده ۱ - از تاریخ تصویب این قانون سازمان حفظ نباتات وابسته به وزارت کشاورزی تشکیل می‌گردد.

این سازمان دارای شخصیت حقوقی است و به وسیله یک رئیس به انتخاب وزیر کشاورزی اداره خواهد شد.

تبصره - انتخاب ذیحساب سازمان به عهده وزیر دارایی است.

ماده ۲ - سازمان حفظ نباتات دارای شورایی است که از اشخاص زیر تشکیل می‌شود:

۱ - وزیر کشاورزی

۱- قانون اصلاح قانون حفظ و کاربری اراضی زراعی و باغها مصوبه ۱۳۷۴/۳/۳۱ در جلسه علنی روز دوشنبه مورخ اول آبانماه ۱۳۸۵ مجلس شورای اسلامی مشتمل بر هشت ماده در تاریخ ۱۳۸۵/۸/۱۰ به تأیید شورای نگهبان رسید.

- ۲ - معاون فنی وزارت کشاورزی
 - ۳ - معاون وزارت دارایی
 - ۴ - معاون وزارت کشور
 - ۵ - معاون وزارت بهداشت یا یک کارشناس به انتخاب وزیر بهداشت.
 - ۶ - رئیس مؤسسه بررسی آفات و بیماریهای گیاهی
 - ۷ - رئیس سازمان حفظ نباتات
 - ۸ - مدیرعامل بنگاه شیمیایی و سه نفر کارشناس دفع آفات یا شخصیت‌هایی که کار آنها با دفع آفات ارتباط دارد به انتخاب وزیر کشاورزی.
- وزیر کشاورزی و در غیاب او معاون فنی وزارت کشاورزی عهده‌دار ریاست شورا خواهد بود.
- ماده ۳ - شورا جلسات ماهیانه خواهد داشت و در مواقع لزوم برحسب دعوت وزیر کشاورزی یا تقاضای رئیس سازمان جلسه فوق‌العاده تشکیل خواهد داد.
- ماده ۴ - وظایف سازمان حفظ و نباتات بشرح زیر است :
- الف - مبارزه با آفات و بیماریهای عمومی نباتات و آفات و بیماریهای قرنطینه‌ای داخلی به تشخیص شورای حفظ نباتات و تصویب وزارت کشاورزی به هزینه دولت و به‌طور رایگان.
- ب - مشارکت در امر مبارزه با آفات و بیماریهاییکه جزو آفات عمومی نباتات منظور نشده ولی وزارت کشاورزی مبارزه با آن آفت را همگانی اعلام کند.
- ج - اجرای وظایفی که طبق تبصره ماده ۶ و مواد ۷ و ۹ و بند ج و در ماده ۱۰ و مواد ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۸ و ۲۱ این قانون به‌عهده سازمان حفظ نباتات محول گردیده است.
- ماده ۵ - وظایف شورا :
- ۱ - تصویب برنامه کار سالانه سازمان حفظ نباتات کشور.
 - ۲ - تصویب فهرست آفات و بیماریهای عمومی نباتات و قرنطینه‌ای داخلی
 - ۳ - تصویب بودجه تفصیلی و اصلاح بودجه سازمان به‌میزان اعتبار مصوب.

۴ - بررسی گزارش‌های سازمان حفظ نباتات یا اطلاعاتیکه از منابع مختلف به‌دست می‌آید و اظهارنظر و صدور دستورهای لازم.

۵ - انجام وظایفی که طبق مواد ۹، ۱۰، ۱۳ و ۲۱ این قانون به‌عهده شورا محول گردیده است.

ماده ۶ - هرگاه وزارت کشاورزی به‌منظور جلوگیری از اشاعه آفات و بیماریهای نباتی و انباری اجرای عملیات مبارزه را به‌طور همگانی برای مدت معینی در مناطق، ضروری تشخیص دهد مراتب را به وسایل مقتضی به اطلاع عموم خواهد رسانید کلیه شرکتهای تعاونی و روستایی و کشاورزان و صاحبان یا مستأجران مزارع و باغات و دارندگان محصولات کشاورزی موظف به مبارزه طبق دستورها و راهنماییهای فنی سازمان حفظ نباتات می‌باشند.

تبصره - سازمان حفظ نباتات موظف است نوع و ترکیب سموم و نحوه مبارزه و موقع و طریقه حفاظت از مسمومیت برای انسان و دام و دستورات بهداشتی آن را در هر منطقه با وسایل مقتضی به اطلاع عموم برساند.

ماده ۷ - در اجرای ماده ۶ این قانون هرگاه کسانی وسایل و امکانات مبارزه نداشته باشند با پرداخت هزینه مبارزه به سازمان اختیار می‌دهند و سازمان مکلف است اقدام به مبارزه کند و اگر شخصی به‌طریق فوق عمل نکند سازمان رأساً یا به‌وسیله شرکتهای خصوصی دفع آفات تا اشخاص و یا به هر طریق دیگری که صلاح بداند اقدام به مبارزه نموده و هزینه تمام‌شده را به اضافه ده درصد آن بوسیله اجرای ثبت اسناد وصول کند.

تبصره - سازمان حفاظت نباتات مجاز است در مواقع ضروری در مورد مبارزه همگانی به پیشنهاد شورای حفظ نباتات و تصویب وزیر جهاد کشاورزی با مواد و وسایل و لوازم دولتی با کشاورزان و باغداران تشریک مساعی کند.

ماده ۸ - سازمان‌های خصوصی و دولتی و مؤسسات وابسته به دولت که به‌طور مستقیم و یا غیرمستقیم به امر کشت و تهیه و نگهداری محصولات کشاورزی مبادرت

می‌کنند مکلفند در مورد مبارزه با آفات و بیماریهای نباتی دستورات فنی سازمان حفظ نباتات را به موقع اجرا گذارند.

ماده ۹ - وزارت کشاورزی برحسب پیشنهاد شورای حفظ نباتات مجاز است به‌منظور جلوگیری از اشاعه آفات و بیماریهای نباتی کشت نباتاتی را در هر منطقه از کشور برای مدتی که ضروری بداند، ممنوع یا محدود سازد.

در این قبیل موارد سازمان حفظ نباتات مکلف است مراتب را سه ماه قبل از فصل کشت به وسایل مقتضی به اطلاع عموم برساند و صاحبان اشجار و زراعات موظف به اجرا هستند و همچنین سازمان حفظ نباتات مجاز است ورود و خروج محصولات کشاورزی یا متفرعات آن را از یک ناحیه به ناحیه دیگر ممنوع یا موقوف به انجام عملیات گندزدایی و نظایر آن در مزارع و کارخانجات و انبارها بکند.

اشخاصی که مقررات این ماده را اجرا نکنند در مورد زراعات و اشجار آنها طبق بند ج ماده ۱۰ عمل خواهد شد و نسبت به محصولات کشاورزی و متفرعات آن عین جنس به نفع دولت ضبط می‌شود.

تبصره: همزمان با اعلام ممنوعیت کشت نوعی محصول، وزارت کشاورزی موظف است محصول یا محصولات دیگری را که می‌تواند جانشین زراعت ممنوعه شود به زارعان معرفی کند.

ماده ۱۰ - در مواردیکه به‌منظور جلوگیری از اشاعه آفات و بیماریهای نباتی معدوم کردن محصولات کشاورزی و یا نباتات و اشجار یا بقایای آنها به پیشنهاد شورای حفظ نباتات و تصویب وزارت کشاورزی ضروری تشخیص داده می‌شود به‌ترتیب زیر عمل خواهد شد:

الف) در مورد زراعات تا ۴ برابر قیمت شخم و بذر و هزینه نگهداری برحسب نوع آفت و نبات مورد کشت و دوران رشد آن طبق نظر اداره کشاورزی محل خسارت تعیین و پرداخت خواهد شد.

ب) در مورد اشجار با نظر یک کمیسیون سه نفری مرکب از نماینده وزارت کشاورزی یک نفر کارشناس که برطبق مقررات دادگستری انتخاب می‌شود و صاحب اشجار یا نماینده او و در صورتی که چند نفر مشاعاً مالک اشجار باشند یک نفر به نمایندگی آنان خسارت را تعیین می‌کند و خسارت به میزان تعیین شده پرداخت خواهد شد.

ج) معدوم کردن بقایای زراعات و اشجار و محصولات آلوده به آفات و بیماریهای نباتی از طرف کشاورزان صاحبان مزارع و باغات با اخطار کتبی سازمان حفظ نباتات در مدت تعیین شده لازم الاجرا است.

د) هرگاه نباتی در مناطق ممنوعه کشت شده باشد معدوم کردن آن از طرف سازمان حفظ نباتات بدون پرداخت خسارت به عمل می‌آید.

تبصره - در صورت استنکاف کشاورزان و باغداران و صاحبان محصولات کشاورزی از اجرای این ماده مأمورین انتظامی مکلفند حداکثر در ظرف چهل و هشت ساعت از تاریخ اخطار به ذینفع نسبت به اجرای مقررات این ماده با مأمورین سازمان حفظ نباتات همکاری کنند.

ماده ۱۱ - وارد کردن بذر - پیاز - قلمه - پیوند - ریشه میوه - نهال و تخم نباتات و به طور کلی هرگونه نبات و قسمتهای نباتی به کشور مستلزم تحصیل پروانه قبلی از وزارت کشاورزی است به اشخاصی که بدون پروانه اجناس مزبور را وارد کنند اخطار می‌شود که حداکثر در ظرف مدت یک ماه به خارج از کشور برگردانند و الا با حضور نماینده سازمان حفظ نباتات در گمرک معدوم خواهد شد.

ماده ۱۲ - نباتات و محصولات کشاورزی یا متفرعات آنها که با پروانه به یکی از مراکز گمرک وارد و در نتیجه رسیدگی معلوم شود که به علت آلودگی به آفات و بیماریهای قرنطینه‌ای به صورت موجود قابل ترخیص نیست در صورتی که به تشخیص وزارت کشاورزی با گندزدایی بتوان آفت را از بین برد به هزینه صاحبان آن گندزدایی شده و سپس اجازه ترخیص داده خواهد شد در غیر اینصورت مراتب از طرف سازمان

حفظ نباتات به صاحبان آن اخطار خواهد گردید تا در مدتی که تعیین می شود آنها را از کشور خارج کنند در صورتی که صاحبان کالای مزبور پس از اخطار کتبی سازمان حفظ نباتات، در مدتی که تعیین شده است کالا را از کشور خارج نکنند از طرف سازمان مزبور بدون پرداخت خسارت معدوم خواهد شد.

در مورد هزینه های گندزدایی در صورتی که صاحب کالا تا تاریخ اعلام شده نسبت به پرداخت آن اقدام نکند کالا از طرف سازمان حفظ نباتات پس از گندزدایی به فروش رسیده و بعد از استیفاء حقوق دولت و هزینه های مربوط باقی مانده بهاء به صاحب آن داده خواهد شد.

ماده ۱۳ - سازمان حفظ نباتات مکلف است برای جلوگیری از مسمومیت انسان و دام و زنبور عسل دستورات فنی لازم وضع و با تصویب شورای حفظ نباتات آن را ضمن تنظیم دستورالعملهای جامع به اطلاع عموم برساند.

ماده ۱۴ - تشکیل مؤسسات و شرکتهای خصوصی دفع آفات منوط به دریافت پروانه از سازمان حفظ نباتات می باشد و سازمان مزبور در این مؤسسات حق نظارت فنی خواهد داشت. صاحبان این مؤسسات و شرکتهای موظفند مقرراتی را که از طرف سازمان حفظ نباتات تدوین و توصیه می گردد اجرا کنند و الا پروانه آنها لغو خواهد شد.

تبصره ۱ - مؤسسات و شرکتهای دفع آفات که قبل از تصویب این قانون تأسیس شده اند تابع مقررات این قانون خواهند بود.

تبصره ۲ - مأمورین انتظامی مکلفند به تقاضای سازمان حفظ نباتات از ادامه فعالیت مؤسسات و شرکتهای دفع آفات که فاقد پروانه فوق الذکر می باشند جلوگیری کنند. اجرای این حکم در مورد مؤسسات و شرکتهای دفع آفات که قبل از تصویب این قانون تأسیس شده اند شش ماه پس از تاریخ تصویب این قانون خواهد بود.

ماده ۱۵ - شرکتهای و مؤسسات خصوصی دفع آفات مشمول تبصره ۱ ماده ۷ اساسنامه بانک کشاورزی ایران می باشند.

ماده ۱۶ - وزارت کشاورزی هر سال فهرست آفات و بیماریهای عمومی و قرنطینه‌ای موضوع بند الف ماده ۴ این قانون را پس از تصویب هیئت وزیران به وسایل مقتضی به اطلاع عموم خواهد رسانید.

ماده ۱۷ - ورود و ساخت و تبدیل و بسته‌بندی و توزیع و صدور کلیه سموم دفع آفات و بیماریهای نباتی و هورمونهای نباتی و علف‌کشاها محتاج اخذ پروانه از طرف وزارت کشاورزی است.

ماده ۱۸ - فروشندگان سموم دفع آفات و بیماریهای نباتی و هورمونهای نباتی مکلفند پروانه از سازمان حفظ نباتات اخذ و یا بهائیکه سازمان برای مواد مزبور تعیین می‌کند به فروش برسانند در صورت عدم رعایت مقررات این ماده طبق تبصره ۲ ماده ۱۴ نسبت به آنان رفتار خواهد شد.

تبصره - در صورتی که سموم یا هورمونهای نباتی که به معرض فروش گذاشته می‌شود با مشخصات پروانه تطبیق نکند وزارت کشاورزی مکلف به جلوگیری از فروش و ضبط آن خواهد بود.

ماده ۱۹ - وزارت دارایی مکلف است اعتبارات سازمان حفظ نباتات را به میزان مصوب در بودجه کل کشور به اقساط چهارگانه در ابتدای هر فصل در اختیار سازمان مزبور بگذارد.

ماده ۲۰ - در صورت حمله آفات و بیماریهای پیش‌بینی‌نشده که هزینه آن در بودجه منظور نگردیده نیز وزارت کشاورزی مکلف به مبارزه فوری است و دولت اعتبارات لازم را تأمین خواهد کرد.

ماده ۲۱ - در مواردی که خرید سموم و وسایل و هزینه‌های مربوط به دفع آفات فوریت داشته باشد رئیس سازمان حفظ و نباتات مجاز است به تشخیص شورای حفظ نباتات و تصویب وزیر کشاورزی تا مبلغ پنج میلیون ریال بدون رعایت مقررات مناقصه خریداری و مصرف کند.

ماده ۲۲ - به وزیر کشاورزی اجازه داده می‌شود به مأمورین مبارزه با آفات کمک هزینه صحرایی که مبلغ آن از میزان فوق‌العاده آنان تجاوز نکنند بپردازد.

ماده ۲۳ - در صورتی که خساراتی ناشی از تعلل یا عدم رعایت نکات فنی شرکتها یا مؤسسات دفع آفات یا فروشندگان سموم وارد آید و شاکی به مراجع قضایی مراجعه کند مراجع قضایی مکلفند به این قبیل شکایات خارج از نوبت رسیدگی کنند.

ماده ۲۴ - آیین‌نامه اجرایی این قانون را وزارت کشاورزی ظرف سه ماه از تاریخ تصویب تهیه و پس از تصویب دولت به موقع اجرا می‌گذارد.

ماده ۲۵ - دولت مأمور اجرای این قانون می‌باشد.

قانون بالا مشتمل بر ۲۵ ماده و ۸ تبصره که در تاریخ روز دوشنبه ۱۵ اسفند ماه ۱۳۴۵ به تصویب مجلس سنا رسیده بود در جلسه روز سه‌شنبه دوازدهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و چهل و شش شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

۲۲ - لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های

عمومی، عمرانی و نظامی دولت

(مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران)

ماده ۱ - هرگاه برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی وزارتخانه‌ها یا مؤسسات و شرکتهای دولتی یا وابسته به دولت، همچنین شهرداری‌ها و بانکها و دانشگاههای دولتی و سازمان‌هایی که شمول قانون نسبت به آنها مستلزم ذکر نام باشد و از این پس «دستگاه اجرایی» نامیده می‌شوند، به اراضی، ابنیه، مستحقات، تأسیسات و سایر حقوق مربوط به اراضی مذکور متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی نیاز داشته باشند و اعتبار آن قبلاً وسیله «دستگاه اجرایی» یا از طرف سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی تأمین شده باشد «دستگاه اجرایی» می‌تواند مورد نیاز را مستقیماً یا به وسیله هر سازمان خاصی که مقتضی بداند برطبق مقررات مندرج در این قانون خریداری و تملک نماید.

ماده ۲ - برنامه‌های مذکور در ماده یک شامل برنامه‌هایی است که اجرای به موقع آن برای امور عمومی و امنیتی «دستگاه اجرایی» لازم و ضروری باشد. ضرورت اجرای طرح باید به تأیید و تصویب بالاترین مقام اجرایی «دستگاه اجرایی» برسد.

تبصره ۱ - دستگاه اجرایی موظف است برای اجرای طرح حتی‌المقدور از اراضی ملی شده یا دولتی استفاده نماید. عدم وجود این قبیل اراضی حسب مورد باید به تأیید وزارت کشاورزی و عمران روستایی یا سازمان عمران اراضی شهری در تهران و ادارات کل و شعب مربوط در استانها رسیده باشد.

تبصره ۲ - اداره ثبت اسناد و املاک محل مکلف است محل وقوع و وضع ثبتی ملک را باتوجه به نقشه ارائه‌شده حداکثر ظرف ۱۵ روز از تاریخ استعلام پاسخ دهد.

ماده ۳ - بهای عادلانه اراضی، ابنیه، مستحذات، تأسیسات و سایر حقوق و خسارات وارده از طریق توافق بین «دستگاه اجرایی» و مالک یا مالکین و صاحبان حقوق تعیین می‌گردد.

تبصره ۱ - در صورت توافق در مورد بهای عادلانه هرگاه مبلغ مورد معامله یا خسارت هر یک از مالکین بیش از یک میلیون ریال نباشد «دستگاه اجرایی» می‌تواند رأساً به خرید ملک و پرداخت خسارت اقدام نماید و هرگاه مبلغ مورد معامله یا خسارت هر یک از مالکین بیش از یک میلیون ریال باشد بهای خرید ملک یا میزان خسارت و انجام معامله باید به تصویب هیئت مقرر در ماده ۷۱ قانون محاسبات عمومی و در مورد شهرداری‌ها به تصویب انجمن شهر برسد.

تبصره ۲ - در صورت حصول توافق «دستگاه اجرایی» موظف است حداکثر ظرف سه ماه نسبت به خرید ملک و پرداخت حقوق یا خسارات اقدام و یا آنکه انصراف خود را از خرید و تملک کتباً به مالک یا مالکین اعلام نماید. به هر حال عدم اقدام به خرید یا اعلام انصراف در مدت مذکور به منزله انصراف است.

ماده ۴ - هرگاه نسبت به تعیین بهای عادلانه اراضی و ابنیه و تأسیسات و حقوق و خسارات وارده بین «دستگاه اجرایی» و مالک توافق حاصل نشود، بهای عادلانه توسط

هیئتی مرکب از سه نفر کارشناس رسمی دادگستری تعیین می‌گردد. کارشناسان یک نفر از طرف «دستگاه اجرایی» یک نفر از طرف مالک یا صاحب حق و نفر سوم به انتخاب طرفین و در صورت عدم توافق یا استنکاف به معرفی دادگاه صالحه محل وقوع ملک انتخاب می‌شوند. رأی اکثریت هیئت مزبور قطعی و لازم‌الاجراست.

تبصره ۱ - در صورتی که در محل، کارشناس رسمی دادگستری وجود نداشته باشد طبق ماده ۲۹ قانون کارشناسان رسمی مصوب ۱۳۱۷ عمل می‌شود.

تبصره ۲ - هرگاه مالک یا مالکین کارشناس خود را حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ اعلام «دستگاه اجرایی» که به یکی از صور ابلاغ کتبی، انتشار در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار یا آگهی در محل به اطلاع عموم می‌رسد تعیین ننماید و یا به علت مجهول‌بودن مالک، عدم تکمیل تشریفات ثبتی، عدم صدور سند مالکیت، اختلاف در مالکیت، فوت مالک و موانعی از این قبیل، امکان انتخاب کارشناس میسر نباشد دادگاه صالحه محل وقوع ملک حداکثر ظرف ۱۵ روز از تاریخ مراجعه «دستگاه اجرایی» به دادگاه نسبت به تعیین کارشناس اقدام می‌نماید.

ماده ۵ - ملاک تعیین قیمت عبارتست از بهای عادلانه روز تقویم اراضی و ابنیه و تأسیسات و حقوق و خسارات مشابه واقع در حوزه عملیات طرح بدون در نظر گرفتن تأثیر طرح در قیمت آنها.

تبصره ۱ - در مواردی که ملک محل سکونت یا ممر اعاشه مالک باشد علاوه بر بهای عادلانه صدی پانزده به قیمت ملک افزوده خواهد شد.

تشخیص اینکه مالک در محل ساکن است یا ملک همراه اعاشه وی می‌باشد با «دستگاه اجرایی» است و در صورت بروز اختلاف تشخیص نهایی یا دادگاه صالحه محل وقوع ملک می‌باشد که به تقاضای هر یک از طرفین اظهار نظر خواهد کرد.

تبصره ۲ - در صورتی که طبق نظر اداره کشاورزی و عمران روستایی محل، زارعین حقوقی در ملک مورد بحث داشته باشند حقوق زارعین ذینفع به تشخیص اداره مذکور

از محل ارزش کل ملک به آنان پرداخت و بقیه در هنگام انجام معامله به مالک پرداخت خواهد شد.

چنانچه در ملک مورد معامله، ساختمانهای روستایی فاقد سند مالکیت و نیز هرگونه اعیانی و یا حقوقی نظیر حق ریشه، بهای شخم، بذر، کود و سایر زحماتی که زارع برای آماده کردن زمین متحمل شده است وجود داشته باشد بهای اعیان و حقوق متعلق به آنان برابر قراردادهای موجود بین زارع و مالک و یا طبق مقررات یا عرف محل از طریق توافق یا از سوی کارشناسان تعیین و از محل ارزش کل ملک به ایشان و بقیه به مالک پرداخت می گردد.

تبصره ۳ - چنانچه ملک مورد معامله محل کسب و پیشه اشخاص باشد در صورتی به آن حق کسب و پیشه تعلق خواهد گرفت که حداقل یکسال قبل از اعلام تصمیم «دستگاه اجرایی» محل کسب و پیشه بوده باشد.

تبصره ۴ - نسبت به املاک موقوفه ای که طبق تشخیص سازمان اوقاف تبدیل به احسن آنها قانوناً مجاز است به طریق مذکور در این قانون اقدام و آنها را که شرعاً مجاز نیست به طریق اجاره طویل المدت عمل خواهد شد در مورد املاک اخیر در صورت وجود اعیانی متعلق به اشخاص و یا حقوق مندرج در تبصره های ۲ و ۳ ماده ۵ این قانون حقوق فوق ازسوی هیئت کارشناسی مندرج در این قانون تعیین و از محل اعتبار طرح پرداخت و مال الاجاره ملک موقوفه با در نظر گرفتن پرداخت مزبور ازسوی هیئت کارشناسی تعیین خواهد شد.

تبصره ۵ - در کلیه موارد مندرج در این قانون هیئت کارشناسی مکلف است براساس مقررات و ضوابط مندرج در قانون کارشناسی مصوب سال ۱۳۱۷ و سایر مقررات مربوط حداکثر ظرف یک ماه نظرات خود را دقیقاً اعلام نماید. دستمزد کارشناسان طبق آیین نامه دستمزد کارشناسان رسمی و اصلاحات بعدی آن و در صورت اختلاف طبق نظر دادگاه محل مشخص و از محل اعتبار مربوط به طرح قابل

پرداخت می‌باشد. نصف هزینه کارشناسی پرداخت شده که به‌عهده مالک می‌باشد در هنگام انجام معامله از ارزش ملک کسر می‌گردد.

ماده ۶ - در مواردی که «دستگاه اجرایی» مقتضی بداند و در صورت رضایت مالک عوض اراضی تملیک شده از اراضی مشابه ملی یا دولتی متعلق به خود تأمین و با حفظ ضوابط مندرج در قوانین و مقررات مربوط، به مالکین واگذار می‌نماید. در این صورت نیز تعیین بهای عوض و معوض به‌عهده هیئت کارشناسی مندرج در این قانون می‌باشد.

ماده ۷ - «دستگاه اجرایی» مجاز است به‌جای پرداخت حق کسب و بیشه در صورت رضایت صاحب حق تعهد نماید که پس از انجام طرح، کسی در همان حدود به صاحب حق واگذار نماید.

ماده ۸ - تصرف اراضی، ابنیه و تأسیسات و خلع ید مالک قبل از انجام معامله و پرداخت قیمت مالک یا حقوق مالک مجاز نمی‌باشد مگر آنکه در اثر موانعی از قبیل استنکاف مالک از انجام معامله، اختلاف مالکیت، مجهول‌بودن مالک، رهن یا بازداشت ملک، فوت مالک و غیره انجام معامله قطعی ممکن نگردد، در این صورت به‌منظور جلوگیری از وقفه با تأخیر در اجرای طرح به شرح زیر اقدام می‌شود:

چنانچه مالک طرف یک ماه از تاریخ اعلام «دستگاه اجرایی» به یکی از انحاء مقرر در تبصره ۲ ماده ۴ برای انجام معامله مراجعه نکند یا از انجام معامله به نحوی استنکاف نماید مراتب برای بار دوم اعلام و پس از انقضای ۵ روز مهلت مجدد، ارزش تقویتی ملک که طبق نظر هیئت کارشناسی مندرج در ماده ۴ یا تبصره ۲ آن تعیین شده است به میزان و مساحت مورد تملک به صندوق ثبت محل تودیع و دادستان محل یا نماینده وی سند انتقال را امضاء و ظرف یک ماه به تخلیه و خلع ید اقدام خواهد نمود و بهای ملک یا حقوق یا خسارات به میزان مالکیتی که در مراجع ذیربط احراز می‌گردد از سوی اداره ثبت به ذیحق پرداخت و اسناد قبلی مالک حسب مورد اصلاح یا ابطال و مازاد سپرده طبق مقررات مربوط به صندوق دولت مسترد می‌شود. اداره ثبت محل موظف است براساس سند انتقال امضاء شده وسیله دادستان یا نماینده وی سند مالکیت

جدیدی به میزان و مساحت اراضی، ابنیه و تأسیسات مورد تملک به نام «دستگاه اجرایی» صادر و تسلیم نماید.

ماده ۹ - در صورتی که فوریت اجرای طرح با ذکر دلایل موجه به تشخیص وزیر دستگاه اجرایی ضرورت داشته باشد به نحوی که عدم تسریع در انجام طرح موجب ضرر و زیان جبرانناپذیری گردد، دستگاه اجرایی می‌تواند قبل از انجام معامله قطعی با تنظیم صورت مجلس وضع موجود ملک با حضور مالک یا نماینده وی در غیاب او نماینده دادستان و کارشناس رسمی نسبت به تصرف و اجرای طرح اقدام نماید. لکن «دستگاه اجرایی» مکلف است حداکثر تا سه ماه از تاریخ تصرف نسبت به پرداخت یا تودیع قیمت عادلانه طبق مقررات این قانون اقدام نماید.

تبصره مالک یا صاحب حق می‌تواند در صورت عدم پرداخت بهاء در مدت مذکور با مراجعه به دادگاه صالحه درخواست توقیف عملیات اجرایی را تا زمان پرداخت بها بنماید و محاکم صالحه به موضوع خارج از نوبت رسیدگی و حکم لازم صادر می‌نمایند و در صورت پرداخت قیمت تعیین شده بلافاصله رفع توقیف عملیات اجرایی به عمل خواهد آمد.

ماده ۱۰ - چنانچه قبل از تصویب این قانون، اراضی، ابنیه یا تأسیساتی براساس قوانین موضوعه قبلی به تصرف وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و یا وابسته به دولت و همچنین شهرداری‌ها، بانک‌ها و دانشگاه‌های دولتی یا سازمان‌هایی که شمول قانون نسبت به آنها مستلزم ذکر نام باشد درآمده و یا در محدوده مورد تصرف قرار گرفته باشد که براساس قوانین مذکور دولت مکلف به پرداخت بهای عادلانه و حقوق و خسارات متعلقه بوده ولی تعیین بهای آن و یا حقوق و خسارات متعلقه منجر به صدور نظر قطعی در مراجع ذیصلاح نشده باشد و یا به تصرف مجری طرح درنیامده باشد بهاء و حقوق و خسارات مربوط به شرح زیر پرداخت خواهد شد :

الف - ارزش کلیه اعیانی اعم از هرگونه ساختمان، تأسیسات، مستحقات و سایر حقوق متعلقه طبق مقررات این قانون تقویم و نقداً پرداخت می‌شود.

ب - بهای زمینهای دایر در بخش خصوصی به قیمت روز تقویم و پرداخت خواهد شد و بابت زمینهای موات، جنگلها، مراتع و هر قسمتی که طبق قانون اساسی جزو اموال عمومی درآمده وجه پرداخت نخواهد شد. زمینهای دایر را به آن قسمت که اضافه بر حداکثر مجاز زمینهای مذکور در قانون مصوب شورای انقلاب که توسط وزارت کشاورزی پیشنهاد شده هیچگونه وجهی تعلق نمی‌گیرد.

تبصره ۱ - ارزش تقویم‌شده زمین در صورت اختلاف نظر از طرف هیئت کارشناسان موضوع ماده ۴ این قانون با در نظر گرفتن میانگین ارزش کل مساحت هر ملک تعیین خواهد شد.

تبصره ۲ - هرگونه انتقال قهری و یا ملکیت مشاع به منزله یک واحد مالکیت خواهد بود.

تبصره ۳ - «دستگاههای اجرایی» مکلف می‌باشند اعتبار مورد نیاز جهت اجرای مفاد ماده ۱۰ این قانون را پیش‌بینی و پس از تأمین اعتبار لازم به ترتیب فراهم‌شدن مقدمات انجام معامله قطعی حداکثر ظرف ۵ سال بهای کلیه اراضی متصرفی را پرداخت و تملک نمایند. ادارات ثبت اسناد و املاک مکلف به صدور سند مالکیت می‌باشند.

تبصره ۴ - طرحهای موضوع این قانون از تاریخ شروع به اجراء از پرداخت هر نوع عوارض مستقیم به شهرداری‌ها مثل انواع عوارض متعلق به زمین و ساختمان و سایر اموال منقول و غیرمنقول و حق تشرف و حق مرغوبیت و مشابه آن معاف هستند.

ماده ۱۱ - هرگاه برای اجرای طرح «دستگاه اجرایی» احتیاج به اراضی دایر یا بایر، ابنیه یا تأسیسات متعلق به سایر وزارتخانه‌ها یا مؤسسات و شرکتهای دولتی یا وابسته به دولت و همچنین شهرداری‌ها، بانکها و دانشگاههای دولتی و سازمان‌هایی که مشمول قانون نسبت به آنها مستلزم ذکر نام است داشته باشد واگذاری حق استفاده به موجب موافقت وزیر یا رئیس مؤسسه یا شرکت که ملک را در اختیار دارد ممکن خواهد بود. این واگذاری به صورت بلاعوض می‌باشد و در صورتی که مسئولین مربوط به توافق نرسند طبق نظر نخست‌وزیر عمل خواهد شد.

تبصره - در صورتی که اراضی و ابنیه و تأسیسات یا حقوق آن متعلق به شرکت یا سازمان یا مؤسسه دولتی یا وابسته به دولت بوده و واگذاری بلاعوض آن برابر اساسنامه شرکت مقدور نباشد، بهای آن براساس ارزش تعیین شده در ترازنامه شرکت قابل پرداخت است.

در اینصورت ملک به صورت قطعی به «دستگاه اجرایی» منتقل خواهد شد.

ماده ۱۲ - کلیه قوانین و مقرراتی که تا این تاریخ در مورد لایحه نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی و عمرانی و نظامی دولت تصویب شده و با این قانون مغایرت دارد از تاریخ تصویب این قانون ملغی الاثر می باشد.

۲۳ - لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها

(مصوب ۱۳۵۹/۳/۳ با اصلاحات بعدی)

ماده ۱ - به منظور حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی رویه درختان، قطع هر نوع درخت و یا نابودکردن آن به هر طریق در معابر، میادین، بزرگراهها، پارکها، بوستانها، باغات و نیز محلهایی که به تشخیص شورای اسلامی شهر، باغ شناخته شوند در محدوده و حریم شهرها بدون اجازه شهرداری و رعایت ضوابط مربوطه ممنوع است. ضوابط و چگونگی اجراء این ماده در چهارچوب آیین نامه مربوط با رعایت شرایط متنوع مناطق مختلف کشور توسط وزارت کشور با هماهنگی وزارت مسکن و شهرسازی، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت جهاد کشاورزی و شهرداری تهران تهیه و به تصویب شورای عالی استانها می رسد.

تبصره ۱ - اصلاح و واکاری باغات در حریم شهرها به شکل جزئی و یا کلی مشمول این ماده نیست و طبق ضوابط مصوب وزارت جهاد کشاورزی انجام می شود.

تبصره ۲ - مصوبات شورای عالی استانها جهت تطبیق با قوانین و رعایت اصل یکصدوسی و هشتم (۱۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به اطلاع رئیس مجلس

شورای اسلامی خواهد رسید تا در صورتی که برخلاف قوانین بود، با ذکر دلیل برای تجدیدنظر و اصلاح به شورای عالی استانها ارسال گردد.^۱

ماده ۲ - شهرداری‌ها در محدوده قانونی و حریم شهرها مکلفند ظرف مدت یکسال شناسنامه‌ای شامل تعداد و نوع محیط و سن تقریبی درختان محل‌های مشمول این قانون را تنظیم کنند و این شناسنامه هر پنجسال یکبار قابل تجدید، و سند اجرای این قانون می‌باشد.

تبصره - شهرداری‌ها مکلفند درختان معابر، میادین، بزرگراه‌ها و پارکها را پس از تنظیم مشخصات آنان پلاک‌کوبی کنند.

ماده ۳ - مأموران شهرداری‌ها برحسب مورد می‌توانند برای تنظیم یا تطبیق برگ شناسایی درختان با در دست داشتن معرفی‌نامه و نمایندگی دادستانی وارد محل‌های مشمول این قانون بشوند.

ماده ۴ - از تاریخ اجرای این قانون اعم از اینکه شناسنامه موضوع ماده ۲ تنظیم و ابلاغ شده باشد یا نه قطع درختان مشمول قانون ممنوع است مگر با تحصیل اجازه از شهرداری طبق مقررات و ضوابط مربوط.

تبصره ۱ - تفکیک اراضی مشجر و باغات فقط براساس ضوابط ماده (۱) این قانون و با رعایت سایر مقررات شهرسازی و درج عنوان باغ در اسناد صادره مجاز است ولی قطع درخت در هر محل و با هر مساحت بدون کسب اجازه وفق مقررات این قانون ممنوع است.^۲

تبصره ۲ - در پروانه‌های ساختمانی که براساس طرح جامع و یا هادی شهرها از طرف شهرداری‌ها صادر می‌شود تعداد درختی که در اثر ساختمان باید قطع شود تعیین و قید خواهد شد، در صورتی که پس از دریافت پروانه و قطع درخت ظرف مدت

۱- اصلاحیه شماره ۲۵۴/۲۲۹۰۳ مورخ ۱۳۸۸/۵/۱۳

۲- اصلاحیه شماره ۲۵۴/۲۲۹۰۳ مورخ ۱۳۸۸/۵/۱۳

مندرج در پروانه بدون عذر موجه اقدام به ساختمان نشود مرتکب مشمول مجازاتهای مقرر در این قانون خواهد شد.

تبصره ۳ - مالکین باغات و محلهایی که به صورت باغ شناخته می شوند مکلفند به ازای درختهایی که اجازه قطع آنان از سوی شهرداری صادر می شود به تعداد دو برابر محیط بن درختان قطع شده در همان محل و یا هر محلی که شهرداری تعیین خواهد کرد درخت با محیط بن حداقل ۱۰ سانتی متر برطبق ضوابط و دستورالعملهای موجود در فصل مناسب غرس نمایند. ۱.

تبصره ۴ - کاشت و حفاظت و آبیاری درختان معابر، میادین، بزرگراهها و پارکهای عمومی از اهم وظایف شهرداریها می باشد.

ماده ۵ - ضوابط مربوطه به خزانه و جابجاکردن - جانشین ساختن و قطع درختان که ملازمه با بهره برداری از نهالستانها، قلمستانها و باغات و موارد دیگر دارد به موجب آیین نامه های اجرایی این قانون تعیین خواهد گردید.

ماده ۶ - هر کس درختان موضوع ماده (۱) قانون گسترش فضای سبز را عالماً و عامداً و برخلاف قانون مذکور قطع یا موجبات از بین رفتن آنها را فراهم آورد، علاوه بر جبران خسارت وارده حسب مورد به جزای نقدی از یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال برای قطع هر درخت و در صورتی که قطع درخت بیش از سی اصله باشد به حبس تعزیری از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد. ۲.

تبصره ۱ - در صورتی که قطع درخت از طرف مالکین به نحوی باشد که باغی را از بین ببرد و از زمین آن به صورت تفکیک و خانه سازی استفاده کند همه زمین به نفع شهرداری ضبط می شود و به مصرف خدمات عمومی شهر و محرومین می رسد.

۱- اصلاحیه شماره ۲۵۴/۲۲۹۰۳ مورخ ۱۳۸۸/۵/۱۳.

۲- اصلاحیه شماره ۲۵۴/۲۲۹۰۳ مورخ ۱۳۸۸/۵/۱۳.

ماده ۷ - گزارش مأموران شهرداری‌های مأمور اجرای این قانون که قبلاً با وظایف ضابطین دادگستری آشنا شده‌اند به منزله گزارش ضابطین دادگستری است.

ماده ۸ - هر کس اعم از مأموران مجری این قانون و یا سایر اشخاص عالماً جرایم مذکور در این قانون را به خلاف حقیقت به کسی نسبت دهد و یا گزارش خلاف واقع بدهد به مجازات حبس تا سه سال محکوم می‌شود مگر اینکه در قوانین جزایی مجازات شدیدتری پیش‌بینی شده باشد که در اینصورت به مجازات اشد محکوم خواهد شد. مقررات تبصره ذیل ماده ۶ در این مورد نیز لازم‌الرعایه است.

۲۴ - قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها
(مصوب ۱۳۸۴/۱۰/۱۴)

ماده ۱ - محدوده شهر عبارت است از حد کالبدی موجود شهر و توسعه آتی در دوره طرح جامع و تا تهیه طرح مذکور در طرح هادی شهر که ضوابط و مقررات شهرسازی در آن لازم‌الاجرا می‌باشد.

شهرداری‌ها علاوه بر اجرای طرح‌های عمرانی از جمله احداث و توسعه معابر و تأمین خدمات شهری و تأسیسات زیربنایی در چارچوب وظایف قانونی خود کنترل و نظارت بر احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات و سایر اقدامات مربوط به توسعه و عمران در داخل محدوده شهر را نیز به‌عهده دارند.

ماده ۲ - حریم شهر عبارت است از قسمتی از اراضی بلافصل پیرامون محدوده شهر که نظارت و کنترل شهرداری در آن ضرورت دارد و از مرز تقسیمات کشوری شهرتان و بخش مربوط تجاوز ننماید.

به‌منظور حفظ اراضی لازم و مناسب برای توسعه موزون شهرها با رعایت اولویت حفظ اراضی کشاورزی، باغات و جنگلها، هرگونه استفاده برای احداث ساختمان و تأسیسات در داخل حریم شهر تنها در چارچوب ضوابط و مقررات مصوب طرح‌های جامع و هادی امکان‌پذیر خواهد بود.

نظارت بر احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات که به موجب طرحها و ضوابط مصوب در داخل حریم شهر مجاز شناخته شده و حفاظت از حریم به استثنای شهرکهای صنعتی (که در هر حال از محدوده قانونی و حریم شهرها و قانون شهرداری‌ها مستثنی می‌باشد) به عهده شهرداری مربوط می‌باشد، هرگونه ساخت و ساز غیرمجاز در این حریم تخلف محسوب و با متخلفین طبق مقررات رفتار خواهد شد.

ماده ۳ - محدوده روستا عبارت است از محدوده‌ای شامل بافت موجود روستا و گسترش آتی آن در دوره طرح هادی روستایی که با رعایت مصوبات، طرح‌های بالا دست تهیه و به تصویب مرجع قانونی مربوط می‌رسد. دهباری‌ها کنترل و نظارت بر احداث هرگونه ساخت‌وساز در داخل محدوده را عهده‌دار خواهند بود.

تبصره ۱ - روستاهایی که در حریم شهرها واقع می‌شوند مطابق طرح هادی روستایی دارای محدوده و حریم مستقل بوده و شهرداری شهر مجاور حق دخالت در ساخت‌وساز و سایر امور روستا را ندارد.

تبصره ۲ - روستاهایی که به موجب طرح‌های مصوب جامع و هادی در داخل حریم شهرها واقع شوند در صورت رسیدن به شرایط شهرشدن، شهر مستقل شناخته نشده و به صورت منفصل به عنوان یک ناحیه یا منطقه، و نواحی یا مناطق شهر اصلی تلقی و اداره خواهند شد و برای آنها در قالب طرح‌های جامع و تفصیلی ضوابط و مقررات ویژه متضمن امکان استمرار فعالیتهای روستایی تهیه و ملاک عمل قرار خواهد گرفت.

تبصره ۳ - محدوده روستاهای فاقد طرح یا هماهنگی شورای اسلامی روستا توسط بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در قالب بافت مسکونی روستا پیشنهاد گردیده و به تصویب مراجع قانونی مربوطه در استان می‌رسد.

تبصره ۴ - درآمد ناشی از ساخت‌وسازها و عوارض روستاهایی که در حریم شهرها قرار می‌گیرند. اعم از روستاهای دارای طرح هادی و فاقد طرح هادی، به حساب دهیارهای روستا جهت توسعه و عمران واریز می‌گردد.

تبصره ۵ - در هر محدوده و یا حریمی که شهرداری عوارض ساختمانی و غیره را دریافت می نماید موظف به ارائه کلیه خدمات شهری می باشد.

ماده ۴ - محدوده شهرکها اعم از شهرکهای مسکونی و صنعتی یا سایر شهرکهایی که طبق مقررات و با مجوزهای قانونی مربوط ایجاد و احداث می شوند در طرحهای مصوب آنها تعیین و تصویب می گردد.

تبصره ۱ - محدوده شهرکهای یادشده و همچنین محدوده نقاط و مراکز جمعیتی که قبل از سال ۱۳۵۵ دارای طرح ایجاد شهرک و صورتجلسه تفکیکی بوده و تاکنون موفق به اخذ پروانه شهرک نشده و به صورت غیرمصوب باقی مانده اند. در صورتی که بنا به ضرورت و با ارائه دلایل توجیهی کافی براساس مطالعات طرحهای جامع و هادی مصوب در داخل حریم شهرها قرار گیرند، اعم از اینکه عملیات شهرک سازی در آنها خاتمه یافته و پروانه بهره برداری آنها صادر شده باشد و یا هنوز در دست احداث و تکمیل باشند تحت کنترل و نظارت شهرداری مربوط خواهند بود.

تبصره ۲ - هرگونه ساخت و ساز در شهرکهای یادشده تابع ضوابط و طرح مصوب قانونی خود خواهد بود.

ماده ۵ - محدوده شهر در طرحهای جامع شهری و تا تهیه طرحهای مذکور در طرحهای هادی شهر و تغییرات بعدی آنها به صورت قابل انطباق بر عوارض طبیعی یا ساخته شده ثابت، همراه با مختصات جغرافیایی نقاط اصلی تعیین و به تصویب مراجع قانونی تصویب کننده طرحهای مذکور می رسد. این محدوده حداکثر ظرف سه ماه از ابلاغ طرحهای مذکور به صورتی که کلیه نقاط آن قابل شناسایی و پیاده کردن روی زمین باشد توسط شهرداری تدفین شده و پس از کنترل و امضای دبیر مرجع تصویب کننده و تأیید شدن به مهر دبیرخانه مربوط به امضای استاندار جهت اجراء به شهرداری و دستگاههای اجرایی ذیربط ابلاغ می گردد.

تبصره ۱ - چنانچه اقدامات لازم ظرف مهلت مقرر مذکور به انجام نرسد، استاندار دستور تدفین محدوده را به سایر مراجع ذیصلاح صادر نخواهد کرد.

تبصره ۲ - پیگیری اجرای این ماده در قالب مهلت تعیین شده تا مرحله ابلاغ محدوده شهرها، به عهده دبیرخانه مرجع تصویب کننده طرحها خواهد بود.

تبصره ۳ - در تهیه طرحهای جامع هادی شهری پیشنهادات شهرداری که به تصویب شورای اسلامی شهر رسیده باشد برای تأیید نهایی به مراجع قانونی منعکس می شود.

ماده ۶ - حریم شهر در طرح جامع شهر و تا تهیه طرح مذکور در طرح هادی شهر تعیین و تصویب می گردد.

ماده ۷ - محدوده روستا براساس طرحهای هادی روستایی و تغییرات بعدی آنها توسط بنیاد مسکن انقلاب اسلامی انسان مربوط به صورت قابل اطمینان بر عوارض طبیعی یا ساخته شده ثابت، همراه با مختصات جغرافیایی نقاط اصلی تعیین و به تصویب مرجع تصویب کننده طرح هادی روستایی می رسد. این محدوده حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از تصویب، توسط بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان مربوط تدفیق شده و به امضای فرماندار شهرستان مربوط جهت اجراء به دهیاری و دستگاههای اجرایی ذیربط ابلاغ می شود.

ماده ۸ - محدوده ها و حریم های تعیین شده برای شهرهای مجاور، محدوده روستاهای مجاور و محدوده شهرک های مجاور، نباید با هم تداخل داشته باشند در صورت تداخل مرجع حل اختلاف و رفع تداخل، مراجع تصویب کننده طرحهای هادی و جامع حسب مورد خواهند بود.

ماده ۹ - محدوده مجموعه های شهری در طرح مصوب آنها تعیین و تصویب می شود.

ماده ۱۰ - هیچ یک از یک شهرها محدوده و حریم دیگری بجز محدوده و حریم موضوع مواد (۱) و (۲) این قانون و هیچ یک از روستاها و شهرکها، محدوده دیگری بجز محدوده موضوع مواد (۳) و (۴) این قانون نخواهد داشت و عناوین یادشده جایگزین کلیه عناوین متناظر آنها از جمله «محدوده نهایی»، «حریم قانونی»، «محدوده

«استحفاظی»، «حوزه استحفاظی» «حریم استحفاظی»، «محدوده نهایی»، «محدود نفوذی» و نظایر آنها در مورد حریم شهر، «محدود مسکونی روستا» یا «حدود روستا» در مورد «محدوده روستا» و «محدوده قانونی شهرک» می‌گردد و هر ترتیب دیگری که در مورد تعاریف محدوده و حریم شهر، محدوده شهرک و روستا و نحوه تعیین آنها با هر عنوان دیگری در قوانین و مقررات قبلی مقرر شده باشد، با تصویب این قانون ملغی خواهد بود.

تبصره - تعاریف و مراجع تصمیم‌گیر مربوط به محدوده‌ها و حریم‌های مورد اشاره در این قانون جایگزین تعریف و مراجع تصمیم‌گیری مربوط در تمام قوانین موضوعه از جمله قانون تعریف و ضوابط تقسیمات کشوری - مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۵ می‌شود.

ماده ۱۱ - محدوده و حریم تعریف‌شده که در این قانون برای مناطق مسکونی شهری و روستایی و شهرک‌های مسکونی است. شامل سایر محدوده‌ها و حریم‌های خاص که حسب قوانین خاص تعیین شده‌اند، مثل حریم راه‌ها و محدوده مناطق چهارگانه حفاظت شده محیط زیست، حریم میراث فرهنگی و نظایر آن نخواهد بود.

ماده ۱۲ - هرگونه تخلف از احکام موضوع این قانون به‌عنوان تجاوز به حقوق عمومی، جرم محسوب شده و مرتکبین علاوه بر اعاده وضع و رفع اثر از تخلفات، به مجازات مربوط برابر قانون مجازات اسلامی محکوم خواهند شد.

قانون فوق مشتمل بر دوازده ماده و یازده تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ چهاردهم دی‌ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۴/۱۰/۲۸ به تأیید شورای نگهبان رسید.

۲۵ - قانون مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران

در خلیج فارس و دریای عمان

(مصوب ۱۳۷۲/۱/۳۱)

فصل اول - دریای سرزمینی

ماده ۱ - حاکمیت جمهوری اسلامی ایران خارج از قلمرو خشکی و آبهای داخلی و جزایر خود در خلیج فارس، تنگه هرمز و دریای عمان بر منطقه‌ای از آبهای متصل به خط مبدأ که دریای سرزمینی نامیده می‌شود نیز حاکمیت دارد.

این حاکمیت همچنین شامل فضای فوقانی، بستر و زیربستر دریای زمینی می‌باشد.

ماده ۲ - حد خارجی عرض دریای سرزمینی از خط مبدأ ۱۲ (دوازده) مایل دریایی می‌باشد مایل دریایی برابر ۸۵۲ متر است.

جزایر متعلق به ایران اعم از اینکه داخل و یا خارج دریای سرزمینی باشند، طبق این قانون دارای دریای سرزمینی مخصوص به خود هستند.

ماده ۳ - خط مبدأ محاسبه خط مبدأ دریای سرزمینی در خلیج فارس و دریای عمان همان است که در تصویب‌نامه هیأت وزیران به شماره ۶۷ - ۲/۲۵۰ مورخ ۱۳۵۲/۴/۳۱ تعیین گردیده است. (مصوبه مذکور ضمیمه این قانون می‌باشد) در سایر مناطق و جزایر ملاک حد پست‌ترین جزر آب در امتداد ساحل خواهد بود.

آبهای واقع بین خط مبدأ دریای سرزمینی و قلمرو خشکی و همچنین آبهای واقع بین جزایر متعلقه به ایران که فاصله آنها از یکدیگر از دو برابر عرض دریای سرزمینی تجاوز نکند، جزو آبهای داخلی محسوب و تحت حاکمیت جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده ۴ - تحدید حدود در مواردی که دریای سرزمینی ایران با دریای سرزمینی دول مجاور یا مقابل تداخل پیدا کند مادامی که ترتیب دیگری بین طرفین توافق نشده باشد، حد فاصل بین دریای سرزمینی ایران و آن کشور خط منصفی است که کلیه نقاط آن از نزدیکترین نقاط خطوط مبدأ طرفین به یک فاصله باشد.

ماده ۵ - عبور بی‌ضرر عبور شناورهای خارجی به استثناء مواد مندرج در ماده (۹)، از دریای سرزمینی ایران مادامی که محل نظم، آرامش و امنیت کشور نباشد تابع اصل عبور بی‌ضرر است.

عبور بجز در موارد اضطراری باید با سرعت متعارف و پیوسته انجام گیرد.

ماده ۶ - شرایط عبور بی‌ضرر، عبور شناورهای خارجی در صورت مبادرت به هر یک از اقدامات زیر بی‌ضرر تلقی نشده و برحسب مورد مشمول مقررات جزایی و مدنی خواهد بود.

الف - هرگونه تهدید با استفاده از زور علیه حاکمیت، تمامیت ارضی و استقلال جمهوری اسلامی ایران یا اقدام به هر نحو دیگری که ناقض اصول حقوق بین‌الملل باشد.

ب - اقدام به تمرین یا مانور با هر نوع سلاح.

ج - جمع‌آوری هرگونه اطلاعاتی که به زیان امنیت ملی، امور دفاعی یا منافع اقتصادی کشور باشد.

د - هرگونه تبلیغاتی که منظور از آن لطمه‌زدن به امنیت ملی، امور دفاعی و یا منافع اقتصادی کشور باشد.

ه - پرواز و فرود و انتقال هر نوع هواپیما و هلیکوپتر و ادوات نظامی و نیرو به واحدهای شناور دیگر و ساحل.

و - نقل و انتقال افراد، بارگیری یا تخلیه هر نوع کالا و پول برخلاف قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران.

ز - ایجاد هرگونه آلودگی محیط زیست دریایی برخلاف مقررات جمهوری اسلامی ایران.

ج - هرگونه فعالیت صیادی و بهره‌برداری از منابع دریایی.

ط - انجام هر نوع پژوهش علمی، نقشه‌برداری، لرزه‌نگاری و نمونه‌برداری.

ی - ایجاد اختلال در سیستم‌های ارتباطی یا سایر تأسیسات کشور.

ک - انجام هر نوع فعالیت دیگری که لازمه عبور کشتی نباشد.

ماده ۷ - مقررات تکمیلی به‌منظور حفظ مصالح کشور و حسن اجرای عبور بی‌ضرر دولت جمهوری اسلامی ایران برحسب مورد مقررات ضروری دیگر را وضع خواهد کرد.

ماده ۸ - تعلیق عبور بی ضرر، به منظور دفاع از امنیت و بنا به مصالح عالیه کشور دولت جمهوری اسلامی ایران می تواند عبور و توقف کلیه شناورهای خارجی را در قسمتهایی از دریای سرزمینی به حالت تعلیق درآورد.

ماده ۹ - مستثنیات عبور بی ضرر عبور شناورهای جنگی، زیردریایی ها، شناورهای با سوخت هسته ای و هر نوع وسیله غوطه ور دیگر و همچنین شناورها و زیردریایی های حامل مواد اتمی یا خطرناک و یا زیان آور برای حفظ محیط زیست و شناورهای تحقیقاتی خارجی از دریای سرزمینی منوط به موافقت قبلی مقامات صالحه جمهوری اسلامی ایران خواهد بود. زیردریایی ها باید در سطح آب و یا پرچم برافراشته عبور نمایند.

ماده ۱۰ - صلاحیت کیفری، تعقیب، رسیدگی و مجازات جرایم ارتكابی در کشتی های در حال عبور از دریای سرزمینی در موارد زیر در صلاحیت مراجع قضایی جمهوری اسلامی ایران، می باشد.

الف - چنانچه اثرات و عواقب جرم متوجه جمهوری اسلامی ایران گردد.

ب - چنانچه جرم ارتكابی محل صلح و نظم و آرامش داخلی و یا نظم عمومی دریای سرزمینی باشد.

ج - چنانچه فرمانده کشتی با نماینده دیپلماتیک با کنسولی دولت صاحب پرچم کشتی تقاضای کمک و رسیدگی نماید.

د - چنانچه رسیدگی و تعقیب برای مبارزه با قاچاق مواد مخدر و روان گردان ضروری باشد.

ماده ۱۱ - صلاحیت مدنی، مقامات ذیصلاح دولت جمهوری اسلامی ایران می توانند در موارد زیر به منظور اجرای قرار تأمین و یا احکام محکومیت، نسبت به متوقف کردن تغییر مسیر و یا با توقیف کشتی و بازداشت سرنشینان آن اقدام نمایند.

الف - کشتی از آبهای داخلی ایران خارج و در دریای سرزمینی در حرکت باشد.

ب - کشتی در دریای سرزمینی ایران متوقف باشد.

ج - کشتی در حال عبور از دریای سرزمینی باشد مشروط بر اینکه منشأ فرار تأمین و یا حکم محکومیت، تعهدات و یا الزامات ناشی از مسئولیت مدنی همان کشتی باشد.

فصل دوم - منطقه نظارت

ماده ۱۲ - تعریف منطقه نظارت منطقه‌ای است که در مجاورت دریای سرزمینی که حد خارجی آن از مبدأ ۲۴ مایل دریایی باشد.

ماده ۱۳ - صلاحیت مدنی و کیفری، به منظور پیشگیری از نقض قوانین و مقررات کشور از جمله مقررات امنیتی، گمرکی، دریایی، مالی، مهاجرتی، بهداشتی، زیست محیطی و تعقیب و مجازات متخلفین جمهوری اسلامی ایران در منطقه نظارت اقدامات لازم را معمول خواهد داشت.

فصل سوم - منطقه انحصاری اقتصادی و فلات قاره

ماده ۱۴ - حقوق حاکمه و صلاحیت در منطقه انحصاری اقتصادی، حقوق حاکمه و صلاحیت جمهوری اسلامی ایران در ماورای دریای سرزمینی که منطقه انحصاری اقتصادی نامیده می‌شود به شرح زیر اعمال می‌گردد :

الف - اکتشاف و بهره‌برداری و حفاظت و اداره کلیه منابع طبیعی جاندار و بیجان بیشتر و زیر بستر دریا و آبهای روی آن و انجام سایر فعالیت‌های اقتصادی مرتبط با بهره‌برداری از آب، باد و جریانهای دریایی جهت تولید انرژی. حقوق مذکور در این منطقه انحصار است.

ب - وضع و اجرای قوانین و مقررات مناسب به‌ویژه در زمینه فعالیت‌های زیر :

۱ - احداث و استفاده از جزایر مصنوعی و سایر تأسیسات و بناها و تعبیه کامل کابل و لوله‌های زیردریایی و تعیین حریم‌های امنیتی و ایمنی مربوط.

۲ - انجام هرگونه پژوهش.

۳ - حفاظت و حمایت از محیط زیست دریایی.

ج - اعمال حقوق حاکمه که به موجب معاهدات بین‌المللی و منطقه‌ای تفویض شده است.

ماده ۱۵ - حقوق حاکمه و صلاحیت در فلات قاره. حاکمیت و صلاحیت جمهوری اسلامی ایران نسبت به فلات قاره که دنباله طبیعی قلمرو خشکی و شامل بستر و زیر بستر مناطق دریایی مجاور و ماورای دریای سرزمینی ایران می باشد نیز طبق مفاد ماده (۱۴) برحسب مورد اعمال می گردد.

ماده ۱۶ - فعالیت ها و اقدامات ممنوعه انجام فعالیت ها و تمرینات نظامی بیگانه جمع آوری اطلاعات و هرگونه عملی که با منافع و حقوق جمهوری اسلامی ایران در منطقه انحصاری اقتصادی و فلات قاره منافات داشته باشد ممنوع است.

ماده ۱۷ - فعالیت، کاوش و تحقیقات علمی انجام هرگونه فعالیت جهت دستیابی به اشیاء مغروق، کاوش و تحقیقات علمی در منطقه انحصاری اقتصادی و فلات قاره منوط به اجازه مقامات ذیربط جمهوری اسلامی ایران می باشد.

ماده ۱۸ - حفظ محیط زیست و منابع طبیعی دولت جمهوری اسلامی ایران جهت حفاظت و حمایت از محیط زیست دریایی و استفاده مطلوب از منابع جاندار و سایر ذخایر منطقه انحصاری اقتصادی و فلات قاره اقدامات لازم را معمول خواهد داشت.

ماده ۱۹ - تجدید حدود منطقه انحصاری اقتصادی و فلات قاره جمهوری اسلامی ایران مادامی که به موجب موافقتنامه های دوجانبه تعیین نشده باشد منطبق بر خطی خواهد بود که کلیه نقاط آن از نزدیکترین نقاط خطوط مبدأ طرفین به یک فاصله باشد.

ماده ۲۰ - صلاحیت های کیفری و مدنی، جمهوری اسلامی ایران صلاحیت های کیفری و مدنی خود را درباره متخلفین از مقررات منطقه انحصاری اقتصادی و فلات قاره اعمال و برحسب مورد نسبت به بازرسی و یا توقف آنها اقدام خواهد کرد.

ماده ۲۱ - حق تعقیب فوری دولت جمهوری اسلامی ایران حق تعقیب فوری متخلفین از مقررات مربوط به آبهای داخلی، دریای سرزمینی، منطقه نظارت منطقه انحصاری اقتصادی و فلات قاره را در مناطق مزبور و دریای آزاد، برای خود محفوظ می دارد.

ماده ۲۲ - آیین‌نامه‌های اجرایی هیأت وزیران هیأت وزیران حدود اختیارات و مسئولیت‌های وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مجری این قانون را تعیین خواهد نمود.

وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مزبور مکلفند ظرف یکسال از تاریخ تصویب این قانون آیین‌نامه‌های اجرایی لازم را تهیه و به تصویب هیأت وزیران برسانند.

مادامی که آیین‌نامه‌های اجرایی جدید به تصویب نرسیده‌اند، آیین‌نامه و نظام‌نامه‌های موجود معتبر خواهند بود.

ماده ۲۳ - از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر با آن لغو می‌گردد.

قانون فوق مشتمل بر بیست و سه ماده در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ سی‌ویکم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۲/۲/۱۲ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۲۶ - لایحه قانون مجازات صید غیرمجاز از دریای خزر و خلیج فارس

(مصوب ۱۳۵۸/۵/۴ شورای انقلاب اسلامی ایران)

ماده ۱ - صید هر نوع ماهی و سایر آبزیان در خلیج فارس و دریای خزر، مردابها، روگگاهها، خلیجها، مصوب‌ها و رودخانه‌های مربوط به دریای مذکور تا مسافتی از مصب هر یک از رودخانه‌ها بدون اخذ پروانه لازم از شرکت سهامی شیلات ایران (شمال و جنوب) که بعد از این به نام شرکت سهامی شیلات ایران ذکر می‌شود ممنوع است. متخلفین برای بار اول علاوه بر ضبط عین مال به نفع شرکت مذکور به اجرای نقدی معادل دو برابر بهای مال مکشوفه و برای دفعات بعد علاوه بر ضبط مال و پرداخت دو برابر بهای آن به حبس از ۶۱ روز تا شش ماه محکوم خواهند شد.

تبصره ۱ - مسافت از مصب هر یک از رودخانه‌ها توسط شرکت سهامی شیلات ایران تعیین و اعلام خواهد شد.

تبصره ۲ - عرضه، فروش و نگهداری هر نوع ماهی و سایر آبزیان مذکور در این ماده اعم از آنکه به‌صورت تازه، منجمد، خشک، دودی و یا به هر صورت دیگر

عمل‌آوری شده باشد بدون اخذ پروانه لازم از شرکت سهامی شیلات ایران ممنوع و مشمول مجازات مذکور در فوق خواهد بود.

تبصره ۳ - حمل و نگهداری انواع ماهی و سایر آبزیان مذکور برای مصرف شخصی حداکثر تا ۱۰ کیلو از شمول مقررات فوق مستثنی خواهد بود.

تبصره ۴ - شرکت سهامی شیلات ایران مکلف است در صورت برائت متهم بهای کالای ضبط‌شده را براساس نرخ خرید ماهی از صیادان مجاز پردازد و برای ماهیهای عمل‌آوری‌شده نرخى که در هر مورد از طرف شرکت مذکور تعیین می‌گردد ملاک محاسبه قرار خواهد گرفت.

تبصره ۵ - برای ماهی‌ها و سایر آبزیان مشروحه در این ماده که شرکت سهامی شیلات ایران آنها را فاسد و یا خارج از استاندارد تشخیص دهد در صورت برائت متهم وجهی پرداخت نخواهد شد.

ماده ۲ - صید ماهی خاویاری (تاسماهیان) تهیه خاویار همچنین عرضه، فروش، حمل، نگهداری و صدور آنها بدون اجازه شرکت سهامی شیلات ایران ممنوع و مرتکبین طبق قانون مجازات مرتکبین قاچاق قابل تعقیب و مجازات خواهند بود و کسانی که خاویار را به طریق مذکور تحصیل و بدون اجازه شرکت سهامی شیلات ایران صادر نمایند به حداکثر مجازات مزبور محکوم خواهند شد.

تبصره ۱ - معافیت مقرر در تبصره ذیل ماده قانون اصلاح بعضی از مواد قانون مجازات مرتکبین قاچاق و الحاق چند ماده و تبصره به قانون مزبور مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ شامل موارد مندرج در ماده فوق نخواهد بود.

ماده ۳ - هر نوع آلات و ادوات صید از قبیل تور ماهیگیری، دام، قلاب ماهیگیری، قایق که مرتکبین صید غیرمجاز مورد استفاده قرار داده باشند به نفع شرکت سهامی شیلات ایران ضبط خواهد شد ولی در ظرف یک هفته پس از صدور حکم برائت وسایل مزبور به صاحب آن مسترد می‌گردد.

تبصره ۱ - آلات و ادوات صید از قبیل تور، انواع قایق و دام، قلاب ماهیگیری و امثال آن هر گاه متعلق به شخص دیگری غیر از متهم باشد ضبط می‌گردد و مالک آن نیز خسارت مال خود را باید تحمل نماید.

ماده ۴ - داشتن هر نوع دام - تور - آلات - و ادوات صید ماهی و آبزیان در وسایل نقلیه آبی در روی آبهای مذکور در این قانون بدون اجازه شرکت سهامی شیلات ایران ممنوع بوده و متخلف علاوه بر ضبط اموال مذکور به جزای نقدی از پنج هزارو یک ریال تا ده هزار ریال محکوم خواهد شد.

ماده ۵ - هر کس اعم از پیشه‌ور و غیره که بدون پروانه از شرکت سهامی شیلات ایران مبادرت به عرضه و یا فروش یا حمل حمل و نگهداری ماهیها و سایر آبزیان اعلام شده و یا خاویار بنمایند حسب مورد به مجازاتهای مقرر در این قانون محکوم خواهند شد و در صورت تکرار علاوه بر مجازاتهای مقرر در این قانون پروانه کسب مرتکب ابطال خواهد گردید.

ماده ۶ - احداث سد و کلهام صیادی در رودخانه‌های موضوع این قانون بدون اجازه شرکت سهامی شیلات ایران ممنوع است و مرتکبین به حبس از شصت و یک روز تا سه ماه یا جزای نقدی از پنج هزار و یک ریال تا بیست هزار ریال محکوم خواهند شد.

ماده ۷ - قانون صید غیرمجاز از دریای خزر مصوب سال ۱۳۴۶ و کلیه قوانین دیگر مغایر با این قانون ملغی می‌گردد.

ماده ۸ - وزارتخانه‌های کشاورزی و عمران روستایی و کشور و دادگستری مأمور اجرای این قانون هستند.

۲۷ - قانون اخذ ورودیه از بازدیدکنندگان پارک‌ها و موزه‌های تاریخ طبیعی

(مصوب ۱۳۶۷/۸/۸)

ماده واحده - به سازمان حفاظت محیط زیست اجازه داده می‌شود به منظور حفاظت و حراست از سرمایه‌های ملی و گسترش کمی و کیفی آنها و برای تعمیق آموزش‌های

عمومی به‌ویژه در موزه‌های تاریخ طبیعی و ارائه خدمات از استفاده‌کنندگان و بازدیدکنندگان از نمایشگاه‌ها و موزه‌های تاریخ طبیعی و مناطق مذکور در بند «الف» ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست، به استثناء، مراکز آموزشی و تحقیقاتی در ازای تسهیلاتی که فراهم می‌آورد. از طریق صدور بلیط وجه دریافت نماید.

تبصره ۱ - نحوه دریافت بهای خدماتی که در اجرای این ماده واحده به مردم ارائه خواهم شد (بهای بلیط) براساس آیین‌نامه‌ایست که به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست و با تأیید شورای عالی حفاظت محیط زیست به تصویب هیأت وزیران رسیده باشد.

بهای بلیط باید به‌گونه‌ای باشد که موجب استفاده هرچه‌بیشتر عموم جامعه به‌ویژه اقشار محروم و مستضعف باشد.

تبصره ۲ - وجوه حاصل از اجرای ماده واحده به حساب درآمد عمومی کشور واریز خواهد شد.

تبصره ۳ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی مکلف است ردیف درآمدهای موضوع این قانون و همچنین ردیف اعتباری معادل ۵۰ درصد ردیف درآمدی مزبور را برآورد و در لایحه بودجه هر سال منظور نماید.

تبصره ۴ - سازمان حفاظت محیط زیست مجاز است در هر سال معادل ۵۰ درصد وجوه حاصل از اجرای ماده واحده و حداکثر برابر اعتبار پیش‌بینی شده در ردیف مربوطه در قانون بودجه مربوطه را براساس درخواست وجه ذی‌حساب سازمان مزبور دریافت و بدون الزام به رعایت قانون محاسبات عمومی و با رعایت قانون نحوه هزینه‌کردن اعتبارات خارج از شمول - مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۶ جهت فراهم‌آوردن اهداف

۱- به‌موجب بند ب ماده ۳۰ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸ مرجع تصویب و اصلاح بهای خدمات موردنظر در تبصره یک شورای اقتصاد می‌باشد.

مندرج در ماده واحده تأمین نیازهای تجهیزاتی و تدارکاتی امور حفاظت از محیط زیست به مصرف برساند.

قانون فوق مشتمل بر ماده و چهار تبصره در جلسه علنی روز هشتم آبان‌ماه یک هزار و سیصد و شصت و هفت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ یکشنبه ۱۳۶۷/۸/۱۵ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۲۸ - قانون اخذ ورودیه از بازدیدکنندگان موزه‌های تخصصی

(مصوب ۱۳۸۸/۲/۲۱)

ماده واحده - کلیه دستگاههای اجرایی دارای موزه‌های تخصصی مجازند با هماهنگی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری از بازدیدکنندگان مبلغی بابت ورودیه اخذ و به حساب خزانه واریز نمایند. معادل صددرصد (۱۰۰٪) وجوه دریافت جهت تأمین بخشی از هزینه‌های حفظ و نگهداری موزه‌های یادشده در بودجه‌های سالیانه آنها تخصیص و در اختیار دستگاه اجرایی مربوط قرار خواهد گرفت.

۲۹ - قانون اراضی مستحدث و ساحلی

(مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۹)

ماده ۱ - اصطلاحات مندرج در این قانون به شرح زیر تعریف و توصیف می‌شوند:
الف - اراضی مستحدث عبارتست از زمین‌هایی که در نتیجه پایین‌رفتن سطح آب یا هر نوع جریان آب در کرانه‌های دریا و دریاچه‌ها و جزایر یا در نتیجه پایین‌رفتن آب یا خشک‌شدن تالابها ظاهر و یا ایجاد می‌شوند.

ب - اراضی ساحلی، پهنه‌ای است با عرض مشخصی از اراضی مجاور دریا و دریاچه‌ها یا خلیج که حداقل از یک سو به کنار دریا یا دریاچه یا خلیج متصل باشد.

ج - تالاب، اعم است از مرداب، باتلاق، یا آب‌بندان طبیعی که سطح آن در حداکثر ارتفاع آب از پنج هکتار کمتر نباشد.

د - حریم، قسمتی از اراضی ساحلی یا مستحدث است که یک طرف آن متصل به آب دریا یا خلیج یا تالاب باشد.

ماده ۲ - عرضی اراضی ساحلی و مستحدث و حریم منابع مندرج در این قانون به شرح زیر تعیین می شود :

الف - عرض اراضی مستحدث دریای خزر خط ترازیست به ارتفاع یکصد و پنجاه سانتی متر از سطح آب در آخرین نقطه پیشرفت آب دریا در سال ۱۳۴۲ ولی در نقاطی که این خط به جاده سراسری عمومی ساحلی فعلی برخورد می کند حد اراضی مستحدث جاده مزبور است.

ب - عرض اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان دو کیلومتر از آخرین حد پیشرفت آب دریا بالاترین نقطه مد خواهد بود.

ج - عرض اراضی ساحلی دریاچه رضاییه یک هزار متر از آخرین حد پیشرفت آب در سال ۱۳۵۳ می باشد. لجنزارهای متصل به این عرض و نمکزارها تا آخرین حد آنها جزو اراضی ساحلی مزبور محسوب است.

عرض حریم دریای خزر شصت متر از آخرین نقطه پیشرفتگی آب در سال ۱۳۴۲ و عرض حریم دریاچه رضاییه شصت متر از آخرین نقطه پیشرفتگی آب در سال ۱۳۵۳ و عرض حریم خلیج فارس و دریای عمان شصت متر از آخرین نقطه مد می باشد.

تبصره ۱ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مکلف است. حداکثر ظرف پنج سال از تاریخ تصویب این قانون حدود آن قسمت از حریم و اراضی مستحدث دریای خزر را که تاکنون علامت گذاری نشده و نیز حریم و اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان و دریاچه رضاییه را شناسایی و نقشه برداری و با نصب علائم مشخص نماید، این حد پس از تشخیص از لحاظ حریم یا اراضی مستحدث یا ساحلی قطعی است، اراضی مستحدثی که بعد از تصویب این قانون ایجاد می شود به عرض حریم مذکور اضافه خواهد شد. هزینه انجام کار براساس طرحی که از طرف سازمان جنگلها و مراتع کشور تهیه و به سازمان برنامه بودجه پیشنهاد می شود. توسط سازمان برنامه و بودجه تأمین و از محل اعتبارات مربوطه تأدیه خواهد شد.

تبصره ۲ - عرض حریم و حدود اراضی مستحدث سایر دریاچه‌ها و تالابهای کشور و مدت لازم برای نصب علائم مشخصه آنها بنا به پیشنهاد وزارت کشاورزی و منابع طبیعی تصویب هیأت وزیران تعیین می‌شود.

ماده ۳ - کلیه اراضی مستحدث کشور متعلق به دولت است و اشخاص حق تقاضای ثبت آنها را ندارند و در صورتی که نسبت به اراضی مذکور درخواست ثبت شده باشد آن درخواست باطل و ادارات ثبت محل مکلفند تقاضای ثبت اراضی مزبور را از وزارت کشاورزی و منابع طبیعی با سایر سازمان‌های دولتی که در آنها تصرفاتی دارند با تأیید وزارت کشاورزی و منابع طبیعی بپذیرند.

تبصره ۱ - اراضی مستحدث دریای خزر که از طرف اشخاص تقاضای ثبت شده و تا تاریخ ۴۲/۷/۱۳ (موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۱۷۲۰-۴۲/۷/۱۳) ملک به نام آنها در دفتر ثبت املاک به ثبت رسیده و یا حکم قطعی مالکیت به نفع اشخاص تا تاریخ مذکور صادر شده باشد از مقررات این ماده مستثنی است.

تبصره ۲ - تبصره بند ۹ ماده یک قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع منحصراً مربوط به دریای خزر بوده و کماکان قابل اجرا است.

ماده ۴ - کلیه اراضی ساحلی دریای عمان و خلیج فارس و دریاچه رضائیه که تا تاریخ تصویب این قانون به نام اشخاص در دفتر املاک به ثبت نرسیده باشد متعلق به دولت است و اشخاص حق تقاضای ثبت آن را ندارند و در صورتی که نسبت به اراضی مزبور تقاضای ثبت شده ولی منجر به ثبت ملک به نام متقاضی در دفتر املاک نشده باشد تقاضای ثبت باطل است و اداره ثبت محل مکلف است تقاضای ثبت اراضی مزبور را از وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و یا سایر سازمان‌های دولتی که در این اراضی تصرفاتی دارند با تأیید وزارت کشاورزی و منابع طبیعی بپذیرد.

تبصره ۱ - مستثنیات این ماده که به هر حال خارج از حریم می‌باشد به شرح زیر است :

الف - اراضی واقع در محدوده قانونی شهرها در تاریخ تصویب این قانون

ب - عرصه اعیان احداث شده و اراضی مزروعی و آیش باغات و نخلستانها و قلمستانها که تا تاریخ تصویب این قانون احداث شده میزان آیش طبق عرف محل و به هر صورت از دو برابر زمین تحت کشت تجاوز نخواهد کرد.

ج - محاط ساختمانهایی که در اراضی موضوع بند ب این تبصره قرار دارند حداکثر تا بیست برابر سطح زیربنایی آنها مشروط بر آن که مساحت آن از ۳۰۰۰ متر مربع بیشتر نبوده و در حریم دریا و دریاچه و یا خلیج نیز واقع نباشد.

تبصره ۲ - تشخیص مستثنیات مندرج در بندهای فوق به عهده سازمان جنگلها و مراتع کشور بوده و نظریه سازمان در این مورد قطعی است.

ماده ۵ - در صورتی که اراضی مذکور در ماده ۴ این قانون که با رعایت شرایط مقرر در آن ماده در دفتر املاک به نام اشخاص ثبت شده باشد به تشخیص هیأت وزیران مورد نیاز طرحهای عمومی کشور باشد آن اراضی به تصرف طرح مربوطه درخواهد آمد و هرگاه مقدار زمین در یک مالکیت کمتر از ۱۰۰۰ متر مربع باشد بهای عادلانه آن طبق قانون برنامه و بودجه تعیین و از محل اعتبار طرح نقداً پرداخت خواهد شد، ولی هرگاه مجموع آن در یک مالکیت از ۱۰۰۰ متر مربع بیشتر باشد مازاد بر ۱۰۰۰ متر مربع از نزدیکترین منابع ملی آن منطقه به مساحت مساوی به مالک واگذار و پابه پا خواهد شد.

ماده ۶ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مجاز است عرصه و اعیان و محوطه‌های ساختمانهایی را که تا تاریخ ۱۳۶۵/۵/۳۰ از طرف اشخاص در اراضی مستحدث متعلق به دولت در کرانه دریای خزر ایجاد و احداث شده به صاحبان آنها اجازه بدهد و یا بفروشد. بهای عرصه و اجازه‌بها به ترتیب مذکور در ماده ۱۲ این قانون تعیین می‌گردد.

تبصره ۱ - در صورتی که صاحبان اعیان ظرف ضرب‌الاجلی که از طرف وزارت کشاورزی و منابع طبیعی تعیین و ابلاغ یا آگهی می‌شود و از سه ماه کمتر و از یک سال بیشتر نخواهد بود حاضر به خرید یا اجازه عرصه نشوند، اعیان موجود در اراضی مزبور با سپردن بهای آن به صندوق ثبت متعلق به دولت خواهد بود و سند مالکیت عرصه و

اعیان به نام وزارت کشاورزی و منابع طبیعی صادر و به درخواست وزارت مذکور و با دستور دادستان محل توسط گارد جنگل و منابع طبیعی یا مأمورین انتظامی از منصرف خلع ید خواهد شد.

دادستان محل ظرف یک ماه از تاریخ وصول تقاضای وزارت جهاد کشاورزی نسبت به موضوع دستور صادر می‌نماید و این دستور قطعی است.

از تاریخ سپردن بهای اعیان توسط وزارت کشاورزی و منابع طبیعی تا تاریخ خلع ید از عرصه و اعیان ماهانه معادل یک درصد مجموع بهای عرصه و اعیان از منصرف حق الارض وصول خواهد گردید.

تصویب این قانون حدود آن قسمت از حریم و اراضی مستحدث دریای خزر را که تاکنون علامت‌گذاری نشده و نیز حریم و اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان و دریاچه رضاییه را شناسایی و نقشه‌برداری و یا نصب علائم مشخص نماید. این حد پس از تشخیص از لحاظ حریم با اراضی مستحدث یا ساحلی قطعی است. اراضی مستحدثی که بعد از تصویب این قانون ایجاد می‌شود. به عرض حریم مذکور اضافه خواهد شد. هزینه انجام کار براساس طرحی که از طرف سازمان جنگلها و مراتع کشور تهیه و به سازمان برنامه و بودجه پیشنهاد می‌شود توسط سازمان برنامه و بودجه تأمین و از محل اعتبارات مربوطه تأدیه خواهد شد.

تبصره ۲ - عرض حریم و حدود و اراضی مستحدث سایر دریاچه‌ها و تالابهای کشور و مدت لازم برای نصب علائم مشخصه آنها بنا به پیشنهاد وزارت کشاورزی و منابع طبیعی تصویب هیأت وزیران تعیین می‌شود.

ماده ۳ - کلیه اراضی مستحدث کشور متعلق به دولت است و اشخاص حق تقاضای ثبت آنها را ندارند و در صورتی که نسبت به اراضی مذکور درخواست ثبت شده باشد آن درخواست باطل و ادارات ثبت محل مکلفند تقاضای ثبت اراضی مزبور را از وزارت کشاورزی و منابع طبیعی با سایر سازمان‌های دولتی که در آنها تصرفاتی دارند با تأیید وزارت کشاورزی و منابع طبیعی بپذیرند.

تبصره ۱ - اراضی مستحدث دریای خزر که از طرف اشخاص تقاضای ثبت شده و تا تاریخ ۴۲/۷/۱۳ (موضوع تصویب نامه شماره ۴۱۷۲۰-۴۲/۷/۱۳) ملک به نام آنها در دفتر ثبت املاک به ثبت رسیده و یا حکم قطعی مالکیت به نفع اشخاص تا تاریخ مذکور صادر شده است از مقررات این ماده مستثنی است.

تبصره ۲ - تبصره بند ۹ ماده یک قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع منحصراً مربوط به دریای خزر بوده و کماکان قابل اجرا است.

ماده ۴ - کلیه اراضی ساحلی دریای عمان و خلیج فارس و دریاچه رضاییه که تا تاریخ تصویب این قانون به نام اشخاص در دفتر املاک به ثبت نرسیده باشد متعلق به دولت است و اشخاص حق تقاضای ثبت آن را ندارند و در صورتی که نسبت به اراضی مزبور تقاضای ثبت شده ولی منجر به ثبت ملک به نام متقاضی در دفتر املاک نشده باشد تقاضای ثبت باطل است و اداره ثبت محل مکلف است تقاضای ثبت اراضی مزبور را از وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و یا سایر سازمان های دولتی که در این اراضی تصرفاتی دارند با تأیید وزارت کشاورزی و منابع طبیعی بپذیرد.

تبصره ۱ - مستثنیات این ماده که به هر حال خارج از حریم می باشد به شرح زیر است :

الف - اراضی واقع در محدوده قانونی شهرها در تاریخ تصویب این قانون.

ب - عرصه اعیان احداث شده و اراضی مزروعی و آیش باغات و نخلستانها و قلمستانها که تا تاریخ تصویب این قانون احداث شده میزان آیش طبق عرف محل و به هر صورت از دو برابر زمین تحت کشت تجاوز نخواهد کرد.

ج - مخلوط ساختمانهایی که در اراضی موضوع بند ب این تبصره قرار دارند حداکثر تا بیست برابر سطح زیربنایی آنها مشروط بر آنکه مساحت آن از ۳۰۰۰ متر مربع بیشتر نبوده و در حریم دریا و دریاچه یا خلیج نیز واقع نباشد.

تبصره ۲ - تشخیص مستثنیات مندرج در بندهای فوق به عهده سازمان جنگلها و مراتع کشور بوده و نظریه سازمان در این مورد قطعی است.

ماده ۵ - در صورتی که اراضی مذکور در ماده ۴ این قانون که با رعایت شرایط مقرر در آن ماده در دفتر املاک به نام اشخاص ثبت شده باشد به تشخیص هیأت وزیران مورد نیاز طرحهای عمومی کشور باشد آن اراضی به تصرف طرح مربوطه درخواهد آمد و هرگاه مقدار زمین در یک مالکیت کمتر از ۱۰۰۰ مترمربع باشد بهای عادلانه آن طبق قانون برنامه و بودجه تعیین و از محل اعتبار طرح نقداً پرداخت خواهد شد، ولی هرگاه مجموع آن در یک مالکیت از ۱۰۰۰ متر مربع بیشتر باشد مازاد بر ۱۰۰۰ متر مربع از نزدیکترین منابع ملی آن منطقه به مساحت مساوی به مالک واگذار و پایه پا خواهد شد.

ماده ۶ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مجاز است عرصه و اعیان و محوطه‌های ساختمانهایی را که تاریخ ۱۳۴۶/۵/۳۰ از طرف اشخاص در اراضی مستحدث متعلق به دولت در کرانه دریای خزر ایجاد و احداث شده به صاحبان آنها اجاره دهد و یا بفروشد. بهای عرضه و اجاره‌بها به ترتیب مذکور در ماده ۱۲ این قانون تعیین می‌گردد.

تبصره ۱ - در صورتی که صاحبان اعیان ضرب‌الاجلی که از طرف وزارت کشاورزی و منابع طبیعی تعیین و ابلاغ یا آگهی می‌شود و از سه ماه کمتر و از یک سال بیشتر نخواهد بود حاضر به و منابع طبیعی صادر و به درخواست وزارت مذکور و با دستور دادستان محل توسط گارد جنگل و منابع طبیعی با مأمورین انتظامی از متصرف خلع ید خواهد شد.

دادستان محل ظرف یک ماه از تاریخ وصول تقاضای وزارت جهاد کشاورزی نسبت به موضوع دستور صادر می‌نماید و این دستور قطعی است.

از تاریخ سپردن بهای اعیان توسط وزارت کشاورزی و منابع طبیعی تا تاریخ خلع ید از عرصه و اعیان ماهانه معادل یک درصد مجموع بهای عرصه و اعیان از متصرف حق‌الارض وصول خواهد گردید.

تبصره ۲ - منظور از اعیان در این قانون ساختمان یا تأسیسات یا باغ میوه یا بیشه‌دست کاشت و قلمستان می‌باشد. چپر، الونک، کپر و صرف دیوارکشی و حفر چاه

و ایجاد حصار و نصب سیم خاردار و امثالهم اعیانی محسوب نمی‌شوند، تشخیص وزارت کشاورزی و منابع طبیعی در این مورد قطعی است.

ماده ۷ - حریم منابع مندرج در ماده ۲ قابل تملک و تصرف خصوصی نیست ولو آنکه متصرفین این قبیل اراضی، اسناد مالکیت گرفته باشند، ولی استفاده از حریم مزبور برای ایجاد تأسیسات ضروری دولتی که جنبه اختصاصی نداشته باشد با رعایت مقررات آیین‌نامه اجرایی این قانون و تصویب هیأت وزیران مجاز می‌باشد.

تبصره - ایجاد اسکله برای دسترسی به دریا به منظور استفاده از تأسیسات تفریحی ساحلی یا تعمیرگاههای دریایی متعلق به بخش خصوصی براساس طرحی که برحسب مورد توسط وزارت اطلاعات و جهانگردی یا وزارت راه و ترابری پیشنهاد و به تصویب وزارت کشاورزی و منابع طبیعی می‌رسد با اخذ اجازه‌ها مجاز می‌باشد.

ماده ۸ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مجاز است تأسیساتی را که در حریم یا داخل دریا یا دریاچه ایجاد شده است به ترتیبی که در ماده ۱۲ این قانون مقرر شده خریداری نماید و تا زمانی که خریداری نشده است از متصرفین حق الارض دریافت کند.

مبدأ محاسبه و مطالبه حق الارض ۱۳/۷/۱۳۴۲ می‌باشد مگر اینکه تأسیسات بعد از تاریخ مذکور احداث شده باشد که در این صورت تاریخ ایجاد تأسیسات مبدأ مطالبه حق الارض خواهد بود.

سازمان‌های دولتی از لحاظ پرداخت حق الارض مشمول این ماده نیستند منظور از تأسیسات در این ماده هر نوع ساختمان یا اسلکه یا توقفگاه یا گردشگاههای دریایی و یا خطوط لوله برای بردن آب از دریا می‌باشد. اجازه مندرج در این ماده مانع مراجعه سازمان جنگلها و مراتع کشور به مراجع قضایی جهت تحصیل حکم خلع ید و قلع بنای اشخاص در حریم نیست.

ماده ۹ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مجاز است اراضی مستحدث ساحلی متعلق به دولت را بفروشد یا اجازه دهد یا با سایر اراضی و تأسیسات معاوضه نماید،

تعیین ضوابط و شرایط فروش و اجاره و معاوضه و بهره‌برداری از اراضی مزبور در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌گردد.

تبصره - مالکانی که در اراضی مستحدث و ساحلی بین اراضی آنها و حریم دریا قرار گرفته در صورت تساوی شرایط برای خرید یا اجاره یا معاوضه حق تقدم دارند، در این قبیل موارد وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مراتب را به آنها ابلاغ و در روزنامه کثیرالانتشار آگهی می‌نماید استفاده از این حق تقدم در طول یک ماه از تاریخ صدور آگهی یا اخطار خواهد بود.

ماده ۱۰ - دولت مکلف است از نزدیکترین جاده اصلی به دریای خزر راههای فرعی عبور و مرور تا حریم دریا در محلهای مناسب ایجاد نماید، فاصله راههای فرعی از یکدیگر نباید از شش کیلومتر بیشتر و عرض آنها از ۹ متر کمتر باشد، در صورتی که برای احداث راههای مزبور استفاده از باغات یا اراضی مزروعی پیدا شود دولت می‌تواند با رعایت قوانین و مقررات مربوط اقدام نماید.

ماده ۱۱ - هرکس به قصد تصرف به اراضی مستحدث و ساحلی متعلق به دولت و حریم دریا و دریاچه‌ها و تالابهای کشور تجاوز کند و یا اراضی مزبور را با برداشت شن و ماسه و خاک و سنگ تخریب نماید به حبس تا سه سال و خلع ید محکوم خواهد شد. وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مکلف است به محض اطلاع به وسیله گارد جنگل و مأمورین خود رفع تجاوز کند و مراتب را برای رسیدگی به موضوع و تعقیب کیفری کتباً به دادسرای محل اعلام نماید. اعیانی که در عرصه مورد تجاوز احداث شود به حکم دادگاه جزایی به نفع دولت ضبط یا قلع بنا خواهد شد.

ماده ۱۲ - تعیین حق‌الارض و بهای عرصه و اعیان و میزان اجاره‌بها و ارزیابی عوض و معوض با رعایت نرخ عادلانه روز و جلب نظر کارشناس رسمی دادگستری به‌عهده سازمان جنگلها و مراتع کشور می‌باشد.

اشخاصی که به تشخیص سازمان جنگلها و مراتع نسبت به موارد فوق معترض باشند می‌توانند اعتراضیه و مدارک خود را حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ آگهی در

یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار مرکز یا ابلاغ کتبی سازمان به مرجع مندرج در آگهی یا ابلاغ تسلیم نمایند.

اعتراضات واصله وسیله هیأتی مرکب از وزیر کشاورزی و منابع طبیعی، دادستان کل و رئیس سازمان ثبت یا نمایندگان آنها مورد رسیدگی و اتخاذ تصمیم قرار خواهد گرفت تصمیم اکثریت اعضای هیأت مزبور قطعی و لازم‌الاجرا خواهد بود.

نحوه اقدام و سایر موارد مربوط در آیین‌نامه این قانون تعیین و تصریح خواهد شد.

ماده ۱۳ - از تاریخ اجرای این قانون، قانون مربوط به اراضی ساحلی مصوب مردادماه ۱۳۴۶ ملغی است.

ماده ۱۴ - آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت کشاورزی و منابع طبیعی تهیه و پس از تأیید هیأت مذکور در ماده ۱۲ به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر چهارده ماده و ده تبصره پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز دوشنبه ۱۳۵۴/۴/۱۶، در جلسه روز یکشنبه بیست و نهم تیرماه یکهزار و سیصد و پنجاه و چهار شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

۳۰ - قانون اجازه دریافت وجه در مقابل ارائه خدمات آزمایشگاهی و حق‌الزحمه کارشناسی (مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۳)

ماده واحده - به سازمان حفاظت محیط زیست اجازه داده می‌شود جهت ارائه خدمات آزمایشگاهی و همچنین امور بازدید، بررسی و ارائه طریق در زمینه مسائل مربوط به وظایف مقرر در قوانین حفاظت و بهسازی محیط زیست و شکار و صید و آیین‌نامه‌های مربوط برحسب مورد، مبالغی تحت عناوین «خدمات آزمایشگاهی» و «حق‌الزحمه کارشناسی» دریافت نماید.

تبصره ۱ - میزان مبالغ قابل دریافت بابت خدمات فوق براساس تعرفه‌های مشابه دولتی و ساعات کار انجام‌شده و سایر هزینه‌ها بنا به پیشنهاد رئیس سازمان حفاظت محیط زیست به تصویب شورای عالی سازمان نامبرده خواهد رسید.^۱

تبصره ۲ - وجوهی که بابت خدمات آزمایشگاهی و حق‌الزحمه کارشناسی در اجرای این قانون عاید می‌شود باید به حساب درآمد کشور واریز شود.

۳۱ - قانون نظام جامع دامپروری کشور

(مصوب ۱۳۸۸/۵/۷)

ماده ۱ - حفظ، توسعه و تشویق سرمایه‌گذاری در فعالیتهای دامپروری، قانونمندکردن و ساماندهی امور مرتب با دام در جهت حفظ منابع ژنتیکی، افزایش تولید، ایجاد امنیت شغلی، اشتغال‌زایی و کاربرد فن‌آوریهای روز در امر پرورش، تغذیه، اصلاح نژاد، نگهداری و همچنین ساختمانها و تأسیسات مربوط به این فعالیتهای به‌موجب این قانون صورت می‌گیرد.

ماده ۲ - اصلاحات به‌کار رفته در این قانون، دارای تعاریف زیر می‌باشد :

الف - نظام جامع دامپروری کشور عبارت است از: مجموعه مقررات، ضوابط، چهارچوبها، استانداردها و الگوهایی که براساس آن کلیه فعالیتهای مطالعاتی، طراحی، اجرایی، مدیریتی درخصوص پرورش، اصلاح نژاد، تغذیه، تولیدمثل و زیست فناوری جدید(بیوتکنولوژی) منابع دام در جهت ارتقای کمی و کیفی تولیدات مربوط سامان می‌یابد.

ب - دام به حیواناتی (شامل چهارپایان، پرندگان، آبزیان و حشرات) اطلاق می‌گردد که برای امور تغذیه انسان و یا تغذیه دام و فعالیتهای اقتصادی، تولیدی، آزمایشگاهی، و ارزشی و تفریحی، تولید، نگهداری و پرورش داده می‌شوند.

۱- رجوع شود به مصوبه شماره ۱۵۷ و ۱۵۸ و ۲۴۱ شورایعالی حفاظت محیط زیست.

ج - دامپروری به علم و فن و مدیریت در پرورش، تغذیه و اصلاح نژاد دام به منظور دستیابی به استانداردهای ملی و بین‌المللی اطلاق می‌گردد.

د - دامداری به محل تولید، پرورش و نگهداری انواع دام اطلاق می‌گردد.

ه - سرمایه‌های مربوط به منابع دامی عبارت است از: ساختمانها، تأسیسات، تجهیزات، صنایع، مراکز تولیدی، خدماتی، علمی، پژوهشی، ترویجی و پرورشی با عرصه‌های مربوط به طبق قانون، مقررات و ضوابط فنی ایجاد شده و یا می‌شود.

و - منابع ژنتیکی به انواع گونه، نژاد، سویه (تیپ) و جمعیت‌های دام کشور که حامل عوامل ارثی شناخته شده و یا ناشناخته هستند، اعم از اصلاح‌شده و یا اصلاح‌نشده اطلاق می‌گردد.

ز - مواد ژنتیکی عبارت از موادی است که منشأ دامی داشته و حامل هر شکل از عوامل وراثتی آن باشد.

ح - حریم، به محدوده سرمایه‌های منابع دامی و مستحدثات موضوع بند «ه» این ماده که براساس ضوابط و مقررات قانون سازمان دامپزشکی کشور و این قانون به‌منظور حفظ فعالیتهای دامپروری و جلوگیری از اشاعه بیماری‌های دامی و مشترک انسان و دام تعیین می‌گردد، اطلاق می‌شود.

ط - خوراک دام به کلیه مواد، اعم از خام یا فرآوری‌شده که جهت تغذیه، تولید نگهداری و رشد دام مورد مصرف قرار می‌گیرد، اطلاق می‌گردد.

ی - کنترل کیفی به کلیه اقداماتی که به‌منظور بررسی مقدار و نوع ترکیبات مغذی و غیرمغذی موجود در انواع مواد خوراکی، اعم از مواد خام، فرآوری‌شده معدنی آلی، بیولوژیکی، شیمیایی، افزودنیها، مکملها، تولیدات و فرآوریهای دامی انجام پذیرد، اطلاق می‌گردد.

تبصره - امور مربوط به بهداشت موارد مندرج در تعریف بند «الف» این ماده و کنترل بهداشتی موارد مندرج در بند «ی» این ماده تابع قوانین و مقررات سازمان دامپزشکی کشور می‌باشد.

ماده ۳ - کلیه مراکز علمی و پژوهشی تحت پوشش وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دانشگاه‌های غیرانتفاعی و غیردولتی، از شمول تعریف مندرج در بند «ه» ماده (۲) این قانون مستثنی بوده لکن مراکز تولیدی آنها مشمول مفاد این قانون می‌باشد.

ماده ۴ - انواع حیات وحش مصرح در قانون شکار و صید مصوب ۱۳۴۶/۳/۱۶ که برای فعالیتهای مذکور در بند «ب» ماده (۲) این قانون به صورت محصور و یا آزاد پرورش داده می‌شوند، مشمول این قانون می‌گردند. وزارت جهاد کشاورزی برای تعیین گونه‌های هدف جهت پرورش، موظف به اخذ استعلام از سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد. سازمان مذکور موظف است حداکثر ظرف یک ماه نظر خود را به صورت کتبی و مستدل، مبنی بر موافقت و یا مخالفت، اعلام نماید. در غیر این صورت وزارت جهاد کشاورزی رأساً اقدام خواهد نمود.

ماده ۵ - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی، تعاونی و خصوصی که مبادرت به فعالیت دامپروری صنعتی و نیمه صنعتی می‌نمایند، موظف به اخذ موافقت اصولی، پروانه تأسیس، پروانه بهره‌برداری و پروانه بهداشتی براساس سیاستهای وزارت جهاد کشاورزی و با نظارت وزارت مذکور می‌باشند.

تبصره ۱ - به لحاظ اهمیت بهداشت دام در سلامت جامعه، سازمان دامپزشکی کشور موظف است مناطق آلوده به بیماریهای واگیردار، قرنطینه‌ای و یا کانونهای بیماری‌زا را در پایان هر ماه مشخص و به وزارت جهاد کشاورزی اعلام نماید.

تبصره ۲ - فرآیند صدور موافقت اصولی، پروانه‌های تأسیس، بهره‌برداری و بهداشتی به ترتیب زیر می‌باشد:

الف - سیاستها، دستورالعملها و شیوه‌نامه صدور مجوزها و پروانه‌ها، توسط وزارت جهاد کشاورزی براساس مفاد این قانون در ابتدای هر سال اعلام می‌شود.

ب - سیاستهای بهداشت دام و مجموعه دستورالعملهای ضروری درخصوص بیماریهای دام و بیماری مشترک دام و انسان و شیوه‌های مبارزه و جلوگیری از انتشار

آن براساس مفاد قانون سازمان دامپزشکی کشور و این قانون در ابتدای هر سال توسط سازمان دامپزشکی کشور اعلام می‌شود.

ج - تقاضای موافقت اصولی توسط متقاضی در سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور و یا واحدهای استانی و یا شهرستانی ثبت و نسبت به تشکیل پرونده و انجام کارشناسی‌های اولیه توسط این سازمان اقدام می‌شود. حداکثر ظرف یک هفته پس از ثبت تقاضای متقاضی و تکمیل پرونده، متقاضی برای دریافت پروانه بهداشتی به سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران و یا واحدهای استانی و یا شهرستانی آن معرفی می‌گردد.

د - حداکثر یک ماه پس از معرفی و مراجعه متقاضی، پروانه بهداشتی توسط سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران و یا واحدهای استانی و یا شهرستانی آن صادر می‌شود. در صورت مخالفت مرجع مذکور با صدور پروانه بهداشتی، باید مراتب به صورت کتبی و مستدل به متقاضی اعلام شود.

ه - حداکثر یک ماه پس از دریافت پروانه بهداشتی توسط متقاضی و ارائه آن، موافقت اصولی و یا پروانه‌های تأسیس و یا بهره‌برداری توسط سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور و یا واحدهای استانی و یا شهرستانی آن صادر می‌شود. در صورتی که پس از گذشت یک ماه، مرجع صدور پروانه بهداشتی اقدام به اعلام نظر و یا صدور پروانه بهداشتی ننماید، صدور موافقت اصولی و پروانه‌های تأسیس و بهره‌برداری بلامانع بوده و مسئولیت عواقب بهداشتی ناشی از آن برعهده سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

در صورت مخالفت سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور و یا واحدهای استانی و یا شهرستانی آن با صدور هر یک از مجوزها و یا پروانه‌های مذکور، باید مراتب به صورت کتبی و مستدل به متقاضی اعلام شود.

و - تخلف از مفاد این قانون و یا عدم رعایت سیاستهای حاکمیتی اعلام شده از سوی وزارت جهاد کشاورزی توسط سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی

کشور و یا واحدهای استانی و یا شهرستانی آن و سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران و واحدهای استانی و یا شهرستانی آن، جرم محسوب می‌شود. در اینصورت وزارت جهاد کشاورزی موظف است مراتب را از طریق محاکم صالحه قضایی پیگیری نماید.

تبصره ۳ - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی، تعاونی و خصوصی که قبل از تصویب این قانون اقدام به ایجاد واحدهای دامداری صنعتی و نیمه‌صنعتی نموده و فاقد مجوزهای لازم می‌باشند. موظفند حداکثر ظرف دو سال پس از تصویب این قانون، نسبت به اخذ مجوزها و پروانه‌های مندرج در این ماده اقدام نمایند. در غیر اینصورت وزارت جهاد کشاورزی با هماهنگی دستگاههای قضایی و انتظامی، موظف است از ادامه فعالیت آنان جلوگیری به عمل آورد.

تبصره ۴ - ساماندهی واحدهای دامداری روستایی، عشایری و غیرصنعتی براساس دستورالعملی خواهد بود که حداکثر ظرف شش‌ماه پس از تصویب این قانون توسط وزارت جهاد کشاورزی ابلاغ می‌شود.

تبصره ۵ - شیوه‌نامه تمدید و یا ابطال مجوزها و پروانه‌های موضوع این ماده ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون توسط وزیر جهاد کشاورزی ابلاغ می‌گردد.

ماده ۶ - به‌منظور حفظ امنیت سرمایه‌های مربوط به منابع دامی و تقویت آن و باتوجه به نوع سرمایه‌گذاری و با رعایت قوانین و مقررات زیست‌محیطی، بهداشتی و پژوهشی تعیین حریم سرمایه‌های مربوط به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون بنا به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۱ - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی، تعاونی و خصوصی موظفند حریم سرمایه‌گذاریهای مجاز انجام‌شده در امور دام موضوع این قانون را رعایت نمایند. در غیر اینصورت، ضمن ایجاد مسئولیت مدنی برای شخص متخلف و الزام برای تأمین خسارت وارده ازسوی وی براساس جبران مثل حسب مورد یا

پرداخت خسارت وارده براساس نرخ کارشناسی روز، دستگاه قضایی موظف است مستحقات غیرمجاز را با استفاده از ضابطین خود قلع و قمع نموده و برای رفع تجاوز از حریم سرمایه‌گذاریهای موصوف اقدام نماید.

تبصره ۲ - نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف است بنا به درخواست وزارت جهاد کشاورزی و سازمانها و ادارات تابعه و یا تقاضای هر ذینفع پس از تأیید سازمانها و ادارات مربوط، نسبت به توقف عملیات اجرایی مغایر با این ماده اقدام و حداکثر ظرف هفتاد و دو ساعت، مراتب را برای رسیدگی به مراجع قضایی ذیصلاح گزارش نماید.

ماده ۷ - در مواردی که برابر قوانین و مقررات موضوعه، اجرا، طرحهای توسعه شهری و روستایی و طرحهای عمرانی اجتناب‌ناپذیر باشد و این امر، سرمایه‌گذاریهای انجام‌شده در امور دام را تعطیل و یا به انتقال از مکان موجود وادار نماید، دستگاه مجری طرح موظف است با هماهنگی وزارت جهاد کشاورزی، ضمن تأمین و پرداخت خسارتهای وارده به نرخ کارشناسی روز، نسبت به فراهم‌ساختن شرایط انتقال واحدهای مذکور به مناطق مناسب، اقدام لازم را به‌عمل آورد.

تبصره - در احداث مجدد واحدهای دامپروری و یا خدماتی موضوع این ماده، رعایت مفاد قانون سازمان دامپزشکی کشور و این قانون الزامی است.

ماده ۸ - سازمان جهاد کشاورزی استانها و مدیریتهای تابعه شهرستانی، ادارات دامپزشکی، منابع طبیعی، امور آب، کار و امور اجتماعی، محیط زیست، بخشداریها، شهرداریها و دهیارها، برای انجام مراحل کارشناسی به‌منظور اعلام‌نظر و اعطاء موافقت اصولی، پروانه‌های تأسیس، بهره‌برداری و بهداشتی به جز مواردی که قانون مشخص کرده باشد، حق دریافت هیچگونه وجهی از اشخاص حقیقی و حقوقی که در زمینه مورد دام اقدام به سرمایه‌گذاری می‌نمایند را نداشته و در صورت نیاز به واگذاری زمین منابع ملی و دولتی براساس قوانین مربوط، سازمانهای جهاد کشاورزی موظفند زمین مورد نظر را در اختیار این اشخاص قرار دهند.

ماده ۹ - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی، تعاونی و خصوصی که اقدام به سرمایه‌گذاری در امور دام می‌نمایند، موظفند براساس قوانین و ضوابط موجود، نسبت به برقراری بیمه دام، نهاده‌ها، ابنیه، تجهیزات، تولیدات و شاغلین (اعم از دائم و موقت) دامداری‌های خود اقدام کنند.

تبصره - دولت می‌تواند در جهت کاهش خطرپذیری و حمایت از تولید انواع دام موضوع این قانون، نسبت به برقراری بیمه‌های حمایتی اقدام کند.

ماده ۱۰ - به‌منظور حفظ و حمایت از منابع دامی و منابع و مواد ژنتیکی مربوط، وزارت جهاد کشاورزی موظف به ثبت داخلی و بین‌المللی موارد مذکور می‌باشد.

تبصره ۱ - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی، تعاونی و خصوصی، برای واردات و یا صادرات این موارد، موظف به اخذ مجوز از وزارت جهاد کشاورزی می‌باشند.

تبصره ۲ - خروج هرگونه منابع و مواد ژنتیکی فاقد مجوز ممنوع بوده و مرتکب براساس حکم محاکمه صالحه، مستند به نظریه کارشناسی وزارت جهاد کشاورزی، به یک تا سه برابر خسارت وارده محکوم می‌شود.

تبصره ۳ - آیین‌نامه اجرایی این ماده ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون توسط وزارت جهاد کشاورزی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۱ - به‌منظور حمایت مؤثر از منابع دام کشور و تشویق سرمایه‌گذاری برای سرمایه‌گذاری در این زیر بخش، از تاریخ تصویب این قانون دولت موظف است برای ورود هر نوع دام زنده، گوشت تازه و منجمد (اعم از قرمز و سفید) و شیر (اعم از شیرخشک) صنعتی و سایر محصولات لبنی) تعرفه مؤثر تعیین‌شده به‌گونه‌ای که نرخ معامله به نفع تولیدکنندگان داخل کشور باشد.

ماده ۱۲ - به‌منظور حفاظت تکثیر و حمایت از نژادهای دام در حال انقراض کشور دولت موظف است اعتبارات لازم را از محل عوارض دریافتی از کشتارگاههای دام و طیور در ردیفهای بودجه سالانه کشور پیش‌بینی نماید. وزارت جهاد کشاورزی موظف

است هر سال نسبت به تعیین و اعلام دامهای در حال انقراض اقدام نماید. کشتار اینگونه دامها پس از تصویب در کمیسیون مرکب از معاون امور دام و وزیر جهاد کشاورزی را به عنوان رئیس کمیسیون، رئیس سازمان دامپزشکی کشور، رئیس سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران یک نفر متخصص اصلاح نژاد دام و یک نفر دامپزشکی در رشته تخصصی مربوط، به انتخاب وزیر جهاد کشاورزی صورت خواهد پذیرفت.

ماده ۱۳ - نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است به منظور مبارزه با قاچاق انواع دام و منابع و مواد ژنتیکی دام، اقدامات لازم را در مرزهای کشور به عمل آورد. دستورالعمل اجرایی این ماده به تصویب وزراء جهاد کشاورزی و کشور می رسد مصادیق قاچاق انواع دام، منابع و مواد ژنتیکی دام را وزارت کشاورزی تعیین و اعلام می نماید.

ماده ۱۴ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است حداقل از یک ماده قبل از کوچ نسبت به تدوین برنامه کوچ سالیانه زنبورعسل اقدام نموده و جهت اجراء به دستگاههای ذیربط ابلاغ نماید.

ماده ۱۵ - به منظور ساماندهی در امور مشاوره ای، ترویجی، فرهنگی، آموزشی، مطالعاتی، تحقیقاتی و امور خدماتی و نظارت بر نحوه عملکرد اشخاص حقیقی و حقوقی شاغل موضوع این قانون، وزارت جهاد کشاورزی مکلف است ترتیبی اتخاذ نماید تا از طریق سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور، پروانه تأسیس تشکلهای و مراکز خدمات دامپروری غیردولتی، حداکثر ظرف یک ماه پس از ثبت درخواست متقاضی و تکمیل پرونده، صادر گردد. در صورت مخالفت سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور با صدور هر یک از مجوزهای مذکور، باید مراتب به صورت کتبی و مستدل به متقاضی اعلام شود.

آیین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی و با مشارکت سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۱۶ - از تاریخ تصویب این قانون، صدور هرگونه مجوز اعم از موافقت اصولی، پروانه تأسیس و پروانه بهره‌برداری آزمایشگاههای تجزیه خوراک دام، آزمایشگاههای تجزیه شیر خام، میادین دام، مراکز جمع‌آوری شیر، مراکز تولید مواد ژنتیکی (اسپرم، جنین، تخمک) و آزمایشگاههای مرتبط با تخصص‌های موضوع این قانون، برعهده سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور و براساس سیاستها و نظارت وزارت جهاد کشاورزی خواهد بود. دستورالعمل اجرایی این ماده ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون توسط وزیر جهاد کشاورزی ابلاغ می‌شود.

تبصره - صدور پروانه بهداشتی قبل از هرگونه سرمایه‌گذاری براساس سیاستهای بهداشتی اعلام شده و با نظارت سازمان دامپزشکی کشور، برعهده سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران بوده و سازمان مذکور موظف است ظرف یک ماه نسبت به صدور آن اقدام نماید. در صورتی که پس از گذشت یک ماه، امکان صدور پروانه بهداشتی نباشد، باید مراتب به صورت کتبی و مستدل به متقاضی اعلام شود. در غیر اینصورت سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور موظف به صدور مجوزها بوده و مسئولیت عواقب بهداشتی ناشی از آن برعهده سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

در صورت مخالفت سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور با صدور هر یک از مجوزهای مذکور، باید مراتب به صورت کتبی و مستدل به متقاضی اعلام شود.

ماده ۱۷ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است با استفاده از اعتبارات، امکانات و تشکیلات مؤسسه تحقیقات علوم دامی کشور و مرکز اصلاح نژاد دام کشور، نسبت به شناسایی، ثبت، کنترل، گواهی و حفاظت از منابع و مواد ژنتیکی دام و اصلاح نژاد آن و

در راستای ارتقاء سطح تحقیقات و پژوهشهای علمی ژنتیکی و تولید مواد ژنتیکی متناسب با شرایط کشور و انجام تحقیقات زیست فن آوری جدید (بیوتکنولوژی) و توسعه فن آوریهای نوین کشاورزی اقدام نماید.

ماده ۱۸ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است به منظور مدیریت جامع، بهره برداری پایدار، تعادل نوع و تعداد دام با منابع خوراکی، جمع آوری اطلاعات، ارائه خدمات اصولی و زیربنایی، جلوگیری از قاچاق و کنترل جابجایی دام، نسبت به شناسایی، ثبت و شماره گذاری دام کشور اقدام نماید.

دولت موظف است اعتبار لازم برای اجراء این ماده را از محل درآمد حاصل از اخذ عوارض و تعرفه صادرات و واردات دام زنده و گوشت، در بودجه های سنواتی پیش بینی نماید.

ماده ۱۹ - در صورت وجود مازاد تولید محصولات دامی اعم از خام و فرآوری شده، دولت موظف است شرایط حضور تولیدکنندگان در بازارهای جهانی را تسهیل نماید. همچنین زمینه های گسترش بورس کالاهای کشاورزی به محصولات دامی را فراهم نماید. صادرکنندگان این محصولات مشمول جایزه صادراتی نیز خواهند گردید.

ماده ۲۰ - به منظور حمایت از تولید محصولات اساسی دامی و ایجاد تعادل در نظام تولید و جلوگیری از ضایعات محصولات دامی و ضرر و زیان دامداران، دولت موظف است همه ساله خرید گوشت مرغ، گوشت قرمز، تخم مرغ (خوراکی و نطفه دار) و شیر را براساس قانون خرید تضمینی محصولات کشاورزی مصوب ۱۳۶۸/۶/۲۱ و اصلاحات بعدی آن، تضمین نماید.

ماده ۲۱ - کلیه محصولات نهایی خوراکی موضوع این قانون، مشمول مقررات استاندارد اجباری خواهد بود. تشخیص صلاحیت آزمایشگاههای کنترل کیفی مرتبط با محصولات مذکور برعهده مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می باشد.

قانون فوق مشتمل بر بیست و یک ماده و چهارده تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ هفتم مردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد و هشت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۸/۵/۲۱ به تأیید شورای نگهبان رسید.

رئیس مجلس شورای اسلامی - علی لاریجانی

۳۲ - قانون جلوگیری از خردشدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی

(مصوب ۱۳۸۳/۱/۲۵)

ماده ۱ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است به منظور ارتقاء بهره‌وری عوامل تولید تخصیص بهینه منابع و جلوگیری از تفکیک و افراز و خردشدن اراضی کشاورزی (اعم از باغ‌ها، نهالستان‌ها، اراضی زیر کشت، آبی دیم و آیش آنها) حداکثر ظرف مدت شش ماه از تصویب این قانون، حد نصاب فنی، اقتصادی اراضی کشاورزی را براساس شرایط اقلیمی، الگوی کشت، ضوابط مکانیزاسیون و کمیت و کیفیت منابع آب و خاک تعیین و جهت تصویب به هیأت وزیران ارائه نماید.

هیأت وزیران نیز موظف است حداکثر ظرف مدت سه ماه حد نصاب فنی، اقتصادی پیشنهادی را بررسی و تصویب نماید.

تبصره - در صورت تغییر شرایط و ضوابط مذکور جهت تعیین حد نصاب، دولت می‌تواند با پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی و رعایت مفاد این قانون، نصابهای تعیین شده را تغییر دهد.

ماده ۲ - تفکیک و افراز اراضی مذکور به قطعات کمتر از نصاب تعیین شده ممنوع است. ارائه هرگونه خدمات ثبتی از قبیل صدور سند مالکیت تفکیکی یا افزایی مجاز نخواهد بود. برای اینگونه اراضی در صورت تقاضا، سند مشاعی صادر و نقل و انتقال اسناد به‌طور مشاعی بلامانع است.

ماده ۳ - دولت و سایر دستگاههای ذیربط موظفند به منظور تشویق مالکین اراضی کشاورزی (که میزان مالکیت آنان کمتر از حد نصاب فنی، اقتصادی می باشد) به تجمع و یکپارچه سازی آن اراضی به مساحت های در حد نصاب های تعیین شده و بالاتر، نسبت به اعطاء امتیاز و تسهیلات ویژه از قبیل: مالی، اعتباری، حقوقی، بازرگانی، فنی و ساخت زیربنای تولیدی و پرداخت یارانه های حمایتی مورد نیاز اقدام نماید.

ماده ۴ - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است برای اراضی بهره برداران کشاورزی (مالک یا مالکین اراضی کمتر از حد نصاب فنی، اقتصادی) که در اثر عمل تجمع قطعات مجاور به صورت واحد درآمد، به درخواست مالک یا مالکین، با ترسیم نقشه تجمیعی و مقررات ثبت از نظر حفظ حقوق اشخاص، بدون اخذ هرگونه وجهی (مالیات، عوارض و حقوق دولتی) سند مالکیت صادر نماید.

تقلیل درآمد متصوره در این ماده با کاهش هزینه های دولت در امر تولید از قبیل کاهش مصرف آب، انرژی، نیروی انسانی، ماشین آلات و نهادهای کشاورزی و نیز استفاده بهینه از آنها و افزایش تولید ناشی از یکپارچه سازی اراضی که مالا به کاهش هزینه های عمومی می انجامد، جبران می گردد.

ماده ۵ - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است نقشه یکپارچه شده اراضی خرده مالکین را که به صورت پراکنده مورد بهره برداری قرار می گیرد پس از معاوضه و یا خرید و فروش توسط مالکین، ترسیم و صورت مجلس حاوی حدود و ثغور و مساحت و سهام مالکین قطعه مزبور را با تأیید آنها و نماینده وزارت جهاد کشاورزی تنظیم کند و بدون پرداخت مالیات و هزینه های ثبتی و حقوق دولتی توسط مالکین، طبق صورت مجلس تنظیمی و با رعایت مقررات ثبتی از جهت حفظ حقوق اشخاص سند مالکیت صادر نماید.

تقلیل درآمد متصوره در این ماده با کاهش هزینه های دولت در امر تولید از قبیل کاهش مصرف آب، انرژی، نیروی انسانی، ماشین آلات و نهادهای کشاورزی و نیز

استفاده بهینه از آنها و افزایش تولید ناشی از یکپارچه سازی اراضی که مالا به کاهش هزینه های عمومی می انجامد، جبران می گردد.

ماده ۶ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است ظرف مدت شش ماه از تاریخ تصویب این قانون با همکاری سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، آیین نامه اجرایی این قانون را تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران به مورد اجراء گذارد.

قانون فوق مشتمل بر شش ماده و یک تبصره در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ بیست و پنجم فروردین ماه یک هزار و سیصد و هشتاد و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۵/۱۱/۲۱ با اصلاحاتی در مواد (۱)، (۲) و (۳) از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد.

۳ - قانون حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه های مرزی

(مصوب ۱۳۶۲/۵/۱۸)

ماده ۱ - از تاریخ تصویب این قانون وظیفه حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه های مرزی و احیاناً اصلاح مسیر آنها با رعایت کامل اصل ۷۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با وزارت نیرو خواهد بود که با همکاری مداوم و مستمر وزارتخانه های کشور، کشاورزی، امور خارجه، دفاع (اداره جغرافیایی ارتش) و ژاندارمری (اداره مرزبانی) و با رعایت مفاد معاهدات و موافقتنامه ها و پروتکل های مرزی بین ایران و دول همجوار به نحوی که در این قانون مشخص می گردد نسبت به انجام امور فنی و اجرایی اقدام نماید.

تبصره - چنانچه به تشخیص وزارت نیرو استفاده از متخصصین (علاوه بر کادر شاغل در وزارتخانه ها و سازمان های وابسته) ضروری باشد، وزارت نیرو می تواند فقط متخصصین ایرانی مورد نیاز را استخدام نماید.

ماده ۲ - کمیته ای مرکب از نمایندگان مطلع وزارتخانه ها، سازمان برنامه و بودجه و سایر سازمان های ذیربط در وزارت نیرو تشکیل خواهد شد تا نسبت به ایجاد هماهنگی

و همکاری وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مذکور در ماده ۱ با وزارت نیرو و تعیین خط مشی کلی و اولویت‌ها و برنامه‌های مطالعاتی و اجرایی در مورد هر یک از رودخانه‌های مرزی و رفع مشکلات اتخاذ تصمیم نماید.

ماده ۳ - در صورتی که برای اجرای مفاد این قانون جابجایی مرز نشینان به تشخیص کمیته هماهنگی مندرج در ماده ۲ ضروری باشد. وزارت کشور حسب تقاضای کمیته مزبور مسئول انجام این جابجایی و پرداخت کلیه خسارات ناشی از آن به قیمت عادلانه خواهد بود.

ماده ۴ - وزارت کشاورزی حفظ و ایجاد پوشش نباتی و غرس اشجار برای تحکیم و تثبیت کناره‌ها و همچنین اجرای طرح‌های حفاظت خاک و آبخیزداری در حوزه آبخیز رودخانه‌های مرزی را به عهده خواهد داشت.

ماده ۵ - مسئولیت تطابق و هماهنگی تصمیمات کمیته مذکور در ماده ۲ با مفاد معاهدات، موافقتنامه‌ها، پروتکل، نقشه‌های مرزی منضم به معاهدات، مقررات بین‌الملل و خط‌مشی سیاست دولت جمهوری اسلامی و همچنین فراهم نمودن تسهیلات لازم در این خصوص با وزارت امور خارجه می‌باشد.

ماده ۶ - نقشه‌ها و عکس‌های هوایی مورد نیاز جهت اجرای مفاد این قانون بانظر و تأیید و در صورت لزوم مشارکت وزارت دفاع (اداره جغرافیایی ارتش) تهیه خواهد شد.

ماده ۷ - اداره مرزبانی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران موظف است براساس تصمیمات کمیته مندرج در ماده ۲ و عندالاقضاء ضمن تماس با مرزبانان دول همجوار تسهیلات لازم به منظور انجام طرح‌های مربوط به اجرای مفاد این قانون را برای وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط فراهم آورد.

ماده ۸ - دولت هرساله به تناسب نیازمندی‌های وزارت نیرو و سایر وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مربوط اعتبارات لازم برای اجرای این قانون را در بودجه کل کشور منظور خواهد نمود.

ماده ۹ - آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت نیرو با همکاری وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر ۹ ماده و یک تبصره در جلسه روز سه‌شنبه هجدهم مرداد ماه یکهزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۲/۵/۲۴ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۳۴ - ماده ۴۵ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین (مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸)

الف - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است درآمد حاصل از دریافت بهای پروانه‌های شکار و صید موضوع ماده ۸ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و بهای جانوران وحشی که از شکارچیان و متخلفین از قانون و مقررات شکار و صید دریافت می‌شود را به درآمد عمومی ۱ کشورها واریز نماید. همه‌ساله معادل هفتاد درصد (۷۰٪) مبالغ واریزی فوق از محل

اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه هر سال منظور می‌شود در اختیار سازمان مزبور قرار خواهد گرفت تا برابر آیین‌نامه‌ای که توسط سازمان مزبور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد به مأمورین و مخبرین سازمان یادشده پرداخت گردد.^۲

ب - معادل صد درصد (۱۰۰٪) مبالغ حق الزحمه کارشناسی و خدمات آزمایشگاهی که در اجرای قانون اجازه دریافت وجه در مقابل ارائه خدمات آزمایشگاهی و حق الزحمه کارشناسی مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۳ مجلس شورای اسلامی اخذ و به حساب درآمد عمومی کشور واریز می‌گردد از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه هر سال منظور می‌شود در اختیار سازمان حفاظت محیط زیست قرار می‌گیرد تا به

۱- عبارت «مصرف آن در موارد معین» از عنوان قانون مذکور به موجب قانون لغو موارد مصرف قانون وصول برخی از درآمدهای دولت مصوب ۱۳۷۶ حذف گردید.

۲- با تصویب قانون نحوه جبران زحمات و خسارات کارکنان سازمان حفاظت محیط زیست در ارتباط با جرایم زیست محیطی مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۱۲ لغو گردید.

مصرف تکمیل، تجهیز و توسعه آزمایشگاهها و انجام فعالیتهای مطالعاتی و پژوهشی و تشویق و ترغیب کارشناسان برسد.

ج - معادل صددرصد (۱۰۰٪) مبالغی که در اجرای قانون راجع به اجازه خشک کردن (تاکسیدرمی) جانوران برای اشخاص حقیقی و حقوقی در قبال دریافت حق الزحمه مصوب ۱۳۶۰/۱۲/۹ مجلس شورای اسلامی به حساب درآمد عمومی واریز می شود از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه هر سال منظور می شود در اختیار سازمان حفاظت محیط زیست قرار می گیرد به مصرف تکمیل، تجهیز و توسعه نمایشگاهها و کارگاههای خشک کردن جانوران (تاکسیدرمی) و انجام فعالیتهای هنری در موزه تاریخ طبیعی برسد.

د - به منظور فراهم نمودن امکانات و تجهیزات لازم جهت پیشگیری و جلوگیری از آلودگی ناشی از صنایع آلوده کننده، کارخانه ها و کارگاهها موظفند یک در هزار از فروش تولیدات خود را با تشخیص و تحت نظر سازمان حفاظت محیط زیست صرف کنترل آلودگی ها و جبران زیان ناشی از آلودگی ها و ایجاد فضای سبز نمایند. وجوه هزینه شده از این محل جزو هزینه های قابل قبول مؤسسه مربوط محاسبه خواهد شد. آیین نامه اجرایی این ماده توسط سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

۳۵ - از قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۲/۵/۲۶)

ماده ۵ - به منظور حفاظت از محیط زیست، شرکتها و واحدهای صنعتی و معدنی مکلفند تا دو درصد (۲٪) سود خالص خود را براساس آیین نامه ای که به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید، صرف امور پژوهشی و تحقیقات زیست محیطی نمایند.

۳۶ - از قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

(مصوب ۱۳۸۰/۱۰/۲۶ و اصلاحات بعدی) ۱

ماده ۱۸ - بندهای (۲) و (۳) ماده (۳۲) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸ به شرح ذیل اصلاح و دو بند به عنوان بندهای (۴) و (۵) به ماده مذکور اضافه می شود :

۲ - مجازات تخلفات رانندگی از ده هزار (۱۰/۰۰۰) ریال الی سیصد و پنجاه هزار (۳۵۰/۰۰۰) ریال تعیین می شود. جدول مربوط به تخلفات رانندگی و تغییرات بعدی با پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران خواهد بود.

۳ - وجوه حاصل از حریم رانندگی در خارج و داخل شهرها به حساب درآمد عمومی کشور نزد خزانه داری کل واریز می شود. معادل وجوه واریزی همه ساله در قوانین بودجه سالانه پیش بینی تا صرفاً به مصرف بهبود عبور و مرور برسد.

۴ - وزارتخانه های کشور و راه و ترابری مکلفند نسبت به تهیه آیین نامه راهنمایی و رانندگی و امور حمل و نقل و عبور و مرور اقدام نمایند تا پس از تصویب هیأت وزیران به موقع اجرا گذارده شود.

۵ - انجام معاینه فنی خودروها با رعایت مفاد این بند و متناسب با امکانات کشور اجباری است.

ستادهای معاینه فنی خودرو وابسته به شهرداری ها یا مراکز فنی مجاز وظیفه انجام معاینه و صدور برگه معاینه فنی را برعهده خواهند داشت. چگونگی اجرای این بند و زمان بندی و نظارت بر انجام آن و تعیین دوره های معاینه فنی انواع خودروها و هزینه مربوطه متناسب با امکانات هر منطقه به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست ۲ و وزارتخانه های کشور و راه و ترابری با

۱- طبق قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور کلیه مواد قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰ و تغییرات (الحاقیه های آن) در سال ۱۳۸۹ تنفیذ می گردد.

۲- تصویب نامه تعیین جدول مربوط به تخلفات رانندگی شهرها و جاده های کل کشور و میزان مجازات آنها در تاریخ ۱۳۸۲/۷/۲۹ به تصویب هیأت وزیران رسید و در تاریخ های ۱۳۸۲/۱۱/۱۵ و ۱۳۸۲/۷/۲۹ اصلاح شده است.

تصویب هیأت وزیران خواهد بود. نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است براساس تصویب نامه مذکور از تردد خودروهای فاقد برگ معاینه فنی جلوگیری نماید برای صدور هر برگ معاینه فنی مبلغ دو هزار (۲۰۰۰) ریال اخذ و به حساب درآمد عمومی کشور نزد خزانه داری کل واریز خواهد شد.

ماده ۶۴ - به سازمان حفاظت محیط زیست اجازه داده می شود که به منظور برنامه ریزی در امر بهره برداری از شکارگاهها در قبال دریافت وجه از شکارچیان نسبت به صدور دفترچه ویژه شناسایی اقدام بنماید. تعرفه مربوط به بهای صدور دفترچه به تفکیک دفترچه های گلوله زنی و ساچمه زنی به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۶۸ - به دولت اجازه داده می شود براساس پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و متناسب با عواملی همانند کاهش هزینه های دولتی ناشی از اصلاح ساختار اداری و کاهش نیروی انسانی و نرخ تورم، هر سه سال یک بار نسبت به کاهش یا افزایش مبالغ ریالی مشخص مندرج در قوانین و مقررات در زمینه میزان جرایم، تعرفه ها و خدمات دولتی، حقوقی دولتی و عناوین مشابه با رعایت مفاد برنامه های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران اقدام و مراتب را ابلاغ نماید.

ماده ۶۹ - کلیه اراضی املاک و ابنیه ای که برای استفاده وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی از جمله مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام یا تابع مقررات و قوانین خاص است به یکی از طرق قانونی تملک شده است و یا به نام آن وزارتخانه، مؤسسه خریداری شده یا می شود متعلق به دولت بوده و در اسناد مالکیت آنها نام دولت جمهوری اسلامی ایران به عنوان مالک با حق استفاده وزارتخانه یا مؤسسه مربوط درج می گردد. تغییر دستگاه بهره بردار در هر مورد به عهده هیأت وزیران می باشد. کلیه اسناد، سوابق، مدارک موجود مرتبط با این اموال در اختیار وزارت امور اقتصادی و دارایی (اداره کل اموال دولتی) قرار می گیرد و درخصوص واگذاری حق

استفاده از ساختمانهای مازاد دستگاههای مذکور مطابق بند (ب) ماده (۸۹) این قانون اقدام خواهد شد.

تبصره ۱ - اراضی ملی و دولتی و منابع طبیعی که حسب اختیارات قانونی دستگاهها برای واگذاری جهت مصارف عمومی یا اختصاصی اشخاص غیردولتی در اختیار آنها می‌باشد و تاکنون واگذار نشده ازجمله اراضی در اختیار وزارت جهاد کشاورزی موضوع مواد (۳۱) و (۳۲) لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی احیاء و واگذاری اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹/۱/۲۱ شورای انقلاب و اراضی موضوع قانون زمین شهری مصوب ۱۳۶۶/۶/۲ تابع مقررات مربوط است و چنانچه دستگاههای اجرایی، نیروهای مسلح و سازمانهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام یا تابع قوانین و مقررات خاص است برای نیازهای عمومی و عمرانی و یا عوض آن نیاز به این اراضی داشته باشند در حدی که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد با رعایت مفاد این ماده به صورت بلاعوض در اختیار آنها قرار خواهد گرفت.

در مورد اراضی واگذار شده توسط کمیسیونهای مواد (۳۱) و (۳۲) قانون مذکور و هیأتهای واگذاری زمین مشروط بر آنکه مطابق طرح مصوب احیاء گردیده‌اند چنانچه در داخل حریم و محدوده قانونی شهرها قرار گرفته و مالکیت اراضی به وزارت مسکن و شهرسازی یا سازمانهای تابعه منتقل گردیده است وزارت مسکن و شهرسازی و سازمانهای تابعه مکلفند اسناد این اراضی را با قیمت کارشناسی روز بدون لحاظ کردن ارزش افزوده ناشی از سرمایه‌گذاری انجام شده توسط سرمایه‌گذاران به آنها منتقل نمایند.

تبصره ۲ - فروش و واگذاری املاک و اراضی که دولت حق استفاده از آنها را در اختیار شرکتهای دولتی قرار داده است نیز موکول به تصویب هیأت وزیران است مگر آنکه مورد نیاز دستگاههای این ماده باشد که به ترتیب مقرر در آن در اختیار وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی قرار می‌گیرد.

تبصره ۳ - نحوه تنظیم اسناد اراضی و سایر اموال غیرمنقول طرحهای عمرانی موضوع ماده (۱۱۳) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۱ که مجری آن وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی می‌باشند تابع مقررات این ماده خواهد بود.

تبصره ۴ - تعیین بهره‌بردار، بهره‌برداری، چگونگی تنظیم سند عرصه و اعیان املاک و اراضی که برای استفاده دولت و یا مؤسسات دولتی وقف شده است با رعایت وقف نامه‌های مربوط تابع ترتیبات مقرر در این ماده خواهد بود.

تبصره ۵ - واگذاری حق استفاده از اراضی و املاک این قانون به نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی و مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه با تصویب هیأت وزیران در جهت تحقق اهداف و احکام برنامه‌های پنج‌ساله و قوانین مربوط امکان‌پذیر خواهد بود. پس از رفع نیاز آنها به تشخیص وزارتخانه مربوط و تصویب هیأت وزیران، ملک یا زمین مورد واگذاری به دولت اعاده خواهد شد.

تبصره ۶ - چنانچه املاک و اراضی که به موجب وظایف قانونی سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی در اختیار این سازمان قرار گرفته است، مورد نیاز دستگاههای دولتی باشد، حسب مورد با پیشنهاد وزیر یا بالاترین مقام اجرایی دستگاه مستقل و تصویب هیأت وزیران و با رعایت شرایط این ماده در اختیار آن دستگاه قرار می‌گیرد. سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی مکلف است برای تسهیل در اجرای این ماده فهرست اموال غیرمنقول در اختیار خود را به هیأت دولت ارائه نماید.

تبصره ۷ - عدم اجرای این قانون توسط هر یک از مقامات و کارمندان در حکم تصرف غیرمجاز در اموال دولتی محسوب می‌شود.

تبصره ۸ - به‌منظور فراهم‌آوردن موجبات تسریع در رفع اختلافات مربوط به ساختمانها، تأسیسات و اراضی وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شرکتهای دولتی و شرکتهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، نیروهای نظامی و انتظامی که در گذشته براساس نیازها و ضرورت‌های مختص اوایل انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی، بدون اخذ مجوز قانونی و موافقت

متصرف پیشین یا با موافقت آن تصرف گردیده و در حال حاضر مورد نیاز متصرفان پیشین می‌باشد کمیسیونی مرکب از نمایندگان تام‌الاختیار وزرای امور اقتصادی و دارایی، مسکن و شهرسازی، جهاد کشاورزی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و نماینده تام‌الاختیار وزراء یا بالاترین مقام اجرایی دستگاههای مستقل طرف اختلاف با مسئولیت معاونت حقوقی و امور مجلس رئیس‌جمهور تشکیل گردد.

اجرای حکم این ماده در مورد ساختمانهایی که مورد تصرف نهادها و نیروهای مسلح زیر نظر مقام معظم رهبری است با رعایت نظر موافق آن مقام خواهد بود آرای صادره کمیسیون فوق‌الذکر برای دستگاههای اجرایی ذیربط لازم‌الاجراء است.

در صورت عدم اجرای آراء مذکور در مهلت تعیین‌شده به هر دلیل توسط دستگاههای اجرایی ذیربط، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است معادل ارزش قیمت روز مایملک مورد تصرف را بنا به پیشنهاد کمیسیون مذکور برحسب مورد، بدون الزام به رعایت محدودیت‌های جابجایی در بودجه جاری و عمرانی، از بودجه سنواتی دستگاه مذکور کسر و به بودجه دستگاه اجرایی ذینفع اضافه نماید.

تبصره ۹ - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، اسناد اراضی و املاک دولتی را براساس این قانون و یا اعلام وزارت امور اقتصادی و دارایی و بدون نیاز به اخذ نظر سازمان متصرف و یا سازمانی که اسناد مالکیت را در اختیار دارد اصلاح و سند جدید صادر می‌نماید. با صدور سند جدید، اسناد قبلی از درجه اعتبار ساقط خواهد بود.

تبصره ۱۰ - وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است بانک اطلاعاتی جامع از اراضی و املاک دولت موضوع این قانون با استفاده از تجهیزات رایانه‌ای تهیه و در اختیار دستگاههای اجرایی قرار دهد.

ماده ۸۸ - در اجرای وظایف اجتماعی دولت به‌ویژه تکالیف مذکور در اصول بیست‌ونهم (۲۹) و سی‌ام (۳۰) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به‌منظور منطقی‌نمودن حجم و اندازه دولت و کاهش تدریجی اعتبارات هزینه‌ای و بهبود ارائه خدمات به مردم و جلب مشارکت بخش غیردولتی و توسعه اشتغال و صرف بودجه و

درآمدهای عمومی با رعایت اصول سوم (۳)، بیست و نهم (۲۹) و سیام (۳۰) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و مصالح عامه، وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی که عهده‌دار ارائه خدمات اجتماعی، فرهنگی، خدماتی و رفاهی از قبیل آموزش فنی و حرفه‌ای، آموزش عمومی، تربیت بدنی، درمان، توانبخشی، نگهداری از سالمندان، معلولین و کودکان بی سرپرست، کتابخانه‌های عمومی، مراکز فرهنگی و هنری خدمات شهری و روستایی، ایرانگردی و جهانگردی می‌باشند مجازند برای توسعه کمی کیفی خدمات خود و کاهش حجم تصدی‌های دولت براساس مقررات و ضوابط این ماده اقدامات ذیل را انجام دهند :

الف - اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی که متقاضی ارائه خدمات براساس مفاد این ماده می‌باشند می‌بایست صلاحیت‌های فنی و اخلاقی لازم و پروانه فعالیت از مراجع قانونی ذیربط داشته باشند.

ب - ارایه خدمات موضوع این ماده توسط بخش غیردولتی به سه روش خرید خدمات از بخش غیردولتی، مشارکت با بخش غیردولتی و واگذاری مدیریت بخش غیردولتی انجام می‌شود.

ج - دستگاههای اجرایی مشمول این ماده برای توسعه کمی خدمات خود با استفاده از ظرفیت‌های موجود در بخش غیردولتی (موضوع بند «الف») و با پرداخت هزینه سرانه خدمات، نسبت به خرید خدمات و ارایه آن به مردم طبق شرایط دولتی اقدام نمایند.

تبصره - برای ایجاد توسعه اینگونه واحدها، دولت موظف است حمایت‌های لازم از قبیل واگذاری زمین، ارایه خدمات زیربنایی و استفاده از تسهیلات وجوه اداره‌شده طبق ضوابط و به میزانی که در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌گردد اقدام نماید.

د - در اجرای بند (ب) ماده (۶۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، دستگاههای مشمول این ماده مجازند مراکز و

واحدهای خدماتی، اجتماعی و رفاهی موجود و یا نیمه تمام خود را به صورت اجاره به اشخاص حقیقی و حقوقی موضوع بند (الف) واگذار نمایند.

تبصره ۱ - در اجرای این بند، رعایت اولویتهای زیر مشروط به رعایت بند (الف) الزامی است.

- نهادهای عمومی غیردولتی نظیر شهرداریها و دهیاریها.

- مؤسسات عام المنفعه که براساس مجوزهای قانونی تشکیل شده یا می شوند.

- نهادهای متشکل از کارکنان دستگاه واگذارکننده، مشروط بر قطع رابطه استخدامی آنها با دستگاه دولتی.

- سایر اشخاص حقیقی و حقوقی

تبصره ۲ - واگذاری بناها و اموال دولتی که از نقایس ملی می باشند مشمول حکم این بند نمی گردد.

تبصره ۳ - تغییر کاربری مراکز و واحدهایی که واگذار می شوند ممنوع می باشد. در موارد استثنایی با ذکر دلایل موجه و پس از دریافت مابه التفاوت ارزش افزوده ناشی از تغییر کاربری به نفع دولت یا پیشنهاد بالاترین مقام دستگاه اجرایی ذیربط و تصویب هیأت وزیران بلامانع است.

تبصره ۴ - تعیین میزان اجاره و قیمت گذاری کلیه اموال منقول و غیرمنقول در واحدهای مشمول این بند یا لحاظ نمودن کاربری آنها براساس متوسط نظر سه نفر کارشناس رسمی دادگستری صورت می گیرد.

تبصره ۵ - اجرای این بند از طریق نشر آگهی در روزنامه های کثیرالانتشار برای اطلاع عموم از شرایط دستگاه اجرایی انجام خواهد شد.

ه - دستگاههای مشمول این ماده می توانند براساس قرارداد منعقد با نهادهای عمومی غیردولتی، مؤسسات عمومی عام المنفعه، تعاونیهایی که از پرسنل منفک شده از دستگاه اجرایی تشکیل شده است و واجد شرایط مذکور در بند (الف) می باشند، مدیریت واحدهای خود را با حفظ مالکیت دولت بر اموال منقول و غیرمنقول به آنها

واگذار نمایند. در اینصورت این واحدها براساس ضوابط حاکم بر واحد طرف قرارداد اداره خواهند شد.

تبصره ۱ - مسئولیت حفظ و حراست و تعمیر و نگهداری اموال دولت به عهده طرف قرارداد می باشد.

تبصره ۲ - اینگونه واحدها موظفند با دریافت سرانه متناسب که از دستگاههای اجرایی ذیربط دریافت می نمایند براساس تعرفه های مصوب توسط مراجع ذیربط براساس بند (ز) این ماده خدمت نمایند.

تبصره ۳ - طرف قرارداد موظف است ضمن حفظ کاربری واحد مربوطه در صورت تقاضای کارکنان برای ادامه خدمت در آن واحدها حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) از کارکنان شاغل را به عنوان مأمور نپذیرد و حقوق و مزایای آنها را طبق احکام رسمی پرداخت نماید بقیه کارکنان در سایر واحدهای دستگاه ذیربط اشتغال خواهند یافت.

و - تعیین سیاستهای اجرایی، استانداردها، اعمال نظارت حاکمیت دولت برای اینگونه واحدها با رعایت قوانین مربوطه توسط بالاترین مقام دستگاه ذیربط انجام خواهد شد.

ز - تعرفه ارایه خدمات توسط بخش های غیردولتی فوق الذکر مطابق ضوابط قانونی مربوط تعیین می گردد و در مواردی که ضابطه قانونی مشخص وجود ندارد با پیشنهاد وزیر و یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی ذیربط به تصویب شورای اقتصادی خواهد رسید.

ج - دولت موظف است به منظور کاهش هزینه های جاری و حجم تصدی های دولت، برنامه اجرایی این ماده را حسب وظایف مربوط، شامل هدف های کمی و میزان صرفه جویی در هزینه های دولتی و میزان اعتبار مربوط برای پرداخت یارانه ها به بخش غیردولتی را همه ساله در لوائح بودجه سنواتی منظور نماید.

ط - کلیه درآمدهای دستگاههای دولتی حاصل از این ماده به حساب خزانه داری کل واریز می گردد.

ی - آیین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر ظرف مدت سه ماه توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و با همکاری دستگاههای ذیربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۱۱۱ - شهرکهای صنعتی غیردولتی از امتیازات مقرر در قانون راجع به تأسیس شرکت شهرکهای صنعتی ایران مصوب ۱۳۶۲/۱۲/۷ و اصلاحیه‌های بعدی آن برخوردار می‌گردند.

ماده ۱۱۲ - اجازه داده می‌شود براساس تعرفه‌هایی که به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی و سازمان محیط زیست به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، درآمد حاصل از صدور مجوز بهره‌برداری و استحصال آرتمیا در پارک ملی دریاچه ارومیه به حساب درآمد عمومی (نزد خزانه‌داری کل واریز گردد).

۳۷ - قانون مالیات بر ارزش افزوده

(مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷)

فصل اول - کلیات و تعاریف

ماده ۱ - عرض کالاها و ارائه خدمات در ایران و همچنین واردات و صادرات آنها مشمول مقررات این قانون می‌باشد.

ماده ۲ - منظور از مالیات در این قانون، به استثناء موارد مندرج در فصول هشتم و نهم، مالیات بر ارزش افزوده می‌باشد.

ماده ۳ - ارزش افزوده در این قانون، تفاوت بین ارزش کالاها و خدمات عرضه‌شده با ارزش کالاها و خدمات خریداری یا تحصیل‌شده در یک دوره معین می‌باشد.

ماده ۴ - عرضه کالا در این قانون، انتقال کالا از طریق هر نوع معامله است.

تبصره - کالاهای موضوع این قانون که توسط مؤدی خریداری، تحصیل یا تولید می‌شود در صورتی که برای استفاده شغلی به‌عنوان دارایی در دفاتر ثبت گردد یا برای مصارف شخصی برداشته شود. عرضه کالا به خود محسوب و مشمول مالیات خواهد شد.

ماده ۵ - ارائه خدمات در این قانون، به استثناء موارد مندرج در فصل نهم، انجام خدمات برای غیر در قبال ما به ازاء می‌باشد.

ماده ۶ - واردات در این قانون، ورود کالا یا خدمت از خارج از کشور یا از مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی به قلمرو گمرکی کشور می‌باشد.

ماده ۷ - صادرات در این قانون، صدور کالا یا خدمت به خارج از کشور یا به مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی می‌باشد.

ماده ۸ - اشخاصی که به عرضه کالا و ارائه خدمت و واردات و صادرات آنها مبادرت می‌نمایند. به‌عنوان مؤدی شناخته شده و مشمول مقررات این قانون خواهند بود.

ماده ۹ - معاوضه کالاها و خدمات در این قانون، عرضه کالا یا خدمت از طرف هر یک از متعاملین تلقی و به‌طور جداگانه مشمول مالیات می‌باشد.

ماده ۱۰ - هر سال شمسی به چهار دوره مالیاتی سه‌ماهه، تقسیم می‌شود. در صورتی که شروع یا خاتمه فعالیت مؤدی در خلال یک دوره مالیاتی باشد، زمان فعالیت مؤدی طی دوره مربوط یک دوره مالیاتی تلقی می‌شود.

وزیر امور اقتصادی و دارای مجاز است با پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور مدت دوره مالیاتی را برای هر گروه از مؤدیان دو یا یک ماهه تعیین نماید.

ماده ۱۱ - تاریخ تعلق مالیات به شرح زیر است :

الف - در مورد عرضه کالا

۱ - تاریخ صورتحساب، تاریخ تحویل کالا یا تاریخ تحقق معامله کالا، هر کدام که مقدم باشد، حسب مورد :

۲ - در موارد مذکور در تبصره ماده (۴) این قانون، تاریخ ثبت دارایی در دفاتر یا تاریخ شروع استفاده هر کدام که مقدم باشد یا تاریخ برداشت، حسب مورد :

۳ - در مورد معاملات موضوع ماده (۹) این قانون، تاریخ معاوضه.

ب - در مورد ارائه خدمات :

- ۱ - تاریخ صورتحساب با تاریخ ارائه خدمت، هر کدام که مقدم باشد حسب مورد
- ۲ - در مورد معاملات موضوع ماده (۹) این قانون، تاریخ معاوضه.
- ج - در مورد صادرات و واردات :
- در مورد صادرات، هنگام صدور (از حیث استرداد) و در مورد واردات تاریخ ترخیص کالا از گمرک و درخصوص خدمت، تاریخ پرداخت ما به ازاء تبصره - در صورت استفاده از ماشینهای صندوق، تاریخ تعلیق مالیات، تاریخ ثبت معامله در ماشین می باشد.
- فصل دوم - معافیتها
- ماده ۱۲ - عرضه کالاها و ارائه خدمات زیر و همچنین واردات آنها حسب مورد از پرداخت مالیات معاف می باشد :
- ۱ - محصولات کشاورزی فرآوری نشده
- ۲ - دام و طیور زنده آبزیان، زنبور عسل و نوغان
- ۳ - انواع کود، سم، بذر و نهال.
- ۴ - آرد خبازی، نان، گوشت، قند، شکر، برنج، حبوبات و سویا، شیر پنی، روغن نباتی و شیرخشک مخصوص تغذیه کودکان.
- ۵ - کتاب، مطبوعات، دفاتر تحریر و انواع کاغذ چاپ، تحریر و مطبوعات.
- ۶ - کالاهای اهدایی به صورت بلاعوض به وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی با تأیید هیأت وزیران و حوزه های علمیه با تأیید حوزه گیرنده هدایا :
- ۷ - کالاهایی که همراه مسافر و برای استفاده شخصی تا میزان معافیت مقرر طبق مقررات صادرات و واردات، وارد کشور می شود، مازاد بر آن طبق مقررات این قانون مشمول مالیات خواهد بود.
- ۸ - اموال غیرمنقول،

- ۹ - انواع دارو، لوازم مصرفی درمانی، خدمات درمانی (انسانی، حیوانی و گیاهی) و خدمات توانبخشی و حمایتی.
- ۱۰ - خدمات مشمول مالیات بر درآمد حقوق، موضوع قانون مالیاتهای مستقیم.
- ۱۱ - خدمات بانکی و اعتباری بانکها، مؤسسات و تعاونیهای اعتباری و صندوقهای قرض الحسنه مجاز و صندوق تعاون.
- ۱۲ - خدمات حمل و نقل عمومی و مسافربری درون و برون شهری جاده‌ای، ریلی، هوایی و دریایی.
- ۱۳ - فرش دستباف
- ۱۴ - انواع خدمات پژوهشی و آموزشی که طبق آیین‌نامه‌ای که با پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های علوم تحقیقات و فناوری، امور اقتصادی و دارایی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، آموزش و پرورش و کار و امور اجتماعی طرف مدت شش ماه از تاریخ تصویب این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد :
- ۱۵ - خوراک دام و طیور.
- ۱۶ - رادار و تجهیزات کمک ناوبری هوانوردی ویژه فرودگاهها براساس فهرستی که به پیشنهاد مشترک وزارت راه و ترابری و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و ظرف مدت شش ماه از تاریخ تصویب این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.
- ۱۷ - اقلام با مصارف صرفاً دفاعی (نظامی و انتظامی) و امنیتی براساس فهرستی که به پیشنهاد مشترک وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. فهرست مذکور از اولین دوره مالیاتی پس از تصویب هیأت وزیران قابل اجراء خواهد بود.
- ماده ۱۳ - صادرات کالا و خدمات به خارج از کشور از طریق مبادی خروجی رسمی، مشمول مالیات موضوع این قانون نمی‌باشد و مالیاتهای پرداخت‌شده بابت آنها با ارائه برگه خروجی صادره توسط گمرک (در مورد کالا) و اسناد و مدارک مثبته، مسترد می‌گردد.

تبصره - مالیاتهای پرداختی بابت کالاهای همراه مسافران تبعه کشورهای خارجی از تاریخ خرید آنها تا تاریخ خروج از کشور بیش از دو ماه نگذشته باشد. از محل وصولیهای جاری درآمد مربوط هنگام خروج از کشور در مقابل ارائه اسناد و مدارک مثبت مشمول استرداد خواهد بود.

ضوابط اجرایی این ماده توسط سازمان امور مالیاتی کشور تهیه و به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد.

فصل سوم - مأخذ، نرخ و نحوه محاسبه مالیات

ماده ۱۴ - مأخذ محاسبه مالیات، بهای کالا یا خدمت مندرج در صورتحساب خواهد بود. در مواردی که صورتحساب موجود نباشد و یا از ارائه آن خودداری شود و یا به موجب اسناد و مدارک مثبت احراز شود که ارزش مندرج در آنها واقعی نیست، مأخذ محاسبه مالیات بهای روز کالا یا خدمت به تاریخ روز تعلق مالیات می‌باشد.

تبصره - موارد زیر جزء محاسبه مالیات نمی‌باشد :

الف - تحقیقات عطایی.

ب - مالیات موضوع این قانون که قبلاً توسط عرضه‌کننده کالا یا خدمات پرداخت شده است :

ج - سایر مالیاتهای غیرمستقیم و عوارضی که هنگام عرضه کالا یا خدمت به آن تعلق گرفته است.

ماده ۱۵ - مأخذ محاسبه مالیات واردات کالا، عبارت است از ارزش گمرکی کالا (قیمت خرید، هزینه حمل و نقل و حق بیمه) به علاوه حقوق ورودی (حقوق گمرکی و سود بازرگانی) مندرج در اوراق گمرکی.

تبصره - مأخذ محاسبه مالیات واردات خدمت، عبارت است از معادل ارزش ریالی مربوطه به ما به ازاء واردات خدمت مزبور.

ماده ۱۶ - نرخ مالیات بر ارزش افزوده، یک و نیم درصد (۱/۵٪) می‌باشد.

تبصره - نرخ مالیات بر ارزش افزوده کالاهای خاص به شرح زیر تعیین می‌گردد.

۱ - انواع سیگار و محصولات دخانی، دوازده درصد (۱۲٪).

۲ - انواع بنزین و سوخت هواپیما، بیست درصد (۲۰٪).

ماده ۱۷ - مالیاتهایی که مؤدیان در موقع خرید کالا یا خدمت برای فعالیتهای اقتصادی خود به استناد صورتحسابهای صادره موضوع این قانون پرداخت نموده‌اند، حسب مورد از مالیاتهای وصول‌شده توسط آنها کسر و یا به آنها مسترد می‌گردد. ماشین‌آلات و تجهیزات خطوط تولید نیز از جمله کالای مورد استفاده برای فعالیتهای اقتصادی مؤدی محسوب می‌گردد.

تبصره ۱ - در صورتی که مؤدیان مشمول حکم این ماده در هر دوره مالیاتی اضافه پرداخت داشته باشند. مالیات اضافه پرداخت‌شده به حساب مالیات دوره‌های بعد مؤدیان منظور خواهد شد و در صورت تقاضای مؤدیان، اضافه مالیات پرداخت‌شده از محل وصولی‌های جاری درآمد مربوط مسترد خواهد شد.

تبصره ۲ - در صورتی که مؤدیان به عرضه کالا یا خدمت معاف از مالیات موضوع این قانون اشتغال داشته باشند و یا طبق مقررات این قانون مشمول مالیات نباشد، مالیاتهای پرداخت شده بابت خرید کالا یا خدمت تا این مرحله قابل استرداد نمی‌باشد.

تبصره ۳ - در صورتی که مؤدیان به عرضه توأم کالاها یا خدمات مشمول مالیات و معاف از مالیات اشتغال داشته باشند، صرفاً مالیاتهای پرداخت‌شده مربوط به کالاها یا خدمات مشمول مالیات در حساب مالیاتی مؤدی منظور خواهد شد.

تبصره ۴ - مالیات بر ارزش افزوده و عوارض پرداختی مؤدیان بابت کالاهای خاص موضوع تبصره ماده (۱۶) و بندهای (ب)، (ج) و (د) و ماده (۳۸) این قانون، صرفاً در مراحل واردات، تولید و توزیع مجدد آن کالاها توسط واردکنندگان و توزیع‌کنندگان آن قابل کسر از مالیاتهای وصول‌شده و یا قابل استرداد به آنها خواهد بود.

تبصره ۵ - آن قسمت از مالیاتهای ارزش افزوده پرداختی مؤدیان که طبق مقررات این قانون قابل کسر از مالیاتهای وصول‌شده یا قابل استرداد نیست، جزء هزینه‌های قابل قبول موضوع قانون مالیاتهای مستقیم محسوب می‌شود.

تبصره ۶ - مبالغ اضافه دریافتی از مؤدیان بابت مالیات موضوع این قانون، در صورتی که ظرف سه ماه از تاریخ درخواست مؤدی مسترد نشود، مشمول خسارتی به میزان دو درصد (۲٪) در ماه نسبت به مبلغ مورد استرداد و مدت تأخیر خواهد بود.

تبصره ۷ - مالیاتهای که در موقع خرید کالاها و خدمات توسط شهرداری‌ها و دهیاریها برای انجام وظایف و خدمات قانونی پرداخت می‌گردد. طبق مقررات این قانون، قابل تهاتر و یا استرداد خواهد بود.

فصل چهارم - وظایف و تکالیف مؤدیان

ماده ۱۸ - مؤدیان مکلفند به ترتیبی که سازمان امور مالیاتی کشور تعیین و اعلام می‌نماید نسبت به ارائه اطلاعات درخواستی سازمان مذکور و تکمیل فرمهای مربوطه اقدام و ثبت‌نام نمایند.

ماده ۱۹ - مؤدیان مکلفند در قبال عرضه کالا یا خدمات موضوع این قانون، صورتحسابی با رعایت قانون نظام صنفی و حاوی مشخصات متعاملین و مورد معامله به ترتیبی که توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین و اعلام می‌شود، صادر و مالیات متعلق را در ستون مخصوص درج و وصول نمایند. در مواردی که از ماشینهای فروش استفاده می‌شود، نوار ماشین جایگزین صورتحساب خواهد شد.

تبصره - کالاهای مشمول مالیات که بدون رعایت مقررات و ضوابط این قانون عرضه گردد. علاوه بر جرایم متعلق و سایر مقررات مربوط موضوع این قانون، کالای قاچاق محسوب و مشمول قوانین و مقررات مربوط می‌شود.

ماده ۲۰ - مؤدیان مکلفند، مالیات موضوع این قانون را در تاریخ تعلق مالیات، محاسبه و از طرف دیگر معامله وصول نمایند.

تبصره ۱ - گمرک جمهوری اسلامی ایران مکلف است مالیات موضوع این قانون را قبل از ترخیص از واردکنندگان کالا وصول و در پروانه‌های گمرکی و یا فرمهای مربوط حسب مورد درج نماید و اطلاعات مربوط به اشخاص حقیقی و حقوقی مشمول مقررات این قانون را حداکثر به صورت ماهانه به سازمان امور مالیاتی کشور ارائه نموده

و امکان دسترسی همزمان سازمان امور مالیاتی کشور به پایگاههای اطلاعاتی ذیربط را فراهم آورد.

گمرک جمهوری اسلامی ایران مکلف است مالیات وصولی هر ماه را با پانزدهم ماه بعد به حساب مخصوصی نزد خزانه‌داری کل کشور که به این منظور توسط سازمان امور مالیاتی کشور اعلام می‌گردد واریز نماید.

تبصره ۲ - وارکنندگان خدمات مکلفند مالیات متعلق به خدمات خریداری شده از خارج از کشور را محاسبه و پرداخت نمایند.

ماده ۲۱ - مؤدیان مالیاتی مکلفند، اظهارنامه هر دوره مالیاتی را طبق نمونه و دستورالعملی که توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین و اعلام می‌شود، حداکثر ظرف پانزده روز از تاریخ انقضاء هر دوره به ترتیب مقرر تسلیم و مالیات متعلق و به دوره را پس از کسر مالیاتهایی که طبق مقررات این قانون پرداخت کرده‌اند و قابل کسر می‌باشد، در مهلت مقرر مذکور به حسابی که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) تعیین و توسط سازمان امور مالیاتی کشور اعلام می‌گردد، واریز نمایند.

تبصره ۱ - چنانچه مدت فعالیت شغلی مؤدی کمتر از مدت یک دوره مالیاتی باشد، تکلیف مقرر در این ماده نسبت به مدت یادشده نیز جاری می‌باشد.

تبصره ۲ - اشخاص حقیقی و حقوقی که بیش از یک محل شغل یا فعالیت دارند، تسلیم اظهارنامه و پرداخت مالیات برای هر محل شغل یا فعالیت به‌طور جداگانه الزامی است.

تبصره ۳ - در مورد کارگاهها و واحدهای تولیدی، خدماتی و بازرگانی که نوع فعالیت آنها ایجاد دفتر، فروشگاه یا شعبه در یک یا چند محل دیگر را اقتضاء نماید، تسلیم اظهارنامه واحد مطابق دستورالعملی است که توسط سازمان امور مالیاتی کشور اعلام می‌گردد.

تبصره ۴ - مؤدیانی که محل ثابت برای شغل خود ندارند، محل سکونت آنان از لحاظ تسلیم اظهارنامه و سایر امور مالیاتی مناط اعتبار خواهد بود.

ماده ۲۲ - مؤدیان مالیاتی در صورت انجام ندادن تکالیف مقرر در این قانون و یا در صورت تخلف از مقررات این قانون، علاوه بر پرداخت مالیات متعلق و جریمه تأخیر، مشمول جریمه‌ای به شرح زیر خواهد بود :

۱ - عدم ثبت نام مؤدیان در مهلت مقرر معادل هفتادوپنج درصد (۷۵٪) مالیات متعلق تا تاریخ ثبت نام یا شناسایی حسب مورد :

۲ - عدم صدور صورتحساب معادل یک برابر مالیات متعلق

۳ - عدم درج صحیح قیمت در صورتحساب معادل یک برابر مابه‌التفاوت مالیات متعلق.

۴ - عدم درج و تکمیل اطلاعات صورتحساب طبق نمونه اعلام شده معادل بیست و پنج درصد (۲۵٪)

۵ - عدم تسلیم اظهارنامه از تاریخ ثبت نام یا شناسایی به بعد حسب مورد، معادل پنجاه درصد (۵۰٪)

۶ - عدم ارائه دفاتر یا اسناد و مدارک حسب مورد معادل بیست و پنج درصد (۲۵٪) مالیات متعلق.

ماده ۲۳ - تأخیر در پرداخت مالیاتهای موضوع این قانون در مواعد مقرر، موجب تعلق جریمه‌ای به میزان دو درصد (۲٪) در ماه، نسبت به مالیات پرداخت نشده و مدت تأخیر خواهد بود.

فصل پنجم - سازمان مالیات بر ارزش افزوده و وظایف و اختیارات آن

ماده ۲۴ - سازمان امور مالیاتی کشور موظف است ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون، ساختار و تشکیلات مورد نیاز خود را از طریق وزیر امور اقتصادی و دارایی به رئیس‌جمهور پیشنهاد نماید. سازمان امور مالیاتی کشور می‌تواند در ایجاد تشکیلات استانی بدون رعایت سطح تقسیمات کشوری و متناسب با توان اقتصادی هر

استان (منطقه) اقدام نماید. این تشکیلات پیشنهادی پس از تأیید رئیس‌جمهور قابل اجراء خواهد بود.

تبصره - به سازمان امور مالیاتی کشور اجازه داده می‌شود نیروی انسانی متخصص مورد نیاز برای اجراء این قانون را در چهارچوب تشکیلات سازمانی منصوب از محل نیروهای موجود و کمبود آن را از طریق برگزاری آزمون استخدامی اختصاصی، انتخاب و استخدام نماید. سازمان امور مالیاتی کشور می‌تواند تا ده درصد (۱۰٪) از مجوز استخدام مذکور را از بین دارندگان مدرک تحصیلی دانشگاهی، بدون انتشار آگهی و برگزاری آزمون به استخدام درآورد.

ماده ۲۵ - شناسایی، نحوه رسیدگی و تشخیص، مطالبه و وصول مالیاتها به سازمان امور مالیاتی کشور محول می‌شود. عناوین شغلی، شرایط احراز مشاغل از نظر تحصیلات و تجربه، وظایف و نحوه انجام‌دادن تکالیف و تعیین اختیارات و برخورداری از صلاحیتهای هر یک از کارکنان سازمان مزبور در کشور و همچنین ترتیبات اجرایی احکام مقرر در این قانون به استثناء موادی که برای آن دستورالعمل یا آیین‌نامه پیش‌بینی شده است. به موجب ترتیبات ماده (۲۱۹) قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۳۸/۱۱/۲۷ خواهد بود.

ماده ۲۶ - در مواردی که مأموران ذیربط سازمان امور مالیاتی جهت رسیدگی به اظهارنامه یا بررسی میزان معاملات به مؤدیان مراجعه و دفاتر و اسناد و مدارک آنان را درخواست نمایند، مؤدیان و خریداران مکلف به ارائه دفاتر و اسناد و مدارک درخواستی حسب مورد می‌باشند و در صورت عدم ارائه دفاتر و اسناد و مدارک مورد نیاز، متخلف مشمول جریمه مقرر در ماده (۲۲) این قانون محسوب گردیده و مالیات متعلق به موجب دستورالعملی که سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌کند، به صورت علی‌الرأس تشخیص داده و مطالبه و وصول خواهد شد.

ماده ۲۷ - مؤدیان موضوع این قانون می‌تواند تنظیم گزارشهای حسابرسی مالیات بر ارزش افزوده خود را به سازمان حسابرسی جمهوری اسلامی ایران با مؤسسات

حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ارجاع نمایند. اشخاص مذکور در صورت قبول درخواست مؤدی مکلفند گزارش حسابرسی مالیات بر ارزش افزوده را با رعایت شرایط زیر و طبق نمونه و دستورالعملی که سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌کند، تنظیم نموده و جهت تسلیم به اداره امور مالیاتی مربوط در اختیار مؤدی قرار دهند.

الف - اظهارنظر نسبت به کفایت اسناد و مدارک حسابداری برای امر حسابرسی مالیات بر ارزش افزوده طبق مفاد قوانین و مقررات و استانداردهای حسابداری.

ب - تعیین مآخذ مشمول مالیات و مالیات متعلق هر دوره مالیاتی براساس مفاد این قانون و مقررات مربوط.

تبصره ۱ - اداره امور مالیاتی گزارش حسابرسی مالیاتی را که با رعایت شرایط اخیرالذکر این ماده تنظیم شود، بدون رسیدگی قبول و مطابق مقررات مربوط برگه مطالبه صادر می‌کند، قبول گزارش حسابرسی مالیاتی هر دوره مالیاتی موکول به آن است که مؤدی گزارش مزبور را به همراه اظهارنامه مالیاتی دوره مزبور و یا حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ انقضاء مهلت تسلیم اظهارنامه، تسلیم اداره مالیاتی مربوط نموده باشد.

تبصره ۲ - سازمان امور مالیاتی کشور می‌توان حسابرسی مالیات بر ارزش افزوده اشخاص حقیقی و حقوقی را به سازمان حسابرسی جمهوری اسلامی ایران با حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی واگذار نماید. در این صورت، پرداخت حق الزحمه، طبق مقررات مربوط به عهده سازمان امور مالیاتی کشور می‌باشد.

ماده ۲۸ - به منظور ارتقاء فرهنگ مالیاتی پرداخت‌کنندگان مالیات و ارائه خدمات مشاوره‌ای صحیح در امور مالیاتی به مؤدیان مالیاتی بر مبنای قوانین و مقررات کشور و همچنین ارائه خدمات نمایندگی مورد نیاز آنان برای مراجعه به ادارات و مراجع مالیاتی، نهادی به نام «جامعه مشاوران رسمی مالیاتی ایران» تأسیس می‌شود تا با پذیرش اعضای ذیصلاح در این باره فعالیت نماید، کلیه مراجع ذیربط دولتی مکلفند پس از ارائه

برگه نمایندگی معتبر ازسوی مشاوران مالیاتی عضو جامعه در حوزه وظایف قانونی خود و در حدود مقررات مالیاتی با آنان همکاری نمایند.

اساسنامه جامعه ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط سازمان امور مالیاتی کشور تهیه و با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۲۹ - در مواردی که اوراق مطالبه یا برگه استرداد مالیات اضافه پرداختی به مؤدی ابلاغ می‌شود، در صورتی که مؤدی معترض باشد، می‌تواند ظرف بیست روز پس از ابلاغ اوراق یاد شده اعتراض کتبی خود را به اداره امور مالیاتی مربوط برای رفع اختلاف تسلیم نماید و در صورت رفع اختلاف با مسئول ذیربط، پرونده مختومه می‌گردد. چنانچه مؤدی در مهلت مذکور کتباً اعتراض ننماید، مبالغ مندرج در اوراق مطالبه مالیات و یا برگه استرداد مالیات اضافه پرداختی به استثناء مواردی که اوراق موضوع این ماده ابلاغ قانونی شده باشد، حسب مورد قطعی محسوب می‌گردد.

در صورتی که مؤدی ظرف مهلت مقرر در این ماده اعتراض خود را کتباً به اداره امور مالیاتی مربوط تسلیم نماید، ولی رفع اختلاف نشده باشد و همچنین در مواردی که اوراق مذکور ابلاغ قانونی شده باشد، پرونده امر ظرف بیست روز از تاریخ دریافت اعتراض تا تاریخ انقضای مهلت اعتراض در موارد ابلاغ قانونی جهت رسیدگی به هیأت حل اختلاف مالیاتی موضوع قانون مالیاتهای مستقیم احاله می‌شود.

ماده ۳۰ - کلیه بانکها، مؤسسات و تعاونی‌های اعتباری، صندوقهای قرض‌الحسنه و صندوق تعاون مکلفند صرفاً اطلاعات و اسناد لازم مربوط به درآمد مؤدیان را که در امر تشخیص و وصول مالیات مورد استفاده می‌باشد، حسب درخواست رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور به سازمان مزبور اعلام نمایند.

اشخاص مزبور در صورت عدم ارائه اطلاعات و اسناد مذکور مسئول جبران زیان وارده به دولت خواهند بود.

ماده ۳۱ - شهرداری‌ها مکلفند، اطلاعات موجود در پایگاههای اطلاعاتی خود مربوط به املاک، مشاغل و سایر موارد که در امر شناسایی یا تشخیص عملکرد مالی مؤدیان مورد نیاز سازمان امور مالیاتی کشور می‌باشد، را حسب درخواست رئیس کل سازمان مذکور در اختیار این سازمان قرار داده و امکان دسترسی همزمان سازمان امور مالیاتی کشور به این اطلاعات را در پایگاههای اطلاعاتی ذیربط فراهم آورند.

ماده ۳۲ - رسیدگی به تخلفات مأموران مالیاتی، تابع احکام مربوط به قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ خواهد بود. اجراء این ماده مانع از اعمال اختیارات رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور ناشی از سایر قوانین نخواهد بود.

ماده ۳۳ - احکام مربوط به فصول هشتم و نهم باب چهارم و فصل سوم باب پنجم و مواد (۱۶۷)، (۱۹۱)، (۲۰۲)، (۲۳۰) تا (۲۳۳) قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ در مورد مالیاتهای مستقیم و مالیاتهای این قانون جاری است حکم ماده (۲۵۱) قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ در مورد این قانون جاری نخواهد بود.

فصل ششم - سایر مقررات

ماده ۳۴ - مؤدیان مشمول مالیات موضوع این قانون مکلفند از ذخایر، صورتحسابها و سایر فرمهای مربوط، ماشینهای صندوق و یا سایر وسایل و روشهای نگهداری حساب که سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌کند، استفاده نمایند. مدارک مذکور باید به مدت ده سال بعد از سال مالی مربوط توسط مؤدیان نگهداری و در صورت مراجعه مأموران مالیاتی به آنان ارائه شود.

ماده ۳۵ - سازمان امور مالیاتی کشور موظف است طرح لازم برای توسعه تجهیز، آموزش و تربیت کارکنان مالیاتی، آموزش و ترویج فرهنگ مالیاتی از طریق رسانه‌ها و سازوکارهای مناسب در سطح کشور در طول یک دوره زمانی حداکثر پنجساله را تهیه و تنظیم نماید. همچنین سازمان مذکور مجاز است، برای اجرای این قانون نسبت به تملک انواع دارایی‌های سرمایه‌ای (از جمله فضای اداری و تجهیزات مورد نیاز) اقدام

نماید دولت مکلف است اعتبار و مجوزهای مورد نیاز برای اجراء این ماده را در لوايح بودجه سالانه کل کشور منظور نماید.

ماده ۳۶ - بودجه سازمان امور مالیاتی کشور و واحدهای استانی ذیربط هر سال به صورت متمرکز در ردیف جداگانه‌های در قوانین بودجه منظور و به طور صددرصد (۱۰۰٪) تخصیص یافته تلقی می‌شود و جهت انجام هزینه‌های جاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌های ستاد سازمان و واحدهای استانی در اختیار سازمان مزبور قرار داده می‌شود.

ماده ۳۷ - یک در هزار از وجوهی که بابت مالیات، عوارض و جرایم متعلق این قانون وصول می‌گردد، در حساب مخصوصی در خزانه به نام سازمان امور مالیاتی کشور واریز می‌گردد و معادل آن از محل اعتباری که در قوانین بودجه سنواتی منظور می‌گردد، در اختیار سازمان مزبور قرار خواهد گرفت تا برای آموزش، تشویق و جایزه به مصرف‌کنندگان و مؤدیان هزینه نماید وجوه پرداختی به استناد این بند از شمول مالیات و کلیه مقررات مقایر مستثنی است.

یک نفر از اعضاء کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی با تصویب مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر به اقدامات سازمان امور مالیاتی کشور در این مورد تعیین می‌گردد.

وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است سالانه گزارشی از میزان و نحوه توزیع وجوه موضوع این ماده بیان مصرف‌کنندگان و مؤدیان را به کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

فصل هفتم - عوارض کالاها و خدمات

ماده ۳۸ - نرخ عوارض شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در رابطه با کالا و خدمات مشمول این قانون، علاوه بر نرخ مالیات موضوع ماده (۱۶) این قانون، به شرح زیر تعیین می‌گردد :

الف - کلیه کالاها و خدمات مشمول نرخ صدر ماده (۱۶) این قانون، یک و نیم درصد (۱/۵٪).

ب - انواع سیگار و محصولات دخانی، سه درصد (۳٪).

ج - انواع بنزین و سوخت هواپیما در درصد (۱۰٪).

د - نفت سفید و نفت گاز. (۱۰٪) و نفت کوره پنج درصد (۵٪).

تبصره ۱ - واحدهای تولید آلاینده محیط زیست که استانداردها ضوابط حفاظت از محیط زیست را رعایت نمی‌نمایند، طبق تشخیص و اعلام سازمان حفاظت محیط زیست (تا پانزدهم اسفندماه هر سال برای اجرا در سال بعد). همچنین پالایشگاههای نفت و واحدهای پتروشیمی، علاوه بر مالیات و عوارض متعلق موضوع این قانون، مشمول پرداخت یک درصد (۱٪) از قیمت فروش به‌عنوان آلایندگی می‌باشند. حکم ماده (۱۷) این قانون و تبصره‌های آن به عوارض آلایندگی موضوع این ماده قابل تسری نمی‌باشد.

واحدهایی که در طی سال نسبت به رفع آلایندگی اقدام نمایند، با درخواست واحد مزبور و تأیید سازمان حفاظت محیط زیست از فهرست واحدهای آلاینده خارج می‌گردند. در این صورت واحدهای یادشده از اول دوره مالیاتی بعد از تاریخ اعلام توسط سازمان مزبور به سازمان امور مالیاتی کشور، مشمول پرداخت عوارض آلایندگی نخواهند شد.

واحدهایی که در طی سال بنا به تشخیص و اعلام سازمان حفاظت محیط زیست به فهرست واحدهای آلاینده محیط زیست اضافه گردند از اول دوره مالیاتی بعد از تاریخ اعلام توسط سازمان حفاظت محیط زیست مشمول پرداخت عوارض آلایندگی خواهند بود.

عوارض موضوع این تبصره در داخل حریم شهرها به حساب شهرداری محل استقرار واحد تولیدی و در خارج از حریم شهرها به حساب تمرکز وجوه موضوع تبصره (۲) ماده (۳۹) واریز می‌شود، تا بین دهیاریهای همان شهرستان توزیع گردد.

تبصره ۲ - در صورتی که واحدهای تولیدی به منظور ارتقاء مهارت و سلامت کارشناس خود مراکز آموزشی و ورزشی ایجاد کرده و یا در این خصوص هزینه نمایند، با اعلام وزارت کار و امور اجتماعی می توانند ده درصد (۱۰٪) عوارض موضوع بند (الف) این ماده در حساب مخصوص در خزانه به نام وزارت آموزش و پرورش واریز می گردد و معادل آن از محل اعتباری که در قوانین بودجه سنواتی منظور می گردد در اختیار وزارت یادشده قرار خواهد گرفت تا توسط وزارت مزبور در امر توسعه و احداث مراکز آموزشی مورد نیاز در مناطق مزبور هزینه گردد. آیین نامه اجرایی این تبصره به پیشنهاد مشترک وزارتخانه های آموزش و پرورش کشور و امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده ۳۹ - مؤدیان مکلفند عوارض و جرایم متعلق موضوع ماده (۳۸) این قانون را به حسابهای رابطی که بنا به درخواست سازمان امور مالیاتی کشور و توسط خزانه داری کل کشور افتتاح می گردد و از طریق سازمان امور مالیاتی کشور اعلام می گردد، واریز نمایند. سازمان امور مالیاتی کشور موظف است عوارض وصولی هر ماه را تا پانزدهم ماه بعد به ترتیب زیر به حساب شهرداری محل و یا تمرکز وجوه حسب مورد واریز نماید :

الف) عوارض وصولی بند (الف) ماده (۳۸) در مورد مؤدیان داخل حریم شهرها به حساب شهرداری محل و در مورد مؤدیان خارج از حریم شهرها به حساب تمرکز وجوه وزارت کشور به منظور توزیع بین دهیارهای همان شهرستان براساس شاخص جمعیت و میزان کمتر توسعه یافتگی :

ب) عوارض وصولی بندهای (ب)، (ج) و (د) ماده (۳۸) به حساب تمرکز وجوه به نام وزارت کشور.

تبصره ۱ - سه درصد (۳٪) از وجوه واریزی که به حسابهای موضوع این ماده واریز می گردد در حساب مخصوصی نزد خزانه به نام سازمان امور مالیاتی کشور واریز می شود و معادل آن از محل اعتبار اختصاصی که در قوانین بودجه سنتوانی منظور

می‌گردد. در اختیار سازمان مزبور که وظیفه‌شناسایی، رسیدگی، مطالبه و وصول این عوارض را عهده دار می‌باشد، قرار خواهد گرفت تا برای خرید تجهیزات، آموزش و تشویق کارکنان و حسابرسی هزینه نماید وجوه پرداختی به استناد این بند به‌عنوان پاداش وصولی از شمول مالیات و کلیه مقررات مغایر مستثنی است.

تبصره ۲ - حساب تمرکز وجوه قیدشده در این ماده توسط خزانه‌داری کل کشور به نام وزارت کشور افتتاح می‌شود. وجوه واریزی به حساب مزبور (به استثناء نحوه توزیع مذکور در قسمتهای اخیر بند (الف) این ماده و تبصره (۱) ماده (۳۸) این قانون به نسبت بیست درصد (۲۰٪) کلان‌شهرها (شهرهای بالای یک میلیون نفر جمعیت) براساس شاخص جمعیت شصت درصد (۶۰٪) سایر شهرها براساس شاخص کمتر توسعه یافتگی و جمعیت و بیست درصد (۲۰٪) دهیاری‌ها براساس شاخص جمعیت تحت نظر کار گروهی متشکل از نمایندگان معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت کشور و یک نفر ناظر به انتخاب کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی مطابق آیین‌نامه اجرایی که به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و وجوه موضوع ماده (۳۷)، تبصره‌های (۲) و (۳) ماده (۳۸) این قانون و تبصره (۱) این ماده ممنوع می‌باشد وزارت کشور موظف است، گزارش عملکرد وجوه دریافتی را هر سه ماه یکبار به شورای عالی استان‌ها و کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

ماده ۴۰ - احکام سایر فصول این قانون، به استثناء احکام فصل نهم در رابطه با عوارض موضوع این فصل نیز جاری است. لیکن احکام سایر فصول، مربوط به نرخ و ترتیبات واریز و توزیع عوارض که این فصل برای آن دارای حکم خاص است، جاری نخواهد بود.

فصل هشتم - حقوق ورودی

ماده ۴۱ - حقوق گمرکی معادل چهار درصد (۴٪) ارزش گمرکی کالاها تعیین می‌شود. به مجموع این دریافتی و سود بازرگانی که طبق قوانین مربوطه توسط هیأت وزیران تعیین می‌شود حقوق ورودی اطلاق می‌گردد.

تبصره ۱ - نرخ حقوق ورودی علاوه بر رعایت سایر قوانین و مقررات باید به نحوی تعیین گردد که :

الف - در راستای حمایت مؤثر از اشتغال و کالای تولید با ساخت داخل در برابر کالای وارداتی باشد :

ب - دربرگیرنده نرخ ترجیحی و تبعیض‌آمیز بین واردکنندگان دولتی با بخش‌های خصوصی، تعاونی و غیردولتی نباشد :

ح - نرخ حقوق ورودی قطعات، لوازم و موادی که برای مصرف در فراوری یا ساخت یا مونتاژ یا بسته‌بندی اشیاء یا مواد یا دستگاه‌های وارد می‌گردد از نرخ حقوق ورودی محصول فراوری‌شده یا شیء یا ماده یا دستگاه آماده پایین‌تر باشد.

تبصره ۲ - کلیه قوانین و مقررات خاص و عام مربوط به معافیت‌های حقوق ورودی به استثناء معافیت‌های موضوع ماده (۶) و بندهای (۱)، (۲)، (۴) تا (۱۹) ماده (۳۷) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰/۳/۱۷ و ماده (۸) قانون ساماندهی مبادلات مرزی مصوب ۱۳۸۴/۷/۸ و قانون چگونگی اداره مناطق آزاد و اصلاحات آن و قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی، مصوب ۱۳۸۴ و معافیت لایحه قانونی راجع به ماشین‌آلات تولیدی که توسط واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی مجاز وارد می‌شود از پرداخت حقوق ورودی مصوب ۱۳۵۹/۲/۲۴ شورای انقلاب اسلامی ایران و وزارت کشور و اقلام عمده صرفاً دفاعی کشور لغو می‌گردد اقلام عمده دفاعی به پیشنهاد مشترک وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهوری و با تصویب هیأت وزیران و تعیین می‌گردد.

تبصره ۳ - معادل دوازده در هزار ارزش گمرکی کالاهای وارداتی که حقوق ورودی آنها وصول می‌شود از محل اعتباراتی که همه‌ساله در قوانین بودجه سنواتی کل کشور

منظور می‌شود در اختیار وزارت کشور قرار می‌گیرد تا براساس مقررات تبصره (۲) ماده (۳۹) این قانون به شهرداری‌ها و دهیاری‌های سراسر کشور به‌عنوان کمک پرداخت و به هزینه قطعی منظور شود.

فصل نهم - سایر مالیاتها و عوارض خاص

ماده ۴۲ - مالیات نقل و انتقال انواع خودرو به استثناء ماشین‌های راهسازی، کارگاهی، معدنی، کشاورزی، شناورها، موتورسیکلت و سه چرخه موتوری اعم از تولید داخل یا وارداتی، حسب مورد معادل یک درصد (۱٪) قیمت فروش کارخانه (داخلی) و با یک درصد (۱٪) مجموع ارزش گمرکی و حقوق ورودی آنها تعیین می‌شود. مبنای محاسبه این مالیات، به ازاء سپری شدن هر سال از سال مدل خودرو و حداکثر تا شش ساله به میزان سالانه ده درصد (۱۰٪) و حداکثر تا شصت درصد (۶۰٪) تقلیل می‌یابد.

تبصره ۱ - دفاتر اسناد رسمی مکلفند قبل از تنظیم هر نوع سند بیع قطعی، صلح، هبه و وکالت برای فروش انواع خودرو مشمول مالیات، رسید و یا گواهی پرداخت عوارض تا پایان سال قبل از تنظیم سند، موضوع بند (ب) ماده (۴۳) این قانون و همچنین رسید پرداخت مالیات نقد و انتقال، موضوع این ماده را طبق جداول تنظیمی که توسط سازمان امور مالیاتی کشور اعلام می‌شود، از معامل یا موکل اخذ و در اسناد تنظیمی موارد زیر را درج نمایند.

الف - شماره فیش بانکی، تاریخ پرداخت، مبلغ و نام بانک دریافت‌کننده مالیات

ب - شماره فیش بانکی، تاریخ مبلغ و نام بانک دریافت‌کننده عوارض با شماره و

تاریخ گواهی پرداخت عوارض

ج - مشخصات خودرو شامل نوع، سیستم، تیپ، شماره‌شاسی، شماره موتور و مدل

د - نام متعاملین، کدپستی و شماره ملی و یا شماره اقتصادی معاملین.

دفاتر اسناد رسمی همچنین مکلفند که فهرست کامل نقل و انتقالات انجام‌شده در

هر ماه را حداکثر تا پانزدهم ماه بعد طبق فرم یا روشی که توسط سازمان امور مالیاتی

کشور پیش‌بینی خواهد شد به اداره امور مالیاتی ذیربط ارسال نمایند.

تبصره ۲ - دفاتر اسناد رسمی مکلفند در تنظیم وکالت‌نامه‌های کلی در مورد انتقال اموال، فروش خودرو را تصریح نمایند.

تبصره ۳ - دفاتر اسناد رسمی در صورت تخلف از مقررات تبصره‌های (۱) و (۲) این ماده مشمول جریمه به شرح زیر خواهد بود.

الف - در صورتی که مالیات و عوارض متعلق پرداخت نگردیده و یا کمتر از میزان مقرر پرداخت شده باشد، علاوه بر پرداخت وجه معادل مالیات و عوارض و یا مابه‌التفاوت موارد مذکور، مشمول جریمه‌ای به میزان دو درصد (۲٪) در ماه، نسبت به مالیات و عوارض پرداخت نشده و مدت تأخیر می‌باشد. جریمه مذکور غیرقابل بخشودگی است.

ب - تخلف از درج هر یک از مشخصات و موارد مذکور در بندهای (الف)، (ب)، (ج) و (د) تبصره (۱)، در سند تنظیمی و ارسال فهرست طبق فرم با روش موضوع تبصره (۱) در موعد مقرر قانونی، تخلف انتظامی محسوب می‌شود و مطابق قوانین و مقررات ذیربط با آنان عمل خواهد گردید.

تبصره ۴ - فسخ و اقاله اسناد خودرو تا شش ماه بعد از معامله مشمول مالیات نقل و انتقال مجدد نخواهد بود. در صورتی که پس از پرداخت مالیات نقل و انتقال، معامله انجام نشود مالیات وصول‌شده با گواهی دفتر اسناد رسمی مربوط طبق ضوابطی که از طرف سازمان امور مالیاتی کشور اعلام می‌شود، قابل استرداد به معامل یا موکل خواهد بود.

تبصره ۵ - اولین انتقال خودرو از کارخانجات سازنده و یا مونتاژکننده داخلی و یا واردکنندگان (نمایندگی‌های رسمی شرکتهای خارجی) به خریداران و همچنین هرگونه انتقال به صورت صلح و هبه به نفع دولت، نهادهای عمومی غیردولتی، دانشگاهها و حوزه‌ها علمیه مشمول پرداخت مالیات نقل و انتقال موضوع این ماده نخواهد بود.

تبصره ۶ - قیمت فروش کارخانه (داخلی) و یا مجموع ارزش گمرکی و حقوق ورودی انواع خودروهای وارداتی که مبنای محاسبه مالیات و عوارض بندهای (ب) و

(ج) ماده (۴۳) و مالیات نقل و انتقال قرار می گیرند، همه ساله براساس آخرین مدل توسط سازمان امور مالیاتی کشور تا پانزدهم دی ماه هر سال برای اجراء در سال بعد اعلام خواهد شد. مأخذ مذکور در مورد خودروهای وارداتی از تاریخ ابلاغ قابل اجراء می باشد. این مهلت زمانی برای انواع جدید خودروهایی که بعد از تاریخ مزبور تولید آنها شروع یا به کشور وارد می شود لازم الرعایه نمی باشد. همچنین قیمت فروش یا مجموع ارزش گمرکی و حقوق ورودی خودروهایی که تولید آنها متوقف می شود توسط سازمان یادشده و متناسب با آخرین مدل ساخته شده تعیین می گردد.

تبصره ۷ - نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (ادارات راهنمایی و رانندگی) مکلف است هنگام نقل و انتقال خودروهای دولتی به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی، نسخه دریافت شده قبض مالیات نقل و انتقال مربوط را اخذ و سپس نسبت به ثبت انتقال در سوابق اقدام نماید.

ماده ۴۳ - مالیات و عوارض خدمات خاص به شرح زیر تعیین می گردد :

الف - حمل و نقل برون شهری مسافر در داخل کشور با وسایل زیستی (به استثناء ریلی) دریایی و هوایی پنج درصد (۵٪) بهاء بلیط (به عنوان عوارض).

ب - عوارض سالیانه انواع خودروهای سواری و وانت دو کابین اعم از تولید داخل یا وارداتی حسب مورد معادل یک در هزار قیمت فروش کارخانه (داخلی) و یا یک در هزار مجموع ارزش گمرکی و حقوق ورودی آنها.

تبصره - عوارض موضوع بند (ب) این ماده در مورد خودروهای با عمر بیش از ده سال (به استثناء خودروهای گازسوز) به ازاء سپری شدن هر سال (تا مدت ده سال) به میزان سالانه ده درصد (۱۰٪) و حداکثر تا صددرصد (۱۰۰٪) عوارض موضوع بند مزبور این ماده افزایش می یابد.

ج - شماره گذاری انواع خودروهای سواری و وانت دوکابین اعم از تولید داخل و یا وارداتی به استثناء خودروهای سواری عمومی درون شهری یا برون شهری حسب مورد به درصد (۳٪) قیمت فروش کارخانه و یا مجموع ارزش گمرکی و حقوق

ورودی آنها دو درصد (۲٪) مالیات و یک درصد (۱٪) عوارض حکم ماده (۱۷) این قانون و تبصره‌های آن به مالیات و عوارض این ماده قابل تسری نمی‌باشد.

ماده ۴۴ - به پیشنهاد کار گروهی متشکل از وزیر امور اقتصادی و دارایی (رئیس)، وزیر بازرگانی، وزیر ذیربط و معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری و تصویب هیأت وزیران، وجوهی بابت صدور، تمدید و یا اصلاح انواع کارت‌ها و مجوزهای مربوط به فعالیت موضوع مواد (۲۴)، (۲۶) و (۴۷) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و ماده (۸۰) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸ از متقاضیان دریافت و به حساب درآمد عمومی (نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌گردد).

ماده ۴۵ - به دولت اجازه داده می‌شود بابت خروج هر مسافر از مرزهای هوایی دویست و پنجاه هزار (۲۵۰/۰۰۰) ریال و از مرزهای دریایی و زمینی مبلغ پنجاه هزار (۵۰/۰۰۰) ریال از مسافران دریافت و به حساب درآمد عمومی (نزد خزانه‌داری کل کشور) واریز می‌گردد.

تبصره - دارندگان گذرنامه‌های سیاسی و خدمت، خدومه وسایل نقلیه عمومی زمینی و دریایی و خطوط پروازی، دانشجویان شاغل به تحصیل در خارج از کشور (دارندگان اجازه خروج دانشجویی) بیمارانی که با مجوز شورای پزشکی جهت درمان به خارج از کشور اعزام می‌گردند.

دارندگان پروانه گذر مرزی و جانبازان انقلاب اسلامی که برای معالجه به کشورهای دیگر اعزام می‌شوند، همچنین ایرانیان مقیم خارج از کشور دارای کارنامه شغلی از وزارت کار و امور اجتماعی، درخصوص پرداخت وجوه موضوع این ماده مستثنی می‌باشند.

ماده ۴۶ - الف - مالیاتهای موضوع مواد (۴۲) و (۴۳) وجوه موضوع ماده (۴۵) این قانون به حساب یا حساب‌های درآمد عمومی مربوط که توسط وزارت امور اقتصادی و

دارایی (خزانه‌داری کل کشور) تعیین و از طریق سازمان امور مالیاتی کشور اعلام می‌شود، واریز می‌گردد.

ب - وصول عوارض موضوع بندهای (الف) و (ب) ماده (۴۳) این قانون به شهرداری محل محول می‌شود و عوارض مزبور نیز به حساب شهرداری محل فعالیت واریز می‌گردد.

ج - عوارض موضوع بند (ج) ماده (۴۳) به حساب تمرکز وجوه، موضوع تبصره (۲) ماده (۳۹) واریز می‌شود تا حسب ترتیبات تبصره مزبور توزیع و هزینه گردد.

د - مالیات و وجوه دریافتی موضوع مواد (۴۲)، (۴۳) و (۴۵) این قانون که توسط سازمان امور مالیاتی کشور وصول می‌گردد مشمول احکام فصل نهم باب چهارم قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و اصلاحات بعدی آن است.

ه - اختلاف و استنکاف از پرداخت وجوه دریافتی موضوع بندهای (الف) و (ب) ماده (۴۳) این قانون که توسط شهرداری‌ها وصول می‌گردد، مشمول احکام ماده (۷۷) قانون اداره شهرداری‌ها خواهد بود.

و - پرداخت مالیات و عوارض موضوع ماده (۴۳) این قانون پس از موعد مقرر موجب تعلق جریمه‌ای معادل دو درصد (۲٪) به ازاء هر ماه نسبت به مدت تأخیر خواهد بود.

ماده ۴۷ - الف - اشخاصی که مبادرت به حمل و نقل برون‌شهری مسافر در داخل کشور با وسایل نقلیه زمینی، دریایی و هوایی می‌نمایند، مکلفند پنج درصد (۵٪) بهاء بلیط موضوع بند (الف) ماده (۴۳) این قانون را با درج در بلیط و یا قرارداد حسب مورد، به‌عنوان عوارض از مسافران اخذ و عوارض مذکور مربوط به هر ماه را حداکثر تا پانزدهم ماه بعد به حساب شهرداری محل فرش بلیط واریز نمایند.

ب - مالکان خودروهای سواری و وانت دو کابین اعم از تولید داخل یا وارداتی مکلفند عوارض سالیانه خودروهای متعلق به خود، موضوع بند (ب) ماده (۴۳) این قانون را به نرخ یک در هزار قیمت فروش کارخانه (داخلی) و یا مجموع ارزش

گمرکی و حقوق ورودی (وارداتی) براساس قیمتهای مندرج در جداولی که توسط سازمان امور مالیاتی کشور اعلام می‌گردد، محاسبه و به حساب شهرداری محل واریز نمایند.

ج - تولیدکنندگان انواع خودروهای سواری و وانت دوکابین تولید داخل (به استثناء خودروهای سواری که به‌عنوان خودروهای عمومی شماره‌گذاری می‌شود) مکلفند مالیات و عوارض موضوع بند (ج) ماده (۴۳) این قانون را در تاریخ فروش با درج در اسناد فروش از خریداران اخذ و مالیات و عوارض مذکور را حسب مقررات موضوع ماده (۲۱) به ترتیبی به حساب سازمان امور مالیاتی کشور و حساب تمرکز وجوه به نام وزارت کشور که توسط سازمان امور مالیاتی کشور اعلام می‌شود، واریز نمایند.

تبصره ۱ - واردکنندگان یا مالکان خودروهای سواری وانت دوکابین وارداتی به استثناء خودروهای سواری که عنوان خودرو عمومی شماره‌گذاری می‌شوند) حسب مورد مکلفند قبل از شماره‌گذاری با مراجعه به ادارات امور مالیاتی شهر محل شماره‌گذاری نسبت به پرداخت مالیات و عوارض موضوع این ماده اقدام نمایند.

تبصره ۲ - نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (معاونت راهنمایی و رانندگی) مکلف است قبل از شماره‌گذاری انواع خودروهای سواری و وانت دوکابین وارداتی به استثناء خودروهای سواری و عمومی درون‌شهری یا برون‌شهری، گواهی پرداخت مالیات و عوارض را از واردکنندگان یا مالکان حسب مورد اخذ و ضمیمه اسناد مربوط نموده و از شماره‌گذاری خودروهای مزبور که مالیات و عوارض آن پرداخت نشده است، خودداری نماید، گواهی مزبور توسط اداره امور مالیاتی پس از وصول وجوه متعلق صادر خواهد شد.

ماده ۴۸ - به‌منظور تأمین هزینه اجراء برنامه‌های نگهداری، بهسازی و امنیت پرواز و توسعه زیربناها در فرودگاهها و نیز استفاده از تجهیزات و سیستمهای جدید فرودگاهی و هوانوردی و امنیتی، به شرکت فرودگاههای کشور اجازه داده می‌شود با

تصویب شورای عالی هواپیمایی کشوری دو درصد (۲٪) قیمت فروش بلیط مسافران پروازهای داخلی را دریافت کند.

ماده ۴۹ - آیین‌نامه اجرایی احکام مقرر در این فصل حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

فصل دهم - تکلیف سایر قوانین مرتبط و تاریخ اجراء

ماده ۵۰ - برقراری هرگونه عوارض و سایر وجوه برای انواع کالاهای وارداتی و تولیدی و همچنین ارائه خدمات که در این قانون، تکلیف مالیات و عوارض آنها معین شده است. همچنین برقراری عوارض به درآمدهای مأخذ محاسبه مالیات، سود سهام شرکتها، سودآوری مشارکت، سود سپرده‌گذاری و سایر عملیات مالی اشخاص نزد بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز، توسط شوراهای اسلامی و سایر مراجع ممنوع می‌باشد.

تبصره ۱ - شورای اسلامی شهر و بخش جهت وضع هر یک از عوارض محلی جدید، که تکلیف آنها در این قانون مشخص نشده باشد، موظفند موارد را حداکثر تا پانزدهم بهمن‌ماه هر سال برای اجراء در سال بعد، تصویب و اعلام عمومی نمایند.

تبصره ۲ - عبارت «اینچ در هزار» مندرج در ماده (۲) قانون نوسازی و عمران شهری مصوب ۱۳۴۷/۹/۷ به عبارت «یک درصد (۱٪)» اصلاح می‌شود.

تبصره ۳ - قوانین و مقررات مربوط به اعطاء تخفیف یا معافیت از پرداخت عوارض یا وجوه به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها ملغی می‌گردد.

تبصره ۴ - وزارت کشور موظف است بر حسن اجراء این ماده در سراسر کشور نظارت نماید.

ماده ۵۱ - از اول ماه پس از تاریخ تصویب این قانون، مالیات موضوع بند (ه) ماده (۳) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از

تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی مصوب ۱۳۸۱ و اصلاحیه بعدی آن، حذف و عوارض موضوع این بند قانون مذکور به یک‌ونیم درصد (۱/۵٪) اصلاح می‌گردد.

حکم تبصره (۱) ماده (۳۹) این قانون در مورد عوارض موضوع بند (ه) ماده (۳) قانون صدرالاشاره نیز جاری خواهد بود.

ماده ۵۲ - از تاریخ لازم‌الاجراشدن این قانون قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌کنندگان خدمات و کالاهای وارداتی مصوب ۱۳۸۱ و اصلاحیه بعدی آن و سایر قوانین و مقررات خاص و عام مغایر مربوط به دریافت هرگونه مالیات غیرمستقیم و عوارض بر واردات و تولید کالاها و ارائه خدمات لغو گردیده و برقراری و دریافت هرگونه مالیات غیرمستقیم و عوارض دیگر از تولیدکنندگان و واردکنندگان کالاها و ارائه‌دهندگان خدمات ممنوع می‌باشد، حکم این ماده شامل قوانین و مقررات مغایری که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام است، نیز می‌باشد.

مواد زیر از شمول حکم این قانون مستثنی می‌باشد :

۱ - قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.

۲ - قانون مالیاتهای مستقیم مصوب اسفند ۱۳۳۶ و اصلاحیه‌های بعدی آن.

۳ - قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲/۴/۷

۴ - قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۹/۵

۵ - قانون مقررات تردد وسایل نقلیه خارجی مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۲

۶ - عوارض آزادراهها، عوارض موضوع ماده (۱۲) قانون حمل و نقل و عبور کالاهای خارجی از قلمرو جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۶

۷ - قانون نحوه تأمین هزینه اتاق بازرگانی و صنایع و معادن و اتاق تعاون مصوب ۱۳۷۲/۸/۱۱ و اصلاحات بعدی آن.

۸ - مواد (۶۳) و (۸۷) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت ۱۳۷۲/۱۲/۲۸.

تبصره - هزینه، کارمزد و سایر وجوهی که از درخواست کننده در ازاء ارائه مستقیم خدمات خاصی و یا فروش کالا که طبق قوانین و مقررات مربوطه دریافت می شود و همچنین خسارات و جرائمی که به موجب قوانین و یا اختیارات قانونی لغو نشده دریافت می گردد، از شمول این ماده مستثنی می باشد. مصادیق خدمات خاص، نحوه قیمت گذاری و میزان بهای تعیین شده برای خدمات موضوع این تبصره به پیشنهاد دستگاه اجرایی مربوط و تصویب هیأت وزیران تعیین می گردد.

ماده ۵۳ - تاریخ اجراء این قانون در رابطه با مواد (۱۸)، (۲۴) گ (۲۵)، (۲۸)، (۳۱)، (۳۵)، (۳۶)، (۴۲) و (۴۸) از تاریخ تصویب و در مورد ماده (۵۱) از اول ماه پس از تصویب این قانون خواهد بود و سایر مواد آن از اول مهرماه سال ۱۳۸۷ است. سازمان امور مالیاتی کشور موظف است ظرف مهلت های مقرر در مواد مربوطه پس از تصویب قانون، آیین نامه ها، دستورالعمل های و ضوابط اجرایی مربوط را تهیه و به تصویب مراجع ذیربط برساند.

قانون فوق مشتمل بر پنجاه و سه ماده و چهل هفت تبصره در جلسه ۱۳۸۷/۲/۱۷ کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی طبق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب گردید و پس از موافقت مجلس با اجراء آزمایشی آن به مدت پنج سال در تاریخ ۱۳۸۷/۳/۲ به تأیید شورای نگهبان رسید.

ماده ۳ - مالیات و عوارض دریافتی از کالاهای به شرح زیر تعیین می گردد :

الف - انواع نوشابه های گازدار ساخت داخل (به استثناء نوشابه های حاصل از فرآورده های لبنی و کنسنتره انواع میوه و آب معدنی) که با وسایل ماشینی تهیه

می‌شوند و همچنین شربت‌های غلیظ تولیدی مورد استفاده در دستگاههای نوشابه‌سازی کوچک (دستگاه پست میکس) که به‌منظور تهیه نوشابه به بازار عرضه می‌گردد پانزده درصد (۱۵٪) بهای فروش کارخانه دوازده درصد (۱۲٪) مالیات و سه درصد (۳٪) عوارض.

ب - سیگار تولید داخل پانزده درصد (۱۵٪) بهای فروش کارخانه دوازده درصد (۱۲٪) مالیات و سه درصد (۳٪) عوارض.

ج - بنزین بیست درصد (۲۰٪) قیمت مصوب فروش ده درصد (۱۰٪) مالیات و ده درصد (۱۰٪) عوارض.

د - نفت سفید و نفت گاز ده درصد (۱۰٪) و نفت کوره پنج درصد (۵٪) قیمت مصوب فروش (به‌عنوان عوارض).

ه - سایر کالاهای تولیدی (به استثنای محصولات بخش کشاورزی) که امکان استفاده از آنها به‌عنوان محصول نهایی وجود دارد مطابق فهرستی که به پیشنهاد کار گروهی مرکب از وزیر امور اقتصادی و دارایی (رئیس)، وزرای بازرگانی، صنایع و معادن، کشور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تا پانزدهم بهمن‌ماه هر سال برای سال بعد به تصویب هیأت وزیران می‌رسد سه درصد (۳٪) قیمت فروش] دو درصد (۲٪) مالیات و یک درصد (۱٪) عوارض آن دسته از محصولات صنایع آلوده‌کننده محیط زیست به تشخیص و اعلام (تا پانزدهم اسفندماه هر سال برای اجرا در سال بعد) سازمان حفاظت محیط زیست که در فهرست فوق قرار نمی‌گیرند یک درصد (۱٪) قیمت فروش (به‌عنوان عوارض).

۳۸ - از قانون مدیریت خدمات کشوری

ماده ۸ - امور حاکمیتی: آن دسته از اموری است که تحقق آن موجب اقتدار و حاکمیت کشور است و منافع آن بدون محدودیت شامل همه اقشار جامعه گردیده و بهره‌مندی از این نوع خدمات موجب محدودیت برای استفاده دیگران نمی‌شود.

از قبیل :

الف - سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت در بخشهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی.

ب - برقراری عدالت و تأمین اجتماعی و باز توزیع درآمد.

ج - ایجاد فضای سالم برای رقابت و جلوگیری از انحصار و تضییع حقوق مردم.

د - فراهم نمودن زمینه‌ها و مزیت‌های لازم برای رشد و توسعه کشور و رفع فقر و بیکاری.

ه - قانونگذاری، امور ثبتی، استقرار نظم و امنیت و اداره امور قضایی.

و - حفظ تمامیت ارضی کشور و ایجاد آمادگی دفاعی و دفاع ملی.

ز - ترویج اخلاق، فرهنگ و مبانی اسلامی و صیانت از هویت ایرانی، اسلامی.

ج - اداره امور داخلی، مالیه عمومی، تنظیم روابط کار و روابط خارجی.

ط - حفظ محیط زیست و حفاظت از منابع طبیعی و میراث فرهنگی.

ی - تحقیقات بنیادی، آمار و اطلاعات ملی و مدیریت فضای فرکانس کشور.

ک - ارتقاء بهداشت و آموزش عمومی، کنترل و پیشگیری از بیماریها و آفت‌های واگیر، مقابله و کاهش اثرات حوادث طبیعی و بحرانهای عمومی.

ل - بخشی از امور مندرج در مواد (۹)، (۱۰)، (۱۱) این قانون نظیر موارد مذکور در اصول بیست‌ونهم (۲۹) و سی‌ام (۳۰) قانون اساسی که انجام آن توسط بخش خصوصی و تعاونی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی با تأیید هیأت وزیران امکانپذیر نمی‌باشد.

م - سایر مواردی که با رعایت سیاستهای کلی مصوب مقام معظم رهبری به موجب قانون اساسی در قوانین عادی جزء این امور قرار می‌گیرد.

ماده ۲۴ - در راستای اجراء احکام این فصل کلیه دستگاههای اجرایی موظفند از تاریخ تصویب این قانون اقدامات ذیل را انجام دهند :

الف - حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون آن دسته از وظایفی که قابل واگذاری به بخش غیردولتی است را احصاء و یا رعایت راهکارهای مطروحه در این

فصل نسبت به واگذاری آنها اقدام نمایند. به نحوی که طی هر برنامه بیست درصد (۲۰٪) از میزان تصدیهای دولت در امور قابل واگذاری کاهش یابد.

ب - تعداد مجوزهای استخدامی مذکور در ماده (۵۱) این قانون به نحوی تعیین گردد که تعداد کارمندان دستگاههای اجرایی که به هر نحو حقوق و مزایا دریافت می‌کنند و یا طرف قرارداد می‌باشند هر سال به میزان دو درصد (۲٪) در امور غیرحاکمیتی نسبت به سال قبل کاهش یابد.

ج - حداکثر معادل یک سوم کارمندان که به روشهای بازنشستگی، بازخریدی، استعفاء و سایر موارد از خدمت دستگاههای اجرایی خارج می‌شوند استحکام نمایند.

تبصره ۱ - وظایف حاکمیتی موضوع ماده (۸) این قانون از شمول این ماده مستثنی هستند.

تبصره ۲ - آیین‌نامه اجرایی این ماده شامل وظیفه قابل واگذاری در چهارچوب این قانون، حمایت‌های دولت برای توسعه بخش غیردولتی و نحوه خرید خدمات از بخش خصوصی و تعاونی و تعیین تکلیف کارمندان واحدهای واگذارشده و سایر موارد بنا به پیشنهاد سازمان به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۳ - دیوان محاسبات و سازمان بازرسی کل کشور موظفند اجراء این فصل را در دستگاههای اجرایی کنترل نموده و با مدیران متخلف برخورد قانونی نمایند.

۳۸ - از قانون اصلاح مواردی از قانون برنامه سوم توسعه و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی موسوم به تجميع عوارض (مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۲۲)

ماده ۳ - مالیات و عوارض دریافتی از کالاها به شرح زیر معین می‌گردد.

الف - انواع نوشابه‌های گازدار ساخت داخل (به استثناء نوشابه‌های حاصل از فرآورده‌های لبنی و کنسنتره انواع میوه و آب معدنی) که با وسایل ماشینی تهیه می‌شوند و همچنین شربت‌های غلیظ تولیدی مورد استفاده در دستگاههای نوشابه‌سازی

کوچک (دستگاه پست میکس) که به منظور تهیه نوشابه به بازار عرضه می‌گردد پانزده درصد (۱۵٪) بهای فروش کارخانه دوازده درصد (۱۲٪) مالیات و سه درصد (۳٪) عوارض

ب - سیگار تولید داخل پانزده درصد (۱۵۰٪) بهای فروش کارخانه (دوازده درصد (۱۲٪) مالیات و سه درصد (۳٪) عوارض.

ج - بنزین بیست درصد (۲۰٪) قیمت مصوب فروش ده درصد (۱۰٪) مالیات و ده درصد (۱۰٪) عوارض.

د - نفت سفید و نفت گاز ده درصد (۱۰٪) و نفت کوره پنج درصد (۵٪) قیمت مصوب فروش (به عنوان عوارض).

ه - سایر کالاهای تولیدی (به استثنای محصولات بخش کشاورزی) که امکان استفاده از آنها به عنوان محصول نهایی وجود دارد مطابق فهرستی که به پیشنهاد کار گروهی مرکب از وزیر امور اقتصادی و دارایی (رئیس)، وزرای بازرگانی، صنایع و معادن کشور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تا پانزدهم بهمن‌ماه هر سال برای سال بعد به تصویب هیأت وزیران می‌رسد سه درصد (۳٪) قیمت فروش [دو درصد (۲٪) مالیات و یک درصد (۱٪) عوارض] آن دسته از محصولات صنایع آلوده‌کننده محیط زیست به تشخیص زیست که در فهرست فوق قرار نمی‌گیرند یک درصد (۱٪) قیمت فروش (به عنوان عوارض).

۳۹ - از قانون مالیاتهای مستقیم

(مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات بعدی)

از قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی

ماده ۱۳۲ - درآمد مشمول مالیات ابرازی ناشی از فعالیت‌های تولیدی و معدنی در واحدهای تولیدی یا معدنی در بخشهای تعاونی و خصوصی که از اول سال ۱۳۸۱ به

بعد از طرف وزارتخانه‌های ذیربط برای آنها پروانه بهره‌برداری صادر با قرارداد استخراج و فروش منعقد می‌شود، از تاریخ شروع بهره‌برداری یا استخراج به میزان هشتاد درصد (۸۰٪) و به مدت چهار سال و در مناطق کمتر توسعه یافته به میزان صددرصد (۱۰۰٪) و به مدت ده سال از مالیات موضوع ماده (۱۰۵) این قانون معاف هستند.

تبصره ۱ - فهرست مناطق کمتر توسعه یافته برای بقیه مدت برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین در آغاز هر دوره برنامه توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و صنایع و معادن تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۲ - معافیت‌های موضوع این ماده شامل درآمد واحدهای تولیدی و معدنی مستقر در شعاع یکصد و بیست کیلومتری مرکز تهران و پنجاه کیلومتری مرکز اصفهان و سی کیلومتری مراکز استانها و شهرهای دارای بیش از سیصد هزار نفر جمعیت براساس آخرین سرشماری به استثنای شهرک‌های صنعتی استقرار یافته در شعاع سی کیلومتری مراکز استانها و شهرهای مذکور نخواهد بود.

تبصره ۳ - کلیه تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی دارای پروانه بهره‌برداری از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی هر سال از پرداخت پنجاه درصد (۵۰٪) مالیات متعلق معاف هستند.

تبصره ۴ - ضوابط مربوط به تعیین تاریخ شروع بهره‌برداری واحدهای معاف موضوع این ماده و همچنین تعیین محدوده موضوع تبصره (۲) این ماده توسط وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و صنایع و معادن تعیین و اعلام می‌گردد.

۴۰ - از قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو و ماشین‌آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها^۱

(مصوب ۱۳۷۱/۱۰/۲)

تبصره ۲ - به منظور کمک به بهبود محیط زیست و جلوگیری از آلودگی هوا علاوه بر مبالغ موضوع این قانون معادل یک درصد حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات به مأخذ ارزش سیف از کلیه خودروهای سواری وارداتی وصول و به حساب درآمد عمومی کشور واریز خواهد شد.

هر سال معادل مبالغ وصولی از این بابت از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه کل کشور پیش‌بینی می‌شود به تشخیص هیأت وزیران در اختیار سازمان‌های ذیربط قرار خواهد گرفت تا صرفاً برای بهبود زیست به مصرف برسانند.

۴۱ - از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی

ایران

(مصوب)

از بخش اول - رشد اقتصادی ملی دانایی محور در تعامل با اقتصاد جهانی از فصل

اول - بسترسازی برای رشد سریع اقتصادی

۱- از آیین‌نامه اجرایی موضوع تبصره‌های ۱۶، ۱۳، ۱۲، ۸، ۲، ۱ قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو و ماشین‌آلات راهسازی و اراضی و ساخت داخل (مصوب ۷۱/۱۱/۲۸ هیأت وزیران) ج - آیین‌نامه اجرایی تبصره‌های (۲)، (۸)، (۱۳): ۱ - خودروهای وارداتی و ساخت داخل از نظر آلودگی محیط زیست باید استانداردهایی را که شورای عالی سازمان مسئول ونحوه کنترل استانداردها در مصوبات مربوط تعیین گردیده و یا می‌گردد. ۲ - خودروهای وارداتی و ساخت داخل از نظر استانداردهای ایمنی و کیفیت باید استانداردهایی را که به پیشنهاد وزارت صنایع‌سنگین به تصویب هیأت وزیران می‌رسد دارا باشند. سازمان مسئول و نحوه کنترل استانداردها و مصوبات مربوط تعیین خواهد شد. ۳ - خودروهای بنزینی وارداتی که از ابتدای سال ۷۲ وارد می‌شوند همچنین اتومبیل‌های ساخت داخل باید قابلیت مصرف بنزین‌دون صرب را داشته باشد. ۴ - در تهران و سایر شهرهای بزرگ که در آنها کار مخصوص اتومبیل توزیع می‌شود، خودروهای سواری وارداتی و ساخت‌داخل جهت تاکسی و کرایه در صورتی شماره‌گذاری می‌شوند که قابلیت مصرف گاز را هم داشته باشند.

ماده ۳ - به منظور به حداکثر رساندن بهره‌وری از منابع تجدیدناپذیر انرژی، شکل‌دهی مازاد اقتصادی، انجام اصلاحات اقتصادی، بهینه‌سازی و ارتقاء فناوری در تولید، مصرف و نیز تجهیزات و تأسیسات مصرف‌کننده انرژی و برقراری عدالت اجتماعی، دولت مکلف است ضمن فراهم آوردن مقدمات از جمله گسترش حمل و نقل عمومی و عملیاتی کردن سیاستهای مستقیم جبرانی اقدام‌های ذیل را از ابتدای برنامه چهارم به اجرا گذارد :

الف - نسبت به قیمت‌گذاری نفت کوره، نفت گاز و بنزین بر مبنای قیمت‌های عمده‌فروشی خلیج فارس، اقدام کرده و از محل منابع حاصله اقدامات ذیل را به عمل آورد :

- ۱ - کمک مستقیم و جبرانی از طریق نظام تأمین اجتماعی به اقشار آسیب‌پذیر
- ۲ - مقاوم‌سازی ساختمانها و مسکن شهری و روستایی در مقابل زلزله و بهینه‌سازی ساخت و سازها در مصرف انرژی.
- ۳ - کمک به گسترش و بهبود کیفیت حمل‌ونقل عمومی (درون شهری و برون شهری، راه آهن و جاده‌ای)، تولید خودروهای دوگانه‌سوز و همچنین توسعه عرضه گاز طبیعی فشرده با قیمت‌های یارانه‌ای به حمل‌ونقل عمومی درون شهری.
- ۴ - کاهش نقاط حادثه‌خیز جاده‌ای و تجهیز شبکه فوریت‌های پزشکی پیش بیمارستانی و بیمارستانی کشور.

۵ - اجرای طرحهای بهینه‌سازی و کمک به اصلاح و ارتقاء فناوری وسایل، تجهیزات کارخانجات و سامانه‌های مصرف‌کننده انرژی در جهت کاهش مصرف انرژی و آلودگی هوا و توانمندسازی مردم در کاربرد فناوری‌های کم‌مصرف.

تبصره ۱ - نفت گاز برای تأمین آب بخش کشاورزی با قیمت نفت سفید یارانه‌ای به صورت سهمیه‌ای عرضه خواهد شد.

تبصره ۲ - در مورد مصرف نفت گاز ماشین‌آلات بخش کشاورزی، هر ساله معادل یارانه مربوط در اختیارات وزارت جهاد کشاورزی قرار می‌گیرد تا براساس آیین‌نامه‌ای

که به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد در اختیار بخش کشاورزی قرار گیرد.

ب - قیمت گاز طبیعی برای صنایع برمبنای کمترین سطح قیمت آن در صنایع کشورهای همجوار، توسط دولت در ابتدای برنامه تعیین می‌شود.

تبصره - عرضه نفت سفید و گاز مایع برای مصارف تجاری و صنعتی به قیمت بدون یارانه (مطابق روال بند «الف» این ماده) خواهد بود.

د - آیین‌نامه اجرایی این تبصره به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۴ -

الف - دولت موظف است طرحهای بیع متقابل دستگاههای موضوع ماده (۱۶۰) این قانون و همچنین مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و بانکها را در لوایح بودجه سالیانه پیش‌بینی و به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ب - به‌منظور افزایش ظرفیت تولید نفت و حفظ و ارتقای سهمیه ایران در تولید اوپک، تشویق و حمایت از جذب سرمایه‌ها و منابع خارجی در فعالیتهای بالادستی نفت و گاز به‌ویژه در میداین مشترک و طرحهای اکتشافی کشور، اطمینان از حفظ و صیانت هرچه بیشتر با افزایش ضریب بازیافت از مخازن نفت و گاز کشور، انتقال و به‌کارگیری فناوری‌های جدید در توسعه و بهره‌برداری از میداین نفتی و گازی و امکان استفاده از روش‌های مختلف قراردادی بین‌المللی، به شرکت ملی نفت ایران اجازه داده می‌شود تا سقف تولید اضافی مندرج در بند (ج) این ماده نسبت به انعقاد قراردادهای اکتشافی و توسعه میدانها با تأمین منابع مالی یا طرف‌های خارجی یا شرکتهای صاحب صلاحیت داخلی، متناسب با شرایط هر میدان با رعایت اصول و شرایط ذیل اقدام نماید.

۱ - حفظ حاکمیت و اعمال تصرفات مالکانه دولت بر منابع نفت و گاز کشور.

۲ - عدم تضمین بازگشت تعهدات ایجادشده توسط دولت، بانک مرکزی جمهوری

اسلامی ایران و بانکهای دولتی.

۳ - منوط کردن بازپرداخت اصل سرمایه، حق الزحمه و یا سود، ریسک و هزینه‌های تأمین منابع مالی و سایر هزینه‌های جنبی ایجادشده جهت اجرای طرح از طریق تخصص بخشی از محصولات میدان و با عواید آن برپایه قیمت روز فروش محصول.

۴ - پذیرش خطرات و ریسک عدم دستیابی به اهداف موردنظر قراردادی، غیراقتصادی بودن مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، نسبت به عقد قراردادهای بیع مقابل توأم برای اکتشاف و استخراج از طریق برگزاری مناقصات اقدام و پیمانکار را مطابق ضوابط قانونی انتخاب نماید هزینه‌های اکتشافی (مستقیم و غیرمستقیم) در قالب قرارداد منعقدۀ مذکور منظور و به همراه هزینه‌های توسعه از محل فروش محصولات تولیدی همان میدان بازپرداخت خواهد شد مجوزهای صادره، دارای زمان محدود بوده و در هر مورد توسط وزارت نفت تعیین شده و یکبار نیز قابل تمدید می‌باشد.

در صورتی که در پایان مرحله اکتشاف، میدان تجاری در هیچ نقطه‌ای از منطقه کشف نشده باشد، قرارداد اکتشافی خاتمه خواهد یافت و طرف قرارداد حق مطالبه هیچ‌گونه وجهی را نخواهد داشت.

و - آیین‌نامه اجرایی این ماده با پیشنهاد مشترک سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت نفت و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۷ - دولت مکلف است، نظر به جایگاه محوری آب در توسعه کشور، منابع آب کشور را با نگرش مدیریت جامع و توأمآ عرضه و تقاضا در کل چرخه آب با رویکرد توسعه پایدار در واحدهای طبیعی حوزه‌های آبریز با لحاظ نمودن ارزش اقتصادی آب، آگاه‌سازی، عمومی و مشارکت مردم به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی و مدیریت نماید که هدف‌های زیر تحقیق یابد :

الف - اجرای مفاد تبصره (۱) ماده (۱۰۶) و ماده (۱۰۷) قانون برنامه سوم توسعه در طول اجرای برنامه چهارم توسعه و با اصلاح ساختار مصرف آب و استقرار نظام بهره‌برداری مناسب و با استفاده از روش‌های نوین آبیاری و کم‌آبیاری، راندمان آبیاری

و به تبع آن کارایی آب به ازای یک متر مکعب در طی برنامه بیست و پنج درصد (۲۵٪) افزایش یافته و با اختصاصی به محصولات باارزش اقتصادی بالا و استفاده بهینه از آن موجبات افزایش بهره‌وری آب را فراهم سازد.

ب - به منظور ایجاد تعادل بین تغذیه و برداشت سفرهای آب زیرزمینی در دشت‌های با تراز منفی، دولت مکلف است با تجهیز منابع مالی مورد نیاز و تمهیدات سازه‌ای و مدیریتی، مجوزهای بهره‌برداری در این دشتها را براساس مصرف معقول (موضوع ماه «۱۹» قانون توزیع عادلانه آب) که با روش‌های نوین آبیاری قابل دسترس است، اصلاح نماید به‌طوری که تا پایان برنامه چهارم تراز منفی سفرهای آب زیرزمینی بیست و پنج درصد (۲۵٪) بهبود یابد.

ج - ارزش اقتصادی آب در هر یک از حوزه‌های آبریز، با لحاظ ارزش ذاتی و سرمایه‌گذاری، برای بهره‌برداری حفاظت و بازیافت در برنامه‌های بخش‌های مصرف منظور گردد. آیین‌نامه اجرایی این بند در طی سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

د - به منظور تسریع در اجرای طرحهای استحصال، تنظیم، انتقال و استفاده حداکثر از آبهای رودخانه‌های مرزی، منابع آب مشترک، دولت موظف است سالانه دو درصد (۲٪) از مجموع اعتبارات طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بودجه عمومی را در لوایح بودجه سنواتی تحت برنامه مستقل منظور و در چارچوب موافقتنامه‌های متبادله بین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت نیرو برای اجرای طرحهای مذکور به‌صورت صددرصد (۱۰۰٪) تخصیص یافته، هزینه نماید.

ه - طرحهای انتقال آب بین حوزه‌ای از دیدگاه توسعه پایدار، با رعایت حقوق ذی‌نفعان و برای تأمین نیازهای مختلف مصرف، مشروط به توجیه فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی و منافع ملی موردنظر قرار گیرد.

و - مبادله آب با کشورهای همجوار با رعایت اصل هفتادوهفتم (۷۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و منافع ملی و توجیه‌های فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی براساس طرح جامع آب کشور و با تصویب هیأت وزیران به‌عمل آید.

ز - فرهنگ صحیح و منطقی مصرف آب، از طریق تدوین الگوی مصرف بهینه آب، اصلاح تعرفه‌ها برای مشترکین پرمصرف، به تدریج با نصب کنتورهای جداگانه برای کلیه واحدهای مسکونی و اجرای طرحهای مدیریت مصرف آب در شهرها و روستاهای کشور گسترش یابد.

تبصره: قانون الحاق یک بند و دو تبصره به ماده (۱۳۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۰/۸/۶ (موضوع تعیین الگو و هزینه‌های مازاد بر الگوی مصرف آب) برای دوره چهارم (۱۳۸۴-۱۳۸۶) تنفیذ می‌گردد.

ج - هماهنگی اعتباری در تهیه و اجرای همزمان طرحهای تأمین آب و طرحهای مکمل نظیر شبکه‌های آبیاری و زهکشی در پایین‌دست و طرحهای آبخیزداری در بالادست بندهای مخزنی به‌عمل آید.

ط - برای تداوم اجرای احکام تبصره (۷۶) قانون برنامه دوم توسعه و ماده (۱۰۶) قانون برنامه سوم توسعه و به‌منظور گسترش سرمایه‌گذاری، با اولویت در طرحهای شبکه‌های آبیاری، زهکشی و طرحهای تأمین آب که دارای توجیه فنی و اقتصادی هستند، منابع عمومی با منابع بانک کشاورزی و بهره‌برداری تلفیق می‌گردد. در آیین‌نامه اجرایی این بند که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، چگونگی تعیین عناوین و سهم حمایت دولت مشخص می‌گردد.

ی - برنامه‌های اجرایی مدیریت خشکسالی را تهیه و تدوین نماید.

ک - آیین‌نامه‌های اجرایی این ماده با پیشنهاد وزارت نیرو و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۱۸ - دولت مکلف است ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این قانون برنامه توسعه بخش کشاورزی و منابع طبیعی را با محوریت خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی، تأمین امنیت غذایی، اقتصادی نمودن تولید و توسعه صادرات محصولات کشاورزی، ارتقای رشد ارزش افزوده بخش کشاورزی حداقل به میزان رشد پیش‌بینی شده در جدول شماره (۲) بخش هفتم این قانون را تهیه و از طریق انجام اقدامات ذیل به مرحله اجرا درآورد :

الف - سرمایه‌گذاری لازم به‌منظور اجرای عملیات زیربنایی آب و خاک و توسعه شبکه‌های آبیاری و زهکشی در دو میلیون هکتار از اراضی کشاورزی دارای آب تأمین شده.

ب - تلفیق بودجه عمومی (به‌صورت وجوه اداره‌شده) با منابع نظام بانکی و منابع حاصل از مشارکت تولیدکنندگان.

به‌منظور پرداخت تسهیلات به سرمایه‌گذاران بخش کشاورزی و صنایع تبدیلی و تفصیلی.

ج - پوشش حداقل پنجاه درصدی بیمه محصولات کشاورزی و عوامل تولید با بهره‌برداری از خدمات فنی بخش خصوصی و تعاونی تا پایان برنامه.

د - افزایش سرمایه شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی به‌میزان سرمایه اولیه در طول سالهای برنامه و کمک به صندوق‌های اعتباری غیردولتی توسعه بخش کشاورزی به‌صورت وجوه اداره شده و از طریق اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای.

ه - حمایت از گسترش صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی به نحوی که درصد محصولات فرآوری شده حداقل به میزان دو برابر وضع موجود افزایش یافته و موجبات کاهش ضایعات به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) فراهم گردد.

و - افزایش تولید مواد پروتئینی دام و آبزیان در راستای اصلاح ساختار تغذیه به نحوی که سرانه سهم پروتئین حیوانی در الگوی تغذیه به بیست‌ونه گرم افزایش یابد.

ز - ایجاد صندوق تثبیت درآمد کشاورزان با مشارکت درآمدی دولت و کشاورزان جهت سیاست‌های حمایتی درآمدی کشاورزان به نحوی که خطرپذیری حاصل از تغییر قیمت‌ها و عملکرد تولید را به‌منظور تصبیت درآمد کشاورزان کاهش دهد. اساسنامه صندوق یادشده ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ج - صدور سند مالکیت اراضی کشاورزی واقع در خارج از محدوده قانونی شهرها و شهرکها و روستاها به نام مالکین قانونی آنها از طریق سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تا پایان برنامه چهارم.

ط - نوسازی باغات موجود و توسعه باغات با اولویت در اراضی شیبدار و مستعد به میزان یک میلیون هکتار با تأمین منابع ارزان‌قیمت و در راستای توسعه صادرات.

ی - ایجاد انگیزه برای جذب متخصصین توسط تولیدکنندگان و بهره‌برداران به‌منظور گسترش آموزش و ترویج با استفاده از خدمات فنی بخش خصوصی و تعاونی به میزان حداقل سی درصد (۳۰٪) تولیدکنندگان و بهره‌برداران و توسعه تحقیقات کاربردی کشاورزی به‌میزان دو برابر شرایط سال پایه

ماده ۲۰ - مواد (۱۰۸)، (۱۲۱) الی (۱۲۳) و (۱۳۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ و اصلاحیه‌های آن برای دوره برنامه چهارم (۱۳۸۸ - ۱۳۸۴) تنفیذ می‌گردد.

ماده ۲۲ - الف - دولت مکلف است با سیاستگذاری لازم، زمینه تولیدات صنعت خودرو سواری را مطابق با میزان مصرف سوخت در حد استانداردهای جهانی و عرضه آن با قیمت رقابتی فراهم نماید و سیاستهای تشویقی وسازوکار قیمت عرضه گاز فشرده طبیعی و سوخت‌های جایگزین را به‌گونه‌ای طراحی و به‌اجراء درآورد که منتهی به ایجاد عرضه حداقل سی درصد (۳۰٪) از کل خودروهای تولیدی و وارداتی به‌صورت دوگانه‌سوز گردد.

ب - وزارت نفت موظف است در شهرهای کشور به‌ویژه شهرهای بزرگ با حمایت از بخش خصوصی و تعاونی، به‌تدریج جایگاههای عرضه گاز (CNG) را احداث و به بهره‌برداری برساند و شهرداری‌ها مکلف به همکاری لازم در این خصوص می‌باشند.

ج - قیمت گاز طبیعی فشرده (CNG)، حداکثر معادل چهل درصد (۴۰٪) قیمت بنزین (با ارزش حرارتی معادل) خواهد بود.

ماده ۳۱ - دولت موظف است به‌منظور افزایش کارآمدی و اثربخشی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری با رویکرد نتیجه‌گرا و دستیابی به سیستم کنترل کیفی، متناسب با شرایط اقتصادی و اجتماعی و اقلیمی کشور، تا پایان سال اول برنامه چهارم، نسبت به تدوین نظام فنی و اجرایی کشور و اجرای آن در تمامی دستگاههای موضوع ماده (۱۶۰) این قانون به شرح ذیل اقدام نماید :

الف - نظام کنترل هزینه، کیفیت و زمان را در تمامی مراحل طراحی، اجرا و بهره‌برداری پروژه‌ها و طرح‌ها و بهره‌مندی از روش‌های نوین، نظیر طرح و ساخت کلید در دست و مدیریت طرح با ارایه برنامه مشخص، ایجاد و در حداقل چهل درصد (۴۰٪) از طرح‌ها مستقر کند.

ب - با هدف افزایش ایمنی بناها و استحکام ساخت‌وسازها، نسبت به ترویج فرهنگ بهسازی و تدوین ضوابط، مقررات و بخشنامه‌های مورد نیاز با رویکرد تشویقی و بازدارنده و به‌کارگیری مصالح و روش‌های ساخت نوین اقدام نماید.

ج - سازوکارهای لازم به‌منظور استقرار نظام مدیریت کیفیت و مهندسی ارزش، در پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، از سال اول برنامه چهارم فراهم نماید.

د - سازوکار ارزیابی پروژه‌های پیشنهادی پس از حصول اطمینان از تأمین اعتبار، با رویکرد توجیه فنی، اقتصادی و زیست‌محیطی را به‌منظور جلوگیری از اجرای پروژه‌های فاقد توجیه از ابتدای برنامه چهارم ایجاد نماید.

ه - حذف تقاضای مفاصاحساب حقوق دولتی در خاتمه کار از پیمانکاران و مشاوران

و - تدوین «استاندارد ملی حسابداری طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای» برای تعیین دقیق عملکرد حسابهای سرمایه‌گذاری بخش عمومی و تعیین قیمت تمام‌شده طرحها براساس شاخص‌های بهره‌وری در هر بخش و اعمال مدیریت ارزش در آنها.

ز - آیین‌نامه اجرایی این ماده با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۳۲ - اعتبارات طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید صرفاً براساس گزارش‌های توجیهی فنی، اقتصادی و زیست‌محیطی تأییدشده برای یکبار و به قیمت ثابت سالی که طرح موردنظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالانه منظور می‌گردد، به تفکیک سالهای برنامه چهارم و سالهای بعد به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است اعتبارات موردنیاز سالهای باقیمانده برنامه چهارم را با اعمال تغییر نرخهای ابلاغی خود محاسبه نموده و برحسب برنامه دستگاه در لویای بودجه سالانه کل کشور منظور نماید.

مبادله موافقتنامه شرح عملیات طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای انتفاعی و غیرانتفاعی مشتمل بر اهداف طرح، شرح عملیات اجرایی، اعتبارات مصوب، پیشرفت فیزیکی و مشخصات فنی فقط برای یکبار در دوران برنامه انجام می‌پذیرد. این موافقتنامه‌ها برای دوران برنامه چهارم معتبر و ملاک عمل خواهند بود.

موافقتنامه‌هایی که برای انطباق میزان اعتبارات سالانه طرحها با قوانین بودجه سنواتی مبادله می‌شوند جنبه اصلاحیه داشته و نباید موجب افزایش هدف و تعداد پروژه‌های طرح شوند. موارد استثناء که منجر به افزایش حجم عملیات و با تعداد پروژه‌ها می‌گردد مشابه طرحهای جدید تلقی می‌گردند.

مبادله موافقتنامه طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای صرفاً نظامی بخش دفاعی تابع دستورالعمل خاصی است که به پیشنهاد مشترک ستاد کل نیروهای مسلح، وزارت

دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تأیید فرماندهی کل نیروهای مسلح خواهد رسید.

آیین‌نامه اجرایی این ماده شامل چگونگی ابلاغ و تخصیص اعتبارات طرح‌های ملی و نحوه اعمال مفاد این ماده برای اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

از فصل دوم - تعامل فعال با اقتصاد جهانی

ماده ۳۴ - دولت موظف است به منظور تسهیل تجارت و حمل و نقل، استقرار منابع دریایی، گسترش گردشگری، کمک به بهره‌برداری پایدار منابع شیلاتی و استفاده بهینه از این مناطق، برای توسعه فعالیت‌های تولیدی و خدمات دریایی، با حفظ امور سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت برای خود، ضمن واگذاری رقابتی امور تصدی به بخش‌های غیردولتی در مناطق ساحلی و دریاها، با انجام مطالعات تطبیقی در قوانین، مقررات، آیین‌نامه‌ها، اساسنامه‌ها و شرح وظایف دستگاه‌های اجرایی مرتبط با فعالیت‌های دریایی، لوایح مورد نیاز برای توسعه فعالیت‌های دریایی را با اصلاح قوانین مرتبط و حذف وظایف موازی، مشابه و متضاد و تجمیع وظایف همگن و متجانس هر یک از دستگاه‌ها، تفکیک کامل وظایف دستگاه‌ها برای اعمال حاکمیت و براساس محورهای زیر تهیه و برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارایه نماید :

الف - یکسان‌سازی تعاریف و اصلاحات قانونی (با ملاحظه تعاریف و اصلاحات بین‌المللی) کنوانسیون‌های بین‌المللی که ایران عضو آنها است.

ب - برقراری امنیت و تأمین نظم، تعیین مقررات حقوقی و رویه‌های قضایی.

ج - انجام کلیه امور تجاری از طریق بنادر و اسکله‌های تجاری و گمرکات رسمی.

د - ایمنی در دریا، بیمه‌های دریایی و امداد و نجات در دریا.

ه - حفاظت از محیط زیست و تعیین حریم‌ها و پهنه‌بندی نواحی ساحلی و آب‌های

داخلی و بین‌المللی.

و - بهره‌برداری پایدار از نواحی ساحلی، دریایی، حمایت از ناوگان جمهوری اسلامی ایران براساس قواعد بین‌المللی و حمایت از سرمایه‌گذاری‌ها در فعالیت‌های اقتصادی، نظیر، حمل‌ونقل دریایی، منابع تجدیدناپذیر دریایی (نفت و گاز، معادن و...) منابع تجدیدپذیر دریایی (آبزیان و...) گردشگری دریایی خدمات پشتیبانی و صنعتی دریایی.

ز - آموزش‌های علمی، مهندسی، مدیریت، حقوقی و مهارت‌های تخصصی دریایی و دریانوردی.

ج - تحقیقات دریایی، ثبت پایش اطلاعات اقیانوس‌شناسی و فناوری اطلاعات و ارتباط دریایی.

ط - حمایت از ناوگان ملی براساس قواعد بین‌المللی.

ی - فراهم‌کردن امکانات و زیرساخت‌های لازم برای گسترش فعالیت‌های ماهیگیری از جمله: توسعه، تجهیز، نگهداری و بهسازی بنادر صیادی.

ک - سازماندهی و تجهیز مراکز تخلیه صید کوچک و ارتقاء بهره‌وری بنادر ماهیگیری با رویکرد بهبود کیفیت، افزایش ارزش افزوده صید و گسترش مشارکت بخش غیردولتی.

از فصل چهارم - توسعه مبتنی بر دانایی

ماده ۴۳ - دولت موظف است نظر به اهمیت نقش دانش و فناوری و مهارت، به‌عنوان اصلی‌ترین عوامل ایجاد ارزش افزوده در اقتصاد نوین، اقدام‌های زیر را به‌عمل آورد.

الف - نوسازی و بازسازی سیاست‌ها و راهبردهای پژوهشی، فناوری و آموزشی به‌منظور توانایی پاسخگویی مراکز علمی، پژوهشی و آموزشی کشور به تقاضای اجتماعی، فرهنگی و صنعتی و کارکردن در فضای فزاینده عرضه جهانی، طی سال اول برنامه چهارم.

ب - تهیه برنامه‌های جامع توسعه علمی و فناوری کشور (به‌ویژه فناوری با سطوح عالی علوم و فناوری روز جهانی) در بخشهای مختلف، طی سال اول برنامه چهارم.

ج - پیش‌بینی تمهیدات لازم به‌منظور بهره‌برداری حداکثر ظرفیت‌های ملی و منطقه‌ای حوزه‌های فناوری اطلاعات، فناوری زیستی و ریزفناوری، زیست‌محیطی، هوافضاها و هسته‌ای.

د - بازنگری در ساختار و نوسازی فرآیندهای تحقیقات و آموزش علوم انسانی و مطالعات اجتماعی و فرهنگ، به‌منظور توسعه کیفی و حرفه‌ای‌شدن پژوهش در حوزه مذکور و ایجاد توانایی نظریه‌پردازی در حوزه‌های اجتماعی در سطح جهانی و پاسخگویی به نیازهای تصمیم‌سازی در دستگاههای اجرایی کشور، طی سال اول برنامه چهارم.

بخش دوم - حفظ محیط زیست، آمایش سرزمین و توازن منطقه‌ای

فصل پنجم - حفظ محیط زیست

ماده ۵۸ - دولت موظف است برای تسریع در اجرای برنامه عمل حفاظت و بهره‌برداری از تنوع زیستی کشور، هماهنگی لازم را بین دستگاههای ذیربط ایجاد نماید. شاخص‌های تنوع زیستی کشور می‌بایست تا پایان برنامه چهارم به سطح استانداردهای جهانی نزدیک شوند و وضعیت مناسب یابند.

ماده ۵۹ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و سایر دستگاههای مرتبط به‌منظور برآورد ارزشهای اقتصادی منابع طبیعی و زیست‌محیطی و هزینه‌های ناشی از آلودگی و تخریب محیط زیست در فرآیند توسعه و محاسبه آن در حسابهای ملی، نسبت به تنظیم دستورالعمل‌های محاسبه ارزشها و هزینه‌های موارد دارای اولویت از قبیل: جنگل، آب، خاک، انرژی، تنوع زیستی و آلودگی‌های زیست‌محیطی در نقاط احساس اقدام و در مراجع ذیربط به تصویب برساند ارزشها و هزینه‌هایی که دستورالعمل آنها به تصویب رسیده، در امکان‌سنجی طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در نظر گرفته خواهد شد.

ماده ۶۰ - دولت موظف است به منظور تقویت و توانمندسازی ساختارهای مرتبط با محیط زیست و منابع طبیعی، سازوکارهای لازم را جهت گسترش آموزشهای عمومی و تخصصی محیط زیست در کلیه واحدهای آموزشی و مراکز آموزش عالی، حمایت از سرمایه‌گذاری در بخش محیط زیست و منابع طبیعی، ایجاد تقویت ساختارهای مناسب برای فعالیتهای زیست‌محیطی در دستگاههای اثرگذار بر محیط زیست تنظیم و برقرار نماید.

ماده ۶۱ - دولت مکلف است در طول برنامه چهارم اقدام‌های ذیل را به عمل آورد :

الف - طرح خوداظهاری برای پایش منابع آلوده‌کننده را آغاز نماید. کلیه واحدهای تولیدی، خدماتی و زیربنایی باید براساس دستورالعمل سازمان حفاظت محیط زیست نسبت به نمونه‌برداری و اندازه‌گیری آلودگی‌ها و تخریبهای خود اقدام و نتیجه را به سازمان مذکور ارائه دهند. واحدهایی که تکالیف این بند را مراعات ننمایند مشمول ماده (۳۰) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ خواهند بود.

ب - به منظور جلوگیری از افزایش بی‌رویه مصرف سموم دفع آفات نباتی و کودهای شیمیایی، اتخاذ روشی نماید که موجبات استفاده بیشتر از کود کمپوست و مبارزه بیولوژیک به تدریج فراهم شود. ضوابط ورود، ساخت، فرمولاسیون و مصرف کودهای شیمیایی و سموم دفع آفات نباتی از جهت تأثیرات زیست‌محیطی را توسط وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان حفاظت محیط زیست و مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند.

ج - ارائه برنامه مدیریت پسماندهای کشور و اتخاذ روشی که با همکاری شهرداری‌ها، بخشداری‌ها، دهیاری‌ها در وهله اول در سه استان مازندران، گیلان و گلستان اجرا شود به‌طوری که در پایان برنامه چهارم، جمع‌آوری، حمل و نقل، بازیافت و دفع کلیه پسماندها با روش‌های فنی زیست‌محیطی و بهداشتی انجام شود. همچنین ضمن تأمین اعتبارات لازم، کلیه شبکه‌ها و تأسیسات جمع‌آوری و تصفیه فاضلاب در

دست اجرای استانهای خوزستان، گیلان، مازندران، گلستان و تهران و شهرهای مراکز استانها را تکمیل و به مرحله بهره‌برداری رسانده و مطالعات سایر شهرها را انجام و باتوجه به اولویت به مرحله اجرا برساند.

ماده ۶۲ - دولت موظف است :

الف - در طول برنامه چهارم، میزان آلودگی هوای شهرهای تهران، اهواز، اراک، تبریز، مشهد، شیراز، کرج و اصفهان را در حد استاندارد مصوب شورای عالی حفاظت محیط زیست کاهش دهد.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارتخانه‌های نفت، صنایع و معادن، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، راه و ترابری و کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران رسانده شود.

ب - در طول برنامه چهارم، تمهیداتی اتخاذ کند که کلیه خودروها و موتورسیکلت‌های فرسوده کشور از رده خارج شوند.

ماده ۶۳ - دولت موظف است حداکثر تا پایان سال اول برنامه چهارم، به‌منظور ساماندهی و جلوگیری از آلودگی و تخریب سواحل، با اولویت دریای خزر، طرح جامع ساماندهی سواحل که متضمن اقدام‌های ضروری همچون: تعیین و آزادسازی حریم، استقرار مدیریت یکپارچه سواحل، ضوابط و استانداردهای زیست‌محیطی و دریانوردی، صیادی و آبی‌پروری بازبینی و اصلاح و تکمیل قوانین و مقررات را همراه با تعیین مسئولیت دستگاه‌های ذیربط در زمینه سیاستگذاری اجرا و نظارت تدوین نماید.

تبصره: دولت موظف است کلیه وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی را به شکل ساماندهی نماید که تا پایان برنامه چهارم، عقب‌نشینی شصت (۶۰) متر حریم دریا صددرصد (۱۰۰٪) انجام پذیرد.

آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی، کشور، جهاد کشاورزی، راه

و ترابری نیرو و عندالزوم سایر دستگاههای ذیربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۶۴ - سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است :

الف - در راستای ارتقای آگاهی‌های عمومی و دستیابی به توسعه پایدار به‌منظور حفظ محیط زیست و با تأکید بر گروههای اثرگذار و اولویت‌دار از ابتدای برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، آیین‌نامه اجرایی مربوط را با پیشنهاد شورای عالی حفاظت محیط زیست به تصویب هیأت وزیران برساند. کلیه دستگاههای ذیربط، رسانه‌های دولتی و صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران ملزم به اجرای برنامه‌های آموزشی بدون دریافت وجه موضوع این ماده می‌باشند.

ب - نظام اطلاعات زیست‌محیطی کشور را در سطوح منطقه‌ای، ملی و استانی تا پایان سال اول برنامه چهارم ایجاد نماید تا زمینه پایش، اطلاع‌رسانی و ارزیابی زیست‌محیطی فراهم گردد. دستگاههای ذیربط مکلفند در تدوین و اجرایی نمودن این نظام همکاری نمایند.

ماده ۶۵ - دولت موظف است نسبت به تدوین اصول توسعه پایدار بوم‌شناختی، به‌ویژه در الگوهای تولید و مصرف و دستورالعمل‌های بهینه‌سازی مربوطه اقدام نماید. دستگاههای مرتبط موظف به رعایت اصول و دستورالعمل‌های مذکور در طرحها و برنامه‌های اجرایی خود می‌باشند.

ماده ۶۶ - کلیه دستگاههای اجرایی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی موظفند جهت کاهش اعتبارات هزینه‌ای دولت، اعمال سیاستهای مصرف بهینه منابع پایه و محیط زیست برای اجرای برنامه مدیریت سبز شامل مدیریت مصرف انرژی، آب، مواد اولیه و تجهیزات (شامل کاغذ)، کاهش مواد زاید جامد و بازیافت آنها (در ساختمانها و وسایط نقلیه) طبق آیین‌نامه‌ای که توسط سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با همکاری دستگاههای ذیربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید اقدام نمایند.

ماده ۶۷ - الف - برنامه مدیریت زیست بومی در زیست بوم‌های حساس، به‌ویژه دریاچه ارومیه تهیه و به اجرا درمی‌آید. سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی، آیین‌نامه اجرایی این ماده را تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رساند.

ب - به‌منظور جلوگیری از شکار بی‌رویه و نابودی تنوع زیستی، دولت مکلف است با همکاری مراجع ذیربط در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران ترتیبی اتخاذ نماید تا ضمن محدودکردن پروانه حمل اسلحه شکاری و بازنگری در ضوابط صدور پروانه‌های مذکور، تعداد سلاح‌های شکاری را متناسب با جمعیت قابل برداشت از حیات وحش به تشخیص سازمان حفاظت محیط زیست برساند و نسبت به جمع‌آوری سلاح‌های غیرمجاز تا پایان برنامه‌ی چهارم اقدام نماید.

ماده ۶۸ - الف - دولت موظف است طرح حفاظت، احیاء، بازسازی ذخایر و رفع آلودگی و شیوه‌های بهره‌برداری پایدار از محیط‌های دریایی کشور، تا پایان سال اول برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران را تهیه و به مرحله اجرا گذارد.

ب - به دولت اجازه داده می‌شود با رعایت اصول (۷۲) و (۸۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برای تقلیل آلاینده‌های وارد به محیط زیست و تخریب آن، «صندوق ملی محیط زیست» وابسته به سازمان حفاظت محیط زیست را تأسیس کند. منابع مورد نیاز صندوق یادشده برای انجام فعالیتهای مذکور از طریق کمک‌های بخش غیردولتی داخلی و خارجی تأمین می‌گردد. اساسنامه صندوق ملی محیط زیست مشترکاً توسط سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ج - وزارت جهاد کشاورزی موظف است به‌منظور تعیین تکلیف نهایی و تثبیت مالکیت دولت بر عرصه‌های منابع ملی و دولتی تا پایان برنامه چهارم به اتمام عملیات ممیزی و تفکیک منابع ملی و دولتی از مستثنیات و اشخاص اقدام کند. سازمان ثبت

اسناد و املاک کشور باید تا صدور اسناد، نقشه‌های اراضی منابع ملی و دولتی را به‌عنوان اسناد رسمی پذیرفته و آنها را ملاک عمل قرار دهد.

ماده ۶۹ - دولت مکلف است برنامه حفظ، احیاء، اصلاح، توسعه و بهره‌برداری از منابع طبیعی تجدیدشونده را باتوجه به اولویت‌های زیر تنظیم و به‌مورد اجراء بگذارد.

الف - خروج دام از جنگل و ساماندهی جنگل‌نشینان شمال تا پایان برنامه چهارم به میزان هفتاد درصد (۷۰٪) باقیمانده دام و جنگل‌نشینان در پایان سال ۱۳۸۳.

ب - کاهش پنجاه درصد (۵۰٪) دام مازاد از مراتع جهت تعادل بین دام و مرتع و همچنین لغو و اصلاح پروانه‌چراهای مربوطه.

ج - اجرای عملیات آبخیزداری در بیست درصد (۲۰٪) سطح حوزه‌های سدهای در دست اجراء، تمام‌شده و ده درصد (۱۰٪) حوزه‌های سایر مناطق.

د - توسعه زراعت چوب به میزان حداقل یکصد هزار هکتار، حذف تعرفه واردات چوب و تشدید مبارزه با قاچاق چوب.

ه - توسعه فضای سبز و جنگلهای دست کاشت به میزان حداقل پانصد هزار هکتار. همچنین اجرای عملیات کنترل کانونهای بحرانی بیابان‌زا به میزان حداقل یک‌ونیم میلیون هکتار.

و - اجرای عملیات بخش سیلاب در حوزه‌های شهری، روستای و سایر اراضی کشاورزی و منابع طبیعی به‌میزان یک‌ونیم میلیون هکتار به‌منظور ایجاد مراتع مشجر، تبدیل اراضی بیابانی به زراعی و تغذیه آبخوانها

ز - پوشش کامل حفاظتی در جنگل‌های کشور (شمال، زاگرس، ارسباران، خلیج عمان و ایرانی - تورانی).

ج - پوشش کامل سوخت‌رسانی به عشایر، جنگل‌نشینان و روستاییان.

ط - گسترش مشارکت شوراهای روستایی و بسیج محلی در حفاظت از جنگلها و مراتع به میزان پانزده درصد (۱۵٪) از سطح عملیاتی.

ی - بهره‌برداری از جنگل صرفاً براساس تعدیل اکولوژیک و ضروریات حفظ جنگل صورت می‌گیرد. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت جهاد کشاورزی با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب دولت خواهد رسید.

ماده ۷۰ - دولت مکلف است از سال اول برنامه چهارم به منظور پایداری منابع طبیعی و تنظیم مدیریت چرای مراتع و حفظ ذخایر ژنتیکی دامها (دام عشایر) ترتیبی اتخاذ نماید که اجرای طرحهای مرتع‌داری و مدیریت مراتع از طریق عشایر ذی‌حق انجام گیرد و در همین راستا واگذاری اراضی مستعد قلمرو عشایر به خانوارهای کوچنده در چارچوب طرح ساماندهی اسکان عشایر با حفظ حقوق آنها صورت گیرد. آیین‌نامه اجرایی این ماده با پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور حداکثر ظرف شش ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۷۱ - ماده (۱۰۵) و بند (ج) ماده (۱۰۴) «قانون برنامه سوم اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ و اصلاحیه‌های آن» برای دوره برنامه چهارم (۱۳۸۸-۱۳۸۴) تنفیذ می‌گردد.

فصل ششم - آمایش سرزمین و توازن منطقه‌ای

ماده ۷۲ - دولت مکلف است به منظور توزیع مناسب جمعیت و فعالیتها در پهنه سرزمین، با اهداف استفاده کارآمد از قابلیتها و مزیت‌های کشور، با استفاده از مطالعات انجام‌شده، سند ملی آمایش سرزمین مشتمل بر سطوح ذیل را از ابتدای برنامه چهارم به مرحله اجرا درآورد :

الف - سطح کلان شامل

۱ - چشم‌انداز بلندمدت توسعه فضایی کشور، در چارچوب سیاستهای کلی نظام تحلیل شرایط منطقه‌ای و بین‌المللی و امکانات، محدودیتها و مزیت‌های سرزمین.

۲ - راهبردهای کلی توزیع جمعیت در سرزمین، الگوی اسکان و نظام شهری و روستایی کشور.

۳ - راهبردهای خاص مناطق و عرصه‌هایی که به لحاظ «امنیتی و دفاعی» «حفاظت از منابع طبیعی، محیط زیست و میراث فرهنگی» دارای موقعیت ویژه می‌باشند.

۴ - پایگاه اطلاعات مکانی و جغرافیایی و اسناد تصویری مرتبط.
ب - سطح بخشی شامل :

۱ - راهبردهای هماهنگ و سازگار بلندمدت توسعه و توزیع فضایی بخشهای مختلف اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی منطبق با ویژگی‌های سرزمین.
۳ - اقدامها و عملیات اولویت‌دار در توسعه بخش.

ج - سطح استانی شامل :

۱ - نظریه پایه توسعه استانها، حاوی بخش‌های محوری و اولویت‌دار در توسعه استان و تعیین نقش هر استان در تقسیم کار ملی.

۲ - سازمان فضایی توسعه استان (محورها و مراکز عمده در توسعه استان)

۳ - اقدامها و عملیات اولویت‌دار در توسعه استان.

تبصره - سندهای ملی توسعه بخش و سندهای ملی توسعه استان، موضوع فصل سیزدهم این قانون، براساس جهت‌گیری‌های سند ملی آمایش سرزمین و متناسب با ویژگی‌های هر یک تنظیم و پس از تصویب هیأت وزیران مبنای تنظیم عملیات اجرای برنامه چهارم قرار می‌گیرد دولت مکلف است لوایح بودجه‌های سنواتی را براساس اسناد فوق تنظیم و تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید.

سند ملی سندی است راهبردی که جهت‌گیری اصلی بخش، استان و یا طرحهای ویژه را در چهارچوب تحقق چشم‌انداز بیست‌ساله توسعه، تبیین و حسب مورد به تصویب مجلس شورای اسلامی و با هیأت وزیران می‌رسد.

عملیات اجرایی این اسناد در چهارچوب مصوبات بودجه‌های سنواتی و سایر قوانین موضوعه صورت می‌پذیرد.

ماده ۷۳ - دولت موظف است ظرف سال اول برنامه طرح جامع تقسیمات کشوری را که دربردارنده شاخصهای ناظر بر بازنگری واحدهای تقسیماتی موجود برای ایجاد

سطوح تقسیماتی جدید و با جهت‌گیری عدم تمرکز و تفویض اختیار به مدیران محلی و تفویض نقش استانداران به‌عنوان نمایندگان عالی دولت تهیه و جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید هرگونه ایجاد سطوح جدید باید با رعایت مفاد این ماده صورت گیرد.

ماده ۷۴ - دولت مکلف است به‌منظور هماهنگ‌سازی عملیات عمرانی و سرمایه‌گذاری‌های جدید متناسب با شرایط در حال گذار ملی و بین‌المللی، با رعایت موازین آینده‌نگیری، تحلیل مناسب موقعیت منطقه‌ای و بین‌المللی کشور، ساختار فرهنگی هویت ایرانی - اسلامی، امکانات و قابلیت‌ها و فرصت‌های کشور، اقدام‌های ذیل را انجام دهد.

الف - قراردادن اسناد ملی آمایش سرزمین و کالبدی ملی به‌عنوان مرجع اصلی هماهنگی‌های بین‌بخشی، بین‌منطقه‌ای و بخشی - منطقه‌ای، در تصمیم‌گیری‌های اجرایی.

ب - به هنگام نمودن سند ملی آمایش سرزمین، متناسب با تحولات جهانی، منطقه‌ای، علمی و فنی و با بهره‌گیری از اطلاعات پایه‌ای و مکانی و تعامل سطوح خرد و کلان منطقه‌ای و بخشی، به‌گونه‌ای که برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در سازگاری با سند ملی آمایش سرزمین تنظیم گردد.

ماده ۷۵ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است با همکاری سایر دستگاه‌های اجرایی ذیربط، به‌منظور بهره‌گیری از قابلیت‌ها و مزیت‌های سرزمین در راستای ارتقاء نقش و جایگاه بین‌المللی کشور و تعامل مؤثر در اقتصاد بین‌المللی، راهبردها و اولویت‌های آمایشی ذیل را در قالب برنامه‌های اجرایی از ابتدای برنامه چهارم، به مرحله اجرا درآورد :

الف - بهره‌گیری مناسب از موقعیت و توانمندیهای عرصه‌های مختلف سرزمین، برای توسعه علم و فناوری و تعامل فعال با اقتصاد جهانی، از طرق مختلف ازجمله

تعیین مراکز و پارکهای فناوری علمی، تحقیقاتی، تخصصی و همچنین تعیین نقش و عملکرد مناطق آزاد و ویژه اقتصادی.

ب - استفاده مناسب از قابلیت و توان کلان‌شهرها، در جهت تقویت نقش فراملی و ارتقاء جایگاه بین‌المللی کشور، از طریق تقویت مدیریت توسعه، برنامه‌ریزی و اجرا در این شهرها، تعیین حوزه عملکرد فراملی و بین‌المللی هر یک و انتقال همزمان وظایف ملی و منطقه‌ای آنها به سایر شهرها.

ج - بهره‌گیری مناسب از قابلیت‌های ترانزیتی کشور، از طریق اولویت‌بندی محورها خاص در دالانهای ارتباطی شرقی - غربی و شمالی - جنوبی کشور و تدوین برنامه توسعه مبادی، شبکه‌ها و نقاط خاص واقع بر این محورها.

د - آماده‌سازی عرصه‌های مختلف سرزمین، برای پذیرش فعالیتهای جدید و ایجاد فرصتهای شغلی متناسب با قابلیت هر منطقه، از طریق تکمیل، توسعه و تجهیز شبکه‌های زیربنایی.

ه - بهره‌گیری از آثار انتشاری سرمایه‌گذاری‌های ملی و فراملی در توسعه مناطق پیرامونی (به‌ویژه دشتها و پیرامون سدها، از طریق تهیه برنامه‌های چندبخشی و گسترش شیوه‌های نوین معیشت و فعالیت و ساماندهی استقرار جمعیت و فعالیتهای.

و - بهره‌گیری از منابع غنی نفت و گاز (به‌ویژه مناطق گازی پارس جنوبی)، در توسعه فعالیتهای مرتبط و صنایع انرژی و سازماندهی جدید استقرار جمعیت و فعالیتهای در حاشیه جنوبی کشور بر مبنای آن.

ز - توسعه مناطق مرزی با هدف تقویت همگرایی‌های ملی و پیوند مناطق مرزی با اقتصاد ملی و فراملی.

ح - بهره‌گیری از قابلیت‌های محیطی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مناطق روستایی کشور، از طریق توسعه منابع انسانی، تنوع بخشی به فعالیتهای اقتصادی، ساماندهی نظام ارائه خدمات سطح‌بندی‌شده و اصلاح نظام برنامه‌ریزی توسعه روستایی، با تأکید بر افزایش هماهنگی و محلی‌نمودن فرآیند آن.

ماده ۷۶ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است در راستای ایجاد هماهنگی بین فعالیتهای دستگاههای اجرایی، آن دسته از اهداف و مضامین برنامه چهارم که تحقق آنها مستلزم مشارکت چند بخش و چند استان می باشد را در قالب برنامه های ویژه (فرابخشی) تدوین و نقش هر یک از دستگاههای اجرایی را در چارچوب وظایف قانونی هر دستگاه مشخص نماید. کلیه دستگاههای اجرایی بخشی و استانی موظفند عملیات و اقدامهای اینگونه برنامه ها را که توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تعیین می گردد. در برنامه اجرایی خود منظور و اجرا نمایند.

ماده ۷۷ - به دولت اجازه داده می شود به منظور هماهنگی در امور عمرانی و توسعه ای بین استانی، نسبت به منطقه بندی کشور از دیدگاه آمایش سرزمین و ایجاد نهادهای هماهنگ کننده و تعیین وظایف آنها در سطح فرااستانی اقدام نماید. آیین نامه اجرایی این ماده با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و هماهنگی دستگاههای ذیربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده ۷۸ - نسبت معینی از درآمدهای واریزشده به خزانه معین هر استان، در قالب بودجه سالانه به تأمین بودجه استان (هزینه ای و سرمایه ای) همان استان اختصاص می یابد نسبتهای مذکور به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور توسط هیأت وزیران تعیین می گردد.

ماده ۷۹ - عناوین برنامه های عمرانی و آن دسته از وظایف دولت که نتایج کاربردی آن از محدوده استان فراتر نباشد (وظایف استانی) و می بایست در قالب بودجه استانی تأمین اعتبار شود، به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۸۰ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی مکلف است به هنگام تنظیم بودجه سالانه، درآمدها و واگذاری دارایی های استانی پیش بینی شده توسط شورای برنامه ریزی و توسعه استانها، که سرجمع آن در قانون بودجه مشخص شده است را در قالب ردیفها و عناوین مستقل مشخص کرده و به تفکیک هر استان ابلاغ نماید.

ماده ۸۱ - الف - از ابتدای برنامه چهارم، بودجه سالانه استانها، براساس سند ملی توسعه استان به مرحله اجرا درمی آید. بودجه سالانه استان شامل، درآمدها و سایر منابع استان، سهم اختصاص یافته از منابع ملی و سرجمع اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی های سرمایه ای در قانون بودجه کل کشور می باشد و (به صورت «سند بودجه سالانه استان» در قالب قراردادی تنظیم و بین رییس شورای برنامه ریزی و توسعه استان و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور) مبادله می گردد.

«سند بودجه سالانه استان» که تعهدات شورای برنامه ریزی و توسعه استان و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور برای اجرای برنامه توسعه استان را مشخص می نمایند. مشتمل بر اهداف کلی استان، شاخصهای هدف هر بخش، اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای و اعتبارات هزینه ای استان می باشد.

ج - طرح های ملی که منافع آن شامل، چند استان و یا کل کشور می گردد، توسط دستگاههای اجرایی ملی اجرا خواهد شد.

د - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور مکلف است نظام تنظیم بودجه استان را در چارچوب «سند ملی توسعه استان» ظرف مدت شش ماه از تصویب این قانون تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند.

ماده ۸۲ - دولت مکلف است در اجرای کامل نظام درآمد - هزینه استان، اقلام درآمدی زیر را به عنوان درآمد استانی وصول و از طریق خزانه داری کل به خزانه معین استان واریز و در اجرای وظایف جاری و عمرانی استانی، هزینه نماید :

الف - کلیه مالیاتهای مستقیم (به استثنای مالیات بر شرکتهای دولتی).

ب - مالیات بر کالاها و خدمات به استثنای حقوق ورودی.

ج - آن دسته از درآمدهای حاصل از مالکیت دولت که وصول آنها در همه استانهای کشور عمومیت دارد.

د - درآمدهای حاصل از خدمات که در استانها عرضه می‌شود و توسط دستگاههای استانی وصول می‌گردد، به استثنای درآمد ناشی از انفال و خدمات قضایی دادگستری جمهوری اسلامی.

ه - درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات که در استانها وصول می‌شود به استثناء درآمد ناشی از جرایم مبارزه با قاچاق مواد مخدر.

ماده ۸۳ - مواد (۷۰)، (۷۱)، (۷۷)، (۱۸۱) «قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ و اصلاحیه‌های آن» برای دوره برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۸-۱۳۸۴) تنفیذ می‌گردد.

ماده ۸۵ - دولت موظف است ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این قانون، لایه حفظ و ارتقاء سلامت آحاد جامعه و کاهش مخاطرات تهدیدکننده سلامتی را مشتمل بر نکات ذیل تهیه و جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه کند :

- کاهش حوادث حمل‌ونقل، از طریق شناسایی نقاط و محورهای حادثه‌خیز جاده‌ها و راههای مواصلاتی و کاهش نقاط مذکور به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) تا پایان برنامه چهارم.

- تأکید بر رعایت اصول ایمنی و مقررات راهنمایی و رانندگی.

- ساماندهی و تکمیل شبکه فوریت‌های پزشکی پیش بیمارستانی و بیمارستانی کشور و کاهش مرگ‌ومیر ناشی از حوادث حمل و نقل به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) تا پایان برنامه چهارم.

- ارتقاء طرح ایمنی وسائط نقلیه موتوری و اعمال استانداردهای مهندسی انسانی و ایمنی لازم.

- کاهش مخاطرات تهدیدکننده سلامتی در محیط کار، آلاینده‌های هوا، آب، خاک، محصولات کشاورزی و دامی و تعریف مصادیق، میزان و نحوه تعیین و وصول عوارض و جرائم جبرانی و چگونگی مصرف منابع حاصله.

از فصل نهم - توسعه فرهنگی

ماده ۱۱۷ - به منظور اصلاح ساختار تربیت بدنی، ترویج فرهنگ ورزش، توسعه کمی و کیفی دسترسی به ورزش پرورش و همگانی و توسعه نظام استعدادیابی، تقویت حضور بخش غیردولتی، توسعه امور پژوهشی و تربیت نیروی انسانی کیفی در برنامه چهارم:

۱ - دولت موظف است پشتیبانی‌های لازم را از ورزش کشور براساس سند راهبردی نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش در بخش تأمین منابع مالی، ساختار و تشکیلات سازمانی، تهیه و تدوین قوانین مورد نیاز و تربیت نیروی انسانی با مشارکت بخش غیردولتی به عمل آورد به گونه‌ای که سرانه فضاهای ورزشی (سرپوشیده و روباز) حداقل یک متر مربع تا پایان برنامه افزایش یابد سند مذکور مبنای تنظیم فعالیتهای ورزشی سازمان تربیت بدنی و کلیه دستگاهها خواهد بود.

۲ - نهادهای عمومی غیردولتی و کلیه شهرداری‌ها و دهیاریها موظفند حمایت‌های لازم را از توسعه و گسترش ورزش همگانی و ایجاد تسهیلات لازم جهت دسترسی آسان مردم به فضاها و اماکن ورزشی به عمل آورند.

۳ - وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظفند براساس سند موضوع بند (۱) فوق، برنامه جامع ارتقاء ورزش مدارس، هماهنگی و انسجام و رشد و ارتقاء ورزش دانشجویی، توسعه اماکن و فضاهای ورزشی سرپوشیده (با اولویت دختران) و روباز، افزایش ساعات درس تربیت بدنی، ایجاد باشگاههای ورزشی و تربیت نیروهای انسانی مورد نیاز بخش تربیت بدنی حسب مورد را تنظیم و پس از تصویب هیأت وزیران اجرا نمایند. ضمناً سازمان تربیت بدنی موظف است با استفاده از خدمات کارشناسان و متخصصان عالی داخلی و عندالزوم خارجی در مراکز ستادی، اجرایی و پشتیبانی برنامه‌های خود را براساس سند موضوع بند (۱) فوق به اجرا درآورند.

ب - کلیه دستگاههای موضوع ماده (۱۶۰) این قانون مجازند در طول برنامه چهارم یک درصد (۱٪) از اعتبارات خود را برای انجام امور تربیت بدنی و ورزش اعم از احداث و توسعه اماکن ورزشی، ارایه خدمات ورزشی و کمک به سازمان تربیت بدنی، کمیته ملی المپیک، باشگاههای ورزشی و فدراسیونهای ورزشی در چارچوب سیاستگذاری با هماهنگی سازمان تربیت بدنی اختصاص دهند.

اماکن ورزشی خصوصی که از محل منابع این بند کمک دریافت نموده‌اند در صورت تغییر کاربری مکلفند وجوه دریافتی را با محاسبه نرخ تورم سنواتی مسترد نمایند.

دستگاههای مذکور در این بند مکلفند گزارش کامل کمکه‌های انجام یافته از محل این بند را همه ساله به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و کمیسیونهای برنامه و بودجه و محاسبات و فرهنگی مجلس شورای اسلامی ارایه نمایند.

ج - وزارت جهاد کشاورزی موظف است اراضی غیرکشاورزی و غیرمناطق چهارگانه محیط زیست خارج از حریم استحفاظی شهرها را که مورد نیاز سازمان تربیت بدنی است و در اختیار دارد، به منظور احداث و توسعه اماکن و فضاهای ورزشی تأمین و به طور رایگان به سازمان تربیت بدنی واگذار نماید. ضمناً وزارت مذکور موظف است با تأیید سازمان تربیت بدنی اراضی با شرایط فوق را که مورد نیاز بخش خصوصی و تعاونی برای احداث اماکن ورزش است به قیمت ارزش معاملاتی اعلام شده توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی واگذار نماید کاربری این قبیل اراضی به هیچ وجه تغییر نخواهد کرد. مناطق چهارگانه محیط زیست از شمول مفاد این بند مستثنی هستند.

د - وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری‌ها در راستای تأمین و توزیع عادلانه فضاهای ورزشی و فرهنگی در کشور، مکلف هستند به هنگام صدور مجوز احداث شهرها، شهرکها، مجریان پروژه‌های مذکور را نسبت به تأمین و احداث فضاهای مذکور متناسب با زیربنای مسکونی موظف نمایند.

ه - وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است اراضی با کاربری ورزشی را در برابر کشور با هماهنگی سازمان تربیت بدنی خریداری نموده و به روشهای ذیل واگذار نماید.

۱ - به صورت رایگان برای سازمان تربیت بدنی و شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور.

۲ - به قیمت تمام شده برای بخش خصوصی و تعاونی.

آیین نامه نحوه اجرای این بند با پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی، سازمان تربیت بدنی و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

و - حقالثبت و هزینه های عملیات ثبتی مربوط به نقل و انتقالات اماکن، باشگاههای ورزشی و ورزشگاهها با تأیید سازمان تربیت بدنی مطابق تعرفه مقرر برای تأسیسات و اماکن فرهنگی و آموزشی محاسبه شود.

ز - تشکلهای و بخشهای خصوصی و تعاونی و باشگاههای حرفه ای در توسعه ورزش قهرمانی و حرفه ای از طریق اصلاح ساختار تربیت بدنی و ورزش کشور و اعمال پشتیبانی و حمایت لازم در زمینه های اداری، مالی و منابع انسانی تقویت می شود، به گونه ای که تا پایان برنامه اهداف ذیل حاصل گردد :

۱ - سهم بخش غیردولتی و باشگاههای خصوصی در توسعه ورزش قهرمانی حداقل به پنجاه درصد (۵۰٪) افزایش یابد.

۲ - صددرصد (۱۰۰٪) فعالیتهای اجرایی و تأمین منابع ورزش حرفه ای با عاملیت بخشهای خصوصی و تعاونی و باشگاههای صورت گرفته و حمایتهای دولتی به پشتیبانی قانون و اداری و تسهیلاتی و کمکهای اعتباری موردی محدود گردد.

از فصل دوازدهم - نوسازی دولت و ارتقاء اثربخشی حاکمیت

ماده ۱۳۵ - نقش و وظایف دولت در حوزه های «امور حاکمیتی»، «امور تصدیهای اجتماعی، فرهنگی و خدماتی»، «امور زیربنایی» و «امور تصدیهای اقتصادی» تعریف و به شرح ذیل تنظیم گردد :

الف - امور حاکمیتی.

امور حاکمیتی دولت که تحقق آن موجب اقتدار و حاکمیت کشور است و منافع آن بدون محدودیت شامل همه اقشار جامعه می‌گردد عبارتند از :

- ۱ - سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت در بخشهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی.
- ۲ - برقراری عدالت و تأمین اجتماعی و باز توزیع درآمد.
- ۳ - ایجاد فضای سالم، برای رقابت و جلوگیری از انحصار و تضییع حقوق مردم.
- ۴ - فراهم نمودن زمینه‌ها و مزیت‌های لازم، برای رشد و توسعه کشور و رفع فقر و بیکاری.

۵ - قانونگذاری، امور ثبتی، استقرار نظم و امنیت و اداره امور قضایی

۶ - حفظ تمامیت ارضی کشور و ایجاد آمادگی دفاعی و ملی.

۷ - صیانت از هویت ایرانی، اسلامی.

۸ - اداره امور داخلی، مالیه عمومی، تنظیم روابط کار و روابط خارجی.

۹ - حفظ محیط زیست و حفاظت از منابع طبیعی و میراث فرهنگی

۱۰ - علوم و تحقیقات بنیادی، آمار و اطلاعات ملی.

۱۱ - پیشگیری از بیماری‌های واگیر، مقابله و کاهش اثرات حوادث طبیعی و

بحرانهای پیچیده.

ب - امور تصدی‌های اجتماعی، فرهنگی و خدماتی.

آن دسته از وظایفی است که منافع اجتماعی حاصل از آنها نسبت به منافع فردی برتری دارد و موجب بهبود وضعیت زندگی افراد می‌گردد، از قبیل آموزش و پرورش، عمومی و فنی و حرفه‌ای، علوم و تحقیقات، بهداشت و درمان، تربیت بدنی ورزش، اطلاعات و ارتباطات جمعی و امور فرهنگی، هنری و تبلیغات دینی.

ج - امور زیربنایی :

آن دسته از طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای است که موجب تقویت زیرساختهای اقتصادی و تولیدی کشور می‌گردد، نظیر طرحهای آب و خاک، عمران شهری و روستایی و شبکه‌های انرژی‌رسانی، ارتباطات و حمل‌ونقل.

د - امور تصدیهای اقتصادی :

آن دسته از وظایفی است که دولت متصدی اداره و بهره‌برداری از اموال جامعه است و مانند اشخاص حقیقی و حقوقی در حقوق خصوصی عمل می‌کنند، نظیر تصدی در امور صنعتی، کشاورزی، حمل‌ونقل و بازرگانی و بهره‌برداری از طرحهای مندرج در بند (ج) این ماده.

ماده ۱۴۰ - به دولت اجازه داده می‌شود به‌منظور توسعه بخش خصوصی و تعاونی و جلب مشارکت تشکلهای غیردولتی و سایر بخش‌های جامعه مدنی در اداره امور کشور و افزایش کارآمدی مدیریت دولتی در مواجهه با چالشها و استفاده از فرصتها و منابع ملی، اقدامهای ذیل را انجام دهد :

الف - کمک به ایجاد و توسعه و قانونمندی نهادهای غیردولتی لازم برای توسعه کارآفرینی، ترویج فرهنگ خدمت، توسعه سلامت و شفافیت اداری و حفاظت از محیط زیست و ارتقاء استانداردهای زیست‌محیطی و سلامت مردم، بر مبنای هدف محوری و مسئولیت‌پذیری.

ب - تشکیل واحد سازمانی مناسب برای تقویت و حمایت از بخش غیردولتی، در زمینه‌های نهادسازی آموزش، ایجاد تسهیلات، توجیه و رفع موانع اداری در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و کلیه وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مستقل دولتی از محل پستها سازمانی موجود.

فصل سیزدهم - سامان عملیات اجرایی برنامه

ماده ۱۵۵ - کلیه عملیات اجرایی، طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه و سرمایه‌گذاری که در سالهای برنامه چهارم بر مبنای اسناد ملی توسعه‌بخشی، اسناد ملی

توسعه استانی و اسناد ملی توسعه ویژه، با خصوصیات ذیل و بر مبنای این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، سازماندهی و اجرا می‌شود:

الف - سند ملی توسعه پخش سندی راهبردی است که باتوجه به قابلیت‌ها، امکانات محدودیت‌ها و مسائل اساسی و جهت‌گیریهای اصلی، هدفهای کمی و کیفی بلندمدت و میان‌مدت، فعالیتهای محوری و سیاستهای فضایی و منطقه‌ای و همچنین اقدامهای مهم محوری و فعالیتهای اولویت‌دار توسعه بخش را تعیین می‌نماید، اسناد ملی توسعه امور بخشی به پیشنهاد مشترک سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و دستگاههای اجرایی ذیربط، تهیه می‌شود.

ب - سند توسعه استان، سندی راهبردی است که باتوجه به قابلیت‌ها، محدودیت‌ها و تنگناهای توسعه استان، اصلی‌ترین جهت‌گیری در زمینه جمعیت و نیروی انسانی، منابع طبیعی، زیربناها و فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و هدفهای کمی و کیفی بلندمدت و میان‌مدت توسعه استان را در چارچوب راهبردهای کلان برنامه چهارم و سند ملی آمایش سرزمین و طرحهای توسعه و عمران و اسناد ملی توسعه بخشی تبیین می‌نماید.

ج - سند ملی توسعه ویژه (فرابخشی)، مجموعه‌ای از چند طرح و فعالیت با پوشش فراگیر برای مناطق و بخشهای مختلف مانند قلمرو تأمین اجتماعی، فقرزدایی و اشتغال موضوعیت‌یافته و تنظیم می‌شود. زمانبندی، اولویتهای زمانی، موضوعی (بخشهای مختلف) و مکانی (استانهای مختلف) اجرای طرحها و پروژه‌های آن در این سند مشخص می‌شود.

د - اقدامها و عملیاتی که در جهت تحقق هدفهای پیش‌بینی‌شده در اسناد توسعه‌بخشی، استانی و ویژه (فرابخشی) ضرورت اجرا می‌یابند، در لایحه بودجه سالانه کل کشور درج و به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد.

ه - کلیه دستگاههای اجرایی ملی کشور موظفند برنامه اجرایی و عملیاتی خود را در قالب اسناد ملی توسعه در چارچوب ضوابط فوق با هماهنگی سازمان مدیریت و

برنامه‌ریزی کشور تهیه و پس از تصویب در هیأت وزیران به مرحله اجرا درآورند. بودجه سنواتی این دستگاهها براساس اسناد فوق تنظیم می‌شود.

و - کلیه دستگاههای اجرایی استانی موظفند، برنامه اجرایی و عملیاتی خود را در قالب اسناد توسعه استانی در چارچوب ضوابط فوق با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان تهیه و پس از تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان به مرحله اجرا درآورند. بودجه سنواتی دستگاههای استانی براساس این اسناد تنظیم می‌شود.

ز - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است نسبت به تلفیق اسناد توسعه‌بخشی، استانی و ویژه با هماهنگی دستگاههای اجرایی ذیربط اقدام و موارد را به تصویب هیأت وزیران برساند.

فصل چهاردهم - تنفیذ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

ماده ۱۵۶ - قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۲۶ برای دوره برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۸ - ۱۳۸۴) تمدید می‌گردد.

فصل پانزدهم - نظارت

ماده ۱۵۷ - به‌منظور حسن اجرای برنامه چهارم، رئیس جمهور گزارش نظارت و ارزیابی پیشرفت هر سال برنامه را حداکثر تا پایان آذرماه سال بعد، شامل موارد ذیل به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید :

الف - بررسی عملکرد مواد قانونی برنامه

ب - بررسی عملکرد سیاستهای اجرایی

ج - بررسی عملکرد متغیرهای عمده کلان و بخشی از جمله تولید و سرمایه‌گذاری، تجارت خارجی، تراز پرداختها، بودجه بخش پولی و تورم، اشتغال و بیکاری.

د - پیشرفت عملیات اسناد ملی توسعه بخشی، استانی و ویژه.

ه - ارزیابی نتایج عملکرد و تبیین علل مغایرت با برنامه.

و - ارائه پیشنهادهای لازم به منظور بهبود عملکرد برنامه.

ماده ۱۵۸ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به منظور ارزیابی میزان پیشرفت کشور در چارچوب موازین برنامه چشم انداز و سیاستهای کلی نظام، شاخصهای مربوط را متناسب با شاخصهای بین المللی تنظیم و مقایسه و در تیرماه هر سال نتایج حاصل از اندازه گیری شاخصهای مذکور را به همراه نقاط قوت و ضعف و پیشنهادهای مؤثر برای بهبود وضعیت کشور به مقام معظم رهبری، دولت و مجلس شورای اسلامی تقدیم می نماید.

ماده ۱۵۹ - دولت مکلف است حداکثر تا پایان نیمه اول سال ۱۳۸۴ کلیه آیین نامه ها و دستورالعمل های اجرایی این قانون را تهیه و به تصویب برساند.

ماده ۱۶۰ - کلیه وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی موضوع ماده (۴) «قانون محاسبات عمومی کشور، مصوب ۱۳۶۶/۶/۱» و سایر شرکتهایی که بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) سرمایه و سهام آنها منفرداً یا مشترکاً وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی و شرکتهای دولتی، به استثنای بانکها و مؤسسات اعتباری و شرکتهای بیمه قانونی، تعلق داشته باشند و همچنین شرکتهای و مؤسسات دولتی که شمول قوانین و مقررات عمومی به آنها، مستلزم ذکر یا تصریح نام است، از جمله شرکت ملی نفت ایران و شرکتهای تابعه وابسته به وزارت نفت و شرکتهای تابعه آنها، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و شرکتهای تابعه در موارد مربوط، مشمول مقررات این قانون می باشند.

ماده ۱۶۱ - کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون در طول اجراء آن ملغی الاثر می باشد. قانون فوق مشتمل بر یکصد و شصت و یک ماده و سی و چهار تبصره و نه جدول در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ یازدهم شهریورماه یکهزار و سیصد و هشتاد و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و پس از ارجاع به شورای نگهبان و طرح در مجمع تشخیص مصلحت نظام، نهایتاً با موافقت معظم رهبر با پیشنهاد مجمع، به دولت ابلاغ شد.

۴۲ - از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی

ایران

(مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷)

ماده ۱۰۴ - به منظور حفاظت از محیط زیست و بهره‌گیری پایدار از منابع طبیعی کشور، اجرای موارد زیر الزامی است :

ج - به منظور کاهش عوامل آلوده‌کننده محیط زیست، بالاخص در مورد منابع طبیعی و منابع آب کشور، واحدهای تولیدی موظفند برای تطبیق مشخصات فنی خود با ضوابط محیط زیست و کاهش آلودگی‌ها اقدام کنند هزینه‌های انجام‌شده در این مورد به‌عنوان هزینه‌های قابل قبول واحدها منظور می‌گردد.

از واحدهایی که از انجام این امر خودداری نمایند و فعالیتهای آنها باعث آلودگی و تخریب محیط زیست گردد، جریمه متناسب با خسارت وارده اخذ و به درآمد عمومی واریز می‌گردد تا در قالب لوایح بودجه سنواتی برای اجرای طرحهای سالم‌سازی محیط زیست هزینه شود. آیین‌نامه این بند مشتمل بر مبلغ و چگونگی اخذ جرائم و نحوه هزینه آن به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۱۰۵ - کلیه طرحها و پروژه‌های بزرگ تولیدی و خدماتی باید بیش از اجرا و در مرحله انجام مطالعات امکان‌سنجی و مکان‌یابی براساس ضوابط پیشنهادی شورای عالی حفاظت محیط زیست و مصوب هیأت وزیران مورد ارزیابی زیست‌محیطی قرار گیرند. رعایت نتایج ارزیابی توسط مجریان طرحها و پروژه‌های مذکور الزامی است. نظارت بر حسن اجرای این ماده برعهده سازمان برنامه و بودجه می‌باشد.

تبصره - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است راهکارهای عملی و اجرایی پروژه‌های عمرانی و اشتغال‌زایی در مناطق حفاظت‌شده را به طریقی فراهم نماید که ضمن رعایت مسائل زیست‌محیطی، طرحهای توسعه عمرانی متوقف نگردد.

ماده ۱۱۴ - تنظیم بازار داخلی موجب ممنوعیت صدور نمی‌گردد و صدور کلیه

کالاها و خدمات، بجز موارد ذیل مجاز خواهد بود :

الف - اشیاء عتیقه و میراث فرهنگی.

ب - اقدام دامی یا نباتی که جنبه حفظ ذخایر ژنتیک و یا حفاظت محیط زیست داشته باشند.

ج - صادرات کالاهایی که دولت برای تأمین آنها مستقیماً یارانه پرداخت می‌کند با پیشنهاد دستگاه مربوطه و تصویب شورای اقتصاد مجاز می‌باشد.

مواردی که تشخیص می‌دهد از طریق واردات بدون انتقال ارز نسبت به جبران نیازهای داخلی اقدام نماید.

ماده ۱۳۴ - صدور هرگونه مجوز بهره‌برداری از منابع آب سطحی یا زیرزمینی و شبکه توزیع شهری برای مصارف واحدهای بزرگ تولیدی، صنعتی، دامداری، خدماتی و سایر مصارفی که تولید فاضلاب با حجم زیاد می‌کند و همچنین استمرار مجوزهای صادره در گذشته، منوط به اجرای تأسیسات جمع‌آوری فاضلاب، تصفیه و دفع بهداشتی پساب است. تا زمان اجرای تأسیسات مناسب، از واحدهای مصرف‌کننده آب باتوجه به نوع و میزان آلودگی، جرایمی بر مبنای آیین‌نامه و تعرفه مصوب دولت اخذ می‌گردد که پس از واریز به خزانه، معادل وجوه واریزی از محل اعتبارات ردیف خاصی که در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی خواهد شد در اختیار سازمان حفاظت محیط زیست قرار گیرد و برای طرحهای حفاظت کیفی منابع آب و تصفیه و دفع بهداشتی فاضلاب هزینه خواهد شد. وزارت نیرو با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست کشور و دستگاه اجرایی ذیربط نسبت به تهیه آیین‌نامه اجرایی این ماده و پیشنهاد آن برای تصویب در هیأت وزیران اقدام خواهد کرد.

ماده ۱۷۳ - وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح مکلف است براساس نظر ستاد کل نیروهای مسلح نسبت به تهیه طرح جامع نحوه استقرار نیروهای مسلح در سطح کشور متناسب با اندازه و نوع تهدیدات و شرایط زیست‌محیطی، به‌منظور رعایت پاکیزگی در استقرار تأسیسات حساس و حیاتی و صنایع دفاعی و همچنین انتقال

پادگانها و مراکز نظامی و کارخانجات بزرگ صنعتی دفاعی از شهرهای بزرگ به‌ویژه تهران اقدام و به تصویب فرماندهی معظم کل قوا برساند.

دولت مکلف است نسبت به تأمین و واگذاری تسهیلات اعتباری، بانکی، زمین، تغییر کاربری و ایجاد حریم جهت تأسیسات مورد نیاز اقدامات لازم را به‌عمل آورد. اعتبارات دریافتی از منابع بانکی از محل فروش اماکن منتقل شده بازپرداخت می‌شود.

۴۳ - تبصره ۳۰ از قانون بودجه سال ۱۳۲۸ کل کشور راجع به ممنوعیت ایجاد تأسیسات و کارگاههای منافی بهداشت و آسایش در شهرها و حومه آنها

تبصره ۳۰- از تاریخ تصویب این قانون ایجاد تأسیسات و کارگاههایی که منافی بهداشت و موجب سلب آسایش مجاورین باشد در شهرها و حومه ممنوع و آنچه فعلاً در شهرها و حومه موجود است، صاحبان آنها باید در ظرف شش ماه به محل مناسبی در خارج از شهر منتقل نمایند و وزارت کشور مأمور اجرای این قانون است.

۴۴ - از قانون تأسیس سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی و اساسنامه آن

(مصوب ۱۳۷۰/۱۰/۲۴)

ماده ۱ - به‌منظور جمع‌آوری و نگهداری، اداره و فروش کالاهای متروکه دولتی و غیردولتی و ضبطی و قاپاق قطعیت‌یافته و کالاهای قاپاق و بلاصاحب و صاحب متواری و همچنین اموال منقول و غیرمنقول و حقوق مالی که بر اثر احکام و قرارهای قطعی مراجع ذیصلاح قضایی و یا تصمیمات مراجع صلاحیتدار اداری و صنفی به انحاء مختلف از قبیل ضبط، مصادره، استرداد، تملیک، جریمه و تعزیر مالی، صلح، هبه و نیز سایر اموالی که در اجرای اصل چهل و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سایر قوانین به تملک و یا تصرف دولت درآمده و یا درمی‌آید سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی که در این قانون سازمان نامیده می‌شود به‌صورت شرکت دولتی تشکیل و طبق این قانون و آیین‌نامه‌های آن و مقررات مربوط به شرکتهای دولتی اداره می‌شود.

ماده ۳ - اموال مجهول‌المالک، بلاصاحب (به استثناء اموال قاجاق بلاصاحب و صاحب متواری)، ارث بلاوارث و اموالی که از باب تخمیس، خروج از ذمه و اجرای اصل چهل و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و دیگر قوانین در اختیار ولی فقیه (حاکم) است با اذن کلی ایشان در اختیار سازمان قرار می‌گیرد تا به‌طور جداگانه حسب دستور معظم‌له در جهت نگهداری، اداره و فروش آنها اقدام نماید. پرداخت هرنوع وجهی از محل عواید حاصل از فروش و نیز هرگونه تصرف در این اموال موکول به اذن ولی فقیه یا نماینده خاص ایشان در تصرف این اموال خواهد بود.

ماده ۴۱ - اسلحه‌های شکاری که به سازمان تحویل می‌گردد صرفاً قابل فروش به اشخاصی است که دارای پروانه حمل اسلحه شکاری از مراجع ذیصلاح می‌باشند.

ماده ۴۲ - کالاهائی که توسط وزارتخانه‌های کشاورزی، جهاد سازندگی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یا سایر مراجع صالحه ذیربط آلوده به آفت و یا غیرقابل مصرف یا فاسد تشخیص داده شود با تنظیم صورت‌مجلسی که با امضاء نماینده دادستان محل و نمایندگان سازمان و دستگاه اجرایی ذیربط خواهد رسید معدوم خواهد شد.

ماده ۴۳ - در مواردی که ترخیص یا فروش کالایی به علل بهداشتی، ایمنی یا پیشگیری از تولید غیرسالم مواد دارویی، آرایشی یا غذایی تابع مقررات و شرایط خاص شده باشد فروش آنها موکول به احراز شرایط مربوط خواهد بود. در غیر اینصورت اینگونه کالاها به شرط نداشتن مصرف ثانویه و یا عدم امکان مرجوع‌نمودن آن به تشخیص مراجع ذیصلاح مربوطه با نظارت نمایندگان دادستان محل و سازمان معدوم خواهد شد.

تبصره ۱ - کلیه وسایل و تجهیزات ضبط و پخش تصویر، صدا و مواد مصرفی آنها، انواع انبار و لوازم هنری از قبیل تابلوهای نقاشی و انواع سازها تحت نظر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی فروخته خواهد شد.

تبصره ۲ - اموال و اثاثیه مشروحه زیر که به تشخیص وزارت اطلاعات جنبه اطلاعاتی و امنیتی دارند در قبال دریافت وجه آن به وزارت اطلاعات تحویل می‌گردد :

۱ - دستگاههای گیرنده یا فرکانس‌های غیرمجاز که موجب مخدوش شدن با استماع مکالمات مخابرات دستگاههای نظامی و اطلاعاتی و انتظامی خواهد شد.

۲ - انواع سلاحها و مهماتی که برحسب ظاهر برای سرگرمی و تفریح وارد می‌شوند ولی از نظر امنیتی به مصلحت جامعه نیست و همچنین اسلحه‌های شکاری.

۳ - تجهیزات اطلاعاتی مانند میکروفن‌هایی که به منظور جاسازی در اشیای مختلف استفاده می‌گردد.

۴ - دوربین‌های مخصوص امور جاسوسی.

۵ - مواد شیمیایی که در امر جعل مورد استفاده واقع می‌شوند.

۴۵ - قانون تشکیل میراث فرهنگی و گردشگری

(مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۲۳)

ماده ۱ - سازمان‌های میراث فرهنگی کشور و ایرانگردی و جهانگردی از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی متتبع و از ادغام آنها «سازمان میراث فرهنگی و گردشگری» با کلیه اختیارات و کلیه امکانات، اموال و نیروی انسانی زیرنظر رئیس جمهور تشکیل می‌گردد. رئیس سازمان با حکم رئیس جمهور منصوب می‌شود.

تبصره ۱ - کلیه وظایف و اختیارات وزیر و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در امور میراث فرهنگی و ایرانگردی و جهانگردی به رئیس سازمان منتقل می‌شود.

تبصره ۲ - وظایف حاکمیتی سازمان ایرانگردی و جهانگردی به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری منتقل می‌شود و وظایف اجرایی و امور تصدی آن را با همه امکانات و اعتبارات، نیروی انسانی، اموال و دارایی‌ها، تعهدات و اعتبارات در قالب یک شرکت دولتی با عنوان شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری وابسته می‌گردد.

ماده ۲ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری براساس اسناسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷/۴/۲۸ و قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی مصوب ۱۳۷۰/۷/۷ اداره می‌شود. تعیین وظایف و اختیارات این سازمان ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این قانون با رعایت مفاد قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ با جهت‌گیری، واگذاری وظایف تصدی به بخش غیردولتی، حذف وظایف غیرضرور، تفکیک وظایف ملی و استانی با پیشنهاد مشترک سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تأیید هیأت وزیران به تصویب کمیسیون مشترک رسیدگی‌کننده به این قانون خواهد رسید.

تبصره - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مکلف است به‌منظور هماهنگی در چگونگی امکان بهره‌گیری از میراث‌های طبیعی کشور و اجرای تعهدات مطروحه در کنوانسیون حفاظت میراث فرهنگی و طبیعی جهان نسبت به تدوین آیین‌نامه‌ای با پیشنهاد مشترک سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و سازمان حفاظت محیط زیست اقدام کند. آیین‌نامه مذکور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۳ - شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری به ریاست جمهور با معاون اول رئیس‌جمهور و عضویت رئیس میراث فرهنگی و گردشگری و وزیر امور خارجه، مسکن و شهرسازی، راه و ترابری، کشور، فرهنگ و ارشاد اسلامی، علوم، تحقیقات و فناوری، امور اقتصادی و دارایی و آموزش و پرورش و رؤسای سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران و حفاظت محیط زیست و چهار نفر کارشناس خبره با پیشنهاد رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و حکم رئیس‌جمهور تشکیل می‌گردد.

تبصره ۱ - رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری دبیر شورای عالی خواهد بود و دبیرخانه شورای عالی در سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تشکیل می‌گردد.

تبصره ۲ - کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، نهادها، شرکتها و مؤسسات دولتی، شهرداری‌ها و کلیه دستگاههایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است در حدود وظایف قانونی خود، موظف به اجرای مصوبات این شورای عالی می‌باشند.

ماده ۴ - وظایف و اختیارات شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری به شرح زیر است :

الف - تصویب سیاستها، خط‌مشی‌ها و برنامه‌های کلان امور میراث فرهنگی و گردشگری

ب - جلب حمایت بخشهای دولتی و غیردولتی و بخش تعاونی و خصوصی برای تحقق اهداف بخش میراث فرهنگی و گردشگری.

ج - فراهم کردن زمینه سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی و افزایش سهم آن در امور مربوط به میراث فرهنگی و گردشگری.

د - کلیه وظایف قانونی که تا قبل از تصویب این قانون برعهده شورای سازمان میراث فرهنگی و شورای عالی ایرانگردی و جهانگردی بوده است.

ه - سایر وظایف و اختیارات تعیین شده برای شورای مذکور در این قانون.

تبصره - با پیشنهاد شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری و پس از تصویب هیأت وزیران حسب مورد در استانهایی که ضرورت ایجاد کند، شورایی مشابه شورای عالی به ریاست استاندار و عضویت مدیران کل وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مذکور در شورای عالی ایجاد خواهد شد.

ماده ۵ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری می‌تواند نگهداری و اداره اماکن و محوطه‌های تاریخی و موزه‌ها را زیر نظر هیأت‌های امنای منتخب انجام دهد. وظایف و اختیارات و چگونگی فعالیت هیأت‌های امناء و نحوه حمایت، نظارت و ارزیابی فعالیتهای آنها به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۶ - به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۸۲، حسب پیشنهاد سازمان‌های موضوع این قانون در محدوده اعتبارات مصوب نسبت به هرگونه جابجایی، تغییر ردیف، کاهش یا افزایش اعتبارات ردیفهای آنها به نحوی که حداکثر تسهیلات لازم را جهت اجرای این قانون فراهم نموده و اختلالی در اداره امور مربوط ایجاد نشود، اقدام نماید.

ماده ۷ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مکلف است برنامه‌های تبلیغی ملی و بین‌المللی برای معرفی میراث فرهنگی ایران و جاذبه‌های جهانگردی آن را از طریق رسانه‌های ارتباط جمعی داخلی و خارجی به مرحله اجرا درآورد. کلیه دستگاههای اجرایی مکلف به هماهنگی و همکاری با سازمان مذکور می‌باشند.

ماده ۸ - به‌منظور فراهم کردن زمینه توسعه پایدار میراث فرهنگی و گردشگری، جلب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی با رعایت قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۱۹ در ایجاد تأسیسات زیربنایی جهت معرفی بهتر بناها و محوطه‌های تاریخی، تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و ارائه خدمات مناسب به جهانگردان، دولت می‌تواند در مناطق مستعد کشور و قطب‌های گردشگری با تأکید بر مناطق کمتر توسعه یافته به متقاضیان بخشهای غیردولتی اجازه تأسیس مناطق نمونه گردشگری را بدهد.

ماده ۹ - شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری مکلف است متناسب با جایگاه هر یک از کشورها در اهداف بازار جهانگردی ایران صدور روایید برای اتباع آنها را به ترتیب زیر دسته‌بندی و به وزارت امور خارجه جهت اقدام ابلاغ نماید.

الف - لغو روایید.

ب - اجازه ورود با پروانه گذر مرزی.

ج - صدور روایید در میادی ورودی ایران برای مدت معین.

د - صدور روایید در سفارتخانه‌های ایران در خارج از کشور در زمانهای معین حداکثر ظرف مدت یک هفته.

وزارت امور خارجه مکلف است برای تحقق اهداف جلب جهانگردان خارجی نسبت به صدور روادید برای آنان با رعایت مفاد این ماده اقدام نماید.

سایر وزارتخانه‌ها و دستگاههای مرتبط با صدور روادید موظف به همکاری با وزارت امور خارجه برای تحقق این ماده می‌باشند.

ماده ۱۰ - اختیارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی درخصوص معافیت‌های مذکور در بند (ل) اصلاحی ماده (۱۳۹) قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ در محدوده میراث فرهنگی و گردشگری به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری واگذار می‌شود.

ماده ۱۱ - دولت مکلف است در صورت وجوه تقاضا از سال ۱۳۸۳ برای مدت ده سال همه‌ساله تا ده درصد (۱۰٪) از مجوزهای استفاده از منابع مالی خارجی (فاینانس) مذکور در برنامه‌های توسعه یا قوانین بودجه سالانه را به اجرای طرحهای جامع توسعه میراث فرهنگی و گردشگری استانی و ملی و ایجاد تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی ازجمله مراکز اقامتی و پذیرایی، خدمات حمل‌ونقل و سایر طرحهای مرتبط، توسط بخشهای غیردولتی اختصاص دهد.

تبصره - اطلاق این ماده شامل مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام برای استفاده از منابع خارجی نخواهد بود.

ماده ۱۲ - این قانون از زمان تصویب لازم‌الاجرا است و کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون لغو می‌گردد.

قانون فوق مشتمل بر دوازده ماده و هفت تبصره در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ بیست‌وسوم دی‌ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۲/۱۱/۱۴ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۴۷ - قانون اصلاح قانون ایمنی راهها و راه‌آهن

(مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۱)

ماده ۱ - متون زیر به عنوان تبصره های (۳)، (۴)، (۵) به ماده (۶) قانون ایمنی راهها و راه آهن مصوب ۱۳۴۹/۴/۷ افزوده می شود :

تبصره ۳ - دادگاه با درخواست وزارت راه و ترابری درخصوص میزان خسارت و هزینه ها، خارج از نوبت به موضع رسیدگی و رأی مقتضی صادر خواهد نمود.

تبصره ۴ - مأموران مربوط در وزارت راه و ترابری و راه آهن و مأموران نیروی انتظامی موظفند ضمن مراقبت به محض مشاهده وقوع تجاوز به راهها و راه آهن و حریم آنها مراتب را به مراجع صالح جهت اقدام لازم اطلاع دهند. مأمور یا مسئول یادشده در صورت تسامح به مجازات مربوط محکوم خواهد شد.

تبصره ۵ - برداشت شن و ماسه از بستر رودخانه حداقل تا شعاع پانصد متر (۵۰۰ متر) از بالا دست و یک کیلومتر از پایین دست پلها ممنوع است و متخلفان به مجازات مربوط محکوم خواهند شد.

ماده ۲ - متن زیر به عنوان ماده (۷) به قانون یادشده اضافه و شماره مواد بعدی به ترتیب به (۸) تا (۱۶) اصلاح گردد.

ماده ۷ - ریختن زباله، نخاله، مصالح ساختمانی، روغن موتور و نظایر آن و یا نصب و استقرار تابلو یا هر شیئی دیگر در راهها و راه آهن و حریم قانونی آنها در داخل یا خارج از محدوده قانونی شهرها و همچنین هرگونه عملیات که موجب اختلال در امر تردد و وسایل نقلیه می شود و نیز ایجاد راه دسترسی ممنوع است.

تبصره ۱ - مرتکبان جرایم بالا علاوه بر جبران خسارت وارده به حسب از سه ماه تا دو سال محکوم و چنانچه تخریبی صورت نگرفته باشد مرتکب یا مرتکبین، حسب مورد ضمن رفع موانع و رفع تجاوز و جبران خسارت وارده به یک ماه تا شش ماه حبس و یا پرداخت جزای نقدی از پانصد هزار (۵۰۰/۰۰۰) تا پنج میلیون (۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال محکوم خواهند شد. در مورد اخیر با جبران خسارت تعقیب موقوف خواهد شد.

۴۸ - از قانون تمرکز امور صنعت و معدن و تشکیل وزارت صنایع و معادن

(مصوب ۱۳۷۹/۱۰/۶)

بند ۲۳ ماده ۱ - صدور مجوز تأسیس و بهره‌برداری واحدهای تولیدی صنعتی و معدنی با رعایت مقررات زیست‌محیطی به‌عهده وزارت صنایع و معادن بوده و کلیه قوانین و مقررات و تصویب‌نامه‌های مغایر با این بند لغو می‌گردد.

۴۹ - از قانون معادن

(مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۷)

ماده ۳ - مواد معدنی به شرح زیر طبقه‌بندی می‌شوند :

الف - مواد معدنی طبقه یک عبارت هستند از :

سنگ آهک، سنگ گچ، شن و ماسه معمولی، خاک رس معمولی، صدف دریایی، پوکه معدنی، نمک آبی و سنگی، مارن، سنگ لاشه ساختمانی و نظایر آنها.

ب - مواد معدنی طبقه دوم عبارت هستند از :

۱ - آهن، طلا، کرم، قلع، جیوه، سرب، روی، مس، تیتان، آنتیموان، مولیبدن، کبالت، تنگستن، کادمیوم و سایر فلزات.

۲ - نیترا‌تها، فسفات‌ها، برات‌ها، نمک‌های قلیایی، سولفات‌ها، کربنات‌ها، کلرورها (به استثنای مواد یادشده در طبقه یک) و نظایر آنها.

۳ - میکا، گرافیت، تالک، کائولن، نسوزها، فلدسپات، سنگ و ماسه سیلیسی، پرلیت، دیاتومیت، بوکسیت، خاک سرخ، خاک زرد، خاک‌های صنعتی و نظایر آنها.

۴ - سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی مانند الماس، زمرد، یاقوت، یشم، فیروزه، انواع عقیق و امثال آنها.

۵ - انواع سنگ‌های تزئینی و نما.

۶ - انواع زغال‌سنگ‌ها و شیل‌های غیرنفی

۷ - مواد معدنی قابل استحصال از آب‌ها و نیز گازهای معدنی به استثنای گازهای هیدروکربوری.

ج - مواد معدنی طبقه سه عبارت هستند از :

کلیه هیدروکربورها به استثنای ذغالسنگ مانند: نفت خام، گاز طبیعی، قیر، پلمه سنگهای نفتی، سنگ آسفالت طبیعی و ماسه‌های آغشته به نفت و امثال آنها.

قیر - پلمه سنگهای نفتی و سنگ آسفالت طبیعی در صورتی که مورد عمل وزارت نفت، شرکتها و واحدهای تابعه و وابسته به آن وزارت نباشد جزو معادن طبقه دو محسوب می‌گردد.

د: مواد معدنی طبقه چهار عبارت هستند از :

کلیه مواد پرتوزا اعم از اولیه و ثانویه.

تبصره - طبقه آن دسته از مواد معدنی مرتبط با محدوده طبقات یک و دو که در طبقه‌بندی فوق مشخص نشده یا مورد تردید باشد و نیز طبقه موادی شامل چند ماه از یک طبقه و موادی از طبقه دیگر، برحسب نوع، اهمیت و ارزش این مواد توسط وزارت معادن و فلزات تعیین می‌شود.

ماده ۴ - امور مربوط به مواد معدنی طبقات یک و دو به استثنای شن و ماسه معمولی و خاک‌رس معمولی در چارچوب مقررات این قانون در حیطه وظایف وزارت معادن و فلزات می‌باشد.

تبصره - تشخیص معمولی بودن شن و ماسه و خاک رس با وزارت معادن و فلزات است.

ماده ۲۴ - جهت تسریع در امر اکتشاف و بهره‌برداری از معادن، دستگاههای اجرایی مربوط مکلفند حداکثر ظرف چهارماه نسبت به استعلام وزارت معادن و فلزات در مورد حریم‌های قانونی مربوط به آنها و مناطق موضوع بند (الف) ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۳ و اصلاحیه‌های تصویب شده آن و رعایت قانون حفاظت و بهره‌برداری اعلام نظر نمایند. عدم اعلام نظر در مهلت مقرر به منزله موافقت دستگاههای مزبور برای اجرای عملیات فوق تلقی می‌شود.

ماده ۲۵ - چنانچه محدوده عملیات معدنی در منابع ملی و طبیعی واقع باشد، مطابق تبصره (۴) ماده (۳) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور مصوب

۱۳۴۶ و اصلاحیه‌های تصویب شده آن اقدام، لکن به جای بهره مالکانه و حق الارض مندرج در تبصره یادشده به مأخذ سه درصد (۳٪) حقوق دولتی موضوع ماده (۱۴) این قانون و تبصره‌های (۱) و (۲) آن به منظور بازسازی مناطق عملیات معدنی، علاوه بر حقوق دولتی مذکور توسط وزارت معادن و فلزات از بهره‌برداران و دارندگان اجازه برداشت دریافت و به حساب مربوطه واریز می‌شود.

۵۰ - قانون اصلاح بند (۲) ماده (۱) قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
(مصوب ۱۳۷۵/۱۰/۵)

ماده واحده - بند (۲) ماده (۱) قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - مصوب ۱۳۶۷ - پس از عبارت «بهداشت محیط» عبارت «و کنترل و نظارت بهداشتی بر سموم و مواد شیمیایی» اضافه می‌شود و متون زیر به عنوان تبصره‌های (۱) و (۲) به بند یادشده الحاق می‌گردد :

تبصره ۱ - کلیه اختیارات و وظایف قانونی وزارت جهاد سازندگی (سازمان دامپزشکی کشور)، وزارت کشاورزی و (سازمان حفظ نباتات) همچنان به قوت خود باقی است. اعلام ضوابط و حدود تماس مجاز سموم و مواد شیمیایی از حیث رعایت نکات بهداشتی برعهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است و کلیه سازمان‌های ذیربط موظف به رعایت ضوابط مربوط می‌باشند.

تبصره ۲ - آیین‌نامه مربوط به کنترل و نظارت بهداشتی بر سموم و مواد شیمیایی توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با مشارکت وزارتخانه‌های جهاد سازندگی، کشاورزی، صنایع و سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۵۱ - از قانون نفت

(مصوب ۱۳۶۶/۷/۹)

ماده ۷ - وزارت نفت مکلف است که در جریان عملیات نفتی ضمن برنامه‌ریزی‌های صحیح نظارت و مراقبت کامل جهت صیانت ذخایر نفتی و حفاظت منابع و ثروت طبیعی و تأسیسات و جلوگیری از آلودگی محیط زیست (هوا، آب، خاک) با هماهنگی سازمان‌های ذیربط به‌عمل آورد.

۵۲ - از قانون شهرداری

(مصوب ۱۳۳۴ با اصلاحات بعدی)

از ماده ۵۵:

تبصره ۴ (الحاقی مورخ ۱۳۵۲/۵/۱۷) - شهرداری مکلف است محل‌های مخصوصی برای تخلیه زباله و نخاله و فضولات ساختمانی و مواد رسوبی فاضلابها و نظایر آنها تعیین و ضمن انتشار آگهی به اطلاع عموم برساند. محلهای تخلیه زباله باید خارج از محدوده شهر تعیین شود و محل تأسیس کارخانجات تبدیل زباله به کود به تشخیص شهرداری خواهد بود.

رانندگان وسایل نقلیه اعم از کندرو و یا موتورسیکلت‌ها را در محلهای تعیین شده از طرف شهرداری خالی نمایند.

بند ۲۰ - (اصلاحی) - جلوگیری از ایجاد و تأسیس کلیه اماکن که به‌نحو از انحاء موجب بروز مزاحمت برای ساکنین یا مخالف اصول بهداشت در شهرهاست.

شهرداری مکلف است از تأسیس کارخانه‌ها، کارگاهها، گاراژهای عمومی و تعمیرگاهها و دکانها و همچنین مراکزی که مواد محترقه می‌سازند و اصطبل چهارپایان و مراکز دامداری و به‌طور کلی تمام مشاغل و کسب‌هایی که ایجاد مزاحمت و بی‌سروصدا کند یا تولید دود یا عفونت و یا تجمع حشرات و جانوران نماید، جلوگیری کند و در تخریب کوره‌های آجر و گچ و آهک‌پزی و خزینه گرمابه‌های عمومی که مخالف بهداشت است اقدام نماید و با نظارت و مراقبت در وضع دودکشهای اماکن و کارخانه‌ها و وسایل نقلیه که کارکردن آنها دود ایجاد می‌کند از آلوده‌شدن هوای شهر

جلوگیری نماید و هرگاه تأسیسات مذکور فوق قبل از تصویب این قانون به وجود آمده باشد آنها را تعطیل کند و اگر لازم شود آنها را به خارج از شهر انتقال دهد.

تبصره - شهرداری در مورد تعطیل و تخریب و انتقال به خارج از شهر مکلف است مراتب را ضمن دادن مهلت مناسبی به صاحبان آنها ابلاغ نماید و اگر صاحب ملک به نظر شهرداری معترض باشد باید ظرف مدت ده روز اعتراض خود را به کمیسیون مرکب از سه نفر که از طرف انجمن شهر انتخاب خواهد شد تسلیم کند رأی کمیسیون قطعی و لازم الاجرا است. هرگاه رأی کمیسیون مبنی بر تأیید نظر شهرداری باشد و یا صاحب ملک در موقع اعتراض نکرده و یا در مهلت مقرر شخصاً اقدام نکند شهرداری به وسیله مأمورین خود رأساً اقدام خواهد نمود.

۵۳ - قانون بکارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح در موارد ضروری

(مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۱۸)

ماده ۱ - مأمورین مسلح موضوع این قانون که به منظور استقرار نظم و امنیت و جلوگیری از فرار متهم یا مجرم و یا در مقام ضابط قوه قضاییه به تفتیش، تحقیق و کشف جرائم و اجرای احکام قضایی و یا سایر مأموریت محوله، مجاز به حمل و بکارگیری سلاح می باشند موظفند به هنگام بکارگیری سلاح در موارد ضروری کلیه ضوابط و مقررات این قانون را رعایت نمایند.

تبصره - مأمورین مسلح وزارت اطلاعات در اجرای وظایف محوله قانونی، در مورد بکارگیری سلاح مشمول این قانون می باشند.

ماده ۲ - مأمورین مسلح موضوع این قانون باید شرایط زیر را داشته باشند :

- ۱ - سلامت جسمانی و روابط متناسب با مأموریت محوله.
 - ۲ - داشتن آموزشهای لازم در راستای مأموریت های محوله.
 - ۳ - تسلط کامل در بکارگیری سلاحی که در اختیار آنها گذارده می شود.
 - ۴ - آشنایی کامل به قانون و مقررات مربوط به بکارگیری سلاح.
- ماده ۳ - مأمورین انتظامی در موارد زیر حق بکارگیری سلاح را دارند :

- ۱ - برای دفاع از خود در برابر کسی که با سلاح سرد یا گرم به آنان حمله نماید.
- ۲ - برای دفاع از خود در برابر یک یا چند نفر که بدون سلاح حمله می‌آورند ولی اوضاع و احوال طوری باشد که بدون بکارگیری سلاح مدافعه شخصی امکان نداشته باشد.
- ۳ - در صورتی که مأمورین مذکور مشاهده کنند که یک یا چند نفر مورد حمله واقع شده و جان آنان در خطر است.
- ۴ - برای دستگیری سارق و قاطع‌الطریق و کسی که اقدام به ترور و یا تخریب و یا انفجار نموده و در حال فرار باشد.
- ۵ - در موردی که شخص بازداشت‌شده یا زندانی از بازداشتگاه با زندان و یا در حال انتقال فرار نماید، از اقدامات دیگر برای دستگیری و یا توقیف وی استفاده کرده و ثمری نبخشیده باشد.
- تبصره - آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارتخانه‌های کشور و دادگستری تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران به اجراء گذاشته خواهد شد.
- ۶ - برای حفظ اماکن انتظامی (مقر نیروهای انتظامی از قبیل مرکز فرماندهی، ستاد پاسگاه، پایگاه، انبار سلاح یا مهمات و مرکز آموزشی)
- ۷ - برای حفظ سلاحی که جهت انجام مأموریت در اختیار آنان می‌باشد.
- ۸ - برای حفظ اماکن طبقه‌بندی‌شده به‌ویژه اماکن حیاتی و حساس در مقابل هرگونه هجوم و حمله جهت ترور، تخریب، آتش‌سوزی، غارت اسناد و اموال، گروگانگیری و اشغال.
- ۹ - برای جلوگیری و مقابله با اشخاصی که از مرزهای غیرمجاز قصد ورود و یا خروج را داشته و به اخطار مأمورین مرزبانی توجه نمی‌نمایند.
- ۱۰ - برای حفظ تأسیسات، تجهیزات و اماکن نظامی و انتظامی و امنیتی.
- تبصره ۱ - در موارد فوق در صورت اقتضای شرایط، اخطار قبلی الزامی است.

تبصره ۲ - نیروهای مسلح در مواردی که در چهارچوب بندهای مذکور مأموریت داشته باشند، مجاز به استفاده از سلاح می‌باشند.

تبصره ۳ - مأمورین مسلح در کلیه موارد مندرج در این قانون در صورتی مجازند از سلاح استفاده نمایند که اولاً چاره‌ای جز بکارگیری سلاح نداشته باشند، ثانیاً در صورت امکان مراتب :

الف - تیرهوایی

ب - تیراندازی کمر به پایین

ج - تیراندازی کمر به بالا را رعایت نمایند.

ماده ۴ - مأمورین انتظامی برای اعاده نظم و کنترل راهپیمایی‌های غیرقانونی، فرونشاندن شورش و بلوا و ناآرامی‌هایی که بدون بکارگیری سلاح مهار آنها امکان‌پذیر نباشد، حق بکارگیری سلاح را به دستور فرمانده عملیات، در صورت تحقق شرایط زیر دارند :

الف - قبلاً از وسایل دیگری مطابق مقررات استفاده شده و مؤثر واقع نشده باشد.

ب - قبل از بکارگیری سلاح با اخلاط‌گران و شورشیان نسبت به بکارگیری سلاح اتمام حجت شده باشد.

تبصره ۱ - تشخیص ناآرامی‌های موضوع ماده ۴ حسب مورد برعهده رئیس شورای تأمین استان و شهرستان و در غیاب هر یک برعهده معاون آنان خواهد بود و در صورتی که فرماندار معاون سیاسی نداشته باشد این مسئولیت را به یکی از اعضای شورای تأمین محول خواهد نمود.

تبصره ۲ - در مواردی که برای اعاده نظم و امنیت موضوع این ماده نیروی نظامی طبق مقررات قانونی مأموریت پیدا نمایند از لحاظ مقررات بکارگیری سلاح مشمول این ماده می‌باشند.

تبصره ۳ - آیین‌نامه اجرایی ماده فوق توسط وزارتخانه‌های کشور و دادگستری و دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تهیه و پس از تصویب هیئت وزیران به اجرا گذاشته خواهد شد.

ماده ۵ - مأمورین نظامی و انتظامی برای اعاده نظم و امنیت در راهپیمایی‌های غیرقانونی مسلحانه و ناآرامی‌ها و شورش‌های مسلحانه مجازند از سلاح استفاده نمایند. مأمورین مذکور موظفند به دستور فرمانده عملیات و بدون تعلل نسبت به برقراری نظم و امنیت، خلع سلاح و جمع‌آوری مهمات و دستگیری افراد و معرفی آنان به مراجع قضایی اقدام نمایند.

ماده ۶ - تیراندازی به‌سوی وسایل نقلیه به‌منظور متوقف‌ساختن آنها توسط مأمورین موضوع این قانون در موارد زیر مجاز است :

الف - در صورتی که وسیله نقلیه بنا به قرائن و دلایل معتبر و با اطلاعات موثق مسروقه یا حامل افراد متواری یا اموال مسروقه یا کالای قاچاق یا مواد مخدر یا به‌طور غیرمجاز حامل سلاح و مهمات باشد.

ب - در صورتی که از وسیله نقلیه برای تهاجم عمدی به مأمورین و یا مردم استفاده شده باشد.

تبصره ۱ - مأمورین مذکور موظفند که در ایستگاههای ایست و بازرسی وسایل هشداردهنده به اندازه لازم (اعم از موانع، تابلو، چراغ‌گردان) تعبیه نمایند.

تبصره ۲ - مأمورین مذکور در صورتی که می‌توانند به وسایل نقلیه تیراندازی نمایند که علاوه بر انجام امور تبصره ۱ با صدای رسا و بلند به راننده وسیله نقلیه ایست داده و راننده به اخطار ایست توجهی ننموده باشد.

ماده ۷ - مأمورین موضوع این قانون هنگام بکارگیری سلاح باید حتی‌المقدور پا را هدف قرار بدهند و مراقبت نمایند که اقدام آنان منجر به فوت نشود و به اشخاص ثالث که دخیل در ماجرا نمی‌باشند آسیب نرسد.

تبصره - مواظبت و مراقبت از حال مجروحین برعهده مأمورین انتظامی است و باید در اولین فرصت آنان را به مراکز درمانی برسانند.

ماده ۸ - رؤسا و فرماندهان مربوط مکلفند قبل از اعزام مأمورین حدود اختیارات و مسئولیت‌های آنان را گوشزد نمایند.

ماده ۹ - مأموریتی که آموزش کافی در مورد سلاحی که در اختیار آنان گذارده شده است ندیده‌اند باید مراتب را به فرمانده خود اطلاع دهند و در صورتی که مأموریتی به این قبیل افراد محول شود فرمانده مسئول عواقب ناشی از آن خواهد بود مشروط بر اینکه مأمور در حدود دستور فرمانده اقدام کرده باشد.

ماده ۱۰ - سلاحی که در اختیار مأمورین موضوع این قانون قرار داده می‌شود باید متناسب با موضوع مأموریت و وظیفه آنان باشد.

ماده ۱۱ - نیروهای انتظامی و امنیتی در مواردی که طبق قانون و مأموریت‌های محوله با نیروی انتظامی همکاری می‌کنند طبق ضوابط این قانون از سلاح استفاده خواهند نمود.

تبصره - آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارتخانه‌های کشور، اطلاعات و دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۲ - مأموریتی که با رعایت مقررات این قانون مبادرت به بکارگیری سلاح نمایند از این جهت هیچگونه مسئولیت جزایی یا مدنی نخواهند داشت.

ماده ۱۳ - در صورتی که مأمورین با رعایت مقررات این قانون سلاح بکار گیرند و در نتیجه طبق آراء محاکم صالحه شخص یا اشخاص بیگناهی مقتول و یا مجروح شده یا خسارت مالی بر آنان وارد گردیده باشد، پرداخت دیه و جبران خسارت برعهده سازمان مربوط خواهد بود و دولت مکلف است همه‌ساله بودجه‌ای را به این منظور اختصاص داده و حسب مورد در اختیار نیروهای مسلح قرار دهد.

تبصره - مفاد این ماده در مورد کسانی هم که قبل از تصویب این قانون مرتکب اعمال مذکور شده‌اند جاری است.

ماده ۱۴ - نیروهای مسلح می‌توانند در مواردی که مقتضی بدانند علاوه بر جبران خسارت وارده در قبال صدمات جانی و ضرر و زیان مالی که مأمورین مسلح در جهت انجام وظیفه طبق این قانون متحمل شده‌اند، مطابق مقررات به مأموران مذکور کمک مالی نمایند.

ماده ۱۵ - نحوه تأمین و پرداخت وجوه مذکور در مواد ۱۳ و ۱۴ به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط وزارتخانه‌های کشور، اطلاعات، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه با هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۶ - هرگاه مأمور برخلاف مقررات این قانون اقدام به بکارگیری سلاح نماید حسب مورد به مجازات عمل ارتكابی وفق قوانین تحت پیگرد قرار می‌گیرد.

ماده ۱۷ - از تاریخ تصویب و ابلاغ این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر ملفی می‌گردد. قانون فوق مشتمل بر هفده ماده و سیزده تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ هجدهم دی‌ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۸ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۵۴ - قانون اجازه صدور جواز حمل سلاح توسط ژاندارمری ۱

(مصوب ۱۳۶۳/۲/۱۶)

ماده واحده - برای جلوگیری از گزند حیوانات زیانکار در شهرستانهایی که پادگانهای ارتش وجود ندارد ژاندارمری شهرستانهای مزبور با تأیید سپاه موظف است جواز حمل سلاح برای میرشکاران محلی و افراد مورد اعتماد را صادر نماید.

۱- ژاندارمری به موجب قانون تشکیل نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۹/۴/۲۷ مجلس شورای اسلامی در نیروی انتظامی ادغام شد.

تبصره ۱ - این سلاح فقط در ارتباط با حفظ مزارع و شکار حیوانات زیانکار به کار می‌رود و استفاده دیگر از آن غیرقانونی و دارای مجازات است.

ژاندارمری با محیط زیست و اداره کشاورزی محل همکاری‌های لازم را انجام می‌دهد.

تبصره ۲ - به تعمیرکاران محلی این نوع سلاحها با تأیید سپاه توسط ژاندارمری جواز تعمیر داده می‌شود.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و دوتبصره در جلسه روز یکشنبه شانزدهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و شصت و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۳/۲/۲۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۵۵ - قانون تشدید مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و قاچاقچیان مسلح
(مصوب ۱۳۵۰/۱۱/۲۶)

ماده ۱ - وارد یا خارج کردن اسلحه و مهمات جنگی و مواد منفجره و محترقه و فشنگ و تفنگ شکاری ممنوع است مگر با اجازه دولت و چنانچه یک یا چند نفر بدون اجازه یکی از اشیاء مذکور را وارد یا خارج کنند حسب مورد به مجازاتهای زیر محکوم می‌شوند.

۱ - هرگاه مرتکب یا مرتکبین که لااقل یک نفر از آنان مسلح باشد در مقابل قوای دولتی مقاومت مسلحانه نمایند به اعدام و اگر مقاومت نمایند به حبس با کار از سه تا ۱۵ سال.

۲ - هرگاه مرتکب یا مرتکبین هیچیک مسلح نباشند در مورد اسلحه و مهمات جنگی و مواد منفجره به حبس با کار از سه تا ده سال و در مورد تفنگ و فشنگ شکاری و مواد محترقه به حبس عادی از سه ماه تا سه سال.

تبصره ۱ - کسانی که هنگام ورود به کشور یکی از اشیاء مذکور در این ماده را با خود داشته باشند و به مأمورین مربوطه اعلام نمایند مشمول مقررات این ماده نبوده و در مورد اشیائی که همراه دارند طبق مقررات مربوط اقدام می‌شود.

تبصره ۲ - انواع اسلحه سرد جنگی و شکاری که مشمول مقررات این قانون است از طرف وزارت جنگ تعیین و اعلام می‌شود.

ماده ۲ - خرید و فروش یا نگهداری یا حمل و نقل و یا مخفی کردن یا ساختن هر یک از اشیاء مذکور در ماده یک به‌طور غیرمجاز ممنوع است و مرتکب حسب مورد مشمول مقررات مذکور در بند ۲ ماده یک می‌باشد.

تبصره - اشتغال به کسب برای ساختن و تعمیر یا خرید و فروش هر نوع اسلحه مجاز ممنوع است مگر با اجازه وزارت جنگ متخلفین به حبس عادی از سه ماه تا سه سال محکوم می‌شوند.

ماده ۳ - هرگاه یک یا چند نفر جنس یا نقودی را که صدور یا ورود آن ممنوع یا در انحصار دولت یا موکول با اجازه دولت است مسلحانه قاچاق کنند در صورتی که مرتکب یا مرتکبین که لااقل یک نفر از آنان مسلح باشد در مقابل قوای دولتی مسلحانه مقاومت نمایند به حبس دائم یا اعدام و اگر مقاومت ننمایند به حبس با کار از سه تا ده سال محکوم می‌شوند.

تبصره ۱ - هرگاه برای ارتکاب بزه مندرج در این ماده باتوجه به نوع جنس مورد قاچاق به موجب قوانین دیگر کیفر شدیدتری مقرر شده باشد مرتکب به کیفر اشد محکوم می‌شود.

تبصره ۲ - در تمام موارد مذکور در این قانون دادگاه نسبت به ضبط مال مورد قاچاق و تعیین جریمه نقدی طبق قوانین مربوط رأی مقتضی صادر خواهد نمود.

تبصره ۳ - در مورد جرایم موضوع این قانون هرگاه ثابت شود که مال مورد قاچاق متعلق به دیگری است و مباشر یا مباشرین عامل صاحب مال باشند علاوه بر مباشر صاحب مال نیز حسب مورد مشمول مواد ۱ و ۳ این قانون خواهد بود.

ماده ۴ - در جرایم مربوط به این قانون هرگاه بیش از یک نفر مداخله داشته و قبل از کشف قضیه یکی از متهمین مأمورین تعقیب را از وقوع جرم مسبوق نموده و یا ضمن تعقیب به واسطه اقرار خود موجبات تسهیل تعقیب سایرین را فراهم نماید و یا

مأمورین دولت را به نحو مؤثری در کشف جرم کمک و راهنمایی کند دادگاه می‌تواند او را از مجازات معاف نماید.

ماده ۵ - مقررات ماده ۴۳ قانون مجازات مرتکبین قاچاق و ماده ۴۱۱ قانون دادرسی و کیفر ارتش ملغی و رسیدگی به جرائم مندرج در این قانون در صلاحیت دادگاههای نظامی خواهد بود.

قانون فوق مشتمل بر ۵ ماده و شش تبصره پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز شنبه ۱۳۵۰/۱۱/۱۶ در جلسه روز سه‌شنبه بیست‌وششم بهمن‌ماه یکهزار و سیصد و پنجاه شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

۵۶ - قانون استفساریه ماده (۱۰۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران تنفیذی در ماده (۲۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

در اجراء اصل یکصد و بیست و سوم (۱۲۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران قانون استفساریه ماده (۱۰۸) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران تنفیذی در ماده (۲۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که با عنوان طرح یک فوریتی به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود. با تصویب در جلسه علنی مورخ ۱۳۸۵/۱۱/۳ تأیید شورای محترم نگهبان به پیوست ارسال می‌گردد.

موضوع استفساریه

ماده واحد - آیا تقویم اراضی ملت و موات و سایر اراضی متعلق به دولت موضوع ماده (۱۰۸) قانون برنامه سوم اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران تنفیذ شده در ماده (۲۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران صرفاً شامل زمینهایی می‌شود که طرحهای کشاورزی در آنها اجراء می‌شود و یا شامل زمینهای که برای طرحهای مختلف تولیدی (صنعتی - خدماتی - معدنی) واگذار می‌شوند نیز می‌گردد؟

نظر مجلس

شامل تمامی اراضی اعم از آنها که برای کشاورزی واگذار می‌شود و آنهایی که برای طرح‌هایی مختلف تولیدی (صنعتی - خدماتی - معدنی) واگذار می‌شود می‌گردد تفسیر فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ سوم بهمن‌ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۵/۱۱/۱۸ به تأیید شورای محترم نگهبان رسید.

۵۷ - قانون تشکیل شرکتهای آب و فاضلاب

(مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۱)

ماده ۱ - ایجاد و بهره‌برداری تأسیسات مربوط به توزیع آب شهری و همچنین جمع‌آوری و انتقال و تصفیه فاضلاب شهرها در داخل محدوده قانونی شهرهای هر استان به‌عهده شرکت مستقلی به نام شرکت آب و فاضلاب استان خواهد بود که توسط وزارت نیرو تشکیل خواهد شد.

تبصره ۱ - در صورتی که بنا به تشخیص وزارت نیرو در شهرهای یک استان نیز ضرورت تشکیل شرکت مستقل آب و فاضلاب باشد می‌توان شرکتهای آب و فاضلاب متعددی طبق مقررات این قانون تشکیل داد.

تبصره ۲ - شرکت آب و فاضلاب هر استان برحسب ضرورت و با تصویب مجمع عمومی شرکت می‌تواند در سایر شهرهای همان استان نسبت به تشکیل شرکتهای اقدام نموده و تمام یا قسمتی از اختیارات خود را به آن شرکت تفویض نماید.

تبصره ۳ - اجرای طرحهای تأمین و انتقال آب برحسب مورد و در صورت توانایی و درخواست شرکتهای آب و فاضلاب از طریق وزارت نیرو به این شرکتهای تفویض می‌شود.

تبصره ۴ - بهره‌برداری از کل تأسیسات آب مشروب اعم از تصفیه‌خانه، خطوط انتقال، منابع سیستم‌های کنترل و غیره به‌عهده شرکتهای آب و فاضلاب می‌باشد.

ماده ۲ - بانکها و شهرداری‌ها، مؤسسات عام‌المنفعه و اشخاص حقیقی و حقوقی بخش خصوصی با موافقت وزارت نیرو می‌توانند در این شرکتها سرمایه‌گذاری و مشارکت نمایند.

ماده ۳ - شرکت‌های موضوع این قانون دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی بوده و به‌صورت بازرگانی، طبق مقررات این قانون و قانون تجارت اداره خواهند شد.

تبصره - در صورتی‌که بنا به تشخیص وزارت نیرو تشکیل و اداره این شرکتها در شرایط و مناطق خاص به‌صورت غیردولتی ممکن نباشد با تصویب هیأت وزیران شرکت به‌صورت دولتی تشکیل و اداره می‌شود.

ماده ۴ - با تشکیل شرکت‌های موضوع این قانون هر یک از شرکتها و مؤسسات و واحدهایی که در حال حاضر امر تقسیم و توزیع آب شهری و جمع‌آوری و دفع فاضلاب و بهره‌برداری از آن را به‌عهده دارند منحل و کلیه تأسیسات، ماشین‌آلات، ابنیه و هر نوع مایملک و حقوق آنها با رعایت مقررات مربوط تملک می‌گردد.

تبصره ۱ - با تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب حقوق مشترکین آب و فاضلاب از شرکتها و دستگاه‌های قبلی که وابسته به وزارت نیرو یا شهرداری‌ها باشد (بدون داشتن سهامدار خصوصی) به شرکت‌های جدید منتقل و آن قسمت از تأسیسات، ابنیه و مایملک تشکیلات موجود آب و فاضلاب شهرها که از محل دریافت اینگونه حق انشعابها و خودیاریهای وصولی از مشترکین ایجاد شده است جزء دارایی شرکت منظور و در ارزیابی موضوع ماده ۶ این قانون قرار نمی‌گیرد.

تبصره ۲ - وزارت نیرو می‌تواند در موارد لازم با اصلاح اساسنامه شرکت‌های موجود آب و فاضلاب نسبت به اجرای این قانون و اعمال نظارت خود اقدام نماید.

تبصره ۳ - در صورت توافق طرفین انتقال تأسیسات، ماشین‌آلات، ابنیه، حقوق و مایملک متعلق به بخش خصوصی طبق قیمت عادله روز ارزیابی و پس از کسر دیون متعلقه و حق انشعابها و همچنین کسر وجوه موضوع بندهای الف و ب ماده ۵ صورت می‌پذیرد.

تبصره ۴ - در صورتی که هر یک از تأسیسات و اراضی و املاک و ماشین‌آلات و ابنیه و حقوق مربوط به تقسیم و توزیع آب مشروب و تأسیسات و اراضی و املاک و ماشین‌آلات و ابنیه و حقوق مربوط به تقسیم و توزیع آب مشروب و تأسیسات فاضلاب شهرها وقف باشد طبق مقررات مربوط به وقف عمل خواهد شد.

تبصره ۵ - کلیه تأسیسات، ماشین‌آلات، اراضی، ابنیه، حقوق و هر نوع مایملک شهرداری‌ها و وزارت نیرو (شرکتهای آب منطقه‌ای و سازمان آب و برق خوزستان) که در امر تقسیم و توزیع آب شهری و جمع‌آوری و دفع فاضلاب در زمان تصویب این قانون مورد استفاده بوده و یا پس از آن تا زمان تحویل به شرکتهای آب و فاضلاب خریداری و به کار گرفته شود پس از تشکیل شرکت آب و فاضلاب مطابق مقررات این قانون در اختیار آن شرکت قرار می‌گیرد.

ماده ۵ - منظور از :

الف - تأسیسات، ماشین‌آلات، ابنیه، حقوق و مایملک دولت (وزارت نیرو و شرکتهای آب منطقه‌ای ذیربط و سازمان آب و برق خوزستان به نمایندگی از طرف دولت) که در این قانون به آن اشاره شده کلیه مواردی است که از محلهای زیرایجاد، خریداری و حاصل شده است.

۱ - کلیه سرمایه‌گذاری‌های دولت در امر تأمین و توزیع آب و دفع فاضلاب شهر که قبلاً در اختیار دستگاهای ذیربط گذاشته و هزینه شده است.

۲ - کلیه وجوه دیگری که برای تأمین آب شهرها و احداث تأسیسات فاضلاب از بودجه عمومی دولت به عناوین دیگری سرمایه‌گذاری شده است.

ب - منظور از تأسیسات، ماشین‌آلات، اراضی، ابنیه، حقوق و مایملک شهرداری‌ها نیز در این قانون کلیه مواردی است که از محل کمکهای دولت و مردم و وامهایی که مسترد یا بخشوده شده است و درآمدهای شهرداری‌ها ایجاد، خریداری و حاصل شده باشد.

ماده ۶ - تأسیسات، ماشین آلات، اراضی، ابنیه، حقوق و مایملک وزارت نیرو (شرکتهای آب و منطقه‌ای و سازمان آب و برق خوزستان) و شهرداری‌ها به شرح مندرج در بندهای الف و ب ماده ۵ پس ارزیابی کارشناس رسمی دادگستری تا حد سرمایه شرکت به عنوان سرمایه غیرنقدی سازمان آب منطقه‌ای ذیربط و سازمان آب و برق خوزستان و شرکت سهامی خدمات مهندسی آب و شهرداری‌ها در شرکت حسب مورد نظر می‌گردد و مابقی به اجاره از هر حیث حتی اجاره به شرط تملیک وسیله وزارت نیرو تعیین خواهد شد.

ماده ۷ - کارکنان، دستگاههایی که تاکنون عهده‌دار مسئولیت تقسیم و توزیع آب و جمع‌آوری و دفع فاضلاب شهری بوده و براساس شرح وظایف و یا پست سازمانی در ارتباط با مسئولیت‌های فوق فعالیت می‌نمایند، با تشکیل شرکتهای جدید با حفظ وضعیت استخدامی به این شرکتهای منتقل می‌گردند و براساس مقررات اداری، مالی شرکت تبدیل وضع می‌یابند مادام که شرکت به وجود این دسته از کارکنان نیاز دارد، به خدمت خود ادامه داده و در غیر اینصورت با تصویب مجمع عمومی شرکت آب و فاضلاب تعیین تکلیف خواهند شد.

تبصره - مشکلات مربوط به امور استخدامی، بازنشستگی و بیمه و نظایر آنکه در اثر نقل و انتقال یا انحلال دستگاههای آب و فاضلاب برای کارکنان ایجاد شود در چارچوب قانون حل و فصل خواهد شد.

ماده ۸ - وزارت نیرو مکلف است باتوجه به امکانات فنی و مالی موجود در هر استان به نحوی عمل نماید که ظرف مدت یکسال از تاریخ ابلاغ این قانون شرکتهای مورد نظر تشکیل شوند.

ماده ۹ - هزینه‌های اشتراک انشعاب، نرخ آب مشروب و هزینه‌های جمع‌آوری و دفع فاضلاب شهرها با در نظر گرفتن هزینه‌های بهره‌برداری و استهلاک توسط مجمع عمومی شرکت تهیه و پس از تصویب شورای اقتصاد از مصرف‌کنندگان وصول خواهد شد.

ماده ۱۰ - شرکتهای آب و فاضلاب موضوع این قانون از پرداخت مالیات و هرنوع عوارض از جمله عوارض نوسازی و نظایر آن، حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی، حقالثبت و تمبر و هزینه دادرسی و هر نوع معافیتی که تاکنون دستگاههای مسئول آب و فاضلاب از آن بهره‌مند بوده‌اند برای مدت ۱۵ سال از تاریخ تشکیل معاف می‌باشند.

ماده ۱۱ - باتوجه به رشد جمعیت شهرها و نیاز به توسعه تأسیسات و توجه به این موضوع که حقوق اشتراک و انشعاب دریافتی از مشترکین جدید و همچنین میزان سرمایه‌گذاریهای دولت در امر توسعه تأسیسات آب و فاضلاب تکافوی میزان سرمایه‌گذاری لازم جهت گسترش تأسیسات را نمی‌نماید، اجازه داده می‌شود مبلغ زیر وصول و صرف هزینه‌های سرمایه‌گذاری گردد.

سهم هزینه سرمایه‌گذاری تأسیسات آب و فاضلاب جهت شهرها و شهرکهای جدید و همچنین تفکیکی‌های داخل شهرها براساس تعداد واحدها اعم از مسکونی یا غیرمسکونی که از طریق دستگاهها یا سازمان‌های ذیربط طبق تعرفه تأیید شده توسط وزارت نیرو پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۲ - ارز مورد نیاز این شرکتها براساس درخواست وزارت نیرو هر ساله در بودجه ارزی کشور منظور خواهد شد.

ماده ۱۳ - نقل و انتقال و مأموریت کارکنان وزارتخانه‌ها و شرکتها و مؤسسات دولتی به شرکتهای آب و فاضلاب بلامانع است.

ماده ۱۴ - شرکتهای آب و فاضلاب موضوع این قانون برای اجرای طرحهای عمرانی خود می‌توانند از لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، برنامه عمرانی و نظارت دولت و قوانین دیگری که در زمینه خرید و تملک اراضی برای اجرای برنامه‌های عمومی دولت تصویب می‌شود، استفاده کنند.

مرجع تشخیص فوریت و ضرورت موضوع ماده ۹ لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت وزیر نیرو خواهد بود.

ماده ۱۵ - داشتن انشعاب آب و فاضلاب لازم و ملزوم یکدیگرند و کلیه مالکان املاک واقع در محدوده طرح جمع‌آوری و دفع فاضلاب مکلفند ظرف مدتی که دستگاهها و شرکتهای آب و فاضلاب اخطار یا اعلان می‌نمایند تقاضای نصب انشعاب فاضلاب ملک خود را به مرجع مربوط تسلیم و هزینه آن را پرداخت نمایند، والا شرکتهای آب و فاضلاب مجاز به قطع آب اینگونه املاک خواهند بود. برقراری مجدد آب موکول به درخواست نصب انشعاب فاضلاب و پرداخت هزینه آن می‌باشد.

ماده ۱۶ - تا تشکیل شرکتهای موضوع این قانون اداره آب شهرها و جمع‌آوری و دفع فاضلاب و اجرای طرحها و ادامه طرحهای در دست اجرا کماکان به‌عهده دستگاههایی است که فعلا عهده‌دار هستند.

ماده ۱۷ - به‌منظور انجام امور ستادی و پشتیبانی، فنی، تحقیقاتی، تدارکاتی و آموزشی و شرکتهای موضوع این قانون، شرکت خدمات مهندسی آب وابسته به وزارت نیرو به شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور تغییرنام یافته تا پس از اصلاح اساسنامه موجود توسط هیأت وزیران، این وظایف را به‌عهده بگیرد.

مدیرعامل این شرکت معاون وزیر نیرو در امور آب و فاضلاب خواهد بود.

ماده ۱۸ - آیین‌نامه اجرایی این قانون توسط وزارت نیرو تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۹ - از تاریخ ابلاغ این قانون کلیه قوانین مغایر با آن ازجمله، تبصره ۲ ماده ۲۱ قانون توزیع عادلانه آب لغو می‌شود.

قانون فوق مشتمل بر نوزده ماده و یازده تبصره در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ یازدهم دیماه یکهزار و سیصد و شصت و نه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۹/۱۰/۱۶ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۵۸ - قانون تشکیل شرکتهای آب و فاضلاب روستایی

(مصوب ۱۳۷۴/۹/۱۲)

ماده ۱ - از تاریخ تصویب این قانون به وزارت جهاد سازندگی اجازه داده می‌شود به منظور نگهداری، بهره‌برداری، توسعه، بازسازی، مرمت و ایجاد تأسیسات مربوط به تأمین آب آشامیدنی روستاها اعم از تصفیه‌خانه، خطوط انتقال، مخازن، سیستمهای کنترل و دفع بهداشتی فاضلاب، شرکتی در هر استان تشکیل دهد. این شرکتها دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی بوده و طبق مقررات حاکم بر شرکتهای دولتی و این قانون اداره خواهد شد.

تبصره ۱ - نظارت و هماهنگی امور ستادی، پشتیبانی و تحقیقاتی شرکتهای مزبور به عهده وزارت جهاد سازندگی خواهد بود.

تبصره ۲ - جهاد سازندگی موظف است به منظور کمک و راه‌اندازی و تقویت این شرکتها، تأسیسات، ماشین‌آلات و دیگر اموال مورد نیاز، وسایل لازم را به قیمت ارزشی دفتری از اموال موجود خود به شرکتهای مذکور واگذار نماید.

ماده ۲ - مشترکین موظف به پرداخت آب‌بها جهت تأمین هزینه‌های نگهداری فعالیتهای موضوع این قانون خواهند بود. دولت موظف است اعتبارات ترمیم، توسعه، نگهداری و ایجاد شبکه‌های آبرسانی روستاها را که در بودجه‌های سالانه منظور می‌نماید در اختیار شرکتهای مذکور قرار دهد.

تبصره ۱ - جهاد سازندگی مکلف است نیروهای مورد نیاز این شرکتها را از پرسنل جهاد سازندگی تأمین نماید.

تبصره ۲ - شرکتهای موضوع این قانون غیرقانونی بوده و از پرداخت مالیات و عوارض معاف خواهند بود.

ماده ۳ - شرکت هر استان، می‌تواند با رعایت صرفه و صلاح و باتوجه به تعداد روستاهای تحت پوشش، وجود پروژه‌های خاص و حوزه‌عمل در هر یک از

شهرستانهای تابع استان که لازم بدانند با تصویب مجمع عمومی مبادرت به ایجاد شعبه یا شرکت نمایند.

مسئولیت حفظ و نگهداری شبکه‌های آبرسانی روستاها تا زمانی که تحت پوشش شرکتهای آب و فاضلاب استان مربوطه قرار نگرفته‌اند کماکان به عهده وزارت جهاد سازندگی می‌باشد.

ماده ۴ - وزارت جهاد سازندگی مکلف است حداکثر ظرف یک سال از تاریخ ابلاغ این قانون نسبت به تشکیل شرکتهای موردنظر در مرکز و مراکز استانها اقدام نماید.

ماده ۵ - اساسنامه این شرکت‌ها حداکثر ظرف سه ماه توسط وزارت جهاد سازندگی و سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. قانون فوق مشتمل بر پنج ماده و چهار تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ دوازدهم آذرماه یکهزار و سیصد و هفتاد و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۴/۹/۲۲ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۵۹ - از قانون مجازات اسلامی

(مصوب ۱۳۷۵۳/۲ با اصلاحات ۱۳۷۶/۵/۸)

ماده ۴۱ - هرکس قصد ارتکاب جرمی کند و شروع به اجرای آن نماید لکن جرم منظور واقع نشود چنانچه اقدامات انجام گرفته جرم باشد محکوم به مجازات همان جرم می‌شود.

تبصره ۱ - مجرد قصد ارتکاب جرم و عملیات و اقداماتی که فقط مقدمه جرم بوده و ارتباط مستقیم با وقوع جرم نداشته باشد، شروع به جرم نبوده و از این حیث قابل مجازات نیست.

تبصره ۲ - کسی که شروع به جرمی کرده است، به میل خود آن را ترک کند و اقدام انجام شده جرم باشد از موجبات تخفیف مجازات برخوردار خواهد شد.

ماده ۶۷۵ - هرکس عمداً عمارت یا بنا یا کشتی یا هواپیما یا کارخانه یا انبار و به‌طور کلی هر محل مسکونی یا معد برای سکنی یا جنگل یا خرمن یا هر نوع محصول

زراعی یا اشجار یا مزارع یا باغ‌های متعلق به دیگری را آتش بزند به حبس از دو تا پنج سال محکوم می‌شود.

تبصره ۱ - اعمال فوق در این فصل در صورتی که به قصد مقابله با حکومت اسلامی باشد مجازات محارب را خواهد داشت.

تبصره ۲ - مجازات شروع به جرائم فوق شش ماه تا دو سال حبس می‌باشد.

ماده ۶۷۹ - هرکس به عمد و بدون ضرورت حیوان حلال‌گوشت متعلق به دیگری یا حیواناتی که شکار آنها توسط دولت ممنوع اعلام شده است را بکشد یا مسموم یا تلف یا ناقص کند به حبس از نود و یک روز تا شش ماه یا جزای نقدی از یک میلیون و پانصد هزار ریال تا سه میلیون ریال محکوم خواهد شد.

ماده ۶۸۰ - هرکس برخلاف مقررات و بدون مجوز قانونی اقدام به شکار یا صید حیوانات و جانوران وحشی حفاظت شده حمایت شده نماید به حبس از سه ماه تا سه سال و یا جزای نقدی از یک و نیم میلیون ریال تا هجده میلیون ریال محکوم خواهد شد.

ماده ۶۸۶ - هرکس درختان موضوع ماده یک قانون گسترش فضای سبز را عالماً عامداً و برخلاف قانون مذکور قطع یا موجبات از بین رفته آنها را فراهم آورد علاوه بر جبران خسارت وارده حسب مورد به حبس تعزیری از شش ماه تا سه سال و یا جزای نقدی از سه میلیون تا هجده میلیون ریال محکوم خواهد شد.

ماده ۶۸۸ - هر اقدامی که تهدید علیه بهداشت عمومی شناخته شود از قبیل آلوده کردن آب آشامیدنی یا توزیع آب آشامیدنی آلوده، دفع غیربهداشتی فضولات انسانی و دامی و مواد زائد و ریختن مواد مسموم‌کننده در رودخانه‌ها، زباله در خیابان‌ها و کشتار غیرمجاز دام، استفاده غیرمجاز فاضلاب خام یا پساب تصفیه‌خانه‌های فاضلاب برای مصارف کشاورزی ممنوع می‌باشد و مرتکبین چنانچه طبق قوانین خاص مشمول مجازات شدیدتری نباشند به حبس تا یک سال محکوم خواهند شد.

تبصره ۱ - تشخیص اینکه اقدام مزبور تهدید علیه بهداشت عمومی و آلودگی محیط زیست شناخته می‌شود و نیز غیرمجاز بودن کشتار دام و دفع فضولات دامی و

همچنین اعلام جرم مذکور حسب مورد برعهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان دامپزشکی خواهد بود.

تبصره ۲ - منظور از آلودگی محیط زیست عبارتست از پخش یا آمیختن مواد خارجی به آب یا هوا یا خاک یا زمین به میزانی که کیفیت فیزیکی، شیمیایی یا بیولوژیک آن را به طوری که به حال انسان یا سایر موجودات زنده یا گیاهان یا آثار یا ابنیه مضر باشد تغییر دهد.

ماده ۶۸۹ - در تمام موارد مذکور در این فصل هرگاه حرق و تخریب و سایر اقدامات انجام شده منتهی به قتل یا نقص عضو یا جراحت و صدمه به انسانی شود مرتکب علاوه بر مجازات مذکور حسب مورد به قصاص و پرداخت دیه و در هر حال به تأدیه خسارات وارده نیز محکوم خواهد شد.

ماده ۶۹۰ - هر کس به وسیله صحنه سازی از قبیل پی کنی، دیوارکشی، تغییر حد فاصل، امحای مرز، کرت بندی، نهرکشی، حفر چاه غرس اشجار و زراعت و امثال آن به تهیه آثار تصرف در اراضی مزروعی اعم از کشت شده یا در آیش زراعی، جنگل ها و مراتع ملی شده، کوهستان ها، باغها، قلمستان ها، منابع آب، چشمه سازها، انهار طبیعی و پارک های ملی، تأسیسات کشاورزی و دامداری و دامپروری و کشت و صنعت و اراضی موات و بایر و سایر اراضی و املاک متعلق به دولت یا شرکتهای وابسته به دولت یا شهرداری ها یا اوقاف و همچنین اراضی و املاک موقوفات و محبوسات و اثلاث باقیه که برای مصارف عام المنفعه اختصاص یافته یا اشخاص حقیقی یا حقوقی به منظور تصرف یا ذیحق معرفی کردن خود یا دیگری مبادرت نماید یا بدون اجازه سازمان حفاظت محیط زیست یا مراجع ذیصلاح دیگر مبادرت به عملیاتی نماید که موجب تخریب محیط زیست و منابع طبیعی گردد یا اقدام به هرگونه تجاوز و تصرف عدوانی یا ایجاد مزاحمت یا ممانعت از حق در موارد مذکور نماید به مجازات یک ماه تا یک سال حبس محکوم می شود.

دادگاه موظف است حسب مورد رفع تصرف عدوانی یا رفع مزاحمت یا ممانعت از حق یا اعاده وضع به حال سابق نماید.

تبصره ۱ - رسیدگی به جرائم فوق‌الذکر خارج از نوبت به عمل می‌آید و مقام قضایی یا تنظیم صورتمجلس دستور متوقف ماندن عملیات متجاوز را تا صدور حکم قطعی خواهد داد.

تبصره ۲ - در صورتی که تعداد متهمان سه نفر یا بیشتر باشد و قوانین قوی بر ارتکاب جرم موجود باشد قرار بازداشت صادر خواهد شد، مدعی می‌تواند تقاضای خلع ید و قلع بنا و اشجار و رفع آثار تجاوز را بنماید.

ماده ۶۹۱ هرکس به قهر و غلبه داخل ملک شود که در تصرف دیگری است اعم از آنکه محصور باشد یا نباشد یا در ابتدای ورود به قهر و غلبه نبوده ولی بعد از اخطار متصرف به قهر و غلبه مانده باشد علاوه بر رفع تجاوز حسب مورد به یک تا شش ماه حبس محکوم می‌شود. هرگاه مرتکبین دو نفر یا بیشتر بوده و لااقل یکی از آنها حامل سلاح باشد به حبس از یک تا سه سال محکوم خواهند شد.

ماده ۶۹۳ - اگر کسی به موجب حکم قطعی محکوم به خلع ید از مال غیرمنقولی یا محکوم به رفع مزاحمت یا رفع ممانعت از حق شده باشد، بعهد از اجرای حکم مجدداً مورد حکم را عدواناً تصرف یا مزاحمت یا ممانعت از حق نماید علاوه بر رفع تجاوز به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم خواهد شد.

ماده ۶۹۶ - در کلیه مواردی که محکوم علیه علاوه بر محکومیت کیفری به رد عین یا مثل مال یا ادای قیمت یا پرداخت دیه و ضرر و زیانی ناشی از جرم محکوم شده باشد و از اجرای حکم امتناع نماید در صورت تقاضای محکوم له دادگاه یا فروش اموال محکوم علیه بجز مستثنیات دین حکم را اجرا یا تا استیفاء حقوق محکوم له، محکوم علیه را بازداشت خواهد نمود.

تبصره - چنانچه محکوم علیه مدعی اعسار شود تا صدور حکم اعسار و یا پرداخت به صورت تقسیط، بازداشت ادامه خواهد داشت.

ماده ۷۲۷ - قاضی دادگاه می‌تواند با ملاحظه خصوصیات جرم و مجرم و دفعات ارتکاب جرم در موقع صدور حکم و در صورت لزوم از مقررات مربوط به تخفیف، تعلیق و مجازاتهای تکمیلی و تبدیلی از قبیل قطع موقت خدمات عمومی حسب مورد استفاده نماید.

۶۰ - از قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی

(مصوب ۱۳۷۰/۷/۷)

ماده ۲ - به‌منظور تعیین سیاستهای ایرانگردی و جهانگردی و ایجاد هماهنگی لازم بین دستگاههای ذیربط شورایعالی ایرانگردی و جهانگردی به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور و عضویت وزرای فرهنگ و ارشاد اسلامی، امور خارجه، امور اقتصادی و دارایی، فرهنگ و آموزش عالی، راه و ترابری و کشور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی تشکیل می‌شود.

تبصره - اساسنامه مربوط به وظایف این شورا توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

۶۱ - قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

(مصوب ۱۳۷۱/۱۱/۲۵ با اصلاحات ۱۳۷۶/۳/۱۳)

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - به‌منظور تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) و نظارت بر اجرای آنها و همچنین انجام تحقیقات مربوط، مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران که در این قانون اختصاراً مؤسسه نامیده می‌شود به‌موجب مواد بعدی این قانون انجام وظیفه خواهد بود.

ماده ۲ - مؤسسه دارای شخصیت حقوقی مستقل کشوری بوده و به‌صورت غیرانتفاعی اداره می‌شود.

تبصره - تشکیلات تحقیقاتی مؤسسه معادل پژوهشکده محسوب و از مقررات مربوطه تبعیت نموده و از امکانات آن برخوردار خواهد شد.

فصل دوم - موضوع

ماده ۳ - وظایف مؤسسه مبتنی بر تحقیقات، تدوین و اجرای استاندارد به شرح زیر است :

- ۱ - تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) به عنوان تنها مرجع رسمی این وظیفه در کشور.
 - ۲ - انجام تحقیقات به منظور تدوین استاندارد، بالابودن کیفیت کالاهای تولید داخلی، کمک به بهبود روشهای تولید و کارآیی صنایع.
 - ۳ - ترویج استانداردهای ملی.
 - ۴ - نظارت بر اجرای استانداردهای اجباری.
 - ۵ - کنترل کیفی کالاهای صادراتی مشمول استاندارد اجباری و جلوگیری از صدور کالاهای نامرغوب به منظور فراهم نمودن امکانات رقابت با کالاهای مشابه خارجی و حفظ بازارهای بین المللی.
 - ۶ - کنترل کیفیت کالاهای وارداتی مشمول استاندارد اجباری به منظور حمایت از مصرف کنندگان و تولیدکنندگان داخلی و جلوگیری از ورود کالاهای نامرغوب خارجی.
 - ۷ - ترویج سیستم بین المللی یکاها (SI) به عنوان سیستم رسمی اوزان و مقیاسها در کشور و کالیبره کردن وسایل سنجش.
 - ۸ - آزمایش و تطبیق نمونه کالا با استانداردهای مربوط، اعلام مشخصات و اظهارنظر مقایسه ای و صدور گواهینامه های لازم.
- تبصره ۱ - تعیین و تدوین و نشر و نظارت بر اجرای استانداردهای مواد دارویی برعهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشد.
- تبصره ۲ - نظارت بر اجرای استانداردهای مربوط به انرژی هسته ای برعهده دستگاه ذیربط می باشد.

تبصره ۳ - آزمایشگاههایی که تأییدیه لازم را از مؤسسه دریافت نموده باشد می‌توانند در رابطه با تطبیق و ویژگی کالاها با استانداردهای ملی مربوط اظهارنظر نمایند.

تبصره ۴ - آزمایشگاههای مؤسسه (جز در مورد مواد دارویی) در زمینه تعیین ویژگی کالاها و مقایسه آن با استانداردهای مربوط و تنظیم کردن (کالیبره کردن) وسایل سنجش، به عنوان آزمایشگاههای مرجع در کشور شناخته می‌شود.

ماده ۴ - مؤسسه موظف است نسبت به تعیین کیفیت و ویژگی‌های کالاهای ساخت داخل و وارداتی که از نظر ایمنی و بهداشت عمومی حائز اهمیت می‌باشد اقدام و نتایج حاصل را جهت اطلاع عموم و مراجع ذیربط اعلام نماید.

ماده ۵ - مؤسسه می‌تواند به منظور کنترل کیفی و کمی مواد اولیه و ساخت تا مرحله بسته‌بندی، بارگیری، حمل، تخلیه و انتقال کالا به محل مصرف و درجهت رقابت با مؤسسات و شرکتهای مشابه خارجی با تصویب هیأت وزیران، از طریق ایجاد نمایندگی یا شعبه در خارج از کشور و ارائه خدمات بازرسی به بخشهای دولتی و غیردولتی براساس ضوابطی که به تصویب شورایعالی استاندارد می‌رسد، فعالیت نماید.

تبصره - مؤسسه تنها مرجع رسمی برای تأیید صلاحیت شرکتهای و مؤسسات بازرسی‌کننده داخلی و خارجی (سورویانس) می‌باشد.

ماده ۶ - مؤسسه می‌تواند با تصویب شورایعالی استاندارد، اجرای استاندارد کالاها و یا بخشی از یک استاندارد و یا آیین‌های کار را که از نظر ایمنی حفظ سلامت عمومی و حصول اطمینان از کیفیت فرآورده و حمایت از مصرف‌کنند و یا سایر جهات رفاهی و اقتصادی ضروری باشد با تعیین مهلت‌های لازم که از سه ماه کمتر نخواهد بود. اجباری اعلام نماید.

تبصره ۱ - مؤسسه مکلف است اجباری کردن استانداردها و آیین‌های کار و مهلت اجرای آنها را در دو نوبت به فاصله ده روز در روزنامه رسمی دادگستری جمهوری

اسلامی ایران و دو روزنامه کثیرالانتشار آگهی و از طریق سایر رسانه‌های گروهی نیز به اطلاع عموم برساند.

تبصره ۲ - کیفیت مواد و کالاهای وارداتی برحسب ضرورت و اولویت و توجه به مسائل ایمنی و بهداشتی و اقتصادی باید با استانداردهای ملی جمهوری اسلامی ایران و یا استانداردهای کشور مبدا و یا استانداردهای معتبر و مورد قبول مؤسسه منطبق باشد. اولویت مواد و کالاها را شورای عالی استاندارد تعیین می‌نماید.

تبصره ۳ - مؤسسه می‌تواند به منظور جلوگیری از صدور کالاهای نامرغوب و حفظ بازارهای بین‌المللی تدریجاً اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه‌بندی آن را اجباری نماید.

تبصره ۴ - در مواردی که اجرای استاندارد درباره فرآورده‌هایی اجباری اعلام می‌گردد، اعطاء هرگونه تسهیلات به واحدهای تولیدکننده این قبیل فرآورده‌ها ازسوی وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مختلف دولتی و نیز تبلیغات رسمی این فرآورده‌ها از طریق رسانه‌های ارتباط جمعی منوط به داشتن پروانه کاربرد علامت استاندارد یا تأییدیه آن و یا تأیید مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران خواهد بود.

ماده ۷ - عیار رسمی مصنوعات فلزی گرانبها در استاندارد رسمی مربوط تعیین می‌گردد.

تبصره - تدوین استاندارد نشر آگهی‌های قانونی، اجرای استاندارد، علامت‌گذاری و کنترل استاندارد مصنوعات گرانبها تابع مقررات کلی این قانون است و مؤسسه تنها مرجع قانونی انگ‌گذاری و تعیین عیار فلزات گرانبهاست.

ماده ۸ - تدوین استاندارد اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش، اجرای استاندارد، نشر آگهی‌های قانونی، علامت‌گذاری و کنترل و نظارت و آزمایش ادواری اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش تابع مقررات کلی این قانون است.

ماده ۹ - هرگاه اجرای استاندارد در مورد کالاهایی اجباری اعلام شود، پس از انقضای مهلت‌های مقرر، تولید، تمرکز، توزیع و فروش اینگونه کالاها با کیفیت پایین‌تر

از استاندارد مربوط و یا بدون علامت استاندارد ایران ممنوع و با رعایت شرایط و امکانات خاکی و دفعات و مراتب جرم و مراتب تعزیر اعم از احضار، وعظ، تذکر، توبیخ تهدید و اخذ تعهد و حبس از یک ماه تا دو سال و جزای نقدی از یکصد هزار ریال تا پنجاه میلیون ریال به حکم محاکم صالحه محکوم خواهند شد.

تبصره ۱ - عدم اجرای آیین‌های کار اجباری پس از انقضای مهلت‌های مقرر مشمول ضوابط این ماده می‌باشد.

تبصره ۲ - رعایت کلیه مقررات استانداردهای اجباری در مورد کالاهای وارداتی الزامی خواهد بود.

تبصره ۳ - مؤسسه می‌تواند با تصویب شورای عالی استاندارد مفاد این ماده را درباره کالاهایی که استاندارد تشویقی آنها در کشور اجراء می‌شود، معمول دارد.

تبصره ۴ - مؤسسه می‌تواند علاوه بر اعلام جرم و درخواست تعقیب متخلفین موضوع این ماده از مراجع قضایی، فرآورده‌های خارج از استاندارد و فاقد علامت استاندارد را از مراکز تولید، تمرکز، توزیع و فروش جمع‌آوری و توقیف نموده و به‌منظور جلوگیری از ادامه تولید اینگونه فرآورده‌ها ابزار، ماشین‌آلات و وسایل تولید مربوط را موقتاً لاک و مهر نماید.

تبصره ۵ - فرآورده‌های موضوع تبصره ۴ این ماده پس از کشف توسط بازرسان و کارشناسان مؤسسه مورد بررسی کارشناسی قرار گرفته و قابلیت مصرف (انسانی یا حیوانی) و یا بهسازی و اصلاح آن و یا استفاده از آن به‌عنوان مواد اولیه یا ضایعات و یا احتمالاً معدوم‌نمودن این قبیل فرآورده‌ها معین گشته و پس از صدور حکم توقیف ازسوی مراجع قضایی معدوم و یا به فروش رسیده و وجوه حاصله به حساب خزانه واریز و معادل آن در چهارچوب قانون بودجه کل کشور به مصرف توسعه و تجهیزات آزمایشگاههای مؤسسه می‌رسد.

تبصره ۶ - مسئولیت کنترل کیفیت فرآورده‌های مشمول استاندارد اجباری در واحدهای تولیدی به‌عهده افرادی خواهد بود که دارای تحصیلات لازم و تجربه کافی

در رشته‌های تولیدی مربوطه باشند. چگونگی تأیید صلاحیت علمی و فنی و عزل و نصب این افراد به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب وزرای عضو شورایی عالی استاندارد می‌رسد.

ماده ۱۰ - هر کاسب و تاجر و یا هر شخص حقیقی و حقوقی که به نحوی به امور تولید، تجارت، ارائه خدمات و داد و ستد عمومی اشتغال دارد، چنانچه دارای اوزان و مقیاسها و وسایل سنجش قلب بوده و یا با اوزان و مقیاسهای تقلبی و یا غیرقانونی دادوستد کند، با رعایت شرایط و امکانات خاکی و دفعات و مراتب جرم و مراتب تعزیر اعم از احضار، وعظ، تذکر، توبیخ، تهدید و اخذ تعهد و حبس از دو ماه تا دو سال و جزای نقدی از دویست هزار ریال تا ده میلیون ریال به‌علاوه به استرداد معادل اموالی که با تقلب کسب کرده یا حکم محاکم صالحه محکوم خواهد شد و اوزان و مقیاسها و وسایل سنجش مذکور به نفع مؤسسه ضبط خواهد شد.

ماده ۱۱ - هرکس مشخصات فرآورده‌های مشمول استاندارد اجباری را پس از تهیه، تولید یا ساخت تغییر دهد یا از ظروف و وسایل بسته‌بندی مخصوص فرآورده‌های استاندارد شده برای بسته‌بندی و عرضه و فروش فرآورده‌های خارج از استاندارد استفاده کند، یا به قصد تقلب و یا به هر کیفیتی در قوطی، بسته، جعبه و لفاف محتوی فرآورده‌های مشمول استاندارد اجباری دخل و تصرف نماید و یا به جای جنس استاندارد شده جنس دیگری تحت همان عنوان عرضه کند و یا به فروش برساند و یا به قصد تقلب از برگهای آزمایش و تشخیص مشخصات فرآورده‌ها و همچنین پروانه کاربرد علامت استاندارد ایران در غیر مورد استفاده کند و یا علامت استاندارد ایران را بدون دریافت پروانه بر روی محصولات خود به‌کار برد. به حبس از شش ماه تا دو سال و جزای نقدی از یک میلیون ریال تا پنجاه میلیون ریال محکوم خواهد شد.

ماده ۱۲ - هرگاه ارتکاب یکی از جرائم مذکور در این قانون موجب بیماری یا آسیبی گردد مرتکب حسب نتایج حاصله به مجازاتهای زیر محکوم می‌گردد :

- ۱ - در صورتی که مدت معالجه زائد بر دو ماه نباشد مجازات مرتکب شش ماه تا دو سال حبس تعزیری و پانصد هزار تا دو میلیون ریال جزای نقدی.
 - ۲ - در صورتی که مدت معالجه زائد بر دو ماه باشد مجازات مرتکب یک تا سه سال حبس تعزیری و یک میلیون تا دو میلیون ریال جزای نقدی.
 - ۳ - در صورتی که موجب نقص عضو شود مجازات مرتکب حسب مورد سه تا ده سال حبس تعزیری و دو میلیون تا پنج میلیون ریال جزای نقدی.
 - ۴ - در صورتی که منتهی به مرگ شود مجازات مرتکب سه الی پانزده سال حبس تعزیری و سه میلیون تا ده میلیون ریال جزای نقدی خواهد بود.
- در تمام موارد فوق در صورت شکایت مصرف‌کننده به شرط اقوی بودن سبب از مباشر، دیه و خسارت مصرف‌کننده براساس قانون مجازات اسلامی و برطبق حکم محاکم جبران می‌گردد.
- ماده ۱۳ - بازرسان و کارشناسان مؤسسه مجاز هستند به دستور مؤسسه به محل‌های تولید، بسته‌بندی، تمرکز، عرضه و فروش کالاها و یا خدمات مشمول استانداردهای اجباری وارد شده و به بازرسی و نمونه‌برداری بپردازند.
- مسئولین واحدهای تولیدی و خدماتی و محل‌های عرضه و فروش کالاهای مشمول استاندارد اجباری و یا سایر اشخاص چنانچه از ورود بازرسان و کارشناسان مؤسسه جلوگیری به عمل آورند و یا از انجام بازرسی و نمونه‌برداری ممانعت نمایند به حبس از ۵ ماه تا یک سال جزای نقدی از پانصد هزار ریال تا یک میلیون ریال با حکم محاکم صالحه محکوم خواهند شد.
- ماده ۱۴ - در صورت تخلف تولیدکننده یا فروشنده از مقررات اعلام شده در رابطه با کالاهای استاندارد شده با اوزان و مقیاس و وسایل سنجش، با شکایت مشتری و اثبات موضوع، خسارت مشتری حسب مورد تماماً توسط تولیدکننده یا فروشنده با حکم محاکم صالحه پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۵ - مؤسسه می‌تواند برای انجام وظایف خود افراد و مؤسسات ذیصلاح را به‌عنوان کارشناس استاندارد و تحقیقات صنعتی انتخاب و از آنها استفاده نماید. طرز انتخاب و حدود و اختیارات و میزان حق‌الزحمه کارشناسان طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۶ - مؤسسه مجاز است در ازاء خدماتی که انجام می‌دهد برحسب طبقه‌بندی خدمات و به‌موجب تعرفه‌ای که رأساً تعیین و به تصویب شورایعالی استاندارد می‌رسد کارمزد مناسب دریافت نماید.

ماده ۱۷ - مؤسسه موظف است در کلیه گمرکات ورودی و خروجی کشور آزمایشگاههای مناسب دایر نماید.

تبصره ۱ - کلیه آزمایشگاههایی که براساس مصوبه هیأت وزیران از مؤسسه مفتوح شده، مجدداً به مؤسسه مسترد خواهد شد.

تبصره ۲ - گمرکات کشور موظفند خدمات آزمایشگاهی خود را از آزمایشگاههای مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران دریافت نمایند.

فصل سوم - ارکان

ماده ۱۸ - ارکان مؤسسه عبارتند از :

۱ - شورایعالی استاندارد

۲ - رئیس مؤسسه

شورایعالی استاندارد

ماده ۱۹ - ترکیب شورایعالی استاندارد عبارت است از :

۱ - رئیس جمهور که ریاست شورایعالی را برعهده دارد.

۲ - وزرای بازرگانی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، پست و تلگراف و تلفن، جهاد سازندگی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، صنایع، فرهنگ و آموزش عالی، کار و امور اجتماعی، کشاورزی، مسکن و شهرسازی، معادن و فلزات، نفت، نیرو، رئیس

سازمان برنامه و بودجه کشور، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست و دادستان کل کشور.

۳ - رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران.

۴ - رئیس مؤسسه به عنوان دبیر شورایعالی استاندارد.

۵ - دوفتر کارشناس در امور استاندارد که به پیشنهاد رئیس مؤسسه و به حکم رئیس جمهور برای مدت سه سال به این سمت انتخاب می شوند.

تبصره ۱ - جلسات شورایعالی استاندارد حداقل سالی یکبار به دعوت رئیس شورایعالی تشکیل و با حضور حداقل دوسوم از اعضا رسمیت می یابد و تصمیمات آن با رأی اکثریت مطلق اعضای شورایعالی معتبر خواهد بود.

تبصره ۲ - شورای استاندارد استان به ریاست استاندار و دبیری مدیر کل استاندارد منطقه و عضویت مدیران کل وزارتخانه ها و سازمان هایی که وزرا و رؤسای آن عضو شورایعالی استاندارد می باشند و دو نفر کارشناس به پیشنهاد مدیرکل استاندارد و حکم استاندارد تشکیل خواهد شد وظایف و اختیارات این شورا به تصویب شورایعالی استاندارد می رسد.

تبصره ۳ - رئیس مؤسسه استاندارد عضویت شورایعالی حفاظت محیط زیست، شورای پژوهشهای علمی کشور، شورایعالی کار، شورای مرکز توسعه صادرات ایران، شورای ساماندهی مبادی ورودی و خروجی مجاز زمینی کشور و شورایعالی نظارت اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران را عهده دار خواهد بود.

ماده ۲۰ - وظایف و اختیارات شورایعالی استاندارد به شرح زیر است :

۱ - رسیدگی به گزارش رئیس مؤسسه در مورد اقدامات و برنامه های انجام شده و تعیین خط مشی و سیاست آتی مؤسسه در امور استاندارد کشور.

۲ - تعیین خط مشی سیاستهای کلی مؤسسه در زمینه تدوین استاندارد.

۳ - تصویب آیین نامه های مالی - اداری و استخدامی مؤسسه با رعایت قوانین و

مقررات

- ۴ - تصویب و اصلاح بودجه سالانه مؤسسه.
 - ۵ - تصویب اجرای اجباری استانداردها در سراسر کشور.
 - ۶ - تصویب تعرفه کارمزد ارائه خدمات سالیانه و خدمات آزمایشگاهی، تحقیقاتی و آموزشی و سایر تعرفه‌های مورد نیاز مؤسسه همراه با برنامه زمانی اعلام نتایج آزمون.
 - ۷ - تصویب ضوابط اجرای استانداردهای اجباری و تشویقی، کنترل ادواری اوزان و مقیاسها
 - ۸ - اتخاذ تصمیم درباره تفویض قسمتی از اختیارات اجرایی مؤسسه به سایر سازمانها.
 - ۹ - نظارت بر حسن جریان امور در مؤسسه.
 - ۱۰ - رسیدگی به گزارشها و ارزیابی کارهای انجام شده و تجدیدنظر در سیاستهای کلی مؤسسه در صورت لزوم.
 - ۱۱ - تصویب حساب درآمد و هزینه سالانه مؤسسه که به منزله تفریغ بودجه و مفاصاحساب مؤسسه در هر سال می باشد.
 - ۱۲ - تصویب حدود وظایف - روش کار و نحوه انتخاب اعضای کمیته‌های ملی استاندارد به پیشنهاد مؤسسه.
 - ۱۳ - اتخاذ تصمیم در مورد روابط همکاری در زمینه استاندارد با سازمانهای علمی و مؤسسات مشابه خارجی در چهارچوب مقررات مملکتی.
 - ۱۴ - تصویب ضوابط مربوط به ارائه خدمات بازرسی مؤسسه به بخشهای دولتی و غیردولتی
 - ۱۵ - تصویب چارت سازمانی مؤسسه و تعیین پستهای سازمانی مورد نیاز به پیشنهاد رئیس مؤسسه.
 - ۱۶ - تصویب طرح علائم استاندارد به عنوان علائم رسمی دولتی.
- رئیس مؤسسه

ماده ۲۱ - رئیس مؤسسه به پیشنهاد وزیر صنایع و تصویب شورای عالی استاندارد و حکم رئیس جمهور برای مدت ۳ سال انتخاب می‌شود. انتخاب رئیس مؤسسه برای دوره‌های بعد بلامانع می‌باشد.

ماده ۲۲ - رئیس مؤسسه بالاترین مقام اداری - مالی و فنی مؤسسه بوده و مسئول اداره کلیه امور اداری، اجرایی، تحقیقاتی و آموزشی مؤسسه و واحدهای تابعه می‌باشد. عزل و نصب و تعیین حقوق کارکنان براساس آیین‌نامه‌های مربوط در حدود اعتبارات مصوب از اختیارات رئیس مؤسسه خواهد بود.

ماده ۲۳ - کلیه چکها و اسناد و اوراق مالی باید به امضای رئیس و ذیحساب مؤسسه و یا نمایندگان تام‌الاختیار آنان برسد.

فصل چهارم - سایر مقررات

ماده ۲۴ - درآمدهای مؤسسه در قبال خدمات آزمایشگاهی، تحقیقاتی، آموزشی، بازرسی و نظارت بر اجرای استانداردهای اجباری و تشویقی و کاربرد علامت استاندارد به حساب خزانه واریز و معادل آن حسب قانون بودجه کل کشور در اختیار مؤسسه قرار می‌گیرد.

ماده ۲۵ - کمکهای دولت متناسب با نیازمندیهای مؤسسه هرساله در بودجه کل کشور منظور خواهد شد.

ماده ۲۶ - بودجه‌های غیرپرسنلی مؤسسه از محل کمکهای دولتی و درآمدهای اختصاصی براساس ضوابط و مقررات عمومی و قانون بودجه کل کشور به مصرف خواهد رسید.

ماده ۲۷ - مؤسسه تابع قانون استخدام کشوری و قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ مجلس شورای اسلامی خواهد بود.

ماده ۲۸ - رئیس مؤسسه حکم معاون وزیر صنایع را خواهد داشت و از نظر حقوقی و استخدامی تابع مقررات مربوط خواهد بود.

ماده ۲۹ - مأمورین انتظامی در کلیه مراحل اجرای این قانون مکلف به همکاری با بازرسان و کارشناسان مؤسسه خواهند بود.

ماده ۳۰ - از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر لغو می‌گردد.
قانون مشتمل بر ۳۰ ماده و ۲۱ تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیست و پنجم بهمن ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و یک مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۱/۱۲/۲ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۶۲ - قانون اجازه شرکت یکی از معاونان وزراء و رؤسای سازمان‌های مستقل در شوراها، شوراهای عالی و مجامعی که براساس قانون مرکب از چند وزیر می‌باشند.
(مصوب ۱۳۷۳/۸/۸)

ماده واحده - به دولت اجازه داده می‌شود به پیشنهاد هر یک از وزراء و رؤسای سازمان‌های مستقل دولتی (سازمان برنامه و بودجه، سازمان امور اداری و استخدامی کشور، سازمان تربیت بدنی، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان انرژی اتمی) که براساس قانون موظف به شرکت در شوراها، شوراهای عالی و مجامعی می‌باشند یکی از معاونان آنها را برای حضور در شورا، شورای عالی و مجمع مشخص و تعیین نماید.
معاون تعیین شده موظف است شخصاً در جلسات شرکت نماید و نمی‌تواند شخص دیگری را به جای خود تعیین کند.

تبصره ۱ - شوراها و شوراهای عالی و مجامعی که ریاست آنها را رئیس‌جمهور یا معاون اول به عهده دارند از این حکم مستثنی می‌باشند.

تبصره ۲ - وزاری که به موجب قانون ریاست مجمع یا شورای را به عهده دارند موظفند شخصاً در آن مجمع یا شورا شرکت نمایند.

تبصره ۳ - با لحاظ نمودن اصل ۱۳۸ قانون اساسی در مواردی که شوراها و مجامع موضوع این قانون موظف به تصویب آیین‌نامه می‌باشند، معاون تعیین شده در اجرای این قانون نمی‌تواند به جای وزیر تصمیم لازم اتخاذ نماید و صرفاً رأی وزرای مربوطه در اینگونه موارد ملاک عمل خواهد بود.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ هشتم آبان ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۳/۸/۱۸ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۶۳ - قانون ادامه عضویت برخی از سازمانهای دولتی در مجامع بین‌المللی
(مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۵)

ماده واحده - به وزارت امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست اجازه داده می‌شود عضویت مجامع بین‌المللی مشروحه ذیل را کماکان پذیرفته و حق عضویت آن را طبق مقررات عمومی آنها پرداخت نمایند.

نام سازمان ایرانی نام سازمان بین‌المللی

۱ - سازمان حفاظت محیط زیست صندوق محیط زیست ملل متحد

۲ - وزارت امور خارجه برنامه غذایی جهانی

۳ - وزارت امور خارجه صندوق نامیبیا

۴ - وزارت امور خارجه کمیساریای عالی ملل متحد برای پناهندگان

۵ - وزارت امور خارجه مؤسسه تحقیق و پرورش ملل متحد

۶ - وزارت امور خارجه صندوق مبارزه با استعمار وابسته به سازمان

وحدت آفریقا

۷ - وزارت امور خارجه صندوق سازمان ملل متحد برای جنوب آفریقا

۸ - وزارت امور خارجه کمیته رفع تبعیضات نژادی سازمان ملل متحد

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز پنجشنبه پانزدهم دی ماه یک هزار و سیصد و شصت و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و به تأیید شورای محترم نگهبان رسیده است.

۶۴ - قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی

(مصوب ۱۳۶۵/۱/۲۶)

ماده واحده - عضویت دولت ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی به شرح فهرست پیوست تأیید و به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به پرداخت حق عضویت‌های معوقه اقدام نماید.

تبصره ۱ - عضویت‌هایی که به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده، کماکان به اعتبار خود باقی است.

تبصره ۲ - به دولت اجازه داده می‌شود در صورت ضرورت نسبت به پرداخت حقوق معوقه عضویت در سازمان‌هایی که ادامه عضویت در آنها به تصویب نرسیده اقدام نماید.

تبصره ۳ - تغییرات میزان حق عضویت سازمانها و مجامع مذکور در این قانون همه‌ساله در بودجه سالانه کل کشور پیش‌بینی و پس از تصویب مجلس شورای اسلامی به‌وسیله هیأت وزیران تخصیص داده می‌شود.

فهرست وزارتخانه‌ها، سازمانها و مؤسسات دولتی که در سازمانها و مجامع بین‌المللی عضو بوده و مجوز قانونی داشته‌اند :

نام سازمان بین‌المللی / نام وزارتخانه و با سازمان دولتی / حق عضویت

۱ - موسسه جرم‌شناسی بین‌المللی مصوب سال ۱۳۳۷ / وزارت دادگستری / ۳۰۰۰ فرانک فرانسه

۲ - مؤسسه یکنواخت‌کردن حقوق خصوصی مصوب ۱۳۴۳ / وزارت خارجه / ۸۸۵۰ فرانک سوئیس

۳ - کمیته مشورتی حقوق آسیایی و آفریقایی مصوب ۱۳۴۹ / وزارت خارجه / ۷۱۳۰ دلار آمریکا

۴ - سازمان بین‌المللی هواپیمای (ایکائو مصوب ۱۳۲۸) / سازمان هواپیمایی کشور / ۱۲۷۶۲۹ دلار آمریکا

۵ - سازمان بین‌المللی دریانوردی (ایمو) / سازمان بنادر و کشتیرانی / ۶۰۰۰۰ دلار آمریکا

- ۶ - سازمان بین‌المللی هیدروگرافی / سازمان بنادر و کشتیرانی / ۱۱۰۷۲ دلار آمریکا
- ۷ - اتحادیه بین‌المللی بنادر و لنگرگاهها / سازمان بنادر و کشتیرانی / ۲۰۰۰ دلار آمریکا
- ۸ - شورای بین‌المللی گندم / سازمان غله کشور / ۸۵۰ لیبره استرلینگ
- ۹ - اتحادیه بین‌المللی ارتباطات راه دور / وزارت پست و تلگراف و تلفن / ۲۲۱۴۰۰ فرانک سوئیس
- ۱۰ - جامعه مخابراتی آسیا و اقیانوسیه / وزارت پست و تلگراف و تلفن / ۴۰۰۰ دلار آمریکا
- ۱۱ - سازمان بین‌المللی تربیتی علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) / وزارت فرهنگ و آموزش عالی / ۱۲۷۴۶۲۴ دلار آمریکا
- ۱۲ - سازمان بهداشت جهانی / وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی / ۱۳۴۰۱۸۵ دلار آمریکا
- ۱۳ - شورای بین‌الملل علوم تخصصی حیوانات آزمایشگاهی / وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی / ۲۰۰ دلار آمریکا
- ۱۴ - اتحادیه بین‌المللی برای حمایت مالکیت صنعتی و تجارتي و کشاورزی (معروف به پاریس)
- / سازمان ثبت اسناد و املاک کشور / ۶۰۹۳۹ فرانک سوئیس
- ۱۵ - سازمان ملل متحد / وزارت امور خارجه / ۴۶۱۱۴۴۱ دلار
- ۱۶ - دیوان دآوری لاهه / وزارت امور خارجه / ۲۰۹۰ فلورن هلند
- ۱۷ - دبیرخانه کنفرانس اسلامی / وزارت امور خارجه / ۶۴۲۴۳۸ دلار
- ۱۸ - اتحادیه بین‌المللی تأمین اجتماعی / مؤسسه کار و تأمین اجتماعی / ۱۸۰۰ فرانک سوئیس
- ۱۹ - کمیسیون بین‌المللی سدهای بزرگ / وزارت نیرو

- ۲۰ - کمیسیون بین‌المللی آبیاری و زهکشی / وزارت نیرو / ۲۹۵۰ دلار
- ۲۱ - کنفرانس جهانی انرژی / وزارت نیرو / ۲۵۰۰ پوند
- ۲۲ - کنفرانس جهانی شبکه‌های وسیع فشارقوی (سیگره) / وزارت نیرو / ۱۹۲۰ فرانک فرانسه
- ۲۳ - اتحادیه بین‌المللی علوم زمین‌شناسی / سازمان زمین‌شناسی کشور / ۱۲۰۰ دلار
- ۲۴ - کمیسیون جهانی تهیه نقشه زمین‌شناسی / سازمان زمین‌شناسی کشور / ۴۰۰۰ فرانک فرانسه
- ۲۵ - شورای همکاری گمرکی / گمرک ایران / ۱۸۰۶۴۳۷ فرانک بلژیک
- ۲۶ - دفتر بین‌المللی طبع و نشر تعرفه‌های گمرکی / گمرک ایران / ۴۴۷۱۷۶ فرانک بلژیک
- ۲۷ - سازمان هواشناسی جهانی / سازمان هواشناسی کشور / ۸۶۷۱۵ دلار
- ۲۸ - برنامه هواشناسی دریایی منطقه خلیج فارس و دریای عمان / سازمان هواشناسی کشور / ۴۷۵۲۲ فرانک سوئیس
- ۲۹ - سازمان جهانی جهانگردی / وزارت ارشاد اسلامی / ۶۷۰۴۷ دلار
- ۳۰ - دفتر مرکزی حمل و نقل‌های بین‌المللی با راه‌آهن / راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران / ۲۰۰۰ فرانک سوئیس
- ۳۱ - دفتر تحقیقات و آزمایشها / راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران / ۱۵۸۰۰۰ فلورن هلند
- ۳۲ - طرح کلمبو / وزارت امور اقتصادی و دارایی / ۹۳۹۶ دلار
- ۳۳ - بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه معروف به (بانک جهانی) / وزارت امور اقتصادی و دارایی
- ۳۴ - صندوق اوپک برای توسعه بین‌المللی / وزارت امور اقتصادی و دارایی / کمک

- ۳۵ - صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی (ایفاد) وزارت کشاورزی / مبلغ به تصویب نرسید، کلیه تعهدات کانلم‌یکن می‌گردد
- ۳۶ - صندوق بین‌المللی پول / بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران / (حق عضویت در صندوق، همان سهمیه ایران در سازمان می‌باشد)
- ۳۷ - صندوق بیمه‌های همکاری عمران منطقه‌ای (آر، س، دی) / وزارت امور اقتصادی و دارایی و بیمه مرکزی ایران حق عضویت ندارد.
- ۳۸ - سازمان بین‌المللی استاندارد (ایزو) / مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی / ۱۳۶۰۰۰ فرانک سوئیس
- ۳۹ - سازمان بین‌المللی کار / وزارت کار و امور اجتماعی / ۷۲۶۰۲۱ دلار
- ۴۰ - انجمن حمل‌ونقل هوایی بین‌المللی (یانا) / هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران / ۱۶۰۰۰۰ دلار
- ۴۱ - کمیته بین‌المللی مشورتی پنبه / وزارت کشاورزی / ۱۱۰۰۰۰ دلار
- ۴۲ - اتحادیه جمعیت‌های صلیب سرخ و هلال‌احمر / جمعیت هلال‌احمر / ۱۵۶۵۶۳ فرانک سوئیس
- ۴۳ - سازمان خواروبار و کشاورزی ملل متحد (فائو) / وزارت کشاورزی - سازمان حفظ نباتات ۱۳۸۱۰۳۰ فرانک سوئیس
- ۴۴ - انجمن بین‌المللی فتوگرامتری / ۶۰۰ فرانک سوئیس
- ۴۵ - انجمن بین‌المللی اداره جغرافیایی ارتش و کارتوگرافی / وزارت برنامه و بودجه / ۲۲۰ دلار
- ۴۶ - آژانس بین‌المللی انرژی اتمی / سازمان انرژی اتمی ایران / ۲۵۷۴۴۷ دلار
- ۴۷ - اتحادیه پست جهانی / وزارت پست و تلگراف و تلفن / ۹۴۰۰۰ فرانک سوئیس
- ۴۸ - سازمان منطقه شرقی برای علوم اداری (اروپا) / سازمان امور اداری و استخدامی / ۳۰۰۰ دلار

- ۴۹ - اتحادیه بین‌المللی راه‌آهن‌ها / راه‌آهن دولتی ایران / ۸۵۰۰۰۰ فرانک سوئیس
- ۵۰ - اتحادیه بین‌المللی کنگره و راه‌آهن‌ها / راه‌آهن دولتی ایران / ۹۵۰۰۰ فرانک بلژیک
- ۵۱ - کمیته بین‌المللی حمل‌ونقل یا راه‌آهن / راه‌آهن دولتی ایران / ۳۰۰۰ فرانک سوئیس
- ۵۲ - اتحادیه واگنهای باری / راه‌آهن دولتی ایران / ۲۵۰۰۰۰ فرانک فرانسه
- ۵۳ - اتحادیه توروس / راه‌آهن دولتی ایران / ۴۰۰۰۰ فرانک سوئیس
- ۵۴ - اتحادیه تعرفه کشورهای بالکان و خاور نزدیک / راه‌آهن دولتی ایران / ۴۰۰۰ فرانک سوئیس
- ۵۵ - سازمان ماهواره‌ای مخابراتی بین‌المللی (اینتلسات) / شرکت مخابرات ایران / حق‌السهم متغیر می‌باشد
- ۵۶ - سازمان همکاری اقتصادی (اكو) / وزارت امور خارجه / ۱۰۲۱۶۰۰۰ ریال (ایران)
- ۵۷ - اتحادیه بین‌المللی تجزیه بذر (ایستا) / مؤسسه اصلاح و تهیه نهال و بذر / ۱۵۳۰ فرانک سوییس
- ۵۸ - کنگره بین‌المللی راهها / وزارت راه و ترابری / ۶۵۰۰ فرانک فرانسه
- ۵۹ - کمیسیون منطقه‌ای تولید و بهداشت دام برای آسیا، خاور دور و جنوب غربی اقیانوس آرام (افکا)
- / سازمان دامپزشکی کشور / ۳۷۵۰ دلار
- ۶۰ - سازمان پلیس جنایی بین‌المللی (انترپول) / شهربانی جمهوری اسلامی / ۸۷۲۰۰ فرانک سوئیس
- ۶۱ - کمیته بین‌المللی المپیک / سازمان تربیت‌بدنی / ۲۷۵۰۰ دلار
- ۶۲ - مرکز بین‌المللی مطالعات برای حفاظت اموال فرهنگی و آثار باستانی / وزارت فرهنگ و آموزش عالی / ۱۲۸۴۶ دلار

سازمان‌های بین‌المللی که عضویت ایران در آنها هستند به تصویب قوه مقننه نبوده است.

نام سازمان بین‌المللی / نام وزارتخانه و یا سازمان دولتی / حق عضویت

۱ - برنامه محیط زیست ملل متحد (یونپ) / سازمان حفاظت محیط زیست / ۳۰۰۰ دلار

۲ - مجمع جهانی صنایع کوچک و متوسط / سازمان صنایع کوچک ایران / ۵۰۰ دلار

۳ - مؤسسه بین‌المللی روشهای سوادآموزی بزرگسالان یونسکو / وزارت فرهنگ و آموزش عالی / ۲۵۰۰۰ دلار

۴ - شورای جهانی صنایع دستی / سازمان صنایع دستی ایران / ۵۰۰ دلار

۵ - کالج تربیت تکنسین طرح کلمبو / وزارت آموزش و پرورش / ۷۸۵۶۷ دلار سنگاپور

۶ - اتحادیه نمایشگاههای بین‌المللی (یوفی) / مرکز توسعه صادرات ایران / ۱۳۵۸۰ فرانک فرانسه

۷ - شورای منطقه‌ای آرشیو جنوب و غرب آسیا / سازمان اسناد ملی ایران / ۳۰۰۰ روپیه هند

۸ - شورای بین‌المللی آرشیو / سازمان اسناد ملی ایران / ۲۲۵۳ دلار آمریکا

۹ - سازمان آوارگان فلسطین / وزارت امور خارجه / ۳۳۰۰۰ دلار - کمک

۱۰ - سازمان خبرگزاری‌های کشورهای غیرمتعهد / سازمان خبرنگاری جمهوری اسلامی / براساس همکاری متقابل بوده و فاقد حق عضویت می‌باشد

۱۱ - اتحادیه بین‌المللی رایفایزن / سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران / ۱۲۱۰ مارک

۱۲ - اتحادیه بین‌المللی تعاون (دفتر منطقه‌ای دهلی نو) / سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران / ۱۰۰ لیره استرلینگ

- ۱۳ - سازمان خبری اوپک (اوپکتا) / سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی / حق عضویت ندارد
- ۱۴ - خبرگزاری بین‌المللی اسلامی (اینا) / سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی / ۱۰۰۰۰ دلار
- ۱۵ - سازمان خبرگزاری منطقه آسیا و اقیانوس آرام / سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی / ۲۰۰ دلار
- ۱۶ - مؤسسه بین‌المللی تئاتر وابسته به یونسکو / وزارت ارشاد اسلامی / ۶۸۵ دلار
- ۱۷ - شورای بین‌المللی موزه‌ها / وزارت ارشاد اسلامی / ۱۷۵ دلار
- ۱۸ - مؤسسه بین‌المللی آمار (ایکوم) / مرکز آمار ایران / ۷۵۰ فرانک سوئیس
- ۱۹ - اتحادیه رادیو تلویزیونهای اروپا / صدا و سیما / جمهوری اسلامی ایران / ۹۰۰۰ فرانک سوئیس
- ۲۰ - سازمان پایتختهای اسلامی / شهرداری تهران / ۵۲۵۰۰ ریال سعودی
- ۲۱ - انجمن بین‌المللی آتش‌نشانی / شهرداری تهران / ۵۲۵۰۰ ریال سعودی
- ۲۲ - سازمان جهانی پیش‌آهنگی پسران / سازمان پیشاهنگی جمهوری اسلامی ایران / ۲۶۳۷۳ فرانک سوئیس
- ۲۳ - فدراسیون بین‌المللی وزارت فرهنگ و آموزش عالی انجمن‌های کتابداری / مرکز اسناد و مدارک علمی / ۳۰۰ فلورن هلند
- ۲۴ - مؤسسه بین‌المللی بایگانی‌های وابسته به یونسکو / وزارت فرهنگ و آموزش عالی / ۵۰ دلار
- ۲۵ - شورای بین‌المللی محوطه‌ها و بناها (ایکوموس) / وزارت فرهنگ و آموزش عالی / ۵۸۰۰ دلار
- ۲۶ - دفتر بین‌المللی تحقیقات پرندگان آبی / سازمان حفاظت محیط زیست / ۱۰۰۰ پوند
- ۲۷ - اتحادیه الکترونیک آسیایی / شرکت مخابرات ایران / ۱۰۰۰ دلار

- ۲۸ - شورای بین‌المللی حفاظت از پرندگان / سازمان حفاظت محیط زیست / ۵۰ پوند
- ۲۹ - سازمان جهانی تحقیقات توتون (کورستا) / شرکت دخانیات ایران / ۶۲۷۰ فرانک فرانسه
- ۳۰ - کمیته بین‌المللی صلیب سرخ / وزارت امور خارجه / ۱۰۰۰۰۰ فرانک سوئیس
- ۳۱ - برنامه کمک ملل متحد به آموزش بررسی و اشاعه حقوق بین‌المللی / وزارت امور خارجه / ۵۵۰۰ دلار - کمک
- ۳۲ - برنامه آموزشی و تربیتی ملل متحد برای جنوب آفریقا / وزارت امور خارجه / ۵۵۰۰ دلار - کمک
- ۳۳ - دفتر بین‌المللی بیماریهای واگیر دام (او - آی - ای) / سازمان دامپزشکی کشور / ۳۴۰۲۰ فرانک فرانسه
- ۳۴ - صندوق ملل متحد برای مبارزه با مواد مخدر / وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی / ۲۰۰۰ دلار - داوطلبانه
- ۳۵ - صندوق ملل متحد برای کودکان (یونیسف) / وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی / ۵۰۰۰۰ دلار - کمک
- ۳۶ - اتحادیه رادیو تلویزیونی آسیا و اقیانوس آرام / صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران / ۱۴۸۵۰ دلار
- ۳۷ - انستیتو توسعه رادیو تلویزیونی آسیا و اقیانوس آرام / صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران / ۱۰۰۰ دلار
- ۳۸ - مرکز هماهنگی ماهواره‌های وابسته به صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران / ۵۷۰ دلار
- ۳۹ - فدراسیون بین‌المللی اطلاع‌رسانی / وزارت فرهنگ و آموزش عالی مرکز اسناد و مدارک علمی / ۱۸۰۷ فلورن هلند

- ۴۰ - کمیسیون جنوب آسیا / وزارت ارشاد اسلامی / ۲۰۰ دلار
 ۴۱ - فدراسیون جهانی ناشنوایان / سازمان بهزیستی کشور / ۱۲۰ دلار
 ۴۲ - اتحادیه بین‌المللی نابینایان / سازمان بهزیستی کشور / ۱۵۰۰ دلار
 ۴۳ - اتحادیه بین‌المللی حمایت کودکان / سازمان بهزیستی کشور / ۸۰۰۰ فرانک

سوئیس

- ۴۴ - کنفرانس اکمل / کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران / ۴۷۰۷ فلورن هلند
 ۴۵ - کنفرانس مدمکون / کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران / ۲۱۴۴۱۹۰۰ لیر ایتالیا
 ۴۶ - کنفرانس یوکمل / کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران / ۴۳۵۰ پوند انگلیس
 ۴۷ - انجمن آموزش مهندسی در جنوب آسیا / دانشگاه شیراز / ۲۰۰ دلار
 ۴۸ - اتحادیه بین‌المللی مبارزه با سرطان / سازمان مبارزه با سرطان / ۲۲۵۰ دلار
 ۴۹ - انجمن بین‌المللی چراغهای دریایی / وزارت راه و ترابری سازمان بنادر و کشتیرانی / ۸۰۰۰ فرانک سوئیس

- ۵۰ - انجمن بانک خون آمریکا / سازمان انتقال خون ایران / ۶۵ دلار
 ۵۱ - سازمان بهداشت جهانی / سازمان انتقال خون ایران / ۴۰۰۰ دلار سهمیه
 ۵۲ - انجمن بین‌المللی انتقال خون / سازمان انتقال خون ایران / ۵۸ فلورن هلند
 ۵۳ - فدراسیون بیمه‌گران و بیمه‌گران اتکایی آفریقایی و آسیایی / بیمه مرکزی ایران / ۷۵۰ دلار

- ۵۴ - شورای بین‌المللی تحقیقات ساختمان و اسناد و مدارک ساختمانی / وزارت مسکن و شهرسازی / ۲۲۵۰ فرانک سوئیس

- ۵۵ - اتحادیه پستی جنوب و غرب آسیا / وزارت پست و تلگراف و تلفن / ۲ تا ۵ سهم ۷۸۳۸۷ دلاری

- ۵۶ - فدراسیون ورزش‌های بین‌المللی دانشگاهی / وزارت فرهنگ و آموزش عالی / ۲۰۰ دلار

- ۵۷ - گروه مطالعات بین‌المللی سرب و روی وابسته به سازمان ملل متحد / وزارت معادن و فلزات شرکت ملی سرب و روی ایران / ۴۰۰۰ پوند
- ۵۸ - انجمن بین‌المللی کود شیمیایی / وزارت نفت (شرکت صنایع پتروشیمی ایران) / بین ۲۰ تا ۹۰ هزار فرانک (باتوجه به تولیدات فعلی ۴۵۰۰۰ فرانک فرانسه)
- ۵۹ - انجمن کودشیمیایی هندوستان / وزارت نفت (شرکت صنایع پتروشیمی ایران) / ۲۶۵۰ روپیه هند
- ۶۰ - کمیته بین‌الدول آنفورماتیک / وزارت برنامه‌بودجه / ۲۰۰۰۰۰ دلار
- ۶۱ - صندوق اعتبارات مخصوص کمکهای فنی و برنامه توسعه عمران ملل متحد / وزارت امور خارجه / ۵۰/۰۰۰ دلار کمک
- ۶۲ - گروه ۷۷ (حساب ویژه نیویورک) / وزارت امور خارجه / ۱۰۰۰ دلار - کمک
- ۶۳ - کمیته فنی بین‌المللی پیشگیری و اطفاء حریق / شهرداری تهران / ۲۵۲۰ فرانک سوئیس
- ۶۴ - سازمان امور اداری منطقه آسیای جنوب شرقی / شهرداری تهران / ۵۱ دلار
- ۶۵ - اتحادیه بین‌المللی سازمان‌های محلی و شهرداری‌ها / شهرداری تهران / ۶۶۸۰۰ فلورن هلند
- ۶۶ - فدراسیون بین‌المللی خانه‌سازی و برنامه‌ریزی شهری / شهرداری تهران / ۷۲۵ فلورن هلند
- ۶۷ - کمیته بین‌المللی بازیابی و بازسازی زباله / شهرداری تهران / ۱۰۰۰ مارک آلمان
- ۶۸ - کنفرانس جاپرکن / کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران / ۱۷۰۱۶۹۲۰ ین ژاپن
- ۶۹ - انستیتو بین‌المللی آهن و فولاد / وزارت معاون و فلزات (شرکت ملی فولاد ایران) / ۴۷۵۰۰۰ فرانک بلژیک
- ۷۰ - سازمان توسعه صنعتی ملل متحد (یونیدو) / وزارت صنایع / ۱۰۰۰۰ دلار - کمک

- ۷۱ - اتحادیه بین‌المللی سازمان‌های تحقیقات جنگل و مرتع (یوفرو) / وزارت کشاورزی (مؤسسه تحقیقات جنگل و مراتع) / ۴۰۰ فرانک سوئیس
- ۷۲ - انجمن دوستداران تربیت‌بدنی و بهداشت و تفریحات سالم / دانشگاه تهران / ۲۰۰ دلار
- ۷۳ - اتحادیه بین‌المللی دانشگاه‌ها / دانشگاه شهید بهشتی - دانشگاه شیراز - دانشگاه تبریز / بیش از ۱۰۰۰۰ دانشجو ۱۲۰۰ دلار
- ۷۴ - کمیته اروپایی بین‌المللی بتن / وزارت برنامه و بودجه (تحقیقات و معیارهای فنی) ۴۵۰۰ فرانک سوئیس
- ۷۵ - سازمان جهانی اسب عرب / سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران / تا ۱۰۰ کره اسب سالی ۱۰۰ دلار
- ۷۶ - جامعه دانشکده‌های بهداشت نواحی آفریقا و آسیا و غرب اقیانوس آرام / دانشگاه تهران (دانشکده بهداشت) / ۳۰۰ دلار
- ۷۷ - جامعه دانشکده‌های پزشکی خاور نزدیک و میانه / دانشگاه تهران دانشکده بهداشت / ۳۰۰ دلار
- ۷۸ - مؤسسه بین‌المللی علوم اداری / دانشگاه تهران (دانشکده علوم اداری و مدیریت بازرگانی) / ۱۵۰ دلار
- ۷۹ - انجمن ژئوفیزیک‌دانان اکتشافی / دانشگاه تهران (مؤسسه ژئوفیزیک) / ۱۱۵۰ دلار
- ۸۰ - مؤسسه آسیایی و توسعه اقتصادی و برنامه‌ریزی (اسکاپ) / وزارت برنامه و بودجه / ۱۰۰۰۰ دلار - کمک
- ۸۱ - شورای ورزشی ارتشهای جهان (سیزم) / وزارت دفاع ملی / ۱۳۰۰۰۰ فرانک بلژیک
- ۸۲ - مرکز بین‌المللی هنرهای تجسمی / وزارت ارشاد اسلامی / ۵۰۲۰ فرانک سوئیس

فهرستهای فوق منضم به قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی می‌باشد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره و دو فقره فهرست ضمیمه در جلسه روز سه‌شنبه بیست‌وششم فروردین ماه یکهزار و سیصد و شصت و پنج مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

۶۵ - قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی (مصوب ۱۳۸۰/۲/۹)

ماده واحده - عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی زیر به فهرست قانون الحاق دو تبصره به قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی مصوب ۱۳۷۰/۹/۳ اضافه می‌شود تا مطابق قانون یادشده اقدام شود :

۱ - مجمع فقه اسلامی (وابسته به سازمان کنفرانس اسلامی) / وزارت خارجه / ۹۰۷۵۰ دلار

۲ - مرکز شماره استاندارد بین‌المللی پیاوندها (ISSN) / نهاد ریاست جمهوری - کتابخانه ملی ایران / حق عضویت ندارد

۳ - مرکز اسلامی توسعه بازرگانی / وزارت بازرگانی / ۶۴۴۷۱ دلار

۴ - کمیته دائمی همکاریهای علمی و تکنولوژی وابسته به OIC سازمان کنفرانس اسلامی / وزارت علوم، تحقیقات و فناوری / ۱۱۰۰۰۰ دلار

۵ - مرکز بین‌المللی مهندسی ژنتیک و بیوتکنولوژی / وزارت علوم، تحقیقات و فناوری / ۵۰۰۰۰ دلار پیشنهاد شده است.

۶ - آکادمی علوم جهان سوم (TWAS) / وزارت علوم، تحقیقات و فناوری / ۲۰۰۰۰۰ دلار به صورت کمک می‌باشد

۷ - انجمن آسیایی سنجش از دور / وزارت پست و تلگراف و تلفن / ۱۰۰ دلار

۸ - انجمن بین‌المللی تأمین آب / وزارت نیرو / ۲۵۵۰ پوند

- ۹ - سازمان همکاری راه‌آنها (OSJD) / وزارت راه و ترابری - راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران / ۷۱۰۰۰ فرانک سوئیس
- ۱۰ - سازمان بین‌المللی اندازه‌شناسی قانونی (OIML) / وزارت صنایع - مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی / ۱۷۳۷۲۱ فرانک سوئیس
- ۱۱ - سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای بین‌المللی / وزارت کار و امور اجتماعی / ۳۰۰۰۰ فرانک سوئیس
- ۱۲ - سازمان بین‌المللی شکر (International Sugar Organization) / سازمان گسترش خدمات بازرگانی
- ۱۳ - شورای بین‌المللی غلات / وزارت بازرگانی
- ۱۴ - مرکز تبادل اطلاعات سرمایه‌گذاری بازرگانی و تکنولوژی جنوب (سیتدک) / وزارت بازرگانی
- ۱۵ - دفتر نمایشگاه‌های بین‌المللی BIE / وزارت بازرگانی
- ۱۶ - سازمان بین‌المللی مهاجرت / وزارت کشور
- قانون فوق مشتمل بر ماده واحد منضم به فهرست سازمانها و مجامع بین‌المللی در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ نهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۰/۵/۲۴ به تأیید نگهبان رسیده است.
- ۶۶ - قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در برخی از سازمانها و مجامع بین‌المللی
- (مصوب ۱۳۸۱/۳/۱)
- ماده واحده - به دولت اجازه داده می‌شود در سازمانها و مجامع بین‌المللی مندرج در فهرست پیوست نیز عضویت یابد و حقوق عضویت، کمک یا سهم مربوط را بپردازد. تغییر دستگاههای طرف عضویت در فهرست مذکور برعهده دولت می‌باشد.
- فهرست عضویت‌های جدید که به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.
- فهرست عضویت‌های جدید که به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است

- ردیف نام سازمان بین‌المللی میزان حق عضویت وزارتخانه، سازمان
- ۱ - فدراسیون بین‌المللی ورزشی مدارس ۷۵۰ دلار آموزش و پرورش (ISF)
 - ۲ - انجمن بین‌المللی ارزیابی پیشرفت ۱۰۰۰۰ دلار آموزش و پرورش
تحصیلی (IEA)
 - ۳ - انجمن جهانی آژانسهای تشویق ۲۰۰۰ دلار امور اقتصادی و دارایی
سرمایه‌گذاری (وایپا) (سازمان سرمایه‌گذاری
و کمکهای اقتصادی و
وفنی ایران)
 - ۴ - انستیتو بین‌المللی اورانیوم ۶۳۰۰ پوند انرژی اتمی ایران
۵ گروه ۱۵ (G15) ۲۵۰۰۰ دلار ۲۰۰۰۰۰ دلار امور
حق عضویت سالیانه خارج حق عضویت
اولیه
 - ۶ - مؤسسه بین‌المللی آسیای ۱۷۰۵۴ دلار امور خارجه
مرکزی (HCAS)
 - ۷ - صندوق کمکهای داوطلبانه سازمان ۵۰۰۰ دلار (کمک) ملل به قربانیان شکنجه
امور خارجه
 - ۸ - اتحادیه بین‌المللی بیمه‌گران ۲۰۰۰۰ فرانک سوئیس بازرگانی
اعتبار و سرمایه‌گذاری برن (Bere Union) صندوق ضمانت صادرات ایران)
 - ۹ - مرکز تسهیلات مراحل و روشهای تعهد مالی ندارد بازرگانی
اداری، تجاری و حمل و نقل
سازمان ملل (UN/CEFACT)
 - ۱۰ - مؤسسه شماره‌گذاری ۴۵۱۰۰۰ فرانک سوئیس بازرگانی
بین‌المللی (EAN)
 - ۱۱ - اتحادیه دانشگاههای جهان ۱۵۰۰ دلار بهداشت، درمان و

اسلام (FUIW) آموزش پزشکی

(دانشگاه علوم پزشکی

ایران)

۱۲ - شورای ارتباطات ماهواره‌ای آسیا اقیانوسیه ۳۰۰۰ دلار پست و تلگراف و تلفن

و اقیانوسیه (APSCC)

۱۳ - انجمن بین‌المللی موزه‌های ۵۰ فرانک سوئیس پست و تلگراف و تلفن

ارتباطات (حمل و نقل) (ITAM)

۱۴ - مؤسسه استانداردهای مخابراتی ۵۶۰۰ یوروپست و تلگراف و تلفن

اروپا (ETSI)

۱۵ - سازمان بین‌الدولی اطلاع‌رسانی ۲۵۰۰۰ دلار جهاد کشاورزی (شیلات)

بازاریابی و خدمات مشاوره فنی در زمینه فرآورده‌های آبی در منطقه آسیا و

اقیانوسیه (اینفوفیش)

۱۶ - مرکز توسعه روستایی همه‌جانبه آسیا ۱۰۰۰۰ دلار جهاد کشاورزی

و اقیانوسیه (CIRDAP)

۱۷ - شبکه آبی‌پروری در آسیا و ۶۰۰۰۰ دلار جهاد کشاورزی (شیلات)

اقیانوسیه (ناکا)

۱۸ - انجمن مؤسسات، تحقیقات کشاورزی ۲۰۰۰ دلار جهاد کشاورزی

کشورهای خاور نزدیک و شمال آفریقا (آرینا)

۱۹ - اتحادیه بذر آسیا و اقیانوسیه (آپسا) ۸۰۰ دلار جهاد کشاورزی

۲۰ - شورای بین‌المللی روغن زیتون 500000 IOOC یورو جهاد کشاورزی

۲۱ - انجمن مؤسسات تحقیقات کشاورزی ۴۰۰۰ دلار جهاد کشاورزی

آسیا - اقیانوسیه (آپاری)

۲۲ - مجمع بین‌المللی علوم و فن‌آوری ۳۹۵۵ دلار جهاد کشاورزی

غلات (ICC)

- ۲۳ - انجمن بین‌المللی تحقیقات ۶۸۵۰ یورو جهاد کشاورزی
چغندر قند (HRB) (مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه بذر چغندر قند)
- ۲۴ - اتحادیه مؤسسات مالی توسعه ملی ۶۰۰۰ دلار بانک کشاورزی
کشورهای عضو بانک توسعه اسلامی (ADFIMI)
- ۲۵ - مؤسسه بازرسی (آمبودزمان) ۷۵۰ دلار دادگستری
جهانی (I.O.I) (سازمان بازرسی کل کشور)
- ۲۶ - انجمن بازرسی (آمبودزمان) ۵۰۰ دلار دادگستری
آسیایی (A.O.A) (سازمان بازرسی کل کشور)
- ۲۷ - مؤسسات عالی حسابرسی سازمان ۵۰۰ دلار دیوان محاسبات کشور
همکاری‌های اقتصادی (اکوسای)
- ۲۸ - شبکه بین‌المللی اقیانوس‌شناسی ۵۰۰۰ دلار راه و ترابری
اسلامی وابسته به (OIC)
- ۲۹ - اتحادیه بین‌المللی فرودگاهها ۱۵۰۰۰ فرانک سوئیس راه و ترابری
(ACI) (سازمان هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران)
- ۳۰ - انجمن بین‌المللی روابط ۲۲۰ دلار راه و ترابری
مشتریان (WACRA) (شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران هما)
- ۳۱ - شبکه بین‌المللی اصطلاح‌شناسی ۱۴۵۰۰ شیلینگ اتریش
علوم، تحقیقات و فناوری (Tem Net)
- ۳۲ - اتحادیه بین‌المللی تاریخ و فلسفه ۲۷۵ دلار علوم، تحقیقات و فناوری
علم (UHPS) پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)
- ۳۳ - اتحادیه دانشگاههای حاشیه ۱۵۰۰ دلار علوم، تحقیقات و فناوری
دریای خزر (AUCSLC) پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)
- ۳۴ - انجمن بین‌المللی آموزش از ۵۷۶ دلار علوم، تحقیقات و فناوری
راه دور (ICDE) (پیام نور)

۳۵ - فدراسیون جامعه‌های نساجی ۵۰۰ دلارعلوم، تحقیقات و فناوری

آسیا (FAPTA)(دانشگاه صنعتی امیرکبیر)

۳۶ - بنیاد بین‌المللی علوم (IFS) ۱۰۰ دلارعلوم، تحقیقات و فناوری

(شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان)

۳۷ - انجمن جهانی سازمان‌های ۱۱۲۵ دلارعلوم، تحقیقات و فناوری

پژوهشهای صنعتی (WATRO)(شهرک و فن‌آوری علمی و تحقیقاتی اصفهان)

۳۸ - مرکز علم و فن‌آوری کشورهای ۱۰۰۰ دلارعلوم، تحقیقات و فناوری

غیرمتعهد و سایر کشورهای در حال توسعه (NAM)

۳۹ - انجمن بین‌المللی تحقیقات ۴۰۰ دلارعلوم، تحقیقات و فناوری

در ارتباطات و رسانه (IAMCR)(دانشگاه علامه طباطبائی)

۴۰ - جامعه اطلاع رسانی علمی و تکنولوژی آمریکا (ASTS)

۱۱۵ دلارعلوم، تحقیقات و فناوری و صنعتی

(مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران)

۴۱ - اتحادیه دانشگاههای جهان اسلام (FUW) ۱۵۰۰ دلار

علوم، تحقیقات و فن‌اور (دانشگاه الزهراء)

فرهنگ و ارشاد اسلامی

۴۲ - اتحادیه‌های خبرگزاری‌های دریای خزر (آکسنا) ۵۰۰ دلار

(خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران)

۴۳ - خبرگزاری اکو (اکونا) کمک داوطلبانفرهنگ و ارشاد اسلامی

در زمان ریاست دوره‌ای(خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران)

۴۴ - فدراسیون بین‌المللی انجمنهای ۳۰۰۰ دلارفرهنگ و ارشاد اسلامی

تهیه‌کنندگانفیلم (پاریس) (FIAPF)

۴۵ - فدراسیون بین‌المللی ۱۵۰۰۰ فرانک سوئیسفرهنگ و ارشاد اسلامی

اتومبیلرانی (FIA)

- ۴۶ - اتحادیه بین‌المللی جهانگردی ۴۵۰۰ فرانک سوئیسفرهنگ و ارشاد اسلامی (ATT)
- ۴۷ - انجمن بین‌المللی مادر شهرهای ۱۹۰۵۰ فرانک فرانسشهرداری تهران بزرگ جهان (متروپلیس)
- ۴۸ - کنگره بین‌المللی کتابداران ۹۰ دلار کتابخانه ملی ایران و متخصصان اطلاع‌رسانی کنفرانس اسلامی (COMLIS)
- ۴۹ - مؤسسه آمار آسیا و اقیانوسیه ۱۰۰۰۰ دلار (کمک) مدیریت و برنامه‌ریزی (STAP) (مرکز آمار ایران)
- ۵۰ - شبکه اطلاعاتی بانک توسعه اسلامی ۱۰۰۰۰ دلار مدیریت و برنامه‌ریزی (OTCIS-NET) (مرکز آمار ایران)
- ۵۱ - انجمن بین‌المللی ۱۰۰ فرانک سوئیسمدیریت و برنامه‌ریزی نقشه برداران (FIG) (سازمان نقشه برداری کشور)
- ۵۲ - اتحادیه بین‌المللی ۵۱۰۰۰ فرانک فرانسه مسکن و شهرسازی توسعه شهری (INTA)
- ۵۳ - انجمن بین‌المللی برنامه ریزان ۸۵۰ یورو مسکن و شهرسازی شهری و منطقه‌ای
- ۵۴ - فدراسیون بین‌المللی مسکن ۵۰۰ یورو مسکن و شهرسازی
- ۵۵ - انجمن بین‌المللی کیفیت آب ۷۵۰ پوندنیرو
- ۵۶ - شورای جهانی آب (WWC) ۱۰۰۰ دلارنیرو
- قانون فوق مشتمل بر ماده واحده منضم به فهرست سازمانها و مجامع بین‌المللی مورد عضویت و میزان حق عضویت هر یک از آنها در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ یکم خردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی تصویب و نظر شورای نگهبان در مهلت مقرر موضوع اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی ایران واصل نگردید.

۶۷ - قانون اجازه تشکیل مرکز مطالعات و تحقیقات دریای خزر با مشارکت دولتهای فدراسیون روسیه و جمهوری اسلامی ایران
(مصوب ۱۳۸۱/۳/۱)

ماده واحده - به وزارت نیرو (سازمان تحقیقات منابع آب) اجازه داده می شود که با مشارکت مرکز هماهنگی های علمی خزر وابسته به آکادمی علوم فدراسیون روسیه مرکز مطالعات و تحقیقات دریای خزر (مازندران) را تشکیل دهد. اساسنامه مرکز یادشده به تصویب هیأت وزیران می رسد.

همچنین سایر دول ذیعلاقه حاشیه دریای خزر می توانند به عنوان اعضای جدید مرکز فوق با تصمیم مشترک دولت های مؤسس و اصلاح اساسنامه، عضو مرکز شوند.
صورت جلسه مورخ ۲۶ فروردین سال ۱۳۷۲ (۱۵ آوریل ۱۹۹۳)

براساس تصمیمات متخذه در دومین اجلاس کمیسیون دائمی و فرعی همکاری علمی و فنی بین جمهوری اسلامی ایران و فدراسیون روسیه در نوامبر سال ۱۹۹۲ و در ادامه مذاکرات انجام شده و تصمیمات اتخاذ شده در طول ملاقات میان دوره ای گروه کاری دریای خزر در تاریخ ۳۰ بهمن ماه لغایت ۶ اسفند ماه سال ۱۳۷۱ (مطابق ۲۵-۱۹ فوریه سال ۱۹۹۳) در زوینگراد روسیه جلساتی از تاریخ ۱۹ لغایت ۲۶ فروردین سال ۱۳۷۲ (مطابق ۲۰-۸ آوریل ۱۹۹۳) در شهر ساری با حضور نمایندگان جمهوری اسلامی ایران و فدراسیون روسیه برگزار و نتایج حاصل به شرح زیر می باشد:

۱ - مؤسسين مرکز مشترک مطالعات و تحقیقات دریای خزر مفاد اساسنامه را که در آن فعالیتهای مرکز مشخص گردیده با جزئیات کامل مورد بررسی قرار داده و در مورد مفاد آن توافق نموده و آن را امضاء نمودند که به صورت پیوست شماره ۱ این صورت جلسه ارائه می گردد.

۲ - اساسنامه مذکور پس از تصویب مراجع ذیربط در دو کشور تنفیذ خواهد شد.

مؤسس: از طرف جمهوری اسلامی ایران مؤسس: از طرف فدراسیون روسیه

مدیر مرکز مطالعات و تحقیقات مرکز هماهنگی های علمی دریای خزر (caspy)

آکادمی علوم روسیه

منابع آب دریای خزر وزارت نیروگ - و - وریایف

جمهوری اسلامی ایران - رضا حدادیان

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و صورتجلسه ضمیمه در جلسه روز سه‌شنبه بیست و ششم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۴/۳/۷ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۶۸ - قانون رفع برخی از موانع تولید سرمایه‌گذاری صنعتی

(مصوب ۱۳۸۷/۸/۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام)

ماده ۱ - محصولات صنایع آلوده‌کننده محیط زیست تا زمانی که آلایندگی ادامه دارد به تشخیص و اعلام شورای عالی حفاظت محیط زیست (که تا پانزدهم اسفندماه هر سال برای اجرای اجراء در سال بعد ابلاغ می‌گردد) متناسب با درجه آلایندگی تا یک درصد (۱٪) قیمت فروش مشمول پرداخت عوارض می‌شود تا حسب مورد بانظر سازمان حفاظت محیط زیست توسط واحد صنعتی و شهرداری‌ها و دهیاریهای مرتبط، صرف پروژه‌های رفع آلایندگی از کارخانه و جبران حفاظت زیست محیطی پیرامونی گردد.

آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارت صنایع و معادن و سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۲ - جهت حمایت از صادرات صنعتی، دولت موظف است مبلغی را به‌منظور جبران بخشی از هزینه‌های صادراتی کالاهای مصرفی و سرمایه‌ای، اجزاء و قطعات و مجموعه‌های تولید و خدمات فنی و مهندسی کشور (که فهرست آن در ابتدا هر سال با پیشنهاد وزارت صنایع و معادن به تصویب شورای عالی صادرات می‌رسد) حداقل معادل حاصل ضرب دوسوم ارزش صادرات سال قبل و مابه‌التفاوت نرخ تسهیلات بانکی داخلی با نرخ بین بانکی (نرخ لایبور)، در بودجه‌های سالانه پیش‌بینی و به

صادرکنندگان محصولات فوق‌الذکر حداکثر سه ماه از تاریخ صادرات پرداخت نماید، زمان اجرای این ماده از تاریخ ۱۳۸۷/۱/۱ خواهد بود.

تبصره - آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارت بازرگانی و با همکاری وزارتخانه‌های صنایع و معادن و جهاد کشاورزی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۳ - دولت موظف است در جهت منطقی‌شدن تفاوت متوسط سود و کارمزد تسهیلات بانکی با متوسط سود پرداختی به انواع سپرده‌ها (spread) میزان آنها را به‌گونه‌ای تصویب و ابلاغ نماید تا از تاریخ تصویب این قانون میزان تفاوت فوق‌الذکر تا سقف سه درصد (۰/۳٪) محدود گردد.

ماده ۴ - اصلاحات زیر در قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران انجام می‌گیرد :

الف - یک تبصره به‌عنوان تبصره (۵) به ماده (۶) به شرح زیر اضافه می‌گردد :

تبصره ۵ - شورای عالی استاندارد موظف است مسئولیت نظارت بر اجراء استاندارد کالا و خدمات (به استثناء دارو که به‌عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد) را صرفاً به مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران محول نماید به نحوی که از تاریخ تصویب این قانون هیچ اقدام موازی در این خصوص صورت نمی‌گیرد.

ب - به‌منظور متناسب‌نمودن تعرفه‌های کارمزد ارائه خدمات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران با هزینه‌های واقعی این خدمات، در ردیف (۶) ماده (۲۰) قانون مذکور عبارت «در سقف هزینه‌های واقعی ارائه هر یک از خدمات» بعد از واژه «مؤسسه» اضافه می‌گردد.

ماده ۵ - شورای اقتصاد موظف است، قیمت برق در ساعتها و فصول اوج و ساعتها و فصول کم‌باری را به هرگونه تعیین نماید که متوسط قسمت برق واحدهای صنعتی از

نرخ در ساعت عادی تجاوز ننماید و منحصرأ موجب کاهش مصرف در ساعات اوج گردد.

ماده ۶ - وزارت نفت مکلف است گاز مورد درخواست واحدهای صنعتی را با اولویت تأمین نموده و قیمت و شرایط تأمین گاز طبیعی (ترش، شیرین، غنی، خشک، متان و اتان) میعانات گازی برای صنایع پایین دستی به عنوان مواد اولیه و یا انرژی «اعم از صنایع موجود در حال سوخت و یا صناعی که در آینده احداث خواهد شد و صناعی که محصولات آنها به مصرف داخلی می رسد و یا محصولات آنها کلا یا جزأ صادر می شود) یکسان و به گونه ای تعیین نمایند که تا سال ۱۳۹۰ هجری شمسی حداقل (۲۵٪) گاز تولیدی کشور صرف مواد اولیه صنایع پایین دستی داخلی گردد.

عرضه گاز طبیعی (ترش، شیرین، غنی، خشک، متان و اتان) و مایعات و میعانات گازی به قیمت های متفاوت به صنایع (چه صنایع موجود و چه متقاضیان جدید) که حاکی از تبعیض بین دو یا چند تولیدکننده بوده و یا حاکی از تبعیض قیمت بین مناطق مختلف به رغم یکسان بودن شرایط باشد، ممنوع است.

وزارت نفت مکلف است هر امتیازی که در قیمت گذاری گاز طبیعی (ترش، شیرین، غنی، خشک، متان و اتان) و مایعات و میعانات گازی برای هر بنگاه یا فعالیت اقتصادی مقرر شده یا می شود، عیناً و با اولویت برای بنگاه یا فعالیت اقتصادی مشابه در بخشهای خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی نیز در نظر بگیرد.

وزارت نفت مکلف است ظرف مدت سه ماه پس از تصویب این قانون، اینگونه امتیازات موجود را لغو کند و یا تعمیم دهد.

ماده ۷ - یک تبصره به عنوان تبصره (۴) به شرح زیر به ماده (۱۳) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴ اضافه می گردد.

تبصره ۴ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است به اعلام هایی که به منظور صدور پروانه بهره برداری واحدهای صنعتی معدنی صورت می پذیرد ظرف مدت یک ماه جواب داده و در صورت عدم موافقتی دلایل آن را به اعلام کننده پروانه های

صنعتی موظفند در صورت عدم دریافت پاسخ سازمان، نسبت به صدور پروانه بهره‌برداری اقدام نمایند.

ماده ۸ - اصلاحات زیر در قانون کار صورت می‌پذیرد :

الف - به ماده (۷) قانون کار دو تبصره به شرح زیر اضافه می‌گردد :

تبصره ۳ - قراردادهای با بیش از سی‌روز به‌صورت کتبی و در فرم مخصوص که توسط وزارت کار و امور اجتماعی در چهارچوب قوانین و مقررات تهیه و در اختیار طرفین قرار می‌گیرد، می‌باشد.

تبصره ۴ - کارفرمایان موظفند به کارگران با قرارداد موقت به نسبت مدت کارکرد مزایای قانونی پایان کار به مآخذ هر سال یک ماه آخرین مزد پرداخت نمایند.

ب - بند ذیل به‌عنوان بند (ح) به متن ماده (۱۰) قانون کار اضافه می‌شود :

ج - شرایط و نحوه فسخ قرارداد

ج - بند ذیل به‌عنوان بند (ز) به متن ماده (۲۱) قانون کار اضافه می‌شود.

ز - فسخ قرارداد به‌نحوی که در متن قرارداد پیش‌بینی گردیده است.

د - بند (ح) به شرح زیر به ماده (۲۱) قانون کار اضافه می‌شود :

ح - کاهش تولید و تغییرات ساختاری در اثر شرایط اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و لزوم تغییرات گسترده در فن‌آوری مطابق با مفاد ماده (۹) قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل و نوسازی صنایع کشور.

ه - براساس ماده (۱۰۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران دولت موظف است ظرف سه ماه از تاریخ تصویب و ابلاغ این قانون نسبت به اصلاح روابط کار در ماده (۲۷) قانون کار و دیگر مواد مربوطه اقدام نماید.

ماده ۹ - به‌منظور تسریع و گسترش عملیات اکتشاف و بهره‌برداری از معادن و توسعه صنایع معدنی، قانون معادن به شرح زیر اصلاح می‌گردد :

الف - به ماده (۱۹) تبصره زیر اضافه می‌شود :

تبصره - هرگونه مزاحمت اشخاص حقیقی و حقوقی در محدوده دارای مجوز عملیات معدنی قانون بدون داشتن حکم از مراجع قضایی جرم محسوب شده و قابل پیگرد قانونی است.

در این موارد نیروی انتظامی موظف است حسب درخواست وزارت صنایع و معادن با دارندگان مجوز بلافاصله نسبت به رفع تصرف و مزاحمت اقدام و متهم یا متهمان را به مراجع قضایی معرفی نماید.

ب - ماده (۲۴) به شرح زیر اصلاح می‌گردد :

ماده ۲۴ - جهت تسریع در امر اکتشاف و بهره‌برداری از معادن، دستگاههای اجرایی مربوطه مکلفند حداکثر ظرف مدت دو ماه نسبت به استعلام وزارت صنایع و معادن جهت صدور پروانه اکتشاف در موارد زیر اعلام نظر نماید.

۱ - حریم قانونی راهها و راه آهن.

۲ - در داخل شهرها و حریم قانونی آنها.

۳ - در حریم قانونی سدها و شبکه توزیع آب و حوضچه‌های سدها و قنوات.

۴ - در داخل جنگلها و مراتع.

۵ - در حریم اماکن مقدسه و ابنیه تاریخی.

۶ - در حریم پادگانها و محل استقرار نیروهای مسلح.

۷ - در مناطق موضوع (الف) ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست عدم

اعلام نظر در مهلت مقرر به منزله موافقت دستگاههای مزبور تلقی می‌شود.

تبصره - استعلام برای یک محل فقط یکبار و در مواقع صدور پروانه اکتشاف توسط وزارت صنایع و معادن تا حداکثر سه ماه صورت خواهد گرفت.

ج - ماده (۲۶) به شرح اصلاح می‌گردد.

ماده ۲۶ - محدوده مربوط به اکتشاف و استخراج و انباشت و بهره‌برداری مواد معدنی و دفع مواد باطله واقع منابع ملی بنا به تقاضای وزارت صنایع و معادن توسط سازمان جنگلها و مراتع کشور ثبت می‌گردد که مساحت این محدوده در مجوز صادره

قید می‌شود و به عرصه عملیاتی معدن مربوط بوده و تا پایان عمر معدن به صورت اموال عمومی در اختیار وزارت صنایع و معادن خواهد بود و هرگونه عملیات خارج از مواد مندرج در مجوزهایی که صادر می‌شود به منزله تصرف در اموال عمومی محسوب می‌شود.

ماده ۱۰ - به منظور تأمین مالی طرحها و فعالیتهای صنعتی و استفاده بهینه از حساب ذخیره ارزی و جهت دهی آن به سمت استفاده حداکثر از توان داخلی.

الف - بانکها و وزارتخانه‌های تخصصی موضوع بند (د) ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران موظفند، برای اعطای تسهیلات از حساب ذخیره ارزی، فروش محصول طرحهای صنعتی و معدنی را با قیمت تحویل در بنادر صادراتی کشور (FOB) محاسبه نمایند.

ب - بانکها موظفند، تسهیلات ارزی و ریالی (اعم از حساب ذخیره ارزی، وجوه اداره شده، تسهیلات تکلیفی، یا منافع داخلی) مورد نیاز از طرحهای صنعتی و معدنی را همزمان بررسی و تسهیلات مصوب را براساس زمانبندی اجراء و طرح پیشرفت کار پرداخت نمایند. در صورت عدم پرداخت تسهیلات مطابق با برنامه زمانبندی شده مصوب و متناسب با تأخیر در پرداخت تسهیلات اعطایی قبلی استمهال گردد.

ج - اعطای تسهیلات برای ماشین‌آلات و تجهیزات داخلی طرحهای صنعتی و معدنی از محل منابع حساب ذخیره ارزی مجاز بوده، سرمایه‌گذاران طرحهای صنعتی و معدنی می‌توانند خریدهای داخلی از سازندگان ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی و معدنی را نیز به صورت ارزی انجام دهند.

د - در مواردی که جمع ارزش وثایق و آورده سرمایه‌گذار، بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) کل سرمایه‌گذاری پروژه باشد بررسی توجیه فنی و اقتصادی طرحها توسط بانکها ضرورت نخواهد داشت و باید با وثیقه‌گرفتن کل طرح، تسهیلات لازم را پرداخت نمایند.

ه - بانک ذیربط موظف است حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ وصول درخواست، پاسخ قطعی خود را در مورد قبول یا عدم قبول طرح اعلام نماید و در صورتی که پاسخ منفی باشد باید دلایل کتباً به متقاضی اعلام شود.

و - جهت رعایت مفاد قانون حمایت از ساخت داخلی وزارت صنایع و معادن موظف است حسب استعلام بانکها به پروفرمهای واسله رسیدگی و مراتب تأیید آن را به بانک عامل اعلام نماید.

ماده ۱۱ - دستگاههای اجرایی و سازمانها و شرکتهای دولتی موظفند، با رعایت قانون حداکثر استفاده از توان فنی، مهندسی تولیدی و صنعتی اجرایی کشور:

الف - خریدهای داخلی (اعم از پروژه‌ای و غیرپروژه‌ای) با ارزش بیش از دو میلیارد ریال را از طریق گشایش اعتبار ریالی و یا ارزی به نفع سازندگان داخلی انجام دهند.

ب - صورت وضعیت کارهای انجام شده توسط پیمانکاران و صورتحساب (فاکتور) فروش سازندگان داخلی را ظرف مدت سی روز و وجوه آن را به ذینفع پرداخت نمایند. در صورت عدم تأیید صورت وضعیت‌های ارائه شده باید مراتب را با ذکر دلیل ظرف سی روز کتباً به ذینفع منعکس نماید.

ج - وزارت رفاه و تأمین اجتماعی موظف است حق بیمه تأمین اجتماعی پیمانکاران طرحهای عمرانی و غیرعمرانی یا بدون مصالح و با مصالح را صرفاً بر مبنای لیست ارائه شده توسط پیمانکار دریافت نمایند.

ماده ۱۲ - جهت حمایت از تولید داخل، تعرفه قطعات منفصله نیمه ساخته (S.K.D) و قطعات کاملاً منفصله (C.K.D) تلفن همراه، لوازم برقی خانگی و سایر وسایل برقی (به استثنای خودرو و صنایع فن آوری پیشرفته‌های (تک) با تأیید وزارت صنایع) نسبت به تعرفه واردات ساخت کامل (C.B.U) آنها به ترتیب هشتاد درصد (۸۰٪) و ده درصد (۱۰٪) تعیین می‌گردد.

کلیه اقلامی که قبلاً توسط دولت، جداول تعرفه‌ای درازمدت (دوساله و بیشتر) و یا قوانین خاص برای آنها تدوین و اعلام گشته است باتوجه به برنامه‌ریزی قبلی و اقدام احتمالی سرمایه‌گذاران به تشخیص وزارت صنایع و معادن از مفاد این بند مستثنی است.

ماده ۱۳ - در مواردی که تغییر در مصوبه مجمع در مواد (۱)، (۵)، (۶)، (۷) این قانون ضروری دانسته می‌شود. این تغییر با مصوبه قانونی ممکن خواهد بود.

ماده ۱۴ - مدت زمان اجراء آزمایشی این قانون مطابق با مفاد اصل (۸۵) قانون اساسی پنج سال تعیین می‌گردد.

قانون فوق مشتمل بر چهارده ماده در جلسه روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۶/۵/۷ کمیسیون صنایع و معادن تصویب و مواد (۱)، (۵)، (۶) و (۸) آن که مورد ایراد شورای نگهبان، قرار گرفته بود یا مصوبه جایگزین در مواد (۱) و (۶) و الحاق ماده (۱۳) توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام در تاریخ ۱۳۸۷/۸/۲۵ موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد.

۶۹ - از قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور :

بند ج ماده ۱۶

ج - معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور موظف است از محل اعتبار ردیف ۲۶-۵۵۰۰۰۰ این قانون مبلغ یکصد میلیارد (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال برای اجرای طرحهای کوچک تأمین آب‌بندها و سدهای کوتاه و زودبازده در حوزه‌های آبریز با اولویت دشتهای ممنوعه آبی کشور که دارای توجیه فنی و اقتصادی و زیست‌محیطی بوده و حداکثر در مدت دو سال به بهره‌برداری می‌رسند و با سهم پنجاه درصد (۵۰٪) برای شرکتهای آب استانی و پنجاه درصد (۵۰٪) برای سازمان جهاد کشاورزی استان و مبلغ یکصد و بیست میلیارد (۱۲۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال برای احیاء، مرمت و لایروبی قنوات، انهار و آب بندهای کشور اختصاص و در اختیار سازمان جهاد کشاورزی قرار دهد.

بند د ماده ۱۰

د - شرکتهای موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که فعالیت آنها موجب آلودگی و تخریب محیط زیست است به‌ویژه شرکتهای فعال در امور نفت و گاز مکلفند علاوه بر عوارض آلاینده‌گی پرداختی به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها اعتبارات لازم برای جلوگیری و جبران آلودگی‌های محیط زیست محیطی را از محل منابع خود و با هماهنگی سازمان حفاظت محیط زیست و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور هزینه نمایند.

۷۰ - از قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور

تبصره ۱۳

به‌منظور تحقق عدالت اجتماعی و دستیابی به توسعه شهری و برای حفظ محیط زیست و در راستای تحقق احکام مندرج در برنامه چهارم توسعه به دولت اجازه داده می‌شود برای توسعه حمل‌ونقل عمومی (حمل‌ونقل ریلی شهری، ناوگان اتوبوسرانی و تاکسیرانی شهری) و خارج کردن خودروهای فرسوده از چرخه حمل‌ونقل در سال ۱۳۸۶ معادل ارزی مبلغ سی و پنج هزار و شصت میلیارد (۳۵/۶۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال از طریق تسهیلات مالی خارجی در چهارچوب بند (ج) تبصره (۲) و مبلغ سه هزار و پانصد و هفتاد میلیارد (۳/۵۷۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال از محل اعتبار ردیف‌های ۵۰۳۹۴۷، ۵۰۳۸۲۶، ۵۰۳۸۲۵ قسمت چهارم این قانون تأمین و برای اقدامات موضوع این تبصره اختصاص دهد.

الف - نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است در سال ۱۳۸۶، به هنگام شماره‌گذاری خودروهایی که برای اولین بار شماره‌گذاری می‌شوند نسبت به اعمال عوارض مصوب هیأت وزیران بر خودروهای وارداتی به نسبت مصرف سوخت و آلاینده‌گی آنها و متناسب با مجموع ارزش گمرکی و حقوق ورودی برای خودروهای وارداتی را از صاحب خودرو اخذ و در درآمد عمومی موضوع ردیف ۱۶۰۱۱۳ قسمت سوم این قانون به نام وزارت کشور واریز نماید. واردکنندگان خودروهای وارداتی

موظفند حسب مورد عوارض یادشده (سهم فروشنده) را از درآمد حاصل از فروش و یا مجموع ارزش گمرکی و یا حقوق ورودی خودروهای وارداتی کسر و آن را به حساب متمرکز یادشده واریز کنند.

وجوه حاصله تا سقف یک هزار میلیارد (۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال با پیشنهاد وزارت کشور و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران می رسد به دستگاههای ذیربط ملی و یا به شورای برنامه ریزی و توسعه استانها ابلاغ می شود تا پس از مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و یا استان برای تحقق اهداف این تبصره و بهبود و توسعه حمل و نقل عمومی همان استان هزینه شود.

ب -

۱ - ۱ - پرداخت کمک بلاعوض و یا کمک سود تسهیلات برای جایگزینی خودروهای فرسوده با خودروی گازسوز و دوگانه سوز جایگزینی خودروهای فرسوده نفت گازی حمل بار و مسافر با اولویت خودروهای حمل و نقل عمومی برون شهری (کامیون و مینی بوس)

۱ - ۲ - پرداخت بخشی از سود و کارمزد تسهیلات بانکی اعطایی به کارخانه های خودروساز داخلی به منظور کمک به تسریع در طراحی و مهندسی خودروهای با موتور پایه گازسوز.

۱ - ۳ - تخفیف بخشی از سود بازرگانی واردات خودروها و قطعات خودروهای ساخت داخل با موتور پایه گازسوز یا با مصرف سوخت کمتر از شش لیتر درصد کیلومتر (در سطح دریا) و خودروهای با فناوری نوین.

۱ - ۴ - حمایت مالی از اختراعات و ابداعات و هرگونه اقدامی که به نحو مؤثر در کاهش مصرف سوخت خودروها تأثیرگذار است و کمک به کاربرد و تولید انبوه آنها.

۱ - ۵ - اتخاذ تدابیر لازم برای کاهش مصرف سوخت و آلودگی هوا از طریق رعایت استانداردهای زیست محیطی از جمله ارتقای استانداردهای معاینات فنی خودروها و توسعه مراکز معاینه فنی.

۱ - ۶ - خرید و بکارگیری خودروهای دوگانه‌سوز و پایه گازسوز به‌جای خودروهای بنزین‌سوز در کلیه دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۱۶۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (دستگاههایی که نیاز به خودروی کمک‌دار دارند از شمول این بند مستثنی هستند).

۱ - ۷ - ایجاد جایگاههای گاز طبیعی فشرده با توزیع مناسب و در چهارچوب یک طرح جامع و پرداخت بخشی از هزینه‌های ساخت و تجهیز این جایگاهها به‌صورت بلاعوض.

۱ - ۸ - تقویت مدیریت بهینه‌سازی مصرف سوخت در کشور.

۲ - ۱ - تأمین بخشی از سود و کارمزد تسهیلات بانکی و یا کمک بلاعوض برای افزایش ناوگان حمل‌ونقل عمومی، خودروهای جمعی متوسط (مینی‌بوس، میدی‌بوس) و خودروهای جمعی بزرگ با اولویت بخش تعاونی و خصوصی.

۲ - ۲ - تأمین پیش پرداخت تسهیلات مالی خارجی برای احداث خطوط راه‌آهن شهری و حومه و کمک به بهره‌برداری، ایجاد، توسعه و تکمیل خطوط راه‌آهن شهری و حومه در شهرهای بیش از پانصد هزار (۵۰۰/۰۰۰) نفر جمعیت.

۲ - ۳ - پرداخت بخشی از سود و کارمزد تسهیلات بانکی برای توسعه توقفگاههای طبقاتی با اولویت استفاده از ظرفیتهای بخش خصوصی.

۲ - ۴ - کمک به تکمیل سامانه‌های الکترونیکی بانکها، بیمه، گمرک و سایر دستگاههای اجرایی دولتی و غیردولتی با هدف کاهش سفرهای درون‌شهری.

۲ - ۵ - کمک به ایجاد و توسعه سامانه پایش هوشمند عبور و مرور.

۲ - ۶ - الزام به تأمین پارکینگ برای تمامی واحدهای تجاری - اداری و مسکونی جدیدالاحداث در شهرهای بزرگ.

۲ - ۷ - اعطاء مجوز جدید تاکسیرانی توسط شهرداری‌ها (سازمان تاکسیرانی) به افراد واجد شرایط تا سقف تعیین‌شده توسط شورای عالی ترافیک.

۲ - ۸ - واقعی نمودن نرخ خدمات حمل و نقل درون شهری با همکاری شورای عالی استانها و شهرداری های کلان شهرها.

ج - دولت موظف است به گونه ای مؤثر نسبت به دوگانه سوز کردن خودروهای بنزینی با اولویت خودروهای سواری عمومی اقدام نماید که پس از پنج سال و در قالب بودجه های سالانه، تعداد سه میلیون (۳/۰۰۰/۰۰۰) دستگاه از خودروها گازسوز شود.

د - وزارت نفت از طریق شرکتهای دولتی تابعه ذیربط مکلف است تا پایان سال ۱۳۸۶ برای تولید خودروهای پایه گازسوز یا دوگانه سوز و یا تبدیل خودروهای بنزینی و نفت گازی به دوگانه سوز متناسب با هزینه های متعلقه از محل منابع داخلی خود معادل دوهزار و هشتصد میلیارد (۲/۸۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال به صورت کمک بلاعوض در اختیار کارخانه های خودروسازی، پیمانکاران یا کارگاههای واجد شرایط مربوط اختصاص دهد. این شرکت موظف است هر سه ماه یک بار متناسب با تعداد خودروهای تولیدی پایه گازسوز یا دوگانه با خودروهای بنزینی و نفت گازی تبدیل شده به دوگانه سوز، نسبت به تسویه حساب با کارخانه های خودروسازی و پیمانکاران و کارگاههای مربوط اقدام نماید.

ه - وزارت نفت از طریق شرکتهای دولتی تابعه ذیربط از محل منابع داخلی خود نسبت به احداث جایگاههای مورد نیاز عرضه گاز طبیعی اقدام خواهد کرد. در صورت وجود متقاضی بخش خصوصی اجازه داده می شود تجهیزات هر جایگاه به صورت کمک بلاعوض به متقاضی واگذار شود.

و - دولت موظف است حداکثر از ابتدای خردادماه سال ۱۳۸۶، بنزین تولید داخل به علاوه بنزینی وارداتی تا سقف یارانه معادل ارزی بیست و دو هزار و دویست و پنجاه میلیارد (۲۲/۲۵۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال را به صورت سهمیه بندی با اولویت استفاده از کارت هوشمند به قیمت هر لیتر یک هزار (۱۰۰۰) ریال عرضه نماید.

دستگاههای موضوع ماده (۱۶۰) قانون برنامه چهارم توسعه مجاز به استفاده از بنزین سهمیه بندی با قیمت هر لیتر یک هزار (۱۰۰۰) ریال نمی باشند.

نحوه و میزان سهمیه‌بندی و تعیین قیمت مناسب بنزین غیر سهمیه‌بندی بنا به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت نفت تا پایان فروردین‌ماه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قیمت هر لیتر نفت گاز از ابتدای خرداد ۱۳۸۶ مبلغ چهارصد و پنجاه (۴۵۰) ریال تعیین می‌گردد.

ز - کلیه شرکت‌های بیمه تجاری مکلفند از ابتدای سال ۱۳۸۶، ده درصد (۱۰٪) از حق بیمه شخص ثالث، سرنشین و مازاد دریافتی مصوب تا مبلغ یک‌هزار میلیارد (۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال به حساب درآمد عمومی موضوع ردیف ۱۶۰۱۱۱ مندرج در قسمت سوم این قانون واریز نمایند. معادل صد درصد (۱۰۰٪) وجوه واریزی از محل ردیف ۵۰۳۹۲۸ قسمت چهارم این قانون در اختیار وزارت کشور قرار می‌گیرد تا به منظور ارتقای کیفیت خدمات‌رسانی نیروی انتظامی در امر حمل و نقل عمومی در قالب اعتبارات هزینه‌ای و تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای به مصرف برسانند. سهم هر یک از شرکت‌های بیمه حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ توسط شورای عالی بیمه تعیین و ابلاغ خواهد شد.

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است هر شش ماه یکبار گزارش اقدامات فوق را به کمیسیون‌های انرژی، عمران و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

آیین‌نامه اجرایی این تبصره شامل ضوابط مربوط به بند (الف) این تبصره، توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارتخانه‌های کشور، صنایع و معادن، نفت و سازمان حفاظت محیط زیست تا پایان فروردین‌ماه سال ۱۳۸۶ تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

۷۱ - قانون تعیین وضعیت شوراهای عالی

(مصوب ۱۳۸۷/۱/۲۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام)

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون شوراهای ذیل با حفظ اختیارات و وظایف و اعضاء آنها کمافی السابق براساس قوانین ذیربط قبلی تشکیل و اداره می شوند :

- ۱ - شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری
- ۲ - شورای عالی آموزش و پرورش
- ۳ - شورای عالی فضایی
- ۴ - شورای عالی فناوری اطلاعات
- ۵ - شورای انرژی اتمی
- ۶ - شورای عالی انرژی
- ۷ - شورای اقتصادی
- ۸ - شورای عالی اشتغال
- ۹ - شورای عالی توسعه صادرات غیرنفتی
- ۱۰ - شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی
- ۱۱ - شورای عالی بیمه
- ۱۲ - شورای عالی آب
- ۱۳ - هیأت امناء حساب ذخیره ارزی
- ۱۴ - شورای پول و اعتبار
- ۱۵ - شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری
- ۱۶ - شورای عالی استاندارد
- ۱۷ - شورای عالی حفاظت محیط زیست
- ۱۸ - شورای عالی انفورماتیک

تبصره - دولت می تواند پیشنهادهای لازم را برای بازنگری در وضعیت شوراها از حیث اصلاح وظایف، اختیارات و تعداد اعضاء و حذف یا ادغام آنها در یکدیگر را

برای افزایش کارایی و تشکیل مستمر آنها برای تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و یک تبصره در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ بیستم فروردین‌ماه یک‌هزار و سیصد و هشتاد و هفت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۷/۷/۶ از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد.

۷۲ - از قانون سازمان انرژی اتمی ایران

(مصوب ۱۳۵۳/۴/۲۰ با اصلاحات بعدی)

ماده ۶ - ارکان سازمان به قرار زیر است :

الف - شورای انرژی اتمی

ب - کمیته انرژی اتمی

ج - رئیس سازمان

ماده ۷ - شورای انرژی اتمی مرکب از پانزده عضو به شرح زیر است :

نخست‌وزیر که سمت ریاست شورا را عهده‌دار می‌باشد.

وزیر نیرو

وزیر امور اقتصادی و دارایی

وزیر علوم و تحقیقات و فن‌آوری

وزیر کشاورزی

وزیر علوم و تحقیقات و فن‌آوری

وزیر کشاورزی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی

یک وزیر دیگر به انتخاب نخست‌وزیر

رئیس سازمان حفاظت محیط زیست

رئیس سازمان انرژی اتمی ایران که سمت دبیر شورا را دارد.

چهار نفر از متخصصان و کارشناسان که به پیشنهاد کمیته انرژی اتمی و به فرمان

همایونی^۱

برای مدت سه سال به عضویت شورای انرژی اتمی منصوب می‌شوند.

ماده ۸ - جلسات شورا به دعوت رئیس شورا تشکیل می‌شود و تصمیمات شورا با موافقت حداقل هشت نفر از اعضای شورا قابل اجرا می‌باشد.

تبصره - نایب رئیس شورا از بین اعضای شورا به وسیله نخست‌وزیر تعیین و در غیاب وی وظایف رئیس شورا را انجام خواهد داد.

ماده ۹ - وظایف و اختیارات شورای انرژی اتمی به شرح زیر است :

الف - تصویب سیاست و برنامه‌های کلی کشور در زمینه امور مربوط به علوم و فنون اتمی

ب - تصویب مقررات و صدور دستورالعمل‌های لازم برای حسن انجام امور مربوط به علوم و فنون اتمی در کشور.

ج - تصویب ضوابط و مقررات مربوط به حفاظت در مقابل اشعه اتمی و هسته‌ای و تعیین طرز نظارت در این زمینه.

د - صدور اجازه ایجاد تأسیسات اتمی در نقاط مختلف کشور، با توجه به ضوابط و شرایط ایمنی تأسیسات مزبور.

ه - تصویب سیاست ارتباط و مبادله اطلاعات و همکاریهای علمی و فنی و صنعتی و بازرگانی با کشورهای خارجی در زمینه امور مربوط

تبصره ۱ - برنامه‌ها و گزارش‌ها و پیشنهادها به وسیله سازمان تهیه و از طریق دبیر شورا برای طرح در شورا تسلیم می‌گردد.

۱- به قانون راجع به حذف «فرمان همایونی» در قوانین و مقررات مربوط به انتصاب افراد به بعضی از مقدمات کشور مصوب ۱۳۶۰/۳/۱۴ مراجعه شود.

تبصره ۲ - شورای انرژی اتمی می‌تواند برای بررسی امور مربوط کمیسیون‌های ویژه‌ای تشکیل دهد.

اعضاء این کمیسیون‌ها از بین اعضاء شورا و یا مسئولین مملکتی و یا متخصصان و کارشناسان مربوط به وسیله شورا انتخاب و با حکم نخست‌وزیر به عضویت کمیسیون‌ها منصوب می‌شوند.

۷۳ - قانون تشکیل شورایعالی اقیانوس‌شناسی کشور
(مصوب ۱۳۷۰/۵/۲۰)

ماده واحده - به منظور اعتلای سطح علمی و دستیابی به یک سیاست و خط مشی اصولی و ایجاد هماهنگی فعالیتهای ملی و تخصصی و بین‌المللی در زمینه اقیانوس‌شناسی و شناسایی و داشتن اطلاعات و بینش صحیح از دریاها و تحقیق و بهره‌برداری از منابع ارزنده خلیج فارس، دریای عمان و بحر خزر شورایی به نام «شورایعالی اقیانوس‌شناسی کشور» مرکب از افراد زیر تشکیل می‌گردد :

- ۱ - وزیر راه و ترابری
- ۲ - رئیس سازمان هواشناسی کشور
- ۳ - مدیرعامل سازمان بنادر و کشتیرانی
- ۴ - رئیس سازمان حفاظت محیط زیست
- ۵ - مدیرعامل شرکت شیلات و امور آبزیان
- ۶ - رئیس سازمان زمین‌شناسی کشور
- ۷ - مدیرعامل شرکت نفت فلات قاره
- ۸ - معاون وزارت فرهنگ و آموزش عالی به انتخاب وزیر
- ۹ - فرمانده نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی
- ۱۰ - فرمانده نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
- ۱۱ - رئیس سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح

۱۲ - سه نفر از خبرگان و متخصصین این رشته به انتخاب رئیس شورای عالی اقیانوس‌شناسی کشور که بدون حق رأی در جلسات خواهند کرد.

۱۳ - معاون امور بین‌المللی وزارت پست و تلگراف و تلفن.

تبصره ۱ - شورای عالی اقیانوس‌شناسی کشور جهت انجام و هماهنگی مطالعات و تحقیقات و عملیات دامنه‌دار دریایی در کشور هفت کمیته تخصصی در وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها ذیربط به شرح زیر خواهد داشت :

الف - کمیته اقیانوس‌شناسی فیزیکی دینامیک اقیانوس‌ها و هواشناسی دریای (سازمان هواشناسی کشور)

ب - کمیته خدمات دریایی، ترابری و حقوق دریاها (سازمان بنادر و کشتیرانی)

ج - کمیته مهندسی اقیانوسی و نقشه‌برداری دریایی (وزارت نفت)

د - کمیته حفاظت محیط زیست دریایی و کنترل آلودگی‌های دریایی (سازمان حفاظت محیط زیست)

ه - کمیته منابع زنده دریایی (شرکت شیلات و امور آبزیان)

و - کمیته منابع غیرزنده دریایی (سازمان زمین‌شناسی کشور)

ز - کمیته آموزش و فرهنگ اقیانوس‌شناسی وزارت فرهنگ و آموزش عالی

تبصره ۲ - آیین‌نامه مربوط به وظایف و طرز کار شورای مذکور و کمیته‌های هفتگانه در ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون از طرف وزارت راه و ترابری تهیه و بعد از تصویب هیأت وزیران به موقع اجراء گذارده می‌شود.

تبصره ۳ - ریاست شورای عالی اقیانوس‌شناسی کشور با وزیر راه و ترابری می‌باشد و دبیرخانه شورا در سازمان هواشناسی کشور (مرکز علوم جوی و اقیانوسی) خواهد بود.

تبصره ۴ - کمیته ملی اقیانوس‌شناسی وابسته به کمیسیون ملی یونسکو کماکان در چهارچوب قانون موجود به وظایف خود ادامه می‌دهد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و چهار تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیستم مرداد یکهزار و سیصد و هفتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۰/۵/۲۷ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۷۴ - قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران

(مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ با اصلاحات ۱۳۷۶/۱/۱۷)

ماده ۱ - برای هماهنگ کردن برنامه‌های شهرسازی به منظور ایجاد محیط زیست بهتر برای مردم همچنین به منظور اعتلای هنر معماری ایران و رعایت سبکهای مختلف معماری سنتی و ملی و ارائه ضوابط و جنبه‌های اصیل آن با در نظر گرفتن روشهای نوین علمی و فنی و در نتیجه یافتن شیوه‌های اصولی و مناسب ساختمانی در مناطق مختلف کشور باتوجه به شرایط اقلیمی و طرز زندگی و مقتضیات محلی، شورای عالی شهرسازی و معماری ایران تأسیس می‌شود.

ماده ۲ - وظایف شورای عالی شهرسازی و معماری ایران به شرح زیر است :

۱ - بررسی پیشنهادهای لازم در مورد سیاست کلی شهرسازی برای طرح در هیئت

وزیران

۲ - اظهار نظر نسبت به پیشنهادها و لوایح شهرسازی و مقررات مربوط به طرحهای جامع شهری که شامل منطقه‌بندی - نحوه استفاده از زمین - تعیین مناطق صنعتی بازرگانی - اداری - مسکونی - تأسیسات عمومی - فضای سبز و سایر نیازمندیهای عمومی شهر می‌باشد.

۳ - بررسی و تصویب نهایی طرحهای جامع شهری و تغییرات آنها خارج از نقشه‌های تفصیلی.

۴ - تصویب معیارها و ضوابط و آیین‌نامه‌های شهرسازی.

ماده ۳ - اعضای شورای عالی شهرسازی و معماری ایران عبارتند از :

۱ - وزیر مسکن و شهرسازی.

۲ - وزیر کشور.

- ۳ - وزیر امور اقتصادی و دارایی.
 - ۴ - وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی.
 - ۵ - وزیر نیرو.
 - ۶ - وزیر کشاورزی.
 - ۷ - وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
 - ۸ - رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی.
 - ۹ - یک نفر از اعضای کمیسیون مسکن و شهرسازی و راه و ترابری مجلس شورای اسلامی به پیشنهاد کمیسیون و انتخاب مجلس به‌عنوان ناظر در جلسات شورایعالی شهرسازی و معماری شرکت خواهد کرد.
 - ۱۰ - رئیس سازمان حفاظت محیط زیست.
 - ۱۱ - وزیر راه و ترابری.
- ریاست شورایعالی شهرسازی و معماری ایران یا وزیر مسکن و شهرسازی خواهد بود (اصلاحی مصوب ۱۳۵۴/۳/۲۶)
- تبصره ۱ - در مورد بررسی طرحهای جامع شهری و تغییرات آنها نظرات استاندار یا فرمانداری کل و انجمن شهرستان و انجمن شهر و شهردار و کارشناسان ذیصلاحیت کسب و مورد استفاده قرار خواهد گرفت.
- تبصره ۲ - جلسات شورا با حضور اکثریت اعضاء رسمیت خواهد داشت و تصمیمات شورا با حداقل ۵ رأی معتبر خواهد بود.
- تبصره ۳ - در صورتی که هریک از اعضای شورا نتواند شخصاً در هر یک از جلسات شورا شرکت کند یکی از معاونان خود را به شورا اعزام خواهد داشت.
- ماده ۴ - وزارت مسکن و شهرسازی به‌جای دبیرخانه شورایعالی شهرسازی در تشکیلات خود واحدی ایجاد می‌کند که تحت‌نظر معاون شهرسازی و معماری آن وزارت وظایف زیر را انجام دهد.

- ۱ - بررسی و اظهارنظر در مورد طرحهای جامع شهری از طریق کمیته‌های فنی که اعضای آن به انتخاب اعضای شورایعالی شهرسازی و مؤسسات ذیربط تعیین می‌شوند.
 - ۲ - تهیه معیارها و ضوابط و آیین‌نامه‌ی شهرسازی
 - ۳ - نظارت در تهیه طرحهای جامع و تفصیلی و جلب نظر انجمن شهر و شهرداری مربوط در حین تهیه طرحهای تفصیلی
 - ۴ - نظارت در اجرای مراحل مختلف طرحهای تفصیلی شهری.
 - ۵ - ابلاغ مصوبات شورایعالی شهرسازی و معماری ایران به وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مسئول و ارشاد و راهنمایی دستگاههای مربوط در مورد مسائل ناشی از اجرای طرحهای جامع شهری.
 - ۶ - ایجاد یک مرکز مطالعاتی و تحقیقات شهرسازی و معماری.
 - ۷ - جمع‌آوری اطلاعات و آمار اقتصادی و اجتماعی و شهرسازی و معماری.
 - ۸ - تشکیل نمایشگاهها از کارهای مختلف معماری و شهرسازی با همکاری سازمان‌های مربوط و انجام مسابقات شهرسازی و معماری و تشکیل کنفرانسهای لازم به‌منظور نیل به هدفهای مذکور در این قانون.
- ماده ۵ - ۱ بررسی و تصویب طرحهای تفصیلی شهری و تغییرات آنها در هر استان به‌وسیله
- کمیسیون به ریاست استاندار و در غیاب وی معاون عمرانی استانداری و با شهردار و نمایندگان وزارت مسکن و شهرسازی وزارت جهاد کشاورزی و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی و همچنین رئیس شورای اسلامی شهر ذیربط و نماینده نظام مهندسی استان (با تخصص معماری و شهرسازی) بدون حق رأی انجام می‌شود.

تبصره ۱ - بررسی‌های فنی این کمیسیون برعهده کار گروه (کمیته) فنی کمیسیون متشکل از نمایندگان کمیسیون و مشاور طرح تفصیلی شهر می‌باشد.

تبصره ۲ - دبیرخانه کمیسیون در سازمان مسکن و شهرسازی استان می‌باشد.

تبصره ۳ - در مورد شهر تهران معاونین ذیربط وزراء مسکن و شهرسازی، کشور، نیرو، جهاد کشاورزی و معاونین رؤسای سازمان‌های حفاظت محیط زیست و میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و شهردار تهران (رئیس کمیسیون) و همچنین رئیس شورای اسلامی شهر تهران بدون حق رأی، اعضاء کمیسیون می‌باشند.

محل دبیرخانه این کمیسیون در شهرداری تهران خواهد بود. جلسات کمیسیون با حضور اکثریت اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات کمیسیون حداقل با چهار رأی موافق معتبر است.

تبصره ۴ - در صورت فقدان شورای اسلامی شهر در تهران، نماینده وزیر کشور و در سایر شهرها نماینده معرفی شده از سوی استاندار به جای رئیس شورای اسلامی شهر در کمیسیون ذیربط شرکت خواهد نمود.

ماده ۶ - در شهرهایی که دارای نقشه جامع می‌باشند ثبت کل مکلف است در مورد هر تفکیک طبق نقشه‌ای که شهرداری براساس ضوابط طرح جامع تفصیلی یا هادی تأیید کرده باشد اقدام به تفکیک نماید و در مورد افراز دادگاهها مکلفند طبق نقشه تفکیکی شهرداری اقدام نمایند. هرگاه ظرف مدت چهارماه نقشه تفکیکی ازطرف شهرداری حسب مورد به ثبت یا دادگاه ارسال نشود ثبت یا دادگاه نسبت به تفکیک یا افراز رأساً اقدام خواهند نمود.

ماده ۷ - شهرداری‌ها مکلف به اجرای مصوبات شورایعالی شهرسازی و معماری ایران طبق مفاد ماده ۲ می‌باشند.

تبصره - در موارد ابهام و اشکال و اختلاف نظر در نحوه اجرای طرحهای جامع و تفصیلی شهری موضوع ماده ۵ مراتب در شورایعالی شهرسازی مطرح و نظر شورایعالی قطعی و لازم‌الاجرا خواهد بود.

ماده ۸ - کلیه سازمان‌های دولتی و وابسته به دولت مکلفند در صورت درخواست وزارت مسکن و شهرسازی هر نوع اطلاع مربوط به شهرسازی و معماری را در اختیار وزارت مذکور بگذارند.

ماده ۹ - عقد قراردادهای مربوط به نقشه‌های جامع شهری با مهندسین مشاور همچنین تهیه شرح وظیفه فنی برای تهیه طرحهای مذکور موکول به کسب نظر از وزارت مسکن و شهرسازی خواهد بود.

ماده ۱۰ - آیین‌نامه اجرایی این قانون از طرف وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کشور تهیه ۱ و پس از تأیید شورایعالی شهرسازی و معماری به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۱ - مواد ۹۷ و ۹۸ اصلاح پاره‌ای از مواد قانون شهرداری و قوانین و مقررات مغایر با مفاد این قانون از تاریخ تصویب این قانون ملغی است.

۷۵ - قانون تأسیس شورایعالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور
(مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۸)

ماده ۱ - به منظور اعمال سیاستهای جامع و هماهنگ ترافیکی و تهیه خط‌مشی لازم و بهبود اداره کلیه امور مربوط به امر عبور و مرور همانند طراحی، برنامه‌ریزی، سازماندهی، هماهنگی، هدایت، نظارت و انتظامات ترافیکی شهرها، شورایعالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور که از این پس شورایعالی نماینده می‌شود، مرکب از اعضای زیر تأسیس می‌شود:

۱ - معاون وزیر راه و ترابری.

۲ - معاون وزیر راه و ترابری.

۳ - معاون وزیر مسکن و شهرسازی.

۴ - معاون وزیر پست و تلگراف و تلفن.

- ۵ - معاون رئیس سازمان برنامه و بودجه.
- ۶ - رئیس سازمان حفاظت محیط زیست یا معاون وی.
- ۷ - فرمانده نیروی انتظامی یا معاون وی.
- مصوبات این شورا پس از تصویب وزیر کشور قابل اجرا است.
- ماده ۲ - وزارت کشور عهده‌دار دبیرخانه شورایعالی خواهد بود.
- ماده ۳ - شورای هماهنگی ترافیک استان به ریاست استاندار یا معاون عمرانی وی و با حضور مدیران کل وزارتخانه‌ها و سازمانهای عضو شورایعالی مستقر در استان و فرمانده ناحیه انتظامی تشکیل می‌شود.
- تبصره - دبیرخانه شورای هماهنگی ترافیک استان در استانداریها خواهد بود.
- ماده ۴ - مصوبات شورایعالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور که باید در چارچوب قوانین و مقررات کشور باشد با رعایت ماده یک این قانون برای کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسه‌ها، سازمان دولتی، نهادها و مؤسسه‌های عمومی و خصوصی لازم‌الاجراء است.
- ماده ۵ - وظایف شورای هماهنگی ترافیک استان، همچنین وظایف دبیرخانه شورایعالی و شورایعالی و شورای هماهنگی ترافیک استان براساس آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.
- ماده ۶ - کلیه قوانین و مقررات مغایر از تاریخ تصویب این قانون لغو و بلااثر است.
- تبصره - مصوبات شورایعالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور نباید مغایر با مصوبات قانونی شورایعالی شهرسازی و معماری و شورایعالی هماهنگی ترابری کشور باشد.
- قانون فوق مشتمل بر شش ماده و دو تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ هشتم اسفند ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۳/۱۲/۱۷ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

بخش سوم

مصوبات هیأت وزیران

بخش سوم: مصوبات هیأت وزیران

۱- آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست

(مصوب ۱۳۵۴/۱۲/۴ با اصلاحات بعدی)

فصل اول - تعاریف

ماده ۱ - سازمان حفاظت محیط زیست و شورای عالی حفاظت محیط زیست در این آیین‌نامه به ترتیب سازمان و شورای عالی نامیده می‌شوند.

ماده ۲ - پارک ملی به محدوده‌ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل و مرتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی و دشت و آب و کوهستان اطلاق می‌شود که نمایانگر نمونه‌های برجسته‌ای از مظاهر طبیعی ایران باشد و به‌منظور حفظ همیشگی وضع زندگی و طبیعی آن و همچنین ایجاد محیط مناسب برای تکثیر و پرورش جانوران وحشی و رشد رستنیها در شرایط کاملاً طبیعی تحت حفاظت قرار می‌گیرد.

ماده ۳ - آثار طبیعی ملی عبارت از پدیده‌های نمونه و نادر گیاهی یا حیوانی یا اشکال یا مناظر کم‌نظیر و کیفیات ویژه طبیعی زمین یا درختان کهنسال یادگار تاریخی می‌باشند که با منظور داشتن محدوده متناسبی تحت حفاظت قرار می‌گیرد.

ماده ۴ - پناهگاه حیات وحش به محدوده‌ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل و مرتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی و دشت و آب و کوهستان اطلاق می‌شود که دارای زیستگاههای طبیعی نمونه و شرایط اقلیمی خاص برای جانوران وحشی بوده و به‌منظور حفظ و یا احیاء این زیستگاهها تحت حفاظت قرار می‌گیرد. ۱

ماده ۵ - منطقه حفاظت‌شده به محدوده‌ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل و مرتع و دشت و آب و کوهستان اطلاق می‌شود که از لحاظ ضرورت حفظ و تکثیر

نسل جانوران وحشی با حفظ و یا احیاء رستنیها و وضع طبیعی آن دارای اهمیت خاصی بوده و تحت حفاظت قرار می گیرد.

فصل دوم - مقررات مربوط به پارکهای ملی - آثار طبیعی ملی، پناهگاه حیات وحش و مناطق حفاظت شده

ماده ۶ - هرگونه پیشنهاد برای تعیین مناطق مذکور در بند الف ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست به پیشنهاد سازمان و یا رعایت شرایط ذیل صورت می گیرد :

الف - مشخص نمودن حدود دقیق منطقه موردنظر و ارائه نقشه آن در مقیاس مناسب.

ب - توجیه پیشنهاد و تطبیق وضع طبیعی منطقه پیشنهادی یا تعاریف مربوط به هر منطقه

ماده ۷ - تیراندازی و شکار در پارکهای ملی ممنوع است. در موارد استثنایی که مقتضیات حفظ نسل جانوران وحشی ایجاب نماید سازمان می تواند توسط مأمورین خود برحسب مورد اقدامات لازم معمول دارد.

تبصره - شکار قوج و میش در جزیره کبودان (قویون داغی) واقع در پارک ملی دریاچه ارومیه از ممنوعیت مقرر در این ماده مستثنی است. ۱

ماده ۸ - تعلیف احشام و قطع اشجار و بوته کنی و تجاوز و تخریب محیط زیست و به طور کلی هر عملی که موجب ازبین رفتن رستنیها و تغییر اکوسیستم باشد در پارکهای ملی و آثار طبیعی ملی ممنوع است در موارد ضروری به منظور حفظ حیات جنگل و بهسازی پارکهای ملی و آثار طبیعی ملی یا مطالعات علمی و زمین شناسی

مجاز برحسب مورد با رعایت مقررات قانون حفاظت محیط زیست و یا مؤسسات و یا شخص ذیربط اقدام خواهد شد. ۱.

تبصره - احشام واردشده در پارکهای ملی و آثار طبیعی ملی توسط مأمورین سازمان از این مناطق اخراج و متخلف یا متخلفان مربوط طبق مقررات تحت تعقیب قرار خواهد گرفت.

ماده ۹ - تجدید یا تمدید پروانه‌های اکتشاف و بهره‌برداری صادره برای معادن واقع در پارکهای ملی و آثار طبیعی ملی ممنوع می‌باشد.

ماده ۱۰ - ورود به مناطق مذکور در بند الف ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و عبور از آنها به استثنای جاده‌های عمومی تابع دستورالعمل سازمان خواهد بود.

ماده ۱۱ - قطع اشجار و بوته‌کشی و خارزنی و ذغال‌گیری و تجاوز و تخریب محیط زیست و به‌طور کلی هر عملی که موجب از بین رفتن رستنی‌ها و تغییر اکوسیستم شود در پناهگاههای حیات وحش و مناطق حفاظت‌شده که اراضی آن متعلق به دولت باشد بدون اجازه ممنوع است.

تبصره (۱) - اجرای طرح‌های مجاز صنعتی و معدنی در پناهگاههای حیات وحش و مناطق حفاظت‌شده با رعایت مقررات مربوط از شمول این ماده مستثنی است.

تبصره (۲) - تعلیف احشام از لحاظ کمیت و کیفیت در پناهگاههای حیات وحش و مناطق حفاظت‌شده تابع ضوابطی است که با توافق سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور و سازمان تهیه خواهد شد.

تبصره (۳) - ورود و تعلیف احشام بدون پروانه یا زاید بر پروانه در پناهگاههای حیات وحش و مناطق حفاظت‌شده برخلاف مقررات موضوع این ماده ممنوع می‌باشد

اینگونه احشام توسط مأمورین سازمان از منطقه اخراج و با متخلف یا متخلفان مربوط طبق مقررات عمل خواهد شد.

تبصره ۴ - مبادرت به شکار یا صید در پناهگاههای حیات وحش و مناطق و رودخانه‌های حفاظت‌شده موکول به تحصیل پروانه ویژه از سازمان می‌باشد.

ماده ۱۲ - وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی با موافقت سازمان مجازند مطالعات و بررسی‌ها و عملیات موردنیاز را در حدود وظایف قانونی خاص خود در مناطق حفاظت‌شده و پناهگاههای حیات وحش انجام دهند. ۱

فصل سوم - مقررات مربوط به اجرای مواد ۱۹ و ۲۰ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست

ماده ۱۳ - حدود مناطق مذکور در مواد ۱۹ و ۲۰ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست توسط شورایعالی تعیین و از طرف سازمان آگهی خواهد شد. ۲

ماده ۱۴ - تعیین مناطق موضوع ماده ۱۹ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست منوط به حصول حداقل یکی از شرایط و ضوابط ذیل می‌باشد :

الف - وجود یک یا چند منبع مولد آلودگی در منطقه که محیط را آلوده و یا در معرض آلودگی قرار می‌دهد.

ب - به سبب فعالیتهای مختلف انسانی از قبیل صنعتی و کشاورزی و تجاری اثرات نامطلوب یا دگرگونی در محیط زیست و یا وضع طبیعی منطقه حاصل‌شده و یا در معرض اینگونه خطرات قرار گرفته باشد.

ج - وجود مراکز جمعیتی در منطقه و ضرورت پیشگیری از ایجاد آلودگی‌های مضر به بهداشت و سلامت مردم.

۱- اصلاحیه شماره ۲۱۳۹۰ ت ۱۲۴۱۵ ه مورخ ۱۳۷۴/۲/۱۰.

۲- به صفحه ۸۰۴، ۷۰۴ مراجعه شود.

د - قرار داشتن یک یا چند پارک ملی یا آثار طبیعی ملی یا پناهگاه حیات وحش و یا منطقه حفاظت شده در جوار یا داخل منطقه به منظور پیشگیری از دگرگونی و تخریب وضع خاص طبیعی مناطق چهارگانه مذکور.

ماده ۱۵ - احراز هر یک از شرایط و ضوابط موضوع ماده ۱۴ این آیین نامه با سازمان می باشد.

ماده ۱۶ - پس از لازم الاجراء شدن مقررات مواد ۱۱ و ۱۲ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست در صورتی که صاحب و یا مسئول کارخانه و یا کارگاهی که موجبات آلودگی محیط زیست را فراهم می نماید با دلایل و مدارک قابل قبول سازمان اثبات نماید که ظرف مهلت مقرر در اخطار سازمان رفع آلودگی عملی نمی باشد سازمان مجاز است فقط برای یکبار مهلت اضافی برای اینگونه کارخانجات و کارگاهها قائل شود.

ماده ۱۷ - محول نمودن اجرای مقررات مواد ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست به شهرداری ها هر سازمان دولتی ذیربط در صورتی امکان پذیر است که قبلاً مناطق مورد نظر طبق ماده ۱۹ قانون مذکور تعیین و اعلام شده باشد.

ماده ۱۸ - در صورتی که به استناد ماده ۲۰ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست اجرای قسمتی از وظایف و اختیارات سازمان نسبت به اجرای مواد ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ قانون مذکور به شهرداری ها و یا هر سازمان دولتی ذیربط محول گردد، سازمان مراتب را برحسب مورد کتباً به مراجع مربوط اعلام خواهد داشت.

ماده ۱۹ - وظایف و اختیاراتی که طبق ماده ۱۸ این آیین نامه به شهرداری ها یا سازمانهای ذیربط دولتی محول می گردد باید به طور تفکیک تعیین و تشخیص شده باشد.

فصل چهارم - شورای عالی حفاظت محیط زیست

ماده ۲۰ - دعوت برای تشکیل جلسات شورای عالی پس از موافقت رئیس شورا توسط دبیر شورا به عمل می آید. رسمیت جلسات شورای عالی موکول به حضور لا اقل ۸

نفر از اعضاء می‌باشد. تصمیمات شورایعالی با رأی موافق حداقل ۶ نفر از اعضای حاضر در جلسه قطعی است.^۱

ماده ۲۱ - کلیه امور اداری شورایعالی توسط دبیرخانه شورا که زیر نظر رئیس سازمان اداره می‌گردد انجام خواهد شد کارمندان دبیرخانه شورایعالی از میان کارکنان سازمان توسط رئیس سازمان انتخاب می‌شوند.

شرح وظایف دبیرخانه شورایعالی به پیشنهاد رئیس سازمان به تصویب شورایعالی خواهد رسید.

فصل پنجم - مقررات اجرای برنامه‌های آموزشی حفاظت و بهسازی محیط زیست

ماده ۲۲ - سازمان به‌منظور تنویر و هدایت افکار عمومی در زمینه حفظ و بهسازی محیط زیست برنامه‌های آموزشی خاصی تنظیم و به مرحله اجرا خواهد گذاشت.

ماده ۲۳ - سازمان ترتیبی اتخاذ خواهد نمود که با همکاری مراجع ذیربط در برنامه‌های درسی دوره‌های ابتدایی، راهنمایی، متوسطه و عالی مسائل مربوط به لزوم و نحوه حفظ و بهسازی محیط زیست گنجانیده شود.

ماده ۲۴ - سازمان می‌تواند با تصویب شورایعالی و کسب اجازه از مراجع قانونی مربوط جهت آموزش، مؤسسات و آموزشگاههای خاصی در زمینه حفاظت و بهسازی محیط زیست دایر نماید.

ماده ۲۵ - سازمان می‌تواند در صورت درخواست سازمانها و مؤسسات کشور اعم از دولتی و خصوصی در زمینه آموزش کارکنان آنها نسبت به تهیه و تنظیم و اجرای برنامه‌های آموزشی مربوط به مسائل حفاظت و بهسازی محیط زیست اقدام نماید.

ماده ۲۶ - به‌منظور جلب نیروی انسانی متخصص سازمان می‌تواند به دانشجویان برجسته ایرانی که در دانشگاهها و مؤسسات عالی آموزش داخل یا خارج از کشور در رشته‌های مورد نیاز سازمان به تحصیل اشتغال دارند باتوجه به قانون تأمین وسایل و

امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب مردادماه ۱۳۵۳ و آیین نامه اجرایی آن سالانه تعدادی بورس تحصیلی اختصاص دهد.

فصل ششم - گارد محیط زیست

ماده ۲۷ - گارد محیط زیست متشکل است از محیط بان و محیط دار که هر یک دارای درجات و علائم مشخصی می باشند.

ماده ۲۸ - گارد محیط زیست دارای لباس متحدالشکل و تجهیزات لازم می باشد.

ماده ۲۹ - نوع لباس و تجهیزات و علائم و نشانهای تشویقی گارد محیط زیست توسط سازمان تعیین خواهد شد.

ماده ۳۰ - کلیه امور استخدامی گارد محیط زیست از قبیل تعیین درجات، شرایط ارتقاء و مقررات انضباطی در آیین نامه استخدامی سازمان تعیین خواهد شد.

ماده ۳۱ - دستورالعمل خدمتی گارد محیط زیست توسط سازمان تهیه و به موقع اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۳۲ - افراد گارد محیط زیست به سلاح مناسبی که نوع آن با موافقت وزارت دفاع تعیین می شود مجهز می گردند.

ماده ۳۳ - سازمان مکلف است دوره های آموزشی لازم برای مأموریتی که باید در گارد محیط زیست انجام وظیفه نمایند، دائر کند.

ماده ۳۴ - در صورتی که اجرای قسمتهایی از مقررات این فصل مستلزم کسب موافقت ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران باشد، سازمان در این زمینه اقدام خواهد کرد.

فصل هفتم - مقررات مربوط به باغهای وحش و موزه ملی تاریخ طبیعی

ماده ۳۵ - ایجاد باغ وحش در هر یک از نقاط کشور مستلزم تحصیل پروانه از سازمان می باشد ضوابط و مقررات مربوط به باغهای وحش توسط سازمان تعیین خواهد شد صاحبان یا مسئولان باغهای وحش موجود مکلف به دریافت پروانه و رعایت ضوابط و مقررات مربوط می باشند.

ماده ۳۶ - سازمان می‌تواند برای ایجاد باغ وحش یا شهرداری‌ها مشارکت و همکاری نماید.

ماده ۳۷ - سازمان نسبت به ایجاد موزه ملی تاریخ طبیعی ایران در تهران اقدام و در صورت لزوم شعبی نیز در نقاط مناسب کشور تأسیس خواهد نمود.

ماده ۳۸ - به‌منظور تکمیل موزه ملی تاریخ طبیعی ایران ضوابط زیر در مورد جمع‌آوری و حفظ فسیلها و بقایای جانوران و گیاهان دوره‌های پیشین مقرر می‌گردد.

الف - هر شخصی که از وجود فسیلها و بقایای جانوران و گیاهان دوره‌های پیشین در هر نقطه از کشور مطلع یا آثاری از آنها کشف یا به‌دست آورد در قبال تحویل و ارائه آن به سازمان چنانچه از نظر علمی حائز اهمیت باشد، جایزه متناسبی دریافت خواهد داشت.

ب - صدور فسیلها و بقایای جانوران و گیاهان دوره‌های پیشین از ایران تابع ضوابطی است که سازمان و وزارت فرهنگ و هنر و سازمان زمین‌شناسی کشور تعیین می‌نمایند.

ج - سازمان با رعایت مقررات مربوط به حفاظت آثار تاریخی و باستانی و حفظ حقوق اشخاص مجاز است به‌منظور کشف و گردآوری فسیلها و بقایای جانوران و گیاهان دوران پیشین هر یک از مناطق کشور را بررسی و حفاری و در صورت لزوم ضمن تعیین حدود و اعلام مراتب حفظ و نگهداری نماید.

ماده ۲۹ - وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و وابسته به دولت در صورتی که در اجرای وظایف و طرحهای خود به مناطقی که دارای آثاری از فسیلها و بقایای جانوران و گیاهان دوران پیشین باشند برخورد نمایند، مراتب را به سازمان اعلام و در مورد حفظ و جمع‌آوری اینگونه آثار که دارای ارزش علمی باشند با سازمان همکاری و تشریک مساعی خواهند نمود.

ماده ۴۰ - سازمان مجاز است به منظور تکمیل موزه ملی تاریخ طبیعی ایران با مؤسسات مشابه خارجی و بین المللی در زمینه همکاریهای علمی و فنی و مبادله فسیل و بقایای جانوران و گیاهان با تصویب شورای عالی قراردادهای لازم منعقد نماید.

ماده ۴۱ - وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و دانشگاهها و مؤسسات آموزشی و موزهها در مورد اجرای ضوابط مربوط به این فصل با سازمان همکاری و تشریک مساعی خواهند نمود.

ماده ۴۲ - سازمان، فسیلها و بقایای جانوران و گیاهان دوره های پیشین را که دانشگاهها و مؤسسات آموزشی و علمی کشور جهت تحقیقات و بررسی های علمی نیاز دارند در صورت امکان تأمین خواهد نمود.

فصل هشتم - بودجه و امور مالی سازمان

ماده ۴۳ - حذف شده است. ۱

ماده ۴۴ - حذف شده است. ۲

ماده ۴۵ - سازمان از لحاظ معاملات تابع قانون محاسبات عمومی و آیین نامه معاملاتی دولتی می باشد.

فصل نهم - متفرقه

ماده ۴۶ - اعطاء جایزه به اشخاص و مؤسساتی که به نحوی از انحاء به حفاظت و بهسازی محیط زیست خدماتی کرده اند، تابع مقرراتی است که به تصویب شورای عالی می رسد.

ماده ۴۷ - سازمان دامپزشکی کشور در زمینه کنترل بیماریهای واگیر بین جانوران وحشی و اهلی و سایر امور مربوط به بهداشت حیوانات طبق ضوابطی که توسط دو سازمان تنظیم می شود همکاریهای لازم را با سازمان معمول خواهد داشت.

۱- ضوابط موضوع بند به ماده ۳۸ در این مجموعه درج شده است.

۲- اصلاحیه شماره ۲۱۳۹۰ / ت ۱۲۴۱۵ ه مورخ ۱۳۷۴/۲/۱۰.

ماده ۴۸ - سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور ضوابط مذکور در ماده ۴۷ را در مورد صدور پروانه تعلیف مراعات و برحسب مورد در تنظیم و اجراء اینگونه ضوابط با سازمان همکاری خواهد نمود.

ماده ۴۹ - از زمان تصویب این اصلاحیه کلیه مواد مغایر با آن در آیین‌نامه اجرایی قانون شکار و صید مصوب ۱۳۴۶/۱۰/۹ لغو و آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست با اصلاحات به‌عمل آمده جایگزین آن می‌شود. ۱.

۲ - آیین‌نامه اجرایی قانون شکار و صید

(مصوب ۱۳۴۶/۱۰/۱۳)

فصل اول - تعاریف

ماده ۱ - جانوران وحشی به‌شرح زیر طبقه‌بندی می‌شوند :

الف - پستانداران وحشی

ب - پرندگان وحشی

پ - خزندگان وحشی

ث - آبزیان

ماده ۲ - شکار عبارت است از تیراندازی به پستانداران و پرندگان و خزندگان وحشی یا کشتن یا گرفتن یا تعقیب کردن آنها به هر کیفیت و وسیله و طریق.

ماده ۳ - صید عبارت است از کشتن یا گرفتن آبزیان قابل صید به هر کیفیت و وسیله و طریق یا تیراندازی به آنها.

ماده ۴ - منظور از حیوانات حمایت‌شده جانوران وحشی هستند که در شرف تکثیر یا در معرض خطر و یا نادر و نافع باشند.

ماده ۵ - جانوران زیانکار جانوران وحشی هستند که به مزارع و باغات و سایر حیوانات زیان و آسیب می‌رسانند.

ماده ۶ - حذف شده است.

ماده ۷ - حذف شده است.

ماده ۸ - حذف شده است.

ماده ۹ - فرق اختصاصی به محدوده‌ای از جنگل و مرتع و آب و آب‌بندان و کوهستان و زمین‌های بایر یا دایر اطلاق می‌شود که امتیاز شکار و صید در آن محدوده، با رعایت حقوق اشخاص و مقررات مربوط به حفظ و تکثیر و بهره‌برداری از حیوانات قابل شکار و صید پس از موافقت مقامات صلاحیتدار وزارت جهاد کشاورزی از طرف سازمان حفاظت محیط زیست برای مدت معین به اشخاص حقوقی یا حقیقی واگذار می‌گردد.

فصل دوم - مقررات مربوط به پارک ملی و منطقه حفاظت‌شده و قرق اختصاصی

ماده ۱۰ - حذف شده است.

ماده ۱۱ - حذف شده است.

ماده ۱۲ - حذف شده است.

ماده ۱۳ - حذف شده است.

ماده ۱۴ - حذف شده است.

ماده ۱۵ - شرایط و مقررات شکار و صید در مناطق حفاظت‌شده، هر سال از طرف سازمان تعیین و اعلام خواهد شد.

ماده ۱۶ - حقوق و تکالیف دارندگان پروانه قرق‌های اختصاصی از طرف شورایی حفاظت محیط زیست تعیین می‌شود.

فصل سوم - پروانه‌های شکار و صید و شرایط صدور آن.

۱- اصلاحیه به موجب آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست شماره ۸۱۸۰۴ مورخ ۱۳۵۴/۱۲/۴ هیأتوزیران.

۲- اصلاحیه به موجب آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست شماره ۸۱۸۰۴ مورخ ۱۳۵۴/۱۲/۴ هیأتوزیران.

۳- اصلاحیه به موجب آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست شماره ۸۱۸۰۴ مورخ ۱۳۵۴/۱۲/۴ هیأتوزیران.

۴- مواد ۱۰ تا ۱۴ به موجب مفاد فصل دوم آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست نسخ شده است.

ماده ۱۷ - پروانه‌های شکار و صید مذکور در قانون به صورت پروانه‌های عادی و ویژه و انتفاعی صادر می‌گردد.

ماده ۱۸ - پروانه عادی شکار و صید برای مواردی است که مشمول محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های چهارگانه زیر نباشد :

الف - محدودیت و ممنوعیت زمانی (فصول و ساعات)

ب - محدودیت و ممنوعیت مکانی (پارک ملی - منطقه حفاظت‌شده و قرق اختصاصی)

ج - محدودیت و ممنوعیت نوعی (حیوانات حمایت‌شده)

د - محدودیت و ممنوعیت طریقی (انواع اسلحه و مهمات و طرق و وسایل)

ماده ۱۹ - پروانه‌های عادی برحسب درخواست به متقاضیان شکار پستانداران و پرندگان و خزندگان وحشی و آبزیان قابل صید برای یک یا چند دسته یا مجموع آنها صادر می‌گردد.

شکار در مناطق حفاظت‌شده و قرق اختصاصی و همچنین شکار حیوانات حمایت‌شده با پروانه عادی ممنوع است.

ماده ۲۰ - برای شکار در پارک‌های ملی ۱ و مناطق حفاظت‌شده و قرق اختصاصی و همچنین

شکار حیوانات حمایت‌شده پروانه ویژه صادر می‌گردد.

ماده ۲۱ - پروانه‌های انتفاعی برحسب مورد برای شکار و صید که جنبه حرفه‌ای یا کسب یا تجارت داشته باشد و همچنین برای پرورش و تکثیر و خرید و فروش و صدور حیوانات قابل شکار و صید و اجزای آن صادر می‌شود.

ماده ۲۲ - حذف شده است.

فصل چهارم - سازمان

۱- باتوجه به ماده ۷ آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست، شکار در پارک‌های ملی عموماً ممنوع است.

ماده ۲۳ - حذف شده است.۱

ماده ۲۴ - حذف شده است.

ماده ۲۵ - حذف شده است.۲

فصل پنجم - نحوه همکاری وزارتخانه‌ها و سایر سازمانهای وابسته به دولت با سازمان حفاظت محیط زیست

ماده ۲۶ - وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و سازمانهای وابسته به دولت باید در مواردی که سازمان حفاظت محیط زیست تشخیص دهد طرح‌های مربوط به سدسازی - کانال‌سازی - تغییر و انحراف مسیر رودخانه‌ها - ساختمان پلها - قطع جنگل - اجاره مراتع دولتی - دفع آفات و سایر موارد مشابه که از لحاظ حفظ نسل جانوران وحشی زیان‌آور است، نظر سازمان مزبور را در حدود امکان مورد توجه قرار دهند.

ماده ۲۷ - وزارت آموزش و پرورش و کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزشی و فرهنگی کشور با سازمان برای تأسیس موزه‌های تاریخ طبیعی و حیوان‌شناسی و تنظیم و اجرای برنامه‌های آموزشی حمایت حیوانات همکاری خواهند نمود.

ماده ۲۸ - سازمان تذکر لازم به مقامات صلاحیتدار در مورد منبع و محدودیت ورود و خرید و فروش و استعمال هرگونه اسلحه و مهمات شکاری و اجزای آن و همچنین سایر وسایل شکار و صید را که برای حفظ نسل جانوران وحشی مضر تشخیص دهد. خواهد داد و مقامات مذکور با رعایت مقررات قانون و حقوق اشخاص همکاری لازم را با سازمان حفاظت محیط زیست خواهند کرد.

ماده ۲۹ - مقامات مسئول در صورتی مبادرت به صدور یا تمدید اعتبار پروانه‌های حمل اسلحه شکاری می‌نمایند که متقاضی طبق مقررات شکار دارای پروانه معتبر شکار باشد.

۱- با اجرای فصل چهارم آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مواد ۲۳ و ۲۴ این آیین‌نامه قابل اجرایی‌باشد.

۲- به فصل ششم آیین‌نامه اجرایی، قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مواد ۲۷ تا ۳۴ مراجعه شود.

ماده ۳۰ - وزارت دفاع و سایر مقامات صلاحیتدار به تقاضای سازمان حفاظت محیط زیست پروانه‌های حمل اسلحه کسانی را که برخلاف مقررات شکار عمل نمایند، لغو خواهد نمود.

فصل ششم - مقررات خرید و فروش، عرضه و نگهداری، واردات و صادرات تکثیر و پرورش جانوران وحشی

ماده ۳۱ - خرید و فروش - عرضه و نگهداری و حمل و صدور کلیه جانوران وحشی زنده و کشته و اجزاء آنها بدون تحصیل پروانه از سازمان حفاظت محیط زیست ممنوع است به استثنای آنچه از طرف شورای عالی حفاظت محیط زیست مجاز اعلام شده باشد.

ماده ۳۲ - ترخیص حیوانات و پرندگان وحشی زنده و تخم این قبیل پرندگان از گمرک موکول به موافقت سازمان و ارائه گواهی مبنی بر سالم بودن حیوانات از مقامات صلاحیتدار دامپزشکی مبدأ صدور است.

ماده ۳۳ - تکثیر و پرورش جانوران وحشی و آبزیان با رعایت قانون تشکیل وزارت منابع طبیعی مستلزم تحصیل پروانه از سازمان حفاظت محیط زیست است که باتوجه به نکات زیر صادر می‌گردد.

الف - محل تأسیسات تکثیر و پرورش به تشخیص سازمان نباید مخل بهداشت و آسایش و ایمنی عمومی و یا موجب وارد شدن خسارات به جنگلها و مراتع و آلوده شدن آبهای عمومی و همچنین ایجاد خطر بیماری یا تضعیف نژاد برای حیوانات و آبزیان باشد.

ب - طرح عملیات و نقشه ساختمانها باید مورد تأیید سازمان باشد.

ماده ۳۴ - سازمان از صدور پروانه تکثیر و پرورش حیوانات وحشی و آبزایی که موجب تضعیف نژاد یا ایجاد خطر برای جانوران وحشی کشور گردد، خودداری خواهد نمود.

ماده ۳۵ - دارندگان پروانه تکثیر و پرورش باید رعایت اصول بهداشت و آسایش و ایمنی عمومی و عدم آلودگی آبها و سایر موارد مندرج در این آیین نامه را بنمایند.

ماده ۳۶ - رهانمودن حیوانات و پرندگان وحشی تکثیرشده بدون اجازه سازمان ممنوع است.

۳ - آیین نامه اجرایی شکار ویژه
(مصوب ۱۳۸۱/۱/۳۱)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۴ بنا به پیشنهاد شماره ۱۴۰۶۴ - ۵۲ مورخ ۱۳۸۰/۴/۱۶ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آیین نامه اجرایی شکار ویژه را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱ - اجرای برنامه شکار توسط مقامات عالی رتبه کشورهای خارجی در ایران از شمول ضوابط و دستورالعملهای عمومی شکار مستثنی بوده و تابع مقررات این آیین نامه می باشد. کلیه دستگاههای دولتی و مراجع ذیربط موظف به رعایت این مقررات می باشند.

تبصره - در صورت ابهام در تشخیص مقامات و شخصیت های موضوع این ماده نظر وزارت امور خارجه مناط اعتبار است.

ماده ۲ - سازمان حفاظت محیط زیست به عنوان مرجع ذیصلاح در امر حفاظت و بهره برداری پایدار از حیات وحش و محیط زیست کشور باتوجه به وضعیت و جمعیت گونه های قابل شکار و حمایت شده و شرایط اکولوژیک و ظرفیت قابل تحمل محیط برای بهره برداری، تعداد مجاز و سهمیه قابل شکار در یک فصل شکار را معین و بر آن اساس پروانه ویژه شکار را در چارچوب قوانین و مقررات شکار و صید و تعهدات بین المللی جمهوری اسلامی ایران صادر خواهد کرد.

تبصره - در مورد جانوران وحشی غیر حمایت شده، سازمان مذکور پروانه عادی شکار را به تعداد مورد نیاز بدون رعایت سهمیه و اعمال محدودیت ویژه برای مقامات مذکور این آیین نامه صادر خواهد کرد.

ماده ۳ - درخواستهای شکار مقامات کشورهای خارجی بدوآ باید از طریق وزارت امور خارجه از جهت احراز موقعیت درخواست کنندگان به عنوان مقامات مذکور در ماده (۱) این آیین نامه مورد بررسی و تأیید قرار گرفته و در صورتی که به تشخیص سازمان حفاظت محیط زیست اجرای برنامه شکار از لحاظ وجود سهمیه شکار و عدم مواجهه با فصل ممنوعیت شکار در کشور بلامانع باشد سازمان مذکور براساس معرفی و تأیید وزارت امور خارجه پروانه شکار ویژه را با تعیین زمان، مکان و تعداد مجاز شکارچیان به نام معرفی شدگان صادر خواهد نمود.

تبصره - در صورتی که سایر مراجع و مقامات کشور نیز در جریان درخواست مقامات مذکور در ماده یک این آیین نامه برای شکار در ایران باشند باید مراتب را به وزارت امور خارجه منعکس نمایند تا از آن طریق بررسی و اقدام شود.

ماده ۴ - وزارت امور خارجه ترتیبی اتخاذ خواهد نمود تا سفارتخانه ها و نمایندگی های جمهوری اسلامی ایران نسبت به آشناسازی و توجیه مقامات و اشخاص مذکور در ماده یک این آیین نامه به منظور رعایت کامل قوانین و مقررات دولت جمهوری اسلامی ایران از جمله مقررات و ضوابط شکار و صید اهتمام لازم را به عمل آورند. سازمان حفاظت محیط زیست، قوانین و مقررات محیط زیست و شکار و صید و سایر ضوابط مرتبط با شکار ویژه را به شکل مناسب و قابل استفاده برای مقامات خارجی تهیه و در اختیار وزارت امور خارجه قرار خواهد داد.

ماده ۵ - به منظور هماهنگی در حسن اجرای این آیین نامه و رعایت مصالح و منافع جمهوری اسلامی ایران به ویژه حفظ اعتبار و شئون دولت در مجامع و کنوانسیون های بین المللی و همچنین انطباق برنامه شکار مقامات و اشخاص مذکور در ماده (۱) با مقررات و شرایط زیست محیطی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور و

اولویت‌بندی پذیرش متقاضیان کمیته هماهنگی متشکل از معاونان وزارتخانه‌های امور خارجه، کشور، اطلاعات، رییس کمیسیون مشترک با کشور مربوط، سازمان حفاظت محیط زیست و استاندار استان مربوط تشکیل می‌شود.

صدور مجوز و پروانه ویژه شکار توسط سازمان حفاظت محیط زیست و قبول درخواست مقامات مذکور و انجام تشریفات دعوت و پذیرایی از آنان پس از طرح موضوع در کمیته یادشده و تبادل نظر و هماهنگی‌های لازم صورت خواهد گرفت.

تبصره - مسئولیت و محل استقرار دبیرخانه کمیته هماهنگی در سازمان حفاظت محیط زیست خواهد بود و سازمان یادشده موظف است ظرف یک هفته از تاریخ وصول درخواست نسبت به تشکیل جلسه اقدام نماید، در غیر اینصورت وزارت امور خارجه نسبت به تشکیل جلسه اقدام خواهد نمود.

ماده ۶ - مقامات و اشخاص دارنده مجوز شکار ویژه و همراهان آنان موظفند کلیه قوانین و مقررات دولت جمهوری اسلامی ایران و ضوابط و مقررات شکار و صید از قبیل تعداد و محل مجاز شکار یا ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های اعلام شده را کاملاً رعایت نمایند. در صورت عدم توجه به مقررات مذکور، سازمان حفاظت محیط زیست با هماهنگی و همکاری دستگاه‌های ذیربط (وزارت امور خارجه، وزارت کشور و وزارت اطلاعات) ترتیبی اتخاذ خواهد نمود تا ضمن متوقف شدن برنامه شکار و خروج مقامات شکارچی و همراهان آنان از شکارگاه، مراتب تخلف از مقررات و ضوابط شکار به اطلاع آنان رسیده، پذیرش درخواست و تصویب برنامه‌های شکار آنان برای سالهای آتی نیز منتفی گردد.

ماده ۷ - به منظور جلوگیری از تخریب محیط زیست و ممانعت از بروز آثار نامطلوب زیست محیطی، فرهنگی و اجتماعی و کاهش تأثیرات منفی ناشی از حضور و اقدامات وسیع و چشمگیر هیأت‌های بزرگ شکارچی به ویژه مقامات کشورهای عربی در مناطق و شکارگاه‌های جنوبی کشور، ورود و حضور هیأت‌های بزرگ شکارچی در شکارگاه‌ها ممنوع بوده، نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران موظفند محدودیت

شکارچیان و همراهان آنان و تعداد مشخص و محدوده شکارچی را که در کمیته هماهنگی معین و به وزارت امور خارجه اعلام خواهد شد به اطلاع مقامات متقاضی شکار برسانند.

تبصره - کلیه استانداری‌ها و سایر دستگاههای ذیربط در استانها موظف به رعایت مفاد این آیین‌نامه و همکاری با دستگاههای موضوع ماده (۵) آیین‌نامه می‌باشند.

ماده ۸ - اجرای برنامه شکار در قرق‌های اختصاصی سازمان، تابع مقررات جداگانه‌ای است که به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست می‌رسد.

۴ - آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا

(مصوب ۱۳۷۹/۶/۲۸)

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - عبارات و اصطلاحاتی که در این آیین‌نامه به کار رفته است، به شرح زیر تعریف می‌شوند.

الف - قانون: قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ مجلس شورای اسلامی

ب - سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست.

پ - مواد آلوده‌کننده هوا: هر نوع ماده گازی، بخار، مایع، جامد و یا مجموعه ترکیبی از آنها که در هوای آزاد پخش و باعث آلودگی هوا و یا موجب تشدید آلودگی آن شود و با ایجاد بوهای نامطبوع نماید از قبیل دود، دوده، ذرات معلق، اکسیدهای گوگرد، اکسیدهای ازت، منواکسید کربن، اکسیدکننده‌ها، هیدروکربنها، اسیدها، آمونیاک و نظایر آن.

ت - گواهینامه مخصوص: تأییدیه کتبی مراکز معاینه مبنی بر رعایت حد مجاز آلودگی توسط وسایل نقلیه موتوری که به صورت برچسب صادر و بر روی وسایل نقلیه مذکور الصاق می‌شود. این گواهینامه می‌تواند علاوه بر رعایت حد مجاز آلودگی، رعایت ضوابط ایمنی را دربرداشته باشد.

ث - آلوده‌کننده: هر شخص حقیقی که اداره یا تصدی منابع مولد آلودگی را خواه برای خود، خواه به نمایندگی از طرف شخص یا اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر برعهده داشته و یا شخصاً و به طرق مختلف عامل ایجاد آلودگی باشد.

ماده ۲ - منابع آلوده‌کننده هوا غیر از کارخانه‌ها و کارگاههای موضوع آیین‌نامه اجرایی فصل سوم قانون به شرح زیر طبقه‌بندی می‌شوند:

الف - وسایل نقلیه موتوری: هر نوع وسیله‌ای که با موتورهای درونسوز حرکت می‌کند و برای حمل‌ونقل مورد استفاده قرار می‌گیرد و در صورت به‌کارانداختن منشأ ایجاد یک یا چند ماده آلوده‌کننده می‌گردد.

ب - منابع تجاری، خانگی و منابع متفرقه:

۱ - منابع تجاری به محلهای مشخصی اطلاق می‌شود که برای انجام فعالیتهای مختلف تجاری و خدماتی و نگهداری و عرضه تولیدات و کالا و خدمات مورد استفاده قرار می‌گیرد و بدون اینکه محدود به موارد زیر گردد، برحسب نوع فعالیت خدماتی و یا تجاری شامل گروههای زیر می‌گردد:

گروه اول - هتلها، مهمانخانه‌ها، رستورانها، شیرینی‌پزیها، نانواپیها، گرمابه‌ها و امثال اینها.

گروه دوم - دامداریها، مرغداریهای صنعتی، کشتارگاهها، مؤسسات نگهداری حیوانات و امثال آن.

گروه سوم - بیمارستانها، مراکز درمانی و بهداشتی، آزمایشگاهها و امثال اینها.

۲ - منابع خانگی، از قبیل منازل و واحدها و مجتمعهای مسکونی به مکانی اطلاق می‌شود که صرفاً جهت سکونت مورد استفاده واقع می‌شود.

۳ - منابع متفرقه عبارتست از منابعی غیر از کارخانه‌ها، کارگاهها، وسایل نقلیه موتوری و منابع تجاری و خانگی و هر عملی که ایجاد آلودگی هوا نماید از قبیل آتش‌سوزی زباله‌ها و انباشتن مواد زاید و متعفن در هوای آزاد.

ماده ۳ - سازمان موظف است نسبت به شناسایی و تعیین نوع و میزان مواد آلوده‌کننده هوا به طرق مقتضی ازجمله اخذ اطلاعات، مدارک لازم و در صورت لزوم بازدید و بازرسی اقدام نماید.

تبصره - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مکلفند آمار، اطلاعات و اسناد و مدارک مورد نیاز سازمان را که در جهت اجرای قانون و این آیین‌نامه درخواست می‌شود، در اختیار سازمان قرار دهند.

فصل دوم - وسایل نقلیه موتوری

ماده ۴ - شرایط ایجاد مراکز معاینه وسایل نقلیه موتوری اعم از بنزینی، گازسوز و تجهیزات آن توسط سازمان با هماهنگی وزارتخانه‌های کشور و صنایع تنظیم و ابلاغ خواهد شد.

تبصره - سازمان مجاز است در جهت حصول اطمینان از روند مطلوب در اجرای ماده (۵) قانون و عملکرد صحیح مراکز معاینه نسبت به اخذ آمار و اطلاعات هر یک از مراکز مزبور از طریق شهرداری‌های ذیربط و انجام معاینات و آزمایشهای موردی از برخی وسایل نقلیه موتوری که توسط مراکز یادشده مورد آزمایش قرار گرفته و گواهی زیست محیطی دریافت داشته‌اند، اقدام نماید.

ماده ۵ - رانندگان وسایل نقلیه موتوری مکلفند برچسب حاوی گواهینامه مخصوص را در محل مناسبی که توسط مراکز معاینه تعیین می‌شود، برروی شیشه اتومبیل خود نصب نمایند.

ماده ۶ - طبق زمان‌بندی مصوب شورایی عالی ترافیک از تردد وسایل نقلیه موتوری که فاقد برچسب موضوع ماده (۵) باشند، در شهرهای تهران، اصفهان، مشهد، تبریز، شیراز، اراک، اهواز و کرج توسط مأموران انتظامی (مأموران راهنمایی و رانندگی) جلوگیری شده و رانندگان وسایل نقلیه مذکور مطابق ماده (۲۸) قانون محکوم خواهند شد.

تبصره ۱ - وسایل نقلیه مذکور تا هنگام رفع موجبات آلودگی و انجام معاینه فنی مجدد و دریافت گواهینامه، اجازه تردد نخواهند داشت.

تبصره ۲ - شمول مقررات این ماده به سایر شهرها بنا به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست خواهد بود.

تبصره ۳ - از تردد موتورهای دوزمانه براساس زمانبندی که سازمان تعیین می‌کند در شهرهای یادشده جلوگیری خواهد شد.

فصل سوم - منابع تجاری و متفرقه

ماده ۷ - در اجرای ماده (۷) قانون، دستورالعمل مربوط به مواقع اضطراری هوا توسط سازمان و سایر دستگاههای ذیربط تهیه و توسط وزارت کشور ابلاغ می‌شود.

ماده ۸ - سازمان پس از شناسایی و طبقه‌بندی منابع تجاری، خانگی و منابع متفرقه، آن دسته از منابع مذکور را که آلودگی آنها بیش از حد مجاز می‌باشد، مشخص و مراتب را با تعیین نوع و میزان آلودگی به مسئولان و یا صاحبان منابع فوق‌الذکر اعلام خواهد کرد تا در مهلت معین و مناسبی که توسط سازمان تعیین می‌شود، نسبت به رفع آلودگی اقدام نمایند.

ماده ۹ - بیمارستانها، درمانگاهها و مراکز بهداشتی و درمانی و سایر مراکز مجاز که به‌منظور امحای زباله‌های خود از روش سوزاندن استفاده می‌نمایند، مکلفند از دستگاه زباله‌سوز مناسب که استانداردهای آلودگی هوا را رعایت نماید، استفاده کنند.

ماده ۱۰ - سازمان مجاز است در اجرای ماده (۲۳) قانون، در مناطقی که گاز شهری در دسترس می‌باشد، برای اشخاص حقیقی و حقوقی که با عدم استفاده از گاز موجبات آلودگی هوا را فراهم می‌سازند، اخطاریه صادر و مهلت مناسبی را جهت رفع آلودگی تعیین نماید.

۵ - آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده (۶) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا

(مصوب ۱۳۸۱/۴/۵)

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - در این آیین‌نامه عبارات و اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به‌کار

می‌روند :

الف - محدوده ممنوعه تردد: محدوده جغرافیایی داخل شهری است که عبور و مرور برای تمام یا برخی از وسایل نقلیه در آن ممنوع است.

ب - ساعات ممنوعه تردد: ساعاتی از شبانه روز است که عبور و مرور تمام یا برخی از وسایل نقلیه در آن ساعات ممنوع است.

ج - وسایل نقلیه عمومی: وسایل نقلیه‌ای که در مالکیت یا در اختیار یا نظارت مراجع دولتی یا عمومی بوده و در شبکه حمل و نقل عمومی شهری به کار گرفته می‌شود.

د - خودروهای آزاد: خودروهایی هستند که بدون نیاز به مجوز، مجاز به حرکت در محدوده می‌باشند و شامل خودروهای امدادی (پلیس، آتش‌نشانی، آمبولانس و...) اتوبوس‌های شرکت واحد اتوبوسرانی، تاکسی‌های پلاک نارنجی و تاکسی‌های خطی فقط در مسیر تعیین شده می‌باشند.

ه - خودروهای مجاز: خودروهایی هستند که در صورت داشتن مجوز، مجاز به حرکت در محدوده می‌باشند.

فصل دوم - نحوه اعمال محدودیت و صدور مجوز تردد و چگونگی نظارت بر اجرای محدودیت‌ها

ماده ۲ - شهرهای مشمول محدودیت یا ممنوعیت تردد وسایل نقلیه موضوع آیین‌نامه در نقاطی که بنا به اعلام سازمان حفاظت محیط زیست، آلودگی هوا ناشی از تردد وسایل نقلیه موتوری بیش از حد مجاز بوده و سهم وسایل نقلیه موتوری و تردد شهری در آلودگی هوای آنها بیش از سایر منابع آلوده‌کننده باشد، به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست با شهرداری‌های مربوط با نیروی انتظامی و تصویب شورای هماهنگی ترافیک استان مربوط تعیین می‌شوند.

تبصره ۱ - وزیر کشور به عنوان نماینده ویژه رئیس جمهور برای تعیین ساعات و محدوده ممنوعه تردد و نیز وسایل نقلیه مجاز موضوع تبصره ماده (۶) قانون جلوگیری از آلودگی هوا تعیین می‌شود.

تبصره ۲ - هرگونه سیاستگذاری و اتخاذ تصمیم در خصوص تعیین محدوده، ساعات ممنوعیت، تعداد و نوع خودروهای آزاد و مجاز، مدت اعتبار و نوع مجوز تردد و امثال آن در تهران بنا به پیشنهاد شورای هماهنگی ترافیک استان و تصویب وزیر کشور، تعیین می‌گردد.

تبصره ۳ - اعمال هرگونه ممنوعیت و محدودیت تردد باید همزمان با پیش‌بینی تسهیلات حمل‌ونقل عمومی لازم برای مردم در آن محدوده باشد.

ماده ۳ - عبور و مرور وسایل نقلیه مجاز در محدوده و ساعات ممنوعه که مطابق تبصره‌های ماده (۲) تعیین می‌شود منوط به اخذ مجوز تردد از شهرداری مربوط است.

تبصره - بهای مجوزهای صادره، توسط سازمان حمل و نقل ترافیک تعیین می‌شود.
ماده ۴ - در مواقع اضطراری موضوع ماده (۷) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا - مصوب ۱۳۷۴ - مجوزهای تردد صادر شده پس از اطلاع از طریق رسانه‌های همگانی، به گونه‌ای که اعلام خواهد شد، به طور موقت از درجه اعتبار ساقط می‌شوند.

ماده ۵ - شهرداری‌های کشور مکلف هستند از طریق انتشار آگهی در رسانه‌های همگانی، مردم را از محدوده‌ها و ساعات ممنوعه تردد آگاه نمایند و با نصب تابلوهای ویژه با هماهنگی اداره راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در مبادی ورودی محدوده ممنوعه، هشدارهای لازم را به عموم افراد بدهند.

ماده ۶ - نیروی انتظامی موظف است با نصب تابلو عبور ممنوع در مبادی ورودی به محدوده ممنوعه، از تردد وسایل نقلیه فاقد مجوز موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه در ساعات و محدوده ممنوعه مورد نظر جلوگیری کند و با متخلفین برابر مقررات مربوط رفتار نماید، همچنین موارد استثناء را بر روی تابلوهای نصب‌شده، اعلام کند.

فصل سوم - ساماندهی حمل و نقل شهری

ماده ۷ - به منظور کاهش تعداد و طول سفرهای روزانه شهری، کاهش مراجعات حضوری به دستگاههای اجرایی، کاهش شلوغی و تراکم ترافیک و ترویج فرهنگ استفاده از وسایل حمل‌ونقل همگانی در شهرهای بزرگ کشور، شورای عالی هماهنگی

ترافیک شهرهای کشور موظف است با همکاری سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و سایر وزارتخانه‌ها و سازمانها به تناسب موضوع، راهکارهای مناسب را در جهت غیرمتمرکزکردن خدمات اداری و بانکی در امور غیرستادی، توزیع ساعات شروع و اتمام کار (مدارس، ادارات، بانکها، بازار و غیره)، تفویض اختیار امور قابل واگذاری به ادارات تابعه، هدایت شهرداری‌ها به ایجاد مجتمع‌های خدمات محله و مناطق شهری و افزایش تعداد شعب ادارات و ارگانهای جاذب سفر به تناسب نیاز جمعیت شهرها و نظایر آن را تدوین و تصویب نماید. همچنین به منظور کاهش آلودگی هوا ناشی از تردد وسایل نقلیه موتوری و تقلیل سفرهای غیرضرور شهری با هماهنگی وزارت پست و تلگراف و تلفن ترتیبی اتخاذ کند تا کلیه دستگاههای دولتی و مؤسسات عمومی به‌ویژه ارایه‌دهندگان خدمات عمومی، به‌طور سالانه درصدی از مراجعات حضوری ارباب رجوع خود را با استفاده از شبکه پست، پست بانک، مخابرات، شبکه اطلاع‌رسانی الکترونیکی و جایگزینی اطلاع‌رسانی و به‌کارگیری شیوه مکاتبه به‌جای مراجعه، پاسخگویی کنند.

تبصره - میزان کاهش مراجعات و فهرست انواع خدمات قابل ارایه از راههای یادشده، در هر سال به پیشنهاد شورای عالی هماهنگی ترافیک و یا هماهنگی دستگاههای ذیربط تهیه و به تصویب شورای عالی اداری می‌رسد.

ماده ۸ - به‌منظور افزایش ظرفیت ناوگان حمل‌ونقل داخل شهری، دولت سالانه تسهیلات مناسب را در اختیار وزارت کشور (شرکت‌ها و سازمانهای اتوبوسرانی و حمل‌ونقل ریلی شهری) قرار می‌دهد تا با استفاده از آن تسهیلات، به ظرفیت موجود ناوگان اضافه شود. شهرداری‌های کشور مکلف هستند تا رسیدن به ظرفیت مطلوب سالانه حداقل ده درصد (۱۰٪) به مجموع ظرفیت ناوگان موجود اضافه نمایند.

وزارت صنایع و معادن مکلف است به‌منظور پاسخگویی به نیاز ناوگان حمل‌ونقل شهری، افزایش ظرفیت تولیدات خود را در زمینه وسایل نقلیه عمومی در اولویت قرار دهد.

ماده ۹ - به منظور اعمال سیاست‌های هماهنگ، تعیین خط‌مشی لازم، هدایت و نظارت بر تغییر سوخت خودروها از فراورده‌های نفتی آلاینده به گاز طبیعی و دیگر سوخت‌های نوین، شورایعالی هماهنگی ترافیک شهری کشور با همکاری ارگان‌های مرتبط اقدام‌های لازم را معمول خواهند نمود.

تبصره: در جلسات شورایعالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور که موضوع هدایت و نظارت بر تغییر سوخت خودروها از فراورده‌های نفتی و آلاینده به گاز طبیعی و دیگر سوخت‌های نوین مطرح است از نماینده وزارت نفت با حق رأی دعوت به عمل آید.

ماده ۱۰ - به منظور کاهش آلودگی هوا در تهران و شهرهای بزرگ، دستگاه‌های اجرایی، شهرداری‌ها، نیروهای نظامی و انتظامی موظفند نسبت به تبدیل به گازسوز نمودن (گاز طبیعی) تدریجی وسایل نقلیه تحت اختیار خود، براساس زمانبندی مشخص اقدام نمایند. سازمان حفاظت محیط زیست کشور موظف است گزارش سالانه عملکرد دستگاه‌ها را به دولت گزارش نماید. این اقدام در مورد نیروهای مسلح با هماهنگی و موافقت ستاد کل نیروهای مسلح انجام می‌شود.

ماده ۱۱ - وزارت نفت مکلف است به منظور به حداقل رساندن آلودگی ناشی از سوخت‌های فسیلی نسبت به تولید و عرضه گازوئیل با استاندارد بین‌المللی به کمتر از 500 PPM (گوگرد)، در حد نیاز اقدام نماید.

تبصره - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است برای به اجرا درآمدن مفاد این ماده اعتبارات لازم را در بودجه سالانه کشور پیش‌بینی نماید.

ماده ۱۲ - سازمان صداوسیما مکلف است با همکاری دستگاه‌های ذیربط، برنامه‌هایی را در راستای نمایاندن مزایای تغییر سوت مصرفی وسایل نقلیه از نظر اقتصادی و زیست‌محیطی، همچنین برنامه‌های آموزشی متضمن ملاحظات ایمنی مربوط به گازسوز شدن را از طریق صدا و سیما، به عموم مردم ارایه نماید.

ماده ۱۳ - مؤسسه تحقیقات و استانداردهای صنعتی ایران مکلف است بررسی‌های لازم در مورد تدوین استانداردهای ایمنی گازسوزکردن وسایل نقلیه را انجام و نتیجه جهت اجرا به مراجع ذیربط ارایه نماید. مراجع ذیربط در تولید و اصلاح سیستم سوخت وسایل نقلیه موظف به رعایت استاندارد مزبور می‌باشند.

ماده ۱۴ - از تاریخ لازم‌الاجراشدن این تصویب‌نامه، صدور مجوز سرمایه‌گذاری جدید و یا توسعه واحدهای تولیدی موتورهای دوزمانه ممنوع و وزارت صنایع و معادن موظف است تمامی تولیدکنندگان داخلی موتورسیکلت‌های یادشده را مکلف نماید حداکثر تا دو سال از زمان لازم‌الاجراشدن این آیین‌نامه، تولید خود را با استانداردهای زیست‌محیطی تطبیق و نوع موتور چهارزمانه را جایگزین نمایند.

تبصره - تردد موتورهای دو زمانه پس از دو سال از لازم‌الاجراشدن این تصویب‌نامه در هفت شهر بزرگ کشور ممنوع است.

ماده ۱۵ - از تاریخ لازم‌الاجراشدن این آیین‌نامه، واردات موتورسیکلت‌های دو زمانه ممنوع است.

۷ - آیین‌نامه اجرائی نحوه جلوگیری از آلودگی صوتی

(مصوب ۱۳۷۸/۴/۱)

(به استناد ماده ۲۷ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا)

ماده ۱ - تعاریف

۱ - صدا یا صوت عبارت است از امواج طولی که از ارتعاش سریع اجسام و مواد اعم از جامد، مایع و گاز تولید می‌شود.

۲ - آلودگی صوتی عبارت است از پخش و انتشار هرگونه صوت و صدا و ارتعاش بیش از حد مجاز و مقرر در فضای باز (غیر سرپوشیده).

۳ - حد مجاز آلودگی صوتی که استاندارد آلودگی صوتی هم نامیده می‌شود، عبارت است از میزان و مشخصات ویژه‌ای که با توجه به اصول حفاظت محیط زیست

و بر مبنای واحد اندازه‌گیری صدا برای منابع مولد آلودگی صوتی و فضای مورد انتشار و محیط‌های مختلف تعیین می‌شود.

۴ - واحد اندازه‌گیری شدت صدا یا صوت «دسی بل» می‌باشد. که در شبکه وزنی (A) اندازه‌گیری می‌گردد.

۵ - عامل آلودگی صوتی که به اختصار عامل آلودگی نیز نامیده می‌شود، عبارت است از هر شخص حقیقی که اداره یا تصدی منابع ثابت و هدایت منابع سیار مولد آلودگی صوتی را خواه برای خود، یا به نمایندگی از طرف شخص یا اشخاص حقیقی یا حقوقی دیگر بر عهده داشته و یا شخصا به طرق مختلف عامل ایجاد آلودگی است.

۶ - منابع و کانون‌های آلودگی صوتی که به اختصار منابع آلوده کننده نامیده می‌شود، عبارتند از :

الف - نیروگاهها و پالایشگاهها.

ب - کارخانه‌ها و کارگاهها.

ج - وسایل نقلیه موتوری اعم از هوایی، دریایی، زمینی و زیر زمینی.

د - فرودگاهها، پایانه‌های حمل و نقل و توقفگاههای دائمی وسایل نقلیه موتوری.

ه - تعمیرگاههای وسایل نقلیه موتوری و آن دسته از واحدهای صنفی که فعالیت‌های آنها با آلودگی صوتی ملازمه دارد.

و - میادین تیر و محلهای تمرین نظامی.

ز - سایر منابع مانند ژنراتورها و موتورهای تولید برق، استقرار بلندگوها در اماکن عمومی و محوطه‌های غیرسروپوشیده، مباشرت به هر عمل یا ترک عمل - که ایجاد آلودگی صوتی نماید.

۷ - منظور از سازمان، سازمان حفاظت محیط زیست و مقصود از قانون، قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا - مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ - می‌باشد.

ماده ۲ - مبادرت به هر گونه اقدامی که موجبات آلودگی صوتی را فراهم نماید ممنوع می‌باشد. حد مجاز یا استاندارد آلودگی صوتی توسط سازمان حفاظت محیط

زیست با همکاری دستگاههای ذیربط تهیه و به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست می‌رسد.

ماده ۳ - سازمان ضمن شناسایی منابع و کانون‌های آلودگی موضوع بند (۶) ماده (۱) این آیین‌نامه و تعیین میزان آلودگی آنها براساس استانداردهای موضوع ماده (۲) مراتب را به عامل یا عاملین منابع مذکور اعلام نموده و مهلت مناسبی را برای رفع آلودگی تعیین می‌کند.

عاملین منابع صوتی مذکور مکلفند در مهلت مناسب تعیین شده حسب مورد نسبت به رفع آلودگی صوتی اقدامی نمایند.

تبصره - روشهای سنجش میزان آلودگی صوتی و شرایط ارائه نتایج مربوط توسط سازمان تعیین و بنا به مورد به عاملین اعلام خواهد شد.

ماده ۴ - در صورتی که عاملین آلودگی در کارخانجات و کارگاهها در پایان مهلت مقرر نسبت به رفع آلودگی صوتی اقدام ننمایند، از فعالیت اینگونه منابع به ترتیب مقرر در ماده (۱۶) قانون ممانعت به عمل خواهد آمد.

ماده ۵ - سازمان مجاز است در اجرای وظایف قانونی خود و اطمینان از رعایت مفاد قانون و این آیین‌نامه هر زمان که لازم بداند هر یک از منابع آلوده‌کننده را بازرسی نماید.

تبصره - با عاملین و یا هر شخص دیگری که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم از انجام بازرسی و یا تعیین میزان آلودگی صوتی جلوگیری نموده و یا از ارائه آمار و اطلاعات مورد نیاز سازمان خودداری نماید طبق ماده (۳۰) قانون رفتار خواهد شد.

ماده ۶ - مراکز معاینه و آزمایش وسایل نقلیه موتوری موضوع ماده (۵) قانون موظفند انواع وسایل نقلیه موتوری مورد بازدید را از جهت استانداردها و حد مجاز آلودگی صوتی نیز تحت آزمایش و معاینه قرار دهند.

ماده ۷ - به‌کارانداختن و تردد هرگونه وسیله نقلیه موتوری مولد آلودگی صوتی ممنوع می‌باشد. نیروی انتظامی از تردد هر نوع وسیله نقلیه موتوری فاقد گواهینامه

موضوع ماده (۶) ممانعت به عمل آورده و عاملین یا رانندگان اینگونه وسایل نقلیه را به مجازات‌های مقرر در ماده (۳۲) قانون محکوم خواهند نمود.

ماده ۸ - تولیدکنندگان، سازندگان و واردکنندگان وسایل نقلیه موتوری موظفند هنگام ساختن و تولید یا واردکردن وسایل نقلیه موتوری و قطعات آنها (انباره اگزوز - لاستیک - بوق - لنت ترمز، انواع یاتاقان و بلبرینگ) استانداردها و حد مجاز آلودگی صوتی حاصل از اینگونه منابع را که توسط سازمان در اختیار آنان قرار خواهد گرفت، رعایت نمایند.

ماده ۹ - کلیه هواپیماهایی که در ایران ثبت می‌شوند و یا در آسمان ایران به پرواز درمی‌آیند. یا در فرودگاه‌های آن تردد می‌نمایند. ملزم به رعایت ضوابط و استانداردهای سازمان هوانوردی بین‌المللی (ICAO - ۱۹۷۴) می‌باشند.

تبصره ۱ - نظارت بر اجرای این ماده برعهده سازمان هواپیمایی کشوری است.

تبصره ۲ - رسیدگی به شکایت‌های واصله به سازمان حفاظت محیط زیست از طریق سازمان هواپیمایی انجام خواهد شد.

ماده ۱۰ - احداث و توسعه و تغییر محل فرودگاهها، پایانه‌های حمل‌ونقل و توقفگاههای دایمی وسایل نقلیه موتوری سنگین موکول به انجام ارزیابی زیست‌محیطی براساس الگوی مصوب شورای عالی حفاظت محیط زیست و تأیید سازمان حفاظت محیط زیست برای استقرار در محل مناسب از جهت رعایت حد مجاز آلودگی صوتی می‌باشد.

تبصره: انجام ارزیابی زیست‌محیطی در فرودگاهها، با همکاری سازمان هواپیمایی کشوری انجام خواهد شد.

ماده ۱۱ - استقرار و فعالیت تعمیرگاههای وسایل نقلیه موتوری و واحدهای صنفی آلوده‌کننده موضوع بند «ه» ردیف (۶) ماده (۱) این آیین‌نامه موکول به رعایت حد مجاز آلودگی صوتی می‌باشد.

عاملین اینگونه منابع آلوده‌کننده موظفند حد مجاز آلودگی صوتی مربوط را رعایت نمایند در غیر اینصورت به مجازاتهای مقرر در ماده ۳۲ قانون محکوم خواهند شد.

ماده ۱۲ - در صورتی که رفع آلودگی صوتی ناشی از فعالیت منابع آلوده‌کننده موضوع بند (۶) ماده (۱) این آیین‌نامه که در داخل محدوده شهرها و نقاط مسکونی استقرار دارند به طرق دیگری جز انتقال آنها به محل‌های مناسب امکانپذیر نباشد، طرح انتقال اینگونه منابع توسط سازمان و با همکاری وزارت کشور (شهرداری‌ها و بخشدارها)، وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران به مورد اجرا گذاشته خواهد شد.

ماده ۱۳ - سازمان موظف است به منظور کنترل و جلوگیری از ایجاد آلودگی صوتی توسط سایر منابع آلوده‌کننده (موضوع بندهای ه ، و ، ز، جزء ۶ ماده ۱) ممنوعیتها و محدودیتها نوعی، کمی، زمانی و مکانی را تعیین و به تصویب شورایعالی حفاظت محیط زیست برساند.

تبصره - عاملین این قبیل منابع آلوده‌کننده که به علت عدم رعایت ممنوعیتها و محدودیتهای برقرارشده توسط سازمان موجبات آلودگی صوتی را فراهم نمایند، به مجازات مقرر در ماده (۳۲) قانون محکوم خواهند شد.

۷ - آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی آب

(مصوب ۱۳۷۳/۳/۱۶)

ماده ۱ - عبارت و اصطلاحاتی که در این آیین‌نامه به کار رفته دارای معانی زیر می‌باشد :

۱ - سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست

۲ - شورایعالی: شورایعالی حفاظت محیط زیست.

۳ - آلودگی آب: تغییر مواد محلول یا معلق با تغییر درجه حرارت و دیگر خواص فیزیکی و شیمیایی و بیولوژیکی آب در حدی که آن را برای مصرفی که برای آن مقرر است مضر یا غیرمفید سازد.

- ۴ - مواد آلوده‌کننده آب (آلوده‌کننده): هر نوع مواد یا عوامل فیزیکی و شیمیایی بیولوژیک که باعث آلودگی آب گردیده یا به آلودگی آن بیفزاید.
- ۵ - منابع مولد آلودگی آب (منابع آلوده‌کننده): هرگونه منبعی که فعالیت یا بهره‌برداری از آن موجب آلودگی آب می‌شود که شامل منابع صنعتی، معدنی، کشاورزی و دامداری، شهری و خانگی، خدماتی و درمانی و متفرقه می‌باشد.
- ۶ - فاضلاب: هر نوع ماده مایع زائد حاصل از فعالیت‌های صنعتی یا کشاورزی و دامداری یا شهری، بیمارستانی و آزمایشگاهی و خانگی که به آب یا خاک تخلیه گردد.
- ۷ - مواد زائد جامد: هرگونه ماده جامدی که عرفاً زائد محسوب می‌شود مانند زباله، خاکروبه، خاکستر، جسد حیوانات، ضایعات مراکز شهری و صنعتی و زواید حاصل از تصفیه، اعم از شیمیایی و بیولوژیک و همچنین فضولات انسانی و حیوانی و مواد زاید بیمارستانها و غیره.
- ۸ - آبهای پذیرنده: کلیه آبهای سطحی و زیرزمینی از جمله قنوات، چاهها و سفره آبهای زیرزمینی و چشمه‌ها و نیز دریاها، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و نه‌رها و تالابها و آبگیرها و برکه‌ها که فاضلاب و مواد زائد جامد به آنها تخلیه شده یا در آنها نفوذ می‌کند.
- ۹ - آبهای ایران: کلیه آبهای داخلی و ساحلی و دریای سرزمینی که تحت حاکمیت دولت جمهوری اسلامی ایران قرار دارد.
- ۱۰ - رقیق‌کردن: کاهش غلظت مواد آلوده‌کننده در فاضلاب از طریق اختلاط یا آب یا آب پذیرنده.
- ۱۱ - وسایل و روشهای مناسب: مناسب‌ترین وسایل با روشهایی که استفاده آن باتوجه به شرایط محلی، درجه پیشرفت و امکانات علمی و فنی و هزینه‌های مربوط، رفع یا کاهش مؤثر آلوده‌کننده‌ها را امکان‌پذیری می‌سازد.

۱۲ - میزان و معیار (استاندارد): حدود مجاز و مشخصات ویژه‌ای که باتوجه به اصول حفاظت و بهسازی محیط زیست برای آلوده‌کننده‌ها و جلوگیری از آلودگی آب تعیین می‌شود.

۱۳ - مسئول: شخص حقیقی که اداره یا تصدی منابع مواد آلودگی از قبیل کارخانجات، کارگاه‌ها و سایر تأسیسات صنعتی را خواه برای خود، خواه به نمایندگی ازطرف شخص یا اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر به‌عهده داشته یا شخصاً به طرق مختلف عامل ایجاد آلودگی است.

۱۴ - مواد زائد سمی و خطرناک: هر نوع ماده زاید آلوده‌کننده یا ترکیبی از مواد و ضایعاتی که دارای قدرت صدمه و آسیب زیاد به سلامت انسان یا سایر موجودات زنده یا گیاهان بوده یا بر اثر تماس و تکرار دارای عوارض سوء در آنها باشد و قابلیت آلوده‌ساختن آب را دارد.

ماده ۲ - اقدام به هر عملی که موجبات آلودگی آب را فراهم نماید ممنوع است.
ماده ۳ - سازمان با همکاری وزارتخانه‌های نیرو، کشاورزی، جهاد سازندگی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر وزارتخانه‌ها و سازمانهای ذیربط حسب مورد نسبت به بررسی و شناسایی کیفیت آبهای ایران از لحاظ آلودگی اقدام خواهد نمود.

تبصره ۱ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در مورد آبهای مشروب از مرحله آبگیر طبق قوانین و مقررات خود عمل می‌نماید.

تبصره ۲ - در مورد آلودگی آبهای دریاها و دریاچه‌ها همچنین رودخانه‌های مرزی با مواد نفتی به‌موجب قانون حفاظت دریا و رودخانه‌های مرزی از آلودگی با مواد نفتی عمل خواهد شد.

ماده ۴ - سازمان موظف است نسبت به شناسایی منابع مختلف، مولد آلودگی آب به طریق مقتضی اقدام نماید. مسئولین موظفند اطلاعات و مدارک مورد نیاز را در صورت درخواست در اختیار سازمان قرار دهند.

تبصره ۱ - وزارتخانه‌های کشور، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کشاورزی، نیرو، صنایع، معادن و فلزات، جهاد سازندگی و حسب مورد سایر مؤسسات ذیربط همکاری لازم را با سازمان در اجرای مفاد این ماده معمول خواهند داشت.

تبصره ۲ - اطلاعات و مدارکی که جنبه محرمانه دارد و توسط مسئولین در اختیار سازمان گذارده می‌شود محرمانه تلقی شده و جز در موارد قانونی مورد استفاده قرار نخواهد گرفت.

ماده ۵ - استانداردهای مربوط به آلودگی آب با ذکر روش‌های سنجش و سایر مقررات مربوط توسط سازمان و با همکاری وزارتخانه‌ها و مؤسسات مذکور در ماده (۲) این آیین‌نامه تهیه و به مورد اجراء گذارده می‌شود.

تبصره - در مورد مقررات مربوط به تخلیه هر نوع فاضلاب به شبکه عمومی فاضلاب شهر و جمع‌آوری، نگهداری و حمل و دفع مواد زاید جامد کمیسیون دائمی متشکل از نمایندگان تام‌الاختیار وزارتخانه‌های نیرو، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کشور، صنایع، معادن و فلزات و سازمان حفاظت محیط زیست و سایر سازمانهای مسئول آب و فاضلاب شهری در وزارت کشور تشکیل و تصمیمات اتخاذشده به مرحله اجراء گذارده خواهد شد.

ماده ۶ - طبقه‌بندی کلی آبهای پذیرنده اعم از سطحی و زیرزمینی و دریاچه‌ها و آبهای ساحلی باتوجه به قدرت جذب و تصفیه طبیعی آلوده‌کننده‌ها برحسب اولویتهای به تدریج توسط سازمان با همکاری وزارتخانه‌ها و مؤسسات مذکور در ماده (۳) این آیین‌نامه تعیین و اعلام خواهد شد.

ماده ۷ - سازمان موظف است طبق برنامه پیش‌بینی‌شده از فاضلاب و مواد زاید جامد منابع آلوده‌کننده نمونه‌برداری و نوع و میزان آلودگی هر یک از این منابع را مشخص نماید. در صورتی که شدت آلودگی هر یک از منابع آلوده‌کننده بیش از استانداردهای موضوع ماده (۵) این آیین‌نامه باشد سازمان مراتب را کتباً به مسئول مربوط اخطار خواهد نمود که در رفع آلودگی اقدام نماید. در این اخطاریه نوع آلودگی

و میزان آن و همچنین مهلت رفع آلودگی که متناسب با امکانات تعیین می گردد صریحاً قید خواهد شد.

تبصره - در مورد شهرک‌ها و مجتمع‌های صنعتی که دارای سیستم فاضلاب عمومی هستند از فاضلاب عمومی شهرک‌ها و مجتمع‌های صنعتی و غیرصنعتی نمونه‌برداری شده و اقدامات لازم برای رفع آلودگی با مسئولیت شرکت و مجتمع به عمل خواهد آمد. در مواردی که واحدهای مستقر در این شهرک‌ها و مجتمع‌ها فاضلاب صنعتی حاوی مواد مسموم فلزات سنگین داشته باشند و از طریق سیستم فاضلاب عمومی قابل کنترل نباشد بنا به تشخیص سازمان حفاظت محیط زیست واحد مزبور موظف به ایجاد تصفیه خواهد بود.

ماده ۸ - مسئولین مکلفند ظرف مهلت مذکور در اختاریه نسبت به رفع آلودگی در حد استاندارد اقدام کنند در غیر اینصورت براساس ماده (۱۱) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست از فعالیت یا بهره‌برداری منبع مربوط تا رفع آلودگی جلوگیری خواهد شد.

ماده ۹ - در صورتی که مسئول منبع آلوده‌کننده یا دلایل و مدارک قابل قبول سازمان اثبات نماید که ظرف مهلت مقرر در اختاریه رفع آلودگی عمل نمی‌باشد سازمان می‌تواند مهلت اضافی مناسب برای اینگونه منابع قائل شود مشروط بر اینکه ادامه فعالیت این منابع خطرات جدی برای سلامت انسان و سایر موجودات زنده دربر نداشته باشد.

ماده ۱۰ - سازمان در اجرای وظایف قانونی خود مجاز است هر یک از منابع آلوده‌کننده را توسط مأمورین خود مورد بازرسی قرار دهد، در صورتی که بازرسی هر یک از منابع به موجب قوانین دیگر مستلزم کسب اجازه از دادستان باشد نسبت به اخذ نمایندگی دادستان اقدام خواهد شد.

تبصره - مسئولین مکلفند در اجرای مفاد این آیین‌نامه همکاری لازم را با مأمورین سازمان به عمل آورند.

ماده ۱۱ - وزارتخانه‌های صنایع، کشور، کشاورزی و جهادسازندگی هنگام صدور مجوز احداث و توسعه واحدها و مجتمع‌های صنعتی - معدنی - کشاورزی - دامداری - مرغداری و کشتارگاه یا سایر مراجع صدور مجوز واحدها و مجتمع‌های فوق‌الذکر موظفند استانداردها و مقررات لازم‌الرعايه موضوع ماده (۵) این آیین‌نامه را به متقاضیان ابلاغ نمایند.

صدور پروانه بهره‌برداری از واحدهای مذکور به رعایت استانداردها و مقررات فوق‌الذکر است.

ماده ۱۲ - مراجع مربوط، رونوشت پروانه تأسیس و بهره‌برداری صادرشده برای واحدهای مذکور در ماده (۱۱) را به سازمان ارسال خواهند داشت.

ماده ۱۳ - وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی، کشور و شهرداری‌ها و سازمانها و واحدهای تابع آنها حسب مورد هنگام تهیه طرح‌های جامع و هادی شهرها، شهرکها و مجتمع‌های مسکونی و بهداشتی و شهرداری‌ها موقع صدور پروانه در شهرها، استانداردها و مقررات موضوع ماده (۵) این آیین‌نامه را باید به اطلاع صراحان و مجریان مربوط برسانند.

ماده ۱۴ - تخلیه و پخش فاضلاب یا هر نوع ماده آلوده‌کننده از منابع متفرقه به آبهای پذیرنده به میزان بیش از حد استاندارد ممنوع است. انواع و طبقه‌بندی منابع آلوده‌کننده و متفرقه توسط سازمان و با همکاری وزارتخانه‌ها و مؤسسات ذیربط تعیین خواهد شد.

ماده ۱۵ - در مواردی که سازمان بنادر دلایل کافی تشخیص دهد کاهش یا ازبین‌بردن آلودگی ناشی از منابع آلوده‌کننده موجود از طریق دیگر بجز انتقال آنها به نقاط مناسب امکان‌پذیر نمی‌باشد، طرحی در این مورد با همکاری وزارتخانه‌های کشاورزی، جهاد سازندگی، صنایع، مسکن و شهرسازی، نیرو و کار و امور اجتماعی تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران به مورد اجراء خواهد گذاشت.

ماده ۱۶ - سازمان مجاز است در مواقعی که ضرورت ایجاب نماید استفاده از وسایل و روشهای مناسب را برای منابع متفرقه برقرار نماید.

ماده ۱۷ - رقیق کردن در مرحله تخلیه به عنوان تصفیه ممنوع است مگر در موارد خاصی که به تشخیص سازمان خطرات آلودگی محیط زیست را دربر نداشته باشد.

ماده ۱۸ - مسئولین مکلفند تدابیری اتخاذ نمایند تا در مواقع اضطراری که تصفیه فاضلابها به هر علتی متوقف می شود از تخلیه مستقیم فاضلاب به آبهای پذیرنده خودداری نمایند.

ماده ۱۹ - در مواردی که به استناد ماده (۱۱) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و تبصره آن دستور ممانعت از کار و فعالیت کارخانه یا کارگاهی صادر می شود، مراتب به دادستان حوزه قضایی مربوط برای صدور دستورهای لازم اعلام می شود.

ماده ۲۰ - سازمان به منظور پیشگیری از آلودگی آب و تشویق کلیه مسئولین منابع آلوده کننده به رفع آلودگی و ایجاد انگیزه برای یافتن وسایل و روشهای مناسب و تحقیق در این زمینه تدابیر لازم را اتخاذ و به مورد اجراء خواهند گذاشت.

ماده ۲۱ - تشریفات ابلاغ اختاریه توسط سازمان به مسئولین منابع آلوده کننده تابع قانون آیین دادرسی مدنی می باشد.

ماده ۲۲ - چنانچه تخلف از مقررات این آیین نامه موجب ورود هرگونه خسارت به محیط زیست آبریان و منابع طبیعی شود، دادگاه حیب درخواست سازمان، مسئولین را به پرداخت و جبران خسارت وارد شده محکوم خواهد کرد.

آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب (موضوع تصویب نامه شماره ۹۰۳۰۲ مورخ ۱۳۶۴/۹/۲۸) لغو می شود.

۸ - دستورالعمل قانون نحوه جبران زحمات و خسارات کارکنان سازمان حفاظت محیط زیست در ارتباط با جرایم زیست محیطی
(مصوب ۱۳۸۶/۱/۲۲)

ماده ۱ - در این دستورالعمل اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند :

الف - سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست.

ب - قانون: قانون نحوه جبران زحمات و خسارات کارکنان سازمان حفاظت محیط زیست در ارتباط با جرایم زیست محیطی - مصوب ۱۳۸۴

ب - کارکنان و مأموران سازمان: آن دسته از کارکنان شاغل غیرستادی سازمان که در زمینه حفاظت محیط زیست، کنترل مناطق، کشف، تعقیب جرایم ناشی از قوانین و مقررات شکار و صید و جلوگیری از منابع آلاینده و مخرب محیط زیست فعالیت دارند.

ث - کاشف: کسی که نگهداری، حمل و نقل، ورود و خروج و به طور کلی شکار و صید غیرمجاز جانوران وحشی و سایر تخلفات زیست محیطی را کشف می‌نماید و به مأموران سازمان در واحدهای ذیربط اعلام می‌کند و زیر صورتجلسه مربوط را امضاء می‌نماید.

ماده ۲ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است به منظور اجرای قانون هر ساله اعتبار مربوط را در اعتبارات هزینه‌ای خود پیش‌بینی و مطابق مقررات این دستورالعمل مصرف نماید.

ماده ۳ - مبنای محاسبه حق کشف، هفتاد درصد (۷۰٪) بهای جانور وحشی شکار شده طبق مصوبات شورای عالی حفاظت محیط زیست می‌باشد که به شرح زیر قابل پرداخت است.

الف - کارکنان و مأموران سازمان در امر کشف تخلفات و جرایم زیست محیطی معادل بیست و پنج درصد (۲۵٪) بهای جانوران وحشی.

ب - کارکنان و مأموران سازمان در امور جلوگیری از تخلفات و جرایم معادل سی و پنج درصد (۳۵٪) بهای جانوران وحشی.

پ - کارکنان و مأموران سازمان در امور پیگیری و تعقیب معادل ده درصد (۱۰٪) بهای جانوران وحشی.

تبصره ۱ - چنانچه هر یک از اشخاص مذکور در این ماده در دو یا چند عنوان سهم باشند، فقط حق دریافت سهم بیشتر را دارند.

تبصره ۲ - در مواردی که اشخاص مذکور در هر یک از بندهای این ماده بیش از یک نفر باشند، سهم مقرر به نسبت فعالیت و میزان مشارکت آنان حسب مورد به تشخیص مدیرکل حفاظت محیط زیست استان ذیربط یا رییس اداره شهرستان مربوط تعیین خواهد شد.

ماده ۴ - علاوه بر مواد مندرج در ماده (۳) و بندهای آن، سازمان موظف است از محل اعتبارات مصوب که به این منظور اختصاص می‌یابد حسب مورد و به تشخیص رییس سازمان یا نماینده وی نسبت به پرداخت خسارت با دیه و سختی کار به مشمولین قانون به شرح زیر اقدام نماید.

الف - به هر یک از کارکنان و مأموران سازمان که ضمن انجام وظیفه یا مأموریت محوله مصدوم یا مجروح شده و تحت مداوا قرار می‌گیرند با ارایه مدارک مشته علاوه بر دیه یا ارزش قانونی، حداکثر تا سی میلیون (۳۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و در صورتی که صدمه وارد شده منجر به نقص عضو آنان شود معادل دیه با ارزش عضو ناقص شده

ب - به خانواده کارکنان و مأمورانی که در جهت انجام وظایف قانونی و مأموریت محوله به منظور جلوگیری، کشف، تعقیب جرایم شکار و صید و در حین برخورد با متخلفین جان خود را از دست می‌دهند علاوه بر دیه حسب مورد حداکثر تا یکصد میلیون (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال.

پ - به کارکنان و مأمورانی که در اجرای وظایف قانونی محوله به‌ویژه کشف، تعقیب جرایم و دفاع از حقوق سازمان دچار خسارات مالی شده‌اند حداکثر بیست میلیون (۲۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال.

ت - به کارکنان و مأمورانی که هنگام کشف، تعقیب جرایم، شکار و صید بر اثر درگیری با متخلفان به حکم قطعی مراجع قضایی به پرداخت دیه محکوم می‌شوند، معادل مبلغ دیه مندرج در حکم مزبور.

ث - به کارکنان و مأمورانی که انجام وظایف آنها با سختی شرایط کار موضوع بند (خ) ماده (۳۹) قانون استخدام کشوری - مصوب ۱۳۴۵ - همراه است فوق‌العاده‌ای به همین عنوان قابل پرداخت است.

تبصره - دستورالعمل ۱ این بند به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

۹ - آیین‌نامه اجرایی قانون مدیریت پسماندها
(مصوب ۱۳۸۴/۵/۵)

ماده ۱ - علاوه بر عبارات و اصطلاحات مندرج در ماده (۲) قانون مدیریت پسماندها - مصوب ۱۳۸۳ - عبارت و اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌رود:

- ۱ - قانون: قانون مدیریت پسماندها - مصوب ۱۳۸۳
- ۲ - جداسازی: جداکردن زباله‌ها از یکدیگر
- ۳ - بازیافت: فرآیند تبدیل پسماند به مواد یا انرژی قابل استفاده مجدد
- ۴ - کار گروهی ملی: کار گروه ملی مدیریت پسماندها
- ۵ - صندوق: صندوق ملی محیط زیست (موضوع بند «ب» ماده (۶۸) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳)
- ۶ - مؤسسه استاندارد: مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران.

۱- به موجب دستورالعمل نحوه جبران زحمات کارکنان سازمان حفاظت محیط زیست مصوب ۱۳۸۶/۱/۲۲ هیأت وزیران لغو گردید.

۷ - جزء ویژه: آن دسته از پسماندهای ویژه ایجادشده توسط اشخاصی که عمدتاً تولیدکننده پسماند عادی هستند.

۸ - سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست

ماده ۲ - برای دستیابی به هماهنگی بین دستگاههای مذکور در قانون، کار گروه ملی باترکیب زیر تشکیل می شود :

۱ - رئیس سازمان حفاظت محیط زیست (رئیس کار گروه)

۲ - معاون وزارت کشور (رئیس سازمان شهرداری و دهیاریهای کشور)

۳ - معاون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

۴ - معاون وزارت صنایع و معادن

۵ - معاون وزارت نفت

۶ - معاون وزارت نیرو

۷ - معاون وزارت جهاد کشاورزی

۸ - معاون مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

۹ - معاون سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

۱۰ - معاون سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

۱۱ - معاون شهرداری تهران

۱۲ - معاونان سایر دستگاهها حسب مورد

تبصره - کار گروهی استان جهت هماهنگی در سطح استان با ترکیب مدیران دستگاههای مذکور در استان به مسئولیت معاون امور عمرانی استانداری و دبیری مدیر کل حفاظت محیط زیست استان ۱ تشکیل می گردد. کار گروه مذکور می تواند در صورت لزوم کارگروههای

شهرستانی را با ترکیب مشابه به مسئولیت معاون فرماندار در سطح شهرستانها تشکیل دهد.

ماده ۳ - وظایف کارگروهی ملی با رعایت قانون به شرح زیر می باشد :

۱ - تدوین، تنظیم و بازنگری جداول فهرست پسماندهای موضوع تبصره (۳) ماده (۲) قانون برای تصویب در شورای عالی حفاظت محیط زیست دستگاهها باید فهرست پسماندهای ویژه موردنظر خود را به کار گروه ملی اعلام نمایند و دستگاههای پیشنهادشده در هنگام بررسی موارد پیشنهادی خود با حق رأی در کار گروه حضور می یابند.

۲ - ایجاد هماهنگی بین دستگاهها، برای پیشنهاد استانداردهای مقرر در قانون به موسسه استاندارد.

۳ - ایجاد هماهنگی بین دستگاههای مجری قانون در اجرای امور فرهنگی، آموزشی و اطلاع رسانی.

۴ - پیشنهاد اصلاح فهرست موضوع ماده (۱۲) آیین نامه ناظر بر اخذ هزینه های بازیافت از تولیدکنندگان و واردکنندگان.

۵ - پیشنهاد برای گسترش استفاده از مواد اولیه بازیافتی.

۶ - پیشنهاد ضوابط و دستورالعمل های مربوط به :

الف - دفع، پردازش و بازیافت پسماندها

ب - حدود تشخیص پسماندهای ویژه

پ - شیوه های تولید و مصرف به نحوی که پسماند کمتری ایجاد شود.

ت - چگونگی واگذاری مدیریت اجرایی پسماندها به اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی سرمایه گذاری در امور مدیریت پسماندها

۷ - آرایه سایر پیشنهاد های مرتبط با مدیریت پسماندها

ماده ۴ - مدیریت های اجرایی پسماندهای عادی باید طرح جامع و تفصیلی

مدیریت پسماند را به گونه ای تهیه کنند که در مراکز استان ها و همچنین شهرهای با

جمعیت بیش از یک میلیون نفر تا پایان سال ۱۳۹۰ و در سایر شهرها و روستاها تا پایان سال ۱۳۹۲، همه پسمانهای عادی را به صورت تفکیک شده جمع آوری نمایند.

تبصره ۱ - طرح جامع یادشده در کار گروه تبصره ماده (۲) این آیین نامه و طرح تفصیلی آن در شورای اسلامی مربوط تصویب می شود.

تبصره ۲ - جزء ویژه پسماندهای عادی و کشاورزی، پسماند عادی محسوب نشده اما مدیریت اجرایی آن به عهده مدیریت اجرایی پسماند عادی می باشد که در برنامه راهبردی مدیریت پسماند عادی، اجرای آن پیش بینی خواهد شد.

تبصره ۳ - اعتبارات مورد نیاز برای آموزش و اطلاع رسانی پسماندها توسط وزارت کشور (سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور) تأمین خواهد شد.

ماده ۵ - وزارت کشور باید با هماهنگی سازمان شیوه نامه های اجرایی مدیریت پسماندهای عادی کشاورزی و پسماند ویژه تبدیل شده به پسماند عادی از قبیل تولید، ذخیره سازی، جمع آوری، جداسازی، حمل و نقل، بازیافت، پردازش و دفع را با رعایت ماده (۱۱) قانون، شش ماه پس از ابلاغ این آیین نامه تهیه و به مورد اجرا گذارد.

تبصره: شیوه نامه های موضوع این ماده پس از تهیه و انتشار در روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران به منزله اعلام بوده و لازم الاجرا می باشد.

ماده ۶ - وزارت کشور موظف است :

۱ - ضوابط، مقررات و دستورالعمل های قانونی را به مدیریت اجرایی پسماند عادی و شوراهای اسلامی ابلاغ نماید.

۲ - بانک اطلاعاتی مدیریت پسماندهای عادی و کشاورزی را تهیه و برای تکمیل بانک اطلاعاتی جامع پسماندها به سازمان ارایه نمایند.

۳ - محل دفع پسماندهای عادی را براساس ضوابط زیست محیطی و یا هماهنگی سازمان و وزارت جهاد کشاورزی تعیین نماید.

۴ - شیوه نامه انعقاد قرارداد و اجرای عملیات مدیریت پسماند به اشخاص حقیقی و حقوقی ذیصلاح را تهیه نماید.

۵ - شیوه‌نامه‌های اجرایی سازماندهی اشخاص حقیقی و حقوقی که قبل از تصویب قانون و آیین‌نامه در عملیات مدیریت پسماند عادی فعالیت داشته‌اند را تهیه نماید.

۶ - با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در تهیه شیوه‌نامه موضوع ماده (۵) قانون همکاری نماید.

ماده ۷ - محل‌های دفع تعیین‌شده پسماندها در صورت لزوم، با اجرای مفاد قانون نحوه خرید و تملک در اختیار مدیریت‌های اجرایی پسماندها قرار گرفته تا طبق ضوابط و مقررات مربوط بهره‌برداری گردد.

ماده ۸ - تولیدکنندگان پسماندهای عادی و اشخاص حقیقی و حقوقی مسئول مراکز و مجتمع‌هایی که پسماند عادی تولید می‌کنند، از قبیل ساکنین منازل، مدیران و متصدیان مجتمع‌ها و شهرک‌ها، اردوگاه‌ها، سربازخانه‌ها، واحدها و مجتمع‌های تجاری، آموزشی، خدماتی، تفریحی و تفرجگاهی در قبال مدیریت اجرایی پسماند عادی پاسخگو بوده و ملزم به رعایت مقررات و شیوه‌نامه‌های آیین‌نامه می‌باشند.

ماده ۹ - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که مبادرت به عملیات ساختمانی و عمرانی از هر قبیل در سطح شهر، روستا و بخش می‌نمایند، باید مقررات و شیوه‌نامه‌های مربوط درخصوص جداسازی، ذخیره و انتقال نخاله‌های ساختمانی را رعایت نمایند.

ماده ۱۰ - بخشداری‌ها باید براساس شیوه‌نامه‌های ارسالی ازطرف وزارت کشور نسبت به جمع‌آوری، حمل و دفع پسماندهای عادی بین‌راهی از قبیل پسماندهای رستوران‌ها، پمپ بنزین‌ها و سایر تأسیسات اطراف راهها و حریم راهها اقدام نمایند.

تبصره - راهداری‌ها باید در مدیریت پسماندهای حریم جاده‌ها و اماکن بین‌راهی یا بخشداری‌ها همکاری نمایند.

ماده ۱۱ - کلیه مراکز تولیدکننده پسماندهای ویژه همچنین تولیدکنندگان جزء ویژه پسماند عادی (خانگی) باید نسبت به جداسازی پسماندهای ویژه از پسماندهای عادی در محل تولید اقدام نمایند.

ماده ۱۲ - تولیدکنندگان و واردکنندگان اقلام مشروح زیر باید پسماند حاصل از کالاهای خود را بازیافت نمایند. در صورتی که نتوانند به این امر اقدام نمایند. باید برابر نیم در هزار ارزش کالا را همزمان با فروش و یا ورود به صندوق پرداخت نمایند. صندوق باید به نسبت بازیافت پسماند حاصل از هر یک از اقلام مزبور، مبالغ دریافتی را در اختیار واحدهای بازیافت‌کننده آن قلم از پسماند قرار دهد. متخلفین به مجازات‌های تعیین‌شده در ماده (۱۶) قانون محکوم خواهند شد.

۱ - مواد پلیمری از قبیل پلاستیک‌ها، PET و لاستیک

۲ - کالاهای شیشه‌ای، کریستال

۳ - اشیای ساخته‌شده از فلزات ساده و آلیاژی

۴ - اشیای ساخته‌شده از چوب و نئوپان

۵ - کالاهای ساخته‌شده از کاغذ و مقوا

۶ - انواع روغن‌های روانکار

۷ - کالاهایی که حداقل از دو جزء شیشه، فلز، سلولز تشکیل شوند.

۸ - لوازم برقی و الکترونیکی

۹ - انواع مصالح ساختمانی از نوع کانی‌های غیرفلزی

تبصره ۱ - واحدهای تولیدی که از مواد اولیه بازیافتی استفاده می‌کنند، به ازای استفاده از اینگونه مواد از پرداخت مبلغ تعیین‌شده معاف خواهند بود.

تبصره ۲ - واحدهای تولیدی که محصولات خود را صادر می‌کنند و یا واردکنندگانی که کالای خود را مرجوع می‌کنند به ازای میزان کالای صادرشده و یا مرجوعی، از پرداخت مبلغ تعیین‌شده معاف خواهند بود.

تبصره ۳ - تجدیدنظر در اقلام و مبلغ مذکور حسب مورد پس از طرح در کار گروه ملی با پیشنهاد سازمان و تصویب هیئت‌وزیران خواهد بود.

ماده ۱۳ - تولیدکنندگان، واردکنندگان و کسانی که مسئولیت بسته‌بندی مواد و محصولاتی که منجر به ایجاد پسماندهای ویژه می‌گردند (ازجمله سموم و کودهای

شیمیایی) باید نحوه استفاده، نگهداری، حمل و نقل و دفع پسماندهای حاصل از مصرف و نیز اشیاء و موارد آلوده شده به آن را پس از تأیید مراجع ذی ربط، بر روی بسته بندی درج نمایند.

ماده ۱۴ - وزارت امور اقتصادی و دارایی باید از طریق گمرکات، از ورود کالاهایی که براساس فهرست اعلام شده از سوی سازمان، دارای پسماندها ویژه غیرمجاز می باشد جلوگیری نماید.

ماده ۱۵ - سازمان باید نسبت به تدوین فهرست کالاهایی که پس از مصرف، پسماند بیشتر یا پسماند با بازیافت مشکل تر و یا پسماند خطرناک ایجاد می کنند اقدام و شیوه نامه نحوه مدیریت آنها را تهیه و حسب مورد به دستگاه ذیربط اعلام نماید.

ماده ۱۶ - مؤسسه استاندارد باید ظرف یک سال پس از ابلاغ این آیین نامه استانداردهای زیر را تدوین نماید.

۱ - استاندارد کاغذ و پلاستیک بازیافتی و موارد مجاز استفاده از جنبه های فنی و بهداشتی.

۲ - استانداردهای کود آلی به خصوص کود کمپوست حاصل از پردازش پسماندهای عادی و کشاورزی.

۳ - استاندارد تأسیسات و تجهیزات مرتبط با مدیریت پسماندها از جمله دستگاههای زباله سوز و نوع پسماندهای مورد پذیرش از جنبه فنی و بهداشتی.

۴ - استاندارد علائم نشان دهنده نوع و جنس پلاستیک ها و نیز پلاستیک های قابل تجزیه در طبیعت.

۵ - استاندارد سایر مواردی که حسب مورد از سوی کار گروه ملی پیشنهاد می شود.

ماده ۱۷ - واحدهای بازیافت که با ضوابط زیست محیطی سازمان تطابق داشته باشند، از حداکثر تسهیلاتی که برای احداث و ادامه فعالیت واحدهای صنعتی در نظر گرفته می شود، برخوردار خواهند بود.

تبصره ۱ - در صورت پرداخت هرگونه یارانه با تعلق نرخ ترجیحی برای حمایت از انواع کود شیمیایی، کودهای کمپوست نیز به همان میزان بهره‌مند خواهند شد.

تبصره ۲ - وزارت نیرو باید برق حاصل از بازیافت را براساس تصویب‌نامه شماره ۱۶۸۲۵/ت/۳۳۱۸۸ هـ مورخ ۱۳۸۴/۴/۸ خریداری نماید.

ماده ۱۸ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی باید با همکاری دستگاههای اجرایی ذیربط در هر مورد، نسبت به تشخیص صلاحیت مشاوران و پیمانکاران ذیصلاح حقیقی و حقوقی اقدام نماید.

ماده ۱۹ - تولیدکنندگان پسماندهای ویژه مندرج در جدول شماره (۱) ملزم به کاهش مقدار و یا شدت آلودگی پسماندها مطابق جدول مذکور بوده و باید پسماند تولیدی و ظرفیت فعالیت خود را در فرم‌های اظهارنامه ثبت و به سازمان گزار نمایند. جدول مذکور حسب مورد با پیشنهاد سازمان (کار گروه ملی) و تصویب هیئت وزیران قابل تغییر می‌باشد.

متخلفین از مفاد این ماده به حداکثر مجازات مقرر در ماده (۱۶) قانون محکوم خواهند شد. سازمان باید ظرف شش ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه، نسبت به تهیه فرم‌های اظهارنامه مربوط اقدام نماید.

جدول شماره (۱): موضوع ماده (۱۹)

تولیدکنندگان پسماندنوع پسماندهامیزان پسماند و با مشخصات آن
واحدهای تصفیه دوم روغنمجموع پسماندها حداکثر تا ۲۰ درصد وزن روغن پایه
تولیدی

واحدهای کلر الکالی با سل جیوه‌پسماندهای جیوه‌ای خشک‌حداکثر تا ۲/۵ درصد
وزن کلر تولیدی

تولید روی به روش انحلال در اسیدمجموع پسماندها حداکثر تا ۴ برابر وزن روی
تولیدی

ماده ۲۰ - کلیه تولیدکنندگان واردکنندگان و توزیع‌کنندگان کالا و مواد باید مشخصاء مقدار و نحوه مدیریت پسماند ویژه خود را به شرح مندرج در اظهارنامه، به سازمان و دستگاه ذیربط ارایه نمایند. متخلفین از مفاد این ماده به مجازاتهای مقرر در ماده (۱۶) قانون محکوم خواهند شد.

ماده ۲۱ - پسماندهای دامپزشکی به‌عنوان پسماندهای ویژه کشاورزی، مشمول ماده (۱۱) قانون می‌باشند.

ماده ۲۲ - سازمان باید با رعایت ماده (۱۱) قانون، براساس کمیت و کیفیت پسماندهای ویژه صنعتی، محلهای مناسب دفع آنها را مطالعه و به وزارتخانه‌های کشور و صنایع و معادن پیشنهاد نماید.

ماده ۲۳ - سازمان باید ضوابط زیست‌محیطی محلهای دفع و دفن پسماندها اعم از ویژه و عادی را تعیین و به دستگاههای ذیربط اعلام نماید.

ماده ۲۴ - سازمان حسب مورد مرجع تشخیص حد تبدیل پسماند ویژه و عادی به یکدیگر براساس تعیین میزان و غلظت عامل خطرناک در پسماند می‌باشد.

ماده ۲۵ - دستگاههای ذیربط باید قبل از صدور مجوز محل دفن زباله‌ها و پسماندها نسبت به استعلام و اخذ تأیید به وزارت نیرو در زمینه عدم تأثیرگذاری منابع آبی اقدام نماید.

ماده ۲۶ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور باید در شرح خدمات مشاوران تهیه‌کننده طرح‌های توسعه و عمران اجرای تبصره (۱) ماده (۱۲) قانون را منظور نماید.

ماده ۲۷ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باید تا شش ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه، معیارها و ضوابط موضوع ماده (۵) قانون را تهیه و ابلاغ نماید.

ماده ۲۸ - مدیریت اجرایی پسماندها باید از خدمات کارشناسان و متخصصین واجد شرایط (به‌طور ترجیحی بهداشت محیط و محیط زیست استفاده نمایند).

ماده ۲۹ - مراجع مسئول موضوع ماده (۷) قانون مدیریت پسماندها، به‌منظور کنترل انتشار آلودگی‌های ناشی از انتقال زباله‌ها و پسماندها به منابع آبی به‌ویژه منابع

تأکین‌کننده آب شرب، از دفع پسماندهای موجود در آبراهه، منابع آبی و مخازن پشت سدها جلوگیری نمایند.

ماده ۳۰ - سوزاندن پسماند در محیط آزاد و یا در پسماندسوزهای غیراستاندارد و مغایر با ضوابط و شیوه‌نامه‌های مربوط، ممنوع است.

ماده ۳۱ - تخلیه‌کنندگان پسماندهای ویژه در اماکن غیرمجاز و همچنین خودروهای تخلیه‌کننده پسماندهای ویژه حسب مورد، به حداکثر مجازات‌های تعیین‌شده در مواد (۱۶) و (۲۰) قانون محکوم خواهند شد.

ماده ۳۲ - سازمان باید تا یک سال پس از ابلاغ این آیین‌نامه، بانک اطلاعاتی جامع پسماندها را با همکاری دستگاهها و مدیریت‌های اجرایی ذیربط تهیه نماید.

ماده ۳۳ - نقل و انتقال درون‌مرزی پسماندهای ویژه، تابع آیین‌نامه اجرایی حمل و نقل مواد خطرناک (موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۴۸۷۰/ت/۲۲۰۲۹ هـ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۷ هیئت وزیران) و اصلاحیه‌های بعدی آن خواهد بود.

ماده ۳۴ - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که مبادرت به نقل و انتقال برون‌مرزی پسماندهای ویژه می‌نمایند باید مفاد کنوانسیون پازل ۱ را رعایت نموده و اطلاعات لازم را در

اختیار سازمان (مرجع ملی کنوانسیون پازل) قرار دهند. اشخاص حقیقی و حقوقی که مفاد کنوانسیون را رعایت نکنند با اطلاعات نادرست به سازمان ارایه نمایند به حداکثر مجازات‌های تعیین‌شده در ماده (۱۶) قانون محکوم خواهند شد.

ماده ۳۵ - زباله‌های دریایی و مصالح لایروبی تابع ضمیمه پنجم کنوانسیون

۲MARPOL

۱- متن کامل کنوانسیون پازل در جلد دوم مجموعه قوانین و مقررات محیط زیست درج گردیده است.

۲- متن کامل کنوانسیون مارپول و کنوانسیون دفع مواد زائد در دریا در جلد دوم مجموعه قوانین مقررات محیط زیست ایران درج گردیده است.

و کنوانسیون دفع مواد زاید در دریا بوده و کار گروه ملی باید در تدوین ضوابط و شیوه‌نامه‌های مربوط، مفاد کنوانسیون مزبور را لحاظ نماید.

ماده ۳۶ - نیروهای انتظامی و مأمورین سازمان، همچنین مأمورین وزارت کشور، شهرداری‌ها، دهرداری‌ها و بخش‌داری‌ها در صورتی که وظایف ضابطین قوه قضاییه را زیر نظر دادستان تعلیم گرفته باشند از لحاظ اجرای قانون و آیین‌نامه و شیوه‌نامه‌های ناشی از آن در ردیف ضابطین قوه قضاییه قرار می‌گیرند. وزارتخانه‌های کشور و دادگستری باید زمینه‌های آموزش، تنظیم و تدوین شیوه‌نامه نحوه اقدام مأموران مذکور را فراهم آورند. مأمورین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت نیرو باید نسبت به شناسایی، گزارش و پیگیری از تخلف‌های مرتبط با این قانون اقدام نمایند.

ماده ۳۷ - دستگاه‌های مذکور در تبصره ماده (۶) قانون، باید در اجرای تکالیف این تبصره، برنامه سالانه خود را تنظیم و اعتبارات لازم را پیش‌بینی تا در قانون بودجه گنجانده شود.

ماده ۳۸ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور باید اعتبارات لازم جهت اجرایی شدن این آیین‌نامه را در لوایح بودجه پیش‌بینی نماید.

ماده ۳۹ - دستگاه‌های مشمول ماده (۲۱) عبارتند از: وزارت کشور (بخش‌داری‌ها)، سازمان شهرداری‌ها و دهرداری‌های کشور (شهرداری‌ها و دهیاری‌ها)، سازمان حفاظت محیط زیست وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنایع و معادن، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت راه و ترابری.

۱۰ - آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور

(مصوبه شماره ۲۰/۲۸/۳۹۰ هـ مورخ ۱۳۸۷/۲/۱۵ هیئت وزیران)

فصل اول - کلیات، تعاریف و اصطلاحات

ماده ۱ - در این آیین‌نامه غیر از اصطلاحات «اراضی دولتی، پارک جنگلی، پروانه چرا، جنگل و بیشه‌های طبیعی، جنگل دست کاشت عمومی، حریم قانونی تأسیسات دولتی، طرح مرتعداری، مرتع و نهالستان عمومی» که تعاریف آنان طبق قانون ملی شدن جنگلهای کشور - مصوب ۱۳۴۱ - قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع - مصوب ۱۳۴۶ - و اصلاحات بعدی آن، لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیای اراضی - مصوب ۱۳۵۹ - شورای انقلاب و آیین‌نامه‌های مربوط می‌باشند، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند :

الف- قانون: قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع - مصوب ۱۳۸۶

ب - هیئت نظارت: هیئت نظارت موضوع ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع - مصوب ۱۳۸۶.

ج - عوامل نظارتی: گروهی از کارشناسان منتخب اعضای هیئت نظارت که به منظور بازدید و تهیه گزارش لازم از اراضی واگذار شده در چهارچوب وظایف محول شده انتخاب و حکم آنان توسط رئیس هیئت نظارت صادر می‌شود.

د - درصد عملیات انجام شده طرح: میزان پیشرفت فیزیکی انجام شده مطابق طرح مصوب در اراضی مورد واگذاری که درصد و مبنای محاسبه آن براساس زمان بندی طرح و تطبیق عملیات اجرایی و بازدید از طرح تعیین می‌گردد.

ه - طرح مصوب: طرح مدونی که توسط اشخاص حقیقی و حقوقی تهیه و به تصویب دستگاههای متولی رسیده باشد و در زمان واگذاری، مصوبه مراجع ذیربط (کارگروه شهرسازی و معماری استان با کمیسیون ماده (۱۳) آیین‌نامه نحوه احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده و حریم شهرها) را داشته باشد.

و - کمیسیون‌های واگذاری: مراجعی که طبق ضوابط و مقررات، طرحهای مصوب دستگاههای متولی مربوط به اشخاص حقیقی و حقوقی را به منظور واگذاری اراضی ملی و دولتی بررسی و نظر خود را در مورد واگذاری یا عدم واگذاری اعلام می‌نمایند.

ز - عذر موجه: وضعیت و حالتی که منجر به تعطیلی دایم یا موقت طرح مصوب گردیده و یا موجبات تأخیر در اجرای آن را فراهم نموده باشد و مجری طرح یا عوامل اجرایی وی به طور مستقیم یا غیرمستقیم در حدوث آن هیچ نقشی نداشته باشند.

ح - تعلل: مسامحه و قصور مجری یا مجریان در اجرای تعهدات قانونی یا قراردادی در راستای اجرای به موقع طرح مصوب.

ط - تخلف: عدم رعایت قوانین و مقررات و شرایط مندرج در قرارداد واگذاری زمین.

ی - خلاف بین: تعلل و تخلف آشکار و عذر ناموجه مجری طرح که بنا بر تشخیص هیئت نظارت قابل اغماض نبوده و موجبات تمدید و تعیین مهلت برای اجرا و یا فسخ قرارداد و یا استرداد زمین را فراهم می نماید.

ک - عرصه های ملی و دولتی قابل واگذاری: اراضی منابع ملی، موات و دولتی قابل واگذاری و بلامعارض که دارای استعداد تولید اقتصادی و بهره برداری محصولات بخش های مختلف کشاورزی و غیرکشاورزی می باشد.

ل - تبدیل و تغییر کاربری غیرمتجانس: تبدیل و تغییر کاربری هایی که در ماهیت، با اهداف طرح مصوب مغایرت داشته باشد.

م - واگذاری برای امور عام المنفعه: واگذاری های صورت گرفته به بخش خصوصی و مؤسسات غیردولتی که در زمان واگذاری، غیرانتفاعی بودن فعالیت آنها در اساسنامه قید شده باشد.

ن - مناطق چهارگانه تحت حفاظت سازمان حفاظت محیط زیست: مناطق موضوع بند (الف) ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست - مصوب ۱۳۵۳ - که توسط شورای عالی حفاظت محیط زیست (سابق) و مرجع جایگزین آن، به عنوان مناطق پارک ملی، آثار طبیعی ملی، پناهگاه حیات وحش و منطقه حفاظت شده با رعایت نکات مندرج در ذیل بند «الف» ماده یادشده تعیین و حدود آن تصویب شده باشد.

فصل دوم - نحوه نظارت

ماده ۲ - به منظور نظارت بر اجرای طرحهای کشاورزی و دامپروری و سایر طرحهای غیرکشاورزی موضوع قانون و تشخیص تعلل یا تخلف و عذر موجه مجریان طرحها و تعیین درصد عملیات انجام شده طرحهای یادشده در هر استان هیئت نظارت با حکم وزیر جهاد کشاورزی مرکب از رئیس سازمان جهاد کشاورزی، مدیرکل منابع طبیعی و یک نفر کارشناس در رشته مرتبط با طرح تشکیل می گردد.

تبصره ۱ - کارشناس در رشته مرتبط با کلیه طرحهای غیرکشاورزی و همچنین کلیه طرحهایی که در محدوده و حریم شهرها واقع شده یا می شوند ظرف یک ماه از تاریخ درخواست وزارت جهاد کشاورزی توسط وزارت مسکن و شهرسازی برای صدور حکم معرفی می گردد.

تبصره ۲ - وزیر جهاد کشاورزی می تواند با حفظ مسئولیت خود، صدور احکام کارشناسان مرتبط با طرح را به رئیس سازمان جهاد کشاورزی تفویض نماید.

ماده ۳ - دبیرخانه هیئت نظارت در سازمان جهاد کشاورزی مستقر و رئیس سازمان جهاد کشاورزی به عنوان رئیس هیئت نظارت و مسئول حقوقی سازمان یادشده به عنوان دبیر هیئت نظارت می باشد. انجام کلیه امور مربوط به تشکیل جلسه، دعوت از اعضاء ابلاغ آرا و سایر موارد مرتبط به عهده دبیر هیئت نظارت خواهد بود.

تبصره - دبیر هیئت نظارت موظف است کلیه گزارشهای رسیده را ثبت و در کوتاهترین زمان ممکن پس از بررسی و تکمیل به ترتیب نوبت در دستور کار هیئت نظارت قرار دهد.

ماده ۴ - هیئت نظارت موظف است توسط عوامل نظارتی به صورت مستمر از طرحهای واگذارشده بازدید و با بررسی سوابق و طرح مصوب و مفاد قرارداد، بر نحوه اجرای طرح براساس زمانبندی اجرایی و کیفیت اجرای طرح و پیشرفت کار نظارت لازم را معمول نماید.

تبصره ۱ - گزارش پرونده‌های مربوط به واگذاری اراضی ملی و دولتی، حسب مورد توسط مدیر امور اراضی یا مدیرکل منابع طبیعی هر استان به دبیرخانه هیئت نظارت ارائه می‌گردد.

تبصره ۲ - دستگاه اجرایی و واحد صادرکننده جواز تأسیس یا موافقت اصولی موظف است نظارت لازم بر اجرای طرح مصوب را تا مرحله به بهره‌برداری رسیدن طرح معمول و گزارش پیشرفت فیزیکی طرحها را در مدت اجراء به دبیرخانه هیئت نظارت منعکس نماید.

تبصره ۳ - دبیر هیئت نظارت موظف است براساس نظر هیئت نظارت نسبت به صدور اختاریه (از طریق پست سفارشی) در دو نوبت به فاصله پانزده روز اقدام و در صورت عدم توجه مجری یا مجریان طرحها به اختاریه‌های صادرشده مراتب را در دستور کار هیئت نظارت قرار دهد.

تبصره ۴ - اختیارات هیئت نظارت نافی نظارت عمومی سازمانهای جهاد کشاورزی و ادارات کل منابع طبیعی نمی‌باشد و مراجع یادشده حسب مورد موظفند در چارچوب قراردادهای منعقدشده با مجریان طرحها نسبت به اعمال نظارت در قالب زمان‌بندی اجرای طرحها وظایف محول‌شده را پیگیری و اقدام نمایند.

ماده ۵ - هیئت نظارت ضمن بررسی گزارش دبیرخانه و در صورت لزوم بازدید از محل اجرای طرح، در موارد خلاف بین ظرف یک ماه رأی خود را طی صورتجلسه‌ای مبنی بر تمدید و تعیین مهلت، فسخ یا استرداد زمین اعلام می‌نماید.

ماده ۶ - دبیر هیئت نظارت موظف است پس از صدور رأی هیئت نظارت ظرف ده روز نسبت به ابلاغ کتبی رأی به مجری طرح به نشانی مندرج در قرارداد به نحو مقتضی اقدام نماید. آرای صادرشده هیئت نظارت سه ماه از تاریخ ابلاغ قابل اعتراض در مراجع قضایی صالح می‌باشد، در صورت انقضای مدت و عدم اعتراض، رأی صادرشده قطعی و لازم‌الاجرا است.

تبصره - دعوت ازطرف قرارداد و حضور وی در جلسات هیئت نظارت بلامانع است.

ماده ۷ - با قطعیت رأی صادرشده هیئت نظارت به دلیل انقضای مدت اعتراض و یا صدور رأی قطعی از مرجع قضایی حسب مورد باتوجه به مفاد رأی به شرح ذیل اقدام می‌گردد :

الف - در صورتی که رأی صادرشده توسط هیئت نظارت، ناظر به فسخ و یا استرداد زمین باشد، مراتب توسط دبیر هیأت نظارت به دفترخانه اسناد رسمی مربوط جهت اجرا ابلاغ و از طریق دایره اجرای ثبت محل وقوع ملک نسبت به خلع ید متصرف اقدام خواهد شد.

ب - چنانچه رأی صادرشده توسط هیئت نظارت، ناظر بر تمدید قرارداد اجاره و تعیین مهلت برای اجرای طرح باشد، مراتب حسب مورد توسط دبیر هیأت نظارت برای اجرا به مدیریت امور اراضی یا اداره کل منابع طبیعی و طرف قرارداد ابلاغ می‌گردد.

ج - احکام صادرشده ازسوی مراجع قضایی موضوع قانون پس از قطعیت به هیئت نظارت جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

تبصره - در هر صورت چنانچه آرای قطعی صادرشده توسط هیئت نظارت و یا مرجع قضایی صالح ناظر به فسخ واگذاری و استرداد زمین باشد، مراتب ازسوی دبیر هیئت نظارت به ادارات ثبت اسناد و املاک محل و یا دفاتر اسناد رسمی تنظیم‌کننده سند ابلاغ و دستگاههای مذکور مکلفند ظرف یک ماه پس از اعلام مراتب، نسبت به اصلاح اسناد صادرشده و در صورت انتقال زمین نسبت به صدور دفتر چه مالکیت به نام دولت با نمایندگی سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور و در صورت وقوع زمین در محدوده و حریم شهر و شهرک با نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن) اقدام نمایند.

ماده ۸ - متن قرارداد اجاره موضوع تبصره یک قانون به شرح نمونه پیوست که تأییدشده به مهر پیوست تصویب‌نامه هیئت وزیران می‌باشد و از تاریخ تصویب قانون

تمام قراردادهای موضوع قانون، بین وزارت جهاد کشاورزی و دریافت‌کنندگان اراضی برابر آن منعقد خواهد شد. تمدید قراردادهای واگذاری قبلی نیز پس از پایان مدت، تابع مفاد قرارداد نمونه پیوست می‌باشد.

تبصره - در مواردی که هیئت نظارت در چارچوب مفاد قانون رأی به تمدید قرارداد صادر نماید، مرجع واگذاری نسبت به تمدید آن برابر نمونه قرارداد پیوست اقدام می‌نماید.

ماده ۹ - پس از ابلاغ رأی هیأت نظارت مبنی بر فسخ و یا استرداد زمین، سازمان جهاد کشاورزی ظرف ده روز اقدام به تأمین دلیل از طریق دادگاه محل خواهد نمود و چنانچه مستأجر یا مجری طرح وجهی را بابت خرید اراضی به حساب دولت واریز و یا هزینه‌هایی در عرصه مورد اجاره، اعیانی، ابنیه و مستحدثاتی در راستای اجرای طرح ایجاد کرده باشد، نسبت به تقویم و ارزیابی یا هزینه ایشان به شرح ذیل اقدام خواهد شد.

الف - تقویت اعیانی، ابنیه و مستحدثات براساس قیمت کارشناسی روز بدون لحاظ ارزش افزوده ناشی از افزایش قیمت زمین توسط کارشناس رسمی دادگستری انجام گرفته و پس از کسر حقوق قانونی دولت و مطالبات بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری تسهیلات‌دهنده، از محل ردیفی که در بودجه سالانه قابل پیش‌بینی است، پرداخت می‌گردد.

ب - در صورت اعتراض به نظریه کارشناسی وفق قانون آیین دادرسی مدنی عمل خواهد شد.

تبصره ۱ - پس از ابلاغ رأی هیئت نظارت به نشانی مندرج در قرارداد و عدم مراجعه مستأجر در مهلت مقرر سازمان جهاد کشاورزی موظف است به شرح موارد فوق نسبت به تأمین دلیل و تقویم اعیانی، ابنیه و مستحدثات اقدام و مبلغ مورد تقویم را به حساب سپرده سازمان یادشده واریز نماید.

در صورت عدم دسترسی به مستأجر اولیه به منظور اطلاع وی برای دریافت بهای تودیع شده اعیانی، سازمان جهاد کشاورزی با هزینه وی از محل وجوه یادشده نسبت به درج آگهی برای دو نوبت به فاصله پانزده روز در یکی از جراید کثیرالانتشار سراسری یا محلی اقدام خواهد نمود.

تبصره ۲ - با فسخ و استرداد مورد واگذاری تا زمان واگذاری مجدد به مجری بعدی (مطابق قوانین و مقررات)، سازمان جهاد کشاورزی استان به منظور حفاظت و نگهداری آن، قرارداد امانی یا پیمانی حفاظت و نگهداری منعقد می نماید.

ماده ۱۰ - چنانچه محکوم علیه ادله خود را دائر بر عدم ابلاغ صحیح رأی تقدیم هیئت نظارت نماید، موضوع توسط هیئت نظارت بررسی و در صورت پذیرش ادعا، رأی به وی ابلاغ و آثار قانونی ابلاغ از این تاریخ جاری می گردد.

ماده ۱۱ - نمایندگی دولت و اعمال کلیه وظایف و اختیارات مندرج در قانون و این آیین نامه نسبت به واگذاریهای انجام شده که در زمان واگذاری در خارج از حریم و محدوده شهرها و شهرکها واقع و سپس در داخل محدوده و حریمهای مذکور واقع شده یا می شود، به عهده وزارت مسکن و شهرسازی بوده و وزارتخانه های جهاد کشاورزی و مسکن و شهرسازی مکلفند نحوه تعیین تکلیف اینگونه واگذاریها را اعم از مواردی که طرح مصوب اجرا و به بهره برداری رسیده و یا به دلیل اعمال مقررات این آیین نامه منجر به فسخ و استرداد زمین می گردد، طی شیوه نامه ای تهیه و ابلاغ می نمایند.

فصل سوم - نحوه رسیدگی به پرونده های واگذاری اراضی موضوع تبصره (۲)

قانون

ماده ۱۲ - در اجرای تبصره (۲) قانون، قوه قضاییه ظرف یک ماه پس از ابلاغ این آیین نامه نسبت به تشکیل شعبه و یا شعب ویژه و مرب از سه نفر از قضات به انتخاب رئیس قوه قضاییه اقدام می نماید.

تبصره ۱ - شعبه یا شعب مذکور در تهران مستقر و جلسات هر شعبه با حضور کلیه اعضاء رسمیت یافته و نظر اکثریت مناط اعتبار آرا می باشد.

تبصره ۲ - قضات شعبه ویژه می‌توانند در صورت اقتضا با هزینه وزارت جهاد کشاورزی از نظرات کارشناسان هیئتهای کارشناسی استفاده نمایند.

تبصره ۳ - رسیدگی در شعبه یادشده بدون پرداخت هزینه دادرسی است و رأی صادرشده قطعی و غیرقابل تجدیدنظر می‌باشد.

ماده ۱۳ - وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) موظف است تا پایان شهریور سال ۱۳۸۷ در مورد واگذاری‌های صورت گرفته بعد از سال ۱۳۶۵ که منجر به صدور سند قطعی گردیده در صورت وجود یکی از شرایط ذیل :

الف - واگذاری‌هایی که وزارت وقت جهاد سازندگی و کشاورزی با استفاده از اختیارات خود به‌طور مستقیم و بدون طی گردش کمیسیون‌های واگذاری در استانها دستور انتقال سند را داده‌اند.

ب - واگذاری بدون وجود طرح مصوب.

ج - عدم اجرای طرح مصوب بدون عذر موجه.

د - اجرای طرح به میزان کمتر از چهل درصد.

ه - تبدیل و تغییر کاربری غیرمجاز و غیرمتجانس با طرح مصوب.

نسبت به اقامه دعوی در شعبه یا شعب ویژه اقدام نماید و شعبه رسیدگی کننده به موجب درخواست و دعوای اقامه شده نسبت به یکی از شقوق :

۱ - فسخ واگذاری قطعی و تبدیل آن به اجاره

۲ - تمدید و تعیین مهلت برای اجرای طرح

۳ - دریافت بهای روز اراضی و واریز به حساب درآمد عمومی

۴ - استرداد زمین با توافق طرفین

تصمیم‌گیری و رأی قطعی صادر می‌نماید.

تبصره - کلیه واگذاری‌هایی که در محدوده مناطق چهارگانه تحت حفاظت سازمان حفاظت محیط زیست موضوع تبصره (۵) قانون انجام گرفته است به خواسته ابطال

اسناد صادرشده و استرداد زمین در شعب ویژه موضوع تبصره (۲) قانون بدون توجه به شرایط یادشده در تبصره رسیدگی می‌شود.

ماده ۱۴ - وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) موظف است درخواست موضوع تبصره (۲) قانون را در قالب فرم‌های دادخواست به خواسته «تعیین تکلیف اراضی واگذارشده» از حیث اعلام فسخ واگذاری و تبدیل آن به اجاره یا تمدید قرارداد و تعیین مهلت برای اجرای طرح یا دریافت بهای روز اراضی و واریز آن به حساب درآمد عمومی و یا استرداد زمین در صورت توافق با مجری طرح تقدیم نماید.

تبصره ۱ - وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) ضمن تعیین دقیق خواسته و تقویم آن در درخواست اولیه باتوجه به جریان پرونده و مباحث طرح‌شده در جلسات رسیدگی از حیث اعلام آمادگی و یا عدم آمادگی مجری برای اجرای طرح و یا تمدید قرارداد اجاره و یا امکان استرداد زمین و یا عدم امکان آن به دلیل تعاقب ایادی می‌تواند موضوع درخواست خود را در قالب یکی دیگر از موارد مندرج در ماده فوق تا قبل از اعلام ختم دادرسی تغییر داده و به‌صورت کتبی به دادگاه اعلام نماید.

تبصره ۲ - درخصوص آن دسته از زمینهایی که قبل از تصویب مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام دریافت‌کنندگان اولیه پس از انتقال سند مالکیت ازسوی وزارت جهاد کشاورزی به نام آنها نسبت به فروش و نقل و انتقال رسمی آن به اشخاص ثالث اقدام نموده باشند، ارزش زمین به قیمت روز زمان انتقال محاسبه و از دریافت‌کننده اولیه دریافت خواهد شد.

ماده ۱۵ - در مورد اراضی واگذارشده جهت تعاونی‌های مسکن یا بخش خصوصی و غیردولتی برای امور عام‌المنفعه تا سال ۱۳۷۳ در صورتی که تبصره‌های (۵۴) و (۴۶) قوانین بودجه سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۸ نسبت به این واگذاریها اجرا نگردیده باشد، به شرح ذیل اقدام می‌گردد :

الف - وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) فهرست کلیه واگذاری‌های قسمت اخیر تبصره (۲) قانون را به وزارت مسکن و شهرسازی اعلام تا نسبت به اعمال تبصره‌های (۵۴) و (۴۶) قوانین بودجه سالهای ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۸ در مورد اراضی واگذارشده به تعاونی‌های مسکن اعم از بخش خصوصی و دولتی اقدام نماید.

ب - واگذاریهای صورت گرفته به دولت (وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و شرکتهای دولتی) مشمول رسیدگی مجدد نمی‌باشند.

ماده ۱۶ - در عرصه‌های موضوع تبصره (۵) قانون و نیز در عرصه‌هایی که به موجب رأی قضات شعبه ویژه منجر به فسخ واگذاری توأم با استرداد زمین می‌گردد. مواد (۷)، (۹) و (۱۱) این آیین‌نامه که به نحوی با تبصره (۲) قانون نیز مرتبط می‌باشد. حسب مورد متناسب با موضوع تبصره شعب ویژه قابل اعمال بوده و مورد حکم قرار خواهد گرفت.

فصل چهارم - سایر مقررات

ماده ۱۷ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است اعتبارات موردنیاز را برای اجرای قانون، شامل بهای اراضی، اعیانی، ابنیه و مستحقات برروی اراضی موضوع تبصره (۴) قانون و سایر موارد، تجهیزات مورد نیاز، حق‌الزحمه هیئت‌های نظارتی و عوامل اجرایی، هزینه‌ها و دستمزد کارشناسی را در یک ردیف جداگانه در بودجه سالانه خود پیش‌بینی و به معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور پیشنهاد نماید.

ماده ۱۸ - وزارت جهاد کشاورزی مکلف است به‌منظور تشکیل به‌موقع هیئت‌های نظارت، جمع‌آوری آمار و اطلاعات، ارزیابی عملکرد برنامه‌ریزی و نظارت بر اجرای صحیح این آیین‌نامه، نسبت به ایجاد بانک اطلاعات و تهیه نرم‌افزار مربوط اقدام نماید.

ماده ۱۹ - وزارت جهاد کشاورزی مجاز است در چارچوب قانون و این آیین‌نامه نسبت به تنظیم و ابلاغ دستورالعمل‌های مربوط اقدام نماید.

ماده ۲۰ - کلیه دستگاههای اجرایی موظف به همکاری با وزارت جهاد کشاورزی در اجرای قانون و آیین نامه اجرایی مربوط می باشند. نیروی انتظامی موظف است در صورت درخواست وزارت جهاد کشاورزی همکاری لازم را برای اعزام نیروی کادری خود جهت همراهی عوامل نظارتی در بازدید از اراضی واگذار شده موضوع این آیین نامه معمول و گزارش مرجع انتظامی دایر بر ممانعت متصرفان یا مالکان یا مستأجران از انجام وظایف عوامل نظارتی، اماره عدم اجرای طرح می باشد.

ماده ۲۱ - کلیه آیین نامه ها و دستورالعمل ها مغایر با این آیین نامه اجرایی ملغی الاثر اعلام می گردد. این تصویب نامه در تاریخ ۱۳۸۷/۲/۱۱ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

بسمه تعالی

قرارداد اجاره

این قرارداد به استناد تبصره (۱) ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع - مصوب ۱۳۸۶ - و در اجرای ماده (۸) آیین نامه اجرایی قانون برای اجرای طرح که در تاریخ مورد تصویب کمیسیون مربوط قرار گرفته با شرایط ذیل منعقد می گردد :

ماده ۱ - موجر :

وزارت جهاد کشاورزی یا نمایندگی

آقای / خانم فرزند شماره شناسنامه صادره از شماره ملی به موجب

معرفی نامه شماره مورخ

به نشانی

ماده ۲ - مستأجر :

الف - شرکت یا شرکتها :

نام شرکت شماره ثبت مرکز اصلی شرکت با نمایندگی آقای / خانم فرزند شماره شناسنامه صادره از شماره ملی که برطبق اساسنامه شرکت حق امضای این قرارداد را دارا می باشد.

به نشانی :

ب - شخص یا اشخاص حقیقی :

نام و نام خانوادگی فرزند شماره شناسنامه صادره از متولد شماره ملی
به نشانی :

ماده ۳ - مورد اجازه :

قطعه زمینی است به مساحت متر مربع به شش دانگ / هکتار / قسمتی از اراضی ملی / دولتی تحت پلاک شماره فرعی از اصلی واقع در روستای بخش استان
با حدود اربعه ذیل :

شمالاً: شرقاً

جنوباً: غرباً

با ابعاد مشخص طبق نقشه پیوست که جزء لاینفک این قرارداد می باشد و پس از امضای این قرارداد با تنظیم صورت جلسه ای به تصرف قانونی مستأجر درخواهد آمد.
ماده ۴ - مدت اجاره :

مدت اجاره سال هجری شمسی از تاریخ امضای سند اجاره است و پس از انقضای مدت اجاره در صورت اجرای کامل طرح مصوب، چنانچه موجد قابلیت ادامه فعالیت طرح را تأیید نماید، قرارداد اجاره به مدت و با اجاره هایی که توسط کمیسیون مربوط تعیین می گردد قابل تمدید خواهد بود و استمرار اجاره منوط به تنظیم قرارداد اجاره جدید می باشد.

تبصره ۱ - اجرای کامل طرح به هیچ عنوان الزامی برای موجد دایر بر انتقال عرصه به صورت کلی یا جزئی به مستأجر ایجاد نخواهد کرد.

تبصره ۲ - در صورتی که مستأجر قصد استفاده از تسهیلات مؤسسه اعتباری را برای اجرای طرح داشته باشد و مؤسسه اعتباری عامل، براساس قوانین و مقررات مربوط و ارایه گزارش توجیهی مدت اجاره را کافی نداند، مدت قرارداد اجاره‌بنا به درخواست مستأجر و تأیید کمیسیون ذیربط و با رعایت ضوابط و مقررات مربوط اصلاح خواهد شد.

ماده ۵ - اجاره‌بها :

اجاره‌بهای سالیانه به‌طور مقطوع مبلغ (به حروف) ریال می‌باشد که بنا به تشخیص کمیسیون مربوط، تعیین گردیده است و این مبلغ حداکثر هر سه / پنج سال یکبار تعدیل می‌گردد و اجاره‌بهای تعدیل‌شده توسط موجر قطعی است. و براساس آن قبوض اقساطی ازسوی دفترخانه عامل صادر می‌گردد.

قسمتی از طرح شود، موجر می‌تواند عقد اجاره را فسخ و یا محدوده مورد احتیاج را از مورد اجاره خارج نماید، در اینصورت عقد اجاره نسبت به بقیه اراضی با تنظیم قرارداد اصلاحی استمرار می‌یابد و چنانچه در اجرای این اقدام خسارتی متوجه مستأجر شود خسارات واردشده براساس نظریه کارشناس رسمی دادگستری به انتخاب موجر تعیین می‌گردد و هزینه کارشناسی برعهده دستگاه ذیربط می‌باشد.

۶ - مستأجر مکلف است درصورت کشف آثار و ابنیه باستانی در عین مستأجره مراتب را بلافاصله به موجر و مراجع ذیربط اطلاع دهد و کلیه قوانین مربوط به آثار و ابنیه باستانی مکشوفه در مورد اجاره را اجرا کند و در صورتی که طبق مقررات مربوط و با تأیید موجر ادامه بهره‌برداری مستأجر از عین مستأجره به لحاظ قانونی متعذر باشد، مکلف است عین مستأجره را رفع تصرف و به موجر تحویل نماید، در این صورت حقوق مکتسبه بهره‌بردار و خسارت واردشده و دستمزد کارشناسی با رعایت قسمت آخر از بند ۵ همین ماده تعیین و ازسوی دستگاه اجرایی ذیربط قابل پرداخت می‌باشد. تخلف از این بند موجب فسخ قرارداد می‌گردد.

۷ - مستأجر مکلف است ضمن حفاظت فیزیکی و مراقبت از عین مستأجره، حریم رودخانه‌ها و مجاری سیلاب و حقوق ارتفاقی اشخاص از لحاظ عبور انهار و قنوات و راههای دسترسی و غیره را طبق قوانین موضوعه و عرف محل مراعات نماید و در صورت تخلف مسئول خسارت وارد شده به دولت و اشخاص خواهد بود.

۸ - خسارات وارد شده ناشی از تخلف مستأجر از مفاد این قرارداد از طرف موجر قابل مطالبه است.

۹ - مستأجر متعهد است طرح توجیه فنی و اقتصادی و طرح‌های تفصیلی و برنامه اجرایی را که مورد تأیید مراجع تصویب‌کننده طرح قرار گرفته و پیوست لاینفک این قرارداد می‌باشد به نحو کامل و طبق برنامه زمان‌بندی در مواعد مندرج در طرح مصوب اجرا و گزارش اقدامات انجام شده را برای موجر ارسال نماید و در صورت استنکاف و تخلف، موجر با تعیین ضرب‌الاجل متناسب که با جلب نظر مرجع فنی ناظر بر اجرای طرح یا نظر کارشناس منتخب موجر تعیین می‌شود به مستأجر اخطار می‌نماید که به تعهدات خود عمل نماید و با انقضای مدت تعیین شده و ادامه استنکاف، موجر حق فسخ قرارداد را خواهد داشت.

۱۰ - نمایندگان موجر که حکم مأموریت بازدید طرح را دارند با ارایه کارت شناسایی و حکم مربوط می‌توانند به محدوده مورد اجاره وارد شوند و مراحل مختلف عملیات اجرای طرح اعم از آماده‌سازی و بهره‌برداری از اراضی موضوع این قرارداد را نظارت نمایند و مستأجر حق ممانعت را نداشته و باید اطلاعات مرتبط با طرح را در اختیار نمایندگان موجر بگذارد. در صورتی که مستأجر مانع از ورود و بازدید مأموران مذکور شود و یا اطلاعات مرتبط با طرح را در اختیار آنان قرار ندهد، موجر با ارسال اخطاریه موعد مجددی برای بازدید و تسلیم اطلاعات مرتبط با طرح تعیین خواهد کرد و در صورت استنکاف مجدد، موجر حق فسخ اجار را خواهد داشت.

۱۱ - مستأجر مکلف است ظرف یک ماه قبل از انقضای مدت اجاره با حضور در محل اداره موجر نسبت به تسلیم درخواست تمدید قرارداد اجاره اقدام نماید و در

صورت عدم مراجعه مستأجر و یا عدم تمديد قرارداد اجاره و یا فسخ قرارداد اجاره ظرف سه ماه از تاريخ انقضای مدت اجاره یا از تاريخ فسخ، از مورد اجاره رفع نماید و با همان مساحت و حدود که در ابتدای اجاره تحويل گرفته است، به موجر مسترد نماید. در صورت تأخير در تخلیه و تحويل عرصه ظرف مهلت مذکور، معادل دو برابر اجاره‌بهای مقرر به ازای هر روز به‌عنوان وجه التزام برعهده مستأجر خواهد بود و به‌علاوه موجر می‌تواند با صدور اجرائیه نسبت به خلع ید از مستأجر اقدام و مطالبات خود و خسارات وارد شده را از محل تأسیسات و ماشین‌آلات و سایر اموال منقول و غیرمنقول بلامعارض مستأجر که در مورد اجاره موجود است براساس ارزیابی کارشناس منتخب خود با منظورداشتن هزینه کارشناسی که برعهده مستأجر است، استیفا نماید که در صورت عدم پرداخت، به کل بدهی مستأجر اضافه می‌گردد. تشخیص و تعیین میزان بدهی مستأجر منحصرأ به موجر است و مستأجر به‌موجب همین قرارداد اجاره، تشخیص مذکور را مورد قبول قرار داده و ملزم به پرداخت مبالغ مورد مطالبه گردید و حق هرگونه ایراد و اعتراض و ادعایی را از خود سلب و ساقط کرد.

تبصره ۱ - در صورتی که جهت اجرای طرح‌های عمرانی ملی یا استانی مصوب نیاز به تمام یا قسمتی از عرصه موضوع این قرارداد باشد، یا اعلام کتبی موجر به مستأجر طی مهلت سه‌ماهه نسبت به برآورد کارشناسی هزینه‌های صورت‌گرفته توسط کارشناس رسمی دادگستری به انتخاب موجر و پرداخت آن ازسوی مجری طرح عمرانی اقدام و قرارداد اصلاح و یا فسخ می‌گردد.

تبصره ۲ - مستأجر نمی‌تواند با تمسک به اجرای بخشی از طرح و بهره‌برداری از آن صدور سند مالکیت نسبت به آن بخش و یا اصلاح قرارداد و تجزیه عرصه عین مستأجره را تقاضا نماید.

تبصره ۳ - باتوجه به تبصره (۸) ماده (۱) قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسريع در اجرای طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و

کارایی بانکها، این قرارداد به عنوان اسناد قابل قبول نزد بانکها پذیرفته می شود و مؤسسه اعتباری می تواند با رعایت بند (۱) ماده (۷) این قرارداد معادل حقوق ناشی از این قرارداد برای مجری طرح را به عنوان وثیقه بپذیرد.

موجر به موجب این قرارداد متعهد و موظف گردید در اجرای قرارداد تسهیلات اعطایی بنا به درخواست بانک و یا مؤسسه مالی، اعتباری ذینفع، این مؤسسات و یا اشخاص معرفی شده از طرف آنها را به عنوان جانشین مجری طرح موضوع قرارداد واگذاری زمین شناخته و بپذیرد و کلیه حقوق و تعهدات ناشی از قرارداد را به بانک یا مؤسسه مالی و اعتباری ذینفع و یا اشخاص معرفی شده منتقل نماید.

همچنین موجر موظف است بنا به تقاضای مؤسسه اعتباری و یا بانک عامل در صورت تغییر یا تعویض در نوع قرارداد اعطای تسهیلات باتوجه به عقود مورد عمل بانک یا مؤسسه مذکور برای تفویض اختیار، موافقت خود را با تبدیل تعهد مستأجر به بانک اعلام و در اسرع وقت به دفترخانه اسناد رسمی معرفی شده مراجعه نماید.

۱۲ - در صورتی که به تشخیص موجر، مستأجر و شریک او که با رعایت بند (۱) ماده (۷) این قرارداد مشارکت وی ایجاد شده است، متفقاً یا منفرداً برخلاف تعهدات مندرج در این قرارداد عمل نموده و یا طرح خود را در موعد مقرر اجرا نکند و از اراضی مورد اجاره بهره برداری ننماید، موجر می تواند نسبت به فسخ قرارداد و خلع ید و جایگزین نمودن شخص یا اشخاص دیگر اقدام نماید. در صورتی که مستأجر هزینه هایی در راستای اجرای طرح نموده باشد به هنگام تقویم، بهای روز براساس ماده (۹) آیین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع کشور با اخذ نظر کارشناسی محاسبه خواهد شد و موجر مکلف است پس از کسر حقوق قانونی دولت و مطالبات بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری حداکثر تا پایان سال مالی بعد نسبت به تأمین اعتبار و استرداد آنها اقدام نماید.

۱۳ - مستأجر و یا شرکای ایشان به تنهایی یا به اتفاق بدون موافقت موجر حق ندارند اعیان را تحت هر عنوان اعم از بیع یا صلح یا وکالت و یا وصیت و نظایر آن به

غیر واگذار و یا حقی نسبت به آن برای دیگری قابل شوند و تغییراتی در طرح و مستحداثات به عمل آورده و یا تأسیسات غیرمتناسب با طرح ایجاد نمایند و در صورت تخلف، موجر می‌تواند قرارداد اجاره را فسخ نماید.

۱۴ - در تمامی مواردی که برای موجر به موجب این قرارداد حق فسخ ایجاد شده است، موجر می‌تواند بدون نیاز به حضور مستأجر در دفترخانه عامل ظرف دو ماه نسبت به اعمال حق فسخ اقدام نماید.

تبصره - تجویز فسخ قرارداد توسط موجر در موارد خلاف بین موضوع ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور منوط به احراز و اعلام هیئت نظارت موضوع ماده مذکور می‌باشد.

۱۵ - در مواردی که موجر با اختیارات حاصل از این قرارداد اقدام به فسخ آن نماید و در مراجع اداری، ثبتی و دفاتر اسناد رسمی نیاز به اخذ امضای مستأجر باشد، موجر وکالت در امضا از ناحیه مشارالیه را دارد.

ماده ۸ - هر نوع اخطار یا اعلامیه‌ای که بر طبق این قرارداد لازم است از طرف موجر نسبت به مستأجر به عمل آید، به وسیله پست سفارشی دوقبضه به نشانی مذکور در این قرارداد ارسال خواهد شد و تاریخ تأییدیه پستی آن، تاریخ ابلاغ می‌باشد. در صورتی که بانک یا مؤسسات اعتباری در قرارداد مذکور مشارکت داشته باشند، نسخه‌ای از اخطاریه یا اعلامیه به مستأجر، به بانک یا مؤسسات اعتباری و ام‌دهنده نیز ارسال می‌گردد. در صورت فسخ و ابطال قرارداد واگذاری زمین به منظور رعایت حقوق مؤسسه اعتباری و معرفی مجری جدید مراتب به مرجع مذکور ابلاغ می‌گردد.

تبصره - اقامتگاه مستأجر طبق این قرارداد نشانی مندرج در ماده (۱) می‌باشد و در صورت تغییر، مستأجر مکلف است مراتب را به‌طور کتبی به موجر اطلاع دهد، در غیر اینصورت کلیه اخطارها، ابلاغ‌ها و مکاتبات موضوع این قرارداد به نشانی مذکور در ماده (۱) ارسال و معتبر خواهد بود.

ماده ۹ - این قرارداد در ۹ ماده و ۷ تبصره و ۱۵ بند در... نسخه تنظیم گردید که همگی از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشند.

امضای موجر
امضای مستأجر

۱۱ - آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح ماده (۳۴) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع مصوب ۱۳۵۴/۳/۱۴ الحاق چند تبصره به آن
(مصوب ۱۳۷۴/۷/۲ و اصلاحیه بعدی)

هیأت وزیران، در جلسه مورخ ۱۳۷۴/۷/۲ بنا به پیشنهاد شماره ۱۴۳۴ ص ۱۰ و مورخ ۱۳۷۴/۱/۳۰ وزارت جهاد سازندگی و به استناد قانون اصلاح ماده قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع مصوب ۱۳۵۴/۳/۱۴ و الحاق چند تبصره به آن مصوب ۱۳۷۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام - آیین‌نامه اجرایی قانون یادشده را به شرح زیر تصویب نمود :

[۱/] آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح ماده (۳۴) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع مصوب ۱۳۵۴/۳/۱۴ و الحاق چند تبصره به آن.

فصل اول - تعاریف و اصطلاحات

ماده ۱ - عبارات مشروح زیر از نظر این آیین‌نامه دارای مفاهیم زیر هستند.

(الف - اراضی جنگلی جلگه‌ای شمال)

به جنگل تکامل نیافته‌ای گفته می‌شود که مسطح و هموار بوده و حداکثر ارتفاع آن از سطح دریا کمتر از (۲۰۰) متر و با شیب کمتر از (۱۰٪) باشد و تعداد درخت، بوته، نهال و کنده درختان جنگلی از هر هکتار آن جداگانه یا مجموعاً از یکصد اصله تجاوز نماید یا درختان جنگلی آن به‌صورت پراکنده باشد به‌گونه‌ای که حجم آن از حوزه آستارا تا گلیداغی در هر هکتار کمتر از پنجاه متر مکعب باشد. در صورت وجود درختان شمشاد حجم بیش از سی متر مکعب در هر هکتار جنگل شمشاد محسوب خواهد شد.

ب - مراتع ملی غیرمشجر

به زمین اعم از کوه و دامنه یا زمین مسطح که در فصل چرا دارای پوشش از نباتات خودرو بوده و باتوجه سابقه چرا، عرفاً مرتع شناخته شود، مشروط به اینکه ملی شده باشند و زمین‌هایی که آیش زراعتند هرچند دارای پوشش نباتات علوفه‌ای خودرو باشند مشمول تعریف مرتع نیستند.

ج - تصرف

به هرگونه وضع ید در مورد اراضی جنگلی جلگه‌ای شمال و مراتع غیرمشجری ملی شده کشور که قبل از سال ۱۳۶۵ صورت گرفته و تا زمان تصویب این قانون ادامه یافته است گفته می‌شود.

د - متصرف

اشخاصی که از طریق وضع ید و یا انتقال از متصرف قبلی، برروی اراضی موضوع این قانون وضع ید دارند متصرف تلقی می‌شوند.

ه - باغ

باغ به محلی گفته می‌شود که حدود آن به نحوی از انحا مشخص و معین شده و در هر هکتار بیش از یکصد اصله درخت مثمر یا پنجاه اصله درخت زیتون یا نخل یا گردو یا یک هزار نهال یا درخت غیرمثمر دست کاشت یا بوته چای داشته باشد.

و - زراعت آبن

زراعتی است که با استفاده از آب دائمی رود، استخر، قنات، چشمه، چاه یا امثال آن به عمل آید.

ز - طرحهای تولید دام و آبزیان

به طرح‌هایی گفته می‌شود که موضوع فعالیت‌های دامداری، پرورش دام، طیور و آبزیان، زنبورداری، پرورش کرم ابریشم و سایر فعالیت‌های مربوط غیرکشاورزی است.

فصل دوم - چگونگی تشکیل کمیسیون‌های موضوع قانون

ماده ۲ - کمیسیون موضوع قانون اصلاح ماده (۳۴) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور الحاق چند تبصره به آن - مصوب ۱۳۷۳/۷/۷ مجمع تشخیص

مصلحت نظام مرکب از نمایندگان وزارتخانه‌های جهاد سازندگی، کشاورزی و سازمان جنگلها و مراتع کشور و فرمانداری محل تشکیل و به ریاست نماینده وزارت جهاد سازندگی اداره خواهد شد.

تبصره ۱ - محل تشکیل دبیرخانه کمیسیون، اداره منابع طبیعی یا واحد جایگزین در شهرستان بوده و مسئول دبیرخانه کمیسیون با حکم رئیس اداره منابع طبیعی شهرستان تعیین و منصوب می‌شود.

تبصره ۲ - به منظور پیگیری امور و هماهنگی دبیرخانه‌های شهرستانها، دبیرخانه‌ای زیر نظر مدیر کل منابع طبیعی استان تشکیل می‌شود.

ماده ۳ - وزارت جهاد سازندگی (سازمان جنگلها و مراتع کشور) موظف است کمیسیون یادشده در ماده (۲) این آیین‌نامه را حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه در حوزه هر اداره منابع طبیعی یا واحد جایگزین تشکیل دهد.

ماده ۴ - در اجرای قانون موضوع این آیین‌نامه، وزارتخانه‌های کشور و کشاورزی موظفند حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه و بنا به درخواست وزارت جهاد سازندگی (سازمان جنگلها و مراتع کشور) نمایندگان ثابت خود را به کمیسیون واقع در حوزه هر شهرستان معرفی نمایند.

ماده ۵ - اداره کل منابع طبیعی هر شهرستان موظف است تشکیل کمیسیون واقع در حوزه آن شهرستان را با صدور یک نوبت آگهی در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار و یکی از روزنامه‌های محلی و الصاق آگهی در معابر عمومی و روستای اعلان نماید. آگهی یادشده باید متضمن نکات زیر باشد :

الف - مهلت یک ساله پذیرش درخواست کتبی اجاره یا خرید از متصرفان به استناد تبصره (۲) قانون یادشده.

ب - محل پذیرش درخواست متصرفان و مدارک و ضمایم آن.

ج - نتیجه عدم مراجعه و ارایه تقاضا در مهلت مقرر قانونی.

د - تصریح به اینکه این آگهی به عنوان ابلاغ به متصرفین اراضی منابع ملی تلقی می شود.

تبصره ۱ - متصرفان حقیقی و حقوقی با نمایندگان قانونی آنان می توانند درخواست اجاره یا خرید اراضی تصرف شده را به همراه مدارک و مستندات خود و به ویژه موارد مشروح زیر برابر فرمهای مربوط ظرف مهلت قانونی پس از انتشار آگهی به دبیرخانه کمیسیونها تسلیم نمایند :

الف - مشخصات کامل متقاضی و محل اقامت دامی وی.

ب - مشخصات کامل زمین و مساحت آن به همراه نقشه براساس مقیاس یک دو هزارم.

ج - دلایل و مدارک متقاضی راجع به سابقه تصرف و تبدیل آن.

د - نوع استفاده و اعیان و مستحقات موجود.

ه - تاریخ تصرف زمین با ذکر دلایل کافی.

و - ارایه پاسخ استعلام از مراجع قانونی مربوط در صورت ضرورت.

تبصره ۲ - سازمان جنگلها و مراتع کشور موظف است در اعمال قانون یادشده و این آیین نامه، در مورد اراضی ملی تصرف شده واقع در خارج از محدوده های قانونی و حریم استحفاظی شهرها و شهرکها و واقع در حریم روستاها با هماهنگی و استعلام از مراجع مربوط اقدام نماید.

تبصره ۳ - کلیه وزارتخانه ها، سازمانها، مؤسسات عمومی عام المنفعه مکلفند ظرف مهلت تعیین شده در تبصره (۲) قانون یادشده جهت تعیین تکلیف اراضی منابع ملی تصرف شده درخواست خود را به دبیرخانه کمیسیون حوزه وقوع اراضی موضوع این آیین نامه تسلیم نمایند.

فصل سوم - چگونگی ابلاغ و رسیدگی به تقاضای متصرفان

ماده ۶ - مبدأ زمانی مهلت قانونی در صورتی که اخطار شده باشد تاریخ ابلاغ اخطار است و در صورت انتشار یا الصاق آگهی مهلت یادشده از تاریخ انتشار آگهی یا

الصاق آن - هرکدام که مؤثر باشد - شروع می‌شود. هرگاه آخرین روز مهلت قانونی مصادف با روز تعطیل باشد اولین روز بعد از تعطیل، آخرین روز محسوب می‌شود. تبصره ۱ - در احتساب مهلت قانونی ابلاغ اخطار، روز ابلاغ و روز تسلیم احتساب نمی‌شود.

تبصره ۲ - درخواستهای رسیده و مدارک پیوست آن حداکثر ظرف مدت (۲۰) روز توسط مسئول دبیرخانه کمیسیون مربوط مورد بررسی قرار گرفته و پرونده تشکیل شده در صورت تکمیل یا رفع نقص، به ترتیب تاریخ دریافت درخواست یا تعیین وقت رسیدگی قبلی در دستور کار کمیسیون قرار می‌گیرد.

تبصره ۳ - درخواستهای واصل شده در دفتر مخصوص که صفحات آن شماره گذاری شده و مجموع صفحات در صفحه اول و آخر با تمام حروف قید و توسط مسئول دبیرخانه امضاء و مهر شده ثبت می‌شود.

تبصره ۴ - سازمان جنگلها و مراتع کشور دفاتر درخواست، اوقات و ثبت تصمیمات نهایی کمیسیون و فرمهای مربوط را به تعداد کافی تهیه و در اختیار کمیسیونها قرار خواهد داد.

فصل چهارم - وظایف کمیسیون و چگونگی ارزیابی اجاره بها و قیمت فروش اراضی

ماده ۷ - وظایف کمیسیون

کمیسیون براساس بررسی تمام مدارک ارایه شده ازسوی متصرفان و مطالعه سوابق و مدارک موجود در پرونده قضایی با پرونده های تشکیل شده در ادارات منابع طبیعی، کشاورزی، ثبت اسناد و املاک کشور و استعلام از مراجع مربوط و ملاحظه گزارش و نظریه کارشناسی اداره منابع طبیعی و در صورت لزوم معاینه محل و تحقیق از مطالعات و شورای اسلامی و معتمدان محل نسبت به موارد زیر تصمیم گیری خواهد کرد :

۱ - احراز تصرف و تبدیل و تعیین ابتدای زمان تصرف و استمرار آن تا پایان سال ۱۳۶۵ و نیز چگونگی ادامه بعد از سال ۱۳۶۵ تا زمان تصمیم کمیسیون براساس

گزارش تهیه در مورد تخلف صورت گرفته، پرونده قضایی و سایر قوانین و شواهد موجود.

۲ - تعیین میزان تصرف و نوع و میزان تبدیل در اراضی مورد تصرف.

۳ - بررسی تناسب عرضه و اعیانی احداثی پس از کسب نظر کارشناسی و استعلام از دستگاههای مربوط.

۴ - موافقت یا مخالفت با نوع فعالیت (باتوجه به کاربری اراضی) ادامه آن با کسب نظر از دستگاههای مربوط.

۵ - تعیین میزان اجرت‌المثل ایام تصرف و اجاره‌بهای سالیانه و قیمت فروش اراضی قابل واگذاری موضوع قانون یادشده.

۶ - تعیین میزان اراضی قابل واگذاری از طریق اجاره یا فروش متناسب با شرایط فنی و قابلیت‌های کشت منطقه.

تبصره ۱ - کمیسیون می‌تواند در صورت لزوم از متصرف یا متصرفان برای ادای توضیحات به جلسه کمیسیون یا هنگام معاینه محلی دعوت کند.

تبصره ۲ - هرگونه اظهارنظر کمیسیون نسبت به تصرف و تبدیل و ادامه فعالیت متناسب با کاربری اراضی موضوع قانون یادشده براساس ضوابط فنی خواهد بود که توسط وزارت جهاد سازندگی با هماهنگی دستگاههای مربوط تهیه و در اختیار کمیسیون قرار خواهد گرفت.

تبصره ۳ - میزان اجرت‌المثل ایام تصرف مال‌الاجاره سالیانه و قیمت فروش اراضی قابل واگذاری مشمول قانون یادشده توسط هیأت موضوع ماده (۸) این آیین‌نامه تعیین و در اختیار کمیسیون قرار خواهد گرفت.

تبصره ۴ - ارضی که از لحاظ فنی توسط کمیسیون غیرقابل واگذاری شناخته می‌شود از طریق مراجع قضایی از متصرف یا متصرفان خلع ید می‌شود. میزان خسارت واردشده بنابه تشخیص هیأت موضوع ماده (۸) این آیین‌نامه و تعیین کمیسیون ضمن دادخواست خلع ید تقدیمی توسط اداره کل منابع طبیعی از متصرف مطالبه می‌شود.

تبصره ۵ - تصمیمات کمیسیون‌ها قطعی و لازم‌الاجرا بوده باید عاری از هرگونه ابهام، اجمال باشد و رفع هرگونه ابهام، اجمال از تصمیمات اتخاذی مشروط بر اینکه تغییری در ماهیت تصمیم ایجاد ننماید با نظر اکثریت اعضای کمیسیون بلامانع است. در صورتی که رئیس سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری کشور، در تصمیم کمیسیون مورد ابهام و اجمال ملاحظه نماید مراتب را به کمیسیون اعلام می‌نماید تا کمیسیون طبق صدور تبصره، نسبت به رفع ابهام و اجمال آن اتخاذ تصمیم نماید. ۱

ماده ۸ - میزان مال‌الاجاره، اجرت‌المثل ایام تصرف و قیمت فروش اراضی مشمول قانون توسط هیأت تقویم و ارزیابی مرکب از :

الف - کارشناس رسمی دادگستری یک نفر

ب - کارشناس رسمی جهاد سازندگی یک نفر

ج - کارشناس اداره کل منابع طبیعی یک نفر

براساس قیمت روز واگذاری باتوجه به کاربری اراضی، تعیین و توسط اداره کل منابع طبیعی یا تعیین ضرب‌الاجل به متصرف یا متصرفان جهت انعقاد قرارداد اجاره با انتقال، اعلام و وجوه به‌دست آمده به حساب خزانه واریز می‌شود تا برابر تبصره (۶) اصلاحی ماده (۳۴) قانون یادشده عمل شود.

تبصره ۱ - دعوت از هیأت تقویم و ارزیابی باری تشکیل جلسات به‌عهده اداره کل منابع طبیعی است و ریاست جلسات به‌عهده نماینده وزارت جهاد سازندگی خواهد بود.

تبصره ۲ - مبنای قیمت‌گذاری، میانگین زمان تصرف و تاریخ کارشناسی هیأت تقویم و ارزیابی است و کمیسیون می‌تواند برای طرح‌های کشاورزی اعم از زراعت، باغ و طرح‌های تولیدی دام طیور حداکثر تا (۰.۵۰٪) قیمت تعیین‌شده تخفیف قایل می‌شود.

تبصره ۳ - درخصوص تعیین اجرت‌المثل ایام تصرف، قیمت روز تصرف ملاک خواهد بود.

تبصره ۴ - اراضی تصرف‌شده توسط دستگاه‌های دولتی در صورت تناسب میزان اراضی با طرح ارایه‌شده مشمول قسمت اخیر تبصره (۲) این ماده است.

تبصره ۵ - چنانچه مستأجر در طی مدت اجاره داوطلب خرید زمین شود، برابر ضوابط این آیین‌نامه عمل خواهد شد.

تبصره ۶ - مدت قرارداد متناسب با طرح حداکثر سی (۳۰) سال خواهد بود که هر سه (۳) یک بار میزان اجاره‌بها.

برمبنای نرخ روز تعدیل می‌شود.

ماده ۹ - تصمیم اکثریت اعضا درخصوص فروش یا اجاره و اجرت‌المثل یا رد تقاضای متصرف و خلع ید، قطعی و لازم‌الاجرا است.

تبصره - کمیسیون با حضور حداقل سه (۳) نفر رسمیت می‌یابد ولی در هر صورت تصمیمات کمیسیون با سه رأی معتبر خواهد بود.

ماده ۱۰ - چنانچه متقاضی حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ تصمیم کمیسیون نسبت به تعیین تکالیف اجرت‌المثل ایام تصرف و انعقاد قرارداد اجاره یا خرید حسب تصمیم کمیسیون در موعد مقرر از پرداخت بهای فروش یا مال‌الاجاره یا اجرت امتناع ورزد اداره کل منابع طبیعی یا تعیین ضرب‌الاجل یک به متصرف اخطار و در صورت عدم پرداخت از طریق مراجع قضایی و برابر قوانین و مقررات مربوط به صورت فوری نسبت به خلع ید تصرف زمین اقدام می‌نماید.

تبصره - سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور می‌تواند بهای حاصل از فروش اراضی متصرفی را به اقساط (حداکثر تا زمان انتقال قطعی اسناد) وصول نماید انتقال قطعی اسناد منوط به پرداخت آخرین قسط است.

ماده ۱۱ - در صورت رد تقاضا از طرف کمیسیون یا پایان مهلت مقرر به جهت عدم مراجعه متصرف، ادارات منابع طبیعی موظفند از طریق مراجع قضایی نسبت به خلع ید، رفع تصرف، قلع و قمع و مطالبه خسارت حسب اقدام نمایند.

ماده ۱۲ - کمیسیون می‌تواند باتوجه به مفاد قانون یادشده نسبت به استعلام از مراجع قضایی مربوط و مطالعه پرونده‌های راجع به تصرفات اراضی منابع ملی قبل از سال ۱۳۶۵ (موضوع قانون مزبور) اقدام نماید.

ماده ۱۳ - اراضی متصرفی قبل از سال ۱۳۶۵ موضوع تبصره (۳) قانون یادشده که از متصرفان خلع ید می‌شود در صورتی که مستعد کشت باشد توسط اداره کل منابع طبیعی محل در اختیار هیأت هفت نفر واگذاری زمین مربوط قرار می‌گیرد تا به افراد واجدالشرايط با اولویت ایثارگران واگذار شود.

تبصره - تشخیص کاربری و استعداد کشت زمین خلع ید شده موضوع این ماده به‌عهده سازمان جنگلها و مراتع کشور (اداره کل منابع طبیعی محل) است.

ماده ۱۴ - ادارات ثبت اسناد و املاک کشور مکلفند بنابه درخواست سازمان جنگلها و مراتع کشور در اجرای ماده (۱۳) آیین‌نامه اجرایی قانون ملی‌شدن جنگلها و ماده (۳۹) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور - مصوب ۱۳۵۴/۳/۱۴ - اسناد مالکیت اراضی منابع ملی را خارج از نوبت صادر و تسلیم نمایند. همچنین اسناد مالکیت رقابت منصرفی را با تقاضای سازمان جنگلها و مراتع کشور از سند منابع ملی تفکیک کنند و به متقاضی انتقال دهند.

تبصره - تمامی هزینه‌های نقل و انتقال و تنظیم و عملیات ثبتی و هرگونه الصاق تمبر و حقوقی که به سردفتران اسناد رسمی تعلق می‌گیرد، همچنین هزینه تهیه نقشه اراضی مورد درخواست به عهده خریدار یا مستأجر خواهد بود.

ماده ۱۵ - کلیه دستگاههای دولتی (وزارتخانه‌ها، سازمانها و مؤسسات دولتی)، نهادهای انقلاب اسلامی و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف به همکاری در اجرای دقیق قانون یادشده و این آیین‌نامه هستند.

ماده ۱۶ - وزارت جهاد سازندگی بنا به پیشنهاد سازمان جنگلها و مراتع کشور اعتبارات و امکانات لازم اعم از نیروی انسانی، تجهیزات مهندسی و اداری و غیره را از محل درآمدهای حاصل از اجرای قانون یادشده، پیش‌بینی و هر سال برای منظورکردن در بودجه کل کشور به هیأت دولت ارایه می‌نماید.

ماده ۱۷ - نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه و چگونگی تنظیم و اجرای قراردادهای اجاره و فروش و عملکرد مجریان براساس دستورالعمل مصوب وزیر جهاد سازندگی و به‌عهده سازمان جنگلها و مراتع کشور خواهد بود.

۱۲ - آیین‌نامه اجرایی قانون اخذ ورودیة از بازدیدکنندگان پارکها و موزه‌های تاریخ طبیعی

(مصوب ۱۳۶۹/۵/۳۰ با اصلاحات ۱۳۷۵/۳/۲۱ شورای اقتصاد)

ماده ۱ - سازمان حفاظت محیط زیست که در این آیین‌نامه اختصاراً سازمان نامیده می‌شود مجاز است در قبال ارائه خدمات و تسهیلاتی که برای بازدید، توقف و استفاده از موزه‌های تاریخ طبیعی، نمایشگاهها و مناطق تحت اختیار سازمان موضوع بند «الف» ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست فراهم می‌آورد از بازدیدکنندگان و استفاده‌کنندگان و دریافت‌کنندگان خدمات از طریق صدور بلیط، وجه دریافت نماید.

ماده ۲ - بهای بلیط بازدید از نمایشگاهها و موزه‌های تاریخ طبیعی برای هر نفر حداکثر ۶۰۰ ریال می‌باشد که میزان آن برحسب امکانات و تسهیلات هر موزه و یا نمایشگاه توسط سازمان تعیین و اعلام می‌گردد.

تبصره - بهای بلیط ورودی برای دانشجویان و دانش‌آموزان با ارائه معرفی‌نامه معتبر از مراکز آموزشی مربوط، نصب بهای تعیین‌شده (نیم‌بهاء) می‌باشد.

ماده ۳ - سازمان می‌تواند در مواقع و روزهای خاص از قبیل اعیاد و همچنین به‌منظور مطالعات و تحقیقات علمی و آموزشی اجازه بازدید و استفاده از موزه‌ها و نمایشگاهها را به‌صورت رایگان صادر نماید.

ماده ۴ - بهای بلیط ورودی برای آن دسته از مناطق مذکور در بند «الف» ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست (مناطق تحت اختیار سازمان) که شرایط و امکان بازدید یا توقف و یا استفاده از مناطق مذکور فراهم گردیده است برای هر نفر حداکثر ۶۰۰ ریال می باشد که میزان آن برحسب امکانات و تسهیلات هر منطقه توسط سازمان تعیین و اعلام می گردد.

تبصره ۱ - سازمان در مواقع لازم و به منظور اجرای برنامه های آموزشی و تحقیقات و مطالعات علمی و زیست محیطی که از طریق مراکز آموزشی و تحقیقاتی درخواست و انجام می شود اجازه ورود و بازدید از مناطق مذکور را بدون دریافت وجه صادر خواهد نمود.

تبصره ۲ - بهای بلیط ورود و بازدید از جزایر پارک ملی دریاچه ارومیه که باید با وسایل نقلیه دریایی تحت کنترل سازمان انجام گیرد با احتساب هزینه های رفت و برگشت و راهنمایی در جزایر برای هر نفر حداکثر (۳۰۰۰) ریال می باشد که میزان آن توسط سازمان تعیین و اعلام می گردد.

ماده ۵ - سازمان می تواند جهت بازدید از مناطق تحت اختیار خود و شکارگاهها و زیستگاههای وحوش مبادرت به تنظیم و اجرای برنامه های آموزشی و گردش به صورت گروهی بنماید، بلیط بازدید و راهنمایی (شکاربانان راهنما) برای هر گروه (از ۱۰ تا ۲۰ نفر) حداکثر ۵۰۰۰ ریال می باشد.

تبصره - برای دانش آموزان که با هماهنگی سازمان به عنوان گردش علمی از مناطق مذکور بازدید می کنند، رایگان می باشد.

ماده ۶ - در صورتی که بازدید و استفاده از مناطق تحت اختیار سازمان مستلزم توقف شبانه روزی و استفاده از مهمانسراها و ساختمانهای موجود در مناطق و یا استفاده از کمپینگ ها و اردوگاهها باشد، بهای استفاده از این خدمات به شرح زیر تعیین می شود

:

۱ - بهای بلیط استفاده از مهمانسراهای سازمان برای هر روز توقف و استفاده از مهمانسرا حداکثر ۲۰۰۰۰ ریال و برای شکارچیان که به قصد شکار از مهمانسرا استفاده خواهند کرد حداکثر ۴۰۰۰۰ ریال.

۲ - بهای بلیط استفاده از کمپینگ‌ها و اتاق‌ها و چادرهای سازمان برای هر چادر حداکثر ۱۰۰۰۰ ریال و برای هر اتاق حداکثر ۲۰۰۰۰ ریال.

۲ - حق‌الزحمه راهنمایان شکارچیان برحسب زمان و نوع منطقه حداکثر ۲۰۰۰۰ ریال.

ماده ۷ - در صورتی که انجام ایاب و ذهاب از شهرها با مراکز تجمع بازدیدکنندگان تا محل اقامت و یا بازدید برعهده سازمان باشد هزینه ایاب و ذهاب به نرخ متعارف و معمول از بازدیدکنندگان دریافت خواهد شد.

ماده ۸ - تعرفه‌های مربوط به اجرای برنامه‌های طبیعت‌گردی در غارهای واقع در مناطق چهارگانه توسط کارگروه موضوع ماده ۳ آیین‌نامه مدیریت، حفاظت و بهره‌برداری از غارهای کشور تعیین و اعمال خواهد شد. ۱.

۱۳ - آیین‌نامه طبیعت‌گردی

(مصوب ۱۳۸۴/۵/۵)

ماده ۱ - منظور از طبیعت‌گردی (اکوتوریسم) عبارت است از برآوردن تمنیات و تمایلات خردمندانه و انسانی گردشگران طبیعت در محیط طبیعی، فرهنگی، آموزشی و غیرمصرفی و به‌صورت پایدار و در حد ظرفیت قابل تحمل با حداقل تأثیر منفی بر محیط طبیعی و فرهنگی تحت شرایط و ضوابطی که ضمن حفظ محیط زیست و فرهنگ بومی و ارزشهای آن، امکان رشد اقتصادی و محلی را فراهم آورد.

ماده ۲ - به‌منظور سیاست‌گذاری و هماهنگی در زمینه توسعه طبیعت‌گردی و تسهیل و هدایت فعالیتها و امور مندرج در این مقررات کمیته ملی طبیعت‌گردی (اکوتوریسم)

مرکب از نمایندگان تام‌الاختیار^۱ وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان میراث

فرهنگی و گردشگری و یک نفر از متخصصین مجرب طبیعت گردی کشور به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و تأیید نمایندگان دو دستگاه دیگر تشکیل می‌شود.

ماده ۳ - وظایف کمیته ملی طبیعت گردی به شرح زیر است :

ب - هماهنگی بین دستگاههای ذیربط در امر اکوتوریسم به منظور فراهم کردن زمینه توسعه گردشگری طبیعی در کشور.

ج - معرفی مناطق و محدوده‌های مستعد طبیعت گردی در محیطها و نقاط مناسب جنگلی، کوهستانی، مرتعی، بیابانی و دریایی.

د - تعیین ضوابط تأسیس مناطق نمونه طبیعت گردی.

ه - فراهم کردن زمینه سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی و جلب حمایت بخشهای دولتی و غیردولتی جهت تحقق اهداف و مقاصد مقرر در این مقررات.

و - تشویق و ترویج فرهنگ طبیعت دوستی و طبیعت گردی و اجرای برنامه‌های آموزشی و اطلاع‌رسانی در این زمینه.

ز - تصویب شرایط و دستورالعملهای تخصصی و فنی و مؤسسات طبیعت گردی و تأیید صلاحیت و نظارت بر نحوه فعالیت آنها.

ج - حمایت و پشتیبانی از مؤسسات دارای مجوز فعالیت طبیعت گردی و کانونها و جوامع محلی و غیردولتی واجد صلاحیت و فعال در این زمینه.

ط - هماهنگی و نظارت و پیگیری به منظور پیشنهاد و تخصیص اعتبارات مورد نیاز اجرای برنامه‌های طبیعت گردی.

ی - فراهم کردن زمینه استفاده از منابع مالی موضوع ماده (۱) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و توسعه طبیعت گردی.

ک - پیشنهاد ضوابط و پیگیری برنامه ریزی و طراحی جهت احیاء مناطق مستعد طبیعت گردی که در حال حاضر تخریب شده و یا به مصارف دیگری اختصاص یافته اند.

ل - اجرای سایر وظایف و اختیارات که در این مقررات برای کمیته ملی تعیین شده است.

تبصره - تصمیمات کمیته ملی طبیعت گردی به اتفاق آراء صورت می گیرد. آیین نامه داخلی و زمان و نحوه تشکیل و اداره جلسات و ابلاغ تصمیمات و محل دبیرخانه و وظایف آن مطابق دستورالعملی خواهد بود که توسط کمیته ملی طبیعت گردی تهیه و به تأیید رؤسای سازمانهای مذکور در این آیین نامه می رسد.

ماده ۴ - برنامه طبیعت گردی شامل موارد زیر می شود :

الف - طبیعت گردی متمرکز که از طریق استقرار در مراکز اقامتی و مرکز بازدیدکنندگان یا بازدیدهای چند روزه صورت می گیرد.

ب - طبیعت گردی غیرمتمرکز متضمن بازدیدهای کوتاه مدت یا وسایل و امکانات غیرثابت می باشد.

تبصره - ایجاد هرگونه تأسیسات و امکانات اقامتگاهی و گردشگری از قبیل کمپینگ و چار و سایر تسهیلات باید هماهنگ با شرایط محیط و خصوصیات طبیعی و فرهنگی منطقه بوده و با رعایت ضوابط و مقررات مربوط به تأیید کمیته ملی گردشگری رسیده و مجوز لازم اخذ شده باشد. ایجاد تأسیسات و امکانات مذکور در مناطق چهارگانه موکول به کسب مجوز سازمان حفاظت محیط زیست می باشد.

ماده ۵ - طرحهای طبیعت گردی با رعایت ضوابط و مقررات و تأیید دستگاه مربوط ممکن است در بخشهایی از مناطق زیر که دارای جاذبه های و ویژگی های خاص طبیعت گردی باشند تهیه و پس از تصویب کمیته ملی به مرحله اجرا درآیند :

الف - منابع طبیعی ملی تحت اختیار و مدیریت سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور.

ب - مناطق چهارگانه و تالابها و مناطق شکار ممنوع تحت اختیار و مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست.

ج - مناطق دارای جاذبه‌های طبیعی واقع در محدوده‌های فرهنگی، تاریخی و باستانی تحت اختیار سازمان میراث فرهنگی و گردشگری.

۵ - محدوده‌های مناسب واقع در املاک و مستثنیات قانونی اشخاص با رعایت حقوق ایشان که امکان و استعداد لازم جهت اجرای برنامه طبیعت‌گردی را داشته باشند. و - سایر مناطقی که دارای جاذبه‌های طبیعت‌گردی بوده و درحال حاضر تخریب شده و یا به کاربردهای دیگری اختصاص یافته‌اند، پس از احیاء و یا تغییر در شیوه بهره‌برداری به طرح‌های موضوع این ماده اختصاص می‌یابند.

ماده ۶ - اجرای برنامه‌های گردشگری باید تحت نظر و راهنمایی، راهنمایان گردشگری که صلاحیت آنان به تأیید سازمان میراث فرهنگی و گردشگری می‌رسد، صورت گیرد.

تبصره - شرایط و ضوابط تخصصی و فنی راهنمایان گردشگری و مؤسسات طبیعت‌گردی توسط کمیته ملی گردشگری تعیین خواهد شد.

ماده ۷ - اجرای طرحها و پروژه‌های بزرگ گردشگری طبیعی باید براساس مصوبه شماره ۲۳۷ مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۱ شورای عالی حفاظت محیط زیست مورد ارزیابی زیست‌محیطی قرار گیرد ضوابط ارزیابی طرحها و پروژه‌های یادشده توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۸ - اجرای برنامه‌های شکار و صید در کشور کماکان تابع مقررات و ضوابط سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد ولی صلاحیت متقاضیان و مؤسساتی که مبادرت به تنظیم و اجرای برنامه شکار برای خارجی‌ان در ایران می‌نمایند باید از جهت فنی به تأیید کمیته ملی گردشگری نیز برسد.

ماده ۹ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است در امر سرمایه گذاری بخشهای غیردولتی به منظور افزایش جمعیت حیات وحش از طریق تکثیر و پرورش جانوران وحشی و صدور پروانه های شکار در مناطق مصوب کمیته ملی، تسریع و همکاری لازم را وفق قانون و مقررات شکار و صید آیین نامه اجرایی مربوط به عمل آورد.

۱۴ - آیین نامه اجرایی تبصره ماده (۲) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

(مصوب ۱۳۸۴/۲/۲۱)

ماده ۱ - منظور از میراث طبیعی مذکور در تبصره ماده (۲) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، محدوده های جغرافیایی طبیعی و مناطق خاصی از کشور است که به علت کیفیت ویژه فیزیکی و زیست شناسی یا مناظر و چشم اندازهای طبیعی زیبا و کم نظیر و با محوطه های طبیعی - تاریخی و نیز پدیده ها و نمونه های ارزشمند گیاهی و جانوری و زیستگاه های آنها تعیین و تحت حفاظت و بهره برداری پایدا قرار می گیرد.

ماده ۲ - میراث های طبیعی موضوع این آیین نامه شامل موارد زیر می باشد :

الف - مناظر طبیعی و عوارض بدیع جغرافیایی غیر حفاظت شده

ب - بقایای دیرین شناختی انسانی و محوطه های حاصل از تعامل فیزیکی و فرهنگی انسان و طبیعت.

ج - مناطق مذکور در بند «الف» ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست از قبیل آثار طبیعی ملی و سایر مناطق تحت حفاظت.

ماده ۳ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری نسبت به شناسایی، پژوهش، ثبت، تعیین حریم و ضوابط حفاظتی و بهره برداری میراث های موضوع بندهای «الف» و «ب» ماده (۲) این آیین نامه اقدام نموده و میراث های ثبت شده تحت مدیریت سازمان مذکور قرار می گیرد.

ماده ۴ - مناطق و میراث‌های موضوع بندهای «ج» و «د» ماده (۲) این آیین‌نامه تحت اختیار و مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست قرار داشته و این سازمان همچنان وظایف محول‌شده و امور مربوط به تعیین و حفاظت و بهره‌برداری از آنها را طبق مقررات مربوط برعهده دارد.

ماده ۵ - دستورالعمل‌های بهره‌برداری پایدار از میراث‌های طبیعی کشور به‌طور مشترک به تصویب رؤسای سازمان‌های میراث فرهنگی و گردشگری، حفاظت محیط زیست و جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور می‌رسد.

ماده ۶ - سازمان حفاظت محیط زیست به‌عنوان نماینده دولت در محوطه‌ها و مناطق تحت مالکیت دولت و منابع ملی واقع در مناطق چهارگانه موضوع بندهای «ج» و «د» ماده (۲) این آیین‌نامه می‌باشد.

ماده ۷ - ثبت آثار طبیعی کشور در فهرست میراث جهانی براساس مواد (۳) و (۴) این آیین‌نامه حسب مورد از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با سازمان حفاظت محیط زیست انجام خواهد شد.

۱۵ - مصوبات هیأت وزیران راجع به مناطق گردشگری

شماره ۱۲۱۱۸۰ ات / ۳۶۳۷۱ هـ ۱۳۸۵ / ۹ / ۲۶

تصویب‌نامه درخصوص مناطق شصت‌گانه در استان مازندران به‌عنوان مناطق گردشگری محلی، استانی، ملی و بین‌المللی

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - سازمان حفاظت محیط زیست

هیئت‌وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۹/۱۶ که در مرکز استان مازندران تشکیل شد به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود.

۱ - مناطق شصت‌گانه (به شرح جدول پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیئت دولت می‌باشد) در استان مازندران به‌عنوان مناطق گردشگری محلی، استانی، ملی و

بین‌المللی تعیین می‌شوند. همچنین شهرستان رامسر به‌عنوان شهرستان نمونه گردشگری، طبیعت‌گردی و گردشگری الکترونیک تعیین می‌گردد.

۲ - این تصویب‌نامه ناقص و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست درخصوص منطقه‌های چهارگانه تحت مدیریت سازمان یادشده نخواهد بود.

شماره ۱۴۷۵۲/ت/۳۴۹۴۴. ۱۳۸۵/۲/۱۷

تصویب‌نامه راجع به انتخاب منطقه‌های محدوده سدهای گلایر، کینه‌ورس، علی بلاغی، خلیفه‌لو و منطقه قلعه بهستان به‌عنوان منطقه‌های نمونه گردشگری استانی و منطقه‌های غار کتله خورو گنبد سلطانی به‌عنوان منطقه‌های نمونه گردشگری بین‌المللی در استان زنجان

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - سازمان حفاظت محیط زیست
هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۲/۸ که در مرکز استان زنجان تشکیل شد، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود:

۱ - در استان زنجان منطقه‌های محدوده سدهای گلایر، کینه‌ورس، علی بلاغی، خلیفه‌لو و منطقه قلعه بهستان به‌عنوان منطقه‌های نمونه گردشگری استانی و منطقه‌های غار کتله‌خور و گنبد سلطانی به‌عنوان منطقه‌های نمونه گردشگری بین‌المللی تعیین می‌شوند.

۲ - این تصویب‌نامه ناقص و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست درخصوص منطقه‌های چهارگانه تحت مدیریت این سازمان نخواهد بود.

شماره ۶۹۵۷۴/ت/۳۵۷۸۰. ۱۳۸۵/۶/۱۴

تصویب‌نامه راجع به منطقه‌های نمونه گردشگری بین‌المللی در استان آذربایجان غربی

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - سازمان حفاظت محیط زیست

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۶/۱۱ که در مرکز استان آذربایجان غربی تشکیل شده به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود:

۱ - در استان آذربایجان غربی منطقه‌های قره کلیسا - مقبره سیدصدرالدین در چالدران، کلیسای زورزور در ماکو و تخت سلیمان در تکاب به‌عنوان منطقه‌های نمونه گردشگری بین‌المللی و منطقه‌های غار سهولان مهاباد، مجتمع باری تا کاظم داهی، بندر گل‌مانخانه ارومیه، رشکان داش آغل، خان تختی سلماس، قره‌باغ، سواحل رود ارس (بلدشت)، جزایر دریاچه ارومیه، جان میان گذر دریاچه ارومیه و راههای منتهی به آن، دریاچه مارمیشو ارومیه، آبشار شلماش سردشت، دریاچه سد حسنلو و دریاچه سد مهاباد به‌عنوان منطقه‌های نمونه گردشگری استانی تعیین می‌شوند.

۲ - این تصویب‌نامه ناقض و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست درخصوص منطقه‌های چهارگانه تحت مدیریت این سازمان نخواهد بود.

تصویب‌نامه درخصوص مناطق طالقان و سییان دره - برغان تهران به‌عنوان مناطق نمونه گردشگری در سطح ملی

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - سازمان حفاظت محیط زیست

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱۰/۲۰ بنابه پیشنهاد شماره ۷۸۴۸-۸۵۲/۱ مورخ ۱۳۸۵/۱۰/۱۹ سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود:

۱ - مناطق طالقان و سییان دره - برغان تهران به‌عنوان مناطق نمونه گردشگری در سطح ملی تعیین می‌شوند.

۲ - این تصویب‌نامه ناقض و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست درخصوص منطقه‌های چهارگانه تحت مدیریت سازمان یادشده نخواهد بود.

تصویب‌نامه در مورد منطقه‌های نمونه گردشگری ملی و استانی در استان سیستان و بلوچستان

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - سازمان حفاظت محیط زیست

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۶/۱۹ بنا به پیشنهاد شماره ۴۲۷۰ - ۸۵۲/۱ مورخ ۱۳۸۵/۶/۵ سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود :

۱ - در استان سیستان و بلوچستان منطقه‌های گواتر و تفتان به ترتیب به عنوان منطقه‌های نمونه گردشگری ملی و استانی تعیین می‌شوند.

۲ - در استان کرمان منطقه ماهان به عنوان منطقه نمونه گردشگری ملی تعیین می‌شود.

۳ - این تصویب‌نامه ناقض و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست درخصوص منطقه‌های چهارگانه تحت مدیریت این سازمان نخواهد بود.

شماره ۱۲۷۲۶۸/ت/۳۶۴۲۲ هـ ۱۳۸۵ /۱۰/۵

تصویب‌نامه راجع به مناطق نمونه گردشگری در استان کرمانشاه

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - سازمان حفاظت محیط زیست

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۹/۳۰ که در مرکز استان کرمانشاه تشکیل گردید، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود :

مناطق زیر به عنوان مناطق نمونه گردشگری در استان کرمانشاه تعیین می‌گردند :

۱ - بیستون پارک هرسین و سراب نوژیوران در هرسین

۲ - چارقایی و چم امام حسن در قصر شیرین

۳ - ریجاب و سراب کوند در دالاهو

۴ - سراب نیلوفر و طاق بستان و تالاب هشیلان در کرمانشاه

۵ - سراب شرف‌آباد و شیان در اسلام‌آباد غرب

- ۶ - معبد آناهیتا و سراب فش در کنگاور
 - ۷ - سراب گرنهله و چرمه علیا در سنقر
 - ۸ - دربند صحنه و آبشار گروس در صحنه
 - ۹ - دره اژدها و تنگ حمام در سر پل ذهاب
 - ۱۰ - سراب گلین در گیلانغرب
 - ۱۱ - سرای روانسر و قوری قلعه در روانسر
 - ۱۲ - شروینه در جوانرود
 - ۱۳ - چشمه ریز و از گله بمو در ثلاث باباجانی
 - ۱۴ - هجیج، نودشه، شمشیر و دالانی در پاوه
- تبصره - این تصویب نامه ناقض و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست درخصوص مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان یادشده نخواهد بود.
- شماره ۱۸۸۲۸۸/ت/۳۹۱۲۸ ه ۱۳۸۶/۱۱/۲۰
- تصویب نامه درخصوص تعیین مناطق تپه چکاسه، گلوبردکان، سد رئیسعلی دلواری، مند، خائیز و سرقنات در استان بوشهر به عنوان مناطق نمونه گردشگری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری - سازمان حفاظت محیط زیست هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۱۱ که در مرکز استان بوشهر تشکیل گردد، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود :
- ۱ - مناطق تپه چکاسه، گلوبردکان، سد رئیسعلی دلواری، مند، خائیز و سرقنات در استان بوشهر به عنوان مناطق نمونه گردشگری تعیین می شوند.
 - ۲ - سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است با هماهنگی معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و با رعایت مقررات قانونی با همکاری استان نسبت به انجام مطالعات و ایجاد زیرساختها در طول سالهای ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸ اقدام نماید.

۳ - این تصویب‌نامه ناقض و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست درخصوص مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان یادشده نخواهد بود.

شماره ۲۲۶۲۸/ت/۳۵۱۳۰ هـ ۱۳۸۵/۳/۶

تصویب‌نامه راجع به انتخاب منطقه‌های بوجه خمین، سرچشمه محلات، پرندک زرنديه، سراهای شازند و و دره‌گردو اراک (پارک ملی) به‌عنوان منطقه‌های نمونه گردشگری ملی

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - سازمان حفاظت محیط زیست
هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۲/۲۸ که در مرکز استان مرکزی تشکیل شد، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود.

۱ - منطقه‌های بوجه خمین، سرچشمه محلات، پرندک زرنديه، سراهای شازند و دره گردو اراک (پارک ملی) به‌عنوان منطقه‌های نمونه گردشگری ملی تعیین می‌شوند.

۲ - این تصویب‌نامه ناقض و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست درخصوص منطقه‌های چهارگانه تحت مدیریت این سازمان نخواهد بود.

شماره ۳۷۰۱۹/ت/۳۵۳۴۱ هـ ۱۳۸۵/۴/۱۱

تصویب‌نامه راجع به انتخاب منطقه غار علیصدر به‌عنوان منطقه نمونه گردشگری بین‌المللی

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - سازمان حفاظت محیط زیست
هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۴/۱ که در مرکز استان همدان تشکیل شد، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود:

۱ - در استان همدان منطقه غار علیصدر به‌عنوان منطقه نمونه گردشگری بین‌المللی و منطقه‌های سرکان، حیدره به امامزاده محسن همدان، لالچین بهار و ارگ نوشیجان ملایر به‌عنوان منطقه‌های نمونه گردشگری ملی تعیین می‌شوند.

شماره ۱۳۰۳۰/ت/۳۷۰۶۳ هـ ۱۳۸۶/۲/۲

تصویب‌نامه درخصوص منطقه سیاد در استان خراسان رضوی به‌عنوان منطقه نمونه گردشگری در سطح استانی

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - سازمان حفاظت محیط زیست
هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۱/۲۶ بنا به پیشنهاد شماره ۸-۸۶۲/۱ مورخ ۱۳۸۶/۱/۶ سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود.
منطقه سیاد در استان خراسان رضوی به‌عنوان منطقه نمونه گردشگری در سطح استان تعیین می‌شود.

این تصویب‌نامه ناقض و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست درخصوص منطقه‌های چهارگانه تحت مدیریت سازمان یادشده نخواهد بود.

شماره ۱۵۱۲۰۸/ت/۳۸۸۳۱ هـ ۱۳۸۶/۱۰/۳۰

تصویب‌نامه درخصوص تعیین منطقه مختوم‌قلی فراغی در استان گلستان به‌عنوان منطقه نمونه گردشگری در سطح استانی

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری - سازمان حفاظت محیط زیست
هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۱۰/۲۶ بنا به پیشنهاد شماره ۸۶۲/۱/۴۴۸۶ مورخ ۱۳۸۶/۹/۱۸ سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود:

۱ - منطقه مختوم‌قلی فراغی در استان گلستان به‌عنوان منطقه نمونه گردشگری در سطح استانی تعیین می‌شود.

۲ - این تصویب‌نامه ناقض و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست درخصوص منطقه‌های چهارگانه تحت مدیریت سازمان یادشده نخواهد بود.

شماره ۶۳۲۳۱/ت/۳۵۷۰۲ هـ ۱۳۸۵/۶/۱

تصویب‌نامه درخصوص منطقه‌های بولاخار درنیر، نئور در خلخال، جنگلهای فندقلو، ازنا در خلخال، ساحل ارس، سرعین، گیلارلو در گرمی، خیابوتاگردولی در مشکین‌شهر و آوارس به‌عنوان منطقه‌های نمونه گردشگری ملی

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - سازمان حفاظت محیط زیست

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۵/۲۶ که در مرکز استان اردبیل تشکیل شد، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود:

۱ - در استان اردبیل منطقه‌های بولاخار در نیر، نئور در خلخال، جنگلهای فندقلو، ازنا در خلخال - ساحل ارس، سرعین، گیلارلو در گرمی، خیابو تا گردولی در مشکین‌شهر و آوارس به‌عنوان منطقه‌های نمونه گردشگری ملی تعیین می‌شوند.

۲ - اعتبار لازم جهت انجام مطالعات و ایجاد زیرساختهای منطقه‌های یادشده از محل اعتبارات مربوط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و اعتبارات استانی تأمین می‌شود.

۳ - این تصویب‌نامه ناقض و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست درخصوص منطقه‌های چهارگانه تحت مدیریت این سازمان نخواهد بود.

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۷/۱/۲۲ که در مرکز استان خراسان رضوی تشکیل شد، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود:

۱ - بیست منطقه به شرح فهرست پیوست که تأیید شده به مهر پیوست تصویب‌نامه هیئت وزیران است، در استان خراسان رضوی به‌عنوان مناطق نمونه گردشگری تعیین می‌شوند.

۲ - سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است با هماهنگی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و با رعایت قوانین و مقررات

مربوط و همکاری استانداری خراسان رضوی نسبت به انجام مطالعات زیرساختهای موردنیاز مناطق مذکور در طول سالهای ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸ اقدام نماید.

۳ - این تصویبنامه ناقض و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست درخصوص مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان یادشده نخواهد بود.

ردیفنام منطقهشهرستانموقعیت مکانیسطح منطقه

۱توسمشهدشهر کهن توس و بینالمللی

مجموعه آرامگاه فردوسی

۲هفت حوضمشهدجنوب شرق شهر مشهدملی

۳کمر مقبولا طرqbهطرقبهاراضی جنوب غرب شهرملی

و شاندیز طرqbه سمت جاده نغندز

قبل از چالیدره

۴قره سوکلات ۷ کیلومتری شهر کلاتاستانی

۵چلمبردرگز حدود ۴۰ کیلومتر جنوبملی

درگز

۶شمخالقوچانشمال غرب قوچاناستانی

بخش باجگیرانمحلی

۷بند فریمانفریمانجنوب غرب شهر فریماناستانی

۸شاهان گرمافریمانشمال شرق فریماناستانی

۹قنات قصیهگنابادهمجوار شهر گنابادمحلی

استانی

۱۰دلبرسبزوارکیلومتر ۲۰ شمال غربمحلی

سبزوار

۱۱ششتمدسبزوارکیلومتر ۴۰ جنوب سبزوارمحلی

۱۲کلاته قنبر طرqbهطرقبهاستانی

و شانديز

۱۳ گلمكانچناران ۵۰ كيلومتري غرب مشهداستاني

۱۴ سيدمرتضي وكاشمر ۱۰ كيلومتري شمالاستاني

شصت دره

۱۵ سد سلامي خوافخواف ۲۹ كيلومتري خواف بهمحلي

رشتخوار

۱۶ ميل رادكانچناراناراضي بخش رادكانمحلي

۱۷ شركت نمايشگاههامشهدانتهاي بزرگراه امامعلي ملي

۱۸ سد چاليدرهطرقبهجاهه طرقيه - نغندرملي

۱۹ شهر كلاتكلاتكلاتاستاني

۲۰ پارک آبشارگناباد كاخك - محلي

هيئت وزيران در جلسه مورخ ۱۳۸۸/۲/۳۱ كه در مركز استان سمنان تشكيل شد، به استناد ماده (۸) قانون تشكيل سازمان ميراث فرهنگي و گردشگري - مصوب ۱۳۸۲ - تصويب نمود :

۱ - در استان سمنان مناطق آهوان (سمنان)، چشام (مهديشهر)، تنگه زندان (دامغان)، قاليباف (گرمساز)، پيغمبران (سمنان)، عباس آباد (شاهرود) و رضاآباد خارتوران (شاهرود) به عنوان مناطق نمونه گردشگري تعيين مي شوند.

۲ - اين تصويب نامه ناقض و نافي اختيارات سازمان حفاظت محيط زيست درخصوص مناطق چهارگانه تحت مديريت اين سازمان نخواهد بود.

□ استانداردهاي درجه يك در مورد كارخانه ها و كارگاههاي جديد و همچنين كارخانه ها و كارگاههاي موجود كه محل آنها با ضوابط استقرار موضوع ماده (۱۲) قانون نحوه جلوگيري از آلودگي هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ مغايرت داشته باشد اعمال مي شود.

□ استانداردهای درجه ۲ برای کارخانه‌ها و کارگاههای موجود که محل آنها با ضوابط استقرار فوق‌الذکر مغایرتی ندارد، ملاک عمل خواهد بود.

۱۶ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۵۹) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
(مصوب ۱۳۸۶/۴/۳)

ماده ۱ - در این آیین‌نامه عبارات به‌کاررفته در معانی مشروح زیر به‌کار برده می‌شوند:

الف - ارزش اقتصادی محیط زیست و منابع طبیعی: ارزش مبادله‌ای تمامی تولیدات و خدماتی (اعم از بازاری و غیربازاری) که از کارکردهای اکولوژیک منابع طبیعی و محیط زیست به‌صورت طبیعی حاصل می‌شود. برای کالاها و خدمات مبادله‌ای قیمت بازاری و برای تولیدات و خدمات غیرمبادله‌ای، قیمت‌های سایه‌ای مبنای تقویم پولی چنین تولیدات و خدماتی به‌حساب می‌آیند.

ب - ارزش‌گذاری اقتصادی منابع طبیعی و محیط زیستی روشهایی که به‌منظور ارزش‌گذاری پولی داراییهای طبیعی و محیط زیستی مورد استفاده قرار می‌گیرد و شامل ارزش‌گذاری بازاری، ارزش‌گذاری غیر بازاری مستقیم، ارزش‌گذاری غیر بازاری غیر مستقیم می‌گردد.

پ - هزینه‌های ناشی از آلودگی و تخریب محیط زیست ارزش پولی برای جبران آثار منفی آلودگی‌های محیط زیست، برداشت و استفاده از داراییهای طبیعی، محیط زیستی و منابع طبیعی به‌میزانی بیش از میزان جایگزینی و زوال کیفی محیط زیست، انواع هزینه‌هایی است که در نتیجه فعالیت‌های اقتصادی ایجاد می‌گردد.

ت - حسابهای ملی: نظام حسابهای ملی متشکل از مجموعه‌ای منسجم، سازگار و یکپارچه از حسابهای کلان، ترازنامه‌ها و جداول که مطابق با مفاهیم، تعاریف، طبقه‌بندیها و قواعد حسابداری پذیرفته شده در سطح بین‌المللی تهیه می‌گردند سیستم

حسابهای ملی شامل چارچوب مرکزی و حسابهای اقماری از جمله حسابهای اقماری محیط زیستی می باشد.

ث - حسابهای اقماری محیط زیستی (شامل منابع طبیعی): «سیستم حسابهای یکپارچه محیط زیستی و اقتصادی» که به اختصار حسابهای اقماری محیط زیستی نامیده می شود به عنوان یک چارچوب موازی با حسابهای ملی و به منظور افزایش ظرفیت تحلیلی حسابهای ملی تهیه می شود.

ج - دستورالعملهای محاسبه ارزشها و هزینهها: چارچوبها و نحوه انجام ارزیابی و امکان سنجی طرحها و پروژههای تملک داراییهای سرمایه ای (اعم از دولتی و غیردولتی) که برپایه تحلیل هزینه و فایده مبتنی بر ارزشها و هزینههای محیط زیستی و منابع طبیعی تدوین و ارایه می گردد. از این روشها و نتایج به عنوان مبنای تعیین هزینههای تخریب محیط زیست و منابع طبیعی در طرحها و پروژههای تملک داراییهای سرمایه ای استفاده می شود.

ماده ۲ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و وزارتخانه های نیرو و جهاد کشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست چارچوب و جداول حسابهای اقماری محیط زیستی را تدوین می نماید. مسئولیت انتشار گزارشها به عهده مرکز آمار ایران است. چارچوب و روشهای تدوین حسابهای مذکور حداکثر سه ماه پس از تصویب آیین نامه به تأیید شورای عالی آمار خواهد رسید.

ماده ۳ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان جنگلها و مراتع کشور فعالیتهای لازم برای تهیه دستورالعمل ارزشها و هزینههای محیط زیستی در امکان سنجی طرحها و پروژههای تملک دارایی سرمایه ای (شامل چارچوب و روشها، اولویتها و چارچوب پروژههای مطالعاتی) را حداکثر شش ماه پس از نهایی شدن این آیین نامه، به تأیید گروه راهبری مندرج در بند (۵) این تصویب نامه می رساند، دستورالعملهای مزبور پس از تصویب در شورای عالی محیط زیست به اجرا گذارده می شود.

ماده ۴ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است برنامه نظام‌مندی را برای ایجاد توانمندسازی لازم جهت پیشبرد مواد یادشده تدوین نماید تا پس از تأیید گروه راهبری مندرج در ماده (۵) این تصویب‌نامه به اجرا درآید. این برنامه حداکثر سه ماه پس از تصویب این آیین‌نامه آماده خواهد شد.

ماده (۵) - به‌منظور ایجاد هماهنگی برای انجام وظایف مندرج در بندهای فوق و همچنین نظارت بر حسن اجرای فعالیتها، گروه راهبری با مسئولیت سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و با عضویت سازمان حفاظت محیط زیست، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، جهاد کشاورزی، نیرو و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یک اقتصاددان منابع طبیعی (به انتخاب وزارت جهاد کشاورزی) و یک نفر از اقتصاددانان محیط زیست (به انتخاب سازمان محیط زیست) تشکیل می‌شود. گروه راهبری مذکور موظف است گزارش پیشرفت اقدامات را سالیانه به شورای عالی حفاظت محیط زیست ارائه نماید.

تبصره: گروه راهبردی می‌تواند حسب مورد از دستگاههای اجرایی ذیربط با حق رأی برای شرکت در جلسه دعوت به‌عمل آورد.

۱۷ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۶۶) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
(مصوب ۱۳۸۶/۴/۳)

ماده ۱ - کلیه دستگاههای اجرایی مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی موظفند اعتبار مندرج در تبصره (۱) ماده (۱) این آیین‌نامه را صرف اجرای فعالیتهای مدیریت سبز به شرح زیر نمایند :

الف - استقرار نظام مدیریت محیط زیستی شامل شناسایی مواردی که نیاز به بهبود مستمر یا اصلاح دارند، تدوین و اجرای برنامه اصلاحی آنها، آموزش، جلب مشارکت کارکنان، ممیزی و گزارش‌دهی.

ب - مصرف حداکثر پانزده درصد (۱۵٪) از اعتبار فعالیت مزبور برای اطلاع‌رسانی و تنویر افکار کارکنان.

پ - مصرف بهینه حاملهای انرژی از طریق ترمیم ساختمانها و استفاده از وسایل و تجهیزات کم‌مصرف، انرژیهای نو، اصلاح روشهای حمل‌ونقل با هدف کاهش مصرف سوخت و استفاده از گاز طبیعی.

ث - مصرف بهینه آب با استفاده از فناوری‌های مناسب و اصلاحات لازم و ارتقای آگاهی کارکنان.

ث - کاهش مصرف کاغذ باتوجه به نوع فعالیت دستگاهها و مؤسسات (استقرار نظام مکاتبات رایانه‌ای)

ج - مصرف بهینه مواد اولیه، مواد مصرفی و تجهیزات.

چ - کاهش تولید پسماند ازطریق بهره‌گیری از فناوری‌های مناسب و افزایش بهره‌وری

ح - بهبود نظام تعمیر و نگهداری وسایل و تجهیزات به‌جای تعویض.

خ - بازیافت ضایعات، تصفیه و بازچرخان آب درجهت ایجاد فضای سبز و سایر موارد.

د - استفاده از تکنوژی‌های پاک و سازگار با محیط زیست برای کنترل و بهینه‌سازی مصرف.

ذ - کاهش مصرف مصنوعات یکبار مصرف پایدار در محیط زیست.

ر - جایگزینی سوخت مناسب در مناطق روستایی و عشایری به‌جای هیزم.

تبصره ۱ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است اعتبار مورد نیاز دستگاهها را در لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

تبصره ۲ - شرکتها و واحدهای تولیدی از محل اعتبار یک در هزار موضوع بند «د»

ماده (۴۵) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین - مصوب ۱۳۷۳ - هزینه‌های مربوط را تأمین خواهد نمود.

ماده ۲ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است به منظور انتقال سریع تجربه‌های موفق داخلی و خارجی، در اختیار گذاردن روشها و فناوری‌های مناسب، تدوین برنامه‌های اجرایی موارد مرتبط با مدیریت سبز، سامانه دولت سبز را به هنگام نماید.

ماده ۳ - دستگاههای اجرایی موظفند هر سه ماه یکبار، گزارش پیشرفت کار را به سازمان حفاظت محیط زیست ارسال نمایند تا پس از ارزشیابی براساس شاخص‌ها و جمع‌بندی، هر شش ماه یکبار به هیئت وزیران ارایه شود.

۱۸ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۶۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
(مصوب ۱۳۸۶/۶/۲۳)

ماده ۱ - مناطق ساحلی کشور که مشمول این آیین‌نامه می‌شوند شامل پهنه‌های ساحلی دریای خزر در استانهای گیلان، مازندران و گلستان و پهنه‌های ساحلی خلیج فارس و دریای عمان در استانهای خوزستان، بوشهر، هرمزگان و سیستان و بلوچستان و پهنه‌های ساحلی سایر دریاچه‌های کشور است.^۱

تبصره - برای ساماندهی سواحل سدها و دریاچه‌ها، وزارت نیرو پیشنهاد لازم را تهیه و به کمیسیون ماده (۳) این آیین‌نامه ارایه نماید.

ماده ۲ - طرح جامع ساماندهی سواحل کشور سندی است فرابخشی، که با هدف جلوگیری از تخریب و آلودگی سواحل، توسعه پایدار در مناطق ساحلی، تضمین حق بهره‌برداری عمومی از ساحل و ساماندهی استفاده از سواحل کشور با اولویت سواحل دریای خزر متضمن تعیین و آزادسازی حریم، تعیین ضوابط و استانداردهای زیست‌محیطی، دریاوردی، صیادی و آبریز پروری و فراهم‌سازی توسعه صنعت گردشگری، بازبینی، اصلاح و تکمیل قوانین و مقررات و استقرار مدیریت یکپارچه

براساس اقدامات مشروح در این آیین‌نامه که توسط وزارت مسکن و شهرسازی ظرف یک سال تهیه و به تأیید کارگروه موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه می‌رسد.

الف - سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت راه و ترابری و سایر دستگاههای ذیربط، با رعایت قوانین و مقررات، استانداردها و ضوابط مربوط به جلوگیری از آلودگی و تخریب سواحل ناشی از فعالیتهای گردشگری دریانوردی، بندری، احداث و بهره‌برداری از سازه‌های دریایی را حداکثر ظرف شش ماه، پس از ابلاغ این آیین‌نامه، تدوین و راهکارهای اجرایی آن را برحسب انواع فعالیتهایی که در محدوده مناطق ساحلی کشور صورت می‌گیرد، تعیین و به کار گروه موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه ارایه نماید.

ب - وزارت جهاد کشاورزی با همکاری وزارتخانه‌های نیرو، کشور، دادگستری، مسکن و شهرسازی و راه و ترابری و سازمانهای حفاظت محیط زیست و مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است معیارهای تعیین حریم دریا را (با اولویت دریای خزر) ظرف چهار ماه مشخص و به کار گروه موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه ارایه نماید.

ج - وزارت جهاد کشاورزی با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت راه و ترابری، موظف است با رعایت قوانین و مقررات، ضوابط و استانداردهای مرتبط با فعالیتهای صید و صیادی، آبی‌پروری، اسکله‌های صیادی و توسعه جنگلها، آبریان و شیلات در مناطق ساحلی ظرف، شش ماه مشخص و به کار گروه موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه ارایه نماید.

د - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت کشور و وزارت جهاد کشاورزی موظف است برنامه‌های توسعه گردشگری را در مناطق ساحلی کشور با رویکرد حفاظت از محیط زیست و برنامه‌ریزی برای رعایت موازین اسلامی و ارتقاء موازین دینی و اخلاقی و ملاحظات امنیت اجتماعی ظرف شش ماه تهیه و به کار گروه موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه ارایه نماید.

ه - وزارت مسکن و شهرسازی موظف است با همکاری وزارتخانه‌های راه‌وترابری، نیرو، کشور، نفت، جهاد کشاورزی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمانهای حفاظت محیط زیست و میراث فرهنگی و گردشگری محدوده‌های مناطق ساحلی، ضوابط کاربری اراضی و مقررات ساخت‌وساز در اراضی ساحلی را با ملاحظات زیست‌محیطی، ظرف شش ماه تعیین و به کار گروه موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه ارایه نماید.

و - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است با استفاده از نتایج مطالعات و اقدامات انجام‌شده و با همکاری دستگاههای اجرای ذیربط، نظام مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی را ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه تهیه و نتایج آن را به کار گروه موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه ارایه نماید.

ز - کلیه دستگاههای مذکور در این آیین‌نامه موظفند ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه قوانین و مقرراتی را که به‌منظور ساماندهی سواحل مستلزم بازبینی، اصلاح و تکمیل است تعیین و به کار گروه موضوع ماده (۳) آیین‌نامه ارایه نمایند.

ماده ۳ - تأیید طرح جامع ساماندهی سواحل کشور (بعد از تلفیق طرحها و برنامه‌های ارسالی دستگاهها توسط وزارت مسکن و شهرسازی) برعهده کار گروهی مرکب از اعضای شورای عالی شهرسازی و معماری ایران و استانداران استانهای ساحلی است و اصلاح قوانین و مقررات در موارد لازم جهت طی مراحل قانونی به مراجع ذیربط ارایه می‌گردد. مسئولیت کار گروه یادشده برعهده وزیر مسکن و شهرسازی است.

تبصره - تصویب طرح مذکور به استناد اصل یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به وزرای عضو شورای عالی شهرسازی و معماری ایران تفویض می‌گردد.

ملاک تصمیم‌گیری درخصوص اختیارات یادشده موافقت اکثریت وزارت عضو شورای مذکور است و مصوبات مزبور در صورت تأیید رئیس جمهور، با رعایت ماده (۱۹)، آیین‌نامه داخلی هیئت دولت قابل صدور می‌باشد.

ماده ۴ - وزارت کشور موظف است سازوکارها و راهکارهای اجرای آزادسازی کامل حریم قانونی سواحل (شصت متر) موضوع تبصره ماده (۶۳) قانون برنامه چهارم توسعه را با همکاری دستگاههای اجرایی ذیربط، ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه تدوین و برای تصویب به هیئت وزیران ارایه نماید.

تبصره ۱ - تا زمان انجام وظیفه مندرج در بند ب ماده (۲) این آیین‌نامه، در مواردی که استانداریهای گیلان، مازندران و گلستان محدوده‌های ساحلی را جهت تعیین حد آزادسازی به وزارت نیرو اعلام نمایند، وزارت نیرو مکلف است ظرف یک ماه آخرین نقطه پیشروی آب دریا را براساس داده‌های ثبت‌شده پنجاه سال اخیر، تعیین و به‌طور رسمی به استانداریها اعلام نماید.

تبصره ۲ - کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، شرکتها، مؤسسات وابسته به دولت موظفند تا پایان برنامه چهارم توسعه کشور، فاصله شصت متر از محل تراز تعیین‌شده و ماقبل آن تا دریا را آزاد نمایند تأسیساتی که الزاماً برای انجام وظایف قانونی باید در محدوده یادشده باقی بمانند، از شمول این تبصره مستثنی می‌باشند.

تبصره ۳ - هرگونه ساخت‌وساز و مستحذات و تغییر کاربری در محدوده یادشده (به استثنای مواردی که قانوناً مجاز شناخته شده است) ممنوع است.

ماده ۵ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با همکاری وزارتخانه کشور امور اقتصادی و دارایی، فرهنگ و ارشاد اسلامی و مسکن و شهرسازی موظف است با رعایت بند (ز) ماده (۱۴۵) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور ظرف دوماه، آیین‌نامه اجرایی مربوط به چگونگی بهره‌برداری عموم مردم از امکانات اقامتی دولتی موجود در خارج از شصت متر حریم ساحل را تهیه و برای تصویب به کار گروه موضوع تبصره ماده (۳) این آیین‌نامه ارسال نمایند. اختیارات

هیئت وزیران در خصوص تصویب آیین‌نامه مزبور به وزرای عضو کار گروه یادشده تفویض می‌گردد.

ملاک تصمیم‌گیری درخصوص اختیارات یادشده موافقت اکثریت وزرای عضو کار گروه مذکور است و مصوبات مزبور در صورت تأیید رئیس جمهور با رعایت ماده (۱۹) آیین‌نامه داخلی هیئت دولت قابل صدور می‌باشد.

ماده ۶ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است اعتبارات موردنیاز برای انجام مطالعات و اقدامات اجرایی این آیین‌نامه را پس از بررسی درخواست دستگاههای اجرایی مربوط در بودجه‌های سالیانه پیش‌بینی، تأمین و پرداخت نماید.

ماده ۷ - پیگیری اقدامات اجرایی موضوع این آیین‌نامه در هر استان برعهده استاندار مربوط می‌باشد.

۱۹ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۶۴) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
(مصوب ۱۳۸۵/۴/۲۸)

ماده ۱ - در این آیین‌نامه عبارات و واژه‌های زیر در معانی مشروح مربوط به‌کار می‌رود:

الف - آموزش رسمی محیط زیستی: تلفیق هدفمند و نظام‌مند موضوعات محیط زیستی در دروس مقاطع و پایه‌های مختلف آموزش تحصیلی و همچنین در رشته‌های مختلف آموزش عالی به نحوی که آموزه‌های دانش‌آموزان و دانشجویان در بروز رفتار و تصمیم‌گیری سازگار با محیط زیست مؤثر واقع شوند.

ب - آموزش غیررسمی محیط زیستی: آموزش مستقیم و غیرمستقیم گروه‌های مختلف اجتماعی در خارج از نظام آموزش رسمی (کارمندان، کارگران، مدیران دولتی و غیردولتی و نظایر آنها) به نحوی که با گذشت زمان، رویکرد، رفتار و تصمیم‌گیری آنها با حفاظت از محیط زیست سازگاری بیشتری یابد.

ماده ۲ - کار گروهی با مسئولیت سازمان حفاظت محیط زیست و با عضویت نمایندگان تام‌الاختیار وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری، آموزش و پرورش، جهاد کشاورزی، صنایع و معادن، نفت، نیرو، فرهنگ و ارشاد اسلامی، کشور، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مسکن و شهرسازی، ارتباطات و فناوری اطلاعات و سازمان‌های صداوسیما و مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تشکیل می‌شود. وظایف این کار گروه تدوین برنامه عمل ارتقای آگاهیهای محیط زیستی براساس اسناد بالادستی از جمله سند فراهنگی برنامه چهارم توسعه کشور در میان گروههای مخاطب هر یک از مخاطبین دستگاههای یادشده و دیگر گروههای اجتماعی می‌باشد. این برنامه‌ها می‌بایست شامل اولویت‌بندی گروههای مخاطب، محتوای آموزشی با تأکید بر نیازهای محلی از قبیل زیست‌بومها، فنون مؤثر پیام‌رسانی باتوجه به ماهیت گروههای مخاطب باشد.

تبصره ۱ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است با همکاری و نظارت سازمان حفاظت محیط زیست دروس محیط زیستی متناسب با سطوح مدیریتی و کارکنان و برنامه‌ریزان دولتی را تهیه و توسط دستگاههای ذیربط در قالب آموزشهای توجیهی بدو ورود به خدمت و پودمانی به مرحله اجرا درآورد.

تبصره ۲ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظفند اقدامات لازم جهت تنظیم تعریف مناسب ترجمه و تألیف کتابهای محیط زیستی و تأمین اعتبار لازم را به عمل آورند.

تبصره ۳ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است.

الف - با همکاری کار گروه مندرج در ماده (۲)، ضمن تدوین شاخصهای ارزشیابی و عملکرد، گزارش سالانه‌ای پیشرفت فعالیتهای موضوع مواد (۲)، (۳) و (۴) این آیین‌نامه را به هیئت وزیران ارایه نماید.

ب - با همکاری مرکز آمار ایران اثربخشی فعالیتهای آموزش رسمی و غیررسمی محیط زیستی را درخصوص میزان تغییر رویکرد و رفتار محیط زیستی گروههای مخاطب بررسی و سنجش نماید.

ماده ۳ - شورای عالی آموزش و پرورش موظف است :

الف - در بازنگری کتابهای درسی مقاطع مختلف تحصیلی: کمیت و کیفیت مطالب آموزش محیط زیست را با هماهنگی سازمان حفاظت محیط زیست و باتوجه به نیاز زمان ارتقاء دهد.

ب - برنامه‌های آموزشی زیست‌محیطی معلمان، برنامه‌ریزان آموزشی، برنامه‌های مراکز تربیت معلم و فوق‌برنامه دانش‌آموزان را متناسب با نیازهای آموزشی آنها تنظیم و به مرحله اجرا درآورد.

ماده ۴ - شوراهای مسئول برنامه‌ریزی دروس دانشگاهها تربیتی اتخاذ نمایند که دروس دانشگاهی کلیه رشته‌های تحصیلی نظیر گروههای پزشکی، فنی و مهندسی، هنر و علوم انسانی، علوم پایه - کشاورزی با هماهنگی سازمان حفاظت محیط زیست به نحوی طراحی شوند که فارغ‌التحصیلان این رشته‌های اطلاعات لازم و کافی در ارتباط با محیط زیست را کسب نمایند.

ماده ۵ - سازمان صداوسیما موظف است برنامه‌های آموزشی و ترویجی محیط زیستی را که توسط سازمان حفاظت محیط زیست و سایر دستگاهها به‌ویژه وزارت نیرو تهیه می‌شوند، پس از تأیید سازمان حفاظت محیط زیست در چارچوب سیاستهای کلی صداوسیما بدون اخذ وجه اجرا و پخش نماید.

همچنین باتوجه به تعداد شبکه‌های صداوسیما گروههای محیط زیست به‌منظور افزایش کمیت و کیفیت آموزش محیط زیست در هر یک از شبکه‌های مذکور تأسیس گردد و روزانه بخشی از برنامه‌های صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران به پخش اخبار و برنامه‌های آموزشی و ترویجی محیط زیستی اختصاص یابد.

ماده ۶ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اعتبار لازم برای اجرای این آیین‌نامه را در بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی می‌کند.

۲۰ - آیین‌نامه اجرایی بند (ج) ماده ۱۰۴ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۱
(مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۲۷ یا اصلاحات بعدی)

ماده ۱ - در این آیین‌نامه تعاریف زیر به کار رفته است :

آلودگی: عبارت است از تعریف مذکور در ماده (۹) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست.

تخریب: منظور هرگونه تغییر در مناطق طبیعی است که تعادل طبیعت و تنوع زیستی را در معرض خطر برهم زند.

خروجی: منظور فاضلاب، هوای آلوده، مواد زاید و یا صوتی است که از واحد به محیط تخلیه می‌شود.

واحد: منظور واحدهای تولیدی اعم از صنعتی، معدنی و صنایع کشاورزی است که نتیجه کار آنها مواد اولیه، محصول یا محال انرژی است.

سازمان: منظور سازمان حفاظت محیط زیست است.

میزان آلودگی: عبارت است از مقدار افزایش آلودگی از حد مجاز (طبق جداول پیوست) تقسیم بر حد مجاز به شرح زیر :

حد مجاز حد مجاز - مقدار اندازه‌گیری شده = میزان آلودگی

تبصره - میزان آلودگی بر مبنای متوسط عددی میزان آلودگی اندازه‌گیری شده طی سه بار نمونه‌برداری در یک شبانه‌روز و یا روزهای کاری (در صورت عدم کار مداوم شبانه‌روزی واحد) تعیین می‌گردد.

ماده ۲ - کلیه واحدها موظفند خروجی خود را در حد ضوابط، معیارها و استانداردهای زیست محیطی که از طرف سازمان اعلام می شود حفظ کنند.

ماده ۳ - کلیه واحدهایی که خروجی آنها آلودگی بیش از حد ضوابط، معیارها و استانداردهای زیست محیطی دارند همچنین واحدهایی که فعالیت آنها باعث تخریب محیط زیستی می شود. موظفند پس از اخطار سازمان و تعیین مهلت اقدامات لازم را در جهت کاهش یا رفع آلودگی و تخریب به عمل آورند هزینه های انجام شده از نظر مالیاتی قابل قبول خواهد بود.

تبصره هزینه های قابل قبول به کلیه هزینه هایی گفته می شود که به تشخیص سازمان در راستای کاهش آلودگی واحد انجام شده باشد. از قبیل ایجاد تصفیه خانه، نصب فیلتر، اصلاح فرآیند تولید به فرآیند پاک.

ماده ۴ - واحدهایی که در مهلت تعیین شده از انجام تکالیف مذکور در ماده (۳) این آیین نامه خودداری کرده باشند، پس از پایان مهلت باید جریمه مربوط به خسارات وارده به محیط زیست را مطابق این آیین نامه پرداخت کنند.

تبصره: در صورت اعتراض واحدی نسبت به مهلت تعیین شده موضوع جهت تصمیم گیری در کمیته سه نفره متشکل از مدیر کل حفاظت محیط زیست استان، نماینده استانداری و بالاترین مسئول دستگاه ذیربط در استان مطرح خواهد شد. تصمیم کمیته لازم الاجرا است.

ماده ۵ - میزان جریمه ماهانه آلودگی آب از حاصلضرب عوامل زیر برای آلاینده ترین عامل تعیین می گردد :

الف - حجم کل خروجی در ماه (برحسب متر مکعب)

ب - میزان آلودگی (براساس تعریف و مطابق جدول ۱)

ج - ضریب ریالی (مطابق جدول ۱)

د - حساسیت منطقه (مطابق جدول ۲)

ه - حساسیت محیط (مطابق جدول ۳)

و - ضریب ۲ برای تخلیه‌های ناگهانی

تبصره: برای واحدهای بزرگ که مشمول ماده ۱۳۴ قانون برنامه پنج‌ساله سوم هستند، جرایم این ماده اخذ نخواهد شد.

ماده ۶ - میزان جریمه ماهانه آلودگی هوا از حاصلضرب عوامل زیر برای آلاینده‌ترین عامل تعیین می‌گردد:

الف - حجم کلی خروجی در ماه (برحسب مترمکعب)

ب - میزان آلودگی (مطابق جدول ۴)

ج - ضریب ریالی (مطابق جدول ۴)

د - ضریب حساسیت منطقه (مطابق جدول ۵)

ماده ۷ - میزان جریمه آلودگی ناشی از دفع غیرصحیح مواد زاید جامد یا مایع از حاصلضرب عوامل زیر تعیین می‌گردد:

الف - وزن مواد زاید آلاینده (برحسب کیلوگرم)

ب - ضریب ریالی (مطابق جدول شماره ۷)

ج - ضریب حساسیت منطقه (مطابق جدول شماره ۲)

ماده ۸ - میزان جریمه آلودگی صوتی از حاصلضرب عوامل زیر تعیین می‌گردد:

الف - مقدار افزایش آلودگی صوتی از حد استاندارد (برحسب دسیبل)

ب - زمان تولید (برحسب ساعت)

ج - ضریب ۲ در صورتی که زمان تولید در شب باشد.

د - ضریب ریالی (۱۰۰۰ ریال بر دسیبل)

و - ضریب حساسیت محیط (مطابق جدول ۵)

ماده ۹ - میزان جریمه تخریب از حاصلضرب هر یک از عوامل زیر در ضریب ریالی (مطابق جدول ۶) تعیین می‌گردد مازاد بر سطح، حجم، یا تعداد مجاری که دستگاه صادرکننده در مجوز اعلام می‌کند:

الف - در مورد تخریب خاک، حجم خاک جابجاشده (به متر مکعب)

- ب - در مورد تخریب اراضی مساحت اراضی تخریب شده (به هکتار)
- ج - در مورد قطع اشجار و بوته کنی، تعداد و نوع گونه.
- د - در مورد مرگ و میر جانوران وحشی، تعداد و نوع گونه.
- و - در مورد رودخانه ها و سایر جریان آبی، طول مسیر (به کیلومتر)
- ه - در سه تالاب و سایر آبهای ساکن (هکتار)
- ماده ۱۰ - ضریب ریالی هر سال براساس نرخ رسمی تورم سال قبل که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می شود افزایش می یابد.
- ماده ۱۱ - جریمه واحدهایی که ضمن پرداخت جریمه جهت کاهش آلودگی های خود اقدام نکنند پس از گذشت هر سال با ضریب دو نسبت به سال قبل محاسبه می شود.
- ماده ۱۲ - در صورتی که به تشخیص سازمان تغییر قابل ملاحظه ای در میزان آلودگی به وجود آید سازمان می تواند جریمه ماههای بعد را مجدداً محاسبه و اعمال نماید.
- ماده ۱۳ - در صورتی که آلودگی واحدی خطر فوری برای سلامت انسان و محیط داشته باشد مطابق تبصره ماده (۱) ۱ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست اقدام خواهد شد.
- ماده ۱۴ - جریمه طبق جداول این آیین نامه توسط سازمان محاسبه و به واحد اعلام می گردد در صورتی که واحدی ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ جریمه از پرداخت جریمه خودداری کند مطابق قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست اقدام خواهد شد.
- تبصره جهت آگاهی واحدها نسبت به موضوع، در مهلت داده شده، جریمه واحدها محاسبه و فقط جهت اطلاع به آنها اعلام می گردد.
- ماده ۱۵ - سازمان موظف است که با همکاری دستگاههای ذیربط نسبت به تدوین و اجرای برنامه های آموزشی و اطلاع رسانی در زمینه نحوه تطبیق مشخصات فنی واحدهای صنعتی و تولیدی، قوانین و مقررات و استانداردهای زیست محیطی اقدام نماید.

تبصره: صدور اخطار و تعیین مهلت توسط سازمان از ابتدای سال ۱۳۸۱ آغاز خواهد شد.

ماده ۱۶ - جریمه واحدها به حساب خزانه واریز شده و معادل آن در لویج بودجه سنوای پیش‌بینی می‌گردد تا جهت اجرای طرح‌های فاضلاب و سالم‌سازی محیط زیست و جبران خسارت با هماهنگی سازمان‌های حفاظت محیط زیست و مدیریت و برنامه‌ریزی کشور از طریق دستگاه‌های اجرایی ذیربط که واحد آلاینده در حیطه آن دستگاه عمل می‌کند هزینه گردد. ۱.

ماده ۱۷ - مدیریت واحدهای تولیدی صنعتی موجود در شهرکهای صنعتی و مجتمع‌های مشابه آن فعالیت می‌کنند و به‌عنوان شخصیت حقوقی پاسخگو بوده و مسئول پرداخت جرایم مشمول این آیین‌نامه می‌باشند. مدیریت شهرکهای صنعتی و مجتمع‌های مشابه در جمع‌آوری سهم پرداخت جریمه واحد، همکاری لازم را خواهد داشت. ۲.

تبصره ۲ - تخلیه با غلظت بیش از میزان مشخص شده در جدول در صورتی مجاز خواهد بود که افزایش کلراید سولفات و مواد محلول پساب خروجی نسبت به آب مصرفی، بیش از ده درصد (۱۰٪) نباشد.

جدول ۲ - حساسیت منطقه آب و خاک

درجه حساسیت ۴ ۳ ۲ ۱

منطقه‌گیلان و مازندرانخوزستان، بوشهر، بقیه استانهایزد، سیستان و

گلستان کلیه مناطقهرمزگانبلوچستان، کرمان،

تحت حفاظتخراسان (طول و

سازمان حفاظتعرض جغرافیایی)

۱- با اصلاحات مصوبه شماره ۲۷۹۱۴/ت/۲۶۰۴۴ هـ مورخ ۱۳۸۶/۶/۱۱ و مصوبه شماره ۵۲۷۶۸/ت/۲۷۸۶۰ هـ مورخ هیأتوزیران.

۲- اصلاحیه شماره ۳۰۷۰۴/ت/۳۲۶۴۶ هـ مورخ ۱۳۸۶/۲/۳۱ هیأت وزیران.

محیط زیست

ضریب مناطق ۱۱/۱۵/۲۸

* استانداردهای درجه یک در مورد کارخانه‌ها و کارگاه‌های جدید و همچنین کارخانه‌ها و کارگاه‌های موجود که محل آنها با ضوابط استقرار موضوع ماده (۱۲) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ مغایرت داشته باشد اعمال می‌شود. استانداردهای درجه ۲ برای کارخانه‌ها و کارگاه‌های موجود که محل آنها با ضوابط استقرار فوق‌الذکر مغایرتی ندارد، ملاک عمل خواهد بود.

جدول ۵ - حساسیت منطقه هوا و صدا

نوع منطقه‌شهر ضریب

غیر حساس اماکنی که حساسیت خاصی ندارد ۱

(مناطق خارج شهر و اماکن مسکونی)

نیمه حساس مناطق مسکونی و مناطق زیستی حساس ۲

حساس ۷ شهر آلوده از نظر آلودگی هوا ۳

جدول ۶ - میزان جریمه ناشی از تخریب محیط زیست

نوع تخریب واحد ضریب ریالی $\times 11000$

خاکبرداری و خاکریزی متر مکعب ۱۰ - ۱۰۰۰

قطع اشجار (درختان و درختچه‌ها)، بوته‌کشی، اصله ۱۰ - ۱۰۰۰

مرگ و میر جانوران وحشی تعداد ۱۰ - ۱۰۰۰

تخریب اراضی اعم از جنگلی، مرتعی، کشاورزی و غیره هکتار ۱۰۰ - ۲۰۰۰۰

تالابها و سایر آبهای ساکن هکتار ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰۰

* میزان ضریب‌های در محدوده معین شده فوق توسط سازمان و با همکاری وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها) معین خواهد شد.

جدول شماره ۷: طبقه‌بندی مواد زائد ۱

ضریب ریالی

گروه‌های کد بین‌المللی نوع مواد زائد شاخص آلاینده‌گی واحد x

۱۰۰۰

Y10 مواد و اشیای حاوی یا آلوده‌وزن

به بی‌فیل‌های چندکلره kg PCT - PBB - PCB (pcbs) ۱۰۰۰۰

ترفیلن‌های چندکلره (pcts) و یا

بی‌فیل‌های چند برمه (PBBS)

Y43 ترکیبات گروه دی - بنزو - وزن فوران‌ها kg ۱۰۰۰۰

فوران‌های چند کلره

Y44 ترکیبات گروه دی - بنزو - بی - وزن دی‌اکسین‌ها kg ۱۰۰۰۰

دی‌اکسین‌های چندکاره

Y41 حلال‌های آلی هالوژن‌دار وزن ماده kg ۱۰۰۰۰

Y29 جیوه، ترکیبات جیوه‌وزن جیوه kg ۱۰۰۰۰

مواد زائد حاصل از تولید،

Y5 فرمولاسیون و استفاده از مواد وزن ماده kg ۱۰۰۰۰

شیمیایی نگهدارنده چوب

Y45 ترکیبات آلی هالوژن‌دار علاوه بر وزن ماده kg ۱۰۰۰۰

موادی که در فوق اشاره شد

Y26 کادمیوم، ترکیبات کادمیوم وزن کادمیوم kg ۵۰۰

Y24 آرسنیک و ترکیبات آرسنیکوزن آرسنیک kg ۵۰۰

Y21 ترکیبات کروم شش ظرفیتی وزن کروم kg ۵۰۰

- Y30 تالیوم و ترکیبات تالیوموزن تالیوم kg ۵۰۰
- Y19 کربونیل های فلزی وزن ماده kg ۵۰۰
- Y20 برلیوم ترکیبات برلیوموزن برلیوم kg ۵۰۰
- Y28 تلوریوم و ترکیبات تلوریوموزن تلوریوم kg ۵۰۰
- Y27۲ آنتیوان، ترکیبات آنتیوانوزن آنتیوان kg ۵۰۰
- ضریب ریالی
- گروهکد بین المللی نوع مواد زائد شاخص آلاینده گی واحد ×
- ۱۰۰۰
- Y25 سلسیوم و ترکیبات سلسیوموزن سلسیوم kg ۵۰۰
- Y17 مواد زائد حاصل از پرداخت سطح وزن ماده kg ۲۰۰
- فلزات و پلاستیک
- Y15 ضایعاتی که ماهیت افتخاری دارند وزن ماده kg ۱۰
- ۳ و مشمول سایر مقررات نیستند
- Y34 اسیدها به شکل محلول یا جامد وزن اسید آزاد kg ۱۰
- Y35 بارها به شکل محلول یا جامد وزن باز آزاد kg ۵۰۰
- مواد زائد حاصل از تولید،
- Y4 فرمولاسیون و کاربرد داروهای گیاهی وزن ماده kg ۵۰۰
- و مواد کشنده، میکروارگانیسم ها،
- شامل سموم کشاورزی
- Y7۴ مواد زائد حاصل از تصفیه حرارتی وزن سیانید kg ۱۰۰۰۰
- و آبکاری فلزات به وسیله سیانیدها
- Y37 ترکیبات آلی فسفره وزن فسفر kg ۵۰۰
- Y33 سیانیدها غیر آلی وزن سیانید kg ۱۰۰۰۰
- Y38 سیانیدها آلی وزن سیانید kg ۲۰۰

Y18 بقایای حاصل از عملیات دفع موادوزن ماده kg ۲۰۰

زائد صنعتی

Y47 بقایای حاصل از زباله سوزهای وزن ماده kg ۲۰۰

منازل

Y39 فنل ها، ترکیبات فنل از جمله وزن فنل ها kg ۵

کلروفل ها

Y40 اترهاوزن اتر kg ۵

Y42 حلال های آلی بدون هالوژنوزن ماده kg ۵

Y6 مواد زائد حاصل از تولید، وزن ماده kg ۵

فرمولاسیون و کاربرد حلالهای آلی

ضریب ریالی

گروهکدبین المللی نوع مواد زائد شاخص آلاینده گی واحد x

۱۰۰۰

Y8۵ ضایعات روغن های معدنی که برای وزن ماده kg ۵

استفاده های رایج مناسب نیستند

Y9 مخلوط های زائد روغن با آب، وزن ماده kg ۵

هیدروکربنها با آب و امولسیونها

Y11 مواد فیبری زائد حاصل از وزن ماده kg ۵

پالایش تقطیر و تصفیه حرارتی

Y36 آزبست (پودر یا الیاف) وزن آزبست kg ۲۰۰

Y1 مواد زائد حاصل از مراقبت های وزن ماده kg ۵۰

پزشکی بیمارستانها، مراکز درمانی

Y2 مواد زائد حاصل از تولید و تهیه وزن ماده kg ۵۰

فرآورده های دارویی

Y3 دوا و داروهای زائد و کودهای وزن ماده ۵۰ kg

شیمیایی

مواد زائد حاصل از تولید،

Y12 فرمولاسیون و کاربرد جوهرها، وزن ماده ۲۰ kg

رنگها، بیگمنتها، مواد رنگریزی

لاک و الکل و روغنهای جلا

مواد زائد حاصل از تولید،

Y13 فرمولاسیون و کاربرد رزینها، وزن ماده ۲۰ kg

برچسبها و نرمکنندهها

مواد زائد حاصل از تولید،

Y16 فرمولاسیون و کاربرد مواد شیمیایی وزن ماده ۲۰ kg

مورد استفاده در عکاسی

Y32 ترکیبات غیرآلی فلوئور غیراز کلسیموزن ماده ۲۰ kg

فلوراید

مواد زائد شیمیایی حاصل از

ضریب ریالی

گروهکدبین المللی نوع مواد زائد شاخص آلایندهگی واحد x

۱۰۰۰

فعالتهای تحقیقاتی، عمرانی یا

Y14۸ آموزشی که ماهیت شناخته شده ندارد وزن ماده ۲۰ kg

و یا جدید بوده و اثراتشان بر روی

انسان و محیط ناشناخته است

Y31 سرب، ترکیبات سربوزن سرب ۲۰۰ kg

Y22۹ ترکیبات مسوزن مس ۱۰۰ kg

Y23 ترکیبات روی وزن روی ۱۰۰ kg

Y46 سایر پسماندها وزن ماده ۱ kg/.

- در صورتی که این مواد با مواد دیگری مخلوط یا ترکیب شده باشد، فقط وزن مواد آلاینده به تفکیک نوع طبق جدول فوق محاسبه می شود.

- در صورتی که دفع مواد زائد با آتش سوزی یا هرگونه انتشار در هوا توأم باشد، جرایم مربوط به آلودگی هوا جداگانه محاسبه و به مبلغ اضافه خواهد شد.

۲۱ - آیین نامه اجرایی ماده (۱۰۵) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، تنفیذی در ماده (۷۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ (مورخ ۱۳۸۷/۱/۲۰)

ماده ۱ - عبارات و اصلاحات ذیل در معانی مشروح مربوط به کار می رود :

الف - سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست

ب - ارزیابی پیامدهای زیست محیطی: فرایند مطالعاتی منظمی است که با هدف پیش بینی و شناسایی مجموعه آثار و پیامدهای زیست محیطی محتمل یک طرح یا پروژه در مرحله امکان سنجی یا مکان یابی به اجرا درمی آید و طی آن گزینه ها و تمهیدات عملی لازم و کافی مطابق با ضوابط و استانداردهای مربوط برای رفع یا کاهش آثار سوء زیست محیطی پیش بینی مطالعه و ارایه می شود.

ج - کارگروه تخصصی: به منظور بررسی و تأیید نوع و مقیاس پروژه های جدید مشمول ارزیابی، تعیین نوع پروژه های نیازمند مطالعات ارزیابی مخاطرات زیست محیطی جهت پیشنهاد به کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست کارگروه تخصصی با ترکیب زیر تشکیل می شود :

- معاون محیط زیست انسانی سازمان (رییس کارگروه).

- نماینده وزارت جهاد سازندگی

- نماینده وزارت کشور

- نماینده وزارت صنایع و معادن
 - نماینده وزارت مسکن و شهرسازی
 - نماینده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
 - نماینده معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور
 - نماینده دستگاه مرتبط با دستور کار گروه.
 - نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.
 - نماینده وزارت راه و ترابری
 - نماینده وزارت نفت ۱
- د - «طرح‌ها و پروژه‌های بزرگ تولیدی و خدماتی مشمول این ضوابط: مواردی هستند که قبلاً مطابق پیوست شماره (۱) این تصویب‌نامه که تأییدشده به مهر «پیوست تصویب‌نامه هیئت وزیران می‌باشد» به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست رسیده‌اند. این فهرست می‌تواند به پیشنهاد مشترک سازمان و دستگاههای اجرایی مربوط و پس از تأیید کار گروه تخصصی با تصویب هیئت وزیران بازنگری، اصلاح و تکمیل شود.»
- ه - ناظر یا ناظرین معتمد: اشخاص حقیقی یا حقوقی هستند که از سوی سازمان تعیین و نظارت بر اجرای صحیح مفاد گزارش ارزیابی زیست‌محیطی طرحها و پروژه‌های بزرگ را برعهده می‌گیرند»
- و - مناطق ویژه زیستی: مناطقی از عرصه‌های آبی و خشکی هستند که دارای ارزشهای اکولوژیک طبیعی و انسانی ویژه بوده و دربرگیرنده منابع و سیمای طبیعی و فرهنگی تجدیدناپذیر، زیستگاههای حساس، آسیب‌پذیر، منحصر به فرد غیرقابل جانشین و نیز دارای تنوع زیستی و گونه‌های نادر و در معرض خطر تهدید می‌باشند، اینگونه مناطق به‌علت محدودیت برد زیست‌محیطی در مقابل عوامل زیانبار بیرونی

مانند انواع آلودگی‌ها و دخالت‌ها و ساخت‌وسازهای بشری به شدت حساس و آسیب‌پذیر می‌باشند.

تبصره - سازمان موظف است برای اطلاع مجریان طرح‌ها از محدوده مناطق حفاظت‌شده نقشه پهنه‌بندی حساسیت محیطی ایران را مطابق مصوبات کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست و به‌صورت مختصات‌دار (GIS) تهیه و منتشر نماید و حداقل دوره اعتبار آن را تعیین نماید. نقشه منتشره تا انتشار نقشه جدید، معتبر می‌باشد.

ز - گزارش ارزیابی اجمالی: براساس سرفصل‌های مطالعاتی پیوست شماره (۳) که تأییدشده به مهر، پیوست تصویب‌نامه هیأت وزیران می‌باشد. در حداقل زمان ممکن با نگرش جامع اجمالی سرفصل‌های مطالعاتی مورد اشاره تهیه و ارایه می‌شود. هدف عمده در این مطالعات، پیش‌بینی اثرات مهم و ماندگار طرح موردنظر در محیط‌زیست و کمک به انتخاب فوری گزینه‌های طرح می‌باشد.

ح - گزارش ارزیابی تفصیلی: گزارشی است که به همان جنبه‌ها و نکاتی که در گزارش ارزیابی اجمالی اشاره شده می‌پردازد لیکن مطالب ارایه‌شده در زمینه تشریح وضع موجود محیط زیست، جنبه‌های زیست‌محیطی طرح و شعاع تأثیرگذاری آنها و نهایتاً تمهیدات مربوط با عمق و دقت بیشتری تهیه و ارایه می‌شود. اینگونه گزارشات تا حد امکان کمی و مدلل می‌باشند هدف عمده در این مطالعات دقت‌بخشیدن به پیش‌بینی اثرات و تصمیمات متخذه و نهایتاً ارتقای کیفی تمهیدات پیشنهادی می‌باشد که شرح خدمات آن با استفاده از متن پیوست شماره (۲) که تأییدشده به مهر «پیوست تصویب‌نامه هیأت‌وزیران» می‌باشد در مقیاس دقیق‌تر توسط دستگاه اجرایی ذیربط با همکاری سازمان تهیه می‌شود.

ماده ۲ - مجری یا مجریان کلیه طرح‌ها و پروژه‌های بزرگ تولیدی، خدماتی و زیربنایی مکلفند در مرحله امکان‌سنجی و مکان‌یابی طرح‌ها و پروژه‌های خود، نسبت به انجام مطالعات ارزیابی پیامدهای زیست‌محیطی آن مطابق این ضوابط اقدام نموده و گزارش مطالعات مربوطه را به تأیید کارگروه ذیل برسانند :

الف - معاون محیط زیست انسانی سازمان (رئیس کار گروه)

ب - مدیرکل بخشی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور

پ - نماینده تام‌الاختیار رئیس دستگاه اجرایی (حداقل در سطح مدیرکل)

تبصره - دبیرخانه کار گروه در سازمان حفاظت محیط زیست خواهد بود.

ماده ۳ - سازمان مکلف است با همکاری دستگاه اجرایی مربوط، دستورالعمل‌های نحوه انجام مطالعات ارزیابی پیامدهای زیست‌محیطی طرح‌ها و پروژه‌های مشمول ارزیابی را با هماهنگی قبلی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور تهیه و منتشر نماید. رعایت مفاد دستورالعمل‌های یادشده توسط مجری یا مجریان طرح‌ها و پروژه‌های مشمول ارزیابی الزامی است.

تبصره - دستگاه‌های مربوط می‌توانند با هماهنگی و تأیید سازمان رأساً نسبت به تهیه و تدوین دستورالعمل‌های ارزیابی طرح‌ها و پروژه‌های مربوط اقدام نماید.

ماده ۴ - گزارش مطالعات ارزیابی پیامدهای زیست‌محیطی که به اختصار گزارش خوانده می‌شود الزاماً باید با رعایت دستورالعمل‌های موضوع ماده (۳) در ۶ فصل به شرح زیر تنظیم و به سازمان تحویل گردند.

الف - فصل اول : شامل اهداف و ضرورت اجرای طرح، قوانین و استانداردهای زیست‌محیطی مربوطه.

ب - فصل دوم : شامل تشریح موقعیت استقرار، گزینه‌های فنی و مکانی، فازبندی و طرح توسعه، تأمین مواد، ریز فعالیت‌ها، فرآیند، ظرفیت، منابع و مواد اولیه مورد نیاز و نحوه تأمین آنها، نیروی انسانی، آلودگی‌های تولیدی، کم‌وکیف تخریب در محیط زیست و منابع ایجاد آن در طرح و سوانح زیست‌محیطی.

ج - فصل سوم : شامل تشریح محیط زیست وضع موجود در سه زیربخش به شرح محیط فیزیکی و شیمیایی، محیط طبیعی، و محیط اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی.

د - فصل چهارم : شامل پیش‌بینی اثرات و پیامدهای زیست‌محیطی طرح

ه - فصل پنجم : شامل تجزیه و تحلیل مجموعه آثار و پیامدهای زیست محیطی طرح و استنتاج

و - فصل ششم : شامل ارایه برنامه اقدامات اصلاحی و برنامه مدیریت و پایش زیست محیطی طرح.

تبصره - ارزیابی باید برای هر دو دوره ساخت و بهره برداری طرح یا پروژه تهیه شود و تمهیدات لازم برای کاهش اثرات منفی زیست محیطی و مسئولیت اجرا و زمان هر اقدام مشخص گردد.

ماده ۵ - مطالعات ارزیابی آن قسمت از طرح ها و پروژه های مشمول اعم از خطی و یا نقطه ای که در داخل مناطق حفاظت شده واقع شده اند به صورت تفصیلی خواهد بود.

تبصره - بهسازی، تعمیر و بازسازی طرح های موجود در این مناطق بلامانع است.

ماده ۶ - کار گروه موضوع ماده (۲) نظرات کارشناسی دفتر ارزیابی اثرات زیست محیطی سازمان را در مورد گزارش ارزیابی اجمالی، حداکثر ظرف مدت یک ماه و در مورد گزارش تفصیلی ظرف (۳) ماه پس از دریافت گزارش از مجری، از طریق سازمان به متقاضی طرح اعلام می نماید. عدم اعلام نظر در موعد مقرر به منزله تأیید گزارش می باشد.

تبصره ۱ - رئیس کارگروه می تواند در موارد خاص برای یک بار مهلت بررسی گزارش ارزیابی اجمالی را به مدت یک ماه و بررسی گزارش تفصیلی را به مدت دو ماه تمدید نماید.

تبصره ۲ - در صورتی که گزارشی ناقص بوده یا اطلاعات و مدارک کامل نباشد، مهلت یادشده از زمان تکمیل گزارش محاسبه می شود. در هر صورت اعلام کسری اطلاعات و توضیحات تکمیلی می بایستی حداکثر ظرف (۲) هفته انجام شود.

ماده ۷ - سازمان نظر کار گروه موضوع ماده (۲) درخصوص گزارش مطالعات را به یکی از سه شکل زیر به مجری طرح ابلاغ خواهد نمود.

الف- موافقت

ب - موافقت مشروط

ج - مخالفت بدین معنی که مجری باید گزینه‌های دیگری را مطالعه و معرفی نماید.

ماده ۸ - در مورد آن دسته از طرح‌ها و پروژه‌هایی که احتمال بروز مخاطرات و سوانح زیست‌محیطی توأم می‌باشند، تهیه و ارایه گزارش ارزیابی مخاطرات زیست‌محیطی مذکور به‌صورت ضمیمه گزارش ارزیابی مربوطه الزامی است. فهرست مکانی و نوع پروژه‌های مشمول تهیه گزارش ارزیابی مخاطرات زیست‌محیطی توسط کارگروه تخصصی ارزیابی تهیه و به تصویب کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست خواهد رسید.

ماده ۹ - به استناد ماده (۷۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، رعایت نتایج ارزیابی و راهکارهای طرح و پروژه‌هایی که به تأیید کارگروه موضوع ماده (۲) می‌رسد توسط مجری یا مجریان طرح‌ها و پروژه‌های مذکور الزامی است. در این راستا، به‌منظور اطمینان از رعایت ملاحظات که در گزارش ارزیابی پیش‌بینی شده یا شرایطی که در هنگام تصویب توسط کارگروه موضوع ماده (۲) تعیین می‌شود. مجریان باید طبق روال یا دستورالعملی که سازمان تعیین می‌کند، با استفاده از ناظران معتمد نسبت به ارایه گزارشات عملکرد ادواری به سازمان اقدام نمایند.

تبصره ۱ - تأییدیه صلاحیت ناظران معتمد براساس ضوابطی که به پیشنهاد سازمان به تصویب کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست خواهد رسید توسط سازمان صادر می‌گردد.

تبصره ۲ - سازمان مکلف است نسبت به تهیه دستورالعمل‌ها و شاخص‌های پایش و ارزیابی طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی که توسط ناظران معتمد صورت می‌گیرد ظرف (۶) ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه اقدام نماید.

ماده ۱۰ - معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و شورای برنامه‌ریزی و توسعه استانها مکلفند اعتبارات لازم برای انجام مطالعات ارزیابی زیست‌محیطی مربوط به طرح‌ها و پروژه‌های دولتی مشمول ارزیابی اثرات زیست‌محیطی را که دستگاهها در سقف بودجه سنواتی خود پیشنهاد می‌نمایند در بودجه سال آتی منظور نمایند.

ماده ۱۱ - دستگاههای اجرایی موظفند کلیه نتایج مطالعات ارزیابی را در حین اجرا رعایت نمایند.

ماده ۱۲ - مجریان آن دسته از طرحهای موضوع این آیین‌نامه که مفاد تعهدات، تمهیدات و شروط مندرج در گزارش ارزیابی یا مجوز زیست‌محیطی را به مورد اجرا درنیاورند، در دو نوبت ازسوی سازمان برای آنان اختاریه صادر خواهد شد و در صورت عدم توجه به اختاریه‌های صادره تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

ماده ۱۳ - معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور مکلف است با همکاری سازمان، گزارش عملکرد سالانه حسن اجرای مفاد این ضوابط را تهیه و به هیئت دولت ارائه نماید.

فهرست پروژه‌های مشمول ارزیابی اثرات زیست‌محیطی

۱ - کارخانجات پتروشیمی در هر مقیاس

۲ - پالایشگاهها در هر مقیاس

۳ - نیروگاهها با ظرفیت تولیدی بیش از یکصد مگاوات

۴ - صنایع فولاد در دو بخش ذیل :

- واحدهای تهیه‌کننده خوراک ذوب و ذوب با ظرفیت تولیدی بیش از سیصد هزار

تن در سال

- واحدهای نورد و شکل‌دهی با ظرفیت تولیدی بیش از یکصد هزار تن در سال

۵ - سدها و سازه‌های آبی دیگر در سه بخش زیر :

۱-۵- سدها با ارتفاع بیش از ۱۵ متر و یا دارای ساختارهای جنبی بیش از چهل هکتار و یا مساحت دریاچه بیش از چهارصد هکتار
تبصره ۱ - سدهای باطله (نگهداشت مواد آلوده) در هر اندازه شامل ارزیابی می‌باشد.

۲-۵- دریاچه‌های انسان ساخت در مساحت بیش از چهارصد هکتار
تبصره ۲ - اندازه دریاچه‌های پرورش آبزیان در مقیاس کوچکتر از چهارصد هکتار با هماهنگی وزارت جهاد کشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست تعیین می‌شود.
۳-۵- طرح‌ها و پروژه‌های آبیاری و زهکشی در وسعت بیش از ۵۰۰۰ هکتار
۶ - شهرکهای صنعتی (با هر عنوان) در وسعت بیش از یکصد هکتار
۷ - فرودگاهها با طول باند بیش از ۲ هزار متر
(بندهای ۱ تا ۷ در هشتمین جلسه شورایعالی مورخ ۱۳۷۳/۱/۲۳)
۸ - واحدهای کشت و صنعتی در وسعت بیش از ۵ هزار هکتار
(شانزدهمین جلسه شورایعالی مورخ ۱۳۷۸/۶/۳)
۹ - کشتارگاههای بزرگ صنعتی
(هفدهمین جلسه شورایعالی مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۳)
۱۰ - مراکز دفن زباله برای شهرهای با جمعیت بیش از ۲۰۰ هزار نفر و شهرهای

جدید

(هفدهمین جلسه شورایعالی مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۳)
۱۱ - مراکز بازیافت صنعتی زباله (کارخانه کمپوست)
(هفدهمین جلسه شورایعالی مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۳)
۱۲ - طرح‌های خطوط نفت و گاز
(نوزدهمین جلسه شورایعالی مورخ ۱۳۷۹/۹/۹)
۱۳ - طرح‌های سکوها نفتی
(هفدهمین جلسه شورایعالی مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۳)

۱۴ - طرح‌های ذخیره‌گاههای نفتی

(هفدهمین جلسه شورایعالی مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۳)

۱۵ - طرح‌های بزرگ جنگلداری

(بیش از یک هکتار در جنگل‌های شمال کشور و بیش از ۱۰ هکتار در سایر جنگلها)

(هفدهمین جلسه شورایعالی مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۳)

۱۶ - طرح‌ها و پروژه‌های بزرگ راه کشور

(بیستمین جلسه شورایعالی بزرگ راه‌آهن کشور)

(بیستمین جلسه شورایعالی مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۵)

۱۷ - طرح‌ها و پروژه‌های گردشگری

(بیست‌ویکمین جلسه شورایعالی مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۱)

۱۸ - طرح‌ها و پروژه‌های بزرگ توسعه‌ای و ملی در سواحل کشور در محدوده‌ای

به عرض یک کیلومتر بعد از اراضی ساحلی تا حداکثر سه کیلومتر از ساحل

۱۸-۱- کارگاهها و مجتمع‌های صنعتی و خدماتی مربوطه بیش از ۵ هزار متر مربع

۱۸-۲- نمایشگاههای دائمی صنعتی و خدمات بیش از ۱۰ هزار متر مربع.

۱۸-۳- انبارهای مواد شیمیایی و کالاهای خطرناک بیش از ۵ هزار متر مربع.

۱۸-۴- کارگاههای فعالیتهای عمرانی و راهسازی بیش از ۱۰ هزار متر مربع.

۱۸-۵- ذخیره‌گاههای مواد سوختی بیش از یک میلیون لیتر

۱۸-۶- پایانه‌های بار و مسافر بیش از ۲ هزار متر مربع.

۱۸-۷- واحدهای پرورش طیور، دام و سایر حیوانات اهلی و وحشی بیش از ۵

هکتار

۱۸-۸- واحدهای پرورش ماهی و سایر آبزیان بیش از ۱۰ هزار متر مربع.

۱۸-۹- طرح‌های سازه‌های دریایی، بنادر صیادی، پایانه‌های نفت و گاز و عملیات

لایروبی در هر مقیاس.

- ۱۸-۱۰- طرح‌های تأسیسات آبی و بهداشتی
- ۱۸-۱۱- شبکه جمع‌آوری و واحدهای تصفیه و دفع فاضلاب در مقیاس شهری
- ۱۸-۱۲- تصفیه‌خانه بزرگ آب در مقیاس شهری (بیش از ۵ هزار متر مکعب در شبانه‌روز)

- ۱۸-۱۳- طرح‌های دفع و دفن پسماند در مقیاس شهری
- ۱۸-۱۴- مراکز نظامی و آموزشی بیش از ۵ هزار متر مربع.
- ۱۸-۱۵- شهرکهای توریستی بیش از ۱۰ هزار متر مربع
- ۱۸-۱۶- شهرکهای سینمایی بیش از ۵ هزار متر مربع.
- ۱۸-۱۷- پارکها و اردوگاههای تفریحی، آموزشی، پژوهشی و ورزشی بیش از ۱۰ هزار متر مربع

(بند ۱۸ شامل زیر بندهای ۱-۱۸ تا ۱۷-۱۸ در بیست‌و‌چهارمین صورتجلسه شورای عالی مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۷)

- ۱۹ - معادن سنگ مس با حداقل ظرفیت استخراجی یک میلیون تن در سال
- ۲۰ - معادن سنگ آهن با حداقل ظرفیت استخراجی ششصد هزار تن در سال
- ۲۱ - معادن سنگ طلا با هر ظرفیتی
- ۲۲ - معادن سرب و روی با حداقل ظرفیت استخراجی یکصد هزار تن در سال
- ۲۳ - معادن سایر فلزات با حداقل ظرفیت استخراجی یکصد هزار تن در سال
- ۲۴ - معادن زغال‌سنگ با حداقل ظرفیت استخراجی ۸۰ هزار تن در سال
- ۲۵ - معادن نمک آبی با سطح بیش از چهارصد هکتار.
- (بندهای ۱۹ تا ۲۵ در مصوبه مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۱ هیئت دولت)
- ۲۶ - کارخانجات سیمان
- ۲۷ - کارخانجات تولید قند و شکر
- ۲۸ - کارخانجات تولید گچ و آهک صنعتی
- ۲۹ - واحدهای تولید مواد اولیه بهداشتی، آرایشی و داروسازی

۳۰ - کارخانجات بزرگ تولید قطعات خودرو دارای هرسه واحد ذوب، ریخته‌گری و آبکاری

۳۱ - واحدهای تصفیه دوم روغن‌موتور

۳۲ - (مقیاس مربوط به بندهای ۲۷ تا ۳۲ در دست مطالعه کارشناسی است)

۳۳ - طرح‌های احداث و بهره‌برداری از میادین نفت و گاز جدید با بیش از ۱۰ حلقه چاه و همچنین طرح‌های توسعه میادین نفت و گاز موجود در صورتی که بعد از توسعه تعداد چاهها به بیش از ۱۰ حلقه برسد).

(بندهای (۲۶) تا (۳۳) در بیست و پنجمین صورتجلسه شورای عالی مورخ ۱۳۸۴/۲/۱۴)

پیوست ۲

رئوس و سرفصل گزارشات ارزیابی اجمالی طرحهای توسعه

گزارش ارزیابی اجمالی طرح دربرگیرنده مواد زیر حداکثر در ۵۰ صفحه باشد :

۱ - چکیده غیرفنی: شامل نوع و ویژگی‌های پروژه، گزینه‌های موجود، خلاصه‌ای از وضعیت موجود محیط زیست، آثار مهم طرح بر محیط زیست و برنامه‌های پیشگیری کاهش و کنترل آثار نامطلوب و نتیجه‌گیری از ارزیابی زیست‌محیطی (حداکثر تا ۳ صفحه)

۲ - تشریح طرح یا پروژه پیشنهادی (حداکثر تا ۱۰ صفحه)

۱-۲- عنوان طرح

۲-۲- اهداف، نیازها و ضرورتهای طرح

۳-۲- جایگاه طرح در برنامه‌ها و سیاستهای کلی مملکت

۴-۲- قوانین، مقررات و استانداردهای زیست‌محیطی مرتبط با طرح

۵-۲- موقعیت مکان پیشنهادی طرح (روی نقشه با ذکر فواصل از کلیه کاربریهای موجود در هر منطقه)

۶-۲- گزینه‌های مکانی و فنی طرح

۷-۲- فازبندی کلی طرح (آماده‌سازی، ساخت‌وساز اجرا و بهره‌برداری و...) و برنامه‌های توسعه آتی.

۸-۲- تشریح ریز فعالیتهای طرح به تفکیک فاز احداث و بهره‌برداری.

۹-۲- نمودار خط تولید، و تشریح فرآیندها برای واحدهای صنعتی و معدنی (تولیدی)

۱۰-۲- تأسیسات جانبی و پروژه‌ای پی آیند (احداث راه، اماکن و خدمات عمومی و...)

۱۱-۲- ویژگی‌های طرح در هر یک از گزینه‌ها و فازهای طرح شامل :

۱-۱۱-۲- ارایه ظرفیت تولید (در مورد طرحهای صنعتی، معدنی و عمرانی تولیدی نظیر نیروگاههای برق آبی) و یا ارایه سطح خدمات‌رسانی برای طرحهای عمرانی - خدماتی (احداث راه فرودگاه خطوط انتقال گاز و...)

۲-۱۱-۲- تخمین کلی سرمایه‌گذاری ریالی و ارزی.

۳-۱۱-۲- برآورد نوع و میزان مواد اولیه، محل تأمین و نحوه انتقال آنها.

۴-۱۱-۲- برآورد نوع و میزان منابع (آب، انرژی، سوخت و...) و موارد مصرف، محل تأمین و نحوه انتقال آنها.

۵-۱۱-۲- برآورد نیروی انسانی و محل تأمین.

۶-۱۱-۲- برآورد و میزان محصولات اصلی و جانبی (برای طرحهای تولیدی)

۳ - تشریح محله آماده‌سازی و اقدامات زیربنایی که منجر به تغییر و تخریب محیط‌زیست می‌شود به صورت فهرستی از خاکبرداری برداشت پوشش گیاهی، احداث استخر باطله، زهکشی، حفاری، انفجار، تغییر در مسیر آبهای سطحی، محل تأمین منابع قرضه، احداث جاده و تأسیسات عمومی و خدماتی و (حداکثر تا ۲ صفحه)

۴ - آلاینده‌ها و پسماندهای مهم تولیدشده طی فرایند و عملیات در هر یک از گزینه‌ها و فازهای طرح شامل: آلاینده‌ها و پسماندهای تولیدشده طی فرایند و عملیات

در هر یک از گزینه‌ها و فازهای طرح شامل: آلاینده‌ها هوا، فاضلابهای بهداشتی و صنعتی زایدات و ضایعات زباله، سروصدا، ارتعاشات، پرتوها و... (حداکثر تا ۵ صفحه)
 ۵ - خطرات، سوانح و عدم ایمنی مرتبط طرح در هر یک از گزینه‌ها و فازهای پیشنهادی شامل احتمال انفجار، نشست پیامدهای وقوع بلایای طبیعی و موارد غیرمنتظره (حداقل تا ۲ صفحه)

۶ - تشریح وضعیت موجود محیط زیست منطقه.

در زمینه‌های زیر پیش از اجرای طرح برای هر یک از گزینه‌های پیشنهادی (همراه با نقشه‌ها و ترجیحاً به صورت جداول و نمودارها حداکثر تا ۱۲ صفحه)
 ۶-۱- تعریف محدوده مطالعاتی و نمایش روی نقشه.

۶-۲- محیط فیزیکی شامل موارد.

۶-۲-۱- خاکشناسی (نوع و قابلیت‌های کار، شیب، فرسایش و...) آلودگیهای خاک و منابع مهم آنها.

۶-۲-۲- زمان‌شناسی (مثل توپوگرافی، زلزله‌خیزی، رانش زمین و...)

۶-۲-۳- منابع آب (موقعیت، کیفیت و کمیت آبهای سطحی و زیرزمینی، وضعیت زهکشی سطح ایستایی منطقه و رژیمهای سیلابی و کم‌آبی) آلودگی‌های آب و منابع مهم آنها، مصارف فعلی منابع آب)

۶-۲-۴- هوا و اقلیم (وضعیت اقلیمی گلباد، نزولات، دما، و تبخیر در دوره زمانی ۵- ۱۰ ساله) آلودگی‌های هوا و منابع مهم آنها.

۶-۲-۵- صدا و ارتعاش (سطح صدا) آلودگی‌های صوتی و منابع مهم آنها.

۶-۳- محیط طبیعی، زیستگاههای آبی و خشکی با ذکر ایست جوامع گیاهی و جانوری و گونه‌های نادر و بارزش، مناطق ۴ گانه محیط زیست)

۶-۴- محیط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی (جمعیت و ویژگیها و تحولات آن، اشتغال، تسهیلات، آموزش، بهداشت، اعتقادات فرهنگی و مذهبی، میراث فرهنگی)

۶-۵- معرفی اجمالی سایر طرحهای توسعه مصوب و یا در دست اجرای محدوده مطالعاتی (طرحهای توسعه کشاورزی، صنعتی و خدماتی با نمایش موقعیت آنها نسبت به محل اجرای طرح موردنظر روی نقشه توپوگرافی سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح) ۶-۶- تشریح کاربری اراضی محدوده مورد مطالعه و راهبردهای طرحهای برنامه‌ریزی بالادست برای محدوده فوق‌الاشاره

۷- پیش‌بینی آثار و پیامدهای مثبت و منفی طرح برای هر یک از گزینه‌ها و فازهای پیشنهادی (حداکثر تا ۱۰ صفحه) به‌صورت زیر:

۷-۱- اثر بر محیط فیزیکی (توپوگرافی، خاک، ویژگی‌های زمین‌شناسی، آب، هوا و اقلیم)

۷-۲- اثر بر محیط طبیعی (جوامع گیاهی و جانوری، زیستگاههای آبی و خشکی)
۷-۳- اثر بر محیط طبیعی اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی (جمعیت اشتغال، مسکن، آموزش و بهداشت، اعتقادات فرهنگی و مذهبی، میراث فرهنگی و...)

۷-۴- اثر بر کاربریهای اراضی و دیگر طرحهای توسعه محدوده مطالعاتی

۸- تجزیه و تحلیل آثار کاربریها و پیامدهای زیست‌محیطی طرح و استنتاج

۹- مدیریت و پایش زیست‌محیطی

۹-۱- ارایه شیوه‌های پیشگیری کاهش و کنترل برای هر یک از آثار منفی زیست‌محیطی مرتبط با فعالیتهای طرح (حداکثر تا ۶ صفحه)

۹-۲- ارایه برنامه کلی مدیریت زیست‌محیطی برای اندازه‌گیری و پایش آثار

زیست‌محیطی و بازرسی و نظارت بر حسن انجام اقدامات پیشنهادی کنترل و کاهش

۱۰- منابع و مراجع مورد استفاده در تهیه گزارش ارزیابی اجمالی، ادارات

سازمانهای دولتی، اشخاص حقیقی و حقوقی

۱۱- نام و مشخصات، مسئولیت و تجربیات ارزیابی هر یک از مشاوران و

تهیه‌کنندگان گزارش ارزیابی اجمالی.

۱۲- پیوستها.

پیوست ۳

(چارچوب گزارشات ارزیابی ریسک سوانح زیست محیطی طرح های تولیدی و خدماتی)

۱ - پیش بینی سوانح زیست محیطی محتمل طرح های موردنظر به تفکیک فاز احداث و بهره برداری.

۲ - بررسی و تعیین شعاع تأثیرگذاری سوانح زیست محیطی طرح

۳ - بررسی و تعیین موقعیت های مکانی و زمانی حساس در شعاع تأثیرگذاری سوانح زیست محیطی طرح.

۴ - پیش بینی و ارزیابی مخاطرات و پیامدهای ناشی از وقوع سوانح زیست محیطی در محیط اجرای طرح.

۵ - برآورد و تخمین درصد احتمال وقوع سوانح زیست محیطی طرح

۶ - بررسی و ارائه تمهیدات زیست محیطی و مدیریت بحران برای شرایط قبل و بعد بروز سوانح زیست محیطی

۲۲ - از آیین نامه اجرایی ماده ۱۰۸ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

(مصوب ۱۳۷۹/۹/۲۷)

ماده ۴ - مرجع تعیین اراضی مستعد قابل واگذاری: به منظور هماهنگی در تعیین میزان اراضی مستعد قابل واگذاری جهت اجرای طرح های مختلف تولیدی موضوع این آیین نامه با استفاده از مطالعات انجام شده و براساس کاربری و استعداد اراضی و مقدار آب قابل استحصال کار گروه (کمیته) هماهنگی مرکب از نمایندگان وزارتخانه های کشاورزی، نیرو، جهاد سازندگی و نماینده استاندار در مناطق و استانها تشکیل می گردد تا در چارچوب وظایف قانونی هر دستگاه نسبت به تعیین اراضی مستعد، هماهنگی لازم به عمل آید.

تبصره - در مناطق چهارگانه تحت نظارت و مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست هماهنگی لازم با سازمان به عمل خواهد آمد و محدوده‌های تعیین شده برای واگذاری در هر استان سالانه به آگاهی عمومی خواهد رسید.

۲۳ - از آیین‌نامه اجرایی بند «ج» ماده ۱۲۲ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
(مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۱۳)

تبصره ۴ ماده ۶ - برای نیروگاههای بخش خصوصی که سوخت فسیلی مصرف نمی‌نمایند. به دلیل کاهش مصرف سوخت و کاهش آلودگی زیست محیطی به ازای هر کیلووات ساعت برق تحویلی معادل (۷۴) ریال از محل اعتبارات بهینه‌سازی مصرف انرژی در بخش سوخت تأمین و پرداخت می‌شود.

۲۴ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۳۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
(مصوب شماره ۵۹۵۷۱/ت ۲۲۷۱۳ هـ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۲۷ هیأت وزیران با اصلاحات بعدی)

ماده ۱ - در این آیین‌نامه تعاریف زیر به کار رفته است :
واحد آلاینده: منظور کلیه واحدهای آلاینده تولیدی، صنعتی، معدنی، دامداری و خدماتی و مجتمع‌ها و شهرکهای صنعتی، مسکونی و سایر مواردی است که بیش از ۳۰۰۰ متر مکعب فاضلاب در ماه تولید می‌کنند.
آلودگی: منظور آلودگی‌های ناشی از فاضلاب و پسابهای خروجی از واحد آلاینده است.

وزارت نیرو: منظور وزارت نیرو با شرکتها و یا واحدهای تابعه و وابسته به آن است.

ماده ۲ - سازمان رأساً یا به درخواست وزارت نیرو میزان آلودگی واحدهای آلاینده را تعیین و به واحد ذیربط و وزارت نیرو اعلام و مهلت مناسبی جهت کنترل و رفع

آلایندگی تعیین می‌نماید واحد آلاینده موظف است تا زمان رفع آلودگی جرایم مربوطه را به خزانه واریز نماید.

تبصره ۱ - سازمان می‌تواند از امکانات وزارت نیرو برای نمونه‌برداری و اندازه‌گیری آلودگی استفاده نماید.

تبصره ۲ - سازمان می‌تواند مهلت تعیین‌شده را تمدید نماید.

ماده ۳ - در صورتی که واحدها به آلودگی خود ادامه داده و از پرداخت جریمه خودداری کند با اعلام سازمان، وزارت نیرو نسبت به قطع آب و تعلیق پروانه بهره‌برداری از منابع آب واحد آلاینده اقدام خواهد نمود.

همچنین سازمان طبق آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی آب مصوب ۱۳۶۳/۹/۲۴ هیأت وزیران و به استناد ماده (۴۶) قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی نسبت به تعطیل‌کردن واحد آلاینده و معرفی به مراجع قضایی اقدام می‌نماید.

ماده ۴ - در هر استان کمیته‌ای متشکل از واحدهای استانی سازمان، وزارتخانه‌های نیرو، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، نماینده استانداری و دستگاه اجرایی ذیربط، تشکیل می‌گردد تا نسبت به رفع اختلاف احتمالی در مورد مهلت داده‌شده به واحد اتخاذ تصمیم نماید تصمیمات کمیته با سه رأی موافق لازم‌الاجرا است.

ماده ۵ - مدیریت مجتمع‌ها و شهرکهای مسکونی، صنعتی، تولیدی، خدماتی و مشابه آن که داری سیستم متمرکز جمع‌آوری فاضلاب هستند درخصوص مفاد این آیین‌نامه به‌عنوان شخصیت حقوقی مسئول بوده و موظف به پرداخت جرایم متعلقه می‌باشند. مگر آنکه توافق دیگری بین آنان و سازمان به‌عمل آید.

ماده ۶ - مابغ واریز‌شده به خزانه، از محل ردیفی که در قوانین بودجه سنواتی منظور خواهد شد در اختیار سازمان قرار می‌گیرد تا با پیشنهاد وزارت نیرو و برحسب

نظر سازمان بین دستگاههای اجرایی متولی طرحهای حفاظت کیفی منابع آب و طرحهای پیگیری تصفیه و دفع بهداشتی فاضلاب از جمله موارد زیر توزیع شود.

الف - تعیین، تملک حریم و حفاظت منابع آب سطحی و زیرزمینی

ب - پایش کیفی منابع آب سطحی و زیرزمینی.

ج - جمع‌آوری، تصفیه و دفع بهداشتی فاضلابهای شهری، روستایی و شهرکها و نواحی صنعتی و پادگانها.

د - اطلاع‌رسانی و آموزش عمومی در جهت حفاظت کیفی منابع آب و تشویق پرسنل و غیرپرسنل در قبال و نسبت به فعالیت و کوشش در جهت حسن اجرای این آیین‌نامه رعایت ماده ۴۱ قانون استخدامی کشوری^۱

ماده ۷ - جهت جلوگیری از استمرار در پرداخت جریمه و واداشتن واحدهای آلاینده به رفع آلودگی در مورد واحدهایی که نسبت به رفع آلودگی اقدام نکنند. پس از پایان مهلت جریمه با ضریب ۲ محاسبه می‌شود و این ضریب پس از گذشت هر سال دو برابر سال قبل خواهد شد. به‌طوری که ضریب در مدت یک سال پس از پایان مهلت ۲ برای سال دوم ۴ برای سال سوم ۸ و... خواهد بود.

تبصره واحدهایی که به تشخیص سازمان اقدامات مطلوبی را جهت رفع آلودگی انجام داده‌اند مشمول تا ۹۰٪ درصد تخفیف از جریمه متعلقه خواهند شد.

ماده ۸ - سازمان مسئول حسن اجرای این آیین‌نامه بوده و موظف است گزارش عملکرد موضوع این آیین‌نامه را سالانه به هیأت وزیران و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی ارایه نماید.

۱- اصلاحیه مصوبه شماره ۲۷۹۱۴/ت/۲۶۰۳۴ هـ مورخ ۱۳۸۱/۶/۱۱ و مصوب شماره ۵۲۷۳۸ / ت ۲۷۸۶۰ هـ مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۲۱ هیأت وزیران.

ماده ۹ - تا زمان کاهش آلاینده‌گی و رسیدن به حد استاندارد، نحوه محاسبه جرایم و جداول این آیین‌نامه مطابق با نحوه محاسبه و جداول آیین‌نامه اجرایی بند (ج) ماده (۱۰۴) تصویر پیوست ۱ می‌باشد.

وزرای عضو کار گروه موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۱۰۳۴/ت ۳۴۹۱۸ هـ مورخ ۱۳۸۵/۲/۹ بنا به پیشنهاد معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و به استناد تبصره (۱) ماده (۷۰) تنفیذی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، موضوع ماده (۸۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی را به شرح زیر تصویب نمودند :

۲۵ - آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی
(مصوب ۱۳۸۷/۶/۳)

ماده ۱ - در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به‌کار می‌روند :
۱ - قانون: قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳

۲ - شورا: شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان.

۳ - دبیرخانه: دبیرخانه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کار گروه‌های تخصصی.

ماده ۲ - به‌منظور هماهنگی و تصمیم‌گیری در امور برنامه‌ریزی، توسعه و عمران استانها و نظارت بر آنها و هدایت و تصویب طرحها در چهارچوب سیاستها و برنامه‌های مصوب در کلیه استانهای کشور، شورا تشکیل می‌شود.

ماده ۳ - اعضای شورا به شرح زیر می‌باشند :

۱ - استاندار (رئیس)

- ۲ - معاون برنامه‌ریزی استانداری (دبیر بدون حق رأی)
- ۳ - معاون عمرانی استانداری
- ۴ - رئیس سازمان امور اقتصادی و دارایی استان
- ۵ - رئیس سازمان مسکن و شهرستانی استان
- ۶ - مدیرکل حفاظت محیط زیست استان
- ۷ - رئیس سازمان بازرگانی استان
- ۸ - مدیرکل راه و ترابری استان
- ۹ - رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان
- ۱۰ - رئیس سازمان صنایع و معادن استان
- ۱۱ - رئیس سازمان آموزش و پرورش استان
- ۱۲ - مدیرکل فرهنگی و ارشاد اسلامی استان
- ۱۳ - مدیرکل تعاون استان
- ۱۴ - رئیس شورای هماهنگی بانکهای استان
- ۱۵ - مدیرکل صدا و سیمای مرکز استان
- ۱۶ - مدیرکل اطلاعات استان
- ۱۷ - مدیرکل تربیت بدنی استان
- ۱۸ - رئیس سازمان بنیاد شهید و امور ایثارگران استان
- ۱۹ - مدیر دفتر روستایی استانداری
- ۲۰ - مدیرکل کار و امور اجتماعی استان ۱
- ۲۱ - دو نفر صاحب‌نظر ترجیحاً از اساتید دانشگاه به پیشنهاد استاندار و تصویب شورا (بدون حق رأی)

۲۲ - یک نفر از نمایندگان مردم استان در مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجمع نمایندگان استان (بدون حق رأی)

ماده ۴ - وظایف شورا براسای ماده (۷) تنفیذی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران موضوع ماده (۸۳) قانون می‌باشد.
تبصره - موضوعات ارجاع شده توسط هیئت وزیران و شوراهای عالی نیز در دستور جلسات شورا قرار می‌گیرد.

ماده ۵ - هنگام طرح مباحث مربوط به هر دستگاه اجرایی از مسئول آن دستگاه با حق رأی برای شرکت در جلسه شورا دعوت به عمل می‌آید.

ماده ۶ - دبیر شورا موظف است هنگام طرح مباحث مربوط به هر یک از شهرستانهای استان از فرماندار آن شهرستان برای شرکت در جلسه با حق رأی دعوت به عمل آورد.

ماده ۷ - دبیر شورا موظف است هنگام طرح مباحث مربوط به مسایل آمایش از نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به انتخاب وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با حق رأی دعوت به عمل آورد.

ماده ۸ - شورا حداقل ماهی یک بار تشکیل جلسه خواهد داد که با حضور حداقل دوسوم اعضای صاحب رأی رسمیت می‌یابد و تصمیمات آن با رأی موافق اکثریت اعضای حاضر دارای حق رأی اتخاذ می‌شود.

ماده ۹ - اعضای شورا شخصاً ملزم به شرکت در جلسات شورا هستند.

تبصره - جلسه‌های شورا به ریاست استاندار تشکیل می‌شود و در غیاب او جلسه شورا به ریاست یکی از معاونات استانداری به انتخاب استاندار تشکیل خواهد شد.

ماده ۱۰ - دبیرخانه شورا در استانداری خواهد بود و وظایف آن به شرح زیر است

:

الف - تهیه دستور کار جلسه‌ها شورا، یک هفته قبل از برگزاری جلسه با هماهنگی رئیس شورا و اطلاع کتبی آن به اعضا.

ب - ارسال تصمیمات شورا، ظرف یک هفته پس از تشکیل جلسه، برای اعضا و دستگاههای اجرایی ذیربط.

ج - پیگیری مصوبات شورا.

ماده ۱۱ - مصوبات شورا پس از ابلاغ برای دستگاههای اجرایی و ستادی استان لازم‌الاجرا است.

ماده ۱۲ - به‌منظور پیشبرد اهداف و انجام وظایف شورا، کار گروههای تخصصی به شرح زیر در هر یک از استانهای کشور تشکیل می‌شود :

- ۱ - کارگروه تخصصی امور زیربنایی.
- ۲ - کارگروه تخصصی امور اقتصادی و تولیدی
- ۳ - کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی
- ۴ - کارگروه تخصصی تحول اداری، بهره‌وری و فناوری اطلاعات
- ۵ - کارگروه تخصصی آمایش، محیط زیست و توسعه پایدار
- ۶ - کارگروه تخصصی اشتغال و سرمایه‌گذاری
- ۷ - کارگروه تخصصی بانوان و خانواده
- ۸ - کارگروه تخصصی مسکن و شهرسازی
- ۹ - کارگروه تخصصی سلامت و امنیت غذایی
- ۱۰ - کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
- ۱۱ - کارگروه تخصصی پژوهش، فناوری و نوآوری

ماده ۱۳ - اجرای تصمیمات کارگروههای تخصصی منوط به تصویب شورا است.

ماده ۱۴ - دبیرخانه کارگروههای تخصصی موضوع بندهای ۷، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱ در استانداری و دبیرخانه کارگروههای تخصصی موضوع بندهای ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۹، ۸، ۶، ۷، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱ به‌ترتیب در سازمان کار و امور اجتماعی استان، سازمان مسکن و شهرسازی استان،

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان خواهد بود.

ماده ۱۵ - کارگروه‌های تخصصی می‌توانند متناسب با وظایف محول‌شده گروه‌های کاری و کارشناسی در هر یک از زمینه‌ها و محدوده‌های جغرافیایی تشکیل دهند. عناوین، وظایف و اعضای گروه‌های کاری به تصویب شورا خواهد رسید.

ماده ۱۶ - اعضای کارگروه‌های تخصصی موظفند حداقل یک هفته قبل از تشکیل جلسه، پیشنهادهای خود را برای طرح در کارگروه به صورت کتبی به دبیرخانه کارگروه اعلام نمایند و پیشنهادهای حسب نوبت و به ترتیب در کارگروه مطرح می‌شوند.

تبصره - دبیر کارگروه تخصصی موظف است دستور کار هر جلسه کارگروه را حداقل یک هفته قبل از برگزاری آن جلسه با هماهنگی رئیس کارگروه تخصصی تهیه و به صورت کتبی به آگاهی اعضای برساند.

ماده ۱۷ - جلسه کارگروه‌های تخصصی با حضور دوسوم اعضای رسمیت می‌یابد و تصمیمات آن با تأیید اکثریت اعضای حاضر در جلسه اتخاذ و به شورا اعلام می‌شود. تبصره - دبیر کارگروه تخصصی موظف است از مدیران دستگاه‌های اجرایی غیرعضو هنگام طرح مباحث مربوط برای شرکت در جلسه با حق رأی دعوت به عمل آورد.

ماده ۱۸ - اعضای کارگروه‌ها موظفند شخصاً در جلسه کارگروه شرکت نمایند در غیاب هر یک از اعضا نماینده تام‌الاختیار او می‌تواند با هماهنگی کارگروه در جلسه شرکت نماید.

ماده ۱۹ - کارگروه‌های تخصصی موظفند پیشنهادهای موضوعاتی را که توسط شورا به آنها ارجاع می‌شود بررسی و درخصوص آنها اظهارنظر نمایند. تبصره - دبیر کارگروه تخصصی موظف است یک نسخه از صورتجلسه کارگروه تخصصی را به دبیرخانه شورا ارسال نمایند.

ماده ۲۰ - اعضای و وظایف کارگروه تخصصی امور زیربنایی به شرح زیر می‌باشد :

الف - اعضا :

- ۱ - معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار (رئیس).
 - ۲ - مدیرکل دفتر فنی استانداری (دبیر)
 - ۳ - نماینده تام‌الاختیار معاون برنامه‌ریزی استانداری
 - ۴ - مدیرکل راه و ترابری استان
 - ۵ - مدیرعامل شرکت مخابرات استان
 - ۶ - رئیس سازمان مسکن و شهرسازی استان
 - ۷ - رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان
 - ۸ - مدیرعامل شرکت برق منطقه‌ای استان
 - ۹ - مدیرکل حفاظت محیط زیست استان
 - ۱۰ - یکی از شهرداران به انتخاب شهرداران استان
 - ۱۱ - رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان
 - ۱۲ - رئیس سازمان صنایع و معادن استان
 - ۱۳ - مدیرعامل شرکت آب و منطقه‌ای استان
 - ۱۴ - رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان.
 - ۱۵ - مدیرکل منابع طبیعی استان
 - ۱۶ - رئیس شرکت ملی گاز استان
- نماینده سایر دستگاه‌های اجرایی استان حسب مورد با حق رأی با تشخیص معاون امور عمرانی استاندار.
- تبصره - علاوه بر اعضای موضوع بند (الف) این ماده، اشخاص زیر نیز بدون حق رأی در جلسه‌های کارگروه شرکت می‌نمایند :
- ۱ - رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان.
 - ۲ - یکی از اعضای شورای اسلامی استان به انتخاب شورای استان

۳ - سه نفر صاحب نظر دانشگاهی در امور مربوط، به پیشنهاد کارگروه با تأیید استاندار.

ب - وظایف :

۱ - بررسی و تلفیق برنامه های بلندمدت، میان مدت و کوتاه مدت بخشهای مربوط به راهوترابری، پست و مخابرات (ICT)، انرژی، عمران شهری، روستایی و عشایری استان در چارچوب برنامه های توسعه کشور و طرحهای آمایش، توسعه و عمران استان.

۲ - پیشنهاد بودجه بخشهای مربوط در چارچوب بخشنامه ها و دستورالعمل ها تهیه و تنظیم بودجه سالانه کشور و بررسی مطالعات انجام شده درخصوص توجیه فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی پروژه های جدید و اعتبارات مورد نیاز آنها.

۳ - ایجاد هماهنگی و وحدت رویه در برنامه ریزی توسعه و عمران شهری، روستایی و عشایری.

۴ - شناسایی و تدوین اولویتهای پژوهشی در امور زیربنایی و ارایه به دبیرخانه شورا.

۵ - بررسی و اظهار نظر در مورد برنامه های بهینه سازی مصرف انرژی در چارچوب اهداف، برنامه ها و سیاستهای بخش انرژی کشور.

۶ - پیشنهاد بودجه سالانه استان برای اجرای برنامه های بهینه سازی مصرف انرژی از محل منابع عمومی - ملی و استانی - و درآمدهای استان، تعیین سهم هر یک از دستگاههای اجرایی استان و پیشنهاد توزیع بودجه پیشنهادی بین شهرستانهای مختلف استان.

۷ - بررسی پیشنهادها و ارایه راهکارهای مناسب در زمینه های زیر :

۷-۱- کنترل و نظارت بر حمل کالا و مسافر و ارتقای بهره وری و افزایش ایمنی در فعالیتهای مختلف حمل و نقل

۷-۲- هماهنگی در توسعه سیستم های گازرسانی و انتقال و پخش فرآورده های

نفتی

- ۷-۳- تشویق و توسعه سرمایه‌گذاری مردمی در بخشهای مرتبط.
- ۷-۴- کاهش انحصارات و گسترش رقابت در امور تصدی بخشهای مربوط.
- ۷-۵- جذب کمکها و مشارکتهای مردمی برای اقدامات عمرانی بخش مربوط به توزیع مناسب آنها.
- ۷-۶- ایجاد هماهنگی لازم بین بخشهای موثر در اجرای طرحهای جامع شهرها و برنامه‌های مصوب توسعه و عمران ناحیه‌ای برای رفع موانع اداری، مالی و اجرایی طرحهای یادشده.
- ۷-۷- طرحهای هادی روستایی و تغییرات بعدی آنها.
- ۷-۸- طرحهای توسعه و عمران و سلسله مراتب خدمات شهری و روستایی.
- ۷-۹- آگاه‌سازی، تبلیغ و ترویج و آموزش در زمینه بهینه‌سازی مصرف انرژی در استان، تعیین دستگاههای اجرایی مسئول و پیگیری اجرای آن.
- ۷-۱۰- تشکیل واحد مدیریت مصرف انرژی در بخشهای مختلف استان.
- ۷-۱۱- اصلاحات و تجدیدنظرها در اصلاحی مورد نیاز در زمینه بهینه‌سازی مصرف انرژی براساس ارزیابی‌های انجام‌شده.
- ماده ۲۱ - اعضا و وظایف کارگروه تخصصی امور اقتصادی و تولیدی به شرح زیر می‌باشد :

الف - اعضا :

- ۱ - معاون برنامه‌ریزی استانداری (رئیس)
- ۲ - مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری (دبیر)
- ۳ - رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان
- ۴ - رئیس سازمان امور اقتصادی و دارایی استان
- ۵ - رئیس سازمان صنایع و معادن استان
- ۶ - رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان
- ۷ - مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان

- ۸ - مدیرکل حفاظت محیط زیست استان
- ۹ - مدیرکل تعاون استان
- ۱۰ - مدیرکل منابع طبیعی استان
- ۱۱ - رئیس سازمان کار و امور اجتماعی استان
- ۱۲ - رئیس سازمان بازرگانی استان
- ۱۳ - مدیرعامل شرکت شهرکهای صنعتی استان
- ۱۴ - سرپرست یکی از بانکهای استان به انتخاب رؤسای بانکها (در استان تهران به پیشنهاد استاندار و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی)
- ۱۵ - رئیس دانشگاه علوم پزشکی مرکز استان (در استان به پیشنهاد استاندار و تأیید وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)
- ۱۶ - مدیرکل گمرک استان
- ۱۷ - مدیرکل راه و ترابری استان
- ۱۸ - رئیس سازمان مسکن و شهرسازی استان.
- ۱۹ - نماینده سایر دستگاههای اجرایی استان حسب مورد با حق رأی به تشخیص معاون برنامه ریزی استاندار
- تبصره - علاوه بر اعضای موضوع این ماده انتخاب **** حق رأی در جلسه های کارگروه شرکت می نمایند.
- ۱ - رئیس مناطق آزاد یا ویژه اقتصادی استان
- ۲ - رئیس اتاق تعاون استان
- ۳ - رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن استان
- ۴ - رئیس خانه صنعت و معدن استان
- ۵ - سه نفر از صاحب نظران دانشگاهی در امور صنعت، کشاورزی و خدمات به انتخاب استاندار

۶ - نماینده یکی از سازمانهای بیمه‌ای به انتخاب معاون برنامه‌ریزی استاندارد و تأیید شورا.

ب - وظایف :

۱ - بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت بخشهای مربوط به آب، کشاورزی و منابع طبیعی، صنعت و معدن، خدمات بازرگانی، سرمایه‌گذاری، اشتغال، توسعه صادرات غیرنفتی و سایر امور خدماتی در چارچوب برنامه‌های توسعه کشور و طرحهای آمایش و توسعه و عمران استان.

۲ - پیشنهاد بودجه سالانه بخشهای مربوط در چارچوب بخشنامه‌ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالانه کشور.

۳ - تدوین اولویتهای پژوهشی بخشهای مربوط جهت ارایه به دبیرخانه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان.

۴ - ایجاد هماهنگی بین دستگاههای ذیربط بخشهای مربوط در اجرای پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان.

۵ - بررسی مطالعات انجام‌شده درخصوص توجیه فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی پروژه‌های عمرانی جدید استانی و اعتبارات موردنیاز آنها.

۶ - بررسی پیشنهادها و ارایه راهکارهای مناسب در زمینه‌های زیر :

۶-۱- رفع مشکلات اجرایی و ایجاد زمینه لازم به‌منظور توسعه بخشهای ذیربط.

۶-۲- ارتقای بهره‌وری از منابع و نهادهای بخشهای ذیربط.

۶-۳- مصرف آب بازیافتی به‌منظور تأمین بخشی از آب کشاورزی

۶-۴- پوشش و توسعه بیمه‌های محصولات کشاورزی و دامی.

۶-۵- واگذاری وظایف امور فعالیتهای قابل واگذاری دستگاههای اجرایی به بخش

غیردولتی.

۶-۶- هماهنگ‌نمودن برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت سازمانهای

مرتبط یا بخشهای زیرمجموعه.

۶-۷- توسعه فعالیتهای بخشهای ذیربط با تأکید بر رفع نیازهای استان منطقه و کشور.

۶-۸- تنظیم خط‌مشی‌های صادرات استان و تعیین کمکها و تسهیلات قابل ارایه به بخش صادرات فرآورده‌های تولیدی و خدماتی استان، بررسی و رفع مشکلات و موانع موجود در بخش صادرات.

۶-۹- حمایت از تولیدکنندگان بخشهای مختلف اعم از صنعت و معدن، کشاورزی و خدمات از طریق توسعه مشارکت مردمی، فراهم‌آوردن اماکنات زیربنایی، تسهیلات اعتباری و واگذاری با هدف اصلاح ساختار بخشهای مربوط.

۶-۱۰- ایجاد زمینه لازم به‌منظور توسعه صنایع کوچک دستی و روستایی، تکمیلی و تبدیلی کشاورزی.

۶-۱۱- انتقال صنایع آلاینده و مزاحم به خارج از محدوده‌های جمعیتی از طریق هماهنگی با کارگروه تخصصی امور زیربنایی.

۶-۱۲- ارایه پیشنهاد اصلاح قوانین و مقررات، در جهت اتخاذ تسهیلات لازم و رفع موانع و مشکلات بخشهای مربوط به شورا.

۶-۱۳- ایجاد هماهنگی بین دستگاههای ذیربط جهت استفاده بهینه از اماکنات موجود در بخشهای مربوط.

۶-۱۴- ایجاد ارتباط و هماهنگی با سایر نهادهای مرتبط در بررسی موضوعات.

۶-۱۵- فراهم‌کردن زمینه اجرای برنامه‌های مصوب توسعه بخشهای مربوط.

۶-۱۶- هماهنگی در ارایه تسهیلات به متقاضیان سرمایه‌گذاری خارجی.

تبصره ۱ - دبیرخانه کارگروه، کانون مراجعه متقاضیان سرمایه‌گذاری خارجی در سطح استانها بوده و رابط اصلی مراوده با سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران به‌عنوان نهاد مرکزی پذیرش و صدور مجوز سرمایه‌گذاری می‌باشد.

تبصره ۲ - به‌منظور تقویت توان کارشناسی کارگروه، سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران، نسبت به ارایه کمک‌های آموزشی و فنی مربوط اقدام

می‌نماید. کارگروه مکلف است گزارش عملکرد خود را در زمینه‌های مربوط به سرمایه‌گذاری خارجی به صورت دوره‌ای (حداقل هر سه ماه یکبار) به سازمان مذکور ارائه نماید.

تبصره ۳ - با تشکیل این کارگروه، تصویب‌نامه شماره ۲۶۴۲۰/ت ۳۱۲۲۸ هـ مورخ ۱۳۸۳/۶/۱ و اصلاحیه بعدی آن موضوع ستاد تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری استان لغو می‌گردد.

تبصره ۴ - با تشکیل کارگروه تخصصی یادشده، کمیته توسعه صادرات استان موضوع ماده (۱۱۷) تنفیذی قانون برنامه سوم توسعه موضوع ماده (۳۶) قانون، به عنوان زیرمجموعه این کارگروه به فعالیت خود ادامه می‌دهد.

ماده ۲۲ - اعضاء و وظایف کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی به شرح زیر می‌باشد :

الف - اعضاء :

۱ - معاون سیاسی و امنیتی استاندار (رئیس)

۲ - مدیرکل امور اجتماعی و شوراهای استانداری (دبیر)

۳ - نماینده تام‌الاختیار معاونت برنامه‌ریزی استانداری

۴ - مشاور استاندار در امور بانوان

۵ - رئیس سازمان آموزش و پرورش استان

۶ - مدیرکل صدا و سیمای استان

۷ - مدیرکل اطلاعات استان

۸ - رئیس کل دادگستری استان

۹ - نماینده سازمان ملی جوانان در استان

۱۰ - فرمانده ناحیه انتظامی استان

۱۱ - مدیرکل تربیت بدنی استان

۱۲ - رئیس سازمان کار و امور اجتماعی استان

- ۱۳ - سه نفر از رؤسای دانشگاههای استان به انتخاب استاندار
- ۱۴ - مدیرکل فرهنگی و ارشاد اسلامی استان
- ۱۵ - رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان
- ۱۶ - رئیس بنیاد شهید و امور ایثارگران استان
- ۱۷ - مدیرکل کمیته امداد امام خمینی (ره) استان
- ۱۸ - یکی از فرمانداران به انتخاب فرمانداران استان
- ۱۹ - رئیس سازمان تبلیغات اسلامی استان
- ۲۰ - فرمانده منطقه مقاومت بسیج استان
- ۲۱ - رئیس سازمان بهزیستی استان
- ۲۲ - مدیرکل ثبت احوال استان
- ۲۳ - نماینده سایر دستگاههای اجرایی استان حسب مورد با حق رأی با تشخیص معاون سیاسی و امنیتی استاندار.
- تبصره - علاوه بر اعضای موضوع این ماده، نمایندگان نهادها و تشکلهای زیر بدون حق رأی در جلسههای کارگروه شرکت می کنند :
- ۱ - مدیرکل زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی استان.
- ۲ - یکی از اعضای شورای اسلامی استان به انتخاب شورای یادشده.
- ۳ - دو نفر از صاحب نظران و یا اعضای هیئت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزشی مرتبط با امور اجتماعی به پیشنهاد کار گروه و تأیید استاندار.
- ب - وظایف :
- ۱ - بررسی و تلفیق برنامه های بلندمدت و میان مدت و کوتاه مدت بخش های آموزش، پرورش، پژوهش، فرهنگی و هنر، ورزش جوانان، تأمین اجتماعی و امور قضایی در چارچوب برنامه های توسعه کشور و طرحهای آمایش، توسعه و عمران استان.

- ۲ - پیشنهاد بودجه سالانه بخشهای امور مرتبط با وظایف کار گروه در چارچوب بخشنامه‌ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالانه کشور و برنامه‌های میان‌مدت.
- ۳ - برنامه‌ریزی برای توسعه مشارکت جوانان، بسیجیان و شناسایی مسایل، مشکلات و نیازهای آنها در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و آموزشی.
- ۴ - تدوین اولویتهای پژوهشی بخشهای مرتبط با امور اجتماعی و ارایه به دبیرخانه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان.
- ۵ - ارزیابی و نظارت بر عملکرد فعالیت دستگاههای اجرایی مرتبط با بخش امور اجتماعی و فرهنگی.
- ۶ - بررسی راهکارها و ارایه پیشنهادهای مناسب در زمینه‌های زیر :
 - ۱-۶- شناسایی مسایل، مشکلات و نیازهای جوانان استان در کلیه ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و آموزشی.
 - ۲-۶- هماهنگی جهت فراهم‌نمودن زمینه‌های لازم در رفع مشکلات جوانان و کاهش نابرابری‌های جنسیتی.
 - ۳-۶- ایجاد هماهنگی در سیاستها و خط‌مشی‌های اجرایی جهت پیشبرد اهداف امور اجتماعی در استان.
 - ۴-۶- ساماندهی کمک‌ها و جذب منابع غیرطبیعی در چارچوب سیاستهای بخشهای زیرمجموعه.
 - ۵-۶- واگذاری وظایف و فعالیتهای قابل واگذاری دستگاههای دولتی مرتبط به بخش غیردولتی و مراجع ذیربط.
 - ۶-۶- ایجاد هماهنگی بین دستگاههای اجرایی در کلیه برنامه‌ها و فعالیتهای با هدف مشترک مخصوص در جهت کمک‌رسانی به اقشار آسیب‌پذیر.
 - ۷-۶- هماهنگی در طراحی ساماندهی گلزار شهدا و مراکز فرهنگی گلزار شهدا.
 - ۸-۶- هماهنگی در اجرایی کردن مصوبات مراجع قانونی ذیربط.

ماده ۲۳ - اعضا و وظایف کارگروه تخصصی تحول امور اداری، بهره‌وری و فناوری اطلاعات به شرح زیر می‌باشد :

الف - اعضا :

- ۱ - معاون اداری و مالی استانداری (رئیس)
- ۲ - مدیرکل دفتر منابع انسانی و تحول اداری استانداری (دبیر)
- ۳ - نماینده تام‌الاختیار معاون برنامه‌ریزی استانداری
- ۴ - رؤسای یکی از دانشگاه‌های غیرپزشکی استان به پیشنهاد کار گروه و تأیید استاندار

- ۵ - مدیرعامل شرکت مخابرات استان.
- ۶ - رئیس سازمان امور اقتصادی و دارایی استان.
- ۷ - مدیرکل صداوسیما مرکز استان.
- ۸ - رئیس سازمان آموزش و پرورش استان
- ۹ - یکی از فرمانداری استان به انتخاب استاندار.
- ۱۰ - رئیس سازمان صنایع و معادن استان.
- ۱۱ - رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان.
- ۱۲ - دونفر صاحب‌نظر با عضو هیئت علمی دانشگاه‌ها به پیشنهاد کار گروه و تأیید استاندار.

- ۱۳ - مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری
- ۱۴ - نماینده سایر دستگاه‌های اجرایی استان حسب مورد با حق رأی با تشخیص معاون اداری و مالی استانداری.

تبصره - علاوه بر اعضای موضوع این ماده، نماینده تشکلهای غیردولتی موجود در استان مرتبط با فعالیتهای بهره‌وری بدون حق رأی در جلسه‌های کار گروه شرکت می‌نماید.

ب - وظایف :

- ۱ - برنامه‌ریزی برای اجرای مصوبات شورای عالی اداری، ستاد برنامه‌ریزی تحول اداری کشور و شوراهای یا کمیسیونهای تحول اداری دستگاههای اجرایی استان.
- ۲ - برنامه‌ریزی ارتقای سلامت نظام اداری و بهبود حکمرانی دولت، در استان.
- ۳ - راهبری و ایجاد هماهنگی لازم در اجرای طرح‌ها و برنامه‌های مصوب در دستگاههای اجرایی استان.
- ۴ - پیشنهاد توزیع بودجه سالانه تحول اداری به‌منظور تحقق برنامه‌های تحول اداری در چارچوب بخشنامه و دستورالعمل‌های تهیه و تنظیم بودجه.
- ۵ - نظارت بر اجرای تصمیمات شورای عالی اداری، ستاد برنامه‌ریزی و شوراهای یا کمیسیونهای تحول اداری دستگاههای در سطح استان.
- ۶ - شناسایی واگذاری وظایف و فعالیتهای قابل واگذاری دستگاههای اجرایی به بخش غیردولتی.
- ۷ - برنامه‌ریزی برای برگزاری همایش‌های توجیهی، ترویجی و آموزشی استان با هماهنگی ستاد برنامه‌ریزی تحول اداری کشور در چارچوب قوانین و مقررات مربوط.
- ۸ - تدوین اولویتهای پژوهشی درخصوص تحول اداری، بهره‌وری و فناوری اطلاعات، توسعه منابع انسانی و ارایه پیشنهاد به دبیرخانه شورای برنامه‌ریزی و توسعه.
- ۹ - بررسی و شناخت مسایل و مشکلات دستگاههای اجرایی استان و شهرستان در اجرای برنامه‌های تحول اداری، بهره‌وری و فناوری اطلاعات و ارایه راهکارهای مناسب جهت رفع آنها.
- ۱۰ - استانداردهای بانکهای اطلاعاتی موجود و بررسی طرحهای موردنیاز برای تشکیل بانک‌های اطلاعاتی موردنیاز دستگاههای اجرایی استان.
- ۱۱ - بررسی و ارایه روش‌های نظارت بر آموزش‌های شغلی و تخصصی کوتاه‌مدت کارکنان.
- ۱۲ - برنامه‌ریزی جهت اجرای مصوبات دولت، بخشنامه و قوانین مربوط به ارتقای بهره‌وری نیروی انسانی، سرمایه و کل عوامل در کلیه بخش‌های اقتصادی در استان.

- ۱۳ - برنامه‌ریزی جهت تدوین برنامه‌ها و اسناد استانی بهره‌وری و هدف‌گذاری و تدوین شاخص‌های مؤثر و همچنین تعیین سهم بخش‌های مختلف استان در ارتقای بهره‌وری و نظارت بر حسن اجرای آن.
- ۱۴ - رهبری و ایجاد هماهنگی لازم بین بخشهای مختلف استان در جهت پیشبرد طرحها و برنامه‌های مصوب.
- ۱۵ - برنامه‌ریزی جهت اخذ استانداردهای تعالی سازمانی توسط بخشهای مختلف استان با رویکرد اخذ جایزه ملی بهره‌وری.
- ۱۶ - بررسی پیشنهادها و طرحهای ارایه‌شده به کار گروه درخصوص ارتقای بهره‌وری از بخشهای مختلف.
- ۱۷ - شناسایی برنامه‌ها و طرحهای موفق در سطح استان و تعمیم و گسترش آن به سایر بخشها و ارایه به سایر استانها و ستاد برنامه‌ریزی تحول اداری کشور.
- ۱۸ - تعریف و طراحی سازوکارهای لازم در جهت تسریع ارتقای شاخصهای بهره‌وری در بخشهای مختلف استان با جلب همکاری و مشارکت تشکلهای مردمی و گروههای فعال غیردولتی.
- ۱۹ - برنامه‌ریزی و هماهنگی به‌منظور ایجاد شبکه اطلاع‌رسانی بین دستگاههای اجرایی استان.
- ۲۰ - برنامه‌ریزی برای توسعه پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری
- ۲۱ - برنامه‌ریزی و انجام هماهنگی جهت توسعه شبکه‌های LAN و WAN
- ۲۲ - برنامه‌ریزی به‌منظور توسعه کاربرد فناوری اطلاعات جهت اجرا در دستگاههای اجرایی استان.
- ۲۳ - بررسی پیشنهادها و ارایه راهکارهای لازم در زمینه‌های زیر :
- ۲۳-۱- خلاقیت، نوآوری، ابتکار و جلب مشارکت دستگاههای اجرایی استان درخصوص ایجاد انگیزه لازم برای افزایش کارایی و بهره‌وری دستگاهها از طریق استقرار نظام پیشنهاد و ارایه اندیشه‌های نو در دستگاههای اجرایی استان.

۲۳-۲- بهینه‌سازی ساختار، ترکیب و توزیع نیروی انسانی دستگاههای اجرایی استان با مشارکت دستگاههای اجرایی.

۲۳-۳- ایجاد زمینه‌های مشارکت میان دستگاهها برای اجرای طرحهای استانی در زمینه تحول اداری.

۲۳-۴- جلب مشارکت مردم و واگذاری امور و ظایف به بخش غیردولتی براساس مصوبات شورای عالی در سطح استان.

۲۳-۵- تقویت و توسعه واحدها و نهادهای تصمیم‌گیرنده استانی.

۲۳-۶- شناسایی طرحها و برنامه‌های موفق تحول اداری در سطح استان و تعمیم و گسترش آنها به سایر استانها از طریق ارایه برنامه به ستاد برنامه‌ریزی تحول اداری کشور به همراه گزارش توجیهی و مستندات لازم.

ماده ۲۴ - اعضاء و وظایف کار گروه تخصصی آمایش، محیط زیست و توسعه پایدار به شرح زیر می‌باشد :

الف - اعضا :

۱ - استاندار (رئیس)

۲ - معاون برنامه‌ریزی استاندار.

۳ - مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی و بودجه استانداری (دبیر).

۴ - رئیس سازمان مسکن و شهرسازی استان.

۵ - مدیرکل حفاظت محیط زیست استان.

۶ - نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به انتخاب وزیر دفاع و پشتیبانی و نیروهای مسلح.

۷ - رئیس سازمان صنایع و معادن استان.

۸ - مدیرکل راه و ترابری استان.

۹ - رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان.

۱۰ - رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان.

- ۱۱ - رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان.
- ۱۲ - مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری.
- ۱۳ - مدیرکل اطلاعات استان.
- ۱۴ - مدیرکل کار و امور اجتماعی استان
- ۱۵ - نماینده سایر دستگاههای اجرایی استان حسب مورد با حق رأی به تشخیص معاون برنامه ریزی استاندار.
- تبصره - علاوه بر اعضای موضوع این ماده، نمایندگان نهادها و تشکلهای زیر نیز می توانند بدون حق رأی در جلسات کارگروه شرکت نمایند :
- ۱ - دو نفر صاحب نظر و یا عضو هیئت علمی دانشگاهها به پیشنهاد کارگروه و تأیید استاندار.
- ۲ - رئیس شورای اسلامی استان.
- ب - وظایف :
- ۱ - بررسی و تعیین اولویت رشد برای طوح مختلف مراکز شهری استان.
- ۲ - بررسی و اظهار نظر درخصوص مکان پروژه های بزرگ عمرانی با عملکرد فرااستانی باتوجه به طرحهای توسعه و عمران و ملاحظه های زیست محیطی و آمایش سرزمین.
- ۳ - ایجاد هماهنگی در تهیه نقشه های GIS استان.
- ۴ - تدوین اولویتهای پژوهشی در امور آمایش و محیط زیست و پیشنهاد آن به دبیرخانه شورا.
- ۵ - بررسی و تأیید مناطق مجاز برای استقرار صنایع استان.
- ۶ - پیگیری و نظارت بر اجرای تصمیمات هیأت وزیران درخصوص دولت سبز، در دستگاههای اجرایی استان.

۷- بررسی راهکارها و ارایه پیشنهادهای مناسب در زمینه‌های زیر :

۷-۱- طرح آمایش استان در چارچوب طرح آمایش ملی.

۷-۲- چارچوب و خطوط کلی ناظر بر برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت استان در راستای نظام برنامه‌ریزی کشور و طرح آمایش استان.

۷-۳- اولویت فضاها و محورهای توسعه استان براساس نتایج طرح آمایش ملی و استانی.

۷-۴- طرح‌های مربوط به نحوه پراکندگی و استقرار جمعیت شهری و روستایی در چارچوب طرح‌های توسعه و عمران استان.

ماده ۲۵ - اعضا و وظایف کارگروه تخصصی اشتغال و سرمایه‌گذاری به شرح زیر می‌باشد :

الف - اعضا :

۱ - استاندار (رئیس).

۲ - معاون برنامه‌ریزی استانداری.

۳ - رئیس سازمان کار و امور اجتماعی استان (دبیر).

۴ - مدیرکل آمار و اطلاعات استانداری.

۵ - مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی و دارایی استان.

۶ - رئیس سازمان امور اقتصادی و دارایی استان.

۷ - رئیس سازمان بازرگانی استان.

۸ - مدیرکل تعاون استان.

۹ - رئیس سازمان مناطق آزاد یا مناطق ویژه اقتصادی واقع در استان.

۱۰ - رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان.

۱۱ - مدیرکل کمیته امداد امام خمینی (ره) استان.

۱۲ - رئیس سازمان صنایع و معادن استان.

۱۳ - رئیس یکی از بانکهای استان به انتخاب شهردار.

- ۱۴ - رئیس بنیاد شهید و امور ایثارگران استان.
 - ۱۵ - رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان.
 - ۱۶ - رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن استان.
 - ۱۷ - رئیس خانه صنعت استان.
 - ۱۸ - سه نفر از مدیران عامل کارخانجات دولتی و غیردولتی مستقر در استان، به انتخاب استاندار.
 - ۱۹ - دوفهر از اعضای هیئت علمی دانشگاههای استان به پیشنهاد کارگروه و تأیید استاندار.
 - ۲۰ - نماینده سایر دستگاههای اجرایی استان حسب مورد با حق رأی به تشخیص معاون برنامه ریزی استاندار.
- تبصره - علاوه بر اعضای موضوع این ماده، نمایندگان نهادهای تشکلهای و همچنین اشخاص صاحب نظر زیر بدون حق رأی در جلسه های کار گروه شرکت می کنند :
- ۱ - یک نفر نماینده کارگران با معرفی کانون شورای اسلامی استان.
 - ۲ - نماینده مجمع نمایندگان استان در مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر.
- ب - وظایف :
- ۱ - بررسی و تلفیق برنامه های بلندمدت و میان مدت بخش اشتغال و آموزش فنی و حرفه ای در چهارچوب برنامه های توسعه کشور و طرحهای آمایش و توسعه و عمران استان.
 - ۲ - پیشنهاد بودجه سالانه بخش آموزش فنی و حرفه ای استان در چهارچوب بخشنامه ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالانه کشور.
 - ۳ - نظارت بر عملکرد مناطق آزاد تجاری، ویژه اقتصادی و بازارچه های مرزی و فعالیت مراکز آموزشی فنی و حرفه ای و عملی کاربردی در سطح استان و حل مسایل و مشکلات ناشی از عملکرد این مراکز در استان.

- ۴ - بررسی و تهیه گزارشهای تفصیلی و موردی درخصوص بازار کار و سیاست‌های اشتغال استان و ارایه راه‌حل برای کاهش میزان بیکاری در سطح استان به شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کمیسیون اشتغال حسب مورد.
- ۵ - تهیه سند اشتغال در بخش‌های جغرافیایی و شناسایی مزیت‌های استان و ارایه به وزارت کار و امور اجتماعی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور جهت جمع‌بندی و تنظیم سند ملی توسعه بخش اشتغال برای تصویب هیئت وزیران.
- ۶ - ایجاد بانک اطلاعات مربوط به میزان انواع سپرده‌ها نزد سیستم بانکی استان و عملکرد سیستم بانکی درخصوص تسهیلات اعطایی به متقاضیان.
- ۷ - ایجاد و بهنگام‌نمودن بانک طرح‌های اشتغالزای استان.
- ۸ - تهیه گزارش‌های تحلیلی مقطعی در زمینه سرانه انواع سپرده‌ها، تسهیلات اعطایی بانکها در سطح استان و مقایسه آن با سطح ملی.
- ۹ - بررسی طرح‌های توسعه اشتغال و کارآفرینی
- ۱۰ - تدوین اولویتهای پژوهشی در امور اشتغال، سرمایه‌گذاری و آموزش فنی و حرفه‌ای و ارایه پیشنهاد به دبیرخانه شورا.
- ۱۱ - نظارت بر حسن اجرای طرح‌های اشتغالزای و هزینه‌کرد اعتبارات اشتغالزایی استان.
- ۱۲ - بررسی راهکارها و ارایه پیشنهاد‌های مناسب در زمینه‌های زیر :
 - ۱-۱۲- تعیین فعالیتهای اولویت‌دار از نظر استفاده از تسهیلات و اعتبارات بانکی (تکلیفی و غیرتکلیفی) استان، با رعایت اولویت اعطای امتیازات ویژه به ایثارگران
 - ۱-۱۲- تعیین فعالیتهای اولویت‌دار از نظر استفاده از تسهیلات و اعتبارات بانکی (تکلیفی و غیرتکلیفی) استان، با رعایت اولویت اعطای امتیازات ویژه به ایثارگران.
 - ۲-۱۲- توزیع تسهیلات و منابع پیش‌بینی‌شده استان در قوانین بودجه و سایر مقررات و تصویب طرح‌ها با رعایت اولویت برای ایثارگران با هدف جذب سرمایه یا توسعه اشتغال در استان.

- ۱۲-۳- شناسایی امکانات و محدودیتهای آموزش فنی و حرفه‌ای استان در زمینه‌های مختلف و تشویق بخش غیردولتی برای ایجاد مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای.
- ۱۲-۴- ایجاد هماهنگی در سیاستها و خط مشی‌های اجرایی آموزش فنی و حرفه‌ای استان به منظور هدفمند نمودن آموزشها و تطبیق آن با نیاز بازار کار.
- ۱۲-۵- فراهم نمودن بستر مناسب جهت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در بخش‌های مختلف در استان.
- ۱۲-۶- پیشبرد اهداف آموزش فنی و حرفه‌ای استان.
- ۱۲-۷- هماهنگی در زمینه ایجاد اشتغال در مناطق توسعه نیافته و کمتر توسعه یافته‌ها استان.
- ۱۲-۸- تسهیل و روان سازی فعالیت سرمایه‌گذاران در استان.
- ۱۲-۹- انجام هماهنگی با دستگاههای اجرایی استان جهت اخذ مجوزهای لازم.
- ۱۲-۱۰- حمایت، اطلاع رسانی و ارایه مشورتهای لازم به سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در طرحهای مولد استان.
- ۱۲-۱۱- انجام هماهنگی‌های لازم توسط نمایندگان دستگاهها در واحدهای اجرایی دستگاههای ذیربط آنها در ارتباط با حل مسایل و مشکلات اداری سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در استان.
- ۱۲-۱۲- هماهنگی لازم برای تشویق، جذب و توسعه سرمایه‌گذاری خارجی در استان.

۱۲-۱۳- برنامه‌ریزی برای اجرای مصوبات.

ماده ۲۶ - اعضاء و وظایف کارگروه تخصصی بانوان و خانواده به شرح زیر می‌باشد :

الف - اعضاء :

۱ - معاون سیاسی و امنیتی استاندار (رئیس).

۲ - مشاور استاندار در امور بانوان (دبیر).

- ۳ - نماینده تام‌الاختیار معاونت برنامه‌ریزی استانداری.
- ۴ - مدیرکل دفتر آمار و اطلاعات استانداری.
- ۵ - مدیرکل امور اجتماعی و شوراهای استانداری.
- ۶ - رئیس سازمان آموزش و پرورش استان.
- ۷ - مدیرکل صدا و سیما استان.
- ۸ - مدیرکل اطلاعات استان.
- ۹ - رئیس کل دادگستری استان.
- ۱۰ - نماینده سازمان ملی جوانان استان.
- ۱۱ - فرمانده ناحیه انتظامی استان.
- ۱۲ - مدیرکل تربیت بدنی استان.
- ۱۳ - رئیس سازمان کار و امور اجتماعی استان.
- ۱۴ - سه نفر از رؤسای دانشگاه‌های استان به پیشنهاد کارگروه و تأیید استاندار.
- ۱۵ - مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان.
- ۱۶ - رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان.
- ۱۷ - رئیس بنیاد شهید و امور ایثارگران استان.
- ۱۸ - مدیرکل کمیته امداد امام خمینی (ره) استان.
- ۱۹ - یکی از فرمانداران به انتخاب شهردار.
- ۲۰ - رئیس سازمان تبلیغات اسلامی استان.
- ۲۱ - فرمانده منطقه مقاومت بسیج استان.
- ۲۲ - رئیس سازمان بهزیستی استان.
- ۲۳ - مدیرکل ثبت احوال استان.
- ۲۴ - نماینده سایر دستگاه‌های اجرایی استان حسب مورد با حق رأی با تشخیص معاون سیاسی و امنیتی استاندار.

تبصره - علاوه بر اعضای موضوع این ماده، نمایندگان نهادها و تشکلهای زیر بدون حق رأی در جلسه‌های کارگروه شرکت می‌کنند :

- ۱ - مدیرکل زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی استان.
 - ۲ - یکی از اعضای شورای اسلامی استان به انتخاب شورای یادشده.
 - ۳ - دو نفر از صاحب‌نظران و یا اعضاء هیئت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزشی مرتبط با امور اجتماعی به پیشنهاد کارگروه و تأیید استاندار.
- ب - وظایف :

۱ - بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت و کوتاه‌مدت مرتبط با امور بانوان و خانواده در چارچوب برنامه‌های توسعه کشور و طرحهای آمایش، توسعه و عمران استان.

۲ - تدوین اولویتهای پژوهشی مرتبط با امور بانوان و خانواده و ارایه پیشنهاد به دبیرخانه شورا.

۳ - ارزیابی و نظارت بر عملکرد دستگاههای اجرایی مرتبط با امور بانوان و خانواده در استان.

۴ - بررسی و راهکارها و ارایه پیشنهادهای مناسب در زمینه‌های زیر :

۴-۱- شناسایی مسایل، مشکلات و نیازهای بانوان و خانواده استان در کلیه ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، آموزش و بهداشتی.

۴-۲- هماهنگی جهت فراهم‌نمودن زمینه‌های لازم در رفع مشکلات بانوان و خانواده و کاهش نابرابری‌های جنسیتی در استان.

۴-۳- برنامه‌ریزی برای تقویت مشارکت همه‌جانبه بانوان و خانواده در استان.

۴-۴- ایجاد هماهنگی در سیاستها و خط‌مشی‌های اجرایی جهت پیشبرد اهداف مرتبط با امور بانوان و خانواده در استان.

ماده ۲۷ - اعضاء و وظایف کارگروه تخصصی مسکن و شهرسازی به شرح زیر

می‌باشد :

الف - اعضاء :

- ۱ - معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار (رئیس).
- ۲ - رئیس سازمان مسکن و شهرسازی استان (دبیر).
- ۳ - نماینده تام‌الاختیار معاون برنامه‌ریزی استاندار.
- ۴ - مدیرکل راه و ترابری استان.
- ۵ - مدیرعامل شرکت مخابرات استان.
- ۶ - رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان.
- ۷ - مدیرعامل شرکت توزیع برق استان.
- ۸ - مدیرکل دفتر فنی استانداری.
- ۹ - مدیرکل حفاظت محیط زیست استان.
- ۱۰ - شهردار شهر مربوط (حسب مورد).
- ۱۱ - رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان.
- ۱۲ - مدیرکل تعاون استان.
- ۱۳ - نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با انتخاب وزیر.
- ۱۴ - مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب استان.
- ۱۵ - مدیرعامل شرکت گاز استان.
- ۱۶ - مدیرکل ثبت اسناد و املاک استان.
- ۱۷ - یکی از رؤسای بانکهای استان (حسب مورد) با تشخیص معاون امور عمرانی استاندار.
- ۱۸ - رئیس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان
- ۱۹ - رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان
- ۲۰ - مدیرکل کار و امور اجتماعی استان ۱

۲۱ - نماینده سایر دستگاههای اجرایی استان حسب مورد با حق رأی با تشخیص معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار.

۲۲ - یکی از اعضای شورای اسلامی استان به انتخاب شورای یادشده.

۲۳ - دونفر صاحب نظر دانشگاهی در امر مربوط، به پیشنهاد کارگروه و تأیید استاندار.

۲۴ - رئیس سازمان مهندسی ساختمان استان (بدون حق رأی).

ب - وظایف :

۱ - بررسی و تلفیق برنامه های بلندمدت و میان مدت طرح های توسعه و عمران استان، در چارچوب برنامه های توسعه و طرح های آمایش و توسعه عمران کشور.

۲ - پیشنهاد بودجه بخش مربوط در چارچوب بخشنامه ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالیانه کشور.

۳ - انجام وظایف مربوط به طرح های توسعه و عمران شهری، مجموعه ای شهری و طرح های جامع ناحیه ای و سایر طرح ها و ضوابط که به موجب آیین نامه نحوه بررسی و تصویب طرح های توسعه و عمران محلی، ناحیه ای، منطقه ای و ملی و مقررات شهرسازی و معماری کشور، موضوع تصویب نامه شماره ۵۵۸۳۷/ت/۲۱۴۱۴ هـ مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۲۰ به استانها محول گردیده است به استثنای وظایف مندرج در ماده (۵)

قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران - مصوب ۱۳۵۱

۴ - تدوین اولویتهای پژوهشی در امور مسکن و شهرسازی و معماری به منظور ارایه به دبیرخانه شورا.

۵ - انجام وظایفی که در اجرای ماده ۳۰ قانون در رابطه با هویت بخشی به سیمای شهر و روستا، استحکام بخشی ساخت و سازها، دستیابی توسعه پایدار و بهبود محیط زندگی در شهر و روستا به استانها محول شده یا خواهد شد.

- ۶ - انجام وظایف کمیسیون موضوع ماده (۱۳) آیین‌نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها، موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۹۴۰ مورخ ۱۳۵۵/۲/۲۲ در استان.
- ۷ - ایجاد هماهنگی لازم بین بخشهای مؤثر در اجرای طرحهای جامع و هادی شهرها و برنامه‌های مصوب توسعه و عمران ناحیه‌ای برای رفع موانع اداری، مالی و اجرایی و تحقق طرحهای یادشده در استان.
- ۸ - بررسی و تصویب طرحهای هادی و ساماندهی فضا و سکونت‌گاههای روستایی استان و تغییرات بعدی آنها در محدوده قوانین و مقررات مربوط و با رعایت سیاستهای مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران.
- ۹ - بررسی و تصویب طرحهای فضاهای شهری (طرحی شهری) و روستایی و بدنه‌سازی ساختمانها و پروژه‌های بزرگ عمرانی استان در محدوده قوانین و مقررات مربوط و با رعایت سیاستهای مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران.
- ۱۰ - بررسی و تصویب طرحهای بهسازی، نوسازی و بازسازی و مرمت یافتهای شهری و روستایی استان و آماده‌سازیهای خارج از حیطه وظایف کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران - مصوب ۱۳۵۱
- ۱۱ - ایجاد زمینه‌های لازم برای تشویق و توسعه سرمایه‌گذاریهای مردمی در امر مسکن و شهرسازی در استان.
- ۱۲ - برنامه‌ریزی جهت ارتقای کیفیت ساخت‌وسازها در استان در چارچوب قانون نظام مهندسی کنترل ساختمان - مصوب ۱۳۷۴ - و سیاستهای ابلاغی.
- ۱۳ - اتخاذ تصمیم راجع به شیوه‌های توسعه کمی و کیفی برنامه‌های مسکن استان، تولید صنعتی و استفاده از فن‌آوری‌های نو.
- ۱۴ - اتخاذ سایر تصمیمات مرتبط با مسکن و شهرسازی در استان چارچوب سیاستهای ابلاغی.

تبصره - با تشکیل این کارگروه. تصویب نامه شماره ۱۵۶۶۹۰ / ت ۳۶۳۲۸ هـ مورخ ۱۳۸۵/۱۱/۲۸ موضوع تشکیل ستاد هماهنگی تأمین مسکن استان لغو و وظایف شورای مسکن کشور، موضوع (۱۱) آیین نامه اجرایی بند (د) تبصره (۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور، موضوع تصویب نامه شماره ۳۰۳۳۲/ت ۳۷۰۵۷ هـ مورخ ۱۳۸۶/۲/۳۰ در سطح استان را برعهده دارد.

ماده ۲۸ - اعضا و وظایف کار گروه تخصصی سلامت و امنیت غذایی به شرح زیر می باشد :

الف - اعضا :

- ۱ - استاندار (رئیس)
- ۲ - رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان (دبیر)
- ۳ - مدیرکل سازمان صداوسیما مرکز استان.
- ۴ - مدیرکل حفاظت محیط زیست استان.
- ۵ - رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان.
- ۶ - رئیس شورای هماهنگی نظام پزشکی در استان.
- ۷ - مدیرکل بازرگانی استان.
- ۸ - مدیرکل تأمین اجتماعی استان.
- ۹ - مدیران عامل شرکت های آب و فاضلاب شهری و روستایی.
- ۱۰ - رئیس دادگستری استان
- ۱۱ - مدیرکل تربیت بدنی استان
- ۱۲ - مدیرکل کمیته امداد امام خمینی (ره) استان.
- ۱۳ - رئیس سازمان صنایع و معادن استان.
- ۱۴ - سایر مسئولان ذیربط استانی حسب مورد با تشخیص دبیر کارگروه.

تبصره ۱ - در استان‌های با بیش از یک دانشگاه یا دانشکده، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دبیر شورا را تعیین نموده و سایر رؤسای دانشگاه و دانشکده نیز عضو شورا خواهند بود.

تبصره ۲ - سایر مسئولان (مدیران و رؤسا) استانی سازمانها و دستگاههای اجرایی حسب مورد به دعوت دبیر شورا در جلسات شورا شرکت می‌نمایند.

تبصره ۳ - رئیس مجمع نمایندگان استان در مجلس شورای اسلامی و معاونات سلامت و غذا و دارو دانشگاه یا دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی بدون حق رأی به دعوت دبیر در جلسات شرکت می‌نمایند.

تبصره ۴ - با تشکیل این کارگروه تخصصی، تصویب‌نامه شماره ۱۷۵۲۰/ت ۲۷۶۱۱ ه مورخ ۱۳۸۴/۴/۴، موضوع تشکیل کارگروه استانی پیشگیری از عفونت HIV و ایدز و کنترل آن، لغو می‌گردد.

تبصره ۵ - به‌منظور پیشبرد اهداف و انجام وظایف کارگروه مذکور، کارگروههای تخصصی حسب نیاز در شهرستان تشکیل می‌شوند.

کارگروه شهرستان به ریاست فرماندار و مسئولان متناظر با اعضای کارگروه تخصصی سلامت و امنیت غذایی استان در سطح شهرستان تشکیل و در راستای وظایف کارگروه استان فعالیت می‌کند.

نحوه تشکیل کارگروه شهرستان، ترکیب اعضا و حدود وظایف آن طبق دستورالعملی است که به تصویب کارگروه تخصصی سلامت و امنیت غذایی استان می‌رسد.

ب - وظایف :

۱ - اجرایی نمودن تصمیمات شورای عالی سلامت و امنیت غذایی که مورد تأیید هیئت وزیران قرار گرفته است، در سطح استان.

۲ - جمع‌آوری اطلاعات و اولویت‌بندی مشکلات استانی و انعکاس پیشنهادهاى مربوط به سلامت و امنیت غذایی به دبیرخانه شورا.

۳ - بررسی پیشنهادها و برنامه‌ریزی راهبردی ارائه‌شده توسط دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان یا سایر دستگاههای ذیربط استانها در زمینه ارتقای خدمات سلامتی و امنیت غذا در سطح استان.

۴ - هماهنگی در اجرایی کردن مصوبات مربوط به پیشگیری از عفوت HIV ایدز و کنترل آن و ارایه برنامه عملیاتی سالیانه پیشگیری و کنترل بیماری در سطح استان پیشگیری و هدایت آنها.

ماده ۲۹ - اعضاء و وظایف کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به شرح زیر می‌باشد :

الف - اعضا :

۱ - استاندار (رئیس)

۲ - معاون عمرانی استاندار

۳ - رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان (دبیر)

۴ - نماینده تام‌الاختیار معاون برنامه‌ریزی استاندار

۵ - رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان

۶ - مدیرکل حفاظت محیط زیست استان

۷ - مدیرعامل شرکت برق منطقه‌ای استان

۸ - مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان

۹ - مدیرکل گمرک استان

۱۰ - مدیرکل راه و ترابری استان

۱۱ - مدیرعامل شرکت گاز استان

۱۲ - مدیرکل منابع طبیعی استان

۱۳ - مدیر امور اراضی استان

۱۴ - مدیرعامل شرکت مخابرات استان

۱۵ - رئیس سازمان مسکن و شهرسازی استان

۱۶ - رئیس سازمان کار و امور اجتماعی استان

ب - وظایف :

۱ - بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت حوزه‌های گردشگری، صنایع دستی و میراث فرهنگی در چارچوب برنامه‌های توسعه کشور و توسعه عمران استان.

۲ - پیشنهاد بودجه سالانه بخشهای مرتبط با وظایف در چارچوب بخشنامه و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالانه کشور.

۳ - برنامه‌ریزی جهت توسعه مشارکت پخش غیردولتی در سرمایه‌گذاری زیرساختها و تأسیسات گردشگری در استان.

۴ - شناسایی و تدوین اولویتهای پژوهشی در امور میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و ارایه به دبیرخانه شورا.

۵ - بررسی پیشنهادها و ارایه راهکارهای مناسب در زمینه ایجاد هماهنگی لازم بین بخشهای مؤثر در تحقق توسعه زیرساختها و احداث تأسیسات گردشگری در استان.

۶ - ایجاد هماهنگی بین کلیه دستگاههای اجرایی در برنامه‌ها و فعالیتهای مربوط به میراث فرهنگی و گردشگری در استان.

۷ - فراهم‌نمودن زمینه‌های ورود سرمایه‌های خارجی و داخلی برای توسعه زیرساختها و تأسیسات و گردشگری متضمن جذب توانمندیهای مدیریتی در بهره‌برداری و توسعه امکانات بخش در استان.

۸ - برنامه‌ریزی برای فراهم‌آوردن زمینه‌های توسعه آموزش‌های تخصصی در زمینه ارایه خدمات گردشگری در استان.

۹ - برنامه‌ریزی درخصوص سیستم‌های یکپارچه آمار و اطلاعات مدیریتی در زمینه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان.

۱۰ - تهیه و تدوین سند توسعه گردشگری با رویکرد بهره‌برداری از ظرفیتهای میراث فرهنگی، گردشگری و گسترش صنایع دستی در استان.

- ۱۱ - تدوین برنامه‌ها و اولویتهای صنایع دستی و پیش‌بینی سازوکار حمایتی از هنرمندان این صنعت در استان.
- ۱۲ - ساماندهی و جذب منابع غیردولتی در حوزه میراث فرهنگی در استان.
- ۱۳ - جلب و جذب مشارکتهای بخش غیردولتی در محافظت از بناها و فضاهاى بازارش فرهنگی تاریخ در استان.
- ۱۴ - تسهیل و جلب مشارکت بخش غیردولتی در هر سه حوزه گردشگری، صنایع دستی و میراث فرهنگی در استان.
- ۱۵ - حذف موانع سرمایه‌گذاری از طریق پیشنهاد اصلاح قوانین و مقررات تراکم‌زدایی از مقررات و رفع خلاءها به شورا.
- ۱۶ - انجام کلیه امور مربوط به میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در استان براساس پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان.
- ماده ۳۰ - این آیین‌نامه جایگزین آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی، موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۸۵۰۳/ت ۳۳۳۹۳ هـ . مورخ ۱۳۸۴/۵/۱۰ و اصلاحات بعدی آن می‌گردد.
- ماده ۳۲ - اعضاء و وظایف کارگروه پژوهش، فناوری و نوآوری به شرح زیر می‌باشد:
- الف - اعضاء
- ۱ - استانداری (رییس)
- ۲ - معاون پشتیبانی و منابع انسانی استاندار (دبیر)
- ۳ - یک نفر از رؤسای دانشگاهها و مؤسسات پژوهشی دولتی استان به انتخاب وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و با حکم استاندار.

۴ - یک نفر از رؤسای دانشگاههای علوم پزشکی دولتی استان به انتخاب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با حکم استاندار.

۵ - رئیس دفتر نخبگان استان.

۶ - رئیس پارک علم و فناوری استان.

۷ - مدیرکل صنایع و معادن استان

۸ - مدیرکل جهاد کشاورزی استان

۹ - رئیس جهاد دانشگاهی استان

۱۰ - مدیرکل آموزش و پرورش استان

۱۱ - رئیس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان

۱۲ - مدیر مرکز صداوسیما استان

۱۳ - مدیرکل آموزش و پژوهش استانداری

۱۴ - نماینده وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات از بخش دولتی با حکم استاندار

تبصره - علاوه بر اعضای موضوع بند «الف» این ماده حسب مورد از افراد زیر بدون حق رأی در جلسه‌های کارگروه دعوت به عمل می‌آید :

۱ - یک نفر از رؤسای دانشگاههای غیردولتی و غیرانتفاعی استان به انتخاب و حکم استاندار.

۲ - سه نفر از نخبگان یا دانشمندان استان به انتخاب استاندار از بین افراد زیر :

الف - سه نفر با پیشنهاد دفتر امور نخبگان استان.

ب - سه نفر با پیشنهاد رؤسای دانشگاههای دولتی استان.

۳ - دوفقر از مدیران ارشد شرکتهای تولیدی و خدماتی مهندسی و دانش‌بینان مهم استان که حداقل یک نفر از آنان از بخش غیردولتی باشد با معرفی مراجع ذیربط و با تأیید و حکم استاندار.

۴ - رئیس سازمان بسیج علمی، پژوهشی و فناوری استان.

ب - وظایف

- ۱ - بررسی و تلفیق برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت پژوهشی، فناوری و نوآوری استان جهت ارایه به شورا.
 - ۲ - بررسی پیشنهادهای برنامه‌های حمایت از تحقیقات و تولید فناوری و عرضه نوآوری جهت ارایه به شورا.
 - ۳ - تعیین اولویتهای تحقیقاتی و فناوری استان بر مبنای شناسایی نیازها، تواناییها و مزایای منطقه‌ای و ارایه آن به شورا.
 - ۴ - بررسی برنامه‌های پیشنهادی برقراری ارتباط مؤثر بین دستگاههای اجرایی، دانشگاهها، مراکز تحقیقاتی و صنایع استان به منظور ایجاد زمینه‌های عرضه و تقاضای فناوری و نوآوری در راستای برنامه‌های توسعه استان و ارایه آن به شورا.
 - ۵ - مساعدت در جهت استقرار چرخه نوآوری و تلاش در جهت فراهم کردن زمینه‌های تجاری‌سازی دستاوردهای تحقیق و توسعه و اختراعات.
 - ۶ - بررسی راهکارهای مؤثر به منظور تقویت انگیزه پژوهشگران، نوآوران و فناوران و بهره‌گیری بهینه از توان، تجربه و تخصص موجود در استان و ارایه آن به شورا.
 - ۷ - بررسی راهکارهای با نهادهای مؤثر در امر پژوهش، فناوری و نوآوری در سوح استانی و ملی در جهت پیشبرد اهداف توسعه پژوهش، فناوری و نوآوری استان و ارایه آن به شورا.
 - ۸ - بررسی راهکارهای اشاعه فرهنگ پژوهش، فناوری و نوآوری در سطح استان و ارایه آن به شورا.
- این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۸۹/۱/۲۹ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

۲۶ - اساسنامه صندوق ملی محیط زیست

(مصوب ۱۳۸۴/۴/۱۵ هیأت وزیران و اصلاحیه بعدی)

هیئت‌وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۴/۱۵ بنا به پیشنهاد شماره ۱۳۴۸۲ - ۱ مورخ ۱۳۸۴/۴/۷ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد بند «ب» ماده (۶۸) قانون برنامه

چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ -
اساسنامه صندوق ملی محیط زیست را به شرح زیر تصویب نمود:

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - در جهت کمک به تقلیل آلاینده‌های زیست‌محیطی و جلوگیری از تخریب محیط‌زیست و حفظ و حمایت از محیط زیست «صندوق ملی محیط زیست» که در این اساسنامه به اختصار «صندوق» نامیده می‌شود تأسیس می‌شود.

ماده ۲ - صندوق به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ۱ مؤسسه‌ای اعتباری

وابسته به سازمان حفاظت محیط زیست است که دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی بوده و به صورت شرکت دولتی طبق مفاد این اساسنامه و قوانین و مقررات مربوط به شرکتهای دولتی فعالیت می‌نماید.

ماده ۳ - صندوق برای مدت نامحدود تشکیل می‌شود.

ماده ۴ - حوزه فعالیت صندوق سراسر کشور و مرکز اصلی آن در تهران است و بنابه ضرورت می‌تواند در نقاط دیگر کشور یا نمایندگی دایر نماید.

فصل دوم - سرمایه و موضوع فعالیت

ماده ۵ - سرمایه اولیه صندوق مبلغ ده میلیارد (۱۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال می‌باشد منابع تأمین اعتبار صندوق جهت انجام فعالیتها به قرار زیر است.

کمکها و هدایای اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی داخلی
کمکها و هدایای خارجی و بین‌المللی.

ماده ۶ - موضوع و حدود عملیات صندوق به شرح زیر می‌باشد:

۱ - تأمین و تجهیز منابع مالی از محلهای پیش‌بینی شده در قانون

۲ - اعطای تسهیلات مالی به کارخانجات، کارگاهها و به طور کلی هرگونه منابع آلاینده در جهت کاهش آلودگی های زیست محیطی

۳ - اعطای تسهیلات مالی برای جلوگیری از تخریب محیط زیست از طریق حفظ احیاء و مدیریت تنوع زیستی (شامل زیستگاه، زیست بوم، گونه و زن)

۴ - حمایت مالی و همکاری در طرح ها و پروژه های زیست محیطی و طرح های اکوتوریسم.

۵ - حمایت مالی و همکاری در طرح های آموزشی و فرهنگ سازی جهت بهبود شرایط زیست محیطی.

۶ - اعطای تسهیلات مالی به مخترعین و محققین محیط زیست در جهت گسترش و تکمیل تحقیقات برای تولید انبوه و استفاده عمومی از تجهیزات کنترل و کاهش آلودگی.

ماده ۷ - صندوق می تواند در موارد خاص با جلب همکاری بانکها و موسسات اعتباری و با استفاده از منابع مالی آنها در جهت اعطای تسهیلات زیست محیطی به متقاضیان براساس مقررات عملیات بانکی اقدام و در بازپرداخت اقساط وام مقتضیان به بانکها و مؤسسات مذکور تسهیلات و حمایت های مالی را از منابع صندوق به عمل آورد.

ماده ۸ - صندوق می تواند از طریق شرکتها و مؤسسات بیمه امکانات و شرایط لازم را برای بیمه کردن دام، باغات و محصولات کشاورزی در مقابل خسارت ناشی از جانوران وحشی حمایت شده و در معرض خطر فراهم و حق بیمه مربوط را از محل منابع و اعتبارات صندوق پرداخت نماید.

فصل سوم - ارکان

ماده ۹ - صندوق دارای ارکان زیر است :

۱ - مجمع عمومی

۲ - هیئت مدیره

۳ - مدیرعامل

۴ - بازرس

ماده ۱۰ - مجمع عمومی بالاترین مرجع سیاستگذاری و تصمیم‌گیری صندوق می‌باشد و اعضای آن عبارتند از وزیران امور اقتصادی و دارایی، صنایع و معادن برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و جلسات مجمع با دعوت از معاون رئیس‌جمهور رئیس حفاظت محیط زیست تشکیل می‌گردد.^۱

ریاست مجمع عمومی برعهده وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌باشد و دبیرخانه مجمع در سازمان حفاظت محیط زیست خواهد بود.^۲

ماده ۱۱ - اختیارات مجمع عمومی به قرار زیر است :

- ۱ - تصویب خط‌مشی و سیاست‌های کلی صندوق
- ۲ - تصویب ترازنامه و حساب سودوزیان
- ۳ - اتخاذ تصمیم نسبت به افزایش سرمایه صندوق و ارایه پیشنهاد به هیئت وزیران برای تصویب.
- ۴ - تصویب تشکیلات صندوق با تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.
- ۵ - انتخاب هیئت‌مدیره و عزل و نصب آنها و تعیین حق حضور و پاداش اعضاء هیئت‌مدیره با رعایت ماده (۳۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت - مصوب ۱۳۴۷ - و سایر قوانین و مقررات مربوط.
- ۶ - صدور احکام عزل و نصب مدیرعامل به پیشنهاد هیئت‌مدیره.

۱- اصلاحیه مندرج در پاورقی صفحه ۶۵۸.

۲- مجمع عمومی بالاترین مرجع سیاستگذاری و تصمیم‌گیری صندوق می‌باشد و اعضای آن عبارتند از وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ریاست مجمع عمومی برعهده‌رئیس سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

ماده ۱۲ - هیئت مدیره صندوق مرکب از پنج نفر افراد صلاحیتدار و متخصص در امور مختلف محیط زیست، اقتصاد مالی و بانکداری می باشد که برای مدت دو سال با انتخاب مجمع عمومی و حکم رئیس مجمع منصوب می شوند.

تبصره ۱ - هیئت مدیره از بین خود یک رئیس و یک نایب رئیس انتخاب می نماید.
تبصره ۲ - جلسات هیئت مدیره حسب دعوت رئیس هیئت مدیره حداقل ماهی یک بار تشکیل و جلسات آن با حضور حداقل سه نفر از اعضاء رسمیت می یابد. تصمیمات هیئت مدیره با آراء سه نفر معتبر و لازم الاجرا می باشد.

ماده ۱۳ - وظایف و اختیارات هیئت مدیره عبارتند از :

- ۱ - اجرای مفاد اساسنامه و تصمیمات مجمع عمومی.
- ۲ - تأیید یا تصویب آیین نامه های اداری، مالی، استخدامی و سایر آیین نامه ها و مقررات مورد نیاز صندوق برحسب مورد.
- ۳ - تنظیم برنامه ها و خط مشی صندوق و پیشنهاد آن جهت تصویب در مجمع عمومی.

۴ - انتخاب و پیشنهاد مدیرعامل به مجمع عمومی.

۵ - تنظیم ترازنامه صندوق و حساب سود و زیان و ارائه گزارش آن به مجمع عمومی جهت طرح در جلسه هیئت امناء.

۶ - اتخاذ تصمیم در مورد وصول منابع اعتباری و مطالبات صندوق.

۷ - ارائه هرگونه پیشنهاد جهت تغییر یا اصلاح اساسنامه به مجمع عمومی به منظور طرح در مراجع ذیربط.

ماده ۱۴ - وظایف مدیرعامل به شرح زیر می باشد :

۱ - انتخاب بانک عامل و افتتاح حساب و سپرده نزد بانک در ارتباط با اهداف و وظایف صندوق.

۲ - انعقاد قراردادهای سرمایه گذاری، مشارکت و همکاری با سایر بانکها و مؤسسات اعتباری و مالی در چارچوب اختیارات مدیرعامل.

۳- طرح دعوا در مراجع قضایی یا پاسخگویی به دعاوی مطرح شده علیه صندوق و همچنین هرگونه مصالحه و ارجاع امر به وکیل با حق توکیل به غیر با رعایت اصل (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

مبادرت به هرگونه اقدامی که در چارچوب قوانین و مقررات تأسیس صندوق و پیشبرد اهداف صندوق ضروری می باشد.

مدیرعامل کلیه اختیارات لازم غیر از آنچه را که برعهده هیئت مدیره و مجمع عمومی می باشد برای اداره امور صندوق عهده دار می باشد.

ماده ۱۵ - هیئت مدیره از بین خود با خارج از هیئت مدیره یک نفر را به مدت دو سال به عنوان مدیرعامل انتخاب و پیشنهاد می نماید تجدید یا تمدید مأموریت مدیرعامل مجاز می باشد.

ماده ۱۶ - حکم مدیرعامل توسط ریس مجمع عمومی امضاء می شود.

ماده ۱۷ - هیئت مدیره می تواند بخشی از اختیارات و وظایف خود را به مدیرعامل تفویض نماید حدود اختیارات و وظایف مدیرعامل توسط هیئت مدیره تعیین می شود.

ماده ۱۸ - مدیرعامل در برابر هیئت مدیره پاسخگو و مسئول می باشد. عزل مدیرعامل باتوجه به ماده (۱۴) اساسنامه به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب مجمع عمومی صورت می گیرد.

ماده ۱۹ - صندوق دارای بازرس می باشد. بازرس صندوق سازمان حسابرسی وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی می باشد.

ماده ۲۰ - بازرس صندوق طبق قوانین و مقررات مربوط اعمال نظارت نموده و ضمن رسیدگی به ترازنامه و حساب سودو زیان گزارش لازم را به مجمع عمومی ارائه خواهد نمود.

صندوق می تواند در صورت لزوم از خدمات حسابداری ذیصلاح رسمی نیز استفاده نماید.

فصل چهارم - سایر مواد

ماده ۲۱ - سال مالی صندوق از اول فروردین ماه هر سال آغاز و تا آخر اسفند همان سال پایان می پذیرد.

ماده ۲۲ - هرگونه تغییر در اساسنامه بنا به پیشنهاد مجمع عمومی با هماهنگی وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

این اساسنامه به موجب نامه شماره ۸۴/۳۰/۱۲۹۷۲ مورخ ۱۳۸۴/۵/۲۷ شورای نگهبان به تأیید شورای یادشده رسیده است.

۲۷ - آیین نامه قانون «اصلاح قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب سال ۱۳۵۹ شورای انقلاب» مصوب ۱۳۸۸/۵/۱۳ مجتمع تشخیص مصلحت نظام شورای عالی استانها در سی و دومین اجلاس مورخ ۱۳۸۹/۲/۱۵ آیین نامه اجرایی ماده (۱) قانون اصلاح قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب ۱۳۸۸/۴/۲۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام را که با هماهنگی وزارت کشور، وزارت مسکن و شهرسازی، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست و شهرداری تهران تهیه و تنظیم گردیده مستند به ماده ۱ قانون مذکور به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱ - تعاریف

واژگان به کاربرده شده در این آیین نامه به شرح بندهای ذیل تعریف می شوند:

الف - نهال: گیاه دارای ساقه (تنه) چوبی منفرد که محیط بن آن کمتر از پانزده (۱۵) سانتیمتر باشد.

ب - درخت گیاه خشبی (چوبی) دارای ساقه منفرد اعم از درخت دارای میوه ماکول (مثمر) و سایر درختان (غیرمثمر) که محیط بن آنها از پانزده سانتیمتر کمتر نباشد. تبصره - درخت مو با هر بن و بوته های چای مشمول این تعریف می باشد.

ج - بن درخت: محل تلاقی تنه درخت یا نهال یا سطح زمین است. در صورتی که درخت در سطح زمین به چند ساقه منشعب شده باشد بن قطورترین ساقه ملاک عمل خواهد بود و بقیه ساقه ها شاخه محسوب می شوند.

د - باغ: از نظر این آیین نامه به محلی اتلاق می شود که حداقل یکی از مشخصات ذیل داشته باشد.

۲ - داشتن حداقل ۵۰۰ متر مربع مساحت در صورت وجود بنا و مستحداثات در زمین به طور متوسط در هر شانزده (۱۶) متر مربع محوطه باز خارج از ساختمان یک اصله درخت و در صورت عدم سابقه احداث بنا به طور متوسط هر بیست و پنج (۲۵) متر مربع یک اصله درخت مثمر و یا غیرمثمر و یا ترکیبی از آنها غرس شده باشد. قطع و امحای درختان موجب عدم احتساب تعداد درختان کسر شده در آمار (لحاظ شده در این بند) نخواهد بود.

۲ - دارا بودن سند مالکیت و یا سند مادر قبل از تفکیک به عنوان باغ، باغچه، زمین مشجر و باغ عمارت.

۳ - دارا بودن سابقه رأی دایر باغ، دایر باغچه، دایر مشجر از کمیسیون ماده دوازدهم (۱۲) قانون زمین شهری.

۴ - محل هایی که در حریم شهر توسط وزارت جهاد کشاورزی باغ شناخته شده اند.

۵ - محل هایی که به تشخیص شورای اسلامی شهر باغ شناخته می شوند.

ه - فضای سبز شهری، عرصه های مشجر و دارای پوشش گیاهی در محدوده و حریم شهرها که دارای مالکیت عمومی، دولتی و خصوصی باشند.

و - قانون: منظور از قانون در این آیین نامه قانون «اصلاح قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب سال ۱۳۵۹ شورای انقلاب» می باشد که در تاریخ ۱۳۸۸/۵/۱۳ به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است.

ماده ۲ - حد نصاب تفکیک باغات در محدوده شهرها ۲۰۰۰ متر مربع و در حریم شهرها براساس حد نصاب مشخص شده در قانون جلوگیری از خردشدن اراضی کشاورزی (صرفاً در مورد باغات) و آیین نامه مصوب هیأت وزیران می باشد.

ماده ۳ - شهرداری مکلف است قبل از صدور پروانه ساختمانی برای بررسی هرنوع تغییر وضعیت و تعداد درختان املاک و اراضی موضوع ماده ۱ آیین نامه و صدور پایان

کار آن دسته از املاکی که پس از صدور پروانه ساختمانی وضعیت و تعداد درختان موجود در عرصه آنها دچار تغییر شده است، موضوع را از کمیسیون‌های ماده ۷ آیین‌نامه و در مورد باغات واقع در حریم شهرها قبل از صدور پروانه ساختمانی، مراتب را از دبیرخانه کمیسیون تبصره یک ماده یک قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها مستقر در سازمان جهاد کشاورزی استان استعلام نماید.

ماده ۴ - کاشت، حفاظت و آبیاری درختان و فضاهای سبز معابر، میادین، بزرگراهها و بوستانهای عمومی واقع در داخل محدوده شهرها به استثنای بوستانهای محیط زیست و مناطق چهارگانه موضوع بند الف ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست از وظایف شهرداری است.

تبصره ۱ - حفظ، نگهداری و آبیاری درختان در سایر محل‌های مشمول قانون به‌عهده مالکین، ساکنین (بهره‌برداران) و متصرفین آنها است.

تبصره ۲ - در مورد موقوفات، متولیان و متصدیان یا قائم‌مقام قانونی آنان با مستأجرین، بهره‌برداران و متصرفین مسئول آبیاری و نگهداری درختان هستند.

تبصره ۳ - در صورت اهمال در نگهداری درختان مشمول قانون، شهرداری موظف است با اخذ مجوز از دادستان رأساً نسبت به آبیاری و نگهداری آنها اقدام و هزینه‌های متعلقه را با پانزده درصد (۱۵٪) اضافی به‌عنوان کارمزد از مالک دریافت نماید لکن در صورت اعلام مالک مبنی بر عدم توانایی در نگهداری درختان شهرداری مجاز است درخصوص حفظ و نگهداری درختان به مالک مساعدت نموده و تنها هزینه‌های مترقبه را از وی دریافت نماید. در صورت استنکاف مالک یا متصدی از پرداخت هزینه‌های فوق‌الذکر، اداره اجرای احکام ثبت محل با دستور دادستان مکلف است نسبت به وصول و واریز آن به حساب شهرداری طبق اجرای اسناد لازم‌الاجرا اقدام نماید.

ماده ۵ - برای قطع و جابجایی هرگونه درخت در معابر و اماکن عمومی، دولتی و خصوصی واقع در محدوده و حریم شهر، با درخواست مالکین، متولیان، متصدیان و

اشخاص مسئول این اماکن، در موارد زیر پس از تصویب کمیسیون موضوع ماده ۷ این آیین نامه، شهرداری مکلف به صدور مجوز می باشد.

الف - درخت غیرثمری که به سن بهره‌وری رسیده باشد و به قصد ارتفاع از چوب آن درخواست قطع داده شده باشد که در این صورت باید به جای آن توسط مالک یا متقاضی مجدداً درخت غرس شود. چنانچه شهرداری مایل به حفظ درخت باشد، بهای عادلانه چوب آن را با توافق با مالک پرداخت می نماید و در صورت اختلاف بهای آن طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری تعیین و به مالک پرداخت خواهد شد.

ب - درختی که به علت آفت زدگی، بیماری، انگل و یا علل غیرعمد دیگر خشک شده و یا احتمال سرایت آفت و بیماری از آن به دیگر درختان و گیاهان وجود داشته باشد و یا احتمال سقوط آن برود که در این صورت باید به جای آنها نهال به میزان دو برابر محیط بن درخت غربی شود. (مطابق تبصره ۲ انجام شود).

ج - درخت در محل احداث ساختمان و یا مسیر راه، کانال و مجاری آب، خطوط انتقال برق، لوله کشی نفت، گاز، تلفن و نظایر آن قرار گرفته باشد و یا به هر نوعی مانع از اجرای طرح های عمرانی و عمومی باشد.

د - درخت واقع در معابر و یا میادین مانع عبور و مرور طبیعی باشد و یا وجود آن برای مالکین و ساکنین مزاحمت ایجاد کرده باشد.

تبصره ۱ - کلیه دستگاه های ارائه دهنده خدمات شهری (از قبیل آب، فاضلاب، گاز، برق، مخابرات، شرکت پخش فرآورده نفتی و شهرداری و سازمان های وابسته به آن -) موظفند قبل از انجام هرگونه عملیات عمرانی که مستلزم قطع درختان و یا تخریب فضای سبز باشد، علاوه بر سایر مجوزهای لازم، از شهرداری (کمیسیون موضوع ماده ۷ آیین نامه) مجوز اخذ نمایند.

تبصره ۲ - در مورد بندهای (ج) و (د) اولویت با انتقال درختان در فصل مناسب با نظارت شهرداری و با رعایت اصول علمی و فنی می باشد و در صورت اجتناب ناپذیر بودن قطع درخت و عدم امکان واکاری می باید با رعایت اصول ایمنی به

ازای درختهایی که اجازه قطع آن از طرف کمیسیون ماده ۷ این آیین نامه صادر می شود به تعداد دوبرابر مجموع محیط بن ها در محل تعیین شده که شهرداری معین می کند غرس نماید.

تبصره ۳ - عوارض قطع درخت موضوع این ماده طبق تعرفه ای که به پیشنهاد شهرداری به تصویب شورای اسلامی شهر می رسد، توسط شهرداری اخذ خواهد شد.
تبصره ۴ - فعالیت و بهره برداری از خزانه، قلمستان یا عمده فعالیت آنها براساس مجوز و دستورالعمل شهرداری بلامانع است.

ماده ۶ - در صورتی که شخص یا اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی موجبات اتلاف و امحای درختان موضوع قانون را فراهم آورند شهرداری در اجرای ماده ۳ این آیین نامه موظف است نسبت به تعقیب جزایی و اخذ جریمه از طریق مراجع قضایی و پیگیری جبران خسارت وارده اقدام نماید.

مأمورین شهرداری که در اجرای ماده ۵ این قانون از انجام این وظیفه تعلل نموده و به موقع اقدام نکنند، متخلف شناخته شده و مورد تعقیب قانونی خواهند گرفت.

ماده ۷ - به منظور نظارت بر حسن اجرای قانون و آیین نامه اجرایی آن و تشخیص باغات کمیسیونی مرکب از اعضای زیر در هر شهرداری تشکیل می شود.

الف - یکی از اعضای شورای اسلامی به انتخاب شورا.

ب - یک نفر به انتخاب شهردار ترجیحاً معاون شهرسازی و یا معاون خدمات شهری شهرداری.

ج - مدیرعامل سازمان پارک ها و فضای سبز و در صورت عدم وجود سازمان پارک ها و فضای سبز در شهرداری، مسئول فضای سبز شهرداری.

تبصره ۱ - شهرداری موظف است برای صدور پروانه ساختمانی در عرصه های با مساحت بیش از ۵۰۰ متر مربع که در محدوده شهر واقع می باشد نظر کمیسیون فوق را اخذ نموده و مطابق آن عمل نماید.

تبصره ۲ - شهرداری موظف است در کلان‌شهرها برای صدور پروانه ساختمانی در عرصه‌هایی بین ۵۰۰ تا ۲۰۰۰ مترمربع واقع در محدوده شهر کمیسیون مرکب از اعضای زیر را در هر یک از مناطق شهرداری تشکیل داده و نظریه کمیسیون را اخذ و مطابق آن اقدام کند.

الف - نماینده شورای اسلامی شهر به انتخاب رئیس شورا.

ب - مدیر منطقه شهرداری و در صورتی که شهرداری منطقه نداشته باشد، شهردار آن شهر.

ج - نماینده مدیرعامل سازمان پارکها و فضای سبز شهرداری، در صورت عدم وجود سازمان پارکها و فضای سبز در شهرداری نماینده خدمات شهری شهرداری.

تبصره ۳ - جهت تشخیص باغات توسط شورای اسلامی شهر، شهرداری موظف است درخواست مالک و ذینفع یا درخواست خود را با سوابق و مدارکی در بند «د» ماده ۱ آیین‌نامه مذکور آمده است به کمیسیون ماده ۷ ارسال نماید و نظر کمیسیون را که حداکثر ظرف مدت یک ماه صادر خواهد شد، به ذینفع ابلاغ کند. در صورتی که ذینفع دو ماه بعد از اخذ ابلاغ شهرداری به نظریه کمیسیون اعتراض داشته باشد، اعتراض خود را به شهرداری تقدیم خواهد کرد. شهرداری آن را به شورای اسلامی شهر ارسال خواهد داشت. نظر شورای اسلامی شهر در مورد تشخیص باغ قطعی است. در غیر اینصورت چنانچه مالک یا ذینفع پس از دو ماه به نظر کمیسیون مزبور اعتراض ننماید مصوبه کمیسیون بعنوان رأی قطعی و نظر شورای اسلامی شهر تلقی خواهد شد.

ماده ۸ - متقاضیان قطع، جابجایی یا سربرداری درختان باید درخواست خود را به شهرداری محل ارایه و فرم مخصوصی که در این زمینه توسط شهرداری در اختیار آنان قرار داده می‌شود تکمیل و تحویل نمایند.

شهرداری مکلف است حداکثر ظرف مدت یک هفته از تاریخ تسلیم و ثبت، درخواست متقاضی را به کمیسیون ماده ۷ موضوع این آیین‌نامه ارجاع نماید. کمیسیون مزبور مکلف است حداکثر ظرف مدت یک ماه درخصوص درخواست متقاضی اتخاذ

تصمیم نماید و شهرداری حداکثر ظرف مدت یک هفته از تاریخ ابلاغ نظر کمیسیون، موضوع را به متقاضی اعلام نماید. در صورت عدم اتخاذ تصمیم توسط کمیسیون با تأخیر در ابلاغ پس از موعد مذکور، شهرداری مکلف است حسب تقاضای متقاضی مجوز صادر کند.

تبصره ۱ - شهرداری و متقاضی تحت هیچ شرایط قبل از دریافت مجوز لازم، مجاز به قطع درخت یا سربرداری یا جابجایی آن نخواهد بود.

تبصره ۲ - شهرداری موظف است در صورت درخواست متقاضی برای جابجایی یا سربرداری درخت رعایت ضوابط و اصول علمی و ایمنی را نموده و امکانات و تسهیلات موردنیاز را در قبال دریافت اجور و هزینه‌های مترتبه در اختیار متقاضی قرار دهد.

ماده ۹ - کمیسیون ماده ۷ موظف است ضوابط مربوط به رعایت اصول فنی و ایمنی و همچنین نحوه استفاده از تجهیزات و امکانات شهرداری برای سربرداری و جابجایی درختان و فضاهای سبز را تدوین نموده و پس از تصویب شورای اسلامی شهر اعلام عمومی نماید.

تبصره - هرگونه جابجایی درختان توسط مالکین، متصدیان و ذینفعان و شهرداری در محدوده و حریم شهر و در معابر و اماکن عمومی و خصوصی با اخذ مجوز از کمیسیون موضوع ماده ۷ امکان‌پذیر است. در غیر اینصورت شهرداری موظف به جلوگیری است. تصویربرداری و هرس طبق دستورالعملی که توسط شهرداری تهیه و ابلاغ خواهد شد صورت می‌پذیرد تا موجب رشد درختان و جلوگیری از خشک شدن آنها گردد.

ماده ۱۰ - در اجرای مواد ۱ و ۷ قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها و اصلاحیه‌های آن شهرداری موظف است شناسنامه باغات مشمول این قانون را به همراه مشخصات ذیل تهیه کرده و به روز نگه‌داری نماید :

الف - شماره پلاک ثبتی یا شماره نوسازی پلاک مشمول.

ب - مساحت ملک

ج - نشانی دقیق محل شامل: شهر، منطقه، ناحیه، خیابان، کوچه، شماره، نام مالک با ذینفع.

د - تعداد و مشخصات هر یک از درختان مشمول قانون به تفکیک نوع مثمر و غیرمثمر.

ه - نام، مشخصات، سمت و امضای مأمور تنظیم‌کننده اطلاعات شناسنامه که به‌عنوان ضابط دادگستری شناخته می‌شود.

تبصره ۱ - شهرداری موظف است پس از شناسایی، باغ‌های واقع در محدوده و حریم شهر آنها را روی نقشه و سامانه‌های مربوطه (GIS و...) مشخص و اعلام نماید. این باغ‌ها به هیچ وجه، حتی در صورت قطع تمام درختان، بدون اخذ مجوزهای قانونی از عنوان باغ خارج نخواهند شد.

تبصره ۲ - شهرداری موظف است نسخه‌ای از شناسنامه تنظیمی محل مزبور را به مالک یا ذینفع یا قائم‌مقام قانونی وی را ابلاغ نماید.

تبصره ۳ - شهرداری موظف است هر سال نسبت به پلاک‌کوبی حداقل بیست درصد فضای سبز خود اقدام نمایند.

ماده ۱۱ - شهرداری مکلف است از مشخصات درختان واقع در معابر، میادین، بزرگراه‌ها و بوستان‌های عمومی فهرستی شامل نوع درخت، محیط بن، محل کاشت و تاریخ گزارش، تهیه و تنظیم نموده و مراتب را با پلاک‌کوبی روی درختان و روی سامانه‌های مربوط (GIS و...) منعکس نماید.

ماده ۱۲ - به‌منظور حفظ، نگهداری و احیای باغات و زمین‌های مشجر، شورای اسلامی شهر موظف است به‌منظور حفظ و نگهداری باغات خصوصی، دستورالعمل‌های تشویقی برای ساخت‌وساز محدود در این املاک را در چارچوب قوانین و ضوابط شورای عالی شهرسازی و معماری ایران تهیه و تصویب نمایند.

ماده ۱۳ - وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری‌ها موظفند در جهت حفظ باغات مخصوصاً در شهرهایی که سرانه فضای سبز آنها کمتر از استاندارد است در مطالعات طرح جمع شهرها حتی‌الامکان باغات را در کاربری فضای سبز پیش‌بینی نمایند.

تبصره ۱ - شهرداری‌ها و شوراهای اسلامی شهر شرایطی فراهم نمایند تا با خرید باغات محدوده شهر، بوستانهای شهری در آنها احداث و در اختیار عموم قرار گیرد.

تبصره ۲ - شهرداری‌ها موظفند برای حفظ باغات بزرگ شهری حتی‌الامکان حمایت‌های لازم را از مالکان آنها به عمل آورند.

تبصره ۳ - شهرداری‌ها موظفند در شهرهایی که سرانه فضای سبز آنها کمتر از استاندارد است، برنامه پنج‌ساله ادواری برای حفظ و گسترش فضای سبز شهر را تهیه و به تصویب شورای اسلامی شهر برسانند.

۲۸ - آیین‌نامه اصلاحی آیین‌نامه اجرایی قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده (۵۶) قانون جنگلها و مراتع کشور (مصوب ۱۳۷۳/۷/۱۶ وزیر جهاد سازندگی)

ماده ۱ - تعاریف و اصطلاحاتی که در این آیین‌نامه به کار برده می‌شود از لحاظ اجرای قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگلها و مراتع کشور به شرح زیر می‌باشد:

۱ - زارعین صاحب اراضی نسقی

زارعین صاحب اراضی نسقی به افرادی اطلاق می‌گردد که براساس قوانین و مقررات اصلاحات اراضی نسقی زراعی به آنها واگذار گردیده و یا در آمارهای مربوط به عنوان زارع صاحب نسق زراعی قید شده است.

۲ - مالکین

به اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی اطلاق می‌شود که دارای اراضی زراعی یا مستحقات با سند مالکیت یا گواهی اداره ثبت مشعر بر مالکیت بوده و یا موافق احکام

قطعی صادره از محاکم قضایی مالکیت آنان در تاریخ تصویب قانون ملی شدن جنگل‌های کشور محقق شده باشد.

۳ - صاحبان باغات و تأسیسات

به افراد حقیقی و حقوقی اطلاع می‌گردد که بر حسب اسناد مذکور در بند ۲ مدعی مالکیت عرصه و اعیانی باغات و تأسیسات باشند.

۴ - باغ

طبق تعاریف مندرج در قانون اصلاحات ارضی و قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع کشور می‌باشد.

ماده ۲ - هیأت مندرج در قانون در اداره منابع طبیعی و یا واحد جایگزین در هر شهرستان تشکیل می‌شود و مسئولیت اداره جلسات هیئت به‌عهده رئیس اداره و منابع طبیعی شهرستان می‌باشد.

تبصره ۱ - دبیرخانه هیئت مذکور زیرنظر رئیس اداره منابع طبیعی شهرستان در اداره منابع طبیعی یا واحد جایگزین تشکیل می‌گردد کلیه امور دبیرخانه تحت‌نظر مسئول دبیرخانه انجام خواهد شد.

تبصره ۲ - به‌منظور پیگیری امور و هماهنگی دبیرخانه شهرستانها دبیرخانه‌ای زیرنظر مدیرکل منابع طبیعی استان تشکیل می‌گردد.

ماده ۳ - سازمان جنگلها و مراتع کشور موظف است هیئت مذکور در قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگلها و مراتع را ظرف حداکثر مدت ۳ ماه پس از تصویب و ابلاغ این آیین‌نامه در هر شهرستان تشکیل دهد.

تبصره ۱ - در اجرای قانون موضوع این آیین‌نامه وزارتخانه‌های دادگستری و کشاورزی حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه نمایندگان قانونی خود را (باتوجه به ماده واحده تعیین تکلیف اراضی اختلافی مصوب) ۱۳۶۸/۶/۲۲ به دبیرخانه هیئت در هر شهرستان معرفی می‌نمایند. اداره کل منابع طبیعی مکلف است مورد را پیگیری نماید.

تبصره ۲ - برحسب مورد دو نفر از اعضاء شورای اسلامی یا عشایری به معرفی دستگاه مربوطه شهرستان در هیئت شرکت می نمایند.

ماده ۴ - هر هیئت بعد از تشکیل در هر شهرستان موظف است با صدور یک نوبت آگهی موجودیت خود را با تعیین حوزه عمل و محل استقرار در روزنامه محلی و کثیرالانتشار و الصاق آگهی در معابر حوزه مورد عمل و ابلاغ به متصدیان مساجد محل اعلان نماید.

تبصره ۱ - معترض به تشخیص منابع ملی شده (یا قائم مقام قانونی وی) اعتراضیه خود را در فرمهای مخصوص تنظیم و همراه با مدارک و مستندات لازم به دبیرخانه هیئت مستقر در اداره منابع طبیعی مربوطه تسلیم و رسید دریافت می نماید (معترض موظف است نشانی دقیق جهت ابلاغ اوراق و دعوتنامه و سایر مکاتبات را در برگ اعتراضیه قید و در صورت تغییر نیز نشانی جدید خود را کتباً به دبیرخانه مذکور اطلاع دهد).

تبصره ۲ - سازمان جنگلها و مراتع کشور و ادارات کل منابع طبیعی نیز می توانند به منظور اعاده منابع طبیعی ناشی از نحوه اجرای قانون ملی شدن جنگلها و ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع و اصلاحات بعدی که به موجب آن منابع ملی و انفال در سهم اشخاص حقیقی و یا حقوقی قرار گرفته است اعتراض خود را به دبیرخانه هیئت جهت اقدامات لازم تسلیم نمایند.

تبصره ۳ - سازمان جنگلها و مراتع کشور دفتر ثبت اعتراضنامه و اوقات ثبت آراء و همچنین فرم اعتراضنامه و قبض رسید آن را به تعداد کافی تهیه نموده و از طریق ادارات منابع طبیعی در اختیار هیئتها قرار می دهد. قبض رسید اعتراضنامه سه نسخه ای است و شماره مسلسل دارد و شماره قبوض و تعداد آنها و نام اداره منابع طبیعی تحویل گیرنده در موقع تحویل در دفتر مخصوص ثبت می شود.

تبصره ۴ - اعتراضنامه تنظیمی از جانب معترض و مستندات ارائه شده حداکثر ظرف ده روز توسط مسئول دبیرخانه هیأت مورد بررسی قرار گرفته و در صورت تکمیل بودن

براساس تاریخ دریافت اعتراضنامه (بجز مواردی که به تشخیص مدیرکل منابع طبیعی استان باید با رعایت اولویت خارج از نوبت رسیدگی شود) با تعیین وقت رسیدگی در دستور کار هیئت قرار می‌گیرد.

تبصره ۵ - در صورتی که اعتراضنامه و یا مدارک ارائه شده دارای نواقصی باشند ظرف مدت مذکور در تبصره فوق اخطار رفع نقص ازسوی دبیرخانه به عنوان معترض با تعیین مهلت معقول جهت رفع نقص (بین ۵ تا ۱۰ روز) صادر می‌گردد در صورتی که معترض با تعیین مهلت معقول جهت رفع نقص (بین ۵ تا ۱۰ روز) صادر می‌گردد در صورتی که معترض ظرف مهلت مقرر نسبت به تکمیل مدارک و رفع نقص اقدام ننماید اعتراضنامه به همان نحو همراه با گزارش مسئول دبیرخانه جهت تصمیم‌گیری در دستور کار اهمیت قرار می‌گیرد.

تبصره ۶ - اعتراضات وارده در دفتر ثبت اعتراضنامه ثبت می‌شود این دفتر مجاد، نخ‌کشی و پلمپ و صفحات آن شماره شده و مجموع صفحات در صفحه اول و آخر با تمام حروف قید و توسط مسئول دبیرخانه هیئت یا نماینده وی امضاء و مهر می‌شود.

ماده ۵ - هیئت به اعتراضات واصله طبق ضوابط و مقررات مرتبط با موضوع ازجمله قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور و قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ و قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی و آیین‌نامه‌های مربوطه رسیدگی می‌نماید.

ماده ۶ - هیئت بدوآ با بررسی کلیه مدارک ارائه شده ازسوی معترض و در صورت لزوم یا اخذ سوابق و مدارک موجود در اداره منابع طبیعی و در صورت لزوم سوابق و مدارک ادارات کشاورزی، ثبت اسناد و سایر مراجع ذیربط و معاینه محل و عنداللزوم تحقیق از مطلعین محلی و ملاحظه نقشه‌های هوایی و زمینی به موضوع رسیدگی و گردش کار پرونده اجرایی و نظر کارشناسی را با مشخصات معترض و موارد اعتراض بدون اجمال و ابهام در مقدمه صورتجلسه نوشته و جهت صدور رأی در اختیار قاضی

عضو هیئت قرار می‌دهد به نحوی که گردش کار از رسیدگی مقدماتی و نظریه کارشناسی اعضاء در یک صورتجلسه مندرج و منعکس باشد.

ماده ۷ - قاضی عضو هیئت منحصراً ۱ با ملاحظه نظر به کارشناسی «هیئت رأی نهایی خود

را صادر می‌نماید. رأی قاضی لازم‌الاجرا است و از طریق دبیرخانه هیئت برای اجرا به مراجع ذیربط ارسال می‌گردد.

ماده ۸ - رأی قاضی عضو هیأت طبق مقررات قانون آیین دادرسی مدنی توسط مأمورین دادگستری و ضابطین قوه قضاییه (نیروهای انتظامی) و یا دبیرخانه هیئت به اشخاص ذینفع ابلاغ می‌گردد.

ماده ۹ - رأی قاضی طبق قانون تعیین موارد تجدیدنظر در احکام دادگاهها و تغییرات بعدی آن قابل اعتراض و تجدیدنظرخواهی است. درخواست تجدیدنظر منابع اجرای رأی قاضی نخواهد بود. ۲

ماده ۱۰ - پس از صدور و ابطال یا اصلاح اسناد مالکیت بر مبنای رأی صادره از طرف هیئت چنانچه اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی علیه یکدیگر مدعی داشتن حقی باشند مرجع رسیدگی به احقاق حق مراجع قضایی خواهند بود.

ماده ۱۱ - به منظور نظارت بر حسن اجرای قانون و این آیین‌نامه دبیرخانه مرکزی در سازمان جنگلها و مراتع کشور تشکیل خواهد شد. این دبیرخانه موظف است هر سه ماه یکبار گزارشات مربوط به چگونگی اجرای قانون و این آیین‌نامه را به معاون وزیر جهاد سازندگی و رئیس سازمان جنگلها و مراتع کشور ارائه نماید.

۱- واژه «منحصراً» در ماده ۷ به موجب دادنامه شماره ۲۳۶ مورخ ۱۳۸۱/۷/۷ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مندرج در روزنامه رسمی شماره ۱۶۸۱۹ مورخ ۱۳۸۱/۸/۲۲ ابطال گردید.

۲- ماده ۹ به موجب دادنامه شماره ۲۳۶ مورخ ۱۳۸۱/۷/۷ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مندرج در روزنامه رسمی شماره ۱۶۸۱۱ مورخ ۱۳۸۱/۸/۲۲ ابطال گردید.

تبصره شرح وظایف دبیرخانه مرکزی و نیز دبیرخانه‌های استان و شهرستان توسط سازمان جنگلها و مراتع کشور تدوین و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۲ - به‌منظور تأمین بخشی از هزینه‌های رسیدگی به اعتراضات به استناد ماده ۶ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور معادل ۵٪ ارزش معاملاتی (قیمت منطقه‌ای) اراضی اعتراض‌شده براساس محاسبه اداره منابع طبیعی توسط معترض یا معترضین به حساب بانکی که برحسب درخواست مسئول امور مالی اداره کل منابع طبیعی استان و از طریق عامل خزانه استان در یکی از شعب بانک‌های موجود در محل افتتاح می‌گردد واریز می‌شود.^۱

تبصره - پرونده‌هایی که تاکنون تشکیل ولی منتهی به رأی نشده است مشمول این ماده خواهند بود.

ماده ۱۳ - به هر یک از اعضاء و کارکنانی که علاوه بر وظایف خود در اجرای قانون این آیین‌نامه همکاری می‌نمایند متناسب با پیشرفت کار برطبق دستورالعمل رئیس سازمان جنگلها و مراتع حق حضور در جلسات و حق‌الزحمه مناسب پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۴ - اداره منابع طبیعی پس از کسر هزینه‌های موضوع ماده فوق باقیمانده وجوه دریافتی را حداکثر تا آخر هر ماه به حسابی که به درخواست سازمان جنگلها و مراتع در یکی از شعب بانک‌های تهران افتتاح می‌شود واریز می‌نماید.^۲

برداشت از حساب مذکور با امضاء رئیس سازمان جنگلها و مراتع کشور یا قائم‌مقام مجاز از طرف ایشان به اتفاق ذیحساب سازمان امکان‌پذیر می‌باشد.

وجوه حاصله به‌منظور تأمین هزینه‌های رسیدگی هیئت‌ها در سطح کشور هزینه خواهد شد.

۱- ماده ۱۲ به‌موجب دادنامه شماره ۲۱ الی ۲۴ مورخ ۱۳۷۳/۲/۱۷ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری ابطال گردید.

۲- ماده ۱۴ به‌موجب دادنامه شماره ۲۳۶ مورخ ۱۳۸۱/۷/۷ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مندرج در روزنامه رسمی شماره ۱۶۸۱۱ مورخ ۱۳۸۱/۸/۲۲ ابطال گردید.

ماده ۱۵ - ادارات ثبت اسناد و املاک در اجرای قانون، همکاری‌های لازم را با هیأت مندرج در قانون به عمل آورده و به استعلامات آنان در اسرع وقت پاسخ خواهند داد و پس از اعلام رأی نهایی حسب تقاضای ادارات ذیربط نسبت به اصلاح یا ابطال و یا صدور اسناد جدید اقدام می‌نمایند.

ماده ۱۶ - پس از تشکیل هر هیئت مسئول دبیرخانه به استناد تبصره ۲ ماده واحد قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی مراتب را به دیوان عدالت اداری اعلام و خواسته می‌شود که کل پرونده‌های مطروحه در دیوان را که در مورد اختلاف مذکور در قانون تشکیل گردیده به دبیرخانه آن شهرستان ارسال نماید.

ماده ۱۷ - مأمورین و کسانی که مأمور اجرای مقررات قانون موضوع این آیین‌نامه می‌باشند هرگاه در اجرای مقررات قانون مرتکب جرم یا تخلفات اداری شوند به حداکثر مجازاتی که برای آن جرم در قوانین مقرر است محکوم خواهند شد.^۱

ماده ۱۸ - وزارت جهاد سازندگی بنا به پیشنهاد سازمان جنگل‌ها و مراتع اعتبارات و امکانات لازم را جهت اجرای این قانون پیش‌بینی و هر ساله برای منظورکردن در بودجه کل کشور به دولت ارایه می‌نماید.

ماده ۱۹ - کلیه هزینه‌های تهیه نقشه و نقل و انتقالات اسناد و عملیات ثبتی و آگهی‌های مربوط به رسیدگی به اعتراضات در اجرای قانون و آیین‌نامه مزبور به عهده ذینفع می‌باشد.

تبصره - سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور به استناد تبصره ۲ ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی و ماده ۲۹ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور بجز حقوقی که به سردفتران اسناد رسمی تعلق می‌گیرد از پرداخت کلیه هزینه‌های ثبتی معاف می‌باشد.

۱- ماده ۱۹ و ۱۷ به موجب دادنامه شماره ۲۳۶ مورخ ۱۳۸۱/۷/۷ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مندرج در روزنامه رسمی شماره ۱۶۸۱۱ مورخ ۱۳۸۱/۸/۲۲ ابطال گردید.

ماده ۲۰ - دبیرخانه موضوع تبصره ذیل ماده ۲ آیین نامه اجرایی قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع ماده ۵۶ مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۲۴ وزارت کشاورزی از تاریخ تصویب و ابلاغ قانون حفظ و حمایت از ذخایر جنگلی منحل و ادارات کشاورزی از تاریخ تصویب و ابلاغ قانون حفظ و حمایت از ذخایر جنگلی منحل و ادارات کشاورزی شهرستانها یا واحدهای جایگزین آنها مکلفند کلیه پرونده های موجود را حداکثر ظرف مدت یک ماه به دبیرخانه موضوع این آیین نامه تحویل نمایند. و هیئت ها موظفند بدون طی مراحل اداری مجدد به این پرونده ها رسیدگی نمایند. بدین ترتیب معترضین نیازی به تسلیم اعتراض مجدد به هیئت موضوع این آیین نامه ندارند.

تبصره رعایت مفاد تبصره ۴ ماده ۴ در این ماده نیز الزامی می باشد.

ماده ۲۱ - سازمان های جهاد سازندگی و ادارات کل منابع طبیعی موظفند به محض اطلاع از تصرف غیرمجاز و تجاوز به منابع طبیعی کشور، به وسیله مأمورین انتظامی محل، رفع تجاوز نمایند.

ماده ۲۲ - اصلاحات لازم در این آیین نامه توسط سازمان جنگل ها و مراتع کشور پیشنهاد و پس از تصویب وزارت جهاد سازندگی جهت اجراء ابلاغ می گردد.

ماده ۲۳ - این آیین نامه اصلاحی در ۲۳ ماده و ۱۴ تبصره در تاریخ ۱۳۷۳/۷/۱۶ به تصویب وزارت جهاد سازندگی رسیده که جایگزین مصوبه مورخ ۱۳۷۰/۱۰/۲۰ این وزارت می گردد و از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا است. ضمناً آیین نامه اجرایی قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگل ها و مراتع مصوب ۱۳۶۷/۱۰/۲۴ وزارت جهاد کشاورزی و اصلاحات بعدی آن لم یکن اعلام می گردد.

۲۹ - اصلاح آیین نامه اجرایی قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع «حق الکشف»

(مصوبه ۱۳۷۲/۳/۱۸)

آیین نامه اجرایی قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع موضوع تصویب نامه شماره ۴۸۸۳۶ مورخ ۱۳۴۶/۱۲/۶ به ترتیب زیر اصلاح می شود :

۱ - ماده (۲) و تبصره‌های آن به شرح زیر تغییر می‌یابند :

ماده ۲ - بیست درصد از درآمد حاصل از دریافت جرائم و فروش مواد بازداشتی موضوع ماده (۲۸) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع که باتوجه به قوانین مربوط به قاچاق وصول می‌شود به نسبت‌های مندرج در زیر تقسیم می‌شود :

۱ - مأمورین کاشف سازمان ۴۵ درصد.

۲ - مأمورین انتظامی و مأمورین محیط زیست ۳۰ درصد.

۳ - مخبرین ۲۵ درصد.

تبصره ۱ - مخبر کسی است که وقوع جرم قاچاق را به مأموران وزارت جهاد سازندگی سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور اطلاع دهد. در صورتی که مخبر بخواهد نام او محفوظ بماند یا به نظر مأموران وزارت جهاد سازندگی و سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور افشای نام مخبر مصلحت نباشد نام او با ذکر مطلب در صورت‌مجلس محفوظ خواهد ماند.

تبصره ۲ - در صورتی که کسی به دو عنوان، ذی‌سهم باشد فقط حق دریافت سهم زیادت را خواهد داشت.

تبصره ۳ - در صورتی تعدد مأمورین کاشف، مأمورین انتظامی و مخبرین، سهم مقرر بین آنان به تساوی تقسیم خواهد شد.

تبصره ۴ - سهمیه‌های مقرر در این در صورتی پرداخت خواهد شد که پرونده‌های امر منتهی به صدور کیفر خواست شده باشد.

۲ - ماده (۱) ۲ و تبصره آن به شرح زیر تغییر می‌یابد :

ماده ۱۲ - حداکثر مصرف شخصی چوب و هیزم و زغال مقرر در قسمت آخر ماده (۴۸) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع برای هر خانوار روستایی مجاور شهر در هر سال به قرار زیر تعیین می‌شود :

۱ - چوب یک متر مکعب

۲ - هیزم سی‌استر

۳ - زغال یکصد کیلوگرم

تبصره - در صورتی که مصرف‌کنندگان نیز به میزان بیشتری از حداکثر معین شده در این ماده را پیدا کنند باید از نزدیکترین واحد تابع سازمان جنگل‌ها و مراتع به محل اقامت خود گواهی لازم را اخذ نمایند.

۳۰ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۱) قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور»

(مصوب ۱۳۷۲/۳/۱۸ و اصلاحیه ۱۳۷۳/۱۰/۵)

ماده ۱ - گونه‌ها و مناطق استقرار ذخایر جنگلی موضوع ماده (۱) قانون اعم از گونه‌های اصلی و گونه‌های پرستار و همراه از طریق سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور مشخص شده، به‌منظور فوق آگهی خواهد شد.

ماده ۲ - نیروهای انتظامی و مأمورین سازمان محیط زیست و سایر مراجع مکلفند همکاری لازم را جهت حفظ ذخایر مذکور با سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور معمول دارند و مأمورین انتظامی موظفند به محض اطلاع از قطع غیرمجاز ذخایر جنگلی و وقوع جرم مشهود نسبت به جلوگیری از فرار متهم و امحاء آثار جرم اقدام کنند یا در صورت مشاهده مقطوعات و مواد مستحصله از آنها مراتب را صورت‌مجلس نموده، ضمن ضبط مقطوعات و مواد مستحصله، متخلف را به مراجع قضایی معرفی کنند و نزدیکترین واحد اداره منابع طبیعی را جهت تحویل‌گرفتن مواد و تعقیب پرونده مطلع نمایند.

ماده ۳ - معادل (۳٪) سی درصد از درآمد موضوع تبصره (۴) ماده یک قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور که باتوجه به قوانین مربوط به قاجاق وصول می‌شود به نسبت‌های مندرج در زیر تقسیم می‌شود:

۱ - مأمورین کاشف سازمان ۴۵ درصد

۲ - مأمورین انتظامی ۳۰ درصد

۳ - مخبرین از جمله مأمورین محیط زیست که موارد تخلف را خبر می‌دهند ۲۵ درصد.

تبصره ۱ - مخبر کسی است که وقوع جرم را به مأموران وزارت جهاد سازندگی سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور اطلاع دهد. در صورتی که مخبر نخواهد نام او محفوظ بماند یا به‌نظر مأموران جهاد سازندگی و سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور افشای نام مخبر مصلحت نباشد نام او یا ذکر مطلب در صورت‌مجلس محفوظ خواهد ماند.

تبصره ۲ - در صورتی که کسی به دو عنوان ذی‌سهم باشد فقط حق دریافت سهم زیادت‌تر را خواهد داشت.

تبصره ۳ - در صورت تعدد مأمورین کاشف، مأمورین انتظامی و مخبرین، سهم مقرر بین آنان به تساوی تقسیم خواهد شد.

تبصره ۴ - سهمیه‌های مقرر در این ماده در صورتی پرداخت خواهد شد که پرونده‌های امر منتهی به صدور کیفر خواست شده باشد.

تبصره ۵ - سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور مکلف است هرساله میزان درآمد موضوع تبصره (۴) ماده (۱) قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور را طبق اعلامیه خزانه‌داری کل جهت پیشنهاد در لایحه بودجه به سازمان برنامه و بودجه اعلام نماید.

ماده ۴ - سازمان برنامه و بودجه مکلف است اعتبار مربوط به اجرای این ماده قانون را حسب پیشنهاد وزارت جهادسازندگی هرساله در بودجه عمومی کشور تأمین و منظور نماید.

۳۱ - مصوبه هیأت وزیران راجع به «برنامه جامع صیانت از جنگل‌های شمال کشور (حفظ، نگهداری و توسعه جنگل‌های شمال)

(شماره ۱۶۲۷۶/ت ۲۶۲۳۹ هـ مورخ ۱۳۸۲/۶/۲۴)

فصل اول - طبقه‌بندی وظایف در سطوح مختلف مدیریت جنگل‌های شمال کشور

ماده ۱ - قلمرو وظایف و نمودار کلی سطوح مختلف (سیاستگذاری های کلان، هماهنگی، نظارت و اجرای عملیات) مدیریت جنگل های شمال کشور، به شرح جدول زیر تعیین می شود :

فصل دوم - سیاست ها و اقدامات اجرایی برای حفاظت از جنگل های شمال کشور :

ماده ۲ - وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) مکلف است در جهت تسریع در شناسایی و تعیین محدوده های اراضی منابع ملی و تفکیک مستثنیات قانونی مردم طی برنامه ضربتی دوساله در استان های شمالی کشور تمامی عرصه های منابع ملی را تعیین تکلیف نموده و سند آن را به نام دولت اخذ نماید. سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور نیز موظف است اعتبار مورد نیاز را پس از بررسی های کارشناسی، در قالب بودجه سالانه برای دستگاه های اجرایی ذیربط پیش بینی نماید.

ماده ۳ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است با هماهنگی و همکاری سازمان حفاظت محیط زیست، حداکثر ظرف شش ماه پس از ابلاغ این تصویب نامه، پیشنهاد های خود را به منظور اصلاح قوانین و مقررات در زمینه حفاظت و بهره برداری از جنگل های شمال کشور، برای سیر مراحل قانونی به هیئت دولت ارایه نماید.

ماده ۴ - رئیس قوه قضاییه می تواند برای رسیدگی به پرونده معترضین و بهره برداران غیرقانونی از جنگل نسبت به ایجاد دادگاه های ویژه اتخاذ تصمیم نماید.

ماده ۵ - به منظور افزایش امکان استفاده از تجهیزات حفاظتی و روش های نوین حفاظت از جنگل های شمال کشور، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست حسب مورد مکلفند، با همکاری و هماهنگی وزارت کشور (نیروی انتظامی) و بسیج با استفاده از امکانات و تجهیزات آن و نیز بکارگیری مشارکتهای مردمی، نسبت به تکمیل پوشش شبکه رادیویی (بی سیم) در سطح جنگل های شمال، تشکیل یگان حفاظت، تحت پوشش حفاظتی قراردادن گلوگاه های جاده های اصلی و، احداث کمربند های حفاظتی اقدام نمایند. امکانات و اعتبارات مورد نیاز پس از ارایه طرح های

لازم و بررسی‌های کارشناسی توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تأمین خواهد شد.

ماده ۶ - کاهش و توقف عوامل مهم تخریب جنگل‌های شمال کشور به شیوه‌های زیر الزامی است :

۱ - خروج دام و جنگل‌نشینان از جنگل‌های شمال :

وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) مکلف است در یک برنامه زمانی و به صورت فوق‌العاده، نسبت به خارج‌سازی دام‌های باقیمانده در سطح جنگل‌های شمال (تعداد ۳/۷ میلیون واحد دامی) و حدود ۱۰۵۶۵ واحد خانوار جنگل‌نشین (آبادی‌های زیر ۲۰ خانوار) طی یک برنامه زمان‌بندی حداکثر شش ساله از عرصه‌های جنگلی شمال کشور اقدام نماید. برای دستیابی به اهداف مذکور لازم است وزارت یادشده ضمن بازنگری در روش‌های اجرایی کنونی نسبت به دستیابی راهکارهای مناسب و جدید از طریق مبادله نظرات و تجارب بین صاحب‌نظران و کارشناسان سایر بخش‌ها، نیز اقدام نماید.

به منظور تسریع در اجرای عملیات و رفع موانع و مشکلات احتمالی و ضرورت هماهنگی دستگاه‌های مختلف اجرایی، استانداران استان‌های شمالی کشور موظف به انجام تمهیدات لازم می‌باشند.

۲ - کاهش تدریجی بهره‌برداری‌های مجاز در حد توان اکولوژیکی جنگل‌های طبیعی از طریق ارایه برنامه جایگزینی مصارف چوب، تسهیل واردات چوب و سایر مکانیزم‌های اقتصادی مبتنی بر سازوکار بازار، همچنین تشدید مبارزه با قاچاق چوب و کنترل مبادی جاده‌های جنگلی.

۳ - حذف فعالیت‌های عمرانی ناسازگار و مخرب جنگل‌های کشور :

الف - اکتشاف و بهره‌برداری جدید از معادن طبقه (۱) ماده (۳) قانون معادن کشور - مصوب ۱۳۷۷ - و معادن ذغال‌سنگ و سنگ‌های زیتنی در محدوده جنگل‌های شمال کشور با سطح تخریب بیش از چهار هکتار، منوط به تصویب شورای عالی حفاظت

محیط زیست خواهد بود. اکتشاف و بهره‌برداری جدید از معادن یادشده با سطح تخریب کمتر از چهار هکتار منوط به موافقت اداره کل حفاظت محیط زیست استان است.

ب - تخصیص اعتبار اجرای طرح‌های عمرانی ملی جدید، ساخت‌وساز و توسعه کالبدی که منجر به تغییر کاربری جنگل و کاهش سطح آن می‌شود، منوط به انجام مطالعات زیست‌محیطی و تأیید سازمان حفاظت محیط زیست خواهد بود و اجرای طرح‌های عمرانی استانی مشروط به اخذ مجوز از اداره کل حفاظت محیط زیست استان است. در موارد اختلاف موضوع در شورایی عالی حفاظت محیط زیست مطرح خواهد شد.

ماده ۷ - به‌منظور کاهش فشار جنگل‌نشینان و روستاهای حاشیه جنگل بر منابع جنگلی و جایگزینی سوخت‌های فسیلی به‌جای هیزم، شرکت ملی نفت ایران موظف است با همکاری وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) نسبت به استقرار واحدهای توزیع نفت و گاز و دسترسی آسان ساکنان روستاهای بالای بیست خانوار به سوخت‌های فسیلی به قیمت‌های متناسب با شهرها، حداکثر ظرف (۴) سال اقدام نماید.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز موظف است از طریق نظام بانکی کشور، تسهیلات لازم را برای احداث نانوایی‌های با سوخت فسیلی، شعبه‌های فروش نفت در روستاهای بالای بیست خانوار حاشیه جنگل و داخل آن برقرار سازد. تسهیلات مذکور با یارانه هفتاد درصد (۷۰٪) به سود و کارمزد از محل برنامه کمک‌های فنی و اعتباری وزارت جهاد کشاورزی تأمین و پرداخت خواهد شد.

ماده ۸ - باتوجه به محدودیت بالقوه منابع جنگلی و با هدف کاهش میزان برداشت چوب از جنگل‌های شمال و کاهش میزان قاچاق چوب، وزارت بازرگانی موظف است با همکاری وزارتخانه‌های صنایع و معادن، جهاد کشاورزی و سازمان‌های تابعه (ازجمله

سازمان حفظ نباتات) نسبت به رفع موانع وارداتی انواع چوب آلات خام به کشور اقدام نماید.

ماده ۹ - از تاریخ ابلاغ این تصویب‌نامه، صدور هرگونه مجوز احداث کارگاههای صنایع چوب و سلولزی که از منابع جنگلی شمال کشور استفاده می‌کنند در چارچوب مقررات سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری امکان‌پذیر خواهد بود. سازمان‌های یادشده مکلفند مقررات مربوط را حداکثر ظرف دو ماه اعلام نمایند.

ماده ۱۰ - به‌منظور جبران خسارات وارده به مجریان طرح‌های جنگلداری و صاحبان معادن که در اثر اعمال این تصویب‌نامه دچار زیان و ضرر می‌شوند، دستگاههای اجرایی ذیربط نوع و میزان خسارات وارده را به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اعلام می‌نمایند تا پس از انجام بررسی‌های کارشناسی لازم، راهکارهای مناسب جبران خسارات در شورای اقتصاد مطرح گردد.

ماده ۱۱ - با هدف حفاظت از ذخایر ژنتیکی گونه‌های گیاهی و جانوری جنگل‌های شمال کشور، ضروری است امکانات لازم به‌منظور تجهیز، تکمیل و توسعه مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور حسب مورد در استان‌های شمالی کشور از طریق مراجع ذیربط پیش‌بینی شود.

فصل سوم - راهکارهای اجرایی برای احیا و توسعه پوشش گیاهی :

ماده ۱۲ - به‌منظور بازسازی و احیای پوشش‌های جنگلی مناطقی که در اثر عوامل تخریب و یا برداشت‌های غیراصولی به جنگل‌های مخروبه تبدیل شده‌اند، وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) مکلف است طی حداکثر شش ماه پس از ابلاغ این تصویب‌نامه، مناطق یادشده را شناسایی و با استفاده از مشارکت مردم و امکانات نیروهای بسیج سازندگی، حداکثر طی دو برنامه پنج ساله تحت عملیات جنگلکاری و احیا قرار دهد.

ماده ۱۳ - جهت توسعه جنگل و زراعت چوب، وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) مکلف است از طریق اجرای سیاست‌های تشویقی و جلب مشارکت مردم نسبت به توسعه سطح جنگل‌ها و برقراری تعادل اکولوژیک در مناطق مستعد از طریق زیر اقدام نماید :

۱ - جنگلکاری در اراضی بالادست و مناطقی که در گذشته جنگل بوده ولی اکنون به دلایل مختلف تغییر کاربری یافته و تخریب شده‌اند.

۲ - بکارگیری نتایج حاصل از تحقیقات کاربردی بروی گونه‌های سریع‌الرشد سازگار با شرایط اکولوژیک مناطق مختلف شمال کشور نظیر گونه‌های صنوبر، پالونیا، اکالپتوس.

۳ - فراهم‌آوردن زمینه اجرای پروژه زراعت چوب در مناطق مستعد خارج از جنگل، از طریق جلب مشارکت بخش غیردولتی (به‌ویژه صاحبان صنایع).

۴ - اجرای پروژه‌های توسعه درختکاری و جنگل‌زراعی در اراضی شیب‌دار مستعد

فصل چهارم - استفاده بهینه از منابع موجود و اصلاح روش‌های فنی و اجرایی :

ماده ۱۴ - باتوجه به نقش جنگل‌های شمال در حفاظت آب و خاک، تنوع زیستی و لزوم توجه جدی به این منابع در برنامه‌ریزی‌های توسعه منطقه‌ای، لازم است طرح آمایش سرزمین برای استانهای شمالی کشور، با تأکید بر اولویت حفاظت و توسعه جنگل‌ها به اجرا درآید. بدین‌منظور سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و دستگاههای اجرایی و تحقیقاتی ذیربط، حداکثر ظرف مدت سه سال نسبت به تهیه طرح تفصیلی آمایشی حوزه‌های آبریز (آبخیز) شمال کشور اقدام نماید.

ماده ۱۵ - به‌منظور حفاظت کمی و کیفی جنگل‌های شمال کشور و توجه به حفظ و ارتقای تنوع زیستی و کارکردهای زیست‌محیطی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (واحد امور فنی و تدوین ضوابط و معیارها) موظف است کمیته‌ای با همکاری نمایندگان سازمان‌ها و مراجع زیر تشکیل داده و حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از

ابلاغ این تصویب‌نامه، نسبت به بازنگری شرح خدمات تهیه طرح‌های جنگلداری، اقدام نماید.

۱ - سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور.

۲ - سازمان حفاظت محیط زیست.

۳ - دو نماینده از دانشکده‌های منابع طبیعی و محیط زیست دانشگاه تهران.

۴ - مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور.

ماده ۱۶ - در بازنگری و تدوین شرح خدمات تهیه و اجرای طرح‌های جنگلداری رعایت اصل «مدیریت پایدار منابع جنگلی» با تکیه بر معیارهای زیر الزامی است.

۱ - حفظ و توسعه مناسب کارکردهای حفاظتی - حمایتی اکوسیستم‌های جنگلی

۲ - حفظ و توسعه مناسب تنوع زیستی در اکوسیستم‌های جنگلی

۳ - حفظ سلامت و قدرت رشد اکوسیستم‌های جنگلی با تأکید بر شناخت و رعایت ارتباط تنگاتنگ و متعامل مجموعه عامل اکولوژیک رویشگاه.

۴ - توجه به شرایط اقتصادی - اجتماعی حاکم بر جنگل‌های شمال کشور و رعایت اصل برنامه‌ریزی و مدیریت مشارکتی جنگل‌نشینان در اجرای طرح‌های جنگلداری.

۵ - استفاده از تمامی استعدادهای حوزه‌های آبخیز جنگلی با هدف کاهش برداشت‌های مجاز فعلی و غیرمجاز از جنگل‌های شمال و ایجاد اشتغال سازگار با طبیعت نظیر برنامه‌ریزی بر روی فعالیتهای اکوتوریسم، پرورش آبزیان، صنایع جانبی چوبی.

تبصره - ادامه فعالیتهای معدنی موجود در جنگل‌های شمال کشور تا پایان دوره اعتبار پروانه بهره‌برداری همچنان بلامانع است.

فصل پنجم - پایش و ارزیابی اقدامات اجرایی در جنگل‌های شمال کشور :

ماده ۱۷ - در اجرای بهینه‌سازی وظایف سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان

جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور، رعایت موارد زیر الزامی است :

۱ - سازمان حفاظت محیط زیست استانداردهای زیست محیطی لازم در زمینه طرح های حفظ، احیا، توسعه و بهره برداری از منابع طبیعی را تهیه و برای تصویب به شورای عالی حفاظت محیط زیست ارایه نماید.

۲ - سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور طرح های حفظ، احیا، توسعه و بهره برداری از منابع طبیعی را در چارچوب استانداردهای زیست محیطی مصوب شورای عالی حفاظت محیط زیست تهیه و پس از تصویب در مراجع قانونی، به اجرا می گذارد.

۳ - نظارت و ارزیابی طرح های اجرا شده به منظور رعایت استانداردهای زیست محیطی (موضوع جزء ۱ این ماده) برعهده سازمان حفاظت محیط زیست خواهد بود.

ماده ۱۸ - به منظور آگاهی از روند تغییر کمی و کیفی جنگل های شمال کشور و شناسایی تأثیرات اقدامات اجرایی انجام شده بر وضعیت جنگل ها و محیط زیست و تعیین سیاست های آتی در جهت نیل به مدیریت پایدار جنگل، اجرای عملیات اجرایی زیر الزامی است :

۱ - اجرای پروژه پایش کمی و کیفی جنگل های شمال کشور :

وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور) موظف است در مقاطع زمانی پنج ساله اقدام به تهیه و تولید نقشه های بزرگ مقیاس (۱:۲۵۰۰۰) جنگل های شمال کشور با استفاده از عکس های هوایی و یا اطلاعات ماهواره ای نموده و تغییرات حادث شده را در مقاطع فوق به صورت نقشه و آمار از سطح و تراکم جنگلی را اعم از میزان موجود سرپا - تراکم تاج پوشش - تیپ - وضعیت زادآوری - آمیختگی توده ها و تنوع زیستی با آماربرداری زمینی و انتخاب مناطق نمونه یا ایستگاه های ارزیابی برپایه ملاحظات اکولوژیکی اعم از عوامل زیستی و فیزیکی، بررسی نموده و نتایج را به صورت آمار مقطعی و مقایسه ای ارایه نماید در این راستا بررسی و تعیین وضعیت اقتصادی و اجتماعی و تغییرات آن به خصوص آمار جمعیت و

دام در مقاطع زمانی پنج و ده ساله با استفاده از بررسی‌های مرکز آمار ایران ضروری خواهد بود.

۲ - ایجاد بانک اطلاعات جنگل :

وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور) موظف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذیربط ظرف دو سال نسبت به ایجاد پایگاه اطلاعات مکانیزه جنگل‌های شمال کشور که حاوی تمامی اطلاعات مکانی و توصیفی از وضعیت فعلی جنگل‌ها باشد، اقدام نموده و در مقاطع زمانی مورد اشاره در بند (۱) این ماده و نیز پس از هر تجدیدنظر در طرح‌های اجرایی، نسبت به بهنگام‌سازی اطلاعات ذخیره‌شده در پایگاه مذکور اقدام نماید. سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور موظف است داده‌ها و اطلاعات جمع‌آوری‌شده را طبق تقاضا در اختیار دستگاه‌های اجرایی ذیربط قرار دهد.

۳۲ - مصوبه هیأت وزیران راجع به سیاست‌های دولت در مورد صیانت از جنگل‌های شمال کشور

(شماره ۲۰۱۴۷/ت ۲۴۱۲۰ هـ مورخ ۱۳۸۰/۵/۱)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۴/۲۴ به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود :

سیاست‌های دولت در مورد صیانت از جنگل‌های شمال کشور به شرح زیر تعیین می‌شود :

۱ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است ظرف ۲ ماه برنامه جامع حفظ و نگهداری و توسعه جنگل‌های شمال کشور را با همکاری وزارت جهاد کشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به هیأت دولت تقدیم نماید.

۲ - از هرگونه بهره‌برداری غیراستاندارد و غیرعلمی از جنگل‌های طبیعی شمال کشور که به تخریب منابع جنگلی منجر گردد جلوگیری و قوانین و مقرراتی که با سیاست‌های موضوع این تصویب‌نامه مغایر باشند بازنگری شود.

- ۳ - صدور کلیه مجوزهایی که به هر ترتیب به کاهش مساحت جنگل‌های یادشده منجر می‌شود ازسوی تمام دستگاهها متوقف و ممنوع شود.
- ۴ - هرگونه بهره‌برداری مجاز که به جنگل و منابع جنگلی آسیب وارد می‌کند طبق برنامه زمان‌بندی شده و با تأمین اعتبارات و قوانین لازم متوقف شود.
- ۵ - بهره‌برداری از جنگل که با هدف حفظ جنگل انجام می‌شود با رعایت ملاحظات لازم و علمی و حفاظت کامل از جنگل از شمول این سیاست‌ها مستثنا می‌شود.
- ۶ - چنانچه در اثر اجرای سیاست‌های موضوع این مصوبه به صنایع جنبی و تجارت مربوط به چوب خساراتی وارد شود از سوی دولت جبران گردد.
- ۷ - تولید چوب صنعتی به‌عنوان یک طرح با دو منظور تأمین چوب موردنیاز صنایع و همچنین ایجاد اشتغال در پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور منظور شود.
- ۸ - تسهیلات، اعتبارات و مقررات لازم برای توسعه جنگل‌های مصنوعی متناسب با ظرفیت اجرایی دولتی و خصوصی، موردنظر قرار گیرد.
- ۹ - درخصوص واردات چوب در شرایطی که بهره‌برداری از جنگل منع می‌شود پیش‌بینی‌های لازم برای کنترل قیمت مصرف‌کننده و تولیدکننده داخلی صورت پذیرد.
- ۳۳ - آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها (مصوبه شماره ۵۹۸۷۹/ت/۳۷۱۱۰ هـ مورخ ۸۶/۴/۱۹ هیأت وزیران)
- ماده ۱ - در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مربوط به‌کار می‌رود:
- الف - قانون: قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها - مصوب ۱۳۷۴ - و اصلاحیه آن - مصوب ۱۳۸۵ - که از این پس در این آیین‌نامه به اختصار قانون نامیده می‌شود.
- ب - محدوده شهر، حریم شهر: محدوده شهرک و محدوده روستا: محدوده‌ای که براساس «قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها - مصوب ۱۳۸۴» به تصویب مراجع قانونی ذیربط رسیده یا خواهد رسید.

پ - طرح هادی روستا: طرحی که ضمن ساماندهی و اصلاح بافت موجود میزان و مکان گسترش آبی و نحوه نیازمندی‌های عمومی روستایی را حسب مورد در قالب مصوبات طرح‌های ساماندهی فضا و سکونتگاه‌های روستایی یا طرح‌های جامع ناحیه‌ای تعیین می‌نماید.

ث - اراضی زراعی و باغها: اراضی تحت کشت، آیش و باغات شامل آبی، دیم اعم از دایر و بایر که سابقه بهره‌برداری داشته باشد و اراضی تحت فعالیت‌های موضوع تبصره (۴) الحاقی که در حکم اراضی زراعی و باغها محسوب می‌شود.

ث - کمیسیون کمیسیون تبصره (۱) ماده (۱) قانون می‌باشد.

ج - کمیسیون تقویم: کمیسیون تبصره (۳) الحاقی ماده (۲) قانون می‌باشد.

چ - تفکیک در مقررات ثبتی نیز عبارت است از تقسیم مال غیرمنقول به قطعات کوچکتر.

ح - افراز: در اصطلاح قضایی و ثبتی عبارت است از جداکردن سهم مشاع شریک یا شرکاء و یا تقسیم مال غیرمنقول مشاع بین شرکاء به نسبت سهم آنان.

خ - تقسیم: اعم است از تفکیک و افراز و غیر آن.

د - تغییر کاربری: هرگونه اقدام که مانع از بهره‌برداری و استمرار کشاورزی اراضی زراعی و باغها در قالب ایجاد بنا، برداشتن یا افزایش شن و ماسه و سایر اقداماتی که بنا به تشخیص وزارت جهاد کشاورزی تغییر کاربری محسوب شود.

ذ - مالک یا صاحب زمین: شخص یا اشخاص حقیقی یا حقوقی که بر اراضی زراعی یا باغی با ارایه سند مالکیت یا گواهی اداره ثبت مشعر بر مالکیت بوده و یا موافق احکام قطعیت یافته صادره از محاکم قضایی مالکیت آنان محقق شده باشد و چنانچه اراضی مذکور در مناطق مشمول اعلان ثبت عمومی و اجباری نباشد و از قدیم‌الایام ازسوی اشخاص به‌عنوان مالک مورد بهره‌برداری واقع و شورای اسلامی محل تصرف مالکانه (قاعده ید) متقاضی را تأیید نماید و مستثنی‌بودن اراضی موردنظر از انواع اراضی ملی و دولتی به تأیید مراجع ذیصلاح رسیده باشد، مالک تلقی می‌شود.

ر - طرح‌های تملک و دارایی‌های سرمایه‌ای مصوب مجلس شورای اسلامی (ملی - استانی) طرح‌هایی که دارای موافقتنامه مبادله‌شده بین دستگاه اجرایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و یا استان (بنا به مورد) باشد.

ز - طرح‌های خدمات عمومی موضوع ماده ۲ قانون: طرح‌های گردشگری مجتمع‌های خدماتی بین‌راهی و طرح‌هایی که مورد نیاز مردم می‌باشد عموم مردم بتوانند از آن بهره‌مند شوند. ۱

تبصره - مصادیق موضوع بند یادشده به شرح پیوست که به مهر «پیوست تصویب‌نامه هیئت وزیران» تأیید شده است تعیین می‌شود. وزارت جهاد کشاورزی موظف است پیشنهاد اصلاح یا تکمیل مصادیق مزبور را حسب مورد در مقاطع زمانی یک‌ساله به هیئت وزیران ارایه نماید. متقاضیان مصادیق بند یادشده باید در احداث تأسیسات مربوطه موارد زیر را به ترتیب اولویت رعایت نمایند.

۱ - اخذ موافقت اصولی یا جواز تأسیس از دستگاه ذی‌ربط.

۲ - اخذ مجوز ضرورت تغییر کاربری از کمیسیون تبصره (۱) ماده (۱) قانون اصلاح قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها.

۳ - تعیین کاربری در کارگروه معماری و شهرسازی استان‌ها در حریم شهرها و خارج از آن توسط کمیسیون ماده (۱۳) آیین‌نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده و حریم شهرها.

۴ - اخذ پروانه ساختمان از شهرداری‌ها در حریم شهرها و مراجع موضوع ماده (۶) آیین‌نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده و حریم شهرها. ۲

۱- اصلاحیه شماره ۱۵۶۹۸۵/ت/۳۸۷۹۷ هـ مورخ ۱۳۸۶/۹/۲۷ هیأت وزیران.

۲- اصلاحیه شماره ۷۴۵۷۹/ت/۳۹۱۱۶ ک مورخ ۱۳۸۷/۵/۱۳ هیأت وزیران.

ص - اراضی داخل محدوده روستاهای دارای طرح هادی مصوب محدوده شامل بافت موجود روستا و گسترش آتی آن در دوره طرح هادی روستا می‌باشد.

ماده ۲ - دبیرخانه کمیسیون در سازمان جهاد کشاورزی استان مستقر بوده و مدیر امور اراضی، دبیر کمیسیون می‌باشد.

تبصره - نماینده دستگاه اجرایی ذیربط جهت شرکت در جلسه کمیسیون بدون داشتن حق رأی ازسوی دبیر دعوت خواهد شد.

ماده ۳ - درخواست اشخاص حقیقی و حقوقی برای تغییر کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها همراه مدارک ثابت‌کننده و قانونی مالکیت، جواز تأسیس یا موافقت اصولی طرح موردنظر، نقشه عرصه مورد اجرای طرح، نظریه اداره کل حفاظت محیط زیست استان و حسب مورد پاسخ استعلام دستگاههای ذیربط در چارچوب ماده (۷) قانون، تحویل دبیرخانه می‌گردد.

تبصره ۱ - درخواست دستگاههای مجری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (طرح‌های ملی استانی) و طرح‌های خدمات عمومی موردنیاز مردم و گردشگری با ارایه مصوبه مرجع قانونی ذیربط و دو نسخه کروکی محل و نقشه عرصه در مقیاس ۱/۵۰۰ مورد اجرای طرح به‌صورت خارج از نوبت در کمیسیون مطرح خواهد شد.

تبصره ۲ - نحوه و چگونگی دریافت تقاضا تشکیل و تکمیل پرونده اعم از استعلام‌های موردنیاز، بررسی کارشناسی اولیه، مطرح‌نمودن درخواست‌ها در کمیسیون، نگهداری سوابق و مصوبات و ابلاغ تصمیمات کمیسیون و کمیسیون تقویم به متقاضی براساس دستورالعمل خواهد بود که ظرف مدت دو ماه از سوی وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور اراضی) تهیه و ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۳ - دبیرخانه کمیسیون موظف است در صورت عدم تکمیل مدارک مورد لزوم ازسوی متقاضی ظرف یک ماه از تاریخ ثبت مدارک و مستندات پرونده حسب نوبت در دستور کار کمیسیون خارج نماید. بدیهی است در صورت ارایه مدارک و مستندات پرونده حسب نوبت در دستور کار کمیسیون قرار می‌گیرد.

تبصره ۴ - جلسات کمیسیون با حضور رئیس و حداقل سه عضو دیگر رسمیت ندارد و تصمیمات آن با حداقل سه رأی موافق معتبر و لازم‌الاجرا خواهد بود. کمیسیون موظف است ظرف دو ماه از تاریخ ثبت درخواست یا استعلام در دبیرخانه نسبت به بررسی موضوع اقدام و نتیجه را از طریق دبیرخانه به متقاضی ابلاغ نماید.

تبصره ۵ - دبیرخانه کمیسیون از رؤسای سازمان‌های میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و صنایع و معادن استان برای شرکت در جلسات دعوت به عمل خواهد آورد.

ماده ۴ - در صورت موافقت کمیسیون با تغییر کاربری اراضی زراعی یا باغ مورد تقاضا، دبیر کمیسیون مراتب را به همراه کروکی یا نقشه، مشخصات کامل ملک به منظور تعیین قیمت روز اراضی زراعی یا باغ یا کاربری جدید به کمیسیون تقویم اعلام و پس از اخذ نظریه کمیسیون یادشده و اعلام به متقاضی و ارایه گواهی لازم توسط وی مبنی بر واریز عوارض موضوع ماده (۲) قانون به حساب خزانه‌داری کل کشور، مجوز تغییر کاربری را صادر و به مرجع استعلام‌کننده و متقاضی اعلام می‌نماید مجوز صادره از زمان ابلاغ به متقاضی به مدت دو سال دارای اعتبار می‌باشد.

تبصره - در مواردی که بعد از پایان اعتبار مجوز کمیسیون مجدداً برای همان اراضی درخواست تمدید مجوز قبلی یا تقاضای تغییر کاربری برای طرح جدید ارایه گردد و کمیسیون موافقت نماید در صورت شمول عوارض موضوع ماده ۲ قانون با احتساب عوارض پرداختی قبلی مابه‌التفاوت تعیین و به متقاضی جهت واریز ابلاغ می‌گردد.

ماده ۵ - در مواردی که به تشخیص وزارت جهاد کشاورزی یا سازمان جهاد کشاورزی استان‌ها در صدور مجوز تغییر کاربری توسط کمیسیون رعایت مقررات این قانون نگردیده باشد موضوع جهت رسیدگی و اتخاذ تصمیم لازم به کمیسیون تبصره (۷) الحاقی ماده یک قانون احاله می‌گردد و کمیسیون موظف است حداکثر پس از دو ماه از تاریخ ارجاع نسبت به موضوع اخذ تصمیم و ابلاغ نماید.

تبصره - وزارتخانه‌های کشور، مسکن و شهرسازی و سازمان حفاظت محیط زیست موظفند معاونین ذیربط را جهت عضویت در کمیسیون مذکور به وزارت جهاد کشاورزی معرفی نمایند.

ماده ۶ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است ضوابط تشخیص اراضی زراعی و باغ‌ها در خارج از محدوده شهرها، شهرک‌ها و طرح هادی روستاها از ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه تهیه و پس از تصویب کمیسیون امور زیربنایی صنعت و محیط‌زیست جهت اجرا به سازمان‌های جهاد کشاورزی ابلاغ نماید.

ماده ۷ - استانداری، امور اقتصادی و دارایی و جهاد کشاورزی استانها موظفند ظرف یک ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه، نمایندگان خود را برای عضویت در کمیسیون تقویم شهرستان‌ها به دبیرخانه کمیسیون معرفی نمایند کمیسیون تقویم در مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان تشکیل و جلسات آن با حضور کلیه اعضا رسمیت یافته رأی اکثریت اعضاء معتبر و لازم‌الاجرا است ماده ۸- به‌منظور ایجاد وحدت رویه اجرایی در نحوه تقویم و ارزیابی اراضی موضوع قانون و نظارت بر آن ظرف دو ماه پس از تصویب این آیین‌نامه دستورالعمل مشترکی از سوی وزارتخانه‌های کشور، امور اقتصادی و دارایی، مسکن و شهرسازی و جهاد کشاورزی تهیه و توسط وزارت جهاد کشاورزی به استانها ابلاغ خواهد شد تبصره - تصمیم کمیسیون تقویم از زمان اعلام به متقاضی به مدت شش ماه اعتبار خواهد داشت و در صورت انقضای مدت مذکور و عدم واریز عوارض، قیمت ملک مجدداً توسط کمیسیون تقویم تعیین و اعلام خواهد شد.

ماده ۹ - ادارات ثبت اسناد و املاک، دفاتر اسناد رسمی و سایر هیأت‌ها و مراجع مربوط موظفند در هنگام تفکیک، افراز و تقسیم اراضی زراعی و باغ‌های واقع در خارج از محدوده شهرها و شهرک‌ها و طرح هادی روستایی، نظر سازمان جهاد کشاورزی (مدیریت جهاد کشاورزی) را استعلام و تفکیک، افراز و تقسیم اینگونه اراضی پس از تأیید مدیریت جهاد کشاورزی قابل اجرا خواهد بود.

تبصره - ضوابط و حد نصاب‌های تفکیک افراز و تقسیم اراضی ظرف ده ماه پس از صدور این آیین‌نامه توسط وزارت جهاد کشاورزی به سازمان ثبت و اسناد و املاک کشور تهیه و پس از تصویب کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست و سازمان‌های جهاد کشاورزی اعلام خواهد شد.

ماده ۱۰ - مصادیق و ضوابط موضوع تبصره (۴) ماده (۱) و تبصره (۱) ماده (۲) قانون ظرف سه ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه طی دستورالعملی حسب مورد با همکاری وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی صنایع و معادن و سازمان‌های میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و حفاظت محیط زیست تهیه و توسط وزارت جهاد کشاورزی ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۱ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است در اجرای ماده ۱۰ قانون ظرف یک ماه مصادیق اقداماتی که تغییر کاربری غیرمجاز بوده و جرم محسوب می‌شود را تهیه و ابلاغ نماید.

ماده ۱۲ - به‌منظور اجرای قانون و جلوگیری از هرگونه عملیات تغییر کاربری غیرمجاز متخلف در اراضی زراعی و باغ‌ها، مأموران جهاد کشاورزی مکلفند ضمن بازدید از اراضی زراعی و باغ‌ها در صورت مشاهده هرگونه جرم ضمن توقف عملیات با رعایت ماده (۱۰) قانون نسبت به تنظیم صورتجلسه اقدام نمایند.

تبصره ۱ - مأموران جهاد کشاورزی مکلفند توقف عملیات اجرایی را به مالک یا قائم‌مقام قانونی وی به‌صورت مکتوب اخطار و اعلام نمایند چنانچه مرتکب پس از اعلام مأموران جهاد کشاورزی به اقدامات خود ادامه دهد نیروی انتظامی جمهوری اسلامی موظف است بنا به درخواست جهاد کشاورزی از ادامه عملیات متخلف جلوگیری نماید.

تبصره ۲ - مدیریت جهاد کشاورزی مکلف است باتوجه به صورتجلسه تنظیمی در اسرع وقت نسبت به معرفی جرم یا مجرمین به مراجع قضایی اقدام نماید مراجع قضایی برابر مقررات مربوط به تخلف رسیدگی و حکم مقتضی را صادر می‌نمایند.

ماده ۱۳ - مأموران وزارت جهاد کشاورزی مکلفند در چارچوب تبصره‌های (۱) و (۲) ماده (۱۰) قانون با حضور نیروی انتظامی و نماینده دادسرا یا دادگاه محل، ضمن تنظیم صورتمجلس، رأساً نسبت به قلع و قمع بنا و مستحذات، اقدام و وضعیت زمین را به حالت اولیه اعاده نمایند.

ماده ۱۴ - فعالیت‌های موضوع تبصره (۴) الحاقی به ماده یک قانون بهینه‌کردن تولیدات بخش کشاورزی بوده و در حکم اراضی زراعی و باغها می‌باشد. در صورتی‌که مجریان فعالیت‌های این تبصره و قصد تغییر کاربری این فعالیت‌ها را داشته باشند باید مجوز کمیسیون را اخذ نمایند و چنانچه بدون اخذ مجوز از کمیسیون تغییر کاربری غیرمجاز دهد اقدام آنان جرم محسوب و مطابق سایر مفاد این قانون با آنها برخورد می‌شود.

ماده ۱۵ - وزارت کشور، وزارت مسکن و شهرسازی، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان ثبت و اسناد و املاک کشور، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و سایر مراجع ذیربط، موظفند در اجرای قانون همکاری‌های لازم را با وزارت جهاد کشاورزی به‌عمل آورند.

ماده ۱۶ - نحوه و چگونگی پرداخت حق‌الجلسه و حق‌الزحمه اعضای کمیسیون‌ها و مجریان این قانون بنابر دستورالعمل است که ازسوی وزیر جهاد کشاورزی تعیین و ابلاغ می‌گردد.

ماده ۱۷ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است به‌منظور اجرای ماده (۴) اصلاحی قانون، ردیف‌های اعتباری مستقلی برای وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و مسکن و شهرسازی اختصاص دهد و همه‌ساله درآمدهای موضوع این ماده را به ترتیب هشتاد درصد (۸۰٪) و بیست درصد (۲۰٪) در بودجه سنواتی دستگاههای یادشده منظور نماید.

ماده ۱۸ - آیین‌نامه اجرایی قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها و ضوابط تقویم اراضی موضوع تصویب‌نامه‌های شماره ۱۳۱۰۵/ت/۱۵۳۹۸ هـ مورخ ۷۴/۱۱/۱ و

شماره ۲۰/۱۲۸۶۳۷/ت/۱۳۶۵۸۴ هـ مورخ ۷۵/۱۲/۲۸ و اصلاحیه‌های بعدی آن لغو و این آیین‌نامه جایگزین آنها می‌گردد.

۳۴ - آیین‌نامه اجرایی قانون حفظ نباتات

(مصوب ۱۳۴۶/۱۰/۴)

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - از تاریخ تصویب این آیین‌نامه عملیات مربوط به دفع آفات نباتی تابع مقررات این آیین‌نامه خواهد بود.

ماده ۲ - منظور از آفات مندرج در ماده ۱ کلیه عوامل زنده و غیرزنده‌ای هستند که در صحرا جنگل مزارع و باغات به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم به محصولات کشاورزی یا گیاهان زراعی و یا اشجار صدمه‌زده و یا در انبار و اماکن و کارگاه‌ها و وسایل نقلیه موجب تقلیل کمی و کیفی فرآورده‌های کشاورزی می‌شود.

ماده ۳ - منظور از دفع آفات انجام عملیاتی است که با استفاده از انواع مواد وسایل و روش‌ها از ورود بروز انتشار و توسعه و زیان آفات جلوگیری نماید.

ماده ۴ - فرآورده‌های کشاورزی اعم بوده و شامل محصولات گیاهی و حیوانی به‌صورت اولیه یا تغییرشکل یافته می‌باشد.

ماده ۵ - مواد و وسایل دفع آفات شامل کلیه عوامل لوازم وافزاری است که به نحوی از انحاء در امر دفع آفات مورد استفاده قرار گیرد.

فصل دوم - مقررات قرنطینه نباتی

ماده ۶ - هرگونه نبات و قسمت‌های نباتی که با رعایت مفاد ماده ۱۱ قانون حفظ نباتات به کشور وارد می‌شود باید دارای گواهی بهداشت نباتی و عنداللزوم بنا به تشخیص سازمان حفظ نباتات گواهی ضدعفونی کشور مبداء باشد.

ماده ۷ - نباتات و قسمت‌های مختلف نباتی که به‌عنوان هدیه به‌صورت بسته‌های پستی یا به‌وسیله مسافرین بدون اجازه قبلی سازمان حفظ نباتات وزارت کشاورزی و گواهی بهداشت نباتی وارد کشور می‌شود در صورتی که جزء اقلام غیرمجاز نبوده

به منظور غیرتجارتی و مصرف شخصی باشد ترخیص آن با اطلاع و معاینه مأمور قرنطینه انجام خواهد گرفت. چنانچه اینگونه محصولات آلوده به آفات و بیماری‌های نباتی باشد طبق مفاد ماده ۱۲ این آیین‌نامه رفتار خواهد شد.

ماده ۸ - سازمان حفظ نباتات مناطق ورود اقلام مذکور در ماده ۱۱ قانون را باتوجه به امکانات و توسعه مبادلات تعیین و به وسیله آگهی به اطلاع عموم می‌رساند.

ماده ۹ - برای جلوگیری از ورود و سرایت آفات و بیماری‌های خطرناک نباتی سازمان حفظ نباتات از صدور پروانه مواد مشروحه در زیر خودداری خواهد نمود.

۱ - پنبه (تخم، وش، پنبه، محلوج و کلیه قسمتهای مختلف این نبات).

۲ - انواع سیب زمینی

۳ - انواع بذر چغندر

۴ - شلتوک

۵ - نهال، قلمه و پیوند مرکبات

۶ - نهال قلمه و پیوند انواع اشجار میوه

۷ - نهال قلمه و میوه زیتون

۸ - نهال و قلمه مو

۹ - قلمه نیشکر

۱۰ - نهال انواع سوزنی برگها

۱۱ - نهال موز و انبه و اوکادو

۱۲ - نشاء توت فرنگی

۱۳ - بذر کنف، کاهو، ذرت، ذرت خوشه‌ای لوبیا، سوژا و یونجه

۱۴ - بذر توتون و تنباکو

۱۵ - انواع حشرات زنده و قارچ‌ها و باکتری‌های مضر

۱۶ - انواع میوه و مرکبات

تبصره ۱ - اگر مؤسسات وابسته به وزارت کشاورزی یا مؤسسات دولتی که به امر کشاورزی اشتغال دارند و یا مؤسسات تحقیقاتی خصوصی که صلاحیت آنها به تصدیق وزارت کشاورزی رسیده باشد بخواهند نوع به خصوصی از بذور و یا نهال را به کشور وارد نمایند باید با اجازه قبلی سازمان حفظ نباتات و رعایت شرایطی که برای هر یک از بذور و یا نهال از طرف اداره کل قرنطینه تعیین می شود به ورود آن به مقدار محدود اقدام نمایند. در صورتی که نباتات و یا بذور وارده در مدت رشدونمو گیاهی آلوده به آفات و امراض قرنطینه ای تشخیص داده شود، بلافاصله معدوم خواهد شد.

تبصره ۲ - در مواردی که ورود یک یا چند قلم از اقلام مذکور در ماده ۹ از نظر مصرف غذایی یا صنعتی طبق نظر دولت لازم تشخیص داده شود با اقدامات خاصی که برحسب مورد از طریق سازمان حفظ نباتات به عمل خواهد آمد با صدور تصویب نامه رفع ممنوعیت خواهد شد.

تبصره ۳ - مؤسسه بررسی آفات و بیماری های گیاهی و دانشکده های کشاورزی و مؤسسات تحقیقاتی کشاورزی می توانند در صورت احتیاج با رعایت نکات فنی و با اطلاع قبلی سازمان حفظ نباتات به ورود حشرات و انگل های مفید و یا حشرات و انگل های مرده جهت کلکسیون مربوطه اقدام نمایند.

ماده ۱۰ - برای جلوگیری از ورود آفات موجود در خاک مانند لاروهای حشرات حلزونها نماد قارچها و باکتری ها و غیره جز در مورد علمی و تحقیقاتی و صنعتی به تشخیص سازمان حفظ نباتات ورود هرگونه خاک زراعتی گلدانی خاکرس و شن به تنهایی یا همراه با قسمتهای نباتی ممنوع است.

ماده ۱۱ - سازمان حفظ نباتات در مورد محصولات که آلوده به آفات و بیماری های قرنطینه تشخیص داده می شوند. در صورتی که امکان ضد عفونی آنها نباشد مکلف است به وارد کننده کتباً اخطار نماید که محصول را در حداقل مدت ممکنه از تاریخ اخطار از کشور خارج نماید و الا مأمورین قرنطینه نسبت به امحاء آن اقدام خواهند نمود.

تبصره - در صورتی که اخطار به صاحب کالا و یا نماینده او در گمرکات به تشخیص مأمور قرنطینه امکان نداشته باشد اخطاریه یا سریعترین وسیله به نشانی گیرنده مندرج در بارنامه ارسال و یک نسخه آن روی کالا الصاق و اخطاریه مذکور به منزله ابلاغ قانونی محسوب و پس از انقضای یک هفته از تاریخ ارسال یا الصاق اخطاریه مأمور قرنطینه کالا را معدوم خواهد نمود.

ماده ۱۲ - در مورد نباتات و قسمت‌های نباتی که بدون اجازه قبلی وارد کشور می‌شوند در صورتی که سالم تشخیص داده شوند در مدت حداکثر یک ماه و چنانچه آلوده به آفات بیماری‌های نباتی باشند ظرف مدتی که از طرف مأمور قرنطینه نباتی تعیین می‌شود باید از کشور خارج گردد و الا طبق مفاد ماده ۱۲ قانون حفظ نباتات نسبت به انهدام آنها اقدام خواهد شد.

ماده ۱۳ - مقررات مربوط به بازرسی فرآورده‌های کشاورزی در بنادر و گمرک‌خانه‌های مرزی به وسیله کارشناسان یا مأمورین قرنطینه نباتی سازمان حفظ نباتات که دارای کارت رسمی و یا نشان مخصوصی خواهند بود به موقع اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۱۴ - مأمورین قرنطینه نباتی مجازند به منظور اجرای وظایفی که به موجب قانون به عهده آنها برگذار شده اقدامات زیر را معمول دارند :

الف - به اسکله بندر فرودگاه ایستگاه راه آهن سیلو انبارهای دولتی که محصولات نباتی و دانه‌های غذایی را نگهداری می‌نمایند و همچنین به کشتی‌های تجاری و واگن‌های باری و مسافری و به طور کلی به مؤسسات کشاورزی و تولید گل و نهال و انبارهای خصوصی با اجازه صاحبان انبار و مؤسسات و در غیر اینصورت با کسب اجازه دادستان داخل شده از نظر کشف آفات و بیماری‌های قرنطینه نباتی بازرسی و نمونه برداری نمایند و در صورت مشاهده آفات و بیماری‌های نباتی دستورات لازم برای ضدعفونی و در صورت عدم امکان ضدعفونی انهدام محصول آلوده را صادر نمایند.

ب - عنداللزوم بسته به توشه مسافری باید به وسیله مأمورین گمرک بازرسی و در صورتی که بذور و نباتات مشاهده شود برای معاینه و بازدید مأمور قرنطینه در نقاطی که وزارت کشاورزی قرنطینه دارد ارایه شود تا طبق مقررات رفتار نمایند.

ج - خروج هرگونه مواد مذکور در ماده ۱۱ قانون حفظ نباتات از حدود گمرک فقط با اجازه مأمور قرنطینه نباتی مجاز خواهد بود.

ماده ۱۵ - ادارات گمرک بنادر فرودگاهها راه آهن صاحبان وسایط نقلیه ای که کالا حمل می کنند و مؤسسات کشاورزی موظفند در موقع مراجعه مأموران قرنطینه نباتی مدارک و اطلاعات لازم را در مورد محصولات کشاورزی در اختیار گذارده موجبات تسهیل بازرسی آنها را فراهم سازند.

ماده ۱۶ - ترانزیت محصولات نباتی مندرج در ماده ۱۱ قانون حفظ نباتات از طریق خاک ایران بایستی با اطلاع و موافقت سازمان حفظ نباتات صورت گیرد.

اداره کل گمرک موظف است ترانزیت محصولات مزبور را در هر یک از گمرکات به اداره قرنطینه نباتی محل اعلام کند.

ماده ۱۷ - محصولات نباتی ترانزیتی باید دارای گواهی بهداشت کشور مبدأ بوده و در مورد ترانزیت پنبه و تخم پنبه علاوه بر گواهی بهداشت نباتی و گواهی ضد عفونی محموله ها باید دو لفاف سالم بسته بندی شده باشند.

ماده ۱۸ - فرآورده های نباتی که از ایران به کشورهای خارج صادر می شود به وسیله کارشناسان قرنطینه معاینه و در صورت سلامت کالا گواهی بهداشت نباتی صادر می شود.

ماده ۱۹ - در مناطقی که سازمان حفظ نباتات قبلاً تعیین و اعلام می نماید کلیه مؤسسات باغبانی و تولیدکنندگان بذورو نهال که به تکثیر و ازدیاد بذور و نهال اشتغال دارند باید کارت بهداشت نباتی از سازمان حفظ نباتات دریافت نمایند این مؤسسات سالیانه حداقل دوبار مورد بازرسی و بازدید کارشناسان مربوطه قرار خواهند گرفت تا

در صورت مشاهده آفات و بیماری‌های قرنطینه‌ای بلافاصله نسبت به معدوم کردن آنها اقدام نمایند.

ماده ۲۰ - سازمان حفظ نباتات عندالاقضا می‌تواند در هر نقطه از داخل کشور که طبق نظر کارشناسان آفات قرنطینه داخلی مشاهده شود مقررات مربوطه به منع ورود و خروج قلمه و بذر و نهال و میوه و سایر فرآورده‌های کشاورزی به منطقه را در داخله کشور به مورد اجرا بگذارد.

کلیه مسافرین و دارندگان وسایط نقلیه از هر قبیل ملزم و مکلف به رعایت نکات مزبور می‌باشند.

فصل سوم - مقررات مربوط به شرکت‌های خصوصی دفع آفات و مصرف‌کنندگان سموم دفع آفات

ماده ۲۱ - شرکت‌های خصوصی دفع آفات مؤسساتی هستند که به مبارزه با هرگونه آفات نباتی و همچنین فومیکلسیون و ضدعفونی فرآورده‌های نباتی در صحرا مزارع باغات انبارها کارگاهها و اماکن و اصطبلها اقدام می‌نماید.

تبصره ۱ - مؤسسات مذکور در ماده ۲۱ برای اقدام به عملیات فوق باید صلاحیت فنی داشته و برای تحصیل پروانه منظور در قانون تقاضای کتبی خود را که حاوی اطلاعات مربوط به نوع عملیات و وسایل و ادارات کار باشد در فرم‌های چاپی نوشته به سازمان حفظ نباتات تسلیم دارند.

تبصره ۲ - شرکتها و مؤسسات دفع آفات علاوه بر مدارک بالا باید یک نفر مسئول فنی که دارای لاقال درجه لیسانس در کشاورزی و یا شیمی باشد به سازمان حفظ نباتات معرفی نمایند.

تبصره ۳ - کسانی که فاقد مدارک تحصیلی مذکور بوده ولی دارای اطلاعات کافی در امور دفع آفات و ضدعفونی و حداقل ۵ سال سابقه در این رشته باشند در صورتی که صلاحیت فنی آنان از طریق گذراندن امتحان و دریافت گواهی از طرف سازمان

حفظ نباتات کافی تشخیص داده شود به عنوان مسئول فنی شرکت می تواند معرفی گردند.

ماده ۲۲ - صلاحیت فنی مؤسسات دفع آفات نباتی به وسیله کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت بهداشت، سازمان حفظ نباتات، مؤسسه بررسی آفات و بیماری های گیاهی و اداره کل دامپزشکی تشخیص داده می شود و در صورت احراز صلاحیت پروانه به نام شرکت یا مؤسسه از طرف سازمان حفظ نباتات صادر می گردد.

تبصره - شرکت ها و مؤسساتی که در استانها به عملیات مندرج در ماده ۲۱ مبادرت می ورزند برای دریافت پروانه منظور در قانون باید تقاضای خود را با رعایت مفاد تبصره ۱ و ۲ و ۳ ماده ۲۱ این آیین نامه تهیه و به اداره حفظ نباتات استان تسلیم دارند اداره مذکور به صلاحیت متقاضی رسیدگی کرده نظریه خود را همراه مدارک مربوطه برای رسیدگی نهایی و صدور پروانه به سازمان حفظ نباتات ارسال می دارد.

ماده ۲۳ - مؤسسات و شرکت های خصوصی دفع آفات مکلفند کلیه دستورات و توصیه های فنی مربوط به دفع آفات و استفاده از سموم و نحوه کار و کارگران و مسمومیت آنها را که به وسیله سازمان حفظ نباتات صادر می شود عیناً به موقع اجرا بگذارند و الا پروانه آنها لغو خواهد شد و در هر صورت مسئول هرگونه عواقب ناشیه از مسمومیت و خطراتی که ممکن است متوجه انسان و دام گردد خواهد بود.

تبصره - شرکت ها و مؤسسات مزبور مکلفند کارگران خود را طبق دستورات سازمان حفظ نباتات در موارد ضروری مجهز به کلیه وسایل استحفاظی از قبیل ماسک، عینک، دستکش و غیره نمایند.

ماده ۲۴ - مؤسسات و شرکتهای مذکور در ماده ۲۱ باید به تناسب تعداد سمپاشی موتوری دستی و با سایر وسایل لازم که در اختیار دارند مریبان باسواد که حداقل دارای گواهی نامه ۶ ساله ابتدایی باشند به سازمان حفظ نباتات و یا به ادارات تابعه آن در مراکز استانها و شهرستانها معرفی نمایند تا پس از اخذ تعلیمات لازم در صورتی که

صلاحیت فنی آنها مورد گواهی واقع گردد حق شرکت در انجام عملیات دفع آفات به آنان داده شود.

تبصره ۱ - مؤسسات و شرکتهای دفع آفات درموقع استخدام و به کارگماردن کارگران باید گواهی بهداری محل را که مؤید دارابودن صلاحیت جسمانی لازم باشد مطالبه نمایند.

تبصره ۲ - مؤسسات مذکور موظفند کارگران خود را که در امر سمپاشی و با ضد عفونی دخالت دارند در فصل کار لااقل هر سه ماه یکبار جهت معاینه پزشکی به بهداری محل معرفی نمایند و گواهی صلاحیت جسمانی را از نظر بهداشتی برای آنان اخذ نمایند.

تبصره ۳ - شرکتهای مذکور موظفند درصورت بروز اولین علایم و آثار مسمومیت فوراً مسموم را به نزدیکترین بهداری یا پزشک رسانیده و مراتب را ضمن تعیین نوع و ترکیب سموم و علل و نحوه مسمومیت به بهداری محل اطلاع دهند تا موقعی که اداره بهداری و یا پزشک و علل و نحوه مسمومیت به بهداری محل اطلاع دهند تا موقعی که اداره بهداری و یا پزشک معالج شروع به کار کارگر معالجه شده را تجویز نموده است حق به کارگماردن او را نخواهد داشت ولی حقوق کارگر مسموم تا پایان معالجه از طرف کارفرما باید پرداخت گردد.

ماده ۲۵ - شرکتها و مؤسسات دفع آفات موظفند در پایان هر سال صورت خلاصه ای از آمار عملیات انجام شده در هر شهرستان را به تفکیک یا ذکر آفاتی که با آنها مبارزه شده گیاهان زراعی و اشجاری که مبارزه روی آنها انجام گرفته نتیجه عملیات و سایر مواردی که سازمان حفظ نباتات تعیین خواهد نمود تهیه و به سازمان حفظ نباتات تسلیم نمایند.

ماده ۲۶ - سازمان حفظ نباتات میتواند با ملاحظه بهای سموم و موادی که در انجام عملیات دفع آفات به مصرف میرسد و در نظر گرفتن استهلاک وسایل حدود هزینه این قبیل کارها را تعیین و اعلام دارد.

راهنمایی کتبی به صاحبان مزارع، باغات، اماکن و انبارها از نظر طول مدت اجتناب از خوردن میوه و محصول و منع ورود به انبارها و اماکن از وظایف شرکتهای دفع آفات می باشد.

ماده ۲۷ - سازمان حفظ نباتات با همکاری مؤسسه بررسی آفات و بیماریهای گیاهی در اوایل هر سال فهرست سموم مجاز و قابل مصرف و توصیههای لازم را از طریق انتشار اطلاعیههای رسمی اعلام می نماید.

کلیه مؤسسات ملی و دولتی و مصرف کنندگان سموم موظف و ملزم به اجرای مواد توصیه شده می باشند این توصیه ها شامل موارد زیر است :

الف - ممنوعیت از استفاده پاره ای از سموم منجمله سموم فسفره در دوره های مختلف سال به علل گوناگون جهت حفاظت از سموم و ظروف مربوط به آنها.

ج - دستورالعمل لازم در مورد طرز صحیح و بهداشتی مصرف سموم و رعایت نکات مهم به منظور حفظ سلامت انسان و دام.

ماده ۲۸ - بهداری های هر منطقه موظفند میوه جات و صیفی جات و تره بار و سایر مواد مصرفی خوراکی سمپاشی شده را قبل از عرضه به بازار معاینه و در صورت موجود بودن بقایای سم موضوع را به شهرداری و یا سایر مقامات مربوطه اعلام و از فروش آنها جلوگیری نمایند.

تبصره - تعیین مقدار باقیمانده مجاز هر یک از سموم برحسب مورد به عهده مؤسسه بررسی آفات و بیماری های گیاهی است.

ماده ۲۹ - سازمان حفظ نباتات با کمک وزارت بهداری صورت پادزهر سموم متعارف و مجاز را در هر سال تهیه و به ادارات حفظ نباتات استانها ارسال می دارد تا جهت تأمین پادزهر مورد لزوم در اختیار ادارات بهداری محل گذارده شود.

شرکت ها و مؤسسات فروشنده سموم موظفند نشریه کامل و صحیحی برای سموم خطرناک با ذکر پادزهر آنها تهیه و در موقع فروش به خریدار تسلیم و رسید دریافت

دارند صحت مفاد این نشریه بایستی به تأیید سازمان حفظ نباتات رسیده و دارای نکات مشروحه زیرین باشد :

موارد و طرز استعمال سم، مواد ممنوع استعمال سم، آفات و بیماری‌هایی که به‌وسیله این سم مبارزه می‌شوند، احتیاط‌های لازم و معالجه مسمومین و پادزهر سم. تبصره - شرکت‌ها و مؤسسات دفع آفات دولتی و خصوصی برحسب نوع سمی که مصرف می‌نمایند پادزهر لازم را بایستی همیشه ذخیره داشته باشند تا در موارد ضروری در اختیار پزشک معالج قرار دهند.

فصل چهارم - مقررات سموم

ماده ۳۰ - سموم دفع آفات نباتی و حیوانی اعم بوده و شامل کلیه ترکیبات آلی، معدنی و غیره است که به‌منظور آفات نباتی، حیوانی، انباری و خانگی به‌صورت جامد، مایع و گاز به‌کار برده می‌شود.

الف - مقررات مربوط به ورود ساخت فرموله کردن و تغییر بسته‌بندی سموم

ماده ۳۱ - ورود ساخت فرموله کردن و تغییر بسته‌بندی سموم هورمون‌های نباتی و علف‌کش‌ها مستلزم اخذ پروانه قبلی از سازمان حفظ نباتات می‌باشد. تبصره - وارد کردن حشرات مفید انگل‌ها شکاری‌ها و میکروارگانیسم‌های مورد استفاده در مبارزه بیولوژیکی با آفات نباتی با اجازه قبلی سازمان حفظ نباتات مجاز خواهد بود.

ماده ۳۲ - سازمان حفظ نباتات همه‌ساله فهرست سموم هورمون‌های نباتی و علف‌کش‌های مجاز را که به تصویب هیئت نظارت بر سموم رسیده باشد حداکثر تا پایان مهرماه هر سال جهت اطلاع واردکنندگان منتشر می‌نماید تا برای سفارشات سال بعد مورد استفاده قرار گیرد.

ماده ۳۳ - هیئت نظارت بر سموم از نمایندگان ذیصلاح سازمان حفظ نباتات مؤسسه بررسی آفات و بیماری‌های گیاهی مؤسسه تحقیقات بهداشتی انستیتوی تغذیه

اداره کل دامپزشکی اداره پزشکی قانونی و سازمان حفاظت محیط زیست ۱ و دو نفر کارشناس وارد به

امور دفع آفات بنا به پیشنهاد سازمان حفظ نباتات و تصویب وزیر کشاورزی تشکیل می شود.

تبصره ۱ - اداره جلسات هیئت نظارت با نماینده سازمان حفظ نباتات بوده و در غیاب ایشان نماینده مؤسسه بررسی آفات و بیماری های گیاهی عهده دار این امر خواهد بود.

تبصره ۲ - هیئت نظارت بر سموم برطبق دعوت سازمان حفظ نباتات حداقل سالی دو بار و همچنین درمواقع لزوم تشکیل جلسه خواهد بود.

ماده ۳۴ - جلسات هیئت نظارت با شرکت دوسوم اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات متخذه با رأی اکثریت حاضرین معتبر خواهد بود.

ماده ۳۵ - وظایف هیئت نظارت بر سموم عبارتند از :

الف - تصویب فهرست سموم مجاز و تجدیدنظر در آن متضمن فرمول شیمیایی نوع فرمولاسیون حداکثر غلظت ماده مؤثره سم حداکثر حجم و وزن بسته بندی نوع ظروف و سایر مشخصات ضروری.

ب - تصویب مشخصات لازم برای برچسب سموم.

ج - رسیدگی به پیشنهادات سازمان حفظ نباتات درباره مسایل فنی مربوط به سموم.

ماده ۳۶ - واردکنندگان، سازندگان، فرموله کنندگان و اشخاصی که بسته بندی سموم را تغییر می دهند موظفند یک نفر مسئول فنی را که حداقل دارای درجه تحصیلی مهندسی با لیسانس در رشته های کشاورزی، شیمی، داروسازی، پزشکی و با رشته های مشابه

باشد به سازمان حفظ نباتات معرفی نمایند. صلاحیت مسئولین فنی باید به تصویب هیئت نظارت برسد.

ماده ۳۷ - نمونه‌های سموم جدید از طریق سازمان حفظ نباتات جهت انجام آزمایش به مؤسسه بررسی آفات و بیماری‌های گیاهی ارسال می‌گردد تا پس از آزمایش‌های مربوطه ضمن اظهارنظر نهایی توسط سازمان حفظ نباتات برای تصویب به هیئت نظارت تسلیم گردد.

تبصره ۱ - هزینه انجام آزمایش‌های مندرج در ماده ۳۷ براساس مقررات مؤسسه بررسی آفات و بیماری‌های گیاهی به عهده متقاضی خواهد بود.

تبصره ۲ - نمونه‌های جدید سموم دفع آفات خانگی به وسیله مؤسسه بررسی آفات و بیماری‌های گیاهی پس از بررسی لازم جهت انجام آزمایش تکمیلی به مؤسسه تحقیقات بهداشتی ارسال خواهد شد.

تبصره ۳ - درباره سمومی که به کشور وارد نشده ولی به تشخیص سازمان حفظ نباتات یا مؤسسه بررسی آفات و بیماری‌های گیاهی بررسی تطبیقی آن در شرایط آب و هوای ایران لازم به نظر برسد سازمان یا مؤسسه مزبور به ورود نمونه آن جهت آزمایش اقدام می‌نمایند.

در صورت اخذ نتیجه هیئت و پس از تصویب هیئت نظارت ورود آن به کشور مجاز خواهد بود.

ماده ۳۸ - گمرک مکلف است از هر محموله سموم مجاز وارد به کشور نمونه‌برداری نموده و نمونه رابه سازمان حفظ نباتات ارسال دارد. سازمان مزبور عندالزوم نمونه سم را برای تطبیق با مشخصات تجزیه خواهد کرد.

ماده ۳۹ - واردکنندگان، سازندگان، فرموله‌کنندگان و بسته‌بندی‌کنندگان موظفند همه‌ساله گزارش عملیات خود را از نظر نوع و میزان ورود و یا ساخت و یا فرموله کردن سموم و همچنین تغییر بسته‌بندی سموم تا پایان خردادماه سال بعد به سازمان حفظ نباتات ارسال دارند.

ماده ۴۰ - صدور پروانه ساخت یا فرمولاسیون و بسته‌بندی سموم در داخل کشور موکول به رعایت شرایط زیر است :

الف - مورد مصرف در دفع آفات داشته باشد.

ب - ساخت سمومی که امکان تهیه تمام یا قسمتی از مواد اولیه آن در داخل کشور میسر باشد رجحان خواهد داشت.

ج - تأسیس کارخانه و کارگاه به تصویب وزارت اقتصاد رسیده باشد.

ماده ۴۱ - سازندگان سموم، فرموله‌کنندگان و بسته‌بندی‌کنندگان موظفند سموم را با رعایت کلیه مشخصات تعیین‌شده در فهرست سموم مجاز و سایر مشخصات فنی با نظارت سازمان حفظ نباتات به بازار عرضه نمایند.

تبصره ۱ - فرموله‌کنندگان می‌توانند سموم مورد احتیاج خود را که در داخل کشور ساخته نمی‌شود بدون رعایت حداکثر غلظت و بسته‌بندی مندرج در فهرست سموم مجاز با اجازه قبلی سازمان حفظ نباتات به کشور وارد نمایند ولی مجاز به فروش و عرضه آن به مصرف‌کننده نمی‌باشند.

تبصره ۲ - واردکردن حلالها امولکاتورها و اسیر موادی که در ساختن و فرمولاسیون سموم دفع آفات به کار می‌رود با اجازه سازمان حفظ نباتات و به تناسب حجم کار سازندگان و فرموله‌کنندگان مشمول مقررات مربوط به ورود سموم می‌باشد.

ماده ۴۲ - سازندگان و فرموله‌کنندگان و بسته‌بندی‌کنندگان سموم مکلفند کارگاه و کارگران عامل را از هر حیث به وسایل استحقاقی و بهداشتی مجهز سازند.

ماده ۴۳ - سازندگان و فرموله‌کنندگان و بسته‌بندی‌کنندگان سموم باید نمونه‌ای از هر پارتی سم ساخته‌شده یا فرموله و بسته‌بندی‌شده را جهت تطبیق با مشخصات به سازمان حفظ نباتات ارسال دارند.

ماده ۴۴ - مسئولین فنی مؤسسات واردکننده، سازنده یا فرموله‌کننده و بسته‌بندی‌کننده سموم مسئولیت هرگونه عواقب ناشیه از غفلت یا بی‌احتیاطی و بالاخره عدم رعایت مقررات مربوطه را داشته و مسئول حوادث ناشیه خواهند بود.

تبصره - سازمان حفظ نباتات در صورت تخلف و تخطی مسئولین فنی اجرای مقررات نسبت به لغو صلاحیت مسئول فنی و عنداللزوم لغو پروانه مؤسسات مزبور اقدام می نماید.

ب - مقررات مربوط به فروشندگان سموم دفع آفات

ماده ۴۵ - فروشندگان سموم باید از سازمان حفظ نباتات پروانه اخذ نمایند. صلاحیت فروشندگان توسط کمیسیونی مرکب از نمایندگان سازمان حفظ نباتات و شهرداری محل و در صورت نبودن شهرداری نماینده بخشداری تعیین می شود.

ماده ۴۶ - فروشندگان سموم باید دارای صلاحیت فنی برای فروش سموم دفع آفات باشند و یا اینکه شخصی را که دارای صلاحیت فنی باشد به عنوان مسئول فروشگاه خود تعیین نمایند.

ماده ۴۷ - اشخاصی که دارای شرایط زیر باشند می توانند مبادرت به فروش سموم دفع آفات نمایند و یا در صورت اشتغال به کسب خود ادامه دهند و با مسئولیت فنی فروشگاه را به عهده بگیرند.

الف - دکترها و یا مهندسين کشاورزی، دکترهای دامپزشکی، دکترها و مهندسين و لیسانسه های شیمی و داروسازی و علوم طبیعی و دارندگان تحصیلات مشابه و همچنین دیپلمه های کشاورزی اعم از دبیرستان و یا دانشسراهای کشاورزی و دیپلمه های دامپزشکی.

ب - اشخاصی که حداقل دارای تحصیلات سیکل اول متوسطه بوده و پنجسال سابقه خدمت در رشته های اجرایی دفع آفات و یا حداقل سه سال سابقه فروشندگی سموم را داشته باشند به شرط آنکه تعهد بسپارند در مدت معینی که از طرف سازمان حفظ نباتات اعلام خواهد شد در کلاس های فنی که از طرف سازمان حفظ نباتات تشکیل می شود شرکت نموده و گواهی دریافت دارند.

ج - شرکت های تعاونی روستایی مشروط بر اینکه در آن شرکت ها مروج کشاورزی یا افراد واجد صلاحیت مندرج در بند الف و ب ماده ۴۷ وجود داشته باشد.

ماده ۴۸ - فروشندگانی که علاوه بر سموم دفع آفات نباتی و حیوانی در مغاره و محل کسب و کار خود مواد غذایی به فروش برسانند پروانه آنها لغو و مراتب به مأمورین انتظامی اطلاع داده خواهد شد.

تبصره - در مورد سموم و حشره کش های خانگی فروشندگان فقط می توانند بسته های کوچک و آماده مصرف را که از طرف سازمان حفظ نباتات و یا وزارت بهداشتی گواهی شده است بدون تغییر و دست خوردگی در محل جداگانه ای دور از مواد خوراکی و دارویی در معرض فروش قرار داده و عین بسته را به فروش برسانند.

ماده ۴۹ - فروشگاه های سموم دفع آفات از طرف مأمورین سازمان حفظ نباتات بازدید خواهد شد تا چنانچه از لحاظ تهویه و سایر شرایط بهداشتی و احتیاطی مناسب تشخیص داده نشود مراتب جهت رفع نقص به فروشندگان ابلاغ شود و اگر ظرف مدت حداکثر دو ماه رفع نقص ننماید پروانه آنها لغو می گردد.

ماده ۵۰ - فروشندگان سموم دفع آفات موظفند بسته های ساخته شده و یا وارده را بدون تغییر به معرض فروش بگذارند.

ماده ۵۱ - سموم دفع آفات نباتی و خانگی فقط در بسته بندی های مجاز که دارای برچسب تصویب شده طبق نظر سازمان حفظ نباتات باشد بایستی به مصرف کننده به فروش برسد در مورد بسته بندی های کوچک برچسب باید ضمیمه شود.

ماده ۵۲ - فروشندگان موظفند از خریداران سموم تعهد بگیرند که ظروف محتوی سم را پس از مصرف معدوم یا مدفون سازند و در صورت عدم انجام تعهد عهده دار مسئولیت عواقب ناشیه خواهند بود.

ماده ۵۳ - فروشندگان موظفند به هر مصرف کننده سموم ورقه های شامل اطلاعات طرز مصرف احتیاطات لازم و مشخصات پادزهر که قبلاً به تصویب مقامات صلاحیت دار رسیده باشد تسلیم و دفتر رسیدی برای فروش سموم در محل فروش داشته باشد که اسم و آدرس خریدار و مورد و محل مصرف سم خریداری شده را در دفتر مزبور ثبت کند و در مقابل آن از خریدار امضاء و رسید دریافت دارند.

ماده ۵۴ - حمل سموم با کامیون یا واگن‌های حامل مواد غذایی و اتومبیل‌های حامل مسافر و یا موادی که پس از تغییرات مکانیکی یا شیمیایی یا فیزیکی به مصرف تغذیه انسان و یا دام می‌رسد اکیداً ممنوع است.

ماده ۵۵ - مسئولین فنی موضوع تبصره ۲ و ۳ و مواد ۴۷ و ۴۸ این آیین‌نامه فقط می‌توانند مسئولیت یک شرکت یا مؤسسه دفع آفات خصوصی یک شرکت واردکننده یا سازنده یا فرموله‌کننده و تغییر بسته‌بندی‌کننده یک فروشگاه را به‌عهده داشت و مقیم محل نیز باشد.

تبصره - کارمندان شاغل وزارت کشاورزی نمی‌توانند مسئولیت فنی شرکت یا مؤسسه و یا فروشگاه سم را به‌عهده گرفته و به نحوی از انحاء در دستگاه‌های مزبور مشغول خدمت باشند.

ماده ۵۶ - فروشندگان سموم موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه از تاریخ اجرای این آیین‌نامه وضع خود را با مفاد مقررات بالا تطبیق نمایند.

ماده ۵۷ - متخلفین از مواد موضوعه در این آیین‌نامه طبق قانون حفظ نباتات و سایر قوانین مربوطه مورد تعقیب قرار خواهند گرفت.

ماده ۵۸ - از تاریخ اجرای این آیین‌نامه کلیه آیین‌نامه‌هایی که تاکنون در مورد سموم آفات نباتی و سایر موارد موضوعه تصویب گردیده ملغی است.

ماده ۵۹ - هرگونه اصلاح و تغییر و تکمیل این آیین‌نامه که لازم باشد بنا به پیشنهاد وزارت کشاورزی و تصویب هیئت وزیران انجام خواهد شد.

۳۵ - از آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران

(مصوب ۱۳۵۹/۳/۵ شورای انقلاب)

ماده ۲ - کلیه اراضی که در اختیار دولت جمهوری اسلامی ایران می‌باشد و نیز اراضی منابع طبیعی با رعایت کلیه ضوابط مربوطه قابل واگذاری به واجدین شرایط می‌باشد مگر در موارد زیر که واگذاری آنها مطلقاً ممنوع است.

الف - جنگل‌ها و بیشه‌های طبیعی

ب - مراتع عمومی از حریم روستاها که به تشخیص هیأت هفت‌نفره جهت تعلیف احشام ضروری است.

ج - نهالستان‌های عمومی

د - پارک‌های جنگلی و جنگل‌های دست کاشت عمومی

ه - حریم قانونی تأسیسات دولتی

و - راههای مسیر کوچ ایل‌نشین‌ها و حریم مربوط به آنها

تبصره ۱ - ستاد مرکزی واگذاری زمین پس از تصویب این آیین‌نامه وسیله وزارت کشاورزی و عمران روستایی با کلیه وزارتخانه‌ها و ادارات و سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی تماس و مذاکره و تکلیف اراضی را که در اختیار آنها می‌باشد معین و آن قسمت از اراضی که مورد نیاز آنها نمی‌باشد وسیله هیأت هفت‌نفره مذکور در ماده ۱۰ به واجدین شرایط واگذار می‌نماید.

تبصره ۲ - وزارت کشاورزی و عمران روستایی باید کلیه قراردادهای طویل‌المدت را که با اشخاص (اعم از حقیقی یا حقوقی) منعقد نموده مورد رسیدگی قرار داده و در صورتی که در اجرای قرارداد تعلل و یا مسامحه و یا تأخیر و یا تخلف شده باشد با تفویض مهلت برداشت محصول موجود بر روی زمین و انقضای آن قرارداد را برای بقیه مدت ملغی نماید و در غیر اینصورت و مقرون به صرفه و صلاح بودن تا پایان مدت، قرارداد معتبر خواهد بود.

ماده ۳۱ - به منظور کمک به توسعه و ایجاد مؤسسات دامداری و پرورش طیور و آبزیان و واحدهای وابسته به آنها وزارت کشاورزی و عمران روستایی مجاز است طرح‌های اشخاص حقیقی یا حقوقی ایرانی را مورد بررسی قرار دهد و در صورت تصویب رأساً نسبت به واگذاری اراضی متناسب با طرح مصوبه از اراضی ملی شده یا سایر زمین‌های دولتی از طریق اجاره اقدام نماید. موقعیت و مساحت و اجاره‌بها و سایر شرایط مربوط در هر مورد به وسیله کارشناسان منتخب وزارت مذکور و متناسب با

طرح مصوبه تعیین خواهد گردید وزارت کشاورزی و عمرانی روستایی بر اجرای طرح‌های مذکور نظارت خواهد داشت و اجاره‌بهای وصولی را پس از کسر هزینه‌های کارشناسی به خزانه دولت واریز خواهد کرد.

ماده ۳۲ - اراضی مورد احتیاج وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه و همچنین اراضی مورد نیاز برای مصارف غیرکشاورزی، براساس طرح‌های مصوبه سازمان‌های مربوطه به‌وسیله وزارت کشاورزی و عمران روستایی بررسی و از زمین‌های ملی شده و دولتی اختصاص و با شرایط متناسب با طرح رأساً توسط وزارت مذکور خواهد شد.

تبصره ۱ - از تاریخ تصویب این قانون، عرصه و اعیانی کارگاههای صنعتی و تولیدی که به بهره‌برداری رسیده و پروانه بهره‌برداری آن از طرف وزارتخانه مربوطه صادر گردیده در صورت تمایل صاحب کارگاه، زمین واگذار شده به‌صورت اجاره‌ای به‌طور قطعی با قیمت روز واگذار گردد. ۱

تبصره ۲ - همه‌ساله درآمد وصولی از فروش اینگونه اراضی نزد خزانه‌داری کل واریز خواهد شد و از محل اعتبار ردیف خاصی که به همین منظور در قانون بودجه کل کشور پیش‌بینی می‌شود هر ساله تا سقف سه میلیارد ریال در اختیار وزارت کشاورزی قرار خواهد گرفت تا منحصراً جهت تأمین هزینه‌های مربوط به امور زیربنایی اراضی از قبیل زهکشی و تسطیح به مصرف برساند.

۳۶ - آیین‌نامه اجرایی قانون منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن به شرکت‌های تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی (مصوب ۱۳۸۳/۳/۱۰)

۱- تبصره‌های ماده ۳۲ به‌موجب قانون الحاق دو تبصره به ماده ۳۲ آیین‌نامه اجرایی لایحه قانون اصلاح لایحه قانون واگذاری واحیاء اراضی در حکومت اسلامی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸ الحاق گردید.

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۳/۶ بنا به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی، کشور، تعاون و کار و امور اجتماعی و به استناد ماده (۱) قانون منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن به شرکت‌های تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی مصوب ۱۳۸۱ آیین‌نامه اجرایی قانون را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱ - در اجرای این آیین‌نامه، محدوده (قانونی) و حریم شهر، شهرک مسکونی و شهر جدید و محدوده روستا عبارت از محدوده‌ها و حریم‌هایی می‌باشند که در طرح‌های مصوب جامع و تفصیلی و هادی شهرها، ایجاد شهرک و شهر جدید و طرح هادی روستایی به تصویب مراجع قانونی ذی‌ربط رسیده باشند.

ماده ۲ - منظور از نداشتن کاربری معارض موضوع ماده (۱) قانون، برخورداری از کاربری مسکونی در محدوده (قانونی) طبق طرح‌های مصوب جامع، تفصیلی و هادی و طرح‌های شهرکها و شهرهای جدید می‌باشد.

ماده ۳ - کلیه مقررات این آیین‌نامه مانند لزوم استعلام و نظایر آن در استفاده مسکونی از زمین، برای کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از خصوصی، عمومی و دولتی و وابسته به آنها و همچنین بنیادها و نهادهای انقلابی و اوقاف لازم‌الاجرا است.

ماده ۴ - واگذاری، تفکیک و افراز اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن توسط تمام دستگاه‌های دولتی و عمومی و وابسته به آنها اعم از وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نیروهای نظامی و انتظامی، شهرداری‌ها و شرکت‌های دولتی، بنیادها و نهادهای انقلابی و مؤسسات عمومی غیردولتی و هر نهاد وابسته به دولت که به واگذاری اراضی اقدام می‌کند، تحت هر عنوان و در هر منطقه از کشور اعم از داخل یا خارج شهرها مطلقاً ممنوع است.

ماده ۵ - هرگونه واگذاری اراضی در داخل مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست ممنوع است.

ماده ۶ - هرگونه نقل و انتقال اراضی فاقد کاربری مسکونی، مشروط به تسلیم اقرارنامه کتبی ضمن سند انتقال در دفاتر اسناد رسمی توسط منتقل‌الیه، دایر بر اطلاع از کاربری غیرمسکونی زمین و عدم امکان ساختن مسکن در آن خواهد بود.

ماده ۷ - کاربری‌های اراضی غیرمسکونی که به ترتیب مقرر در ماده (۶) این آیین‌نامه مورد نقل و انتقال قرار می‌گیرند، قابل تغییر توسط کمیسیون‌های ماده (۵) لایحه قانونی واگذاری و احیای اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹ و مراجع تصویب طرح هادی و تغییرات بعدی آنها نبوده و قبول تقاضاهای متضمن درخواست تغییر کاربری آنها توسط دبیرخانه‌های مربوط، شهرداری‌ها و سایر اعضا و طرح این تقاضا در جلسات کمیسیونها و مراجع مذکور ممنوع است.

ماده ۸ - کلیه دستگاههایی که قانوناً مجاز به واگذاری زمین برای امر مسکن به اشخاص حقیقی و حقوقی می‌باشند، موظفند شماره، تاریخ و متن پاسخ استعلام دریافت‌شده از مراجع مقرر در قانون را دایر بر برخورداری زمین مورد واگذاری از کاربری مسکونی و ضوابط و مقررات متناسب با تعداد استفاده‌کنندگان، به‌طور کتبی در توافق‌نامه‌ها، صورتجلسات، ابلاغیه‌ها و سایر مدارک مربوط به واگذاری زمین قید نمایند.

ماده ۹ - استعلام‌کنندگان کاربری زمین و ضوابط و مقررات ساختمانی آن مکلفند نقشه موقعیت زمین در مقیاس مناسب طبق سند مالکیت، نشانی زمین و سایر مشخصاتی که اظهارنظر توسط مرجع مورد استعلام را تسهیل می‌نماید، به مراجع مورد استعلام مربوط ارائه دهند.

ماده ۱۰ - مراجع مورد استعلام مکلفند ظرف ده روز پس از وصول نامه دفترخانه اسناد رسمی با مراجع واگذارکننده زمین، نسبت به صدور پاسخ استعلام اقدام نمایند. تبصره - در صورت کامل‌نبودن مدارک، مراجع استعلام‌شونده مکلفند ظرف پنج روز از تاریخ وصول استعلام، کسری مدارک را به دستگاه استعلام‌کننده اعلام نمایند.

ماده ۱۱ - سازمان‌های مسکن و شهرسازی در مورد زمین‌ها و املاک واقع در محدوده شهرک‌ها و شهرهای جدید و شهرداری‌ها در داخل محدوده شهر، استعلامهای دریافت‌شده را براساس مصوبات و نقشه‌های اجرایی طرحهای جامع، تفصیلی و هادی آنها پاسخ خواهند داد در مورد شهرهای دارای طرح جامع، در صورت فقدان طرح‌های تفصیلی و وقوع تقریبی زمین در مجاورت زمین‌هایی که موقعیت کلی آنها برای کاربری‌های عمومی و خدماتی شهرها پیش‌بینی گردیده‌اند. براساس مصوبات شورای عالی شهرسازی و معماری ایران عمل خواهد شد.

تبصره - در صورت وجود یا دایرشدن شهرداری در شهرکها و یا در تمام یا بخشی از هر شهر جدید: پاسخگویی به استعلام موضوع این ماده توسط شهرداری‌های مزبور به انجام خواهد رسید.

ماده ۱۲ - هرنوع نقل و انتقال اراضی برای امر مسکن اعم از رسمی و عادی در داخل محدوده روستاها منوط به استعلام از دهیاری مربوط براساس طرح هادی مصوب، با همکاری بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و در صورت عدم تشکیل دهیاری، از بنیاد مسکن انقلاب اسلامی محل خواهد بود. دهیاری‌ها با همکاری بنیاد یادشده حسب مورد، در صورت وجوه طرح هادی روستایی براساس طرح مصوب مذکور و در صورت عدم وجود طرح‌های هادی، طبق عرف محل، کاربری و ضوابط ساختمانی مربوط را اعلام خواهند نمود.

ماده ۱۳ - سازمان‌های مسکن و شهرسازی استان‌ها موظفند استعلام‌های دریافت‌شده از ادارات ثبت اسناد و املاک در مورد نقشه‌های تفکیک اراضی و املاک واقع در خارج از حریم شهرها (به جز روستاها) را از نظر رعایت کاربری و ضوابط طرح‌های جامع ناحیه‌ای و در صورت عدم تهیه طرح برای ناحیه موردنظر از نظر رعایت ضوابط آیین‌نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها و اصلاحات بعدی آن، پاسخ دهند.

ماده ۱۴ - مراجع پاسخ‌دهنده به استعلام موظفند استعلام‌های به‌عمل آمده از سوی ادارات ثبت اسناد و املاک در مورد نقشه‌های تفکیک اراضی را که می‌بایست منضم به نقشه تفکیکی خوانا در مقیاس مناسب و سایر اطلاعات و مشخصات مورد نیاز برای تشخیص موقعیت زمین باشد، حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ وصول استعلام پاسخ دهند.

تبصره ۱ - در صورت موافقت مراجع فوق‌الذکر با نقشه‌های تفکیکی دریافت شده از نظر کاربری و ضوابط تفکیک، سایر مدارک لازم برای تفکیک طبق مقررات ذیربط توسط متقاضی ارایه خواهد شد.

تبصره ۲ - نقشه‌های تفکیکی پیشنهادی از سوی متقاضیان در مورد اراضی واقع در شهرک‌های مسکونی و شهرهای جدید جهت تأیید از حیث امکان تفکیک و رعایت کاربری و ضوابط تفکیک از طرف ادارات ثبت اسناد و املاک حسب مورد به ترتیب به سازمان مسکن و شهرسازی استان مربوط و شرکت عمران شهر جدیدی ذیربط ارسال خواهد شد. مراجع مذکور براساس طرح‌ها و ضوابط و مقررات مصوب، حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ وصول، اظهار نظر خواهند نمود.

تبصره ۳ - در صورت وجود یا دایر شدن شهرداری در شهرک‌ها و یا در تمام یا بخشی از شهر جدید، اظهار نظر در خصوص موضوع این ماده به عهده شهرداری‌های مذکور خواهد بود.

ماده ۱۵ - تأمین و واگذاری تأسیسات زیربنایی موضوع ماده (۸) قانون (آب، برق، گاز و تلفن ثابت و نظایر آن) موکول به ارایه پروانه‌های معتبر ساختمانی یا عدم خلاف یا پایان کار (در مورد شهرها، شهرهای جدید و شهرک‌ها) با تأییدیه مراجع صدور مجوز ساختمان در محدوده روستا دایر بر رعایت کاربری مسکونی خواهد بود.

ماده ۱۶ - مفاد ماده (۶) قانون برای آن دسته از اراضی و املاک که براساس اسناد عادی و دست‌نویس طبق قوانین دیگر قابلیت تفکیک و یا صدور سند یافته باشند از جمله مواد (۱۴۷) و (۱۴۸) موضوع قانون اصلاح و حذف موادی از قانون ثبت اسناد

و املاک مصوب ۱۳۷۰ و در کلیه واگذاری‌های زمین توسط مراجع مختلف برای امر مسکن ازجمله سازمان ملی زمین و مسکن، شهرداری‌ها و کمیسیون‌های موضوع ماده (۳۲) لایحه قانونی واگذاری و احیای اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹ و قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و منابع طبیعی و سایر مراجعی که به موجب قوانین مجاز به واگذاری زمین شناخته شده‌اند نیز لازم‌الاجرا می‌باشد.

تبصره - نقشه تأییدشده موضوع ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها که مبنای تغییر کاربری و تفکیک اراضی زراعی و باغهای خارج از محدوده شهرها و شهرکها توسط ادارات ثبت اسناد و املاک قرار می‌گیرند. منحصرأ مربوط به استفاده کشاورزی و باغداری از اراضی زراعی و باغات موضوع نقشه‌های مذکور بعد از تفکیک می‌باشد و در هر حال تغییر کاربری این اراضی به مسکونی ممنوع است.

ماده ۱۷ - کلیه مراجعی که در محدوده (قانونی) و حریم یا خارج از حریم شهرها در داخل شهرک‌ها و شهرهای جدید و حریم آنها و همچنین روستاها، برخلاف مفاد این قانون تصمیم‌گیری کرده و یا به هر نحو به ساخت‌وسازهای غیرقانونی اقدام نموده یا مؤثر در احداث بناهای خلاف باشند، متخلف محسوب و طبق مقررات با آنها رفتار خواهد شد.

ماده ۱۸ - درج شماره، تاریخ و نام صادرکننده مجوز در آگهی‌های تفکیک و فروش اراضی موضوع این قانون الزامی است و آگهی‌های فاقد مشخصات مذکور، غیرقابل چاپ و تبلیغ در مطبوعات، صدا و سیما و سایر رسانه‌های گروهی و نصب در اماکن عمومی می‌باشند و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اقدامات لازم را در جهت تحقق این موضوع به عمل خواهد آورد و وزارت مسکن و شهرسازی نیز موظف است هرگونه تخلف از این ماده را پیگیری نماید.

ماده ۱۹ - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، وزارت بازرگانی و وزارت تعاونی مکلفند حسب مورد به روش‌های مقتضی به تمامی بنگاههای معاملات املاک و مستغلات، دفاتر اسناد رسمی و شرکت‌های تعاونی ابلاغ نمایند که در اجرای مفاد ماده (۶) قانون، از تنظیم مبیعه‌نامه و نظایر آنها برای زمین‌های موضوع این قانون که فاقد نقشه‌های تفکیک مصوب مرجع قانونی است، اکیداً خودداری نمایند.

تبصره - وزارت بازرگانی و وزارت تعاون موظفند حسب مورد در صورت مشاهده تخلف از قانون و این آیین‌نامه توسط بنگاه‌های معاملات ملکی و شرکت‌های تعاونی و با دریافت گزارش ازسوی وزارت مسکن و شهرسازی مبنی بر وقوع تخلف، برخورد لازم را با متخلفان به ترتیب برابر قانون نظام صنفی و قانون به‌عمل آورند.

ماده ۲۰ - وزارت مسکن و شهرسازی در اجرای صحیح قانون به محض اطلاع از وقوع تخلف از قانون و این آیین‌نامه پس از احراز آن، متخلفان را همراه ادله و مدارک مربوط جهت رسیدگی و صدور رأی مقتضی به مراجع صالح قضایی معرفی و تا حصول نتیجه مراتب را پیگیری نموده و همچنین وزارت مذکور و سایر مراجع ذیربط می‌توانند ابطال اقدامات خلاف، اعاده وضعیت به حالت سابق و نیز جبران خسارت واردشده به دولت را مطابق مقررات مربوط از مقامات قضایی درخواست نمایند.

ماده ۲۱ - دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مسئولیت نظارت عالی بر حسن انجام این قانون و آیین‌نامه را برعهده خواهد داشت.

۳۷ - آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی

ایران

(مصوب ۱۳۷۸/۳/۱۸ با اصلاحات بعدی)

فصل اول - تعاریف

ماده ۱ - اصطلاحات و کلماتی که در قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران که از این پس در این آیین‌نامه به اختصار قانون نامیده می‌شود و در مقررات اجرایی آن و این آیین‌نامه به‌کار برده شده است دارای مفاهیم زیر است :

۱ - آبزبان: عبارتند از کلیه موجودات زنده اعم از جانوری و گیاهی آبهای شیرین، شور و لب شور و موجوداتی که مرحله‌ای از چرخه زندگی (شامل کلیه مراحل رشد و نمو از قبیل تخم، لارو و نوزادی و غیره) و یا مدت زیادی از عمر خود را در آب طی می‌کنند.

۲ - آبزبان قابل پرورش عبارتند از آن دسته از ماهی‌ها، سخت‌پوستان، نرم‌تنان، گیاهان آبی و سایر آبزبان که ارزش اقتصادی و پرورشی دارند.

۳ - آبی‌دارکردن عبارت است از رهاسازی گونه‌های بومی آبی که ذخایر آن از بین رفته یا در حال انقراض است و نیز رهاسازی گونه‌های غیربومی به یک منبع جاری یا ساکن از آبهای داخلی به دلایل زیستی اکولوژیکی یا اقتصادی.

تبصره - آبی‌دار کردن از دو طریق زیر صورت می‌گیرد :

الف - تکثیر: به فعالیتی گفته می‌شود که موجب ازدیاد یک‌گونه خاص از موجودات آبی به روش مصنوعی، نیمه‌مصنوعی و یا طبیعی گردد.

ب - پرورش آبزبان: شامل مجموعه فعالیت‌هایی است که جهت نگهداری موجود آبی پس از خروج از تخم و آغاز فعالیت تغذیه‌ای تا مرحله عرضه به بازار انجام می‌شود.

۴ - پروانه تکثیر و پرورش آبزبان: اجازه‌نامه‌ای است با عناوین موافقت اصولی، پروانه تأسیس یا پروانه بهره‌برداری که اشخاص حقیقی و حقوقی در چارچوب ضوابط مندرج در آن مجاز به تخصیص منابع، احداث و بهره‌برداری از تأسیسات تکثیر و پرورش آبزبان می‌باشند.

۵ - مزرعه پرورش آبزبان: به محل پرورش انواع آبزبان اطلاق می‌گردد.

۶ - عمل‌آوری: هرگونه عملیاتی است که بر روی آبی پس از خروج از آب به‌منظور عرضه به بازار یا تولید محصولات شیلاتی انجام می‌گیرد، مانند شستشو، آماده‌سازی، بسته‌بندی، نگهداری، انجماد، فیله‌سازی، نمک سودکردن، دودی کردن، ترشی کردن، کنسروکردن، تولید خمیر و پودرکردن.

- ۷ - تأسیسات عمل‌آوری: عبارتست از مکان، کارگاه، کارخانه یا شناوری که در آن یک یا چند نوع عملیات عمل‌آوری انجام می‌شود.
- ۸ - صید: تعداد یا مقدار آبیانی است که از محیط زیست خود به‌صورت زنده و یا مرده طی یک دوره زمانی برداشت می‌شود و شامل آبیان که صید شده ولی به‌جای تخلیه دوباره آزاد شده و یا دور ریخته می‌شوند نیز می‌باشد.
- ۹ - پروانه صید: اجازه‌نامه‌ای است که به‌منظور انجام فعالیت‌های صیادی اشخاص حقیقی و حقوقی صادر شده است و در آن برحسب مورد مشخصاتی از قبیل شناور، روش صید، نوع و میزان ابزار و ادوات، میزان سهمیه صید، منطقه صید، مالک یا مالکین شناور، مقررات بهداشتی و قوانین و مقررات ذیربط مشخص می‌شود.
- ۱۰ - بندر صیادی: به محدوده‌ای از ساحل دریا، دریاچه، یا رودخانه اطلاق می‌شود که به جهت دارابودن پناهگاه طبیعی (خور یا آبراهه مناسب) یا مصنوعی (موج‌شکن) و تأسیسات ساحلی دیگر، پهلویگیری و تخلیه صید به‌وسیله شناورهای صیادی در آن امکان‌پذیر بوده و اکثر شناورهای فعال در آن شناورهای صیادی می‌باشند.
- ۱۱ - ارزیابی ذخایر: کاوشهایی است که جهت تعیین میزان اولیه (مرجع) توده زنده آبیان صورت می‌گیرد.
- ۱۲ - شناورها، آلات و ادوات غیرمجاز: کلیه شناورها و آلات و ادوات صیادی که استفاده از آنها برابر مقررات مجاز اعلام نشده است.
- ۱۳ - وزارت نیرو: وزارت نیرو و سازمان مدیریت منابع آب کشور و سازمان‌های آب منطقه‌ای و سازمان آب و برق خوزستان.
- ۱۴ - شیلات: منظور سازمان شیلات ایران است.
- ۱۵ - صیاد: فردی که با داشتن پروانه صید از شیلات به عملیات صید می‌پردازد.
- ۱۶ - گروه صیادی: گروه یا تشکلی که با داشتن پروانه صید از شیلات اقدام به فعالیت صیادی می‌کنند.

۱۷ - فعالیت صیادی: هر فعالیتی که با پروانه صید شیلات منجر به صید انواع آبی می‌شود.

۱۸ - شناور صیادی: هر شناوری اعم از قایق، لنج، کشتی و انواع دیگر شناورها که با مجوزهای لازم برای فعالیت صیادی تجهیز و مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۱۹ - مقررات بنادر ماهیگیری: مقررات موضوع ماده واحد راجع به تأسیس سازمان بنادر و کشتیرانی - مصوب ۱۳۳۹ - و اصلاحات بعدی آن و نیز مقررات و ضوابطی که در چارچوب قوانین و مقررات شیلات تنظیم و ابلاغ می‌گردد.

فصل دوم - قلمرو اجرایی قانون و مقررات اجرایی آن :

ماده ۲ - قلمرو اجرایی قانون و مقررات اجرایی آن عبارت است از :

۱ - آبهای تحت حاکمیت و صلاحیت جمهوری اسلامی ایران (آبهای داخلی، دریای سرزمینی و منطقه انحصاری اقتصادی) در خلیج فارس و دریای عمان به ترتیب مقرر در قانون مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران و مقررات اجرایی آن.

۲ - آبهای تحت حاکمیت و صلاحیت جمهوری اسلامی ایران در دریای خزر.

۳ - آبهای داخلی و مرزی ایران از قبیل آبهای موجود در دریاچه‌های طبیعی و مصنوعی و پشت سدها، رودخانه‌ها، آبگیرهای طبیعی و مصنوعی، آبراهها، تالابها، مرداب‌ها اعم از شور، شیرین یا آبهای لب شور ساحلی و مصب رودخانه‌ها.

فصل سوم - طرح مدیریت ذخایر آبزیان و آبی‌پروری

ماده ۳ - طرح مدیریت ذخایر آبزیان با هدف شناسایی و معرفی ذخایر قابل بهره‌برداری براساس تحقیقات علمی و نیازهای اجتماعی و اقتصادی توسط شرکت سهامی شیلات ایران که از این پس در این آیین‌نامه به اختصار شیلات نامیده می‌شود تهیه و پس از تأیید کمیسیون‌های مدیریت بهره‌برداری ذیربط توسط وزیر جهاد سازندگی جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۱ - شیلات طرح مدیریت ذخایر آبزیان و تدابیر اتخاذشده در اجرای آن را

به نحو مناسب منتشر می‌نماید.

تبصره ۲ - شیلات مکلف است در هنگام تهیه طرح مدیریت ذخایر آبزیان با صیادان یا نمایندگان آنها و اتحادیه شرکتهای تعاونی صیادی ذیربط و همچنین سایر اشخاص ذینفع مشورت نماید.

تبصره ۳ - شیلات طرح مدیریت ذخایر آبزیان را پس از طی مراحل فوق تهیه و به سازمان بنادر و کشتیرانی اعلام می‌دارد.

ماده ۴ - کمیسیون‌های مدیریت بهره‌برداری ذخایر آبزیان عبارتند از :

۱ - کمیسیون مدیریت بهره‌برداری ذخایر آبزیان خلیج فارس و دریای عمان.

۲ - کمیسیون مدیریت بهره‌برداری ذخایر آبزیان دریای خزر.

۳ - کمیسیون مدیریت بهره‌برداری ذخایر آبزیان آبهای داخلی.

۴ - کمیسیون مدیریت آبی‌پروری.

تبصره - نحوه تشکیل، با شرح وظایف و اعضای این کمیسیون‌ها طی دستورالعملی که به‌وسیله شیلات تهیه و به تأیید وزیر جهاد سازندگی می‌رسد ابلاغ خواهد شد.

فصل چهارم - تعاونی‌ها، خدمات و تأسیسات بندری

ماده ۵ - صدور مجوز تشکیل شرکتهای تعاونی و اتحادیه‌های صیادی و تکثیر و پرورش آبزیان توسط وزارت تعاون منوط به ارائه موافقت کتبی شیلات توسط متقاضیان به وزارت تعاون می‌باشد.

ماده ۶ - بنادر صیادی تحت سرپرستی و نظارت شیلات اداره می‌شود، شیلات می‌تواند ارائه خدمات و اداره تأسیسات بندری را به شرکتهای تعاونی یا خصوصی واگذار نماید.

ماده ۷ - امور زیر در بنادر صیادی، تحت مدیریت یا نظارت شیلات و با رعایت مقررات و سایر قوانین ذیربط انجام می‌شوند :

۱ - ایجاد، تکمیل، توسعه ساختمانها و تأسیسات تعمیرگاههای ساحلی در بنادر

صیادی با رعایت وظایف سایر ارگانهای ذیربط.

۲ - اجرای مقررات بندری در محدوده بنادر صیادی.

- ۳ - اداره امور تخلیه، بارگیری، حمل و نقل و نگهداری محصولات، ابزار و ادوات و مایحتاج صیادی با رعایت مقررات مربوط.
- ۴ - اداره شبکه مخابراتی و کنترل شناورهای صیادی با رعایت مقررات مربوط.
- ۵ - وصول بهای تعرفه‌های بندری موضوع این آیین‌نامه.
- ۶ - تعیین نحوه استفاده و شرایط بهره‌برداری از تأسیسات و تجهیزات بندری در محدوده بنادر صیادی.
- ماده ۸ - وظایف و اختیارات مدیریت بنادر صیادی با رعایت قوانین و مقررات ذیربط به شرح زیر است :
 - ۱ - نگهداری دفتر ثبت آمار صیادان، تردد شناورها و مراجعین به بندر.
 - ۲ - هدایت شناورها برای ورود و خروج به بندر و پهلوگیری با رعایت مقررات مربوطه به راهنمایی شناورها.
 - ۳ - کمک‌رسانی در موقع بروز حوادث در محوطه بنادر صیادی با همکاری سایر دستگاهها.
 - ۴ - ثبت و گزارش حوادث دریایی مربوط به شناورهای صیادی و صیادان و ارسال آن به مراجع ذیربط.
 - ۵ - اقدام در جهت تأمین انتظامات و حفاظت تأسیسات بندری.
 - ۶ - نظارت بر نحوه عملکرد واحدهای خدمات‌دهنده مستقر در بندر در زمینه ایجاد تأسیسات بندری.
 - ۷ - نصب و مراقبت نورافکن‌ها و فانوس‌ها و علائم دریایی در بندر با هماهنگی سازمان بنادر و کشتیرانی.
 - ۸ - دریافت وجوهی که طبق مقررات وصول آنها به‌عهده شیلات واگذار شده یا می‌شود.
 - ۹ - دریافت خسارات وارده به بندر و تأسیسات بندری با رعایت مقررات مربوط.

۱۰ - تنظیم صورتجلسه مربوط به برخورد شناورها با یکدیگر و تأسیسات بندری و گزارش آن به مراجع ذیربط.

۱۱ - انجام بازرسی‌های لازم از شناورها حسب وظایف و مأموریت‌های محول‌شده از قبیل انطباق شناورها، تجهیزات ابزار و ادوات صید آن با موارد مندرج در پروانه صید.

۱۲ - کنترل رعایت مقررات بهداشتی، زیست‌محیطی و حمل‌ونقل بهینه آبیان.

۱۳ - اجرای سایر مقررات بندری شیلات.

۱۴ - حصول اطمینان از بکارگیری کارکنان و خدمه با صلاحیت و به تعداد موردنیاز بر روی شناورهای صیادی با رعایت مقررات تعیین‌شده توسط مراجع ذیربط.

ماده ۹ - صیادان، صاحبان و کارکنان شناورهای صیادی و تأسیسات و واحدهای تولیدی و خدماتی مربوط و ناخدایان اینگونه شناورها ملزم به رعایت ضوابط ذیل می‌باشند:

۱ - رعایت ضوابط و مقررات بندری شیلات.

۲ - نگهداری تعداد لازم از ملوانان صلاحیت‌دار در شناور.

۳ - همکاری با مأمورین اداره بندر به‌منظور انجام وظایف و مأموریت‌های محول‌شده.

۴ - رعایت مقررات ایمنی، بهداشتی و محیط زیست.

ماده ۱۰ - صاحبان شناورهایی که به هر طریق مانع عبور و مرور در بندر یا مسیر آن شده‌اند یا اخطار کتبی مدیریت بندر موظفند در مهلت تعیین‌شده نسبت به رفع مانع اقدام نمایند.

تبصره ۱ - پس از انقضای مهلت اخطار کتبی چنانچه صاحبان شناورهای مذکور به رفع مانع اقدام نمایند، مدیریت بندر رأساً نسبت به رفع مانع عبور و مرور اقدام کرده و صاحب شناور موظف به پرداخت هزینه‌های آن می‌باشد.

تبصره ۲ - در صورتی که مصالح بندر، عملیات رفع مانع را از مسیر و محوطه بندر به فوریت ایجاب کند، مدیریت بندر می‌تواند بدون رعایت مدت اختطاریه به صاحب شناور، برای رفع مانع اقدام کند و صاحب شناور باید هزینه رفع را بپردازد.

ماده ۱۱ - مقررات مربوط به مسیرهای تردد دریایی، چراغ شناورها و علائم و اشارات دریایی و بندر مطابق مقررات سازمان بنادر و کشتیرانی خواهد بود.

تبصره - شناورهای صیادی موظفند علائم و نشانه‌های خاص شناورهای صیادی مصوب شیلات را نیز رعایت نمایند.

ماده ۱۲ - شیلات شناورهای صیادی را برای تردد و استفاده از خدمات بندری در بنادر صیادی سازماندهی می‌نماید. صاحبان شناورها با موافقت شیلات موظف به انتخاب یک بندر به عنوان بندر اصلی می‌باشند. در این صورت شناورهای صیادی در سایر بنادر صیادی به عنوان شناور میهمان محسوب می‌گردند.

ماده ۱۳ - شیلات مجاز است بابت حق ورود، پهلوگیری و توقف شناورها در بنادر صیادی براساس نرخ‌های مبنای جدول ذیل مبالغی را به عنوان تعرفه دریافت کند. تعرفه استفاده از خدمات بندری برای هر بار استفاده از تأسیسات بندری و به ازای هر تن ظرفیت ناخالص.

نوع شناور ورود به حوضچه آرامی پهلوگیری کنار اسکله توقف تا ۲۴ ساعت
بندربندر - حداکثر یک ساعت

قایق، لنج یا کشتی ۱۲۰ ریال ۱۸۰ ریال ۳۰۰ ریال

۱ - تعرفه بندری شناور صیادی میهمان حداکثر به میزان دو برابر تعرفه‌های موردنظر برای شناورهای صیادی مقیم محاسبه و دریافت می‌شود مگر آنکه انتقال شناور مذکور از بندر اصلی به بندر دیگر براساس سیاست‌های مدیریت صید صورت گرفته باشد.

۲ - به منظور استفاده حداکثر از اسکله، هرگاه پهلوگیری شناور در کنار اسکله بیش از یک ساعت به طول انجامد برای یک ساعت اول به ازای هر تن ظرفیت ناخالص

شناور (۲۰٪) و برای ساعات‌های بعدی (۵۰٪) به مبلغ عدد مبنای مندرج در جدول اضافه محاسبه و دریافت می‌شود.

تبصره - در مناطقی که به دلیل عدم وجود حوضچه آرام، شناورها ناچار به پهلوگیری در کنار اسکله هستند از اجرای مفاد این بند مستثنی می‌باشند.

۳ - هرگاه شناور صیادی به دلیل خرابی موتور یا بدنه مجبور به توقف در بندرگاه شود حداکثر تا (۱۰) روز از پرداخت حق توقف معاف و در (۱۰) روز دوم معادل حق توقف مندرج در جدول و از (۱) روز سوم به بعد (۲۰٪) به عدد مبنا اضافه خواهد شد.

۴ - در صورتی که توقف شناور در بندرگاه به دلیل ممنوعیت‌ها و سیاست‌های مدیریت صید صورت گرفته باشد، تا زمان رفع ممنوعیت، عوارض بندری دریافت نخواهد شد. بدیهی است شناورهایی که به دلیل تخلف متوقف می‌شوند مشمول مفاد این بندر نمی‌شوند.

تبصره - مبالغ مذکور در این ماده از شناورهای خارجی حسب نظر شیلات به ارزهای معتبر خارجی دریافت می‌شود.

فصل پنجم - تکثیر و پرورش آبزیان

ماده ۱۴ - انجام هرگونه فعالیت در زمینه تکثیر و پرورش آبزیان توسط افراد حقیقی و حقوقی مستلزم دریافت پروانه از شرکت سهامی شیلات ایران است.

نوع پروانه باتوجه به نوع فعالیت شامل تکثیر آبزیان، پرورش یا تکثیر و پرورش آبزیان است و براساس مرحله فعالیت شامل موافقت اصولی، پروانه تأسیس و پروانه بهره‌برداری می‌باشد.

تبصره - انجام فعالیتهایی که جنبه تفننی و سرگرمی دارد از شمول این ماده مستثنی هستند.

ماده ۱۵ - صدور پروانه تکثیر و پرورش آبزیان برای متقاضیان تابع شرایط ذیل است :

۱ - انطباق موضوع درخواست با طرح‌های توسعه تکثیر و پرورش آبزیان در کشور.

- ۲ - دارابودن شرایط لازم زیر برای متقاضی یا متقاضیان :
- گذراندن دوره آموزشی یا دارابودن سابقه علمی یا عملی مرتبط.
 - دارابودن کارشناس یا فن‌ورز واجد شرایط به تعداد موردنیاز براساس ضوابط شیلات ایران برای صدور یا تمدید پروانه بهره‌برداری.
- ماده ۱۶ - دریافت بیش از یک پروانه تکثیر و پرورش آبزیان برای اشخاص حقیقی قبل از اینکه موضوع فعالیت پروانه قبلی به مرحله بهره‌برداری رسیده باشد ممنوع بوده و در مورد اشخاص حقوقی در صورتی که توان مالی، اجرایی و فنی متقاضی به تشخیص شیلات برای بیش از یک فعالیت مناسب باشد، دریافت آن بلامانع است.
- ماده ۱۷ - تشکیل شرکت‌های غیردولتی با هدف انجام فعالیت‌های تکثیر و پرورش آبزیان و یا گنجاندن این قبیل فعالیت‌ها در اساسنامه شرکتها مستلزم دارابودن پروانه تکثیر و پرورش آبزیان یا ارائه گواهی معتبر مبنی بر موافقت شیلات با انجام این فعالیتها است.
- ماده ۱۸ - نحوه صدور پروانه تکثیر و پرورش آبزیان براساس دستورالعمل مصوب وزیر جهاد سازندگی تعیین خواهد شد.
- ماده ۱۹ - متقاضیان دریافت پروانه تکثیر و پرورش آبزیان برای اخذ مجوز از مراجع ذیربط با صدور معرفی‌نامه یا ارسال رونوشت پروانه ازطرف شیلات به این مراجع معرفی خواهند شد و متقاضی شخصاً موظف به دریافت این مجوزها از مراجع ذیربط می‌باشد.
- ماده ۲۰ - صدور پروانه تأسیس مزارع تکثیر و پرورش آبزیان موکول به ارائه مجوز تخصیص و بهره‌برداری از منابع آبی توسط وزارت نیرو (سازمان مدیریت منابع آب و سازمان‌های آب منطقه‌ای و آب و برق خوزستان) است.
- ماده ۲۱ - آب‌بها یا حق‌النظاره و حق اشتراک برای استفاده از منابع آبی کشور که تحت نظارت و مدیریت وزارت نیرو هستند به شرح زیر محاسبه و توسط دارنده پروانه به وزارت نیرو پرداخت می‌شود.

الف - پرورش ماهیان گرمایی

۱ - آب بها برای منابع آبی تنظیم شده، پنج درصد (۵٪) از محصول یا ارزش ریالی آن و برای منابع آبی تنظیم نشده، یک درصد (۱٪) از محصول و یا ارزش ریالی آن می باشد.

۲ - حق اشتراک برای هر یک هزار متر استخر معادل حق اشتراکی است که برای هر هکتار زراعت آبی در همان منطقه پرداخت می شود.

ب - پرورش ماهیان سرد آبی

۱ - آب بها برای منابع آبی تنظیم شده، سه درصد (۳٪) از محصول یا ارزش ریالی آن و برای منابع آبی تنظیم نشده، یک درصد (۱٪) از محصول یا ارزش ریالی آن می باشد.

۲ - حق اشتراک برای هر یک هزار متر مربع استخر معادل حق اشتراکی است که بابت هر هکتار زراعت آبی در همان منطقه پرداخت می شود.

تبصره ۱ - ملاک محاسبه ارزش ریالی قیمت عمده فروشی در هر مزرعه خواهد بود.

تبصره ۲ - فعالیت های تکثیر و پرورش آبزیان دریایی و لب شور که از منابع آب های شور و لب شور سطحی (با میزان شوری بیش از ده گرم در لیتر) استفاده می کنند از پرداخت آب بها و حق اشتراک معاف هستند.

تبصره ۳ - در مزارع تکثیر و پرورش آبزیان دریایی و لب شور که از منابع آب های شیرین استفاده می کنند، میزان آب بها و حق اشتراک برحسب میزان و درصد آب شیرین که برای تعدیل شوری مورد استفاده قرار می گیرد و براساس تعرفه مشخص شده در این ماده محاسبه و تعیین خواهد شد. درصد آب شیرین مورد استفاده توسط شیلات با هماهنگی وزارت نیرو تعیین می شود.

تبصره ۴ - در صورتی که مبالغ و درصدهای موارد فوق با تصویب مراجع قانونی تغییر کند درصدها و مبالغ مصوب اخیر قابل اجراست.

ماده ۲۲ - آبریز پروری در منابع آبهای نیمهطبیعی (آببند آنها و دریاچه‌های پشت سدها) تحت نظارت وزارت نیرو، پس از هماهنگی و کسب مجوز از وزارت مذکور بلامانع است.

ماده ۲۳ - وزارت نیرو موظف است در مدت یکسال پس از بهره‌برداری حق انشعاب و اشتراک و بهای برق مصرفی مزارع تکثیر و پرورش آبزیان را براساس تعرفه‌های کشاورزی محاسبه و دریافت کند.

ماده ۲۴ - وزارت نیرو موظف است در برنامه‌های توسعه تأسیسات آبی و برنامه‌های تخصیص و مدیریت منابع آبی، سهم آبریز پروری را مشخص و اعلام نماید.

ماده ۲۵ - در اجرای ماده (۱۹) قانون، شیلات برای انجام اقدامات موضوع ماده (۳) آن در دریاچه پشت سدها، موضوع را به سازمان مدیریت منابع آب ایران و در رودخانه‌ها حسب مورد به شرکت‌های آب منطقه‌ای و سازمان آب و برق خوزستان اعلام و با هماهنگی و کسب مجوز از مراجع ذیربط اقدام می‌نماید.

ماده ۲۶ - صندوق بیمه محصولات کشاورزی مکلف به بیمه‌نمودن آبزیان پرورشی و سایر شرکت‌های بیمه دولتی مکلف به بیمه‌کردن ابنیه، تأسیسات و تجهیزات مزارع تکثیر و پرورش آبزیان هستند.

تبصره - ضوابط و شیوه‌نامه بیمه‌کردن محصولات آبزیان پرورشی توسط صندوق بیمه محصولات کشاورزی با هماهنگی شیلات تعیین خواهد شد.

ماده ۲۷ - به موجب مصوبه شماره ۳۲۴۴۰ / ت ۲۳۵۷۴ هـ مورخ ۱۳۷۹/۷/۲۶ هیأت وزیران حذف گردید.

ماده ۲۸ - به منظور توسعه و بهره‌برداری اصولی از مزارع تکثیر و پرورش آبزیان، نقشه‌های اجرایی احداث ابنیه و نصب تأسیسات و تجهیزات مزارع و پرورش آبزیان قبل از اجرا باید به تأیید شیلات برسد.

تبصره - شیلات می‌تواند وظیفه رسیدگی و تأیید نقشه‌های اجرایی را به افراد حقیقی یا حقوقی ذیصلاح که دارای رتبه‌بندی سازمان برنامه و بودجه یا برگ تأیید

صلاحیت فنی از شیلات باشند تفویض نماید. میزان حق الزحمه این افراد براساس ضوابط سازمان برنامه و بودجه تعیین خواهد شد.

ماده ۲۹ - شیلات مجاز به انجام بازدیدها و بررسی های کارشناسی مزارع تکثیر و پرورش آبزیان در هر مرحله از کار و در اوقات متعارف کاری مزرعه می باشد.

ماده ۳۰ - در صورتی که دارنده پروانه، پس از صدور پروانه پیگیری های لازم را برای انجام موضوع پروانه به عمل نیاورد، بنا به تشخیص شیلات پروانه صادر شده باطل می گردد.

ماده ۳۱ - تمدید مهلت اعتبار پروانه برای پروانه هایی انجام می شود که بنا به تشخیص شیلات دارنده پروانه پیگیری لازم را به عمل آورده باشد.

تبصره - در صورت عدم تمدید پروانه، پس از خاتمه مهلت اعتبار پروانه صادره خودبه خود ابطال می شود و نیازی به صدور برگ ابطال پروانه نیست.

ماده ۳۲ - تغییر نام دارنده موافقت اصولی یا تأسیس تکثیر و پرورش آبزیان یا انتقال سهام به میزان بیش از (۵۰٪) در مورد اشخاص حقوقی، تا پیش از دریافت پروانه بهره برداری ممنوع است.

ماده ۳۳ - واردات مولدین یا نوزادان آبزیان بومی یا غیربومی از خارج کشور با رعایت سایر قوانین و مقررات کشور با مجوز شیلات مجاز است.

ماده ۳۴ - صدور آبزیان پرورشی بومی یا غیربومی به خارج از کشور با رعایت سایر قوانین و مقررات با مجوز شیلات مجاز است.

ماده ۳۵ - نقل و انتقال آبزیان زنده برای انجام فعالیت های تکثیر و پرورش مستلزم کسب مجوز از شیلات است.

ماده ۳۶ - در صورتی که مزارع تکثیر آبزیان، مولدین مورد نیاز خود را از طبیعت صید و تهیه می نمایند، برای حفظ ذخایر آن موظف به رهاسازی نوزاد همان آبزی به همان منابع آبی یا محلی که شیلات تعیین می کند، هستند. تعداد، سن و نحوه رهاسازی در دریا توسط شیوه نامه شیلات تعیین خواهد شد.

- ماده ۳۷ - وظایف دارندگان پروانه تکثیر و پرورش آبزیان به شرح زیر است :
- ۱ - ایجاد تأسیسات و ابنیه مطابق با نقشه‌های اجرایی.
 - ۲ - بهره‌برداری از مزرعه مطابق با شرایط و ضوابط تعیین شده و مندرج در پروانه.
 - ۳ - همکاری کامل با کارشناسان و بازرسان شیلات در انجام بازدیدها.
 - ۴ - ارائه آمار و اطلاعات مربوط به تولید به ترتیبی که شیلات تعیین می‌نماید.
 - ۵ - عدم نگهداری و پرورش آبزیان غیرمجاز در مزرعه.
 - ۶ - عدم نگهداری و مصرف دارو و مواد شیمیایی غیرمجاز در مزرعه.
 - ۷ - اعلام بروز بیماری‌های خطرناک و مسری به نزدیکترین اداره یا نمایندگی شیلات.
 - ۸ - عدم نقل و انتقال یا عرضه آبزیان مبتلا به بیماری‌های خطرناک، مسری و مشترک بین انسان و دام.
 - ۹ - عدم نقل و انتقال یا عرضه مواد غذایی، دارویی و ضایعات و زباله‌های آلوده به عوامل بیماری‌زای خطرناک، مسری و مشترک بین انسان و دام.
 - ۱۰ - صید و عمل‌آوری آبزیان در مزرعه مطابق استانداردهای تعریف شده.
- تبصره ۱ - فهرست داروها و مواد شیمیایی غیرمجاز و همچنین بیماری‌های مسری و خطرناک توسط سازمان دامپزشکی با هماهنگی شیلات پیش از فروردین‌ماه هر سال اعلام می‌شود.
- تبصره ۲ - شیوه عمل‌آوری آبزیان در مزرعه با سازمان دامپزشکی با هماهنگی شیلات از فروردین‌ماه هر سال اعلام می‌شود.
- ماده ۳۸ - در صورت احداث مزرعه برخلاف نقشه‌های مصوب، شیلات به دارنده پروانه اخطار کتبی جهت رفع نقص و انجام اصلاحات لازم و ایجاد تأسیسات و ابنیه براساس نقشه‌های مصوب، می‌دهد و دارنده پروانه موظف است حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ اخطاریه نسبت به انجام اصلاحات مشخص شده اقدام نماید. در غیر اینصورت شیلات پروانه متخلف را تا انجام اصلاحات لازم تعلیق می‌نماید.

ماده ۳۹ - در صورت ارتکاب هر یک از تخلف‌های زیر توسط صاحبان پروانه تکثیر و پرورش آبزیان، برای نوبت اول شیلات نسبت به صدور اخطار کتبی اقدام می‌کند و در صورت تکرار پروانه صادر شده برای مدت یک تا شش ماه به حال تعلیق درمی‌آید.

۱ - عدم بهره‌برداری از مزرعه مطابق با شرایط و ضوابط تعیین‌شده و مندرج در پروانه.

۲ - عدم همکاری کامل با کارشناسان و بازرسان شیلات در انجام بازدیدها.

۳ - عدم ارائه آمار و اطلاعات مربوط به تولید به ترتیبی که شیلات تعیین نموده است.

۴ - عدم اعلام بروز بیماری‌های خطرناک و مسری به نزدیکترین مرجع شیلاتی

۵ - عدم صید و عمل‌آوری آبزیان در مزرعه مطابق استانداردهای تعریف‌شده توسط شیلات

۶ - عدم رعایت مفاد مجوز تخصص آب براساس اعلام وزارت نیرو.

تبصره اقدامات پیش‌بینی‌شده در این آیین‌نامه نافی مجازات‌های تعیین‌شده در ماده (۲۳) قانون نمی‌باشد.

ماده ۴۰ - در صورت انجام تخلف‌های زیر، پروانه صادرشده برای مدت سه سال تا یک سال به حال تعلیق درخواهد آمد و در صورت تکرار پروانه صادرشده باطل می‌شود.

۱ - نگهداری و پرورش آبزیان غیربومی یا غیرمجاز در مزرعه.

۲ - نگهداری و مصرف دارو و مواد شیمیایی غیرمجاز در مزرعه.

۳ - ایجاد هرگونه آلودگی که باعث بروز بیماری‌های خطرناک و مسری شود.

۴ - نقل و انتقالات یا عرضه آبزیان مبتلا به بیماری‌های خطرناک و مسری و مشترک بین انسان و دام و آبی.

۵ - نقل و انتقال یا عرضه مواد غذایی، دارویی و غیره که آلوده به عوامل بیماری‌زای خطرناک، مسری و مشترک بین انسان و دام می‌باشد.

ماده ۴۱ - در صورت بروز بیماری‌های خطرناک، مسری و مشترک بین انسان و دام که قابل درمان نباشد و سرایت همه‌گیربودن آن محتمل باشد، به تشخیص شیلات و تأیید سازمان دامپزشکی کشور کلیه آبزیان آلوده باید به شیوه مناسب نابود شوند و تأسیسات و ابنیه مزرعه سترون شوند هزینه نابودکردن محصول و انجام گندزدایی برعهده دارنده پروانه است.

ماده ۴۲ - باتوجه به تبصره ذیل بند (۶) ماده (۳) و نیز ماده (۲۳) قانون وظایف شیلات و سازمان حفاظت محیط زیست به شرح زیر تفکیک می‌شود:

الف - حدود وظایف شیلات در آبهای داخلی

۱ - انجام بررسی‌های لیمنولوژیکی و اکولوژیکی در منابع آبهای داخلی که ضرورت معرفی با پرورش آبزیان به تشخیص شیلات ایران در آنها مشخص شده است. نقطه‌نظرهای سازمان حفاظت محیط زیست برای انجام این قبیل مطالعات تهیه و به‌صورت دستورالعمل منتشر خواهد شد. انجام بررسی‌های ایمنولوژیکی و اکولوژیکی در مناطق آبی تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست و تالابهای بین‌المللی براساس فهرست پیوست این آیین‌نامه با تأیید سازمان حفاظت محیط زیست انجام خواهد شد.

۲ - بررسی هر یک از منابع آبهای داخلی از نظر امکان معرفی یا پرورش انواع آبزیان و تعیین ظرفیت‌های نگهداری و تولید.

۳ - تعیین گونه‌های مناسب پرورشی (علاوه بر گونه‌های موجود).

۴ - آبرزی‌دارکردن و پرورش گونه‌های مناسب آبزیان در آبهای داخلی که بررسی شده‌اند به استثنای محیط‌های آبی حساس مندرج در فهرست پیوست این آیین‌نامه که آبرزی‌دارکردن آنها با تصویب سازمان حفاظت محیط زیست انجام می‌گیرد.

۵ - بهره‌برداری تجاری با صدور پروانه بهره‌برداری از منابع آبی‌دار شده و منابعی که برنامه‌ریزی برای پرورش در آنها انجام شده است. در محیط‌های آبی مندرج در فهرست پیوست این آیین‌نامه، بهره‌برداری برابر ضوابط ارائه‌شده توسط سازمان حفاظت محیط زیست به‌وسیله شیلات انجام خواهد شد.

۶ - دارابودن گواهی بهداشتی و سلامت آبزیان قبل از رهاسازی آنها در آبهای داخلی الزامی است.

۷ - گونه‌های آبزیان پرورشی حتی‌الامکان از انواع بومی یا از گونه‌های موجود در کشور انتخاب خواهند شد.

ب - وظایف سازمان حفاظت محیط زیست در آبهای داخلی :

۱ - اعلام ضوابط و معیارهای انجام مطالعات مرتبط با آبی‌دارکردن و پرورش انواع آبزیان در آبهای داخلی کشور، ارزیابی گونه‌ای، کمیت و کیفیت آبزیان موردنظر شیلات برای رهاسازی.

۲ - تشخیص گونه‌ای آبزیانی که ازسوی شیلات برای رهاسازی در منابع آبهای داخلی با پرورش انتخاب شده‌اند.

۳ - پایش آبهای داخلی که در آنها انواع آبزیان رهاسازی شده و پرورش می‌یابند.

۴ - مدیریت در محیط‌های آبی مندرج در فهرست پیوست این آیین‌نامه باتوجه به قوانین و مقررات سازمان حفاظت محیط زیست.

۵ - به استناد ماده (۸) قانون حفاظت محیط زیست و ماده (۱۷) آیین‌نامه اجرای قانون شکار و صید، صدور پروانه صید ماهی در آبهای داخلی به استثنای آن دسته از منابع آبهای داخلی که از طریق شیلات آبی‌دار شده است توسط سازمان حفاظت محیط زیست انجام می‌شود.

تبصره - پایش مخازن پشت سدها و صدور پروانه صید ماهی توسط سازمان حفاظت محیط زیست از مخازن مذکور که آبی‌دار شده است باید با مجوز وزارت نیرو باشد.

ج - به منظور هماهنگی در انجام مفاد وظایف مشخص شده برای سازمان حفاظت محیط زیست و شیلات ایران کارگروه مشترکی متشکل از نمایندگان دو طرف تشکیل می شود دبیرخانه کمیسیون در شیلات مستقر می باشند.

فصل ششم - فعالیتهای صیادی

ماده ۴۳ - شیلات براساس طرح مدیریت ذخایر آبزیان نسبت به صدور پروانه صید با رعایت شرایط ذیل اقدام می کند :

الف - شرایط صدور پروانه صید با استفاده از شناور عبارتند از :

۱ - دارابودن گواهینامه ثبت و گواهینامه های فنی و ایمنی از سازمان بنادر و کشتیرانی.

۲ - دارابودن بیمه نامه معتبر مسئولیت در مقابل کارکنان و اشخاص ثالث بریا شناوردهای صیادی.

تبصره - بیمه مرکزی ایران موظف است ظرف مدت سه ماه از ابلاغ این آیین نامه حداقل نرخ بیمه و شرایط عمومی این نوع بیمه را با همکاری سازمان شیلات ایران و سازمان بنادر و کشتیرانی تدوین و برای تصویب به شورای عالی بیمه ارایه نماید.

ب - شرط صدور پروانه صید برای اشخاص حقیقی و حقوقی و گروههای صیادی بدون استفاده از شناور، داشتن گواهی نامه صیادی است.

تبصره - صاحبان شناورهای صیادی فقط افرادی را می توانند برروی شناورها بکار گیرند که دارای شرط مذکور در بند (ب) این ماده باشند.

ماده ۴۴ - شیلات می تواند براساس طرح مدیریت ذخایر آبزیان نسبت به سهمیه بندی صید برای دارندگان پروانه صید اقدام کند.

ماده ۴۵ - دارندگان پروانه صید می توانند پس از موافقت کتبی شیلات نسبت به انتقال پروانه صید خود برای مدت معین یا سهمیه معین یا برای تمام مدت اعتبار پروانه یا کلیه سهمیه به اشخاص واجد شرایط مندرج در ماده (۴۴) این آیین نامه اقدام کنند.

تبصره ۱ - پروانه صید انتقال یافته در دفتر شیلات به نام انتقال گیرنده ثبت می شود.

- تبصره ۲ - در صورت فوت دارنده پروانه صید در مدت اعتبار آن، پروانه مذکور با امکان تمدید آن به ورثه وی منتقل خواهد شد.
- ماده ۴۶ - تعیین ابزار و ادوات صیادی که فروش آنها طبق ماده (۲۲) قانون ممنوع است برعهده شیلات می باشد.
- ماده ۴۷ - شیلات می تواند در موارد ذیل پروانه صید و اجازه فعالیت صیادی ناخدای مختلف را تا مدت (۳) ماه در فصل صید به حال تعلیق درآورد.
- ۱ - عدم رعایت موارد ذکر شده در پروانه صید.
 - ۲ - دراختیار قراردادن پروانه برای صید به دیگران بدون کسب موافقت کتبی شیلات.
 - ۳ - عدم رعایت ضوابط بهداشتی و کنترل کیفیت منطبق با این آیین نامه.
 - ۴ - هرگونه انتقال غیرمجاز محصولات صیادی به شناورهای غیرمجاز یا به خارج از کشور.
 - ۵ - صید در مناطق با فصول ممنوعه.
 - ۶ - صید گونه هایی که صید آنها ممنوع اعلام گردیده است.
 - ۷ - نگاهداری آلات و ادوات و مواد غیرمجاز در شناور بدون کسب مجوز از شیلات
 - ۸ - حمل و نگهداری محصولات صید غیرمجاز در شناور.
 - ۹ - عدم رعایت مقررات مربوط به نصب پلاک شناسایی، علایم و نشانه های منطبق با مقررات بین المللی راه دریایی و روش های مختلف صید.
 - ۱۰ - همراه نداشتن مدارک شناسایی شناور و خدمه
 - ۱۱ - همراه نداشتن پروانه و مجوز صید
 - ۱۲ - تخلیه صید ضمنی و دورریز در منابع آب.
 - ۱۳ - عدم رعایت استانداردهای اعلام شده برای ابزار صید
 - ۱۴ - صید گونه ها و روش هایی که در پروانه صید قید نشده است.

- ۱۵ - ایجاد آلودگی در منابع آب.
- ۱۶ - مسدود نمودن آبراه تردد شناور به وسیله شناور یا ابزار صید.
- ۱۷ - عدم ارایه آمار و اطلاعات صحیح از میزان صید براساس ماده (۱۶) قانون حفاظت از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران.
- ۱۸ - عدم همکاری در بازدید مسئولان، کارشناسان و ناظران صید که جهت نظارت بر حسن اجرای این آیین نامه مراجعه می نمایند.
- ۱۹ - ایجاد خسارت به تأسیسات فیزیکی آبی یا ایجاد اختلال در عملکرد آنها.
- ماده ۴۸ - شیلات می تواند در اجرای بند (۳) ماده (۳) و ماده (۴۱) قانون به منظور حفاظت و بازسازی ذخایر آبزیان و اعمال مدیریت صید و ذخایر، پروانه صید را در برخی مناطق به طور موقت تا رفع ضرورت تعلیق یا ابطال نماید.
- ماده ۴۹ - شیلات می تواند نسبت به ابطال پروانه صید مرتکبین جرایم بندهای «ب» و «ج» ماده (۲۲) قانون که دو بار محکومیت قطعی یافته اند، اقدام نماید.
- ماده ۵۰ - مدت اعتبار پروانه صید از تاریخ صدور حداقل یک فصل صید و حداکثر آن یک سال شمسی است.
- ماده ۵۱ - شیلات مجاز است بابت صدور پروانه صید، سالانه متناسب با نوع صید حداکثر به میزان مبالغ مذکور در جدول ذیل و به نسبت ارزش صید سالانه شناور یا گروههای صیادی به عنوان تعرفه پروانه صید، دریافت نماید.
- جدول نرخ تعرفه پروانه صید
- گونه نرخ تعرفه
- پروانه صید (درصد)
- کف زبانی که با روش ترال صید می شوند ۳٪
- گونه های صید شده با تور گوشگیر ۱٪
- کف زبانی که با گرگور (قفس) صید می شوند ۱۰٪
- میگو ۴٪

لابستر ۴٪

آرتمیا ۸٪

کیلکا ۱٪

ماهیان استخوانی (دریای خزر) ۱٪

ماهیان صیدشده در آبهای داخلی حوزه فعالیت شیلات ۱٪

تن ماهیان صیدشده توسط شناورهای خارجی با روش لانگ لاین ۱۲٪

تن ماهیان صیدشده توسط شناورهای خارجی با روش پرساین ۲۰٪

کیلکای صیدشده توسط شناورهای خارجی ۱۰٪

تون ماهیان صیدشده توسط شناورهای صنعتی داخلی با روش پرسان ۴٪

گونه‌های صید شده با روش صید شنا ۴٪

تون ماهیان صیدشده توسط شناورهای صنعت داخلی با روش لانگ لاین ۱٪

تبصره ۱ - ارزش پایه صید براساس میانگین قیمت عمده‌فروشی سال قبل و میزان

صید براساس میانگین صید سه ساله گذشته خواهد بود.

تبصره ۲ - تعرفه صدور پروانه صید با قلاب برای صیادان در رودخانه‌های منتهی به

دریای خزر تا مسافتی از مصب که در حوزه فعالیت شیلات قرار دارد سالانه ۲۵۰/۰۰۰

ریال می‌باشد.

تبصره ۳ - تعرفه پروانه صید شناورهای خارجی به ارزشهای معتبر خارجی یا معادل

ریالی آن حسب نظر شیلات دریافت می‌شود.

تبصره ۴ - شرکت سهامی شیلات ایران مجاز است بابت صدور پروانه صید

آرتمیا حداقل بیست درصد (۲۰٪) از محصول نهایی و یا معادل ارزش ریالی و با ارزی

آن را به عنوان تعرفه بهره‌برداری از طریق مزایده دریافت نماید. ۱

ماده ۵۲ - کلیه شناورهای صیادی که در آبهای موضوع ماده (۲) قانون، صید می‌کنند موظف به ارائه اطلاعات و آمار شامل طول و عرض جغرافیایی، مشخصات شناور، عمق آب در صیدگاه، تاریخ رفت و برگشت، روش صید، نوع و میزان صید، ساعت توراندازی و دیگر اطلاعاتی که شیلات آنها را درخواست می‌کند در قالب فرم‌های متحدالشکل ارائه شده توسط شیلات می‌باشند.

تبصره - کلیه گروه‌های صیادی فاقد شناور مستقر در ساحل موظفند آمار و اطلاعات موردنظر شیلات را در موعد مقرر به شیلات ارائه دهند.

ماده ۵۳ - شناورهای و شرکت‌های صیادی موظفند حسب درخواست شیلات ترتیب استقرار ناظران را در طول مدت صید در شناورها یا صیدگاه خود فراهم نموده و جهت ثبت و درج و ارائه آمار و اطلاعات صحیح همکاری لازم را به عمل آورند.

ماده ۵۴ - به منظور حمایت از صیادان صید ساحلی، شیلات موظف است در اجرای ماده (۱) قانون محدوده فعالیت شناورهای صید صنعتی را از شناورهای صید سنتی در آبهای موضوع ماده (۲) قانون تفکیک نماید.

ماده ۵۵ - صندوق بیمه محصولات کشاورزی مکلف است انواع آبریان صیدشده را به میزان سهمیه مقرر در پروانه با ظرفیت شناور در قبال حوادث ذیل بیمه نماید.

۱ - فساد محصول به دلایلی مانند خرابی شناور یا خرابی موتور آن.

۲ - عوامل قهری که سلامت شناور و کارکنان را به خطر انداخته و آنها را مجبور به ریختن محصولات به دریا نماید.

۳ - سرقت‌های دریایی، آتش‌سوزی و انفجار.

ماده ۵۶ - کلیه شناورهای صیادی موظف به نصب پلاک شناسایی و اگذارشده توسط شیلات براساس دستورالعمل مربوط می‌باشند.

ماده ۵۷ - کلیه شناورهای صیادی موظفند از علائم و نشانه‌هایی که روش‌های مختلف صید و فعال‌بودن شناور صیادی را در دریا مشخص می‌کند استفاده نمایند.

تبصره - نحوه استفاده از این علائم و نشانه‌ها را دستورالعمل اجرایی شیلات مشخص می‌نماید.

ماده ۵۸ - موافقتنامه منعقدشده بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت صاحب پرچم موضوع ماده (۳۱) قانون باید ضمن رعایت سایر قوانین و مقررات موضوعه حاوی موارد ذیل باشد :

۱ - تعیین تعداد شناورهای صیادی مجاز، روش صید، انواع گونه‌های قابل استحصال و میزان صید مجاز.

۲ - پیش‌بینی تعهدات دولت صاحب پرچم یا سایر نهادهای ذیصلاح دیگر برای تصویب تدابیر مناسب جهت تضمین اینکه شناورهای متعلق به آنها مقررات و شرایط مندرج در موافقتنامه یا سایر قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران را رعایت نمایند.

۳ - الزام مالکین شناورهای صیادی خارجی به دادن اطلاعات ادواری منظم درخصوص فعالیت‌های صیادی خود با رعایت شرایط مقرر در این آیین‌نامه.

۴ - الزام به رعایت مقررات و تدابیر اتخاذ شده ازطرف جمهوری اسلامی ایران درجهت حمایت.

۵ - پیش‌بینی حضور بازرسان یا ناظران ایرانی برروی شناورهای صیادی خارجی در تمام مدت فعالیت آنها در آبهای موضوع ماده (۲) قانون.

۶ - پیش‌بینی سایر تدابیر و مقررات مورد توافق طرفین از قبیل انتقال تکنولوژی، آموزش حرفه‌ای و غیره.

ماده ۵۹ - شناورهای خارجی براساس ماده (۳۱) قانون در صورتی می‌توانند برای شرکت‌های ایرانی صید نمایند که قرارداد منعقدشده بین مالکین آنها به تأیید شیلات برسد.

ماده ۶۰ - شناورهای صیادی خارجی که در آبهای تحت حاکمیت یا صلاحیت جمهوری اسلامی ایران قرار دارند یا از آن عبور می‌کنند و مجاز به صید در این آبها

نمی‌باشند باید ابزار و ادوات صید خود را به ترتیبی در شناورها قرار دهند که نتوانند به راحتی برای صید مورد استفاده قرار گیرند.

در صورت عدم رعایت مقررات این ماده عبور شناورهای خارجی بی‌ضرر تلقی نگردیده و مطابق با مقررات داخلی و بین‌المللی با آنها رفتار می‌گردد.

تبصره - نحوه قرارگرفتن ابزار و ادوات صید در شناورهای خارجی موضوع این ماده توسط شیلات معین می‌گردد.

ماده ۶۱ - شناورهای صیادی خارجی باید با استفاده از وسایل مخابراتی مقتضی ورود و خروج خود را از آبهای تحت حاکمیت جمهوری اسلامی ایران و همچنین موقعیت جغرافیایی و فعالیت‌های صیادی خود در مدت حضور در این آبها را در فواصل زمانی منظم و مقرر توسط شیلات به اطلاع آن برسانند.

تبصره - ورود شناورهای صیادی خارجی به آبهای تحت حاکمیت و صلاحیت جمهوری اسلامی ایران منوط به کسب مجوز ورود از سازمان بنادر و کشتیرانی بوده و همچنین شناورهای مزبور در هنگام خروج از بنادر و آبهای موضوع این آیین‌نامه می‌بایست مجوز خروج از سازمان بنادر و کشتیرانی دریافت نمایند.

ماده ۶۲ - هنگامی که شناور صیادی خارجی در آبهای موضوع ماده (۲) قانون مشغول صید است موظف به رعایت موارد ذیل می‌باشد :

- ۱ - برافراشتن پرچم کشور متبوعه خود.
- ۲ - برافراشتن پرچم جمهوری اسلامی ایران بر روی دکل اصلی در دوطرف سینه و قسمت پاشنه شناور.

۳ - ثبت نام شناور با حروف درشت بر بدنه و دکل کشتی.

۴ - همراه داشتن گواهی نامه‌های فنی و ایمنی مربوط به شناور و خدمه.

۵ - دارابودن پوشش بیمه‌ای لازم برای جبران خسارت احتمالی آلودگی و خسارت به بندر و تأسیسات ساحلی و خسارت به شناورهای دیگر.

ماده ۶۳ - ناخدا و سایر کارکنان شناور صیادی خارجی در حین صید در آبهای تعیین شده موظف به همکاری و رعایت دستورات مسئولین ذیربط می باشند. این دستورات شامل موارد ذیل می باشد :

۱ - همکاری با بازرسان مجاز جهت انجام هر نوع بازرسی.

۲ - هدایت شناور به بندر در صورت درخواست مسئولین ذیربط.

ماده ۶۴ - ناخدای شناور موظف به داشتن دفترچه عملیات روزانه براساس نمونه (فرمی) می باشد که شیلات ارائه می کند. این دفترچه ویژه ثبت کلیه اقدامات انجام شده شناور در هنگام صید می باشد.

تبصره - ناخدای شناور بایستی با استفاده از رادیو گزارش روزانه خود را به شیلات مخابره نماید.

ماده ۶۵ - ناخدا و مدیران و اعضای گروههای صیادی و تمام خدمه شناور موظف هستند در زمینه های ذیل با نماینده معرفی شده توسط شیلات همکاری نمایند :

۱ - ورود به شناور جهت انجام امور علمی و بازرسی ادوات و ابزار صید.

۲ - انجام عملیات بارگیری و تخلیه شناور در زمان و مکان تعیین شده توسط شیلات.

۳ - در دسترس قراردادن موارد ذیل و استفاده از تسهیلات و تجهیزات شناور که از نظر نماینده مذکور برای اجرای وظایف وی مفید هستند.

الف - دسترسی کامل به محل استقرار ناخدا و سایر کارکنان شناور، محل صید در روی عرشه، محل نگهداری، عمل آوری، توزین و انبار ماهی.

ب - نمونه برداری.

ج - دسترسی کامل به محل نگهداری گزارش های شناور، دفتر ثبت عملیات و اسناد به منظور بازرسی گزارش ها و تکثیر اسناد.

د - دسترسی کامل به وسایل و تجهیزات ناوبری و کمک ناوبری مربوط به فعالیت های صیادی.

ه - سایر اطلاعات مربوط به صید.

۴ - ناخدا یا هیچ یک از خدمه شناور حق تعرض، جلوگیری از انجام وظایف، مقاومت یا به تأخیرانداختن امور یا جلوگیری از ورود کشتی، اخطار و غیره به بازرسان در انجام وظایف آنان را ندارند.

ماده ۶۶ - ناخدا موظف به تأمین محل استراحت، غذا و سایر تسهیلات از قبیل تسهیلات دارویی یک بازرس در حد یک افسر می باشد.

ماده ۶۷ - کلیه هزینه های سفر بازرس یا بازرسان از بندر جمهوری اسلامی ایران به شناور و بالعکس و همچنین پوشش کامل بیمه برای انجام امور بازرسی باید به وسیله مالک یا اجاره کننده شناور یا نماینده او تأمین شود.

ماده ۶۸ - ناخدا یا اجاره دار شناور جمهوری اسلامی ایران نماینده تام الاختیار مالک شناخته می شود.

ماده ۶۹ - دارنده مجوز صید شناور صیادی خارجی موظف است حسب نظر شیلات بخشی از کارکنان شناور خود را از اتباع ایران قرار دهد.

ماده ۷۰ - مالک یا ناخدای شناور صیادی خارجی ملزم به آموزش حرفه ای افراد معرفی شده توسط شیلات می باشد. تعداد این افراد با توافق شیلات و ناخدای شناور تعیین می شود.

ماده ۷۱ - صید پستانداران دریایی در تمام فصول و مناطق ممنوع است.

ماده ۷۲ - انجام عملیات صید علمی تحقیقاتی در آبهای موضوع ماده (۲) قانون منوط به اجازه کتبی شیلات است که براساس طرح عملیات ارایه شده از طرف متقاضی ایرانی یا خارجی صادر می گردد.

ماده ۷۳ - شیلات می تواند در صورت ضرورت شناورهای صید علمی تحقیقاتی را از محدودیت های زمانی، مکانی، روشی، گونه ای و ابزاری صید مندرج در طرح مدیریت ذخایر آبزیان معاف کند. این امر باید در پروانه صادر شده قید گردد.

ماده ۷۴ - شناورهای صید علمی تحقیقاتی موظف به قبول حضور ناظران تحقیقاتی که از طرف شیلات معین می گردند، می باشند.

ماده ۷۵ - کلیه داده ها و اطلاعات جمع آوری شده طی عملیات صید علمی تحقیقاتی و همچنین نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل این داده ها و اطلاعات در اختیار شیلات یا هر دستگاه دیگری که توسط شیلات معین می گردد، قرار داده می شود.

فصل هفتم - ضوابط روش های کنترل محصولات آبی

ماده ۷۶ - کلیه شناورهای صیادی و شرکت های صیادی باید دارای انبار نگهداری عایق بندی و غیرقابل نفوذ نسبت به حشرات و حیوانات موزی بوده و از سطوح داخلی صاف و قابل شستشو برخوردار و هنگام استفاده کاملاً تمیز باشند. انبارها باید طوری طراحی شود که از عدم تماس آب حاصل از ذوب یخ یا پساب با محصولات شیلاتی صیادی اطمینان حاصل شود.

تبصره ۱ - ضوابط عمل آوری بر روی شناورهای صیادی توسط شیلات معین می شود.

تبصره ۲ - شرکت های صیادی نیز مکلف به در اختیارداشتن انبارهای مناسب (به صورت ملکی، استیجاری یا نظایر آن) مطابق شرایط و ترتیبات فوق خواهند بود.

ماده ۷۷ - کلیه صاحبان تأسیسات و اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی خرید و تحویل گیری صید از ساحل باید مجوز تحویل گیری از شیلات دریافت نمایند.

۱ - شرایط صدور مجوز تحویل گیری را شیلات اعلام می کند.

۲ - تأسیسات عمل آوری آبزیان از نقطه نظر مسایل فنی، ساختمانی و بهداشتی باید شرایط و ضوابط تعیین شده توسط شیلات را دارا باشند.

۳ - کلیه تأسیسات عمل آوری، ملزم به نصب برچسب مشخصات بر روی تولیدات خود می باشند.

۴ - برچسب واحد عمل‌آوری باید دارای نام و نشانی واحد تولیدی، شماره سری ساخت، شماره پروانه بهره‌برداری، میزان و نوع مشخصات و ترکیبات محصول، تاریخ تولید و انقضای مصرف و شرایط نگهداری باشد.

۵ - کارشناسان شیلات می‌توانند به‌منظور ایفای وظایف و مأموریت‌های محوله در ماده (۳) قانون از تأسیسات عمل‌آوری و مزارع تکثیر و پرورش آبزیان بازدید به‌عمل آورند و صاحبان آنها موظف به همکاری می‌باشند.

ماده ۷۸ - ضوابط کنترل کیفی و حمل‌ونقل و نگهداری آبزیان در شناورهای صیادی، بنادر صیادی و مزارع توسط شیلات اعلام می‌گردد.

ماده ۷۹ - انتقال کلیه آبزیان زنده اعم از تخم چشم‌زده، لارو، بچه‌ماهی، میگو و سایر آبزیان و تولید آنها در داخل کشور منوط به کسب مجوز از شیلات است.

فصل هشتم - حفاظت از محیط زیست آبزیان

ماده ۸۰ - ایجاد هرگونه آلودگی مؤثر یا انتشار بیماری‌های مسری و تخلیه فاضلاب‌های صنعتی شهری و کشاورزی به‌طور مستقیم به آبهای موضوع ماده (۲) قانون قبل از تصفیه و اطمینان از اینکه آب خروجی حاوی هیچ‌گونه ترکیب یا ترکیبات مضر برای منابع آبی بالاتر از حد استانداردهای تعیین‌شده نیست، ممنوع است.

تبصره ۱ - استانداردهای موضوع این ماده توسط سازمان حفاظت محیط زیست و با هماهنگی سازمان مدیریت منابع آب کشور، شیلات و سایر دستگاههای ذیربط تعیین و اعلام می‌شود.

تبصره ۲ - شیلات مکلف است پس از طرح شکایت ضمن تعیین میزان خسارت وارده تقاضای ضرر و زیان نماید.

ماده ۸۱ - در اجرای ماده (۲۱) قانون و به‌منظور کشف و تعقیب جرایم موضوع آن، نحوه همکاری بین شیلات و نیروهای انتظامی به‌وسیله دستورالعمل مشترکی با رعایت

تبصره (۲) قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران به تصویب وزارت جهاد سازندگی و وزارت کشور می‌رسد، مشخص خواهد شد. ۱

فهرست مناطق آبی تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست و تالاب‌های بین‌المللی موضوع ماده (۴۲) آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران

ردیفنام تالاباستان

۱ بند علیخانتهران

۲ انزلی مرکزی گیلان

۳ انزلی سرخانکلگیلان

۴ انزلی شرقگیلان

۵ انزلی غربی گیلان

۶ انزلی سیاه کشیمگیلان

۷ انزلی سلکھگیلان

۸ لاکون بندر کياشهرگیلان

۹ دهانه سفیدرودگیلان

۱۰ امیر کلاهیگیلان

۱۱ لوندویلگیلان

۱۲ میانکالهمازندران

۱۳ الپوزاغ مرزمازندران

۱۴ دامگاه فریدون کنارمازندران

۱۵ گومیشانگلستان

۱۶ خلیج گرگانگلستان

- ۱۱۷ الاگول (آلاگل) گلستان
- ۱۱۸ الماگل گلستان
- ۱۱۹ آجی گلگلستان
- ۲۰ قوری گلاذربایجان شرقی
- ۲۱ قره قشلاق آذربایجان شرقی
- ۲۲ دریاچه ارومیه آذربایجان غربی
- ۲۳ دریاچه قبی آذربایجان غربی
- ۲۴ شورگلا آذربایجان غربی
- ۲۵ درگه سنگی آذربایجان غربی
- ۲۶ یادگار لو آذربایجان غربی
- ۲۷ گاوخونی اصفهان
- ۲۸ شادگان خوزستان
- ۲۹ خورالامیه بهمنشیر خوزستان
- ۳۰ خورموسی خوزستان
- ۳۱ ارژن فارس
- ۳۲ پیریشان فارس
- ۳۳ بختگان فارس
- ۳۴ طشک فارس
- ۳۵ کمجان فارس
- ۳۶ گمبان فارس
- ۳۷ هامون صابری سیستان و بلوچستان
- ۳۸ هامون هیرمند سیستان و بلوچستان
- ۳۹ هامون پوزکیستان و بلوچستان
- ۴۰ چغاخور چهارمحال و بختیاری

- ۴۱ گندمانچهارمحال و بختیاری
- ۴۲ حله خورمندبوشهر
- ۴۳ خورنای بندبوشهر
- ۴۴ خورخورانبوشهر
- ۴۵ دلتای رود حراهرمزگان
- ۴۶ دلتای شورهرمزگان
- ۴۷ دلتای رود جلالیهرمزگان
- ۴۸ دلتای رود شیرین حسن لنگیهرمزگان
- ۴۹ دلتای رود تیا بهرمزگان
- ۵۰ دلتای رود مینا بهرمزگان
- ۵۱ دلتای رودگرهرمزگان
- فهرست رودخانه‌ها در سرچشمه تا مصب
- ردیفنام رودخانه‌حوزه آبریز
- ۵۲ سفیدرود - ارس - اترکخور
- ۵۳ زاینده‌رودگاوخونی
- ۵۴ هلیل‌رودجازموریان
- ۵۵ کارون - کرخه - مهران مندخلیج فارس و دریای عمان
- ۵۶ سیمینه‌رود - زرینه‌روددریاچه ارومیه
- ۵۷ هیرمند - رودخانه شور (کال دونخ)هامون
- ۵۸ رودخانه گلباف (دامن کلوه)کویرلوت
- ۵۹ رودخانه تجنقره قم
- ۶۰ حبله‌رودکویر نمک
- ۶۱ قره‌چای (شراء)آبریز مرکزی
- ۶۲ کرنیریز

۶۳برز (منجیل) - نطنزیزد و اردستان

۳۸ - از آیین نامه اجرایی قانون حفظ و تثبیت کناره

و بستر رودخانه های مرزی

(مصوب ۱۳۶۳/۹/۵)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۳/۱۲/۱۸ بنا به پیشنهاد شماره ۸۷۸۲ / ۱۵۶۶/۵۰۵ مورخ ۱۳۶۳/۶/۶ وزارت نیرو و به استناد ماده ۹ قانون حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه های مرزی مصوب ۱۳۶۲/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی آیین نامه اجرایی قانون مذکور را به شرح ذیل تصویب نمودند :

فصل اول - تعاریف و اصطلاحات

این تعاریف و اصطلاحات براساس حروف الفبا تنظیم گردیده است.

۱ - آبخیزداری - مدیریت منابع زیست محیطی یک آبخیز به نحوی که به بهترین وجه اهداف مدیریت طرح را برای بهره برداری مداوم از این منابع برآورده سازد.

۲ - آبراهه - مجرای باریک طبیعی است برای جریان یافتن آب.

۳ - آبشخور - محل و تأسیساتی است که در مجاورت رودخانه یا محل مناسب دیگر برای نوشیدن آب چهارپایان از آن استفاده می شود.

۴ - آبی - سازه یا بنایی است که جهت حفاظت و ترمیم سواحل اعم از رودخانه، دریاچه و دریا در مقابل فرسایش احداث می شود.

۵ - اصلاح مسیر - عبارت از بازگرداندن رودخانه یا نهر یا مسیل به مسیر تعیین شده در معاهدات، موافقتنامه ها و نقشه های مرزی که بر اثر جریان طبیعی یا عوامل دیگر تغییر مسیر داده است.

۶ - بازوهای خاکی یا سیل شکن - خاکریز یا مانعی است که به موازات تقریبی محور رودخانه و نهر یا مسیل و به خصوص در کنار آنها به منظور جلوگیری از پخش آب در اراضی اطراف و ممانعت از عمل تخریبی سیلاب ها احداث می گردد.

۷ - بستر - آن قسمت از رودخانه، نهر یا مسیل است که در حداکثر طغیان معمولی زیر آب قرار می‌گیرد.

۸ - پوشش گیاهی - عبارت است از هرگونه گیاهی که سطح خاک را پوشانده و آن را در مقابل فرسایش حفاظت می‌نماید.

۹ - تالوگ - عبارت است از خط میانه کانال اصلی قابل کشتیرانی در پایین‌ترین سطح قابلیت کشتیرانی.

۱۰ - حفظ و تثبیت - عبارت از کلیه اقداماتی است که مانع تغییر مسیر رودخانه می‌گردد.

۱۱ - حداکثر طغیان معمولی - میزان آبی است که با تناوب ۲۵ ساله از طریق محاسبات آمار و احتمالات هیدرولوژیک از طرف وزارت نیرو محاسبه و تعیین می‌گردد.

۱۲ - حریم - آن قسمت از اراضی اطراف رودخانه، نهر یا مسیل است که به‌عنوان حق ارتفاق برای کمال انتفاع و یا حفاظت تأسیسات احداثی لازم می‌باشد و بلافاصله پس از بستر قرار دارد.

۱۳ - حفاظت خاک - کلیه برنامه‌ها و عملیاتی است که جهت مبارزه با فرسایش خاک به اجرا در می‌آید.

۱۴ - حوزه آبریز یا آبخیز - پهنه‌ایست که تمام روان آب ناشی از بارش وارد بر روی آن را یک رودخانه، آبرو، دریاچه و یا یک آب انباشت دریافت می‌نماید.

۱۵ - خط القعر - خطی است که عمیق‌ترین نقاط رودخانه، نهر یا مسیل را به یکدیگر وصل می‌نماید.

۱۶ - دیواره ساحلی - سازه یا بنایی است که در امتداد تقریبی دیواره طبیعی یا سواحل و برای تثبیت و حفاظت سواحل و زمین‌های جانبی در برابر سیل و فرسایش احداث می‌شود.

- ۱۷ - رودخانه مرزی - رودخانه مرزی به رودخانه‌ای اطلاق می‌شود که تمام، قسمت و یا قسمت‌هایی از آن مرز مشترک دو کشور را تشکیل دهد.
- ۱۸ - سیل - جریان یا بالا آمدن نسبتاً زیاد آب در یک رودخانه به میزانی که از مواقع معمولی به‌طور وضوح بیشتر باشد سیل نامیده می‌شود. همچنین استغراق زمین‌های پست در اثر بالا آمدن سطح آب رودخانه را سیل یا طغیان آب می‌گویند.
- ۱۹ - شوت - سازه یا بنایی است که در مقطع عرضی رودخانه به‌صورت آبشارهای مصنوعی به‌منظور کاهش شیب طولی آن و کاهش سرعت آب احداث می‌شود.
- ۲۰ - علایم مرزی - عبارت است از میله‌ها و نشانه‌هایی که به‌منظور مشخص نمودن خط مرز در شکل و اندازه و رنگ معینی، براساس توافق دو یا چند کشور هم‌مرز نصب می‌گردد.
- ۲۱ - عهدنامه و موافقتنامه - عبارت از سندی است که بین دو یا چند دولت منعقد می‌شود و ایجاد تعهد برای آنها می‌نماید و فسخ یک جانبه آن (در صورت عدم پیش‌بینی در متن سند) موجب مسئولیت متخلف می‌گردد.
- ۲۲ - غرس اشجار - عبارت است از کاشتن نهال برای حفاظت خاک در مقابل فرسایش.
- ۲۳ - کناره یا کرانه یا دیواره - به قسمتی از حریم رودخانه اطلاق می‌گردد که آب رودخانه در حداکثر طغیان معمولی خود از آن فراتر نرود.
- ۲۴ - گذرگاه - محلی است که به‌منظور عبور اشخاص و چهارپایان برای دستیابی به رودخانه از آن استفاده می‌شود.
- ۲۵ - لایروبی - شامل اقداماتی است که در مسیر اصلی و اولیه رودخانه، نهر و مسیل به‌منظور دستیابی به شرایط مناسب جهت عبور جریان‌های عادی انجام می‌شود.
- ۲۶ - مجرای اصلی - عبارت است از مسیری که آب در حداقل و حداکثر میزان خود از آن عبور می‌نماید.
- ۲۷ - مرز - آخرین حد قلمرو هوایی، دریایی و زمینی یک کشور را مرز گویند.

۲۸ - مسیل مرزی - مسیلی است که تمام، قسمت و یا قسمت‌هایی از آن مرز مشترک دو کشور را تشکیل می‌دهد.

۲۹ - مقاوله‌نامه و پروتکل - صورتجلسه‌ایست که در پایان مذاکرات نمایندگان دو یا چند دولت به امضا می‌رسد و یا سندی است که به منظور توضیح و تفسیر یا تعدیل یا تصحیح موادی از عهدنامه و موافقتنامه اصلی تنظیم می‌گردد و معمولاً جزئی از آن تلقی می‌شود.

۳۰ - منصف‌المیاء - خطی است که سطح آب مجرای اصلی رودخانه یا نهر یا مسیل را به دو قسمت متساوی تقسیم می‌نماید.

۳۱ - نهر مرزی - نهری است که تمام، قسمت و یا قسمت‌هایی از آن مرز مشترک دو کشور را تشکیل می‌دهد.

فصل سوم - وظایف و مسئولیتها

ماده ۱۵ - امور مطالعاتی، جمع‌آوری آمار و اطلاعات مربوط به مشخصات فنی رودخانه‌های مرزی شامل هیدروژئولوژی، هیدرولوژی، زمین‌شناسی مهندسی و سایر اطلاعات موردنیاز برای تهیه طرح‌های مهندسی و اجرای طرح‌های حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی و هماهنگ‌نمودن نیازهای ژئولوژی، نقشه‌برداری و سایر موارد فنی با وزارت نیرو می‌باشد.

ماده ۱۶ - امور برنامه‌ریزی و اجرایی قانون حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی یا وزارت نیرو بوده و هماهنگی‌های ضروری را با سایر وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولت ذیربط به عمل خواهد آورد و عملیات اجرایی قانون به وسیله سازمان‌های تابعه آن وزارت انجام خواهد شد.

ماده ۱۷ - وزارت نیرو برحسب اولویت، حریم رودخانه‌های مرزی، انهار و مسیل‌های مرزی را اعم از اینکه آب دائم یا فصلی داشته باشند تعیین و پس از تأیید کمیته موضوع ماده ۲ قانون جهت اطلاع عموم آگهی خواهد نمود.

ماده ۱۸ - جابجایی و اسکان مرزنشینان پس از تشخیص کمیته موضوع ماده ۲ قانون با وزارت کشور می‌باشد و وزارتخانه‌های کشاورزی، نیرو و مسکن و شهرسازی برحسب درخواست وزارت کشور موظف به همکاری و تأمین نیازهای ضروری مرزنشینان برای انجام جابجایی می‌باشند.

ماده ۱۹ - برآورد، تأمین و پرداخت هرگونه خسارات ناشی از اجرای قانون به مرزنشینان به قیمت عادلانه و سایر هزینه‌های متعلقه به عهده وزارت کشور می‌باشد.

تبصره ۱ - قیمت عادلانه به وسیله کارشناسان رسمی و در صورت عدم دسترسی به کارشناسان رسمی توسط خبرگان محلی برآورد خواهد شد.

تبصره ۲ - نحوه اعتراض به نظر کارشناسان اعم از کارشناسان رسمی و یا خبرگان محلی برابر ماده ۴ لایحه قانونی خرید و تملک اراضی و املاک مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷ شورای انقلاب می‌باشد.

ماده ۲۰ - تهیه و اجرای طرح‌های حفاظت خاک و آبخیزداری در حوزه آبریز رودخانه‌های مرزی به عهده وزارت کشاورزی می‌باشد.

ماده ۲۱ - در صورتی که به تشخیص کمیته، تثبیت و حفاظت کناره و بستر رودخانه مستلزم ایجاد پوشش گیاهی و یا غرس اشجار باشد وزارت کشاورزی طرح‌های لازم را تهیه و پس از تصویب کمیته به اجرا درخواهد آورد.

ماده ۲۲ - اجرای مقررات قرق و کنترل چرا در مناطق مورد لزوم پس از تشخیص کارشناسان وزارت کشاورزی با همکاری ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (اداره مرزبانی) به عهده وزارت کشاورزی می‌باشد.

ماده ۲۳ - نظر به اینکه اجرای دقیق مفاد قانون حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی، هماهنگی و همکاری دو یا چند کشور هم‌مرز را ایجاد می‌نماید، وزارت امور خارجه در هر مورد به درخواست وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط و تأیید کمیته موضوع ماده ۲ قانون نسبت به انجام مذاکرات سیاسی و حقوقی (با تشکیل کمیسیون‌های مشترک و اخذ تماس بین نمایندگان دو کشور) برای جلب همکاری

طرف مقابل اقدام خواهد نمود و حسب مورد نسبت به انعقاد موافقتنامه، پروتکل‌ها و سایر قراردادهای لازم معمول خواهد داشت.

ماده ۲۴ - در مواردی که اصلاح مسیر رودخانه مرزی مستلزم اصلاحات جزئی در خطوط مرزی باشد وزارت امور خارجه (در اجرای اصل ۷۸ قانون اساسی) با پیشنهاد کمیته موضوع ماده ۲ قانون، در مورد اخذ مجوز از مجلس شورای اسلامی اقدام خواهد نمود.

ماده ۲۵ - وزارت امور خارجه نظارت بر امر کناره‌بندی رودخانه‌های مرزی را از نظر حفظ خط مرز و صحیح بودن محل و مشخصات میله‌های مرزی به عهده خواهد داشت.

ماده ۲۶ - ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (اداره مرزبانی) براساس تصمیمات کمیته مندرج در ماده ۲ قانون تسهیلات لازم را در حد وظایف قانونی برای وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط فراهم می‌نماید.

ماده ۲۷ - برقراری تماس‌های لازم در ارتباط با اجرای قانون با مرزبانان دول همجوار به عهده ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (اداره مرزبانی) با هماهنگی وزارت امور خارجه خواهد بود و وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مسئول اجرای قانون می‌بایستی کلیه مسائلی را که مستلزم تردد بر رودخانه‌های مرزی و تماس با مأمورین و مرزبانان کشور مقابل می‌باشد، قبلاً با مرزبانان منطقه مربوطه هماهنگ و زیر نظر آنان اقدام نمایند.

ماده ۲۸ - جلوگیری از تجاوز اشخاص به بستر رودخانه‌ها، انهار و مسیل‌های مرزی و ابنیه و تأسیسات حفاظتی و همچنین اعلام حدوث هرگونه تغییرات در تأسیسات و و ابنیه فوق‌الذکر به عهده ژاندارمری جمهوری اسلامی (اداره مرزبانی) می‌باشد.

ماده ۲۹ - تعیین محل و مشخصات و نظارت بر تعبیه دستک‌گذاری جهت سیم خاردار برای اجرای پروژه‌های حفظ و تثبیت کناره و بستر رودخانه‌های مرزی با ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (اداره مرزبانی) می‌باشد.

ماده ۳۰ - تعیین محل و مشخصات و نظارت بر تعبیه دروازه یا گذرگاه برای برداشت آب از رودخانه مرزی و احداث آبشخور در مواردی که امکان دسترسی در خارج از بستر رودخانه‌های مرزی برای مرزنشینان وجود نداشته باشد به عهده اداره مرزبانی می‌باشد.

ماده ۳۱ - تهیه عکس‌های هوایی با مقیاس موردنیاز از مسیر رودخانه‌های مرزی و حوزه آبریز آنها و نقشه‌های توپوگرافی کوچک مقیاس الی ۱:۵۰۰۰۰ با وزارت دفاع (اداره جغرافیایی ارتش) می‌باشد.

ماده ۳۲ - سازمان نقشه‌برداری به تشخیص کمیته موضوع ماده ۲ قانون نسبت به تهیه نقشه‌های بزرگ مقیاس (بزرگتر از ۱:۵۰۰۰۰) مورد نیاز اقدام خواهد نمود.

تبصره ۱ - وزارت دفاع (اداره جغرافیایی ارتش) مختصات قائم‌الزاویه و جغرافیایی نقاط مبنایی موجود را برابر مقررات جاری در اختیار سازمان نقشه‌برداری قرار داده و همچنین نسبت به اعزام یک یا چند نفر نماینده به‌عنوان ناظر بر امر اجرایی نقشه‌برداری و تأیید نقشه‌های تهیه‌شده اقدام می‌نماید.

تبصره ۲ - مشارکت در انجام عملیات نقشه‌برداری زمینی در موارد ضروری و بنا به تشخیص کمیته موضوع ماده ۲ قانون، یا اداره جغرافیایی ارتش خواهد بود.

ماده ۳۳ - وزارت برنامه و بودجه علاوه بر تأمین هزینه‌های سالانه مورد نیاز وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها در ارتباط با اجرای قانون، اعتبارات لازم را نیز در موارد فوری پیش‌بینی نشده به‌طور ضربتی تأمین می‌نماید.

۳۹ - آیین‌نامه اجرایی بندهای (ب)، (ج) و (د) ماده (۴۵) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین

(مصوب ۱۳۷۵/۹/۲۰) با اصلاحات بعدی)

ماده ۱ - منظور از «قانون» و «سازمان» در این آیین‌نامه، قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳ و سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

ماده ۲ - مبالغ حق‌الزحمه ارائه خدمات کارشناسی و آزمایشگاهی که در اجرای قانون اجازه دریافت وجه در مقابل ارائه خدمات آزمایشگاهی و حق‌الزحمه کارشناسی مصوب ۱۳۶۱ دریافت می‌گردد به حساب‌های جداگانه‌ای که توسط خزانه افتتاح شده یا می‌شود واریز و معادل صددرصد مبالغ واریزی از محل اعتبار مربوط در قانون بودجه کل کشور در اختیار سازمان قرار می‌گیرد تا به ترتیب زیر به مصرف برسد :

الف - درآمد حاصل از ارائه خدمات آزمایشگاهی در زمینه خرید وسایل و تجهیزات آزمایشگاهی، توسعه و تکمیل آزمایشگاههای سازمان و آموزش کارکنان آزمایشگاههای مذکور به مصرف خواهد رسید.

ب - درآمد حاصل از ارائه خدمات کارشناسی در زمینه انجام فعالیتهای مطالعاتی و پژوهشی زیست‌محیطی و تشویق کارشناسان با رعایت قوانین و مقررات مربوط به مصرف خواهد رسید.

ماده ۳ - درآمد حاصل از انجام امور تندیس‌آرایی (تاکسیدرمی) جانوران برای مؤسسات علمی و تحقیقاتی و موزه‌ها و اشخاص حقیقی و حقوقی و همچنین نمایشگاهها که در اجرای قانون راجع به اجازه تاکسیدرمی جانوران برای اشخاص حقیقی و حقوقی در قبال دریافت حق‌الزحمه مصوب ۱۳۶۰ اخذ و براساس بند (ج) ماده (۴۵) قانون در اختیار سازمان قرار می‌گیرد، در زمینه توسعه و تکمیل موزه ملی تاریخ طبیعی سازمان و تجهیز کارگاههای مربوط و برگزاری نمایشگاههای حیات وحش و پرداخت حق‌الزحمه انجام فعالیتهای هنری و تخصصی در موزه مذکور و کارگاههای تندیس‌آرایی به مصرف خواهد رسید.

ماده ۴ - کارخانجات، کارگاهها ۱ و واحدهای صنعتی و معدنی موظفند یک در هزار فروش

تولیدات خود را در هر سال به حساب جداگانه‌ای واریز و از محل وجوه این حساب هزینه‌های مربوط به حفاظت محیط زیست و کنترل آلودگی‌ها را طبق مقررات این آیین‌نامه پرداخت نمایند.

ماده ۵ - مخارج و هزینه‌هایی که کارخانجات و کارگاهها و واحدهای صنعتی و معدنی در اجرای بند (د) ماده (۴۵) قانون و مقررات این آیین‌نامه به تشخیص و تحت نظر سازمان هزینه می‌نمایند. جزء هزینه‌های قابل قبول مالیاتی آنان منظور خواهد شد.

تبصره - در صورتی که یک در هزار فروش تولیدات کارخانجات و کارگاههای صنعتی و معدنی مذکور پس از انجام هزینه‌های مقرر در این آیین‌نامه در پایان سال مالی تماماً به مصرف نرسیده باشد، معادل آن در سال‌های بعد قابل هزینه بوده و جزء هزینه‌های قابل قبول مالیاتی سالی که وجوه مزبور در آن به مصرف رسیده است محاسبه خواهد شد.

ماده ۶ - باتوجه به اینکه تشخیص درآمد حاصل از فروش تولیدات کارخانجات و کارگاهها و اجرای بند (د) ماده (۴۵) از طریق رسیدگی به حساب‌های مالیاتی آنان میسر می‌باشد، ادارات کل امور اقتصادی و دارایی استانها پس از رسیدگی به حسابهای آنها و تشخیص رقم درآمد و مالیات متعلقه، بنا به درخواست سازمان درآمد هر یک از کارخانجات و کارگاهها و واحدهای صنعتی را به سازمان یا ادارات کل حفاظت محیط

۱- ماده ۴ قانون کار مصوب ۱۳۶۸/۷/۲ کارگاه محلی است که کارگر به درخواست کارفرما یا نماینده او در آنجا کار می‌کند، از قبیل: مؤسسات صنعتی، کشاورزی، معدنی، ساختمانی، ترابری، مسافربری، خدماتی، تجاری، تولیدی، اماکن عمومی و امثال آنها. کلیه تأسیساتی که به اقتضای کار متعلق به کارگاه‌اند، از قبیل نمازخانه، ناهارخوری، تعاونی‌ها، شیرخوارگاه، مهد کودک، درمانگاه، حمام، آموزشگاه حرفه‌ای، قرائت‌خانه، کلاسهای سوادآموزی و سایر مراکز آموزشی، اماکن مربوط به شورا و انجمناسلامی و بسیج کارگران، ورزشگاه و وسایل ایاب و ذهاب و نظایر آنها جزء کارگاه می‌باشند.

زیست استانها (به عنوان یکی از مراجع ذیربط موضوع ماده ۲۳۲ قانون مالیاتهای مستقیم) اعلام خواهند نمود.

تبصره - کارخانجات، کارگاهها و واحدهای صنعتی و معدنی موظفند بنا به درخواست سازمان مبالغ یک در هزار موضوع بند (د) ماده (۴۵) قانون را رأساً و یا در صورتی که عملیات فروش تولیدات و عرضه خدمات خود را از طریق دفاتر مرکزی یا دفاتر فروش در نقاط دیگر و یا به صورت فعالیتهای تکمیلی و تبدیلی از طریق مؤسسات دیگر انجام می دهند، از طریق دفاتر فروش ذیربط به سازمان اعلام نمایند.

ماده ۷ - کارخانجات و کارگاهها و واحدهای صنعتی موظفند منفرداً یا مشترکاً در چارچوب واحدهای مستقر در شهرکها و مجتمعهای صنعتی، در زمینه حفظ محیط زیست و جبران زیان ناشی از آلودگیها و ایجاد فضای سبز مشجر و جاذب آلودگیها تحت نظر و با موافقت قبلی سازمان حسب مورد اقدامات زیر را از محل وجوه موضوع ماده (۴) این آیین نامه به عمل آورند :

الف - انجام مطالعات و تحقیقات کاربردی جهت پیشگیری و کنترل آلودگی ناشی از فعالیت منابع آلوده کننده.

ب - تأمین و نصب دستگاهها و ایستگاههای اندازه گیری کنترل آلودگی هوا و ایجاد آزمایشگاه و سیستمهای تصفیه فاضلاب.

ج - تهیه و تأمین تجهیزات و وسایل مناسب برای پیشگیری و جلوگیری و یا کاهش مؤثر آلودگیها.

د - پرداخت هزینههای کارشناسی و خدمات فنی رفع آلودگیها.

ه - ایجاد فضای سبز مشجر در محوطه کارخانجات و کارگاهها و واحدهای صنعتی و معدنی و سایر نقاط به تشخیص سازمان.

و - جبران خسارت و زیان وارده به محیط زیست و منابع طبیعی بنا به تشخیص و اعلام سازمان.

ز - برگزاری دوره‌های آموزشی و ارائه آموزش لازم در جهت ترویج مسائل مربوط به حفاظت محیط زیست و کنترل آلودگی‌ها و همچنین تنویر افکار عمومی و اشاعه فرهنگ زیست‌محیطی تحت نظر سازمان.^۱

ماده ۸ - در صورتی که حفظ محیط زیست و پیشگیری و ممانعت از آلودگی و ایجاد فضای سبز در سطح یک منطقه وسیع یا شهرستان و یا استان به تشخیص سازمان ضرورت داشته باشد به نحوی که تأمین امکانات و وجوه مذکور از عهده یک واحد صنعتی و معدنی خارج باشد، سازمان هزینه‌های انجام فعالیت مذکور را براساس طرح مصوب یا تعیین سهم هر یک از کارخانجات و کارگاهها مشخص و مراتب را جهت پرداخت هزینه‌های اجرای طرح از محل وجوه موضوع ماده (۴) این آیین‌نامه به آنان اعلام خواهد نمود.

تبصره - طرح‌های زیست‌محیطی موضوع این ماده در هر استان به تصویب کمیسیونی به ریاست استاندار و عضویت مدیران کل سازمان حفاظت محیط زیست، صنایع، امور اقتصادی و دارایی، برنامه و بودجه و معادن و فلزات و رؤسای سازمان کشاورزی و جهاد سازندگی استان مربوط خواهد رسید. مدیرکل سازمان حفاظت محیط زیست استان سمت دبیر کمیسیون فوق را برعهده خواهد داشت.

ماده ۹ - تشخیص اولویت انجام فعالیتها و هزینه‌های موضوع مواد (۷) و (۸) این آیین‌نامه باتوجه به شرایط هر منطقه و نوع و میزان آلودگی محیط زیست و نوع فعالیت کارخانجات و کارگاهها و واحدهای صنعتی و معدنی برعهده سازمان می‌باشد.

ماده ۱۰ - سازمان بر نحوه انجام تکالیفی که کارخانجات، کارگاهها و واحدهای صنعتی و معدنی به‌موجب مقررات این آیین‌نامه و مفاد بند (د) ماده (۴۵) قانون برعهده دارند نظارت خواهد نمود. وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی ذیربط و صاحبان و مسئولان

کارخانجات و کارگاهها موظفند در اجرای بند (د) ماده (۴۵) قانون همکاری لازم را با سازمان به عمل آورد.

۴۰ - آیین نامه اجرایی تبصره (۱) بند (۵) الحاقی ماده (۸۴) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین
(مصوب ۱۳۸۲/۸/۱۴)

ماده ۱ - پروانه چرا (پروانه بهره برداری مراتع) مدرک معارض محسوب شده و واگذاری اراضی محدوده پروانه بهره برداری با رعایت حقوق دارندگان پروانه بهره برداری براساس این آیین نامه صورت می گیرد.

ماده ۲ - اصطلاح های زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند :

الف - پروانه چرا (پروانه بهره برداری مراتع): مجوزی است که با در نظر گرفتن سابقه بهره برداری ظرفیت مرتع، فصل چرا و نیز رویکرد حفاظت از منابع پایه و برای تعلیف دام و یا سایر بهره برداری های مرتعی در یک دوره و باتوجه به عرف محل در یک مرتع با محدوده مشخص به نام شخص یا اشخاص حقیقی و حقوقی واجد شرایط توسط سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور برای مدت معین صادر می گردد. (در مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست حضور نماینده محیط زیست الزامی خواهد بود).

ب - محدوده پروانه چرا (پروانه بهره برداری از مراتع): محدوده ای است که براساس پروانه های صادر شده مشخص می گردد. (جهت بهره برداری های محدوده تالابها براساس تعاریف کنوانسیون رامسر هیچگونه پروانه چرای صادر نمی شود).

ج - حقوق بهره برداران: حقوقی است که انتفاع بهره برداران صاحب پروانه را به واسطه صدور مجوز برای تعلیف دام آنها در مرتع موجب می گردد.

تبصره - سایر تعاریف در حدود قوانین و مقررات سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور و دستورالعمل های مربوط خواهد بود.

ماده ۳ - واگذاری محدوده‌های پروانه چرا (بهره‌برداری مراتع) منوط به شرایط زیر خواهد بود :

الف - تشخیص و موافقت سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور باتوجه به مطالعات انجام‌شده منطقه و تناسب کاربری اراضی و مطالعات و تحقیقات صورت‌گرفته به‌منظور تعیین ارزش اکولوژیک اکوسیستم‌های طبیعی کشور که توسط سازمان حفاظت محیط زیست صورت می‌گیرد.

ب - پرداخت حقوق بهره‌برداری به ریال برطبق ضوابط مقرر در ماده (۴) این آیین‌نامه توسط متقاضی زمین.

ج - بلامعارض نمودن محدوده‌های واگذاری با اصلاح یا لغو پروانه‌های صادرشده و کاهش یا حذف دام متناسب با آن.

د - واگذاری مراتع بلامعارض شده در قالب قوانین و مقررات جاری وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) به متقاضیان انجام خواهد شد.

ماده ۴ - نحوه محاسبه حقوق بهره‌برداران به شکل زیر خواهد بود.

$$X = (A * B * C * D * E * K) + G$$

$$X = \text{حقوق بهره‌برداران (به ریال)}$$

$$A = \text{تعداد دام مجاز مندرج در پروانه چرا}$$

$$B = \text{علوفه موردنیاز یک واحد دامی در روز (برابر با ۱/۷ کیلوگرم علوفه مرتعی)}$$

$$C = \text{قیمت یک کیلوگرم علوفه خشک مرتعی (به ریال) که هرساله در ابتدای سال}$$

توسط سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور تعیین می‌گردد.

$$D = \text{تعداد روزهای قابل بهره‌برداری به مدت حداکثر ۱۰ سال در مواردی که سابقه}$$

پروانه مدت کمتری را شامل گردد، مدت مذکور ملاک عمل خواهد بود.

$$E = \text{نسبت سطح واگذاری به سطح کل عرصه پروانه موردنظر}$$

$$K = \text{ضریبی است که باتوجه به سابقه بهره‌برداری، کیفیت و موقعیت مکانی مرتع}$$

(بیلاقی، قشلاقی و غیره). محصولات فرعی شاخص، حفاظت خاک، مدیریت مرتع،

تنوع زیستی و غیره از ۰/۸ تا ۱/۲ بنا به تشخیص سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور تعیین می‌گردد.

G = ارزش اعیانی مستحدثات و تأسیساتی که در جهت بهره‌برداری ایجاد شده است و براساس توافق طرفین و با محاسبه کارشناس رسمی دادگستری مرضی‌الطرفین صورت می‌گیرد.

ماده ۵ - دستورالعمل‌های لازم در ارتباط با این آیین‌نامه توسط وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) تهیه و ابلاغ می‌گردد و در صورت نیاز هر سال اصلاح می‌گردد.

ماده ۶ - هزینه‌های اجرایی این آیین‌نامه مشتمل بر هزینه‌های کنترل نقشه و گزارش‌های مطالعاتی منطقه و نیز کنترل صحرایی هر سال در قالب برنامه مرتع‌داری بنا به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور) و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تأمین می‌گردد. هزینه کارشناسی دادگستری توسط دارنده پروانه چرا (ذی‌نفع) پرداخت خواهد شد.

۴۱ - آیین‌نامه اجرایی ماده ۶۴ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۱/۵/۱۹)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۵/۱۶ بنا به پیشنهاد شماره ۱۷۶۰۷-۵۲ مورخ ۱۳۸۱/۵/۵ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد ماده (۶۴) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰ - تصویب نمود:

به سازمان حفاظت محیط زیست اجازه داده می‌شود که به منظور برنامه‌ریزی در امر بهره‌برداری منطقی از شکارگاهها توسط هر شکارچی و تعیین صلاحیت فنی شکارچیان و تنظیم سهمیه استفاده از شکارگاهها، نسبت به صدور دفترچه شناسایی ویژه شکارچیان اقدام و بابت صدور هر دفترچه مبلغ پنجاه و پنج هزار (۵۵/۰۰۰) ریال از هر شکارچی با سلاح ساچمه‌زنی و مبلغ یکصد و شصت و پنج هزار (۱۶۵/۰۰۰) ریال از

هر شکارچی با سلاح گلوله زنی دریافت نماید. دفترچه شناسایی شکارچیان هر سه سال یک بار تجدید یا تمدید می شود.

۴۲ - آیین نامه اجرایی ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۱/۷/۱ با اصلاحات بعدی)

ماده ۱ - در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند :

الف - خرید خدمات از بخش غیردولتی: استفاده از ظرفیت های بخش غیردولتی با پرداخت هزینه سرانه تأمین خدماتی که دستگاه اجرایی مربوط، طبق قوانین و مقررات موجود عهده دار آنها است.

ب - مشارکت با بخش غیردولتی: در اختیار قراردادن مراکز و واحدهای خدماتی، اجتماعی، فرهنگی و رفاهی متعلق به بخش دولتی که توسط دستگاه دولتی در حال بهره برداری یا آماده بهره برداری و یا نیمه تمام است، به صورت اجاره به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی و مشارکت بخش غیردولتی در مالکیت مراکز و واحدهای نیمه تمام به میزان سرمایه گذاری انجام شده.

ج - واگذاری مدیریت به بخش غیردولتی: واگذاری اداره امور تحت مسئولیت دستگاه دولتی به اشخاص حقیقی و حقوقی مقرر در قانون و در چارچوب ضوابط دستگاه واگذارکننده و با حفظ مالکیت دولت.

د - هزینه سرانه دولتی: میزانی از اعتبارات هزینه ای و تملک سرمایه ای است که در ازای انجام هر فعالیت یا خدمات یا برخورداری هر یک از افراد ذینفع از خدمات دستگاه، به تناسب موضوع فعالیت و منطقه پیش بینی شده است.

ه - هزینه سرانه واگذاری: درصدی از هزینه سرانه دولتی است که به تناسب موضوع فعالیت، منطقه و کیفیت کار تعیین می شود.

و - هیأت امنا: هیأتی متشکل از اشخاص بخش غیردولتی با رعایت اولویت ها تبصره (۱) ماده (۸۸) قانون بخشی از مقررات مالی دولت که با رعایت صلاحیت های فنی و اجتماعی توسط دستگاه واگذارکننده تأیید شده و ارایه خدمات مربوط به یک یا

چند فعالیت را به روش مشارکت یا واگذاری مدیریت و یا با استفاده از کمک‌های مردمی و واحدهای خیریه نظارت نموده و یا عهده‌دار می‌شوند. تعداد اعضای هیأت امنا و شرح وظایف آنها به تأیید ستاد موضوع ماده (۱۳) این آیین‌نامه می‌رسد.

ز - دستگاه واگذارکننده: وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی هستند که تمام یا بخشی از وظایف و فعالیت‌های آنها ارایه خدمات اجتماعی، فرهنگی، خدماتی و رفاهی بوده و با استفاده از سه روش موضوع بندهای «الف»، «ب» و «ج» این ماده خدمات مربوط را تأمین و ارایه می‌نمایند.

ماده ۲ - دستگاه‌های واگذارکننده مجازند از تاریخ تصویب این آیین‌نامه تمام یا قسمتی از خدمات خود، از قبیل آموزش‌های عمومی، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، خانه‌های بهداشت، پایگاه‌های بهداشت شهری، مراکز بهداشت شهرستان و استان، مراکز نگهداری معلولان، سالمندان و کودکان بی‌سرپرست، مراکز روزانه بهزیستی روستایی، مراکز مشاوره درمان و بازپروری معتادان و حرفه‌آموزی مددجویان و مراکز توانبخشی روزانه، کتابخانه‌های عمومی شهری و روستایی، سالن‌های سینما و تئاتر، نمایشگاه‌های فرهنگی و هنری، اداره اماکن و محوطه‌های تاریخی و اماکن ورزشی، مراکز تولید و تکثیر آبزیان، نگهداری و مرمت راه‌های روستایی، نگهداری شبکه‌های آب و فاضلاب روستایی، تأمین و توزیع نهاده‌های کشاورزی، دفع آفات نباتی و ارایه خدمات ترویجی، اجرای برنامه‌های آموزشی، اداره اقامتگاه‌ها، مهمانسراها و اماکن تفریحی و درمانی و واکسیناسیون دام را با استفاده از روش‌های سه‌گانه ذکر شده در بندهای «الف»، «ب» و «ج» ماده (۱) این آیین‌نامه به بخش غیردولتی واگذار نمایند.

ماده ۳ - وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی مکلفند به‌منظور ارتقای کیفیت خدمات و کاهش حجم تصدی‌های دولت و هزینه‌های جاری نسبت به تهیه و تنظیم برنامه اجرایی در مورد واحدها و فعالیت‌های مشمول این آیین‌نامه به ترتیب زیر اقدام و در مقاطع سالانه به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور گزارش نمایند تا

سازمان مذکور اثرات مربوط به نحوه تنظیم بودجه را در لوایح بودجه سنواتی منظور نماید.

الف - احصای واحدها و فعالیت‌های مشمول این آیین‌نامه.

ب - تعیین نحوه انجام هر یک از فعالیت‌ها از طریق روش یا روش‌های ارائه‌شده در ماده (۱) این آیین‌نامه.

ج - تعیین هدف‌های کمی سالانه برای سه روش مذکور و به تفکیک هر یک از فعالیت‌ها.

د - تغییراتی که در بودجه پیشنهادی دستگاه به تناسب تحقق هدف‌های ذکرشده در این ماده ایجاد می‌شود. شامل میزان پرداخت یارانه به بخش غیردولتی، میزان اعتبارات لازم برای خرید خدمات و میزان صرف‌جویی‌های به‌عمل آمده در اعتبارات هزینه‌ای و تملک سرمایه‌ای.

ه - تصویب برنامه چهارساله در ستاد موضوع ماده (۱۳) این آیین‌نامه به همراه زمان‌بندی اجرا و ارسال برای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.

و - میزان فعالیت‌ها و واحدهایی که به استناد این آیین‌نامه از بخش دولتی منفک و به بخش غیردولتی واگذار می‌شوند.

تبصره - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است از مجموعه برنامه‌های تهیه‌شده گزار جامع سالانه تهیه و به اطلاع هیأت وزیران برساند. در گزارش مزبور دستگاههایی که در جهت اجرای مفاد ماده (۸۸) موفق بوده و یا ناموفق بوده‌اند به هیأت وزیران معرفی می‌گردند.

ماده ۴ - اشخاص حقیقی و حقوقی طرف قرارداد باید واجد صلاحیت‌های فنی و اخلاقی لازم و پروانه فعالیت از مراجع قانونی ذیربط بوده و توانایی‌ها و امکانات لازم را با تأیید دستگاه واگذارکننده برای انجام تعهدات موضوع قرارداد داشته باشند.

تبصره - ایثارگران انقلاب اسلامی و شرکت‌های تعاونی ایثارگران در اولویت خواهند بود.

ماده ۵ - تسهیلات پیش‌بینی‌شده برای بخش غیردولتی به‌منظور استفاده از روش‌های این آیین‌نامه به شرح زیر است :

الف - پرداخت بخشی از هزینه سرانه دولتی به اشخاص طرف قرارداد در ازای انجام خدمات مشخص و براساس قراردادهای منعقد.

ب - اعطای تسهیلات بانکی با شرایط ویژه با معرفی دستگاه واگذارکننده توسط بانک‌های عامل که در قوانین بودجه سنواتی مشخص می‌شوند.

ج - تأمین مابه‌التفاوت کارمزد بانکی تسهیلات اعطایی از محل اعتبارات پیش‌بینی شده و اعتبارات فصل مربوط در بودجه دستگاه واگذارکننده.

د - واگذاری زمین و ارایه خدمات زیربنایی با نرخ کارشناسی جهت مشارکت با دولت در ارایه خدمات.

ه - اختصاص بخشی از بودجه عمرانی که براساس ماده (۷) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت تحت عنوان وجوه اداره شده در قوانین برنامه و بودجه منظور شده برای ارائه انواع تسهیلات ازجمله قرض‌الحسنه.

ماده ۶ - اولویت‌های استفاده از روش‌های موضوع این آیین‌نامه به شرح زیر است :

الف - اولویت استفاده از روش واگذاری مدیریت ضمن رعایت بند «الف» ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت با درنظرگرفتن توانایی‌ها، امکانات و تطبیق با استانداردها و ضوابط موردنظر دستگاه ذیربط به ترتیب با نهادهای عمومی غیردولتی، موضوع قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی - مصوب ۱۳۷۳ - و الحاقات بعدی آن به‌ویژه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و همچنین مؤسسات عام‌المنفعه که براساس مجوزهای قانونی تشکیل شده یا می‌شوند و تعاونی‌های متشکل از کارکنان دستگاه واگذارکننده خواهد بود. در روش مشارکت، سایر اشخاص حقیقی و حقوقی در اولویت بعدی می‌باشند.

ب - اولویت امکان قابل واگذاری با استفاده از روش مشارکت با ساختمان‌های آماده بهره‌برداری دستگاهها در شهرهای بزرگ و ساختمان‌های مربوط به اماکن رفاهی

و اقامتی و مراکز درمانی اختصاصی، واحدهای آموزشی، خانه‌های بهداشت، مراکز بهداشت شهرستان و استان، مراکز نگهداری معلولان سالمندان و کودکان بی سرپرست، مراکز روزانه بهزیستی روستایی، مهدهای کودک شهری، مراکز توانبخشی روزانه، کتابخانه‌های عمومی شهری و روستایی و اماکن ورزشی می‌باشد.

ماده ۷ - قیمت‌گذاری ساختمان‌ها و یا تعرفه‌های خدمات موضوع این آیین‌نامه به شرح زیر است :

الف - میزان اجاره و قیمت‌گذاری ساختمان‌ها در واحدهای مشمول این آیین‌نامه یا لحاظ نمودن کاربری آنها براساس متوسط نظر سه نفر کارشناس رسمی دادگستری تعیین می‌شود.

ب - اجاره‌بهای ساختمان‌های موضوع این آیین‌نامه می‌تواند به صورت نقدی از طرف قرارداد اخذ شود و یا به ازای ارایه خدمات موردنظر به دستگاه واگذارکننده به روش خرید خدمات موضوع بند «الف» ماده (۱) به جای پرداخت هزینه سرانه مربوط تأدیه گردد.

ج - هزینه سرانه واگذاری متناسب با تعرفه‌های تعیین شده توسط ستاد موضوع ماده (۱۳) این آیین‌نامه و کیفیت و کمیت خدمات مورد انتظار تعیین می‌شود.

د - تعرفه ارایه خدمات توسط بخش‌های غیردولتی براساس روش‌های تعیین شده در این آیین‌نامه مطابق ضوابط قانونی مربوط تعیین می‌گردد و در مواردی که ضابطه قانونی مشخص وجود ندارد با پیشنهاد وزیر و یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی ذیربط به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد.

ماده ۸ - واگذاری و اجاره بناها و اموال دولتی که از نفایس ملی می‌باشند مشمول حکم این آیین‌نامه نمی‌گردد.

تبصره - مرجع تشخیص اموال و بناهای دولتی که از نفایس ملی می‌باشند سازمان میراث فرهنگی و گردشگری است.

ماده ۹ - مسئولیت حفظ و حراست و تعمیر و نگهداری اموال دولت در روش‌های مشارکت با بخش غیردولتی و واگذاری مدیریت به عهده طرف قرارداد می‌باشد. ضوابط و دستورالعمل‌های مربوط توسط ستاد موضوع ماده (۱۳) این آیین‌نامه تعیین خواهد شد.

کارشناسان رسمی دادگستری، موضوع ماده (۷) در تعیین میزان اجاره این حکم را مدنظر قرار خواهند داد.

ماده ۱۰ - تغییر کاربری مراکز و واحدهایی که واگذار می‌شوند، ممنوع است. در موارد استثنایی با ذکر دلایل موجه و پس از دریافت مابه‌التفاوت ارزش افزوده ناشی از تغییر کاربری به نفع دولت با پیشنهاد بالاترین مقام دستگاه اجرایی ذیربط و تصویب هیأت وزیران بلامانع است.

ماده ۱۱ - افراد بکار گرفته‌شده در واحدها و فعالیت‌های موضوع این آیین‌نامه باید دارای صلاحیت‌های فنی، حرفه‌ای و اجتماعی و توانمندی لازم باشند و این موضوع باتوجه به تخصص‌ها و نوع فعالیت‌ها در قراردادها منظور می‌گردد.

تبصره - کارکنانی که در اینگونه واحدها به خدمت گرفته می‌شوند هیچگونه رابطه استخدامی با دستگاه ذیربط نخواهند داشت.

ماده ۱۲ - در روش واگذاری مدیریت و مشارکت، طرف قرارداد موظف است ضمن حفظ کاربری واحد مربوط در صورت تقاضای کارکنان برای ادامه خدمت در آن واحدها حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) از کارکنان شاغل را به‌عنوان مأمور بپذیرد و حقوق و مزایای آنها را طبق احکام رسمی پرداخت نماید. بقیه کارکنان در سایر واحدهای ذیربط اشتغال خواهند یافت.

تبصره - کارکنان شاغل در واحدهای مزبور در صورت عدم تمایل به خدمت در واحدهای واگذارشده در سایر واحدهای دستگاه ذیربط اشتغال خواهند یافت.

ماده ۱۳ - در هر یک از دستگاههای واگذارکننده «ستاد اجرای ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت» متشکل از (۳) الی (۵) نفر از معاونان، مدیران ارشد و صاحبانظران به انتخاب وزیر یا بالاترین مقام دستگاه تشکیل می‌شود. ستاد مذکور در حوزه مرکزی دستگاه به تنظیم و ارایه سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مربوطه به اجرای ماده یادشده و این آیین‌نامه می‌پردازد.

ماده ۱۴ - وظایف و اختیارات ستاد موضوع ماده (۱۳) این آیین‌نامه به شرح زیر است :

- الف - تصویب برنامه تنظیم‌شده جهت تحقق ماده (۸۸) قانون در دستگاه.
 - ب - تصویب شرح وظایف هیأت امناء، موضوع ماده (۱) این آیین‌نامه.
 - ج - تعیین میزان هزینه سرانه واگذاری به متقاضیان باتوجه به موقعیت جغرافیایی، نوع فعالیت و میزان محرومیت مناطق و کمیت و کیفیت خدمات تا ۹۵ درصد هزینه سرانه دولتی.
 - د - تهیه و تصویب دستورالعمل‌های موردنیاز برای تعیین صلاحیت‌های فنی و اخلاقی متقاضیان و اجاره اموال منقول و غیرمنقول.
 - ه - تعیین و تنظیم چارچوب قراردادهای منعقد با بخش غیردولتی در روش‌های موضوع بندهای الف، ب و ج ماده (۱) این آیین‌نامه.
 - و - قیمت واگذاری اجاره ساختمان‌ها و اموال منقول براساس متوسط نظر سه نفر کارشناس رسمی دادگستری.
 - ز - تعیین و اخذ ضمانت‌های لازم برای جلوگیری از تغییر کاربری و حفظ و حراست از اموال منقول و غیرمنقول واگذارشده.
 - ج - رسیدگی به تخلفات طرف قرارداد از شرایط واگذاری.
 - ط - ارایه گزارش در مقاطع شش ماهه به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.
- ماده ۱۵ - به‌منظور پیگیری، نظارت و کنترل بر اجرای سیاست‌های ارایه‌شده توسط ستاد موضوع ماده (۱۳)، کمیته‌های استانی در واحدهای استانی دستگاههای

واگذارکننده ایجاد می‌شوند ترکیب کمیته‌های استانی توسط ستاد تعیین می‌شود. کمیته‌های استانی می‌توانند حسب ضرورت کمیته‌های اجرایی در شهرستان‌ها مستقر نموده و پاره‌ای از وظایف خود را به آنها واگذار نمایند.

ماده ۱۶ - چگونگی خدمات ارائه‌شده و عملکرد اشخاص طرف قرارداد دستگاه واگذارکننده توسط ستاد موضوع ماده (۱۳) مورد ارزیابی سالانه قرار می‌گیرد و چنانچه کمیت و کیفیت خدمت ارائه‌شده مورد رضایت دستگاه واگذارکننده و خدمت گیرندگان باشد، طرف قرارداد توسط دستگاه مورد تشویق و قدردانی قرار می‌گیرد و از تخفیف ویژه در اجاره برخوردار خواهد شد و در غیر اینصورت طبق مفاد قرارداد و قوانین و مقررات مربوط اقدام می‌شود.^۱

ماده ۱۷ - هرگونه توسعه تشکیلاتی برای انجام فعالیت‌های موضوع این آیین‌نامه در دستگاه‌های اجرایی ممنوع است.

ماده ۱۸ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است در تنظیم بودجه سنواتی معادل وجوه حاصل از اجرای این آیین‌نامه را که به خزانه واریز شده است جهت ارتقای کیفیت ارائه خدمات به دستگاه واگذارکننده اختصاص دهد.

۴۳ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۱۱) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۱۴)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۴ بنا به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۱۱) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت - مصوب ۱۳۸۰ - را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱ - وزارت صنایع و معادن مجاز است با رعایت این آیین‌نامه نسبت به صدور مجوز ایجاد شهرک صنعتی جدید برای بخش‌های خصوصی و تعاونی اقدام نماید.

۱- طی مصوبه شماره ۵۵۸۹/۴۸۵۵۶ ه/ب مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۲۸ هیأت وزیران حذف گردد.

ماده ۲ - تعاریف :

الف - شهرک صنعتی: مکانی است دارای محدوده و مساحت معین، برای استقرار مجموعه‌ای از واحدهای صنعتی، پژوهشی و فناوری و خدمات پشتیبانی از قبیل: طراحی مهندسی، آموزشی، اطلاع‌رسانی، مشاوره‌ای، بازرگانی که تمام یا پاره‌ای از امکانات زیربنایی و خدمات ضروری را باتوجه به نوع و وسعت شهرک صنعتی و ترکیب فعالیت‌های آن در اختیار واحدهای مذکور قرار می‌دهد.

ب - متقاضی: شخص حقوقی است که خواهان کسب مجوز ایجاد شهرک صنعتی می‌باشد.

ج - جواز تأسیس: مجوزی است که وزارت صنایع و معادن برای ایجاد شهرک صنعتی صادر می‌نماید.

ماده ۳ - تعهدات متقاضیان به شرح زیر تعیین می‌گردد :

الف - معرفی زمین مناسب که در تملک متقاضی بوده و یا حسب تشخیص وزارت صنایع و معادن تملک آن توسط متقاضی امکان‌پذیر باشد.

ب - ارایه موافقت مراجع ذیصلاح برای استقرار شهرک صنعتی در زمین یادشده در بند (الف).

ماده ۴ - وزارت صنایع و معادن موظف است رأساً یا از طریق شرکت شهرک‌های صنعتی نظارت بر حسن جریان امور را عهده‌دار بوده، در مراحل مختلف ایجاد و توسعه شهرک صنعتی اقدامات زیر را به‌عمل آورد :

الف - بررسی، اعلام‌نظر، تأیید و تصویب مراحل مختلف مطالعاتی، طراحی و اجرایی شهرک صنعتی موضوع این آیین‌نامه (حداکثر طی یک ماه پس از ارایه مدارک توسط متقاضی).

ب - تهیه آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مورد نیاز در کلیه مراحل ایجاد، توسعه، واگذاری و بهره‌برداری شهرک صنعتی.

ج - ابطال جواز تأسیس صادرشده به علت خودداری متقاضی از ایفای تعهدات خود.

تبصره - برای ایجاد شهرک‌های صنعتی غیردولتی در شعاع یکصد و بیست کیلومتری تهران و پنجاه کیلومتری اصفهان و حریم‌های شهرهای تبریز، مشهد، شیراز و کرج علاوه بر اخذ مجوز سازمان حفاظت محیط زیست در مرحله بهره‌برداری، ضروری است مجوز سازمان یادشده در مرحله صدور جواز تأسیس نیز اخذ گردد.

ماده ۵ - شهرک‌های صنعتی که توسط بخش خصوصی و یا تعاونی احداث می‌شوند از کلیه مزایای قانونی شهرک‌های صنعتی موضوع قانون راجع به تأسیس شرکت شهرک‌های صنعتی ایران - مصوب ۱۳۶۲ - و اصلاحیه آن برخوردار می‌باشند.

ماده ۶ - وزارت صنایع و معادن موظف است حداکثر ظرف دو ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه قرارداد تیپ واگذاری زمین در شهرک‌های صنعتی بخش غیردولتی را که متضمن حفظ منافع ملی، حقوق متقاضی و واحد صنعتی باشد تهیه و در اختیار آنان قرار دهد.

۴۴ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۱۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۱/۱۱/۱۲)

ماده ۱ - وزارت جهاد کشاورزی (شرکت سهامی شیلات ایران) می‌تواند براساس تعرفه سال ۱۳۸۰ نسبت به اخذ عوارض صید و بهره‌برداری آرتمیای دریاچه ارومیه از متقاضیان اقدام نماید.

ماده ۲ - درآمد استحصالی به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود.

ماده ۳ - معادل صد درصد (۱۰۰٪) ارقام واریزی به نسبت سی درصد (۳۰٪) شرکت سهامی شیلات ایران، سی درصد (۳۰٪) سازمان حفاظت محیط زیست، بیست و پنج درصد (۲۵٪) استانداری آذربایجان غربی و پانزده درصد (۱۵٪) استانداری

آذربایجان شرقی تخصیص داده می‌شود تا براساس مفاد موافقت‌نامه‌ای که با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مبادله می‌شود هزینه گردد. ۱.

ماده ۴ - وزارت جهاد کشاورزی مکلف است گزارش کار را هر شش ماه یک بار به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارسال نماید.

۴۵ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۵) قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی

صنایع کشور

(مصوب ۱۳۸۳/۱/۱۹)

هیأت وزیران در جلسه ۱۳۸۳/۱/۱۹ بنا به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های صنایع و معادن، امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد ماده (۲۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۲ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۵) قانون یادشده را به شرح زیر تصویب نمود:

الف - شرکت‌ها و واحدهای صنعتی و معدنی: شرکتهای سهامی دارای پروانه بهره‌برداری صنعتی و یا معدنی از وزارت صنایع و معادن یا سایر مراجع قانونی.

ب - سود خالص: درآمد حاصل شرکت در همان سال مالی پس از کسر کلیه هزینه‌ها و استهلاکات و ذخیره‌ها. ۲.

ج - امور پژوهشی و تحقیقات زیست‌محیطی طرحهای:

۱ - اجرای پروژه‌های بهره‌وری سبز (Green Productivity) و تولید پاکتر (Cleaner production)

۲ - اجرای پروژه‌های پژوهشی جهت بکارگیری بسته‌بندی‌های قابل بازیافت در

محصولات

۱- اصلاحیه مورخ ۱۳۸۳/۲/۱۶ هیأت وزیران ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۱۲ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولتموضوع تصویب‌نامه شماره ۵۷۱۹۸ / ت ۲۷۹۶۴ مورخ ۸۱/۱۱/۱۲ از تاریخ اعلام ایراد موقوف‌الاجرا می‌باشد.

۲- اصلاحیه شماره ۲۰۰۷۶/ت ۳۰۹۸۳ مورخ ۱۳۸۳/۴/۲۱ هیأت وزیران.

- ۳ - اجرای پروژه‌های پژوهشی مرتبط با سیستم‌های مدیریت زیست‌محیطی سری ایزو ۱۴۰۰۰
- ۴ - پژوهش در زمینه بهینه‌سازی فرآیندهای موجود با تأکید بر کاهش ضایعات و کمیته‌سازی پسماندها
- ۵ - حمایت از پروژه‌های پژوهشی زیست‌محیطی در منابع اقماری جهت ایجاد حلقه سبز تأمین‌کنندگان (Green Supply Chain)
- ۶ - اجرای طرحهای پژوهشی در خصوص مدیریت پسماندهای ویژه تصفیه فاضلاب صنعتی و کنترل آلودگی هوا
- ۷ - پژوهش در زمینه استفاده از برچسب زیست‌محیطی در محصولات و بسته‌بندی‌ها
- ۸ - ظرفیت‌سازی و اشاعه فرهنگ زیست‌محیطی عمومی و تخصصی واحد
- د - شرکت‌های پژوهشی و تحقیقاتی زیست‌محیطی: شرکت‌های دارای رتبه مهندسی محیط زیست و یا سازمان‌های غیردولتی زیست‌محیطی (تأیید صلاحیت‌شده توسط وزارت صنایع و معادن و یا سازمان حفاظت محیط زیست حسب مورد)
- ماده ۲ - شرکت‌های دولتی موظفند اعتبارات موضوع ماده (۵) قانون یادشده را در بودجه‌های سالانه پیش‌بینی و به نحو مقرر در این آیین‌نامه هزینه نمایند.
- ۴۶ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون مدیریت خدمات کشوری
- ماده ۱ - دستگاههای اجرایی بعد از احصای تصدی‌های اجتماعی، فرهنگی، خدماتی و زیربنایی خود نسبت به واگذاری موارد قابل واگذاری با رعایت قانون مدیریت خدمات کشوری پس از هماهنگی با معاونت‌های توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رییس‌جمهور و برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور مطابق تفاهم‌نامه فیما بین اقدام نمایند.

ماده ۲ - در صورتی که امکان واگذاری تصدی‌های موضوع ماده (۱) این آیین‌نامه میسر نباشد، دستگاههای اجرایی به تشخیص شورای توسعه مدیریت و سرمایه انسانی تا برطرف شدن موانع واگذاری کماکان انجام خدمات مزبور را برعهده دارند.

تبصره - در مورد واحدهای استانی و شهرستانی، پیشنهاد دستگاه اجرایی به تأیید شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان خواهد رسید.

ماده ۳ - در اجرای این آیین‌نامه، واگذاری بناها و اموال دولتی که از نفایس ملی می‌باشند. ممنوع بوده و مشمول احکام این آیین‌نامه نمی‌باشند.

ماده ۴ - در هر یک از دستگاههای اجرایی، کار گروهی تحت عنوان کاهش تصدی‌های دولت متشکل از سه الی پنج نفر از معاونان، مدیران و صاحب‌نظران به انتخاب وزیر یا بالاترین مقام دستگاه تشکیل می‌شود. کار گروه یادشده در حوزه مرکزی دستگاه به تنظیم و آرایه سیاست‌ها و خط‌مشی‌ها و تدوین شیوه مستندسازی فرآیند و نحوه واگذاری تصد می‌پردازد.

تبصره - یکی از اعضای کار گروه موضوع این ماده باید ذیحساب دستگاه اجرایی باشد.

ماده ۵ - وظایف کارگروه یادشده حسب مورد به شرح زیر است :

الف - تصویب برنامه اجرایی نحوه واگذاری تصدی‌های دستگاه.

ب - تعیین و احصای تصدی‌های اجتماعی، فرهنگی، خدماتی و زیربنایی قابل واگذاری در دستگاه براساس اولویت‌های مربوط.

ج - تعیین و تصویب میزان هزینه سرانه تأمین خدمات برای فعالیت‌های قابل واگذاری در دستگاه.

د - تعیین و تنظیم چارچوب‌ها، قراردادهای منعقد با بخش غیردولتی و تمديد قراردادهای موجود.

ه - تعیین روش‌های واگذاری تصدی‌های قابل واگذاری.

و - تعیین و تصویب تسهیلات و حمایت‌های موردنظر برای بخش غیردولتی متقاضی برای قوانین و مقررات مربوط.

ز - تعیین و تصویب ضمانت‌نامه‌های لازم به منظور جلوگیری از تغییر کاربری و حفظ و حراست از اموال منقول و غیرمنقول واگذار شده.

ح - تدوین و تصویب استانداردها و معیارهای موردنظر درخصوص کیفیت و قیمت خدمات و تصدی‌های قابل واگذاری با هماهنگی معاونت‌های توسعه مدیریت و سرمایه انسانی ریس جمهور و برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور.

ط - قیمت‌گذاری برای ساختمانها و پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه‌تمام با حفظ کاربری آنها پس از اتمام پروژه‌ها و اداره آنها توسط بخش غیردولتی.

ی - پیش‌بینی و تعیین اهداف کمی سالانه ازسوی دستگاه به تفکیک هر یک از فعالیت‌ها برای ستاد و واحدهای استانی.

ک - قیمت‌گذاری اجاره ساختمانها و اموال منقول براساس میانگین قیمت کارشناسی سه کارشناس رسمی دادگستری و تأیید معاونت‌های توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور و برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی.

رییس‌جمهور و رعایت قانون محاسبات عمومی کشور و برگزاری مناقصات.

ل - نحوه بررسی و رسیدگی به تخلفات طرف قرارداد از شرایط واگذاری.

م - تعیین سازوکار مربوط به اعطای تسهیلات مالی اعم از تخصیص اعتبارات موارد مربوط به وجوه اداره‌شده، تعیین قیمت‌ها، نحوه اخذ و تعیین میزان ضمانت‌های مالی موردنیاز براساس قوانین و مقررات مربوط.

ن - تعیین اعضا و شرح وظایف کار گروههای استانی و شهرستانی.

تبصره - گزارش کار گروه با تأیید بالاترین مقام دستگاه و توسط وی پس از هماهنگی با معاونت‌های توسعه و مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور و برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور انجام می‌پذیرد.

ماده ۶ - به منظور پیگیری، نظارت و کنترل و اجرای سیاست‌های تعیین شده توسط کارگروه موضوع ماده (۵) این آیین‌نامه، کارگروه‌های استانی و در صورت لزوم کارگروه‌های شهرستانی در واحدهای استانی و شهرستانی دستگاههای اجرایی تشکیل می‌شوند.

تبصره - ترکیب اعضاء و نحوه تعاملات با کارگروه با یکدیگر توسط کارگروه مستقر در ستاد تعیین می‌گردد.

ماده ۷ - به منظور ارتقای انگیزه در بخش غیردولتی برای قبول تصدی‌های دولتی، حمایت‌ها و تسهیلات پیش‌بینی شده ذیل علاوه بر شرایط و ضوابط عمومی پیمان مصرح در بخشنامه شماره ۵۴/۸۴۲ - ۱۰۲/۱۰۸۸ مورخ ۱۳۷۸/۲/۳ سازمان برنامه و بودجه سابق پس از تأیید معاونت‌های برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رییس جمهور قابل ارایه می‌باشد :

الف - اعطای تسهیلات بانکی و مالیاتی با شرایط ویژه.

ب - واگذاری زمین و ارایه خدمات زیربنایی با نرخ کارشناسی برای مشارکت با دولت.

ج - ارایه وامهای قرض الحسنه به متقاضیان بخش خصوصی از محل وجوه اداره شده.

د - پرداخت بخش‌هایی از هزینه سرانه تأمین خدمات به اشخاص طرف قرارداد در ازای انجام خدمات مشخص و براساس قراردادهای منعقد.

ماده ۸ - در فرآیند واگذاری فعالیت‌ها و واحدهای قابل واگذاری دستگاه اجرایی به روش واگذاری مدیریت و خرید خدمت و مشارکت پس از تعیین صلاحیت‌های فنی و اجتماعی متقاضیان و در شرایط برابر، اولویت با اینارگران انقلاب اسلامی، شرکت‌های تعاونی اینارگران، هیئت‌های امناء، نهادهای عمومی غیردولتی موضوع قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی - مصوب ۱۳۷۳ - شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و مؤسسات عام‌المنفعه و نهادهای متشکل از کارکنان دستگاه اجرایی و بازنشستگان

به صورت شخص حقوقی از جمله شرکت های تعاونی و سهامی مشروط به قطع رابطه استخدامی آنها با دستگاه دولتی خواهد بود.

تبصره - اولویت واگذاری با کارکنان دستگاه اجرایی است که در صورت قطع رابطه استخدامی دولتی، تمام یا بخشی از اماکن و تجهیزات به صورت رایگان به آنان واگذار می شود مشروط به اینکه تغییر کاربری ندهند و وظایف و خدمات استاندارد که مورد تأیید دستگاه باشد ارایه بدهند و نیروی انسانی را با خرید خدمت مستقیماً تا پنج سال حفظ نمایند.

ماده ۹ - در روش واگذاری مدیریت و مشارکت طرف قرارداد به ازای حفظ کارکنان مشروط به قطع رابطه استخدامی آنان و پرداخت حداقل حقوق و مزایای آنان طبق احکام رسمی به همان نسبت از تخفیف، تقسیط و تسهیلات ویژه با توافق براساس قراردادی که مفاد آن به تصویب شورای توسعه مدیریت و سرمایه انسانی می رسد، برخوردارند.

تبصره - سایر کارکنان موجود در واحد واگذار شده توسط دستگاه اجرایی مربوط به واحدهای دیگر منتقل خواهند شد.

ماده ۱۰ - به منظور تعیین اجاره و قیمت گذاری اماکن و ساختمان های مشمول واگذاری نظر سه کارشناس رسمی دادگستری با تأیید معاونت های توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رییس جمهور و برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۱۱ - تعرفه ارایه خدمات واگذار شده و تعیین هزینه سرانه تأمین خدمات در فعالیت های واگذار شده حسب تعهد توسط کارگروه موضوع ماده (۴) این آیین نامه، ضمن رعایت ضوابط قانونی موجود و اخذ مصوبات قانونی مورد نیاز صورت می پذیرد که با پیشنهاد بالاترین مقام دستگاه پس از تأیید معاونت های توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور و برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور انجام می پذیرد.

ماده ۱۲ - تغییر کاربری مراکز و واحدهای واگذار شده ممنوع می‌باشد و در موارد استثنا با ذکر دلایل موجه و پس از تصویب در کارگروه موضوع ماده (۴) و دریافت مابه‌التفاوت ارزش افزوده ناشی از تغییر کاربری به نفع دولت با پیشنهاد بالاترین مقام دستگاه اجرایی ذیربط و طی مراحل تصویب در هیئت وزیران بلامانع خواهد بود.

ماده ۱۳ - وزیران در محدوده حوزه کاری خود و استانداری در استان‌ها مسئول نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه می‌باشند و مکلفند گزارش عملکرد دستگاههای اجرایی استان را در مقاطع شش ماهه تهیه و به معاونت‌های توسعه مدیریت و سرمایه انسانی ریس جمهور و برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور ارایه نمایند و این معاونت‌ها بر عملکرد آنان نظارت می‌کنند.

این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۸۸/۱۱/۱۷ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

۴۷ - آیین‌نامه اجرایی تأسیس و فعالیت سازمان‌های غیردولتی

مصوب ۱۳۸۴ / ۳ / ۲۹

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - در این آیین‌نامه واژه‌ها و عبارات زیر به‌جای مفاهیم مشروح مربوط به‌کار می‌روند :

الف - سازمان غیردولتی که در این آیین‌نامه «سازمان» نامیده می‌شود، به تشکلهایی اطلاق می‌شود که توسط گروهی از اشخاص حقیقی یا حقوقی غیرحکومتی به‌صورت داوطلبانه با رعایت مقررات مربوط تأسیس شده و دارای اهداف غیرانتفاعی و غیرسیاسی می‌باشد.

تبصره ۱ - عناوین «جمعیت»، «انجمن»، «کانون»، «مرکز»، «گروه»، «مجمع»، «خانه»، «مؤسسه» و نظایر آن می‌تواند به‌جای واژه «سازمان» در نام‌گذاری به‌کار گرفته شوند.

تبصره ۲ - واژه «غیردولتی» به این معناست که دستگاههای حکومتی در تأسیس و اداره سازمان دخالت نداشته باشند. مشارکت مقامات و کارکنان دولتی در تأسیساتی و

اداره سازمان، در صورتی که خارج از عنوان و سمت دولتی آنان باشد، مانع وصف غیردولتی سازمان نخواهد بود.

تبصره ۳ - اهداف غیرسیاسی دربردارنده فعالیتی است که مشمول ماده یک قانون احزاب نگردد.

تبصره ۴ - اهداف غیرقانونی عبارت است از عدم فعالیت‌های تجاری و صنفی انتفاعی به‌منظور تقسیم منافع آن بین اعضاء، مؤسسات، مدیران و کارکنان سازمان.

تبصره ۵ - داوطلبانه به معنای مشارکت و تأسیس و اداره سازمان براساس اصل آزادی اراده اشخاص است.

ب - هیأت مؤسس به مجموعه اشخاصی گفته می‌شود که سازمان را تأسیس می‌نمایند.

پ - پروانه فعالیت، سندی است که توسط مراجع مقرر در این آیین‌نامه با رعایت ضوابط مربوط در جهت تشکیل سازمان صادر می‌شود.

ت - مراجع نظارتی مشتمل بر هیأت نظارت شهرستان (متشکل از فرماندار، نماینده شورای اسلامی شهرستان و نماینده سازمان‌های غیردولتی شهرستان)، هیأت نظارت استان (مركب از استاندار، نماینده شورای اسلامی استان و نماینده سازمان‌های غیردولتی) و هیأت نظارت کشور (مركب از معاون ذیربط وزیر کشور، نماینده شورای عالی استانها و نماینده سازمان‌های غیردولتی) می‌باشند که براساس این آیین‌نامه و با رعایت ضوابط مربوط، در سطح شهرستان، استان و کشور نسبت به نظارت بر سازمان‌های غیردولتی، غیر از تشکلهایی که مطابق قانون مرجع نظارتی خاص برای آنها پیش‌بینی شده است، اقدام می‌نمایند.

نظارت بر سازمان‌های غیردولتی فرااستانی، کشوری یا بین‌المللی با هیأت نظارت کشور خواهد بود.

ماده ۲ - سازمان پس از اخذ پروانه فعالیت و ثبت برابر ضوابط این آیین‌نامه و سایر مقررات جاری دارای شخصیت حقوقی می‌گردد.

ماده ۳ - موضوع فعالیت سازمان مشتمل بر یکی از موارد علمی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی، هنری، نیکوکاری وامور خیریه، بشردوستانه، امور زنان، آسیب دیدگان اجتماعی، حمایتی، بهداشت و درمان، توانبخشی، محیط زیست، عمران و آبادانی و نظایر آن یا مجموعه‌ای از آنها می‌باشد.

فصل دوم - حقوق و تکالیف

ماده ۴ - سازمان حق دارد متناسب با موضوع فعالیت خود، با رعایت این آیین‌نامه و سایر قوانین و مقررات مربوط فعالیت نموده و از جمله نسبت به موارد زیر اقدام نماید :

الف - ارائه خدمات امدادی مورد نیاز دستگاههای دولتی و عمومی و غیردولتی

ب - اظهارنظر و پیشنهاد راهکارهای مناسب :

۱ - در فرآیند برنامه‌ریزی مراجع دولتی و عمومی غیردولتی در سطوح شهرستان، استان یا ملی برحسب مورد

۲ - در مورد آثار و نتایج فعالیت‌های دستگاههای دولتی و عمومی غیردولتی، نقائص و مشکلات موجود به مراجع و دستگاههای قانونی ذیربط.

پ - کمک به اجرای برنامه‌ها و پروژه‌های دستگاههای دولت و عمومی غیردولتی از طریق توافق و تفاهم با آنها.

ت - برگزاری اجتماعات و راهپیمایی‌ها در جهت تحقق اهداف سازمان.

ث - انتشار نشریه

ج - انجام هرگونه عملیات دیگر برای تأمین اهداف مقرر در اساسنامه سازمان.

چ - حق دادخواهی در مراجع قضایی و شعبه قضایی.

ماده ۵ - سازمان مکلف است گزارش عملکرد اجرایی و مالی سالانه خود را حداکثر تا دو ماه پس از پایان هر سال مالی به مرجع نظارتی مربوط و نیز در طی سال، سایر گزارش‌های عملکرد اجرایی و مالی را بنا به درخواست مرجع یادشده، حسب مورد، ارائه و همچنین نسبت به انتشار خلاصه‌ای از گزارش سالانه مذکور برای اطلاع عموم، در محدوده جغرافیایی فعالیت خود اقدام کند.

ماده ۶ - هزینه‌های سازمان از منابع زیر تأمین می‌شود :

الف - هدیه، اعانه و هبه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از داخلی و خارجی و دولتی و غیردولتی.

ب - وقف و حبس.

پ - وجوه حاصل از فعالیت‌های انجام‌شده در چارچوب موضوع فعالیت، اهداف و اساسنامه سازمان این آیین‌نامه.

ت - حق عضویت در سازمان.

تبصره ۱ - سازمان موظف است پیش از دریافت کمک از منابع خارج، مشخصات منبع کمک‌کننده، میزان کمک و چگونگی آن را به‌صورت مشروح برحسب مورد به مراجع نظارتی مربوط اعلام نماید. مراجع مذکور موظفند ظرف حداکثر یک هفته از تاریخ وصول اعلام یادشده، نسبت به نظرخواهی از وزارتخانه‌های اطلاعات و امور خارجه و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اقدام نمایند. موافقت دستگاه‌های یادشده ضروری است و این دستگاه‌ها موظف به اظهارنظر ظرف حداکثر یک ماه از تاریخ وصول استعلام می‌باشند. عدم ارائه پاسخ ظرف این مدت به منزله نظر موافق است.

تبصره ۲ - دریافت کمک از مجامع رسمی بین‌المللی و منطقه‌ای و آژانس‌های وابسته به سازمان ملل، نیاز به دریافت مجوز ندارد. فهرست سازمان‌های یادشده توسط وزارت امور خارجه تهیه می‌شود و در اختیار هیأت نظارت قرار می‌گیرد.

ماده ۷ - تقسیم دارایی، سود و یا درآمد سازمان در میان مؤسسان اعضاء و مدیران و کارکنان آن قبل و پس از انحلال ممنوع است.

ماده ۸ - اساسنامه و فعالیت‌های سازمان نباید مغایر با اصول قانون اساسی باشد.

ماده ۹ - سازمان موظف است امکان دسترسی بازرسان مراجع نظارتی مربوط را به اطلاعات و اسناد خود فراهم کند. بازرسان نیز باید در حضور نماینده سازمان و صرفاً در محل دفتر سازمان، اسناد و اطلاعات مذکور را بررسی نمایند. نحوه بررسی باید

به گونه ای باشد که به وظایف سازمان خلی وارد نیاید. خارج کردن اسناد از سازمان در راستای بازرسی، مگر به حکم مرجع قضایی صالح، ممنوع است.

ماده ۱۰ - فعالیت سازمان در کشورهای دیگر باید با کسب مجوز کلی از مرجع نظارتی فراستانی و ملی باشد.

تبصره ۱ - مرجع یادشده، قبل از اعلام نتیجه به سازمان متقاضی، باید از دستگاههای دولتی ذیربط از جمله وزارت امور خارجه نظرخواهی نماید. دستگاههای مذکور ظرف حداکثر یک ماه باید پاسخ لازم را ارائه دهند، در غیر اینصورت نظر آنها موافق تلقی می شود.

تبصره ۲ - مرجع مذکور باید حداکثر ظرف ۴۵ روز از تاریخ تقاضا، پاسخ لازم را به متقاضی ارائه دهد.

تبصره ۳ - ارائه تقاضای سازمان با محدوده فعالیت شهرستان و یا استان، حسب مورد در ابتدا از طریق مرجع نظارتی شهرستان یا استان انجام می گیرد.

تبصره ۴ - شرکت سازمان در مجامع بین المللی، دوره های آموزشی و نمایشگاهها، باید با اطلاع کتبی به مراجع نظارتی انجام گیرد.

ماده ۱۱ - سازمان باید در فعالیتهای خود، قوانین و مقررات و الگوهای رفتارهای نهادهای مدنی را رعایت نموده و از ارتکاب اعمال مجرمانه خودداری نماید.

ماده ۱۲ - سازمان از حق دسترسی به اطلاعات موجود در مؤسسات عمومی برخوردار است و مؤسسات مذکور مکلفند اطلاعات غیرطبقه بندی شده خود را در اختیار سازمان قرار دهند.

ماده ۱۳ - سازمانها و مؤسسات دولتی و عمومی مکلفند در فرایند تصمیم سازی و تصمیم گیری نسبت به اخذ نظر سازمان اقدام و حسب مورد آنها را برای شرکت در جلسات دعوت و گزارشی از نقطه نظرات ارائه شده را در اسناد سازمان ذیربط ثبت نمایند.

ماده ۱۴ - دولت مکلف است وظایف، امور و فعالیت‌های قابل واگذاری دستگاه‌های اجرایی به سازمان را شناسایی و نسبت به واگذاری آن اقدام و سازمان نیز حق دارد پیشنهاد خود را در این خصوص به دولت ارائه کند.

ماده ۱۵ - سازمانهای دولتی مکلفند زمینه مشارکت سازمان در نظارت بر حسن اجرای امور عمومی را فراهم نموده و حسب مورد با هیأت‌های حقیقت‌یاب آنها را همکاری نمایند.

ماده ۱۶ - سازمان حق دارد در موضوع فعالیت‌های خود و برای حمایت از منافع عمومی علیه اشخاص حقیقی و حقوقی در مراجع قضایی اقامه دعوا نماید.

فصل سوم - صدور پروانه فعالیت

ماده ۱۷ - متقاضیان تأسیس سازمان مکلفند در غیر از مواردی که مطابق قانون، مرجع خاصی برای صدور پروانه سازمان‌های مربوط تعیین شده است، درخواست اخذ پروانه را به مراجع نظارتی مقرر در بند (ت) ماده (۱) ارائه نمایند.

تبصره ۱ - دبیرخانه هیأت نظارت کشور، استان و شهرستان به ترتیب در وزارت کشور، استانداری و فرمانداری تشکیل می‌شود.

تبصره ۲ - مسئولیت دبیرخانه هیأت نظارت کشور، استان و شهرستان به ترتیب برعهده وزارت کشور، استانداری و فرمانداری می‌باشد.

تبصره ۳ - اجرای تشریفات اداری و انجام اقدامات موضوع این آیین‌نامه توسط دبیرخانه هیأت نظارت انجام می‌گیرد.

تبصره ۴ - تصمیمات لازم مبنی بر صدور یا عدم صدور پروانه و اعطای مجوز در هیأت نظارت اتخاذ می‌شوند.

تبصره ۵ - صدور پروانه و امضای اوراق مربوط پس از تأیید هیأت نظارت در هیأت نظارت کشور با وزیر کشور، در هیأت نظارت استان با استاندار و در هیأت نظارت شهرستان با فرماندار می‌باشد.

ماده ۱۸ - هیأت مؤسس باید دارای شرایط زیر باشند :

الف - داشتن هیجده سال تمام.

ب - تابعیت ایرانی

پ - دارا بودن صلاحیت تخصصی حداقل دو نفر از مؤسسان درخصوص موضوع فعالیت سازمان.

ت - عدم عضویت در گروههایی که براساس رأی دادگاه صالح محارب و معاند شناخته شده‌اند و نداشتن محکومیت مؤثر کیفری به نحوی که موجب محرومیت از حقوق اجتماعی می‌شود.

تبصره - هیأت مؤسس باید دارای حداقل ۵ عضو باشد.

ماده ۱۹ - سازمان‌های غیردولتی که موضوع یا هدف فعالیت آنها مشترک است، در صورت وجود شرایط زیر می‌توانند شبکه تشکیل دهند یا به عضویت شبکه‌های سازمان‌های بین‌المللی درآیند :

الف - حداقل ۲ سال از تاریخ ثبت آنها گذشته باشد.

ب - به محکومیت‌های بند (پ) یا (ت) ماده (۲۸) این آیین‌نامه محکوم نشده باشند.

پ - به تکالیف مندرج در ماده (۵) این آیین‌نامه عمل کرده باشند.

ت - تابعیت آنها ایرانی باشد.

ث - اعضای مؤسس حداقل ۵ سازمان غیردولتی ایرانی باشند.

تبصره ۱ - انجام اعلام‌های مذکور در تبصره‌های (۲) و (۳) ماده (۲۲) این آیین‌نامه برای تأسیس شبکه‌های سازمان‌های غیردولتی لازم نیست.

تبصره ۲ - صدور پروانه فعالیت برای شبکه‌های سازمان‌های غیردولتی برعهده هیأت نظارت کشور و تابع مقررات این آیین‌نامه می‌باشد. حقوق، تکالیف و سایر مقررات شبکه‌های مذکور همان است که برای سازمان‌های غیردولتی پیش‌بینی شده است.

ماده ۲۰ - هیأت مؤسس برای دریافت پروانه فعالیت باید مدارک زیر را حسب مورد به مراجع مذکور در ماده (۱۷) این آیین نامه ارائه نماید :

الف - فرم تقاضانامه تکمیل شده

ب - تصویر مدارک هویتی هیأت مؤسس

پ - اساسنامه سازمان

ت - اولین صورتجلسه هیأت مؤسس

ماده ۲۱ - اساسنامه سازمان باید حاوی موارد زیر باشد :

الف - اهداف سازمان.

ب - موضوع فعالیت.

پ - مدت فعالیت.

ت - مرکز اصلی فعالیت.

ث - نحوه ایجاد شعب.

ج - ارکان و تشکیلات سازمان، نحوه انتخاب، شرح وظایف و اختیارات و مسئولیت های آنها.

چ - صاحبان امضاهای مجاز.

ح - شرایط پذیرش عضو.

خ - منابع تأمین درآمد و دارایی.

د - نحوه تغییر و تجدید نظر در اساسنامه.

ذ - نحوه انحلال.

ر - مشخص ساختن وضعیت دارایی ها پس از انحلال.

ز - محدوده جغرافیایی فعالیت سازمان.

تبصره ۱ - اساسنامه سازمان باید بر رأی گیری آزاد از تمام اعضا برای انتخاب مدیران و همچنین نحوه تغییر مدیران و دوره تصدی آنها و نیز تصمیمات اساسی در ایجاد هرگونه تغییر و تأثیرگذاری تصریح کند.

تبصره ۲ - در اساسنامه سازمان باید به صراحت، نحوه ارائه گزارش‌های عملکرد اجرایی و مالی سازمان به اعضای خود و نیز بازرسی و حسابرسی سازمان مشخص شود.

تبصره ۳ - محدوده جغرافیایی فعالیت سازمان با پیشنهاد هیأت مؤسس و براساس شاخص‌های تقسیمات کشوری تعیین می‌شود.

ماده ۲۲ - مرجع صدور پروانه فعالیت - موضوع ماده (۱۷) این آیین‌نامه - پس از دریافت تقاضانامه سازمان، باید ظرف حداکثر دو هفته نظر خود را نسبت به تأیید یا رد تقاضا اعلام نماید.

تبصره ۱ - در صورتیکه هیأت نظارت تقاضا را رد کند، مکلف است ظرف حداکثر دو هفته به‌طور کتبی دلایل رد درخواست را به متقاضی اعلام کند.

تبصره ۲ - چنانچه موضوع فعالیت سازمان به وظایف یکی از دستگاههای دولتی مربوط باشد، حسب مورد اخذ نظر موافق دستگاه یا دستگاههای دولتی ذیربط نیز ضروری است.

تبصره ۳ - هیأت نظارت مکلف است ظرف یک هفته از تاریخ دریافت تقاضا به اخذ نظر مرجع ذیصلاح (وزارت اطلاعات، وزارت دادگستری، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و دستگاههای تخصصی) اقدام و آن مرجع نیز مکلف است حداکثر ظرف مدت یک ماه نظر خود را اعلام نماید، در غیر اینصورت نظر هیأت مزبور موافق تلقی می‌شود.

تبصره ۴ - متقاضی صدور پروانه می‌تواند نسبت به رد تقاضای خود به نحو زیر اعتراض نماید :

الف - از تصمیم هیأت نظارت شهرستان، ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ، به هیأت نظارت استان و در صورت رد تقاضا در هیأت نظارت استان، ظرف یک ماه به هیأت نظارت کشور.

ب - از تصمیم هیأت نظارت استان ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ، به هیأت نظارت کشور.

پ - تصمیم هیأت نظارت کشور در هر مورد قابل اجرا ولی در دیوان عدالت اداری قابل اعتراض خواهد بود.

ماده ۲۳ - مجمع عمومی و هیأت امنا (حسب مورد) بالاترین مرجع اجرایی سازمان می‌باشند و باید دارای شرایط مقرر در ماده (۱۸) این آیین‌نامه باشند.

ماده ۲۴ - سازمان باید تابعیت ایرانی داشته باشد.

ماده ۲۵ - سازمان مکلف است هرگونه تغییرات در مفاد اساسنامه، هیأت مدیره، هیأت امناء و نشانی را به مرجع صدور پروانه مربوط اطلاع دهد. در صورت اعلام عدم مغایرت تغییرات با مقررات این آیین‌نامه از سوی مراجع یادشده، سازمان مکلف است وفق آیین‌نامه ثبت، نسبت به اداره ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری و درج در روزنامه رسمی اقدام نماید.

فصل چهارم - نظارت

ماده ۲۶ - وظایف مراجع نظارتی استان و شهرستان، به‌ترتیب در رابطه با سازمان‌های غیردولتی با محدوده فعالیت در سطح استان و شهرستان به شرح زیر می‌باشد :

الف - دریافت و بررسی اساسنامه متقاضیان تأسیس سازمان و اقدام به صدور پروانه فعالیت آنها پس از احراز شرایط و ضوابط مقرر در این آیین‌نامه.

ب - دریافت گزارش‌های عملکرد اجرایی و مالی سالانه و در صورت لزوم موارد مقطعی.

پ - رسیدگی موردی به عملکرد اجرایی و مالی سازمان در صورت ضرورت.

ت - نظارت بر اجرای مقررات این آیین‌نامه.

ماده ۲۷ - وظایف مرجع نظارتی فرااستانی و ملی در مورد سازمان‌های غیردولتی عبارت است از :

الف - دریافت و بررسی اساسنامه متقاضیان تأسیس سازمان‌های غیردولتی با محدوده جغرافیایی فرااستانی و ملی و اقدام به صدور پروانه فعالیت آنها پس از احراز شرایط و ضوابط مقرر در این آیین‌نامه.

ب - دریافت گزارش عملکرد اجرایی و مالی سالانه و در صورت لزوم موارد مقطعی آنها.

پ - رسیدگی و اعلام نظر و اتخاذ تصمیم نسبت به شکایات دریافت‌شده از متقاضیان درخصوص تأخیر یا رد صدور پروانه فعالیت و سایر شکایات و اختلافات میان سازمان‌های غیردولتی با استانداری‌ها و فرمانداری‌ها.

ت - نظارت بر حسن اجرای مقررات این آیین‌نامه.

تبصره - نظارت بر سازمان‌های غیردولتی تخصصی توسط دستگاه‌های ذیربط با هماهنگی وزارت کشور انجام خواهد شد.

ماده ۲۸ - مراجع نظارتی موظفند در حدود فعالیت خود در صورت وصول گزارش و یا اطلاع از عدم رعایت مقررات این آیین‌نامه ازسوی سازمان، نسبت به بررسی آن با حضور مشورتی نماینده سازمان غیردولتی مربوط و نماینده دستگاه دولتی تخصصی ذیربط اقدام نمایند و در صورت احراز تخلف، حسب مورد، مراحل زیر را به اجرا گذارند:

الف - تذکر شفاهی با مهلت یک ماهه برای اصلاح وضعیت.

ب - تذکر کتبی با درج در پرونده با مهلت یک ماهه برای اصلاح وضعیت.

پ - تعلیق پروانه فعالیت برای مدت ۳ ماه.

ت - تقاضای لغو پروانه فعالیت از دادگاه در صورت عدم اصلاح وضعیت.

تبصره ۱ - مراتب مذکور توسط مسئول دبیرخانه هیأت نظارت ابلاغ و در پرونده ثبت می‌شود.

تبصره ۲ - نحوه اقدام مراجع نظارتی براساس این ماده، در بخشنامه وزیر کشور که ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه ابلاغ می‌شود، تعیین خواهد شد.

ماده ۲۹ - صدور مجوز فعالیت سازمان‌های غیردولتی خارجی و بین‌المللی در ایران و نظارت بر آنها به عهده هیأتی متشکل از نماینده وزارت امور خارجه، نماینده وزارت کشور، نماینده وزارت اطلاعات و نماینده وزارتخانه یا سازمان دولتی مرتبط یا موضوع فعالیت سازمان غیردولتی خارجی یا بین‌المللی خواهد بود.

تبصره - فعالیت سازمان‌های غیردولتی مذکور پس از اخذ مجوز، تابع مقررات این آیین‌نامه می‌باشد.

فصل پنجم - سایر مقررات

ماده ۳۰ - سازمان‌های غیردولتی که از مصادیق این آیین‌نامه قرار می‌گیرند و در اجرای مقررات جاری تاکنون ایجاد شده‌اند، باید وضعیت خود را با مقررات این آیین‌نامه تطبیق دهند، در غیر اینصورت مشمول مزایا و تسهیلات این آیین‌نامه نمی‌شوند.

۴۷ - آیین‌نامه اجرایی ماده واحده قانون تشکیل کمیته ملی کاهش اثرات بلایای

طبیعی

(مصوب ۱۳۷۲/۳/۲۶)

ماده ۱ - به منظور پیشگیری و کاهش اثرات ناشی از بلایای طبیعی، مبادله اطلاعات، مطالعه و تحقیقات علمی، کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی متشکل از یک کمیته هماهنگی و کمیته‌های فرعی تحقیقاتی تخصصی نه‌گانه به شرح زیر تشکیل می‌شود:

الف - کمیته فرعی مقابله با خطرات ناشی از زلزله و لغزش لایه‌های زمین به مسئولیت وزارت مسکن و شهرسازی و عضویت دستگاههای مشروحه زیر:

وزارت فرهنگ و آموزش عالی، مؤسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران، وزارت مسکن و شهرسازی، سازمان انرژی اتمی ایران، سازمان زمین‌شناسی کشور، مؤسسه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله، وزارت کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، مرکز تحقیقات ساختمان مسکن، سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، وزارت نیرو، شهرداری تهران.

ب - کمیته فرعی دفع آفات و امراض نباتی و سرمازدگی به مسئولیت وزارت کشاورزی و عضویت دستگاههای مشروحه زیر :

وزارت کشاورزی، وزارت جهاد سازندگی، وزارت نیرو، سازمان هواشناسی کشور، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، وزارت کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان انرژی اتمی ایران.

ج - کمیته فرعی احیای مراتع و مقابله با خشکسالی به مسئولیت وزارت جهاد سازندگی و عضویت دستگاههای مشروحه زیر :

وزارت جهاد سازندگی، وزارت کشاورزی، وزارت نیرو، سازمان هواشناسی کشور، وزارت کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، وزارت پست و تلگراف و تلفن.

د - کمیته فرعی پیشگیری از سیل و نوسانات آب دریا و طغیان رودخانه به مسئولیت وزارت نیرو و عضویت دستگاههای؟؟؟: وزارت کشور، وزارت نیرو، وزارت جهاد سازندگی، وزارت راه و ترابری، وزارت مسکن و شهرسازی، مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، سازمان هواشناسی کشور، سازمان زمین شناسی کشور، وزارت پست و تلگراف و تلفن.

ه - کمیته فرعی رفع آلودگی هوا به مسئولیت سازمان حفاظت محیط زیست و عضویت دستگاههای مشروحه زیر :

سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت صنایع سنگین، وزارت معادن و فلزات، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت فرهنگ و آموزش عالی، وزارت کشور، سازمان هواشناسی کشور، سازمان انرژی اتمی ایران، وزارت نفت، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران.

مؤسسه مطالعات محیط زیست دانشگاه تهران، مؤسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران، شهرداری تهران.

و - کمیته فرعی مقابله با خطرات ناشی از طوفان به مسئولیت سازمان هواشناسی کشور و عضویت دستگاههای مشروحه زیر :

وزارت فرهنگ و آموزش عالی، وزارت جهاد سازندگی، وزارت کشاورزی، وزارت کشور، سازمان بنادر و کشتیرانی، سازمان هواشناسی کشور، مؤسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران، سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، وزارت پست و تلگراف و تلفن.

ز - کمیته فرعی امداد و نجات به مسئولیت جمعیت هلال احمر و عضویت دستگاههای مشروحه زیر :

جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت کشور، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، فرماندهی نیروهای نظامی و نیروی انتظامی، وزارت راه و ترابری، وزارت جهاد سازندگی، وزارت آموزش و پرورش، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، سازمان حفاظت محیط زیست، مؤسسه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله، سازمان بهزیستی کشور، وزارت پست و تلگراف و تلفن، شهرداری تهران.

ج - کمیته فرعی جبران خسارات به مسئولیت سازمان برنامه و بودجه و عضویت دستگاههای مشروحه زیر :

سازمان برنامه و بودجه، وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت کشور، وزارت مسکن و شهرسازی، وزارت کشاورزی، وزارت جهاد سازندگی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران شرکت بیمه ایران، سازمان تأمین اجتماعی، وزارت تعاون، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران.

ط - کمیته فرعی بهداشت و درمان به مسئولیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی : وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه علوم پزشکی تهران، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، وزارت جهاد سازندگی، وزارت نیرو، وزارت کشور، سازمان بهزیستی کشور.

ماده ۲ - کمیته هماهنگی به مسئولیت وزارت کشور و مرکب از مسئولان کمیته‌های نه‌گانه فوق می‌باشد.

ماده ۳ - هر یک از کمیته‌های فرعی دارای دبیر هستند که با حکم مسئول کمیته فرعی مربوط برای مدت ۲ سال منصوب شده و در جلسات مربوط بدون حق رأی، شرکت می‌نمایند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

ماده ۴ - هر کمیته فرعی با حضور مسئول و حداقل دوسوم اعضای کمیته تشکیل می‌شود و تصمیمات اتخاذشده با رأی اکثریت اعضای حاضر معتبر و نافذ خواهد بود.

ماده ۵ - کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی با دعوت وزیر کشور که ریاست کمیته ملی را برعهده دارد به‌طور منظم و سه ماه یکبار تشکیل جلسه می‌دهد و مقامات تعیین‌شده در قانون باید در آن حضور یابند. لیکن در شرایط اضطراری کمیته مذکور به‌طور فوق‌العاده در وزارت کشور تشکیل می‌گردد و نتیجه آن توسط وزیر کشور به استان‌ها ابلاغ می‌شود.

ماده ۶ - کمیته کاهش اثرات بلایای طبیعی استانی با حکم وزیر کشور به ریاست استاندار و حضور مسئولان ذیربط استانی و شهردار مرکز استان تشکیل می‌شود و هر یک از کمیته‌های فرعی عنداللزوم با حکم استاندار با همان ترکیب مسئولان مشابه در استان به ریاست نماینده استاندار تشکیل شده و انجام وظیفه می‌نمایند.

ماده ۷ - کمیته فرعی به‌طور منظم هر ماه یکبار تشکیل جلسه می‌دهد و حضور نمایندگان دستگاه‌های تعیین‌شده در آن الزامی است. در صورت ضرورت این نمایندگان می‌توانند با اطلاع قبلی، به همراه کارشناسان یا مشاورین خود در جلسه شرکت نمایند. در شرایط اضطراری کمیته مزبور می‌تواند جلسات فوق‌العاده تشکیل دهد.

ماده ۸ - کمیته‌های فرعی می‌توانند برای پیشبرد امور مربوط به خود، از اعضای هیأت‌های علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و متخصصان و کارشناسان دستگاه‌های اجرایی دعوت به‌عمل آورند.

ماده ۹ - جلسات فوق‌العاده هر یک از کمیته‌های فرعی با تصمیم مسئول کمیته فرعی مربوط، با درخواست سه تن از اعضاء در وزارتخانه یا سازمان یا مؤسسه‌ای که مسئول کمیته به آن وابسته است تشکیل خواهد شد.

ماده ۱۰ - وظایف کمیته‌های فرعی :

وظایف کلی و عمومی کمیته‌های فرعی، انجام مطالعات و کارهای تحقیقاتی در زمینه ارایه راه‌حلهایی است که منجر به جلوگیری از بروز حادثه طبیعی یا کاهش اثرات آن خواهد شد.

۴۸ - مصوبه هیأت وزیران راجع به ضوابط و معیارهای استقرار صنایع (شماره ۶۴۶۷۷/ت/ ۱۸۵۹۱ هـ مورخ ۷۸/۱۲/۲۶ با اصلاحیه شماره ۱۱۳۵۹/ت/ ۲۳۴۱۵ هـ مورخ ۱۳۸۰/۳/۲۱)

(به استناد تبصره ۲ ماده ۱۳ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا)

ماده ۱ - طبقه‌بندی و تعیین گروه صنایع

صنایع باتوجه به فرایند تولید به شرح ذیل طبقه‌بندی می‌شوند :

- ۱ - صنایع غذایی
- ۲ - صنایع نساجی
- ۳ - صنایع چرم
- ۴ - صنایع سلولزی
- ۵ - صنایع فلزی
- ۶ - صنایع کانی غیرفلزی
- ۷ - صنایع شیمیایی
- ۸ - صنایع دارویی
- ۹ - صنایع برق و الکترونیک
- ۱۰ - صنایع کشاورزی
- ۱۱ - صنایع ماشین‌سازی

صنایع براساس شدت و ضعف آلودگی و دیگر مسایل زیست محیطی در گروههایی با مشخصات زیر قرار می گیرند :

ماده ۲ - تعاریف

الف - صنایع این گروه مجاز می باشند تا در کاربری های مجاز صنعتی یا تجاری مشخص شده در داخل یا خارج محدوده های مصوب شهری و روستایی استقرار یابند. محدوده های مصوب شهری و روستایی :

۱ - محدوده مصوب شهری عبارت است از حسب مورد آخرین محدوده طرح جامع یا هادی مصوب شهر و اضافه محدوده های بعدی مصوب آنها.

تبصره ۱ - در مورد شهرهای فاقد طرح هادی یا جامع، تا زمان تهیه طرح جامع یا هادی محدوده خدماتی شهر ملاک خواهد بود.

تبصره ۲ - پس از تهیه طرح جامع یا هادی برای شهرهای فوق الذکر، محدوده طرح جامع یا هادی ملاک خواهد بود.

۲ - محدوده روستایی عبارت است از محدوده آخرین طرح هادی یا بهسازی روستایی

تبصره - در مواردی که نقاط روستایی فاقد طرح های فوق باشند محدوده روستایی توسط وزارت جهاد سازندگی به استناد ماده (۹) آیین نامه احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده و حریم تعیین می شود.

ب - صنایع این گروه مجازند در خارج از محدوده شهرها مشروط به رعایت حداقل ۲۰۰ متر از مراکز مسکونی، درمانی و آموزشی و ۱۰۰ متری مراکز نظامی و انتظامی و رعایت حریم رودخانه ها و قنوات دایر استقرار یابند. رعایت کلیه حریم های قانونی و ضوابط حوزه استحفاظی الزامی است.

سکونت گاهها: عبارتست از کلیه شهرها، روستاها و مجتمع های زیستی که دارای حداقل ۲۰ خانوار ساکن می باشند.

ج - صنایع این گروه مجازند در خارج از محدوده شهرها و با رعایت حداقل فاصله پانصد متر از محدوده سکونت گاهها و مراکز آموزشی و درمانی و یکصدمتری مراکز نظامی و انتظامی و رعایت همه حریم های قانونی و ضوابط حوزه استحفاظی جاده استقرار یابند»^۱

مناطق صنعتی :

مناطق صنعتی عبارتست از محدوده ای که به وسیله ارگانهای زیربط جهت استقرار صنایع در نظر گرفته شده است. اینگونه مناطق در طرح های نظیر جامع و هادی شهری، جامع ناحیه ای و طرح های ساماندهی فضاها و سکونت گاههای روستایی تعیین می گردند.

د و ه - صنایع این گروه مجازند خارج از حریم مصوب هر شهر مشروط به رعایت فواصل لازم از مراکز حساس مطابق پیوست شماره (۱) استقرار یابند.

و - محل پیشنهادی جهت استقرار صنایع این گروه باتوجه به فرآیند تولید، توپوگرافی منطقه، شرایط اقلیمی، ظرفیت قابل تحمل محیط زیست، جهت بادهای غالب، گسترش شهری و سایر شاخص های زیست محیطی توسط سازمان حفاظت محیط زیست مورد بررسی کارشناسی قرار گرفته و اعلام نظر خواهد گردید.

تبصره ۱ - جابجایی عناوین صنعتی در گروه های مختلف باتوجه به آلودگی های حاصل و نحوه خنثی سازی آنها انجام خواهد شد.

تبصره ۲ - استقرار صنایع در اراضی مستعد کشاورزی منطبق با قوانین و مقررات مربوط مستلزم کسب موافقت وزارت کشاورزی می باشد.

تبصره ۳ - در کلیه موارد موافقت با ایجاد صنایع (از هر نوع) رعایت ضوابط و کاربری ها و منطقه بندی های مصوب صنعتی حسب مورد طرح های جامع و هادی

شهری، هادی روستایی، طرح‌های جامع ناحیه‌ای (شهرستان) و طرح‌های کالبدی منطقه الزامی می‌باشد.

ماده ۳ - ضوابط عمومی استقرار صنایع :

- ۱ - ملاک تشخیص جمعیت شهرها، آخرین سرشماری مرکز آمار ایران است.
- ۲ - در چارچوب ضوابط مربوط، احداث هر نوع واحد تولیدی و صنعتی در داخل شهرک‌های صنعتی و نواحی صنعتی روستایی مشروط بر اینکه شهرک یا ناحیه، دارای طرح استقرار، فضای سبز و سیستم مرکزی تصفیه فاضلاب باشد، بلامانع است.
- ۳ - این ضوابط نمی‌تواند ناقص مصوبات قانونی از قبیل طرح تعادل صنعت و کشاورزی در استان‌های گیلان و مازندران و ممنوعیت در محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران و ۵۰ کیلومتری اصفهان و نظایر آن باشد.

ماده ۴ - در موارد استثنایی که امکان اجرای ضوابط استقرار در استان وجود نداشته باشد، مراتب در کمیته‌ای استانی مرکب از نمایندگان ادارات کل صنایع، معادن و فلزات، حفاظت محیط زیست، مسکن و شهرسازی، سازمان برنامه و بودجه، نفت، نیرو، جهاد سازندگی، کشاورزی و استانداری (معاون عمرانی) مورد بررسی قرار گرفته و با در نظر گرفتن مواردی از قبیل فرآیند تولید، توپوگرافی منطقه، شرایط اقلیمی، ظرفیت قابل تحمل محیط زیست، جهت بادهای غالب و گسترش شهری در مورد محل استقرار صنایع به‌طور موردی اتخاذ تصمیم می‌نمایند. دبیرخانه کمیته مذکور در اداره کل حفاظت محیط زیست استان می‌باشد.

ماده ۵ - نظر به اهمیت تأمین هوای پاک در شهرها و مناطق مسکونی کشور، از استقرار صنایع مولد آلودگی هوا در جهت باد غالب به‌سوی اینگونه مناطق خودداری شود.

ماده ۶ - چنانچه واحد تولیدی و صنعتی در فهرست یکی از کدهای مندرج در این ضوابط اشاره نشده باشد و یا کدهای موجود نیاز به اصلاح داشته باشند به منظور تعیین کد جدید و یا تطبیق آن با کدهای موجود، موضوع در کمیته‌ای به مسئولیت سازمان حفاظت محیط زیست و با مشارکت نماینده تام‌الاختیار ارگان ذیربط صادرکننده جواز مطرح و تصمیم‌گیری خواهد شد.

ماده ۷ - واحدهای تولیدی و صنعتی موظف هستند قبل از استقرار، موضوع را به اطلاع ادارات کل استانی حفاظت محیط زیست برسانند در صورت مغایرت با ضوابط استقرار، ادارات کل حفاظت محیط زیست استانها باید در مدت حداکثر دو هفته موضوع را به متقاضی اعلام کنند.

«ماده ۸ - در مراکز جمعیتی با کمتر از سیصد هزار نفر، صنایع گروههای «ب»، «ج»، «د» مجازند در یک گروه بالاتر (نزدیکتر به مراکز جمعیتی) مستقر شوند.»^۱
پیوست شماره ۱ - حداقل فاصله صنایع گروه «د» و «ه» از مراکز حساس ردیففاصله از مراکز مختلفگروه صنایع دگروه صنایع ه
به متربه متر

۱ اسکونت‌گاهها ۱۰۰۰ ۱۵۰۰

۲ مراکز درمانی و آموزشی ۵۰۰ ۱۰۰۰

۳ بزرگراه و جاده ترانزیت (فاصله از محور) ۲۵۰ ۱۵۰

۴ جاده اصلی (فاصله از محور) ۱۵۰ ۱۵۰

پارک ملی - تالاب دریاچه

۵ «اثر طبیعی ملی» پناهگاه حیات وحش ۱۰۰۰ ۱۰۰۰
منطقه حفاظت‌شده

۶ رودخانه دائمی و قنات دایر ۲۰۰ ۳۰۰

۷ چاههای عمیق و نیمه عمیق ۱۰۱۰۰

* صنایعی که استقرار آنها در کنار دریا اجتناب‌ناپذیر می‌باشد مانند کشتی‌سازی به‌طور موردی بررسی می‌شود.

* در استانهای ساحلی شمال کشور در مناطقی که جاده اصلی کنار دریا، فاصله‌ای کمتر از فاصله مذکور در جدول را دارد، فاصله جاده از دریا به‌عنوان فاصله دریا تا واحد صنعتی رعایت گردد.

* تالاب به مناطقی نظیر زمین‌های مرطوب و آبگیر، زمین‌های آبدار، باتلاق‌هایی که به‌صورت مصنوعی یا طبیعی موقتی یا دائمی با آب جاری یا ساکن با طعم آب شیرین یا شور، یا لب شور، شامل مناطق دریایی با عمق کمتر از ۶ متر گفته می‌شود.

* منطقه حفاظت‌شده مشروط به موافقت سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

* پارک ملی به محدوده‌ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل و مرتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی و دشت و آب و کوهستان اطلاق می‌شود که نمایانگر نمونه‌های برجسته‌ای از مظاهر طبیعی ایران باشد و به‌منظور حفظ همبستگی وضع زندگی و طبیعی آن و همچنین ایجاد محیط مناسب برای تکثیر و پرورش جانوران وحشی و رشد رستنی‌ها در شرایط کاملاً طبیعی تحت حفاظت قرار می‌گیرد.

* آثار طبیعی ملی عبارتند از پدیده‌های نمونه و نادر گیاهی، حیوانی، اشکال یا مناظر کم‌نظیر و کیفیات ویژه طبیعی زمین یا درختان کهنسال یادگار تاریخی می‌باشند که با منظورداشتن محدوده متناسبی تحت حفاظت قرار می‌گیرد.

* پناهگاه حیات وحش به محدوده‌ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل مرتع، دشت، آب و کوهستان اطلاق می‌شود که دارای زیستگاه طبیعی نمونه و شرایط اقلیمی خاصی برای جانوران وحشی بوده و به‌منظور حفظ و احیاء زیستگاهها تحت حفاظت قرار می‌گیرد.

* منطقه حفاظت‌شده به محدوده‌ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل، مرتع، دشت، آب و کوهستان اطلاق می‌شود که از لحاظ ضرورت حفظ و تکثیر نسل جانوران

وحشی یا حفظ یا احیاء رستنی‌ها و وضع طبیعی آن دارای اهمیت خاصی بوده و تحت حفاظت قرار می‌گیرد.

پیوست شماره (۲) - گروه‌های صنایع

۱ - صنایع غذایی

گروه ۱ - الف

۱ - تهیه و بسته‌بندی خشکبار بدون شستشو

۲ - بسته‌بندی خرما بدون شستشو

۳ - واحد تولید آب‌نبات و پولکی و شکر پنیر و غیرو تا ۳۰۰ تن در سال

۴ - واحد تولید نبات (نبات ریزی)

۵ - واحد تولید گز و سوهان تا ۳۰۰ تن در سال

۶ - واحد بسته‌بندی نمک و ادویه‌جات

۷ - واحد بسته‌بندی چای

۸ - واحد بسته‌بندی قهوه

۹ - واحد تولید قند حبه و کله تا ۳۰۰ تن در سال به روش نم‌زدن و بدون روش

پخت.

۱۰ - واحد بسته‌بندی عسل

۱۱ - تولید بستنی تا ۱۰۰ تن در سال

۱۲ - تولید شیرینی و نان تا ۳۰۰ تن در سال

۱۳ - آسیاب و تولید آرد گندم و جو تا ۳۰۰ تن در سال

۱۴ - واحد بسته‌بندی کره و سایر لبنیات تا ۱۰۰ تن در سال

۱۵ - تولید بیسکویت و شکلات تا ۳۰۰ تن در سال

۱۶ - واحد رشته‌پزی تا ۳۰۰ تن در سال

۱۷ - واحد ماکارونی‌سازی تا ۳۰۰ تن در سال

۱۸ - واحد تولید آج موم (مخصوص کندوی عسل)

- ۱۹ - واحد بسته‌بندی سبزیجات و میوه‌جات
- ۲۰ - واحد تولید یخ (صرفاً در مناطق صنعتی درون‌شهری بایستی استقرار یابند)
- ۲۱ - واحد تولید نان‌بستنی
- ۲۲ - واحد بسته‌بندی گلاب
- ۲۳ - واحد بسته‌بندی عرقیات گیاهی
- ۲۴ - واحد بسته‌بندی جو بدون عملیات و بوجاری و شستشو
- ۲۵ - واحد سورتینگ و بسته‌بندی حبوبات بدون بوجاری
- ۲۶ - واحد تولید بهبوددهنده کیفیت آرد
- ۲۷ - واحد تولید غذای کودک از آرد غلات آماده بدون عملیات بوجاری و آسیاب
- ۲۸ - تولید نان
- گروه ۱ - ب
- ۱ - واحد تولید قند حبه و کله بیش از ۳۰۰ تن در سال به روش نم‌زدن و بدون روش پخت
- ۲ - واحد تولید همبرگر
- ۳ - واحد لپه‌سازی
- ۴ - واحد تصفیه نمک و بسته‌بندی
- ۵ - واحد تولید نمک یددار و یا مشابه آن
- ۶ - کارخانه برنج پاک‌کنی
- ۷ - واحد تولید بیسکویت و شکلات تا ۲۰۰۰ تن در سال
- ۸ - واحد تهیه، شستشو و بسته‌بندی خشکبار و خرما
- ۹ - واحد تولید ماکارونی بیش از ۳۰۰ تن در سال
- ۱۰ - واحد تولید رشته بری بیش از ۳۰۰ تن در سال
- ۱۱ - واحد تولید عرقیات گیاهی
- ۱۲ - واحد تولید ترشیجات و رب‌سازی

- ۱۳ - تولید گز و سوهان بیش از ۳۰۰ تن در سال
- ۱۴ - تولید آب نبات، پولکی شکر پنیر و غیر و بیش از ۳۰۰ تن در سال
- ۱۵ - کارخانه چای خشک کنی
- ۱۶ - تولید بستنی بیش از ۱۰۰ تن در سال
- ۱۷ - تولید پوره میوه و لواشک
- ۱۸ - تولید آدامس
- ۱۹ - پودر سیر و پیاز و سیب زمینی
- ۲۰ - تولید چیپس و کورن فلکس - پفک
- ۲۱ - تولید شیرینی و نان بیش از ۳۰۰ تن در سال
- ۲۲ - واحد تولید روغن خوراکی از کره
- ۲۳ - واحد تولید شیر خرمای و انگور
- ۲۴ - واحد تولید انواع سس
- ۲۵ - واحد تولید پودر و پروتئین سویا
- ۲۶ - واحد تولید حلواشکری و حلواارده
- ۲۷ - واحد دودی کردن ماهی
- ۲۸ - واحد بادام شیرین کن - واحد پوست کن غلات و حبوبات
- ۲۹ - واحد تولید آرد به روش نم زدن سریع
- ۳۰ - واحد فرمولاسیون آنزیم های دباغی، غذایی از مواد آماده.
- ۳۱ - واحد تولید شیر و پنیر و ماست نباتی از سویا
- ۳۲ - واحد زیره پاک کنی
- ۳۳ - واحد بسته بندی جو
- ۳۴ - واحد پوست کنی غلات و حبوبات
- ۳۵ - واحد سورتینگ و بسته بندی حبوبات بابو جاری
- ۳۶ - واحد بسته بندی و انجماد گوشت سفید بدون کشتارگاه

- ۳۷ - واحد پاستوریزاسیون و بسته‌بندی آب معدنی
- ۳۸ - واحد آماده‌سازی و بسته‌بندی پودر نوشابه‌های غیرالکلی از مواد آماده
- ۳۹ - واحد تولید بستنی و ژله بیش از ۱۰۰ تن
- ۴۰ - واحد تولید بسته‌بندی و انجماد گوشت قرمز بدون کشتار
- ۴۱ - واحد تولید عصاره کولا یا طعم‌های مختلف و اسانس از مواد آماده
- ۴۲ - واحد تولید خوراک دام از گندم و جو و ذرت
- ۴۳ - تولید اسانس‌های خوراکی از عصاره‌های آماده
- ۴۴ - واحد تولید پودر یونجه
- ۴۵ - واحد تولید شیرین گندمک
- ۴۶ - واحد تولید آب میوه از کنسانتره آماده در ظروف یکبار مصرف
- ۴۷ - واحد تولید آرد سوخاری
- ۴۸ - واحد تولید ترخینه بهداشتی بسته‌بندی شده و خامه پاستوریزه
- ۴۹ - واحد تولید آلبیمو با شستشو لیمو
- ۵۰ - واحد پاک سبزی با شستشو تا ظرفیت ۱۶ تن در سال
- ۵۱ - واحد بسته‌بندی کره سایر لبنیات بیش از ۱۰۰ تن در سال
- ۵۲ - واحد تولید جوانه‌های خوراکی (عدس، جو، نخود و...) با بوجاری شده
- ۵۳ - واحد تولید بکینگ پودر و موارد مشابه
- ۵۴ - واحد تولید پودر کتلت و موارد مشابه تا ظرفیت ۲۰۰ تن در سال
- گروه (۱ - ج)
- ۱ - واحد تولید آب میوه و کنسانتره
- ۲ - واحد تولید شکلات بیش از ۲۰۰۰ تن در سال
- ۳ - واحد تولید بیسکویت بیش از ۲۰۰۰ تن در سال
- ۴ - واحد تولید کمپوت و کنسرو میوه و سبزیجات و انواع مربا
- ۵ - واحد تولید پکتین از پوست مرکبات

- ۶ - واحد تولید نشاسته، گلوکز، مالتوز، لاکتوز، لولز و سوربیتول
 - ۷ - واحد نمک کوبی، (آسیاب نمک)
 - ۸ - واحد صنعتی تولید سرکه
 - ۹ - تولید فرآورده‌های گوشتی با شستشو و بدون کشتار (سوسیس و کالباس)
 - ۱۰ - واحد ذرت خشک‌کنی همراه با تأیسات انبار و سیلو
 - ۱۱ - واحد خشک‌کردن غلات
 - ۱۲ - واحد تولید قند حبه و کله با روش پخت
 - ۱۳ - واحد تولید پودر پنیر
 - ۱۴ - واحد تغلیظ آب پنیر
 - ۱۵ - واحد تولید لبنیات و شیر پاستوریزه تا ۲۰۰۰ تن در سال
 - ۱۶ - واحد تولید و عمل‌آوری فرآورده‌های دریایی
 - ۱۷ - واحد تولید مشتقات نشاسته (دکسترین سفید؛ زرد و نشاسته ژلوتینه)
 - ۱۸ - واحد بسته‌بندی خرما؛ انجماد رطب، سبزیها، میوه‌ها و گیاهان صیفی و خلال سیب‌زمینی با شستشو و پخت
 - ۱۹ - واحد عصاره جوانه گندم و جو و ذرت و پروتئین
 - ۲۰ - واحد دوباره خشک‌کنی توتون
 - ۲۱ - ترمینال ضبط پسته شامل پوست‌کندن، شستشو، جداکردن و خشک‌کردن
 - ۲۲ - واحد تولید نوشابه غیرالکلی از ظروف یکبار مصرف تا ظرفیت ۴۰ میلیون لیتر در سال
 - ۲۳ - واحد تولید کافئین از ضایعات چای
 - ۲۴ - واحد تولید پودر کتلت و موارد مشابه تا ظرفیت بیش از ۲۰۰ تن در سال
- گروه (۱ - د)
- ۱ - واحد تولید آرد با شستشوی گندم
 - ۲ - واحد تولید خوراک دام و طیور (از ضایعات کشاورزی)

- ۳ - واحد تولید مکمل غذایی دام و طیور (کنسانتره)
- ۴ - واحد تولید روغن ماهی
- ۵ - واحد تولید روغن گیاهی بدون تصفیه برای مصارف طبی، صنعتی و خوراکی
- ۶ - واحد تولید شیر و لبنیات پاستوریزه بیش از ۲۰۰۰ تن در سال
- ۷ - کشتارگاه دام و طیور (به صورت واحد مستقل)
- ۸ - واحد تولید نوشابه‌های غیرالکلی
- ۹ - واحد تولید ماء‌الشعیر و عصاره مالت
- ۱۰ - واحد تولید مخمر و خمیرمایه
- ۱۱ - واحد تولید شیرخشک و غذای کودک
- ۱۲ - واحد تولید و بسته‌بندی مواد غذایی از قبیل کنسرو ماهی - کنسرو گوشت و لوبیا و غیره
- ۱۳ - واحد تولید دوغ گازدار
- ۱۴ - واحد تولیدی پودر تخم مرغ
- ۱۵ - واحد تصفیه و بسته‌بندی روغن نباتی بدون عملیات روغن‌کشی
- ۱۶ - واحد تولید خوراک میگو و ماهی با پودر آماده
- ۱۷ - واحد تولید اسید سیتریک
- ۱۸ - واحد تولید روغن خام، کنجاله و لینتر پنبه بدون تصفیه روغن تا ظرفیت ۴۲۰ تن در سال
- ۱۹ - واحد تولید کره نباتی (مارگارین)
- گروه (۱ - ۵)
- ۱ - واحدهای کشتار دام طیور مکمل از قبیل پرکنی - شستشو - بسته‌بندی تبدیل ضایعات
- ۲ - واحد تولید پودر استخوان
- ۳ - واحد تولید پودر گوشت و تبدیل ضایعات و تولید ژلاتین

- ۴ - واحد تولید پودر ماهی
- ۵ - واحد تولید خوراک دام و طیور (مخلوط با پودر استخوان یا پودر ماهی)
- ۶ - کارخانجات تولید روغن نباتی
- ۷ - کارخانجات قند
- ۸ - واحد تولید روغن صنعتی با استفاده از ضایعات کشتارگاهی تا ظرفیت ۱۰۰۰ تن در سال
- ۹ - واحد بتاکاروتن
- گروه (۱ - و)
- ۱ - مجتمع‌های کشت و صنعت
- ۲ - مجتمع‌های صنعتی تولید گوشت (استقرار دام پرواربندی)، کشتار، تولید فرآورده‌های گوشتی)
- ۲ - صنایع نساجی
- گروه (۲ - الف)
- ۱ - واحد قالی‌بافی - زیلوبافی و نمدمالی دستی و دست‌بافها
- ۲ - شیرازه‌دوزی حاشیه موکت و فرش ماشینی
- ۳ - جوراب‌بافی حداکثر سه دستگاه یا حداکثر (۱۰۰۰ تن در سال)
- ۴ - کشبافی و تریکوبافی، گردبافی، کتن و راشل حداکثر تا سه دستگاه (یا حداکثر ۱۰۰ تن در سال)
- ۵ - واحد تولید لباس و پوشاک حداکثر ۳۰۰۰۰ دست انواع لباس و پوشاک در سال
- ۶ - تولید طناب نخی یا کفی، تور ماهیگیری، قیطان، انواع نوار و روبان
- ۷ - واحد دوزندگی لحاف و تشک و بالش بدون خط حلاجی یا با استفاده از پشم شیشه

- ۸ - واحد چاپ پارچه به روش دستی (مانند پارچه قلمکار اصفهان چاپ سیلک و غیره)
- ۹ - پارچه بافی دستی (غیر موتوری)
- ۱۰ - واحد تولید فتیله نفت سوز و نوارهای صنعتی
- ۱۱ - واحد تولید الیاف پروپیلن
- ۱۲ - واحد تولید لباس و پوشاک تا ظرفیت ۱۰۰۰۰۰ دست انواع لباس و پوشاک در سال
- ۱۳ - واحد تولید چله پیچی
- ۱۴ - واحد تولید پرده کرکره عمومی از رول آماده پارچه‌ای
- ۱۵ ت - واحد تولید عروسک پارچه‌ای تا ظرفیت ۳۰۰۰۰۰ عدد در سال
- ۱۶ - واحد تولید وسایل ارتوپدی پارچه‌ای (مچ‌بند، قوزک‌بند، زانوبند، مچ‌بند پاول، اسپلیت و آویز)
- گروه (۲ - ب)
- ۱ - کشفافی و تریکوبافی - گردبافی حداکثر تا ۳۰۰ تن در سال
- ۲ - واحد تولید موکت و منسوجات نیافته بدون رنگریزی
- ۳ - واحد تولید فرش ماشینی بدون ریسندگی و رنگریزی
- ۴ - جوراب بافی بیش از ۱۰۰ تن در سال
- ۵ - واحد تولید انواع لباس و پوشاک بیش از ۳۰۰۰۰ دست در سال
- ۶ - تولید تور تزئینی و پرده‌ای بدون رنگریزی
- ۷ - واحد حلاجی و ریسندگی و تولید انواع نخ (الیاف مصنوعی، پنبه‌ای و ابریشمی) بدون رنگریزی و حداکثر ۶۰۰ تن در سال.
- ۸ - حلاجی و تولید انواع کاموا بدون رنگریزی
- ۹ - زیپ‌سازی بدون رنگریزی
- ۱۰ - واحد حلاجی و ریسندگی پشم و الیاف مصنوعی حداکثر تا ۳۰۰ تن در سال

- ۱۱ - واحد حوله‌بافی بدون رنگریزی
 ۱۲ - واحد بافندگی پارچه بدون رنگریزی
 ۱۳ - واحد ریسندگی و بافندگی بدون رنگبری و رنگریزی (متقال خام و برزنت خام)

- ۱۴ - واحد گونی‌بافی و کتانی (کنفی)
 ۱۵ - واحد گونی‌بافی از الیاف مصنوعی (گونی پلی پروپیلن معروف p.p)
 ۱۶ - واحد حصیربافی پلاستیکی
 ۱۷ - واحد تولید لحاف، تشک، بالش
 ۱۸ - پتوبافی بدون رنگریزی
 ۱۹ - واحد بازیافت پنبه از ضایعات پنبه
 ۲۰ - واحد تولید لباس و پوشاک با ظرفیت بیش از ۱۰۰۰۰۰ دست انواع لباس و پوشاک در سال

گروه (۲ - ج)

- ۱ - تولید تور تزئینی و پرده‌ای با رنگریزی
 ۲ - واحد رنگریزی گیاهی حداکثر تا ۱۰۰۰ تن در سال
 ۳ - واحد چاپ پارچه به روش ماشینی
 ۴ - واحدهای بازیابی ضایعات نساجی با شستشو (پارچه، نخ و الیاف)
 ۵ - واحد شستشو و رنگریزی پر
 ۶ - واحد تولید پارچه‌های ضد آب (باران شمعی)
 ۷ - واحد حلاجی و ریسندگی پشم بیش از ۳۰۰ تن در سال
 ۸ - واحد حلاجی و ریسندگی و تولید انواع نخ (مواد مصنوعی، ابریشمی، پنبه) بیش از ۶۰۰ تن در سال
 ۹ - کارخانجات پنبه پاکنی
 ۱۰ - واحد تولید نوار بهداشتی و پوشک بچه

- ۱۱ - واحد تولید لایی
- ۱۲ - واحد تولید تسمه‌های برزنتی
- گروه (۲ - د)
- ۱ - واحد رنگری گیاهی بیش از ۱۰۰۰ تن در سال
- ۲ - واحدهای تولید موکت و فرش ماشینی با رنگری
- ۳ - واحد تولید برزنت با رنگری
- ۴ - واحد پشم‌شویی
- ۵ - واحد ریسندگی و بافندگی با شستشو، رنگری و چاپ و تکمیل
- ۶ - واحد رنگری، چاپ و تکمیل پارچه (به‌صورت واحد مستقل)
- ۷ - پتوبافی با رنگری
- ۸ - واحد حوله‌بافی با رنگری
- ۹ - واحد تولید نخ کاموا با رنگری
- ۱۰ - واحد ریسندگی نخ آکرولیک با رنگری و استفاده از نخ آماده
- ۳ - صنایع چرم
- گروه (۳ - الف)
- ۱ - واحد تولید مصنوعات سراجی از قبیل کیف، دستکش، جلد چرمی و نظایر آن
- ۲ - واحد تولید مصنوعات پوستی از قبیل کلاه پوستی، پوستین و موارد مشابه از پوست دباغی شده
- ۳ - واحد تولید پستایی کفش حداکثر تا ۹۰۰۰۰ جفت در سال
- ۴ - واحد تولید کفش ماشینی حداکثر ۹۰۰۰۰ جفت در سال
- ۵ - واحد مونتاژ دست‌وپای مصنوعی با استفاده از چرم
- ۶ - واحد مونتاژ لوازم ارتوپدی با استفاده از چرم
- ۷ - واحد تولید زین و یراق از چرم آماده
- گروه (۳ - ب)

- ۱ - واحد تولید کفش ماشینی حداکثر تا ۲ میلیون جفت در سال
 - ۲ - واحد تولید نخ جراحی از روده پاک شده (نخ کات کوت)
 - ۳ - کارخانجات تولید البسه چرمی از چرم آماده
 - ۴ - واحد تولید توپهای ورزشی چرمی از چرم آماده
- گروه (۳ - ج)
- ۱ - واحد تولید کفش ماشینی بیش از ۲ میلیون جفت در سال
 - ۲ - ت واحد تولید چرم بازیابی شده از ضایعات چرمسازی
 - ۳ - واحدهای سورت روده (روده پاک شده) به صورت واحد مستقل
 - ۴ - واحد تولید چرم مصنوعی با استفاده از ضایعات چرم
- گروه (۳ - د)
- ۱ - واحد پرداخت و تکمیل چرم (به صورت واحد مستقل)
 - ۲ - واحدهای رنگرزی پوست و چرم آماده (به صورت واحد مستقل)
- گروه (۳ - ه)
- ۱ - واحدهای دباغی، سالامبورسازی، چرم سازی، روده پاک کنی، زهتابی
- ۴ - صنایع سلولزی
- گروه (۴ - الف)
- ۱ - واحد تولید جعبه مقوایی و کارتن از ورق آماده
 - ۲ - واحد تولید پاکت خواروبار و مراسلات و مشابه آن
 - ۳ - واحد تهیه کاغذ دیواری آماده و چاپ شده
 - ۴ - واحد تولید کاغذ و دفتر از کاغذ آماده
 - ۵ - واحد تولید لوازم التحریر کاغذی و مقوایی از ورق آماده
 - ۶ - واحد صحافی و چاپخانه های ساده
 - ۷ - واحد تولید مصنوعات چوب پنبه ای
 - ۸ - واحدهای تجاری و خراطی بدون الوار سازی

- ۹ - واحد مبیل‌سازی و سایر مصنوعات چوبی تا ۲۰۰ متر مکعب چوب در سال بدون رنگ‌آمیزی
- ۱۰ - واحد تولید انواع فیلترهای کاغذی از جمله فیلترهای هوا با استفاده از ورق آماده
- ۱۱ - واحد تولید انواع دوک و لوله طاقه‌پیچی مقوایی و سایر مصنوعات مشابه از ورق آماده
- ۱۲ - تولید محصولات ساخته‌شده از نی و حصیر و سببافی از الیاف گیاهی
- ۱۳ - واحد بسته‌بندی دستمال و محصولات مشابه با استفاده از کاغذ آماده
- ۱۴ - واحد پرس‌کاری و چسباندن روکش نئوپان با استفاده از روکش آماده
- ۱۵ - واحد تولید قایق‌های چوبی و بلم تا ۲۰۰ دستگاه در سال
- ۱۶ - واحد تهیه کارتن استنسیل از کاغذ آماده
- ۱۷ - واحد تولید کلاسور و زونکن از مقوای آماده
- ۱۸ - واحد تولید سازهای سنتی
- ۱۹ - واحد تولید کپسول مومی کیک از کاغذ آماده
- گروه (۴ - ب)
- ۱ - کارگاههای لیتوگرافی، زینک‌سازی و عکاسی (به‌صورت واحد مستقل)
- ۲ - چاپخانه‌های بزرگ توأم با واحدهای لیتوگرافی، عکاسی و زینک‌سازی
- ۳ - جعبه‌سازی چوبی
- ۴ - واحد مبیل‌سازی و سایر مصنوعات چوبی بیش از ۲۰۰ متر مکعب در سال با رنگ‌آمیزی
- ۵ - واحد چوب‌بری از الور آماده
- ۶ - واحد تولید زهوار
- ۷ - واحد تولید پوشال کولر
- ۸ - واحد تولید قایق‌های چوبی بیش از ۲۰۰ دستگاه در سال

۹ - واحد تولید لنجهای چوبی

۱۰ - واحد رنگ آمیزی مبلمان و سایر لوازم چوبی خانگی و اداری (به صورت مستقل)

۱۱ - واحد مدادسازی با استفاده از مغز آماده

۱۲ - واحد تولید ورق کارتن از کاغذ آماده

۱۳ - واحد نصب بالاتر و تعمیر شناورهای دریایی

۱۴ - واحد تولید خاک ضد عفونی شده (بیت موس از خورده چوب)

گروه (۴ - ج)

۱ - واحد تولید نئوپان

۲ - واحد تخته چندلا

۳ - واحد تولید تخته سخت

۴ - واحد تولید پارکت چوبی

۵ - واحد تولید روکش چوبی

۶ - واحد چوب خشک کنی (به صورت واحد مستقل)

۷ - واحد تولید مصنوعات چوبی یا روکش فایبرگلاس

۸ - واحد مدادسازی (با خط تولید مغز مداد)

۹ - واحد تولید لایه های چوبی (لایه زنی)

۱۰ - واحد تولید پنبه هیدرو فیل حداکثر تا ۳۰۰ تن در سال

۱۱ - واحد تولید کاغذهای کربن لس، گرافیت، کلاسه لفاف بسته بندی کره؛ فویل

آلومینیومی و چاپ لفافه های بسته بندی از رول های آماده کاغذ تا ظرفیت ۱۵۰۰۰ تن در سال

۱۲ - واحد تولید رول لیتر آلفا سلولز سفید تا ظرفیت ۱۵۰۰ تن در سال

گروه (۴ - د)

۱ - واحد تولید کاغذ کرافت و مقوا از خمیر آماده

- ۲ - واحد تولید دستمال کاغذی و محصولات مشابه با استفاده از خمیر آماده
 - ۳ - واحد تولید زغال چوب
 - ۴ - واحد تولید فیبر استخوانی و فورمیکا
 - ۵ - واحد تصفیه - پالایش و عمل‌آوری لیتر پنبه
 - ۶ - واحد تولید پنبه هیدروفیل بیش از ۳۰۰ تن در سال
 - ۷ - واحد چوب‌بری و تولید الوار از تنه درختان
 - ۸ - واحد تولید تخته سخت از خرده‌چوب
 - ۹ - واحد تولید شانه تخم‌مرغ
 - ۱۰ - واحد تولید بریکت زغال‌سنگ
 - ۱۱ - واحد تولید زغال پرس‌شده
 - ۱۲ - واحد کبریت‌سازی
 - ۱۳ - واحد تولید صرفاً مقوا از چوب، نی، کاه و غیره (با استفاده از خط تولید مدار بسته)
 - ۱۴ - واحد تولید روکش چوب (لایه‌زنی)
- گروه (۴ - ۵)
- ۱ - واحد تولید کاغذ و مقوا از کاغذ باطله
 - ۲ - واحد فیبرسازی
 - ۳ - واحد اشباع تراورس و تیر چوبی
 - ۴ - واحد تولید کاغذ از چوب یا نی یا کاه و غیره
 - ۵ - واحد تولید مقوا از ضایعات کشاورزی
 - ۶ - واحد تولید انواع خمیر کاغذ (الیاف بلند)
- گروه (۴ - ۵)
- ۱ - مجتمع‌های تولید چوب و کاغذ
 - ۵ - صنایع فلزی

گروه (۵ - الف)

- ۱ - واحد قلمزنی انواع فلزات
- ۲ - واحد تراشکاری و قطعه‌سازی و قالب‌سازی بدون ریخته‌گری و آبکاری و حداکثر تا سه دستگاه تراش
- ۳ - واحد تولید درب و پنجره آهن و آلومینیومی (صرفاً در مناطق صنعتی درون‌شهری)
- ۴ - واحد تولید کانال الوار، لوله بخاری (صرفاً در مناطق صنعتی درون‌شهری)
- ۵ - واحدهای طراحی، مونتاژ حداکثر تا سه دستگاه تراش
- ۶ - واحد صنعتی تولید ظروف آلومینیوم از ورق آماده با یک دستگاه خم‌کن حداکثر ۱۰۰ تن در سال صرفاً در مناطق صنعتی داخل شهری
- ۷ - واحد مونتاژ تجهیزات گردوغبارگیر از قطعات آماده
- ۸ - واحد تولید اتصالات هیدرولیک (پرس فلزی به انتهای شیلنگ فشارقوی)
- ۹ - واحد طراحی، مونتاژ کولر اتومبیل
- ۱۰ - واحد طراحی و مونتاژ کاربراتور گازسوز
- ۱۱ - واحد تولید ترموستات
- ۱۲ - واحد تولید گرگور به‌طریق دستی
- ۱۳ - واحد مونتاژ پرده کرکره فلزی از ورق آماده

گروه (۵ - ب)

- ۱ - واحد تولید میز و صندلی و سرویس آشپزخانه و مصنوعات مشابه فلزی
- ۲ - واحد تولید مخازن کوچک مایعات، حلب بهداشتی، قوطی، کنسرو
- ۳ - واحد تولید دکمه و نشان و علائم فلزی بدون آبکاری
- ۴ - واحد تراشکاری، قطعه‌سازی، قالب‌سازی و میل لنگ تراشی بیش از ۳ دستگاه
- ۵ - واحد تولید ماشین‌آلات و تجهیزات تصفیه آب و فاضلاب بدون ریخته‌گری و

آبکاری

- ۶ - واحد تولید ابزار ورزشی بدون ریخته‌گری و آبکاری
- ۷ - واحد تولید لوازم فلزی برقی بدون آبکاری
- ۸ - واحد تولید انواع فیلترهای روغن
- ۹ - واحد تراشکاری و مونتاژ شیرآلات بدون آبکاری و ریخته‌گری و پولیشکاری
- ۱۰ - واحد تولید سوزن دواخت کلیپس و سنجاق
- ۱۱ - واحد مونتاژ روروئک و کالسکه بچه
- ۱۲ - واحد تولید حفاظ فلزی خانگی و صنعتی
- ۱۳ - واحد چاپ روی فلزات
- ۱۴ - واحد مونتاژ پایه دوربین عکاسی بدون عملیات کوره‌ای
- ۱۵ - واحد طراحی، مونتاژ قالب و قطعات صنعتی
- ۱۶ - واحد تولید هیترهای صنعتی و دستگاه شوینده
- ۱۷ - واحد طراحی مونتاژ صندلی دندانپزشکی بدون آبکاری و ریخته‌گری
- ۱۸ - واحد تولید بوش سیلند و بوش فرمان تراکتور بدون ریخته‌گری
- ۱۹ - واحد تولید میخ پرچ و پیچ، مهره، واشر فلزی، کربی، سوزن ته گرد و کلیپس
- ۲۰ - انواع تورهای فلزی، سیم خاردار، زنجیر، سیم بکسل و سیم ظرفشویی
- ۲۱ - واحد تولید پشم فلزی
- ۲۲ - واحد تولید انواع فنر
- ۲۳ - واحد کشش مفتول
- ۲۴ - واحد تولید درب فلزی شیشه‌های مواد غذایی
- ۲۵ - واحد تولید سیم گاز و سیم کلاج
- ۲۶ - واحد تولید انواع واشر فلزی
- ۲۷ - واحد شناور بنزین و گازوئیل و درجه داخل باک و تلمبه سه‌گوش
- ۲۸ - واحد تولید ابزارآلات بینایی
- ۲۹ - واحد تولید سقف کاذب دامپا از آلومینیوم بدون ریخته‌گری و آبکاری

۳۰ - واحد تولید فیلتر برس بدون عملیات پرسکاری در پروسه خط تولید

۳۱ - واحد تولید خرپای فلزی

گروه (۵ - ج)

۱ - واحد تولید ماشین‌های جوجه‌کشی

۲ - واحد تولید لوازم فلزی و برقی با آبکاری

۳ - واحد تولید لوله‌های خرطومی فلزی با استفاده از ورق آماده و بدون آبکاری

۴ - واحد تولید ادوات و ماشین‌آلات کشاورزی

۵ - واحد تولید قفل و لولا و یراق‌آلات

۶ - واحد تولید کارد و چنگال و قاشق و ظروف استیل

۷ - واحد تولید چراغ خودرو به صورت مونتاژ بدون آبکاری

۸ - واحد تولید انواع سماور و انواع چراغ نفتی

۹ - واحد تولید زه‌آلات اتومبیل

۱۰ - واحد تولید باسکول و انواع ترازو و ملزومات وابسته

۱۱ - واحد ریخته‌گری به روش دایکاست و القایی

۱۲ - واحد بازیابی فلزات قیمتی

۱۳ - واحد تولید سوزن، میل بافندگی

۱۴ - واحد تولید ظروف تفلون

۱۵ - واحد تولید ظروف آلومینیوم

۱۶ - واحد تولید نشان و علائم فلزی با آبکاری

۱۷ - واحد کنتور آب و گاز و شیرآلات برنجی

۱۸ - واحد تولید لوازم خانگی بدون آبکاری

۱۹ - واحد تولید ماشین‌آلات سبک

۲۰ - واحد طراحی، مونتاژ دوچرخه و موتورسیکلت

۲۱ - واحد تولید سیم لحیم

- ۲۲ - واحد تولید شومینه کرم و برنز
- ۲۳ - واحد تولید فرقون
- ۲۴ - واحد تولید سم پاش تراکتور بدون ریخته‌گری
- ۲۵ - واحد تولید نوار نقاله
- ۲۶ - واحد تولید دستگاه‌های خشک‌کن محصولات کشاورزی
- ۲۷ - واحد تولید بلبرینگ بدون استفاده از عملیات کوره‌ای
- ۲۸ - واحد تولید پمپ‌های گازوئیل و انژکتور خودروهای سبک و سنگین بدون استفاده از عملیات کوره‌ای
- ۲۹ - واحد تولید قالب فلزی بتون
- ۳۰ - واحد ساخت، ماشین‌آلات تولید برده‌های الکترونیک
- ۳۱ - واحد ساخت قفس‌های فلزی اتوماتیک مرغ تخم‌گذار
- ۳۲ - واحد تولید قطعات تفنگ شکاری بادی
- ۳۳ - واحد تولید سیبک خودروهای سبک و سنگین
- ۳۴ - واحد تولید اگزوز
- ۳۵ - واحد مونتاژ قطعات منفصل آسانسور بدون ریخته‌گری
- ۳۶ - واحد مونتاژ رادیاتور اتومبیل از قطعات آماده
- ۳۷ - واحد ساخت بدنه خودرو بدون آبکاری
- ۳۸ - واحد تولید سردخانه آناتومی
- ۳۹ - واحد تولید خم‌کن و قیچی برقی
- ۴۰ - واحد تولید محفظه اگزوز
- ۴۱ - واحد تولید اتصالات جوشی گاز بدون ریخته‌گری و آبکاری
- ۴۲ - واحد طراحی، مونتاژ جک کمپرسی
- ۴۳ - واحد تولید تیرهای فلزی لوله‌های آب و برق
- ۴۴ - واحد تولید شافت و غلاف و پمپ بدون عملیات کوره‌ای

- ۴۵ - واحد تولید کوره‌های ذوب برقی بدون عملیات کوره‌ای
- ۴۶ - واحد تولید درافینگ نقشه‌کشی
- ۴۷ - واحد تولید تیغ یک بار مصرف
- ۴۸ - واحد تولید بوستر و انواع پمپ ترمز و پمپ کلاچ بدون عملیات کوره‌ای
- ۴۹ - واحد تولید مخازن متحرک و هوایی
- ۵۰ - واحد تولید سوله
- ۵۱ - واحد تولید اوایل پمپ تراکتور بدون عملیات کوره‌ای
- ۵۲ - واحد تولید پروفیل آلومینیوم به روش پرس اکستروژن (فشاری)
- ۵۳ - واحد تولید قوطی رب، کنسرو بدون بشکه‌سازی
- ۵۴ - واحد تولید سقف‌های فلزی پیش‌ساخته (خرپایی)
- ۵۵ - واحد تولید، دیسک و صفحه کلاچ انواع خودرو بدون عملیات کوره‌ای
- ۵۶ - واحد طراحی، مونتاژ آب مقطرگیری، هیتر آزمایشگاهی و بوگی اتاق
جوجه‌کشی توأم
- ۵۷ - واحد طراحی و مونتاژ دستگاه‌های سنگ‌شکن بدون عملیات کوره‌ای
- ۵۸ - واحد طراحی و مونتاژ پمپ خلاء بدن عملیات کوره‌ای
- ۵۹ - واحد تولید خشک‌کن لباس
- ۶۰ - واحد طراحی و مونتاژ تجهیزات سیلو و آسیاب آرد کارخانه سیمان
- ۶۱ - واحد طراحی و مونتاژ کمپرسورهای تخلیه سیمان
- ۶۲ - واحد طراحی و مونتاژ سیلندرهای بادی
- ۶۳ - واحد تولید سوخت پاش بدون عملیات کوره‌ای
- ۶۴ - واحد طراحی مونتاژ پروژکتور بزرگ سینمایی
- ۶۵ - واحد طراحی و مونتاژ مبدل‌های حرارتی بدون هرگونه عملیات کوره‌ای
- ۶۶ - واحد تولید انواع سردخانه بدون آبکاری
- ۶۷ - واحد تولید تاوه نان‌پزی و استامبولی

- ۶۸ - واحد فرمولاسیون بیتومن انامل، بیتومن مادیفاید
- ۶۹ - واحد تولید دامپر، میکسر اتومیکسر، بتونیر بدون عملیات کوره‌ای
- ۷۰ - واحد تولید دینام جوش بدون عملیات کوره‌ای
- ۷۱ - واحد تولید ونتیلاتور
- ۷۲ - واحد تولید موتور، گیربکس، دیفرانسیل بدون عملیات کوره‌ای
- ۷۳ - واحد طراحی و مونتاژ کندانسور چیلر و پکیچ و هواسازی بدون عملیات کوره‌ای
- ۷۴ - واحد تولید ماشین بافندگی بدون عملیات کوره‌ای
- ۷۵ - واحد تولید پرده کرکره فلزی
- ۷۶ - واحد طراحی و مونتاژ ماشین‌آلات تولید دستکش
- ۷۷ - واحد تولید زنجیر سفت‌کن اتوموبیل بدون عملیات ریخته‌گری و کوره‌ای
- ۷۸ - واحد تولید سیلندر تراش و موتورسیکلت بدون عملیات ذوب
- ۷۹ - واحد تولید تجهیزات کمک‌آموزشی بدون ریخته‌گری و آبکاری
- ۸۰ - واحد تولید لوله‌های فولادی درزدار بدون عملیات کوره‌ای
- ۸۱ - واحد تولید لوازم التحریر فلزی (پرگار، ماشین دوخت، پانچ و...)
- ۸۲ - واحد تولید انواع زهوار درب و پنجره‌های فلزی بدون عملیات کوره‌ای
- ۸۳ - واحد تولید یونیت دندانپزشکی
- ۸۴ - واحد تولید الکتروود جوشکاری
- ۸۵ - واحد تولید هیتر و چیلر جذب
- ۸۶ - واحد مونتاژ موتورسیکلت (چهارزمانه)
- ۸۷ - واحد تولید پدالاب (شیر پدالی)، پمپ تزریق مواد شیمیایی و آبمیوه‌گیری
- برقی (صنعتی) بدون عملیات ریخته‌گری و آبکاری
- ۸۸ - واحد تولید چرخ‌دنده تا ظرفیت ۱۰۰ تن در سال
- ۸۹ - واحد تولید پمپ آب خودرو

۹۰ - واحد عملیاتی حرارتی قطعات صنعتی با کوره الکتریکی تا ظرفیت ۵۰ تن در

سال

۹۱ - واحد تولید فیلتر پرس

۹۲ - واحد تولید ماشین آلات استخراج سلولز از کاه بدون ریخته‌گری و آبکاری

۹۳ - واحد تولید اطاقک انواع خودروهای سبک (وانت) بدون آبکاری

۹۴ - واحد تولید پمپ سه فاز بدون ریخته‌گری و آبکاری تا ظرفیت ۴۵۰۰ تن در

سال

۹۵ - واحد تولید رگلاتورهای گاز بدون ریخته‌گری و آبکاری تا ظرفیت ۲۰۰

دستگاه در سال

۹۶ - واحد تولید گرمکن‌های غیرمستقیم بدون ریخته‌گری و آبکاری تا ظرفیت

۲۰۰ دستگاه در سال

۹۷ - واحد تولید ابزارهای جراحی و لوازم فلزی ارتوپدی بدون فورجینگ (پرس

کاری و آبدهی و آبکاری تا ظرفیت ۵۰۰ هزار قطعه در سال)

۹۸ - واحد تولید انواع پروفیل از رول آماده بدون ریخته‌گری، آبکاری و رنگ‌کار

۹۹ - واحد تولید سیم‌جوش حلقه‌ای (گازی)

۱۰۰ - واحد تولید کرکره از رول آماده و فنر تسمه‌ای

۱۰۱ - واحد نورد مس یا کوره تابشی تا ظرفیت ۳۰۰ تن در سال

۱۰۲ - واحد تولیدات قطعات صنعتی و خانگی (رگلاتور گاز شهری، کیت گازی

پمپ بنزین خودرو، پلویز گازی، قطعات خودرو، قطعات موتورسیکلت، قطعات

صنعتی (کولر گازی) تا ظرفیت ۱۰۰۰ تن در سال

۱۰۳ - واحد تولید بالشتک استارت اتومبیل

۱۰۴ - واحد تولیدی انواع دریل ستونی نمره ۱۶ میل، ۲۲ میل، ۳۲ میل با ظرفیت

۵۳۰ دستگاه در سال بدون عملیات ریخته‌گری

۱۰۵ - واحد تولید سقف‌های فلزی پیش‌ساخته

- ۱۰۶ - واحد تولید کلید از فلزات معمولی (خام)
گروه (۵ - د)
- ۱ - واحد تولید انواع سیلندرهای گاز
- ۲ - واحد رادیاتورسازی
- ۳ - واحد تولید قطعات آلومینیومی
- ۴ - واحد تولید فنز وسایط نقلیه
- ۵ - واحد ابزارسازی
- ۶ - واحد تولید کمک فنر
- ۷ - واحد تولید قوطی و بشکه
- ۸ - واحد تولید دیگهای بخار
- ۹ - واحد تولید لوازم خانگی با لعابکاری و آبکاری
- ۱۰ - واحد ذوب و ریخته‌گری کلیه فلزات
- ۱۱ - واحد تولید گاو صندوق
- ۱۲ - واحد تولید دستگاههای زباله‌سوز و لاشه‌سوز
- ۱۳ - واحد گالوانیزه فلزات (حرارتی) آنادایزینگ
- ۱۴ - واحد تولید انواع گیربکس صنعتی
- ۱۵ - واحد تولید سم‌پاش تراکتور با ریخته‌گری
- ۱۶ - واحد تولید پروفیل آلومینیوم با ذوب و آبکاری
- ۱۷ - واحد تولید لوله‌های خرطومی با آبکاری
- ۱۸ - واحد تولید چراغ خودرو شامل شیشه، کاسه و لوازم پلاستیکی
- ۱۹ - واحد تولید خانه‌های پیش‌ساخته ثابت و سیار چوبی و فلزی
- ۲۰ - واحد نورد آلومینیوم
- ۲۱ - واحد تولید پمپهای گازوئیلی و انژکتوری خودروهای سبک و سنگین با استفاده از عملیات کوره‌ای

- ۲۲ - واحد تولید ماشین آلات موزائیک سازی
- ۲۳ - واحد تولید قطعات سوله
- ۲۴ - واحد تولید باسکول با عملیات کوره ای
- ۲۵ - واحد تولید مشعل و پمپ سه فاز
- ۲۶ - واحد تولید پمپهای بزرگ و توربین های آبی
- ۲۷ - واحد تولید جک کمپرسی، با عملیات کوره ای
- ۲۸ - واحد تولید لوله های مسی با کوره القایی
- ۲۹ - واحد تولید کاربراتور
- ۳۰ - واحد تولید شافت و غلاف و پمپ با عملیات کوره ای
- ۳۱ - واحد تولید سیستم حفاظت کاتدی
- ۳۲ - واحد تولید جرثقیل پشت کامیون
- ۳۳ - واحد تولید ساخت پرس کشش هیدرولیک
- ۳۴ - واحد تولید اوپل پمپ تراکتور با عملیات کوره ای
- ۳۵ - واحد تولید تسمه میلگرد، پروفیل مسی، برنجی به روش پرس اکستروژن
- ۳۶ - واحد تولید دستگاههای سنگ شکن با عملیات کوره ای
- ۳۷ - واحد ساخت پمپ خلاء با عملیات کوره ای
- ۳۸ - واحد تولید اتصالات فولادی (زانویی) با عملیات کوره ای
- ۳۹ - واحد تولید پروژکتور بزرگ سینمایی با عملیات کوره ای
- ۴۰ - واحد تولید کاربراتور گازسوز با عملیات کوره ای
- ۴۱ - واحد طراحی و مونتاژ ماشین راه سازی
- ۴۲ - واحد تولید انواع سردخانه با عملیات آبکاری
- ۴۳ - واحد تولید انواع مخازن تحت فشار
- ۴۴ - واحد تولید لوله های مسی با کوره القایی
- ۴۵ - واحد تولید پروفیل و لوله آهنی

- ۴۶ - واحد تولید موتور، گیربکس، دیفرانسیل با عملیات کوره‌ای
- ۴۷ - واحد طراحی و مونتاژ کندانسور چیلر و پکیج و هواساز با عملیات کوره‌ای
- ۴۸ - واحد تولید قطعات پودری فلزات با عملیات کوره‌ای
- ۴۹ - واحد تولید کلمپ راه‌آهن
- ۵۰ - واحد تولید ورق مشیک
- ۵۱ - واحد تولید بوش سیلندر و بوش فرمان تراکتور با ریخته‌گری
- ۵۲ - واحد تولید تجهیزات کمک‌آموزشی با ریخته‌گری و آبکاری
- ۵۳ - واحد تولید دستگاههای آزمایشی مکانیک خاک با عملیات آبکاری
- ۵۴ - واحد تولید دیسک و صفحه اصطکاکی به روش ریخته‌گری پودر
- ۵۵ - واحد پرس‌کاری انواع قطعات ماشینهای سواری و صنعتی
- ۵۶ - واحد تولید قطعات منفصله آسانسور با عملیات کوره‌ای
- ۵۷ - واحد ساخت ماشین‌آلات آجر ماشینی با عملیات کوره‌ای
- ۵۸ - واحد تولید قطعات آلومینیومی سیستم آبیاری تحت فشار
- ۵۹ - واحد ساخت و مونتاژ جرثقیل سقفی
- ۶۰ - واحد تولید ماشین‌آلات فنریچی
- ۶۱ - واحد تولید قطعات ظریف فلزی
- ۶۲ - واحد تولید انواع کفش‌های قالب سمبه ماتریس پلاستیک و دایکاست میله
- ۶۳ - واحد آنالیز قطعات فولادی، آبکاری با عملیات حرارتی
- ۶۴ - واحد تولید مشعل صنعتی با ریخته‌گری و آبکاری تا ظرفیت ۴۵۰۰ دستگاه در

سال

- ۶۵ - واحد عملیات حرارتی قطعات صنعتی تا ظرفیت ۵۰ تن در سال
- ۶۶ - واحد تولید مته فولادی بدون عملیات ذوب و ریخته‌گری با عملیات کوره الکتریکی تا ظرفیت ده میلیون عدد در سال

- ۶۷ - واحد تولید پیستون و قطعات آن (گژن پین) با عملیات حرارتی کوره الکتریکی و ظرفیت ۵ میلیون عدد در سال
- ۶۸ - واحد تبدیل کویل‌های فولادی به ورق بدون عملیات ریخته‌گری ذوب؛ سخت‌کاری و آبکاری تا ظرفیت ۵۰۰ هزار تن در سال
- ۶۹ - واحد تولید ورق روی، ورق برنج پودر روی از شش آماده تا ظرفیت ۱۳۵۰ تن در سال
- ۷۰ - واحد کشش مفتول آهنی با استفاده از کوره حرارتی
- ۷۱ - واحد ذوب با کوره تابشی تا ظرفیت ۳۰۰ تن در سال
- ۷۲ - واحد تولیدات قطعات صنعتی و خانگی (رگولاتور گاز شهری، کیت گازی خودرو، پمپ بنزین خودرو، پلویز گازی، قطعات خودرو، قطعات موتورسیکلت، قطعات صنعتی (کولر گازی) تا ظرفیت ۵۰۰۰ تن در سال
- ۷۳ - واحد تولید میل لنگ‌سواری با عملیات ریخته‌گری تا ظرفیت ۱۳۵۰۰ عدد در سال
- ۷۴ - واحد تولید دریل ماشین سنگ مخصوص با عملیات ریخته‌گری تا ظرفیت هر کدام ۲۰۰ دستگاه در سال
- ۷۵ - واحد تولید چترهای ابری و بارانی با آبکاری بدون ریخته‌گری تا ظرفیت ۳۰۰۰۰۰ عدد در سال
- ۷۶ - واحد تولید رینگ خودرو (سواری)
- گروه سنی (۵ - ۵)
- ۱ - واحدهای ریخته‌گری از کابل و باتری کهنه
- ۲ - واحد ساخت موتورسیکلت و دوچرخه
- ۳ - واحد تولید لیف تراک و دامپر و تیلر
- ۴ - واحد تولید اطاق وسایط نقلیه سنگین
- ۵ - واحد تولید اطاق مینی‌بوس، کانتینر و غیره

- ۶ - واحد تولید وسایط نقلیه سنگین مثل اتوبوس، کامیون و تراکتور
- ۷ - واحدهای تولید ماشین آلات سنگین راهسازی، کشاورزی و غیره
- ۸ - واحد تولید تانکر، تریلر و اطاق
- ۹ - واحد تولید وسایط نقلیه سبک (وانت سواری)
- ۱۰ - واحد تولید روتاری موبیل (دستگاه حفاری)
- ۱۱ - واحد تولید میلگرد فولادی بدون عملیات ذوب
- ۱۲ - واحد تولید شمش روی به روش بایر و متالوژی از کنستانتره آماده
- ۱۳ - واحد تسمه و نبشی با عملیات حرارتی
- ۱۴ - واحد تولید شمش روی به روش الکترولیز
- ۱۵ - واحد تولید قطعات بدنه وسایط نقلیه
- ۱۶ - واحد تولید آلیاژهای سرب و روی
- ۱۷ - واحد تولیدات صنعتی و خانگی (رگولاتور گاز شهری، کیت گازی خودرو، بنزین خودرو، پلوپز گازی، قطعات خودرو، قطعات موتورسیکلت، قطعات صنعتی (کولر گازی) تا ظرفیت بیش از ۵۰۰۰ تن در سال

گروه (۵ - و)

- ۱ - کارخانجات ذوب و نورد فلزات
- ۲ - کارخانجات تولید ژنراتورهای نیروگاهی
- ۳ - کارخانجات تولید کشتی و شناورهای سنگین
- ۴ - کارخانجات تولید واگن قطار
- ۵ - کارخانجات ساخت موتورهای دیزلی سنگین
- ۶ - کارخانجات ساخت الکتروموتورهای سنگین
- ۷ - کارخانجات ساخت پرسهای سنگین
- ۸ - کارخانجات ساخت ماشین ابزارهای سنگین
- ۹ - کارخانجات ساخت پمپهای بزرگ

- ۱۰ - کارخانجات ساخت تجهیزات نفت و گاز و پتروشیمی
- ۱۱ - طراحی و مونتاژ هواپیما
- ۱۲ - کارخانه ذوب مس
- ۱۳ - واحد تولید شمش روی از کنستاتره روی بیش از ۵۰۰۰ تن در سال
- ۱۴ - واحد تولید شمش روی به روش کایدی بیش از ۵۰۰۰ تن در سال
- ۶ - صنایع کانی غیرفلزی
 - گروه (۶ - الف)
 - ۱ - واحد تولید مصنوعات شیشه‌ای بدون کوره ذوب
 - ۲ - واحد تولید آینه، پوکه آمپول، شیشه آزمایشگاهی بدون کوره
 - ۳ - واحد تولید مصنوعات تزئینی سنگی، (صنایع دستی)
 - ۴ - واحد تولید پودر جوشکاری
 - ۵ - واحد تولید کنتاک‌لنز
 - گروه (۶ - ب)
 - ۱ - واحد تولید بتون آماده
 - ۲ - واحد تولید تیرچه و بلوک
 - ۳ - واحد تولید موزائیک
 - ۴ - واحد سیگمنت سنگبری
 - ۵ - واحد تولید بلوک سیمانی
 - ۶ - واحد تولید مصنوعات گچی، گچ طبی، قالب گچی از گچ آماده
 - ۷ - واحد تولید لوله‌های بتونی از اقطار ۲۰ الی ۶۰ سانتیمتر
 - ۸ - واحد تولید بلور لوستر یا مصنوعات شیشه از شمش آماده با کوره حرارتی بدون عملیات ذوب تا ظرفیت ۵۰ تن در سال
 - گروه (۶ - ج)
 - ۱ - واحد تولید قطعات پیش ساخته ساختمانی

- ۲ - واحد کوره‌گری و تولید مصنوعات سفالی
 - ۳ - واحد چینی‌سازی تا ۲۵۰ تن در سال
 - ۴ - واحد تولید سنگ آسیاب، سنگ ساب، سنگ سمباده، کاغذ سمباده، و ساینده‌ها
 - ۵ - واحد لعاب فلز و سرامیک
 - ۶ - صدف‌کوبی
 - ۷ - واحد تولید شیشه اتومبیل، شیشه ایمنی و نسوز و آینه تا ۱۰۰۰ تن در سال
 - ۸ - واحد تولید پانل و دیوار پیش ساخته گچی
 - ۹ - واحد تولید خانه‌های پیش ساخته بتنی
 - ۱۰ - واحد مقره‌سازی قطعات سرامیکی (حداکثر ۲۵۰ تن در سال)
 - ۱۱ - واحد تولید شیشه عینک
 - ۱۲ - واحد تولید پانل‌های سیمانی و نی فشرده
 - ۱۳ - واحد تولید آجر سیمانی
 - ۱۴ - واحد تولید کاشی و سرامیک تا ۱۰۰ هزار متر مربع در سال
 - ۱۵ - واحد تولید بلوکهای بریده‌شده
 - ۱۶ - واحد سنگ‌کوبی
 - ۱۷ - واحد سنگبری
 - ۱۸ - واحد تولید عایقهای ساختمانی (ایزوگام)
 - ۱۹ - واحد تولید لنت ترمز با استفاده از مخلوط مواد اولیه آماده تا حداکثر ظرفیت ۵۰۰ تن در سال
- گروه (۶ - د)
- ۱ - واحد تولید گچ صنعتی
 - ۲ - واحد چینی‌سازی بیش از ۲۵۰ تن در سال
 - ۳ - واحد تولید کاشی و سرامیک با ظرفیت بیش از ۱۰۰ هزار متر مربع در سال
 - ۴ - واحد تولید پوکه‌های صنعتی

- ۵ - واحد تولید آجر هموفن
- ۶ - واحد تولید آجر ماشینی و آجرنما
- ۷ - واحد تولید خاک چینی
- ۸ - واحد تولید پرلیت
- ۹ - واحد تولید ماسه ریخته‌گری
- ۱۰ - واحد ماسه‌شویی و دانه‌بندی
- ۱۱ - واحد تولید سیپور کس
- ۱۲ - واحد تولید پشم شیشه
- ۱۳ - بلوزسازی با استفاده از ذوب خرده‌شیشه
- ۱۴ - واحد تولید آجرهای سیلیسی
- ۱۵ - واحد مقره‌سازی و قطعات سرامیکی (بیش از ۲۵۰ تن در سال)
- ۱۶ - واحد تولید پشم سنگ
- ۱۷ - واحد تولید بطری شیشه‌ای از خرده شیشه
- ۱۸ - واحد تولید آجر ماسه آهکی
- ۱۹ - واحد شیشه‌سازی با کوره ذوب کمتر از ۱۰۰ تن در سال
- ۲۰ - واحد تولید فرآورده‌های قیر و امولسیون
- ۲۱ - واحد تولید آجر پرسی
- ۲۲ - واحد تولید خاک رس کیسه‌ای
- ۲۳ - واحد فرآوری تیتانیوم
- ۲۴ - واحد تولید آجرنما
- ۲۵ - واحد دانه‌بندی زغال‌سنگ
- ۲۶ - واحد دانه‌بندی سنگ آهن
- ۲۷ - واحد بسته‌بندی سیمان با استفاده از پاکت آماده تا ظرفیت ۱۴۴۰۰۰ تن در

- ۲۸ - واحد تولید بلور لوستر از شمش آماده تا ظرفیت ۵۰ تن در سال
- ۲۹ - واحد تولید ظروف کریستال تا ظرفیت ۱۵۰۰ تن در سال
- ۳۰ - واحد تولید کنسانتره نقلین سینیت
- ۳۱ - واحد تولید الیاف شیشه و منسوجات با کوره، ذوب و ظرفیت تولید تا ۶۰۰ تن در سال
- ۳۲ - واحد تولید ترموکوپل، نمونه بردار، اکسیژن و کربن لانس، سابلانس، کاپ، لنس دمشی و مکشی، کتاکت بلوک
- ۳۳ - واحد تولید گلوله های سیلیسی دوار تا ظرفیت ۱۲۰۰۰ تن در سال
- ۳۴ - واحد تولید دانه بندی سیلیس و تغلیظ آن
- گروه (۶ - ۵)
- ۱ - واحد تولید آجر نسوز
- ۲ - واحد تولید شیشه بیش از ۱۰۰۰ تن در سال
- ۳ - واحد تولید پودر صنعتی
- ۴ - واحد تولید گچ و آهک به روش سنتی
- ۵ - واحد تولید آجر سنتی (دستی)
- ۶ - واحد تولید پودر سیلیس
- ۷ - واحد تولید گچ و آهک حداکثر ۵۰۰ تن در روز (صنعتی)
- ۸ - واحد تولید آسفالت
- ۹ - واحدهای تولید شن و ماسه با سنگ شکن
- ۱۰ - واحد زنگ زدایی و عایق کاری لوله های گاز
- ۱۱ - واحد تولید پودر میکا
- ۱۲ - واحد تولید آهک حداکثر ۵۰۰ تن در روز (صنعتی)
- ۱۳ - واحد آسیاب سنگ گوگرد

- ۱۴ - واحد تولید ورق‌های نسوز صنعتی (واشرهای مفاصل اگزوز اتوموبیل و امثال آن) تا ظرفیت ۱۰۰۰ تن در سال
- ۱۵ - واحد تولید دانه‌بندی سیلیس و تغلیظ آن
- گروه (۶ - و)
- ۱ - کارخانجاتی که آزیست به‌عنوان ماده اولیه در تولیدات آنها دخالت دارد.
- ۲ - کارخانجات سیمان
- ۳ - کارخانجات گچ صنعتی و آهک بیش از ۵۰۰ تن در روز
- ۴ - کارخانه تولید سیمان فوندو (نسوز)
- ۷ - صنایع شیمیایی
- گروه (۷ - الف)
- ۱ - واحد تولید آب مقطر
- ۲ - واحد تولید نایلون و نایلکس و سلوفان (با استفاده از رول آماده)
- ۳ - واحد صرفاً برش اسکاج ظرفشویی
- ۴ - واحد طراحی و مونتاژ لنت ترمز
- ۵ - واحد تولید کیت گلوکز و کلسترول از مواد آماده
- ۶ - واحد طلاسازی (زرگری)
- ۷ - واحد تولید قرص پارافرمالدئید تا ظرفیت ۲۰۰ هزار عدد در سال
- ۸ - واحد مونتاژ محصولات پلاستیکی (قطعات و لوازم جانبی پلاستیکی سرویس بهداشتی مکانیزم تخلیه آب توالت فرنگی، سیفون پلاستیکی و موارد مشابه)
- گروه (۷ - ب)
- ۱ - واحد تولید انواع بتونه
- ۲ - واحد تولید واکس و شمع
- ۳ - واحد تولید مواد جلای فلزات

- ۴ - واحد تولید مرکب و جوهر تحریر، چاپ و پلی‌کپی از ترکیب و اختلاط فرمولاسیون بدون تولید حلال)
- ۵ - واحد تولید بیکربنات سدیم
- ۶ - واحد تولید مواد پاک‌کننده (فرمولاسیون)
- ۷ - واحد تولید کیت‌های آزمایشگاهی از مواد اولیه آماده
- ۸ - واحد تولید آب آشامیدنی گازدار و بدون گاز با خط تولید بطری پلی اتیلن
- ۹ - واحد تولید وسایل ترسیمی نظیر خط‌کش، گونیا و غیره از مواد پلاستیکی
- ۱۰ - واحد تولید لاک غلط‌گیری «پایه آبی»
- ۱۱ - واحد تولید نخ، طناب و تسمه نایلونی
- ۱۲ - واحد تولید رنگ ساختمانی با حلالی آلی (فرمولاسیون)
- ۱۳ - واحد تولید اشیاء و لوازم پلاستیکی به صورت تزریقی و بادی از مواد آماده تا ۵۰ تن در سال
- ۱۴ - واحد تولید رول نایلونی و نایلکس از مواد اولیه
- ۱۵ - واحد تولید خمیر و ظروف B.M.C (جانشین ملامین)
- ۱۶ - واحد تولید اسباب‌بازی پلاستیکی
- ۱۷ - واحد تولید فیلم پروپیلن
- ۱۸ - واحد تولید قطعات نساجی از پلاستیکی
- ۱۹ - واحد تولید ظروف دارویی پلاستیکی
- ۲۰ - واحد تولید لوله و اتصالات پلی اتیلنی
- ۲۱ - واحد بسته‌بندی پلاستیکی
- ۲۲ - واحد تولید یونولیت
- ۲۳ - واحد تولید رول پلاستیک و نایلکس با رنگ و چاپ بدون آب‌ریزی
- ۲۴ - واحد تولید قاب عینک
- ۲۵ - واحد تولید اپرون و قطعات و ترکیبات پلاستیکی

- ۲۶ - واحد تولید وایر شمع ابریشمی
- ۲۷ - واحد تولید مدادتراش
- ۲۸ - واحد گاز کپسول پرکن
- ۲۹ - واحد تولید لوازم و ابزار ایمنی و جوشکاری از مواد پلاستیکی
- ۳۰ - واحد بسته‌بندی روغن موتور در گالنه‌های پلاستیکی
- ۳۱ - واحد تولید چسب‌های آلی و نوارچسب
- ۳۲ - واحد تولید لیمینت
- ۳۳ - واحد تولید الیاف پروپیلن
- ۳۴ - واحد ساخت و رشد کریستال کربن
- ۳۵ - واحد تولید کیت حاملگی سرم کنترل نوار قند و قرص خون (فرمولاسیون)
- ۳۶ - واحد تولید عکس‌برگردان صنعتی
- ۳۷ - واحد رقیق‌سازی و بسته‌بندی ماده ضد عفونی‌کننده (بنزالکونیم کلراید) تا ظرفیت ۱۰۰۰ تن در سال
- ۳۸ - واحد تولید انواع نوار مرکب‌دار (ریبون) و نوار پاک‌کن
- ۳۹ - واحد تولید لامپ‌های آزمایشگاهی و آموزشی
- گروه (۷ - ج)
- ۱ - واحد تولید انواع چسب نئوپانی (اوره فرم آلدئید) مایع و پودر
- ۲ - واحد تولید ابر و اسفنج و فوم
- ۳ - واحد تولید کلیه محصولات پلاستیکی (لوله، ورق، صفحه، کفپوش، شمع، البسه و غیره)
- ۴ - واحد تولید قطعات با کالیت (لوازم برقی و دستور نسوز لوازم خانگی)
- ۵ - واحد تولید محصولات فایبرگلاس
- ۶ - واحد تولید ورق آکریلیک و مواد مشابه
- ۷ - واحد تولید تثبیت‌کننده و استایلایز و آنتی اکسیدانها

- ۸ - واحد تولید انواع گرانول پلیمری
- ۹ - واحد تولید پاک‌کننده‌های صنعتی (فرمولاسیون)
- ۱۰ - واحد تولید داروهای ظهور و ثبوت فیلمهای عکاسی، لیتوگرافی و رادیولوژی
- ۱۱ - واحد تولید آمالگام نقره
- ۱۲ - واحد تولید نیترات نقره
- ۱۳ - واحد تولید مغز مداد
- ۱۴ - واحد تولید رسوب‌زداها
- ۱۵ - واحد تولید کوکونات دی‌اتانول آمین شامپو
- ۱۶ - واحد تولید کلیه محصولات لاتکس غیر از دستکش
- ۱۷ - واحد تولید کاندوم
- ۱۸ - واحد تولید بادکنک
- ۱۹ - واحد تولید شیشه شیر، سرشیشه، پستانک و غیره
- ۲۰ - واحد تولید مسواک، یقه‌شور، برس، شانه پلاستیکی، و غیره
- ۲۱ - واحد تولیدی مواد تعاونی (کمکی) و ساختمانی ریخته‌گری
- ۲۲ - واحد تولید ضدکف و تسهیل‌کننده سیلان (روان‌کننده)
- ۲۳ - واحد تولید اسپری کتاک‌شور
- ۲۴ - واحد تولید اسپری تمیزکننده مبها
- ۲۵ - واحد تولید ضد رسوبها، پلی فسفاتها و پلی آمیدها (فرمولاسیون)
- ۲۶ - واحد تولید مواد جداکننده نفت از آب
- ۲۷ - INHIBITOR محافظت‌کننده آب بویلرها
- ۲۸ - واحد تولید امولیسفایرها
- ۲۹ - واحد تولید پودر کف آتش‌نشانی
- ۳۰ - واحد تولید خمیر آلومینیوم و برنز
- ۳۱ - واحد تولید سولفات آلومینیوم

- ۳۲ - واحد تولید آب باطری
- ۳۳ - واحد تولید آب ژاول
- ۳۴ - واحد تولید ترکیبات نیکل
- ۳۵ - واحد تولید ترکیبات روی (کلر و غیره)
- ۳۶ - واحد تولید ترکیبات کلسیم و پتاسیم
- ۳۷ - واحد تولید ترکیبات مس
- ۳۸ - واحد تولید هارد نربر پایه کلرور آمونیوم (چسب نئوپان)
- ۳۹ - واحد تولید زرین الکلید و پلی استر (سنتز)
- ۴۰ - واحد تولید گازهای طبی و صنعتی: اکسیژن، ازت، آرگون و گاز بیهوشی
- ۴۱ - واحد تولید آب رنگ
- ۴۲ - واحد تولید خودکار، ماژیک، خودنویس و غیره
- ۴۳ - واحد تولید مایع ترمز: اتیلن گلیکول (ضد یخ)
- ۴۴ - واحد تولید فیلم‌های عکاسی
- ۴۵ - واحد تولید استیلن و کپسول پرکن
- ۴۶ - واحد تولید سرنگ و شیشه سرم تزریقی و خون، کیسه ادرار و سایر تجهیزات پلاستیک پزشکی.
- ۴۷ - واحد تولید پلاستوفرم و دیگر عایق‌های مشابه
- ۴۸ - واحد تولید لوازم پلاستیکی از پلاستیک کهنه برای مصارف غیر غذایی
- ۴۹ - واحد فرمینگ P.V.C
- ۵۰ - واحد ملامین‌سازی
- ۵۱ - واحد تولید اشیاء و مواد پلاستیکی به صورت تزریق بادی از مواد آماده بیش از ۵۰ تن در سال
- ۵۲ - واحد تولید قایق‌های فایبرگلاس
- ۵۳ - واحد تولید غلطک و قطعات پلاستیکی

- ۵۴ - واحد تولید دستکش یکبار مصرف، بند ناف و دستبند نوزاد
- ۵۵ - واحد تولید قلم مو و فرچه
- ۵۶ - واحد تولید فیلم رادیولوژی
- ۵۷ - واحد تولید استارات کلسیم و روی
- ۵۸ - واحد تولید ظروف یکبار مصرف
- ۵۹ - واحد تولید شیر آلات ساختمانی از پلیمر
- ۶۰ - واحد تولید آب اکسیژنه
- ۶۱ - واحد تولید گاز هیدروژن
- ۶۲ - واحد فرمولاسیون و بسته‌بندی سموم دفع آفات
- ۶۳ - واحد آبکاری در خلاء
- ۶۴ - واحد تولید گاز CO₂ از گاز طبیعی و گازوئیل
- ۶۵ - واحد تولید بیکربنات آمونیوم تا ۲۰۰۰ تن در سال
- ۶۶ - واحد تولید انواع خمیر قالب‌گیری
- ۶۷ - واحد تولید شیلنگ فشارقوی
- ۶۸ - واحد تولید پاک‌کننده‌های صنعتی حداکثر تا ۵۰۰ تن در سال
- ۶۹ - واحد تولید لنت ترمز از مواد آماده بدون استفاده از آسیاب مواد
- ۷۰ - واحد تولید خمیر آب‌بندی، پلاستی زول، تشک و فیلتر و لاک‌ورنی روی قوطی
- ۷۱ - واحد تولید درب دابل و دستگاه مکانیزه تخلیه آب توال فرنگی
- ۷۲ - واحد تولید نوار تفلون
- ۷۳ - واحد تولید مواد کمکی چرمسازی و نساجی با فرمولاسیون از مواد آماده
- ۷۴ - واحد تولید کلریدفریک
- ۷۵ - واحد تولید امولسیون قیر با آب
- ۷۶ - واحد تولید قرصهای کربنی از زغال آماده

- ۷۷ - واحد بسته‌بندی جوهرنمک
- ۷۸ - واحد تولید امولسیون از پارافین آماده
- ۷۹ - واحد تولید قطعات پلاستیکی خودرو
- ۸۰ - واحد تولید اسپریهای خوشبوکننده (فرمولاسیون)
- ۸۱ - واحد تولید دستکش لاستیکی
- ۸۲ - واحد تولید واشرهای لاستیکی
- ۸۳ - واحد تولید آنتی‌اکسیدان، هیدرازین
- ۸۴ - واحد تولید رزین اکریلیک
- ۸۵ - واحد تولید پاک‌کن
- ۸۶ - واحد تولید رنگهای نساجی و دباغی
- ۸۷ - واحد تولید ضدزنگ، رنگ‌های صنعتی و ساختمان و پوشش‌دهنده‌ها (روغن الیف، تینر، روغن برزک و روغن جلا)
- ۸۸ - واحد تولید انواع دستکش لاتکس
- ۸۹ - واحد تولید فوم حفاری
- ۹۰ - واحد تولید قطعات پلاستیکی آب‌بندی
- ۹۱ - واحد تولید رنگ ترموپلاستیک و گلاس‌بید
- ۹۲ - واحد تولید ملامین فرم‌آلدئید
- ۹۳ - واحد تولید پارافین مایع
- ۹۴ - واحد تولید وازلین
- ۹۵ - واحد تولید رزین الکید و پلی و نیل استات
- ۹۶ - واحد تولید پودر باکالیت
- ۹۷ - واحد تولید پودر ملامین
- ۹۸ - واحد تولید سولفور آمونیوم
- ۹۹ - واحد تولید رزین‌های فنولیک و بیگمتهای آلی

- ۱۰۰ - واحد تولید محلول روزین
- ۱۰۱ - واحد تولید فوم ابر و اسفنج فشرده
- ۱۰۲ - واحد تولید پوششی فویل لامینه
- ۱۰۳ - واحد تولید گرانول پی.وی.سی
- ۱۰۴ - واحد تولید دندان مصنوعی
- ۱۰۵ - واحد تولید فرمولاسیون کود مایع و روغن کشاورزی تا ظرفیت ۲۶۰۰ تن در سال
- ۱۰۶ - واحد قالبسازی به روش الکتروفرمینگ تا ظرفیت ۳ تن در سال
- ۱۰۷ - واحد تولید لوازم پلاستیکی از پلاستیک کهنه برای مصارف غیر غذایی
- ۱۰۸ - واحد تولید شیشه رفلکس (رنگی)
- ۱۰۹ - واحد تولید سیلیکاژل (جاذبه الرطوبه) تا ظرفیت ۱۵۰۰ تن در سال
- ۱۱۰ - واحد تولید اسپری های خوشبوکننده (فرمولاسیون)
- ۱۱۱ - واحد تولید الیاف پلی استر
- ۱۱۲ - واحد تولید انتقال دهنده امواج صوتی، ماده ترک یاب جوشکاری، محافظ جوشکاری، محلول تامپون مخصوص ماشین کاری، مایع آبراش چربی بر فسفات
- ۱۱۳ - واحد تولید شانه تخم مرغ و جعبه میوه از ماده شیمیایی پلی استایرن تا ظرفیت ۲۵۰ تن در سال.
- ۱۱۴ - واحد تولید الکل صنعتی اصلاح شده (فرمولاسیون)
- ۱۱۵ - واحد تولید و بسته بندی انواع چسب مایع و پودر
- ۱۱۶ - واحد تولید فیلم پلی اتیلن سبک، فیلم متالایز، فیلم پی.وی.سی. چاپ صنعتی و فیلم سینمایی و موارد مشابه
- ۱۱۷ - واحد تولید سیلیکات منیزیم آبدار و موارد مشابه با ظرفیت بیش از ۵۰۰ تن در سال
- گروه (۷ - د)

- ۱ - واحد تولید حلال‌های مرکب چاپ، تحریر و پلی‌کپی
- ۲ - واحد تولید هیپوکلریت کلسیم
- ۳ - واحد تولید لاستیک‌های روکش‌شده
- ۴ - واحد تولید پودر لاستیک
- ۵ - واحد تولید اسید استیک و اسید فورمیک
- ۶ - واحد تولید زغال فعال
- ۷ - واحد تولید کودهای آلی و هورمون‌های رشد گیاهی
- ۸ - واحد تولید لوریل اتیل سولفات - فورفورال
- ۹ - واحد تولید سیلیکات سدیم
- ۱۰ - واحد تولید سولفیت سدیم و بی‌سولفیت
- ۱۱ - واحد تولید سولفامیک اسید
- ۱۲ - واحد تولید پاک‌کننده‌های صنعتی بیش از ۵۰۰ تن در سال
- ۱۳ - واحد تولید لنج‌های فایبرگلاس
- ۱۴ - واحد تولید حشره‌کش‌های اسپری
- ۱۵ - واحد تولید نیتрат سدیم
- ۱۶ - واحد تولید استات سدیم
- ۱۷ - واحد تولید استات بونیل
- ۱۸ - واحد تولید سدیم هگزامتافسفات
- ۱۹ - واحد تولید فسفات سدیم
- ۲۰ - واحد آبکاری
- ۲۱ - واحد تولید مواد ضدخوردگی و ضد خزه
- ۲۲ - واحد تولید گاز دی‌اکسید کربن از زغال و نفت کوره
- ۲۳ - واحد تولید سدیم پیروفسفات
- ۲۴ - واحد تولید اتر

- ۲۵ - واحد تولید صابون صنعتی و سنتی
- ۲۶ - واحد تولید لایی گرم و چسب
- ۲۷ - واحد تولید اسید اگزالیک
- ۲۸ - واحد تولید نمک صنعتی
- ۲۹ - واحد تولید آمونیوم کراید
- ۳۰ - واحد تولید پلیمدهای حساس به نور
- ۳۱ - واحد تولید کنستانتیره و سنگ معدن سیلیس
- ۳۲ - واحد تولید براکس هیدراته
- ۳۳ - واحد تولید سرکابل فشار قوی
- ۳۴ - واحد تولید مشمع قیراندود و خمیر ایزولاسیون
- ۳۵ - واحد تولید زئولیت
- ۳۶ - واحد تولید درب دبل تخلیه آب توالت فرنگی با عملیات آبکاری
- ۳۷ - واحد تولید مایه جوهر پاک‌کن
- ۳۸ - واحد تولید دی‌فسفات کلسیم
- ۳۹ - واحد تولید لنت ترمز دیسکی بدون استفاده از آزبست
- ۴۰ - واحد تولید کربنات کلسیم رسوبی
- ۴۱ - واحد تولید بازیابی کائوچو
- ۴۲ - واحد تولید کنسانتره مس
- ۴۳ - واحد تولید پودر زغال از سبوس گندم یا برنج
- ۴۴ - واحد تولید روغن موتور و گیربکس
- ۴۵ - واحد تولید روغن‌های آروماتیک
- ۴۶ - واحد تولید کربنات کلسیم و سدیم
- ۴۷ - واحد تولید سولفات سدیم
- ۴۸ - واحد تصفیه روغن موتور

- ۴۹ - واحد تولید قطعات لاستیکی آببندی
- ۵۰ - واحد تولید انواع تسمه‌های برزنتی
- ۵۱ - واحد تولید پلی اتیلن ترفتالات
- ۵۲ - واحد تولید و بسته‌بندی رنگ‌های طبیعی
- ۵۳ - واحد تولید سرب صیادی
- ۵۴ - واحد تولید الکل از طریق تخمیر و سنتز
- ۵۵ - واحد تولید پودر آلفا سلولز و لینگو سولفوناته‌های فلزی
- ۵۶ - واحد تولید روی به روش پایرومتالورژیک، هیدرومتالورژیک (به استثنای تولید به روش قالبکاری) حداکثر ۲۵۰۰ تن در سال
- ۵۷ - واحد قالبسازی به روش الکتروفرمینگ بیش از ۳ تن در سال
- ۵۸ - واحد تولید کربنات باریم و سولفید سدیم
- ۵۹ - واحد تولید رنگ مستربچ تا ظرفیت ۱۵۰۰ تن در سال
- ۶۰ - واحد تخلیص و بسته‌بندی مواد شیمیایی (متانول، زایلن، استون، اتیل استات، اسید استیک)
- ۶۱ - واحد تولید اسید سولفونیک تا ظرفیت ۷۸۰۰ تن در سال
- ۶۲ - واحد تولید تسمه نساجی و نقاله و روکش غلطک چاپ، دستکش جراحی صنعتی و خانگی
- ۶۳ - واحد تولید نمک‌های کلسیمی اسیدهای چرب (خوراک دام)، تا ظرفیت ۲۰۰۰ تن در سال
- ۶۴ - واحد تولید مواد افزودنی روغن موتور
- ۶۵ - واحد ساخت گلیسرین از پساب صابون
- ۶۶ - واحد تولید آبرنگ و رنگدانه
- ۶۷ - واحد تولید رنگ پودری
- ۶۸ - واحد تولید انیدریدیک فنالیک

- ۶۹ - واحد تولید سدیم تری پلی فسفات
- ۷۰ - واحد تولید اسید بوریک
- ۷۱ - واحد تولید سیلیکات منیزیم آبدار و موارد مشابه با ظرفیت بیش از ۵۰۰ تن در سال
- گروه (۷ - ۵)
- ۱ - واحد تولید توری روشنایی
- ۲ - واحد تولید فرمالین و پارافرم آلدئید
- ۳ - واحد تولید هگزامین
- ۴ - واحد تولید اسید سولفوریک
- ۵ - واحد تولید اسید نیتریک
- ۶ - واحد تولید اسید کلریدریک
- ۷ - واحد تولید آمونیاک
- ۸ - واحد تولید آمین‌های خشتی‌کننده گاز کربنیک (مونودی و تری آمینها)
- ۹ - واحد تولیدکننده مواد پوشش‌دهنده سطوح فلزی و کارگاهی (غیر از رنگ)، بتونه و مشابه)
- ۱۰ - واحد تولید رزین‌های اپوکسی
- ۱۱ - واحد تولید لاستیک و تیوپ وسایط نقلیه موتوری
- ۱۲ - واحد تولید اولیه مواد کمکی یا تعاونی نساجی
- ۱۳ - واحد تولید بیکربنات آمونیوم
- ۱۴ - واحد تولید پانل‌های پلی یورتان
- ۱۵ - واحد تولید سرپشم‌سازی
- ۱۶ - واحد تولید خاک رنگبر
- ۱۷ - واحد تولید نفتالین
- ۱۸ - واحد تولید مواد عایق ایزولاسیون از مشتقات نفتی

- ۱۹ - واحد تولید دی اکتیل فتالات (نرم کننده پلاستیک)
- ۲۰ - واحد تولید کربنات کلسیم، باریت، بتونیت، تالک و اخرا
- ۲۱ - واحد تولید اسید بنزوئیک و بنزوات سدیم
- ۲۲ - واحد تولید نفت بی بو
- ۲۳ - واحد تولید مایع ظرفشویی، شامپو، پودرهای شوینده، ضد عفونی کننده و سفید کننده
- ۲۴ - واحد تولید قیر صنعتی و ساختمانی
- ۲۵ - واحد تولید رزین و نیلینک
- ۲۶ - واحد تولید استات آمونیوم و تراکلراید کربن تا ظرفیت ۲۲۰ تن در سال
- ۲۷ - واحد بازیابی سلینوم از لجن مس آندی
- ۲۸ - واحد بازیافت فلزات گران بها و رنگین شامل طلا، نقره، کره، پلاتین از مستعمل الکتریکی
- ۲۹ - واحد تولید نمک استئارت و اسید استئاریک
- ۳۰ - واحد تولید نخ تایر لاستیک تا ظرفیت ۲۵۰۰۰ تن در سال
- ۳۱ - واحد تولید پیه صنعتی
- ۳۲ - واحد تولید پودر گوگرد میکرونیزه
- ۳۳ - واحد تولید قارچ کش معدنی
- ۳۴ - واحد تولید اسید چرب (سولفونه)
- ۳۵ - واحد تولید پارافین جامد
- ۳۶ - واحد تولید تغلیظ سود کاستیک و موارد مشابه
- ۳۷ - واحد تولید روغن ترانسفورماتور و موارد مشابه (غیر از روغن آسکارل)
- ۳۸ - واحد تولید سولفاتهای آهن، روی، آلومینیوم و منگنز و موارد مشابه تا ظرفیت ۵۰۰۰ تن در سال.
- گروه (۷ - و)

- ۱ - واحد تولید اکسید سرب
- ۲ - واحد تولید فنل
- ۳ - واحد تولید بیگمنت‌های معدنی
- ۴ - واحد تولید انواع فلزات از مواد کانی
- ۵ - واحد تولید کلر، سود، آب ژاول
- ۶ - واحد تولید کک و قطران
- ۷ - واحد تولید سرنج
- ۸ - واحد تولید کاربید، مواد آبکاری و اکسید روی از معدن (لیتارژ)
- ۹ - واحدهای تصفیه ترکیبات آلی مازاد تولید فن و متانل
- ۱۰ - واحد تولید ترکیبات کروم
- ۱۱ - واحد تولید کود شیمیایی
- ۱۲ - صنایع نفتی و تصفیه نفت (پالایشگاه)
- ۱۳ - واحد تولید P.V.C
- ۱۴ - واحد تولید مواد اولیه ساینده‌ها (سنگ، سمباده و کاغذ سمباده)
- ۱۵ - واحد تولید سموم دفع آفات
- ۱۶ - واحد تولید بی‌اکسید منگنز از سنگ معدن
- ۱۷ - واحد تولید فرومولیدن
- ۱۸ - واحد تولید گل گوگرد
- ۱۹ - واحد تولید کربن بلاک
- ۲۰ - واحد تولید سیلیکو منگنز و فرومنگنز
- ۲۱ - واحد پژوهشی انرژی اتمی (تولید رادیو ایزوتوپ)
- ۲۲ - واحد تولید کنستانتره مس، نیکل و کبالت
- ۲۳ - واحد فرآوری گوگرد

- ۲۴ - واحد کک‌پزی سستی ۱
- ۲۵ - واحد فراوری اکسید و مشتقات سیلیسیم
- ۲۶ - مرکز تحقیقات صنعتی (۱)
- ۲۷ - واحد تولید کربن و الکتروود گرافیتی
- ۲۸ - واحد تولید آلیاژ (فروسیلیسیم) تا ظرفیت ۲۰۰۰ تن در سال
- ۲۹ - واحد تولید فرو آلیاژ
- ۳۰ - واحد تولید پلی مریزاسیون پلی اکریل
- ۳۱ - واحد تولید الیاف اکریلک تا ظرفیت ۴۵۰۰۰ تن در سال
- ۳۲ - واحد تولید کلیه اسیدهای معدنی و سولفات و سولفور سدیم
- ۳۳ - واحد تولید سولفات‌های آهن، روی، آلومینیوم و منگنز و موارد مشابه با ظرفیت بیش از ۵۰۰۰ تن در سال
- ۸ - صنایع دارویی، آرایشی و بهداشتی
- گروه (۸ - الف)
- ۱ - واحد تولید مواد بهداشتی و آرایشی (فرمولاسیون)
- ۲ - واحد اختلاط و بسته بندی پودر ازاله مو
- ۳ - واحد تولید قرص و پودر اکسیژنه
- ۴ - واحد تولید اکسیدان کرم بهداشتی و صنعتی و پودر بلوندر اکسیژن
- ۵ - واحد تولید اسانس، تنطور، آلاکالوئید از مواد طبیعی و شیمیایی
- ۶ - واحد تولید هورمون و آنتی بیوتیک
- گروه (۸ - ب)

۱- طبقه‌بندی این مراکز در ذیل کد «و» دلیل بر شدت آلودگی نمی‌باشد، بلکه به منظور بررسی و تعیین محل استقرار باتوجهبه فرآیند عملیاتی می‌باشد.

۱ - لبراتور و کارخانه داروسازی (فرمولاسیون باستانای هورمون‌ها و آنتی بیوتیک‌ها)

- ۲ - واحد تولید مواد اولیه داروسازی حداکثر تا ۲۵۰ تن در سال
- ۳ - واحد تولید مواد اولیه بهداشتی و آرایشی تا ۲۵۰ تن در سال
- ۴ - واحد تولید کپسول سخت ژلاتینی
- ۵ - واحد خشک کردن و بسته‌بندی گیاهان دارویی با شستشو
- ۶ - واحد تولید داروهای دامی حداکثر ۲۵۰ تن در سال
- ۷ - واحد ساخت داروهای سیلی مارین حداکثر تا ۲۵۰ تن در سال
- ۸ - واحد تولید سیمان زینک اکساید با مایع آماده اوزنول
گروه (۸ - ج)
- ۱ - واحد تولید باند و گاز حداکثر تا ۳۰۰ تن در سال
گروه (۸ - د)
- ۱ - واحد تولید عصاره شیرین بیان
- ۲ - واحد تولید واکسن و سرم
- ۳ - واحد تولید مواد اولیه داروسازی بیش از ۲۵۰ تن در سال
- ۴ - واحد تولید الکل از طریق سنتز
- ۵ - واحد تولید الکل از طریق تخمیر و تقطیر
- ۶ - واحد تولید باند و گاز بیش از ۳۰۰ تن در سال
- ۷ - واحد تولید شربت‌های گیاهی و رزین و صمغ گیاهی
- ۸ - واحد تولید مواد اولیه بهداشتی و آرایشی بیش از ۲۵۰ تن در سال
- ۹ - واحد تولید پنتااریتریтол
- ۱۰ - واحد تولید داروهای دامی بیش از ۲۵۰ تن در سال
- ۱۱ - واحد تولید پلیمرهای حساس به نور
- ۱۲ - واحد تولید انواع داروهای گیاهی

۱۳ - واحد تولید محلول مونوگلوئال (آنتی بادی)

۹ - صنایع برق الکترونیک

گروه (۹ - الف)

۱ - واحد تولید لوازم برقی کوچک به صورت مونتاژ (نظیر زنگ اخبار و دربازکن)

۲ - واحد تولید آنتن تلویزیون بدون آبکاری و لوستر از قطعات آماده

۳ - واحد طراحی و مونتاژ لوازم برقی و الکترونیکی مشروط بر اینکه عملیات کوره‌ای و عملیات تر نداشته باشد.

۴ - واحد تولید لوازم پزشکی، آزمایشگاهی و آموزشی قطعات الکترونیک

۵ - واحد تولید ترانزیستور و مقاومت و غیره

۶ - واحد تولید انکوباتور و سایر لوازم آزمایشگاهی بدون آبکاری

۷ - واحد تولید انواع ساعت

۸ - واحد تولید طراحی و مونتاژ تقویت کننده صوت نظیر بلندگو و آمپلی فایر

۹ - واحد تولید رادیو و تلویزیون و لوازم صوتی و تصویری

۱۰ - واحد تولید دستگاههای برقی علامت دهنده سمعی و بصری

۱۱ - واحد تولید سیستمهای مخابراتی مراکز تلفن

۱۲ - واحد تولید لوازم الکترونیکی - کامپیوتر، لوازم دقیق الکترونیکی)

۱۳ - واحد تولید کنترلرهای ولتاژ و فرکانس

۱۴ - واحد تولید آفتامات

۱۵ - واحد تولید مودم و میکروکنترل

۱۶ - واحد طراحی و مونتاژ تایمر

۱۷ - واحد تولید کارت و بردهای کامپیوتری

گروه (۹ - ب)

۱ - مونتاژ سیستمهای برق خورشیدی

۲ - واحد مونتاژ تجهیزات توانبخشی بدون عملیات کوره‌ای و آبکاری شامل انواع ولیچر تخت بیمارستانی، سمعک
گروه (۹ - ج)

- ۱ - واحد تولید ترانس‌های فشار ضعیف
- ۲ - واحد تولید مدارهای چاپی الکترونیک و کیت
- ۳ - واحد تولید هواکش و دستگاه‌های تهویه خانگی و صنعتی
- ۴ - واحد تولید نوار صوتی و تصویری
- ۵ - واحد تولید سیم کابل و سیم لاکه
- ۶ - واحد تولید رله و کنتاکتور
- ۷ - واحد تولید سیم مقاومت
- ۸ - واحد تولید سرکابل فشاری قوی
- ۹ - واحد تولید خازن، لامت تصویر، تابلوهای برق فشار ضعیف و قوی انواع

مشعل

- ۱۰ - واحد تولید فیبرمدار چاپی، باطری خشک، المنت برقی و الکتروموتور
- ۱۱ - واحد تولید کلید و پریز، سرسیم و کفشک اتصال
- ۱۲ - واحد تولید کنتور برق و گاز
- ۱۳ - واحد تولید لوازم دندان پزشکی
- ۱۴ - واحد تولید کوئل اتومبیل‌های سبک
- ۱۵ - واحد تولید اتواستارتر موتورهای صنعتی و دیزلی
- ۱۶ - واحد تولید سیم رابط بدون آبکاری
- ۱۷ - واحد تولید سرکابل فشار ضعیف و اتصالات فنی و فلزی
- ۱۸ - واحد تولید ورق مغناطیسی تا ظرفیت ۵۰۰۰ تن در سال
- ۱۹ - واحد تولید آنتن با دستگاه تزریق پلاستیک و گیوتین (قیچی برش) و پرس
- ۲۰ - واحد تولید آهن‌ربا

گروه (۹ - د)

- ۱ - واحد تولید لامپ
- ۲ - واحد تولید وسایل و تجهیزات برق فشار قوی
- ۳ - واحد تولید باتری اتومبیل و سایر وسایط نقلیه بدون بازیابی سرب از باتری کهنه
- ۴ - واحد تولید ترانسفورماتور (ترانسهای فشار قوی)
- ۵ - واحد تولید سیم حرارتی و برودتی
- ۶ - واحد تولید زغال‌های صنعتی
- ۷ - واحد تولید کمپرسور
- ۸ - واحد تولید تلفن
- ۹ - واحد تولید تجهیزات توانبخشی (ویلچر - تخت بیمارستانی، سمعک) با عملیات کوره‌ای و آبکاری
- ۱۰ - واحد تولید سیم رابط با آبکاری

گروه (۹ - ه)

- ۱ - واحد تولید باتری اتومبیل وسایط نقلیه سنگین با بازیابی سرب از باتری کهنه
 - ۱۰ - صنایع کشاورزی
- گروه (۱۰ - الف)

- ۱ - واحد زنبورداری و پرورش ملکه (تا ردیف ۴ فاقد محدودیت فاصله از اماکن

مسکونی)

- ۲ - واحد پرورش پرندگان زینتی تا ۱۰۰ قطعه
- ۳ - واحد پرورش کرم ابریشم
- ۴ - واحد پرورش ماهی تزئینی
- ۵ - آزمایشگاه دامپزشکی
- ۶ - واحد تولید گرده خرما

- ۷ - واحد تولید جوجه تا ۱۰ قطعه در هر دوره
- ۸ - واحد گلخانه پلاستیکی
- گروه (۱۰ - ب)
- ۱ - واحد پرورش پرندگان زینتی بیش از ۱۰۰ قطعه
- ۲ - واحد پرواربندی بره تا ۲۰۰ رأس
- ۳ - واحد پرورش گوسفند شیری (داشتی) تا ۲۵۰ رأس
- ۴ - میادین دام (مجمع نگهداری دام و کاروانسرا) تا ۲۰۰ واحد دامی
- ۵ - واحد تولید جوجه تا ۳ دستگاه جوجه کشی (ظرفیت هر دستگاه ۷۷ هزار)
- ۶ - واحد تولید قارچ صدفی
- ۷ - واحدهای پرواربندی گوساله تا ۵۰ رأس
- ۸ - واحد گاوداری شیری تا ۲۰ رأس
- ۹ - واحد پرورش اسب و مادیان تا ۱۰ رأس
- ۱۰ - واحد تولید بذر قارچ خوراکی
- ۱۱ - استقرار قرنطینه دامی تا ۲۰۰ رأس
- ۱۲ - واحد پیله خشک کنی و ابریشم
- ۱۳ - واحد پرورش ماهی به روش سنتی در استخرهای کشاورزی و آبیاری
- ۱۴ - واحد گلخانه پلاستیکی به منظور تولید صیفی جات بیش از یک هکتار
- ۱۵ - واحد تولید حشرات مفید جهت کنترل بیولوژیکی آفات در گلخانه
- ۱۶ - واحد شترداری تا ۲۰ نفر
- ۱۷ - واحد پرواربندی سنتی گوساله تا ظرفیت ۵۰ رأس
- گروه (۱۰ - ج)
- ۱ - واحد حیوانات پوستی و آزمایشگاهی
- ۲ - واحد تولید جوجه از ۳ تا ۵ دستگاه جوجه کشی (ظرفیت هر دستگاه ۷۷ هزار جوجه)

- ۳ - واحد پرواربندی بره از ۲۰ تا ۵۰۰ رأس
 - ۴ - واحد پرورش گوسفند شیری (داستی) از ۲۵۰ تا ۵۰۰ رأس
 - ۵ - واحد گاوداری شیری از ۲۰ تا ۵۰ رأس
 - ۶ - واحد پرواربندی گوساله ۵۰ تا ۲۰۰ رأس
 - ۷ - واحد پرورش اسب و مادیان از ۱۰ تا ۵۰ رأس
 - ۸ - واحد پرورش ماهی گرم آبی
 - ۹ - واحد تولید قارچ دکمه‌ای بدون عملیات تولید کمپوست
 - ۱۰ - واحد مرغداری و پرورش بوقلمون و سایر ماکیان تا ۳۰ هزار قطعه
 - ۱۱ - واحد پرورش ماهی سرد آبی (مشروط به اینکه در پایین دست محل احداث محل برداشت آب شرب وجود نداشته باشد)
 - ۱۲ - واحد پرورش خرگوش آنقوره
 - ۱۳ - واحد تولید اسپرم منجمد گاو تا ۵۰ رأس دام و ظرفیت ۳۰۰۰۰ دز اسپرم
 - ۱۴ - واحد برداشت خاک پیت از چمنزارها جهت استفاده قارچ خوراکی
 - ۱۵ - واحد شترداری از ۲۰ تا ۵۰ نفر
- گروه (۱۰ - د)
- ۱ - واحد مرغداری و پرورش بوقلمون و سایر ماکیان بیش از ۳۰ هزار قطعه (تا ردیف ۱۰ فاصله از مراکز مسکونی ۷۰۰ متر)
 - ۲ - میادین دام (مجمع نگهداری دام و کاروانسرا) بیش از ۲۰۰ واحد دامی
 - ۳ - واحد تکثیر و پرورش پرندگان و پستانداران وحشی
 - ۴ - واحد پرواربندی بره بیش از ۵۰ رأس
 - ۵ - واحد پرورش گوسفند داستی بیش از ۵۰۰ رأس
 - ۶ - واحد گاوداری شیری بیش از ۵۰ رأس
 - ۷ - واحد پرواربندی گوساله بیش از ۲۰۰ رأس
 - ۸ - واحد تولید جوجه بیش از ۳۵۰ هزار قطعه (بیش از ۵ ماشین جوجه‌کشی)

- ۹ - واحد پرورش اسب و مادبان بیش از ۵۰ رأس
 - ۱۰ - واحد تولید قارچ دکمه‌ای یا چتری و صدفی با عملیات تولید کمپوست
 - ۱۱ - واحد احداث حمام ضد کنه
 - ۱۲ - واحد پرورش بلدرچین
 - ۱۳ - استقرار قرنطینه دامی بیش از ۲۰۰ رأس
 - ۱۴ - واحد شترداری بیش از ۵۰ نفر
 - ۱۵ - واحد مرغداری تخمگذار تا ظرفیت کمتر از ۳۰۰۰۰ قطعه در سال
 - ۱۶ - واحد مرغداری تخمگذار و جوجه یکروزه کمتر از ۵۰۰۰۰۰ قطعه در سال
- گروه (۱۰ - ۵)
- ۱ - واحد مرغداری تخمگذار با ظرفیت بیش از ۳۰۰۰۰ قطعه
 - ۲ - واحد مرغ مادر و تخم مرغ و تولید جوجه یکروزه تا پانصد هزار قطعه در سال
- گروه (۱۰ - و)
- ۱ - واحد پرورش میگو
 - ۲ - واحد پرورش صدف
 - ۳ - شهرک دامپروری یا دام شهر جهت استقرار واحدهای دامداری تا حدود ۱۰۰۰۰ رأس دام
 - ۴ - واحد مرغداری تخمگذار به روش تعبیه هواکش با ظرفیت ۳۰۰۰۰ قطعه
- ۱۱ - صنایع ماشین‌سازی
- گروه (۱۱ - الف)
- ۱ - واحد قالب و مدل (درجه ریخته‌گری، فیکچر، قالب قطعات استاندارد، قالب قید و بست و ابزار قالب، مدل)
 - ۲ - واحد تجهیزات شبکه آب و فاضلاب (پمپ‌های دیافراگمی، کفکش، لجن‌کش و تجهیزات تصفیه)

۳ - واحد ماشین آلات و تجهیزات حمل و نقل مکانیکی (آسانسور و قطعات آسانسور، پله برقی، بالترک، جرثقیل سقفی، جرثقیل پشت کامیونی، جک پالت بالابر و قطعات مربوطه، نوار نقاله، وینچ جرثقیل)

۴ - واحد پمپ و کمپرسور (پمپ‌های خلاء وکیوم، آتش‌نشانی، آب، کمپرسورهای صنعتی و مصرفی گاراژی، مواد فله و تلمبه‌های آب بادی)
گروه (۱۱ - ب)

۱ - واحد ماشین ابزار و متعلقات (دستگاههای ابزار تیزکن، فرز و ابزار دستگاه فرز، ابزارهای گیره‌ای، اره تیزکن اسپارک اورژن، پانتوگراف، تراش حدیده‌کن، خط شیفکاری اتوماتیک، دریل، سه‌نظام و دنباله‌های آن، سنگ تحت و سنگ کف‌زنی، سنگ رومیزی، سنگ محور، صفحه تراش قطعات مربوطه، فرامین اندازه‌گیری، کپی تراش و کپی تراش کلید، ماشین سری تراش، ماشین ستر، انواع یونیت ماشین‌کاری اره سنگ.

۲ - واحد قطعات واسطه‌ای (اتصالات پنوماتیک، اتصالات هیدرولیک، اقلام هیدرولیک و پنوماتیک، بازوهای مکانیکی، بلبرینگ، بوش، پیچ و مهره‌های صنعتی چرخ‌دنده‌ها، رولرینگ، انواع شفت‌ها، غلطک انتقال و فرم‌دهی، انواع پمپ هیدرولیک و قطعات آن، انواع قطعات صنعتی، (تراشکاری قطعات صنعتی و غیرصنعتی)، کلاچ روغنی، کوپلینگ، انواع گیربکس‌ها، (غیر از گیربکس‌های خودرو)، پاتیل)

۳ - واحد ماشین آلات صنعتی پلاستیک و پلاستیک و چرم (آسیاب پلاستیکی، اکسترودر پلاستیکی، پرس پلاستیک، پرس ملامین، اکسترودرلوله، تزریق پلاستیکی، تزریق زیره کفش، تولید لوله پلاستیکی، ماشین آلات پلاستیک، ماشین آلات چرم‌سازی، دستگاه کفافی، دستگاه برش چرم، دستگاه دوخت پلاستیک، دستگاه نایلون و نایلکس

۴ - واحد ماشین‌الات و تجهیزات ساختمانی و راهسازی و معادن (آسیاب سنگ، اسکرابر، اطاق ماشین راهسازی، ایستگاه مرکزی بتن، ماشین آلات حفاری، ماشین قیرپاش، ماشین کوه‌بر).

۵ - واحد ماشین آلات صنایع غذایی، دارویی و شیمیایی (آسیاب خوراک دام، غلات، گندم و...) الک، بادام شکن، بوجاری، خط تولید ضبط پسته، پوست گیر گندم، تجهیزات تولید و خط تولید پودر گوشت و پودر ماهی و به طور کلی (خوراک دام و خوراک طیور)، تجهیزات تولید کنسرو، کارخانجات قندوشکر، کارخانجات آرد، کشتارگاه مرغ، تجهیزات مرغداری، چونه کن، چرخ گوشت صنعتی، خط کامل رب گوجه، کمپوت، خط کامل شامپو و مایع ظرفشویی، خمیر همزن، دانه خردکن، دستگاه پرس دستگاه پرکن مواد غذایی، دستگاه خامه گیر، دستگاه گندم شور، دستگاه نان ماشینی تونلی و دوار و فر قنادی) شیردوش، ماشین آلات برنج کوبی، چای خشک کنی، دارویی و ماکارونی)

۶ - واحد ماشین آلات صنایع چوب و کاغذ (پرس چوب، دستگاه رنده چوب، دستگاه گندمی، ماشین آلات کبریت سازی، نجاری، چاپ و صحافی، پوشال کولر و دستمال کاغذی و نوار بهداشتی)

۷ - واحد ماشین آلات صنایع نساجی و بافندگی (اتوکلاو - پرس و برش عدل پنبه، تجهیزات پنبه پاک کنی، تجهیزات رنگرزی نخ و پارچه و خشک کن پارچه، دستگاههای آهار نخ، چاپ پارچه چله پیچ، نخ برگردان، گره شمار نخ، دوک ریسندگی، شانه و میل میلک، گل زنی، ماشین آلات شستشوی پشم، ماشین بافندگی (پارچه، حوله، جوراب، فرش، موکت و...) ریسندگی و نوار خاردار)

۸ - واحد ماشین آلات صنایع فرمدهی و برش فلزات (اره پروفیل بر، اره آلومنیوم بر، دستگاه پانچ پنج کاره، میلگردبر، دستگاه پنبه آهنگری، پرس هیدرولیک، پرس ضربه ای، پرس بریک، پرس دستی، پرس ضایعات برش، تیغه برش ورق آهن، پرس خم کن، پرس برش و برش سیم، تزریق فلزات (اکستروژن)، پرس نورد فلزات، پرس گیوتین، ماشین آلات طلا سازی، قوطی سازی، دستگاه کشش مفتول، تولید لوله و پروفیل، دایکاست، رول بازکن، میخ سازی، نواربری، نورد و گیره و آهنگری)

۹ - واحد ماشین آلات صنایع بسته بندی و مارک زنی (دستگاه مارک زنی، چاپ کارتن ماشین آلات بسته بندی، ماشین آلات کارتن سازی)

۱۰ - واحد ماشین آلات و تجهیزات حرارتی و برودتی و تهویه، (اتوکلاو، ایرواش، برج خنک کن، پکیج شوفاژ، آبگرمکن، انواع پمپ، تجهیزات برودتی، تجهیزات سردخانه، دیگ بخار و قطعات مربوطه، تهویه مطبوع صنعتی، دیگ آبگرم، بویلر روغنی، رطوبت زن، انواع مبدل های حرارتی مخازن دوجداره و انبساط، هواساز یونیت هیتر، بویلر های نیروگاهی و پالایشگاهی)

۱۱ - واحد ماشین آلات و تجهیزات کارخانه ای (ایستگاه پرکن سیلندر گاز، تجهیزات آبکاری، تجهیزات اطاق رنگ، تجهیزات بیمارستان، تجهیزات پالایشگاهی، تجهیزات کارگاهی، تجهیزات کارخانه ای، تجهیزات نیروگاهی، خشک کن های صنعتی، دستگاه پنچرگیری پلاستیک، دستگاه تراش عینک، انواع دستگاه تست، دستگاه رنگ پاش، پاکت بیل مکانیکی، بتونیر، دامپر، بلوک زن، پمپ انتقال بتن، پمپ های لودر و بلدوزر، تأسیسات شن و ماسه، تجهیزات کارخانه آجر (خط تولید آجر) تجهیزات کارخانه سیمان (خط تولید سیمان)، تجهیزات کارخانه گچ، (خط تولید گچ) تجهیزات کارخانه آهک (خط تولید آهک) تجهیزات معادن، تراک میکسر، تیرچه فلزی، چکش پنوماتیک، دریل واگن، دستگاه حفاری روتاری، سنگ شکن و قطعات مربوطه، غلطک و پیره، فینیشر آسفالت، ماشین آلات سنگبری، کارخانه آسفالت، کانال کن، کوره های خط تولید مواد کانی غیرفلزی، کیسه گچ و آهک و سیمان پرکن، دستگاه سالامبو، دستگاه شات بلاست، دستگاه شستشوی قطعات، دستگاه ظهور عکس، کوره های عملیات حرارتی و صنعتی، ماشین آلات شستشوی فرش، تولید سیم و کابل، خشک شویی، رنگ سازی، جوجه کشی، زباله سوز، دستگاه سیم پیچی، دستگاه تک منظوره، دستگاه کور القایی، دستگاه راکتور.

۱۲ - واحد ادوات کشاورزی و ماشین آلات (اکسن تریل کشاورزی، خرمنکوب، بذرپاش، بیلر، گاواهن و قطعات مربوطه، دیسک ۲۸ پره پل کش، پمپ سمپاش، پنجه

غازی، تریلر کشاورزی و قطعات مربوطه، تسطیح‌کن زمین، رویتواتور، چتر، یونجه‌چین، خرماچین، چغندرکن، خشک‌کن غلات، داس، نهرکن، دروکن، دروگیر، سیب‌زمینی‌کار، و سیب‌زمینی‌کن، علف‌چین، عمیق‌کار، کلتیواتور، انواع تراکتور کودپاش، مته درختکاری، هرزکش، مور، بیل، بکھو، تیلر، سیستم آبیاری بارانی تحت فشار، هد کمباین، ناخنک دروگر

۱۳ - واحد سازه‌های فلزی و مخازن (اتصالات داربست فلزی، اسکلت فلزی پل شناور و پل فلزی، سازه‌های فلزی، سالنهای پیش‌ساخته، نردبانهای صنعتی، بونکر، سیلو، انواع مخازن تحت فشار و ذخیره‌ای)

۱۴ - واحد صنایع دریایی (اوراق کرد شناورها، شناورهای دریایی، سازه‌های دریایی، تجهیزات سکوها‌های نفتی و دریایی، تجهیزات اسکله دریایی)

۱۵ - واحد موتورهای احتراق داخلی (موتورهای دیزلی، موتورهای بنزینی)

گروه (۱۱ - ج)

۱ - واحد ریخته‌گری قطعات چدن، (ساجمه سندبلاست، قطعات ریخته‌گری چدن، گلوله آسیاب چدنی)

۲ - واحد ریخته‌گری قطعات فولادی (قطعات ریخته‌گری فولاد)

۳ - واحد قطعات آهنگری (اتصالات فولادی، قطعات آهنگری، قطعات فورج، گلوله آسیاب فولادی)

۴ - واحد قطعات انتقال نیرو (قطعات انتقال نیرو) دکل انتقال نیرو، دکل روشنایی برق و مخابرات (تلسکوپ و...)

۴۹ - مصوبه هیأت وزیران راجع به استقرار صنایع

(شماره ۳۲۷۱۹ / ت ۲۵۸۴۲ هـ مورخ ۱۳۸۱/۷/۱۶)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۷/۳ بنا به پیشنهاد شماره ۱۹۵۱۵/۱ مورخ

۱۳۸۰/۱۰/۱۰ استانداری گیلان و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی

جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود :

۱ - واحدهای صنعتی در استانهای گیلان، مازندران و گلستان باید در شهرکهای صنعتی و نواحی صنعتی روستایی با رعایت قوانین و مقررات مربوطه مستقر شوند.

تبصره ۱ - واحدهای صنعتی زیر می‌توانند با رعایت ضوابط استقرار صنایع (موضوع تصویب‌نامه شماره ۶۴۶۷۷/ت/۱۸۵۹۱ هـ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۲۶ هیئت وزیران و اصلاحیه‌های بعدی آن در خارج از شهرک‌های صنعتی و نواحی صنعتی روستایی مصوب مستقر شوند :

الف - صنایع گروه کشاورزی

ب - صنایع گروه کد (الف) ضوابط استقرار صنایع

ج - صنایع گروه کد (ب) ضوابط استقرار صنایع

د - صنایع گروه کد «و» ضوابط استقرار صنایع به استثنای صنایع گروه «و» شیمیایی

ه - صنایع کانی غیرفلزی وابسته به مواد معدنی

و - کشتارگاهها و تبدیل ضایعات

تبصره ۲ - چگونگی استقرار واحدهای بند «ج» الی بند «و» تبصره (۱) با تصویب کار گروه ماده (۴) ضوابط و معیارهای استقرار صنایع (موضوع تصویب‌نامه شماره ۶۴۶۷۷ / ت ۱۸۵۹۱ هـ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۲۶ هیئت وزیران) به‌صورت موردی بررسی و تعیین خواهد شد.

۲ - استقرار صنایع ذیل در استان‌های یادشده (به استثنای شهرک‌های صنعتی لوشان و مراوه تپه) ممنوع می‌شود :

الف - صنایع شیمیایی در صورت دارابودن فاضلاب صنعتی در فرآیند تولید

ب - صنایع دارویی در صورت دارابودن فاضلاب صنعتی در فرآیند تولید

ج - صنایع چرم‌سازی و دباغی

د - صنایع تولید کود شیمیایی در صورت دارابودن فاضلاب صنعتی در فرآیند تولید

ه - آبکاری و آنادایزینگ

تبصره - واحدهای آبکاری و آنادایزینگ در صورتی که با رعایت کلیه ضوابط و استانداردهای زیست محیطی، مراکزی جهت تصفیه فاضلاب و دفن لجن اینگونه واحدها در منطقه احداث گردد، مجاز به استقرار در شهرکها و نواحی صنعتی استانهای مذکور می باشند.

۳ - به موجب این تصویب نامه، تصویب نامه های شماره ۷۸۲۱۸ مورخ ۱۳۶۳/۱۱/۳ و اصلاح بعدی آن (تصویب نامه شماره ۲۸۰۸ / ت ۲۵۵ هـ مورخ ۱۳۷۰/۶/۲۴) و تصویب نامه شماره ۲۰۷۹۷/ت ۲۰۲۲۸ هـ مورخ ۱۳۷۹/۵/۲۲ هیئت وزیران لغو می شود.

۵۰ - از صورتجلسه هیأت وزیران راجع به ممنوعیت احداث صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران

(مصوب ۱۳۴۶/۳/۲۰)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۴۶/۳/۲۰ مقرر نمود اصولاً برای ایجاد صنایع در تهران و حومه تا شعاع ۱۲۰ کیلومتری اجازه ایجاد صنایع داده نشود مگر با اجازه هیأت دولت.

شرح وظایف تفصیلی کمیته ها ظرف یک ماه از تاریخ تشکیل، توسط اعضای کمیته مربوط تهیه و به تصویب کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی خواهد رسید.

۵۱ - از آیین نامه اجرایی قانون معادن

(مصوب ۱۳۷۷/۱۲/۲۶ با اصلاحات بعدی)

فصل اول - اکتشاف

ماده ۱ - انجام هر نوع عملیات اکتشاف معدنی توسط بخش دولتی، تعاونی و خصوصی (ایرانی - خارجی) مستلزم دریافت پروانه اکتشاف از وزارت معادن و فلزات است.

ماده ۲ - حداکثر وسعت محدوده هر پروانه اکتشاف (۴۰) کیلومتر مربع است.

تبصره ۱ - وسعت محدوده پروانه اکتشاف نباید برای مواد معدنی طبقه یک از (۶) و سنگهای تزئینی از (۴) کیلومتر مربع تجاوز نماید.

تبصره ۲ - در موارد خاص با تأیید وزیر معادن و فلزات وسعت بیشتری برای اکتشاف تعیین می گردد.

ماده ۳ - مدت اعتبار پروانه اکتشاف از تاریخ صدور یکسال می باشد.

تبصره - در مورد معادن طبقه (۲) حسب مورد با تشخیص وزارت معادن و فلزات این مدت تمدید خواهد شد.

ماده ۴ - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی پروانه اکتشاف می باید درخواست خود را طبق فرم مربوط که توسط وزارت معادن و فلزات معادن و فلزات در اختیار آنها قرار خواهد گرفت به انضمام مدارک و نقشه های مربوط، به وزارت معادن و فلزات تسلیم و رسید دریافت دارند.

تبصره ۱ - متقاضیان پروانه اکتشاف مواد معدنی طبقه یک و سنگهای تزئینی مکلفند نوع ماده معدنی موردنظر خود را در فرم درخواست ذکر کنند.

تبصره ۲ - اشخاص حقیقی موضوع این ماده باید به سن رشد رسیده باشند.

ماده ۶ - وزارت معادن و فلزات پس از تطبیق محدوده مورد درخواست با کالک مربوط، در صورت آزادبودن تمام یا قسمتی از محدوده مورد نقاضا، محدوده مورد درخواست را در قسمت آزاد با رعایت مدلول ماده (۱۱) قانون معادن ۱ به نام متقاضی ثبت و حداکثر ظرف (۷) روز اداری

مشخصات محدوده ثبت شده را به وی ابلاغ می نماید.

تبصره - محدوده آزاد محدوده ای است که جهت انجام امور اکتشافی و یا بهره برداری ثبت شرح وظایف تفصیلی کمیته ها ظرف یک ماه از تاریخ تشکیل، توسط

اعضای کمیته مربوط تهیه و به تصویب کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی خواهد رسید.

ماده ۱۱ - مسئول هر کمیته فرعی به پیشنهاد وزیر مربوط و حکم وزیر کشور مصوب می‌گردد. مسئولان کمیته‌های فرعی در رده معاون وزیر یا ریاست سازمان می‌باشند.

ماده ۱۲ - کمیته هماهنگی، در وزارت کشور تشکیل می‌گردد و عهده‌دار جمع‌بندی نظرات ارایه‌شده توسط کمیته‌های فرعی و تجزیه و تحلیل و هماهنگی آنها جهت ارایه به کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی برای بررسی و تصویب می‌باشد.

ماده ۱۳ - حق‌الجلسه کمیته‌ها با رعایت مقررات و دستورالعملهای مربوط و براساس تبصره ۲ قانون تشکیل کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۴ - به‌منظور تسهیل هماهنگی در مبادله اطلاعات و تحقیقات و انجام پشتیبانی کارشناسی در موارد مزبور و نیز تأمین خدمات لازم، به‌عنوان دبیرخانه کمیته هماهنگی، تشکیلات مناسبی در وزارت کشور تشکیل می‌شود.

۵۲ - ضوابط زیست‌محیطی فعالیتهای معدنی

مصوبه شماره ۵۱۳۹ / ت ۲۹۳۷۹ هـ مورخ ۱۳۸۴/۲/۳ هیأت وزیران

ماده ۱ - اصطلاحات مندرج در این تصویب‌نامه دارای معانی ذیل می‌باشند.

۱ - فعالیتهای معدنی: به کلیه اقداماتی که در مراحل اکتشاف تجهیز، آماده‌سازی و بهره‌برداری از محدوده برداشت و کانه‌آرایی صورت می‌گیرد، اطلاق می‌گردد.

۲ - بازسازی و احیاء: به مجموعه‌ای از اقدامات اجرایی که سبب ترمیم آثار تخریبی محدوده معدن از جمله احیاء پوشش گیاهی بومی منطقه می‌گردد نامیده می‌شود.

۳ - کلیه تعاریف و طبقه‌بندی مواد معدنی به‌کار رفته در قانون معادن (موضوع به ترتیب مواد ۱ و ۳ قانون) عیناً در این ضوابط نیز معتبر می‌باشد.

۴ - تعاریف مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست همان است که در آیین‌نامه اجرایی موضوع تبصره بند (۳) ذیل ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست - مصوب ۱۳۵۳ - ارایه شده است.

۵ - سد باطله: مخازن بزرگ مصنوعی و یا طبیعی هستند که جهت انباشت و نگهداری مواد زاید حاصل از فعالیت‌های معدنی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

۶ - تعاریف اراضی جنگلی و مراتع مشجر همان است که در قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور - مصوب ۱۳۴۶ - و اصلاحات بعدی آن ارایه شده است. در صورت تغییر و تفسیر در مصادیق، نظر سازمان جنگل‌ها و مراتع ملاک عمل قرار خواهد گرفت.

۷ - مراکز حساس منظور در این ضوابط به مراکزی از قبیل سکونتگاههای انسانی، درمانی، آموزشی، نظامی، منابع آب شرب (سفره‌های زیرزمینی، رودخانه‌ها و سدها) بزرگراه و جاده ترانزیتی و جاده اصلی، پارک ملی، تالاب، دریاچه، اثر طبیعی ملی، زیستگاههای حیات وحش، مناطق و رودخانه‌های حفاظت‌شده اطلاق می‌گردد.

۸ - محدوده مصوب شهری آخرین محدوده طرح جامع یا هادی مصوب شهر و اصلاحات مصوب بعدی آنها می‌باشد. در مورد شهرهای فاقد طرح جامع و هادی تا زمان طرح جامع یا هادی، محدوده خدماتی شهر ملاک خواهد بود.

ماده ۲ - صدور، تجدید و تمدید پروانه‌های اکتشاف از معادن طبقه یک و دو واقع در پارک‌های ملی و آثار طبیعی ملی، تالابهای موضوع کنوانسیون رامسر (فوریه ۱۹۷۱) و آن دسته از پناهگاههای حیات وحش و مناطق حفاظت‌شده مذکور در بند الف موافقتنامه فی‌مابین وزارت صنایع و معادن و سازمان حفاظت محیط زیست (مورخ ۱۳۵۴/۷/۲۱) رودخانه‌های حفاظت‌شده، معادن روباز (سطحی) در محدوده عرصه‌های جنگلی و مراتع مشجر و نیز داخل محدوده‌های مصوب شهری ممنوع می‌باشد.

ماده ۳ - صدور پروانه اکتشاف و بهره‌برداری از مواد معدنی واقع در پناهگاههای حیات وحش و مناطق حفاظت‌شده جدید (بعد از موافقتنامه مودر اشاره در ماده (۲))

این ضوابط موکول به توافق بین سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت صنایع و معادن و رعایت مفاد قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست - مصوب ۱۳۵۳ - انجام ارزیابی زیست محیطی و در چارچوب الگوی ارزیابی زیست محیطی و این ضوابط می باشد.

ماده ۴ - وزارت صنایع و معادن مکلف است در موارد ذیل از سازمان حفاظت محیط زیست استعلام نماید و سازمان مذکور حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ وصول استعلام نظر خود را اعلام نماید. عدم اعلام نظر به منزله موافقت است :

الف) صدور کلیه پروانه های اکتشاف

ب) تمدید پروانه بهره برداری معادن داخل مناطق چهارگانه

ج) صدور پروانه بهره برداری برای معدنی که نیاز به اکتشاف ندارند.

تبصره ۱ - صدور پروانه اکتشاف برای مواد معدنی طبقه سه و چهار منوط به اخذ مجوز موردی از سازمان حفاظت محیط زیست می باشد و سازمان مذکور ظرف یک ماه از تاریخ وصول استعلام نظر خود را اعلام می نماید، عدم اعلام نظر به منزله موافقت است.

تبصره ۲ - دفاتر فنی استانداری ها مکلفند قبل از صدور پروانه بهره برداری از معادن شن و ماسه رودخانه ای و خاک رس، موضوع را به صورت کتبی از سازمان حفاظت محیط زیست استعلام نمایند، متقاضیان مربوط ضمن تکمیل پرسشنامه زیست محیطی همراه با مدارک مربوط به نقشه زمین شناسی بستر رودخانه و کناره های آن، راههای ارتباطی به معدن، پروفیل عرضی رودخانه و مشخص نمودن عمق معدن را جهت بررسی به سازمان حفاظت محیط زیست ارائه نمایند. سازمان مکلف است ظرف مدت حداکثر یک ماه نظر خود را به دفاتر فنی استانداری ها اعلام نماید. عدم اعلام نظر به منزله موافقت است. بهره برداری از معادن شن، ماسه و خاک رس در محدوده بستر و حریم رودخانه ها، انهار و مسیله ها و حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه ها پس از دریافت موافقت وزارت نیرو (سازمانهای تابعه) می باشد.

ماده ۵ - صدور پروانه بهره‌برداری و انجام فعالیت معدنی (کان کنی، کان‌آرایی و فرآوری) معادن ذیل منوط به تهیه و ارائه گزارش ارزیابی زیست‌محیطی براساس الگوی تعیین‌شده و تأیید گزارش یادشده توسط سازمان حفاظت محیط زیست با رعایت این ضوابط می‌باشد.

ردیف معادن فلزی حداقل ظرفیت استخراجی (تن در سال)

۱ سنگ مسیک میلیون

۲ سنگ آهن ششصد هزار

۳ سنگ طلا با هر ظرفیتی

۴ سرب و روی یکصد هزار

۵ سایر فلزات یکصد هزار

ردیف معدن غیر فلزی حداقل ظرفیت استخراجی (تن در سال)

۱ زغال سنگ هشتاد هزار

۲ نمک آبی سطح بیش از چهارصد هکتار

ماده ۶ - دارنده پروانه بهره‌برداری مکلف و متعهد به بازسازی و ترمیم محدوده اکتشاف یا بهره‌برداری در پایان عمر پروانه مربوط می‌باشند.

چنانچه محدوده عملیات معدنی در منابع ملی و طبیعی واقع شده باشد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است اعتبار لازم را از محل درآمد حاصل از اجرای ماده (۲۵) قانون معادن جهت بازسازی محیط در اختیار سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور قرار دهد.

تبصره - در مورد طرح‌های اکتشافی معادن بزرگ طبق توافق وزارت صنایع و معادن و سازمان حفاظت محیط زیست عمل خواهد شد.

ماده ۷ - بهره‌برداری موظف به رعایت این ضوابط و کلیه ضوابط و استانداردهای زیست‌محیطی کشور می‌باشد.

پیوست شماره (۱) :

مواردی که لازم است در بهره‌برداری از معادن و نیز تهیه گزارش ارزیابی زیست‌محیطی رعایت شود.

۱ - رعایت حداقل فواصل فعالیت استخراج و بهره‌برداری از مواد معدنی، نسبت به مراکز حساس بجز جاده‌ها بدون استفاده از ناریه ۵۰۰ متر و با استفاده از ناریه مطابق طرح آتشبازی (در هر صورت این فاصله نباید از ۸۰۰ متر کمتر باشد)

۲ - میله‌گذاری محدوده‌های بهره‌برداری از معادن توسط وزارت صنایع و معادن

۳ - ایجاد گریدور مناسب جهت گذار و مهاجرت حیات وحش (مطابق با اطلاعات فنی ارائه شده توسط سازمان حفاظت محیط زیست) در مناطق حفاظت شده و پناهگاههای حیات وحش (در صورت لزوم)

۴ - جمع‌آوری و خارج نمودن کلیه تأسیسات و تجهیزات معدنی ایجاد شده (به استثنای جاده‌های دسترسی، تأسیسات استحصال آب و آبرسانی در صورت نیاز منطقه برای استفاده مناسب از آن) در پایان عمر معدن و یا یکسال پس از پایان آخرین بهره‌برداری.

۵ - رعایت حداکثر سطح و سینه کار مجاز بهره‌برداری و تعداد مجاز سینه کار در هر دوره بهره‌برداری این موارد در طرح بهره‌برداری مشخص و ملحوظ می‌گردد. (باطله‌برداری و بهره‌برداری بجز آنچه که در طرح مصوب ارائه شده از سینه کار جدید منوط با اتمام ذخیره معدنی سینه کارهای قبلی می‌باشد. چنانچه استخراج از سینه کارهای قبلی با تشخیص وزارت صنایع و معادن به لحاظ امکان فنی و یا اقتصادی به صرفه نباشد، بهره‌بردار مجاز است نسبت به بهره‌برداری از سینه کار نوبت بعدی اقدام نماید.)

۶ - عدم تغییر مسیر رودخانه و آبراهه‌های طبیعی - مگر در موارد ضروری با کسب نظر دستگاههای ذیربط.

۷ - تعیین محل انباشت و نگهداری باطله‌های معدنی با رعایت جنبه‌های حفظ اراضی مرغوب کشاورزی و مرتعی، پیشگیری از فرسایش و تولید زهاب‌های آلوده

۸ - استفاده از جاده‌های موجود روستایی و یا شهری (بجز جاده‌هایی که از داخل بافتهای روستایی عبور می‌کند)

در صورت نیاز به احداث جاده‌های اختصاصی، رعایت انتخاب کوتاهترین مسیر ممکن و با کمترین تخریب چشم‌اندازها، اراضی جنگلی، مراتع مشجر و اراضی مرغوب کشاورزی الزامی می‌باشد.

۹ - هدایت جریان آبهای سطحی بالادست محدوده معدن به خارج از آن

۱۰ - انجام عملیات زهکشی در پیرامون و داخل محدوده برداشت معادن کانی فلزی (به‌منظور پیشگیری و کاهش تولید زهاب‌های ناشی از تماس آبهای زیرزمینی و یا سطحی با مواد معدنی، کنترل هرز آبهای سطحی و جلوگیری از آلودگی آبهای زیرزمینی)

۱۱ - احداث حوضچه و یا تأسیسات رسوب‌گیری حسب شرایط در محل‌های مناسب

۱۲ - حصارکشی و علامت‌گذاری پیرامون سدهای باطله.

۱۳ - احداث سپتیک تانک برای معادن دارای ۲۰ تا ۱۰۰ نفر نیروی انسانی و احداث سیستم‌های مناسب تصفیه فاضلاب برای بالای ۱۰۰ نفر در حد تأمین استانداردهای سازمان حفاظت محیط زیست.

۱۴ - اتخاذ تدابیر لازم در جهت حفظ چشم‌اندازهای طبیعی و هماهنگی عملیات معدنی با آن، نظیر احداث ابنیه مورد نیاز در مکان‌های دور از چشم‌اندازهای عمومی و حتی‌الامکان با استفاده از مصالح طبیعی

۱۵ - رعایت حداکثر عمق مجاز بهره‌برداری از معادن روباز با رعایت اصول پایداری شیبه‌ها

۱۶ - اتخاذ تدابیر لازم و مستمر جهت جلوگیری از انتشار گردوغبار ناشی از استخراج و تردد وسایط نقلیه و حمل‌ونقل مواد معدنی و عملیات خردایش

۱۷ - تخصیص و احداث فضای سبز مشجر به میزان حداقل ۱۰ درصد سطح بهره‌برداری معادن با گونه‌های بومی

۱۸ - استفاده از روش سیم الماسه یا روش چال موازی یا سیم بکسل در بهره‌برداری از معادن سنگ تزئینی (در اینگونه از معادن عملیات انفجار صرفاً در حد باطله‌برداری و آماده‌سازی سینه کار و موارد استثناء مطابق با طرح آتشبازی مجاز می‌باشد)

۱۹ - رعایت حداقل ۵۰۰ متر فاصله از حوضچه‌های بهره‌برداری نمک دریایی تا چشمه‌ها و قنات و محدوده آبهای زیرزمینی قابل استحصال

۲۰ - ارایه طرح اجمالی مرمت، احیاء و بازسازی محدوده معدن

۲۱ - طرح مذکور در گزارش ارزیابی زیست‌محیطی و یا طرح بهره‌برداری مشخص و ملحوظ می‌گردد.

۵۳ - مصوبه هیأت وزیران راجع به ضوابط نظارت فنی بر بهره‌برداری از معادن شن، ماسه و خاک رس

(شماره ۵۳۰۶۶/ت ۲۷۸۹۶ هـ مورخ ۱۳۸۲/۹/۲۳ با اصلاحات بعدی)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۸/۴ بنا به پیشنهاد شماره ۶۵۷۹۸/۴۰/۱۰۰ مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۲۸ وزارت نیرو به استناد تبصره ماده (۴۸) قانون توزیع عادلانه آب - مصوب ۱۳۶۱ - و تبصره ۶۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۳ کل کشور و ماده ۴ قانون معادن - مصوب ۱۳۷۷ - ضوابط نظارت فنی بر بهره‌برداری از معادن شن، ماسه و خاک رس را به شرح ذیل تصویب نمود :

۱ - صدور اجازه بهره‌برداری یا واگذاری بهره‌برداری از شن، ماسه و خاک رس معمولی بستر و حریم رودخانه‌ها بعد از شعاع پانصد متر از بالادست و یک کیلومتر از پایین دست پلها، انهار و

مسئله‌ها و حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه‌ها منوط به کسب موافقت قبلی وزارت نیرو می‌باشد.

۲ - وزارت نیرو موظف است هر پنج سال یکبار مطالعات شناسایی محدوده‌های مجاز جهت برداشت مصالح رودخانه‌ای را انجام و با رعایت ضوابط و محاسبات فنی که با هماهنگی با سازمان حفاظت محیط زیست تهیه خواهد شد، به تناسب نیازهای شن، ماسه و خاک رس هر استان و امکانات موجود، با درخواست‌های استانداری‌ها و فرمانداری‌ها موافقت نمایند.

۳ - استانداری‌ها و فرمانداری‌ها در هر استان پس از اخذ موافقت وزارت نیرو با رعایت ضوابط زیست‌محیطی نسبت به صدور اجازه بهره‌برداری یا واگذاری بهره‌برداری از شن، ماسه و خاک رس در محدوده‌های مذکور در بند (۲) اقدام و یک نسخه از مجوزهای صادرشده را برای شرکت‌های آب منطقه‌ای یا ادارات کل آب استان ارسال نمایند.

۴ - برداشت هرگونه شن، ماسه و خاک رس در محدوده‌های مذکور باید با تأیید ناظران واجد صلاحیت آنها توسط وزارت نیرو تأیید شده باشد، انجام گیرد.

۵ - ناظر موظف است ماهانه گزارش میزان برداشت و نقشه‌های تغییرات ایجادشده در بستر و حریم محدوده‌های مذکور را براساس دستورالعمل‌های وزارت نیرو، تهیه و برای شرکت‌های آب منطقه‌ای و یا ادارات کل آب استان و استانداری مربوط ارسال نماید.

۶ - حقوق و درآمد ناشی از برداشت شن، ماسه و خاک رس از محدوده‌های مذکور توسط استانداری‌ها و فرمانداری‌های مربوط وصول و به حساب درآمد عمومی کشور واریز می‌گردد.

۷ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است هزینه‌های مطالعات و انجام وظایف حاکمیتی فوق‌الذکر را در بودجه‌های سنواتی شرکت‌های تابع وزارت نیرو پیش‌بینی نماید.

۸ - کار گروهی متشکل از معاونان وزارت نیرو، وزارت کشور و سازمان حفاظت محیط زیست عملکرد سالانه میزان برداشت شن، ماسه و خاک رس در محدوده‌های مذکور و تغییرات حاصل‌شده در محدوده‌های مذکور را تدوین و منتشر می‌نماید.

۹ - استمرار مجوزهای بهره‌برداری از شن، ماسه و خاک رس واقع در بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار و مسیل‌ها منوط به حصول اطمینان وزارت نیرو درخصوص امکان عبور جریان‌ها و سیلاب‌های احتمالی از رودخانه‌ها، انهار و مسیل‌ها با حداقل خسارات قابل پیش‌بینی می‌باشد.

۵۴ - محول‌نمودن تصویب آیین‌نامه اجرایی قانون معادن و لایحه نظام مهندسی معدن و زمین‌شناسی به کمیسیون امور زیربنایی و صنعت و محیط زیست (مصوب ۱۳۷۷/۹/۱۵)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۷/۹/۱۵ به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود.

تصویب این آیین‌نامه اجرایی قانون معادن و اصلاحات بعدی آن و لایحه نظام مهندسی معدن و زمین‌شناسی به کمیسیون امور زیربنایی و صنعت و محیط زیست محول می‌شود.

ملاک تصویب این آیین‌نامه و لایحه موافقت اکثریت وزیران عضو کمیسیون یاد شده است و مصوبات مزبور در صورت تأیید رییس جمهور قابل صدور خواهند بود.

۵۵ - آیین‌نامه اجرایی تبصره ۶۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۳ کل کشور (مصوب ۱۳۶۳/۵/۲۶)

موضوع - بهره‌برداری از معادن شن و ماسه

ماده ۱ - دفاتر فنی استانداری‌ها مکلفند موقعیت حدود و مشخصات معادن شن و ماسه معمولی و خاک رس موجود و همچنین معادن جدید را تهیه و برای تعیین نحوه بهره‌برداری به هیأت رسیدگی موضوع ماده (۲) این آیین‌نامه ارجاع نمایند.

تبصره - ادارات کل معادن و فلزات استانها بنا به تقاضای دفاتر فنی استانداری‌ها جهت تعیین موقعیت، حدود و مشخصات معادن شن و ماسه معمولی همکاری لازم را معمول خواهند داشت و دفاتر فنی استانداری‌ها نیز آمار دقیق استخراج از معادن شن و ماسه را مرتباً و حداقل هر شش ماه یکبار به ادارات کل ذیربط گزارش خواهند نمود.

ماده ۲ - دفاتر فنی استانداری‌ها مسئول رسیدگی به امور بهره‌برداری معادن شن و ماسه معمولی و خاک رس معمولی می‌باشند و مکلفند سوابق و اطلاعات مربوط به معادن مذکور را نگهداری نمایند.

ماده ۳ - به‌منظور تعیین عاملین استخراج و بهره‌برداری از معادن شن و ماسه معمولی و خاک رس و تعیین شرایط بهره‌برداری و سایر اموری که در این آیین‌نامه تعیین می‌شود در هر استان هیأت رسیدگی مرکب از معاون عمرانی استانداری، رئیس دفتر فنی، مدیر کل معادن و فلزات، رئیس سازمان برنامه و بودجه استان، مدیرعامل سازمان آب منطقه‌ای یا رئیس دفتر امور آب استان برحسب مورد شهردار مرکز استان و رئیس دادگستری یا نماینده وی تشکیل خواهد شد.

تبصره ۱ - محل تشکیل جلسات هیأت مذکور دفتر فنی استانداری خواهد بود.

تبصره ۲ - جلسات هیأت با حضور حداقل پنج نفر از اعضاء رسمیت خواهد داشت و تصمیمات متخذه با رأی موافق حداقل چهار نفر از اعضاء هیأت معتبر خواهد بود.

تبصره ۳ - در مواردی که معدن مورد رسیدگی در محدوده منابع ملی شده و یا مناطق کشاورزی و آبخیزداری یا روستاها و یا بستر حریم رودخانه‌ها و انهار و مسیل‌ها و حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه‌ها مذکور در ماده (۴۸) قانون توزیع عادلانه آب و مناطق مذکور در بند الف ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست هر شهر واقع باشد به دعوت استاندار برحسب مورد فرماندار شهرستان و شهردار و مدیر یا رئیس اداره مربوط در جلسه هیأت رسیدگی شرکت و نظرات خود را اعلام خواهند نمود.

ماده ۴ - وظایف هیأت رسیدگی به قرار زیر است :

الف - تعیین مشخصات فنی بهره‌برداری

ب - تعیین بخش‌های بهره‌بردار (دولتی - شهرداری - تعاونی - خصوصی)

ج - تعیین مدت بهره‌برداری باتوجه به قانون معادن

د - تعیین میزان حداقل و حداکثر استخراج معدن باتوجه به ذخیره معدن

ه - تعیین قیمت فروش براساس قیمت پایه موضوع ماده ۲۶ قانون معادن

و - تعیین سایر شرایط لازم که رعایت آن در پیمان ضروری است.

ز - رسیدگی به اختلافات ناشی از بهره‌برداری و اعلام‌نظر

ماده ۵ - هیأت رسیدگی گزارش موضوع ماده (۱) و همچنین پیشنهاد دفتر فنی را باتوجه به اهمیت معدن از لحاظ بزرگی و کوچکی مورد رسیدگی قرار داده و عامل استخراج و بهره‌برداری را از بین بخش دولتی و شهرداری، تعاونی و بخش خصوصی مشخص و شرایط بهره‌برداری را تعیین خواهد نمود.

تبصره ۱ - در مورد معادن شن و ماسه و خاک رس معمولی واقع در محدوده قانونی شهرها و همچنین معادن نزدیک به شهرها حداکثر تا شعاع ۱۰ کیلومتر از محدوده قانونی شهرها با تشخیص هیأت رسیدگی، شهرداری هر محل از لحاظ بهره‌برداری معادن مذکور در اولویت خواهند بود.

تبصره ۲ - در صورتی که شورایعالی معادن هر یک از معادن شن و ماسه معمولی و خاک رس معمولی را بزرگ تشخیص دهد مراتب را با قید مشخصات معدن به اطلاع دفتر فنی استانداری خواهد رساند تا برابر مقررات مربوط مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

ماده ۶ - چنانچه هیأت رسیدگی عامل بهره‌برداری از معدن را از بخش دولتی یا شهرداری تعیین نماید دفتر فنی موظف است ظرف ۱۵ روز شرایط بهره‌برداری تعیین‌شده از طرف هیأت رسیدگی را به سازمان مربوط ابلاغ نموده و در صورت قبول شرایط از طرف سازمان مربوط، ظرف مدت ۳۰ روز پروانه بهره‌برداری را صادر نماید.

تبصره - چنانچه سازمانهای موضوع این ماده ظرف مدت یک ماه از تاریخ ابلاغ اعلام قبول نموده و به هر علتی از قبول شرایط بهره‌برداری خودداری نمایند اتخاذ تصمیم با هیأت رسیدگی خواهد بود.

ماده ۷ - چنانچه هیأت رسیدگی عامل بهره‌برداری از معدن را بخش تعاونی یا خصوصی تعیین نماید. باتوجه به شرایط تعیین شده از طرف هیأت فوق‌الذکر براساس آیین‌نامه معاملات دولتی بهره‌برداری از معدن انجام خواهد شد.

ماده ۸ - ملاک محاسبه درآمد دولت در مورد سازمانهای دولتی و شهرداریهای بهره‌برداری‌کننده از معدن براساس قیمت پایه تعیین شده خواهد بود و در مورد بخش تعاونی و خصوصی مبلغ مورد قرارداد ملاک محاسبه درآمد دولت می‌باشد که در هر حال قیمت واحد قرارداد نباید از قیمت پایه کمتر باشد.

ماده ۹ - انتقال پروانه‌های بهره‌برداری موضوع این آیین‌نامه توسط بهره‌بردار به سایر سازمانهای دولتی و شهرداریها با موافقت هیأت رسیدگی مجاز است پلکن انتقال پروانه‌ها به بخش تعاونی و خصوصی و همچنین انتقال قراردادهای بخش تعاونی و خصوصی به غیرمجاز نمی‌باشد.

ماده ۱۰ - کلیه عاملین بهره‌برداری از معادن اعم از بخش دولتی، شهرداری - تعاونی و یا بخش خصوصی مکلفند درآمد دولت را براساس شرایط تعیین شده در پروانه یا قرارداد به مأخذ میزان استخراج و قیمت پایه قرارداد حسب مورد به حساب موضوع ماده (۲۲) این آیین‌نامه واریز نمایند.

تبصره - سررسید پرداخت عواید دولت در مورد سازمانهای دولتی و شهرداریها هر سه ماه یکبار از تاریخ صدور پروانه خواهد بود مگر آنکه در پروانه به نحو دیگری قید شده باشد مواعد مذکور در مورد بخش تعاونی و خصوصی باید در قرارداد تعیین و براساس آن عمل شود.

ماده ۱۱ - بهره‌برداران معادن شن و ماسه معمولی و خاک رس معمولی موضوع این آیین‌نامه مکلفند میزان استخراج و حمل و فروش مواد مذکور را در دفتری که از طرف

دفتر فنی استانداری صفحه‌گذاری و ممهور شده باشد منظمآ ثبت و هر سه ماه یکبار گزارش عملکرد خود را که حاوی اطلاعات مذکور در فوق و همچنین قیمت تمام‌شده و قیمت فروش باشد تهیه و به دفتر فنی استانداری مربوط ارسال نمایند.

ماده ۱۲ - دفاتر فنی استانداری‌ها موظفند با هماهنگی ادارات کل معادن و فلزات استانها مرتباً از معادن بازدید و نحوه استخراج و میزان استخراج و وجوه واریز شده به حساب بانکی و نرخ فروش را کنترل نمایند.

ماده ۱۳ - قیمت پایه و یا قیمت واحد قرارداد و همچنین قیمت فروش باتوجه به عملکرد معدن در پایان هر سال باید توسط هیأت رسیدگی ارزیابی و در صورت لزوم مورد تجدیدنظر قرار گرفته تا مبنای محاسبه برای سال بعد باشد و این امر باید به‌عنوان شرایط قرارداد در کلیه پروانه‌های بهره‌برداری و قراردادهای موضوع این آیین‌نامه قید شود.

ماده ۱۴ - چنانچه عاملین استخراج و بهره‌برداری از معادن برخلاف مفاد پروانه بهره‌برداری و یا قرارداد عمل نمایند دفتر فنی استانداری مراتب را به هیأت رسیدگی گزارش و طبق تصمیم هیأت رسیدگی عمل خواهد نمود.

ماده ۱۵ - دفتر فنی استانداری، پس از کسب موافقت هیأت رسیدگی موظف است به وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و نهادهای قانونی و مؤسسات غیرانتفاعی و شهرداری‌ها یا پیمانکاران آنها برای تأمین مصالح ساختمانی مورد نیاز جهت اجرای طرح‌های عمرانی با تعیین محل برداشت و محل مصرف اجازه برداشت صادر نماید مدت اعتبار این قبیل اجازه‌ها حداکثر محدوده به پایان مدت پیمان برای پیمانکاران و یا مدت اجرای طرح‌های امانی برای دستگاههای اجرایی است. دارندگان این قبیل اجازه‌ها حق فروش مواد مورد اجازه را ندارند و در صورت فروش اجازه آنان لغو و طبق ماده ۲۴ قانون معادن با آنان رفتار خواهد شد.

تبصره ۱ - پیمانکاران موضوع این ماده مکلفند شن و ماسه و خاک رس معمولی برداشت‌شده را به میزان مصرف طبق صورت‌وضعیت گواهی‌شده از طرف دستگاه ناظر

و به قیمت پایه تعیین شده که در اجازه برداشت قید شده است محاسبه و به حساب موضوع ماده (۲۲) واریز نمایند.

تبصره ۲ - در مناطقی که منابع شن و ماسه محدود است هیأت رسیدگی در موقع تعیین شرایط بهره‌برداری متناسب با وضع منطقه و طرح‌های عمرانی درصدی از ذخایر هر معدن را برای امور عمرانی منظور و جزء شرایط بهره‌برداری قرار داده و چنانچه نیاز به استفاده از این ذخیره حاصل شد و از نظر وضع معدن استخراج آن ذخیره به‌طور جداگانه توسط پیمانکاران موضوع ماده فوق امکان داشته باشد آن قسمت از معدن در اختیار آنها قرار داده خواهد شد در غیر اینصورت بهره‌بردار که پروانه به نام او صادر شده مکلف است درصد مربوطه را منحصرأً به قیمت تمام‌شده در اختیار مجریان طرح‌های عمرانی قرار دهند. در صورت بروز اختلاف بین این دارندگان طبق تصمیم هیأت رسیدگی عمل خواهد شد.

ماده ۱۶ - صدور پروانه بهره‌برداری و یا عقد قرارداد استخراج و فروش و اجازه برداشت شن و ماسه و خاک رس معمولی و نیز انباشت مواد باطله و دفع مواد زائد در محل‌های زیر منوط به کسب موافقت سازمان‌های مسئول است.

الف - در حریم قانونی راهها و راه‌آهن

ب - در داخل شهرها و روستاها و حریم قانونی آنها

ج - در حریم قانونی لوله‌های نفت و گاز و سدها و شبکه توزیع آب و برق و قنوات و داخل جنگل‌ها.

د - در بستر و حریم رودخانه‌ها و مسیل‌ها و انهار و شبکه آبیاری و زهکشی و همچنین مناطق آبخیزداری و حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه‌ها.

ه - در حریم قانونی اماکن مقدسه و ابنیه تاریخی و سایر حریم‌های قانونی

تبصره - در صورتی که منابع مزبور در محدوده املاک متعلق به اشخاص حقیقی واقع باشد جلب موافقت قبلی و رضایت صاحب ملک ضروری است.

ماده ۱۷ - در صورتی بروز اختلاف در استخراج بین دفتر فنی استانداری و عامل بهره‌برداری مراتب به هیأت رسیدگی گزارش تا طبق نظر هیأت مزبور عمل شود.

ماده ۱۸ - در مواردی که از لحاظ حدود معدن بین بهره‌برداران معادن شن و ماسه و خاک رس معمولی و یا از لحاظ نوع ماده معدنی و حدود آن بین بهره‌برداران مذکور و بهره‌برداران سایر معادن اختلافی حاصل شود دفتر فنی موظف است موضوع را به هیأت رسیدگی گزارش نماید و نظر هیأت رسیدگی در مورد اختلاف بین بهره‌برداران شن و ماسه و خاک‌رس معمولی قطعی و لازم‌الاجرا است و در مورد اختلاف بین بهره‌برداران سایر معادن و بهره‌برداران شن و ماسه در صورت عدم حصول توافق مراتب جهت اتخاذ تصمیم نهایی به شورای عالی معادن ارجاع خواهد شد نظر شورای عالی معادن قطعی و لازم‌الاجرا است.

ماده ۱۹ - کلیه قراردادهای بهره‌برداری که قبل از تصویب این آیین‌نامه منعقد گردیده توسط هیأت رسیدگی با مفاد این آیین‌نامه تطبیق داده خواهد شد و دستگاههای دولتی و شهرداری‌ها که در حال حاضر خارج از محدوده قانونی شهرها دارای پروانه بهره‌برداری می‌باشند در موقع تطبیق پروانه بهره‌برداری با مفاد این آیین‌نامه و یا تجدید پروانه بهره‌برداری در آینده در بهره‌برداری از همان معدن در شرایط مساوی در اولویت خواهند بود.

ماده ۲۰ - کلیه بهره‌برداران موضوع این آیین‌نامه اعم از بخش دولتی و شهرداری یا تعاونی یا بخش خصوصی مکلفند شن و ماسه و خاک رس معمولی مستخرجه در سر معدن را به استثنای قسمت اخیر تبصره (۲) ماده (۱۵) این آیین‌نامه صرفاً به قیمت فروش تعیین‌شده از طرف هیأت رسیدگی به فروش برسانند.

ماده ۲۱ - دفاتر فنی استانداری‌ها مکلفند کلیه معادن شن و ماسه معمولی و خاک رس را شماره‌گذاری نموده و یک نسخه حاوی شماره معدن و محل وقوع معدن و عامل را حداکثر ظرف مدت ۲۰ روز پس از انعقاد قرارداد یا صدور پروانه به وزارت کشور و سازمان برنامه و بودجه ارسال نمایند.

تبصره ۱ - شماره‌گذاری‌ها در هر استان از شماره یک شروع می‌گردد.

تبصره ۲ - در صورت وقوع معدن در خارج از محدوده قانونی شهر و یا روستا نزدیک‌ترین شهر و یا نزدیک‌ترین روستا مورد نظر می‌باشد.

ماده ۲۲ - کلیه وجوه حاصل از اجرای بند الف تبصره ۶۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۳ موضوع مواد (۸) و (۱۰) این آیین‌نامه باید به حساب‌هایی که توسط خزانه در بانک ملی محل حسب مورد برای فرمانداری‌ها و بخشدارهای‌ها بنا به تقاضای استانداری مربوط افتتاح می‌گردد واریز شود.

حسابهای مذکور غیرقابل برداشت خواهد بود و موجودی آنها در پانزدهم و پایان هر ماه به حساب تمرکز وجوه خزانه که به همین منظور در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران افتتاح می‌شود واریز خواهد شد.

تبصره ۱ - صورت‌های مالی در پایان مقاطع زمانی فوق پس از کنترل توسط بخشدار و شهرداری هر محل به فرمانداری مربوط ارسال می‌گردد و فرمانداری‌ها جمع صورت‌های مالی واصله از بخشها و شهرداری‌ها طی لیستی ماهانه به دفتر فنی استانداری مربوط به منظور کنترل یا مدارک و مستندات واگذاری ارسال خواهد نمود.

تبصره ۲ - دفتر فنی صورت تفکیکی وصول از معادن را با ذکر شماره معدن و محل وقوع (از لحاظ تعیین حوزه بخش و شهر) هر سه ماه یکبار به سازمان برنامه و بودجه استان و وزارت کشور ارسال خواهد کرد.

ماده ۲۳ - هیأت رسیدگی مکلف است با همکاری بانک ملی مرکز استان طرح فیش سه نسخه‌ای مخصوص درآمد را که حاوی شماره مسلسل جای خالی برای ذکر شماره معدن، محل وقوع معدن و نام عامل بهره‌بردار باشد پیش‌بینی نماید.

تبصره - یک نسخه از فیش‌ها نزد بانک ملی دریافت‌کننده وجه می‌ماند و دو نسخه دیگر که مهمور به مهر و تاریخ بانک باشد به عامل تحویل می‌شود که با تسلیم نسخه مذکور به بخشدار یا شهرداری برگ رسید دریافت کند، برگ‌های رسید مذکور در تسویه حساب با دفتر فنی ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۲۴ - کلیه عاملین استخراج و بهره‌بردار مکلفند در کلیه فیش‌های پرداختی شماره معدن محل وقوع معدن و نام خود را قید نمایند.

ماده ۲۵ - خزانه مکلف است ترتیبی اتخاذ نماید که در پایان هر ماه وصولی ماهانه حساب تمرکز وجوه نزد خزانه توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور نیز اعلام گردد.

ماده ۲۶ - وزارت کشور براساس صورت تفکیکی وصولی دریافتی از دفاتر فنی موضوع ماده ۲۲ و همچنین اعتبار وصولی تمرکز وجوه در پایان هر ماه سهم اعتباری هر یک از استانها را از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۵۹ قانون بودجه کل کشور تعیین و به وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان برنامه و بودجه و استانداری‌ها اعلام خواهد نمود.

ماده ۲۷ - اعتبار هر یک از استانها از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۵۹ قانون برنامه و بودجه سال ۱۳۶۳ براساس دستور وزیر کشور یا مقام مجاز از طرف ایشان و درخواست ذیحساب وزارت مذکور از طریق خزانه به استانداری‌ها و ادارات امور اقتصادی و دارایی مراکز استانها ابلاغ خواهد شد. تا با رعایت مقررات عمومی دولت و براساس موافقت‌نامه‌های متبادله با سازمان برنامه و بودجه استان به مصرف برسد.

ماده ۲۸ - استانداری‌ها مکلفند باتوجه به وصولی‌های معادن سهم اعتباری هر یک از فرمانداری‌ها، بخشداری‌ها و شهرداری‌های تابعه را به نسبت اعتبار تعیین‌شده استان مشخص و براساس پروژه‌های پیشنهادی دستگاههای اجرایی موضوع ماده ۲۸ موافقت‌نامه‌های مربوط را با سازمان برنامه و بودجه استان مبادله نمایند.

تبصره - استانداری‌ها می‌توانند برای اجرای پروژه‌ها برحسب مورد به فرمانداری‌ها - بخشداری‌ها و شهرداری‌ها تفویض اختیار نمایند.

ماده ۲۹ - کلیه دستگاههای اجرایی ذینفع مکلفند فهرست پروژه‌های پیشنهادی خود را با تعیین اولویت‌ها جهت بررسی و تنظیم موافقت‌نامه به دفتر فنی استانداری و اطلاع سازمان برنامه و بودجه استان ارسال نمایند.

تبصره - در اجرای مفاد این ماده تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام اولویت خواهد داشت.
 ماده ۳۰ - استانداری‌ها مجاز نیستند هیچ نوع تعهد مالی و پرسنلی از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۵۹ قانون بودجه سال ۱۳۶۳ برای سال‌های بعد ایجاد نمایند.
 نشده باشد.

ماده ۲۴ - متقاضی مکلف است قبل از صدور پروانه بهره‌برداری نسبت به ارایه تضمین حقوق دولتی و (۳) درصد منابع طبیعی موضوع ماده (۲۵) قانون معادن (معادل (۶) ماه حقوق دولتی) اقدام و مسئول فنی عملیات در معدن را معرفی نماید.
 تبصره: تضمین موضوع این ماده هر (۳) سال یکبار متناسب با حقوق دولتی مصوب تعدیل خواهد شد و در پایان دوره بهره‌برداری چنانچه بهره‌بردار به تعهدات خود عمل نموده باشند مسترد می‌گردد.

ماده ۴۱ - مواردی که عدم رعایت آنها موجب رد صلاحیت و یا اخذ خسارت خواهد شد به شرح زیر می‌باشد :

۱ - عدم رعایت مقررات این آیین‌نامه و دستورالعمل‌های نظارتی که موجب تضییع و تخریب ذخایر معدن گردد.

۲ - عدم رعایت مقررات آیین‌نامه ایمنی و حفاظت در معادن که موجب سلب سلامتی و یا بهداشت کارکنان گردد.

۳ - عدم بهره‌برداری و استخراج سالانه به مقدار تعیین‌شده در طرح مصوب با رعایت مفاد این آیین‌نامه.

۴ - عدم پرداخت حقوق دولت.

۵ - عدم انجام سایر تعهدات ذکرشده در متن پروانه عملیات و شناسنامه منضم به آن.

ماده ۶۳ - انجام مراحل اکتشاف و بهره‌برداری مستلزم رعایت و ضوابط زیست‌محیطی است.

۵۶ - از آیین‌نامه اجرایی قانون ضرورت اخذ مجوز برای ساخت، خرید و فروش، نگهداری، تبلیغ و استفاده از دستگاه فلزیاب
(مصوب ۱۳۸۲/۲/۱۶)

ماده ۱۱ - هرگونه استفاده از دستگاههای فلزیاب در مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست، منوط به اخذ اجازه جدید از سازمان یادشده می‌باشد.

۵۷ - آیین‌نامه اجرایی کنترل و نظارت بهداشتی بر سموم و مواد شیمیایی
(مصوب ۱۳۷۸/۶/۱۶)

ماده ۱ - در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند :
الف: مواد شیمیایی - ترکیباتی هستند با منشأ معدنی یا آلی که حداقل دارای یک عنصر شیمیایی بوده و به اشکال مختلف اعم از گاز، بخار، منابع و جامد دیده شوند و باتوجه به راه ورود به بدن و طول تماس، سلامت انسان و بهداشت محیط را به مخاطره اندازند.

ب: سم: ماده است که دارای منشأ بیولوژیک یا شیمیایی (معدنی یا آلی) بوده و از راههای مختلف در مقادیر معین و معمولاً جزیی باعث اختلال و یا فعل و انفعالات حیاتی به‌طور موقت یا دائم می‌گردد.

ماده ۲ - به‌منظور اعمال هماهنگی در امور مربوط به کنترل بهداشتی و نظارت بر سموم و مواد شیمیایی کمیته هماهنگی، کنترل و نظارت بر سموم و مواد شیمیایی که از این پس به اختصار «کمیته» نامیده می‌شود، در محل معاونت امور بهداشتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با ترکیب زیر تشکیل می‌شود :

الف - رئیس سازمان دامپزشکی یا نماینده تام‌الاختیار وی.

ب - رئیس سازمان حفظ نباتات یا نماینده تام‌الاختیار وی.

پ - معاون ذیربط سازمان حفاظت محیط زیست یا نماینده تام‌الاختیار وی.

ت - معاون ذیربط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به‌عنوان رئیس کمیته

- ج - معاون ذیربط سازمان برنامه و بودجه یا نماینده تام‌الاختیار وی.
- تبصره ۱ - دستورالعمل‌های کمیته پس از امضای وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ابلاغ می‌شود.
- تبصره ۲ - دستورالعمل چگونگی تشکیل کمیته به تصویب کمیته می‌رسد.
- تبصره ۳ - انجام امور دفتری و دبیرخانه‌ای کمیته برعهده معاونت امور بهداشتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد بود.
- تبصره ۴ - دبیر کمیته معاون امور بهداشتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد بود که بدون حق رأی در جلسه شرکت می‌کند.
- ماده ۳ - عرضه، فروش، توزیع، بسته‌بندی و نگهداری هر نوع سم در مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی ممنوع است و در مورد سموم و حشره‌کش‌های خانگی در بسته‌بندی‌های کوچک و آماده، مطابق ضوابط ارگان‌های ذیربط قانونی عمل خواهد شد.
- تبصره - کلیه فروشندگان و توزیع‌کنندگان سموم و مواد شیمیایی باید دوره‌های آموزشی بهداشت که از طرف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام می‌شود طی نمایند و گواهی مربوط را دریافت کنند.
- ماده ۴ - حمل و نقل مواد شیمیایی و سموم اعلام‌شده توسط کمیته، براساس شرایطی خواهد بود که به تصویب کمیته مزبور خواهد رسید.
- ماده ۵ - سازندگان و فرموله‌کنندگان و فروشندگان و مصرف‌کنندگان مواد شیمیایی و سموم و شرکت‌های خدماتی دفع آفات نباتی، دامی و خانگی، فومیگاسیون و ضدعفونی مکلفند به‌منظور حفظ و تأمین سلامت انسان و محیط زیست، کلیه دستورالعمل‌ها، استانداردها و موازین بهداشتی و زیست‌محیطی موجود در کشور را رعایت نمایند.
- ماده ۶ - شرکت‌های دولتی و خصوصی سازنده، فروشنده، فرموله‌کننده مواد شیمیایی و سموم و نیز شرکت‌های خدماتی دفع آفات نباتی، دامی، فرگاسیون و ضدعفونی موظفند یک نفر مسئول فنی واجد شرایط را به سازمان‌های ذیربط قانونی

برای اخذ پروانه صلاحیت فنی معرفی نمایند و رونوشت پروانه‌های صلاحیت صادرشده باید برای کمیته ارسال گردد.

تبصره ۱ - مشخصات مسئول فنی توسط مراجع ذیربط صلاح قانونی تعیین و ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۲ - شرکت‌های خدماتی مبارزه با حشرات و جانوران موذی اماکن عمومی و خانگی باید از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مجوز دریافت نمایند.

ماده ۷ - متقاضیان ثبت، واردات، صادرات، ساخت، بسته‌بندی و فرمولاسیون مواد شیمیایی و سموم موظفند کلیه مدارک و نمونه‌های مربوط را جهت بررسی و انجام آزمایش‌های لازم به مراجع ذیصلاح قانونی ارائه نمایند. صدور مجوز باید توسط مراجع مذکور براساس آیین‌نامه‌ها و ضوابط بهداشتی صادرشده از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی انجام پذیرد.

رونوشت مجوزهای صادرشده باید به معاونت امور بهداشتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ارسال گردد.

ماده ۸ - کلیه مراکز تهیه، تولید، نگهداری، فروش، بسته‌بندی و فرمولاسیون موادشیمیایی و سموم باید مجهز به سیستم‌های پیشگیری و مقابله با حوادث شیمیایی باشند.

ماده ۹ - کلیه کارخانجات، کارگاه‌ها و مراکز درمانی و صنفی و کلیه اشخاصی که به امر خرید یا استفاده از سموم و مواد شیمیایی اشتغال دارند، موظفند ظروف خالی‌شده آنها را به نحو مناسب و با رعایت ضوابط زیست‌محیطی منهدم یا دفع نمایند.

تبصره ۱ - تولیدکنندگان سموم و مواد شیمیایی موظفند هشدارهای لازم را در مورد خطرات استفاده مجدد از ظروف و مواد شیمیایی برروی برچسب آنها قید نمایند.

تبصره ۲ - کلیه فروشندگان و عرضه‌کنندگان سموم و مواد شیمیایی مکلفند از فروش آن دسته از سموم و مواد شیمیایی که فاقد هشدارهای لازم برروی برچسب

آنها باشند خودداری نمایند. مراجع ذیربط موظف به نظارت بر اجرای این تبصره می‌باشند.

ماده ۱۰ - سازندگان، فرموله‌کنندگان، بسته‌بندی‌کنندگان و حمل‌کنندگان سموم و مواد شیمیایی و شرکت‌های دفع آفات نباتی و خانگی مکلفند کارگاه، انبار و کارگران خود را از هر حیث به وسایل و تجهیزات بهداشتی و حفاظتی مطابق با دستورالعمل‌های مراجع ذیصلاح مجهز کنند.

تبصره - معاینات دوره‌ای محلها و افراد فوق‌الذکر حداقل هر شش ماه یکبار الزامی است، انجام معاینات دوره‌ای به عهده کارفرما می‌باشد

۵۸ - آیین‌نامه اجرایی حمل و نقل جاده‌ای مواد خطرناک

(مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۲۷ با اصلاحات بعدی)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۲/۲۲ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۶۸۸/۱۱ مورخ ۱۳۷۸/۷/۲۶ وزارت راه و ترابری و به استناد ماده (۱۴) اصلاحی قانون رسیدگی به تخلفات و اخذ جرایم رانندگی - مصوب ۱۳۷۶ - آیین‌نامه اجرایی حمل و نقل جاده‌ای مواد خطرناک را به شرح زیر تصویب نمود :

فصل اول - کلیات و تعاریف

ماده ۱ - اصطلاحات به‌کار رفته در این آیین‌نامه به شرح زیر تعریف می‌شوند :

الف - متصدی حمل‌ونقل: منظور از متصدی حمل‌ونقل در این آیین‌نامه، کلیه شرکتها و مؤسسات حمل و نقل، سازمانها، کارخانجات و - اعم از دولتی و غیردولتی می‌باشند که به حمل‌ونقل محمولات خطرناک (تولیدات یا مواد اولیه) مبادرت می‌ورزند.

ب - مواد خطرناک موادی که نسبت به بهداشت یا سلامتی انسان، حیوان و محیط زیست ذاتاً خطرزا بوده و مشمول یکی از طبقه‌بندی‌های نه‌گانه زیر می‌باشند :

۱ - طبقه یک: این طبقه به سه دسته تقسیم‌بندی می‌شود :

۱-۱ - مواد و محصولات منفجره

- ۱-۲- محصولات و کالاهایی که با مواد منفجره انباشته گردیده‌اند.
 - ۱-۳- محصولات و کالاهایی که ایجاد آتش‌سوزی و احتراق می‌نمایند.
 - ۲ - طبقه دو: این طبقه مشتمل است بر گازهای تحت فشار مایع نشده و گازهای نامحلول تحت فشار
 - ۳ - طبقه سه این طبقه مشتمل است بر مایعات قابل اشتعال.
 - ۴ - طبقه چهار: این طبقه به سه دسته تقسیم‌بندی می‌شود :
 - ۱-۴- جامدات قابل اشتعال
 - ۲-۴- موادی که دارای قابلیت آتش‌سوزی و آتش‌افروزی خودبه‌خود می‌باشند.
 - ۳-۴- موادی که بر اثر تماس با آب یا مجاور با رطوبت، گازهای قابل اشتعال تولید می‌کنند.
 - ۵ - طبقه پنج: این طبقه به دو دسته تقسیم‌بندی می‌شود :
 - ۱-۵- موادی که باعث ایجاد زنگ‌زدگی می‌شوند.
 - ۲-۵- پراکسیدهای آلی.
 - ۶ - طبقه شش: این طبقه به دو دسته تقسیم‌بندی می‌شود :
 - ۱-۶- محصولات سمی
 - ۲-۶- مواد و محصولات متعفن که باعث ایجاد و نشر بیماری‌های عفونی می‌گردند.
 - ۷ - طبقه هفت: مواد رادیواکتیو
 - ۸ - طبقه هشت: مواد خورنده و اسیدها
 - ۹ - طبقه نه: مواد و محصولات خطرناک متفرقه
- فهرست و اقسام مواد خطرناک که تحت هر یک از طبقات نه‌گانه فوق قرار می‌گیرند در ضمیمه «ز» این آیین‌نامه آمده است. همچنین در میان مواد خطرناک موضوع طبقات ۲ و ۴، موادی وجود دارند که از حیث اهمیت خطر و نحوه حمل، علاوه بر مقررات کلی دارای شرایط خاصی هستند که شرح هر یک از طبقات مذکور به ترتیب در ضمیمه «ح» و «ط» این آیین‌نامه آمده است.

ماده ۲ - انجام هرگونه عملیات حمل و نقل جاده‌ای مواد خطرناک از نقطه‌ای به نقطه دیگر در داخل کشور مستلزم رعایت مقررات و ضوابط مندرج در این آیین‌نامه می‌باشد :

تبصره - برنامه زمان‌بندی و مراحل اجرای مفاد آیین‌نامه به شرح زیر است :

۱ - کلیه شرایط و ضوابط مربوط به فصول اول و دوم این آیین‌نامه درخصوص کلیات و مقررات مربوط به عملیات بارگیری، حمل و نقل و باراندازی مواد خطرناک پس از تصویب آیین‌نامه لازم‌الاجرا می‌باشد.

۲ - کلیه شرایط و ضوابط فصل سوم آیین‌نامه درخصوص مقررات مربوط به وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک حداکثر تا ۱۰ سال پس از تاریخ تصویب آیین‌نامه لازم‌الاجرا می‌باشد. با وجود این مهلت رعایت مقررات مربوط به فصل سوم برای وسایل نقلیه حامل مواد سوختی در کشور ۲ سال پس از تصویب آیین‌نامه است.

۳ - کلیه شرایط و ضوابط فصل چهارم این آیین‌نامه درخصوص مقررات مربوط به راننده و کمک‌راننده وسایل نقلیه حداکثر تا شش ماه پس از تاریخ تصویب آیین‌نامه لازم‌الاجرا می‌باشد و کلیه متصدیان حمل و نقل موظفند ظرف مدت یادشده اقدامات لازم را برای اجرای آن به عمل آورند.

ماده ۳ - راننده وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک باید همواره، حین عملیات حمل و نقل کالای خطرناک اسناد مربوط به خصوصیات و نحوه حمل اینگونه کالاها را وفق ضمیمه «ب» این آیین‌نامه در اختیار داشته باشد تا هنگام درخواست مقامات ذیصلاح ارایه نماید.

تبصره - در موارد حمل و نقل فرآورده‌های نفتی، فرم طراحی شده توسط شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی مشروط به درج موارد و اطلاعات مربوط، به‌عنوان ضمیمه «ب» موضوع این ماده تلقی شده و ارائه فرم یادشده به ضمیمه بارنامه مربوط توسط راننده وسیله نقلیه حامل فرآورده‌های نفتی کفایت می‌کند.

ماده ۴ - وسایل حمل و نقل حامل مواد و محصولات خطرناک باید در حین عملیات حمل و نقل کلیه نشانه‌ها و علائم مندرج در ضمیمه «الف» این آیین‌نامه را دارا باشند.

تبصره - به شرکت‌های حمل و نقل مهلت داده می‌شود تا نسبت به فراهم نمودن زمینه اجرای مفاد این ماده درخصوص حمل و نقل فرآورده‌های نفتی تا پایان سال ۱۳۸۲ اقدام نمایند.

ماده ۵ - فرستنده کالا و محصول خطرناک مکلف است پیش از تنظیم قرارداد حمل و نقل کالا، طی اظهارنامه‌ای مطابق فرم پیوست شماره یک از ضمیمه «ب» متصدی حمل و نقل را از خطرناک بودن محموله و همچنین نوع خطر و اقدامات احتیاطی که باید در حین حمل و نقل کالای موصوف به عمل آید، مطلع نماید.

تبصره - چنانچه متصدی حمل و نقل از وجود کالای خطرناک آگاه نشده باشد، پس از وقوف به موضوع باید با هماهنگی سازمان حفاظت محیط زیست یا واحدهای تابعه آن و کسب اجازه مدعی‌العموم حوزه قضایی محل توقف نسبت به تخلیه محموله اقدام نموده یا به محل بارگیری عودت نماید. در این شرایط صاحب کالا مطابق قوانین و مقررات موجود مسئول جبران کلیه خسارت‌ها و هزینه‌هایی است که از تحویل چنین کالایی به متصدی حمل و نقل، شخص ثالث یا دولت وارد گردیده است.

ماده ۶ - در صورت عدم رعایت ضوابط و دستورالعمل‌های مندرج در این آیین‌نامه با تخلفات به شرح زیر برخورد خواهد شد :

الف - مؤسسات و شرکت‌های حمل و نقل جاده‌ای براساس ماده ۱۳ مقررات و آیین‌نامه حمل و نقل بار و مسافر و مدت لغو پروانه فعالیت و تعطیلی شرکت‌ها و مؤسسات حمل و نقل جاده‌ای موضوع ماده ۱۴ اصلاحیه قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرایم رانندگی.

ب - رانندگان وسایل نقلیه براساس جداول جرایم رانندگی موضوع ماده ۲ قانون نحوه رسیدگی بر تخلفات و اخذ جرایم رانندگی.

فصل دوم - مقررات مربوط به عملیات بارگیری، حمل و نقل و باراندازی مواد و محمولات خطرناک

ماده ۷ - چنانچه متصدی حمل و نقل قصد حمل مواد خطرناک را دارد که در طبقه بندی مواد خطرناک تحت طبقات ۹،۸،۶،۱ شناسایی گردیده اند مکلف است جهت هماهنگی و تعیین مسیر مجاز تردد از مبدأ به مقصد و با اولویت جاده های خارج از شهرها به سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور یا سازمان های تابعه مراجعه و ضمن ارایه درخواست کتبی به همراه اظهارنامه صاحب کالا، مجوز و مسیر عبور مواد خطرناک را دریافت نماید.

تبصره - سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور می تواند مجوز عبور و مسیر حمل و نقل بعضی از مواد خطرناک را به صورت مدت دار ارایه نماید.

ماده ۸ - وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک صرف نظر از وزن و حجم محموله فقط در ساعات روز مجاز به تردد در جاده های کشور خواهد بود و باید قبل از پایان روز در پارکینگ مناسب توقف و تا آغاز روز بعد از حرکت خودداری کند. در صورت لزوم سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور نقشه مسیری را که وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک برای رسیدن به مقصد باید طی کند و توقف های غیراضطراری بین راه در آن پیش بینی شده است را در اختیار متصدیان حمل و نقل قرار خواهد داد و راننده مکلف است وسیله نقلیه را در مسیر تعیین شده هدایت کند. در نقشه مورد بحث سعی خواهد شد که وسیله نقلیه حتی المقدور از نقاط کم جمعیت و احیاناً جاده ای کمربندی شهرها عبور داده شود و توقف های بین راه دور از وسایل نقلیه دیگر و محل های امن و خلوت انجام گیرد.

تبصره - دارندگان وسایل نقلیه حامل فرآورده های نفتی موظفند حداکثر تا پایان شهریورماه سال ۱۳۸۴ نسبت به نصب تجهیزات مربوط به کنترل لحظه ای سرعت مجاز، ساعت مجاز رانندگی و امثال آن اقدام نمایند. پس از آن تاریخ وسایل نقلیه

حامل فرآورده‌های نفتی تنها در صورت نصب تجهیزات یادشده مجاز به تردد در شب می‌باشند.

ماده ۹ - پارک و توقف وسایل نقلیه حامل مواد و محصولات خطرناک در طول جاده‌ها فقط تحت شرایط زیر امکان‌پذیر است.

الف - نصب گوه به تعداد حداقل ۲ عدد و متناسب با تعداد چرخ‌های وسایل نقلیه حامل مواد و محصولات خطرناک در حین توقف الزامی است.

ب - موتور وسیله حامل مواد و محصولات خطرناک باید در حین توقف خاموش باشد.

ج - وسایل نقلیه حامل مواد و محصولات خطرناک نباید به هیچ عنوان نشت یا سرریز داشته باشند.

چ - وسایل نقلیه حامل مواد و محصولات خطرناک باید در نقاط با شیب کم توقف کنند و از پارک و توقف وسیله نقلیه در سربالایی یا سرازیری‌هایی که توسط وزارت راه و ترابری با علائم مشخص شده‌اند، خودداری نماید.

ح - در مواقعی که راننده وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک اضطراراً مجبور به توقف شود باید وسیله نقلیه را حتی‌المقدور منتهی‌الیه سمت راست جاده در محوطه باز دور از پلها و تونل‌ها و تأسیسات رفاهی بین راه متوقف نماید.

خ - در توقف‌های بین راه و توقف‌های اضطراری باید راننده یا کمک‌راننده در وسایل نقلیه یا اطراف آن باقی مانده و از آن مراقبت نماید. علاوه بر این ضرورت در مواضع ۱۰ متری ابتدا و انتهای وسیله نقلیه متوقف شده چراغ‌های ۲۴ ولتی یا ۱۲ ولتی زردرنگ الکتریکی نصب شود که تأمین نیروی آنها مستقل از وسیله نقلیه صورت می‌گیرد.

ماده ۱۰ - رانندگان وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک در هنگام سوخت‌گیری باید موارد زیر را رعایت کنند :

الف - سوخت‌گیری حتی‌الامکان در پمپ‌های دور از شهرها و مراکز جمعیتی صورت گیرد.

ب - وسیله نقلیه دیگری در جلو یا عقب وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک مشغول سوخت‌گیری یا در انتظار نوبت نباشند.

ج - موتور وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک باید در حین سوخت‌گیری خاموش باشد.

د - راننده یا کمک‌راننده وسیله نقلیه نباید از آن دور شوند.

ماده ۱۱ - وسایل نقلیه حامل محصولات خطرناک نباید تحت هیچ شرایطی وسیله‌نقلیه دیگری را یدک‌کشی نموده یا توسط وسیله نقلیه دیگری یدک‌کشی شود.

ماده ۱۲ - حمل مسافر و سرنشین به استثنای راننده و کمک‌راننده یا عوامل دیگری که با تشخیص متصدی حمل‌ونقل باید همراه محموله و وسیله نقلیه در عملیات حمل‌ونقل کالای خطرناک باشد، ممنوع است.

ماده ۱۳ - استعمال دخانیات یا استفاده از هرگونه وسیله روشنایی یا آتش‌زا در داخل وسیله نقلیه یا در فاصله ۵۰ متری آن در حین انجام عملیات حمل‌ونقل مواد خطرناک ممنوع است.

ماده ۱۴ - چنانچه به هر دلیل در حین عملیات باراندازی یا بارگیری به ناچار باید در محوطه‌ای تعداد وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک متوقف شوند یا در توقفگاه مناسبی تعدادی از اینگونه وسایلنقلیه متوقف شده‌اند باید شعاع ۲۰ متری را برای فاصله یکدیگر حفظ کنند.

ماده ۱۵ - در صورتی که پمپ تخلیه کالای خطرناک از نیروی موتور وسیله نقلیه انرژی خود را کسب نمی‌نماید باید در حین تخلیه، موتور وسیله نقلیه خاموش باشد.

تبصره ۱ - چنانچه وسیله نقلیه، حامل محموله خطرناکی از طبقات ۶، ۷، ۸، ۹ باشد و محل تخلیه و باراندازی در مکانی مسقف واقع شده باشد، باید وسیله نقلیه مجهز به

موتور پمپ تخلیه محموله باشد که منبع انرژی آن مستقل از موتور محرکه وسیله نقلیه است.

تبصره ۲ - چنانچه وسیله نقلیه، حامل محموله خطرناکی از طبقات ۱، ۶، ۸، ۹ بوده و محل تخلیه و باراندازی در مکانی مسقف واقع شده باشد در حین تخلیه موتور وسیله نقلیه خاموش باشد.

ماده ۱۶ - حمل مواد خطرناک در بارگیر و یدک مستقل و همچنین حمل مواد خطرناک طبقات ۱، ۶، ۸ و ۹ در وسایل نقلیه مفصل دار ممنوع است.

ماده ۱۷ - محمولات خطرناک از طبقه ۴ و ردیف ۳-۴ باید در بارگیری‌های مستقف و مقاوم نسبت به نفوذ آب و رطوبت حمل شوند.

ماده ۱۸ - چنانچه وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک به دلیل نقص فنی ناچار به توقف طولانی (براساس نظر صاحب کالا در چهارچوب مقررات سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای) در مسیر گردد، راننده مکلف است متصدی حمل و نقل را از موضوع مطلع نماید و متصدی حمل و نقل نیز مکلف است به محض اطلاع وسیله نقلیه مناسبی را به همراه عوامل لازم برای باراندازی وسیله نقلیه معیوب و بارگیری وسیله نقلیه اعزامی به محل توقف خودرو اعزام نماید.

ماده ۱۹ - در صورت بروز سوانحی که منجر به پخش مواد در طبیعت می‌گردد، متصدی حمل و نقل موظف است سریعاً مراتب را به سازمان‌های امدادی اطلاع دهد.

ماده ۲۰ - متصدی حمل و نقل مکلف است قبل از اعزام وسیله نقلیه جهت بارگیری و حمل محموله خطرناک برنامه زمان‌بندی سفر را در اختیار راننده قرار دهد و راننده نیز مکلف است برنامه تنظیمی از سوی متصدی حمل و نقل را به دقت رعایت نماید.

ماده ۲۱ - مواد خطرناک از انواع زیر گروه‌های طبقه ۱ باید در کامیون‌های بار بارگیر بسته یا دارای درب‌های کنار (بغل باز شو) حمل شود.

ماده ۲۲ - حداکثر وزن محموله از طبقه ۱ در زیرگروه ۱-۱ نباید از ۱۰۰ کیلوگرم و در زیر گروه‌های ۱-۲ و ۳-۱ نباید از ۳۰۰۰ کیلوگرم در هر بارگیر تجاوز نماید.

تبصره - میزان حمل محمولات متعلق به نیروهای مسلح کشور در صورت ضرورت و با مسئولیت وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح از شمول این ماده مستثنی است.

ماده ۲۳ - متصدی حمل و نقل مکلف است مقررات مربوط به اسناد و مدارک حمل و نقل کالای خطرناک را طبق ضوابط مندرج در ضمیمه «ب» رعایت نموده و بسته‌ها و جعبه‌های حامل مواد خطرناک نیز باید دارای برچسب ویژه‌ای باشند که مشخصات کالای خطرناک و شماره طبق مربوط به آن مطابق پیوست یک ضمیمه «الف» به دقت در آن منعکس شده باشد و روش‌های بسته‌بندی مندرج در ضمیمه «ج» در مورد آنها رعایت گردد.

ماده ۲۴ - چنانچه وسیله نقلیه، حامل محموله‌ای از طبقه ۱ بوده و مقرر است که محموله آن در باراندازهای مختلف تخلیه گردد، نحوه بارگیری باید به نحوی باشد که بدون جابه‌جا کردن سایر جعبه‌های حامل کالای خطرناک و به ترتیب محموله تخلیه و باراندازی شود.

ماده ۲۵ - چنانچه وسیله نقلیه، حامل مواد خطرناک از طبقه ۱ توسط مأمورین پلیس راه ملزم به توقف شود، راننده وسیله نقلیه مکلف است در نقطه‌ای که پلیس راه مشخص نموده است، توقف نماید.

ماده ۲۶ - در صورتی که کاروانی از وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک به دنبال یکدیگر در حرکت باشند، رانندگان مکلف به حفظ فاصله ۸۰ متری از یکدیگر می‌باشند.

ماده ۲۷ - محموله‌هایی از نوع دی‌اکسید کربن و اکسید نیتروژن و گازهایی از طبقه ۲ باید در وسایل نقلیه بدون مفصل و در تانکرهای ثابت که به نحو مناسبی به شاسی وسیله نقلیه محکم شده‌اند، حامل گردند.

ماده ۲۸ - حمل گازهایی از طبقه ۲ در مخازن کوچک و بارگیری‌های کانتینرها ممنوع است.

ماده ۲۹ - حمل مایعات از طبقه ۸ فقط توسط تانکرهای ثابت مجاز است و اینگونه مواد نباید به صورت بشکه‌های مجزا روی بارگیری‌های کفی یا اطاقدار حمل شوند.

فصل سوم - مقررات مربوط به وسایل نقلیه حامل مواد و محمولات خطرناک

ماده ۳۰ - حمل و نقل کالاها و محمولات خطرناک در صورتی مجاز باشد که وسایل نقلیه حامل اینگونه محمولات حایز شرایط و ضوابط مندرج در این فصل باشند.

تبصره - حمل و نقل مواد سوختی به صورت مایع یا گاز در صورتی که ظرفیت وسایل نقلیه از میزان زیر تجاوز نمایند، مشمول مقررات این آیین‌نامه نمی‌باشند.

الف - وسایل نقلیه دارای تانکرهای قابل انفکاک جهت حمل مایعات با حداکثر ظرفیت ۱۰۰۰ لیتر.

ب - تانک کانتینرها جهت حمل انواع گازها با حداکثر حجم ۳۰۰۰ لیتر.

ماده ۳۱ - وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک باید علاوه بر معاینه فنی معتبر، دارای گواهینامه تأیید صلاحیت صادره از طرف مؤسسه معتبر به شرح مذکور در ضمیمه «د» این آیین‌نامه می‌باشند.

تبصره ۱ - در صورت نبود مؤسسات فنی ذیصلاح در شناسایی و بازرسی فنی وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک، شرکتها و مؤسسات حمل و نقلی شاغل در بخش حمل و نقل مواد خطرناک موظفند وفق مفاد این آیین‌نامه صلاحیت فنی وسیله نقلیه تحت پوشش خود را به دفتر واریسی و گواهینامه‌ای مطابق ضمیمه «د» را تنظیم و در اختیار رانندگان و عوامل حمل و نقل کالای خطرناک قرار دهند. مسئولیت قانونی ناشی از عدم بررسی دقیق و درست وسایل نقلیه شاغل در این بخش، متوجه این شرکتها و مؤسسات بوده و هرگونه سهل‌انگاری در صدور چنین گواهینامه‌هایی مشمول مقررات ماده ۶ خواهد بود.

تبصره ۲ - مدت اعتبار این گواهینامه یک سال بوده و مالک وسیله نقلیه مکلف است ظرف یک ماه قبل از انقضای مدت گواهینامه آن را تمدید نماید.

تبصره ۳ - چنانچه وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک از ۲ بخش مستقل کشنده و بارگیر تشکیل شده باشد باید هر کدام به تفکیک دارای یک گواهینامه تأیید صلاحیت باشند.

تبصره ۴ - چنانچه وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک از ۲ بخش کشنده و نیم‌بدک تشکیل شده باشد و نیم‌بدک به صورت مستقل دارای شماره پلاک باشد باید در بند ۷ گواهینامه تأیید صلاحیت شماره پلاک نیم‌بدک نیز درج گردد.

ماده ۳۲ - وسایل نقلیه تانکر دار با بارگیرهای نیم‌بدک که کانتینرهای حامل مواد خطرناک را حمل می‌کنند یا وسایل نقلیه‌ای که مواد و محصولات خطرناک را به صورت فله‌ای حمل می‌کنند باید از مثلثهای خطر در هر دو طرف کانتینر یا تانک استفاده کنند.

ماده ۳۳ - اطلاعات زیر باید به صورت خوانا روی بدنه بارگیر وسایل نقلیه تانکر دار که محمولات خطرناک را حمل نمایند درج گردد.

۱ - نام شرکت یا مؤسسه حمل و نقل.

۲ - ظرفیت تانکر.

۳ - وزن خالی تانکر.

۴ - حداکثر وزن تانکر به همراه محموله.

۵ - تاریخ و مدت اعتبار بازرسی.

ماده ۳۴ - اطلاعات زیر باید به صورت خوانا بر روی تانک کانتینرهای حامل مواد خطرناک درج گردد.

۱ - شماره ثبت تانک کانتینر.

۲ - نام شرکت تولیدکننده تانک کانتینر.

۳ - شماره سریال اعلام شده توسط شرکت تولیدکننده تانک کانتینر

۴ - مقدار عددی فشار محموله بر حسب مگاپاسکال یا بار.

۵ - سال تولید تانک کانتینر.

۶ - ظرفیت تانک کانتینر بر حسب لیتر.

ماده ۳۵ - وسایل نقلیه‌ای که محمولات خطرناک با حداکثر نقطه اشتغال ۳۲ درجه سانتی‌گراد را حمل می‌نمایند باید سرپوشیده بوده و طرح و ساخت محافظه بارگیر آنها به صورتی باشد که محموله آنها تحت اثر دما و حرارت خارج از محیط قرار نگیرند.

ماده ۳۶ - حداکثر عمر تانک‌هایی که به صورت بارگیر برای حمل کالاهای خطرناک از طبقه ۳ به کار می‌روند، نباید از ۸ سال تجاوز کند.

ماده ۳۷ - تانک‌هایی که در آنها محمولاتی از طبقات ۲-۵ و ۸ حمل می‌شوند از ورقی با پوشش گالوانیزه ساخته شوند و عمر آنها نیز از ۴ سال تجاوز ننماید.

ماده ۳۸ - وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک باید در سطح قایم عقب دارای مثلث نارنجی رنگ به طول قاعده ۴۰ سانتی‌متر و ارتفاع ۳۰ سانتی‌متر با خط مشکی حاشیه‌ای به ضخامت ۱۵ میلی‌متر باشند.

تبصره ۱ - وسایل نقلیه تانک‌دار و بارگیرهایی که دارای بیش از یک تانکر برای حمل و نقل کالای خطرناک هستند باید علاوه بر نصب مثلث موضوع این ماده به دو مثلث خطر با همان ابعاد در طرفین نیز مجهز باشند.

تبصره ۲ - وسایل نقلیه حامل محمولات خطرناک به صورت جامد و فله‌ای، علاوه بر نصب مثلث خطر موضوع این ماده، باید تابلوهای نارنجی که شماره کالای خطرناک، شماره خطر و سایر مشخصات لازم در آن ثبت شده است را مطابق ضمیمه «ه» داشته باشند.

ماده ۳۹ - وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک باید به وسایل اطفای حریق متناسب با نوع وسیله نقلیه و میزان قابلیت اشتغال کالاهای حمل شده مجهز باشند.

فصل چهارم - مقررات مربوط به راننده و خدمه وسایل نقلیه حامل مواد و محمولات خطرناک

ماده ۴۰ - حمل و نقل کالاهای و محمولات خطرناک در صورتی مجاز می‌باشد که رانندگان و کمک‌رانندگان وسایل نقلیه حامل اینگونه محمولات حایز شرایط و ضوابط مندرج در این فصل باشند.

ماده ۴۱ - رانندگان وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک باید دارای گواهینامه معتبر متناسب با نوع وسیله نقلیه تحت راهبری خویش بوده و حداقل مدت ۳ سال از زمان صدور گواهینامه نیز سپری شده باشد.

تبصره ۱ - حداقل سن رانندگان که قصد فعالیت در زمینه حمل و نقل مواد خطرناک را دارند، ۲۶ سال تمام می‌باشد.

تبصره ۲ - حداکثر سن مجاز برای رانندگان وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک ۵۰ سال تمام می‌باشد. اما در صورت عدم بروز تخلفات از جانب راننده با در نظر گرفتن امتیازبندی تخلفات راننده، متصدی حمل و نقل می‌تواند با موافقت سازمان از رانندگان با سن بیش از ۵۰ سال و کمتر از ۶۰ سال استفاده نماید.

تبصره ۱۳ رانندگان وسایل نقلیه حامل فرآورده‌های نفتی که با معرفی شرکت ملی پالایش و

پخش فرآورده‌های نفتی ایران و تحت نظارت سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای آموزشهای ویژه حمل مواد خطرناک را گذرانده باشند، در صورت قبولی در آزمون مربوط و اخذ تأییدیه از سازمان یادشده، بدون در نظر گرفتن مدت زمان طی شده از صدور گواهینامه پایه یکم مجاز به فعالیت در امر حمل و نقل فرآورده‌های نفتی خطرناک می‌باشند.

ماده ۴۲ - آن دسته از رانندگان که مواد خطرناک را در داخل تانکرهای ثابت یا تانکرهای فایل انتقال با ظرفیت بیش از ۱۰۰۰ لیتر یا تانک کانتینرهای با ظرفیت بیش از ۳۰۰۰ لیتر حمل می‌کنند و همچنین رانندگانی که به حمل این مواد توسط وسایل نقلیه با وزن ناخالص بیش از ۳۵۰۰ کیلوگرم اقدام می‌نمایند، باید علاوه بر گواهینامه متناسب با رانندگی وسیله نقلیه، تأییدیه ویژه‌ای که مؤید آشنایی با موضوع حمل و نقل مواد خطرناک، مفاد این آیین‌نامه حمل و نقل جاده‌ای مواد خطرناک، اقدامات احتیاطی جهت

اجتناب از بروز حوادث ناشی از حمل و نقل مواد خطرناک و اقدامات پیشگیرانه در جهت جلوگیری از حوادث ناشی از حمل و نقل جاده‌ای این مواد را مطابق نمونه مذکور در ضمیمه و در اختیار داشته باشند.

تبصره ۱ - برای صدور تأییدیه ویژه، شرکت‌ها و مؤسسات حمل و نقل که به جابه‌جایی مواد خطرناک مبادرت می‌ورزند، مکلفند براساس ضوابط و دستورالعمل‌های ارایه‌شده از طرف سازمان راهداری و حمل و نقل اقدام به برگزاری دوره‌های آموزشی نموده و تأییدیه ویژه را به رانندگان ارایه کنند.

تبصره ۲ - در مورد رانندگی وسایل نقلیه حامل فرآورده‌های نفتی، شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی مکلف است دستور عمل آموزشی رانندگان مربوط درخصوص نحوه مقابله با مخاطرات ناشی از حمل کالاهای مذکور و نیز چگونگی بارگیری و حمل کالاهای موصوف را تهیه نماید و پس از تأیید سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای، در اختیار متصدیان حمل و نقل این قبیل مواد خطرناک قرار دهد.

ماده ۴۳ - رانندگان وسایل نقلیه مکلفند قبل از آغاز عملیات حمل و نقل وسایل و لوازم زیر را به همراه داشته باشند و در صورت لزوم از آنها استفاده کنند.

۱ - جلیقه زردرنگ احتیاط مطابق با استاندارد EN471

۲ - عینک حفاظتی مناسب جهت حفاظت از چشم در مقابل حرارت و خطرات ناشی از واکنش‌های شیمیایی مواد خطرناک.

۳ - ماسک مناسب برای تصفیه بخارها و گازهای ناشی از محمولات سمعی

۴ - دستکش لاستیکی مناسب و مقاوم در برابر مواد شیمیایی.

۵ - چکمه لاستیکی مقاوم در برابر مواد شیمیایی

۶ - تن‌پوشی سراسری از جنس مواد ضد آب (WATER PROOF) و مقاوم در

برابر مواد شیمیایی

۷ - چراغ قوه دستی

۸ - بطری حاوی مایع شستشوی چشم

۹ - بطری حاوی آب

ماده ۴۴ - به منظور کنترل و ارزیابی میزان تخلفات رانندگی رانندگان و شرکتهای حمل و نقل از مفاد این آیین نامه دستورالعمل امتیازبندی تخلفات و نحوه برخورد با رانندگان و شرکتهای توسط سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور و معاونت راهنمایی و رانندگی و امور حمل و نقل ناجا تهیه و به مرحله اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۴۵ - استفاده از راننده ای که جایز کلیه شرایط راننده اصلی باشد، همراه وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک اجباری است.

ماده ۴۶ - رعایت کنوانسیون بازل ۱ و مصوبات مرتبط با آن در حمل و نقل جاده ای لازم الاجرا است.

۵۹ - آیین نامه اجرایی قانون حفاظت در برابر اشعه

(مصوب ۱۳۶۹/۲/۲۹)

ماده ۱ - هدف

این آیین نامه به منظور حسن اجرای قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸ تنظیم و تدوین گردیده است.

ماده ۲ - تعاریف

۱ - قانون در این آیین نامه به قانون حفاظت در برابر اشعه اطلاق می گردد.

۲ - «پرتوهای یونساز» از نظر حفاظت در برابر اشعه به پرتوهایی مثل ایکس، گاما، بتا، نوترون، آلفا و ذرات اتمی دیگر اطلاق می گردد که قادر به یونسازی در ماده می باشند.

۳ - «پرتوهای غیر یونساز، از نظر حفاظت در برابر اشعه به پرتوهایی مثل ماوراء بنفش مادون قرمز، میکروویو، لیزر، امواج رادیویی و نظایر آن اطلاق می گردد که قادر به یونسازی در ماده نمی باشند.

۴ - «پروانه اشتغال» یک سند رسمی است که توسط «واحد قانونی» براساس مندرجات فصل دوم قانون، در رابطه با مفاد ماده (۳) آن و در صورت رعایت کلیه مقررات قانون و این آیین‌نامه و استانداردها، ضوابط و دستورالعملهای حفاظت در برابر اشعه غیر از مواردی که به موجب استانداردهای واحد قانونی مستثنی شده است، برای مدت سه سال صادر می‌گردد.

۵ - «دارنده پروانه اشتغال» یک شخص است که پروانه را از «واحد قانونی» براساس مفاد فصل دوم قانون جهت اقدامات لازم مندرج در آن دریافت می‌دارد.

۶ - «شخص» به هر شخص اعم از حقیقی یا حقوقی و یا نماینده رسمی و یا قائم مقام هر یک از آنها اطلاق می‌گردد.

۷ - «پرتوکار» به شخص حقیقی اطلاق می‌گردد که با منابع مولد اشعه به‌طور فیزیکی در ارتباط باشد که شامل پرتوکاران گروه الف و گروه ب می‌گردد.

الف - پرتوکار گروه الف - به شخص حقیقی اطلاق می‌گردد که در شرایطی کار می‌کند که در سالیانه آن می‌تواند از ۳٪ حد در معادل سالانه تجاوز نماید.

ب - پرتو کار گروه ب - به شخص حقیقی اطلاق می‌گردد که در شرایطی کار می‌کند که معمولاً در دریافتی، سالانه وی از ۳٪ حد در معادل سالانه تجاوز نمی‌نماید.

ماده ۳ - انجام هرگونه فعالیت در ارتباط با موارد مندرج در بندهای ۱، ۲، ۳ و ۴ ماده (۳) قانون که قدرت منابع مولد اشعه آن پایین‌تر از استاندارد تعیین‌شده توسط واحد قانونی باشد نیاز به اخذ پروانه اشتغال ندارد.

ماده ۴ - مسئول فیزیک بهداشت باید دارای حداقل درجه دیپلم در یکی از رشته‌های علمی و فنی با سابقه کار مؤثر در رشته حفاظت در برابر اشعه و گذراندن دوره‌های آموزشی تخصصی یا تشخیص واحد قانونی بوده و از سلامت جسمی و روحی کامل برخوردار باشد.

تبصره - در امور ویژه کار با اشعه مثل پرتودرمانی، پزشکی هسته‌ای، مراکز بزرگ رادیولوژی، مراکز هسته‌ای و دانشگاهها، حداقل تحصیلات مسئول فیزیک بهداشت درجه کارشناسی در رشته‌های علمی و فنی در رابطه با پرتوها خواهد بود.

ماده ۵ - شخص مسئول لازمست در رشته مربوط به حوزه پروانه مورد درخواست دارای حداقل تحصیلات کارشناسی در یکی از رشته‌های علمی و فنی در رابطه با پرتوها بوده و از سلامت جسمی و روحی کامل برخوردار باشد.

تبصره ۱ - در شرایط ویژه و در امور غیرپزشکی و کمبود متخصص در رشته مربوطه، دارندگان مدرک تحصیلی حداقل دیپلم با حداقل (۶) سال سابقه مؤثر کار با اشعه و موفقیت در آزمونهای مربوطه با تشخیص واحد قانونی می‌توانند به‌عنوان شخص مسئول انجام وظیفه نمایند.

تبصره ۲ - در امور تشخیص و درمان پزشکی شخص مسئول لازمست دارای درجه دکتری و تخصص در رابطه با پرتوها باشد.

ماده ۶ - جهت صدور پروانه اشتغال باید اقدامات زیر برحسب مورد توسط متقاضی دارنده پروانه کسب انجام‌شده و مدارک لازم حداقل دو ماه قبل از اقدام نسبت به مفاد ماده (۳) قانون به واحد قانونی ارایه گردد.

الف - طبق ماده ۵ فصل دوم قانون، معرفی یکنفر به‌عنوان شخص مسئول و یکنفر به‌عنوان مسئول فیزیک بهداشت با سطح تحصیلی و تخصصی مذکور در مواد ۴ و ۵ این آیین‌نامه به ارایه مدارک تحصیلی و تخصصی و سوابق کار با اشعه.

ب - ارایه اطلاعات جامع طرح در رابطه با کار با اشعه که پروانه جهت آن درخواست شده است با توجیه و توصیف ضرورت انجام طرح و مزایای آن برای جامعه در مقایسه با سایر روش‌های موجود به‌طوری که پرتوگیری کارکنان و مردم جامعه به «هرچه کمتر مواجه‌شدن» کاهش یابد.

ج - ارایه گزارش‌های علمی و فنی شامل نقشه‌های ساختمانی، تأسیسات، سیستم دفع فاضلاب و پسمان و غیره برحسب لزوم.

د - ارایه مشخصات فنی کامل وسایل، دستگاهها و تأسیساتی که جهت کار با اشعه مورد استفاده قرار می گیرد (بالصاق نقشه ها، کاتولوگ، محاسبات و غیره)

ه - ارایه فهرست کاملی از وسایل و تجهیزات ایمنی حفاظتی مورد استفاده در طرح.

و - در صورتی که طرح موردنظر امکان پرتوزائی محیط را دارد ارایه گزارش محیطی و طرح جامع تجهیزات مورد نیاز جهت جلوگیری از آلودگی محیط و سیستم های اندازه گیری مربوط.

ز - ارایه دستورالعمل اورژانس به منظور مقابله با سوانح در شرایط اضطراری.

ج - ارایه مدارک تحصیلی و تجربی و بازآموزی و آموزش پرتوکاران و کارکنان مربوطه.

ط - ارایه موافقت اصولی وزارتخانه، سازمان و یا هر ارگان ذیربط.

تبصره - درخواست صدور پروانه هیچگونه تعهدی برای واحد قانونی جهت صدور پروانه در صورتیکه درخواست کننده دارای شرایط لازم و کافی نباشد ایجاد نمی نماید.

ماده ۷ - دارنده پروانه اشتغال مکلف است دو ماه قبل از انقضاء مدت اعتبار پروانه خود درخواست تمدید نماید.

ماده ۸ - وقتی مطابق مقررات این آیین نامه درخواست تمدید پروانه می گردد پروانه فعلی، در صورتیکه قبلاً طبق مفاد ماده (۱۷) قانون به حالت تعلیق درنیامده و یا لغو نشده باشد تا زمان تمدید و یا صدور پروانه جدید و یا لغو آن اعتبار خواهد داشت.

ماده ۹ - در موارد خاص کار با اشعه با فعالیت محدود (ازنظر تعداد منابع، انرژی، پرتودهی و کاربرد) براساس استانداردهای واحد قانونی و در صورتی که واحد قانونی تشخیص دهد که قوانین، مقررات، استانداردها و ضوابط و دستورالعمل های حفاظت در برابر اشعه می تواند به خوبی توسط یک یا دو شخص انجام پذیرد، یک یا دو نفر شخص حقیقی واحد شرایط می توانند مسئولیت شخص حقیقی دارنده پروانه، شخص مسئول و مسئولیت فیزیک بهداشت را به عهده بگیرند.

ماده ۱۰ - به طور کلی اخذ پروانه شامل ارسال درخواست کتبی با مدارک مورد نیاز ثبت درخواست، بررسی درخواست، بازرسی، مجوز اولیه و مجوز بهره برداری است. گذراندن این مراحل با عنایت به پیچیدگی کار با اشعه از ضروریات علمی و فنی است.

ماده ۱۱ - در موارد کار با اشعه به طور محدود و یا برای مدتی که از یکسال تجاوز نکند و یا در موارد خاص و برحسب ضرورت با تشخیص واحد قانونی، به جای پروانه می تواند مجوز مدت دار با شرایط مندرج در آن صادر گردد.

ماده ۱۲ - شخص مسئول مکلف است به پیامدهای ناشی از عدم رعایت مفاد قانون و این آیین نامه آگاه بوده و مسئولیت های مربوط را بپذیرد.

ماده ۱۳ - مسئول فیزیک بهداشت مکلف است وظایف حفاظت در برابر اشعه فعالیت محدود پروانه را به عهده داشته و مسئولیت های مربوطه را آگاهانه بپذیرد.

ماده ۱۴ - دارنده پروانه اشتغال، شخص مسئول و پرتوکاران مکلف اند دستورالعملها و توصیه های مسئول فیزیک بهداشت را براساس قوانین، مقررات، آیین نامه ها، استانداردها و توصیه های واحد قانونی پذیرفته و به اجراء درآورند و نیازهای مربوط به حفاظت اشخاص حوزه پروانه را در اختیار وی قرار دهند.

ماده ۱۵ - طبق ماده (۹) قانون، دارنده پروانه اشتغال مکلف است کلیه افرادی را که به کار یا اشعه گمارده می شوند، قبل و بعد از استخدام و به صورت دوره ای در طول استخدام و یا در شرایط اضطراری، تحت معاینه ها و آزمایش های پزشکی لازم و آزمایش های تخصصی قرار داده و مدارک مربوط را در اختیار واحد قانونی قرار دهد.

تبصره ۱ - آزمایش ها و معاینه های پزشکی اولیه نباید زودتر از یک ماه قبل از شروع کار با اشعه انجام شده باشد.

تبصره ۲ - جهت هر شخص پرتوکار تحت پوشش پروانه لازمست یک پرونده شخصی که حاوی کلیه اطلاعات فردی از جمله سوابق پرتوگیری و نتایج آزمایش ها و معاینه های پزشکی باشد تشکیل گردد.

تبصره ۳ - در صورتی که در هر مرحله براساس آزمایش‌ها و معاینه‌های پزشکی تشخیص داده شد که ادامه کار با اشعه برای شخص زیان‌آور است لازم است توسط شخص مسئول و مسئول فیزیک بهداشت از ادامه کار وی یا اشعه جلوگیری گردد.

تبصره ۴ - از پرتوکاران گروه الف لازمست حداکثر هر شش ماه یکبار و از پرتوکاران گروه ب حداکثر هر یکسال یکبار و از هر دو گروه در شرایط اضطراری آزمایش و معاینه‌های کامل پزشکی برحسب تشخیص و توصیه «واحد قانونی» به عمل آید.

تبصره ۵ - آزمایش‌ها و معاینه‌های پزشکی لازمست براساس دستورالعمل واحد قانونی به عمل آید.

تبصره ۶ - در صورتی که یک پرتو کار محل کار خود را تغییر دهد لازم است سوابق کار با اشعه، پزشکی و پرتوگیری وی عیناً به محل کار جدید منتقل شود.

ماده ۱۶ - دارنده پروانه اشتغال مکلف است در صورت بروز سانحه و یا پرتوگیری مشکوک هر شخص حقیقی ناشی از کار با اشعه حوزه پروانه خود را مورد آزمایش‌ها و معاینه‌های پزشکی قرار داده و مراقبتهای پزشکی لازم را تا حصول اطمینان از سلامت وی ادامه دهد.

تبصره ۱ - کلیه هزینه آزمایش‌ها و معاینه‌های پزشکی قبل از استخدام و دوره‌ای شرایط اضطراری به‌عهده دارنده پروانه اشتغال است.

ماده ۱۷ - اشخاص بین ۱۶ تا ۱۸ سال سن مشغول در دوره‌های آموزش و پژوهشی می‌توانند فقط در گروه کاری (ب) مشروط بر اینکه قوانین و مقررات و استانداردهای حفاظت در برابر اشعه را رعایت نمایند با کسب مجوز از واحد قانونی از مفاد بند یک ماده (۱۰) فصل دوم قانون مستثنی گردند.

ماده ۱۸ - بهای خدمات ارائه‌شده از طرف واحد قانونی تا ارسال تعرفه جدید طبق تعرفه مصوب ۶۷/۳/۱۸ هیأت وزیران دریافت می‌گردد.

ماده ۱۹ - به منظور اجرای بند (۳) ماده (۲۰) مقررات ویژه قانون موارد زیر لازم الاجرا است.

۱ - خدمت و افزایش خدمت قابل احتساب دربند (۳) ماده (۲۰) قانون حداکثر ۳۰ سال خواهد بود.

۲ - تشخیص نهایی سوابق کار با اشعه با احتساب افزایش خدمت به تأیید واحد قانونی می‌باشد.

۳ - هرگاه شخصی برطبق مقررات این آیین‌نامه بازنشسته و بعد معلوم شود که براساس تقلب و مدرک‌سازی به این استحقاق رسیده است از امتیاز بند (۳) ماده (۲۰) کلاً محروم و مکلف به پرداخت کلیه وجوه است که به وی پرداخت شده و خسارات ناشی از آن از وی اخذ خواهد شد.

ماده ۲۰ - احتساب سوابق کار با اشعه جهت بازخرید، بازنشستگی، از کارافتادگی و تعیین حقوق وظیفه به شرح زیر می‌باشد :

الف - کارکنان با پرتو گروه الف به ازاء هر سال خدمت یکسال افزایش خدمت مورد قبول با حداکثر ده سال.

ب - کارکنان با پرتو گروه (ب) به ازاء هر سال خدمت ۶ ماه افزایش خدمت مورد قبول تا حداکثر پنج سال.

تبصره ۱ - در مورد افرادی که قبل از تصویب قانون با تشخیص واحد قانونی به‌طور مستمر به کار با اشعه اشتغال داشته‌اند فقط بند (۳) ماده (۲۰) قانون لازم الاجرا است.

ماده ۲۱ - هر شخصی که براساس مفاد مقررات قانون و این آیین‌نامه بازنشسته می‌گردد، مجاز به اشتغال مجدد به کار با اشعه نخواهد بود.

ماده ۲۲ - به منظور اجراء مفاد مندرج در ماده (۲۰) قانون (به استثنای بند ۳)، به افرادی که به‌طور مستمر به کار با اشعه اشتغال دارند برحسب مورد مزایای زیر تعلق می‌گیرد و از تاریخ تصویب قانون (تاریخ ۱۳۶۸/۱/۲۰) لازم الاجرا است.

الف - به پرتوکاران گروه الف تا میزان حداکثر ۱۰۰٪ مزایای مندرج در بندهای ۱ و ۲ و ماده ۲۰ طبق شرایط زیر :

- برحسب تجربه و تبحر در کار با اشعه با ۲۰٪
- برحسب داشتن گرایش هسته‌ای در دوران تحصیل و یا گذراندن دروس فیزیک بهداشت یا فیزیک پزشکی یا دوره‌های تخصصی حفاظت در برابر اشعه تا ۲۰٪.
- برحسب به‌کاربردن وسایل حفاظت در برابر اشعه فردی و وسایل حفاظتی موردنیاز تا ۱۰٪.

- برحسب شرایط کار حداکثر تا ۵۰٪
باید توسط دارندگان پروانه اشتغال اعمال و پرداخت گردد.

ب - به پرتوکاران گروه (ب) تا میزان حداکثر ۶۰٪ مزایای مندرج در بندهای ۱ و ۲ و ماده ۲۰ قانون طبق شرایط زیر :

- برحسب تجربه و تبحر در کار با اشعه تا ۱۵٪
- برحسب داشتن گرایش هسته‌ای در دوران تحصیل و یا گذراندن دروس فیزیک بهداشت و یا فیزیک پزشکی و یا دوره‌های تخصصی حفاظت در برابر اشعه تا ۱۰٪.
- برحسب به‌کاربردن وسایل حفاظت در برابر اشعه فردی و وسایل حفاظتی موردنیاز تا ۱۰٪.

- برحسب شرایط کار تا حداکثر ۲۵٪.
باید توسط دارندگان پروانه اشتغال اعمال و پرداخت گردد.

تبصره ۱ - مزایای فوق‌الذکر در صورت تغییر شرایط این آیین‌نامه و یا شرایط کاری شخص لازم‌التغییر است.

ماده ۲۳ - باتوجه به تغییرات سریع در دانش حفاظت در برابر اشعه، مقررات این آیین‌نامه می‌تواند هر دو سال یکبار و برحسب ضرورت و اضطرار طبق تشخیص «واحد قانونی» و پس از تصویب دولت مورد تجدیدنظر قرار گیرد.

۶۰ - آیین‌نامه اجرایی موضوع ماده (۱۵) قانون بکارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح در موارد ضروری
(مصوب ۱۳۷۹/۶/۲۳)

ماده ۱ - در این آیین‌نامه واژه «قانون» به جای عبارت قانون به کارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح در موارد ضروری - مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۱۸ به کار می‌رود.
ماده ۲ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است همه ساله اعتبار لازم جهت اجرای ماده (۱۳) قانون را ضمن ردیف جداگانه در لایحه بودجه کل کشور و اعتبار مربوط به اجرای ماده (۱۴) آن را در ذیل ردیف هر یک از دستگاههای ذیربط پیش‌بینی نماید.

تبصره - اعتبارات مذکور بر پایه درخواست دستگاههای مربوط را تضمین می‌یابد و طبق مقررات ذیربط در اختیار آنها قرار خواهد گرفت.

ماده ۳ - دیه و خسارت و تعیین میزان آن (موضوع ماده ۱۳ قانون) که در اجرای مواد (۳)، (۴)، (۵) و (۶) قانون حادث شده باشد از محل اعتبارات مربوط توسط دستگاههای ذیربط براساس رأی مرجع قضایی پرداخت خواهد شد.

تبصره - مأمورانی که پس از پیروی انقلاب اسلامی منطبق با مفاد قانون، مبادرت به بکارگیری سلاح نموده و از این لحاظ ملزم به پرداخت دیه یا جبران خسارت گردیده باشند در صورتی که وجوه مربوط توسط سازمان متبوع مأمور و یا دیگر سازمانها و نهادهای انقلابی و یا وابسته به دولت پرداخت نشده باشد با ارایه اسناد و مدارک لازم، وجوه ذکرشده از محل اعتبارات این آیین‌نامه پرداخت خواهد شد.

ماده ۴ - میزان پرداخت خسارات وارد در قبال صدمات جانی و ضرروزیان مالی که به مأموران در حین یا در ارتباط با انجام وظیفه بر وفق قانون وارد شده است و نیز کمک مالی به این مأموران (موضوع ماده ۱۴ قانون)، در هر یک از وزارتخانه‌ها، سازمانها و نیروهای مسلح (نظامی و انتظامی) با تأیید بالاترین مقام دستگاه مربوط و با رعایت قوانین و مقررات پرداخت خواهد شد.

۶۱ - آیین‌نامه اجرایی نحوه انجام معاینه و صدور برگ معاینه فنی خودرو

(مصوب ۱۳۸۲/۸/۷)

ماده ۱ - عبارات و اصطلاحاتی که در این آیین‌نامه به کار رفته است دارای تعاریف زیر می‌باشند.

الف - قانون: بند (۵) الحاقی ماده (۳۲) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین، مصوب ۱۳۸۱.

ب - معاینه فنی: بازدید ظاهری و آزمایش‌های فنی برای تشخیص اصالت خودرو و سنجش میزان سلامت فنی، ایمنی و زیست‌محیطی وسیله نقلیه.

پ - برگ یا برچسب معاینه فنی: گواهی انجام معاینه فنی که توسط ستادهای معاینه فنی خودرو یا مراکز فنی مجاز صادر و برگه به متقاضی تحویل و برچسب به سمت راست شیشه جلو الصاق می‌گردد.

ت - اعتبار برگ معاینه فنی: زمان درج‌شده در متن برگ معاینه فنی وسیله نقلیه است.

ث - وسیله نقلیه شخصی: وسیله نقلیه موتوری که دارای پلاک شخصی می‌باشد.

ج - وسیله نقلیه عمومی: وسیله نقلیه موتوری که دارای پلاک عمومی می‌باشد.

چ - وسیله نقلیه دولتی: وسیله نقلیه موتوری که دارای پلاک دولتی یا نظامی، می‌باشد.

ح - نقص فنی: هر نوع نقصان یا تغییر در وضعیت ظاهری و فنی وسیله نقلیه که موجب کاهش ضریب ایمنی در رانندگی و یا افزایش بیش از حد مجاز گازهای آلاینده هوا و یا آلودگی بیش از حد مجاز صدا گردد.

خ - ستاد معاینه فنی: تشکیلات متمرکز برای برنامه‌ریزی، هدایت، نظارت و کنترل فعالیت مراکز فنی معاینه خودرو و مراکز معاینه فنی مجاز که توسط شهرداری‌ها و سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای ایجاد می‌گردد.

د - مراکز فنی مجاز: مراکزی که توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی با رعایت ضوابط و مقررات ستاد معاینه فنی وابسته به شهرداری و یا سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای، حسب مورد برای انجام معاینه فنی وسایل نقلیه درون‌شهری و برون‌شهری ایجاد می‌گردد.

ماده ۲ - رانندگی با وسیله نقلیه‌ای که فاقد برگ معاینه فنی معتبر می‌باشد، ممنوع است دارندگان وسایل نقلیه مکلفند وسایل نقلیه خویش را جهت انجام معاینه فنی در مراکز فنی مجاز تعیین‌شده حاضر و پس از احراز شرایط لازم برگه یا برچسب معاینه دریافت نمایند.

تبصره - در طول مدتی که برچسب یا برگه معاینه فنی اعتبار دارد، در صورت بروز نقص فنی، مالک موظف است نسبت به رفع نقص اقدام نماید.

ماده ۳ - ضوابط ایجاد، تشخیص صلاحیت، اختیارات، نحوه صدور مجوز و نظارت بر مراکز فنی مجاز و قسمت‌هایی که باید مورد معاینه قرار گیرند، براساس دستورالعملی خواهد بود که توسط کار گروهی با مسئولیت وزارت کشور و عضویت وزارتخانه‌های راه و ترابری، صنایع و معادن، سازمان حفاظت محیط زیست و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران تهیه و ابلاغ می‌شود.

تبصره - معاینه فنی می‌باید توسط مهندسان یا کاردانهای فنی و یا افراد باتجربه دارای گواهی انجام کار از مراجع صلاحیت‌دار صورت پذیرد.

ماده ۴ - ستادهای معاینه فنی و مراکز معاینه فنی مجاز به منظور تشخیص اصالت خودرو در هنگام معاینه فنی ضمن هماهنگی با نیروی انتظامی از کارشناسان واجد شرایط استفاده می‌نمایند.

تبصره - در مراکز مکانیزه معاینه فنی خودروهای سنگین که انجام معاینات فنی به وسیله افراد دارای مدت حداقل لیسانس مهندسی مکانیک انجام می‌شود، تشخیص

اصالت خودرو توسط افراد مذکور پس از اخذ گواهینامه دوره آموزشی مربوط بلامانع می‌باشد. ۱.

ماده ۵ - دوره‌های معاینه فنی انواع خودروها به شرح زیر می‌باشد :

الف - انواع وسایل نقلیه عمومی مسافربری و باربری در فواصل سه ماهه یا بیشتر.

ب - وسایل نقلیه متعلق به دولت، نهادهای عمومی غیردولتی، نیروهای نظامی و انتظامی در فواصل سه ماهه یا بیشتر.

پ - سایر وسایل نقلیه و موتورسیکلت‌ها در فواصل سالانه یا بیشتر.

تبصره ۱ - برای خودروهای فرسوده، (موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۵۰۸/ت ۲۲۱۷۵ ه مورخ ۱۳۸۲/۱/۲۴) برگه معاینه فنی صادر نخواهد شد.

تبصره ۲ - خودروهای نو تا دو سال پس از تولید نیاز به اخذ برجسب یا برگه معاینه فنی ندارند.

ماده ۶ - مراکز مجاز معاینه فنی برای وسایل نقلیه‌ای که سالم و بدون نقص فنی تشخیص داده شوند، برگ معاینه فنی صادر می‌نمایند. چنانچه ضمن معاینه وسیله نقلیه‌ای مصوب یا ناقص تشخیص داده شود، راننده یا مالک فقط می‌تواند وسیله نقلیه را تا تاریخی که در برگ اجازه‌نامه صدر شده به وی تسلیم می‌گردد، به تعمیرگاه یا توقفگاه منتقل سازد.

تبصره - چنانچه وسیله نقلیه‌ای فاقد اصالت تشخیص داده شوند، ضمن عدم صدور برگ معاینه فنی، مراتب به مراجع انتظامی اطلاع داده می‌شود.

ماده ۷ - ستاد معاینه فنی خودرو شهرداری‌ها و سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای با همکاری نمایندگان سازمان حفاظت محیط زیست و نیروی انتظامی موظفند بر نحوه عملکرد مراکز صدور برگ معاینه فنی براساس دستورالعمل موضوع ماده (۳)

۱- اصلاحیه شماره ۴۴۶۰۹/۳۰۹۵ مورخ ۱۳۸۹/۳/۱۸ هیأت وزیران.

۲- به صفحه ۵۴۲ کتاب مراجعه شود.

این آیین‌نامه نظارت مستمر اعمال نمایند و در صورت مشاهده عدم رعایت ضوابط و مقررات مربوط، نسبت به جلوگیری از ادامه تخلف و رفع آنها اقدام و در صورت تکرار، مجوز مرکز برای انجام معاینه و صدور برگ معاینه ابطال می‌گردد.

ماده ۸ - تا پایان برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در شهرهایی که تجهیزات کامل انجام معاینه فنی وجود ندارد، مراکز مجاز معاینه فنی می‌توانند با تأیید کار گروه موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه نسبت به انجام معاینه فنی با رعایت حداقل شرایط مورد قبول نمایندگان اعضای کار گروه یادشده در استانها، اقدام نمایند.

ماده ۹ - مراکز مجاز علاوه بر هزینه‌های فنی، مبلغ دو هزار ریال دریافت و به حساب خزانه‌داری کل واریز می‌نمایند.

تبصره: تعیین و تصویب نرخ هزینه‌های معاینه فنی متناسب با امکانات هر منطقه در مراکز معاینه وسایل نقلیه درون‌شهری و برون‌شهری برعهده کار گروهی متشکل از وزرای کشور و راه و ترابری است. مصوبات کار گروه مزبور پس از تأیید رئیس‌جمهور، با رعایت ماده (۱۹) آیین‌نامه داخلی دولت قابل صدور خواهد بود.^۱

ماده ۱۰ - برگه و برچسب‌های معاینه فنی مورد استفاده در مراکز مجاز معاینه فنی سراسر کشور براساس طرح نمونه مورد تأیید کارگروهی متشکل از سازمان شهرداری‌های کشور، سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

تبصره - برگه و برچسب معاینه فنی که از طریق ستاد معاینه فنی و مراکز مجاز صادر می‌شود، در سراسر کشور معتبر است.

ماده ۱۱ - ادارات راهنمایی و رانندگی و پلیس راه موظفند با متخلفان موضوع این آیین‌نامه برابر مقررات رفتار نمایند.

۶۲ - آیین‌نامه ضوابط فنی واردات خودرو

(مصوب ۱۳۸۲/۴/۱۰)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۴/۱ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۳۹۸۴ مورخ ۱۳۸۲/۳/۲۰ وزارت صنایع و معادن و به استناد اصل یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران آیین‌نامه ضوابط فنی واردات خودرو را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱ - واردات انواع خودرو و ماشین‌آلات راهسازی (به استثنای مواردی که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد) منوط به وجود نمایندگی رسمی خدمات پس از فروش در ایران می‌باشد. تعیین ضوابط مربوط به تأیید نمایندگی‌ها و نظارت بر فعالیت آنها برعهده وزارت بازرگانی خواهد بود تنظیم و نظارت بر این ضوابط باید با هماهنگی و همکاری وزارت صنایع و معادن صورت پذیرد. تا تنظیم و اعلام ضوابط جدید ضوابط موجود و مورد عمل وزارت صنایع و معادن اجرا خواهد شد.

ماده ۲ - شرکت‌های واردکننده خودرو باید هنگام ثبت سفارش متعهد گردند که ضوابط خدمات پس از فروش و تأمین قطعات یدکی، موضوع ماده (۱) و همچنین الزامات مواد (۳)، (۴) و (۵) این آیین‌نامه را رعایت نمایند.

ماده ۳ - خودروهای وارداتی از نظر آلاینده‌های محیط زیست، باید با استانداردهای مورد تصویب هیئت‌وزیران و شورای عالی حفاظت محیط زیست انطباق داشته باشد. مسئولیت نظارت بر این امر به‌عهده سازمان حفاظت محیط زیست خواهد بود.

ماده ۴ - خودروهای وارداتی از نظر استانداردهای ایمنی و کیفیت باید با استانداردهای اجباری کشور انطباق داشته و مسئولیت نظارت بر آن، به‌عهده مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می‌باشد.

ماده ۵ - خودروهای وارداتی باید با معیارهای مصرف سوخت مورد تصویب کمیته موضوع ماده (۱۲۱) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری

اسلامی ایران (و یا مرجع دیگری که براساس قانون تعیین می‌شود) انطباق داشته و مسئولیت نظارت بر این امر به عهده مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می‌باشد تا تدوین واعلام معیارهای یادشده، معیارهای روز پذیرفته شده در کشورهای اتحادیه اروپایی ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۶ - ورود کامیون و اتوبوس و شاسی‌های متحرک نو (کارنکرده) که از سال ساخت آنها کمتر از دو سال سپری شده باشد، مجاز است.

ماده ۷ - ورود انواع خودروهای سواری که از تاریخ تولید آنها بیش از یک سال گذشته باشد ممنوع است.

ماده ۸ - واردات خودروهای نو (کارنکرده) با قدمت تا دو سال از زمان ساخت، صرفاً برای کاربری تاکسی و وانت عمومی (پلاک قرمز) بلامانع است.

ماده ۹ - ورود ماشین‌آلات راهسازی و معدنی نو و یا کارکرده که از سال ساخت آنها کمتر از پنج سال سپری شده باشد مجاز است. در مواردی که به تشخیص وزارت صنایع و معادن مشابه آنها در داخل کشور ساخته می‌شود به ازای هر سال که از سال ساخت گذشته باشد دو واحد به میزان سود بازرگانی آنها اضافه می‌شود.

ماده ۱۰ - سود بازرگانی خودروهای CNG سوز (گازسوز و دوگانه‌سوز) نود درصد (۹۰٪) کمتر از سود بازرگانی خودروهای بنزینی و دیزلی مشابه تعیین می‌گردد.

ماده ۱۱ - مارک، مدل و مشخصات اصلی خودروهای قابل ورود در چارچوب الزامات ماده (۲) توسط وزارت صنایع و معادن با همکاری وزارتخانه‌های نفت، بازرگانی، راه‌وترابری ۱،

سازمان حفاظت محیط زیست و مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران ظرف مدت حداکثر دو ماه اعلام و هر شش ماه یک بار بازنگری خواهد شد.

۶۳ - آیین‌نامه نحوه از رده خارج کردن خودروهای فرسوده

(مصوب ۱۳۸۲/۱/۲۴)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۱/۱۷ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۱/۱۲۵۹۷۳ مورخ ۱۳۸۱/۷/۱۴ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد اصل یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آیین‌نامه نحوه از رده خارج کردن خودروهای فرسوده را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱ - در این آیین‌نامه خودروی فرسوده به خودرویی اطلاق می‌شود که نتواند بر آزمایش معاینه فنی خودرو، شرایط لازم را احراز نماید یا براساس ماده (۲) این آیین‌نامه، فرسوده اعلام گردد.

ماده ۲ - کارگروه موضوع ماده (۷) این آیین‌نامه موظف است حداکثر ظرف یک ماه از ابلاغ این آیین‌نامه، فهرست، اولویت و ضوابط شناسایی خودروهای فرسوده را براساس شاخص‌های میزان سوخت، عمر مفید و نوع بهره‌برداری به تفکیک خودروهای عمومی و شخصی اعلام نماید.

کار گروه یادشده موظف است هر سال فهرست، اولویت، ضوابط شناسایی خودروهای فرسوده و میزان معافیت موضوع ماده (۴) این آیین‌نامه را باتوجه به منابع مالی موردنیاز، برای سال بعد تعیین و اعلام نماید.

ماده ۳ - این آیین‌نامه تا پایان برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در مورد خودروهای یا پلاک شهرهای موضوع بند (د) ماده (۱۰۴) قانون برنامه یادشده که در این شهرها تردد می‌نمایند، اعمال می‌شود و پس از آن عمومیت خواهد یافت.

ماده ۴ - سیاست‌های تشویق و اعمال نظام تعرفه ترجیحی در چارچوب ماده (۱۱۵) قانون برنامه سوم برای خارج‌نمودن خودروهای فرسوده، حداکثر ظرف یک ماه توسط کمیسیون موضوع ماده (۱) آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات با حضور نمایندگان وزارت کشور و سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و ارایه شود.

ماده ۵ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است حداکثر ظرف یک ماه با همکاری اعضای کار گروه موضوع ماده (۷) این آیین‌نامه و با هماهنگی سیستم بانکی، آیین‌نامه نحوه اعطای تسهیلات به مالکین خودروهای فرسوده و همچنین تکالیف مالکین یادشده را تهیه و ارایه نماید.

ماده ۶ - شهرداری شهرهای موضوع بند (د) ماده (۱۰۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران باتوجه به ماده (۵) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا - مصوب ۱۳۷۴ - موظفند رأساً یا از طریق ساماندهی بخش خصوصی نسبت به احداث و بهره‌برداری مراکز معاینه فنی خودرو اقدام نمایند.

تبصره ۱ - در شهرهایی که امکانات معاینه فنی خودرو فراهم می‌گردد، انجام معاینه فنی خودرو برای کلیه وسایل نقلیه الزامی است.

تبصره ۲ - وزارت کشور (سازمان شهرداری‌های کشور) موظف است هماهنگی‌های لازم را به منظور احداث و بهره‌برداری از مراکز یادشده در کلیه شهرهای کشور به عمل آورد.

ماده ۷ - هماهنگی و نظارت بر نحوه اجرای مفاد این آیین‌نامه و همچنین تعیین روش‌هایی از رده خارج کردن خودروهای فرسوده، تنظیم و تصویب دستورالعمل‌های مربوط به محدودیت تردد، محدودیت نقل و انتقال، اصلاح تعرفه‌های بیمه و عوارض سالانه و نظایر آن متناسب با عمر خودروهای فرسوده و نیز تنظیم و پیشنهاد لوایح موردنیاز و روش‌های تأمین منابع جدید توسط کار گروهی متشکل از وزارت کشور (سازمان شهرداری‌های کشور)، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، وزارت صنایع و معادن، وزارت نفت، وزارت امور اقتصادی و دارایی ۱ وزارت بازرگانی با مسئولیت سازمان حفاظت محیط زیست انجام می‌پذیرد.

۶۴ - آیین‌نامه جایگزینی و امحای تاکسی‌های فرسوده

(مصوب ۱۳۸۲/۴/۳)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۳/۲۸ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۱/۴۱۲۴۶ مورخ ۱۳۸۲/۳/۱ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد اصل یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آیین‌نامه جایگزینی و امحال تاکسی‌های فرسوده را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱ - خودروی تاکسی با حداکثر پانزده سال عمر، فرسوده محسوب می‌گردد. تردد خودروی تاکسی با عمر بیش از پانزده سال با تشخیص و تأیید ستاد معاینه فنی خودروها پس از احراز شرایط فنی، در سطح معابر شهری مجاز می‌باشد.

ماده ۲ - وزارت نفت (شرکت ملی نفت ایران) براساس تفاهم با وزارت کشور سالانه معادل منابع بازیافتی به ازای فعال‌شدن هر دستگاه تاکسی نوگاز طبیعی سوز (CNG) را از محل صرفه‌جویی حاصل از اجرای این طرح، پرداخت می‌نماید.

ماده ۳ - باتوجه به مصوبه شماره ۲۳۳۲۵۱-۳۴ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۱۳ شورای اقتصاد شرکت ملی نفت ایران به‌منظور تبدیل سوخت خودروها به (CNG) حداکثر برای هر خودرو تاکسی معادل ۷۷۰ دلار، به‌علاوه هزینه تأمین نصب یک مخزن گاز اضافه به شرکتهای خودروساز پرداخت می‌نماید.

ماده ۴ - حداکثر تا هفتادوپنج درصد (۷۵٪) از بهای تاکسی به‌صورت تسهیلات بانکی در اختیار مالک خودرو قرار می‌گیرد. دوره باز پرداخت تسهیلات اعطایی طبق تبصره الحاقی به ماده (۵۴) آیین‌نامه تسهیلات اعطایی بانکی، موضوع بند (۲) تصویب‌نامه شماره ۳۱۷۸۷/ت ۲۷۰۰۱ هـ مورخ ۱۳۸۱/۷/۳۰ به‌مدت پنج سال تعیین شده است به میزان اعتبارات سهم دولت موضوع قرارداد با سیستم بانکی، از سهم سود و کارمزد تسهیلات پرداختی به مالک تاکسی فرسوده کسر می‌گردد.

ماده ۵ - وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری‌ها موظفند با همکاری وزارت نفت (شرکت ملی نفت ایران) نسبت به تأمین و تحویل زمین مناسب در شهرها به

شرکت ملی نفت ایران برای احداث دستگاههای سوخت‌گیری (CNG) و تجهیز آن با اولویت استفاده از ظرفیت‌های بخش غیردولتی اقدام نماید و به‌صورت رایگان در اختیار شهرداری‌ها قرار دهد.^۱

وزارت نفت موظف است به احداث و تجهیز احداث جایگاه سوخت‌گیری (CNG) در پانزده شهر یا اولویت هفت شهر آلوده کشور، موضوع بند «د» ماده (۱۰۴) قانون برنامه سوم توسعه، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۹ - در طی برنامه سوم توسعه و متناسب با خودروهای تحویلی اقدام نماید.

تبصره - کمیسیون‌های ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در صورت درخواست وزارت نفت حتی‌الامکان نسبت به تغییر کاربری محل‌های یادشده اقدام می‌نمایند.^۲

ماده ۶ - نحوه از رده خارج کردن تاکسی فرسوده با همکاری وزارت کشور (سازمان شهرداری‌های کشور و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران) و شهرداری متقاضی اجرای طرح با تأیید وزارت صنایع و معادن و نظارت سازمان حفاظت محیط زیست تعیین و اجرا می‌گردد.

ماده ۷ - تهیه و خرید خودرو با کاربری تاکسی از خارج از کشور، پس از انجام مناقصه بین‌المللی، در چارچوب بند (۲) تصویب‌نامه شماره ۲۷۱۲۱/۲۲۹۸ مورخ ۱۳۸۲/۱/۲۳ و قانون حداکثر استفاده از توان فنی، مهندسی تولیدی و صنعتی و اجرای کشور در اجرای پروژه‌ها و ایجاد تسهیلات به‌منظور صدور خدمات - مصوب ۱۳۷۵ - امکان‌پذیر است.

ماده ۸ - به‌منظور ساماندهی به ترافیک شهری و ناوگان تاکسیرانی شهرهای کشور، وزارت کشور (سازمان شهرداری‌های کشور) موظف است تاکسی‌های جدید را با

۱- اصلاحیه شماره ۴۵۹۷۱ / ت ۳۳۹۵۸ هـ مورخ ۱۳۸۴/۸/۸ هیأت وزیران.

۲- اصلاحیه شماره ۴۵۹۷۱ / ت ۳۳۹۵۸ هـ مورخ ۱۳۸۴/۸/۸ هیأت وزیران.

اولویت شرکت‌های خصوصی و تعاونی تاکسیرانی شهری که زیر نظر شهرداری مربوط فعالیت می‌نمایند، توزیع و واگذار نماید.

ماده ۹ - ضوابط و مشخصات فنی، اقتصادی و زیست‌محیطی خودروهای دوگانه‌سوز و (CNG) سوز توسط کارگروه موضوع ماده (۱۰) این تصویب‌نامه تعیین می‌گردد تجهیز تاکسی‌های جدید به تاکسی‌متر و چاپگر به‌منظور صدور رسید (قبض کرایه) برای مسافر و نصب شناسنامه (شامل مشخصات و تصویر راننده) الزامی است.

ماده ۱۰ - کار گروهی متشکل از نمایندگان وزارتخانه‌های صنایع و معادن، نفت، بازرگانی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، سازمان حفاظت محیط زیست و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران با مسئولیت وزارت کشور (سازمان شهرداری‌های کشور) به‌منظور تدوین برنامه اجرایی، پیگیری و نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه، تشکیل می‌گردد.

ماده ۱۱ - رعایت مفاد آیین‌نامه نحوه از رده خارج کردن خودروهای فرسوده، موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۵۰۸/ت ۲۲۱۷۵ ه - مورخ ۱۳۸۲/۱/۲۴ برای تاکسی‌های فرسوده

مشمول این آیین‌نامه الزامی است.

ماده ۱۲ - اولویت اجرایی این آیین‌نامه در شهر تهران است.

۶۵ - آیین‌نامه بهداشت محیط

(مصوب ۱۳۷۱/۵/۶)

ماده ۱ - تعاریف :

الف - بهداشت محیط: بهداشت محیط عبارت است از کنترل عواملی از محیط زندگی که به‌گونه‌ای روی سلامت جسمی، روانی و اجتماعی انسان تأثیر می‌گذارند.

ب - آب آشامیدنی: آب آشامیدنی، آب گوارایی است که عوامل فیزیکی، شیمیایی و بیولوژیکی آن در حد استانداردهای مصوب باشد و مصوب آن عارضه سویی در کوتاه مدت یا درازمدت در انسان ایجاد نکند.

پ - آلودگی آب آشامیدنی: آلودگی آب آشامیدنی عبارت است از تغییر خواص فیزیکی، شیمیایی و بیولوژیکی آب به گونه‌ای که آن را برای مصرف انسان زیان‌آور سازد.

ت - کنترل بهداشتی: منظور از کنترل بهداشتی، بازدید و بررسی وضعیت بهداشتی مراکز مشمول این آیین‌نامه به منظور اعمال ضوابط بهداشت محیطی می‌باشد.

ث - مراکز کاربرد پرتوهای یونساز در پزشکی: مراکز کاربرد پرتوهای یونساز در پزشکی، مراکزی هستند که با استفاده از پرتوهای یونساز، زیر نظر مسئولین متخصص مربوط، به تشخیص یا درمان بیماری‌ها پرداخته و شامل مراکز رادیولوژی، رادیوتراپی و رادیو ایزوتوپ می‌باشد.

ج - اماکن عمومی: اماکن عمومی عبارت است از اماکن متبرکه و زیارتگاهها، زائرسراها، هتلها، متلها، مسافرخانه‌ها، پانسیونها، آسایشگاههای سالمندان، آرایشگاهها، حمامها، حمامهای سونا، استخرهای شنا، سینماها، پارکها، مراکز تفریح‌های سالم، باشگاههای ورزشی، ترمینال‌ها، وسایل حمل و نقل عمومی، مسافرتی، توالت‌های عمومی، گورستانها و مانند این موارد.

خ - مراکز تهیه، توزیع، نگهداری و فروش مواد خوردنی، آشامیدنی و بهداشتی مراکز تهیه، توزیع، نگهداری و فروش مواد خوردنی، آشامیدنی و بهداشتی عبارت است از کلیه کارخانه‌ها، کارگاهها، سردخانه‌ها، اماکن و مغازه‌هایی که به گونه‌ای نسبت به تهیه، توزیع، نگهداری و فروش مواد خوردنی، آشامیدنی و بهداشتی اقدام می‌نمایند.

ج - مراکز بهداشتی - درمانی: مراکز بهداشتی - درمانی عبارت است از بیمارستانها، زایشگاهها، درمانگاهها، مطبها، آزمایشگاههای تشخیص طبی، بخشهای تزریقات و پانسمان، آسایشگاههای معلولین، طب هسته‌ای، فیزیوتراپیها، رادیولوژیها و مانند اینها.

ج - مراکز آموزشی و تربیتی: مراکز آموزشی و تربیتی عبارت است از مدارس، آموزشگاههای تحصیلی، حوزه‌های علمیه، دانشکده‌ها، هنرستانها، خوابگاههای مراکز آموزشی، پرورشگاهها مراکز تربیتی شبانه‌روزی، ندامتگاهها و مهدهای کودک.

ماده ۲ - هر اقدامی که تهدیدی برای بهداشت عمومی شناخته شود: ممنوع می‌باشند وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است پس از تشخیص هر مورد از مواردی که در حیطه وظایف وزارت می‌باشد، رأساً اقدام قانونی معمول و در سایر موارد موضوع را به مراجع ذیربط جهت انجام اقدامهای قانونی، فوری اعلام نماید. متخلفان از مقررات بهداشت عمومی تحت پیگرد قانون قرار خواهد گرفت.

ماده ۳ - آلوده کردن آب آشامیدنی عمومی ممنوع است و با متخلفان مطابق مقررات رفتار خواهد شد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به منظور حفظ سلامت و بهداشت مردم مکلف است کیفیت آب آشامیدنی عمومی از نقطه آگیری تا مصرف را از نظر بهداشتی تحت نظارت مستمر قرار دهد.

تبصره ۱ - وظایف و اختیارات سازمان محیط زیست در پیشگیری و جلوگیری آن آلودگی منابع آب، موضوع ماده (۴۶) قانون توزیع عادلانه آب و آیین‌نامه‌های اجرایی آن همچنان قابل اجراست.

تبصره ۲ - سازمانها و مؤسسه‌های دولتی و خصوصی تأمین‌کننده آب آشامیدنی عمومی موظف به رعایت همه ضوابط و معیارهای بهداشتی اعلام شده توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بوده، باید همه اطلاعات لازم برای بررسی مورد یا موارد تسهیلات بازدید از تأسیسات را در اختیار وزارت قرار دهند.

تبصره ۳ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به منظور کنترل آب آشامیدنی عمومی در مراحل مختلف توزیع: آزمایشگاههای مراکز بهداشت استان و شهرستان و مراکز بهداشتی - درمانی را برای ارایه خدمات در این زمینه تجهیز می‌نماید.

ماده ۴ - به منظور جلوگیری از روند رو به رشد آلودگی منابع آب‌های سطحی و زیرزمینی - اعم از چاهها، رودخانه‌ها، قنات‌ها، چشمه‌ها و آب مصرفی شهر و روستا -

کمیته‌ای با نام «کمیته حفاظت از منابع آب آشامیدنی» زیر نظر استاندار با عضویت مدیران و رؤسای اداره کل بهداشت درمان و آموزش پزشکی، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان آب منطقه‌ای استان، جهاد سازندگی استان، برنامه و بودجه استان و شرکت آب و فاضلاب استان تشکیل می‌شود با موارد زیر را بررسی و اقدام نماید.

۱ - اتخاذ تصمیم راجع به خارج نمودن بعضی از منابع تأمین آب آشامیدنی از سرویس که براساس گزارش اداره کل بهداشت محیط، آلوده شده‌اند اعم از جاده‌ها، چشمه‌ها و قناتها.

۲ - اتخاذ تدابیر لازم جهت حفاظت از منابع آب آشامیدنی موجود براساس دستورالعملهایی که توسط دستگاههای ذیربط پیشنهاد می‌شود و به تصویب کمیته می‌رسد.

۳ - اتخاذ تدابیر لازم به منظور حفظ حریم مناطقی که در آینده برای تأمین آب شهرها از طریق دستگاههای ذیربط پیشنهاد می‌شود.

۴ - اتخاذ تصمیم در رابطه با بحرانهای ناشی از آلودگی منابع آب و چگونگی مقابله با آنها.

تبصره - در ابتدا، اداره کل بهداشت محیط موظف است نواقصی را که موجب آلودگی منابع آب می‌گردد به دستگاه ذیربط اعلام کند تا رأساً نسبت به رفع آن اقدام نماید. در صورتی که امکانات دستگاهها برای رفع نواقص کفایت ننماید، مراتب در کمیته یادشده مطرح خواهد شد.

ماده ۵ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به منظور حفظ بهداشت عمومی مکلف است بررسی‌های لازم را در مورد تأثیرهای هوای استنشاقی و سایر مواد مؤثر بر انسان معمول دارد و نسبت به ارایه توصیه‌های ضروری به مراجع ذیربط اقدام نماید.

ماده ۶ - مراکز کاربرد پرتوهای یونساز در پزشکی موظف به همکاری و ارایه آمار و اطلاعات و فراهم نمودن تسهیلات به منظور بررسی دزیمتری و بهسازی جهت انجام

وظیفه کارشناسان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشند. با متخلفان برابر مقررات قانونی مربوط (قانون تعزیرات) رفتار خواهد شد.

ماده ۷ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است مراکز بهداشتی - درمانی، آموزش و تربیتی، اماکن عمومی و مراکز تهیه، توزیع، نگهداری و فروش مواد خوردنی، آشامیدنی و بهداشتی را از نظر ضوابط و مقررات بهداشت محیطی کنترل و با متخلفان از دستورالعملها و توصیه‌های بهداشتی وزارت، برابر مقررات قانونی مربوط (قانون تعزیرات) رفتار نماید.

ماده ۸ - مراجع صادرکننده پروانه کسب مراکز تهیه، توزیع، نگهداری و فروش مواد خوردنی، آشامیدنی و بهداشتی و اماکن عمومی موظفند ضمن رعایت ضوابط مربوط به خود، مقررات و توصیه‌های اعلام‌شده توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را نیز در این زمینه رعایت نموده و قبل از صدور «پروانه کسب» نظریه بهداشتی از این وزارتخانه کسب نمایند.

ماده ۹ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی علاوه بر وظیفه قانونی مبارزه با ناقلان بیماریها، عهده‌دار نظارت بر امر مبارزه یابند پایان، جوندگان و حیوان‌های ناقل بیماری‌ها نیز می‌باشد مراجع ذیربط ملزم به رعایت دستورالعمل‌های بهداشت محیطی این وزارتخانه در این موارد هستند.

ماده ۱۰ - به‌منظور پیشگیری از شیوع بیماری‌های منتقل‌شده به‌وسیله بند پایان و حیوان‌های ناقل بیماری، همچنین جلوگیری از آلودگی محیط به سموم و مواد شیمیایی در صورت امکان روش‌های مبارزه از طریق بهسازی محیط ارجح بوده و دستگاهه ای اجرایی ذیربط موظف به بهسازی کانون‌های جلب و تکثیر بند پایان و حیوان‌های ناقل برابر توصیه‌ها و دستورالعمل‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشند.

تبصره - شهرداری‌ها مکلفند در تنظیم روش‌های جمع‌آوری، حمل و دفع زباله شهر و سایر خدمات شهری، دستورالعمل‌های و توصیه‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مراجع ذیربط را رعایت نمایند.

ماده ۱۱ - صدور مجوز ورود و ترخیص و کنترل بهداشتی هر نوع دام و فرآورده‌های خام دامی باتوجه به نص مواد (۲،۳،۴،۷،۸) قانون سازمان دامپزشکی کشور - مصوب ۱۳۵۰ - که مؤخر بر قانون مواد خوردنی و بهداشتی است علی‌الاطلاق و در تمام مراحل اعم از تولید، توزیع و عرضه از لحاظ پیشگیری و مبارزه با بیماری‌های دامی و بیماری‌های مشترک بین انسان و دام برعهده سازمان دامپزشکی می‌باشد.

طبیعی است چنانچه عرضه فرآورده‌های خام دامی موجب بیماری‌های مختص انسان شود، همچنین مواردی که در فرآورده‌های خام دامی تغییری داده شود که مواد حاصل‌شده، فرآورده خام دامی تلقی نگردد، مسئولیت کنترل بهداشتی برعهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است که مطابق قانون مواد خوردنی و بهداشتی - مصوب ۱۳۴۶ و اصلاحات آن انجام خواهد شد.

ماده ۱۲ - وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی از طریق شبکه‌های بهداشتی، درمانی و خانه‌های بهداشت در روستاها ضمن آموزش گسترده با بسیج مردم و جلب همکاری بین بخشی در زمینه مسایل بهداشت محیطی از قبیل جمع‌آوری، حمل و دفع بهداشتی زباله، دفع بهداشتی مدفوع و کود حیوانی، بهسازی معابر و جداسازی محل نگهداری دام و پرندگان از محل سکونت، نظارت و پیگیری لازم را معمول داشته، همچنین در جهت بهسازی منابع و کنترل کیفی آب آشامیدنی، جمع‌آوری و دفع بهداشتی فاضلابها، کنترل اماکن عمومی و مراکز تهیه، توزیع نگهداری و فروش مواد غذایی اقدام نماید.

۶۶ - آیین‌نامه احداث و استفاده از تأسیسات در فلات قاره و منطقه انحصاری اقتصادی ایران در خلیج فارس دریای عمان

(مصوب ۱۳۷۵/۱۰/۴)

(به استناد ماده (۲۲) قانون مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمل مصوب (۱۳۷۲)

ماده ۱ - در این آیین نامه عبارات زیر دارای تعاریف مربوط می باشند :

الف - فلات قاره: عبارت است از بستر، زیر بستر، کف و زیر کف مناطق دریایی ماورای دریای سرزمینی ایران و در امتداد و دنباله طبیعی قلمرو سرزمینی کشور تا لبه بیرونی حاشیه فلات قاره حداکثر تا مساحت دویست (۲۰۰) مایل دریایی از خط مبدأیی که برای تعیین عرض دریای سرزمینی در قوانین ایران پیش بینی شده است.

ب - منطقه انحصاری اقتصادی: عبارت است از ناحیه ای خارج و مجاور دریای سرزمینی حداکثر به عرض دویست (۲۰۰) مایل دریایی از خط مبدأ دریای سرزمینی که در آن، کشور ساحلی دارای حقوق و صلاحیت های انحصاری در مورد منابع طبیعی و سایر صلاحیت های مربوط است.

ماده ۲ - ایجاد تأسیسات و انجام هرگونه عملیات مربوط از جمله :

الف - کاوش، اکتشاف، توسعه، استخراج، تولید، انتقال و بهره برداری از نفت و گاز و سایر مواد هیدروکربورها و هر یک از انواع دیگر ذخایر و مواد معدنی موجود در بستر دریا، حفظ، حراست، تعمیر و تکمیل تأسیسات مربوط.

ب - ساخت، احداث و استفاده از سکوها، حفاری نفتی، جزایر مصنوعی، لنگرگاهها و باراندازهای ثابت و سیار نصب چراغ های دریایی، دکل ها و کابل ها و تجهیزات مخابراتی و سنجش از راه دور و هرگونه تجهیزات و وسایل دیگر مربوط به امور یادشده

پ - حفاظت و بهره برداری و اداره تمامی منابع طبیعی جاندار بستر و زیر بستر دریاها و آب های روان آن.

ت - بهره برداری از آب، باد و جریان های دریایی به منظور تولید نیرو.

ث - انجام پژوهش ها و تحقیقات علمی از طریق استفاده از تأسیسات ثابت و سیار دریایی.

ج - حفاظت و حمایت از محیط زیست دریایی در ناحیه فلات قاره منطقه انحصاری اقتصادی به صورت انحصاری از حقوق حاکمیت دولت جمهوری اسلامی ایران می باشد.

تبصره - دولت جمهوری اسلامی ایران می تواند احداث تأسیسات موضوع بند (الف) این ماده را به خارجیان همچنین تردد آنها را در ناحیه فلات قاره و منطقه انحصاری اقتصادی با رعایت تمامی قوانین و مقررات گمرکی، بهداشتی، ایمنی و دیگر مقررات همچنین رعایت جوانب و مصالح کشور برابر مقررات این آیین نامه اجازه دهد.

ماده ۳ - کشورهای متقاضی با رعایت شرایط زیر می توانند نسبت به احداث خطوط لوله و تعبیه کابل دریایی در ناحیه فلات قاره و منطقه انحصاری اقتصادی اقدام کنند :

الف - به حقوق دولت جمهوری اسلامی ایران خسارتی وارد ن سازند و به هیچ وجه در عملیات اجرایی (موضوع این آیین نامه) سازمان های دولتی ایران و شرکتهای تابعه، اجلال ایجاد نکنند.

ب - حداقل چهار ماه قبل از شروع عملیات مربوط به احداث و استفاده از کابل ها و خطوط لوله های زیردریایی مراتب را همراه با ارسال نقشه های دقیق که موقعیت جغرافیایی مسیر عبور خط لوله و کابل دریایی را مشخص سازد برای اعلام نظر به مراجع مربوط ایرانی که توسط وزارت امور خارجه اعلام می شود ارسال دارند.

سازمان صلاحیت دار مربوط مکلف است درخواست و ضمایم آن را به طور دقیق مورد بررسی قرار دهد و چنانچه محل های پیشنهادی لطمه ای به تأسیسات و مستحذات دریایی و یا طرح های آتی جمهوری اسلامی ایران یا سایر اشخاص حقیقی و حقوقی که با اجازه دولت جمهوری اسلامی ایران در دریا به فعالیت اشتغال دارند وارد نیاورد و عملیات دریایی اشخاص یاد شده را مختل نکند و مغایر با منافع کشور نباشد حداکثر پس از گذشت پنج ماه از تاریخ وصول تقاضا و مدارک خواسته شده

مراتب موافقت دولت جمهوری اسلامی ایران را توسط وزارت امور خارجه به سازمان مربوط به دولت درخواست کننده اعلام نماید.

پ - در ایمنی کشتیرانی و همچنین حفظ و حمایت از محیط زیست و حیات آبریان اخلاقی ایجاد نکنند و به ویژه با هماهنگی های لازم با مراجع ایرانی ترتیبی داده شود تا عبور خط لوله و کابل دریایی از این مناطق مانع یا مخل کشتیرانی بین المللی فعالیت و تردد شناورهای که بین سواحل ایران و تأسیسات بالا در فعالیت یا تردد هستند، نباشند.

ماده ۴ - به منظور اطمینان از ایمن بودن مستمر خطوط لوله و کابل های دریایی.

الف - دولت ذینفع باید به طرق مقتضی به مقام های مربوط ایرانی در این خصوص تأمین لازم را ارایه نماید.

ب - مقامات ایرانی می توانند از تأسیسات یاد شده بازرسی فنی به عمل آورند و چنانچه عیب و نقصی مشاهده کنند، مراتب را به منظور رفع عیب و نقص به مالک خطوط لوله و کابل های دریایی و همچنین به دولت مربوط و وزارت امور خارجه دولت جمهوری اسلامی ایران اطلاع دهند.

ماده ۵ - وزارت راه و ترابری (سازمان بنادر و کشتیرانی) نسخه ای گزارش های فنی یاد شده در ماده (۴) این آیین نامه را به اطلاع سازمان بین المللی دریانوردی خواهد رساند.

ماده ۶ - دولت جمهوری اسلامی ایران جهت حفاظت و حمایت از محیط زیست دریایی و استفاده مطلوب از منابع جاندار و سایر ذخایر اعم از معدنی و غیر آن و نیز اطمینان از ایمن بودن خطوط لوله و کابل های دریایی می تواند مقررات خاصی را برای این مناطق وضع و به موقع اجرا گذارد.

ماده ۷ - دستگاه های دولتی مربوط، رعایت قوانین و مقررات حاکم را از طریق وزارت امور خارجه، از کشورهای دیگر و کشتی های آنها که مجاز به تردد با فعالیت در این حوزه می باشند، خواهد خواست و می توانند هر اقدامی را برابر ماده (۲۰) قانون

مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان مصوب ۱۳۷۲ جهت جلوگیری از اعمال خلاف به عمل آورد.

ماده ۸ - حریم ایمنی تأسیسات موضوع ماده (۲) این آیین نامه که در فلات قاره و منطقه انحصاری اقتصادی ایجاد شده و یا می شود، پانصد (۵۰۰) متر از هر منطقه از قسمت خارجی مستحذات یادشده و یا میزان بیشتری که براساس استانداردهای بین المللی و یا توصیه مراجع صلاحیتدار بین المللی اعلام و ابلاغ گردد می باشد.

تبصره - هرگونه فعالیت و تردد دستگاههای اجرایی دولتی در حریم موکول به کسب اجازه از دستگاه صاحب یا متولی تأسیسات یادشده بالا خواهد بود.

ماده ۹ - تردد تمامی شناورها و کشتی ها به جز شناورها و کشتی های متعلق به دستگاههای اجرایی دولتی داخلی یا متعلق به طرفهای قرارداد با دستگاههای اجرایی داخلی که در حال احداث تأسیسات و بهره برداری از آن می باشند، در حریم ایمنی تأسیسات موضوع ماده (۲) آیین نامه مستلزم دریافت مجوز تردد از مراجع صلاحیتدار متولی با صاحب تأسیسات می باشد.

ماده ۱۰ - مرجع صلاحیتدار جهت صدور مجوز برای تردد در حریم ایمنی سکوها و مستحذات و تأسیسات نفتی دریایی، وزارت نفت (شرکت ملی نفت ایران) و در مورد سایر تأسیسات و مستحذات دریایی، دستگاه دولتی بهره بردار است که با هماهنگی وزارت راه و ترابری (سازمان بنادر و کشتیرانی) نسبت به صدور آن اقدام خواهد کرد.

ماده ۱۱ - در صورت نقض مقررات ایمنی، امنیتی از طرف شناورها و کشتی ها و اشخاص در مناطق یادشده بالا علاوه بر تعقیب جزایی و مدنی و اقدامات تأمینی و پیشگیرانه، مراجع ایرانی فوراً مراتب را از طریق وزارت امور خارجه به اطلاع کشور صاحب پرچم خواهند رساند. در صورت عدم دسترسی به متخلف، وزارت امور خارجه مکلف است از دولت یادشده بخواهد تا نسبت به پیگرد قانونی وی اقدام و نتیجه را به اطلاع دولت جمهوری اسلامی ایران برساند.

ماده ۱۲ - به منظور تأمین ایمنی دریانوردی، مالکین و اداره کنندگان تأسیسات و سکوه‌های نفتی و دیگر تأسیسات و مستحداثات موضوع ماده (۲) این آیین‌نامه مکلف می‌باشند موقعیت جغرافیایی و طول و عرض و عمق دقیق این تأسیسات و چگونگی احداث آنها را با علایم مشخص کننده و برابر ضوابطی که توسط وزارت راه و ترابری (سازمان بنادر و کشتیرانی) و سایر مراجع مربوط تعیین می‌گردد روشن سازند تا این اطلاعات به سازمان بین‌المللی دریانوردی اعلام گردد.

ماده ۱۳ - به منظور تأمین ایمنی مسیرهای کشتیرانی و حفظ سلامت محیط زیست، مالکین تأسیسات و مستحداثات موضوع ماده (۲) این آیین‌نامه مکلف می‌باشند چنانچه این تأسیسات مورد نیاز نباشند و یا غیرقابل استفاده شوند، تمامی این تأسیسات را از مناطق دریایی موضوع این آیین‌نامه منتقل کنند و مراتب را پیش از شروع عملیات انتقال به اطلاع وزارت راه و ترابری (سازمان بنادر و کشتیرانی) برسانند تا موضوع به سازمان بین‌المللی دریانوردی اعلام گردد.

ماده ۱۴ - ضوابط و شرایط انتقال تأسیسات و سکوه‌های نفتی که مورد نیاز و یا مورد استفاده نباشند، توسط وزارت نفت (شرکت ملی نفت ایران) باتوجه به قطعنامه‌های مجمع عمومی سازمان بین‌المللی دریانوردی تهیه خواهد شد و پس از موافقت وزارت راه و ترابری (سازمان بنادر و کشتیرانی) به اجرا در خواهد آمد.

ماده ۱۵ - به منظور تأمین ایمنی دریانوردی، احداث و بکارگیری ایستگاههای ارتباط رادیویی و سنجش از راه دور در فلات قاره و منطقه انحصاری اقتصادی، بدون اخذ مجوز قبلی از وزارت پست و تلگراف و تلفن که پس از هماهنگی وزارت راه و ترابری (سازمان بنادر و کشتیرانی) صادر می‌گردد، ممنوع است.

ماده ۱۶ - ایجاد شبکه‌های مخابراتی اختصاصی در مناطقی که تأسیسات و مستحداثات ثابت دریایی و سکوه‌های نفتی در آن واقع است تابع مقررات و ضوابط وزارت پست و تلگراف و تلفن خواهد بود که پس از هماهنگی با وزارت راه و ترابری (سازمان بنادر و کشتیرانی) مجوز لازم را صادر خواهد کرد.

۶۷ - آیین‌نامه نحوه انجام پژوهش‌ها و تحقیقات علمی در مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان
(مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۵)

(به استناد ماده (۲۲) قانون مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان مصوب ۱۳۷۲)

ماده ۱ - در این آیین‌نامه عبارت زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند :

دولت ایران: دولت جمهوری اسلامی ایران

فعالیت: کلیه اقدام‌های عملی مستقیم و غیرمستقیم که با هدف کاوش و انجام پژوهش‌ها و تحقیقات علمی در مناطق دریایی موضوع این آیین‌نامه انجام شود.

تحقیقات علمی: تحقیقاتی که تنها برای افزایش دانش انسان از محیط دریایی با اهداف صلح‌آمیز انجام می‌شود این تحقیقات شامل شناسایی خصوصیات فیزیکی، شیمیایی، منابع زیستی، زمین‌شناسی و منابع غیرزیستی آب و نظایر آن در بستر و زیر بستر مناطق دریایی کشور جمهوری اسلامی ایران است.

پژوهش: اعم از پژوهش‌های نظری و کاربردی است.

مناطق دریایی: مناطق مشمول قانون مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان مصوب ۱۳۷۲ است.

ماده ۲ - کلیه فعالیتها و پژوهش‌ها و تحقیقات موضوع این آیین‌نامه با هدف صلح‌آمیز در مناطق دریایی انجام می‌شود.

ماده ۳ - ایجاد و استفاده از هرنوع تأسیسات و جزایر مصنوعی، تأسیسات یا تجهیزات شناور به‌منظور انجام تحقیقات علمی در مناطق دریایی باید با کسب موافقت قبلی و تحت شرایط اعلام‌شده توسط دولت ایران صورت گیرد. اینگونه تأسیسات پس از احداث، تحت صلاحیت دولت ایران قرار می‌گیرند. پس از خاتمه تحقیقات در صورت اعلام دولت ایران اینگونه تأسیسات یا تجهیزات باید توسط تحقیق‌کننده و با هزینه او برچیده شوند و در غیر اینصورت دولت ایران حق خواهد داشت نسبت به

برچیدن آنها رأساً اقدام و هزینه‌های مربوط را از مجری طرح تحقیقاتی علمی مطالبه نماید.

ماده ۴ - انجام فعالیت و ایجاد و استقرار از تأسیسات و تجهیزات موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه نباید وقفه‌ای در امر کشتیرانی، ماهیگیری، نصب کابلها و لوله‌های نفتی، حفظ منابع جاندار و بیجان ایجاد نماید. همچنین مانع استفاده از فضای ماوراء دریای آزاد و نیز سیستم‌های ارتباطی کشور گردد. تعیین حریم ایمنی به شعاع حداکثر ۵۰۰ متر اطراف اینگونه تأسیسات یا تجهیزات مجاز است و مراتب توسط دولت ایران (سازمان بنادر و کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران) به کلیه شناورها اعلام خواهد شد.

ماده ۵ - تأسیسات و تجهیزات موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه باید دارای علائم مشخصی که نمایانگر دولت یا سازمان بین‌المللی محل ثبت است، این علائم باید طبق استانداردهای بین‌المللی بوده ایمنی دریانوردی و پرواز را نیز تأمین نماید.

ماده ۶ - دولت یا سازمان‌های بین‌المللی تحقیق‌کننده و متقاضیان داخلی غیردولتی، مسئول جبران کلیه خساراتی هستند که در اثر فعالیت و انجام تحقیقات یا اقدامات آنها و اشخاص تحت امر آنها به دولت ایران یا سایر اشخاص وارد می‌شود. به‌منظور اطمینان از پرداخت خسارت‌های احتمالی فوق‌الذکر و پذیرش مسئولیت ناشی از انجام فعالیت‌های تحقیقات موضوع این آیین‌نامه، باید فعالیت‌های تحقیقاتی یادشده و نیز تجهیزات و تأسیسات مربوط به آنها از قبل بیمه شده باشند.

ماده ۷ - انجام فعالیت، پژوهش و تحقیقات علمی موجب ایجاد هیچ حقی در مورد قسمتی از محیط زیست دریایی یا منابع آن نخواهد شد.

ماده ۸ - انجام فعالیت، پژوهش و تحقیقات علمی نباید مزاحم اقدامات دولت ایران شود و نیز نباید باعث آلودگی و تخریب محیط زیست گردد.

ماده ۹ - نتایج فعالیت، پژوهش و تحقیقات علمی باید به اطلاع وزارتخانه‌ها یا سازمان تخصصی ذیربط و نیز مرکز ملی اقیانوس‌شناسی برسد و در صورت اعلام

سازمان‌های یادشده برای کمک به تجربه و تحلیل نتایج اطلاعات و تحقیقات به‌دست آمده، کمک لازم از طرف دولت یا سازمان بین‌المللی مجری تحقیقات، انجام گیرد.

ماده ۱۰ - نتایج فعالیت، پژوهش و تحقیقات علمی با توافق دولت ایران توسط رسانه‌های عمومی داخلی و بین‌المللی قابل انتشار است.

ماده ۱۱ - انجام هرگونه تحقیقات به‌منظور اکتشاف منابع زیستی و غیرزیستی در مناطق دریایی، منوط به طی تشریفات مذکور در ماده (۱۴) این آیین‌نامه است، مگر اینکه مراتب به‌طور خاص در موافقتنامه دولت ایران با دیگر دولتها تعیین تکلیف شده باشد.

ماده ۱۲ - اتباع خارجی برای انجام فعالیت، پژوهش و تحقیقات علمی باید از طریق دولت متبوع با سازمان بین‌المللی مربوط اقدام نمایند.

ماده ۱۳ - متقاضی فعالیت، پژوهش و تحقیقات علمی (دولت یا سازمان بین‌المللی صلاحیتدار) مکلف است اطلاعات معین را به شرح فرم شماره (۱)، حداقل شش ماه قبل از زمان اجرای طرح تحقیقاتی، از طریق نمایندگی دولت ایران در خارج و یا نمایندگی دولت متبوع خود در ایران به وزارت امور خارجه تسلیم نماید. وزارت امور خارجه پس از دریافت تقاضا و مدارک مربوط نسخه‌ای از آن را برای وزارتخانه‌های دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و اطلاعات ارسال می‌کند تا ظرف ۱۵ روز در مورد آن اعلام نظر کنند، پس از پایان مدت مذکور مدارک مربوط به وزارت فرهنگ و آموزش عالی (مراکز ملی اقیانوس‌شناسی) منعکس می‌گردد. وزارت فرهنگ و آموزش عالی درخواست رسیده را همراه با اظهارنظر برای شورای عالی اقیانوس‌شناسی کشور ارسال می‌کند. در صورت تأیید کمیته تخصصی ذیربط در شورای عالی اقیانوس‌شناسی کشور، مجوز لازم مطابق فرم ضمیمه شماره (۲) توسط مرکز ملی اقیانوس‌شناسی صادر می‌شود و برای اطلاع واحدهای مستقر در مناطق دریایی محل تحقیقات، مراتب به ستاد کل نیروهای مسلح و سازمان بنادر و کشتیرانی و برای اطلاع و نظارت بر کلیه مراحل انجام پژوهش و تحقیقات به وزارتخانه یا سازمان تخصصی ذیربط اعلام می‌شود.

تبصره ۱ - در صورتی که پس از شش ماه از تاریخ دریافت تقاضا هیچگونه پاسخی که متقاضی داده نشود، مخالف ضمن تلقی می‌شود. در صورت عدم تطبیق اطلاعات مندرج در تقاضا با واقعیت‌ها و شواهد آشکار مانند درج اطلاعات نادرست درخصوص ماهیت و موضوع پروژه، اطلاعات بیشتر از متقاضی مطالبه می‌شود. عدم ایفای تعهدات سابق متقاضی که از تحقیقات قبلی ناشی شده است، مانع اعطای مجوز خواهد بود.

تبصره ۲ - اگر درخواست از طرف سازمان بین‌المللی باشد که دولت ایران عضو آن است و در هنگام اتخاذ تصمیم درخصوص انجام تحقیقات در مناطق دریایی ایران، نماینده دولت ایران در جلسه حضور داشته و به انجام تحقیقات رأی مثبت داده است، نماینده ایران موظف است مراتب را به وزارت فرهنگ و آموزش عالی (مراکز ملی اقیانوس‌شناسی) اعلام نماید تا خارج از نوبت رسیدگی و تصمیم‌گیری شود.

تبصره ۳ - متقاضیان داخلی غیردولتی برای اخذ مجوز، درخواست‌های خود را به وزارت فرهنگ و آموزش عالی (مراکز ملی اقیانوس‌شناسی) منعکس می‌نمایند.

تبصره ۴ - سازمان‌های دولتی برای فعالیت‌های مختص به خود که رأساً انجام می‌دهند، نیاز به اخذ مجوز نخواهند داشت.

ماده ۱۴ - در صورت عدم رعایت هر یک از موارد فوق و یا عدم تطابق پژوهش‌ها و تحقیقات با اطلاعات اولیه‌ای که به دولت ایران ارائه شده است، دولت ایران می‌تواند انجام پژوهش‌ها و تحقیقات را به حالت تعلیق درآورد. اگر در مدت معقولی دولت با سازمان بین‌المللی مجری تحقیق، خود را با مقررات این آیین‌نامه وفق ندهد دولت ایران مجوز صادره را باطل و ملغی‌الاثرب خواهد نمود.

تبصره - ایجاد هرگونه تغییر در طرح‌های تحقیقاتی بدون اخذ مجوز قبلی از دولت ایران، مشمول مفاد قسمت اخیر این ماده خواهد بود.

ماده ۱۵ - به تخلفاتی که از مقررات این آیین‌نامه انجام گیرد، مطابق قوانین جمهوری اسلامی ایران رسیدگی خواهد شد.

درخواست نامه

۳- روش اجرا، مشخصات کشتی و وسایل مورد استفاده برای اجرای طرح

۳-۱- مشخصات کشتی

- نام :- آبخور کشتی :

- تابعیت :- ظرفیت خالص :

- اداره کننده کشتی :- ظرفیت ناخالص :

- نام فرمانده :- سرعت در حال تحقیق :

- تعداد اعضای علمی در عرشه کشتی :- حداکثر سرعت :

- تعداد و اسامی خدمه :- امکانات ارتباطی کشتی

(مانند تلکس:.....)

۳-۲- مشخصات سایر وسایل حمل و نقل :

ردیفنوع وسیله نام اداره کننده وسیله تعداد و اسامی محققین تعداد و اسامی خدمه

ضمیمه (۱)

درخواست نامه

۴- مشخصات اعضای گروه تحقیق :

ردیف نام مدارک علمی و وظیفه ملیت آدرس تاریخ احتمالی تاریخ احتمالی

علمی در خروج از کشتی ورود به کشتی در

گروه در منطقه عملیات منطقه عملیات

۵- مشخصات اعضای هیأت علمی دولت جمهوری اسلامی ایران که در نظر است

در انجام طرح شرکت کنند :

ردیف نام مدارک و وظیفه در آدرس تاریخ نام تاریخ نام

علمی گروه سوار بندر پیاده بندر

شدن شدن

۶- سوابق طرح

ردیف عنوان نام گروه نام کشور یا سازمان بین المللی وضعیت نتیجه طرح
انجام دهنده طرح انجام دهنده طرح انتشار یافتن انتشار نیافته
(۱) در صورت نیاز به ورود و خروج مکرر تاریخ ورود و خروج های مکرر ضمیمه
شود.

ضمیمه (۱)

درخواست نامه

۵ - موقعیت جغرافیایی و مشخصات تأسیسات :

نام نوع محل درجه عمق تاریخ به آبتاریخ خدمت نوع خدمت

ایستگاه تأسیسات دقیقاً انداختن کشتی از تا

۶ - چگونگی دسترسی به اطلاعات، نمونه ها و نتایج تحقیقات :

تاریخ طریق دسترسی دولت وسایل مورد نیاز دولت جمهوری

احتمالی جمهوری اسلامی ایران بهاسلامی ایران جهت ارزیابی اطلاعات،

گزار اولیهنمونه ها و اطلاعات نمونه ها و نتایج تحقیقات و تفسیر آن

اینجانباز طرف دولت / سازمان بین المللی صحت اطلاعات پیوست را تأیید

می نمایم و در صورت نادرستی آن دولت ایران حق خود می داند تا

از صدور مجوز خودداری نماید.

امضاء :

سمت :

تاریخ :

فرم ضمیمه شماره (۱)

درخواست نامه

ضمیمه (۱)

درخواست نامه

فرم ضمیمه درخواست شماره (۲)

مجوز انجام پژوهش و تحقیقات علمی دریایی در مناطق دریایی جمهوری اسلامی ایران

این مجوز به استناد تأییدیه شماره مورخ کمیته تخصصی شورای عالی اقیانوس‌شناسی کشور برای انجام پژوهش و تحقیقات علمی دریایی به با مشخصات مشروح زیر اعطاء می‌گردد.

نام و نشانی سازمان :

نام کشتی تحقیقاتی :

نام دستگاه ایرانی نظارت‌کننده :

مدت انجام تحقیقات از تاریخ صدور مجوز :

مختصات جغرافیایی منطقه دریایی جمهوری اسلامی ایران :

نکات قابل توجه :

۱ - تحقیقات باید براساس اطلاعات ذکر شده در درخواست‌نامه انجام پذیرد.

۲ - انجام هرگونه تغییر در برنامه تحقیقات منوط به دادن ابلاغ قبلی به مراکز ملی اقیانوس‌شناسی کشور و کسب مجوز از این مرکز است.

رییس مرکز ملی اقیانوس‌شناسی کشور

امضاء

۶۸ - آیین‌نامه مربوط به بستر و حریم رودخانه، انهار، مسیلها، مردابها، برکه‌های

طبیعی و شبکه‌های آبرسانی، آبیاری و زهرکشی

(مصوب ۱۳۷۹/۸/۱۶ با اصلاحات بعدی)

ماده ۱ - اصطلاحات مندرج در این آیین‌نامه از نظر اجرای مقررات آن در معانی

ذیل به کار می‌رود.

الف - رودخانه: مجرای است طبیعی که آب به طور دائم یا فصلی در آن جریان

داشته باشد.

ب - نهر طبیعی: مجرای است که آب به طور دائمی فصلی در آن جریان داشته و دارای حوضه آبریز مشخصی نباشد.

پ - نهر سنتی: مجرای آبی است که بوسیله اشخاص به صورت غیر مدرن احداث شده باشد.

ت - مرداب: زمین باتلاقی، مسطح و پستی است که دارای یک یا تعدادی آبراهه باشد و معمولاً درمد بزرگ دریا زیر آب رود، همچنین اراضی پستی که در مناطق غیر ساحلی در فصول بارندگی و سیلاب غرقاب شده و معمولاً در تمام سال حالت باتلاقی داشته باشد.

ث - برکه: اراضی پستی است که در اثر جریان سطحی و زیرزمینی آب در آنها جمع شده و باقی می ماند.

ج - مسیل متروک: مجرای طبیعی است که تحت تأثیر عوامل طبیعی یا غیر طبیعی، امکان حدوث سیلاب در آن وجود نداشته باشد.

چ - شبکه های آبیاری و زهکشی و کانالها: مجاری مستحدثه ای هستند که به منظور آبرسانی، سالم سازی اراضی و یا انتقال آب ایجاد شده یا می شوند.

ح - بستر: آن قسمت از رودخانه، نهر یا مسیل است که در هر محل با توجه به آمار هیدرولوژیک و داغاب و حداکثر طغیان با دوره برگشت ۲۵ ساله به وسیله وزارت نیرو یا شرکت های آب منطقه ای تعیین می شود.

در مناطقی که ضرورت ایجاد می نماید سیلاب یا دوره برگشت کمتر یا بیشتر از ۲۵ ساله ملاک محاسبه قرار گیرد، سازمان های آب منطقه ای حسب مورد با ارایه نقشه های مربوط و توجیهات فنی از حوزه ستادی وزارت نیرو مجوز لازم را اخذ خواهند نمود.

تغییرات طبیعی بستر رودخانه ها، مسیله ها با انهار طبیعی در بستر سابق تأثیری نداشته و بستر سابق کماکان در اختیار حکومت اسلامی است. لیکن حریم برای آن منظور نخواهد شد.

خ - حریم: آن قسمت از اراضی اطراف رودخانه، مسیل، نهر طبیعی یا سنتی، مرداب و برکه طبیعی است که بلافاصله پس از بستر قرار دارد و به عنوان حق ارتفاق برای کمال انتفاع و حفاظت کمی و کیفی آنها لازم است و طبق مقررات این آیین نامه توسط وزارت نیرو یا شرکت های آب منطقه ای تعیین می گردد.

حریم انهار طبیعی یا رودخانه ها و مسیل ها (اعم از اینکه آب دایم یا فصلی داشته باشند) و مردابها و برکه های طبیعی برای عملیات لایروبی و بهره برداری از یک تا بیست متر و برای حفاظت کیفی آب رودخانه ها، انهار طبیعی و برکه ها تا یکصد و پنجاه متر (تراز افقی) از منتهی الیه بستر خواهد بود که بنا به مورد و نوع مصرف و وضع رودخانه، نهر طبیعی و برکه به وسیله وزارت یا شرکت های آب منطقه ای تعیین می گردد. حریم کیفی برای رودخانه ها، انهار طبیعی و برکه های تأمین کننده آب شرب مقطوعاً یکصد و پنجاه متر خواهد بود. سیاهه رودخانه های یاد شده توسط سازمان های آب منطقه ای تعیین و برای اطلاع عموم اعلام خواهد شد. تشخیص موارد کمال انتفاع و عدم تضرر در حریم موضوع این بند به موجب دستورالعملی خواهد بود که وزارت نیرو تدوین و جهت اجرا به شرکت های آب منطقه ای ابلاغ می نماید دستورالعمل یاد شده در بخش حریم کیفی با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست تدوین خواهد شد.

ماده ۲ - شرکت های آب منطقه ای مکلفند با توجه به امکانات، حد بستر و حریم رودخانه ها، انهار، مسیلها، مردابها و برکه های طبیعی موجود در حوزه فعالیت خود را با برنامه ریزی مشخصی و با اعزام کارشناس یا کارشناسان ذی صلاح طبق مقررات این آیین نامه تعیین نمایند.

تبصره - کلیه مراجع تعیین کننده کاربری و صادرکننده پروانه استقرار فعالیت، مکلفند قبل از تعیین کاربری و یا صدور هرگونه مجوزی در حریم موضوع بند (ج)

ماده (۱) این آیین‌نامه، نسبت به کسب نظریه شرکت آب منطقه‌ای مربوطه در رابطه با کمال انتفاع و عدم ضرر برای موضوع مورد نظر اقدام نمایند. ۱.

ماده ۳ - شرکت آب منطقه‌ای در هر مورد که بستر و حریم رودخانه، نهر طبیعی، مسیل، مرداب و برکه طبیعی را تعیین می‌نماید، مراتب را به طرق مقتضی به‌طور کتبی به متقاضی اعلام و در مورد تعیین بستر و حریم سرتاسری، موضوع از طریق بخش اعلامیه‌های محلی (برای یک نوبت) به اطلاع اشخاص ذی‌نفع می‌رسد که بستر و حریم رودخانه، نهر (طبیعی - سنتی) مسیل، مرداب و برکه طبیعی مورد نیاز تعیین گردیده و اشخاص می‌توانند برای کسب اطلاعات از حدود بستر و حریم تعیین شده به شرکت آب مربوط مراجعه و چنانچه اعتراضی داشته باشند ظرف یک ماه از تاریخ انتشار اطلاعیه، اعتراض خود را به شرکت مربوط تسلیم و رسید دریافت دارند. چنانچه اعتراضی نسبت به بستر و حریم تعیین شده در مهلت مذکور در فوق واصل شود، شرکت آب منطقه‌ای مربوط اعتراض را به کمیسیونی مرکب از دو نفر کارشناس فنی ذیصلاح و یک نفر کارشناس حقوقی که از بین مجربترین کارشناسان شرکت با ابلاغ مدیر عامل منصوب می‌شوند، ارجاع می‌نماید.

ماده ۴ - کمیسیون مذکور در ماده (۳) پس از وصول پرونده در مورد اعتراض، گزارش کارشناس یا کارشناسان را بررسی می‌کند و در صورتی که با بستر و حریم تعیین شده موافق باشد، آن را تأیید می‌کند والا بعد از اخذ توضیحات از کارشناس یا کارشناسان ذیربط، نظر خود را به شرکت اعلام خواهد نمود. چنانچه توضیحات مذکور برای کمیسیون قانع کننده نباشد، کمیسیون می‌تواند رأساً یا به وسیله کارشناسان دیگری محل را بازدید کند و سپس نظر خود را در مورد بستر و حریم به شرکت اعلام دارد نظر این کمیسیون قطعی و به منزله نظر وزارت نیرو است.

ماده ۵ - پس از اعلام نظر کمیسیون موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه، شرکت آب منطقه‌ای نسبت به علامت‌گذاری نهایی حد بستر و حریم تعیین‌شده به نحو مقتضی اقدام خواهد نمود و نسخه‌ای از نقشه مربوط به بستر و حریم را برای اطلاع به اداره ثبت اسناد و املاک، بخشداری و شهرداری حوزه عمل ارسال و نیز مراتب را به نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران اعلام خواهد داشت و از تجاوز اشخاص به بستر و حریم با همکاری مأموران انتظامی جلوگیری خواهد کرد.

ماده ۶ - پس از تعیین و تشخیص میزان بستر و حریم رودخانه، نهر، مسیل، مرداب و برکه طبیعی در صورتی که شرکت آب منطقه‌ای قلع و قمع اعیانی اعم از اشجار و غیر آن واقع در بستر و حریم را برای استفاده از امور مربوط به آب و برق لازم بداند، براساس مقررات مربوط اقدام خواهد نمود.

تبصره - هرگاه اعیانی موجود در بستر و حریم به‌صورت کشت موقت باشد، پس از برداشت محصول مقررات ماده فوق‌العمل خواهد شد.

ماده ۷ - کشت موقت در آن قسمت از بستر رودخانه، نهر و مسیل که برای بهره‌برداری از آب مزاحمتی ایجاد ننماید. با موافقت کتبی و قبلی شرکت آب منطقه‌ای ذیربط به‌صورت اجاره و رعایت اولویت برای مجاوران بلامانع است، ولی مستأجر به هیچ وجه حق ایجاد اعیانی و غرس نهال و درخت (بجز زراعت سطحی) را ندارد. در صورت تخلف اراضی مسترد و از فعالیت وی جلوگیری خواهد شد.

شرکت آب منطقه‌ای ذیربط باید در اجاره‌نامه قید کند که در صورت بروز هرگونه خسارت ناشی از سیل و نظایر آن هیچگونه مسئولیتی نخواهد داشت.

تبصره - استفاده از مقررات این ماده در مورد اراضی بستر بالادست سدها شمول ندارد.

ماده ۸ - چنانچه بستر رودخانه، نهر طبیعی و مسیل به‌صورت طبیعی تغییر نماید و باقیمانده بستر که بستر مرده نامیده می‌شود و کماکان در اختیار دولت است، برای اجرای طرح‌های آب و برق قابل استفاده باشد، با حدود مشخصی از طریق وزارت نیرو

به دستگاه متقاضی به صورت اجاره واگذار و نحوه آماده سازی، کناره بندی و سایر شرایط مربوط در سند واگذاری قید خواهد گردید.

ماده ۹ - چنانچه افراد یا شهرداری ها یا ادارات ثبت اسناد و املاک به صورت موردی تقاضای تعیین حد بستر و حریم رودخانه، انهار یا مسیل یا مرداب و یا برکه طبیعی را که در مجاورت ملکی واقع است، بنمایند، شرکت آب منطقه ای مکلف است با اخذ هزینه کارشناسی که تعرفه آن از طرف وزارت نیرو تعیین خواهد شد، نسبت به تعیین حد بستر و حریم هر یک از موارد یادشده به ترتیب مقرر در این آیین نامه اقدام نماید. مشروط بر اینکه تصرفات قانونی اشخاص نسبت به املاک موردنظر احراز و توسط مراجع ذیصلاح تأیید شده باشد.

ماده ۱۰ - چنانچه امکان دیوارسازی و استفاده از اراضی مازاد بستر برای مجاوران وجود داشته باشد، شرکت آب منطقه ای ضمن مشخص کردن مجاوران رودخانه یا نهر یا مسیل یا مرداب یا برکه طبیعی، مشخصات دیواره و مقدار زمین هایی را که در اثر دیوارسازی حاصل می شود، معلوم و به مجاوران اعلام خواهد نمود تا در صورت تمایل به شرکت مراجعه و یا قبول شرایط و مشخصات دیوارسازی برای اخذ اجاره مربوط اقدام نمایند. بستر واقع در پشت دیواره احداثی در اختیار دولت جمهوری اسلامی ایران است. شرکت می تواند پس از تأمین میزان حریم که بلافاصله بعد از دیواره احداثی شروع می شود، باقیمانده بستر را به سازنده دیوار یا در صورت عدم تمایل سازنده به دیگران اجازه دهد.

ماده ۱۱ - شرکت های آب منطقه ای با همکاری شهرداری ها و اداراتی ثبت اسناد و املاک مسیل های متروک را شناسایی خواهند نمود. تشخیص متروک بودن مسیل ها در خارج محدوده قانونی شهرها با شرکت آب منطقه ای است. ولی در داخل محدوده قانونی شهرها شرکت مزبور با همکاری شهرداری ها تصمیم لازم را اتخاذ خواهد نمود. در صورت بروز اختلاف نظر، تشخیص وزارت نیرو معتبر می باشد.

ماده ۱۲ - عبور لوله نفت و گاز و غیره از بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار طبیعی، مسیلها، مردابها و برکه‌های طبیعی با موافقت وزارت نیرو بلامانع است، ولی مسئولیت حفاظت آنها با دستگاههای ذیربط خواهد بود.

ماده ۱۳ - وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی، شهرداری‌ها و همچنین سازمان‌ها و نهادهای وابسته به دولت مکلفند قبل از اجرای طرح‌های مربوط به خود و صدور پروانه لازم بستر و حریم رودخانه‌ها، انهار، مسیلها، مردابها و برکه‌های طبیعی را اعلام نمایند. هر نوع تصرف در بستر و حریم منوط به موافقت کتبی و قبلی وزارت نیرو است. متخلفان از این ماده طبق مقررات موضوعه تعقیب و مجازات خواهند شد.

ماده ۱۴ - هرگاه حریم رودخانه‌ها، انهار، مسیلها، مردابها، برکه‌های طبیعی و راههای اصلی و فرعی موجود تداخل نمایند، قسمت مورد تداخل برای تأسیسات طرفین به‌طور مشترک مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۵ - حریم کانالها، انهار احداثی و سستی و شبکه‌های آبیاری و زهکشی باتوجه به ظرفیت آنها طبق جدول زیر از طرف وزارت نیرو شرکتهای تابع آن برای هر طرف تعیین می‌گردد و این حریم از منتهی‌الیه دیواره آنها می‌باشد.

ظرفیت کانالها، انهار و مستحدثه و شبکه‌های آبیاری و زهکشی

الف - آبدهی (دبی) بیش از ۱۵ متر مکعب در ثانیه - میزان حریم از هر طرف ۱۲ تا ۱۵ متر

ب - آبدهی (دبی) از ۱۰ تا ۱۵ متر مکعب در ثانیه - میزان حریم از هر طرف ۸ تا ۱۲ متر

پ - آبدهی (دبی) از ۵ تا ۱۰ متر مکعب در ثانیه - میزان حریم از هر طرف ۶ تا ۸ متر

ث - آبدهی (دبی) از ۲ تا ۵ متر مکعب در ثانیه - میزان حریم از هر طرف ۴ تا ۶ متر

ج - آبدهی (دبی) کمتر از یکصد و پنجاه لیتر تا ۲ متر مکعب در ثانیه - میزان حریم از هر طرف تا ۲ متر.

الف - حریم لوله آبرسانی تا قطر پانصد میلیمتر کلا ۶ متر (۳ متر از هر طرف نسبت به محور لوله)

ب - حریم لوله از پانصد تا هشتصد میلیمتر کلا ۸ متر (۴ متر از هر طرف نسبت به محور لوله)

پ - حریم لوله از هشتصد تا یکهزار و دویست میلیمتر کلا ۱۰ متر (۵ متر از هر طرف نسبت به محور لوله)

ث - حریم لوله از یکهزار و دویست میلیمتر به بالا کلا ۱۲ متر (۶ متر از هر طرف نسبت به محور لوله)

در صورتی که لوله‌های آبرسانی به موازات و در حریم یکدیگر نصب گردند، حد خارجی حریم به اعتبار قطر آخرین لوله منظور می‌شود

تبصره ۱ - کانال، انهار، شبکه‌های آبیاری و زهکشی و انهار طبیعی و احدثی واقع در داخل مزارع و باغ‌ها تا مساحت یکصد هکتار که برای آبیاری همان مزارع و باغ‌ها مورد استفاده است دارای حریم نیستند.

تبصره ۲ - در مواردی که در طراحی کانال، تأسیسات تبعی (راه سرویس، گل‌انداز، زهکش و غیره) در یک طرف یا طرفین آن منظور شده باشد، حریم مرتبط به فاصله (۲) متر از منتهی‌الیه تأسیسات مذکور برای حفاظت آنها در نظر گرفته می‌شود. ولی در هر حال فاصله‌ای که تأسیسات تبعی مذکور به انضمام دومتر حریم مقرر در فوق در آن قرار دارد، نباید از میزان حریم مقرر در این ماده کمتر باشد.

۶۹ - آیین‌نامه مربوط به استفاده از اراضی احدث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها

(مصوب ۱۳۵۶/۲/۲۲ با اصلاحات بعدی)

فصل اول - کلیات و تعاریف

ماده ۱ - از لحاظ اجرای مقررات مندرج در این آیین نامه کلمات و عبارت محدوده قانونی حریم شهر (محدوده استحفاظی یا نفوذی) در مفاهیم زیر به کار رفته است :

۱ - محدوده قانونی در شهرهایی که طرح جامع یا طرح هادی برای آنها تهیه و به تصویب مراجع ذیربط رسیده باشد شامل محدوده خدماتی به اضافه محدوده توسعه آینده شهر که در طرح جامع یا هادی منظور گردیده است خواهد بود مگر اینکه حدود حوزه شهرداری تعیین شده طبق ماده ۲ قانون شهرداری وسیع تر از آن باشد که در اینصورت محدوده اخیرالذکر محدوده قانونی شناخته می شود و در مورد سایر شهرها محدوده قانونی همان حدود حوزه شهرداری است که طبق ماده ۲ قانون شهرداری تعیین می گردد.

۲ - در شهرهایی که طرح جامع یا هادی برای آنها تهیه شده و به تصویب مراجع ذیربط رسیده و در طرح های مذکور محدوده استحفاظی یا نفوذی گردیده مشخص گردیده است حریم شهر همان محدوده استحفاظی یا نفوذی است و در مورد شهرهایی که فاقد طرح جامد یا هادی بوده و یا محدوده استحفاظی یا نفوذی در طرح های مذکور تعیین نشده باشد حریم شهر براساس ماده ۹۹ الحاقی به قانون شهرداری تعیین می گردد.

ماده ۲ - ساختمانها و تأسیساتی که در خارج از محدوده قانونی و حریم شهر ما ایجاد می گردد به یکی از دو صورت زیر خواهد بود :

الف - شهرک به محلی اطلاق می شود که در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها با حداقل ۵۰۰ قطعه زمین برای احداث واحدهای مسکونی به صورت مستقل یا آپارتمانی قابل تملک شخصی به اضافه ساختمانها و تأسیسات مورد نیاز عمومی و اجتماعی سکنه به صورت مجتمع برای سکونت و تأمین نیازهای عمومی و اجتماعی و رفاهی شاغلین بخش های مختلف اقتصادی و اجتماعی یک منطقه یا به منظور رفع کمبود مسکن و جلوگیری از توسعه بی تناسب شهرهای مجاور و یا به صورت مراکز تفریحی جهت استفاده مردم یک منطقه یا مردم سراسر کشور به وجود آمده امور آن

به وسیله هیئتی که توسط ساکنان و مالکان انتخاب می‌شوند و با خود یاری ساکنان و مالکان اداره می‌شود.

ب - غیر شهرک به ساختمان‌ها و تأسیساتی اطلاق می‌شود که برای تأمین نیازمندی‌های عمومی، اقتصادی، تجاری، اجتماعی، بهداشتی، تفریحی، آموزشی و نظایر آن در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها ایجاد گردد.

در صورتی که ساختمان‌های دیگری نیز به اقتضای نوع فعالیت در مجاورت تأسیسات مذکور ایجاد شود واحد علیحده محسوب نمی‌شود و از نظر ثبتی قابل تجزیه و تفکیک نیست.

ماده ۳ - تفکیک و تقسیم اراضی واقع در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها به قطعات کمتر از بیست هکتار تابع ضوابط و ترتیبات زیر می‌باشد :

الف - در مورد اراضی شهرکها تشریفات و ضوابط مقرر در فصل سوم این آیین‌نامه باید انجام گردد.

ب - در مورد اراضی غیر شهرک تفکیک تحت شرایط و ترتیبات زیر مجاز خواهد بود.

۱ - هدف از تفکیک، اجرای طرح مشخصی باشد که طبق مقررات مربوط مورد موافقت مراجع ذیربط قرار گرفته باشد.

۲ - مساحت قطعات تفکیکی معادل و متناسب با اجرای طرح موردنظر باشد.

۳ - انجام عملیات ساختمانی یا تأسیساتی طرح در زمین موردنظر امکانپذیر باشد و مغایرتی با ضوابط مقرر در ماده ۴ این آیین‌نامه نداشته باشد.

۴ - اعلام نظر وزارت کشاورزی و منابع طبیعی با واحدهای تابع آن وزارت که اختیارات لازم به آنها تفویض شده باشد مبنی بر عدم قابلیت تولید زراعی اراضی و اقتصادی نبودن بهره‌وری کشاورزی از زمین موردنظر و مناسب بودن آن برای اجرای طرح نسبت به اراضی دیگر همان حوزه کشاورزی.

۵ - تقاضا و نقشه تفکیکی ضمن رعایت کلیه شرایط بالا مورد تصویب مراجعی که در حوزه هر استان اختیار صدور پروانه‌های ساختمانی را در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها دارند قرار گرفته باشد.

تبصره ۱ - ادارات ثبت مجاز نخواهند بود هیچ نوع تقاضای تفکیکی را به قطعات کوچکتراز بیست هکتار قبل از اینکه مورد تصویب مراجع فوق قرار گرفته و ابلاغ شود بپذیرند و نسبت به آن اقدام کند.

تبصره ۲ - در محدوده مسکونی روستاها صدور اجازه تفکیک با رعایت قوانین جاری کشور و در حدود نیازهای سکونتی و اجتماعی روستا به‌عهده وزارت تعاون و امور روستاها یا واحدهای تابعه آن وزارت که اختیارات لازم به آنها تفویض شده باشد خواهد بود.

فصل دوم - ایجاد ساختمانها و تأسیسات غیرشهرک

ماده ۴ - ایجاد هرگونه ساختمان و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها مستلزم رعایت ضوابط عمومی زیر است :

۱ - رعایت حریم نسبت به راهها، دریا، رودخانه، جنگل‌ها، دریاچه‌ها، تالابها، نهرهای عمومی، قنوات و چاهها، مسلها، خطوط و پایه‌های انتقال نیروی برق، خطوط و پایه‌ها و تأسیسات مخابراتی، پل‌ها و تونل‌های واقع در مسیر راهها یا تأسیسات عمرانی، لوله‌های انتقال نفت و گاز، سدها و کانالها و شبکه‌های آبیاری، خطوط و لوله‌های آبرسانی، تأسیسات نظامی و انتظامی و امنیتی و مرزی، تصفیه‌خانه‌های آب و فاضلاب، سیل‌بندها، و سیل‌گیرها و سایر تأسیسات عمومی و عمرانی و ابنیه و آثار تاریخی و همچنین رعایت ضوابط مقرر توسط مراجع ذیربط در مورد بهداشت عمومی و بهسازی و حفاظت محیط زیست.

۲ - مدخل هر ساختمان باید در گذرگاهی باشد که لااقل ۸ متر عرض داشته و این گذرگاه در هر حال باید با شبکه معابر عمومی ارتباط داشته باشد.

۳ - رعایت قانون حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی‌رویه درخت در مورد اراضی مشجر و باغات و ضوابط مربوط به قانون مذکور و آیین‌نامه‌های مربوط به آن.

۴ - منظور داشتن حداقل ۷۵٪ از مساحت زمین به‌صورت فضای باز و در صورتی که ساختمان بیش از یک طبقه باشد عدم تجاوز مساحت کل زیربنای ساختمان از ۵۰ درصد مساحت زمین.

۵ - ارایه طرحی که به تصویب مراجع ذیربط دولتی رسیده باشد و در مواردی که مرجع مشخصی برای تصویب طرح وجود ندارد تأیید مراجع مقرر در ماده ۶ این آیین‌نامه.

۶ - اخذ پروانه ساختمان با رعایت ماده ۶ این آیین‌نامه و رعایت مشخصات مندرج در پروانه مذکور.

تبصره ۱ - ضوابط مذکور در بند ۱ این ماده در صورتی لازم‌الرعايه خواهد بود که آن ضوابط به‌موجب مقررات قانونی وضع و اعلام شده باشد و یا از طرف سازمان‌های ذیربط در حدود قانون به مراجع صادرکننده پروانه ابلاغ گردیده باشد.

تبصره ۲ - دستورالعمل طرز اجرای بند ۶ این ماده توسط وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کشور تهیه و ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۳ - در محلهایی که طرح جامع منطقه‌ای یا ناحیه‌ای برای آنها تهیه گردیده و به تصویب مراجع مقرر در قوانین مربوط برسد و یا به‌عنوان قطب کشاورزی یا صنعتی تعیین شود هرگاه ضوابط مشخصی در طرح‌های فوق‌الذکر از لحاظ تفکیک اراضی و ساختمان و ایجاد تأسیسات عمومی مقرر شده باشد ضوابط مذکور در صدور پروانه ساختمان و ایجاد شهرک و صدور و اجازه تفکیک ملحوظ خواهد گردید.

وزارت مسکن و شهرسازی موظف است طرح‌های منطقه‌ای یا ناحیه‌ای را در محدوده یک ناحیه شامل یک یا چند شهرستان، تحت عنوان طرح‌های توسعه و عمران (جامع) ناحیه‌ای به‌همراه طرح جامع شهرهای مراکز شهرستانهای مشمول ناحیه را برای

یک دوره بیست‌ساله تهیه و کاربری‌های اراضی و ضوابط و مقررات تفکیک زمین و احداث بنا را در محدوده شهرستان یا شهرستان‌های مذکور تعیین و برای تصویب به شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیشنهاد نماید.

رعایت کلیه ضوابط مقرر در طرح‌های توسعه و عمران (جامع) ناحیه‌ای مصوب و ضوابط زیست‌محیطی در تهیه و اجرای طرح‌های جامع و هادی کلیه شهرهای واقع در ناحیه مشمول طرح‌های توسعه و عمران مذکور یا احداث شهر و شهرک‌های جدید همچنین استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرهای واقع در ناحیه یادشده ضروری است.

تغییرات طرح‌های منطقه‌ای پس از بررسی کارشناسی در وزارت مسکن و شهرسازی به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری رسیده و تغییرات طرح‌های ناحیه‌ای پس از بررسی کارشناسی توسط سازمان مسکن و شهرسازی استان در صورتی که مغایر با اساس طرح نباشد به تصویب کمیسیون ماده ۵ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری برسد.

یک نسخه از مدارک فنی طرح‌ها شامل مطالعات و نقشه‌ها و تغییرات آنها در دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در وزارت مسکن و شهرسازی و یک نسخه دیگر از آنها در دبیرخانه کمیسیون ماده (۵) در سازمان مسکن و شهرسازی استانها نگهداری خواهد شد.

سازمان‌های مسکن و شهرسازی وظیفه دارند عملکردها را با طرح‌های مصوب تطبیق و موارد تخلف را به استانداری‌ها و وزارت مسکن و شهرسازی گزارش نمایند.

رعایت بند ۳ تبصره ۸۲ قانون برنامه دوم در طرح‌های فوق‌الذکر ضروری است همچنین احداث شهرها و شهرک‌های جدید در مناطق چهارگانه سازمان حفاظت محیط زیست ممنوع است.^۱

تبصره ۴ - حریم مذکور در بند (۱) این ماده نسبت به راهها، به عنوان نوار حفاظتی که احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات در آن ممنوع می باشد عبارت است از تا عمق (۱۵۰) متر از منتهی الیه حریم قانونی راه در طرفین ورودی کلیه راههای بین شهری به طول (۵) تا (۲۰)

کیلومتر از انتهای محدوده استحقاقی هر شهر، مناطق حساسی که در بقیه طول راه ممکن است در معرض ساخت و ساز قرار گیرند به تشخیص کمیسیون موضوع ماده (۱۳) این آیین نامه و تا عمق (۱۵۰) متر در طرفین تمام طول جاده های کمربندی که خارج از محدوده استحقاقی شهرها واقع می گردند. رعایت مقررات مربوط به حریم قانونی راهها در تمام موارد الزامی است.

تعیین طول مناسب نوار حفاظتی هر یک از راههای بین شهری برحسب اهمیت و قابلیت توسعه شهر و همچنین تعیین حدود نوار حفاظتی در بقیه طول راهها که مشمول ممنوعیت احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات قرار می گیرند، برعهده کمیسیون موضوع ماده (۱۳) این آیین نامه می باشد. در مواردی که ساختمانها و تأسیساتی طبق ضوابط مقرر در این آیین نامه و پس از اخذ پروانه در خارج از حدود نوار حفاظتی مزبور یا در منتهی الیه حریم قانونی در بقیه طول راهها ساخته می شوند، لازم است نقشه چگونگی دسترسی آنها به خطوط مواصلاتی به تأیید وزارت راه و ترابری برسد.

ایجاد خطوط و پایه های انتقال نیروی برق و شبکه های مخابراتی، پلها و تونل های واقع در مسیر راهها، لوله های انتقال نفت و گاز و کانالها و شبکه های آبیاری، خطوط و لوله های آبرسانی، سیل بندها و سیل گیرها بعد از حریم راهها از شمول این آیین نامه مستثنی و تابع قوانین و مقررات مربوط می باشد. ۱.

تبصره ۵ - احداث بنا و تأسیسات در نوار حفاظتی موضوع تبصره (۴) پس از اخذ پروانه و رعایت حریم قانونی راه و تأیید کیفیت دسترسی توسط وزارت راه و ترابری، در موارد زیر مجاز می‌باشد. ۱.

۱ - تأسیساتی که بهره‌برداری (کشت، داشت و برداشت) از زمین‌های کشاورزی و باغ‌ها بدون آنها مقدور نباشد.

۲ - تأسیسات خدماتی و رفاهی جانبی راه از قبیل پمپ بنزین، رستوران، تعمیرگاه و امثال آنها با رعایت ضوابط قانونی مربوط به هر یک.

۳ - ساختمانهایی که در طول جاده واقع در محدوده روستاها احداث می‌گردند، تشخیص طول جاده با کمیسیون موضوع ماده ۱۳ این آیین‌نامه می‌باشد. ۲.

۴ - ساختمانهایی که پروانه آنها با رعایت مقررات مربوط قبل از تاریخ ۱۳۶۹/۶/۱ صادر شده است.

ماده ۵ - در اراضی خارج از محدوده قطب‌های کشاورزی که مساحت آن پنج هزار متر مربع یا بیشتر باشد ایجاد ساختمان در حدود احتیاجات کشاورزی و سکونت شخص مالک یا کشاورز یا کارگران کشاورزی تا میزان حداکثر ۴ درصد مساحت زمین مشروط بر اینکه مساحت زیربنای ساختمان از ۶۰۰ متر مربع تجاوز نکند مجاز است و بدون نیاز به اجرای بند ۵ ماده ۴ این آیین‌نامه پروانه ساختمان صادر می‌گردد.

ماده ۶ - صدور پروانه ساختمان و اعمال نظارت‌های لازم برای اینکه ساختمان طبق مشخصات و شرایط و ضوابط مندرج در پروانه بنا گردد و ضوابط مقرر در ماده ۴ این آیین‌نامه در مورد آنها رعایت شود، در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها بعهدہ مرجعی خواهد بود که در هر ناحیه توسط استانداری تعیین می‌گردد.

۱- اصلاحیه شماره ۲۱۸۸۶ ت ۲۵ ک مورخ ۱۳۷۱/۶/۱ کمیسیون موضوع اصل ۱۳۸.

۲- اصلاحیه شماره ۷۰۶۴۵ ت ۱۴۷ ک مورخ ۱۳۷۰/۱۰/۱۴ کمیسیون موضوع اصل ۱۳۸.

مناطق که صدور پروانه ساختمان و اعمال نظارت در آنها الزامی است به شرح زیر می‌باشند :

الف - مناطق مجاور شهرهای بزرگ یا حد فاصل شهرهای نزدیک به هم که امکان توسعه و اتصال آنها به یکدیگر وجود دارد و همچنین اراضی مجاور و نزدیک به راههای مواصلاتی کشور که حدود آنها توسط کمیسیون موضوع ماده (۱۳) این آیین‌نامه تعیین و قبلاً از طریق انتشار آگهی در روزنامه‌های کثیرالانتشار محلی و مرکز اعلام می‌گردد.

ب - مناطق حساسی که در طول راهها بعد از منتهی‌الیه نوار حفاظتی با حریم قانونی راه ممکن است مورد ساخت‌وساز قرار گیرند و به تشخیص کمیسیون موضوع ماده (۱۳) این آیین‌نامه احداث بعضی از ساختمانهای مجاز در آنها مشمول صدور پروانه و نظارت ساختمانی می‌گردد.

ج - مناطقی که بنا به مقتضیات محل به پیشنهاد استاندار و تصویب کمیسیون موضوع ماده (۱۳) این آیین‌نامه با اعلام قبلی و انتشار آگهی در روزنامه‌های کثیرالانتشار محلی و مرکز احداث تمام یا بعضی از انواع ساختمانها در آنها مشمول دریافت پروانه می‌گردد.

د - رعایت ضوابط مقرر در بندهای (۱) تا (۳) ماده (۴) این آیین‌نامه در مورد کلیه مناطق الزامی است.^۱

ماده ۷ - مراقبت و اعمال نظارت در رعایت ضوابط مقرر در این آیین‌نامه و تأمین تسهیلات لازم برای انجام فعالیتهای سالم و هماهنگ ساختمانی در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها و راهنمایی و ارشاد کسانی که قصد ایجاد ساختمان و تأسیسات در این قبیل نقاط دارند و جلوگیری از تخلفات ساختمانی در حوزه هر استان به‌عهده

۱- اصلاحیه شماره ۴۳۱۴۲/ت/۹۴ کی مورخ ۱۳۶۹/۶/۱ کمیسیون امور زیربنایی و صنعت هیأت دولت.

استاندار می‌باشد که با استفاده از سازمان‌های دولتی واقع در حوزه استان وظیفه را انجام دهد.

ماده ۸ - هرگاه در ایجاد ساختمانها و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها و در خارج از قطب‌های کشاورزی رعایت ضوابط مقرر در این آیین‌نامه نشده باشد به طریق زیر عمل خواهد شد.

۱ - بنا به تشخیص مهندسين و تکنسین‌های ساختمانی و تأسیساتی که از طرف استاندار مأمور نظارت شده‌اند یا تقاضای کتبی سازمان‌های ذیربط دولتی و یا بنا به اعلام فرمانداران، بخشداري که مورد تأیید مرجع صادرکننده پروانه باشد از طرف استاندار یا فرمانداری کل قرار گیرد دستور توقف عملیات ساختمانی صادر و از ادامه کار آن جلوگیری خواهد شد تا تکلیف آن طبق مقررات بند ۲ این ماده تعیین شود.

۲ - اعم از اینکه عملیات ساختمانی خاتمه یافته و مورد بهره‌برداری قرار گرفته یا نگرفته و یا ساختمان و تأسیسات قبل از اتمام متوقف و از ادامه آن جلوگیری شده باشد اتخاذ تصمیم در مورد کیفیت رفتار با متخلف باتوجه به قوانین و مقررات جاری کشور تعیین و نحوه بهره‌برداری یا ادامه کار ساختمان به‌عهده یک هیئت پنج نفری مرکب از نمایندگان استانداری، انجمن استان، اداره مسکن و شهرسازی، اداره کل کشاورزی و منابع طبیعی و اداره کل صنایع و معادن خواهد بود در اتخاذ تصمیم هیئت مذکور اکثریت سه رأی موافق مناط اعتبار است.

تبصره - کمیسیون مکلف است حداکثر ظرف مدت دو ماه از تاریخ توقف عملیات ساختمانی و یا اعلام تخلف به موضوع رسیدگی و تصمیم خود را اعلام نماید.

ماده ۹ - هرگونه ساختمان اعم از ساختمانهای مسکونی و عمومی و اجتماعی در محدوده مسکونی روستاها که در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها قرار داشته باشد تا زمانی که از طرف وزارت تعاون و امور روستاها ضوابط و مقررات خاصی ایجاد و به موقع اجراء گذاشته نشده است تابع عرف محلی خواهد بود و تعیین محدوده مسکونی هر روستا به‌عهده وزارت تعاون و امور روستاها می‌باشد.

ماده ۱۰ - ایجاد ساختمان‌ها و تأسیسات نظامی، انتظامی، امنیتی، مرزی و همچنین ساختمانها و تأسیسات مربوط به طرح‌های آب و فاضلاب و برق، لوله‌کشی‌های نفت و گاز، تأسیسات فنی مربوط به اکتشاف و استخراج نفت و گاز، خطوط ارتباطی و مخابراتی و واحدها و مجتمع‌های مسکونی و سایر تأسیسات متعلق به سازمانهای دولتی یا وابسته به دولت و شهرداری‌ها در خارج از محدوده قانونی شهرها تابع پروژه‌ها و طرحهای مصوب توسط مراجع و مقامات صلاحیت‌دار مربوط می‌باشد و مقامات تهیه‌کننده و تصویب‌کننده این قبیل پروژه‌ها و طرح‌ها باید رعایت ضوابط عمومی ایجاد ساختمان و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی شهرها را به ترتیبی که در این آیین‌نامه مقرر شده است برحسب مورد بنمایند.

فصل سوم - احداث شهرک

ماده ۱۱ - در مورد ایجاد شهرک رعایت ضوابط زیر الزامی است :

۱ - دریافت گواهی از ادارات کشاورزی و منابع طبیعی، تعاون و امور روستاهای محلی مبنی بر بلامانع بودن استفاده از زمین و نیز گواهی شرکت‌های آب و برق منطقه‌ای از نظر وجود و یا امکان ایجاد منابع آب و برق کافی برای تأمین احتیاجات شهرک.

۲ - ارایه سند مالکیت به نام متقاضی.

۳ - تعیین و معرفی مهندس مشاور شهرسازی و معماری مجاز مسئول، تهیه طرح و نظارت ساختمانی شهرک

۴ - منظورداشتن حداقل سی درصد کل مساحت زمین موضوع طرح برای معابر عمومی و فضای سبز و میادین و تأسیسات عمومی و اجتماعی و تجهیزات شهری که غیرقابل تملک خصوصی باشد.

۵ - رعایت ضوابط مقرر در ماده ۴ این آیین‌نامه در هر مورد که به تشخیص وزارت مسکن و شهرسازی قابل انطباق با ضوابط شهرک‌سازی باشد.

ماده ۱۲ - احداث شهرک مستلزم دریافت پروانه می‌باشد و دارنده پروانه شهرک‌سازی طبق واگذاری یا انتقال پروانه را به دیگری ندارد مگر با موافقت وزارت مسکن و شهرسازی.

تبصره - ترتیب صدور پروانه تأسیس شهرک و پروانه بهره‌برداری از شهرک طبق دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران خواهد رسید.

ماده ۱۳ - به منظور بررسی و اتخاذ تصمیم مقدماتی در مورد پیشنهادهای مربوط به احداث شهرک‌های جدید براساس مقتضیات و نیازها منطقه و اجرای وظایف مقرر در این آیین‌نامه و یا دستورالعمل موضوع تبصره ۱۲ در مرکز هر استان کمیسیونی به ریاست استاندار و شرکت مقامات زیر تشکیل می‌گردد و تصمیمات آن با رأی اکثریت مجموع اعضاء مناط اعتبار خواهد بود.

۱ - معاون استاندار در امور عمرانی که ضمناً قائم مقام استاندار در غیبت او خواهد بود.

۲ - مدیرکل مسکن و شهرسازی استان که ضمناً دبیری کمیسیون را نیز به عهده خواهد داشت.

۳ - مدیرکل کشاورزی و منابع طبیعی استان.

۴ - رئیس دفتر مهندسی استان.

۵ - رئیس دفتر برنامه و بودجه استان.

۶ - مدیرکل راه و ترابری استان.

۷ - مسئول سازمان جهادسازندگی استان.

۱۱ و ۲ - اصلاحیه شماره ۴۳۱۴۲ / ت ۹۴ ک مورخ ۱۳۶۹/۶/۱ کمیسیون امور زیربنایی و صنعت هیأت دولت.

۱۲ و ۲ - اصلاحیه شماره ۴۳۱۴۲ / ت ۹۴ ک مورخ ۱۳۶۹/۶/۱ کمیسیون امور زیربنایی و صنعت هیأت دولت.

تبصره ۱ - در استان مرکزی به جای مدیرکل مسکن و شهرسازی استان نماینده واحد شهرسازی و معماری وزارت مسکن و شهرسازی و به جای رئیس دفتر مهندسی استان نماینده حوزه معاونت عمرانی وزارت کشور عضویت کمیسیون را خواهند داشت و در مواقع لزوم از دبیر شورای نظارت بر گسترش شهر تهران نیز برای شرکت در کمیسیون دعوت به عمل خواهد آمد.

تبصره ۲ - در استانهایی که شوراهای هماهنگی و نظارت بر توسعه وجود داشته یا بعداً ایجاد شود دبیران شوراهای مذکور نیز عضویت کمیسیون را خواهند داشت.

تبصره ۳ - در هر مورد که حضور نمایندگان سازمان حفاظت محیط زیست یا وزارت اطلاعات و جهانگردی یا هر یک از سازمانهای دیگر دولتی در کمیسیون لازم و میسر تشخیص داده شود از آنها نیز دعوت به عمل خواهد آمد.

ماده ۱۴ - انجام عملیات مربوط به تفکیک ثبتي اراضی شهرکها منوط به اتمام عملیات زیربنایی و صدور پروانه بهره‌برداری و اجازه تفکیک می‌باشد و برحسب مورد ممکن است عملیات اجرایی زیربنایی و صدور پروانه بهره‌برداری و اجازه تفکیک به مراحل مختلف تقسیم گردیده پس از خاتمه عملیات هر قسمت پروانه بهره‌برداری و اجازه تفکیک نسبت به آن قسمت صادر و به احداث‌کننده شهرک تقسیم شود - همچنین در مواردی که به تشخیص کمیسیون مقرر در ماده ۱۳ این آیین‌نامه ایجاب کند می‌توان پروانه بهره‌برداری را از لحاظ امکان تفکیک و فروش قطعات ساختمانها و اراضی قبل از اتمام عملیات اجرایی زیربنایی نسبت به هر قسمت از شهرک صادر نمود، مشروط بر اینکه از متقاضی تضمین کافی که ترتیب آن در دستورالعمل موضوع تبصره ماده ۱۲ این آیین‌نامه مقرر خواهد گردید برای اتمام عملیات زیربنایی قسمتهای مذکور اخذ شود.

ماده ۱۵ - در مورد شهرکهایی که قبل از تصویب این آیین‌نامه شروع به احداث شده است اجازه انجام عملیات شهرسازی ساختمانی پس از رسیدگی و تصویب پروژه

شهرک توسط کمیسیون مقرر در ماده ۱۳ این آیین نامه و اخذ تضمین کافی برای تکمیل عملیات زیربنایی توسط اداره کل مسکن و شهرسازی استان مربوط صادر خواهد شد.

تبصره ۱ - دستورالعمل طرز اجرای این ماده و تعیین آن مقدار از ضوابط مقرر در مورد شهرک های جدیدالاحداث که رعایت آنها در این قبیل شهرک ها لازم و امکان پذیر باشد و کیفیت اخذ تضمین برای تکمیل عملیات زیربنایی با توجه به شرایط خاص هر یک از انواع این قبیل شهرک ها توسط وزارت مسکن و شهرسازی تصویب و برطبق آن رفتار خواهد شد.

تبصره ۲ - در صورتی که نحوه تفکیک اراضی این قبیل شهرک ها با ضوابط مقرر برای هر یک هماهنگ نباشد با صدور اجازه اصلاح نقشه تفکیکی توسط کمیسیون موضوع ماده ۱۳ این آیین نامه اصلاحات لازم در نقشه ترافیکی به عمل خواهد آمد.

ماده ۱۶ - وظایف و اختیاراتی که در این آیین نامه برای استاندار با سایر مقامات در استان تعیین شده به عهده فرماندار کل و سایر مقامات مربوط در فرمانداری کل خواهد بود.

۷۰ - آیین نامه نحوه بررسی و تصویب طرح های توسعه و عمران محلی، ناحیه ای، منطقه ای و ملی و مقررات شهرسازی و معماری کشور
(مصوب ۱۳۸۷/۱۰/۲۰)

فصل ۱ - تعاریف و طبقه بندی طرح ها، اختصارها و مراجع بررسی و تصویب
ماده ۱ - انواع طرح ها

۱ - طرح جامع سرزمین: این طرح در بند (۱) ماده (۱) قانون تغییر نام وزارت آبادانی و مسکن به وزارت مسکن و شهرسازی و تعیین وظایف آن - مصوب ۱۳۵۳ - تعریف شده است.

۲ - طرح های کالبدی ملی و منطقه ای: با هدف مکان یابی برای گسترش آینده شهرهای موجود و ایجاد شهرها و شهرک های جدید، پیشنهاد شبکه شهری آینده کشور یعنی اندازه شهرها، چگونگی استقرار آنها در بهینه کشور و سلسله مراتب میان شهرها

به منظور تسهیل مدیریت سرزمین و امر خدمات رسانی به مردم و پیشنهاد چارچوب مقررات ساخت و ساز در کاربری های مجاز زمین های سراسر کشور.

۳ - طرح توسعه و عمران (جامع) ناحیه ای: این طرح در اجرای وظایف محول شده در قانون تغییر نام وزارت آبادانی و مسکن به وزارت مسکن و شهرسازی و تعیین وظایف آن - مصوب ۱۳۵۳ - و تصویب نامه شماره ۷۰۹۷۱ / ت ۴۰۷ هـ مورخ ۱۳۷۳/۱۱/۵ هیأت وزیران، به منظور تدوین سیاست ها و ارایه راهبردها در زمینه هدایت و کنترل توسعه و استقرار مطلوب مراکز فعالیت، مناطق حفاظتی و همچنین توزیع متناسب خدمات برای ساکنان شهرها و روستاها در یک یا چند شهرستان که از نظر ویژگی های طبیعی و جغرافیایی همگن بوده و از نظر اقتصادی، اجتماعی و کالبدی دارای ارتباطات فعال متقابل باشند، تهیه می شود.

۴ - طرح مجموعه شهری: این طرح براساس مصوبه شماره ۹۸۶۰/ت ۱۵۳۱۱ هـ مورخ ۱۳۷۴/۸/۱۳ هیأت وزیران برای شهرهای بزرگ و شهرهای اطراف آن تهیه می شود.

۵ - طرح ساماندهی فضا و سکونت گاه های روستایی: طرحی است که به منظور توسعه هماهنگ و موزون فعالیت های کشاورزی، صنعتی و خدماتی از طریق توزیع مناسب جمعیت و استقرار بهینه خدمات در محیط های روستایی و حمایت از اجرای آن تهیه می شود. محدوده هر یکبار از این طرح ها در طرح ناحیه ای مربوط تعیین می شود.

۶ - طرح جامع شهر: در بند (۲) ماده (۱) قانون تغییر نام وزارت آبادانی و مسکن به وزارت مسکن و شهرسازی و تعیین وظایف آن - مصوب ۱۳۵۳ - تعریف شده است.

۷ - طرح هادی شهر: این طرح طبق تعریف مندرج در بند (۴) ماده (۱) قانون تغییر نام وزارت آبادانی و مسکن به وزارت مسکن و شهرسازی و تعیین وظایف آن - مصوب ۱۳۵۳ - عبارت از طرحی است که در آن جهت گسترش آتی شهر و نحوه استفاده از زمین های شهری برای عملکردهای مختلف به منظور حل مشکلات حاد و

فوری شهر و ارایه راه‌حل‌های کوتاه مدت و مناسب برای شهرهایی که دارای طرح جامع نمی‌باشند، تهیه می‌شود.

۸ - طرح تفصیلی: در بند (۳) ماده (۱) قانون تغییر نام وزارت آبادانی و مسکن به وزارت مسکن و شهرسازی و تعیین وظایف آن - مصوب ۱۳۵۳ - تعریف شده است و ازجمله شامل طرح‌های زیر می‌باشد.

۸-۱- طرح‌های بهسازی، نوسازی، بازسازی و مرمت بافتها، طرح‌هایی هستند که برای بهسازی، نوسازی و بازسازی محلات شهر اعم از قدیم، جدید و یا مسأله‌دار به‌عنوان طرح تفصیلی بخشی از بافت موجود شهر تهیه می‌شوند.

۸-۲- طرح آماده‌سازی توسعه‌های جدید در شهرها، این طرح‌ها شامل مجموعه عملیات لازم برای مهیای نمودن زمین جهت احداث مسکن و تأسیسات لازم مربوط مطابق قانون زمین‌شهری و آیین‌نامه‌های اجرایی آن است و به‌عنوان طرح تفصیلی توسعه‌های جدید شهری تهیه می‌گردد.

۹ - طرح هادی روستا: عبارت از طرحی است که ضمن ساماندهی و اصلاح بافت موجود و میزان و مکان گسترش آتی و نحوه استفاده از زمین برای عملکردهای مختلف از قبیل مسکونی، تولیدی، تجاری و کشاورزی و تأسیسات و تجهیزات و نیازمندی‌های عمومی روستایی را حسب مورد در قالب مصوبات طرح‌های ساماندهی فضا و سکونت‌گاه‌های روستایی یا طرح‌های جامع ناحیه‌ای تعیین می‌نماید.

۱۰ - طرح‌های ویژه: عبارت از طرح‌هایی است برای بخش‌هایی از کشور که به علت وجود عوامل طبیعی یا ساخته‌شده و یا برنامه‌های جدید توسعه و عمران و تأثیراتی که در منطقه حوزه نفوذ خود خواهند گذاشت واجد ویژگی خاصی بوده و نیاز به تهیه طرح برای توسعه هماهنگ در محدوده حوزه نفوذ عوامل مذکور دارند، تهیه می‌شود.

عنوان و محدوده این طرح‌ها همزمان با تصویب ضرورت تهیه طرح، حسب مورد به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران می‌رسد.

۱۱ - طرح شهرهای جدید: عبارتست از طرحهایی که برای ایجاد شهرهای جدید طبق تعریف ماده (۱) تصویب نامه شماره ۲۳۲۴۰/ت ۲۷۶ هـ مورخ ۱۳۷۱/۶/۲۵ در قالب طرح های کالبدی ملی و منطقه ای و جامع ناحیه ای ضرورت و امکان ایجاد آنها با سقف جمعیتی و نوع فعالیت معین به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران خواهد رسید و متعاقب آن و مانند سایر شهرها بایستی برای آنها طرح جامع و تفصیلی تهیه شود.

۱۲ - طرح شهرک های مسکونی: طرحی که برای ایجاد یک مرکز جمعیتی جدید در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها با شرایط و ضوابط مندرج در بند (الف) ماده (۲) آیین نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها مصوب ۱۳۵۵ تهیه می شود.

۱۳ - طرح سایر شهرک ها: طرح هایی که برای ایجاد شهرک غیرمسکونی با عملکرد خاص نظیر صنعتی، توریستی، تفریحی و... طبق مقررات و قوانین مربوط به آنها تهیه می شوند.

ماده ۲ - مقررات شهرسازی و معماری: عبارتست است مجموعه ضوابط و مقررات عمومی شهرسازی و معماری که در سطح کشور یا مناطقی از کشور لازم الرعایه بوده و به منظور فراهم نمودن موازین طراحی، اجرایی و قانونی توسعه موزون و هماهنگ کالبدی از مقیاس کلان تا تک بنا تهیه و به تصویب می رسد.

ماده ۳ - مراجع مسئول بررسی و تصویب طرحها :

۱ - «شورای عالی شهرسازی و معماری ایران» که از این پس در این آیین نامه به طور اختصار «شورای عالی» خوانده خواهد شد، شورایی است به ریاست وزیر مسکن و شهرسازی و عضویت وزرای کشور، کشاورزی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، صنایع، نیرو، جهاد سازندگی، راه و ترابری، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، رئیس سازمان برنامه و بودجه، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست و یک نفر از اعضای کمیسیون مسکن و شهرسازی و راه و ترابری مجلس شورای اسلامی به پیشنهاد کمیسیون و انتخاب مجلس

به‌عنوان ناظر، که به‌موجب قانون مصوب ۱۳۵۱ و تغییرات قانونی بعدی تأسیس شده است.

تبصره ۱ - از رییس سازمان نظام مهندسی کشور و یا نماینده وی برای شرکت در جلسات شورایعالی (بدون حق رأی) دعوت به‌عمل خواهد آمد.

تبصره ۲ - در هنگام بررسی طرحهای توسعه شهری، ناحیه‌ای و منطقه‌ای و تغییرات آنها در شورایعالی، از استانداران یا معاونان عمرانی ایشان و رؤسای سازمان‌های مسکن و شهرسازی استان‌های مربوط جهت شرکت در جلسه (بدون حق رأی) و یا ارسال نظرات، دعوت به‌عمل خواهد آمد.

تبصره ۳ - در بررسی طرحهای جامع شهری از شهردار مربوط نیز برای شرکت در جلسه شورایعالی در معیت استاندار یا معاون عمرانی وی و همچنین از نماینده شورای شهر مربوط حسب درخواست یا ضرورت (بدون حق رأی) دعوت به‌عمل خواهد آمد تا شخصاً در جلسه شرکت نمایند. در صورت عدم امکان شرکت شهردار، معرفی نماینده، مجاز نخواهد بود.

۲ - «دبیرخانه شورایعالی شهرسازی و معماری ایران» که از این پس در این آیین‌نامه به‌طور اختصار «دبیرخانه شورایعالی» خوانده خواهد شد، عبارتست از واحدی که تحت نظر معاون شهرسازی و معماری وزارت مسکن و شهرسازی که مسئولیت دبیری شورای عالی را نیز عهده‌دار می‌باشد، وظایف مقرر در ماده (۴) قانون تأسیس شورای عالی را انجام می‌دهد.

تبصره ۱ - شرح وظایف تفصیلی، تشکیلات و تعداد پست‌های سازمانی دبیرخانه‌های شورایعالی و شوراهای شهرسازی و معماری استانها بنا به پیشنهاد دبیر شورایعالی و تصویب شورایعالی به تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور خواهد رسید.

تبصره ۲ - وزارت مسکن و شهرسازی موظف است در تنظیم بودجه جاری سنواتی اعتبار مورد نیاز دبیرخانه شورایعالی و دبیرخانه شوراهای استانها را محفوظ و پیشنهاد نماید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی همکاری و اقدام لازم به عمل خواهد آورد.

۳ - کمیته فنی شورایعالی شهرسازی و معماری ایران «که در این آیین‌نامه کمیته فنی شورایعالی» خوانده خواهد شد، در اجرای تبصره (۱) ماده (۳) و بند (۱) ماده (۴) قانون تأسیس شورایعالی تشکیل می‌شود.

این کمیته متشکل از نمایندگان اعضای شورایعالی خواهد بود که به طور کتبی به دبیرخانه شورایعالی معرفی و برای مدت دو (۲) سال به عضویت کمیته فنی منصوب می‌شوند.

در صورتی که تعداد نمایندگان معرفی شده توسط هر یک از دستگاهها برای عضویت در کمیته فنی بیش از یک نفر باشند، شرکت ثابت یک نفر از آنها در بررسی هر طرح ضروری خواهد بود.

دبیری و اداره جلسات کمیته فنی به عهده دبیرخانه شورایعالی است. دبیر کمیته فنی را دبیر شورایعالی منصوب می‌نماید. دبیر کمیته فنی در جلسات شورایعالی حضور خواهد داشت.

تبصره - در صورت نیاز و بنا به تشخیص دبیر شورایعالی و باتوجه به حجم کار کمیته فنی، کمیته فنی دیگری به ترتیب مذکور در این بند تشکیل خواهد شد.

۴ - برای انجام سایر وظایف و نیل به اهداف شورایعالی، دبیرخانه شورایعالی گروههای تخصصی لازم را در زمینه‌های مختلف از بین متخصصان مربوط تشکیل خواهد داد.

۵ - «شورای شهرسازی و معماری استان» که از این پس در این آیین‌نامه «شورای استان» نامیده می‌شود، به موجب تصویب‌نامه شماره ۳۹۲۰ مورخ ۱۳۵۷/۲/۱۸ هیأت وزیران به ریاست استاندار و عضویت رییس سازمان مسکن و شهرسازی، رییس سازمان برنامه و بودجه، مدیرکل حفاظت محیط زیست، رییس سازمان کشاورزی،

مدیرکل میراث فرهنگی، مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب، رئیس سازمان جهاد سازندگی، مدیرکل صنایع، مدیرکل راه و ترابری و نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در هر استان تشکیل می‌شود.

این شورا در مورد اموری که شرح آن در بندهای آتی خواهد آمد، تصمیم‌گیری نموده و نتیجه را به شورایعالی گزارش خواهد نمود. معاون عمرانی استاندار در غیاب استاندار ریاست جلسه را به‌عهده خواهد داشت.

تبصره ۱ - بنا به تشخیص رئیس شورای استان حسب مورد از رئیس شورای اسلامی شهر و شهردار مربوط دعوت به‌عمل خواهد آمد تا بدون حق رأی در جلسات شرکت کنند.

تبصره ۲ - از رئیس سازمان نظام مهندسی استان جهت شرکت در جلسات شورای استان (بدون حق رأی) دعوت به‌عمل خواهد آمد.

۶ - «دبیرخانه شورای شهرسازی و معماری استان» که از این پس در این آیین‌نامه «دبیرخانه شورای استان» نامیده می‌شود، بخشی از معاونت یا مدیریت شهرسازی و معماری سازمان مسکن و شهرسازی استان است که به‌عنوان واحد استانی دبیرخانه شورایعالی، اداره امور بررسی و تصویب طرح‌ها را به‌عهده دارد و مسئولیت اداره آن با رئیس سازمان مسکن و شهرسازی استان (که سمت دبیری شورا را به‌عهده دارد) خواهد بود. در غیاب وی، مدیر (یا معاون) شهرسازی و معماری سازمان مذکور عهده‌دار این مسئولیت خواهد بود.

تبصره - دبیر جلساتی که برای بررسی و تصویب طرح‌های هادی شهری تشکیل می‌شود، مدیرکل دفتر فنی استان می‌باشد و اداره امور دبیرخانه‌ای شورای استان در مورد بررسی و تصویب این طرح‌ها، به‌عهده دفتر فنی استانداری خواهد بود.

۷ - کمیته فنی شورای شهرسازی استان که به اختصار «کمیته فنی استان» نامیده می‌شود، کمیته‌ای متشکل از نمایندگان اعضای شورای استان و نماینده استاندار از دفتر فنی استانداری است که در سطح کارشناسان مجرب به‌عنوان نمایندگان مدیران کل و

رؤسای سازمان‌های عضو به‌طور کتبی به دبیرخانه شورای استان معرفی و برای مدت دو (۲) سال به عضویت کمیته مذکور تعیین می‌شوند. نمایندگان شوراهای اسلامی شهر و شهرستان و استان در صورت تشکیل و شهرداری مربوط نیز حسب مورد در کمیته فنی عضویت خواهند داشت. دبیر کمیته مذکور حسب مورد توسط دبیرخانه شورای استان پیشنهاد و با حکم استاندار منصوب می‌شود. دبیر کمیته فنی استان در جلسات شورای استان حضور خواهد داشت.

۸ - کمیسیون موضوع ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، که در این آیین‌نامه «کمیسیون طرح تفصیلی» نامیده می‌شود. در هر استان به ریاست استاندار و عضویت رئیس سازمان مسکن و شهرسازی، مدیرکل میراث فرهنگی و رئیس سازمان کشاورزی استان (که سمت نمایندگی وزارتخانه‌های متبوع خود را به‌عهده خواهند داشت)، رئیس شورای شهرستانی که طرح تفصیلی مربوط به شهر یا نقاط واقع در قلمرو آن شهرستان در دستور کار کمیسیون قرار دارد. شهردار شهری که طرح تفصیلی مربوط به آن در کمیسیون مطرح است، نماینده مهندس مشاور یا ارگان دیگری که عهده‌دار تهیه طرح تفصیلی مورد بحث در کمیسیون می‌باشد، در هر استان، برای بررسی و تصویب طرح‌های تفصیلی شهری و تغییرات بعدی آن تشکیل می‌شود.

تبصره ۱ - از نماینده سازمان نظام مهندسی استان جهت شرکت در جلسات کمیسیون‌های ماده (۵) تهران و استانها (بدون حق رأی) دعوت به‌عمل خواهد آمد.

تبصره ۲ - محل دبیرخانه این کمیسیون در سازمان مسکن و شهرسازی استان و امور دبیرخانه‌ای آن زیر نظر معاون یا مدیر شهرسازی سازمان مسکن و شهرسازی استان که دبیری کمیسیون را به‌عهده دارد، انجام می‌شود.

تبصره ۳ - ترکیب «کمیسیون طرح تفصیلی شهر تهران» به‌موجب اصلاحیه مورخ ۱۳۶۵/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی از نمایندگان وزاری مسکن و شهرسازی، کشور، نیرو کشاورزی (در حد معاونت مربوط)، سرپرست سازمان حفاظت محیط زیست و شهردار تهران یا نماینده تام‌الاختیار او و رئیس شورای شهر تهران تشکیل می‌شود.

محل دبیرخانه کمیسیون فوق‌الذکر در شهرداری تهران و دبیر آن شهردار تهران یا نماینده تام‌الاختیار او خواهد بود.

تبصره ۴ - تا تشکیل شورای اسلامی شهرستان، رئیس شورای اسلامی شهر مربوط عضو کمیسیون خواهد بود.

تبصره ۵ - از مدیرعامل آب و فاضلاب استان و مدیرکل حفاظت محیط زیست استان و مدیرکل دفتر فنی استانداری مربوط برای شرکت در جلسات کمیسیون بدون حق رأی دعوت به عمل خواهد آمد.

از سایر رؤسای سازمان‌های ذیربط حسب مورد به تشخیص رییس کمیسیون یا کمیسیون دعوت به عمل خواهد آمد.

۹ - کمیسیون موضوع ماده (۱۳) آیین‌نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها که به‌طور اختصار «کمیسیون ماده (۱۳)» نامیده می‌شود، عبارتست از کمیسیونی به ریاست استاندار و متشکل از معاون عمرانی استاندار که در غیاب استاندار قائم مقام او خواهد بود. رییس سازمان مسکن و شهرسازی استان که دبیری کمیسیون را نیز به عهده خواهد داشت، رییس سازمان کشاورزی استان، مدیرکل دفتر فنی استانداری، رییس سازمان برنامه و بودجه استان، مدیرکل راه و ترابری استان و رییس سازمان جهاد سازندگی استان که به‌منظور بررسی و اتخاذ تصمیم در مورد پیشنهادهای مربوط به احداث ساختمان و تأسیسات و سایر وظایف مقرر در آیین‌نامه مذکور در مرکز هر استان تشکیل می‌شود.

به‌موجب این تصویب‌نامه مدیرکل حفاظت محیط زیست و رییس بنیاد مسکن استان نیز عضو کمیسیون خواهند بود.

در استان تهران به‌جای رییس سازمان مسکن و شهرسازی استان، نماینده حوزه معاونت شهرسازی و معماری وزارت مسکن و شهرسازی و به جای رییس دفتر مهندسی استان، نماینده حوزه معاونت عمرانی وزارت کشور عضویت کمیسیون را خواهند داشت.

تبصره - در استانهایی که به موجب سایر قوانین شوراهای هماهنگی و نظارت بر توسعه وجود داشته یا بعداً شود، دبیران شوراهای مذکور نیز عضویت کمیسیون را خواهند داشت.

فصل دوم - نحوه بررسی و تصویب طرحها و مقررات شهرسازی و معماری

ماده ۴ - طرحهای کالبدی ملی و منطقه‌ای پس از بررسی در کمیته فنی شورایعالی، به تصویب شورایعالی می‌رسند. در هنگام بررسی این طرحها در کمیته فنی شورایعالی، در صورت لزوم از کارشناسان و متخصصان و نمایندگان سایر سازمانهای ذیربط نیز دعوت به عمل خواهد آمد.

ماده ۵ - طرحهای ناحیه‌ای، مجموعه‌های شهری و طرحهای جامع شهری به ترتیب زیر مورد بررسی و تصویب قرار می‌گیرند :

- ۱ - بررسی در شورای استان و گزارش تصمیمات اتخاذشده به دبیرخانه شورایعالی
- ۲ - بررسی کارشناسی در کمیته فنی شورای عالی
- ۳ - ارایه گزارش بررسی طرح در شورای استان و نظریه کمیته فنی شورایعالی به شورایعالی برای تصویب نهایی.

تبصره ۱ - طرحهای جامع شهرهای زیر دویست هزار (۲۰۰/۰۰۰) نفر که مرکز استان نباشند و همچنین طرحهای ناحیه‌ای با جمعیت کمتر از چهارصد هزار (۴۰۰/۰۰۰) نفر که فاقد شهر مرکز استان و شهر با بیش از دویست هزار (۲۰۰/۰۰۰) نفر جمعیت باشند، از شمول نحوه بررسی فوق مستثنا می‌باشند و به صورت زیر مورد بررسی و تصویب قرار خواهند گرفت :

- ۱ - بررسی در کمیته فنی استان با حضور نماینده دبیرخانه شورایعالی و نمایندگان سایر اعضای شورایعالی که بنا به ضرورت و تشخیص ایشان در جلسات بررسی فنی طرح در استان شرکت خواهند نمود :

- ۲ - بررسی و تصویب در شورای استان با حضور نماینده دبیرخانه شورایعالی

۳ - ارایه گزارش شورای استان به شورایعالی برای رأی‌گیری و تصویب نهایی طرح.

تبصره ۲ - برای تشخیص موارد موضوع تبصره (۱) این ماده، جمعیت آخرین سرشماری عمومی کشور ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۶ - نحوه بررسی و تصویب طرح‌های ویژه‌ای که ضرورت تهیه آنها در چارچوب وظایف قانونی به تصویب طرح‌های ویژه‌ای که ضرورت تهیه آنها در چارچوب وظایف قانونی به تصویب شورایعالی می‌رسد، توسط شورایعالی مذکور تعیین خواهد شد.

ماده ۷ - طرح‌های هادی شهری و همچنین طرح‌های ساماندهی فضا و سکونتگاه‌های روستایی پس از بررسی در کمیته فنی استان به تصویب شورای استان خواهند رسید.

حضور نمایندگان وزارت کشور در بررسی و تصویب طرح‌های هادی شهری و تغییرات آنها در کمیته‌های فنی و شورای استان الزامی است.

تبصره ۱ - تغییرات بعدی طرح‌های هادی شهری در کمیته فنی استان بررسی و تصویب خواهند شد. تغییرات مذکور در صورتی که براساس طرح‌های هادی مؤثر باشد، به تصویب شورای استان خواهد رسید. تعریف تغییرات اساسی طرح‌های هادی شهری به‌طور مشترک توسط وزارتخانه‌های کشور و مسکن و شهرسازی تهیه و به مورد اجرا گذاشته خواهد شد.

تبصره ۲ - طرح‌های هادی روستایی طبق روش‌های مندرج در مقررات قانونی مربوط بررسی و تصویب می‌شوند.

ماده ۸ - طرح‌های تفصیلی شهری و تغییرات بعدی آنها پس از بررسی در «کمیته کار» به موجب ماده (۵) قانون تأسیس شورایعالی در کمیسیون‌های طرح تفصیلی بررسی و تصویب می‌شوند.

طرح‌های تفصیلی و تغییرات بعدی آنها در صورتی که با طرح‌های جامع شهری مغایرت اساسی داشته باشند، پس از بررسی و تصویب در شورای استان جهت رأی‌گیری و تصویب نهایی به شورایعالی ارایه خواهند شد مغایرت‌های اساسی طرح‌های تفصیلی با طرح جامع شهر براساس مصوبات شورایعالی تعیین می‌شوند.

ماده ۹ - «طرح‌های بهسازی، نوسازی، بازسازی و مرمت بافت‌های شهری» به‌عنوان قسمتی از طرح‌های تفصیلی شهرها و «طرح‌های آماده‌سازی» به‌عنوان طرح تفصیلی توسعه‌های جدید شهرها و «طراحی‌های شهری» به تصویب کمیسیون طرح تفصیلی مربوط خواهند رسید. طرح‌های فوق‌الذکر که واجد ارزش خاص تاریخی با طراحی شهری باشند بنا به تشخیص دبیر شورایعالی، قبل از تصویب در کمیسیون طرح تفصیلی مربوط در «گروه تخصصی طراحی و بهسازی بافت‌های شهری» مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

آن دسته از طرح‌های فوق که با اساس طرح جامع شهر مغایرت داشته باشند، باید به ترتیب مندرج در ماده (۸) به تأیید نهایی شورایعالی برسند.

ماده ۱۰ - «تصویب مکانیابی»، عملکرد و سقف جمعیتی شهرهای جدید» براساس طرح‌های کالبد ملی - منطقه‌ای و طرح‌های جامع ناحیه‌ای پس از بررسی در کمیته فنی به‌عهده شورایعالی می‌باشد. بررسی و تصویب طرح‌های جامع و تفصیلی و طراحی شهری آنها پس از طرح در «گروه تخصصی شهرهای جدید»، مانند بررسی و تصویب سایر طرح‌های جامع و تفصیلی شهرها خواهد بود.

تبصره - در کمیسیون‌های ماده (۵) استانها. در هنگام بررسی طرح‌های تفصیلی شهرهای جدید و تغییرات بعدی آنها، مدیرعامل شرکت عمران شهر جدید مربوط به جای شهردار خواهد بود.

ماده ۱۱ - «طرح‌های شهرک‌های مسکونی» به‌ترتیب زیر مورد بررسی و تصویب قرار می‌گیرند :

۱ - بررسی و تصویب در شورای استان.

- ۲ - ارایه گزارش شورای استان به شورایعالی برای رأی گیری و تصویب نهایی :
- ۳ - تغییرات اساسی بعدی شهرک های موضوع این ماده بنا به پیشنهاد سازمان مسکن و شهرسازی استان به تصویب شورای استان خواهد رسید.
- ماده ۱۲ - طرح های مربوط به مکانیابی و اصول کلی طراحی سایر شهرکها در مواردی که محل پیشنهادی آنها در طرح های ناحیه ای و منطقه ای تعیین و به تصویب شورایعالی نرسیده باشد، پس از تصویب در شورای استان به تصویب شورایعالی خواهند رسید. نقشه های اجرایی این شهرکها از نظر رعایت ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری (به جز شهرکهای صنعتی که طبق مقررات خود به تصویب مراجع ذیربط خواهند رسید) به تأیید سازمان مسکن و شهرسازی استان می رسد.
- ماده ۱۳ - مقررات شهرسازی و معماری پس از بررسی در گروه تخصصی ذیربط (شهرسازی یا معماری) به تصویب شورایعالی خواهند رسید.
- شورایعالی مواردی را که لازم تشخیص دهد، برای تصویب هیأت وزیران و یا سایر مراجع قانونی پیشنهاد خواهد نمود.
- فصل سوم - نحوه تشکیل شورای استان و بررسی و تصویب طرح ها در شورای مذکور و کمیته فنی آن
- ماده ۱۴ - وظایف شورای استان به شرح زیر تعیین می شود :
- ۱ - بررسی و تصویب مقدماتی طرح های جامع شهری و ناحیه ای موضوع تبصره (۱) ماده (۵) و ارسال گزارش و مصوبه طرح های مذکور برای رأی گیری و تصویب نهایی در شورایعالی :
- ۲ - بررسی و اظهارنظر در مورد سایر طرح های جامع شهری و ناحیه ای، و طرح های مجموعه های شهری و ارسال گزارش این بررسی جهت تصویب نهایی در شورایعالی.
- ۳ - بررسی و تصویب «طرح های هادی شهری» و «طرح های ساماندهی فضا و سکونتگاههای روستایی» در سطح استان.

(طرح‌های ساماندهی سکونتگاه‌های روستایی نیز که در اجرای برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور تهیه می‌شود، به تصویب شورای استان می‌رسد. در جلسات بررسی این طرح‌ها از رییس دستگاه تهیه‌کننده طرح نیز دعوت به‌عمل خواهد آمد.)

۴ - بررسی و تصویب مغایرت‌های اساسی طرح‌های تفصیلی و تغییرات بعدی آن با طرح‌های جامع مصوب و گزارش آن به شورایعالی برای رأی‌گیری و تصویب نهایی.

۵ - بررسی و تصویب با اتخاذ تصمیم یا اعلام نظر مشورتی نسبت به اموری که از طرف شورایعالی یا دبیرخانه آن به‌عهده شورای استان محول می‌شود.

۶ - ایجاد هماهنگی لازم بین بخش‌های مؤثر در اجرای طرح‌های جامع شهرها و برنامه‌های مصوب توسعه و عمران ناحیه‌ای در طرح‌های جامع مذکور و همچنین ارایه پیشنهادات لازم به کمیته برنامه‌ریزی استان برای تأمین و تخصیص اعتبارات در چارچوب طرح‌های مصوب و رفع موانع اداری، مالی و اجرایی آنها براساس گزارش و پیشنهاد دبیرخانه شورای استان :

۷ - بررسی و تصویب پیشنهادات کمیسیون ماده (۱۳) استان درخصوص انجام اصلاحات و تغییرات در طرح‌های ناحیه‌ای و منطقه‌ای.

تبصره ۱ - چنانچه تغییرات پیشنهادی با اهداف اصلی طرح‌های مذکور مغایرت اساسی داشته باشد، موارد با ذکر دلایل توجیهی جهت تصویب نهایی به شورایعالی ارجاع خواهد شد.

تبصره ۲ - دستورالعمل موارد مغایر با اساس طرح‌های مذکور حداکثر ظرف سه (۳) ماه توسط دبیرخانه شورایعالی تهیه و پس از تصویب شورایعالی جهت اجرا ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۵ - جلسات شورای شهرسازی استان براساس دعوت دبیرخانه شورای و با اعلام حداقل پانزده (۱۵) روز قبل برگزار می‌گردد. خلاصه گزارش طرح‌ها نیز حداقل

ده (۱۰) روز قبل از تشکیل جلسه به اعضای شورای شهرسازی استان تحویل خواهد شد.

تبصره - محتوای خلاصه گزارش و نحوه تنظیم مصوبات طرح طبق نمونه‌ای خواهد بود که توسط دبیرخانه شورایعالی با کسب نظر اعضای شورایعالی تهیه و ابلاغ می‌شود.

ماده ۱۶ - جلسات شورای شهرسازی استان با شرکت حداقل شش (۶) عضو اصلی موضوع بند (۵) ماده (۳) با حضور رییس و دبیر رسمیت خواهد یافت و تصمیمات و مصوبات آن نیز با شش (۶) رأی موافق معتبر خواهد بود صورتجلسات شورای استان باید به امضای اعضای اصلی برسد.

تبصره - حسب نیاز و بنا به تشخیص رییس شورای استان و با هماهنگی قبلی با دبیرخانه شورای استان، می‌توان از نمایندگان سایر دستگاهها و یا کارشناسان آزاد برای مشاوره و اظهارنظر دعوت به عمل آورد افرادی که بدین ترتیب در جلسه شرکت می‌کنند، در رأی‌گیری مشارکت نخواهند داشت.

ماده ۱۷ - مدت بررسی و اظهارنظر نسبت به هر طرح در شورای استان حداکثر یک ماه پس از تحویل مدارک توسط دستگاه تهیه‌کننده طرح می‌باشد.

تبصره - در صورتی که شورای استان انجام تغییرات و اصلاحاتی را پیشنهاد نماید، مهلت انجام آن را نیز تعیین خواهد نمود. در این صورت مهلت تعیین‌شده به مدت بررسی اضافه می‌شود، ولی به هر حال بررسی طرح در استان جمعاً نباید از دو (۲) ماه تجاوز نماید. تغییرات مذکور به دبیرخانه شورایعالی گزارش خواهد شد.

چنانچه به عللی بررسی طرح در استان پیش از مدت پیش‌بینی‌شده در این ماده به طول انجامد، دلایل این تأخیر باید به دبیرخانه شورایعالی گزارش شود.

ماده ۱۸ - دبیرخانه شورای استان، قبل از ارایه طرحها به شورای استان، نظر کمیته فنی شورای مذکور را اخذ و به شورای استان گزارش خواهد داد.

ماده ۱۹ - نحوه تشکیل و اداره جلسات و جمع‌بندی و ارایه نظرات کمیته فنی شورای استان نیز مانند موارد مشابه در مورد کمیته فنی شورایعالی می‌باشد.

ماده ۲۰ - به‌منظور جلب مشارکت بیشتر مردم و نهادهای محلی، دبیرخانه شورای استان موظف است در حین تهیه و پس از تکمیل مطالعات طرح‌های جامع شهری و ناحیه‌ای حسب مورد، نظرات مردم و شورای شهر و شهرداری و یا فرمانداری و شوراهای شهرستان مربوط را اخذ و مورد بررسی کارشناسی قرار دهد. دستورالعمل نحوه انجام نظرخواهی‌های موضوع این بند ظرف مدت سه (۳) ماه از تصویب این آیین‌نامه توسط دبیرخانه شورایعالی تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۲۱ - دبیرخانه شورای استان موظف است در مقاطع مختلف نتیجه مطالعات در دست انجام طرح‌های جامع شهری و ناحیه‌ای و مجموعه‌های شهری را هر سه ماه یک بار از طریق تهیه‌کنندگان طرح‌های مذکور در شورای استان به آگاهی اعضا رسانده و هماهنگی لازم را در زمینه تبادل اطلاعات و برنامه‌ها و کسب نظر در روند تهیه طرح فراهم نماید و پس از تصویب طرح‌های مذکور نیز با نظارت دقیق بر اجرای آنها، برنامه پیشرفت اجرایی کار را در مقاطع شش (۶) ماهه به شورای استان گزارش و برای رفع مشکلات اجرایی چاره‌جویی نموده و یک نسخه از گزارش مذکور و تصمیمات اتخاذشده را به دبیرخانه شورایعالی ارسال نماید.

تبصره - برای شرکت در جلسات شورای استان که به‌منظور استماع گزارش مربوط به پیشرفت مطالعات یا مشکلات اجرای طرح‌های جامع شهری تشکیل می‌شود، از نماینده شورای شهر و شهردار مربوط نیز دعوت به‌عمل خواهد آمد.

ماده ۲۲ - بررسی و اظهارنظر نسبت به کاربری، تفکیک زمین و احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم (محدوده استحقاقی) شهرها به استثنای اراضی داخل محدوده روستاها به‌منظور تطبیق با طرح جامع ناحیه‌ای مربوط به کمیسیون ماده (۱۳) استان محول می‌شود. دبیرخانه کمیسیون موظف است پس از

تکمیل مدارک و اخذ استعلام‌های لازم، موضوع را در کمیسیون مذکور مطرح و اعلام نظر نماید.

ماده ۲۳ - احداث هر نوع ساختمان و تأسیسات در اراضی موضوع آیین‌نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده و حریم شهرها، بدون رعایت طرح‌های ناحیه‌ای و ضوابط و مقررات مربوط ممنوع است. در مواردی که طرح ناحیه‌ای تهیه نشده باشد و یا در دست تهیه نباشد، کمیسیون ماده (۱۳) تقاضاهایی را که پس از انجام بررسی‌های کارشناسی از طریق دبیرخانه کمیسیون مذکور (سازمان مسکن و شهرسازی استان) در کمیسیون مطرح می‌شود، با لحاظ ضوابط و مقررات عمومی مصوب شورایعالی و آیین‌نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده و حریم شهرها مورد بررسی و تصویب قرار خواهد داد.

کلیه وظایف کمیسیون ماده (۱۳) در ارتباط با بررسی و تصویب شهرک‌های مسکونی و تغییرات بعدی آن به شورای استان محول می‌گردد.

تبصره - اراضی داخل شهرکها اعم از مسکونی یا صنعتی که به تصویب مراجع قانونی ذیربط رسیده باشند و همچنین مناطق و حریم‌های ویژه‌ای که به موجب قوانین موضوعه تعیین شده‌اند، تابع ضوابط و مقررات قانونی مربوط خواهند بود.

ماده ۲۴ - کمیسیون ماده (۱۳) در مواردی که طرح ناحیه‌ای قابل اجرا نبوده با اجرای آن ایجاد اشکال نماید و یا به هر دلیل اصلاح طرح‌های مذکور را ضروری بداند، تغییرات مورد نظر را جهت بررسی و تصویب شورای استان به دبیرخانه شورای استان پیشنهاد می‌نماید.

ماده ۲۵ - چنانچه در شورای استان اختلاف نظر در مورد برخی پیشنهادات طرح وجود داشته باشد، نظرات مختلف اعضا عیناً در متن صورتجلسه درج و جهت اتخاذ تصمیم نهایی به شورایعالی گزارش خواهد شد.

ماده ۲۶ - اصلاحات موردنظر شورای استان باید قبلاً در گزارش‌ها و نقشه‌ها و ضوابط به مقررات طرح‌ها اعمال شده و صورتجلسات بررسی طرح‌ها در شورای استان بدون قید و شرط باشد.

اعمال اصلاحات موضوع این ماده باید در مورد آن دسته از مصوبات شورای استان که در شورایعالی مطرح خواهد شد، به‌طور کتبی توسط سازمان مسکن و شهرسازی استان گواهی شده و همراه مدارک مواد ۲۷ و ۲۸ به دبیرخانه شورایعالی ارسال شود. تبصره - در مواردی که اصلاحات پیشنهادی استان با نظر کارشناسی تهیه‌کنندگان طرح مغایرت داشته باشد، موضوع به‌صورت جداگانه همراه با مدارک مربوط به دبیرخانه شورایعالی ارایه خواهد شد.

ماده ۲۷ - در صورتجلسات شورای استان که پس از بررسی و اظهارنظر نسبت به طرح‌های جامع شهری و ناحیه‌ای و یا قسمت‌هایی از آنها تنظیم می‌شود باید :
۱ - کلیه نقشه‌ها و جدول‌ها و اوراق و گزارشهایی که استناد به آنها در موقع اجرا لازم می‌آید، تصریح شده باشد.

۲ - کلیه صفحات صورتجلسات و نقشه‌ها و اوراق و جدول‌هایی پیوست مصوبه به امضای حداقل شش (۶) نفر از اعضای حاضر در جلسه شورای استان رسیده باشد.

۳ - صورتجلسات و نقشه‌ها و جدول‌های فوق به مهر و امضای دبیرخانه شورا رسیده و نتیجه بررسی طرح در دفترهای ویژه ثبت شود.

ماده ۲۸ - بعد از بررسی و تصویب هر طرح جامع در شورای استان و کامل شدن صورتجلسات لازم مبنی بر تأیید طرح یا اظهارنظر درباره آنها، مراتب همراه با گزارش گردش کار و یک نسخه از صورتجلسات مربوط و حداقل دو نسخه از اصل طرح و نقشه‌ها و مدارک مربوط که به امضای دبیر و مهر دبیرخانه شورای استان رسیده باشد، حداکثر ظرف بیست (۲۰) روز برای طی مراحل بعدی به دبیرخانه شورایعالی ارسال خواهد شد. نقشه‌ها و مدارکی که به‌موجب این ماده باید حسب مورد به امضای دبیر و مهر دبیرخانه شورای استان برسد، در مورد طرح‌های جامع شهری عبارتند از :

- ۱ - نقشه‌های وضع موجود
 - ۲ - سه سند طرح جامع شهر شامل :
 - ۱-۲ - نقشه کاربریهای مصوب :
 - ۲-۲ - محدوده‌های طرح
 - ۳-۲ - ضوابط و مقررات اجرایی طرح
- نقشه‌ها و مدارک طرح جامع ناحیه‌ای که باید به تأیید دبیرخانه شورای استان برسد عبارتند از :

- ۱ - نقشه‌های وضع موجود
 - ۲ - چهار سند طرح جامع شهرستان شامل :
 - ۱-۲ - نقشه منطقه‌بندی و نقشه کاربری اراضی :
 - ۲-۲ - ضوابط نحوه استفاده از اراضی :
 - ۳-۲ - سطح‌بندی خدماتی و مراکز جمعیتی
 - ۴-۲ - تعیین اولویت استقرار عملکردها و خدمات.
- ماده ۲۹ - یک نسخه از صورتجلسات و نقشه‌ها و اوراق مصوب موضوع ماده فوق به‌عنوان سند بررسی طرح در استان در دبیرخانه شورای استان نگهداری خواهد شد. از تاریخ تصویب این آیین‌نامه اوراق و گزارشها و نقشه‌هایی که ترتیب فوق‌الذکر در مورد آنها اعمال نشده باشد، برای طی مراحل بعدی پذیرفته نخواهد شد.
- ماده ۳۰ - آن دسته از مصوبات و تصمیمات شورای استان که نیاز به تصویب نهایی در شورایعالی نداشته باشد، بلافاصله توسط دبیر شورا به مراجع مربوط اعلام و رونوشت آن برای اعضای شورا ارسال خواهد شد و مدارک طرح متعاقباً پس از حداکثر دو (۲) ماه به امضای رییس شورای استان به ادارات و سازمان‌های مسئول ابلاغ خواهد شد.
- فصل چهارم - نحوه تشکیل کمیته فنی و گروههای تخصصی شورایعالی و بررسی و تصویب در آنها

ماده ۳۱ - کمیته فنی شورایعالی :

۱ - جلسات کمیته فنی شورایعالی با حضور حداقل شش (۶) نفر از اعضا و دبیر آن رسمیت می‌یابد.

۲ - تعداد جلسات مورد نیاز برای بررسی و اظهارنظر در مورد هر یک از طرحها به تشخیص دبیرخانه شورایعالی با هماهنگی کمیته فنی تعیین و گزارش گردش کار و نظر شورای استان توسط دبیرخانه مذکور به کمیته فنی شورایعالی ارایه خواهد شد تا طبق برنامه کار و زمان تعیین شده، نتیجه بررسی را اعلام نماید.

۳ - برنامه کار کمیته فنی شورایعالی متناسب با تعداد طرح‌های آماده برای بررسی در کمیته مذکور توسط دبیرخانه شورایعالی در دوره‌های شش ماهه تهیه و به‌صورت تقویم زمانی تشکیل جلسات به اعضای کمیته فنی شورایعالی اعلام خواهد شد. شرکت اعضا در جلساتی که براساس این برنامه تشکیل می‌شود ضروری است جلسات فوق‌العاده و خارج از این برنامه با هماهنگی قبلی اعضای کمیته فنی تشکیل خواهد شد. غیبت اعضا بیش از چهار (۴) جلسه متوالی یا هشت (۸) جلسه متناوب در جلسات پیش‌بینی شده در هر برنامه شش ماهه، به سازمان یا وزارتخانه مربوط گزارش خواهد شد.

در صورت تکرار غیبت غیرموجه، از دستگاههای مربوط درخواست خواهد شد تا نماینده جدید معرفی نمایند.

۴ - دبیرخانه شورایعالی موظف است مدارک لازم را برای بررسی موضوعاتی که در کمیته فنی مطرح خواهند شد، حداقل یک هفته قبل در اختیار اعضا قرار دهد.

۵ - اعضای کمیته فنی شورایعالی می‌توانند در صورت نیاز و با هماهنگی قبلی دبیرخانه شورایعالی حداکثر دو (۲) نفر را بدون داشتن حق رأی و به‌منظور مشورت همراه خود به جلسه بیاورند. کارشناسان همراه تنها در صورت درخواست عضو مربوط و با استفاده از وقت ایشان اجازه اظهارنظر خواهند داشت.

۶ - در هر یک از جلسات کمیته فنی، نتیجه بررسی‌های آن جلسه براساس نظر اکثریت اعضای حاضر در جلسه با ذکر نظرات موردی و دلایل مربوط در متن صورتجلسه توسط دبیر تنظیم و به امضای اعضای حاضر در جلسه رسیده و عیناً به شورای عالی ارائه خواهد گردید.

فرم صورتجلسه موضوع این بند توسط دبیرخانه و با هماهنگی اعضای کمیته فنی شورای عالی طراحی و به مورد اجرا گذاشته خواهد شد.

ماده ۳۲ - گروههای تخصصی موضوع بند (۴) ماده (۳) :

۱ - هر یک از گروههای تخصصی موارد خاص مرتبط با حدود فعالیت خود را در زمان تعیین شده مورد بررسی قرار داده و اعلام نظر خواهند نمود.

۲ - انجام امور دبیرخانه‌ای گروه‌های فوق‌الذکر به‌عهده دبیرخانه شورای عالی خواهد بود دبیر گروهها را دبیر شورای عالی تعیین می‌کند.

۳ - جلسات گروهها با حضور نصف به‌علاوه یک اعضاء رسمیت خواهند یافت. برنامه زمانی تشکیل جلسات، نحوه جمع‌بندی نظرات و زمانبندی انجام امور محول شده توسط دبیرخانه شورای عالی تدوین و حسب مورد به گروه مربوط ابلاغ خواهد گردید.

۴ - دبیرخانه شورای عالی پس از اعلام نظر گروهها به دبیرخانه مذکور، حسب مورد و ضرورت، موضوع را در دستور کار شورای عالی قرار خواهد داد.

۵ - شرح خدمات تفصیلی و روش‌های کار گروههای فوق‌الذکر، ظرف سه (۳) ماه از تشکیل هر یک از آنها، توسط دبیرخانه شورای عالی و با هماهنگی و تأیید هر یک از گروههای تخصصی تهیه و به مورد اجرا گذاشته خواهد شد.

ماده ۳۳ - حق حضور در جلسات کمیته فنی و گروههای تخصصی با رعایت مقررات و دستورالعمل‌های مربوط از محل اعتباری که به همین منظور در قالب موافقتنامه‌های مالی طرح‌های توسعه شهری، ناحیه‌ای و منطقه‌ای وزارت مسکن و شهرسازی یا به‌طور جداگانه و در بودجه دبیرخانه شورای عالی پیش‌بینی و با سازمان برنامه و بودجه مبادله خواهد شد، قابل پرداخت خواهد بود.

فصل پنجم - نحوه تشکیل جلسات شورایعالی و چگونگی بررسی و تصویب طرحها در آن

ماده ۳۴ - جلسات شورایعالی طبق برنامه‌ها و دستور کارهای از پیش تعیین شده، با دعوت دبیرخانه شورایعالی در محل دفتر وزیر مسکن و شهرسازی و حداقل هر دو هفته یک بار تشکیل خواهد شد.

تبصره - تقویم زمانی تشکیل جلسات در اولین جلسه تشکیل شده در اول هر فصل از سال به اعضای شورایعالی داده خواهد شد و دعوتنامه‌های مربوط که حاوی دستور جلسات شورایعالی است، حداقل ده (۱۰) روز قبل از تشکیل هر جلسه به همراه یک نسخه خلاصه گزارش طرح برای اعضا ارسال خواهد شد.

ماده ۳۵ - در صورتی که امکان حضور وزیر مربوط یا رؤسای سازمانهای عضو در شورایعالی میسر نباشد، طبق تبصره (۳) ماده (۳) قانون تأسیس شورایعالی شهرسازی و معماری ایران، یکی از معاونان ذیربط خود را جهت شرکت در جلسات شورایعالی به‌طور کتبی به دبیرخانه معرفی خواهند نمود. معاون مربوط موظف است شخصاً در جلسات شورایعالی شرکت نماید. در مواردی که بنا به ضرورت یکی از مسئولان یا کارشناسان ذیربط همراه ایشان در جلسه شورایعالی شرکت نماید، اعلام نظر وزارتخانه مربوط صرفاً از طریق معاون مربوط پذیرفته خواهد شد. در صورت عدم امکان شرکت وزیر یا معاون وی، حضور مدیر یا کارشناس ایشان در جلسه با هماهنگی قبلی دبیرخانه شورایعالی صرفاً جهت اطلاع از مباحث جلسه امکان‌پذیر خواهد بود.

ماده ۳۶ - جلسات شورا با حضور اکثریت اعضا رسمیت یافته و مصوبات آن با حداقل شش (۶) رأی موافق معتبر خواهد بود.

ماده ۳۷ - در صورتی که هر یک از معاونان وزیر عضو بدون عذر موجه و بدون اطلاع قبلی بیش از سه جلسه متوالی غیبت داشته باشند، مراتب توسط رئیس شورایعالی به وزیر مربوط اعلام و شرکت فعال و منظم نماینده مذکور در جلسات از ایشان درخواست خواهد شد.

ماده ۳۸ - برای بررسی و تصویب نهایی طرحهای کالبدی منطقه‌ای، طرحهای ناحیه‌ای، طرحهای مجموعه‌های شهری و طرحهای جامع پس از تصویب مقدماتی و تأیید طرح در شورای استان، گزارش گردش کار و شرح مصوبه شورای مذکور و اظهارنظر کمیته فنی شورایعالی به همراه چکیده مطالعات و تصمیمات طرح که می‌باید به تصویب برسد با ذکر نکاتی از پیشنهادات طرح که هماهنگی و اتخاذ تصمیم نسبت به آن احتمالاً در شورای استان به نتیجه نرسیده و تصمیم‌گیری در مورد آن به شورایعالی احاله شده است، به شورایعالی گزارش شده و رأی‌گیری به‌عمل خواهد آمد و در صورت کسب شش (۶) رأی موافق به تصویب نهایی خواهد رسید.

تبصره ۱ - طرحهای موضوع تبصره (۱) ماده (۵) و مغایرتهای اساسی طرحهای تفصیلی و تغییرات بعدی آنها موضوع ماده (۸) این آیین‌نامه بدون طرح در کمیته فنی شورایعالی صرفاً با ارایه گزارش گردش کار در استان، مورد رأی‌گیری قرار خواهد گرفت.

تبصره ۲ - نحوه ارایه گزارش طرحهای موضوع این ماده توسط دستگاه تهیه‌کننده طرح و سایرین به شورایعالی و همچنین نمونه چکیده مطالعات، توسط دبیرخانه شورایعالی تهیه و پس از تصویب شورایعالی به مورد اجرا گذاشته خواهد شد.

ماده ۳۹ - در مواردی که شورایعالی انجام تغییرات و اصلاحاتی را لازم بداند، موضوعات موردنظر به‌صورت مشخص و روشن در صورتجلسه درج و مدت زمان لازم برای انجام اصلاحات مذکور تعیین می‌شود.

دبیرخانه شورایعالی مسئول اعمال اصلاحات و تغییرات مورد نظر شورایعالی می‌باشد. در مواردی که شورایعالی طرح مجدد آن را در صورتجلسه اعلام نموده باشد، مورد دوباره در شورایعالی مطرح خواهد شد.

ماده ۴۰ - چنانچه اکثریت آرای لازم برای تصویب نهایی طرح حاصل نشود، طرح مذکور یا آن بخش از مطالعات طرح که مورد تصویب قرار نگرفته است، همراه با دلایل مخالفت که توسط اعضای مخالف در جلسه مربوط اعلام و در صورتجلسه درج

خواهد شد، برای بررسی بیشتر و تجدیدنظرهای لازم و قرارگرفتن مجدد در دستور کار شورایعالی به دبیرخانه شورایعالی برگشت داده خواهد شد.

ماده ۴۱ - در مواردی که موضوع مطرح شده در شورایعالی به تصویب نرسد (بجز طرحهای ماده فوق) و موضوعاً رد شود، طرح مجدد موضوع در شورایعالی موکول به پیشنهاد کتبی و ارایه دلایل توجیهی لازم توسط یکی از دستگاههای عضو و قبول شورایعالی خواهد بود.

ماده ۴۲ - در اجرای بند (۵) ماده (۴) قانون تأسیس شورایعالی شهرسازی و معماری ایران، تصمیمات شورایعالی و مراتب تصویب طرح بلافاصله توسط دبیر شورایعالی به مراجع مربوط اعلام شده و رونوشت آن برای اعضای شورایعالی و همچنین جهت درج در روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران ارسال خواهد شد. متعاقباً مدارک طرح پس از حداکثر دو (۲) ماه با امضای رئیس شورایعالی حسب مورد به وزارتخانه‌ها و سازمانهای مسئول ابلاغ خواهد شد.

ابلاغ طرحهای جامع شهری از طریق استاندار و رئیس شورای شهرسازی استان به شهرداری‌ها مربوط (به استثنای شهرداری تهران) صورت خواهد گرفت.

تصمیمات و مصوبات شورایعالی در مورد پیشنهادات مربوط به مغایرت‌های اساسی طرحهای جامع با رعایت این بند توسط دبیر شورایعالی ابلاغ خواهد شد.

در صورت لزوم، راهنمایی‌های لازم برای اجرای مصوبات از طریق دبیرخانه شورایعالی به عمل خواهد آمد و یا دستورالعمل‌های لازم صادر خواهد گردید. در صورتی که شهرداری‌ها و سازمان‌های ذیربط ابهامی در کیفیت اجرای این طرحها و مصوبات داشته باشند، مراتب به استناد تبصره ماده (۷) قانون تأسیس شورایعالی به منظور تعیین تکلیف و رفع ابهام در شورایعالی مطرح خواهد شد.

مصوبات شورایعالی از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا خواهد بود.

فصل ششم - نحوه تشکیل کمیسیون طرحهای تفصیلی و گردش کار بررسی و

تصویب طرحها

ماده ۴۳ - جلسات کمیسیونهای طرح تفصیلی با حضور رییس، دبیر و دو (۲) نفر دیگر از اعضا رسمیت خواهد یافت و تصمیمات و مصوبات آن با چهار (۴) رأی موافق مناط اعتبار خواهد بود.

تبصره ۱ - در صورت عدم حضور استاندار، معاون عمرانی استاندار ریاست جلسه را به عهده خواهد داشت.

تبصره ۲ - جلسات کمیسیون طرحهای تفصیلی طبق نظر استاندار در استانداری و یا در سازمان مسکن و شهرسازی استان تشکیل می شود.

ماده ۴۴ - طرحهای تفصیلی و تغییرات بعدی آنها که حوزه عمل آنها صرفاً در داخل محدوده طرح جامع مصوب شهر می باشد، باید طوری تهیه و تصویب شوند که با اهداف اصلی و عمده و اساس ضوابط مقرر در طرح جامعه تناقضی نداشته باشند و در صورتی که مفاد طرحهای مذکور با اهداف و رهنمودهای عمده طرح جامع که در مصوبات شورایعالی تعیین شده است، تناقض داشته باشد پس از تصویب شورای استان و تأیید شورایعالی اعتبار خواهد داشت.

ماده ۴۵ - دبیرخانه کمیسیون طرح تفصیلی و شورای استان موظف است یک نسخه از مصوبات کمیسیون مذکور را با ذکر مواردی که براساس مصوبات شورایعالی با اساس طرح جامع مغایر باشد، در اولین فرصت در شورای استان مطرح نموده و صورتجلسه مربوط را حداکثر ظرف پانزده (۱۵) روز از تاریخ تصویب به دبیرخانه شورایعالی ارسال نماید.

دبیرخانه شورایعالی موظف است ظرف پانزده (۱۵) روز از تاریخ وصول صورتجلسات فوق الذکر نظر خود را در صورت عدم مغایرت اساسی مصوبات مذکور با طرح جامع شهر به دبیرخانه مذکور اعلام و در صورت تشخیص مغایر بودن مصوبات مذکور با اساس طرح جامع شهر، آن را خارج از نوبت نسبت به سایر طرحها در دستور کار شورایعالی قرار دهد. بدیهی است هرگونه اقدام اجرایی درخصوص مصوباتی که

مغایرت اساسی تشخیص داده می‌شوند قبل از تصویب شورایعالی استان و تأیید نهایی شورایعالی مجاز نخواهد بود.

ماده ۴۶ - دبیرخانه کمیسیون طرحهای تفصیلی موظف است قبل از بررسی طرحهای تفصیلی و تغییرات آن در کمیسیون، علاوه بر انجام بررسی‌های کارشناسی و تخصصی از طریق «کمیته کار» به عضویت نمایندگان دستگاههای عضو کمیسیون و دو (۲) نفر از کارشناسان ذیصلاح به انتخاب کمیسیون، نظر تهیه‌کنندگان طرح را نیز در مورد پیشنهاد تغییرات طرح‌های مذکور به‌طور کتبی اخذ و به جلسه ارایه نماید.

ماده ۴۷ - پیشنهاد تغییر در طرح تفصیلی باید دارای توجیه کافی باشد و همراه با گزارش کارشناسی دبیرخانه کمیسیون که حاوی مشکلات موجود در اجرای طرح اصلی و راه‌حل جایگزین خواهد بود، توسط دبیر کمیسیون و پس از طرح در کمیته کار جهت بررسی و تصویب به کمیسیون ارایه شود.

ماده ۴۸ - در صورت تصویب تغییرات پیشنهادی، نقشه جدید تفصیلی عیناً با همان مشخصات ترسیمی نقشه اصلی توسط دبیرخانه کمیسیون تهیه و جایگزین نقشه قبلی شده و یک نسخه از آن برای اجرا به شهرداری ارسال خواهد شد.

ماده ۴۹ - در بررسی تغییرات طرح تفصیلی باید کلیه ضوابط و معیارهای فنی و تخصصی مورد توجه قرار گرفته باشد. برای اثبات کفایت بررسی‌ها باید موارد زیر به جلسه توضیح داده شود :

- ۱ - احراز ضرورت تغییر در طرح
- ۲ - پیشنهاد زمین مناسب برای جایگزین از حیث مساحت و محل وقوع در هماهنگی با طرح جامع، چنانچه تغییر مربوط به کاربری‌های عمومی باشد.
- ۳ - رعایت حقوق مکتسب اشخاص
- ۴ - نحوه تأمین خدمات و تأسیسات زیربنایی شهری و امکان اصلاح و جابجایی شبکه‌های موجود.

ماده ۵۰ - تغییر در نقشه‌های طرح‌های تفصیلی خارج از بررسی‌های کارشناسی از نظر رعایت مقررات قانونی و اصول فنی به‌ویژه در مورد زمین‌هایی که حق استفاده مجاز از آنها قبلاً تثبیت شده است یا برای آن براساس طرح تفصیلی پروانه ساختمانی صادر گردیده یا براساس کاربری مصوب در آن احداث بنا شده باشد، به هیچ وجه مجاز نیست.

ماده ۵۱ - تصمیمات کمیسیون ماده (۵) به جز مواردی که به موجب ماده (۴۵) مغایر براساس طرح جامع شهر تشخیص داده شود، بلافاصله توسط دبیر کمیسیون به مراجع مربوط اعلام شده و رونوشت آن برای اعضا ارسال خواهد شد و مصوبات و نقشه‌ها و مدارک مربوط متعاقباً حداکثر ظرف یک ماه یا امضای رییس کمیسیون به سازمان‌ها و ارگانها مجری طرح ابلاغ خواهد شد.

تبصره - کلیه صفحات صورتجلسات و نقشه‌ها و اوراق و جدول‌های پیوست مصوبات کمیسیون باید به امضای حداقل چهار (۴) نفر از اعضای حاضر در جلسه کمیسیون طرح تفصیلی رسیده باشد.

ماده ۵۲ - دستورالعمل نحوه رایه طرح‌های توسعه و عمران موضوع این آیین‌نامه در مراجع بررسی و تصویب طرح‌های مذکور و همچنین کلیه فرم‌های کنترلی لازم در اجرای این آیین‌نامه توسط دبیرخانه شورایعالی تهیه و به مورد اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۵۳ - هیأت وزیران در اجرای اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی انجام هرگونه اصلاحیه در این آیین‌نامه و همچنین بررسی و تصویب سایر ضوابط و آیین‌نامه‌های مربوط به تهیه بررسی تصویب، اجرا و نظارت بر اجرای کلیه طرح‌های توسعه و عمران موضوع این آیین‌نامه را که باید به تصویب هیأت وزیران برسد، به شورایعالی شهرسازی و معماری ایران واگذار می‌نماید.

در اجرای این ماده هرگونه پیشنهاد به‌طور مشترک توسط وزارت مسکن و شهرسازی و وزارت کشور تهیه و به تصویب شورایعالی ارائه خواهد شد.

ماده ۵۴ - آیین نامه نحوه تهیه طرح‌های توسعه و عمران موضوع این آیین نامه و چگونگی اجرا و نظارت بر اجرای آنها حداکثر ظرف شش (۶) ماه به طور مشترک توسط وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی و کشور تهیه و به تصویب شورایی خواهد رسید.

ماده ۵۵ - کلیه روشها و مقررات و آیین‌نامه‌های مغایر با مفاد این آیین‌نامه از تاریخ ابلاغ این تصویب‌نامه ملغی است.

۷۱ - آیین‌نامه اموال فرهنگی، هنری و تاریخی عمومی و دولتی

(مصوبه شماره ۵۰۴۴۶/ت/۲۵۲۱۴ هـ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۱۴ هیأت وزیران)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۷ بنا به پیشنهاد شماره ۵۴۶۱-۱/۱ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۱ سازمان میراث فرهنگی کشور و در اجرای بند (۹) بخش فرهنگ، هنر و تربیت بدنی راهکارهای اجرایی حوزه‌های بخشی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۹۴۵۴/ت/۲۳۲۶۹ هـ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ و به استناد ماده (۱۲۲) قانون محاسبات عمومی کشور - مصوب ۱۳۶۶ - آیین‌نامه اموال فرهنگی، هنری و تاریخی نهادهای عمومی و دولتی را به شرح زیر تصویب نمود :

ماده ۱ - اموال فرهنگی - تاریخی و هنری : به اموالی گفته می‌شود که از نظر علمی، تاریخی، فرهنگی، باستان‌شناسی، دیرین‌شناسی و هنری حایز اهمیت بوده و بیش از یکصد سال از تاریخ ساخت یا ایجاد آن گذشته باشد و به یکی از انواع زیر تعلق داشته باشد :

الف - اموال فرهنگی - تاریخی : به اموالی اطلاق می‌شود که نشانگر تحول حیات و هویت فرهنگی - تاریخی انسان یا وقوع وقایع تاریخی در ادوار یا دوره‌هایی خاص باشد و به نحوی از انحاء، گوشه‌ای از حرکت تاریخی - فرهنگی انسان را مقیاس ملی یا منطقه‌ای یا بین‌المللی نشان دهد یا نشانگر ظهور حیات و انقراض تمدنهای تاریخی

بوده و از محوطه‌های باستانی واقع در خشکی یا بستر دریاها، در اثر حفاری علمی یا علل دیگر کشف شود.

تبصره - آثار دیرین‌شناسی، شامل مجموعه‌ها و نمونه‌های نادر جانورشناسی، گیاه‌شناسی، معدن‌شناسی، انسان‌شناسی، بقایای نباتی و جانوری ماقبل از تاریخ و ترکیبات نادر زمین‌شناسی در حکم اموال فرهنگی - تاریخی محسوب می‌شود.

ب - اموال تاریخی : این اموال نشانگر وقوع وقایعی تاریخی، تاریخ علوم و فنون، تاریخ نظامی و اجتماعی و همچنین زندگی رهبران و مشاهیر تاریخی، علمی، مذهبی، فرهنگی و هنری می‌باشد.

ج - اموال فرهنگی : به اموال منقولی اطلاق می‌شود که نشانگر وجوه مختلف زندگی انسان در دوره متأخر تاریخی بوده و پژوهش در آنها موجب بازشناسی صورت تاریخی فرهنگی زندگی جوامع انسانی می‌شود، از قبیل آثار مردم‌نگاری، مردم‌شناسی، فرهنگ و هنر بومی، آرشیوهای صدا و تصویر و تمبر و امثال آن.

د - اموال هنری : به کلیه آثار هنری در رشته‌های مختلف هنرهای تجسمی اعم از هنرهای سنتی و بومی یا معاصر، ایرانی یا غیرایرانی گفته می‌شود که ساخته مشاهیر هنرمندان رشته‌های مختلف هنری بوده یا در تاریخ هنر، جزء آثار شاخص هنری محسوب شوند یا نشانگر آغاز یا اوج سبک یا مکتب یا دوره هنری مشخص باشند.

ه - اموال مطالعاتی : قطعه‌ای از یک اثر فرهنگی - تاریخی یا هنری است که فاقد نقش کامل، خط و حیثیت مستقل فرهنگی بوده یا فاقد ارزش حفاظتی باشد و صرفاً از نظر تشخیص دوره تاریخی، جنس و ترکیب عناصر آن ارزش مطالعاتی داشته باشد.

و - اموال تقلبی و یا جعلی : به اموالی گفته می‌شود که با سوء نیت از روی یک اثر تاریخی - فرهنگی و هنری خاص تقلید یا با استفاده از نقوش، خطوط و اشکال فرهنگی - تاریخی در دوره معاصر ساخته شده است.

تبصره ۱ - تعیین تکلیف اموال مطالعاتی، تقلبی و جعلی از نظر امحاء، نگهداری یا واگذاری بلاعوض و فروش اموال مطالعاتی برعهده بالاترین مقام دستگاه اجرایی خواهد بود.

تبصره ۲ - آثار متعلق به مشاهیر تاریخی - فرهنگی و هنری و همچنین آثار نشانگر رویدادهای مهم تاریخی معاصر و همچنین آن دسته از آثار فرهنگی و هنری و همچنین آثار نشانگر رویدادهای مهم تاریخی معاصر و همچنین آن دسته از آثار فرهنگی و هنری معاصر که برابر دستورالعمل موضوع این آیین‌نامه درجه یک یا درجه دو تشخیص داده شود، صرف‌نظر از قدمت آن، مشمول مقررات این آیین‌نامه خواهد بود.

ماده ۲ - مجموعه اموال فرهنگی - تاریخی یا هنری به اموالی اطلاق می‌شود که علاوه بر ارزش فرهنگی - تاریخی و هنری هر یک از آثار تشکیل‌دهنده آن، اجتماع آنها هویتی مستقل ایجاد و ارزش و حیثیتی مضاعف به وجود آورد.

ماده ۳ - کلیه اموال فرهنگی - تاریخی و هنری دولتی که در اختیار وزارتخانه‌ها و سازمانها و مؤسسات دولتی و عمومی غیردولتی و دستگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی است، براساس فرمها و دفاتر مندرج در این آیین‌نامه توسط دستگاه دارنده ثبت و یک نسخه از آنها به سازمان میراث فرهنگی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی ارسال خواهد شد. عدم انجام مفاد این ماده، موجب پیگرد قانونی خواهد بود.

تبصره ۱ - اموال فرهنگی - تاریخی حاصل از حفاری‌های علمی باستان‌شناسی حداکثر یک ماه بعد از پایان فصل حفاری، به واحد اداری ذیربط تحویل و مفاد این آیین‌نامه در مورد آنها اعمال خواهد شد.

تبصره ۲ - در مورد اموالی که به حکم مراجع ذیصلاح و تا صدور رأی قطعی توقیف می‌شوند، براساس بند (۹) ماده (۳) قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور و آیین‌نامه اجرایی آن اقدام خواهد شد.

تبصره ۳ - اموال فرهنگی - تاریخی و هنری در اختیار شرکت‌های دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی و شرکتهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول این آیین‌نامه هستند.

تبصره ۴ - تکالیف مقرر در این آیین‌نامه در مورد اموال موضوع تبصره ذیل ماده یک توسط سازمان حفاظت محیط زیست انجام‌شده و سازمان مذکور مسئولیت‌های قانونی مربوط را برعهده دارد.

ماده ۴ - دستگاههای مشمول این آیین‌نامه براساس دستورالعمل‌های صادرشده از سوی سازمان میراث فرهنگی کشور، نسبت به مرمت، حفاظت، پژوهش، معرفی و ساماندهی اطلاعاتی و کالبدی اموال تاریخی، فرهنگی و هنری در اختیار خود اقدام خواهند کرد.

ماده ۵ - سازمان میراث فرهنگی کشور مکلف است اقدامات اضطراری حفاظتی و مرمتی را تعیین و به دستگاه ذیربط ابلاغ و دستگاه اجرایی ذیربط مکلف است براساس نظرات سازمان اقدام نماید.

ماده ۶ - حفاظت و حراست از اموال موضوع این آیین‌نامه برعهده دستگاه دارنده اموال و نگهداری حساب آنها برعهده وزارت امور اقتصادی و دارایی خواهد بود.

تبصره - در صورتی که اموال موضوع این آیین‌نامه به دلیل شرایط فیزیکی یا شیمیایی خود اثر و یا در جریان مرمت به دلایل فنی از بین برود، اموال یادشده پس از تأیید سازمان میراث فرهنگی کشور و با رعایت مقررات مربوط از فهرست اموال دولتی خارج خواهد شد.

ماده ۷ - طبقه‌بندی ارزشی اموال فرهنگی - تاریخی و هنری مشمول این آیین‌نامه (آثار درجه یک - درجه دو - درجه سه - مطالعاتی) مطابق دستورالعملی خواهد بود که توسط سازمان میراث فرهنگی کشور تهیه و ابلاغ خواهد شد نتایج حاصل از اجرای طرح مذکور پس از تصویب سازمان میراث فرهنگی کشور لازم‌الاجرا خواهد بود.

تبصره - کلیه اموال فرهنگی - تاریخی و هنری از نظر اجرای مفاد این آیین‌نامه تا انجام طرح طبقه‌بندی ارزش فرهنگی - تاریخی آنها، در حکم آثار درجه دو و برای اجرای مفاد ماده بیست این آیین‌نامه در حکم آثار درجه سه محسوب می‌شوند.

ماده ۸ - سازمان میراث فرهنگی کشور موظف است دستورالعمل ساماندهی اطلاعاتی اموال موضوع این آیین‌نامه را به منظور تولید و ثبت اطلاعات پژوهشی، حفاظتی، کالبدی، مرمتی و اموالی هر اثر در قالب شناسنامه عمومی و تخصصی، تدوین و به دستگاههای ذیربط جهت اجرا ابلاغ نماید.

ماده ۹ - سازمان میراث فرهنگی کشور دستورالعمل مرمت اموال موضوع این آیین‌نامه را باتوجه به طبقه‌بندی ارزش فرهنگی - تاریخی، نوع، جنس، قدمت، نوع و میزان آسیب‌دیدگی اثر تدوین و ابلاغ خواهد کرد.

تبصره - مرمت اضطراری اموال موضوع این آیین‌نامه ازسوی دستگاه دارنده، در اسرع وقت آغاز خواهد شد.

ماده ۱۰ - سازمان میراث فرهنگی کشور دستورالعمل ساماندهی کالبدی اموال موضوع این آیین‌نامه را به منظور ایجاد شرایط علمی، فنی و امنیتی لازم برای بقای اثر در محل و نحوه نگهداری آن، تدوین ابلاغ و بر اجرای آن نظارت می‌نماید.

ماده ۱۱ - کلیه دستگاههای مشمول این آیین‌نامه موظفند پس از ابلاغ دستورالعمل‌های موضوع این آیین‌نامه نسبت به طبقه‌بندی ارزشی و ساماندهی اطلاعاتی و کالبدی اموال تاریخی، فرهنگی و هنری تحت اختیار خود، با نظارت سازمان میراث فرهنگی کشور اقدام نمایند.

ماده ۱۲ - دستگاههای مشمول این آیین‌نامه موظفند در تنظیم بودجه سالانه خود اعتبار مورد نیاز برای نگهداری اموال موضوع این آیین‌نامه را متناسب با دستورالعمل‌های ابلاغی تعیین و به مراجع ذیربط اعلام نمایند. عدم پیش‌بینی و یا تخصیص اعتبار نافی وظایف دستگاههای مذکور نخواهد بود.

ماده ۱۳ - مرمت اموال موضوع این آیین نامه برعهده دستگاه دارنده آن خواهد بود دستگاههای مشمول این آیین نامه مکلفند ساختار تشکیلاتی مناسب را جهت ایجاد آزمایشگاه یا کارگاه مرمت، حسب مورد پیش‌بینی و به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور پیشنهاد نمایند.

ماده ۱۴ - کلیه دستگاههای مشمول این آیین نامه نسبت به تأسیس موزه تخصصی درخصوص موضوع فعالیت خود اقدام خواهند کرد. موزه‌های تخصصی تحت نظارت فنی سازمان میراث فرهنگی کشور خواهد بود.

ماده ۱۵ - امین اموال فرهنگی - تاریخی و هنری که مطابق آیین نامه اجرایی ماده ۳۴ قانون محاسبات عمومی کشور منصوب خواهد شد، نباید غیر از وظیفه امین اموالی و وظیفه دیگری را برعهده داشته باشد و باید علاوه بر صلاحیت‌های اخلاقی و امانت‌داری، حداقل دارای مدرک کاردانی در رشته‌های مرتبط نیز باشد. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با هماهنگی سازمان میراث فرهنگی کشور، شغل امین اموال و مزایای شغلی آن را تعریف و برای دستگاههای مشمول به تعداد موردنیاز پست امین اموال منظور خواهد کرد.

ماده ۱۶ - امین اموال فرهنگی، تاریخی و هنری علاوه بر انجام وظایف مقرر در قانون محاسبات عمومی کشور، آیین نامه اموال دولتی و آیین نامه مربوط به شرایط و طرز انتخاب و حدود وظایف و مسئولیت‌های امین اموال وظایف زیر را برعهده خواهد داشت.

الف - اجرای وظایف مقرر در طرح‌های ساماندهی کالبدی و اطلاعاتی و سایر دستورالعمل‌های موضوع این آیین نامه در مورد اموال فرهنگی - تاریخی و هنری.

ب - تنظیم فرم‌های مربوط به وضعیت سلامت و وضعیت محل نگهداری اثر از نظر شرایط علمی، فنی و امنیتی آن، موضوع دستورالعمل‌های این آیین نامه.

ج - انجام امور مقرر در دستورالعمل‌های موضوع این آیین نامه و همکاری با پژوهشگران و ایجاد شرایط لازم برای معرفی اثر.

د - مراقبت مستمر از آثار تحت ابوابجمعی و گزارش به موقع خطرات ناشی از شرایط فیزیکی اثر، شرایط فنی و امنیتی محل نگهداری آن.

تبصره - امین اموال در صورت عدم رعایت مفاد این بند و تعدی و تفریط، مسئول جبران خسارت وارد شده به اثر خواهد بود. تشخیص این امر و تعیین میزان خسارات وارد شده برعهده مرجع ذیصلاح قضایی و باتوجه به نظر کارشناسی سازمان میراث فرهنگی کشور خواهد بود.

ماده ۱۷ - انتقال بلاعوض و امانی اموال موضوع این آیین نامه از یک وزارتخانه یا مؤسسه یا شرکت دولتی به یک وزارتخانه یا مؤسسه یا شرکت دولتی دیگر و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی با رعایت مواد مربوط از قانون محاسبات عمومی کشور و با رعایت شرایط ذیل انجام می شود.

الف - مفاد دستورالعمل های موضوع این آیین نامه در مورد اموال موضوع انتقال قبلاً انجام شده باشد.

ب - موافقت قبلی سازمان میراث فرهنگی کشور تحصیل شود.

ماده ۱۸ - خرید اموال فرهنگی - تاریخی و هنری ازسوی دستگاههای مشمول این آیین نامه براساس مقررات عمومی ناظر به معاملات دستگاه خریدار انجام خواهد شد. ضرورت خرید و قیمت کارشناسی اثر توسط هیئتی متشکل از دو نفر کارشناس خبره با انتخاب دستگاه خریدار و یک نفر نماینده و سازمان میراث فرهنگی کشور تعیین خواهد شد.

ماده ۱۹ - حمل و نقل اموال موضوع این آیین نامه از نظر شرایط حفاظتی و امنیتی تابع دستورالعملی خواهد بود که باتوجه به ویژگی های اموال مورد نظر ازسوی سازمان میراث فرهنگی کشور تعیین و ابلاغ خواهد شد و مسئولیت رعایت مفاد آن برعهده دستگاه دارنده اثر خواهد بود.

ماده ۲۰ - اموال فرهنگی - تاریخی و هنری که می تواند تحت ابوابجمعی هر یک از امنای اموال فرهنگی - تاریخی و هنری قرار گیرد، حداکثر ده هزار عدد اثر درجه ۳

می‌باشد. هر اثر درجه یک معادل دویست و هر اثر درجه ۲ معادل بیست عدد اثر درجه ۳ محسوب می‌شود.

ماده ۲۱ - خروج موقت اموال فرهنگی - تاریخی و هنری درجه یک مشمول این آیین‌نامه برای شرکت در نمایشگاه‌های خارج از کشور پس از تأیید سازمان میراث فرهنگی کشور به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

تبصره - خروج موقت اموال تاریخی، فرهنگی و هنری درجه دو و سه با موافقت سازمان میراث فرهنگی کشور انجام خواهد شد.

ماده ۲۲ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است با هماهنگی سازمان میراث فرهنگی کشور از محل جابجایی پستهای بین دستگاهی نسبت به ایجاد پست امین اموال فرهنگی - تاریخی و بازرس اموال فرهنگی - تاریخی و هنری دولتی اقدام نماید.

تبصره - استخدام نیروهای تخصصی کارشناسی ارشد و بالاتر در دستگاه اجرایی برای اجرای دستورالعمل‌های موضوع این آیین‌نامه یا اشتغال در سمتهای امین اموال و بازرس اموال فرهنگی با تأیید کمیسیون مرکب از نمایندگان دستگاه ذیربط، سازمان میراث فرهنگی کشور و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور علاوه بر سقف پستهای تخصصی مجاز می‌باشد.

ماده ۲۳ - حذف اموال موضوع این آیین‌نامه از فهرست اموال فرهنگی - تاریخی و هنری دولتی با رعایت موارد ذیل، برعهده هیئتی متشکل از نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان میراث فرهنگی کشور، دیوان محاسبات کشور و دستگاه دارنده آن می‌باشد.

۱ - در کلیه موارد سرقت، فقدان و به‌طور کلی مواردی که از بین رفتن اموال به علت وقوع تخلف اداری ازجمله مفاد این آیین‌نامه یا جرایم عمومی صورت گرفته است، حذف اموال منوط به صدور حکم قضایی با رأی دیوان محاسبات کشور و جبران خسارات واردشده به دولت می‌باشد.

۲ - در مواردی که اموال موضوع این آیین‌نامه بر اثر حوادث ناگهانی از قبیل سیل، زلزله، جنگ و حوادث مشابه آن از بین برود، با گواهی بالاترین مقام دستگاه اجرایی مبنی بر فقدان قصور و مسامحه ازسوی مسئولان نگهداری اثر، موضوع در هیئت یادشده مطرح خواهد شد.

۳ - هیئت مزبور با بررسی جوانب امر و باتوجه به نظر کارشناسی سازمان میراث فرهنگی کشور و اقدامات انجام‌یافته ازسوی دستگاه ذیربط و حکم صادرشده از مرجع قضایی یا اداری ذیصلاح تصمیم می‌گیرد.

تبصره ۱ - حذف اموال موضوع این آیین‌نامه از فهرست اموال دولتی پس از تأیید نماینده سازمان میسر خواهد شد.

تبصره ۲ - در صورتی که هیئت در جریان رسیدگی، به تخلف اداری یا وقوع جرایم عمومی برخورد نماید، موضوع را به مراجع ذیصلاح اداری و قضایی منعکس و تا صدور رأی نهایی پیگیری خواهد کرد.

ماده ۲۴ - سازمان میراث فرهنگی کشور مسئول نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه بوده و در موارد تخلف، مراتب به بالاترین مقام دستگاه اجرایی منعکس خواهد شد.

۷۲ - آیین‌نامه مربوط به وظایف و طرز کار شورایعالی اقیانوس‌شناسی کشور و کمیته‌های هفت‌گانه آن

(مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۲۹)

ماده ۱ - منظور از اقیانوس‌شناسی مطالعه علمی و عملی دریاها، اقیانوسها از نقطه‌نظر مشخصات و خصوصیات فیزیکی و شیمیایی و دینامیکی، وضعیت اقلیمی، شرایط زیست‌محیطی، زمین‌شناسی و هماهنگی عملیات برای بررسی و مطالعه و تحقیق و بهره‌برداری از ذخایر و منابع زنده و غیرزنده آن و مهندسی سواحل، مهندسی دریا و دریانوردی و آلودگی دریاها و سایر موارد مربوط می‌باشد.

ماده ۲ - در این آیین نامه واژه های «شورا» و «کمیته ها» به ترتیب و به اختصار به جای «عبارت های شورای عالی اقیانوس شناسی کشور» و «کمیته های هفت گانه شورای عالی اقیانوس شناسی کشور» به کار می روند.

ماده ۳ - ارکان شورا عبارت است از :

الف - ریاست شورا

ب - دبیرخانه

ج - کمیته ها

ماده ۴ - وزیر راه و ترابری ریاست شورا را به عهده دارد و مصوبات شورا با امضای وی برای اجرا ابلاغ می شود.

تبصره ۱ - شورا در اولین جلسه از بین اعضای خود فردی را به عنوان نایب رئیس به مدت دو سال انتخاب خواهد کرد. انتخاب مجدد وی بلامانع است.

تبصره ۲ - جلسات شورا حداقل هر سه ماه یکبار در حضور رئیس یا نایب رئیس شورا تشکیل می شود و با حضور دو سوم اعضاء رسمیت می یابد تصمیمات شورا با اکثریت آرای موافق اعضای حاضر در جلسه معتبر می باشد.

ماده ۵ - دبیرخانه شورا در سازمان هواشناسی کشور (مرکز علوم جوی و اقیانوسی) مستقر بوده و رئیس مرکز علوم جوی و اقیانوسی دبیر شورا خواهد بود.

ماده ۶ - ریاست کمیته ها به شرح زیر به عهده مسئولان ذیربط می باشد :

۱ - کمیته اقیانوس شناسی فیزیکی و دینامیکی اقیانوس ها و هواشناسی دریایی: رئیس سازمان هواشناسی کشور.

۲ - کمیته خدمات دریایی و ترابری و حقوق دریاها: مدیرعامل سازمان بنادر و کشتیرانی.

۳ - کمیته مهندسی اقیانوس شناسی و نقشه برداری دریایی: مدیرعامل شرکت نفت فلات قاره ایران.

۴ - کمیته حفاظت محیط زیست دریایی و کنترل آلودگی‌های دریایی، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست.

۵ - کمیته منابع زنده دریایی: مدیرعامل شرکت شیلات و امور آبزیان.

۶ - کمیته منابع غیرزنده دریایی: رئیس سازمان زمین‌شناسی کشور.

۷ - کمیته آموزش و فرهنگی اقیانوس‌شناسی: معاون پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی.

ماده ۷ - وظایف شورا عبارتست از :

۱ - ایجاد هماهنگی و ارایه سیاست و خط‌مشی‌های مناسب در مورد نحوه استفاده بهینه از منابع دریایی.

۲ - هماهنگی و اتخاذ روش‌های مناسب با در نظر گرفتن مقررات بین‌المللی جهت افزایش بازدهی ایجاد حفاظت و ایمنی بیشتر در ترابری دریایی و اقیانوسی.

۳ - ایجاد هماهنگی مطالعاتی و تحقیقاتی به منظور اعتلا و گسترش علوم و فنون دریایی و اقیانوس‌شناسی در سطح ملی و همکاری‌های بین‌المللی.

۴ - ارایه پیشنهادات در زمینه قوانین و مقررات مرتبط به مراجع ذیربط.

۵ - ارایه خط‌مشی و پیشنهاد لازم در امور گسترش و توسعه آموزش اقیانوس‌شناسی دریایی به مراجع ذیربط.

۶ - ایجاد هماهنگی و به‌وجود آوردن ارتباط بین مراکز اطلاعاتی دریایی در سطح ملی و بین‌المللی.

۷ - پشتیبانی و تشویق از محققین برای نوآوری و تحقیق در زمینه علوم و فنون دریایی.

۸ - کمک به انتشار مقالات و کتابهای مورد نیاز در زمینه علوم و فنون دریایی.

۹ - تصویب عضویت افراد در کمیته‌های هفت‌گانه براساس پیشنهاد روسای کمیته.

۱۰ - کمک به شرکت فعال و مؤثر افراد و هیئت‌های نمایندگی در مجامع علمی و

بین‌المللی و تلاش در جهت هماهنگی این امور از طریق کمیته‌های تخصصی (بدون

دخالت در وظایف سازمان‌های تخصصی که مرجع ملی و قانونی برای اینگونه امور هستند).

۱۱ - هماهنگی و ارایه رهنمود درخصوص مهندسی سواحل و چگونگی حفاظت مستحدثات در مقابل دینامیک دریا و اقیانوس.

۱۲ - بررسی و تصویب وظایف، تشکیلات، مقررات، بودجه و آیین‌نامه‌های داخلی شورای عالی اقیانوس‌شناسی کشور، دبیرخانه شورای عالی و کمیته‌ها.

۱۳ - بررسی و اتخاذ تصمیم در رابطه با گزارش‌ها و پیشنهادهای رسیده و مطرح‌شده که از نظر قانونی در صلاحیت شورا می‌باشد.

۱۴ - بررسی و تصویب نهایی طرح‌های جامع اقیانوس‌شناسی که از طرف کمیته‌ها تهیه و به شورا ارایه شده است.

تبصره: تصمیمات شورا ناقض وظایف قانونی دستگاه‌های اجرایی ذیربط نیست.

ماده ۸ - وظایف دبیرخانه شورا عبارت است از :

۱ - تنظیم و تشکیل جلسات شورا.

۲ - پیگیری اجرای مصوبات شورا و ارایه گزارش‌های لازم به ریاست شورا

۳ - مبادله اطلاعات و ایجاد هماهنگی بین فعالیت‌های کمیته‌ها براساس مصوبات شورا.

۴ - برآورد اعتبارت و تنظیم بودجه مورد نیاز در چهارچوب شرح وظایف و تشکیلات مصوب و ارایه آن به شورا جهت تصویب و اداره امور مالی و اداری شورا.

ماده ۹ - وظایف کمیته‌ها عبارتست از :

۱ - ایجاد هماهنگی در طرح‌های تحقیقاتی مربوط.

۲ - تهیه طرح‌های جامع اقیانوس‌شناسی و ارایه آن به شورا.

۳ - ایجاد هماهنگی در امور آموزشی در زمینه علوم و فنون دریایی.

۴ - انجام وظایفی که از طرف شورا به کمیته‌ها محول می‌گردد.

۵ - انجام وظایفی که در قانون تشکیل شورای عالی اقیانوس شناسی کشور پیش‌بینی شده است.

ماده ۱۰ - اداره امور کمیته‌ها به عهده رؤسای کمیته‌ها است که اهم وظایف آنان به شرح زیر است :

- ۱ - پیشنهاد تغییرات اعضای کمیته به شورا.
- ۲ - تنظیم برنامه برای بررسی طرح‌های ارایه شده به کمیته
- ۳ - تهیه امکانات اداری و پرسنلی مورد نیاز برای اداره امور دبیرخانه کمیته
- ۴ - معرفی و پیشنهاد دبیر کمیته به اعضاء که پس از تصویب برای مدت سه سال عهده‌دار امور خواهد بود. انتخاب مجدد وی بلامانع است.
- ۵ - ارایه گزارش کمیته به شورا.
- ماده ۱۱ - وظایف دبیر کمیته عبارتست از :
 - ۱ - دعوت از اعضای کمیته برای شرکت در جلسات.
 - ۲ - تهیه و ارایه گزارش از فعالیت کمیته به رئیس کمیته.
- ماده ۱۲ - آیین‌نامه داخلی کمیته‌ها به وسیله دبیر شورا با همکاری کمیته‌ها تهیه می‌شود و به تصویب شورا می‌رسد.

- ۷۳ - آیین‌نامه تشخیص صلاحیت و تعیین ناظران معتمد
- مصوبه شماره ۱۴۱۷۵۲/ت ۴۰۹۴۷ ک مورخ ۱۳۸۸/۷/۱۶ هیأت وزیران
- ماده ۱ - در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌رود :
 - الف - سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست.
 - ب - ناظر معتمد: شخص حقوقی که توسط سازمان به عنوان نماینده برای نظارت بر اجرای صحیح مفاد گزارش ارزیابی اثرات زیست‌محیطی طرح‌ها و پروژه‌های بزرگ مورد تأیید صلاحیت قرار می‌گیرد.
 - ج - تأیید صلاحیت: فرآیندی که طی آن صلاحیت و توان تخصصی متقاضی برای اخذ گواهینامه ناظر معتمد براساس مفاد این آیین‌نامه ارزیابی و تأیید می‌گردد.

د - گواهینامه ناظر معتمد: مدرکی که توسط سازمان برای ناظر معتمد جهت انجام امور نظارت و بازرسی به منظور اطمینان از رعایت نتایج مطالعات ارزیابی و سایر ضوابط زیست محیطی در طرح‌ها و پروژه‌های ارزیابی شده، صادر می‌گردد.

ماده ۲ - دانشگاهها، مراکز و مؤسسات پژوهشی با لحاظ شرایط زیر می‌توانند گواهینامه ناظر معتمد را دریافت نمایند:

الف - داشتن توافقنامه همکاری با یکی از آزمایشگاههای معتمد سازمان.

ب - داشتن گروه متخصصین با حداقل (۵) سال سابقه کار مفید و مرتبط با ارزیابی اثرات زیست محیطی طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی در مقطع کارشناسی و بالاتر، در یکی از رشته‌های تحصیلی زیر:

۱ - مدیریت محیط زیست

۲ - بهداشت محیط یا طب محیطی

۳ - بهداشت حرفه‌ای

۴ - مهندسی محیط زیست

۵ - مهندسی شیمی و شیمی کاربردی

۶ - سایر رشته‌های مرتبط برحسب نوع پروژه.

ماده ۳ - شرکت‌های غیردولتی در صورت برخورداری از شرایط موضوع بندهای الف و ب ماده (۲) و با لحاظ شرایط زیر می‌توانند گواهینامه ناظر معتمد را دریافت نمایند:

الف - در اساسنامه شرکت، موضوع انجام امور نظارت و بازرسی و همچنین انجام مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی طرح‌ها لحاظ شده باشد.

ب - حداقل سه سال تجارب مرتبط در زمینه انجام مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی طرح‌ها را دارا باشد.

۴ - متقاضیان اخذ گواهینامه ناظر معتمد سازمان باید درخواست خود را مطابق فرم پیوست که به مهر پیوست تصویب‌نامه هیئت وزیران تأیید شده است تکمیل و به همراه

مدارک موضوع مواد (۲) و (۳) این آیین‌نامه به دبیرخانه مربوط در معاونت محیط زیست انسانی سازمان، جهت بررسی و تأیید صلاحیت ارائه نمایند.

ماده ۵ - سازمان موظف است گواهی‌نامه متقاضیان تأیید صلاحیت‌شده از سوی سازمان را ظرف دو هفته و با تاریخ اعتبار دوساله صادر نماید.

ماده ۶ - سازمان موظف است ناظرین معتمد را براساس تجارب، توان تخصصی، کمیت و کیفیت کارهای انجام‌شده قبلی، رتبه‌بندی نماید. ارجاع کار به ناظرین باید بر مبنای رتبه‌بندی انجام شود.

ماده ۷ - پس از انقضای مدت اعتبار گواهی‌نامه، متقاضیان می‌توانند نسبت به درخواست تمدید اعتبار گواهی‌نامه از طریق دبیرخانه و براساس فرم پیوست که به مهر «پیوست تصویب‌نامه هیئت وزیران» تأیید شده است، اقدام نمایند. تمدید گواهی‌نامه منوط به احراز عدم تخلف در وظایف محوله، عدم وجود گزارش خلاف واقع در طول اعتبار گواهی‌نامه و نیز بقای شرایط اولیه (موضوع مواد «۲» و «۳» این آیین‌نامه) می‌باشد. سازمان موظف است ظرف یک ماه مراتب را بررسی و اقدام مورد نیاز را معمول دارد.

ماده ۸ - پس از صدور گواهی‌نامه، چنانچه در هر زمان یکی از موارد ذیل مشاهده یا گزارش شود، سازمان پس از استماع دفاعیات ناظر معتمد در صورت احراز تخلف نسبت به ابطال گواهی‌نامه اقدام خواهد نمود.

الف - تخلف و قصور در انجام وظایف براساس گزارش ارسالی از سوی ادارات کل حفاظت محیط زیست.

ب - احراز فقدان شرایط اخذ گواهی‌نامه.

ج - گزارش خلاف واقع.

د - تبانی یا عدم رعایت ضوابط و دقت در انعکاس نتایج اندازه‌گیری و سنجش اعلام‌شده توسط آزمایشگاه معتمد.

ماده ۹ - مجریان طرح‌هایی که گزارش ارزیابی اثرات زیست‌محیطی طرح‌های آنها در کمیته بررسی گزارشات ارزیابی سازمان به تصویب رسیده است موظفند ناظران معتمد موردنیاز طرح‌ها و پروژه‌های خود را براساس فهرستی که توسط سازمان منتشر می‌گردد و در برگیرنده رتبه ناظران است انتخاب نمایند.

ماده ۱۰ - پرداخت دستمزد خدمات ناظران معتمد از سوی مجریان طرح‌ها مطابق دستورالعملی خواهد بود که سازمان با همکاری معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور تهیه و ابلاغ خواهد نمود.

این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۱۱ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری اسلامی رسیده است.

پیوست

بسمه‌تعالی

فرم درخواست صدور گواهی‌نامه ناظر معتمد از سازمان حفاظت محیط زیست
موضوع تبصره ۱ ماده ۹ مصوبه شماره ۴۰۱۸/ت/۳۱۶۱۳ هـ مورخ ۸۷/۱/۲۰ هیأت
وزیران

نام متقاضی (دانشگاه / شرکت) :

سال تأسیس :

نوع درخواست □ صدور گواهی‌نامه برای اولین بار □ تمدید گواهی‌نامه □ نوبت تمدید □

مشخصات متقاضی

(نام رئیس یا مدیرعامل و یا مقام مسئول) :

آدرس :

تلفن :

دورنویس :

مشخصات منابع انسانی متخصص (موضوع ماده ۲ ضوابط تأیید صلاحیت و تعیین ناظران) :

ردیفنام و نام خانوادگی مدرک و رشته تحصیلی تجربیات و سابقه کار مربوط آدرس و تلفن محل کار

- قرارداد همکاری با آزمایشگاه معتمد سازمان در خصوص حصول اطمینان سازمان از توانایی و دقت لازم در انجام نمونه برداری و سنجش کلیه پارامترهای آلاینده آب، هوا، خاک، صدا و...

- خلاصه مشخصات پرسنلی، تحصیلی و تجربیات گروه متخصصین مربوطه در ارتباط با ماده (۲) دستورالعمل به تفکیک برای هر فرد (رزومه)

- تصویر اساسنامه ثبت شرکت متقاضی بطوری که در آن به موضوع توانایی شرکت برای انجام امور نظارت و بازرسی و همچنین انجام مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی طرح‌ها اشاره باشد.

بدینوسیله اینجانب رئیس / مدیرعامل / مقام مسئول دانشگاه / شرکت ضمن ابراز صحت موارد تکمیل شده در این فورم و همچنین مدارک الصاقی پیوست متقاضی اخذ گواهینامه ناظر معتمد برای انجام امور نظارت و بازرسی طرح‌ها و پروژه‌هایی که گزارش ارزیابی اثرات زیست محیطی آنها در کمیته بررسی گزارشات ارزیابی سازمان حفاظت محیط زیست به تصویب رسیده است، می‌باشم.

نام و نام خانوادگی :

سمت :

مهر و امضاء :

تاریخ :

۷۴ - آیین‌نامه تشکیل شورای حفاظت کیفی رودخانه کارون

(مصوبه شماره ۱۶۵۰۸ ت ۲۳۹۹۴ هـ مورخ ۱۳۸۱/۴/۲۴ هیأت وزیران)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۴/۱۶ بنا به پیشنهاد شماره ۱۳۷۰۲-۱ مورخ ۱۳۸۱/۴/۱۲ حفاظت محیط زیست و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی آیین نامه تشکیل شورای حفاظت کیفی رودخانه کارون را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱ - به منظور هماهنگی در جلوگیری از آلودگی رودخانه کارون و بهبود کیفیت آب این رودخانه تا حدی که آب شرب مردم شهرهای آبادان و خرمشهر را به کیفیت مناسب تأمین نماید و نیز در جهت ایجاد تعادل پایدار بین فعالیتهای توسعه‌ای در بخش‌های کشاورزی، صنعت و اسکان جمعیت با حیات رودخانه کارون، شورای حفاظت کیفی رودخانه کارون تشکیل می‌شود.

ماده ۲ - اعضای شورا عبارتند از:

- ۱ - استاندار خوزستان (رئیس شورا)
- ۲ - مدیرکل حفاظت محیط زیست استان (دبیر شورا)
- ۳ - رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان.
- ۴ - مدیرعامل سازمان آب و برق خوزستان
- ۵ - رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان
- ۶ - رئیس سازمان صنایع و معادن استان.
- ۷ - مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب استان.
- ۸ - رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی اهواز.
- ۳ - وظایف شورا عبارت است از:

۱ - هماهنگی در تنظیم ضوابط حریم زیست محیطی رودخانه باتوجه به حفظ رودخانه عظیم کارون.

۲ - هماهنگی در تنظیم سیاست و پیگیری اعمال مقررات انضباطی جهت جلوگیری از آلودگی رودخانه به‌ویژه درخصوص نحوه تخلیه پساب‌های کشاورزی، صنعتی، شهری و انطباق آن با استانداردهای ملی.

۳ - نظارت عالیه بر ارزیابی زیست محیطی طرح های توسعه ای در حوزه کارون و پیگیری اعمال ضوابط زیست محیطی بر آنها.

ماده ۴ - ترتیبات تشکیل جلسات، تصمیم گیری، برنامه ریزی و اقدامات مرتبط با انجام وظایف فوق الذکر توسط شورا تعیین می گردد.

۵ - مصوبات شورای حفاظت کیفی رودخانه کارون که با رعایت چارچوب وظایف قانونی و مصوب دستگاه های اجرایی تدوین می شود، پس از تأیید سازمان حفاظت محیط زیست برای کلیه واحدهای دولتی و غیردولتی استان خوزستان لازم الاجرا است.

۷۵ - مصوبه هیأت وزیران راجع به واگذاری قسمتی از منابع ملی شده شهر کرد به سازمان حفاظت محیط زیست

(مصوب ۱۳۵۸/۵/۶)

هیأت وزیران دولت موقت جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۱۳۵۸/۵/۶ بنا به پیشنهاد شماره ۲۳۵۰۹/۲ مورخ ۱۳۵۸/۲/۸ وزارت کشاورزی و عمران روستایی و به استناد ماده ۳۷ اصلاحی قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع تصویب نمودند مساحت ۳۵۰۰ متر مربع از منابع ملی شده موسوم به گودال چشمه و امامیه پلاک شماره ۱۱ شهرستان شهرکرد (طبق نقشه پیوست پیشنهاد) مجاناً به سازمان حفاظت محیط زیست جهت اداره حفاظت محیط زیست شهر کرد واگذار شود.

سازمان مذکور نمی تواند منابع مورد واگذاری را به غیر اجاره یا انتقال دهد و در صورتی که منابع مذکور در مدت ۲ سال از تاریخ واگذاری برای اجرای طرح مربوط مورد استفاده قرار نگیرد عیناً باید به وزارت کشاورزی و عمران روستایی مسترد گردد. ضمناً سازمان مذکور باید ضوابط مقرر از طرف وزارت مسکن و شهرسازی و سایر مقررات جاری مربوط را رعایت نماید و حفظ و حراست منابع را از تاریخ واگذاری به عهده گیرد.

۷۶ - مصوبه هیأت وزیران راجع به واگذاری قسمتی از منابع ملی شده سمنان به

سازمان حفاظت محیط زیست

(مصوب ۱۳۵۸/۵/۶)

هیأت وزیران دولت موقت جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۵۸/۵/۶ بنا به پیشنهاد شماره ۴۶، ۱۰۰، ۵۱۴۹، ۴۱۸۱ مورخ ۵۸/۲/۱۵ وزارت کشاورزی و عمران روستایی و براساس ماده ۳۷ اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع تصویب نمودند که مساحت ۵۰۰ متر مربع از منابع ملی شده موسوم به شن‌آباد پلاک شماره ۴۰۴۵ واقع در بخش ۵ سرخه شهرستان سمنان طبق نقشه پیوست پیشنهاد مجاناً به سازمان حفاظت محیط زیست جهت ایجاد تأسیسات پاسگاه شکاربانی واگذار شود.

سازمان مذکور نمی‌تواند منابع ملی مورد واگذاری را به غیر اجاره یا انتقال دهد و برای تبدیل نوع استفاده از آن باید اجاره دولت را تحصیل کند و در صورتی که منابع مذکور در مدت دو سال از تاریخ واگذاری برای اجرای طرح مربوطه مورد استفاده قرار نگیرد عیناً باید به وزارت کشاورزی و عمران روستایی مسترد گردد. ضمناً سازمان مذکور باید ضوابط مقرر از طرف وزارت مسکن و شهرسازی را رعایت نماید و حفظ و حراست منابع را از تاریخ واگذاری به عهده گیرد.

۷۷ - مصوبه هیأت وزیران در مورد واگذاری قسمتی از اراضی سازمان حفاظت

محیط زیست به شرکت صنایع ملی پتروشیمی

(مصوب ۱۳۵۹/۱۰/۶)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۵۹/۱۰/۶ بنا به پیشنهاد شماره ۸۸۸۲ - ۳۳۰۱ مورخ ۵۹/۹/۱ وزارت نفت و موافقت شماره ۵۶۵۶-۱۶ مورخ ۵۹/۱۰/۲۸ سازمان حفاظت محیط زیست و نامه شماره ۳۶۰۳۳۱ مورخ ۵۹/۱۱/۲۹ شرکت ملی صنایع پتروشیمی مستنداً به ماده ۱۱ لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی و عمران و نظامی دولت مصوب ۵۸/۱۱/۲۷ تصویب نمودند. قسمتی از اراضی متعلق به سازمان حفاظت محیط زیست به کارخانه پولیکای کرج وابسته به شرکت ملی صنایع پتروشیمی طبق نقشه پیوست به شماره NPC-LD - ACQ - 020

بلاعوض واگذار گردد و شرکت ملی صنایع پتروشیمی طی نامه شماره ۳۶/۳۳۱ مورخ ۱۳۵۹/۱۱/۲۹ هزینه حصارکشی محوطه زمین مزبور را تقبل نموده است.

۷۸ - اصلاح برخی از مواد فصل دوم آیین نامه نحوه تطبیق و تبدیل وضع کارکنان سازمان حفاظت محیط زیست با قانون استخدام کشوری (مصوب ۱۳۶۱/۳/۱۶)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۱/۳/۱۶ بنا به پیشنهاد شماره ۸۳۶۸-۲۲۲ مورخ ۱۳۶۰/۷/۲۳ سازمان حفاظت محیط زیست و تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور به شرح مندرج در نامه شماره ۲۲۰۴۱۸۰ مورخ ۱۳۶۰/۶/۲ و به استناد لایحه قانونی اصلاح ماده ۳۱ الحاقی قانون شکار و صید و تبصره ۱ آن مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۱ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران، اصلاح برخی از مواد فصل دوم آیین نامه نحوه تطبیق و تبدیل وضع کارکنان سازمان حفاظت محیط زیست با قانون استخدام کشوری (موضوع مصوبه شماره ۱۰۱۸۳۴ ش مورخ ۱۳۵۸/۹/۲۱ را به شرح زیر مورد تصویب قرار دادند.

ماده ۸ اصلاحی - مبنای محاسبه کسور بازنشستگی سوابق خدمت آن عده از مستخدمین سازمان که قبل از فروردین ماه ۱۳۵۰ در خدمت سازمان بوده‌اند حقوقی است که در اول فروردین ماه ۱۳۵۰ دریافت می‌کرده‌اند و مبنای محاسبه کسور بازنشستگی سوابق خدمت آن عده از مستخدمینی که در فاصله اول فروردین ۱۳۵۰ تا سی‌ام دی‌ماه ۱۳۵۳ به استخدام سازمان درآمده‌اند معدل حقوق بدو استخدام حقوقی است که در تاریخ تصویب قانون اصلاح قانون شکار و صید (۱۳۵۳/۱۰/۳۰) دریافت می‌کرده‌اند.

تبصره - سوابق خدمت دولتی مستخدمین در سایر مؤسسات مشمول حکم مندرج در ماده ۸۵ قانون استخدام کشوری و تبصره‌های آن و سایر مقررات مربوط خواهد بود.

ماده ۹ - اصلاحی - سازمان مکلف است بدهی مستخدمین خود را بابت کسور بازنشستگی سوابق خدمت در سازمان حداکثر ظرف پنج سال (۵ سال) به اقساط

مساوی از حقوق و فوق‌العاده شغل ماهانه آنها کسر و به صندوق بازنشستگی کشوری پرداخت نماید.

تبصره ۱ - سه و نیم - درصد سهم هر مستخدم که به موجب تبصره ۲ ماده ۳۱ الحاقی به قانون شکار و صید از طرف سازمان تأمین اجتماعی (سازمان بیمه‌های اجتماعی سابق) با نظارت نماینده سازمان بازنشستگی کشوری واریز می‌شود و از جمع بدهی سهم مستخدم کسر خواهد شد.

تبصره ۲ - مستخدم سازمان که بابت کسور بازنشستگی سوابق خدمت به صندوق بازنشستگی کشوری بدهی دارد چنانچه قبل از پرداخت کل بدهی بازنشسته شود اقساط بدهی از حقوق بازنشستگی متعلقه کسر خواهد شد. ولی در برقراری حقوق وظیفه در صورتی که تمام یا قسمتی از بدهی خود را نپرداخته باشد بدهی یا اقساط باقیمانده از تاریخ فوت یا از کارافتادگی بخشوده خواهد شد.

ماده ۱۲ - اصلاحی - در مورد بازنشستگی متعلقه کسر خواهد شد. ولی در برقراری حقوق وظیفه‌گیران که از سی‌ام دی‌ماه ۵۳ (تاریخ تصویب قانون اصلاح قانون شکار و صید) تا قبل از تاریخ اجرای این آیین‌نامه بازنشسته یا از کار افتاده یا فوت شده باشند حقوق بازنشستگی یا وظیفه مربوط براساس تبصره ۸۵ قانون بودجه سال ۱۳۵۶ کل کشور و آیین‌نامه اجرایی آن و با رعایت تاریخ آن و با رعایت تاریخ اجرای تبصره مذکور و یا آنچه که جانشین تبصره ۸۵ می‌شود در صورت لغو آن تعیین و با اعمال ضریب‌های مقرر پرداخت می‌شود.

ماده ۱۳ - اصلاحی - سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است بدهی‌های خود را بابت اجرای این آیین‌نامه در بودجه سالانه منظور و به حساب صندوق بازنشستگی کشوری واریز نماید.

۷۹ - اصلاح تصویب‌نامه‌های مربوط به اعتبارات اختصاص یافته به استانداری خوزستان و سازمان حفاظت محیط زیست

مصوب (۱۳۶۲/۶/۲۳)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۲/۶/۲۳ بنا به پیشنهاد شماره ۹/۱۳۴-۲۰۳-۲۰۳-۶۲ م مورخ ۱۳۶۲/۴/۲۶ وزارت دفاع ملی و موافقت سازمان برنامه و بودجه تصویب نمودند.

۱ - بند الف تصویب‌نامه‌های شماره ۷۹۲۲ و ۷۹۲۴ مورخ ۱۳۶۲/۴/۱۹ هیأت وزیران و نیز عبارت «از طریق وزارت دفاع ملی» مذکور در تصویب‌نامه‌های فوق‌الذکر حذف و اعتبارات موضوع تصویب‌نامه‌های مذکور مستقیماً در اختیار استانداری خوزستان و سازمان حفاظت محیط زیست قرار گیرد.

۲ - دستگاههای مذکور مکلفند که اعتبارات فوق را منحصراً بابت انجام هزینه‌های «موضوع تصویب‌نامه فوق‌الذکر» که ناشی از جنگ تحمیلی است به مصرف برسانند.

۸۰ - مصوبه هیأت وزیران راجع به عضویت رییس سازمان حفاظت محیط زیست در شورای عالی بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده

(مصوب ۱۳۶۶/۵/۲۱)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۶/۵/۲۱ بنا به پیشنهاد شماره ۶۰۶-۱۲ مورخ ۱۳۶۶/۴/۱۶ سازمان حفاظت محیط زیست تصویب نمودند.

رییس سازمان حفاظت محیط زیست عضو شورای عالی بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده موضوع تصویب‌نامه شماره ۵۷۵۸ مورخ ۱۳۶۱/۳/۲ گردد.

۸۱ - مصوبه هیأت وزیران در مورد اصلاح بند ۱ و ذیل یادداشت فصل ۱ و موکول‌بودن ورود و صدور حیوانات و پرندگان وحشی با موافقت سازمان محیط زیست

(مصوب ۱۳۶۷/۷/۴)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۷/۷/۴ بنا به پیشنهاد شماره ۸۰۰/۱/۱۳۲۳۶ مورخ ۱۳۶۶/۱۰/۲۱ وزارت کشاورزی و باتوجه به نامه شماره ۶۶۱۸۶ مورخ ۱۳۶۶/۱۱/۱۱ وزارت بازرگانی تصویب نمودند.

در بند (۱) ذیل یادداشت فصل (۱) کلمه «شکار» به کلمه «وحشی» اصلاح و ورود و صدور حیوانات و پرندگان وحشی موکول به موافقت سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

۸۲ - مصوبه کمیسیون امور زیربنایی و صنعت هیئت دولت راجع به بلامانع بودن احداث کارخانه داروسازی توسط شرکت ماده در محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران با رعایت ضوابط مربوط به حفظ محیط زیست
(مصوب ۱۳۶۹/۱/۲۰)

اکثریت وزراء عضو کمیسیون امور زیربنایی و صنعت هیأت دولت در جلسه مورخ ۱۳۶۹/۱/۲۰ باتوجه به اختیارات تفویضی موضوع تصویب‌نامه شماره ۹۳۶۴۸ ت ۹۱۱ مورخ ۱۳۶۸/۱۰/۲۳ هیأت وزیران و بنا به پیشنهاد شماره ۲۱۱۹۷۷ مورخ ۱۳۶۸/۹/۱۸ وزارت صنایع تصویب نمودند :

احداث کارخانه داروسازی توسط شرکت «ماد» در محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران با رعایت ضوابط مربوط به حفظ محیط زیست بلامانع می‌باشد.
این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۶۹/۱۲/۱۲ به تأیید محترم ریاست جمهوری اسلامی رسیده است.

۸۳ - مصوبه هیأت وزیران در مورد مطرح‌شدن مسائل مربوط به مبارزه با آلودگی هوای تهران در شورای عالی حفاظت محیط زیست
(مصوب ۱۳۶۹/۹/۲۱)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۹/۹/۲۱ مقرر نمود :
مسائل مربوط به مبارزه با آلودگی هوای تهران در شورای عالی حفاظت محیط زیست مطرح شود.

۸۴ - مصوبه هیأت وزیران راجع به افزودن متصدیان مشاغل مأمور گارد محیط زیست در سازمان حفاظت محیط زیست و مشاغل موضوع بند «الف» ردیف ۴ ضوابط اجرایی بودجه سال ۱۳۷۵ کل کشور

(مصوب ۱۳۷۵/۷/۱۵)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۵/۷/۱۵ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۹۱۰ مورخ ۱۳۷۴/۱۱/۲۳ سازمان امور و استخدامی کشور و به استناد اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

متصدیان مشاغل «مأمور گارد محیط زیست» در سازمان حفاظت محیط زیست به مشاغل موضوع بند «الف» ردیف (۴) ضوابط اجرایی بودجه سال ۱۳۷۵ کل کشور - موضوع تصویب نامه شماره ۳۸۸۰۸ ت ۱۶۴۰۹ مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۲۸ هیأت وزیران - افزوده می شوند.

۸۵ - مصوبه هیأت وزیران راجع به تعیین رئیس سازمان حفاظت محیط زیست عضو کمیسیون فرهنگی هیأت و اصلاح عنوان بند ۴ ماده (۶) آیین نامه داخلی هیأت دولت

(مصوب ۱۳۷۶/۶/۲۵)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۶/۶/۱۹ تصویب نمود:

رئیس سازمان حفاظت محیط زیست، به عنوان عضو کمیسیون فرهنگی هیأت دولت، موضوع بند (۳) ماده (۶) آیین نامه داخلی هیأت دولت - تصویب نامه شماره ۱۱۱۴۳۸ ت ۸۸۲ مورخ ۱۳۶۸/۱۰/۳ - تعیین می شود و عنوان «کمیسیون امور زیربنایی و صنعت» موضوع بند (۴) ماده یادشده به «کمیسیون امور زیربنایی» صنعت و محیط زیست تغییر می یابد.

۸۶ - مصوبه هیأت وزیران در مورد تفویض اختیارات دولت درخصوص آیین نامه های تشخیص صلاحیت وظیفه بندی مهندسین مشاور و پیمانکاران... و صدور مجوز احداث واحدهای تولیدی و... به کمیسیون امور زیربنایی صنعت و محیط زیست (مصوب ۱۳۷۷/۳/۳۱)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۷/۳/۳۱ به استناد اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

اختیارات دولت درخصوص موارد زیر به کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست - موضوع بند (۴) ماده (۶) آیین‌نامه داخلی هیأت دولت - تفویض می‌شود:

۱ - تصویب آیین‌نامه‌های تشخیص صلاحیت و طبقه‌بندی مهندسی مشاور و پیمانکاران و شرایط عمومی پیمان موضوع مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه - مصوب ۱۳۵۱ - با اصلاحات بعدی آن.

۲ - صدور اجازه احداث واحدهای تولیدی در داخل محدوده یکصدویست (۱۲۰) کیلومتری شهر تهران، با رعایت اختیارات و مسئولیت‌های شورای نظارت بر گسترش شهر تهران.

۳ - تصویب تقلیل یا افزایش حریم‌های موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۲۲۲۱۴ ت ۵۶ هـ مورخ ۱۳۶۹/۲/۲۷ بنا به پیشنهاد کمیسیونی متشکل از نمایندگان وزارتخانه‌های جهاد سازندگی و راه و ترابری و سازمان برنامه و بودجه به ریاست معاون عمرانی استانداری.

ملاک تصمیم‌گیری کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست درخصوص اختیارات موضوع این تصویب‌نامه، موافقت اکثریت وزرای عضو می‌باشد و مصوبات آن، در صورت تأیید رییس‌جمهور، با رعایت ماده (۱۹) آیین‌نامه داخلی هیأت دولت قابل صدور خواهد بود.

۸۷ - تفویض اختیارات دولت ناشی از تبصره ۲ ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا به کمیسیونی متشکل از وزرای عضو شورای عالی محیط زیست و معادن و فلزات، نفت و نیرو

(مصوب ۱۳۷۷/۷/۸)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۷/۷/۸ بنا به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد اصل یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی تصویب نمود:

اختیارات دولتی ناشی از تبصره (۲) ماده (۱۵) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی - مصوب ۱۳۷۴ - به کمیسیون متشکل از وزیر عضو شورای عالی محیط زیست و وزیر معادن و فلزات، نفت و نیرو تفویض می‌گردد.

ملاک تصمیم‌گیری درخصوص اختیارات موضوع این تصویب‌نامه موافقت اکثریت وزیران عضو کمیسیون یادشده می‌باشد و مصوبات مزبور در صورت تأیید رئیس‌جمهور با رعایت ماده (۱۹) آیین‌نامه داخلی هیأت دولت قابل صدور خواهد بود.

۸۸ - حذف رئیس سازمان حفاظت محیط زیست از ترکیب اعضای کمیسیون امور اجتماعی هیأت دولت موضوع بند «۲» ماده - «۶» آیین‌نامه داخلی هیأت دولت (مصوب ۱۳۷۷/۱۲/۵)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۷/۱۲/۵ بنا به پیشنهاد شماره ۵۳۳۷ - ۱ مورخ ۱۳۷۷/۸/۱۶ سازمان حفاظت محیط زیست تصویب نمود:

رئیس سازمان حفاظت محیط زیست از ترکیب اعضای کمیسیون امور اجتماعی هیأت دولت موضوع بند (۲) ماده (۶) آیین‌نامه داخلی هیأت دولت حذف می‌شود.

۸۹ - مصوبه هیأت وزیران راجع به اجازه ایجاد صدوسه پست سازمانی جهت واحدهای خارج از مرکز سازمان حفاظت محیط زیست (مصوب ۱۳۷۸/۷/۴)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۸/۷/۴ بنا به پیشنهاد شماره ۱۱/۲۷۹۴۶ مورخ ۱۳۷۸/۶/۳ سازمان امور اداری و استخدامی کشور و به استناد تبصره (۲) ماده (۴) قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاههای دولتی - مصوب سال ۱۳۶۶ تصویب نمود:

ایجاد صدوسه پست سازمانی جهت واحدهای خارج از مرکز سازمان حفاظت محیط زیست با رعایت قوانین و مقررات مربوط مجاز است.

۹۰ - مصوبه هیأت وزیران راجع به اضافه‌شدن معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست به ترکیب اعضای شورای عالی مناطق آزاد تجاری -

(مصوب ۱۳۸۱/۳/۲۵)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۳/۱۲ بنا به پیشنهاد شماره ۱-۳۹۶۰۴ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۰ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

«معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست» به ترکیب اعضای شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی موضوع بند (۱) تصویب نامه شماره ۷۶۳۰۵ ت ۱۹۰۳۷ مورخ ۱۳۷۶/۱۰/۲۹ اضافه می شود.

۹۱ - مصوبه هیأت وزیران راجع به اضافه شدن رئیس سازمان حفاظت محیط زیست به ترکیب اعضای ستاد حوادث و سوانح غیرمترقبه کشور موضوع ماده ۶ تصویب نامه طرح جامع امداد و نجات کشور (مصوب ۱۳۸۳/۷/۲۲)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۷/۱۹ بنا به پیشنهاد شماره ۵۲-۵۳۰۲۰ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۱۰ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد ماده (۴۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۹ - تصویب نمود:

رئیس سازمان حفاظت محیط زیست به ترکیب اعضای ستاد حوادث و سوانح غیرمترقبه کشور، موضوع ماده (۶) طرح جامع امداد و نجات کشور، موضوع تصویب نامه شماره ۲۲۸۲ ت ۲۴۴۱۲ مورخ ۱۳۸۲/۱/۲۳ اضافه می شود.

۹۲ - آیین نامه اجرایی صدور اسناد مالکیت اراضی کشاورزی

(مصوب ۱۳۸۴/۶/۶ هیأت وزیران)

ماده ۱ - اراضی کشاورزی موضوع این آیین نامه شامل اراضی واقع در خارج از محدوده قانونی شهرها و شهرکها، تعریف شده در ماده (۲) قانون زمین شهری و در روستاها نیز خارج از بافت مسکونی روستاها طبق طرح هادی روستاها مورد عمل ماده

(۱۳۳) قانون برنامه چهارم توسعه می‌باشد که مورد بهره‌برداری کشاورزی بوده یا به حالت آیش است.

تبصره - تشخیص اراضی مشمول ماده (۱) به‌عهده مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان است.

ماده ۲ - مدیریت جهاد کشاورزی شهرستانها مزایای استفاده از این آیین‌نامه و نحوه تسلیم تقاضا را رأساً یا از طریق شورای اسلامی روستاها با انتشار آگهی الصاقی در محل به اطلاع عموم می‌رساند.

ماده ۳ - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور نسبت به تهیه فرم تقاضای مخصوص این آیین‌نامه اقدام می‌نماید و فرم‌های مذکور را در اختیار وزارت جهاد کشاورزی قرار می‌دهد.

ماده ۴ - مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان ضمن بررسی تقاضاهای واصل‌شده، گواهی لازم مبنی بر صدور سند مالکیت اراضی موضوع این آیین‌نامه و بلامانع بودن از لحاظ مقررات اراضی موات و منابع ملی و اصلاحات ارضی و عدم تداخل با مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست و سایر مقررات مرتبط صادر و به اداره‌های ثبت محل ارسال می‌کند.

ماده ۵ - اداره‌های ثبت اسناد و املاک محل پس از دریافت گواهی موضوع ماده (۴) اقدامهای زیر را انجام می‌دهند :

الف - اداره‌های ثبت محل نسبت به اعزام نماینده و نقشه‌بردار برای بررسی وضع محل و ترسیم و تطبیق نقشه اقدام کرده و جهت بررسی و تأیید و عدم مغایرت با قوانین و مقررات به اداره‌های جهاد کشاورزی و حفاظت محیط زیست ۱ شهرستان ارسال می‌کنند.

ب - در صورت بروز اختلاف در مساحت و حدود و سایر موارد، نمایندگان سازمان ثبت و جهاد کشاورزی و دادگستری محل منطقه مربوط را معاینه و بررسی و رفع نقص و اختلاف می نمایند.

ج - چنانچه اراضی مذکور فاقد سابقه ثبت باشند، پس از احراز تصرف مالکانه متقاضی، اظهارنامه به نام وی تنظیم می شود و عملیات ثبتی تا صدور سند مالکیت ادامه می یابد.

د - چنانچه مورد تقاضا در جریان ثبت باشد، پس از معاینه محل و تطبیق سوابق ثبتی با مالکیت متقاضی در صورت ختم عملیات ثبتی نسبت به صدور سند مالکیت طبق مفاد این آیین نامه اقدام می شود.

ماده ۶ - قیمت تمام شده صدور اسناد مندرج در این آیین نامه شامل حق الزحمه نماینده و نقشه بردار، کارکنان تنظیم اظهارنامه صدور مالکیت و حقوق دولتی می باشد که با پیشنهاد سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و تأیید سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور حداکثر تا یک ماه پس از تصویب آیین نامه تعیین می شود.

ماده ۷ - اداره های ثبت اسناد و املاک محل در هنگام تنظیم اظهارنامه یا ثبت در دفتر املاک، سی درصد قیمت تمام شده صدور سند مالکیت (به شرح ماده ۶) را از مالک دریافت نموده و پس از واریز حق ثبت املاک به حساب درآمد عمومی ردیف ۱۴۰۱۰۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۴ کل کشور مابقی را به حساب مخصوص که به همین منظور افتتاح می شود، واریز می نمایند و در پایان هر ماه با امضای مدیر کل ثبت اسناد و املاک استان و ذیحساب به عاملان مؤثر، بابت هزینه های متعلقه موضوع ماده (۶) پرداخت می شود.

۹۳ - مصوبه هیأت وزیران راجع به مصرف بهینه سوخت و تردد خودروهای دیزلی

(مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۷)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۲۸ بنا به پیشنهاد شماره ۲۳۹۵۵ - ۱ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۲۷ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

۱ - تردد اتوبوس‌ها و مینی‌بوس‌های دیزلی از ابتدای سال ۱۳۸۷ در سطح شهر تهران ممنوع است.

۲ - وزارت نفت ظرف یک سال با برنامه‌ریزی لازم نسبت به حذف گوگرد از گازوئیل تولیدی اقدام نماید.

۹۴ - آیین‌نامه آمادگی و مقابله با آثار زیان‌بار پدیده گردوغبار (ریزگرد) در کشور مصوب شماره ۴۰۴۱۹ هـ مورخ ۱۳۸۸/۵/۶ هیأت وزیران با اصلاحات بعدی
فصل اول - کلیات

ماده ۱ - به منظور ایجاد آمادگی ملی، مدیریت و مقابله با آثار زیان‌بار پدیده گردوغبار در کشور و ایجاد زمینه همکاری‌های منطقه‌ای، کار گروهی با مسئولیت معاون اول رئیس‌جمهور و عضویت رؤسای سازمانهای حفاظت محیط زیست، مدیریت بحران کشور، هواشناسی کشور و جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و معاونین وزارتخانه‌های نیرو، نفت، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (معاون سلامت)، کشور (معاون امور عمرانی)، امور خارجه (معاون امور بین‌الملل) و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور تشکیل می‌شود و در اولین جلسه، آیین‌نامه داخلی خود را تصویب می‌نماید.

ماده ۲ - تصمیم‌گیری درخصوص امور اجرایی موضوع‌های یادشده به کلیه اعضای کارگروه به‌عنوان نمایندگان ویژه رئیس‌جمهور و اختیارات هیئت وزیران در قوانین و مقررات مربوط، به وزیران دستگاههای عضو کارگروه تفویض می‌شود. همچنین اختیار اصلاح این تصویب‌نامه به وزیران عضو کارگروه تفویض می‌شود.

ماده ۳ - تصمیمات و مصوبات اکثریت اعضا یا وزیران عضو کارگروه (حسب مورد) در حکم تصمیمات رئیس جمهور و هیئت وزیران می باشد و با رعایت ماده (۱۹) آیین نامه داخلی دولت قابل ابلاغ است.

فصل دوم - برنامه ها

الف - برنامه های کوتاه مدت

ماده ۴ - در راستای تعیین کم و کیف پدیده گردوغبار در استانهای جنوب غرب کشور و شناسایی کانونهای شکل گیری اولیه آنها و به منظور پیش بینی و اطلاع رسانی وقوع این پدیده، سازمانهای حفاظت محیط زیست هواشناسی کشور مکلفند با همکاری سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور ظرف سه ماه طرح توسعه و تجهیز ایستگاههای پایش وضعیت جوی، سیستم های پایش آگاهی و کنترل هوای منطقه را به صورت مشترک تهیه و برای تصویب به کارگروه ارائه نمایند.

ماده ۵ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است با هماهنگی سازمان هواشناسی کشور و استانداری های مربوط مطابق زمان بندی هایی که کارگروه تعیین می نماید، نسبت به مالچ پاشی و سایر اقدامات مناسب در مناطق با پتانسیل فرسایش بادی بالا براساس نتایج طرح شناسایی کانونهای بحرانی بیابانزا اقدام نماید.

تبصره - وزارت نفت مکلف است ضمن تأمین و تحویل رایگان مالچ مورد نیاز اجرای این ماده، برنامه ریزی لازم برای تولید و نگهداری این ماده در پالایشگاه منطقه را به عمل آورد. اعتبار مورد نیاز از محل اعتبارات مصوب مربوط با پیشنهاد معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور تأمین خواهد شد.

ماده ۶ - استانداری های مناطق تحت تأثیر به ویژه منطقه جنوب و غرب کشور موظفند در راستای اطلاع رسانی و آموزش همگانی برای کسب آمادگی مواجهه با پدیده گردوغبار، برنامه های آموزشی لازم را با همکاری ادارات هواشناسی، آموزش و پرورش، حفاظت محیط زیست، سازمان آب منطقه ای، دانشگاه های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهیه و با همکاری مؤثر صداوسیما استان مربوط اجرا نمایند.

ماده ۷ - سازمان جنگل‌ها، و مراتع و آبخیزداری کشور جهت احداث فضای سبز مشجر در کانونهای بحران، طرح لازم را تهیه و با همکاری سازمان بسیج سازندگی نیروی مقاومت بسیج باتوجه به مواد (۱) و (۲) قانون اصلاح اختیارات سازمان بسیج سازندگی نیروی مقاومت بسیج از محل اعتبارات مصوب مربوط و نیز اعتباراتی که از محل ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت با پیشنهاد وزارت کشور تصویب می‌شود اجرا نماید.

ماده ۸ - کارگروه وزیران موضوع ماده (۲) با پیشنهاد وزارت کشور (سازمان مدیریت بحران کشور) اعتبار مورد نیاز برای مقابله با پدیده گردوغبار را از محل اعتبارات ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت در اختیار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی استانهای جنوب و غرب کشور شامل استانهای بوشهر، خوزستان، هرمزگان، کردستان، لرستان و سیستان و بلوچستان قرار خواهد داد

تا مراکز درمانی مربوط حداکثر تا پایان سال ۱۳۸۸ در موارد زیر هزینه نموده و گزارش عملکرد خود را از طریق وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی هر سه ماه یکبار به کارگروه ارائه نمایند.

الف - توسعه و تجهیز مراکز بهداشتی درمانی تحت پوشش به وسایل مراقبت‌های پزشکی لازم جهت پیشگیری و درمان افراد آسیب‌دیده در مناطق تحت تأثیر پدیده گردوغبار.

ب - توسعه و تجهیز مراکز اورژانس در مناطق بحران گردوغبار.

ماده ۹ - وزارت نیرو موظف است حقایق تالابهای جنوب و غرب کشور که توسط کارگروه مشترک سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت یادشده تعیین شده است را

حفظ و همکاری لازم جهت حفاظت و احیای تالابهای یادشده را به عمل آورد و نتایج آن را به طور منظم به کارگروه ارائه نماید.

ب - برنامه‌های میان‌مدت

ماده ۱۰ - شهرداری‌های شهرهای واقع در استانهای جنوب و غرب کشور، موظفند برای اجرای طرح کمربند فضای سبز شهرهای مربوط ضمن رعایت طرح جامع، نظر سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور را از جهت اولویت مکانی و نوع کاشت رعایت نمایند.

تبصره - حق استفاده از اراضی ملی و دولتی و منابع طبیعی واقع در کمربند سبز مزبور (به استثنای مناطق (۴) گانه موضوع ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و اراضی موضوع ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۵۹ - شورای انقلاب) باتوجه به تبصره (۵) ماده (۶۹) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت به شهرداری‌های مجری کمربند سبز موضوع این ماده براساس نقشه‌ای که به تأیید کمیسیون مستندسازی و تعیین بهره‌بردار اموال غیرمنقول دستگاههای اجرایی می‌رسد واگذار می‌شود.

ماده ۱۱ - وزارت نیرو موظف است به منظور کاهش صدمات وارده بر تأسیسات تصفیه آب شرب شهری ناشی از پدیده گردوغبار در منطقه، کمربند سبز با اشکوب‌بندی مناسب با اهداف بادشکن را پیرامون تأسیسات مربوط احداث نماید.

ماده ۱۲ - سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور موظف است در راستای برنامه اقدام ملی مقابله با بیابان‌زایی و کاهش اثرات خشکسالی در کشور با همکاری وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان هواشناسی کشور و سازمان بسیج سازندگی نیروی مقاومت بسیج ظرف پنج سال، سالانه نسبت به احداث حداقل (۶۰۰) کیلومتر مربع نهالکاری به صورت اشکوب‌بندی شده و با استفاده از گونه‌های بومی

سازگار به کم‌آبی را با اولویت مناطق آسیب‌پذیر از نظر زیست‌محیطی به شرح زیر در جنوب و غرب کشور به مورد اجرا گذارد :

۱ - کمربند فضای سبز کلیه فرودگاههای منطقه با رعایت حریم فرودگاهها.

۲ - حریم ایمنی (۱۵۰) متری راه‌آهن و جاده‌های بین‌شهری.

۳ - حوضه‌های آبخیز سده‌های مورد بهره‌برداری.

۴ - کمربند سبز در نوار مرزی جنوب غربی.

۵ - کانون‌های بحرانی فرسایش بادی.

تبصره - استانداران موظفند پروژه‌های استانی موضوع این ماده را به‌عنوان پروژه‌های اولویت‌دار در کمیته برنامه‌ریزی استان جهت تصمیم‌گیری برای تأمین اعتبار از محل اعتبارات طرح‌های استانی مطرح نمایند تأمین اعتبار برای پروژه‌های ملی با رعایت قوانین مربوط و به‌ترتیب مقرر در ماده (۱۷) این آیین‌نامه در لوایح بودجه سالانه برای سیر مراحل تصویب منظور خواهد شد.

ماده ۱۳ - معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور موظف است یک ردیف بودجه‌ای مستقل را در لوایح بودجه کل کشور به‌منظور مطالعات مرتبط با گردوغبار در کشور و منطقه توسط پژوهشکده اقلیم‌شناسی با هماهنگی سازمان حفاظت محیط زیست پیشنهاد نماید.

ج - برنامه‌های بلندمدت

ماده ۱۴ - وزارت جهاد کشاورزی مکلف است به‌منظور حفاظت از منابع خاک در معرض فرسایش بادی، طرح جامع مدیریت و احیاء مراتع استان‌های جنوب و غرب کشور را ظرف یک سال تهیه و جهت اجرا و تأمین بودجه لازم در برنامه پنجم توسعه به دولت ارائه نماید.

ماده ۱۵ - وزارت جهاد کشاورزی مکلف است طرح جامع مقابله با شن‌های روان و فرسایش بادی در پهنه جنوب و غرب کشور را با همکاری سازمان حفاظت محیط

زیست و با اولویت روش‌های بیولوژیکی تهیه و در طول برنامه پنجم توسعه اجرا نماید.

ماده ۱۶ - وزارت راه و ترابری مکلف است برنامه توسعه و تجهیز فرودگاههای جنوب و جنوب غرب کشور به تجهیزات و تأسیسات ناوبری و هواشناسی پیشرفته را جهت هدایت هرچه بهتر پروازهای مربوط در شرایط وقوع بحران گردوغبار تهیه و اجرا نماید.

ماده ۱۷ - معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور مکلف است براساس گزارش‌های توجیه فنی، اقتصادی و زیست‌محیطی دستگاههای اجرایی، اعتبار لازم برای تحقق برنامه‌های موضوع این آیین‌نامه را در لایحه بودجه سنواتی دستگاههای ذیربط پیش‌بینی نماید.

ماده ۱۸ - به‌منظور انجام بررسی‌های ابعاد برون‌مرزی این پدیده، و ایجاد زمینه همکاری منطقه‌ای تیم کارشناسی به انتخاب کارگروه موضوع ماده (۱) تعیین تا با انجام اقدامات لازم توسط وزارت امور خارجه به کشورهای منطقه اعزام شوند و راهکارهای لازم را برای تصمیم‌گیری به کارگروه ارائه نمایند.

ماده ۱۹ - سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور به‌عنوان مرجع ملی کنوانسیون مقابله با بیابان‌زایی در کشور مکلف است با همکاری سازمانهای حفاظت محیط زیست و هواشناسی کشور و وزارتخانه‌های نیرو و امور خارجه ظرف سه ماه، پیش‌نویس طرح همکاری چندجانبه کشورهای منطقه را با هدف پیشگیری و کنترل پدیده گردوغبار منطقه تهیه و به تأیید کارگروه موضوع ماده (۱) برساند.

۹۵ - کارگروه ملی ایمنی زیستی

(مصوب ۸۷/۴/۳۱)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۷/۴/۳۰ بنا به پیشنهاد ۱-۳۹۱۴۷ مورخ ۷/۱/۱۳۸۶ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد ماده (۱۹) پروتکل ایمنی کنوانسیون

تنوع زیستی، موضوع قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ایمنی زیستی - مصوب ۱۳۸۲ تصیب نمود.

۱ - به منظور بهره‌برداری ایمن از فناوری‌های زیستی نوین و فراورده‌های حاصل از آنها در راستای جلوگیری یا کاهش مخاطرات ناشی از آنها برای محیط زیست تنوع زیستی سلامت انسان، دام و گیاه و همچنین ایجاد سازوکار لازم برای ارزیابی و مدیریت مخاطرات مربوط به استفاده محصور، رهاسازی، عرضه، جابجایی، صادرات و واردات، ترانزیت، موجودات زنده تغییرشکل یافته ژنتیکی و محصولات مشتق از زیست فناوری نوین شورایی تحت عنوان «کارگروه ملی ایمنی زیستی» با عضویت وزیران علوم، تحقیقات و فناوری، جهاد کشاورزی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، امور خارجه، صنایع و معادن، بازرگانی و دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست با ریاست معاون اول رئیس جمهور و در غیاب معاون امور رییس جمهور با ریاست سازمان حفاظت محیط زیست تشکیل می‌گردد.

تبصره - در مورد لزوم از سایر مقامات صالح (بدون حق رأی) جهت شرکت در جلسات کارگروه ملی ایمنی زیستی دعوت خواهد شد.

۲ - کارگروه می‌تواند براساس پیشنهاد اعضای خود، سه نفر افراد صاحب‌نظر و متخصص در زمینه امور مرتبط با پروتکل را برای شرکت در جلسات به‌عنوان مشاور تعیین نماید.

۳ - کمیسیون هماهنگی متشکل از معاونین وزارتخانه‌ها، سازمانهای عضو کارگروه ملی ایمنی زیستی و رییس مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می‌باشد. این کمیسیون مسئول تهیه و تدوین راهبردها، برنامه، مقررات، شماره ۶۵۵۶۳ / ت ۳۴۱۳۸ ه ، تاریخ ۱۳۸۷/۴/۳۱ آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و استانداردهای ایمنی زیستی کشور و ارایه آنها به کارگروه ملی ایمنی زیستی می‌باشد. رئیس کمیسیون، نایب رئیس کارگروه و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست است. دبیر کمیسیون، دبیر دبیرخانه و دبیر

کارگروه ملی ایمنی زیستی است که مسئول پیگیری و نظارت بر اجرای تصمیمات کارگروه و قوانین ایمنی زیستی و ارایه گزارش به کارگروه ملی ایمنی زیستی می‌باشد.

۴ - دبیرخانه مسئول انجام مکاتبات مربوط به کارگروه ملی ایمنی زیستی و کمیسیون هماهنگی آن، برگزاری جلسات کمیسیون هماهنگی، پیگیری و نظارت بر اجرای تصمیمات کارگروه ملی ایمنی زیستی و دریافت درخواستهای صدور مجوز از طریق مرجع ذیصلاح و ارجاع آن به مراجع ذیصلاح و ارجاع آن برحسب مورد به کارگروه‌های وزارتی و سازمانی و دریافت نظر کارگروه‌های ذیربط و اعلام آن به مراجع ذیصلاح جهت صدور نهایی و بانک اطلاعات ایمنی زیستی می‌باشد.

مسئولیت دبیرخانه کارگروه ملی ایمنی زیستی برعهده سازمان حفاظت محیط زیست و رییس آن، دبیر کارگروه ملی ایمنی زیستی است.

تبصره - قانون ملی، موضوع ماده (۱۹) پروتکل ایمنی زیستی کارتاها، سازمان حفاظت محیط زیست نقطه تماس در زمینه امور تخصصی و وزارت امور خارجه نقطه تماس بین‌المللی این ماده را پروتکل می‌باشد.

۵ - کارگروه‌های وزارتی و سازمانی به‌منظور نظارت بر حسن اجرای قوانین و مقررات ایمنی زیستی در دستگاههای اجرایی عضو کارگروه ملی ایمنی زیستی کشور، بررسی تخصصی درخواستها ازجمله ارزیابی مخاطرات، ارائه نظرات تخصصی، گزارش فعالیت‌ها و ارایه پیشنهادات به کمیسیون هماهنگی تشکیل می‌شوند. این کارگروه‌ها زیرنظر وزارتخانه یا سازمان مربوط در چارچوب اختیارات قانونی دستگاه ذیربط فعالیت می‌نمایند که به شرح زیر می‌باشند :

الف - کارگروه تخصصی حفاظت محیط زیست

ب - کارگروه تخصصی جهاد کشاورزی

پ - کارگروه تخصصی بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

ت - کارگروه تخصصی علوم، تحقیقات و فناوری

ث - کارگروه تخصصی صنایع و معادن

ج - کارگروه تخصصی بازرگانی

چ - کارگروه تخصصی دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

۶ - باتوجه به مواد (۱۵) و (۱۶) پروتکل ایمنی زیستی کارتاهینا، کارگروه ملی ایمنی زیستی عهده‌دار وظایف ذیل می‌باشد :

الف - سیاستگذاری، تعیین و تصویب راهبردها در عرصه ایمنی زیستی

ب - هماهنگی بین وظایف قانونی دستگاههای مربوطه با مقررات موضوع این قانون

پ - مدیریت و نظارت عالیه بر فعالیتهای مرتبط با شمول این قانون

ت - تصویب آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها و پیشنهاد قوانین و مقررات مقتضی به هیئت وزیران

ث - تعیین راهکارها و اقدامات مناسب برای ارزیابی، مدیریت و کنترل مخاطرات

ج - تصویب آیین‌نامه داخلی کارگروه و کمیسیون هماهنگی

۷ - دبیرخانه و دستگاههای ذیربط موظفند زمینه‌های تنویر افکار، آموزش و مشارکت عمومی را در رابطه با مسایل ایمنی زیستی از طرق مقتضی فراهم نمایند.

از تاریخ تصویب این تصویب‌نامه کلیه مصوبات قبلی مغایر با مفاد آن لغو می‌گردد.

۹۶ - تصویب‌نامه راجع به تعیین اعضای شورای عالی زیست فناوری

(مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۴)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۱۱/۴ بنا به پیشنهاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به استناد ماده (۱۵۵) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - تصویب ۱۳۸۳ و اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود.

الف - به منظور اجرای سند ملی زیست فناوری (پیوست) و سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت در حوزه‌های آموزش، پژوهش و تولید در زیست فناوری کشور، بررسی و تصویب برنامه‌های سالانه پیشنهادی ازسوی دستگاههای اجرایی ذیربط،

شورای عالی زیست فناوری که در این تصویب‌نامه به اختصار شورا نامیده می‌شود. با ترکیب زیر تشکیل می‌شود :

- ۱ - رئیس جمهور و در غیاب ایشان معاون اول رئیس جمهوری (رئیس شورا).
 - ۲ - وزیر علوم، تحقیقات و فناوری (نایب رئیس شورا).
 - ۳ - وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
 - ۴ - وزیر صنایع و معادن
 - ۵ - وزیر جهاد کشاورزی
 - ۶ - وزیر نفت
 - ۷ - وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
 - ۸ - رئیس سازمان حفاظت محیط زیست
 - ۹ - رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
 - ۱۰ - چهار نفر صاحب نظر به انتخاب شورا.
- تبصره - شرکت نمایندگان سایر دستگاه‌های مربوط در جلسات شورا بنا به پیشنهاد وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و تأیید رئیس جمهور مجاز می‌باشد.
- ب - دبیرخانه شورا در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مستقر می‌باشد. دبیر شورا با پیشنهاد وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و تأیید رئیس شورا انتخاب می‌شود.
- پ - یک ماه پس از ابلاغ این تصویب‌نامه، ساختار تشکیلاتی و شرح وظایف دبیرخانه شورا توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تهیه و پس از تأیید شورا به تصویب مراجع ذیصلاح قانونی خواهد رسید.
- ت - یک ماه پس از ابلاغ این تصویب‌نامه، آیین‌نامه داخلی شورا توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تهیه و به تصویب شورا می‌رسد.
- ث - شرح وظایف شورا به شرح زیر می‌باشد :
- ۱ - تعیین سیاست‌ها و راهبردهای اجرایی، ترویجی، تحقیقاتی و منابع انسانی.
 - ۲ - هدف‌گذاری و تعیین خطوط کلی زیست فناوری.

۳ - بررسی و تصویب ساختار نظام مدیریت زیست فناوری کشور

۴ - نظارت بر پیشرفت برنامه‌های اجرایی سند ملی زیست فناوری

ج - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است اعتبار لازم را برای اجرای برنامه‌های پیش‌بینی شده در سند یادشده هر سال پس از بررسی و تصویب آن در شورا با پیشنهاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در چارچوب بودجه مصوب سند مذکور تأمین نماید.

چ - به‌منظور بررسی تهیه و اجرای برنامه‌ها و اقدامات متناسب در چارچوب اهداف، سیاست‌ها و برنامه‌های سند مذکور، کارگاه‌های تخصصی در وزارتخانه‌های نفت، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، جهاد کشاورزی، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، صنایع و معادن و سازمان حفاظت محیط زیست تشکیل می‌شوند.

تبصره - برنامه‌ها و اقدامات پیشنهادی کارگروه‌های تخصصی به تصویب شورا می‌رسد.

ج - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف به پیگیری و نظارت بر اجرای برنامه‌های سند مزبور است.

خ - وزارت علوم تحقیقات و فناوری موظف است هر شش ماه یک بار گزارش مجموعه اقدامات پیشرفت امور و برنامه‌های اجراشده را به هیئت وزیران ارائه نماید.

د - ابلاغ سند ملی زیست فناوری و ترتیبات مقرر در آن مانع تصمیماتی که هیئت وزیران در اجرای پروتکل ایمنی ۱ زیستی باید اتخاذ کند، نمی‌باشد.

سند ملی زیست فناوری جمهوری اسلامی ایران

مقدمه

باور رایج در دنیای امروز این است که زیست فناوری مهمترین فناوری قرن بیست و یکم بوده و یکی از هفت صنعت کلیدی است که سرنوشت اقتصادی - اجتماعی جوامع را در چند دهه آینده رقم می‌زند.

واژه زیست فناوری نخستین بار در سال ۱۹۱۹ میلادی توسط کارل اری کی ۱ به مفهوم کاربرد

علوم زیستی و اثر متقابل آنها در فن‌آوری‌های ساخت بشر به کار برده شد. به طور کلی هرگونه فعالیت هوشمندانه بشر در خلق، بهبود و تولید محصولات گوناگون با استفاده از موجودات زنده مخصوصاً از طریق دست‌ورزی ژنتیکی آنها در سطح مولکولی در حیطه زیست فناوری، قرار می‌گیرد.

کاربردهای فراوان زیست فناوری آن را به عنوان برجسته‌ترین نشانه پیشرفت بشر در قرن حاضر و در کنار فناوری اطلاعات (IT) قرار داده و به یکی از مهم‌ترین ابزارها برای تأمین نیازهای متنوع و گوناگون وی تبدیل کرده است.

برخی کاربردهای سنتی زیست فناوری عبارتند از اصلاح نباتات و دام، تهیه نان، ماست و پنیر که توسط انواع آنتی‌بیوتیک‌ها، انسولین انسانی و اینترفرون را نیز شامل می‌شود. در حال حاضر با پیدایش فناوری (DNA) نو ترکیب، دست‌ورزی ژن‌ها و انتقال ژن از یک موجود زنده به دیگری یا به عبارت دیگر مهندسی ژنتیک، ظرفیت بهره‌گیری از این فناوری به نحو فرآیندهای افزایش یافته است.

در قرن حاضر با توجه به افزایش بی‌رویه جمعیت و نیاز به تأمین مواد غذایی، زیست فناوری کشاورزی مورد توجه خاص قرار گرفته است. گیاهان زراعی ترنس ژینک پر محصول و مقاوم گوناگونی مانند ذرت، برنج، سویا، گوجه‌فرنگی و گندم تولید شده و روش‌های نوین زیست فناوری در افزایش تولید شیر و گوشت دام مؤثر واقع شده‌اند.

تأمین سلامت و بهداشت جمعیت بیش از شش میلیاردی ساکنان گروه زمین از طریق تولید داروهای نو ترکیب و واکنش‌ها، دستیابی به روش‌های کم‌هزینه درمان بیماری‌ها، یافتن درمان بیماری‌های صعب‌العلاج و تشخیص سریع‌تر و مؤثرتر بیماری‌های گوناگون از جمله بیماری‌های ژنتیکی از قابلیت‌های زیست فناوری پزشکی می‌باشد.

رویکرد جدید به محیط زیست و مفهوم «توسعه پایدار» در قرن حاضر، در نظر گرفتن آن به عنوان یک بخش مهم از سرمایه ملی کشورها از مهم‌ترین دغدغه‌های بشر در قرن حاضر است.

حذف مؤثر آلاینده‌های خطرناک از محیط زیست با استفاده از ارگانوسم‌های پالایشگر آلودگی و استفاده از فنون حفظ، نگهداری و بهره‌برداری مناسب از ذخایر ژنتیکی ملی از جمله کاربردهای زیست فناوری در زمینه محیط زیست می‌باشد.

کاربرد زیست فناوری در صنعت که منجر به تولید محصولات گوناگون با صرف هزینه و انرژی کمتر، ضایعات اندک و کمترین اثر مخرب بر محیط زیست می‌شود، موجب آن شده است که این فناوری به یکی از پاک‌ترین و در عین حال سودآورترین بخش‌های صنعت شهرت یابد. زیست فناوری همچنین تولید محصولات نوینی را که قبلاً از روش‌های دیگر امکان تولید آن وجود نداشته یا بسیار سخت و دشوار بوده، ممکن ساخته است.

سرمایه‌گذاری و توجه ویژه به زیست فناوری نه تنها در کشورهای توسعه‌یافته بلکه در تعدادی از کشورهای در حال توسعه که اهمیت این تکنولوژی برتر قرن را دریافته‌اند، دیده می‌شود.

هرچند در ایران استفاده از زیست فناوری سنتی در انستیتو پاستور ایران و مؤسسه تحقیقات واکسن و سرم‌سازی رازی دارای سابقه‌ای نزدیک به یک قرن می‌باشد ولی سابقه جدی به زیست فناوری نوین با تأسیس پژوهشکده زیست فناوری سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی و مرکز ملی تحقیقات مهندسی ژنتیک و تکنولوژی زیستی

به دهه ۱۳۶۰ برمی گردد. در حال حاضر بیش از ۱۴۰۰۰ نفر محقق (کارشناس ارشد به بالا) در زمینه های مرتبط با زیست فناوری در ایران مشغول به کار هستند، که بسیار کمتر از ظرفیت مورد نیاز این فناوری در کشور می باشد. بیش از ۶۰۰ طرح پژوهشی در زمینه زیست فناوری در گرایش های مختلف کشاورزی، علوم پایه، پزشکی، صنعت و محیط زیست انجام پذیرفته است اما به دلیل ناچیز بودن اعتبارات تخصصی، نتایج حاصل از تحقیقات داخلی به بازار وارد نشده است هرچند که تولید محصولات زیست فناوری سنتی نیز مانند اتانل مخمر نان واکسن های انسانی و دامی در کشور کماکان ادامه دارد.

۹۷ - مصوبه هیأت وزیران راجع به شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی
(مصوب ۱۳۷۶/۱/۲۹ با اصلاحیه بعدی)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۶/۹/۳۰ به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

۱ - به منظور ایجاد هماهنگی در بین سازمانهای مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران، شورایی به ریاست رئیس جمهور و مرکب از افراد زیر تشکیل می شود:

وزرای امور اقتصادی و دارایی، بازرگانی، کشور، کار و امور اجتماعی، صنایع، معادن و فلزات، راه و ترابری، نفت، نیرو، مسکن و شهرسازی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، رئیس سازمان برنامه و بودجه، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست، رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و دبیر شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی.

۲ - وظایف و اختیارات هیأت وزیران مذکور در قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۲ - (به استثنای تبصره (۲) ماده (۱) قانون مزبور) و بند «د» تبصره (۲۵) قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۳ - به کمیسیون مرکب از وزرای موضوع بند (۱) این تصویب نامه محول می شود. ملاک تصمیم گیری کمیسیون،

موافقت اکثریت اعضای حاضر و حداقل چهارنفر می‌باشد. مصوبات کمیسیون در صورت تأیید رئیس‌جمهور با رعایت ماده (۱۹) آیین‌نامه داخلی هیأت دولت قابل صدور خواهد بود.

۳ - شورا و کمیسیون موضوع بندهای (۱) و (۲) دارای دبیرخانه‌ای می‌باشند که زیرنظر دبیر و شورا و کمیسیون مزبور که با حکم رئیس‌جمهور منصوب می‌گردد اداره می‌شود.

این تصویب‌نامه جایگزین تصویب‌نامه شماره ۷۴۲۳۵/ت ۱۹۰۳۷ هـ مورخ ۱۰/۷/۱۳۷۶ می‌شود.

۹۸ - مصوبه هیأت وزیران راجع به تشکیل کمیسیون هماهنگی پروژه شهرهای سالم کشور

(مصوب ۱۳۷۵/۱/۲۸ با اصلاحیه ۱۳۷۶/۷/۱)

ماده ۱ - به منظور رعایت اصول بهداشتی در ایجاد و توسعه شهرها و حفظ، تأمین و ارتقای سلامت و بهداشت عمومی و تحقق هدف سلامت برای همه، کمیسیون هماهنگی پروژه شهرهای سالم کشور - که از این پس کمیسیون نامیده می‌شود - با ترکیب زیر تشکیل می‌شود :

الف - وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

ب - وزیر پست و تلگراف و تلفن

ج - وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

د - وزیر کار و امور اجتماعی

ه - وزیر مسکن و شهرسازی

و - وزیر آموزش و پرورش

ز - وزیر صنایع و معادن

ح - وزیر نیرو

ط - وزیر کشور

ی - رئیس سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران

ک - رئیس سازمان حفاظت محیط زیست

ل - رئیس سازمان بهزیستی کشور

م - شهردار تهران

ن - رئیس سازمان هواشناسی کشور (الحاقی مصوب ۱۳۷۵/۷/۱۵)

تبصره ۱ - ریاست کمیسیون برعهده وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد بود.

تبصره ۲ - وزرای عضو می‌توانند یکی از معاونان خود را برای شرکت در جلسات کمیسیون معرفی کنند. اعضای غیر وزیر و معاونان وزراء بدون حق رأی در جلسه شرکت می‌کنند.

ماده ۲ - دستگاه‌های ذیربط موظفند برای ایجاد و توسعه شهرها، در اعمال و وظایف قانونی، تصمیمات و سیاستهای کمیسیون را رعایت کنند.

ماده ۳ - تشکیل کمیسیون نباید موجب توسعه سازمانی و ایجاد تشکیلات جدید شود.

۹۹ - آیین‌نامه تشکیل شورای عالی سلامت و امنیت غذایی

(مصوب ۱۳۸۵/۷/۳۰)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۷/۳۰ پیشنهاد شماره ۱۹۰۹۳۲ مورخ ۸/۹/۱۳۸۴ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و به استناد بند الف ماده ۸۴ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ - آیین‌نامه تشکیل شورای عالی سلامت و امنیت غذایی را به شرح ذیل تصویب نمود.

ماده (۱) در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند :

الف - قانون: قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری

اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳

ب - شورای عالی: شورای عالی سلامت و امنیت غذایی

ماده ۲) به منظور حفظ و ارتقای سلامت و بهبود کیفیت زندگی آحاد مردم، ایجاد تدابیر مناسب، سیاست‌ها و راهبردهای کلان در جهت رسیدن به این هدف و همچنین نهادینه کردن مدیریت، سیاستگذاری، ارزشیابی و هماهنگی در قلمرو سلامت همگانی و امنیت غذا و تغذیه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی کشور برای گسترش هماهنگی و همکاری‌های بین‌بخشی در موارد یادشده تشکیل می‌شود و مصوبات آن پس از تأیید هیئت وزیران لازم‌الاجرا می‌باشد.

ماده ۳) اعضاء شورای عالی عبارتند از :

- ۱ - رئیس جمهور (رئیس شورای عالی)
- ۲ - وزیر بهداشت درمان و آموزش پزشکی (دبیر شورای عالی)
- ۳ - رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
- ۴ - وزیر آموزش و پرورش
- ۵ - وزیر جهاد کشاورزی
- ۶ - وزیر بازرگانی
- ۷ - وزیر صنایع و معادن
- ۸ - وزیر رفاه و تأمین اجتماعی
- ۹ - وزیر کشور
- ۱۰ - وزیر دادگستری
- ۱۱ - وزارت نیرو
- ۱۲ - وزارت ذریع‌حسب مورد
- ۱۳ - رئیس سازمان صدا و سیما و جمهوری اسلامی ایران
- ۱۴ - رئیس سازمان حفاظت محیط زیست
- ۱۵ - رئیس سازمان تربیت‌بدنی
- ۱۶ - رئیس سازمان نظام پزشکی کشور

۱۷ - سرپرست کمیته امداد امام خمینی (ره)

تبصره ۱: دعوت از سایر افراد متخصص برای شرکت در جلسات شورا بدون حق رأی توسط دبیر شورای عالی مجاز است.

تبصره ۲: در صورت عدم حضور رئیس جمهور در جلسه شورای عالی، ریاست جلسه با معاون اول رئیس جمهور خواهد بود.

ماده ۴) وظایف شورای عالی عبارتند از:

۱ - ایجاد هماهنگی و سیاستگذاری در تمام موارد مرتبط به سلامتی همگانی و امنیت غذایی و تغذیه

۲ - بررسی پیشنهادهای و برنامه‌های راهبردی ارائه شده در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر دستگاههای اجرایی ذیربط درخصوص خدمات سلامتی و امنیت غذایی

۳ - بررسی آیین‌نامه‌های اجرایی در زمینه گسترش همکاری‌های بین‌بخشی در امر سلامت، امنیت غذایی و تغذیه

۴ - بررسی گزارش نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های اعلام شده و آیین‌نامه‌های مصوب و ارائه گزارش سالانه.

ماده ۵) شورای عالی حداقل در ۳ ماه یکبار تشکیل جلسه می‌دهد.

تبصره ۱: در صورت نیاز، جلسات اضطراری با پیشنهاد دبیر و موافقت رئیس شورای عالی برگزار خواهد شد.

تبصره ۲: جلسات شورای عالی با حضور رئیس شورا (نایب رئیس) و نصف به علاوه یک نفر از اعضاء رسمیت می‌یابد.

تبصره ۳: تصمیمات شورای عالی با رأی اکثریت اعضای حاضر اتخاذ می‌شود.

تبصره ۴: شورای عالی دارای دبیرخانه‌ای است که محل استقرار آن در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد.

تبصره ۵: مصوبات شورای عالی پس از تأیید هیئت وزیران به دستگاههای اجرایی ابلاغ و از زمان ابلاغ برای کلیه دستگاههای دولتی لازم الاجرا می‌باشد.

تبصره ۶: وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی می‌تواند حسب مورد به ایجاد گروه‌های تخصصی برای پشتیبانی امور شورای عالی اقدام نماید.

۱۰۰ - شورای هماهنگی مبارزه با بیماری‌های قابل انتقال بین انسان و حیوان

(مصوب ۱۳۷۵/۲/۲)

به منظور ایجاد هماهنگی در زمینه گسترش بهداشت عمومی، کنترل عفونت‌ها و مبارزه با بیماری‌های قابل انتقال بین انسان و حیوان (زئونوزها)، شورای هماهنگی مبارزه با بیماری‌های قابل انتقال بین انسان و حیوان مرکب از اعضای زیر تشکیل می‌شود:

۱ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که ریاست شورا را برعهده دارد.

۲ - وزیر فرهنگ و آموزش عالی یا نماینده وی

۳ - وزیر جهاد سازندگی یا نماینده وی

۴ - وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح یا نماینده وی

۵ - رئیس سازمان حفاظت محیط زیست یا نماینده وی

۶ - رئیس سازمان برنامه و بودجه یا معاون وی

۷ - معاون ذیربط وزیر کشور در امور انتظامی

۸ - دادستان کل کشور یا نماینده وی

۹ - معاون امور بهداشتی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

۱۰ - رئیس سازمان دامپزشکی کشور

۱۱ - رئیس مؤسسه تحقیقات واکسن و سرم‌سازی رازی.

۱۲ - معاون بهداشتی سازمان دامپزشکی کشور

۱۳ - مدیرکل مبارزه با بیماریها در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

۱۴ - دوتن از صاحب‌نظران در بیماری‌های مشترک انسان و دام به انتخاب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

۱۵ - مدیرکل زئونوزها در سازمان دامپزشکی کشور

تبصره ۱ - دبیرخانه شورا در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مستقر است.

تبصره ۲ - جلسات شورا با حضور اکثریت اعضاء رسمیت می‌یابد و تصمیمات آن نیز با اکثریت آراء اتخاذ می‌شود.

در صورت تساوی آراء، آرای طرفی که وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در آن طرف قرار دارد، دارای اعتبار است.

۱۰۱ - مصوبه هیأت وزیران راجع به شاخص‌ها و اهداف کمی بخش‌های صنعت و معدن، محیط زیست و برق در برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

(مصوبه شماره ۴۵۰۹۱/ت/۲۵۷۵۹ هـ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۶ هیأت وزیران)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۶ بنا به پیشنهاد شماره ۳۱۹/۲۰۳۵- یکصدوسی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

شاخص‌ها و اهداف کمی بخش‌های صنعت و معدن، محیط زیست و برق در برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به شرح جداول پیوست تعیین می‌شوند.

۱۰۲ - مصوبه هیأت وزیران راجع به تفویض اختیارات دولت درخصوص بند ۴ ماده ۶ آیین‌نامه داخلی هیئت دولت به کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست (شماره ۲۱۶۴۳/ت/۱۹۶۹۸ هـ مورخ ۱۳۷۷/۴/۹)

اختیارات دولت درخصوص موارد زیر به کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست - موضوع بند (۴) ماده (۶) آیین‌نامه داخلی هیأت دولت تفویض می‌شود:

۱ - تصویب آیین‌نامه‌های تشخیص صلاحیت و طبقه‌بندی مهندسين مشاور پیمانکاران و شرایط عمومی پیمان موضوع مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه مصوب ۱۳۵۱ - با اصلاحات بعدی آن.

۲ - صدور اجازه احداث واحدهای تولیدی در داخل محدوده یکصدویست (۱۲۰) کیلومتری شهر تهران، با رعایت اختیارات و مسئولیت‌های شورای نظارت بر گسترش شهر تهران.

۳ - تصویب تقلیل یا افزایش حریم‌های موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۲۲۲۱۴ / ت ۵۶ هـ مورخ ۱۳۶۹/۲/۲۷، بنا به پیشنهاد کمیسیون متشکل از نمایندگان وزارتخانه‌های جهاد سازندگی و راه و ترابری و سازمان برنامه و بودجه به ریاست معاون عمرانی استانداری.

ملاک تصمیم‌گیری کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست درخصوص اختیارات موضوع این تصویب‌نامه، موافقت اکثریت وزرای عضو می‌باشد و مصوبات آن، در صورت تأیید رئیس‌جمهور با رعایت ماده (۱۹) آیین‌نامه داخلی هیأت دولت قابل صدور خواهد بود.

۱۰۳ - مصوبه هیأت وزیران راجع به انتقال صنایع آلوده‌کننده و مزاحم محیط زیست شهر تهران (تهران بزرگ)

(شماره ۹۴۲ / ت ۱۱۹ هـ مورخ ۱۳۶۹/۴/۹ هیأت وزیران)

صنایع آلوده‌کننده و مزاحم محیط زیست شهر تهران (تهران بزرگ) و دامداری‌ها و مرغداری‌های داخل محدوده شهر تهران (تهران بزرگ) براساس طرح‌های تفصیلی و اجرایی که طبق ضوابط زیر تهیه می‌گردند، به خارج از محدوده شهر انتقال یابند.

۱ - طرح‌های تفصیلی و اجرایی انتقال صنایع آلوده‌کننده و مزاحم محیط زیست داخل محدوده شهر تهران، توسط کمیته‌ای با مسئولیت استاندار تهران با حضور نمایندگان دستگاه‌های اجرایی ذیربط و شهرداری تهران تهیه و پس از تصویب

کمیسیون متشکل از وزرای کشور، صنایع و معادن، جهاد کشاورزی، بازرگانی و مسکن و شهرسازی کار و امور اجتماعی،^۱ سرپرست سازمان حفاظت محیط زیست و شهردار تهران، به مورد اجرا گذاشته شود.

۲ - شرکت شهرک‌های صنعتی ایران مجری طرح ایجاد شهرک‌های صنعتی برای استقرار صنایع آلوده‌کننده و مزاحم شهر تهران خواهد بود و کلیه دستگاه‌های ذیربط مکلف به همکاری و تأمین نیازهای زیربنایی و خدماتی شهرک‌های مزبور می‌باشند.

۳ - هفده (۱۷) قطعه زمین به پلاک‌های مشروحه زیر جهت ایجاد شهرک‌های صنعتی برای استقرار صنایع انتقالی از محدوده شهر تهران در اختیار شرکت شهرک‌های صنعتی ایران قرار گیرد.

الف - در محور - کرج - اشتهارد: پلاک‌های صحت‌آباد، مرادتپه، قلیچ‌آباد و در پلاک‌های شماره ۱۱۵۹، ۱۱۶۰، ۱۱۶۱ دو قطعه.

ب - در محور تهران - قم: پلاک‌های شمس‌آباد، محمدآباد و قنبرآباد.

ج - در محور تهران - ورامین: پلاک‌های دولت‌آباد و اسدآباد (تپه سیاه)

د - در محور تهران - ساوه: پلاک‌های نصیرآباد، ده‌حسن و سفیدار.

ه - در محور کرج - قزوین: پلاک نجم‌آباد.

ن - در محور تهران - گرمسار: پلاک‌های علی‌آباد، قرمزتپه و عباس‌آباد.

۴ - فعالیت‌ها و کارگاه‌های صنعتی و تولیدی و صنفی که براساس ضوابط مندرج در طرح‌های تفصیلی و اجرایی انتقال، آلوده‌کننده و مزاحم محیط زیست شهر تهران تشخیص داده می‌شوند ظرف مهلت زمانی که بنا به پیشنهاد شرکت شهرک‌های صنعتی ایران و تصویب کمیسیون موضوع بند ۱ تعیین می‌شود، به محل‌های انتخاب‌شده در پلاک‌های مذکور در بند ۳ انتقال می‌یابند، شهرداری تهران، سازمان حفاظت محیط

زیست و سایر سازمانهای ذیربط پس از مهلت مزبور براساس مقررات از ادامه فعالیت آنها در مکانهای فعلی جلوگیری خواهند کرد.

واحدهای تولیدی و صنعتی و صنفی مشمول این بند که بدون پروانه فعالیت داشته‌اند در صورت موافقت وزارتخانه صنعتی ذیربط با ادامه فعالیت آنها، پس از انتقال به پلاکهای موضوع بند ۳ با تأیید وزارتخانه صنعتی ذیربط کارت شناسایی دریافت خواهند داشت.

۵ - طرح‌های اجرایی و ضوابط انتقال دامداری‌ها و مرغداری‌های داخل محدوده شهر تهران اعم از سستی یا صنعتی و دارای پروانه یا فاقد پروانه، توسط جهاد سازندگی تهیه و به مورد اجراء گذاشته می‌شود.

۶ - کمیسیون موضوع ماده ۵ قانون تشکیل شورایعالی شهرسازی نسبت به تغییر کاربری اماکنی که بر اثر اجرای طرح‌های انتقال تخلیه می‌گردند، باتوجه به وسعت و موقعیت آنها و نیازهای محلی و منطقه‌ای، اقدام خواهد نمود.

۷ - شهرداری تهران، سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظفند در انتقال و تعطیل صنایع آلوده‌کننده و مزاحم محیط زیست شهر تهران و دامداری‌ها و مرغداری‌های داخل محدوده شهر تهران با مجریان طرح‌های انتقال همکاری نمایند.

۸ - از تاریخ ابلاغ این تصویب‌نامه مفاد ابلاغیه شماره ۴۷۶۲ - ۱۲/م ن مورخ ۲/۲/۱۳۶۸ کان لم یکن می‌گردد.

۱۰۴ - مصوبه هیأت وزیران راجع به انتقال دامداری‌ها و مرغداری‌ها داخل محدوده شهرهای بیش از پنجاه هزار نفر جمعیت به خارج از محدوده شهر

(شماره ۶۱۸۳۷/ت ۱۷۷۳۰ ه مورخ ۱۳۷۶/۵/۱۱)

(به استناد بند ۴ ماده ۷۷ قانون برنامه پنجساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و

فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۳)

دامداری‌ها و مرغداری‌های داخل محدوده شهرهای با بیش از پنجاه هزار (۵۰/۰۰۰) نفر جمعیت، براساس طرحهای تفصیلی و اجرایی که طبق ضوابط زیر تهیه می‌گردند، به خارج از محدوده شهر انتقال می‌یابند:

۱ - طرحهای تفصیلی و اجرایی و تجمیع انتقال دامداری‌ها و مرغداری‌های داخل محدوده شهرهای با بیش از ۵۰/۰۰۰ نفر جمعیت توسط کمیسیونی به مسئولیت استاندار و با عضویت رئیس سازمان جهاد سازندگی استان، مدیرکل مسکن و شهرسازی استان، رئیس سازمان کشاورزی استان، مدیرکل صنایع استان، مدیرکل منابع طبیعی استان، مدیرکل حفاظت محیط زیست استان، رئیس سازمان برنامه و بودجه استان و فرماندار و شهردار شهرهای مشمول حسب مورد تهیه و به مورد اجرا گذاشته می‌شود.

تبصره - کمیسیون فوق مکلف است درخصوص تعیین کاربری و تسريع در انتقال واحدهای دامداری، هماهنگی لازم را با کمیسیونهای ذیربط شورای عالی شهرسازی و معماری به عمل آورد.

۲ - وزارت جهاد سازندگی مکلف است ضمن هماهنگی با دستگاههای ذیربط استانی نسبت به ایجاد مجتمعهای دامپروری برای تجمیع و انتقال دامداری‌ها و مرغداری‌ها اقدام نمایند.

تبصره - انتقال دامداری‌ها به مجتمعهای مذکور، براساس برنامه زمان‌بندی شده صورت خواهد گرفت.

۳ - با افرادی که به صورت غیرمجاز در شهرها نسبت به نگهداری دام اقدام می‌نمایند، مطابق مقررات برخورد می‌شود.

۱۰۵ - مصوبه هیأت وزیران راجع به ایجاد هفت شهرک صنعتی جدید در چهار استان کشور

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۸/۲۹ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۱۵۴۸۰ مورخ ۱۳۸۱/۹/۷ وزارت صنایع و معادن و به استناد بند (۸) اصلاحی ماده واحده قانون راجع به تأسیس شرکت شهرکهای صنعتی ایران - مصوب ۱۳۷۶ - تصویب نمود :

الف - شرکت شهرکهای صنعتی ایران مجاز است نسبت به ایجاد هفت شهرک صنعتی جدید در چهار استان کشور به شرح زیر اقدام نماید :

ردیفنام استاننام شهرک صنعتی

۱اصفهان ۱ - تیران و کرون

۳ - نجفآباد (۲)

۲تهران ۱ - نظرآباد

۲ - پرند

۳افارسخرم بید

۴گیلان ۱ - ماسال

۲ - لاهیجان

ب - احداث شهرکهای صنعتی در استان تهران (پرند و نظرآباد) با رعایت شرایط زیر انجام می شود :

۱ - شهرکهای صنعتی جدید فقط برای انتقال صنایع مزاحم و آلوده کننده محیط زیست از داخل شهر تهران اختصاص یابد و از احداث صنایع جدید در آنها جلوگیری به عمل آید.

۲ - صنایع انتقالی به شهرکهای صنعتی یادشده از صنایع آب بر نباشد.

۳ - مساحت شهرکهای صنعتی یادشده از مساحت مصوب شورایعالی شهرسازی و معماری افزایش نیابد.

۴ - شهرک جدید پرند جایگزین پلاک مرادتپه (موضوع جزء «الف» بند (۳) و شهرک نظرآباد جایگزین پلاک محمدآباد (موضوع جزء «ب» بند (۳) تصویب نامه شماره ۹۴۲/ت/۱۱۶ هـ مورخ ۱۳۶۸/۴/۹ می گردند.

ج - احداث شهرکهای صنعتی خرمبید در استان فارس و تیران و کرون در استان اصفهان با رعایت شرط ایجاد صنایع کم آب بر در شهرکهای یادشده مورد انجام می شود.

د - به منظور تأمین و تکمیل امکانات زیربنایی و خدمات ضروری، ناحیه صنعتی سابق آثار در استان کرمان با عنوان شهرک صنعتی انار، تحت پوشش شرکت شهرکهای صنعتی ایران قرار می گیرد.

۱۰۶ - مصوبه هیأت وزیران راجع به استفاده از منابع مالی بلاعوض جهت مطالعات زیست محیطی در زمینه های ارزیابی و ارزش گذاری منابع، پایش، انرژی و محیط زیست (شماره ۲۵۹۵۴/ت ۲۵۳۷۶ ه مورخ ۱۳۸۱/۶/۲)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۰ بنا به پیشنهاد شماره ۱-۲۵۸۲۱ مورخ ۱۳۸۰/۷/۲ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد بند «ط» تبصره (۲۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور تصویب نمود :

به سازمان حفاظت محیط زیست اجازه داده می شود حداکثر تا مبلغ ششصد هزار (۶۰۰/۰۰۰) دلار منابع مالی بلاعوض جهت مطالعات زیست محیطی در زمینه های ارزیابی و ارزش گذاری منابع، پایش، انرژی و محیط زیست استفاده نماید.

سازمان یادشده موظف است فهرست پروژه هایی را که از محل مذکور تأمین اعتبار می شود، به وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور برای اطلاع ارسال نماید.

۱۰۷ - مصوبه هیأت وزیران راجع به کلیات، مشخصات و شروط تحقق اهداف طرح مجموعه شهری تهران

(شماره ۴۹۴۵ / ت ۲۷۹۹۹ ه مورخ ۱۳۸۲/۳/۵ با اصلاحات بعدی)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۲/۱۰ بنا به پیشنهاد شماره ۱۵۶۱/۱۰۰/۰۲ مورخ ۱۳۸۱/۴/۱۵ وزارت مسکن و شهرسازی براساس اصول (۱۳۴) و (۱۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و باتوجه به تصویب نامه شماره ۹۸۶۰/ت ۱۵۳۱۱ ه

مورخ ۱۳۷۴/۴/۱۳، جهت تعیین خط‌مشی‌ها و سیاست‌ها در منطقه عمومی تهران که در بند (ب) این تصویب‌نامه آمده است و ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی تصویب نمود: ضمن حفظ استقلال واحدهای تقسیمات کشوری و مسئولیت‌ها و اختیارات مراجع ذیربط در آن، سیاست‌ها و خط‌مشی‌های زیر در منطقه یادشده به‌کارگرفته شود.

۱ - منطقه عمومی تهران شامل شهرهای واقع در شهرستان‌های تهران، دماوند، ری، شمیرانات، کرج، ورامین، اسلامشهر، ساوجبلاغ، شهریار، رباط‌کریم، پاکدشت و نظرآباد است. ۱.

۲ - اهداف طرح مجموعه شهری تهران به شرح زیر است :

الف - ساماندهی فعالیت‌ها در منطقه عمومی تهران، به‌منظور تضمین توسعه پایدار مجموعه.

ب - کاهش خسارت‌های اجتماعی - اقتصادی و زیست‌محیطی ناشی از پراکندگی، نابسامانی و بی‌نظمی در استقرار جمعیت و فعالیت و نحوه استفاده از زمین.

پ - ایجاد محیطی قابل زندگی برای کلیه ساکنان مجموعه شهری

ت - ایجاد شرایط لازم در منطقه عمومی تهران برای نیل به جایگاه شایسته و ایفای نقش در سطح ملی و بین‌المللی.

۳ - راهبردهای طرح یادشده به شرح زیر می‌باشد :

الف - کاهش تمرکز جمعیت و فعالیت در شهر تهران و توزیع آن در سایر کانون‌های جمعیتی مصوب مجموعه به‌منظور جلوگیری از پراکندگی بیشتر در روند اسکان جمعیت و استقرار فعالیت‌ها

ب - ایجاد انسجام و ساماندهی و تجهیز کانون‌های جمعیتی عمده مجموعه و تقویت ارتباط بین آنها.

پ - استفاده حداکثر از توان و ظرفیت زیر ساخت‌های موجود.

ت - بازنگری در سیاستها و برنامه‌های اسکان جمعیت در سطح ملی و استانی و با تأکید بر حل مسئله اسکان غیررسمی و تأمین مسکن کم‌درآمدها.

۴ - باتوجه به محدودیت‌های توسعه منطقه عمومی تهران به‌ویژه در زمینه تأمین آب و ضرورت کنترل، به منظور مهار و جلوگیری جدی از افزایش جمعیت مجموعه، سقف جمعیتی ۱۵ میلیون نفر به ازای تحقق جمعیت ۱۰۱/۶ میلیون نفری کشور و سقف جمعیتی ۱۴ میلیون نفر به ازای تحقق جمعیت ۹۲/۳ میلیون نفری کشور در سال ۱۴۰۰ تعیین می‌شود.

۵ - باتوجه به نقش و دخالت عوامل متعدد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی در تحقق یافتن هدف جمعیتی فوق، اقدامات لازم در زمینه‌های ذیل، توسط دستگاههای ذیربط به‌منظور پیشگیری از تجاوز جمعیت منطقه عمومی تهران از سقف یادشده و به‌عنوان شروط تحقق سقف جمعیتی ۱۴ تا ۱۵ میلیون نفر (تا سقف ۱۵٪ جمعیت کشور) در افق سال ۱۴۰۰ برای مجموعه شهری تهران و سایر اهداف مطرح مذکور، انجام پذیرد :

بخش اول: اقدامات بنیادی در سطح ملی :

الف - تداوم کنترل آهنگ رشد جمعیت کشور تا رسیدن به حد مطلوب برای توسعه پایدار ملی.

ب - تراکم‌زدایی و تمرکززدایی در نظام تصمیم‌گیری و تصمیم‌گیری برای افزایش اختیارات در سطوح استانی و مجموعه‌های شهری.

ج - تکمیل و تصویب طرح آمایش سرزمین طی حداکثر یک سال با تأکید بر موارد زیر :

۱ - تجهیز و ایجاد قطبهای توسعه منطقه‌ای و تجاری با صنایع و خدمات پیشرفته و ارتباطات ملی و فراملی به‌منظور جذب جمعیت و فعالیتهای دیگر مناطق مستعد کشور.

۲ - ایجاد تحول کیفی در بخش کشاورزی و مدیریت توسعه روستایی به منظور بالابردن میزان بهره‌وری و کارایی بخش کشاورزی و استقرار فعالیتهای نوین صنعتی و خدماتی برای حفظ و جذب جمعیت به مناطق روستایی.

د - تدوین قوانین لازم به منظور ایجاد هماهنگی در فرآیند اجرای برنامه‌های توسعه بخشی و کالبدی (طرح‌های آمایش و منطقه‌ای و مجموعه‌های شهری)

ه - فعالیت و مداخله مؤثر دولت در زمینه فراهم آوردن شبکه‌های زیربنایی، ارتباطات پیشرفته و تشویق‌ها و انگیزه‌های مالیاتی و اعتباری به منظور جذب جمعیت و فعالیت‌ها به دیگر مناطق مستعد کشور در چارچوب طرح‌های مصوب ملی.

و - اصلاح قوانین مالیاتی و سازوکار درآمد و هزینه براساس اصل «تأمین هزینه‌های اداره امور شهرها توسط ساکنان آنها».

بخش دوم: اقدامات در سطح مجموعه شهری تهران :

الف - برنامه‌ریزی برای خروج تدریجی بخشی از فعالیتهای خدماتی، آموزشی، صنعتی، کشاورزی و تجاری غیرضروری و نامتناسب با ظرفیت شهری و منطقه عمومی تهران (در حد ۲۵۰ هزار شغل)

ب - بازنگری در سیاستها، برنامه‌ها و طرح‌های در دست مطالعه، مصوب و در دست اجرای توسعه بخشی و کالبدی استان تهران توسط کلیه دستگاههای اجرایی ذیربط با رعایت قوانین و مقررات مربوط و مؤثر در امر توسعه و عمران بر مبنای الزامات گزینه جمعیت مصوب.

تبصره: در مواردی که طرحها نیاز به تصویب مراجع قانونی داشته باشد مراتب جهت تصویب به مراجع قانونی مربوط ارایه خواهد شد.

ج - تقویت و تجهیز کانون‌های اصلی تمرکز جمعیت و نیز شهرهای جدید در دست اجرای مجموعه به لحاظ تأسیسات و خدمات شهری و امکانات دسترسی و ارتباط به منظور گسترش عرصه سرمایه‌گذاری‌ها در زمینه توسعه عمران به کل مجموعه و تحقق هدف طرح در زمینه تمرکززدایی از شهر تهران.

د - بازنگری سایر ضوابط و مقررات ناظر بر استقرار صنایع در استان تهران براساس شرایط نوین اقتصادی، باتوجه ویژه به صنایع متکی بر فناوری‌های پیشرفته و رعایت سقف جمعیتی مصوب منطقه عمومی تهران با رعایت قوانین و مقررات مربوط ازجمله تصویب‌نامه هیأت وزیران درخصوص منع احداث صنایع جدید در فاصله ۱۲۰ متری شهر تهران.

ه - سیاستگذاری درخصوص نحوه واگذاری تراکم ساختمانی با رعایت سقف مصوب ۷/۶۵ میلیون نفر جمعیت برای محدوده شهر تهران در کلیه برنامه‌ها و طرحهای توسعه شهری و توقف توسعه مسکونی در مناطق (۲۱ و ۲۲) و اراضی شرق منطقه (۴) شهرداری تهران و تخصیص اراضی مذکور به کاربردهای مقیاس منطقه‌ای، ملی و فراملی در چارچوب طرحهای جامع و تفصیلی.

و - تهیه و اجرای برنامه‌ها و طرحهای لازم به‌منظور حفاظت از اراضی کشاورزی، و نواحی روستایی و توسعه فضاها و کمربندهای سبز، پارک‌های ملی و مناطق حفاظت‌شده مجموعه، به‌منظور ارتقای کیفیت محیط زیست، توسعه کشاورزی، حفظ آبهای طبیعی و همچنین جلوگیری از گسترش بی‌رویه و پراکندگی استقرار جمعیت و فعالیت در سطح مجموعه.

ز - تأسیس «مرکز آمار، اطلاعات و برنامه‌ریزی منطقه عمومی تهران و شهرهای اطراف آن» به‌منظور جمع‌آوری، پردازش، تجزیه و تحلیل مستمر و ارایه منظم گزارشها زمینه چگونگی و تحولات رشد و توسعه منطقه عمومی تهران و شهرهای اطراف آن.

۶ - استاندار تهران با اختیار ویژه به‌عنوان مدیر منطقه عمومی تهران تعیین شود.

۷ - دولت ساختار تشکیلاتی، حدود اختیارات و شرح وظایف مدیریت مجموعه شهری را با پیشنهاد وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی و کشور و تأیید سازمان مدیریت برنامه‌ریزی کشور تعیین خواهد شد.

۸ - مسئولیت پیگیری شرایط مندرج در بخش اول از بند (۵) این تصویب‌نامه مربوط به سقف جمعیتی طرح یادشده تا نیل به نتایج موردنظر با رعایت قوانین و

مقررات منوط، برعهده کارگروهی به مسئولیت سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و عضویت وزارتخانه‌های کشور، مسکن و شهرسازی و سازمان محیط زیست و سایر دستگاههای ذیربط به تشخیص اعضای اصلی، می‌باشد.

۹ - مسئولیت پیگیری برنامه‌ریزی لازم به منظور تحقق شرایط مندرج در بند «د» بخش اول از بند (۵) این تصویب‌نامه مربوط به سقف جمعیتی طرح یادشده، برعهده وزارت مسکن و شهرسازی با همکاری وزارت کشور خواهد بود.

۱۰ - مسئولیت پیگیری‌های برنامه‌ریزی لازم به منظور تحقق شرایط مندرج در بند «الف» بخش دوم از بند (۵) این تصویب‌نامه مربوط به سقف جمعیتی طرح یادشده، توسط کارگروهی با مسئولیت سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و عضویت وزارتخانه‌های کشور و مسکن و شهرسازی، با کسب نظر سایر دستگاههای ذیربط خواهد بود.

۱۱ - مسئولیت انجام اقدام‌های لازم به منظور تحقق شرایط مندرج در بند «ج» بخش دوم از بند (۵) این آیین‌نامه مربوط به سقف جمعیتی طرح یادشده برعهده وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی و کشور خواهد بود.

۱۲ - مسئولیت بازنگری مقررات و ضوابط ناظر به استقرار صنایع در منطقه عمومی تهران (موضوع بند «د» بخش دوم از بند (۵) این تصویب‌نامه مربوط به سقف جمعیتی طرح یادشده برعهده کارگروهی به مسئولیت وزارت مسکن و شهرسازی و عضویت وزارتخانه‌های کشور، صنایع و معادن و سازمان حفاظت محیط زیست با رعایت قوانین مربوط خواهد بود.

۱۰۸ - مصوبه هیأت وزیران راجع به استانداردهای حد مجاز خروجی از کارخانجات و کارگاههای صنعتی (موضوع ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴)

(شماره ۳۵۸۰۶ ت/۲۳۷۱۴ ک مورخ ۱۳۷۹/۸/۳۰)

وزرای عضو کمیسیون مأمور تعیین حد مجاز استانداردهای محیط زیست در جلسه مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۱۵ با رعایت تصویب نامه شماره ۵۰۴۶۷/ت ۱۸۵۲۶ هـ مورخ ۱۳۷۷/۸/۳ و به استناد ماده (۱۵) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴ حد مجاز استانداردهای خروجی از کارخانجات و کارگروه‌های صنعتی را به شرح جداول پیوست تصویب نمودند.

این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۷۹/۸/۲۸ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

استانداردهای حد مجاز خروجی از کارخانجات و کارگروه‌های صنعتی
(موضوع ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ مجلس شورای اسلامی)

(استانداردهای حد مجاز خروجی از کارخانجات و کارگاه‌های صنعتی
موضوع ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ مجلس شورای اسلامی)

(استانداردهای حد مجاز خروجی از کارخانجات و کارگاه‌های صنعتی
موضوع ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ مجلس شورای اسلامی)

(استانداردهای حد مجاز خروجی از کارخانجات و کارگاه‌های صنعتی
موضوع ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ مجلس شورای اسلامی)

(استانداردهای حد مجاز خروجی از کارخانجات و کارگاه‌های صنعتی
موضوع ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ مجلس شورای اسلامی)

(استانداردهای حد مجاز خروجی از کارخانجات و کارگاه‌های صنعتی

موضوع ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ مجلس شورای اسلامی)

(استانداردهای حد مجاز خروجی از کارخانجات و کارگاههای صنعتی
موضوع ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ مجلس شورای اسلامی)

(استانداردهای حد مجاز خروجی از کارخانجات و کارگاههای صنعتی
موضوع ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ مجلس شورای اسلامی)

* توضیح

۱ - استانداردهای درجه یک در مورد کارخانه‌ها و کارگاههای جدید و همچنین کارخانه‌ها و کارگاههای موجود که محل آنها با ضوابط استقرار موضوع ماده ۱۲ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ مغایرت داشته باشد اعمال می‌شود.

۲ - استانداردهای درجه دو برای کارخانه و کارگاههای موجود که محل آنها با ضوابط استقرار فوق‌الذکر مغایرتی ندارد، ملاک عمل خواهد بود.

۳ - واحدهای اندازه‌گیری ppm و mg/m³ در شرایط متعارفی (۲۵ درجه سانتیگراد و فشار ۷۶۰ میلی‌متر) می‌باشد.

** استاندارد SO₂ خروجی ناشی از مصرف سوخت مازوت در نیروگاهها به‌عنوان استاندارد حد مجاز خروجی تلقی می‌شود.

استاندارد هیدروکربنهای منتشره از منابع آلوده‌کننده هوا

گروه ۱ - حداکثر مجاز با فلوی جرمی بیشتر از ۰/۱ کیلوگرم در ساعت، ۲۰ میلی‌گرم در متر مکعب

۱ - استالدئید ۱۶ - کرزول

۲ - آکرولین ۱۷ - منواتیل آمین

۳ - اسید فرمیک ۱۸ - منومتیل آمین

- ۴ - اکسید اتیلن ۱۹ - نیترلیتر و بنزن
 - ۵ - آنیلین ۲۰ - اسید هپتانوئیک
 - ۶ - بنزن ۲۱ - اسید پروپیوتیک
 - ۷ - اسید بوتیریک ۲۱ - اسید پروپیوتیک
 - ۸ - اسید دکانوئیک ۲۲ - پیریدین
 - ۹ - اسید هگزانوئیک ۲۳ - تیوفنل
 - ۱۰ - اسید اکتانوئیک ۲۴ - تری اتیل آمین
 - ۱۱ - دی اتیل آمین ۲۵ - تری متیل آمین
 - ۱۲ - دی متیل آمین ۲۶ - اسی واتریک یا پنتانوئیک
 - ۱۳ - دی نیتروبنزن ۲۷ - مرکاپتان
 - ۱۴ - فرمالدئید ۲۸ - تیواتر
 - ۱۵ - فروفورال ۲۹ - فنل
- گروه ۲ - حداکثر مجاز با فلوی جرمی بیشتر از ۰/۲ کیلوگرم در ساعت، ۱۵۰ میلی گرم
- ۱ - اسید آکریلیک و مشتقات آن ۲ - اتیل بنزن
 - ۳ - آمیل استات ۴ - آمیل الکل و ایزومرهای آن
 - ۵ - ایزوبوتانول ۶ - بوتانول نرمال
 - ۷ - بوتیل استات نرمال ۸ - کلروفرم
 - ۹ - سیکلو هگزانول ۱۰ - دی استون الکل
 - ۱۱ - دی کلرواتان ۱۲ - اتیلن دی کلراید
 - ۱۳ - ارتودی کلروبنزن ۱۴ - دی متیل فرمالدئید
 - ۱۵ - دی اکسان ۱۶ - اسید استیک
 - ۱۷ - متیل استات ۱۸ - اتیل استات
 - ۱۹ - منو کلروبنزن ۲۰ - نفتالین

- ۲۱ - کلرواتیلن ۲۲ - سولفید کربن
- ۲۳ - وینیل بنزن یا استیروول ۲۴ - تری اتیل آمین
- ۲۵ - تترا هیدروفران ۲۶ - تترا هیدرونتالین
- ۲۷ - تولوئن ۲۸ - دی کلرواتیلن
- ۲۹ - تری کلرواتیلن ۳۰ - وینیل استات
- ۳۱ - گزین (دی متیل بنزن) ۳۲ - متیل ایزوبوتیل
- ۳۳ - متیل گلیگول ۳۴ - متیل سیکلو هگزاتون
- ۳۵ - کلرید متیلن
- گروه ۳ - حداکثر مجاز با فلوی جرمی بیشتر از ۰/۶ کیلوگرم در ساعت، ۳۰۰ میلی گرم در متر مکعب
- ۱ - استون
 - ۲ - اتیل استات
 - ۳ - اتیل گلیگول
 - ۴ - سیکلو هگزان
 - ۵ - دی اتیل اتر
 - ۶ - هپتان نرمال
 - ۷ - هگزان نرمال
 - ۸ - متانول
- شماره شرح شماره ردیف ستون ملاحظات
- ملاحظات
- ۱ میزان متوسط یک ساعته در شرایط متعارفی و حالت خشک
- ۲ در شرایط متعارفی و حالت خشک
- ۳ فشار بخار واقعی بین ۷۸ تا ۵۸۰ میلی متر جیوه باید به سقف های شناور مجهز باشند.

۴ براساس مصرف سوخت سنگین

۵ تیرگی دود دقیقه در ساعت (2min/h)

اگر کارخانه تهیه اسید سولفوریک برای کنترل گاز انیدرید سولفور

حاصل مورد استفاده قرار می گیرد زیان شدگی تیرگی از حد مذکور

برای دو دقیقه در ساعت بلامانع است.

۶ کیلوگرم در مگاوات ساعت

۷ استانداردهای در مورد کوره پخت ۱۰۰ کیلوگرم در هر ساعت و

۲۵۰ کیلوگرم در ساعت در کوره های بلند پیوسته

۸ اسید سولفوریک موجود به انیدرید سولفور تبدیل می شود و در هوا تخلیه

می گردد که به طریق مذکور انیدرید سولفور تهیه می شود.

۹ کیلوگرم به ازای یک تن کاغذ خشک

۱۰ قبل از تخلیه در هوا اکسیداسیون حرارتی یا روش معادل آن حذف گردند.

۱۱ گرم به ازای هر تن مواد اولیه مصرفی

۱۳ گرم به ازای هر تن سوپر فسفات دانه ای ذخیره شده (انیدرید فسفریک)

۱۴ در شرایط متعارفی و حالت خشک (اگر قطر ذرات کمتر از ۳۰ میکرون نیز

مجاز می باشد).

۱۵ گرم به ازای هر کیلوگرم لجن خشک

۱۶ کیلوگرم به ازای هر تن سودا

۱۷ کارخانجاتی که به روش سلولزی کار می کند.

۱۸۲۰۰ درجه سانتیگراد، فشار ۷۶۰ میلی متر جیوه

۱۹ میلی گرم در متر مکعب گاز خروجی بر حسب فلوئور

۲۰ ظرفیت بیش از ۲۵ تن در ۲۴ ساعت

۲۱ سایر واحدهای صنعتی که استاندارد برای آنها تدوین نگردیده است.

۱۰۹ - مصوبه هیأت وزیران راجع به استاندارد گازهای خروجی از اگزوز خودروهای سواری و وانت

(شماره ۷۹۳۹۴ / ت ۱۷۸۱۲ هـ مورخ ۱۳۷۸/۲/۲۹)

به استناد مواد ۸ و ۱۱ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴
استانداردهای خروجی از اگزوز خودروهای سواری و وانت به شرح زیر تعیین
می شود :

وزن مرجع ۱ تا ۱۰۲۰ بیش از بیش از بیش از بیش از

کیلوگرم آلایندہ ۱۰۲۰ تا ۱۲۵۰ تا ۱۴۷۰ تا ۱۷۰۰ تا ۱۹۳۰ تا ۲۱۵۰

۲۱۵۰ ۱۹۳۰ ۱۷۰۰ ۱۴۷۰ ۱۲۵۰ gt/test

۱۱۰ ۱۰۱ ۹۳ ۸۴ ۷۶ ۶۷ ۵۸ Co

۲۸ ۲۶ / ۲۵۵ ۲۳ / ۲۲۵ ۲۰ / ۱۹۵ HC-NOX

* وزن مرجع عبارت از وزن خودرو آماده حرکت بدون بار و سرنشین و راننده با
باک پر از سوخت و ملزومات ضروری به علاوه ۱۰۰ کیلوگرم

کلیه واردکنندگان و تولیدکنندگان داخلی انواع خودروهای بنزینی سواری و وانت
موظفند استاندارد اروپایی ECE-15.04 یا معادل آن 83.351.ECE را در ساخت یا
ورود خودروهای مذکور رعایت نمایند.

تبصره - در صورتی که کارخانجات سازنده خودروهای داخلی نتوانند استاندارد
فوق را رعایت نمایند. تا پایان سال ۱۳۷۸ فرصت دارند تا براساس برنامه‌ای که به تأیید
وزارت صنایع و سازمان حفاظت محیط زیست می‌رسانند، نسبت به تطبیق تولیدات
خود با استاندارد فوق اقدام نمایند، در غیراینصورت تولید این خودروها از آغاز سال
۱۳۷۹ ممنوع است.

این متن جانشین شماره ۲۳۳/ت ۱۰ مورخ ۱۳۷۳/۱/۲۹ می‌شود.

۱۱۰ - مصوبه هیأت وزیران راجع به ممنوعیت تولید و ورود مینی‌بوس‌ها و
اتوبوس‌های دیزلی فاقد استاندارد مصوب یورو - یک

(شماره ۷۵۶۶۰/ت ۲۰۷۱۱ هـ مورخ ۱۳۷۸/۷/۱۲ با اصلاحات بعدی)

(به استناد تبصره (۸۲) قانون برنامه پنجساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران)

ماده ۱ - به استناد مواد (۸) و (۱۰) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا - مصوب ۱۳۷۴ از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ تولید و ورود مینی‌بوسها و اتوبوس‌های دیزلی که فاقد استاندارد مصوب یورو - یک (EURO-1) موضوع بند (۳) مصوبه شماره (۱۶۲) مورخ ۱۳۷۷/۵/۲۷ شورای عالی حفاظت محیط زیست می‌باشند، ممنوع می‌باشد.

تشخیص عدم تطبیق نوع موتورهای اتوبوسها و مینی‌بوسهای دیزلی موضوع این ماده با استانداردهای مصوب (یورو - یک)، با سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

ماده ۲ - شماره‌گذاری اتوبوسهای شهری مصرف‌کننده گازوئیل از تاریخ ۱۳۸۲/۱/۱ در شهر تهران ممنوع می‌باشد. شماره‌گذاری مینی‌بوسهای شهری گازوئیل سوز همچنان از تاریخ ۱۳۸۰/۱/۱ در تهران ممنوع است.

تبصره ۱ - شهرداری تهران مجاز است از محل اعتبارات خود، تعداد پانصد دستگاه اتوبوس دیزلی علاوه بر سهمیه اتوبوس گاز طبیعی در سال ۱۳۸۲ شماره‌گذاری و به ناوگان حمل‌ونقل همگانی اضافه نماید. استانداردهای زیست‌محیطی خودروهای یادشده با توافق وزارت صنایع و معادن، به تأیید سازمان حفاظت محیط زیست می‌رسد.

تبصره ۲ - در قبال هر دستگاه اتوبوس گاز طبیعی سوز که در تهران تحویل و به بهره‌برداری می‌رسد، شهرداری تهران موظف است یک دستگاه اتوبوس دیزلی فرسوده را از رده خارج نماید. ۱.

ماده ۳ - به منظور گازسوزکردن مینی‌بوسهای تحت پوشش شرکت واحد اتوبوسرانی تهران و حومه، سازمان برنامه و بودجه، وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی

جمهوری اسلامی ایران به استناد تبصره‌های (۱) و (۴) ماده (۱۱) آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده (۶) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا، مصوب ۱۳۷۶ - تسهیلات و اعتبارات لازم را به صورت اعطای وام و تسهیلات بانکی با سود متضمن نرخ ترجیحی یا معرفی شهرداری‌ها، در اختیار مالکان مینی‌بوسهای موضوع این ماده قرار خواهند داد. ماده ۴ - شرکت واحد اتوبوسرانی تهران و حومه به تناسب تأمین اعتبار موضوع ماده (۳) مکلف است مینی‌بوس‌های تحت پوشش خود را به گازسوز تبدیل نماید.

تبصره - خروجی اگزوز مینی‌بوس‌های گازسوزی که جانشین می‌شوند، باید استانداردهای مربوط را دارا باشند.

۱۱۱ - از مصوبه هیأت وزیران راجع به اجازه ورود و ترخیص انواع وانت، اتوبوس، مینی‌بوس، کامیون، ماشین‌آلات راهسازی و ساختمان‌سازی و کشاورزی

(شماره ۴۰۴۷۶ / ت ۱۵۳ هـ مورخ ۱۳۷۰/۴/۲۳)

(به استناد بند ج تبصره ۱۳ قانون بودجه سال ۱۳۷۰ کل کشور)

بند ۳ - خودروهای وارداتی از نظر آلودگی محیط زیست باید ضوابطی را که شورایعالی محیط زیست تصویب نموده یا می‌نماید، دارا باشند.

۱۱۲ - از مصوبه هیأت وزیران در خصوص ورود خودروهای سواری

(شماره ۴۴۶۲۵ / ت ۲۹۵ هـ مورخ ۱۳۷۰/۷/۳)

به استناد بندهای ۳، ۲ و ۴ ماده واحده قانون مربوط به ورود خودروهای سواری در موارد خاص مصوب ۷۰/۳/۱۹ و تبصره‌های ۱ و ۲ و ۳ قانون مزبور مقررات مربوط به خودروهای سواری به صورت بدون انتقال ارز

ردیف (د) بند ۸ - خودروهای وارداتی از نظر آلودگی محیط زیست باید ضوابطی را که شورایعالی محیط زیست تصویب نموده یا می‌نماید، دارا باشند.

۱۱۳ - مصوبه هیأت وزیران راجع به ضوابط فنی واردات و صادرات خودرو

(شماره ۲۲۹۸ / ۲۷۱۲۱ مورخ ۱۳۸۲/۱/۲۳)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۱/۱۷ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۹۹۴۸ مورخ ۱۳۸۱/۶/۵ وزارت صنایع و معادن و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران موافقت نمود:

۱ - به منظور تشویق صادرات خودرو و قطعات آن، از محل منابع قانونی موجود و منابعی که برای این منظور ایجاد می شود، به ترتیب تا معادل بیست و پنج درصد (۲۵٪) و پانزده درصد (۱۵٪) ارزش صادراتی خودرو و قطعات آن برحسب میزان ساخت داخل به عنوان جایزه صادراتی، براساس آیین نامه ای که به پیشنهاد مشترک وزارتخانه های بازرگانی و صنایع و معادن و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به تصویب شورای عالی صادرات خواهد رسید، پرداخت می شود.

۲ - ضوابط فنی و واردات خودرو، در کارگروهی به مسئولیت وزارت صنایع و معادن و با حضور وزارتخانه های نفت و بازرگانی و رؤسای سازمان های مدیریت و برنامه ریزی کشور و حفاظت محیط زیست بررسی و نتیجه به هیئت دولت اعلام شود.

۳ - وزارت نفت موظف است برنامه زمان بندی تولید و عرضه سراسری بنزین و گازوئیل مطابق با استانداردهای تعیین شده برای حد مجاز آلاینده های خودروها را که توسط سازمان حفاظت محیط زیست با هماهنگی وزارت صنایع و معادن اعلام گردیده است، حداکثر ظرف سه ماه تهیه و اعلام نماید.

۴ - وزارت نفت موظف است برنامه عرضه گاز طبیعی فشرده، برای مصرف خودروها را ظرف شش ماه به وزارت صنایع و معادن و سازمان حفاظت محیط زیست اعلام نماید. وزارت صنایع و معادن نیز موظف است متناسب با برنامه عرضه گاز طبیعی فشرده، برنامه تولید خودروهای گازسوز و یا دوگانه سوز را تنظیم و ارایه نماید.

۵ - سازمان حفاظت محیط زیست مسئولیت نظارت بر اجرای بندهای (۳) و (۴) این تصمیم نامه را برعهده خواهد داشت.

۶ - وزارت صنایع و معادن حمایت های دولت از توسعه صنعت خودرو را اعلام نماید.

۱۱۴ - مصوبه هیأت وزیران در مورد تعیین متولی و تقسیم کار، پیگیری و نظارت بر تحقق سیاست‌های دولت در زمینه واردات خودرو

(شماره ۶۸۹۹۰ / ت ۲۹۸۴۱ هـ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۷)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۱۲ بنا به پیشنهاد شماره ۱/۱۷۷۹۹ مورخ ۱۳۸۲/۹/۹ وزارت بازرگانی و به استناد اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

به منظور راهبری و اولویت‌بندی در اجرا و تعیین متولی و تقسیم کار، پیگیری نظارت بر تحقق سیاست‌های دولت در زمینه واردات خودرو با اعمال ضوابط فنی و نظام تعرفه‌های مؤثر برای حمایت از تولید داخلی، توجه به تولید خودروهای گازسوز و کم‌مصرف و دارای استانداردهای روز اروپا و نیز برقراری رقابت معقول و منطقی بین تولید داخلی و واردات این نوع خودروها به کشور، بررسی و نظارت بر حل مشکلات مربوط به گسترش شبکه‌های حمل و نقل عمومی مرتبط به تولید و واردات خودرو گازسوز یا کم‌مصرف ایمن و استاندارد در کشور، اقدام درباره حذف یارانه بنزین به موقع، کار گروهی با مسئولیت وزیر بازرگانی و عضویت وزیران صنایع و معادن، نفت، امور اقتصادی و دارایی و رؤسای سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تشکیل می‌گردد.

۱۱۵ - مصوبه هیأت وزیران راجع به رعایت استاندارد اروپایی در ورود یا ساخت

موتورسیکلت

(شماره ۳۵۹۹۳ ت ۲۷۴۳۳ مورخ ۱۳۸۱/۸/۱۲)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۸/۸ بنا به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های نفت صنایع و معادن و سازمان حفاظت محیط زیست، موضوع نامه شماره ۳۰۳۷۵ - ۵۲ مورخ ۱۳۸۱/۷/۲۷ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد ماده (۱۱) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا - مصوب ۱۳۷۴ تصویب نمود.

۱ - کلیه واردکنندگان و تولیدکنندگان انواع موتورسیکلت‌های چهارزمانه نو موظفند از ابتدای سال ۱۳۸۲ استاندارد اروپایی ECE - 40-10 را در ورود یا ساخت موتورسیکلت‌ها رعایت نمایند.

۲ - مهلت مقرر در بند (۱) این تصویب‌نامه با تشخیص سازمان حفاظت محیط زیست قابل تمدید است.

۳ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است با همکاری وزارتخانه‌های نفت و صنایع و معادن هر سه سال یکبار نسبت به بازنگری استاندارد یادشده اقدام نماید و اصلاحات مربوط را به تصویب هیئت وزیران برساند.

۱۱۶ - مصوبه هیأت وزیران راجع به جایگزینی تاکسی‌ها و تاکسی‌های موقت شهر تهران با بیش از پانزده سال عمر با خودروهای نو تولید داخلی (شماره ۶۵۹۹/ت ۲۲۱۷۵ ه مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۸)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۲/۸ بنا به پیشنهاد شماره ۱۴۳۶۵/۱/۳/۳۷ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۲۷ وزارت کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

تاکسی‌ها و تاکسی‌های موقت شهر تهران با بیش از پانزده سال عمر که به تشخیص ستاد مرکزی معاینه فنی خودروها قابل اصلاح نباشند، فرسوده محسوب می‌شوند و وزارت کشور مکلف است نسبت به جایگزینی و امحای آنها با خودروهای نو تولید داخلی که ضوابط لازم را دارند، اقدام نماید.

تبصره ۱ - تاکسی‌های با عمر کمتر از پانزده سال که به تشخیص ستاد معاینه فنی خودروها، شرایط فنی لازم را احراز ننمایند، فرسوده محسوب می‌شود.

تبصره ۲ - دستورالعمل‌های اجرایی لازم، توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و وزارت کشور تهیه و اعلام می‌گردد.

۱۱۷ - مصوبه هیأت وزیران راجع به تعیین سن فرسودگی خودروها

(مصوبه شماره ۲۵۲۸۰/ت/۳۰۸۳۰ هـ مورخ ۱۳۸۳/۷/۴)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۶/۱ بنا به پیشنهاد شماره ۴۴۰۱۱/۱/۶/۶۱ مورخ ۱۳۸۳/۵/۱۲ وزارت کشور و به استناد اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

۱ - سن فرسودگی خودروها به شرح جدول زیر تعیین می شود:

ردیفنوع خودروسن فرسودگی (سال)

۱موتورسیکلت ۱۰

پلاک شخصی تا چهار سیلندر تک دیفرانسیل ۳۰ سال

۲سواری و خودروکاربیش از چهار سیلندر و یا دو دیفرانسیل ۲۵ سال

سایر پلاکها ۱۵ سال

۳انواع وانت ۲۰ سال

۴اتوبوس شهری و انواع مینی بوس ۲۰ سال

اتوبوس بین شهری ۲۵ سال

۵کامیون و تریلی ۲۵ سال

۲ - خوردوهایی که نتوانند برچسب معاینه فنی اخذ کنند، بدون توجه به سن، فرسوده محسوب می شوند.

۱۱۸ - مصوبه هیأت وزیران راجع به ممنوعیت واگذاری خودروهای فرسوده

شماره ۱۶۴۴۴/ت/۲۴۵۲۹ هـ مورخ ۱۳۸۲/۴/۱ با اصلاحات بعدی)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۲ بنا به پیشنهاد شماره ۲-۵۴۸۲/۳ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۲۵ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد مواد (۸)، (۱۰) و (۱۱) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا، مصوب ۱۳۷۴ - تصویب نمود:

۱ - در مواردی که خودروهای فرسوده و خارج از رده دستگاههای دولتی و وابسته

به دولت و نیروهای نظامی و انتظامی واجد شرایط و استانداردهای مندرج در ماده (۸)

قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا - مصوب ۱۳۷۴ - نباشند، شماره‌گذاری آنها
باتوجه به ماده (۱۰) قانون مزبور ممنوع خواهد بود.^۱

تبصره ۱ - مفاد بند «الف» ماده (۴) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و
مصرف آن در موارد معین - مصوب ۱۳۷۳ - از شمول این بند مستثنا است.

تبصره ۲ - سن فرسودگی خودرو برای کامیون و تریلی با هر نوع پلاک بیست و پنج
(۲۵) سال تعیین می‌شود.^۲

۲ - شماره‌گذاری اینگونه خودروها توسط نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
ممنوع می‌باشد.

۱۱۹ - مصوبه هیأت وزیران راجع به تفویض اختیارات دولت ناشی از تبصره (۲)
ماده (۱۵) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴

(شماره ۵۰۶۶۷/ت/۱۸۵۲۶ هـ مورخ ۱۳۷۷/۸/۳)

اختیارات دولت ناشی از تبصره (۲) ماده (۱۵) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا
مصوب ۱۳۷۴ - به کمیسیون متشکل از وزیرای عضو شورای عالی محیط زیست و
معادن و فلزات، نیرو تفویض می‌گردد.

ملاک تصمیم‌گیری درخصوص اختیارات موضوع این تصویب‌نامه موافقت اکثریت
وزیرای عضو کمیسیون یادشده می‌باشد و مصوبات مزبور در صورت تأیید رئیس
جمهور با رعایت ماده (۱۹) آیین‌نامه داخلی هیأت دولت قابل صدور خواهد بود.

۱۲۰ - مصوبه هیأت وزیران راجع به برنامه جامع کاهش آلودگی هوای شهر تهران

(شماره ۱۶۰۴ / ۲۲۵۳۳ مورخ ۱۳۷۹/۲/۲۱)

۱ - به‌منظور کاهش آلاینده‌های هوا، صرفه‌جویی در سوخت و افزایش ایمنی،
شهرداری تهران مکلف است شش مرکز مکانیزه معاینه فنی و خطوط مربوط به معاینه

۱- اصلاحیه شماره ۶۲/۶۱۰۶۲ ت/ ۲۹۸۷۱ هـ مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۱ هیأت وزیران.

۲- اصلاحیه شماره ۱۴۱۵/ت/ ۲۹۱۱۵ هـ مورخ ۱۳۸۳/۱/۱۹ هیأت وزیران.

خودروهای سنگین، سبک و موتورسیکلت‌ها را در سال ۱۳۷۹ احداث کند. اعتبار مورد نیاز برای انجام کار این کار ۱۸ میلیارد ریالی معادل ریال ۱/۶۵ میلیون دلار ارز به نرخ واریزنامه‌ای است که از محل بودجه عمومی تأمین می‌شود.

با راه‌اندازی مراکز فوق و پس از یک سال از تردد خودروهای معاینه‌نشده و خودروهای دارای نقص فنی که موفق به اخذ برچسب تأیید نشده‌اند، در شهر تهران جلوگیری خواهد شد.

۲ - منابع مالی لازم برای گازسوزکردن اتوبوسهای شرکت واحد اتوبوسرانی تهران از طریق وزارت نفت تأمین می‌شود وزارت نفت در صورت نیاز نسبت به اخذ مصوبه لازم، از شورای اقتصاد اقدام خواهد کرد.

۳ - به‌منظور کاستن از تردد خودروها، جلوگیری از توقف طولانی مدت آنها در محدوده مرکزی تهران و سایر نقاط و کاهش ترافیک سرگردان، شهرداری تهران موظف است نسبت به نصب تعداد کافی پارکومتر اقدام نماید. اعتبار مورد نیاز ۶۲ میلیارد ریال، معادل ریالی ۷/۷۴ میلیون دلار است که از محل تسهیلات بانکی تأمین می‌شود.

۴ - برای روان‌ساختن ترافیک شهر تهران، به‌ویژه در تقاطع‌های مهم، شهرداری تهران موظف است چراغهای هوشمند همراه با سیستم کنترل مرکزی را در سال ۱۳۷۹ نصب و راه‌اندازی نماید. اعتبار مورد نیاز ۲۴ میلیارد ریال، معادل ریالی ۳ میلیون دلار است که از محل تسهیلات بانکی تأمین می‌شود.

دولت بخشی از سود و کارمزد تسهیلات را در قالب اختیارات مذکور در قانون بودجه سال ۱۳۷۹ کل کشور تعهد خواهد کرد.

۵ - برای کاهش بخشی از آلاینده‌های هوا، شهرداری تهران موظف است موارد زیر را حداکثر در پنج سال به اجرا درآورد :

الف - تعویض کاربراتور خودروهای پیکان زیر ۱۰ سال با کاربراتورهای افشانه‌ای.

ب - استفاده از کاتالیزور در تاکسی‌های گازسوز و تک سوخته‌کردن آنها با گاز

مابع.

ج - تجهیز موتورسیکلت‌ها و موتورهای گازی به کاتالیزور.

۶ - وزارت نفت، موظف است :

الف - حداقل هفتاد (۷۰) درصد سوخت مورد نیاز شهر تهران را با بنزین بدون سرب تأمین نماید. همچنین نفت گاز مورد نیاز شرکت واحد اتوبوسرانی تهران را با حداقل گوگرد و میزان آلاینده‌گی و کیفیت خوب تأمین کند

ب - تا پایان خردادماه ۱۳۷۹ برنامه اجرایی شامل زمان‌بندی و منابع موردنیاز برای تأمین بنزین بدون سرب و نفت گاز با استانداردهای پذیرفته‌شده در تهران و کل کشور را ارائه دهد. این برنامه باید با برنامه وزارت صنایع در مورد رعایت استاندارد خودروهای سبک تولید داخل موضوع بند (۷) هماهنگ باشد.

۷ - باتوجه به برنامه توزیع سراسری بنزین بدون سرب در کشور و در صورت تأمین و توزیع کافی بنزین بدون سرب توسط وزارت نفت، وزارت صنایع موظف است در تولید خودروهای سبک ساخت داخلی که از تاریخ ۱۳۸۱/۱/۱ عرضه می‌کند استاندارد ECER-83 را رعایت نماید.

همچنین خودروهای سواری و انواع وانت وارداتی بدوآ باید حداقل استاندارد ECER-83 را رعایت کنند.

۸ - به‌منظور ادامه بررسی دیگر راهکارها و همچنین تضمین اجرای مصوبات و نظارت بر حسن اجرای آنها، کمیته موضوع تصمیم‌نامه شماره ۵۳۹۴۰/۴۹۱۵ مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۱۴ هیأت وزیران کماکان به کار خود ادامه خواهد داد.

همچنین به‌منظور آگاه‌کردن مردم و جلب مشارکت آنها در اجرای برنامه‌های مصوب، کمیته‌ای با مسئولیت سازمان حفاظت محیط زیست و عضویت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت نفت، وزارت کشور، وزارت صنایع و نمایندگان سازمان صدا و سیما، شهرداری تهران و معاونت راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران تشکیل می‌شود.

۱۲۱ - موظف شدن سازمان حفاظت محیط زیست و وزارتخانه‌های کار و امور اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به ارائه پاسخ استعلامات موضوع ماده (۱۳) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (مصوب ۱۳۸۴/۵/۱۰)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۵/۵ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۱۵۵۷۳ مورخ ۱۳۸۳/۱۱/۲۵ وزارت صنایع و معادن و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود.

سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت کار و امور اجتماعی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظفند حداکثر ظرف یکماه، پاسخ استعلام‌های موضوع ماده (۱۳) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا و بند «۱» ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی بند (۵) جزء «ب» ماده واحده قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲ و ۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۵۴ - و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱ - مصوب ۱۳۸۰ - را ارایه نمایند.

عدم ارایه پاسخ در مهلت تعیین شده به منزله بلامانع بودن صدور پروانه بهره‌برداری و اجازه فعالیت صنعتی موضوع استعلام می‌باشد.

۱۲۲ - مصوبه هیأت وزیران راجع به طرح جامع کاهش آلودگی هوای استان

(شماره ۶۶۲۵۸ / ت ۲۲۲۹۳ هـ مورخ ۱۳۸۲ / ۸ / ۱۸)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۱ بنا به پیشنهاد شماره ۰۰۲/۲۱۳/۶۸۷۶۷ مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۲ استانداری اصفهان و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

استانداری‌های تهران (در مورد شهر کرج)، خراسان، آذربایجان شرقی، خوزستان، مرکزی، فارس و اصفهان موظفند بنا به پیشنهاد ادارات کل حفاظت محیط زیست استان، طرح جامع کاهش آلودگی هوای استان را تا پایان سال جاری تهیه و پس از تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، به مرحله اجرا درآورند. در مورد شهرهای

تهران، مشهد، تبریز، اهواز، اراک، شیراز، و اصفهان طرح جامع کاهش آلودگی هوا براساس آیین‌نامه اجرایی تبصره (۸۲) قانون برنامه دوم توسعه مستند به بند (د) ماده ۱۰۴ قانون برنامه سوم توسعه صورت خواهد گرفت. ۱.

۱۲۳ - مصوبه هیأت وزیران راجع به آلودگی هوای تهران

(شماره ۸۳۸۹۲ مورخ ۱۳۶۹/۹/۲۷)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۹/۹/۲۱ مقرر نمود:

مسائل مربوط به مبارزه آلودگی هوای تهران در شورای عالی حفاظت محیط زیست طرح شود.

۱۲۴ - مصوبه هیأت وزیران راجع به برنامه جلوگیری و کاهش آلودگی

رودخانه‌های مهم استان

(شماره ۴۱۱۹۳ / ت ۲۴۸۹ هـ مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۴)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۱ بنا به پیشنهاد وزارت کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی تصویب نمود.

سازمان حفاظت محیط زیست موظف است با همکاری سازمان‌های صنایع و معادن، آب منطقه‌ای، جهاد کشاورزی و مسکن و شهرسازی هر استان، برنامه جلوگیری و کاهش آلودگی رودخانه‌های مهم استان را تا مرداد ماه سال ۱۳۸۳ تهیه و پس از تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، به مرحله اجرا درآورد.

۱۲۵ - مصوبه هیأت وزیران راجع به عضویت رئیس سازمان حفاظت محیط زیست

به ترکیب اعضای ستاد حوادث و سوانح غیرمترقبه کشور

(مصوبه شماره ۲۵۲۸۰ / ت ۳۰۸۳۰ هـ مورخ ۱۳۸۳/۷/۴)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۷/۱۹ بنا به پیشنهاد شماره ۵۳۰۲۰-۵۲ مورخ

۱۳۸۲/۱۲/۱۰ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد ماده (۴۴) قانون برنامه سوم

توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۹ - تصویب نمود :

ریس سازمان حفاظت محیط زیست به ترکیب اعضای ستاد حوادث و سوانح، غیرمترقبه کشور، موضوع ماده (۶) طرح جامع امداد و نجات کشور، موضوع تصویب نامه شماره ۲۲۸۲/ت ۲۴۴۱۲ هـ مورخ ۱۳۸۲/۱/۲۳ اضافه می شود.

۱۲۶ - مصوبه هیأت وزیران راجع به طرح تبدیل کشت زراعی به باغ در اراضی شییدار استان گلستان

(شماره ۲۱۵۱۴۴ / ت ۲۷۲۶۱ هـ مورخ ۱۳۸۲/۴/۲۳)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۴/۱۵ بنا به پیشنهاد شماره ۳۴/۶۹۷۰/۰۱۱ مورخ ۱۳۸۱/۶/۲۵ وزارت جهاد کشاورزی و به استناد اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود :

۱ - طرح تبدیل کشت زراعی به باغ در اراضی شییدار استان گلستان (به شرح پیوست) به اجرا درآید.

۲ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور همه ساله اعتبارات طرح های تملک دارایی های سرمایه ای ثابت و وجوه اداره شده مورد نیاز برای اجرای طرح را مطابق جدول شماره (۷) پیوست طرح و پس از اعمال تعدیل هزینه ها، در لایحه بودجه سنواتی پیش بینی و در چارچوب قوانین بودجه یاد شده به وزارت جهاد کشاورزی تخصیص دهد.

۳ - بانک مرکزی جمهوری اسلامی منابع لازم را به منظور اعطای تسهیلات به متقاضیان بخش خصوصی و تعاونی برای اجرای طرح یاد شده در استان گلستان تا سقف چهارصد و نود و پنج میلیارد (۴۹۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال برای بانک کشاورزی تأمین می نماید.

تبصره - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور مابه التفاوت سود و کارمزد تسهیلات را تا نرخ مصوب بخش کشاورزی تأمین و پرداخت می نماید.

۴ - وزارت نیرو اقدامات لازم جهت تخصیص آب مورد نیاز ناشی از اجرای طرح در اراضی یادشده را معمول دارد.

تبصره - هرگونه استفاده از منابع آبی در داخل پارک‌های ملی و در محدوده مناطق حفاظت‌شده تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست، با اخذ نظر سازمان یادشده پس از موافقت کتبی شرکت‌های آب منطقه‌ای^۱ امکان‌پذیر خواهد بود.

۵ - وزارتخانه‌های صنایع و معادن و جهاد کشاورزی به‌طور مشترک، ظرف شش ماه طرح‌های لازم برای ایجاد و توسعه صنایع فرآوری محصولات طرح، به‌ویژه زیتون را تهیه و به هیئت دولت ارائه نمایند.

۶ - کلیه دستگاه‌های ذیربط هرگونه پیشنهاد احتمالی درخصوص اصلاح قوانین و مقررات را که برای اجرای طرح ضروری باشد، جهت اقدام لازم به هیئت دولت ارائه نمایند.

۷ - وزارت جهاد کشاورزی مسئولیت هماهنگی و زمانبندی کلیه اقدامات دستگاه‌های ذیربط در سطح ملی و استان را به‌عهده دارد.

۱۲۷ - مصوبه هیأت وزیران راجع به حفاظت و بهره‌مندی و استفاده پایدار از غارهای طبیعی

(شماره ۳۱۵۶۱/ت ۲۷۰۶۵ هـ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۷)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۳۰ بنا به پیشنهاد شماره ۲۱۱۳۷-۵۲ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۷ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود.:

به‌منظور شناسایی، بررسی و پژوهش، حفاظت و بهره‌مندی و استفاده پایدار از غارهای طبیعی کشور به‌عنوان آثار طبیعی و ارزشمند زیست‌محیطی، فرهنگی، تاریخی، زمین‌شناسی و دیرین‌شناسی، کار گروهی با عنوان کارگروه غارشناسی ایران مرکب از

سازمان‌های حفاظت محیط زیست، میراث فرهنگی کشور، زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، جغرافیایی نیروهای مسلح، جنگل‌ها و مراتع کشور، یک نفر از مؤسسه آموزش عالی ذیربط، یک نفر از اعضای تشکيل‌های غیردولتی (N.G.O) ذیربط و یک نفر از رؤسای تشکيل‌های علمی غیردولتی تشکيل می‌گردد.

ضوابط لازم به‌منظور تحقق اهداف فوق و همچنین نحوه هماهنگی بین دستگاه‌های مذکور و نحوه انجام مقررات جاری کشور در زمینه حفاظت و استفاده از غارهای طبیعی کشور، به‌موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست و تأیید شورای عالی حفاظت محیط زیست، به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۱۲۸ - جداول ضمیمه مقررات صادرات و واردات راجع به ورود و صدور

حیوانات و پرندگان وحشی

(شماره ۱۳۹۵/ت ۱۶ ه مورخ ۱۳۷۳/۲/۶ هیأت وزیران با اصلاحات بعدی)

قسمت اول

حیوانات زنده: محصولات حیوانی

یادداشت‌های قسمت :

۱ - در این قسمت هر ذکری از جنس یا گونه خاصی از یک حیوان، جز در مواردی که مقررات مغایری باشد در مورد نتایج آن نیز قابل اجرا است.

۲ - هر ذکری از محصولات «خشک کرده» یا «خشک‌شده» در این نماتکلاتور جز در مواردی که مقررات مغایری باشد، شامل محصولات آب‌گرفته، تبخیر شده یا خشک شده در اثر برودت نیز می‌شود.

فصل ۱ - حیوانات زنده

یادداشت‌های فص :

۱ - این فصل شامل تمام حیوانات زنده باستانی :

الف - ماهی‌ها و قشرداران، صدفداران و سایر آبزیان فاقد ستون فقرات شماره‌های

۳۰۱، ۳۰۶، یا ۳۰۷؛

ب - کشت‌های موجودات ذره‌بینی و سایر محصولات شماره ۳۰/۰۲؛ و

ج - حیوانات شماره ۹۵/۰۸

مندرجات ذیل یادداشت

فصل ۱

۱ - ورود و صدور حیوانات و پرندگان وحشی موکول به موافقت سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

۲ - ورود و صدور هر نوع دام زنده موکول به رعایت ماده ۷ قانون دامپزشکی کشور مصوب ۱۳۵۰ می‌باشد.

۳ - ترخیص کلیه حیوانات زنده منوط به ارایه کشور مبدا بوده و منحصرأ از گمرکخانه‌هایی که دارای پست قرنطینه دامی وزارت جهاد کشاورزی می‌باشد قابل ترخیص خواهد بود.

۱ - ورود سگ و گربه ممنوع بوده و سود بازرگانی آن ۴۴٪ ارزش است مگر برای تحقیقات پزشکی، آزمایشگاهی و سرم‌سازی و همچنین سگهای تربیت‌شده پلیس که در این صورت با موافقت بازرگانی پس از کسب نظر سازمان دولتی ذیربط مجاز خواهد بود.

۲ - سگ و گربه و سایر حیوانات مشمول این ردیف که برای استثنای موضوع بند یک بالا وارد می‌گردد مشمول ۲٪ سود بازرگانی خواهند بود.

۳ - زنبور عسل حتی به حال دسته یا کند و مشمول ۳٪ سود بازرگانی است.

فصل ۲

گوشت و احشاء خوراکی

یادداشت‌های فصل :

۱ - مشمول این فصل نمی‌شود :

الف - محصولات از انواعی که در شماره‌های ۰۲/۰۱ لغایت ۰۲/۰۸، یا ۰۲/۱۰، غیر

قابل مصرف برای خوراک انسان.

ب - روده، بادکنک و شکمبه حیوانات (شماره ۰۵/۰۴) یا خون حیوان (شماره ۰۵/۱۱ یا ۳۰/۰۲)

ج - چربی حیوانی، غیر از محصولات شماره ۰۲/۰۹ (فصل ۱۵)
مندرجات ذیل یادداشت

فصل ۲

۱ - ورود و صدور محصولات مشمول این فصل موکول به رعایت ماده ۷ قانون دامپزشکی مصوب ۱۳۵۰ است.

۲ - ورود محصولات مشمول این فصل از حیوانات حرام گوشت و یا از حیوانات حلال گوشت به طریق ذبح غیر اسلامی ممنوع است.

۳ - ورود و صدور محصولات مشمول این فصل از حیوانات و پرندگان وحشی موکول به موافقت سازمان حفاظت محیط زیست می باشد.

فصل ۳

ماهیها و قشرداران، صدفداران و سایر آبزیان فاقد ستون فقرات
یادداشت های فصل :

۱ - مشمول این فصل نمی شود :

الف - پستانداران دریایی (شماره ۰۱/۰۶) و گوشت آنها (شماره های ۰۲/۰۸ یا ۰۲/۱۰)

ب - ماهیها (همچنین جگر، تخم و منی ماهی) یا قشرداران، صدفداران و سایر آبزیان فاقد ستون فقران، مرده یا به حالتی که عوض می شود برای خوراک انسان مناسب نباشد (فصل ۵)؛ آرد و زبره و به هم فشرده به صورت حبه (pellets) ماهیها یا قشرداران، صدفداران یا سایر آبزیان فاقد ستون فقرات نامناسب برای خوراک انسان (شماره ۲۳/۰۱)

ح - خاویار و بدل خاویار آماده شده از تخم ماهی (شماره ۱۶۰۴)

۲ - در این فصل واژه «گلوله یا حب pellet» به محصولات عرضه شده به شکل استوانه، گلوله کوچک و همانند اطلاق می شود که خواه مستقیماً با فشار یا با افزودن مقداری جزیی چسباننده به هم فشرده شده باشد.

مندرجات ذیل یادداشت

فصل ۳

۱ - ورود و صدور پستانداران دریایی و اجزاء آنها موکول به موافقت سازمان حفاظت محیط زیست می باشد.

۲ - ورود موکول به رعایت ماده ۷ قانون دامپزشکی کشور مصوب ۱۳۵۰ و ماده ۱۶ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی مصوب ۱۳۴۶ - حسب مورد است.

فصل ۴

شیر، محصولات لبنی، تخم پرندگان، عسل طبیعی، محصولات خوراکی که منشأ حیوانی دارند و در جای دیگری مذکور یا مشمول نباشند.

یادداشت های فصل

۱ - شیر چربی نگرفته و شیری که چربی آن جزئاً یا کلاً گرفته شده باشد به عنوان شیر تلقی می شود.

۲ - به مفهوم شماره: ۰۴۰۵

الف - واژه، «گره» به کره طبیعی، کره آب پنیر، کره لاکتوسرم یا کره دوباره ترکیبی (تازه، نمک زده یا ترش شده "Rancid" همچنین کره در ظروف کاملاً مسدود) اطلاق می شود که منحصراً از شیر مشتق گردیده و میزان مواد چرب شیر آن از لحاظ وزن بیش از ۸۰ درصد ولی از ۹۵ درصد بیشتر نباشد و حداکثر میزان مواد غیرچرب جامد شیر از لحاظ وزن ۲ درصد و حداکثر میزان آب از لحاظ وزن ۱۶ درصد باشد. کره حاوی مواد امولسیون کننده اضافه شده به آن نبوده ولی ممکن است دارای کلرور سدیم، رنگهای خوراکی، املاح خنثی سازی و کشت های باکتری های لاکتیک غیرمضر باشد.

ب - اصلاح «خمیرهای لبنی برای مالیدن روی نان» "Dairy spreads" به امولسیون‌های از نوع آب در روغن اطلاق می‌شود که منحصراً دارای ماده چرب شیر به‌عنوان تنها ماده چرب در محصول باشد، مقدار چربی شیر آن برابر یا بیشتر از ۳۹ درصد وزنی بوده لیکن کمتر از ۸۰ درصد وزنی باشد.

۳ - محصولات حاصل از تغلیظ آب پنیر و با افزودن شیر یا چربی بایستی به‌عنوان پنیر در شماره ۰۴/۰۶ طبقه‌بندی شوند مشروط بر اینکه دارای سه مشخصه ذیل باشند :

الف - مواد چرب (شیر) موجود بر حسب ماده خشک به میزان ۵ درصد وزنی یا بیشتر باشد.

ب - میزان ماده خشک آن حداقل ۷۰ درصد وزنی و حداکثر ۸۵ درصد وزنی باشد.

ج - به شکلی درآمده یا قابل شکل‌گیری (قالب‌گیری) باشد.

۴ - موارد زیر مشمول این فصل نمی‌شوند :

الف - محصولات حاصل از آب پنیر (لاکتوسرم) دارای بیش از ۹۵ درصد وزنی لاکتوز عرضه‌شده به‌صورت لاکتوز بی‌آب محاسبه‌شده برحسب ماده خشک (شماره ۱۷/۰۲)؛ یا

ب - آلیومین‌ها (همچنین غلیظ‌شده‌های «کنسانتره‌های» دو یا چند پروتئین آب پنیر، حاوی بیش از ۸۰ درصد وزنی پروتئین آب پنیر، محاسبه‌شده برحسب ماده خشک) (شماره ۳۵/۰۲) یا گلوبولین‌ها (شماره ۳۵/۰۴).

یادداشت‌های شماره فرعی

۱ - به مفهوم شماره فرعی ۰۴۰۴/۱۰ منظور از اصلاح «آب پنیر تغییر یافته "Modified whey" محصولات هستند حاوی اجزاء تشکیل‌دهنده آب پنیر، یعنی آب پنیری که از آن تمام یا جزیی از لاکتوز، پروتئین‌ها، مواد معدنی گرفته‌شده باشد، آب پنیری که به آن اجزاء تشکیل‌دهنده طبیعی آب پنیر افزوده شده باشد، و محصولات حاصل از اختلاط اجزاء تشکیل‌دهنده طبیعی آب پنیر.

۲ - به مفهوم شماره فرعی ۰۴۰۵/۱۰ واژه «کره» شامل کره آب گرفته (dehydrated butter) یا (ghee) نمی‌شود. (شماره ۰۴۰۵/۹۰)

مندرجات ذیل یادداشت

فصل ۴

۱ - ورود کلیه کالاهای این فصل (به استثنای تخم مرغ منطقه‌دار) موکول به رعایت ماده ۱۶ قانون مواد خوردنی و آشامیدنی... مصوب ۱۳۴۶ و ترخیص آنها موکول به ارائه گواهینامه بهداشت کشور مبدأ می‌باشد.

۲ - ترخیص تخم پرندگان برای اصلاح نژاد موکول به ارائه گواهینامه بهداشت کشور مبدأ بوده و منحصرأ از گمرکخانه‌هایی که دارای پست قرنطینه دامی وزارت جهاد کشاورزی می‌باشند قابل ترخیص است.

۳ - ورود و صدور تخم پرندگان وحشی موکول به موافقت سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

فصل ۵

محصولات دارای منشأ حیوانی که در جای دیگری مذکور یا مشمول نباشند
یادداشت‌های فصل :

۱ - مشمول این فصل نمی‌شوند :

الف - محصولات خوراکی (غیر از روده، بادکنک، و شکمبه حیوانات به صورت کامل یا قطعه‌قطعه شده و خون حیوانی، به صورت مایع یا خشک‌کرده)؛

ب - پوست (همچنین پوستهای نرم Furskins)، غیر از محصولات شماره ۰۵/۰۵. و دم قیچی و آخال مشابه از پوست‌های نرم (Hors hair) و آخال آن (قسمت یازدهم)؛ یا

د - کلاه‌های آماده (Prepared knots or tufts) برای بروس‌سازی (bursh making Broom or) (شماره ۹۶/۰۳)

۲ - موی سر انسان که به درازا دسته شده (مشروط بر اینکه قسمت ریشه موها و قسمت نوک موها نسبت به هم مرتب نشده باشند) به مفهوم ۰۵/۰۱ موی کار شده تلقی نمی شود.

۳ - در سرتاسر نماتکلاتور دندان فیل، شیرماهی، کرگدن، دریایی قطبی، گراز، شاخهای کردگدن و همچنین دندان تمام حیوانات به عنوان «عاج Ivory» تلقی می شود.

۴ - در سرتاسر نماتکلاتور منظور از اصلاح «موی یال و دم Hors hair» موی گردن و دم حیوانات از نوع اسب یا گاو می باشد.

مندرجات ذیل یادداشت

فصل ۵

۱ - ورود محصولات مشمول این فصل از حیوانات حرام گوشت ممنوع است.

۲ - ورود و صدور کلیه اجزاء حیوانات و پرندگان وحشی مشمول این فصل موکول به موافقت سازمان محیط زیست می باشد.

۳ - ورود - حسب مورد - موکول به رعایت ماده ۱۶ قانون نظارت بر مواد خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی مصوب ۱۳۴۶ است.

پوست های نرم طبیعی و پوست های نرم بدلی، اشیاء ساخته شده از آنها یادداشت های فصل

۱ - سواى پوست های نرم طبیعی خام شماره ۴۳/۰۱، منظور از «پوست های نرم طبیعی» که در تمام نماتکلاتور به کار برده شده، پوست های مو یا پشم نکرده دباغی شده یا آماده شده تمام حیوانات است.

۲ - مشمول این فصل نمی شوند :

الف - پوست و اجزاء پوست پرندگان که پر یا کرک آن کنده نشده باشد (شماره های ۰۵/۰۵ یا ۶۷/۰۱ بر حسب مورد)

ب - پوست های خام، مو یا پشم نکرده، از جنس آنهایی که طبق یادداشت ۱ - ج فصل ۴۱ در آن فصل طبقه بندی شده

ج - دستکش‌هایی که از پوست نرم طبیعی و چرم یا از پوست نرم بدلی و چرم ساخته شده باشند (شماره ۴۲/۰۳)

د - اشیاء فصل ۶۴

ه - کلاه و اجزاء کلاه فصل ۶۵

و - اشیاء فصل ۹۵ (مثلا اسباب‌بازی، بازیچه، لوازم ورزشی)

۳ - پوست‌های نرم طبیعی و اجزاء آنها که با اضافه کردن سایر مواد به هم متصل شده باشند و پوستهای نرم طبیعی و اجزاء آنها، که به شکل لباس، اجزاء یا منضومات لباس یا به شکل سایر اشیاء دوخته شده باشند مشمول شماره ۴۳/۰۳ می‌گردد.

۴ - لباس و منضومات لباس از هر رقم (بجز آنهایی که طبق یادداشت ۲ - از این فصل مستثنی شده‌اند) آستر از پوست نرم طبیعی یا بدلی و همچنین لباس و منضومات لباس که قسمت‌های خارجی آن دارای پوست نرم طبیعی یا بدلی باشند در صورتی که این قسمت‌ها از جنبه زینت ساده تجاوز کند برحسب مورد مشمول شماره‌های ۴۳/۰۳ یا ۴۳/۰۴ می‌شود.

۵ - در نمانکاتور، مقصود از اصلاح «پوست‌های نرم بدلی» تقلید پوست‌های نرم طبیعی است که به وسیله پشم، مو یا سایر الیاف با چسباندن یا دوختن روی چرم، پارچه یا سایر مواد به دست آمده باشند، به استثنای پوست‌های نرم تقلیدی حاصل از عمل یافتن یا کشفانی (معمولا شماره ۵۸/۰۱ یا ۶۰/۰۱)

مندرجات ذیل یادداشت

فصل ۴۳

۱ - ورود و صدور پوست حیوانات وحشی مشمول این فصل موکول به موافقت سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

۲ - ورود پوست و اشیاء ساخته شده از پوست حیوانات حرام گوشت و از حیوانات حلال گوشت ذبح شده به طریق غیراسلامی ممنوع است.

۱۲۹ - مصوبه هیأت وزیران درمورد همطرازی معاونان سازمان حفاظت محیط

زیست

(شماره ۶۹۵۹۵ / ت ۴۹۴ هـ مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۲۰)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۹ بنا به پیشنهاد شماره ۹۶۰۲-۴۲۱ مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۷ سازمان حفاظت محیط زیست و تأیید سازمان امور اداری و استخدامی و به استناد ماده ۲۱ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ و در اجرای ماده ۷ آیین نامه اجرایی قانون مزبور تصویب نمود :

معاونان رئیس سازمان حفاظت محیط زیست همطراز معاونان وزیران محسوب

می شوند.

۱۳۰ - مصوبه هیأت وزیران راجع به رعایت حقوق اشخاص صاحب حق در اجرای قانون نحوه تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی و نظارت دولت

(مصوب ۸۷/۱۱/۸)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۲ بنا به پیشنهاد شماره ۱۶۲۶۳ مورخ ۲/۸/۱۳۸۷ دفتر امور مناطق محروم کشور موافقت نمود :

دستگاههای اجرایی مکلفند حقوق اشخاص صاحب حق را در آزادسازی و تملک اراضی و مستحدثات مسکونی و غیرمسکونی مندرج در لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی و نظامی دولت - مصوب ۱۳۸۵ - (اعم از شهرها یا روستاها) به بهای عادلانه روز تقویم و پرداخت نمایند.

۱۳۱ - مصوبه هیأت وزیران راجع به اجازه امضای موقت کنوانسیون ایمنی مواد

شیمیایی در محیط زیست به وزارت امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست

(مصوب ۱۳۷۷/۶/۱۱)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۷/۶/۱۱ بنا به پیشنهاد شماره ۱-۲۳ مورخ ۷/۱۱/۱۳۷۷ سازمان حفاظت محیط زیست و در اجرای ماده (۲) آیین نامه چگونگی تنظیم و انعقاد توافق های بین المللی - مصوب ۱۳۷۱ - تصویب نمود: وزارت امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست مجازند نسبت به امضای موقت «کنوانسیون ایمنی مواد شیمیایی در محیط زیست» اقدام کرده، مراحل قانونی را تا تصویب نهایی پیگیری نمایند.

۱۳۲ - مصوبه هیأت وزیران راجع به اضافه شدن کمیته امداد امام خمینی و سازمان حفاظت محیط زیست به بند (۹) تصویب نامه تعیین راهبردها و راهکارها و چگونگی تحقق اجرای سیاست یکپارچه
(مصوب ۱۳۸۴/۵/۴)

هیأت وزیران در جلسه ۱۳۸۴/۴/۲۹ بنا به پیشنهاد سازمان ملی جوانان و به اسناد ماده (۱۱۲) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ - تصویب نمود.

کمیته امداد امام خمینی و سازمان حفاظت محیط زیست به اعضای ستاد ملی ساماندهی امور جوانان موضوع به بند (۱) تصویب نامه شماره ۶۵۰۱ ت ۳۱۲۰۱ ه مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۲۶ اضافه می شوند.

۱۳۳ - آیین نامه تشکیل شورای هماهنگی توسعه پایدار مناطق کویری
(مصوب ۱۳۸۶/۳/۲۳)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۳/۲۳ که در مرکز استان سمنان تشکیل گردید. بنا به پیشنهاد شماره ۱/۱۶۳۹۵۳ مورخ ۱۳۸۴/۹/۲۱ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و به استناد اصل یکصد و هشتاد و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران آیین نامه تشکیل شورای هماهنگی توسعه پایدار مناطق کویری را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱ - به منظور ایجاد هماهنگی در امور مطالعات، تصمیم‌گیری، اجرا و نظارت بر طرح‌های توسعه پایدار مناطق کویری، «شورای هماهنگی توسعه پایدار مناطق کویری» که در این آیین‌نامه «شورا» نامیده می‌شود، تشکیل می‌گردد.

ماده ۲ - محدوده مناطق کویری کشور که مشمول این آیین‌نامه است، شامل نواحی کویری استان‌های اصفهان، سیستان و بلوچستان، خراسان جنوبی، خراسان رضوی، سمنان، قم، کرمان و یزد است.

ماده ۳ - اعضای شورا عبارتند از :

الف - معاون امور رییس‌جمهور به‌عنوان رییس شورا.

ب - وزارت کشور، صنایع و معادن، راه و ترابری، جهاد کشاورزی، نیروهای دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.

ج - رؤسای سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، حفاظت محیط زیست و میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری.

د - استانداری استان‌های مذکور در ماده (۲).

ه - رئیس دفتر امور مناطق محروم کشور.

و - یک نفر از صاحب‌نظران و نخبگان هر استان به‌عنوان مشاور به انتخاب استاندار مربوط

ز - یک نفر از نمایندگان منتخب مجمع نمایندگان هر استان در مجلس شورای اسلامی به‌عنوان ناظر،

ح - دبیر شورا

تبصره - دبیر شورا در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مستقر خواهد بود و دبیر شورا توسط سازمان رئیس سازمان مذکور تعیین می‌شود.

ماده ۴ - وظایف و اختیارات شورا به شرح زیر است :

الف - تعیین و تصویب خطوط اصلی و راهبردی توسعه متوازن و پایدار مناطق کویری در چارچوب راهبردهای آمایش ملی و در راستای اجرای برنامه‌های مقابله با

بیابانزایی و حفاظت از منابع آب و خاک، بهره‌برداری از قابلیت‌های معدنی و صنعتی، توسعه ارتباطات، صیانت از میراث فرهنگی، توسعه گردشگری طبیعی و فرهنگی، حفاظت امنیت، حفاظت از محیط زیست و استقرار بهینه جمعیت در این مناطق، متناسب با راهبردهای یادشده.

ب - بررسی و تصویب فعالیت‌های مطالعاتی، پژوهشی و اجرایی در مناطق کویری
 د - تعیین کمیسیون‌های تخصصی در موضوعات بخشی و فرابخشی مرتبط.
 ه - بررسی و تصویب طرح‌ها و پیشنهادهای ارائه‌شده از طرف کمیسیون‌های تخصصی.

و - پیش‌بینی اعتبار مورد نیاز طرح‌ها و پروژه‌های مصوب و اعلام آن به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.

ز - رسیدگی و پیگیری سایر امور ارجاعی مرتبط از سوی رییس جمهور با هیأت وزیران.

ج - تنظیم و ارائه گزارش نظارتی از چگونگی پیشرفت امور مربوط به رییس جمهور و هیأت وزیران هر شش ماه یکبار.

تبصره - اختیارات هیأت وزیران درخصوص اقدامات لازم برای تحقق اهداف این تصویب‌نامه در چارچوب وظایف شورا به وزرای عضو شورا تفویض می‌شود.

ملاک تصمیم‌گیری درخصوص اختیارات یادشده موافقت اکثریت وزیران عضو شورای یادشده می‌باشد و مصوبات آن به‌صورت تأیید رییس جمهور و با رعایت ماده (۱۹) آیین‌نامه داخلی هیأت دولت قابل صدور می‌باشد.

ماده ۵ - هر یک از کمیسیون‌های تخصصی به ریاست یکی از استانداران مناطق کویری (به انتخاب شورا) و عضویت رییس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی همان استان به‌عنوان دبیر، نماینده تام‌الاختیار دستگاه ملی مرتبط (به انتخاب وزیر یا رییس سازمان مربوط) و مدیران دستگاه مرتبط در استانهای کویری تشکیل می‌شود.

تبصره - وظایف و چگونگی گردشکار هر یک از کمیسیون‌های تخصصی، توسط شورا تعیین می‌گردد.

ماده ۶ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، به‌عنوان دبیرخانه شورا مسئولیت هدایت و جمع‌بندی تمامی امور مطالعاتی و تهیه طرح‌های توسعه مناطق کویری با استفاده از مشاوران ذیصلاح و کمیسیون‌های تخصصی با هماهنگی شورا به‌عهده دارد.

ماده ۷ - کلیه دستگاه‌های اجرایی کشور موظفند ضمن همکاری با شورا، در چارچوب وظایف قانونی خویش، با اتخاذ سیاست‌ها و انجام اقدامات لازم وظایف تعیین‌شده و طرح‌های مصوب شورا را اجرا نمایند.

ماده ۸ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است منابع مورد نیاز برای انجام امور مطالعاتی و اجرایی طرح‌های توسعه مناطق کویری را از محل طرح توسعه و توازن منطقه‌ای، ملی و استانی مربوط و یا منابع دیگر، تأمین و در قوانین بودجه سنواتی منظور نمایند.

۱۳۴ - آیین‌نامه حمایت از ابداعات و اختراعات مؤثر در بهبود ایمنی و مصرف سوخت و آلاینده‌گی وسایل نقلیه

ماده ۱ - واژه‌های ذکرشده در این آیین‌نامه در معانی مشروح زیر به‌کار می‌روند:

الف - اختراع: طرحی که گواهی‌نامه ثبت اختراع از اداره کل ثبت شرکت‌ها و مالکیت صنعتی دریافت نموده باشد.

ب - نوآوری: طرح‌هایی که برای اولین بار در ایران به مرحله اجرا گذاشته می‌شود و از نظر علمی و فنی قابل قبول و دارای توجیه اقتصادی باشد.

ج - ابتکار: دستاوردهای نوین در زمینه طراحی و روش ساخت باتوجه به شرایط کشور و امکان موجود.

ماده ۲ - نرخ‌های پیشنهادی که دارای شاخص‌ها و معیارهای زیر باشند پس از تأیید کارگروه موضوع ماده (۶) مورد حمایت قرار می‌گیرند:

الف - توجیه اقتصادی و فنی برای طرح پیشنهادی مبنی بر مؤثر بودن بر کاهش مصرف سوخت و آلاینده‌گی خودروها.

ب - نو و ابتکاری بودن در کشور.

ج - انطباق با نیازهای کشور و استانداردها و معیارهای متعارف به‌ویژه در زمینه ایمنی و محیط زیست.

د - حداکثر استفاده از توانمندی‌های کشور.

ه - خودکفایی و کاهش آسیب‌پذیری در برابر محدودیت‌های خارجی.

و - افزایش توان رقابتی کشور و کاهش فاصله با کشورهای پیشرفته.

ز - طی مرحله ساخت نمونه آزمایشی.

ماده ۳ - شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت به نمایندگی از وزارت نفت مسئولیت اجرای مفاد این آیین‌نامه را عهده‌دار می‌باشد.

ماده ۴ - اعتبار سالانه لازم برای اجرای طرحهای موضوع این ماده به پیشنهاد شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت از محل بودجه پژوهشی شرکت‌های اصلی وزارت نفت تأمین می‌شود و متناسب با پیشرفت فیزیکی طرح‌های مصوب، در اختیار این شرکت قرار می‌گیرد.

ماده ۵ - افراد حقیقی یا حقوقی، موظفند مشخصات فنی و بررسی‌های اقتصادی اولیه پیشنهاد خود را به شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت ارائه نماید.

ماده ۶ - کارگروه داوری با حضور کارشناسان و صاحب‌نظران بخش‌های ذیربط با ترکیب زیر تشکیل می‌شود :

۱ - مدیرعامل شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت (رییس)

۲ - مدیر بهینه‌سازی انرژی در بخش حمل و نقل شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت (دبیر)

۳ - نماینده ستاد مدیریت حمل‌ونقل و سوخت.

۴ - نماینده وزارت صنایع و معادن.

- ۵ - نماینده وزارت کشور.
 - ۶ - نماینده وزرای راه و ترابری
 - ۷ - نماینده مؤسسات استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران.
 - ۸ - نماینده سازمان حفاظت محیط زیست.
 - ۹ - نماینده معاونت امور برنامه‌ریزی و نظارت بر منابع هیدروکربوری وزارت نفت.
 - ۱۰ - نماینده معاونت امور برنامه‌ریزی و نظارت تلفیقی شرکت ملی نفت ایران.
 - ۱۱ - نماینده مدیریت پژوهش و فناوری شرکت ملی نفت ایران.
 - ۱۲ - نماینده شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران.
 - ۱۳ - دو نفر از متخصصین یا اعضا هیئت علمی (حسب مورد) به پیشنهاد رئیس کارگروه تأیید ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت.
- ماده ۷ - در صورت جدیدبودن طرح پیشنهادی و عدم سابقه قبلی در شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت و تأیید مشخصات فنی و اقتصادی طرح‌های یادشده در کارگروه داوری، آزمایش‌های لازم (در صورت نیاز) انجام می‌شود تا اثربخشی آن بر مصرف سوخت و میزان آلاینده‌گی مورد آزمایش قرار گیرد.
- ماده ۸ - سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت موظف است بنا به تشخیص کارگروه داوری حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) هزینه اجرای طرح‌های مصوب را در قالب کمک بلاعوض و یا تسهیلات (با حفظ امکان ادامه فعالیت طرح) پرداخت نماید.
- ماده ۹ - نظارت بر حسن انجام این آیین‌نامه برعهده ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت می‌باشد.
- این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۸۸/۱۱/۲۵ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

معاون اول رئیس‌جمهور - محمدرضا رحیمی

آیین‌نامه اجرایی تصره (۱۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور

(مصوب ۸۵/۱/۱۶ هیأت وزیران)

ماده ۱ - مفاد این تبصره بخشی از بسته سیاسی دولت برای توسعه حمل و نقل عمومی (حمل و نقل ریلی شهری، ناوگان اتوبوسرانی و تاکسیرانی شهری و دیگر موارد) و خارج کردن خودروهای فرسوده از چرخه حمل و نقل و صرفه جویی در بنزین و نفت گاز مصرفی خودروها است.

تبصره - مفاد مندرج در آیین نامه های جزء «۲-۵» و جزء «۲-۶» بند «الف»، جزء (۱) بند «ب» و بند «ه» تبصره (۱۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور، قسمتی از بسته سیاسی پیش نوشته است که جزیی از این آیین نامه محسوب می شود.

ماده ۲ - شش هزار و پانصد دستگاه اتوبوس، منطبق با استانداردهای ملی توسط وزارت کشور تهیه و خریداری می گردد.

تبصره ۱ - تهیه و خرید ناوگان حمل و نقل عمومی و کلیه تجهیزات مرتبط با حمل و نقل شهری در صورت خرید از خارج از کشور، صرفاً از طریق برگزاری مناقصه میسر است.

تبصره ۲ - وزارت کشور و یا هر نهاد متولی از طرف این وزارتخانه حداکثر تا پایان خردادماه سال جاری تشریفات جدید یا برگزاری مناقصه و عقد و تنفیذ قرارداد با شرکتهای سازنده اتوبوس را به انجام رساند.

ماده ۳ - کلیه دستگاههای اجرایی موضوع ماده ۱۶۰ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و نیروهای مسلح موظفند وجوه مورد نیاز برای خرید خودروهای دوگانه سوز خود در سال ۱۳۸۵ را تا شهریور همان سال مشخص و در اختیار وزارت کشور قرار دهند تا توسط وزارتخانه یادشده به صورت یکجا و یا به طریقی که وزارت مذکور تعیین می نماید خریداری شود.

تبصره - کمیسیون ماده (۲) لایحه قانونی نحوه استفاده از اتومبیل های دولتی و فروش اتومبیل های زاید مصوب ۱۳۵۸ - در هنگام صدور مجوز شماره گذاری موظف به اجرای این حکم است.

ماده ۴ - اعتبار مربوط به پرداخت سود تسهیلات بانکی خرید ۳۰ هزار دستگاه تاکسی (سواری) دوگانه‌سوز، ۱۵ هزار دستگاه خودرو جمعی کوچک (ون مسافری) و ۱۲۵۰۰ دستگاه مینی‌بوس مطابق با استانداردهای ملی ۱ اختیار وزارت کشور قرار می‌گیرد تا با معرفی وزارت

یادشده حداکثر تا هشت واحد درصد تسهیلات یادشده پرداخت شود.

تبصره - حداکثر سقف تسهیلات این ماده پنجاه میلیون (۵۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال برای هر دستگاه تاکسی دوگانه‌سوز و ون و هشتاد میلیون (۸۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال برای مینی‌بوس است. دوره بازپرداخت تسهیلات هفت (۷) ساله خواهد بود. نحوه اجرای این تبصره در قرارداد و موافقتنامه متبادله مشخص خواهد شد.

ماده ۵ - حداکثر تا هفت (۷) واحد درصد از سود تسهیلات بانکی برای خروج دویست و پنجاه هزار (۲۵۰/۰۰۰) دستگاه خودروی ناوگان عمومی و خصوصی فرسوده جهت جایگزینی با خودروهای نو دوگانه‌سوز، با معرفی وزارت کشور پرداخت خواهد شد.

تبصره ۱ - سقف تسهیلات به میزان پنجاه میلیون (۵۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال برای هر دستگاه خودروی عمومی و خصوصی است که در اختیار وزارت کشور می‌باشد.

تبصره ۲ - تصویب‌نامه شماره ۴۷۸۴۳/ت/۳۰۵۸۹ هـ مورخ ۱۳۸۳/۸/۲۶ برای خروج حداقل پنجاه هزار دستگاه خودرو پلاک قرمز در سال ۱۳۸۵ تنفیذ می‌گردد.

تبصره ۳ - واردکنندگان و تولیدکنندگان خودرو در صورت ارائه گواهینامه صادرشده از نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مبنی بر اسقاط یک دستگاه خودرو به شکلی که غیرقابل استفاده به صورت خودرو در چرخه حمل‌ونقل و رانندگی باشد می‌توانند از تخفیفات ترجیحی در سود بازرگانی خودرو و یا قطعات منفصله خودروها

به میزان ۱۰ میلیون ریال برای خودروی سواری شخصی و ۲۰ میلیون ریال برای تاکسی با مصرف استاندارد و موتور پایه گازسوز^۱ استفاده نمایند.

ماده ۶ - به سود بازرگانی واردات خودروها و قطعات منفصله برای خودروهای ساخت داخل با مصرف استاندارد (در چرخه برون‌شهری) کمتر از ۶ لیتر در ۱۰۰ کیلومتر مسافت به ازای هر ۲۵٪ لیتر، پنج واحد درصد (۵٪) تخفیف داده می‌شود.

تبصره ۱ - مرجع تشخیص و تأیید میزان سوخت، مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می‌باشد.

تبصره ۲ - وزارت صنایع و معادن موظف است سیاست‌های تولید خودروی سواری با مصرف کمتر از ۶ لیتر در چرخه برون‌شهری (با عنایت به ضریب معادل‌سازی که مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی کشور باتوجه به مشخصات آب‌وهوایی و جغرافیایی و نوع سخت ایران تهیه می‌کند) را قبل از سال ۱۳۸۵ اقدام نماید.

تبصره ۳ - وزارت صنایع و معادن موظف است با همکاری وزارت نفت و وزارت امور اقتصادی دارایی نسبت به تهیه لایحه اخذ عوارض یا مالیات بر خودروهایی که مصرف سوخت آنها در چرخه برون‌شهری بالاتر از استاندارد معادل توصیف‌شده در تبصره ۲ این ماده می‌باشد، اقدام و تا مردادماه سال ۱۳۸۵ به هیئت وزیران ارایه نماید.

ماده ۷ - شرکت ملی نفت ایران مکلف است در ازای تولید هر دستگاه خودرو دوگانه‌سوز و یا تبدیل هر دستگاه خودروی بنزینی به دوگانه‌سوز یا عمر کمتر از ده سال حداکثر تا مبلغ هفت میلیون (۷۰۰۰۰۰۰) ریال برای حداکثر چهارصد هزار دستگاه (خودرو) از محل اعتبارات خود تا سقف ۲۵۰۰ میلیارد ریال به‌صورت کمک بلاعوض در اختیار کارخانه‌های خودروساز و کارگاههای مجاز تبدیل قرار دهد.

تبصره ۱ - شرکت ملی نفت ایران موظف است بخشی از هزینه‌های تبدیل کارگاهی و کارخانه‌ای خودرو بنزینی به دوگانه‌سوز و نیز هزینه گازسوزکردن اتوبوس‌های درون‌شهری را براساس تبصره (۲) قانون اصلاح ماده (۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ - و با رعایت سازوکارهای مندرج در مصوبات شماره ۳۴/۲۳۳۲۵۱ / مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۱۳ رعایت سازوکارهای مندرج در مصوبات شماره ۳۴/۲۳۳۲۵۱ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۱۳ و شماره ۲۴/۱۳۹۵۳ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۸ و شماره ۳۴/۱۲۳۰۱۲ مورخ ۱۳۸۳/۷/۸ شورای اقتصادی تأمین نماید.

تبصره ۲ - شرکت ملی نفت ایران موظف است تا پایان سال ۱۳۸۵ امکانات لازم (تأمین تجهیزات یا اعطای کمک به مالکین خودروها) برای تبدیل ۱۲۰۰۰۰ دستگاه خودرو بنزینی موجود را با اولویت خودروهای با کاربری حمل‌ونقل عمومی به گاز طبیعی فشرده فراهم نماید.

ماده ۸ - مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران موظف است ظرف سه ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه استاندارد اجباری قطعات و تجهیزات گازسوزکردن خودروها، خودروهای گازسوز (CNG) جایگاه‌های عرضه گاز طبیعی فشرده (CNG) را با کمک و همکاری شرکت ملی نفت ایران به‌گونه‌ای تدوین نماید که قابل تأمین در داخل کشور باشد و به تصویب شورای عالی استاندارد برساند. استاندارد مزبور لازم‌الاجرا است. شرکت ملی نفت ایران موظف است تا پایان خردادماه ۱۳۸۵ نسبت به تهیه و نظارت بر رویه‌های اجرایی و بازرسی استفاده از گاز طبیعی فشرده (CNG) اقدام نماید.

ماده ۹ - برای تشویق مصرف‌کنندگان خودروهای با پایه گازسوز سود بازرگانی واردات خودروهای سواری وانت با مقصود پایه گاز سوز ۳۰ درصد نسبت به تعرفه معمول تخفیف خواهد داشت.

تبصره ۱ - برای تشویق صنایع خودروسازی واردات قطعات و تجهیزات موتور با پایه گازسوز ۵۰ درصد نسبت به تعرفه معمول واردات موتور تخفیف خواهد داشت.

تبصره ۲ - واردات تجهیزات جایگاه‌های عرضه گاز طبیعی از پرداخت هرگونه سود بازرگانی معاف می‌باشند.

ماده ۱۰ - وزارت صنایع و معادن موظف است تمهیداتی اتخاذ نماید تا تولید آن دسته از خودروهایی که مصرف سوخت و یا آلودگی محیط زیست آنها با استفاده از سوخت استاندارد (باتوجه به ضریب معادل‌سازی تعریف‌شده تبصره (۲) ماده (۶) این آیین‌نامه) بیشتر از حد استاندارد می‌باشد را تا حداکثر پایان سال ۱۳۸۵ اصلاح نماید. همچنین این وزارتخانه موظف است ترتیبی اتخاذ نماید تا کارخانجات خودروسازی در سال ۱۳۸۵ حداقل ۲۸۰/۰۰۰ دستگاه خودروی سبک دوگانه‌سوز را تولید نمایند.

ماده ۱۱ - وزارت صنایع و معادن موظف است با همکاری شرکت‌های خودروسازی برای تولید انبوه موتور پایه گازسوز استاندارد تا پایان سال ۱۳۸۵ اقدام نماید. تبصره - اعتبار ردیف ۵۰۳۸۲۵ مندرج در قانون بودجه سال ۱۳۸۵ در اختیار دستگاه‌های اجرایی ذیربط ازجمله ۱ وزارت کشور قرار می‌گیرد. وزارت کشور مکلف است تا مبلغ هفتاد

میلیارد ریال کمک سود تسهیلات تا سقف ۷٪ در اختیار وزارت صنایع و معادن قرار دهد تا برای طراحی و مهندسی موتور پایه گازسوز به کارخانجات و مراکز طراحی خودروسازی پرداخت نماید.

ماده ۱۲ - وزارت نفت با تصویب شورا اقتصادی موظف است مبلغ سیزده میلیون ریال کمک بلاعوض به ازاء هر خودرو جازسوز جایگزین تاکسی فرسوده به میزان دوازده هزار دستگاه پرداخت نماید.

ماده ۱۳ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است سیاست‌ها و کلیه تدابیر لازم به‌منظور کاهش آلودگی هوا و رعایت استانداردهای زیست‌محیطی در شهرهای موضوع بند «الف» ماده (۶۲) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ - بر مبنای مطالعات انجام شده را تدوین و به هیئت وزیران پیشنهاد نماید.

تبصره - وزارت کشور موظف است نسبت به اجرای معاینه فنی خودروها اقدام نماید.

ماده ۱۴ - کلیه خودروهای گازسوز می باید مطابق با استانداردهای اجباری تدوین شده توسط مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی، دارای معاینه فنی تجهیزات گازسوز اجباری باشند.

وزارت کشور مسئول حسن اجرای موارد مذکور در این ماده است، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف است بر حسب مورد عبارت «دوگانه سوز» و «گازسوز» را در اسناد خودروهای مذکور درج نماید.

ماده ۱۵ - شهرداری های شهرهای تهران، اصفهان، اراک، اهواز، تبریز، شیراز، مشهد و کرج مکلفند در سال ۱۳۸۵ از خودروهای سواری و وانت دوکابین (به استثناء گازسوزها) و موتورسیکلت ها با عمر بیش از ۱۰ سال، در ازای هر سال اضافه، علاوه بر مبالغ وصولی خود، مبالغ زیر را دریافت نموده و به حساب درآمد عمومی موضوع ردیف های درآمدی ۱۶۰۱۱۰ و ۱۶۰۱۱۱ قسمت سوم قانون بودجه واریز نمایند: ۱:

الف - به ازای هر سال اضافه برده سال، معادل پانزده درصد عوارض سالانه (موضوع بند «و» قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری وصول عوارض از سایر وجوه مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۲۲)

ب - به ازای هر سال اضافه بر ده سال معادل پانزده درصد مبلغ تعرفه معاینه فنی (علاوه بر مبلغ تعرفه قانونی معاینه فنی).

تبصره - ارایه برگه پرداخت عوارض و مابه‌التفاوت عوارض به شهرداری‌های شهرهای فوق، برای صدور معاینه فنی در شهرهای یادشده الزامی است.

ماده ۱۶ - وزارت کشور موظف است شرایط لازم جهت ارایه مجوزهای صنفی برای فعالیت کارگاههای تبدیل (محل نصب، تست، بازرسی و خدمات خودروهای گازسوز) و کارگاههای ارایه‌دهنده خدمات پس از فروش به خودروهای گازسوز دارای گواهینامه معتبر و مورد تأیید سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت کشور را فراهم نموده و از فعالیت کارگاههای غیرمجاز با معرفی وزارت نفت که نسبت به ارایه خدمات اقدام می‌نمایند، جلوگیری به عمل آورند.

ماده ۱۷ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با همکاری وزارت کشور، موظف است تا ۱۳۸۵/۲/۱۵ سهم هر استان را از اعتبار ردیف متفرقه ۵۰۳۸۲۶ به شرح جداول پیوست به شورای برنامه‌ریزی و توسعه آن استان اعلام کند. شورای مذکور موظف است حداکثر تا پایان اردیبهشت ماه سال ۱۳۸۵ اعتبار اعلامی را برای اجرای تدابیر مندرج در آیین‌نامه اجرایی جزء «۱» بند «ب» این تبصره، مطالعه و اجرای طرح‌های بهبود عبور و مرور شهرها و یارانه خرید و بهره‌برداری از خودروهای جمعی آن استان، به تفکیک شهرها (به جز شهرهای اصفهان، اهواز، تبریز، تهران، کرج، شیراز و مشهد و اراک) و پروژه‌ها، تعیین نموده و به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اعلام کند.

تبصره - در صورت اختصاص بخشی از اعتبارات فوق به یارانه خرید خودروهای جمعی توسط شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور پروژه‌های موردنظر را در موافقت‌نامه‌های مربوط به حمل و نقل عمومی با دستگاههای ذیربط ملی و استانی منظور خواهد نمود.

ماده ۱۸ - وزارت نفت موظف است تا پایان اردیبهشت ماه برنامه مدیریت توزیع بنزین سال ۱۳۸۵ را تهیه کند. در صورت عدم تکافوی ارز تخصیصی برای واردات بنزین حداکثر تا پایان خردادماه ۱۳۸۵ نسبت به ارایه طرح سهمیه‌بندی بنزین و تعیین قیمت مناسب برای بنزین مازاد بر سهمیه پیشنهاد شده اقدام و به شورای اقتصادی ارایه نماید.

ماده ۱۹ - شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور با همکاری شوراهای اسلامی و شهرداری کلانشهرها موظف است با تعیین سیاست‌های قیمت‌گذاری در حمل‌ونقل شهری، تدابیر اتخاذ نماید که استفاده از حمل‌ونقل عمومی دارای ربحان و حمل‌ونقل شخصی فاقد توجیه اقتصادی گردد.

ماده ۲۰ - وزارت مسکن و شهرسازی موظف است در تهیه طرح‌های جامع حمل‌ونقل و ترافیک شهری را ملحوظ نماید. توجه به محوریت حمل‌ونقل انبوه و جمعی تأمین فضای تجاری و پارکینگ متناسب و تناسب کاربری حریم ایستگاه‌ها و کریدور حمل‌ونقل ریلی شهری در طرح‌های یادشده الزامی است.

ماده ۲۱ - وزارت مسکن و شهرسازی موظف است شرح خدمات ترافیکی مناسب تهیه‌شده توسط شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور را در تهیه و تصویب طرح‌های توسعه شهری اعمال نماید.

تبصره - وزارت کشور موظف است تمهیداتی را اعمال نماید به نحوی که در اجرای کلیه طرح‌ها و کاربری‌های شهری تدابیر ترافیکی در اولویت اجرا قرار گیرد.

ماده ۲۲ - وزارت مسکن و شهرسازی موظف است ضمن انجام مطالعات توجیهی اقتصادی و اجتماعی، انتقال کاربری‌های غیرضروری از کلانشهرها به شهرهای کوچکتر را پیگیری نموده و در طرح‌های ناحیه‌ای و منطقه‌ای ملحوظ نماید. همچنین در تهیه طرح‌های توسعه شهری مراکز عمده جذب جمعیت را به نحوی جانمایی کند که حجم ترافیک در مناطق پرتراکم شهری کاهش یابد.

تبصره - دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۱۶۰) قانون برنامه چهارم و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و نیروهای مسلح موظفند در تهیه طرح‌ها و برنامه‌های حوزه مسئولیت خود، ملاحظات ترافیکی و نحوه آلوده‌شد مراجعین را مدنظر قرار داده و اقدامات لازم را صورت دهند.

ماده ۲۳ - وزارت کشور موظف است نسبت به مطالعه و تدوین ضوابط ایمنی بهره‌برداری از خودروی جمعی و سواری اقدام نماید. این ضوابط پس از تصویب شورایعالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور لازم‌الاجرا است.

ماده ۲۴ - وزارت کشور موظف است با همکاری وزارت مسکن و شهرسازی و شورای عالی استانها نسبت به تدوین سیاست‌ها و تدابیر حمل‌ونقل حومه‌ای شهرهای بزرگ برمبنای طرح مجموعه شهری و طرح‌های توسعه شهری و همچنین برنامه اسکان جمعیت و نحوه توسعه آینده شهرها اقدام نماید و پس از تصویب مراجع قانونی به اجرا درآورد.

تبصره - وزارت راه و ترابری (شرکت قطارهای مسافری رجا) موظف است در کلیه مسیرهای ریلی که مکانهای جمعیتی پیرامون کلان‌شهرها را تحت پوشش قرار می‌دهد، پس از مطالعه و تصویب آن در شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور خدمات حمل‌ونقل ریلی منطبق با الگوی حمل‌ونقل شهری شهرها را اجرا نماید، تأمین منابع مالی این طرح مطابق موافقتنامه متبادله فی‌مابین دستگاه اجرایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور خواهد بود.

ماده ۲۵ - سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران و وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی، آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فن‌آوری موظفند به همکاری شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور نسبت به آموزش مداوم ارتقاء فرهنگ ترافیک شهری اقدام نمایند.

ماده ۲۶ - مؤسسه تحقیقات و استاندارد صنعتی ایران با همکاری سازمان بهینه‌سازی مصرف سوخت کشور، موظف است باتوجه به اهمیت رعایت استانداردهای

ملی مصرف بهینه سوخت در وسایل نقلیه نسبت به اجرای استانداردهای ملی مصرف بهینه سوخت خودروها و موتورسیکلت‌ها اقدام نماید.

ماده ۲۷ - وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است با همکاری کلیه دستگاههای اجرایی ظرف مدت سه ماه از زمان تصویب این آیین‌نامه، ضوابط، معیارها و چهارچوب‌های عرضه الکترونیکی خدمات توسط دستگاههای اجرایی را تهیه و به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارائه نماید. سازمان مذکور پس از تأیید آن را برای اجرا ابلاغ خواهد کرد.

تبصره: با هدف کاهش تقاضای سفر درون‌شهری، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است با همکاری کلیه دستگاههای دولتی و غیردولتی، بانک‌ها، بیمه‌ها، گمرک، نسبت به استفاده از دفاتر ارتباطات و فناوری اطلاعات شهری و در صورت لزوم گسترش آنها به‌منظور ارائه خدمات اطلاع‌رسانی و عرضه خدمات الکترونیکی اجرایی اقدام نماید.

ماده ۲۸ - نمایندگان ویژه رییس‌جمهور موضوع اصل (۱۲۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که در ماده (۲۹) این آیین‌نامه به آن تصریح شده است علاوه بر اختیارات موضوع ماده یادشده با رعایت قوانین و مقررات، نسبت به اقدامات و نحوه و شرایط و چگونگی تحقیق و اجرای مفاد تبصره (۱۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور و دیگر قوانین و مقررات ذیربط و مواد (۱) تا (۲۷) این آیین‌نامه اتخاذ تصمیم کرده و مرجع یا مراجع اقدام‌کننده و شرایطی را که باید رعایت نمایند، تعیین می‌نمایند و کلیه دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۱۶۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ملزم به رعایت آن می‌باشند.

ماده ۲۹ - به استناد اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به‌منظور تسریع و اجرای هرچه بهتر مفاد تبصره (۱۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور و حسن انجام فعالیت‌های دستگاههای ذیربط به‌ویژه در مورد توسعه حمل‌ونقل

ریلی شهری با استفاده از منابع فاینانس و یا منابع بودجه‌ای نماینده یا نمایندگان ویژه ازسوی رئیس‌جمهور با اختیارات زیر تعیین می‌شوند.

الف - بررسی و تصمیم‌گیری درخصوص دستورالعمل‌های اجرایی تبصره (۱۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور.

ب - تعیین سهم اعتباری هر یک از دستگاههای مجری.

ج - زمینه‌سازی هرچه بهتر اجرای مفاد تبصره مذکور از جهات مختلف کیفی و کمی.

د - دریافت گزارش از روند اجرای طرح از مراجع ذیربط.

ه- نظارت بر عملکرد دستگاههای اجرایی و حسن اجرای مفاد تبصره یادشده.

شماره ۱۰۴۵۰۲/ت/۴۲۷۴۱ کی ۱۳۸۸/۵/۲۴

۱۳۶- تصویب‌نامه درخصوص تعیین استانداردهای هوای پاک برای سال‌های

۱۳۸۸، ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰

سازمان حفاظت محیط زیست - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شورای عالی حفاظت محیط زیست در جلسه مورخ ۱۳۸۸/۵/۱۱ کمیسیون امور

زیربنایی، صنعت و محیط زیست، بنا به پیشنهاد شماره ۱۱۰۷۷/۱- مورخ ۱۳۸۸/۲/۲۲

سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد بند «الف» ماده (۶۲) قانون برنامه چهارم

اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ - تصویب نمود

:

۱ - استانداردهای هوای پاک برای سال‌های ۱۳۸۸، ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ به شرح زیر

تعیین می‌شود:

تبصره ۱ - در سال ۱۳۸۸ معیار سنجش، پارامتر ذرات معلق و به میزان ۱۵۰

میکروگرم بر متر مکعب مورد عمل بوده و تفکیکی برروی قطر ذرات در این معیار

لحاظ نگردیده است و از سال ۱۳۹۰ این پارامترها اضافه شده است.

تبصره ۲ - در سال ۱۳۸۸ مقادیر مجاز برای این پارامتر درنظر گرفته نشده است.

۲ - حداکثر تعداد مجاز تکرار شونده گی هر آلاینده در یک سال به شرح زیر تعیین می شود.

ردیف آلاینده میانگین سنجش استاندارد کیفیت هوا حداکثر مجاز
تکرار در یک سال

۱ دی اکسید گوگرد ۲۰ دقیقه ای 50.24 mg/m^3 بار

۲ دی اکسید گوگرد ۲۴ ساعته 50.3 mg/m^3 بار

۳ دی اکسید نیتروژن ۱ ساعته 200.18 mg/m^3 بار

۴ دی اکسید نیتروژن ۱ ساله 40 mg/m^3 -

۵ ذرات معلق PM_{10} ۲۴ ساعته 50.7 mg/m^3 بار

۶ ذرات معلق PM_{10} ۱ ساله 20 mg/m^3 -

۷ SO_2 ۸ ساعته 100.20 mg/m^3 بار

۸ منواکسید کربن ۸ ساعته 10 mg/m^3 -

۹ بنزنیک ۱ ساله 5 mg/m^3 -

۱۰ بنزو آلفا پیرن ۱ ساله 1 mg/m^3 -

۱۳۷ - تصویب نامه راجع به محدوده منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس

(موضوع تصویب نامه شماره ۱۲۹۲۰۰/ت ۳۵:۴۱ ه مورخ ۱۰/۹/۱۳۸۵ هیأت

وزیران)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۹/۱۲ بنا به پیشنهاد شماره ۲۲۹۱-۱۲/۲ مورخ

۱۳۸۵/۲/۹ وزارت نفت و به استناد تبصره (۱) ماده (۱) قانون تشکیل و اداره مناطق

ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۴ تصویب نمود.

محدوده منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس موضوع تصویب نامه شماره ۶۵۶۰۱/ت

۲۰۶۶۷/ک مورخ ۱۳۷۷/۱۰/۲۱ از شمال به رشته کوه زاگرس، از جنوب به خلیج

فارس (منتهی به حد نهایی آبهای قلمرو انحصاری ایران). از شرق به محدوده

روستاهای چاه مبارک، کنار خیمه، بنود، زیار، بساطین و هاله و از غرب به مجاورت

روستای نخل غانم به وسعت تقریبی سی هزار هکتار به استثنای پارک ملی نای بند موضوع مصوبه شماره ۱۲/۱۱۹۷۵/۱ مورخ ۱۳۸۴/۳/۲۲ شورای عالی حفاظت محیط زیست به شرح نقشه پیوست که تأییدشده به مهر دفتر هیئت دولت است تعیین می‌گردد.

۱۳۸ - آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور

ماده ۱ - گمرک جمهوری اسلامی ایران موظف است از تمامی واردکنندگان خودروهای وارداتی بنزین‌سوز با مصرف بیش از شش (۶) لیتر در یکصد (۱۰۰) کیلومتر مسافت در چرخه ترکیبی به استثناء خودروهای با موتور پایه گازسوز، خودروهای امدادی نظیر آمبولانس عمومی و آتش‌نشانی و خودروهای نظامی و انتظامی، پنج درصد (۵٪) مجموع ارزش گمرکی و حقوق ورودی را اخذ و به حساب درآمد عمومی مربوط واریز نماید. همچنین نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف است به هنگام اولین شماره‌گذاری کلیه خودروهای وارداتی، به استثناء خودروهای نفت گازسوز (گازویلی) با پلاک عمومی، خودروهای با موتور پایه گازسوز با پلاک عمومی، خودروهای امدادی نظیر آمبولانس عمومی و آتش‌نشانی و نیز خودروهای نظامی و انتظامی، پنج درصد (۵٪) مجموع ارزش گمرکی و حقوق ورودی را اخذ و به حساب درآمد عمومی مربوط واریز نماید.

تبصره - منابع حاصل تا سقف یکهزار میلیارد (۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال به پیشنهاد وزارت کشور و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور و تصویب هیئت نمایندگان ویژه رییس‌جمهور به دستگاههای ذیربط ملی و یا به شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها ابلاغ می‌شود تا پس از مبادله موافقتنامه برای تحقق اهداف تبصره (۱۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور و بهبود و توسعه حمل‌ونقل عمومی همان استان هزینه شود.

ماده ۲ - شهرداری‌های شهرهای با جمعیت بالاتر از پانصد هزار (۵۰۰/۰۰۰) نفر مجاز به صدور پایان کار برای هیچ یک از واحدهای تجاری، اداری و مسکونی بدون

توقفگاه اختصاصی به تعداد تعیین شده در مقررات مصوب نبوده و نداشتن توقفگاه به هیچ وجه با دریافت جرایم مالی، قابل جبران نمی باشد.

ماده ۳ - برای ساخت توقفگاههای طبقاتی، حداکثر تا هفت درصد (۷٪) سود تسهیلات بانکی، حداکثر تا پنجاه درصد (۵۰٪) هزینه ساخت و تا سقف بیست میلیارد (۲۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال با دوره بازپرداخت هفت ساله، با اولویت استفاده از ظرفیت های بخش خصوصی تأمین می گردد.

ماده ۴ - کلیه شرکت های بیمه تجاری مکلفند از ابتدای سال ۱۳۸۶، ده درصد (۱۰٪) از حق بیمه شخص ثالث، سرنشین و مازاد دریافتی مصوب را تا مبلغ یک هزار میلیارد (۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال به حساب درآمد عمومی موضوع واریز نمایند.

تبصره ۱ - معادل صد درصد (۱۰۰٪) وجوه واریزی از محل ردیف (۵۰۳۹۲۸) در اختیار وزارت کشور قرار می گیرد تا براساس دستورالعملی که به تصویب هیئت نمایندگان ویژه رییس جمهور می رسد، به منظور ارتقای کیفیت خدمات رسانی در امر حمل و نقل عمومی و کاهش تصادفات در قالب اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی های سرمایه ای به مصرف برساند.

تبصره ۲ - سهم هر یک از شرکت های بیمه توسط شورای عالی بیمه تعیین و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۵ - از اول مردادماه ۱۳۸۶، خودروهای سواری و وانت وارداتی و تولید داخل که برای اولین بار شماره گذاری می شوند، باید پایه گازسوز، دوگانه سوز یا بنزین سوز با مصرف سوخت شش (۶) لیتر یا کمتر در یکصد (۱۰۰) کیلومتر مسافت در چرخه ترکیبی باشند. شماره گذاری خودروهای سواری و وانت بنزین سوز تولید داخل با مصرف سوخت بیش از (۶) لیتر در یکصد (۱۰۰) کیلومتر مسافت در چرخه ترکیبی در اولین بار منوط به مجوز ستاد تبصره (۱۳) قانون یادشده می باشد. شماره گذاری خودروهای سواری و وانت بنزین سوز وارداتی با مصرف سوخت بیش از شش (۶) لیتر

در یکصد (۱۰۰) کیلومتر مسافت در چرخه ترکیبی در اولین بار، در ازای اسقاط یک دستگاه خودروی فرسوده امکان پذیر می باشد.

تبصره ۱ - تولیدکنندگان خودروی گازسوز موظفند از کیت های گازسوز پیشرفته (انژکتوری) استفاده نمایند.

تبصره ۲ - به منظور تشویق سرمایه گذاری در تولید مخازن گاز طبیعی فشرده در صورتی که سازندگان خودرو اقدام به راه اندازی خط تولید مخزن نمایند تا سقف پنجاه درصد (۵۰٪) هزینه ماشین آلات نصب شده به صورت کمک بلاعوض اعطا خواهد شد.

تبصره ۳ - نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف است نسبت به درج عبارت گازسوز یا دوگانه سوز در اسناد خودروهای گازسوز تولیدی و وارداتی اقدام نماید.

ماده ۶ - سود بازرگانی واردات مینی بوس و ون با موتور پایه گازسوز و دوگانه سوز در صورت شماره گذاری با پلاک عمومی صفر بوده و سود بازرگانی واردات سایر خودروهای با موتور پایه گازسوز سی و پنج درصد (۳۵٪) نسبت به تعرفه معمول تخفیف خواهد داشت.

تبصره ۱ - برای تشویق صنایع خودروسازی، واردات قطعات و تجهیزات موتور با پایه گازسوز پنجاه درصد (۵۰٪) نسبت به تعرفه معمول واردات موتور تخفیف خواهد داشت.

تبصره ۲ - مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران خودروها و موتورهای پایه گازسوز را مشخص و اعلام می کند.

ماده ۷ - سود بازرگانی واردات کیت، مخزن گاز طبیعی فشرده، تجهیزات اختصاصی گازسوز کردن خودروها، تجهیزات جایگاههای عرضه گاز مایع و طبیعی و ماشین آلات ساخت مخزن گاز طبیعی صفر می باشد.

ماده ۸ - در راستای توسعه استفاده از سوخت های جایگزین و تنوع در سبد سوخت و کاهش بار مالی واردات بنزین، وزارت نفت مکلف است نسبت به توسعه

استفاده از گاز مایع نفتی در خودروهای پرمصرف موجود به نحوی اقدام کند که طرح استفاده از گاز مایع نفتی به عنوان مکمل طرح استفاده از گاز طبیعی فشرده باشد.

تبصره ۱ - قیمت عرضه گاز مایع برای سوخت خودروها در داخل کشور برابر با قیمت عرضه بنزین یارانه‌ای با ارزش حرارتی معادل خواهد بود.

تبصره ۲ - مسئولیت ایجاد و توسعه جایگاههای عرضه گاز مایع به عهده شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی می‌باشد.

ماده ۹ - نسبت برچسب مصرف انرژی (با ذکر رتبه انرژی) بر روی وسایل نقلیه موتوری تولید داخل و وارداتی بنزین‌سوز از اول مهرماه ۱۳۸۶ و گازسوز و نفت گازسوز از اول اسفند ماه ۱۳۸۶ الزامی می‌باشد.

۱۳۹ - آیین‌نامه اجرایی تبصره ۲ ماده (۲) قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۱۳۵۴ (موضوع تصویب‌نامه شماره ۳۲۷۹/ت/۳۶۲۵۶ ک مورخ ۱۳۸۷/۲/۱۹ هیأت وزیران)

ماده ۱ - در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند.
الف - تالاب: مطابق بند «۱» ماده (۱) کنوانسیون رامسر شامل باتلاق، لجنزارها و آبهای طبیعی و مصنوعی اعم از دائمی یا موقت که آبهای شور یا شیرین یا تلخ در آن به صورت راکد یا جاری یافت می‌شود و از جمله شامل آبگیرهای دریایی است که عمق آنها در پایین‌ترین حد جزر از شش متر تجاوز نکند.

ب - دریاچه: نوعی تالاب است اعم از شور یا شیرین که به آبهای آزاد راه ندارد.
ج - حریم: قسمتی از اراضی ساحلی یا مستحدث است که یک طرف آن متصل به آب دریاچه یا تالاب باشد.

د - حدود اراضی مستحدث: زمین‌هایی پایین‌تر از حد بستر که در نتیجه پایین رفتن سطح آب یا هر نوع جریان آب در کرانه‌های دریا و دریاچه‌ها (به استثنای دریاچه ارومیه) و یا در نتیجه پایین رفتن آب یا خشک شدن تالابها (به استثنای مرداب و برکه طبیعی) ظاهر و ایجاد شده یا خواهد شد.

ه - حد بستر: آخرین نقطه پیشرفتگی آب تالابها و دریاچه‌های موضوع این آیین‌نامه که در یک دوره زمانی معین (براساس داده‌های ثبت‌شده موجود) ظرف سه سال از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه توسط وزارت نیرو تعیین می‌گردد.

ماده ۲ - عرض حریم تالابها (به استثناء مرداب و برکه طبیعی) عرصه‌ای به عرض ۱۵۰ متر است که بالافاصله بعد از حد بستر تعیین می‌گردد.

تبصره - وزارت نیرو مکلف است ظرف سه سال بعد از ابلاغ این آیین‌نامه، با هماهنگی سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت جهاد کشاورزی عرض حریم تالابها و دریاچه‌های موضوع این آیین‌نامه را براساس شاخص‌های زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی و هیدرولوژیکی با اولویت تالاب‌های ثبت‌شده در کنوانسیون رامسر تعیین نماید.

ماده ۳ - وزارت نیرو موظف است ظرف سه سال بعد از ابلاغ این آیین‌نامه نسبت به تهیه نقشه حد بستر و حریم اقدام نماید همچنین وزارت جهاد کشاورزی و وزارت نیرو موظفند به ترتیب نسبت به علامت‌گذاری حد بستر و حدود اراضی مستحدث و علامت‌گذاری حد حریم ظرف سه ماه اقدام نمایند.

ماده ۴ - دریاچه‌های احدثی پشت سدها و مخزن و تأسیسات آبی و کانال‌های عمومی از موضوع این آیین‌نامه خارج بوده و تابع قانون تعیین حریم دریاچه احدثی در پشت سدها - مصوب ۱۳۴۴ - و قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱ - و سایر قوانین مربوط خواهد بود.

ماده ۵ - معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور مکلف است اعتبارات موردنیاز برای اجرای این آیین‌نامه را در سقف بودجه سنواتی پیشنهادی وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و نیرو و سازمان حفاظت محیط زیست در لوایح بودجه سنواتی منظور نماید.

ماده ۶ - به منظور نظارت بر انجام به موقع وظایف دستگاههای موضوع این آیین نامه دستگاههای یادشده مکلفند گزارش سالیانه مراحل پیشرفت اجرای آیین نامه و در صورت لزوم موانع مشکلات اجرایی آن را به هیئت وزیران گزارش نمایند.

۱۴۰ - آیین نامه مدیریت، حفاظت و بهره برداری از غارهای کشور

(موضوع تصویب نامه شماره ۳۸۷۶۶/۱۷۷۹۲ مورخ ۱۳۸۹/۱/۲۹ هیأت وزیران)

فصل اول - تعاریف

ماده ۱ - در این آیین نامه واژه ها و اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند :

الف - سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست

ب - کارگروه: کارگروه غارشناسی ایران موضوع ماده (۳)

پ - غار: حفره ای واقع در سیمای طبیعی زمین که در اثر عوامل طبیعی یا به طور مصنوعی و دست کند ایجاد شده باشد.

ت - مناطق کارستی: مناطقی با سنگ های آهکی که در اثر وجود درز و شکاف شدیداً تحت تأثیر انحلال آب باران و هوازدگی قرار گرفته و جهت تشکیل غار مستعد می باشند.

ث - میراث طبیعی جهانی: موضوع ماده (۱) تصویب نامه شماره ۲۶۹۷۵/ت/۳۲۹۱۵ ه مورخ ۱۳۸۴/۵/۴

ج - مناطق چهارگانه: مناطق موضوع بند (الف) ماده (۳) حفاظت و بهسازی محیط زیست

چ - ظرفیت برد گردشگری: میزان بازدیدکنندگان از یک ناحیه که ضمن حداکثر رضایتمندی آنها، حداقل خسارت به منابع طبیعی وارد گردد.

فصل دوم - ارکان و وظایف کارگروه

ماده ۲ - ترکیب اعضای کارگروه به شرح زیر است :

الف - سازمان حفاظت محیط زیست (رئیس کارگروه)

- ب - سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
- پ - وزارت صنایع و معادن (سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور)
- ت - وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور)
- ث - وزارت نیرو
- ج - وزارت کشور
- چ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
- ح - وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح (سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح)
- ج - سازمان تربیت‌بدنی
- د - نماینده معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور (سازمان نقشه‌برداری کشور)
- ذ - یک نماینده از تشکلهای غیردولتی ذیربط به انتخاب رئیس کارگروه
- تبصره - نماینده تشکلهای غیردولتی ذیربط به مدت دو سال انتخاب خواهد شد و تجدید انتخاب وی بلامانع می‌باشد.
- تبصره ۲ - رئیس کارگروه در سطح معاون سازمان و نمایندگان دستگاههای عضو حداقل در سطح مدیرکل خواهند بود.
- ماده ۳ - رئیس کارگروه، بالاترین مقام مدیریتی کارگروه بوده که مسئولیت برنامه‌ریزی، تدوین بودجه، نظارت، ساماندهی و هماهنگی امور کارگروه را عهده‌دار است.
- ماده ۴ - دبیر کارگروه از کارکنان سازمان است که توسط رئیس کارگروه تعیین شده و مسئولیت اداره امور دبیرخانه، برگزاری جلسات و هماهنگی با اعضا و پیگیری مصوبات کارگروه را برعهده دارد.
- ماده ۵ - محل دبیرخانه کارگروه در سازمان خواهد بود.
- ماده ۶ - شناسایی، مطالعه و تهیه طرح جامع حفاظت و بهره‌برداری از غارها، برنامه‌ریزی و تنظیم دستورالعمل، امور فرهنگی، آموزش و همکاری‌های بین‌المللی

درخصوص نحوه حفاظت و بهره‌برداری از غارهای کشور و هماهنگی بین دستگاههای ذیربط با رعایت قوانین و مقررات مربوط، برعهده کارگروه می‌باشد.

ماده ۷ - کارگروه در راستای اجرای بهینه وظایف خود، حسب مورد دارای کارگروه‌های فرعی در استانها می‌باشد. نحوه تشکیل و اداره کارگروه‌های فرعی و حدود اختیارات آنها، برطبق دستورالعملی خواهد بود که به تصویب کارگروه می‌رسد.

ماده ۸ - سطح همکاری و نحوه تعامل هر یک از دستگاههای عضو با کارگروه در چارچوب اهداف و وظایف آنها به شرح زیر تعیین می‌گردد :

الف - سازمان حفاظت محیط زیست

- ۱ - انجام وظایف مربوط به دبیرخانه کارگروه
- ۲ - تهیه و اجرای طرح‌های مطالعاتی جهت اکتشاف و معرفی غارهای طبیعی کشور

- ۳ - کشف و شناسایی غارهای مشمول میراث طبیعی جهانی و حفاظت از آنها
- ۴ - بررسی وضعیت اکوسیستم موجود در غارها و شناسایی پوشش گیاهی و تنوع جانوری مربوط

- ۵ - مطالعه و امکان‌سنجی غارهای واحد ارزش‌های زیست‌محیطی خاص به‌منظور حفاظت و بهره‌برداری پایدار.

ب - سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ۱ - مطالعه و ارائه طرح‌های گردشگری در چارچوب ضوابط و مقررات ذیربط و صدور پروانه گردشگری جهت بازدید از غارهای خارج از مناطق چهارگانه
- ۲ - شناسایی و کشف آثار ارزشمند باستانی، فرهنگی و تاریخی موجود در غارها و حفاظت از آنها با رعایت مواد (۹) و (۱۰)

پ - سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور

- ۱ - همکاری در انجام بررسی‌های زمین‌شناسی شامل مطالعات سنگ‌شناسی، فسیل‌شناسی، آب‌شناسی و زمین‌ساختی در غارها

۲ - همکاری در راستای بررسی: معرفی مناطق کارستی کشور جهت شناسایی و اکتشاف غارهای جدید.

ت - سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور

۱ - همکاری در شناسایی و معرفی غارهای طبیعی واقع در عرصه‌های تحت مدیریت سازمان مذکور

۲ - همکاری در تهیه و اجرای طرح‌های منابع طبیعی و آبخیزداری در محدوده‌های واجد غارهای مرطوب و آبی در چارچوب ضوابط کارگروه.

۳ - همکاری در جهت اعمال قوانین و مقررات مربوط به حفاظت از جنگل‌ها و مراتع کشور در حریم غارها

ث - وزارت نیرو

۱ - همکاری در جهت حفاظت و بهره‌برداری مجاز از منابع آبی موجود در غارها

۲ - همکاری در تنظیم و اجرای ضوابط مربوط به بهره‌برداری از آبهای زیرزمینی در حریم غارها

ج - سازمان تربیت‌بدنی

۱ - ارائه خدماتی مربوط به غارنوردی و غارپیمایی در جهت شناسایی و اکتشاف غارها

۲ - برگزاری و هدایت دوره‌های غارنوردی و غارپیمایی در چارچوب ضوابط کارگروه

۳ - ارائه خدمات امداد و نجات در غارهای کشور و برگزاری دوره‌های آموزشی مرتبط

ج - سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح

۱ - همکاری جهت نقشه‌برداری و مساحی داخل غارها

۲ - همکاری در تهیه اطلس و نقشه غارهای کشور

ج - وزارت کشور

- ۱ - حمایت و پشتیبانی لازم جهت افزایش قدرت اجرایی و نظارتی کارگروه در راستای حفاظت و بهره‌برداری از غارهای کشور
- ۲ - همکاری در تأمین منابع مالی موردنیاز جهت شناسایی، حفاظت و بهره‌برداری پایدار از غارهای کشور بنا به پیشنهاد کارگروه‌های استانی توسط استانداری‌ها از محل اعتبارات تملک دارایی استانی
- خ - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
همکاری در انجام پژوهش‌ها و تحقیقات علمی پیرامون مباحث مختلف غارشناسی، برگزاری نشست‌های علمی و کارشناسی و حمایت از مقالات و پایان‌نامه‌های مرتبط با علوم غارشناسی
- د - معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور (سازمان نقشه‌برداری کشور)
همکاری در تهیه اطلس و نقشه غارهای کشور
- ذ - تشکیل غیردولتی ذیربط
همکاری در زمینه شناسایی، پژوهش حفاظت و بهره‌برداری پایدار از غارها
- فصل سوم - حفاظت از غارها
- ماده ۹ - مسئولیت حفاظت از غارهای موجود در مناطق چهارگانه و میراث طبیعی جهانی، برعهده سازمان بوده و تابع قوانین و ضوابط حاکم بر مناطق یادشده می‌باشد.
- ماده ۱۰ - مسئولیت حفاظت و نگهداری از غارهای خارج از موضوع ماده (۹) در چارچوب ضوابط کارگروه برعهده سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری می‌باشد که با اولویت استفاده از بخش غیردولتی صورت خواهد گرفت.
- ماده ۱۱ - کارگروه موظف است فهرست غارهای واحد ارزش حفاظتی را با رعایت قوانین و مقررات مربوط تهیه و ابلاغ نماید.
- ماده ۱۲ - کارگروه موظف است ضوابط مربوط به حریم حفاظتی غارها را با درنظرگرفتن تنوع و درجه‌بندی حفاظتی غارها تهیه و به تصویب مراجع ذیربط برساند.

ماده ۱۳ - انجام فعالیت‌های زیر در محدوده و حریم غارهای موضوع ماده (۱۱) ممنوع می‌باشد :

الف - ورود اشخاص و اشیاء به داخل غارها بدون هماهنگی با کارگروه‌های استانی

ب - آسیب‌رساندن، کندن و خارج‌نمودن ساختارهای زمین‌ساختی داخل غار و هرگونه تغییر در سیمای طبیعی غارها و حریم آنها، به استثنای موارد مربوط به پژوهش‌های علمی و غارنوردی که به تأیید کارگروه خواهد رسید.

پ - تغییر شرایط روشنایی داخل غارها بدون انجام بررسی و تأیید کارگروه، به جهت جلوگیری از بروز آثار سوء بر روی عوامل حیاتی و غیرحیاتی درون غاز.

ت - هرگونه عملیاتی که منجر به تغییر فون و فلور داخل غارها گردد و یا شرایط زیست موجودات زنده درون غار را برهم زند.

ث - استفاده از سوخت‌های فسیلی و افروختن آتش به هر منظور در داخل غارها، به استثنای مواردی که به تأیید کارگروه‌های استانی خواهد رسید.

ج - تخلیه مستقیم و غیرمستقیم هرنوع فاضلاب انسانی و صنعتی و نیز دفن هرگونه پسماند در غارها و حریم آنها.

چ - هرگونه تخلیه مستقیم آب موجود در غارها، به استثنای مواردی که ضرورت آنها به تصویب کارگروه می‌رسد.

تبصره - ضوابط و دستورالعمل‌های مربوط به موارد فوق، توسط کارگروه تصویب و ابلاغ خواهد شد.

فصل چهارم - بهره‌برداری از غارهای موضوع ماده (۱۱)

ماده ۱۴ - بهره‌برداری از غارهای موضوع ماده (۱۱)، جز در موارد زیر ممنوع می‌باشد :

الف - انجام فعالیت‌های طبیعت‌گردی با رعایت موازین زیر :

۱ - ارائه طرح امکان سنجی و ارزیابی زیست محیطی از سوی متقاضیان بخش دولتی و غیردولتی جهت بررسی در سازمان.

۲ - اخذ مجوز بهره برداری از دستگاه های موضوع مواد (۹) و (۱۰)

۳ - بررسی و اتخاذ تدابیر ایمنی مصوب کارگروه از سوی بهره بردار

۴ - رعایت دقیق مسیرهای بازدید داخل غار که قبلاً توسط کارگروه بررسی و تعیین شده باشد.

۵ - رعایت ظرفیت برد گردشگری در بازدید از غارها

۶ - رعایت سایر موارد حفاظتی موضوع فصل سوم

ب - انجام فعالیت های زراعی، باغداری و دامداری مجاز در مستثنیات حریم غارهای موضوع ماده (۱۰)

پ - سکونت اشخاص در سکونت گاه های مجاز واقع در حریم غارها

تبصره ۱ - دستگاه های موضوع مواد (۹) و (۱۰) مجاز هستند براساس آیین نامه ای که توسط کارگروه تنظیم می گردد، نسبت به خرید حقوق دامداری های مجاز، کشاورزان، باغداران و سکونت گاه های واقع در حریم غارها اقدام نمایند.

تبصره ۲ - غارهای جدیدی که توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی کشف می گردند، توسط دبیرخانه کارگروه با حفظ نام کاشف ثبت خواهند شد.

تبصره ۳ - در بهره برداری مجاز از غارها، کاشفان مربوط در اولویت می باشند.

ماده ۱۵ - سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مکلف است صددرصد درآمد حاصل از فعالیتهای گردشگری در غارهای تحت حفاظت خود را به حساب درآمد عمومی کشور واریز نماید.

فصل پنجم - امور حقوقی و مالی

ماده ۱۶ - دستگاه های موضوع مواد (۹) و (۱۰) موظفند در چارچوب قوانین و مقررات موجود با متخلفان از مقررات این آیین نامه برخورد نمایند و اقدامات حقوقی و قضایی لازم را به عمل آورند.

ماده ۱۷ - معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور موظف است اعتبارات مورد نیاز جهت اجرای این آیین‌نامه را همه‌ساله در ردیف ویژه کارگروه غارشناسی ایران در بودجه سنواتی سازمان پیش‌بینی نماید.

۱۴۱ - مصوبه هیأت وزیران راجع به ماشین‌آلات، خودروهای اهدایی و قطعات و لوازم مربوط به آنها

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۸/۴/۱۰ بنا به پیشنهاد شماره ۶۶۵۹-۱ مورخ ۱۳۸۶/۲/۹ سازمان محیط زیست و به استناد تبصره (۱) ماده واحده قانون مستثنی شدن ماشین‌آلات، خودروهای اهدایی و قطعات و لوازم مربوط به آنها از شمول تبصره (۱۷) ماده واحده قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو و ماشین‌آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها - مصوب ۱۳۷۶ - تصویب نمود :

هفت دستگاه خودرو تویوتا لندکروز اهدایی نمایندگان برنامه عمران سازمان ملل متحد در جمهوری اسلامی ایران به سازمان حفاظت محیط زیست موضوع نامه یادشده از مصادیق تبصره (۱) قانون یاد شده می‌باشد.

۱۴۲ - تصویب‌نامه راجع به جدول میزان جرایم تخلفات رانندگی در شهرها و جاده‌های کل کشور مربوط به سال ۱۳۸۳
وزارت کشور

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۱۰/۲۷ بنا به پیشنهاد شماره ۹۲۲۹۳/۱/۶/۶۱ مورخ ۱۳۸۳/۹/۱۵ وزارت کشور و به استناد بند (۲) اصلاحی ماده (۳۲) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین موضوع ماده (۱۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت - مصوب ۱۳۸۳ - تصویب نمود :

تاریخ اجرای جدول میزان جرایم تخلفات رانندگی در شهرها و جاده‌های کل کشور مربوط به سال ۱۳۸۳ که تأییدشده به مهر دفتر هیأت دولت می‌باشد، از زمان انتشار در

روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران و زمان اجرای جدول مربوط به سال ۱۳۸۴ از تاریخ ۱۳۸۴/۴/۱ تعیین می گردد.

معاون اول رئیس جمهور - محمدرضا عارف

میزان جرائم تخلفات رانندگی در شهرها و جاده های کل کشور

مربوط به سال ۱۳۸۳

۱۴۳ - مصوبه هیأت وزیران راجع به جدول زمانی استاندارد حد مجاز آلاینده های

انواع خودروهای بنزینی، گازوئیلی، دوگانه سوز

۱ - جدول زمانی استاندارد حد مجاز آلاینده های انواع خودروهای بنزینی، گازوئیلی،

دوگانه سوز و گازسوز ساخت داخلی و وارداتی و همچنین موتورسیکلت به شرح زیر

تعیین می شود :

دوره زمانی ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳

خودروهای سبک و سنگین یورو ۲ یورو ۳ یورو ۴

موتورسیکلت یورو ۱ یورو ۲ یورو ۳

۲ - خودروهای وارداتی و همچنین خودروهای جدید (پلت فرم جدید) تولید

داخل از سال ۱۳۸۵ باید دو سال زودتر از دوره زمانی جدول فوق با استانداردهای

تعیین شده انطباق پیدا کنند.

۳ - وزارت نفت موظف است بنزین مطابق با استانداردهای مذکور را حداقل شش

ماه قبل از جدول زمانبندی فوق تأمین و به میزان کافی در جایگاههای کل کشور توزیع

کند. در صورتی که وزارت نفت قادر به اجرای این امر نگردد، متناسب با تأخیر در

عرضه بنزین، زمان الزام تطابق با استاندارد به همان میزان به تعویق خواهد افتاد.

۴ - وزارت نفت موظف است گازوئیل با الزامات استانداردهای فوق را تا ابتدای

سال ۱۳۸۹ تأمین و در کل کشور توزیع نماید.

۵ - خودروهای دیزلی که از موتورهای ساخت داخل استفاده می کنند و خودروهای

دوگانه سوز که در برنامه تولید شرکت های خودروساز قرار گرفته اند، حداکثر تا پایان

سال ۱۳۸۵ باید تولیدات خود را با استانداردهای فوق تطبیق دهند. فهرست اینگونه خودروها و برنامه زمانبندی مربوط براساس تولیدات خود را با استانداردهای فوق تطبیق دهند. فهرست اینگونه خودروها و برنامه زمانبندی مربوط براساس درخواست خودروسازان ذیربط با توافق سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت صنایع و معادن تهیه خواهد شد.

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس‌جمهور، دفتر ریاست قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس‌جمهور، دفتر معاون حقوقی و امور مجلس رئیس‌جمهور، دفتر رئیس‌جمهور تشخیص مصلحت نظام، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی، سازمان بازرسی کل کشور، اداره کل حقوقی، اداره کل قوانین و مقررات کشور، وزارت دادگستری، وزارت امور اقتصادی و دارایی، گمرک جمهوری اسلامی ایران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

بخش چهارم

مصوبات شورایعالی حفاظت محیط زیست

الف: مصوبات شورایعالی حفاظت محیط زیست در زمینه محیط زیست انسانی

۱ - مصوبه شماره ۶۸ مورخ ۱۳۵۵/۵/۶

باتوجه به ماده ۱۹ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و مواد ۱۳، ۱۴ و ۱۵ آیین‌نامه اجرایی قانون مذکور، مناطقی از کشور که مقررات مواد ۱۳، ۱۲، ۱۱ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست در آنها اجرا خواهد شد، به شرح زیر تعیین و اعلام می‌گردد:

الف - مقررات مواد ۱۱ و ۱۲ در استانها، فرمانداری کل و شهرستانهای زیر طبق حدود تقسیمات کشوری:

۱ - استانهای مرکزی، گیلان، مازندران، آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، خوزستان، فارس، خراسان، اصفهان، کرمان، لرستان، همدان، یزد.

۲ - استان سمنان.

۳ - شهرستانهای سنندج، بیجار، مریوان، سقز، بانه، کرمانشاه، اسلامآباد غرب، سنقر، ایلام، بوشهر، بندرعباس، زنجان، ابهر.

ب - مقررات ماده ۱۳ در کلیه نقاط کشور و آبهای ساحلی ایران مفاد این مصوبه بیست روز پس از درج در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار مرکز و روزنامه رسمی کشور لازم‌الاجرا است.

۲ - مصوبه شماره ۱۰۳ مورخ ۱۳۵۵/۵/۶

۱ - استانداردهای مذکور در ماده ۲ آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی هوا و مشخصات هر نوع دستگاه تخلیه‌کننده که با همکاری سازمان‌های ذیربط تهیه می‌گردد، به مورد اجراء گذارده شود.

۲ - انواع سوخت‌های مجاز و شرایط و ضوابط مصرف آن به استناد ماده ۳ آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی هوا با همکاری وزارت نفت و وزارت نیرو تعیین می‌شود به مورد اجراء گذارده شود.

۳ - استفاده از وسایل و روش‌های مناسبی که به استناد ماده ۱۰ آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی هوا با همکاری سازمان‌های ذیربط تعیین می‌گردد، الزامی شود.

۴ - ضوابط و مقرراتی که به استناد ماده ۱۸ آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی هوا تهیه می‌گردد به مورد اجراء گذارده شود.

۳ - مصوبه شماره ۱۰۴ مورخ ۱۳۵۹/۹/۷ (استانداردهای گازهای خروجی اتوموبیل‌های بنزینی)

به استناد مفاد آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی هوا، ضوابط و استانداردها ذیل تصویب می‌گردد.

۱ - استاندارد گازهای خروجی وسایل نقلیه موتوری بنزینی براساس سیکل رانندگی کشورهای عضو بازار مشترک اروپا (ECF-15) و بر مبنای روش آزمایش نمونه برداری حجم ثابت سرد و گرم (CH-CVS) بوده و مقادیر آن به شرح زیر می باشد :

مناوکسید کربن (CO) = ۲۴ گرم در هر کیلومتر پیمایش

هیدروکربورهای نسوخته (HC) = ۲ گرم در هر کیلومتر پیمایش

۲ - از آنجایی که اندازه گیری گازهای خروجی براساس گرم در کیلومتر پیمایش مستلزم وجود دستگاههای مخصوص می باشد، تصویب گردید.

اول - وزارت صنایع و سازمان حفاظت محیط زیست تاریخ اجرای استانداردهای فوق الذکر را باتوجه به فرصت مورد نیاز صنایع داخلی کشور تعیین خواهند نمود.

دوم - سازندگان اتومبیل های بنزینی مکلف خواهند بود تا تاریخ لازم الاجرا شدن استانداردهای فوق الذکر، دستگاههای لازم جهت اندازه گیری و کنترل گازهای خروجی اتومبیل را در کارخانجات خود نصب و آماده بهره برداری نمایند.

سوم - سازمان لازم است براساس طرح تهیه شده، ایستگاه کنترل و اندازه گیری گازهای خروجی وسایل نقلیه موتوری را در کرج ایجاد نماید.

چهارم - وزارت صنایع، وزارت بازرگانی و سازمان حفاظت محیط زیست تاریخ لازم الاجرا شدن استانداردهای مذکور جهت اتومبیل های بنزینی وارداتی را نیز مشخص خواهند نمود.

۳ - تصویب گردید که تا ایجاد ایستگاههای کنترل و آزمایش مذکور در فوق استاندارد اولیه ای جهت کنترل گاز خروجی مناوکسید کربن در حالت کار در جای موتور به شرح زیر اجراء گردد :

اتومبیل های با ظرفیت موتور تا ۲۰۰۰ سانتیمتر مکعب = ۱/۵ درصد حجمی گاز

خروجی

اتومبیل‌های با ظرفیت بیش از ۲۰۰۰ سانتیمتر مکعب = $\frac{1}{3}$ درصد حجمی گاز خروجی

تاریخ اجراء این استاندارد اولیه جهت وسایل نقلیه موتوری بنزینی ساخت داخل و خارج توسط وزارت صنایع، وزارت بازرگانی و سازمان حفاظت محیط زیست تعیین و اعلام خواهد گردید.

۴ - مصوبه شماره ۱۰۸ مورخ ۱۳۶۶/۳/۲۰ شورایعالی

(جلوگیری از آلودگی‌های محیط)

باتوجه به ماده ۱۹ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و مواد ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ آیین‌نامه اجرایی قانون مذکور، مقررات مواد ۱۱ و ۱۲ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست در کلیه نقاط کشور و آبهای ساحلی و سرزمینی ایران راجع به جلوگیری از آلودگی‌های محیط به مورد اجراء گذاشته می‌شود.

۵ - مصوبه شماره ۱۳۴ مورخ ۱۳۶۹/۱۲/۷ شورایعالی

(کنترل آلودگی هوای تهران)

شورایعالی حفاظت محیط زیست در تاریخ ۶۹/۱۲/۷ براساس تصمیم مورخ ۹/۲۱/۶۹ هیئت وزیران و باتوجه به آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی هوا و در جهت کنترل آلودگی هوای تهران موارد زیر را تصویب نمود :

۱ - تعداد حداقل ۲۰/۰۰۰ وسیله نقلیه عمومی بنزین‌سوز در تهران موظفند ظرف مدت معینی که توسط کمیسیون مرکب از سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت نفت و وزارت صنایع تعیین می‌گردد نسبت به تبدیل سوخت از بنزین به گاز مایع و بنزین (به‌صورت دوگانه) اقدام نمایند. جهت اجرای مصوبه فوق وزارتخانه‌های مربوط به شرح زیر اقدامات لازم را به‌عمل خواهند آورد.

الف - وزارت مسکن و شهرسازی، شهرداری تهران و وزارت دفاع موظفند تا خردادماه ۱۳۷۰ تعداد ۲۵ قطعه زمین مناسب جهت احداث ایستگاههای گازسانی به وسایل نقلیه موتوری را در اختیار وزارت نفت قرار دهند.

- ب - وزارت نفت موظف است ظرف مدت ۲ سال پس از دریافت زمین ایستگاههای تحویل گاز مایه به وسایل نقلیه مذکور را راه اندازی نماید.
- ج - وزارت صنایع موظف است ظرف مدت ۲ سال کیت‌های مربوط به تبدیل سوخت وسایل نقلیه مزبور از بنزین به گاز مایع و همچنین قطعات مناسب موتور را طبق استانداردهای سازمان حفاظت محیط زیست نصب و خدمات پس از فروش را با هماهنگی شرکت ملی گاز ایران به عهده داشته باشد.
- د - وزارت بازرگانی موظف است با رعایت اولویت و بدون بررسی مراکز تهیه و توزیع تسهیلات لازم را در اجرای بند ج به عمل آورد.
- ه - وزارت صنایع و معادن موظف است تاکسی‌های جدید نمره تهران ساخت داخل را فقط با سوخت دوگانه سوز مایع و بنزین بدون سرب تولید نماید.
- ۲ - از تاریخ اول اردیبهشت ماه سال ۱۳۷۰ کلیه خودروهای وارداتی و نیز خودروهای ساخت داخل به استثنای مزدا B۱۶۰۰ و خودروی نیسان پاترول سواری با موتور P۴۰ و نیز پیکان باید توانایی استفاده از بنزین بدون سرب را داشته باشد در مورد خودروهای مستثنی شده فوق زمان استفاده از بنزین بدون سرب توسط وزارت نفت و وزارت صنایع حداکثر تا یکسال دیگر تعیین می شود.
- ۳ - وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان حفاظت محیط زیست و شهرداری تهران برنامه کوتاه مدت جهت دستیابی به خطمشی حمل و نقل شهری را ظرف دو هفته و مطالعات جامع حمل و نقل عمومی در تهران را ظرف ۶ ماه به شورای عالی ارائه نمایند.
- ۴ - به منظور کاهش آلودگی ناشی از موتورسیکلت ها در تهران و شهرهای بزرگ وزارت صنایع، سازمان پژوهش های علمی و صنعتی و سازمان حفاظت محیط زیست زیر نظر مشاور تحقیقاتی رئیس جمهور طرحی تهیه و به شورای عالی ارائه نمایند.
- ۵ - سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری شهرداری تهران ایستگاههای کنترل و اندازه گیری گازهای خروجی وسایل نقلیه موتوری را علاوه بر کرج (موضوع ردیف

سوم بند ۲ مصوبه شماره ۱۰۴ شورایعالی) در نقاط مناسب تهران برقرار نموده و بکار اندازد.

۶ - سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت صنایع مکلفند تاریخ لازم الاجرا شدن استانداردهای خروجی از وسایط نقلیه موضوع مصوبه شماره ۱۰۴ شورایعالی حفاظت محیط زیست را از حداکثر ظرف مدت ۲ ماه تعیین نمایند.

۷ - سازمانهای مذکور در ماده ۲۰ آییننامه جلوگیری از آلودگی هوا موظفند استانداردهای جدید گازهای خروجی از اگزوز وسایل نقلیه موتوری را ظرف مدت یکسال تعیین نمایند.

۶ - مصوبه شماره ۱۳۵ مورخ ۱۳۷۰/۱۰/۱۲ شورایعالی
(کنترل آلودگی هوای تهران)

شورایعالی حفاظت محیط زیست در تاریخ ۷۰/۱۰/۱۲ براساس تصمیم مورخ ۹/۲۱/۶۹ هیأت وزیران و باتوجه به آییننامه جلوگیری از آلودگی هوا در جهت کنترل آلودگی هوای تهران موارد زیر را تصویب نمود:

۱ - ۲۵ قطعه زمین مناسب در تهران زیرنظر ریاست محترم جمهور به شرکت ملی گاز ایران تحویل گردد.

۲ - وزارت نفت موظف است مدت تعیین شده نسبت به احداث ایستگاههای تحویل گاز مایع به وسایل نقلیه موتوری اقدام نماید.

۳ - وزارت صنایع برنامه زمانبندی نصب کیت جهت تبدیل سوخت وسایل نقلیه عمومی به تعداد ۲۰/۰۰۰ دستگاه را به دبیرخانه شورایعالی ارائه نماید.

۴ - وزارتین نفت و صنایع تاریخ استفاده از بنزین بدون سرب را برای مزدا B۱۶۰۰، خودروی نیسان پاترول با موتور P۴۰، و پیکان را سریعاً به دبیرخانه شورایعالی اعلام نمایند.

۷ - مصوبه شماره ۱۳۶ مورخ ۱۳۷۱/۳/۵ شورایعالی (کنترل آلودگی هوای تهران)

شورای عالی حفاظت محیط زیست در تاریخ ۷۱/۳/۵ براساس تصمیم مورخ ۹/۲۱/۶۹ هیأت وزیران و باتوجه به آیین نامه جلوگیری از آلودگی هوا و در جهت کنترل آلودگی هوای تهران موارد زیر را تصویب نمود :

۱ - در ارتباط با گازسوزکردن وسایل نقلیه موتوری مقرر شده وزارت صنایع ترتیبی اتخاذ نماید که وسایل نقلیه عمومی تولیدی در داخل کشور تا یک زمان مشخص دو سوخته شود و وزارت مذکور بررسی و اعلام نماید (ظرف سه هفته) که به چه میزان ارز و امکانات جهت تأمین تجهیزات و وسایل اجرای تصمیم مذکور نیاز دارد.

۲ - مقرر شده وزارت صنایع مسئله دوسوخته کردن وسایل نقلیه و صنعت کیت سازی را بررسی و گزارش امر را به ریاست جمهور تسلیم نماید.

۳ - مقرر شده ۲۰ هزار کیت گازسوزکردن وسائط نقلیه توسط وزارت صنایع تأمین و به قیمت تمام شده با ارز شناور بدو جهت نصب بر روی تاکسی ها از وزارت مذکور خریداری شود.

۸ - مصوبه شماره ۱۳۸ مورخ ۱۳۸۳/۱/۲۳ شورای عالی

(ارزیابی اثرات زیست محیطی پروژه ها)

شورای عالی حفاظت محیط زیست در تاریخ ۱۳۷۳/۱/۲۳ به منظور جلوگیری از آلودگی هوا موارد زیر را تصویب نمود :

۱ - مجریان پروژه های زیر موظفند به همراه گزارش امکان سنجی و مکان یابی، نسبت به تهیه گزارش ارزیابی اثرات زیست محیطی پروژه اقدام نمایند :

الف - کارخانجات پتروشیمی

ب - پالایشگاهها

ج - نیروگاهها

د - صنایع فولاد

ه - سد ها و دیگر سازه های آبی

و - شهرک های صنعتی

ز - فرودگاهها

تبصره ۱ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است الگوی تهیه گزارش ارزیابی زیست محیطی را پس از تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست به مجریان پروژهها اعلام نماید.

تبصره ۲ - شروع عملیات اجرایی پروژههای یادشده پس از تصویب گزارش ارزیابی زیست محیطی توسط سازمان حفاظت محیط زیست خواهد بود.

تبصره ۳ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است در مدت زمانی که در تبصره (۱) تعیین خواهد شد، نظر خود را در مورد گزارش زیست محیطی به مسئول پروژه ابلاغ نماید.

تبصره ۴ - در صورت وجود اختلاف نظر طبق ماده ۷ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست عمل می گردد.

۲ - از تاریخ لازم الاجرا شدن این مصوبه، کلیه دارندگان تاکسی و وانت بار نمره عمومی در تهران ملزم هستند طبق برنامه زمان بندی وسایل نقلیه خود را به سیستم گازسوز مجهز نمایند.

تبصره ۱ - سیستم بانکی کشور موظف است جهت انجام فعالیت مزبور به دارندگان خودروهای فوق الذکر وام پرداخت نماید.

تبصره ۲ - قیمت گاز مایع تحویلی به خودروهای عمومی تا پایان سال ۷۲ تثبیت می شود.

تبصره ۳ - برنامه زمان بندی انجام فعالیت مشترکاً توسط وزارت صنایع و شهرداری تهران اعلام می شود.

تبصره ۴ - شهرداری تهران به عنوان هماهنگ کننده انجام این فعالیت تعیین می شود.

تبصره ۵ - شهرداری تهران موظف است طرحی در مورد گازسوز نمودن اتوبوسها و مینی بوسهای شهری تهران تهیه و به شورای عالی حفاظت محیط زیست ارائه نماید.

۳ - به منظور کاهش آلودگی هوا ناشی از خودروهای پیکان، کلیه دارندگان خودروهای پیکان در تهران ملزم هستند کیت اصلاح موتور پیکان ساخته شده و یا تأیید شده توسط وزارت صنایع را روی خودرو نصب و مورد استفاده قرار دهند.

تبصره ۱ - وزارت صنایع موظف است برنامه زمان بندی و روش اجرای این فعالیت را به اطلاع عموم برساند.

تبصره ۲ - وزارت کشور موظف است طرح اجباری نمودن این فعالیت را برای کل کشور تهیه و به شورای عالی حفاظت محیط زیست ارائه نماید.

۹ - مصوبه شماره ۱۵۶ مورخ ۱۳۷۶/۱۰/۲ شورای عالی

(آیین نامه الگوی ارزیابی اثرات زیست محیطی)

در اجرای مصوبه شماره ۱۳۸ مورخ ۷۳/۱/۲۳ شورای عالی حفاظت محیط زیست الگوی تهیه گزارش ارزیابی زیست محیطی به شرح زیر تعیین می گردد :

ماده ۱ - مجریان طرح ها و پروژه های مندرج در ماده دو موظفند به همراه گزارش امکان سنجی و مکان یابی پروژه ها نسبت به تهیه گزارش ارزیابی زیست محیطی مطابق این الگو اقدام نمایند.

ماده ۲ - طرح ها و پروژه هایی که مشمول این الگو می شوند عبارتند از :

الف - کارخانجات پتروشیمی در هر مقیاس

ب - پالایشگاه ها در هر مقیاس

ج - نیروگاه ها با ظرفیت تولیدی بیش از یکصد مگاوات

د - صنایع فولاد در دو بخش زیر :

۱ - واحدهای تهیه کننده خوراک ذوب با ظرفیت تولیدی بیش از سیصد هزار تن در

سال

۲ - واحدهای نورد و شکل دهی با ظرفیت تولیدی بیش از صد هزار تن در سال

ه) سدها و سازه های دیگر آبی در سه بخش زیر :

۱ - سدها با ارتفاع بیش از ۱۵ متر و یا دارای ساختارهای جنبی بیش از چهل هکتار و یا مساحت دریاچه بیش از چهارصد هکتار
تبصره ۱ - سدهای باطله و نگهداشت مواد آلوده) در هر اندازه شامل ارزیابی زیست محیطی می باشند.

۲ - دریاچه‌های انسان ساخت در مساحت بیش از چهارصد هکتار
تبصره ۲ - اندازه دریاچه‌های پرورش آبزیان در مقیاس کوچکتر از چهارصد هکتار با هماهنگی وزارت جهادسازندگی و سازمان حفاظت محیط زیست تعیین می شود :
۳ - طرحها و پروژه‌های آبیاری و زهکشی در وسعت بیش از پنج هزار هکتار (و شهرکهای صنعتی (با هر عنوان) در وسعت بیش از یکصد هکتار.
(ز) فرودگاههای با طول باند بیش از دو هزار متر.

ماده ۳ - طرحها و پروژه‌های هفت گانه فوق (بدون در نظر گرفتن ابعاد آنها) در صورتی که فاصله تأثیرگذار و یا تأثیرپذیر از طرحها و پروژه‌های مندرج در ماده ۲ قرار گیرند مشمول ارزیابی اثرات زیست محیطی می باشند.

ماده ۴ - طرحها و پروژه‌های هفت گانه فوق (بدون در نظر گرفتن ابعاد آنها) در صورتی که فاصله تأثیرگذار و یا درون مناطق ویژه زیست قرار گیرند مشمول ارزیابی زیست محیطی می باشند.

تبصره ۱ - فهرست مناطق ویژه زیستی همراه با موقعیت و فاصله تأثیرپذیری آنها که به تصویب مراجع رسمی رسیده باشد توسط سازمان حفاظت محیط زیست به طور مستقیم منتشر می گردد.

ماده ۵ - مجریان طرحها و پروژه‌هایی که مشمول ارزیابی اثرات زیست محیطی می شوند گزارش اجمالی به سازمان حفاظت محیط زیست ارایه می نمایند و سازمان پس از بررسی حداکثر ظرف یک ماه نکات حساسی را که باید در ارزیابی مورد توجه مجریان قرار گیرد اعلام می نماید.

تبصره - کلیه آیین نامه و مقررات زیست محیطی که به تصویب مراجع رسمی رسیده و رعایت آنها در ارزیابی اثرات زیست محیطی الزامی است توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و در اختیار مجریان قرار داده می شود.

ماده ۶ - مجریان طرح ها و پروژه های مشمول این الگو موظفند باتوجه به نکات اعلام شده توسط سازمان حفاظت محیط زیست و آیین نامه های مربوط اقدام به تهیه گزارش ارزیابی اثرات زیست محیطی نمایند. گزارش های ارزیابی اثرات زیست محیطی توسط افراد متخصص، مراکز علمی و شرکتهای تخصصی که صلاحیت آنها به تصویب مراجع ذیربط رسیده باشد تهیه شود.

تبصره - تا زمان شکل گیری شرکتهای تخصصی، مراکز علمی و افراد متخصص، سازمان برنامه و بودجه با هماهنگی سازمان حفاظت محیط زیست فهرست مقدماتی منتشر می نمایند.

ماده ۷ - ارزیابی اثرات زیست محیطی برای دو وضعیت دوره مساحت و دوره بهره برداری با تفکیک فعالیتهای اصلی تهیه گردیده تهیه کنندگان اقدامات اصلی برای کاهش اثرات منفی زیست محیطی و هزینه های آن را نیز ارایه می نمایند.

ماده ۸ - تهیه کنندگان گزارش ارزیابی زیست محیطی در پایان گزارش توصیه خود را به یکی از سه صورت زیر بیان می نمایند.

الف) باتوجه به ابعاد گسترده اثرات زیست محیطی اجرای طرح یا پروژه توصیه نمی شود.

ب) اجرای طرح یا پروژه با تمهیدات لازم برای کاهش اثرات زیست محیطی قابل اجرا می باشد. (هزینه ها ذکر شود).

ج) طرح یا پروژه بدون تمهیدات گسترده برای کاهش اثرات زیست محیطی قابل اجرا می باشد.

ماده ۹ - سازمان حفاظت محیط زیست باتوجه به ضوابط اعلام شده نظر نهایی خویش را حداکثر ظرف سه ماه اعلام می نماید.

تبصره ۱ - به منظور هماهنگی امور مربوط به ارزیابی زیست محیطی طرحها و پروژهها (کمیته علمی ارزیابی زیست محیطی) متشکل از متخصصان و دانشگاهیان زیر نظر رئیس سازمان حفاظت محیط زیست با ترکیب زیر تشکیل گردیده و مسئولیت امور علمی مربوط به ارزیابی را به عهده خواهد داشت.

- رئیس سازمان حفاظت محیط زیست به عنوان رئیس کمیته

- پنج نفر از متخصصان و دانشگاهیان به انتخاب رئیس سازمان

- نماینده سازمان برنامه و بودجه

- نماینده مؤسسه جنگل ها و مراتع کشور

- نماینده وزارت استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

- نماینده وزارت یا سازمان مربوط به طرح ارزیابی شده

تبصره ۲ - هرگاه براساس ارزیابی زیست محیطی اجرای هر یک از طرحها و پروژههای عمرانی و یا بهره برداری از آنها براساس نتایج ارزیابی و قانون و مقررات مربوط به حفاظت محیط زیست مغایرت داشته باشد، سازمان مورد را به وزارتخانه یا مؤسسه اعلام خواهد نمود تا همکاری سازمانهای ذیربط به منظور رفع مشکل در طرح مزبور تجدیدنظر به عمل آید :

در صورت وجود اختلاف نظر طبق تصمیم رئیس جمهور عمل خواهد شد.

ماده ۱۰ - ابعاد مورد بررسی برای اثرات زیست محیطی در مورد همه طرحها و پروژههای هفت گانه پس از بررسی وضعیت زیست محیطی در چهار بخش به شرح زیر صورت می پذیرد :

الف) اثرات زیست محیطی بر محیط فیزیکی

۱ - اثرات بر خاک: مورفولوژی و کیفیتی

۲ - اثرات بر آب: کمیت آب و کیفیت آب

۳ - اثرات بر اقلیم هوا و صوت: تغییرات هوا و بارشها، کیفیت هوا

۴ - اثرات ثانویه بین خاک، آب و هوا

ب) اثرات زیست محیطی بر محیط های طبیعی

۱ - اثرات بر گونه های گیاهی

۲ - اثرات بر گونه های جانوری

۳ - اثرات بر زیستگاهها، چشم اندازها و مسیر مهاجرت پرندگان

ج) اثرات زیست محیطی بر محیط های اجتماعی و فرهنگی

۱ - اثر بر سلامت و محیط بهداشتی مردم

۲ - اثر بر محیط اجتماعی: اشتغال، مسکن، آموزش

۳ - اثر بر محیط فرهنگی: اعتقادات فرهنگی و مذهبی مردم، میراث فرهنگی

د) اثرات زیست محیطی بر طرح های توسعه

۱ - اثر بر سایر طرح های توسعه کشاورزی، صنعتی، خدماتی منطقه

۲ - اثر بر طرح آمایش منطقه

۳ - اثر بر کاربری اراضی منطقه

ماده ۱۱ الحاقی - سایر مواردی که مشمول ارزیابی زیست محیطی می شوند به

تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست

این الگو در ده ماده و هشت تبصره در جلسه مورخ دوم دی ماه

هزار و سیصد و هفتاد و شش شورای عالی حفاظت محیط زیست به تصویب رسید.

۱۰ - مصوبه شماره ۱۵۷ مورخ ۱۳۷۷/۱/۳۱ شورای عالی

(تعرفه حق الزحمه کارشناسی)

تعرفه بررسی و بازدید از واحدهای صنعتی، خدماتی، کشاورزی، معدنی و غیره

(اعم از واحدهای موجود، در حال احداث و استقرار، تغییر محل یا بهره برداری) در هر

یک از مراحل بازدید، بررسی و رایه رهنمود، مطابق جدول زیر تعیین می شود :

تبصره ۱ - کدهای مذکور در این جدول به عنوان شاخص طبق ضوابط استقرار

مصوب شورای عالی (۷۲/۶/۱۷) می باشد.

تبصره ۲ - در صورتی که خانواده شهدا، جانبازان و آزادگان صاحب واحدهای مذکور بوده و یا بیش از ۷۰ درصد سهام واحدهای مذکور متعلق به آنان باشد از پرداخت ۵۰ درصد تعرفه معاف می‌باشند.

تبصره ۳ - سازمان حفاظت محیط زیست مرجع تعیین ساعات کار کارشناس می‌باشد.

این تعرفه جایگزین بند ب مصوبه شماره ۱۳۹ می‌شود.

۱۱ - از مصوبه شماره ۱۵۸ مورخ ۱۳۷۷/۱/۳۱ شورایعالی

(تعرفه خدمات آزمایشگاهی ۱)

به استناد تبصره یک قانون اجازه دریافت وجه در مقابل ارایه خدمات آزمایشگاهی و حق الزحمه کارشناسی مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۳ تعرفه خدمات آزمایشگاهی در ۲ بخش و مجموعاً در ۷۸ ردیف به شرح زیر تصویب می‌شود:

تعرفه مذکور مربوط به نمونه‌هایست که از طرف متقاضی به آزمایشگاه ارایه می‌گردد، در صورتی که نمونه‌برداری و کارشناسی به عهده آزمایشگاه باشد هزینه خدمات نمونه‌برداری از قبیل فوق‌العاده مأموریت و هزینه سفر پرسنل براساس آیین‌نامه فوق‌العاده مأموریت و هزینه سفر پرسنل مطابق آیین‌نامه فوق‌العاده روزانه موضوع بند (ث) ماده ۳۹ قانون استخدام کشوری از متقاضی دریافت خواهد شد.

- سازمان می‌تواند در موارد استثنایی و یا تصویب رئیس سازمان نسبت به انجام برخی از آزمایشات به صورت رایگان اقدام نماید.

۱۲ - مصوبه شماره ۱۶۱ مورخ ۱۳۷۷/۵/۲۷ شورایعالی حفاظت محیط زیست

(حد مجاز خروجی آگروز خودروهای بنزینی در حال تردد)

باستناد مفاد ماده ۴ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ مجلس شورای اسلامی حد مجاز خروجی از آگزوز وسایل نقلیه موتوری (خودروهای بنزینی در حال تردد) به شرح جدول زیر تصویب و اعلام می گردد.

نوع آلاینده سال تصویب کسال بعد از تصویب دو سال بعد از سه سال بعد از

تصویب تصویب و به بعد

منواکسید کربن

(CO) ۶/۵ درصد حجمی ۶ درصد حجمی ۵ درصد حجمی ۴ درصد حجمی

هیدروکربن های

نسوخته (HC) ppm۷۰۰ ppm۶۰۰ ppm۵۰۰ ppm۴۰۰

۱۳ - مصوبه شماره ۱۶۲ مورخ ۱۳۷۷/۵/۲۷ شورای عالی

(کاهش آلودگی هوای تهران)

در اجرای بند ب تبصره ۸۲ قانون برنامه پنجساله دوم و به منظور کاهش آلودگی

هوای تهران موارد زیر تصویب و اعلام می گردد :

۱ - سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری نیروهای انتظامی جمهوری اسلامی ایران و شهرداری تهران برنامه زمان بندی جلوگیری از تردد وسایل نقلیه موتوری فاقد برگ معاینه فنی (موضوع ماده ۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا) و وسایل نقلیه دودزا را ظرف سه ماه تهیه نموده و نیروی انتظامی طبق برنامه فوق از تردد اینگونه خودروها جلوگیری به عمل آورد.

۲ - سازمان حفاظت محیط زیست وزارت صنایع و وزارت نفت مکلف هستند بررسی های تعیین کیت های (بسته های) گاز استاندارد معمول نموده و سپس کلیه وانت بارها، تاکسی های نارنجی، فرودگاه، راه آهن، کرایه، آژانس و مشابه آن از تاریخی که طبق برنامه زمان بندی شده توسط نهادهای مذکور تعیین می شود ملزم به نصب کیت های (بسته های) مذکور می باشند. نیروی انتظامی براساس برنامه تعیین شده از تردد خودروهای فوق الذکر کیت (بسته) گاز جلوگیری به عمل خواهند آورد.

۳ - کلیه مینی‌بوسها و اتوبوس‌های دیزلی ساخته‌شده در کشور با وارداتی ملزم به رعایت استاندارد گازهای خروجی اگزوز EuroI منوط به تدوین و تصویب برنامه زمان‌بندی‌شده توسط وزارت صنایع و سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

۴ - وزارت صنایع با همکاری وزارت نفت و سازمان حفاظت محیط زیست برنامه تبدیل مینی‌بوس‌های دیزلی در حال تردد به گازسوز (LPG) را ظرف سه ماه تدوین و به مورد اجرا می‌گذارد.

۵ - وزارت نفت با همکاری وزارت صنایع، مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی و سازمان حفاظت محیط زیست برنامه زمان‌بندی اجرای استانداردهای لازم برای انواع سوختها اعم از گاز و گازوئیل را سریعاً تدوین و به مورد اجرا بگذارد.

۱۴ - مصوبه شماره ۱۶۵ مورخ ۷۷/۱۰/۲۳ شورایعالی حفاظت محیط زیست

(مقررات اعطای جایزه به اشخاص و مؤسسات)

شورایعالی حفاظت محیط زیست در جلسه مورخ ۷۷/۱۰/۲۳ به استناد ماده ۴۶ آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست جهت تشویق فعالیت‌های زیست‌محیطی مقررات زیر را تصویب نمود :

ماده ۱ - اشخاص حقیقی (اعم از متخصصین و عموم مردم)، حقوقی، سازمان‌ها و مؤسساتی که به نحوی از انحاء در جهت حفاظت، حمایت و بهسازی محیط زیست، خدمات برجسته و فعالیت چشمگیر و ارزنده انجام می‌دهند به ترتیبی که در این مقررات ذکر شده است از خدمات برجسته و فعالیت آنان قدردانی به‌عمل آمده و به آنان جایزه اعطاء می‌شود.

تبصره: به لحاظ خدمات ارزنده زنده‌یاد آقای دکتر تقی ابتکار در زمینه حفاظت از محیط زیست، یکی از جوایز مذکور در این ماده به نام جایزه «دکتر تقی ابتکار» نام‌گذاری شده و همه‌ساله به یک نفر از متخصصین جوانی که خدمات برجسته و فعالیت چشمگیر در زمینه جلوگیری از آلودگی هوا انجام داده باشد به ترتیبی که در ماده ۳ این مقررات پیش‌بینی شده اعطاء خواهد شد.

ماده ۲ - خدمات برجسته و فعالیت‌های ارزنده موضوع ماده یک در موارد زیر بدون آنکه محدود به این موارد باشد باید تأثیرات قابل توجه در زمینه حفاظت از محیط زیست در سطح یک منطقه یا در سطح ملی یا بین‌المللی ایجاد نماید :

الف - ابداعات و اختراعات در جهت کنترل و جلوگیری از آلودگی یا تخریب محیط زیست.

ب - خلاقیت‌ها و ابتکاراتی که موجب کاهش مؤثر هزینه‌های جلوگیری از آلودگی و تخریب محیط زیست شده یا باعث سهولت کاربرد مسائل و امکانات کنترل آلودگی در سطح وسیع می‌شود.

ج - ارایه طرح‌های عملی که باعث نجات گونه‌هایی کمیاب و در معرض خطر انقراض گردیده و یا یک زیستگاه ارزشمند و در حال نابودی به‌طور کلی احیاء شده باشد و از نابودی جوامع گیاهی و جانوری جلوگیری نماید.

د - مطالعات و تحقیقات علمی ارزشمند و مؤثر در زمینه پیشگیری از آلودگی و تخریب محیط زیست و یافتن شیوه‌های جدید و مؤثر برای حفظ محیط زیست.

ه - اعطاء کمک‌های قابل توجه و ایجاد امکانات مؤثر مادی و معنوی برای حفظ محیط زیست.

و - ارایه خدمات ارزنده و فعالیت‌های برجسته و نتیجه بخش در مورد ارتقاء سطح دانش و بینش زیست‌محیطی جامعه و ترویج فرهنگ زیست‌محیطی در سطح وسیع و فراگیر.

ز - فداکاری و ازخودگذشتگی و تلاش بیش از حد انتظار به‌منظور جلوگیری از وقوع حوادث سوء ناشی از بروز بحران‌های زیست‌محیطی و ممانعت از به‌خطرافتادن سلامت مردم در این مواقع، یا جلوگیری از نابودی و تخریب اکوسیستم‌های ویژه و منابع طبیعی ارزشمند و گونه‌های جانوری، گیاهی در معرض خطر قریب‌الوقوع.

ماده ۳ - به‌منظور بررسی و تشخیص ارزنده‌بودن خدمات و اهمیت فعالیت اشخاص موضوع این مقررات هیأت داوری متشکل از رئیس سازمان محیط زیست

(مرکب از دو نفر از سازمان و سه نفر از اساتید و متخصصین و تشکل‌های زیست‌محیطی) با تصویب و ابلاغ رئیس سازمان حفاظت محیط زیست تشکیل می‌شود. این هیأت نسبت به تشخیص و معرفی اشخاص شایسته دریافت جایزه و تقدیر براساس معیارهای ماده ۲ این مقررات اقدام خواهد نمود.

ماده ۴ - ریاست هیأت داوری برعهده رئیس سازمان بوده و نحوه فعالیت هیأت و تشکیل جلسات و ضوابط انتخاب اشخاص موضوع این مقررات طبق دستورالعملی می‌باشد که توسط هیأت تدوین و به تأیید رئیس سازمان می‌رسد.

ماده ۵ - فهرست اشخاص واجد شرایط برای بررسی، در هیأت داوری باید در فروردین‌ماه هر سال از طریق ادارات کل استانها به هیأت معرفی شده و هیأت مذکور نتایج بررسی و انتخاب خود را حداکثر تا پایان اردیبهشت همان سال در اختیار سازمان قرار دهد.

تبصره - در صورتی که پیشنهادی جهت طرح در هیأت وجود نداشته باشد و یا اعضای هیأت از میان اشخاص معرفی‌شده شایستگی و ارزش خدمات را در حد دریافت جایزه تشخیص ندهند در آن سال جایزه‌ای اعطا نخواهد شد.

ماده ۶ - اعطای جایزه شخص منتخب و همچنین تقدیر از خدمات اشخاص در روز ملی و یا روز جهانی محیط زیست طی مراسمی توسط یکی از مقامات کشور انجام خواهد شد.

ماده ۷ - نوع جایزه در صورت لزوم امتیازات تبعی مربوط به جایزه و تقدیرنامه‌ها توسط هیأت موضوع ماده ۳ تعیین و به تأیید ریاست سازمان خواهد رسید.

ماده ۸ - اعتبارات مربوط به ارزش ربالی جایزه همه‌ساله در اعتبارات جاری سازمان پیش‌بینی و منظور خواهد شد.

۱۵ - مصوبه شماره ۱۶۶ مورخ ۱۳۷۸/۶/۳ شورایعالی

(ارایه گزارش ارزیابی زیست‌محیطی)

شورای عالی حفاظت محیط زیست در جلسه مورخ ۱۳۷۸/۶/۳ به استناد ماده (۱) آیین نامه اجرایی تبصره (۸۲) قانون برنامه پنجساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود.

کلیه طرح‌ها و پروژه‌های جدید مربوط به ایجاد واحدهای کشت و صنعت با وسعت پنج هزار (۵۰۰۰) هکتار و بالاتر مشمول تهیه و ارایه گزارش ارزیابی زیست محیطی در مرحله امکان سنجی می گردند.

۱۶ - مصوبه شماره ۱۹۵ مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۵ شورای عالی

(حد مجاز گازهای خروجی از آگروز موتورسیکلت‌های دوزمانه و چهارزمانه)

شورای عالی حفاظت محیط زیست به استناد ماده ۴ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ و باتوجه به موافقتنامه سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت صنایع و معادن در این زمینه، حد مجاز گازهای خروجی از آگروز موتورسیکلت‌های دوزمانه و چهارزمانه در حال کار را به شرح زیر تصویب نمود تا پس از فراهم شدن امکانات در تهران و سایر شهرها به مورد اجرا گذاشته شود.

نوع آلاینده سال تصویب

مونواکسید کربن * (Co) ۸ درصد حجمی

هیدروکربن‌های نسوخته (HC) موتورهار چهارزمانه ppm ۱۶۰۰

هیدروکربن‌های نسوخته (HC) موتورهای دوزمانه ppm ۱۰۰۰۰

* جهت موتورهای چهارزمانه و دوزمانه

توضیح ۱ - استانداردهای مذکور طی سالهای آتی با نظر سازمان حفاظت محیط زیست و هماهنگی وزارت صنایع و معادن کاهش یافته، تا به استانداردهای قابل قبول بین‌المللی برسد.

توضیح ۲ - کلیه موتورسیکلت‌های در حال تردد نباید دود آبی رنگ مرئی داشته باشند.

توضیح ۳ - شرایط تست: موتور در حال خلاص و در ۲۰۰۰ ۵۰ دور در دقیقه برای موتورسیکلت‌های دنده‌ای و ۱۵۰۰ ۵۰ دور در دقیقه برای موتورسیکلت‌های گازی.

۱۷ - مصوبه شماره ۱۹۶ مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۵ شورایعالی

(راجع به طرح‌های مشمول ارزیابی زیست‌محیطی)

شورایعالی حفاظت محیط زیست در جلسه مورخ ۸۰/۷/۲۵ تصویب نمود موارد ذیل نیز مشمول ارزیابی زیست‌محیطی می‌باشند :

۱ - ارزیابی زیست‌محیطی طرح‌ها و پروژه‌های بزرگ راه‌آهن

۲ - ارزیابی زیست‌محیطی طرح‌ها و پروژه‌های بزرگ، راه‌های کشور

الگوی ذیربط پروژه‌ها و طرح‌های مذکور با توافق وزارت راه و ترابری و سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به اجرا درمی‌آید.

۱۸ - مصوبه شماره ۲۳۶ مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۱ شورایعالی

(راجع به حدود مجاز صدا در هوای آزاد ایران)

در اجرای ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی نحوه جلوگیری از آلودگی صوتی مصوب جلسه مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۹ هیأت وزیران حدود مجاز صدا در هوای آزاد ایران به شرح ذیل تعیین و موافقت می‌شود که از تاریخ تصویب در سطح کشور به مورد اجرا گذارده شود.

نوع منطقه ۷ صبح الی ۱۰ شبشب ۱۰ شب الی

۷ صبح

۱ - منطقه مسکونی ۵۵ ۴۵

۲ - منطقه تجاری ۶۰ ۵۰

مسکونی

۳ - منطقه تجاری ۶۵ ۵۵

۴ - منطقه مسکونی ۷۰ ۶۰

صنعتی

۵ - منطقه صنعتی ۶۵ ۷۵

* (dB(A) (Leq(۳۰) = تراز معادل در مدت زمان ۳۰ دقیقه اندازه گیری در شبکه وزنی A می باشد و واحد آن دسی بل است.

تعاریف :

۱ - منطقه مسکونی : محدوده ای است که بیش از ۵۰ درصد آن دارای کاربری مسکونی خالص باشد و بقیه آن (علاوه بر شبکه معابر) شامل خدمات مربوط به مسکونی و بدون مزاحمت برای مسکونی باشد. (آموزشی رده های پایین، تجاری در حد روزمره، فرهنگی روزمره)

۲ - منطقه تجاری - مسکونی : منطقه ای است که معمولاً طبقات همکف به صورت تجاری و طبقات بالاتر به صورت مسکونی پیش بینی شده باشد اما کاربری مسکونی معمولاً بیش از تجاری است.

۳ - منطقه تجاری : منطقه ای است که عمدتاً دارای کاربری تجاری و با کاربری های مربوط به آن (دفاتر اداری، تفریحی، فرهنگی و غیره) باشد. (بیش از ۵۰ درصد اراضی)

۴ - منطقه مسکونی - صنعتی : منطقه ای است که کنار نواحی مسکونی بعضی از صنایع غیرمزاحم و غیرآلوده قرار گیرد (مانند بعضی از صنایع کارگاهی) در اینجا کاربری عمده مسکونی است.

۵ - منطقه صنعتی : مناطقی است که دارای کاربری صنعتی بوده و برحسب ملاحظات زیست محیطی با فاصله ای بیرون از شهر و نواحی مسکونی قرار گیرد.

۱۹ - مصوبه شماره ۲۳۷ مورخ ۸۱/۳/۲۱ شورای عالی

طرح های مشمول ارزیابی زیست محیطی

در اجرای ماده ۱۰۵ قانون برنامه سوم توسعه، شورای عالی حفاظت محیط زیست طرح های گردشگری طبیعی (طبیعت گردی یا اکوتوریسم) را مشمول انجام ارزیابی زیست محیطی تعیین و تصویب نمود.

۲۰ - مصوبه شماره ۲۳۹ مورخ ۱۳۷۸/۶/۳ شورایعالی

ضرورت حذف آژبست از تولیدات کارخانجات

شورایعالی حفاظت محیط زیست ضمن تأیید ضرورت حذف آژبست از تولیدات کارخانجات جدید و حذف تدریجی استفاده از آژبست در کارخانجات موجود مقرر نموده ضوابط و شرایط اجرای این تصمیم و محدودیت‌ها و برنامه زمان‌بندی و نحوه عمل کارخانجات برای حذف تدریجی آژبست در کمیته‌ای متشکل از نمایندگان سازمان حفاظت محیط زیست و وزارتخانه‌های صنایع و معادن، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین و توافق دستگاهها به‌عنوان مصوبه شورایعالی تلقی شود.

۲۱ - مصوبه شماره ۲۴۰ مورخ ۱۳۸۱/۸/۲۸ شورایعالی

جدول زمان‌بندی حذف تدریجی اتوبوس‌ها و مینی‌بوس‌های دیزلی

در اجرای بند یک مصوبه بیست‌ویکمین جلسه شورایعالی حفاظت محیط زیست (مورخ ۱۳۸۱/۳/۳۱) ناظر بر بند «د» ماده ۱۰۴ قانون برنامه سوم توسعه، شورایعالی برنامه لازم و جدول زمان‌بندی حذف تدریجی اتوبوس‌ها و مینی‌بوس‌های دیزلی در تهران و ۶ شهر اهواز، اراک، تبریز، مشهد، شیراز و اصفهان را که توسط سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت نفت، وزارت کشور، وزارت صنایع و معادن و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی تهیه شده است به شرح زیر مورد تصویب قرار داد :

تهران *

۱۳۸۰ / ۱/۱

عدم شماره‌گذاری مینی‌بوس ۶ شهر ۱۳۸۳ / ۱/۱

خودروهای دیزلی

اتوبوس شهری تهران * ۱۳۸۱ / ۱/۱

۶ شهر ۱۳۸۳ / ۱/۱

مینی‌بوس تهران ۱۳۸۵ / ۱/۱

ممنوعیت تردد ۶ شهر ۱۳۸۵ / ۱ / ۱

خودروهای دیزلی

اتوبوس شهری تهران ۱۳۸۵ / ۱ / ۱

۶ شهر ۱۳۸۶ / ۱ / ۱

* این دو مورد، مصوبه هیأت دولت دارد.

ضمناً مقرر شد که اجرای برنامه زمان‌بندی جدول فوق مشروط به تحقق موارد زیر

باشد :

۱ - وزارت صنایع و معادن تضمین می‌کند که سالانه حداقل ۲۰۰۰ دستگاه اتوبوس و ۲۰۰۰ دستگاه مینی‌بوس CNG سوز تأمین نماید. مشروط به اینکه حداقل یکسال قبل قرارداد خرید منعقدشده و پیش‌پرداخت داده شود.

۲ - وزارت کشور تضمین می‌کند تا در صورت تولید کافی اتوبوس CNG سوز، برای ۷ شهر اتوبوس دیزلی خریداری نشود.

۳ - وزارت نفت تضمین می‌کند که تعداد کافی جایگاه تحویل CNG را برای تهران و ۶ شهر طبق برنامه ایجاد نماید.

۴ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اعتبارات لازم را برای خرید اتوبوس، مینی‌بوس، گازسوزکردن، تأسیسات جایگاه و خرید تجهیزات تست ایمنی به صورت تخصیص‌یافته در اختیار دستگاههای ذیربط قرار دهد.

۵ - بانک مرکزی ارز مورد نیاز را به موقع تخصیص دهد.

۶ - برنامه اجرایی شرایط تحقق، توسط شورایعالی ترافیک تعیین خواهد شد.

۷ - وزارت کشور هر ۶ ماه یکبار گزارش پیشرفت کار را به دبیرخانه شورایعالی حفاظت محیط زیست ارسال نماید.

۲۲ - مصوبه شماره ۲۵۸ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۷ شورایعالی

تعرفه خدمات آزمایشگاهی

شورایعالی به استناد تبصره یک ماده واحده قانون اجازه دریافت وجه در مقابل ارائه خدمات آزمایشگاهی و حق الزحمه کارشناسی مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۳، تعرفه‌های مربوط به انجام آزمایش‌های شیمی، میکروبیولوژی و هوا در زمینه محیط‌زیست را با افزایش ۱۰ درصد به شرح ذیل تصویب نمود.

(این مصوبه جایگزین مصوبه شماره ۲۴۱ مورخ ۱۳۸۱/۸/۲۸ شورایعالی حفاظت محیط زیست می‌گردد)

ردیف عنوان سال ۸۳ افزایش ۱۰ درصدی

(به ریال)

۱ دمای آب هنگام آزمایش ۶۰۵۰

۲ رنگ آب ۷۹۸۶

۳ کدورت ۷۹۸۶

۴ اندازه‌گیری PH ۷۹۸۶

۵ قابلیت هدایت الکتریکی ۶۶۵۵

۶ مواد معلق در ۱۰۵-۱۰۳ درج ه ۱۰۶۴۸ ۱۰۶۴۸

۷ مواد معلق فرا در ۵۵۰ درج ه ۱۸۱۵۰ ۱۸۱۵۰

۸ کل جامدات محلول در ۱۰۵-۱۰۳ درجه ۷۹۸۶ ۷۹۸۶

۹ کل جامدات محلول در ۱۸۰ درجه ۱۸۱۵۰ ۱۸۱۵۰

۱۰ مواد قابل ته‌نشینی (۲ ساعته) ۶۶۵۵

۱۱ اکسیژن محلول ۱۳۳۱۰

۱۲ اکسیژن مورد نیاز بیوشیمیایی BOD5 ۵۳۲۴۰

۱۳ اکسیژن مورد نیاز شیمیایی (COD) ۷۹۸۶۰

۱۴ سختی کل (تیتراسیون EDTA) ۱۰۶۴۸

۱۵ اسیدیته کل ۱۰۶۴۸

۱۶ قللیانیت کل ۱۰۶۴۸

- ۱۷ کربنات ۱۰۶۴۸
- ۱۸ بی‌کربنات ۱۰۶۴۸
- ۱۹ کلسیم ۱۰۶۴۸
- ۲۰ منیزیم ۱۰۶۴۸
- ۲۱ سدیم ۱۳۳۱۰
- ۲۲ پتاسیم ۱۳۳۱۰
- ۲۳ سولفور ۱۰۶۴۸
- ۲۴ سولفیت ۲۴۲۰۰
- ۲۵ سولفات ۱۳۳۱۰
- ۲۶ کلراید ۱۳۳۱۰
- ۲۷ فلوراید ۱۰۶۴۸
- ۲۸ یداید ۱۰۶۴۸
- ۲۹ سیلیس ۳۰۲۵۰
- ۳۰ آمونیاک ۱۰۶۴۸
- ۳۱ نیتريت ۱۰۶۴۸
- ۳۲ نیترات ۱۰۶۴۸
- ۳۳ زت آلی ۶۶۵۵۰
- ۳۴ زت کج‌لدال ۶۶۵۵۰
- ۳۵ فسفات کل ۱۰۶۴۸
- ۳۶ کل کربن آلی ۱۰۶۴۸
- ۳۷ مواد پاک‌کننده ۷۹۸۶۰
- ۳۸ چربی و روغن در آب (روش وزنی) ۶۶۵۵۰
- ۳۹ چربی و روغن در آب (روش فلورومتري) ۱۴۵۲۰۰
- ۴۰ سیاناید ۲۶۶۲۰

- ۴۱ ترکیبات فنلی ۱۳۳۱۰
- ۴۲ آماده‌سازی نمونه‌ها (خشک‌کردن به روش انجماد) ۶۰۵۰۰
- ۴۳ استخراج مواد نفتی از رسوبات ۹۶۸۰۰
- ۴۴ اندازه‌گیری شوری آب ۳۶۳۰۰
- ۴۵ آزمایش جار (jar Test) ۱۲۱۰۰۰
- ۴۶ اندازه‌گیری سرعت جریان آب ۳۰۲۵۰
- ۴۷ اندازه‌گیری فلزات روش جذب اتمی (سیستم شعله) ۲۶۶۲۰
- ۴۸ اندازه‌گیری فلزات روش جذب اتمی (سیستم کوره) ۵۳۲۴۰
- ۴۹ اندازه‌گیری کرم ۶ ظرفیتی ۳۰۲۵۰
- ۵۰ اندازه‌گیری کرم کل ۳۶۳۰۰
- ۵۱ اندازه‌گیری کل هیدروکربن‌های نفتی (روش ۹۶۸۰۰
- فلورمتری
- ۵۲ اندازه‌گیری هیدروکربن‌های نفتی (روش GC) ۱۲۱۰۰۰
- ۵۳ اندازه‌گیری سموم شیمیایی (روش GC) ۱۴۵۲۰۰
- ۵۴ اندازه‌گیری جیوه (روش GVAAS) ۶۰۵۰۰
- ۵۵ اندازه‌گیری فلزات خاص (روش تولید هایدراید HGA) ۶۰۵۰۰
- ۵۶ شمارش کلیه کلیفرم‌ها (روش MPN) ۵۳۲۴۰
- ۵۷ شمارش کالیفرم‌های مدفوعی (روش MPN) ۵۳۲۴۰
- ۵۸ شمارش کالیفرم‌های مدفوعی (روش MPN) ۵۳۲۴۰
- ۵۹ شمارش کلی سالمونلا و شیگلا ۷۹۸۶۰
- ۶۰ کل باکتری‌های روی ژلوز ۵۳۲۴۰
- ۶۱ باکتری‌های آهن ۴۸۴۰۰
- ۶۲ تشخیص نوع کلیفرم ۷۹۸۶۰
- ۶۳ دیاتومه ۲۹۰۴۰

- ۶۴ کلروفیمه ۲۹۰۴۰
- ۶۵ سیتوفیسه ۲۴۲۰۰
- ۶۶ پروتوزوا ۲۹۰۴۰
- ۶۷ روتیفر ۲۴۲۰۰
- ۶۸ نماتد ۳۶۳۰۰
- ۶۹ کرسئاسه ۲۴۲۰۰
- ۷۰ تعیین میزان کل هیدروکربورها در محیط (میانگین ۲۴ ساعتی) ۱۳۳۱۰۰
- ۷۱ تعیین میزان کل هیدروکربورها در محیط (میانگین ساعتی) ۱۳۳۱۰
- ۷۲ تعیین میزان کربن مونواکساید در محیط (میانگین ساعتی) ۱۳۳۱۰۰
- ۷۳ تعیین میزان کربن منواکساید در محیط (میانگین ساعتی) ۱۳۳۱۰
- ۷۴ تعیین میزان انیدرید سولفور در محیط (میانگین ۲۴ ساعتی) ۱۳۳۱۰۰
- ۷۵ تعیین میزان انیدرید سولفور در محیط (میانگین ساعتی) ۱۳۳۱۰
- ۷۶ تعیین میزان کل اکسیدهای ازت در محیط (میانگین ۲۴ ساعتی) ۱۳۳۱۰۰
- ۷۷ تعیین میزان کل اکسیدهای ازت در محیط (میانگین ساعتی) ۱۳۳۱۰
- ۷۸ تعیین میزان کل اکسیدهای ازت در محیط (میانگین ۲۴ ساعتی) ۱۳۳۱۰۰
- ۷۹ تعیین میزان گردوغبار در محیط (میانگین ۱۲ ساعتی) ۵۳۲۴۰
- ۸۰ تعیین میزان گردوغبار در محیط (میانگین ۸ ساعتی و کمتر) ۳۹۹۳۰
- ۸۱ تعیین میزان گردوغبار خروجی از دودکش کارخانجات ۵۳۲۴۰۰
- ۸۲ تعیین میزان گازهای خروجی از دودکش کارخانجات ۲۴۲۰۰۰
- برای هرگاز
- ۸۳ تعیین میزان گردوغبار گازهای خروجی از دودکش حذف گردید
- کارخانجات به طور همزمان در یک مرحله
- ۸۴ تعیین درصد تیرگی بر روی دودکش ۱۳۳۱۰۰
- ۸۵ تعیین میزان انواع گازهای خروجی آلاینده از آگروز ۱۸۱۵۰۰

اتومبیل‌ها در یک مرحله سنجش

۸۶ تعیین میزان تیرگی از آگروز اتومبیل‌ها در یک ۲۶۶۲۰

مرحله سنجش

۸۷ اندازه‌گیری میزان تراز معادل صدا روز هنگام ۱۲۱۰۰۰

(۷ صبح الی ۱۰ شب)

۸۸ اندازه‌گیر میزان تراز معادل صدا شب هنگام ۲۴۲۰۰۰

(۱۰ شب الی ۷ صبح)

۸۹ اندازه‌گیری میزان ارتعاش هر آزمایش ۱۳۳۱۰

۹۰ اندازه‌گیری میزان تراز فشار صدا لحظه‌ای در روز ۱۱۰۰۰

(۷ صبح الی ۱۰ شب) (spl)

۲۳ - مصوبه شماره ۲۴۹ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۷ شورایعالی

(ارزیابی زیست‌محیطی طرح و پروژه‌های بزرگ توسعه و ملی در سواحل کشور)
شورایعالی حفاظت محیط زیست به استناد ماده ۱۰۵ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، طرح و پروژه‌های بزرگ توسعه‌ای و ملی در سواحل کشور را به شرح آیین‌نامه ذیل مشمول ارزیابی پیامدهای زیست‌محیطی تعیین نمود.

آیین‌نامه طرح‌های مشمول ارزیابی پیامدهای زیست‌محیطی در سواحل کشور در راستای تکمیل آیین‌نامه اثرات زیست‌محیطی مصوب جلسه دوم دی ماه هزار و سیصد و هفتاد و شش شورایعالی حفاظت محیط زیست برای سواحل کشور، مواد به شرح زیر به تصویب می‌رسد:

ماده یک - این آیین‌نامه محدوده عرض اراضی ساحلی و مستحدث قانونی دریای خزر، خلیج فارس و دریای عمان یک کیلومتر از خط مبدأ ساحلی تا حداکثر سه

کیلومتر از ساحل دربر می گیرد که از این پس محدوده ارزیابی زیست محیطی ساحلی نامیده می شود.

ماده دو - کلیه طرح های مشمول تهیه گزارش اثرات زیست محیطی هستند.

ماده سه - سایر طرح های مشمول تهیه گزارش ارزیابی زیست محیطی در این آیین نامه عبارتند از :

الف - طرح های صنعتی و خدمات مرتبط شامل :

- (۱) کارگاهها و مجتمع های صنعتی و خدمات مربوط به بیش از ۵۰۰۰ متر مربع
- (۲) نمایشگاههای دائمی صنعتی و خدماتی بیش از ۱۰۰۰۰ متر مربع
- (۳) انبارهای مواد شیمیایی و کالای خطرناک بیش از ۵۰۰۰ متر مربع
- (۴) کارگاههای فعالیت های عمرانی و راهسازی بیش از ۱۰۰۰۰ متر مربع
- (۵) ذخیره گاههای مواد سوختی بیش از یک میلیون لیتر
- (۶) پایانه های بار و مسافر بیش از ۵۰۰۰ متر مربع

ب - طرح های کشاورزی و خدمات مرتبط شامل :

- (۱) واحدهای پرورش طیور، دام و سایر حیوانات اهلی و وحشی بیش از ۵ هکتار
 - (۲) واحدهای پرورش ماهی و سایر آبزیان بیش از ۱۰/۰۰۰ متر مربع
- پ - طرح های سازه های دریایی، بنادر صیادی، پایانه های نفت و گاز و عملیات

لایروبی در هر مقیاس

ت - طرح های تأسیسات آبی و بهداشتی

- (۱) شبکه جمع آوری و واحدهای تصفیه و دفع فاضلاب در مقیاس شهری
- (۲) تصفیه خانه بزرگ آب در مقیاس شهری (بیش از ۵۰/۰۰۰ متر مکعب)

ث - طرح های دفع و دفن پسماند در مقیاس شهری

ج - طرح های متفرقه شامل؛

- (۱) مراکز نظامی و آموزشی با زیربنای بیش از ۵۰۰۰ متر مربع
- (۲) شهرک های توریستی بیش از ۱۰۰۰۰ متر مربع

۳) شهرک‌های سینمایی بیش از ۵۰۰۰ متر مربع

۴) پارک‌ها و یا اردوگاههای تفریحی، آموزشی و پژوهشی و ورزشی بیش از

۱۰۰۰۰ متر مربع

ماده چهار - درون محدوده ارزیابی زیست‌محیطی ساحلی، در نواحی حساس ویژه (مانند تالاب، شهر، جنگل و نزدیکی کوه به دریا) کلیه طرح‌های مندرج در ماده سه این آیین‌نامه مستقل از مقیاس ملزم به تهیه گزارش ارزیابی اثرات زیست‌محیطی هستند. تبصره - نواحی حساس ویژه درون حریم زیست‌محیطی ساحلی به پیشنهاد مشترک سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت مسکن و شهرسازی و با همکاری دستگاههای ذیربط به تصویب شورایعالی حفاظت محیط زیست خواهد رسید تا زمان تعیین نواحی فوق‌الذکر اعلام از سازمان حفاظت محیط زیست در مورد مکان طرح‌های مشمول این ماده ضروری است.

۲۴ - مصوبه شماره ۲۵۰ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۷ شورایعالی

(راجع به ارزیابی زیست‌محیطی فعالیت‌های معدنی)

به استناد ماده ۱۰۵ قانون برنامه سوم کلیه فعالیت‌های معدنی اعم از کان‌کشی، کان‌آرایی، فرآوری مواد معدنی (به‌طور انفرادی یا مجتمع) را مشمول ارزیابی پیامدهای زیست‌محیطی تعیین و تهیه گزارش ارزیابی زیست‌محیطی براساس الگوهای مصوب سال ۱۳۷۶ شورایعالی حفاظت محیط زیست را به استثنای مواردی که با تفاهم دو دستگاه ظرف یک ماه از ابلاغ این مصوبه تعیین خواهد شد الزامی نمود. بدیهی است صدور پروانه‌های اکتشاف و بهره‌برداری از معادن در مناطق چهارگانه مذکور کماکان تابع مقررات خاص خود و توافقات به‌عمل آمده بین سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت صنایع و معادن است.

موارد مستثنی از ارزیابی زیست‌محیطی به شرح ذیل می‌باشد :

۱ - فعالیت‌های مربوط به کلیه مواد معدنی طبقه یک (به‌جز نمک آبی با ظرفیت مورد توافق طرفین) به‌طور انفرادی یا مجتمع و خارج از مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست.

۲ - فعالیت‌های معدنی غیرفلزی طبقه دو (به استثنای ذغال‌سنگ با ظرفیت مورد توافق طرفین) به‌طور انفرادی یا مجتمع و خارج از مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست و فعالیت‌های معدنی فلزی با ظرفیت استخراج مورد توافق طرفین.

ب: مصوبات شورای عالی حفاظت محیط زیست در زمینه محیط زیست طبیعی

۱ - مصوبه شماره ۱۶۴ مورخ ۷۷/۱۰/۲۳ شورای عالی

(حفاظت از ده درصد مجموع جنگل‌های کشور)

شورای عالی حفاظت محیط زیست در جلسه مورخ ۷۷/۱۰/۲۳ با توجه به اهمیت و حساسیت عرصه‌های جنگلی کشور و به‌منظور تسریع در حفاظت و جلوگیری از تخریب مناطق جنگلی به استناد بند الف ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست تصویب نمود که معادل حداقل ده درصد از مجموع جنگل‌های کشور منطقه حفاظت‌شده اعلام شود.

در اجرای این تصمیم سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور مکلفند تا پایان شهریورماه ۱۳۷۸ محدوده‌های ارزشمند و یا در معرض تخریب معادل حداقل ده درصد جنگل‌های کشور را تعیین و ضمن مشخص نمودن حدود آن در نقشه‌های با مقیاس مناسب و اخذ تأیید شورای عالی طبق ماده ۴ قانون شکار و صید رسماً آگهی نمایند.

۲ - مصوبه شماره ۱۶۸ مورخ ۱۳۷۸/۶/۳ شورای عالی

(واگذاری بخشی از اختیارات شورای عالی به رئیس سازمان حفاظت محیط زیست)

شورای عالی حفاظت محیط زیست براساس تصمیم جلسه مورخ ۱۳۷۸/۶/۳ بخشی از اختیارات خود را در زمینه شکار و صید را به رئیس سازمان حفاظت محیط زیست تفویض نمود :

الف - اختیارات مندرج در بند «پ» ماده ۳ قانون شکار و صید راجع به تعیین انواع اسلحه و وسایل ممنوعه شکار و صید.

ب - اختیارات مندرج در بند «ت» ماده ۳ قانون شکار و صید درباره تعیین انواع جانوران وحشی و حیوانات حمایت شده و حفاظت شده در معرض خطر انقراض و جانوران زیانکار.

ج - اختیارات مندرج در بند «ب» ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست در مورد تعیین انواع، مدت اعتبار و بهای پروانه‌های موضوع ماده (۸) این قانون در چارچوب و مطابق با آیین‌نامه‌هایی که در این زمینه توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب شورای عالی می‌رسد.

۳ - مصوبه شماره ۲۶۰ مورخ ۱۳۸۴/۲/۱۴ شورای عالی

(راجع به بهای جانوران وحشی از لحاظ مطالبه ضرروزیان)

باتوجه به بند ج ماده ۳ قانون شکار و صید بهای هر عدد از جانوران وحشی از لحاظ مطالبه ضرر و زیان به شرح ذیل تعیین می‌گردد :

الف - پستانداران وحشی :

- یوزپلنگدویست میلیون ریال (۱)

- گوزن زرد ایرانی سی و دو میلیون ریال

- گورخر، خرس سیاه‌بست و چهار میلیون ریال

- پلنگسانزده میلیون ریال

- مرال، جبیر و شوکادوازده میلیون ریال

- آهونه میلیون و ششصد هزار ریال

- کاراکال، سیاه‌گوش، خرس قهوه‌ای هفت میلیون و دویست هزار ریال

- قوچ و میش وحشی شش میلیون و چهارصد هزار ریال
- کل و بز وحشی پنج میلیون و ششصد هزار ریال
- گربه وحشی پالاس، گربه شنی سه میلیون و دویست هزار ریال
- شاه روباه
- سنجاب، سمور، روباه سیاهیک میلیون ریال
- سنگ آبی (شنگ)، انواع دیگر گربهیک میلیون و ششصد هزار ریال
- وحشی
- انواع رودک، انواع روباه، موش خرما هشت صد هزار ریال
- (راسو) گرگ
- انواع دیگر پستانداران وحشی چهارصد هزار ریال
- ب - خزندگان وحشی
- تمساح (کروکودیل) سی و دو میلیون ریال
- لاک پشت ها سیصد و بیست هزار ریال
- انواع دیگر خزندگان وحشی چهل هزار ریال
- ج - پرندگان وحشی
- شاهین، بحری، بالان (چرخ)، طرلان، یکصد و بیست میلیون ریال (۱)
- لاچین
- انواع قوشها از قبیل قرقی و پیغو چهل میلیون ریال
- دلیجه ها، کورکورها، سنقرها انواع ترمتای شانزده میلیون ریال
- لیل
- انواع عقاب، همادوا زده میلیون ریال
- هوبره هشت میلیون ریال
- میش مرغ چهار میلیون و هشتصد هزار ریال
- درنای سبیری صد میلیون ریال (۲)

- قو، مرغ آتشی (فلامینگو)، سیاه خرس، دومیلیون و چهارصد هزار ریال
- پلیکان، باکلان مارگردن، (۳) سایر پرندگان
- شکاری وانواع دال
- عروس غاز، زنگوله بال، درنا، کبک دری، یک میلیون و ششصد هزار ریال
- جیرفتی، دراج
- قرقاول، لک لک، زاغ بور، گیلانشاه خالداریک میلیون دویست هزار ریال
- آنقوت، طاووسک، غاز، اردک سرسفید، هشت هزار ریال
- اردک مرمری، مینا
- انواع مرغابی وحشی، انواع کوکر مانند چهار هزار ریال
- باقرقره
- کبک، کبک چیل، تیهو، ایبا، دودو کدویست و چهل هزار ریال
- انواع دیگر پرندگان وحشی یکصد و بیست هزار ریال
- د - جانوران دریایی
- انواع نهنگ (والها)، کوسه (کولی کر) یاهشتاد میلیون ریال
- (کوسه سنگ) (۴)
- انواع دلفین، گاو دریایی، چهل میلیون ریال
- انواع لاک پشت دریایی شش میلیون و چهارصد هزار ریال
- سگ دریایی (فک) چهار میلیون ریال
- ه - آبزیان
- ماهی آزاد چهارصد هزار ریال
- ماهی کور غار (کورماهی)، ماهی سفید دویست و چهل هزار ریال
- ماهی قزل آلا صد و شصت هزار ریال
- ماهی کورکونوس یا ماهی سفید جویباری شصت هزار ریال
- سایر انواع ماهی ها صد و شصت هزار ریال

و - سخت‌پوستان

سیست آرتمیابه ازاء هر کیلو هشت صد هزار ریال

مرجان دریایی به ازاء هر کیلو یک میلیون ریال

ت - سایر موارد

۱ - بهای هر عدد نوزاد پستانداران وحشی که بهنگام شکار در رحم مادر باشند نصف بهای مبالغ پستانداران مربوط می‌باشد.

۲ - بهای هر عدد از تخم پرندگان وحشی و خزندگان از جمله لاک‌پشت دریایی یک سوم بهای مبالغ پرندگان و خزندگان مربوط می‌باشد.

۳ - تخریب لانه و آشیانه پرندگان وحشی یک چهارم بهای پرندگان مربوط می‌باشد.

۴ - خرید و فروش، حمل و عرضه، صادرات و خروج بازهای شکاری از کشور مطلقاً ممنوع است.

۵ - در صورتی که پرندگان شکاری مندرج در ردیف‌های ۱ و ۲ و ۳ بند ج این مصوبه به صورت غیرمجاز شکار و از طبیعت خارج گردیده به نحوی که دیگر امکان رهاسازی و بازگشت به محیط زیست خود را نداشته باشد (به معنی دیگر از لحاظ حیات وحش تلف شده تلقی گردد) و یا در اسارت و به هنگام قاچاق و خروج در مرز کشف شوند مشمول ضرروزیان مربوط می‌شوند.

مقررات این مصوبه جایگزین مصوبات قبلی شورای عالی در مورد تعیین بهای جانوران وحشی از لحاظ مطالبه ضرروزیان می‌باشد.

۴ - مصوبه شماره ۱۷۱ مورخ ۱۳۷۹/۳/۱۱ شورای عالی

(تعیین مدت اعتبار و بهای پروانه‌های شکار و صید)

به استناد بند «ب» ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست آیین‌نامه تعیین مدت اعتبار و بهای پروانه‌های شکار و صید موضوع ماده ۸ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست به شرح زیر تعیین می‌گردد.

ماده ۱ - براساس ماده ۱۷ آیین‌نامه اجرایی قانون شکار و صید انواع پروانه‌های موضوع این آیین‌نامه به صورت پروانه‌های ویژه عادی و انتفاعی صادر می‌شود.

ماده ۲ - فصول و ساعات و تعداد مجاز شکار و صید و مدت اعتبار انواع پروانه‌های شکار و صید و شرایط صدور آنها توسط سازمان تعیین و وفق ماده ۴ قانون شکار و صید رسماً آگهی و به طرق مقتضی نیز به اطلاع متقاضیان خواهد رسید.

ماده ۳ - بهای پروانه‌های ویژه موضوع ماده ۲۰ آیین‌نامه اجرایی قانون شکار و صید به شرح زیر تعیین می‌شود :

الف - بهای پروانه‌های ویژه شکار برای اتباع بیگانه براساس مصوبه شماره ۴۳/۳۱۲ مورخ ۷۶/۳/۳۱ شورای اقتصاد به ارز معتبر خارجی (دلار) تعیین می‌شود هرگونه تغییر در بهای اینگونه پروانه‌ها بنا به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست و تصویب شورای اقتصاد صورت گرفته و تصویب موضوع در شورای مذکور در حکم تأیید شورای عالی حفاظت محیط زیست نیز می‌باشد.

ب - بهای سایر پروانه‌های ویژه باتوجه به شرایط شکار و صید در هر منطقه براساس ظرفیت هر شکارگاه و محدودیت‌های آن برحسب نوع و ارزش حیوانات قابل شکار و صید توسط سازمان حفاظت محیط زیست تعیین و پس از تصویب رئیس سازمان طبق ماده ۴ قانون شکار و صید رسماً آگهی و به طرق مقتضی به اطلاع متقاضیان دریافت بهای پروانه‌های ویژه خواهد رسید.

تبصره - بهای پروانه‌های ویژه موضوع این بند برای شکار در مناطق حفاظت‌شده و پناهگاههای حیات وحش (ازجمله شکار در جزیره کبودان) شامل بهای ورود به مناطق مذکور و ارزش و بهای حیوانات شکارشده و شکاربان راهنما می‌باشد.

ماده ۴ - پروانه‌های عادی شکار و صید (موضوع ماده ۱۹ آیین‌نامه اجرایی قانون شکار و صید) به انواع پروانه‌های شکار و پستانداران وحشی (چهارپایان)، پرندگان و صید ورزشی ماهی با قلاب در رودخانه‌ها و آبهای داخلی تقسیم و حداکثر بهای هر یک از انواع پروانه‌های مذکور تا پایان سال ۱۳۷۹ به شرح زیر تعیین می‌شود :

الف - پروانه شکار پستانداران وحشی حداکثر صدوپنجاه هزار ریال

(ازجمله، قوچ و میش، کل و بز)

ب - پروانه شکار پرندگان حداکثر صد هزار ریال

(اعم از سراسری یا استانی)

ج - پروانه شکار خرگوشی و تشی و همچنین گراز حداکثر بیست هزار ریال

(برای اقلیت‌های مذهبی)

د - پروانه صید ورزشی ماهی با قلاب در برخی از رودخانه‌ها و آبهای داخلی

حداکثر ده هزار ریال

تبصره - رئیس سازمان حفاظت محیط زیست می‌تواند باتوجه به شرایط زمانی و مکانی و برحسب کاهش یا افزایش جمعیت شکار از سال ۱۳۸۰ بهای پروانه‌های شکار و صید موضوع این ماده را مورد تجدیدنظر قرار دهد. در صورت افزایش بهای پروانه‌های مذکور میزان این افزایش در هر صورت نباید سالانه از پانزده درصد بیشتر باشد.

ماده ۵ - بهای پروانه‌های انتفاعی موضوع ماده ۲۱ آیین‌نامه اجرایی قانون شکار و صید باتوجه به استعداد و امکانات هر یک از شکارگاهها و ارزش تجاری گونه‌های حیواناتی که اجازه شکار یا صید انتفاعی برای آنها صادر می‌شود، مدت اعتبار و بهای پروانه‌های انتفاعی در هر مورد کماکان توسط سازمان تعیین می‌شود.

۵ - مصوبه شماره ۱۷۲ مورخ ۱۳۷۹/۳/۱۱ شورایعالی

(حق‌الزحمه آکنده‌سازی «تاکسیدرمی» جانوران وحشی)

شورایعالی در جلسه مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۱ حق‌الزحمه آکنده‌سازی (تاکسیدرمی) جانوران وحشی موضوع تبصره ۱ قانون راجع به اجازه تاکسیدرمی جانوران برای اشخاص حقیقی و حقوقی در قبال دریافت حق‌الزحمه مصوب ۱۳۶۰/۱۲/۹ را به شرح زیر تصویب نمود :

۱ - در صورتی که نمونه، مواد اولیه و امکانات از طرف سازمان تأمین شود، هزینه‌های مواد اولیه و مصرفی، پروانه‌های ویژه، فوق‌العاده مأموریت، هزینه سفر، بهای فشنگ، استهلاک اسلحه و سایر وسایل شکار و صید برحسب مورد طبق تعرفه و قیمت‌های متعارف روز از متقاضی دریافت خواهد شد.

۲ - رئیس سازمان می‌تواند در موارد خاص مجوز دریافت حق‌الزحمه را با پانجاه درصد تخفیف صادر نماید همچنین مدیر کل دفتر موزه تاریخ طبیعی سازمان و مدیران کل حفاظت محیط زیست استانها نیز میتوانند در موارد خاص مجوز ۳۰ درصد تخفیف در حق‌الزحمه را صادر نمایند. (تأمین مواد و امکانات شامل تخفیف نمی‌شود).
توضیح: منظور از موارد خاص در بند ۲ عبارت است از دستگاها و نهادهای علمی، فرهنگی و آموزشی و یا بزرگداشت و تقدیر از زحمات و خدمات افراد حقیقی.

حداکثر حق‌الزحمه آمپایه پرندگان

ردیفنوع پرندحق‌الزحمه

۱ انواع گنجشک سانان و اندازه‌های مشابه ۵۰/۰۰۰ ریال

۲ دراج، کبک و اندازه‌های مشابه ۱۰۰/۰۰۰ ریال

۳ انواع مرغابی، غاز، انواع کوکر و اندازه‌های مشابه ۲۵۰/۰۰۰ ریال

۴ حواصیل، درنا، لک‌لک، فلامینگو، اندازه‌های مشابه ۵۰۰/۰۰۰ ریال

۵ قو، پلیکان، میش مرغ و اندازه‌های مشابه ۳۰۰/۰۰۰ ریال

۶ انواع پرندگان شکاری (غیر از بند ۸) ۳۰۰/۰۰۰ ریال

۷ قرقاول، هوبره، کبک دری ۴۰۰/۰۰۰ ریال

۸ انواع عقاب، کرکس، هما، شاه برف و اندازه‌های مشابه طاووسی ۱۰۰۰/۰۰۰ ریال

حداکثر حق‌الزحمه تاکسیدرمی (غیر از پرندگان)

ردیفنوع حیواندباغی‌دوخت‌روی‌پنلتمام بدن

پوستموکتهدمانت

۱ جوندگانجوندگان--۲۰/۰۰۰ ریال

۲ تشی و جوجه تیغی --- ۲۰/۰۰۰ ریال

انواع آهو، قوچ و میش

۳ کل و بز و اندازه های ۰۰۰ / ۱۵۰۰۰۰ / ۸۰۰/۴۰۰۰۰۰ ریال

مشابه ۴۰ / ۰۰۰

۴ انواع گوزن، اسب، گور ۰۰۰ / ۱۰۰۰۰۰ / ۱۵۰۰۰۰ / ۵۰۰/۵۰۰۰۰۰ / ۱

ریال

۵ سگ سانان ۰۰۰ / ۱۰۰۰۰۰ / ۱۵۰۰۰۰ / ۳۰۰۰۰۰ / ۱۰۰۰ ریال

۶ گربه سانان کوچک و ۰۰۰ / ۲۰۰۰۰۰ / ۳۵۰۰۰۰ / ۳۰۰۰۰۰ / ۵۰۰ اندازه های

مشابه ریال

۷ گربه سانان بزرگ و ۰۰۰ / ۴۰۰۰۰۰ / ۵۰۰۰۰۰ / ۷۰۰۰۰۰ / ۲۰۰ خرس قهوه ای ریال

۸ خرس سیاه، گراز و ۰۰۰ / ۲۰۰۰۰۰ / ۳۰۰۰۰۰ / ۴۰۰۰۰۰ / ۱۰۰۰ اندازه مشابه ریال

فیل، کرگدن، اسب آبی ۰۰۰/۰۰۰ / ۱۰۰۰ / ۲۰۰۰ / ۳۰۰۰

۹ زرافه و حیوانات ریال

مشابه ۵۰۰ / ۰۰۰

۱۰ خزندگان، آبزبان و ۵۰ / ۰۰۰ --- ۵۰۰

دوزیستان به ازاء هر ریال

سانتی متر طول (از

دهان تا انتهای دم)

۶ - مصوبه شماره ۲۳۸ مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۱ شورای عالی

(راهبردهای ملی حفاظت از تنوع زیستی جمهوری اسلامی ایران)

شورای عالی حفاظت محیط زیست با عنایت به گزارش ملی توسعه پایدار

درخصوص «طرح تدوین استراتژی و برنامه عمل ملی حفاظت از تنوع زیستی» چهار

مورد راهبردهای ملی حفاظت از تنوع زیستی جمهوری اسلامی ایران را به شرح زیر

تأیید نمود :

- ۱ - ارتقای آگاهی از تنوع زیستی و مشارکت‌های مردمی
 - ۲ - ایجاد نظام‌های اطلاعاتی و تحقیقاتی زیستی
 - ۳ - بهره‌برداری پایدار از منابع تنوع زیستی
- برنامه عمل راهبردهای مذکور در چارچوب قانون برنامه سوم توسعه حداکثر ظرف مدت شش ماه توسط کمیته راهبردی طرح تهیه و پس از تأیید کمیته ملی توسعه پایدار برای تأیید به شورای عالی ارایه خواهد شد.
- ۷ - مصوبات شورای عالی حفاظت محیط زیست راجع به ممنوعیت‌ها و محدودیت‌ها (زمانی، طریقی، نوعی، کمی و کیفی)
- الف - فصول و ساعات زمانی: شکار حیوانات زیر در فصول و ساعات ذیل با پروانه عادی ممنوع است.
- ۱ - کلیه پستانداران و پرندگان و خزندگان قابل شکار از اول فروردین تا پایان خردادماه به استثنای جانوران زیانکار آن هم فقط در مزارع و باغات و مؤسسات دامداری و تکثیر مصنوعی حیوانات (اصلاحی بند الف ماده ۳ مصوبه ۴)
 - ۲ - کلیه پستانداران و پرندگان و خزندگان قابل شکار و آبزیان قابل صید به استثنای جانوران زیانکار از یک ساعت بعد از آفتاب تا یک ساعت قبل از طلوع آفتاب (اصلاحی بند ب ماده ۳ مصوبه ۴)
 - ۳ - کل و بز و قوچ و میش وحشی در مناطق گرمسیر از ۱۵ دی‌ماه تا ۱۵ شهریور و در مناطق سردسیر از ۱۵ بهمن تا ۱۵ مهر
 - ۴ - کبک، کبک چیل، تیهو از اول بهمن تا پایان مرداد (مصوبه ۴۲)
 - ۵ - پرندگان کوکر از قبیل باقرقره، قویرق از اول فروردین تا اول شهریور (مصوبه ۴۲)
 - ۶ - انواع مرغابی و غاز از اول فروردین تا پایان شهریور (مصوبه ۵)
 - ۷ - صید آبزیان در آبهای استانه‌های گیلان و مازندران از پانزدهم اسفند تا اول اردیبهشت (مصوبه ۸۴)

توضیح مهم - طبق صورت جلسه و تصمیمات مورخ ۶۹/۱۲/۷ شورای عالی فصل مجاز شکار و صید برحسب مورد توسط سازمان تعیین و اعلام خواهد شد.

ب - طرق و وسایل ممنوعه (طریقی): شکار و صید با طرق و وسایل زیر ممنوع است :

۱ - شکار با اسلحه خودکار (مسلسل) و تفنگهای گلوله زنی نیمه خودکار - (بند الف ماده ۵ مصوبه ۱)

۲ - استفاده از تفنگهای سرپر و هرگونه اسلحه ای که کالیبر آن از شش میلیمتر با ۲۴۰ انگلیسی کمتر باشد (از جمله انواع تفنگهای خفیف کالیبر ۲۲) و همچنین استفاده از کالیبر ۴۱۰ - ۱۲ - ۱۶ و ۲۰ استعمال فشنگ ساچمه و چهارپاره برای شکار کل و بز، قوچ و میش، خرس و پلنگ (مصوبه ۷۶)

۳ - استفاده از تفنگ ساچمه زنی و فشنگ گلوله (تک گلوله) برای شکار پستانداران وحشی به استثنای خوک وحشی، خرگوش و تشی (مصوبات شماره ۱۱۰ و ۱۳۱)

۴ - استفاده از انواع تفنگهای خفیف برای شکار پستانداران و پرندگان وحشی (مصوبه ۱۱۰)

۵ - شکار پستانداران وحشی از طریق کومه و امثال آنها به طور کلی و همچنین ایجاد و استفاده از کومه برای شکار پرندگان وحشی در کنار چشمه ها و آبشخورها تا شعاع ۲۰۰ متر (مصوبه ۱۱۰)

۶ - شکار از طریق استعمال هرگونه سموم و مواد مخدر و منفجره (بند ت ماده ۵ مصوبه ۱)

۷ - بستن سد و کلهام در مسیر رودخانه ها برای صید و صید به این طریق (بند ت ماده ۵ مصوبه ۱)

۸ - شکار از طریق استعمال هرگونه تله و دام و تور جز برای مرغابی (بند ج ماده ۵ مصوبه ۱)

۹ - استعمال هرگونه تله و دام و تور برای صید ماهی و شکار بلدرچین با پروانه عادی (اصلاحی بند ۴ مصوبه ۵)

۱۰ - شکار مرغابی و سایر پرندگان آبی با تور هوایی و دام (بند ۳ مصوبه شماره ۱۱۰)

۱۱ - تعقیب و شکار پرندگان آبی با قایق موتوری (بند خ ماده ۵ مصوبه ۱)

۱۲ - تعقیب و شکار جانوران وحشی با وسائل نقلیه موتوری (اصلاحی بند ۵ مصوبه ۵)

۱۳ - شکار پستانداران قابل شکار (وحشی) از طریق جرگه (بند ذ ماده ۵ مصوبه ۱)

۱۴ - شکار و صید از طریق تخریب آبشخور و چشمه (بند ۶ مصوبه ۵)

۱۵ - صید از طریق ایجاد میدان مغناطیسی و جریان برق به هر یک از وسایل مولد برق (بند ۶ مصوبه ۵)

پ - ممنوعیت و محدودیت‌های نوعی، کیفی و کمی :

۱ - زنده‌گرفتن جانوران وحشی (قابل شکار) بدون تحصیل پروانه ویژه ممنوع است. (ماده ۱۳ مصوبه ۱)

۲ - از بین بردن یا برداشتن تخم پرندگان وحشی ممنوع است (ماده ۱۳ مصوبه ۱)

۳ - تیراندازی و شکار از داخل جاده‌های شوسه و اصلی تا حریم پنجاه متر از هر طرف آن ممنوع است (ماده ۱۴ مصوبه ۱)

۴ - حداکثر تعداد مجاز شکار کل و بز و قوچ و میش وحشی در هر مسافرت شکار جمعاً یک رأس از آنها می‌باشد. ۱

۵ - زنده‌گیری بازها و پرندگان شکاری به هر شکل و به هر حالت ممنوع است. (مصوبه ۱۱۰)

۶ - حداکثر تعداد مجاز شکار پرندگان وحشی غیر حمایت شده در هر مسافرت شکار ده عدد می باشد (مصوبه ۱۳۲)

۷ - حداکثر تعداد گراز در هر مسافرت شکار یک رأس می باشد (مصوبه ۱۳۲)
مصوبات شورای عالی حفاظت محیط زیست در مورد خرید و فروش و صدور و نگهداری جانوران وحشی

۱ - خرید و فروش و عرضه و نگهداری و حمل و صدور کلیه جانوران وحشی زنده بدون تحصیل پروانه انتفاعی ممنوع است (ماده ۹ مصوبه ۱)

۲ - خرید و فروش و عرضه و صدور جانوران وحشی کشته و اجزاء آن (پوست، گوشت و غیره) و همچنین نگهداری آنها در اماکن عمومی به استثنای غاز، مرغابی، چنگر و ماهیان (غیر از ماهی آزاد و قزل آلا) بدون تحصیل پروانه انتفاعی ممنوع است. (ماده ۱۰ مصوبه ۱)

تبصره - حمل و نگهداری جانوران وحشی کشته و اجزای آن که با رعایت مقررات مربوطه شکار یا صید شده اند به استثنای نگهداری آنها در اماکن عمومی مجاز می باشد. (بند ۷ مصوبه ۵)

۳ - خرید و فروش تروفه های شکار و یا جانوران وحشی کشته که به صورت مجسمه تهیه شده اند (تاکسیدرمی شده) و همچنین عرضه و نگهداری آن در اماکن عمومی و تجاری موقوف به کسب اجازه و تحصیل پروانه از سازمان می باشد. (مصوبه ۱۰۹)

مصوبه ۱۶۸ شورای عالی مورخ ۱۳۷۸/۶/۳ راجع به تعیین گونه های جانوران وحشی مشمول قانون شکار و صید و طبقه بندی آنها

جانوران وحشی مشمول بند (ت) ماده ۳ قانون شکار و صید به استناد مصوبه شماره ۱۶۸ مورخ ۷۸/۶/۳ شورای عالی حفاظت محیط زیست به شرح زیر تعیین می شود :

۱- طبق مصوبه ۸۴ و احکام شرعی فقط اقلیت های مذهبی مطرح در قانون اساسی جمهوری اسلامی اجازه شکار خوک وحشی را دارند.

الف - پستانداران وحشی

۱ - گونه‌های منقرض شده :

شیر آسیایی - ببر مازندران

۲ - گونه‌های در معرض خطر انقراض.

یوزپلنگ - گورخر - خرس سیاه - گربه پالاس - گربه شنی - شاه روباه - روباه

ترکمنی - انواع دلفین‌ها - انواع نهنگ‌ها - گاو دریایی.

۳ - گونه‌های حمایت و حفاظت شده :

پلنگ - گوزن زرد ایرانی - سیاه‌گوش - کاراکال - گربه جنگلی - خرس قهوه‌ای -

مرال - شوکا - جبیر - آهو - انواع قوچ و میش وحشی - روباه شنی - فک

۴ - گونه‌های غیرحمایت‌شده (عادی)

کل و بز وحشی - انواع سمور - سنجاب - شنگ (سگ آبی)، گرگ - شغال -

روباه معمولی کفتار - گورکن - گراز (خوک وحشی) - خرگوش - انواع رودک -

نوتریا - انواع موش خرما (نمس، راسو) - پایکا (خرگوش موش) - تشی.

ب - پرندگان وحشی

۱ - گونه‌های در معرض خطر انقراض :

پلیکان خاکستری - عروس غاز، قوی کوچک - درنای سیبری - باکلان کوچک -

گیلان‌شاه خالدار - عقاب شاه‌ی - عقاب طلایی - عقاب دریایی دم سفید - عقاب

ماهی‌خوار - هما - شاهین - بحری - بالابان - لاجین - میش مرغ - هوبره - سیاه

خروس - اردک سرسفید - اردک بلوطی.

۲ - گونه‌های حمایت‌شده و حفاظت‌شده :

پلیکان سفید - فلامینگوها - درناها - قوها - حواصیل‌ها - لک‌لک‌ها - غواص‌ها -

باکلان مارگردن - غاز پیشانی سفید (کوچک) - غاز پازرد - اردک تاج‌دار - اردک

مرمری - اردک چشم طلایی اردک سرسیاه - اردک دم دراز - مرگوس‌ها - اسکوترها

- خروس کولی دشتی - بوتیمار کوچک - زنگوله بال - کبک دری - دراج - جیرفتی

- قرقاول - کاکائی دودی - کاکائی چشم سفید - یلوه حنایی - مینا - دارکوب سبز
 راه راه - کوکوی خالدار - پرستو - بلبل - سار صورتی - کلیه پرندگان شکاری و
 گوشتخوار از قبیل سایر عقابها - بازها - قوشها - قرقیها - کرکسها - بوف و
 جغدها - کورکورها - سنقرها - سارگپه

۳ - گونه های غیر حمایت شده (عادی)

کیک - تیهو - بلدرچین - کوکرها - باقرقره (قره قویلوک) - ایبا - نوک دراز -
 توکا - دودوک - کشیمها - سایر انواع غازها - سایر انواع مرغابیها - آنقوت - چنگر
 - کبوتر - فاخته - قمری - چکاوک - زرده پره مزرعه - زرد پره سرسیاه - سار -
 سهره و سایر پرندگان که در بندهای ۱ و ۲ و ۴ پرندگان وحشی (ب) این آگهی ذکر
 نشده اند.

۴ - گونه های زیانکار :

انواع گنجشک - کلاغ سیاه و کلاغ ابلق

ج - خزندگان وحشی :

۱ - گونه های در معرض خطر انقراض :

تمساح ایرانی (گانود) - انواع لاک پشت دریایی

۲ - گونه های حمایت و حفاظت شده :

بزمجه - وارانوسها - لاک پشت خاکری - لاک پشت مردابی - افعی شاخدار -

افعی دماوندی - افعی تکابی - افعی زنجابی - کک مار - کور مار خوزستانی

۳ - گونه های غیر حمایت شده عادی :

انواع دیگر لاک پشتها - انواع دیگر مارها.

د - آبزیان

۱ - گونه های در معرض خطر انقراض

ماهی کورغار (کورماهی) - آفینوسهای آبهای داخلی

۲ - گونه های حمایت و حفاظت شده

ماهی آزاد - ماهی قزل‌آلا - اردک‌ماهی - باربوس‌ها

۳ - گونه‌های غیرحمایت‌شده (عادی)

سایر ماهیان آب شیرین و شور که در آب‌های داخلی و مصب رودخانه‌ها یافت می‌شوند.

ه - دوزیستان

۱ - گونه‌های حمایت و حفاظت‌شده

سمندر جویباری ایران - قورباغه مردابی جنگلی

۲ - گونه‌های غیرحمایت‌شده (عادی)

سایر دوزیستان که در تالاب‌ها و سایر مناطق طبیعی ایران یافت می‌شوند.

و - سخت‌پوستان

انواع خرچنگ - آرتمیا

تبصره - همچنین انواع پروانه‌ها در زمره جانوران وحشی مشمول بند (ت) ماده ۳

قانون شکار و صید محسوب می‌شوند.

بخش پنجم

سایر شوارهای عالی

بخش پنجم: مصوبات شورای عالی حفاظت محیط زیست

۱ - اساسنامه گنجینه ملی آب ایران

(مصوب ۱۳۷۶/۴/۳۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی)

ماده ۶ - ارکان گنجینه عبارت است از :

الف) شورا

ب) رئیس گنجینه

الف) شورا

ماده ۷ - شورا مرکب از نه نفر عضو به شرح زیر می‌باشد :

- ۱ - وزیر نیرو که ریاست شورا را به عهده خواهد داشت.
 - ۲ - وزیر فرهنگ و آموزش عالی
 - ۳ - معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست
 - ۴ - معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه
 - ۵ - شهردار تهران
 - ۶ - معاون وزیر نیرو در امور آب
 - ۷ - معاون وزیر نیرو در امور آب و فاضلاب شهری.
 - ۸ - رئیس سازمان میراث فرهنگی کشور
 - ۹ - رئیس گنجینه که دبیر شورا خواهد بود.
- تبصره ۱ - در غیاب ریاست شورا یکی از اعضای شورا به انتخاب وزیر نیرو به عنوان قائم مقام ریاست شورا انجام وظیفه خواهد نمود.
- تبصره ۲ - در صورت عدم حضور هر یک از اعضای شورا یکی از معاونان آنان به عنوان نماینده تام الاختیار در جلسه شرکت و تصمیم گیری خواهد نمود.
- تبصره ۳ - احکام اعضای شورا توسط رئیس جمهور یا معاون اول ریاست جمهوری صادر خواهد شد.

محدوده های مصوب شهری و روستایی :

- ۱ - محدوده مصوب شهری عبارت است از حسب مورد آخرین محدوده طرح جامع یا هادی مصوب شهر و اضافه محدوده های بعدی مصوب آنها.
- تبصره ۱ - در مورد شهرهای فاقد طرح هادی یا جامع، تا زمان تهیه طرح جامع یا هادی محدوده خدماتی شهر ملاک خواهد بود.
- تبصره ۲ - پس از تهیه طرح جامع یا هادی برای شهرهای فوق الذکر محدوده طرح جامع یا هادی ملاک خواهد بود.
- ۲ - محدوده روستایی عبارت است از محدوده آخرین طرح هادی یا بهسازی روستایی.

تبصره - در مواردی که نقاط روستایی فاقد طرح‌های فوق باشند محدوده روستایی توسط وزارت جهاد سازندگی به استناد ماده (۹) آیین‌نامه احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده و حریم تعیین می‌شود.

ب - صنایع این گروه مجازند در خارج از محدوده شهرها مشروط به رعایت حداقل ۲۰۰ متر از مراکز مسکونی، درمانی و آموزشی و ۱۰۰ متری مراکز نظامی و انتظامی و رعایت حریم رودخانه‌ها و قنوات دایر استقرار یابند. رعایت کلیه حریم‌های قانونی و ضوابط استحفاظی الزامی است.

سکونت‌گاهها: عبارت است از کلیه شهرها، روستاها و مجتمع‌های زیستی که دارای حداقل ۲۰ خانوار ساکن می‌باشند.

ج - صنایع این گروه مجازند در خارج از محدوده شهرها و با رعایت حداقل فاصله پانصد متر از محدوده سکونت‌گاهها و مراکز آموزشی و درمانی و یکصدمتری مراکز نظامی و انتظامی و رعایت همه حریم‌های قانون و ضوابط حوزه استحفاظی جاده استقرار یابند. ۱

مناطق صنعتی: مناطق صنعتی عبارت است از محدوده‌ای که بوسیله ارگانهای زیربط جهت استقرار صنایع در نظر گرفته شده است. اینگونه مناطق در طرح‌های نظیر جامع و هادی شهری، جامع ناحیه‌ای و طرح‌های ساماندهی فضاها و سکونت‌گاههای روستایی تعیین می‌گردند.

د و ه - صنایع این گروه مجازند خارج از حریم مصوب هر شهر مشروط به رعایت فواصل لازم از مراکز حساس مطابق پیوست شماره (۱) استقرار یابند.

و - محل پیشنهادی جهت استقرار صنایع این گروه باتوجه به فرآیند تولید، توپوگرافی منطقه، شرایط اقلیمی، ظرفیت قابل تحمل محیط زیست، جهت بادهای

غالب، گسترش شهری و سایر شاخص‌های زیست‌محیطی توسط سازمان حفاظت محیط زیست مورد بررسی کارشناسی قرار گرفته و اعلام‌نظر خواهد گردید.

تبصره ۱ - جابجایی عناوین صنعتی در گروه‌های مختلف باتوجه به آلودگی‌های حاصل و نحوه خنثی‌سازی آنها انجام خواهد گردید.

تبصره ۱ - جابجایی عناوین صنعتی در گروه‌های مختلف باتوجه به آلودگی‌های حاصل و نحوه خنثی‌سازی آنها انجام شد.

تبصره ۲ - استقرار صنایع در اراضی مستعد کشاورزی منطبق با قوانین و مقررات مربوط مستلزم کسب موافقت وزارت کشاورزی می‌باشد.

تبصره ۳ - در کلیه موارد موافقت با ایجاد صنایع (از هر نوع) رعایت ضوابط و کاربری‌ها و منطقه‌بندی‌های مصوب صنعتی حسب مورد طرح‌های جامع و هادی شهری، هادی روستایی، طرح‌های جامع ناحیه‌ای (شهرستان) و طرح‌های کالبدی منطقه الزامی می‌باشد.

ماده ۳ - ضوابط عمومی استقرار صنایع :

۱ - ملاک تشخیص جمعیت شهرها، آخرین سرشماری مرکز آمار ایران است.

۲ - در چارچوب ضوابط مربوط، احداث هر نوع واحد تولیدی و صنعتی در داخل شهرک‌های صنعتی و نواحی صنعتی روستایی مشروط به اینکه شهرک یا ناحیه، دارای طرح استقرار، فضای سبز و سیستم مرکزی تصفیه فاضلاب باشد، بلامانع است. ۱

۳ - این ضوابط نمی‌تواند ناقص مصوبات قانونی از قبیل طرح تعادل صنعت و کشاورزی در استانهای گیلان و مازندران و ممنوعیت در محدوده ۱۲۰ کیلومتری تهران و ۵۰ کیلومتری اصفهان و نظایر آن باشد.

ماده ۴ - در موارد استثنایی که امکان اجرای ضوابط استقرار در استان وجود نداشته باشد، مراتب در کمیته‌ای استانی مرکب از نمایندگان ادارات کل صنایع، معادن و

فلزات، حفاظت محیط زیست، مسکن و شهرسازی، سازمان برنامه و بودجه، نفت، نیرو، جهاد سازندگی، کشاورزی و استانداری (معاون عمرانی) مورد بررسی قرار گرفته و با در نظر گرفتن مواردی از قبیل فرآیند تولید، توپوگرافی منطقه، شرایط اقلیمی، ظرفیت قابل تحمل محیط زیست، جهت بادهای غالب و گسترش شهری در مورد محل استقرار صنایع به طور موردی اتخاذ تصمیم می نمایند. دبیرخانه کمیته مذکور در اداره کل حفاظت محیط زیست استان می باشد.

ماده ۵ - نظر به اهمیت تأمین هوای پاک در شهرها و مناطق مسکونی کشور، از استقرار صنایع مولد آلودگی هوا در جهت باد غالب به سوی اینگونه مناطق خودداری شود.

ماده ۶ - چنانچه واحد تولیدی و صنعتی در فهرست یکی از کدهای مندرج در این ضوابط اشاره نشده باشد و یا کدهای موجود نیاز به اصلاح داشته باشند به منظور تعیین کد جدید و با تطبیق آن با کدهای موجود، موضوع در کمیته ای به مسئولیت سازمان حفاظت محیط زیست و با مشارکت نماینده تام الاختیار ارگان ذیربط صادرکننده جواز مطرح و تصمیم گیری خواهد شد.

ماده ۷ - واحدهای تولیدی و صنعتی موظف هستند قبل از استقرار، موضوع را به اطلاع ادارات کل استانی حفاظت محیط زیست برسانند در صورت مغایرت با ضوابط استقرار، ادارات کل حفاظت محیط زیست استانها باید در مدت حداکثر دو هفته موضوع را به متقاضی اعلام کنند.

ماده ۸ - در مراکز جمعیتی با کمتر از سیصد هزار نفر، صنایع گروههای «ب»، «ج»، «د»، «ه» مجازند در یک گروه بالاتر (نزدیکتر به مراکز صنعتی) مستقر شوند. ۱

۲ - مصوبات شورای عالی اداری، در خصوص وظایف واحدهای استانی سازمان حفاظت محیط زیست

(مصوب ۱۳۸۳/۳/۴ شورای عالی اداری)

شورای عالی اداری در صد و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۲۰ در اجرای بند (د) ماده ۲ قانون برنامه سوم توسعه و بنا به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، به منظور اعطای اختیارات لازم به مسئولین واحدهای استانی در خصوص تصمیم گیری، اجرا و تخصیص منابع و محدود نمودن فعالیت های حوزه ستادی به اعمال حاکمیت و امور راهبردی (سیاست گذاری، برنامه ریزی و نظارت) و انتقال وظایف اجرایی به واحدهای استانی تصویب نمود:

۱ - وظایف واحدهای استانی سازمان حفاظت محیط زیست به شرح پیوست این مصوبه تعیین می شود. سازمان مذکور مکلف است براساس وظایف تعیین شده حداکثر ظرف مدت یک سال وظایف اجرایی را به واحدهای استانی منتقل و متناسب با آن نسبت به اصلاح تشکیلات حوزه مرکزی و واحدهای استانی اقدام و پیشنهاد لازم را برای تأیید به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور ارسال نماید.

۲ - سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است اختیارات لازم را متناسب با وظایف تعیین شده و اختیارات سازمان مدیریت و برنامه ریزی استانها (موضوع پیوست شماره ۲ مصوبه شماره ۱۹۰۱/۱۵۹۷۵۸ مورخ ۱۳۸۱/۹/۲ شورای عالی اداری) در حد هر استان به مدیران استانی واگذار نماید. مدیران استانی نیز در حد هر شهرستان اختیارات لازم را به مدیران شهرستانی واگذار نمایند.

تبصره ۱ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است متناسب با وضعیت زیست محیطی هر استان سازوکارهای لازم را برای اجرای این مصوبه ضمن هماهنگی با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور فراهم نماید. سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است سازوکارها و امکانات مذکور را فراهم و در اختیار استانها قرار دهد.

تبصره ۲ - اجرای این بند در استان هایی که بنا به تشخیص سازمان حفاظت محیط زیست ظرفیت های لازم را داشته باشند، شروع می شود.

۳ - سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظفند پس از ابلاغ این مصوبه در تدوین آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌ها به گونه‌ای عمل نمایند که تسهیلات لازم برای انجام امور و فعالیت‌های اجرایی در واحدهای استانی فراهم گردد.

۴ - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است بر اجرای این مصوبه نظارت نموده و گزارش اجرای آن را در مقاطع ۶ ماهه به شورای عالی اداری ارایه نماید.
وظایف واحدهای استانی سازمان حفاظت محیط زیست

۱ - صدور مجوز جهت تهیه نمونه از گونه‌های گیاهی و جانوری به منظور انجام برنامه‌های تحقیقاتی.

۲ - تهیه نمونه برای موزه تاریخ طبیعی و نمایشگاه‌های حیات وحش با هماهنگی دفاتر تحقیقاتی ذیربط.

۳ - مطالعه، شناسایی و ارزیابی بیوم‌های استان جهت مکان‌یابی برای کاربری‌های گوناگون زمین با استفاده از شاخص‌های زیست‌محیطی منطقه‌ای به منظور ممانعت از تخریب محیط و کاهش تخریب تا حد ممکن و نیز تهیه ضوابط مکان‌یابی براساس شرایط منطقه‌ای با مشارکت بخش غیردولتی.

۴ - بررسی و تحقیق به منظور شناخت علل بروز اثرات زیست‌محیطی ناشی از طرح‌های توسعه شهری، صنعتی، کشاورزی، خدماتی و تولیدی بر محیط‌زیست و اعلام گزینه‌های مناسب جهت کاهش و یا جبران اثرات نامطلوب آنها به دستگاه‌های اجرایی و واحدهای غیردولتی.

۵ - بررسی و شناخت اثرات کمی و کیفی آلودگی هوا ناشی از منابع مختلف آلاینده آن بر محیط زیست با مشارکت بخش غیردولتی در سطح استان.

۶ - بررسی ظرفیت قابل تحمل محیط از نظر پذیرش مواد آلاینده هوا و عوامل تشدیدکننده پدیده وارونگی هوا یا مشارکت بخش غیردولتی در سطح استان.

- ۷ - بررسی برای ارایه شیوه‌های کاهش آلودگی‌های هوا و پیش‌بینی وضعیت آلاینده محیط باتوجه به ظرفیت قابل تحمل آن با مشارکت بخش غیردولتی در سطح استان.
- ۸ - تهیه طرح‌های لازم برای مقابله با آلودگی هوای شهرها و برکنارماندن شهروندان از اثرات زیان‌آور آن در شرایط بحرانی نظیر پیشنهاد برقراری محدودیت‌های مقتضی در سطح استان با مشارکت بخش غیردولتی.
- ۹ - بررسی راه‌حل‌های مناسب برای مقابله با بحران‌های زیست‌محیطی ناشی از بلایای طبیعی و یا حوادث غیرمترقبه در رابطه با آلودگی هوا با مشارکت بخش غیردولتی در سطح استان.
- ۱۰ - تهیه اطلاعات به‌منظور ارایه هشدارهای لازم در ارتباط با آلودگی هوا و ارایه راه‌حل رفع آلودگی‌ها از طریق اقدامات فرهنگی، قانونی و... در سطح استان.
- ۱۱ - بررسی برای تعیین ظرفیت قابل تحمل محیط از نظر پذیرش مواد آلاینده آب و خاک و تعیین قدرت خود پالایی منابع پذیرنده آب با مشارکت بخش غیردولتی در سطح استان.
- ۱۲ - انجام مطالعات و اقدامات لازم به‌منظور جلوگیری از آثار مخرب عوامل مختلف آلاینده آب و خاک با مشارکت بخش غیردولتی در سطح استان.
- ۱۳ - انجام آزمایش‌های فیزیکی، شیمیایی و بیولوژیک بر روی نمونه‌های پساب‌های صنعتی، شهری، کشاورزی، همچنین آنالیز کامل مواد جامد به‌منظور شناخت کمی و کیفی عوامل آلاینده در جهت کنترل آلودگی‌های زیست‌محیطی با مشارکت بخش غیردولتی.
- ۱۴ - انجام آزمایش‌های فیزیکی، شیمیایی و بیولوژیک بر روی نمونه‌های آب دریا و محیط‌های آبی وابسته به دریا و آب‌های داخلی حسب نیاز با مشارکت بخش غیردولتی.
- ۱۵ - انجام آزمایش‌های لازم بر روی دریاچه‌ها، دریاها، تالاب‌ها و رودخانه‌ها به‌منظور شناخت آلودگی‌ها و تعیین قدرت خودبالایی آنها با مشارکت بخش غیردولتی.

- ۱۶ - سنجش مستمر پارامترهای آلاینده هوا جهت آگاهی از وضعیت آلودگی هوا در نقاط مختلف استان با مشارکت بخش غیردولتی.
- ۱۷ - سنجش میزان آلاینده‌های هوا ناشی از فعالیت صنایع به‌منظور شناخت و کنترل آلودگی هوا با مشارکت بخش غیردولتی.
- ۱۸ - انجام آزمایش‌های لازم بر روی نمونه‌های جانوران وحشی، پرندگان و آبزیان به‌منظور شناخت بیماری‌ها و تعیین علل مرگ‌ومیر آنها و تعیین اثرات آلودگی‌های محیطی با مشارکت بخش غیردولتی.
- ۱۹ - انجام آزمایش‌های لازم بر روی گیاهان به‌منظور تعیین اثرات عوامل مختلف زیست‌محیطی بر روی آنها با مشارکت بخش غیردولتی.
- ۲۰ - انجام اقدامات لازم در زمینه‌های پوست‌آرایی، پوست پیرایی، دیوراماسازی (طراحی محیط) و پانل‌سازی از طریق بخش غیردولتی.
- ۲۱ - فراهم‌نمودن امکانات و تسهیلات لازم جهت بازدید عموم از موزه‌ها و نمایشگاه‌ها با مشارکت بخش غیردولتی.
- ۲۲ - نظارت برای اجرای عملیات جمع‌آوری و تکمیل اطلاعات علمی و تخصصی مربوط به حیات‌وحش و آبزیان استانی با مشارکت فعال واحدهای تابعه و همکاری دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی به‌منظور تهیه اطلاعات پایه و نظارت پیوسته آنها.
- ۲۳ - ایجاد ارتباط با تشکلهای غیردولتی و باشگاههای شکار به‌منظور آشنانمودن افراد مشخص و علاقمند با اهداف و اقدامات سازمان در جلب حمایت و همکاری در موارد لازم.
- ۲۴ - بررسی به‌منظور شناسایی منابع آلاینده دریاها و آب‌های داخلی و زیستگاههای آبی و اقدام در جهت کنترل و کاهش آلاینده‌های این گونه مناطق با مشارکت بخش غیردولتی.
- ۲۵ - مطالعه و بررسی در زمینه تأثیر نوسانات سطح آب بر محیط ساحلی و تعادل اکولوژیک در اکوسیستم‌های آبی با مشارکت بخش غیردولتی.

- ۲۶ - ارزیابی پیامدهای سوء بهره‌برداری از منابع موجود در بستر دریاها و آب‌های داخلی از جمله اکتشاف و استخراج نفت و غیره.
- ۲۷ - تهیه و تدوین برنامه‌های ضروری در جهت ارتقاء سطح آگاهی‌های زیست‌محیطی مسئولان استان و جلب حمایت آنان برای دستیابی به اهداف سازمانی.
- ۲۸ - ترغیب و تشویق مردم درخصوص مؤانست با طبیعت و مراقبت از محیط زیست با مشارکت بخش غیردولتی.
- ۲۹ - توسعه، تجهیز و اداره امور کتابخانه و تقویت و تدارک کتابخانه استان با مشارکت بخش غیردولتی.
- ۳۰ - توجه خاص به مشارکت جوانان و نوجوانان به‌ویژه دانش‌آموزان در فعالیت‌های زیست‌محیطی با مشارکت بخش غیردولتی.
- ۳۱ - تهیه برنامه و برگزاری بازدیدها و مراسم انس با طبیعت از طریق بخش غیردولتی.
- ۳۲ - انجام سایر وظایف و اموری که به‌موجب قوانین و مقررات به‌عهده سازمان حفاظت محیط زیست استان می‌باشد.
- ۳ - شاخص‌های اختصاصی ارزیابی عملکرد سازمان حفاظت محیط زیست (مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۱۸ شورای عالی اداری)
- شورای عالی اداری در یکصد و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۲۰ بنا به پیشنهاد مشترک سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد بند «ب» ماده ۴ آیین‌نامه ارزیابی عملکرد دستگاههای اجرایی کشور (مصوب شماره ۴۴۶۴۲/ت ۲۷۷۰۱ هـ مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۲۸ هیأت وزیران) شاخص‌های اختصاصی ارزیابی عملکرد سازمان مذکور را به شرح پیوست تصویب نمود تا پس از ارسال فرم‌ها و دستورالعمل‌های مربوط توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، سایر مراحل فرآیند ارزیابی در ابعاد اختصاصی (بند «ب» ماده ۵ آیین‌نامه مزبور) توسط دستگاه ذیربط صورت پذیرد.

عناوین شاخص‌سالی‌های برنامه‌متوسط

ردیف‌نرخ رشد

واحدسال پایه ۱۳۷۹ ۱۳۸۰ ۱۳۸۱ ۱۳۸۲ ۱۳۸۳ سالانه

متعارف ۱۳۷۸ (درصد)

افزایش وسعت مناطق ۸۰۳۷۷۴۳ ۸۰۹۶۷۴۵ ۸۸۹۶۷۴۵ ۹۵۰۰۰۰ ۱۰۵۰۰۰۰۰

۱۱۲۰۰۰۰۰

۱ تحت پوشش سازمان‌هکتار ۶/۸۶

(به ۷/۵ درصد)

نسبت مناطق دارای طرح

۲ مدیریت به وسعت کلدرصد ۶/۲ ۷۴ / ۱۹۴ / ۲۱ ۴۳ ۵۵

مناطق محیط زیست

۱۳ آموزش زیست محیطی تعداد کتاب ۱۴ ۲۴ ۳۰ ۳۵ ۴۰ ۲۵۳ / ۱۶

دقیقه فیلم ۶۲۵ ۷۰۰ ۲۵۰۰ ۲۵۰۰ ۷۰۰۰ ۱۰۰۰۰ / ۷۴

تعداد ۵۰ ۶۰ ۶۳ ۶۶ ۶۹ ۷۶۲ / ۴۶

بروشور و

عناوین شاخص‌سالی‌های برنامه‌متوسط

ردیف‌نرخ رشد

واحدسال پایه ۱۳۷۹ ۱۳۸۰ ۱۳۸۱ ۱۳۸۲ ۱۳۸۳ سالانه

متعارف ۱۳۷۸ (درصد)

شناسنامه

مناطق

بازدیدکنندگان از مناطق، ۱۹۰۰۰۰ ۲۵۰۰۰۰ ۵۳۰۰۰۰ ۸۳۰۰۰۰ ۱۱۵۰۰۰۰

۱۴۹۰۰۰۰

۴ نمایشگاه و موزه تاریخی نفر ۵۱

طبیعی

تعداد گونه‌های جانوری در

۵ حال انقراض و در معرض گونه ۷۶۵۳۱۰

تهدید حمایت شده (سالانه)

۶ تعداد گونه‌های تکثیر شده گونه ۳۸۱۰۸۶۵۴۲

(سالانه)

۷ دستورالعمل‌های ارزیابی پروژه ۴۳۲۴۲۱۱۸۱۵۷۷

پیامدهای زیست محیطی

۸ مصرف مواد مخرف لایه ازنتن ۴۹۹۰ ۴۳۳۹ ۳۷۲۲ ۳۰۸۹ ۲۵۴۴ ۲۰۴۲۳ / ۱۶ -

۹ سازمان‌های غیردولتی عدد ۱۶ / ۳۰۸۷ ۲۷۰ ۲۳۲ ۱۹۷ ۱۹۴ ۱۴۲

زیست محیطی

۱۰ واحدهای دارای گواهی نامه عدد ۷۱ / ۱۵۰۸ ۱۲۰ ۹۰ ۶۰ ۳۰ ۱۰

ایزو ۱۴۰۰۰

تعداد شهرهای تحت

۱۱ پوشش برنامه کاهش شهر ۴۷ / ۷۵ ۶۲۲۱۱

آلودگی هوا

تعداد رودخانه‌های تحت

۱۲ پوشش برنامه کاهش رودخانه ۵۴ / ۱۰۵ ۸۶۶۴۱

آلودگی (سالانه)

۴ - مصوبه شماره ۳۰۰۰ / دش شورای عالی اداری (فراهم نمودن تسهیلات لازم

جهت سرمایه گذاری در ایجاد واحدهای صنعتی)

(مصوب ۱۳۷۲/۳/۱۶ شورای عالی اداری)

شورای عالی اداری در چهل و دومین جلسه مورخ ۱۳۷۲/۳/۴ بنا به پیشنهاد سازمان

امور اداری و استخدامی کشور در اجرای مصوبه شماره ۱۰۷۰ / دش مورخ ۱۳۷۱/۳/۲

شورای عالی اداری به منظور ارایه خدمات به موقع، موثر و تسریع در امور متقاضیان صنعت و فراهم نمودن تسهیلات لازم جهت سرمایه گذاری در ایجاد واحدهای صنعتی موارد زیر را تصویب نمود:

۱ - مراجع صادرکننده مجوزهای صنعتی مکلفند ضوابط اقدام به فعالیت های تولیدی و خدمات صنعتی را تنظیم و اعلام نموده و طرح های پیشنهادی متقاضیان را با ضوابط اعلام شده تطبیق و در صورت تأیید نسبت به صدور جواز تأسیس اقدام نمایند. تبصره ۱: اقدام به فعالیت های تولیدی و خدمات صنعتی به استثنای مواردی که از نظر قانونی ممنوعیت دارد، آزاد می باشد.

تبصره ۲: مراجع صادرکننده مجوزهای صنعتی نسبت به انتشار فهرست اولویتها اقدام می نمایند.

تبصره ۳: تعداد مجوزهای لازم جهت ایجاد واحدهای صنعتی، منحصرأ به جواز تأسیس و پروانه بهره برداری محدود می شود.

۲ - مراجع صادرکننده مجوزهای صنعتی موظفند:

الف - گردش کار صدور جواز تأسیس را به نحوی تنظیم نمایند که صدور جواز تأسیس حداکثر ظرف مدت ۷ روز اداری انجام پذیرد و در صورت عدم موافقت با طرح متقاضی، مراتب را با ذکر دلایل کتباً به متقاضی اعلام نمایند.

ب - فهرست آن دسته از طرح های صنعتی که بررسی کارشناسی آنها در ظرف مدت فوق الاشاره میسر نمی باشد را تهیه و تنظیم نموده و نسبت به صدور جواز تأسیس جهت اینگونه طرحها، حداکثر ظرف مدت یکماه اداری اقدام نمایند.

ج - به منظور ارایه اطلاعات و راهنمایی های لازم به متقاضیان ایجاد واحدهای صنعتی در دستگاه متبوع خود، بانک اطلاعات ایجاد نموده و ترتیبات لازم جهت انتشار و مبادله اطلاعات با یکدیگر و سایر دستگاههای ذیربط را فراهم نمایند.

د - یک نسخه از جواز تأسیس صادره را جهت اطلاع و اقدامات مقتضی به دستگاههای دولتی ذیربط (سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت کار و امور اجتماعی و...) ارسال نمایند.

۳ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است در چارچوب مصوبات شورای عالی حفاظت محیط زیست، ضوابط زیست محیطی لازم الرعایه درخصوص محل استقرار، نحوه بهره‌برداری از واحدهای صنعتی و همچنین فهرست آن دسته از فعالیت‌های صنعتی را که متضمن تأثیرات زیست محیطی است تهیه و تنظیم نموده و به مراجع صادرکننده مجوزهای صنعتی اعلام نماید.

۴ - وزارت کار و امور اجتماعی موظف است ضوابط و مقررات لازم الرعایه درخصوص حفاظت و بهداشت کار را به مراجع صادرکننده مجوزهای صنعتی اعلام نماید.

۵ - مراجع صادرکننده مجوزهای صنعتی موظفند ضمن رعایت ضوابط استقرار واحدهای صنعتی (اعلام شده از سوی سازمان حفاظت محیط زیست) به منظور آگاه نمودن متقاضیان ایجاد واحدهای صنعتی از استانداردها و مقررات لازم الرعایه زیست محیطی و حفاظت و بهداشت کار (اعلام شده از سوی سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت کار و امور اجتماعی) مقررات مذکور را به هنگام صدور جواز تأسیس جهت رعایت به متقاضیان اعلام نمایند.

۶ - سازمان حفاظت محیط زیست مکلف است در حین مراحل تأسیس واحدهای صنعتی، نسبت به اجرای ضوابط زیست محیطی لازم الرعایه نظارت نموده و در صورت مشاهده تخلف و عدم رفع آن از سوی واحد صنعتی مربوطه، اقدامات لازم را از طریق مراجع قانونی به عمل آورد.

۷ - بانک‌های اعطاءکننده تسهیلات موظفند در قالب سیاست‌های مصوب شورای پول و اعتبار، درخواست متقاضیان را باتوجه به توجیه اقتصادی طرح پیشنهادی، بررسی و اظهارنظر نموده و باتوجه به اولویت‌ها، پاسخ لازم را مبنی بر موافقت یا عدم موافقت،

حداکثر ظرف مدت دو ماه اعلام و در صورت موافقت، نحوه پرداخت تسهیلات را به صورت زمانبندی شده به متقاضیان واحد شرایط اعلام نمایند.

۸ - بانک های اعطاء کننده تسهیلات موظفند به منظور تسریع در اعطای تسهیلات به متقاضیان ایجاد واحدهای صنعتی، قرارداد واگذاری اراضی و سایر اسناد صادره از سوی مراجع قانونی واگذارکننده نظیر شرکت شهرک های صنعتی ایران، سازمان امور اراضی، سازمان زمین شهری، سازمان جنگل ها و مراتع کشور را به عنوان وثیقه تلقی نمایند.

۹ - وزارتخانه های نیرو، پست و تلگراف و تلفن، نفت و راه و ترابری موظفند در حدود قوانین و مقررات مربوط ضمن همکاری با وزارت صنایع، نسبت به تأمین امکانات زیربنایی مورد نیاز شهرکها و نواحی صنعتی مصوب براساس زمان بندی مشخص اقدام نمایند.

۱۰ - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است نسبت به صدور اسناد مالکیت اراضی متعلق به شرکت شهرکهای صنعتی ایران و نواحی صنعتی مصوب و همچنین اراضی آن دسته از واحدهای صنعتی مستقر در خارج از شهرکها و نواحی صنعتی مصوب، خارج از نوبت و حداکثر ظرف مدت سه ماه اقدام نماید.

۱۱ - وزرای صنعتی مربوطه، جهاد سازندگی، تعاون، نیرو، پست و تلگراف و تلفن، نفت و راه و ترابری، کارو امور اجتماعی، دادگستری جمهوری اسلامی ایران و همچنین رؤسای سازمان های حفاظت محیط زیست و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مسئول اجرای مفاد این مصوبه از تاریخ ابلاغ می باشند. دبیرخانه شورایعالی اداری موظف است اقدامات انجام شده را هر سه ماه یکبار به شورایعالی اداری گزارش نماید.

۵ - مصوبه شماره ۵۰۵۵/دش شورایعالی اداری جلب مشارکت مردمی و واگذاری امور و فعالیت ها به بخش غیردولتی در سازمان حفاظت محیط زیست

(مصوب ۱۳۷۳/۱/۲۸ شورای عالی اداری)

شورایعالی اداری در پنجاه و سومین جلسه مورخ ۱۳۷۳/۱/۲۳ بنا به پیشنهاد مشترک سازمان امور اداری و استخدامی کشور و سازمان حفاظت محیط زیست به منظور نیل به

اهداف برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در جهت جلب مشارکت مردم در امور مشارکت‌پذیر و واگذاری بخشی از فعالیت‌های اجرایی دستگاه‌های دولتی به بخش غیردولتی و هدایت و سازماندهی مردم بدین‌منظور و همچنین در اجرای مصوبه شماره ۲۹/دش مورخ ۱۳۶۹/۱۱/۲ شورایعالی اداری در ارتباط با واگذاری بخشی از امور فعالیت‌های سازمان حفاظت محیط زیست به بخش غیردولتی، موارد زیر را تصویب نمود:

ماده ۱: امور و فعالیت‌های قابل واگذاری سازمان حفاظت محیط زیست به بخش غیردولتی به شرح زیر است:

الف - بخش امور فنی و اجرایی

- اداره امور شکارگاه‌ها و تکثیر جانوران وحشی در خارج از مناطق اعلام‌شده ازسوی شورایعالی حفاظت محیط زیست تحت ضوابط و نظارت سازمان حفاظت محیط زیست.

- فروش پروانه عادی شکار و صید و دفع حیوانات زیانکار

- تاکسیدرمی، دیوراما، پنل‌سازی، مدل‌سازی از جانوران و گیاهان و گلها

- ایجاد و اداره باغ‌های وحش و موزه‌های حیوان‌شناسی

- برگزاری سیاحت‌های زیست‌محیطی و مدیریت تفرجگاهی در مناطق تحت نظر سازمان.

ب - امور تحقیقاتی و آموزش عمومی

- انجام تحقیقات و بررسی‌های علمی و اقتصادی در زمینه تهیه ضوابط و استانداردهای مربوط به حفاظت، بهبود و بهسازی محیط زیست انسانی و طبیعی با تأیید سازمان حفاظت محیط زیست توسط مؤسسات علمی و شرکت‌های مشاوره‌ای صلاحیت‌دار.

- انجام خدمات آزمایشگاهی

- تألیف ترجمه، تکثیر و فروش فیلم، کتاب و نشریه زیست محیطی به منظور تنویر و هدایت افکار عمومی در زمینه حفظ و بهسازی محیط زیست.

تبصره: سازمان حفاظت محیط زیست نسبت به پیشنهاد سایر امور و فعالیت‌های قابل واگذاری که در این ماده منظور نشده است اقدامات لازم را به عمل می‌آورد.

ماده ۲ - سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی کشور ظرف مدت شش ماه چگونگی تحقق هر یک از موارد قابل واگذاری را در «کمیته بررسی امور و فعالیت‌های قابل واگذاری به بخش غیردولتی» متشکله در آن سازمان به شرح زیر مورد تجزیه و تحلیل و اقدام قرار داده و عنداللزوم نسبت به پیش‌بینی و اخذ مجوزهای قانونی اقدامات لازم را معمول می‌نماید.

الف - مکانیزم و نحوه واگذاری امور و فعالیت‌ها به اشخاص حقیقی و حقوقی، شرکت‌های تعاونی و خصوصی، گروه متخصص یا پرسنل شاغل سازمان.

ب - چگونگی تأمین زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی به منظور ترغیب بخش غیردولتی به مشارکت.

ج - چگونگی رفع مشکلات و موانع موجود در واگذاری امور و فعالیت‌ها.

د - چگونگی نقش سازمان حفاظت محیط زیست در هدایت بخش غیردولتی پس از انتقال امور و فعالیت‌ها.

ه - چگونگی نظارت بر فعالیت‌های واگذار شده به منظور اطمینان از انجام صحیح امور.

ماده ۳ - سازمان حفاظت محیط زیست در صورت عدم وجود شرایط لازم و مناسب در ابعاد تخصصی، فنی، فیزیکی، مالی، آموزشی، و انسانی در بخش غیردولتی جهت انجام امور و فعالیت‌های قابل واگذاری شرایط و زمینه‌های لازم را فراهم می‌نماید.

ماده ۴ - سازمان حفاظت محیط‌زیست با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی کشور پیشنهاد اصلاح ساختار تشکیلاتی سازمان را همزمان با اقدامات فوق به عمل خواهد آورد.

ماده ۵ - تا تعیین تکلیف نهایی واگذاری هر کدام از امور و فعالیت‌های مذکور، سازمان حفاظت محیط زیست مسئولیت پیشبرد امور و فعالیت‌های قانونی ذریب را برعهده دارد.

ماده ۶ - رئیس سازمان حفاظت محیط زیست مسئول اجرای مصوبه بوده و سازمان امور اداری و استخدامی کشور بر حسن اجرای این مصوبه نظارت کرده و گزارش پیشرفت کار را هر سه ماه یکبار به شورایعالی اداری ارائه خواهد نمود.

۶ - ضوابط جلوگیری از افزایش محدوده شهرها

(مصوب ۱۳۷۸/۸/۱۰ شورای عالی شهرسازی و معماری ایران)

۱ - از تاریخ تصویب این مصوبه، هرگونه افزایش در محدوده مصوب و طرح‌های هادی و جامع شهری تا زمانی که تراکم ناخالص جمعیتی شهر (یعنی نسبت جمعیت به سطح مصوب) در محدوده فعلی طرح (یعنی محدوده طرح به اضافه کلیه تغییرات احتمالی قانونی و مصوب بعدی تا این تاریخ) براساس طرح‌های مصوب تحقق پیدا نکرده باشد ممنوع است.

تبصره: آن دسته از پیشنهادات مربوط به افزایش محدوده شهرها که تا این تاریخ دبیرخانه شورایعالی شهرسازی و معماری ایران واصل و در نوبت دستور کار شورایعالی قرار گرفته است مشمول مفاد این مصوبه نبوده و بررسی‌های کارشناسی لازم جهت طرح در شورایعالی در مورد آنها به عمل خواهد آمد.

۲ - دستگاه‌های ذریبت موظفند برای ارتقاء کیفیت و شرایط زندگی در محله‌های مرکزی و قدیمی شهرها و به وجود آمدن امکان عرضه بیشتر و به موقع زمین در بخش‌های مذکور پس از تعیین حدود مناطق مشمول بهسازی، بازسازی و نوسازی در طرح‌های جامع شهری، بلافاصله طرح‌های تفصیلی موضعی و طراحی شهری لازم برای این مناطق را با حفظ هویت و رعایت اصول معماری و شهرسازی بومی شهر تهیه و به تصویب کمیسیون ماده ۵ استان مربوطه برسانند، در مورد بافتهای باارزش تاریخی لازم

است پیش از طرح در کمیسیون ماده ۵ طرح‌های مذکور به تأیید سازمان میراث فرهنگی برسد.

۳ - وزارت مسکن و شهرسازی موظف است در جهت هدایت اصولی افزایش تراکم ناخالص شهری، به‌عنوان یکی از ابزارهای موردنیاز این مصوبه ضوابط بلندمرتبه‌سازی و مکانیابی آن را برحسب اولویت و ضرورت در شهرها با همکاری شهرداری‌ها، مطالعه و تهیه نماید و برای طی مراحل تصویب و اجراء ارائه نماید.

۴ - هرگونه تفکیک زمین و واگذاری آن برای امر مسکن به افراد، شرکتهای تعاونی یا ارگانهای دولتی و غیردولتی و نهادها در داخل حریم و محدوده استحفاظی شهرها ممنوع می‌باشد.

۵ - قبول تقاضاهای مربوط به افزایش محدوده طرح‌های مصوب اعم از اینکه از طریق سازمان‌ها، اشخاص با شرکت‌های تعاونی و غیره درخواست شده باشد، توسط شهرداری‌ها و سایر اعضای کمیسیون ماده ۵ و طرح این تقاضا در کمیسیون‌های مذکور و شوراهای شهرسازی استان‌ها تا حصول به شرایط تعیین‌شده در این مصوبه ممنوع می‌باشد.

۶ - تغییر کاربری اراضی زراعی و باغات دارای کاربری کشاورزی و باغداری طرح‌های مصوب شهری، و تبدیل جنگل‌ها به کاربری‌های شهری ممنوع است.

۷ - صدور هرگونه مجوز تفکیک و پروانه احداث بنا برای اراضی زراعی و باغات در حاشیه شهرها که در طرح‌های مصوب شهری دارای کاربری مسکونی هستند، تا قبل از اینکه تراکم ناخالص جمعیتی در بقیه اراضی شهری به تراکم ناخالص پیش‌بینی شده در طرح مصوب نرسیده باشد ممنوع است.

۸ - به‌منظور جلوگیری از گسترش بی‌رویه شهرها و حفظ باغات و اراضی زراعی و زمین‌های با قابلیت کشاورزی و جنگل‌ها در پیرامون شهرهای کشور و رعایت دقیق موضوع این مصوبه، از تاریخ تصویب این مقررات دستگاههای تهیه‌کننده طرح‌های توسعه شهری موظفند در تجدیدنظر و یا تهیه طرح‌های جامع و هادی شهرها، نقشه

منطقه‌بندی و استفاده از زمین در محدوده استحفاظی و حریم تعیین شده در طرح‌های مذکور را با حفظ اراضی کشاورزی و باغات و جنگل‌های موجود، و همچنین حفظ و حراست از حریم راههای عبوری بین‌شهری و رعایت محدوده‌های مناطق چهارگانه محیط زیست و تعیین کاربری‌های عمده و تأسیسات و تجهیزات موردنیاز در مقیاس شهری و ناحیه‌ای که می‌توانند در حریم شهر مستقر شوند و کمربند سبز تهیه و برای تصویب به شورایعالی شهرسازی و معماری ایران و سایر مراجع ذیربط ارائه نمایند.

۹ - دبیرخانه شورایعالی شهرسازی و معماری ایران موظف است مفاد این مصوبه را برای اطلاع عموم در دو روزنامه کثیرالانتشار درج نماید.

۷ - طرح منطقه‌ای گیلان و مازندران

(مصوب ۱۳۷۳/۹/۷ شورایعالی شهرسازی و معماری)

شورایعالی شهرسازی و معماری ایران باتوجه به مذاکرات جلسات ۷۳/۷/۱۸ و ۷۳/۷/۲۵ در جلسه مورخ ۷۳/۹/۷ طرح منطقه‌ای گیلان و مازندران را که در جلسات مورخ ۶۹/۱۲/۲ و ۷۰/۷/۱۷ حسب مورد به تصویب شوراهای شهرسازی استان‌های گیلان و مازندران رسیده و در ۶ جلسه کارشناسی توسط کمیته فنی شورایعالی مورد بررسی قرار گرفته بود را در قالب مجموعه راهبردها و سیاستها و پیشنهادات طرح مذکور که به ضمیمه این صورتجلسه می‌باشد تصویب و مقرر نمود:

۱ - در محدوده حوزه‌های بزرگ شهری منطقه و محدوده تقریبی زیر حوزه‌های شهری (مجموعه‌های شهری) لازم است طراحی‌های آنی در هر مورد با رعایت نتایج مطالعات طرح جامع کشاورزی و طرح جامع جنگل‌ها شمال ایران و هرگونه مطالعات زیست‌محیطی که انجام شده باشد حسب مورد با هماهنگی وزارت کشاورزی، وزارت جهاد سازندگی و سازمان حفاظت محیط زیست صورت پذیرد.

۲ - برنامه اسکان جمعیت روستایی برای افق ۱۳۹۰ توسط بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و جهاد سازندگی تهیه شود.

۳ - در مراحل بعدی مطالعات کاربری اراضی در مقیاس ۱۰۰۰۰۰۰ انجام شود.

۴ - عوارض جغرافیایی از جمله وضعیت شبه جزیره میانکاله باتوجه به بالا آمدن آب دریا در نقشه مربوط اصلاح شود. ۵ - بند ۱ قسمت ج راهبردهای مربوط به حفظ میراث فرهنگی و نواحی ارزشمند تاریخی علاوه بر آثار ثبت شده شامل آثار شناسایی شده نیز بشود.

۶ - سازمانی واحد برای نظارت بر توسعه کالبدی منطقه (شامل هر دو استان) توسط وزارت مسکن و شهرسازی جهت تصویب در مراجع قانونی پیشنهاد شود.

۷ - بند ۶ قسمت اول (حفاظت از منابع طبیعی نواحی حفاظت شده) شامل کلیه مناطق ۴ گانه حفاظت محیط زیست شود.

مصوبه شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور راجع به دستورالعمل اجرایی وضعیت اضطراری آلودگی هوا

به علت کیفیت خاص جوی و پایداری و وارونگی دما موضوع ماده ۷ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۷۴/۲/۳ (مصوب دی ماه ۱۳۷۷)

مقدمه :

با افزایش جمعیت و توسعه شهرهای بزرگ، منابع آلوده کننده هوا از جمله خودروها، مراکز صنعتی و کارخانه ها و منابع گرمایشی خانگی به طور روزافزون رشد نموده و سبب آلودگی هوای این شهرها می گردد. بدون شک نبود قاعده و روش مشخص برای نظارت و کنترل بر منابع آلاینده هوا و نحوه استفاده از آنها، منجر به بروز فجایع زیست محیطی خواهد شد. به همین دلیل قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا در تاریخ ۷۲/۲/۳ به تصویب مجلس محترم شورای اسلامی رسید. ماده ۷ این قانون به شرح زیر می باشد :

در مواقع اضطراری که به علت کیفیت خاص جوی، آلودگی هوای شهرها به حدی برسد که به تشخیص وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی سلامت انسان و محیط زیست را شدیداً به مخاطره بیندازد، سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت کشور (شهرداری ها و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران) ممنوعیت یا

محدودیت‌های موقت زمانی، مکانی و نوعی را برای منابع آلوده‌کننده برقرار نموده و بلافاصله مراتب را از طریق رسانه‌های همگانی به اطلاع عمومی خواهد رسانید. با برطرف‌شدن وضعیت اضطرار و کاهش آلودگی هوا، سازمان نسبت به رفع ممنوعیت و محدودیت برقرارشده اقدام و مراتب را به نحو مقتضی به اطلاع عموم خواهد رسانید). در روزهای زیادی از سال به‌خصوص فصول سرما، در بسیاری از شهرهای بزرگ کشور به دلیل وقوع پدیده وارونگی دما، پتانسیل آلودگی هوا به شدت بالا رفته و شرایطی که مشمول ماده ۷ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا می‌باشد، ایجاد می‌گردد.

براین اساس و با عنایت به آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده ۶ همین قانون، در بیستمین جلسه شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور (که در تاریخ ۷۷/۹/۲۴ به درخواست سازمان حفاظت محیط زیست و به دنبال اعلام وضعیت اضطرار توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تشکیل گردید) دبیرخانه شورای عالی موظف گردید با همکاری نهادها و ارگانهای عضو، نسبت به مطالعه و تهیه دستورالعمل اجرایی شرایط بحران آلودگی هوا اقدام نماید.

در همین راستا ضمن نظرخواهی از کلیه دست‌اندرکاران و تشکیل جلسات متعدد کارشناسی و با جمع‌آوری اطلاعات و بررسی نمونه‌های تجربه‌شده مشابه در کشورهای دیگر، نحوه ارتباط و وظایف نهادها و ارگانهای مربوط در شرایط پایداری وارونگی دما و آلودگی بیش از حد استاندارد، تعیین و اقدامات مقتضی در سه سطح مختلف عملکردی با گزینه‌های متناسب با آن شرایط، بررسی و تصمیماتی اتخاذ گردید.

لازم به یادآوری است که در این جلسات بر تقویت ناوگان حمل‌ونقل همگانی و کاهش تقاضای سفر به‌عنوان راه‌حلهای اساسی معضلات ترافیکی، و همچنین انجام معاینه فنی و معاینه خروجی اگزوز خودروها، و به‌علاوه تلاش برای گازسوزنمودن خودروهای دولتی، شرکتها و سازمان‌های اتوبوس‌رانی و تاکسی‌رانی، و خودروهای شخصی با پرداخت تسهیلات لازم از طریق سیستم بانکی و حذف خودروهای

مستهلك (با بیش از ۲۵ - ۲۰ سال عمر) از مجموعه حمل و نقل شهری کشور، که بالطبع منجر به کاهش چشمگیر آلودگی هوا و تردد سریعتر و ایمن تر خواهد شد، تأکید شد. البته این روش‌ها در میان و بلندمدت ثمربخش بوده و برای شرایط بحران باید راههایی که آثار سریعتری را به دنبال داشته باشد، نیز مشخص شود.

باید به این نکته توجه داشت که استفاده از خودروی شخصی نه یک حق، بلکه امتیازی است که ازسوی جامعه به افراد واگذار شده است، و در صورتی که استفاده از این خودروها، منافع جمعی را به خطر بیندازد، می‌باید این امتیاز را سلب نمود و یا محدودیت‌هایی برای آن ایجاد کرد. براساس این نگرش، در روش‌های کوتاه‌مدت مقابله با بحران آلودگی هوا، محدودیت‌های مختلفی برای استفاده از خودروهای شخصی اعمال می‌گردد.

نحوه ارتباط و وظایف نهادها و ارگانهای مربوط، در شرایط پایداری و وارونگی دما و آلودگی بیش از حد استاندارد هوا

۱ - سازمان هواشناسی بروز پدیده وارونگی دما را برای حداقل ۴۸ ساعت آینده پیش‌بینی می‌کند. در صورت احتمال وقوع پایداری وارونگی دما، بلافاصله به

- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی: اداره کل بهداشت محیط و حرفه‌ای (در تهران) و معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی، خدمات بهداشتی درمانی استان، واحد بهداشت محیط (در استانها)

- وزارت کشور: استانداری‌ها

- سازمان حفاظت محیط زیست: ادارات کل محیط زیست استان

اطلاع داده می‌شود.

تبصره - در تهران علاوه بر اداره کل بهداشت محیط و حرفه‌ای، اداره کل محیط زیست تهران و استانداری، مراتب به اطلاع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت کشور نیز خواهد رسید.

۲ - وزارتخانه‌ها و سازمان یادشده و واحدهای تابعه آنها، پس از اطلاع از احتمال وقوع پایداری وارونگی دما، با استفاده از ایستگاههای سنجش آلودگی هوا که در اختیار دارند، میزان مواد آلاینده هوا را اندازه‌گیری نموده و نتایج سنجش خود را هر شش ساعت یکبار که از ساعت ۹:۳۰ صبح آغاز می‌گردد برای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (کمیته بهداشت هوا) و سازمان هواشناسی کشور (و یا ادارات مربوط در استانها) ارسال می‌کنند.

تبصره ۱: شهرداری‌هایی که مجهز به دستگاه سنجش آلودگی هوا می‌باشند نیز با دریافت گزارش از سازمان هواشناسی (و یا ادارات مربوط در استانها)، نتایج سنجش را به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (کمیته بهداشت هوا) و سازمان هواشناسی کشور (و یا ادارات مربوط در استانها) اعلام می‌کنند.

تبصره ۲: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (اداره کل بهداشت محیط و حرفه‌ای در تهران معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی، خدمات بهداشتی درمانی استان، واحد بهداشت محیط در استانها) بلافاصله پس از دریافت پیش‌بینی سازمان هواشناسی مبنی بر احتمال وقوع پایداری وارونگی دما، کمیته بهداشت هوا را مطلع می‌سازد. این کمیته تا دریافت اطلاعات مربوط به میزان آلاینده‌های هوا، مقدمات اقدامات بعدی خود را فراهم می‌کند.

۳ - کمیته بهداشت هوا بلافاصله پس از دریافت اطلاعات مربوط به میزان آلاینده‌های هوا، که به‌طور منظم و هر شش ساعت یکبار دریافت می‌کند، میزان شاخص استاندارد آلودگی هوا ۱ (PSI) را تعیین کرده و به ترتیب زیر اعلام وضعیت می‌کند و مراتب را به اطلاع سازمان

حفاظت محیط زیست (ادارات کل محیط زیست استان)، وزارت کشور (استانداری‌ها) و سازمان هواشناسی کشور (و یا ادارات مربوط در استانها) می‌رساند.

الف - $100 < PSI < 250$ اعلام وضعیت هشدار

ب - $250 \leq PSI < 350$ اعلام وضعیت اضطرار

پ - $PSI \geq 350$ اعلام وضعیت بحران

تبصره: در صورتی که کمیته بهداشت هوا اطلاعات متفاوتی از میزان آلاینده‌های هوا دریافت کند، اطلاعات ارسالی از سوی ادارات کل حفاظت محیط زیست استانها را ملاک عمل قرار خواهد داد.

۴ - پس از اعلام هر یک از وضعیت‌های سه‌گانه هشدار، اضطرار و بحران به سازمان حفاظت محیط زیست (ادارات کل محیط زیست استان) و وزارت کشور (استانداری‌ها)، کمیته نظارت و هماهنگی مواقع اضطراری آلودگی هوا، مرکب از نمایندگان تام‌الاختیار سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت کشور و سازمان هواشناسی کشور، با مسئولیت استانداری تشکیل می‌شود تا تصمیمات لازم را براساس این دستورالعمل اتخاذ و نتایج صرفاً از طریق دبیر کمیته به اطلاع سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران خبرگزاری جمهوری اسلامی و سایر نهادهای ذیربط برای انجام اقدامات مربوط برساند و بر اجرای صحیح تصمیمات توسط ارگانهای ذیربط نظارت کند. پس از عادی‌شدن وضعیت و اتخاذ تصمیم در کمیته نظارت و هماهنگی، اعلام وضعیت عادی و رفع محدودیت‌ها و ممنوعیت‌ها توسط دبیر کمیته و از طریق سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران و خبرگزاری ج.ا.انجام می‌پذیرد.

تبصره: دبیرخانه این کمیته در استانداری‌ها مستقر و دبیر آن مدیرکل حفاظت محیط زیست استان خواهد بود.

نمودار مراحل یادشده در انتهای متن دستورالعمل ارائه شده است.

اقدامات در وضعیت هشدار

توصیه به مردم، از طریق سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران و خبرگزاری جمهوری اسلامی و سایر روش‌های اطلاع‌رسانی

- ۱ - مشارکت عمومی و خودداری از هرگونه فعالیتی که منجر به افزایش آلودگی هوا می شود از جمله :
- روشن کردن آتش در معابر، سوزاندن لاستیک، عملیات قیرکاری و نظایر آن.
- ۲ - کاهش فعالیت بیماران قلبی و ریوی و مبتلا به آسم، به خصوص در فضای باز
- ۳ - عدم خروج غیرضروری از منزل
- ۴ - استفاده از ماسک استاندارد
- ۵ - استفاده از مواد غذایی مناسب (برای این شرایط)
- ۶ - استفاده بهینه در مصرف سوخت و وسایل حرارتی (آبگرمکن، بخاری و...) و کاهش درجه حرارت در فضای مسکونی، تجاری و اداری
- ۷ - کاهش استفاده از وسایل نقلیه شخصی و استفاده از وسایل همگانی و همپیمایی
- ۸ - تنظیم موتور خودروها
- ۹ - دقت در هنگام سوختگیری در جایگاهها و جلوگیری از سرریز شدن بنزین و سایر سوختها
- توصیه به ادارات و ارگانها، در اسرع وقت و از طریق دورنگار و سایر شیوه های ممکن اطلاع رسانی
- ۱ - سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران و خبرگزاری جمهوری اسلامی :
- انتقال سریع پیامها و اطلاعیه های کمیته نظارت و هماهنگی، توصیه و جلب همکاری و مشارکت عمومی
- ۲ - وزارت آموزش و پرورش :
- آماده سازی و اطلاع رسانی به دانش آموزان و انجام اقدامات پیشگیرانه نظیر کاهش حضور دانش آموزان در فضای باز، کاهش فعالیت های بدنی و...
- ۳ - ادارت راهنمایی و رانندگی و امور حمل و نقل نواحی انتظامی :
- کنترل دقیق تر خودروهای فاقد برگ معاینه (برچسب) و خودروها و موتورسیکلت هایی که آلاینده گی قابل رؤیت دارند.

- کنترل دقیق‌تر محدوده طرح ترافیک در تهران و شهرهایی که دارای محدوده مصوب ترافیک خواهند شد.

۴ - ادارات، ارگانها و سازمانهای دولتی، نظامی و نهادهای انقلاب اسلامی :

- استفاده کمتر از خودروهای دولتی از طریق کاهش مأموریت‌های غیرضروری و ترغیب همپیمایی.

- تأکید بر انجام معاینه فنی خودروها

۵ - شهرداریها :

- انعکاس اخبار ترافیکی از طریق مراکز کنترل ترافیک و همکاری با صداوسیما
جمهوری اسلامی ایران و انتشار آگهی برای اطلاع همگان از محدوده‌ها و ساعات ممنوعه تردد.

- خودداری از سوزاندن برگ درختان و جلوگیری از سوزاندن زباله

- جلوگیری از فعالیت‌هایی که در معابر موجب افزایش آلودگی هوا می‌گردد.

* این اقدامات پس از تصمیم‌گیری در کمیته نظارت و هماهنگی به‌مورد اجرا گذارده می‌شود.

اقدامات در وضعیت اضطرار

در وضعیت اضطرار: علاوه بر توصیه‌هایی که در وضعیت هشدار صورت می‌پذیرد، اقدامات عملی زیر متناسب با شرایط هر شهر، توسط نهادها و سازمان‌های ذیربط انجام خواهد شد.

۱ - ادارات راهنمایی و رانندگی و امور حمل‌ونقل نواحی انتظامی :

- اعمال محدودیت‌های نوع خودرو و زمان، در یکی از محدوده‌های مصوب ترافیک

تبصره: محدوده‌ها، ساعات ممنوعه و خودروهای مجاز براساس آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده ۶ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۷۶/۲/۱۴ و اصلاحیه مورخ

۷۷/۹/۱۸ همین آیین نامه ۱، که قبلاً به تأیید شورای هماهنگی ترافیک استان و تصویب وزیر کشور رسیده

باشد، تعیین می شوند.

- ممنوعیت حرکت سواری های تک سرنشین در یکی از محدوده ها.

- تردد نوبتی (زوج و فرد یا دیگر روشها) خودروها دارای مجوز تردد در محدوده ها

- تردد نوبتی (زوج و فرد یا دیگر روشها) کلیه خودروها در یکی از محدوده ها

- جلوگیری از تردد کلیه سواری ها و موتورسیکلت های با آلاینده گی قابل رؤیت

تذکر: گشت انتظامی، گشت اتوبوس رانی و تاکسی رانی، تاکسی ها، مؤسسات تاکسی سرویس، خودروهای فوریت های پزشکی و پزشکان، جانبازان و بیماران خاص، خودروهای امداد (آتش نشانی، امداد آب، برق، پست و مخابرات) و خودروهای حمل زباله شهرداری ها از محدوده های اعمال شده، در این شرایط مستثنی می باشند.

۲ - شهرداری ها :

- عدم صدور مجوز روزانه ورود به محدوده

۳ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

- استقرار مراکز سیار بهداشتی در چهارراهها و مراکز شلوغ و آلوده تر ادارات و سازمان های خدماتی :

- استفاده از ماسک استاندارد توسط پرسنل خدمات (راهنمایی و رانندگی،

شهرداری و...)

- تعطیلی مهدکودک ها (از طریق ادارات بهزیستی)

۴ - وزارت آموزش و پرورش :

۱- آیین نامه اجرایی تبصره ماده ۶، قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۷۶/۲/۱۴ و اصلاحیه آن طی رأی شماره ۳۵۹ مورخ ۷۸/۱۰/۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ابطال گردید.

- تعطیلی مراکز پیش دبستانی، دبستانها و مدارس راهنمایی.
- ۵ - ادارات، ارگانها و سازمانهای دولتی، نظامی و نهادهای انقلاب اسلامی :
- تأخیر دوساعته در شروع یا پایان کار مراکز اداری
- تشویق اولیاء دانش آموزان (مشغول به تحصیل در مراکز پیش دبستانی، دبستانها و مدارس راهنمایی) و کودکانی که به مهدکودک می روند، به گرفتن مرخصی و همکاری مدیران با کارکنان در این زمینه.
- ۶ - وزارت صنایع و سازمان حفاظت محیط زیست :
- تعطیلی موقت کارخانه ها و مراکز آلوده کننده شهر
- ۷ - شرکتها و سازمانهای اتوبوس رانی (شهرداری ها) :
- تطبیق ساعات کار اتوبوس رانی با ساعت کار اداری و مراکز آموزشی
- به کارگیری حداکثر توان ناوگان اتوبوس رانی شهری در جابجایی مسافر.
- * این اقدامات پس از تصمیم گیری در کمیته نظارت و هماهنگی به مورد اجرا گذارده می شود.
- اقدامات در وضعیت بحران :
- در وضعیت بحران: علاوه بر توصیه هایی که در وضعیت هشدار صورت می پذیرد، اقدامات وضعیت اضطرار به شرح زیر تشدید خواهد شد.
- ۱ - ادارات راهنمایی و رانندگی و امور حمل و نقل نواحی انتظامی :
- ممنوعیت کامل تردد خودروهای دارای پلاک شخصی به استثناء خودروهای گازسوز، در بزرگترین محدوده ترافیکی مصوب.
- تبصره ۱ - موارد استثناء که نیاز به تردد دارند (بیماران و...)، که به تشخیص ادارات راهنمایی و رانندگی مجاز به تردد می باشند.
- تبصره ۲ - حمل و نقل همگانی، اعم از اتوبوس های شرکتها و سازمانهای اتوبوس رانی، به علاوه اتوبوسها و مینی بوس های تحت پوشش آنها، تاکسی ها و مؤسسات تاکسی سرویس (تاکسی تلفنی) مجاز به تردد و جابجایی مسافران می باشند.

۲ - وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، فرهنگ و آموزش عالی، بهداشت درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه آزاد اسلامی :

- تعطیلی کلیه مراکز آموزشی

۳ - ادارات، ارگانها و سازمان‌های دولتی، نظامی و نهادهای انقلاب اسلامی.

- تعطیلی موقت کلیه مراکز اداری (به استثناء مراکزی که در روزهای تعطیلی نیز لازم است به فعالیت خود ادامه دهند)

تذکر: لازم است، نهادها و سازمان‌هایی که به مردم خدمات ارائه می‌کنند، ترتیبی اتخاذ کنند که این تعطیلی کمترین مشکلات را برای مراجعان ایجاد کند.

* این اقدامات پس از تصمیم‌گیری در کمیته نظارت و هماهنگی به مورد اجرا گذارده می‌شود.

۹ - تعیین نرخ بهای بلیط ورودیه بازدیدکنندگان پارک‌ها و موزه‌های تاریخ طبیعی

(مصوب ۱۳۸۳/۱/۲۶ شورای اقتصاد)

شورای اقتصاد در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۳ باتوجه به تصمیم جلسه مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۱۷ ستاد بررسی و کنترل قیمت‌ها درخصوص تعیین نرخ بهای بلیط ورودیه بازدیدکنندگان پارک‌ها و موزه‌های تاریخ طبیعی، به استناد بند «ب» ماده ۳۰ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین، نرخ بهای بلیط ورودیه بازدیدکنندگان پارک‌ها و موزه‌های تاریخ طبیعی را به شرح زیر تعیین نمود :

۱ - بهای بلیط بازدید از نمایشگاه‌ها و موزه‌های تاریخ طبیعی برای هر نفر ۶۶۰

ریال

۲ - بهای بلیط ورود و بازدید و توقف در مناطق تحت اختیار سازمان برای هر نفر

۶۶۰ ریال

۳ - بهای بلیط ورود و بازدید از جزایر پارک ملی دریاچه ارومیه با احتساب

هزینه‌های رفت و برگشت با وسیله نقلیه دریایی سازمان و راهنمایی در جزیره برای هر

نفر ۲۳۰۰ ریال

۴ - بهای بلیط بازدید و اجرای برنامه‌های آموزشی و تفریحی گروهی با هزینه راهنما برای هر گروه ۵۵۰۰ ریال.

۵ - بهای بلیط استفاده از مهمانسراهای سازمان برای هر روز توقف و استفاده از مهمانسرا ۲۲۰۰۰ ریال و برای شکارچیان که به قصد شکار از مهمانسرا استفاده خواهد نمود ۴۴۰۰۰ ریال

۶ - بهای بلیط استفاده از کمپینگ و اتاق‌ها و چادرهای سازمان برای هر چادر ۱۱۰۰۰ ریال و برای هر اتاقک ۲۲۰۰۰ ریال

۷ - حق‌الزحمه راهنمایان شکارچیان برحسب زمان و نوع منطقه ۲۲۰۰۰ ریال.
بخش ششم

مصوبات سازمان حفاظت محیط زیست

بخش ششم: مصوبات سازمان حفاظت محیط زیست

۱ - استانداردهای خروجی فاضلاب‌ها

(به استناد ماده ۵ آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی آب)

مصوب (۱۳۷۳/۹/۵)

مقدمه و تعاریف

این استاندارد به استناد ماده ۵ آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی آب و باتوجه به ماده (۳) همین آیین‌نامه و با همکاری وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، نیرو، صنایع، معادن و فلزات، کشور و کشاورزی توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و تدوین گردیده است.

در این استاندارد تعاریف و اصطلاحاتی که به‌کار رفته است به شرح ذیل می‌باشند.

- آب سطحی: عبارت است از آبهای فصلی یا دائمی، دریاچه‌های طبیعی یا مصنوعی و تالابها.

- چاه جاذب: عبارت است از حفره با گودالی که قابلیت جذب داشته و کف آن تا بالاترین سطح ایستایی حداقل ۳ متر فاصله داشته باشد.

- ترانше جذبی: عبارت است از مجموعه‌ای از کانال‌های افقی که فاضلاب به‌منظور جذب در زمین به آنها تخلیه شده و فاصله کف آنها از بالاترین سطح ایستایی حداقل ۳ متر می‌باشد.

- کنارگذر: کانالی است که فاضلاب را بدون عبور از بخشی از تصفیه‌خانه یا کل آن به بخش دیگر و یا کانال خروجی هدایت کند.

- نمونه مرکب: عبارت است از تهیه یک نمونه ۲۴ ساعته از نمونه‌هایی که با فواصل زمانی حداکثر ۴ ساعت تهیه شده‌اند.
ملاحظات کلی :

۱ - تخلیه فاضلابها: باید براساس استانداردهایی باشد که به‌صورت حداکثر غلظت آلوده‌کننده‌ها بیان می‌شود و رعایت این استانداردها تحت نظارت سازمان حفاظت محیط زیست ضروری است.

۲ - مسئولین منابع آلوده‌کننده باید فاضلاب‌های تولیدی را با بررسی‌های مهندسی و استفاده از تکنولوژی مناسب و اقتصادی تا حد استانداردها تصفیه نمایند.

۳ - اندازه‌گیری غلظت مواد آلوده‌کننده و مقدار جریان در فاضلاب‌ها باید بلافاصله پس از آخرین واحد تصفیه‌ای تصفیه‌خانه و قبل از ورود به محیط انجام گیرد.

۴ - اندازه‌گیری جهت تطبیق با استانداردهای اعلام‌شده قبل از تأسیسات تصفیه فاضلاب باید بر مبنای نمونه مرکب صورت گیرد. در سیستم‌هایی که تخلیه ناپیوسته دارند اندازه‌گیری در طول زمان تخلیه ملاک خواهد بود.

۵ - لجن و یا سایر مواد جامد تولیدشده در تأسیسات تصفیه فاضلاب قبل از دفع بایستی به‌صورت مناسب تصفیه شده و تخلیه نهایی این مواد نباید موجب آلودگی محیط زیست گردد.

۶ - فاضلاب تصفیه‌شده باید با شرایط یکنواخت و به‌نحوی وارد آبهای پذیرنده گردد که حداکثر اختلاط صورت گیرد.

۷ - فاضلاب خروجی نایستی دارای بوی نامطبوع بوده و حاوی کف و اجسام شناور باشد.

۸ - رنگ و کدورت فاضلاب خروجی نباید ظواهر طبیعی آبهای پذیرنده و محل تخلیه را به طور محسوس تغییر دهد.

۹ - روش‌های سنجش پارامترهای آلوده‌کننده بر مبنای روش‌های ذکر شده در کتاب :

standard methods for the Examination of water and waste water خواهد

بود.

۱۰ - استفاده از سیستم سپتیک تانک و ایمهوف تانک با بکارگیری چاه‌ها و یا ترانشه‌های جذبی در مناطقی که فاصله کف چاه یا ترانشه از سطح آبهای زیرزمینی کمتر از ۳ متر می‌باشد ممنوع است.

۱۱ - ضمن رعایت استانداردهای مربوطه خروجی فاضلاب‌ها نباید کیفیت آب را برای استفاده‌های منظور شده تغییر دهد.

۱۲ - رقیق کردن فاضلاب تصفیه شده یا خام به منظور رسانیدن غلظت مواد آلوده‌کننده تا حد استانداردهای اعلام شده قابل قبول نمی‌باشد.

۱۳ - استفاده از روش‌های تبخیر فاضلاب‌ها با کسب موافقت سازمان محیط زیست مجاز است.

۱۴ - استفاده از کنار گذر ممنوع است، کنار گذرهایی که صرفاً جهت رفع اشکال واحدهای تصفیه‌ای به کار رفته و یا در زمان جمع‌آوری توأم فاضلاب شهری و آب باران مورد استفاده قرار می‌گیرند مجاز است.

۱۵ - تأسیسات تصفیه فاضلاب بایستی به گونه‌ای طراحی، احداث و بهره‌برداری گردد تا پیش‌بینی‌های لازم جهت به حداقل رسانیدن آلودگی در مواقع اضطراری از قبیل شرایط آب‌وهوایی نامناسب، قطع برق، نارسایی تجهیزات مکانیکی و... فراهم گردد.

آن دسته از فاضلاب‌های صنعتی که آلودگی آنها بیش از این استانداردها نباشد می‌تواند فاضلاب خود را با کسب موافقت سازمان بدون تصفیه دفع نمایند.

شماره مواد آلوده‌کننده تخلیه آبهای تخلیه با چاه‌مصارف کشاورزی

سطحی mg/I جاذب mg/I و آبیاری mg/I

۱ نقره Ag ۰ / ۰۱ / ۱۱

۲ آلومینیم AL ۵ ۵ ۵

۳ آرسنیک As ۰ / ۰۱ / ۰۱ / ۱

۴ بر B ۱ ۱ ۲

۵ باریم Ba ۱ ۱ ۵

۶ بریلیوم Be ۰ / ۱۵۰ / ۱

۷ کلسیم Ca ۷۵ --

۸ کادمیم Cd ۰ / ۰۰۵ / ۰۱ / ۱

۹ کلر آزاد Cl ۰ / ۱۲ / ۱

۱۰ کلراید-Cl ۶۰۰ (تبصره ۱) ۶۰۰ (تبصره ۲) ۶۰۰

۱۱ فرم آلدئید CH₂O ۱ ۱ ۱

۱۲ فنل C₆H₅OH ۱ ناچیز

۱۳ سیانور CN ۰ / ۰۱ / ۰۱ / ۵

۱۴ کبالت Co ۰ / ۱۵ / ۱

۱۵ کرم Cr+6 ۰ / ۱۰ / ۵

۱۶ کرم Cr+3 ۲ ۲ ۲

۱۷ مس Cu ۰ / ۱۲ / ۱

۱۸ فلوراید F ۲ ۲ ۲ / ۵

۱۹ آهن Fe ۳ ۳ ۳

۲۰ جیوه Hg ناچیز ناچیز ناچیز

- ۲۱ لیتیم Li ۲۵ / ۲۵ / ۲
- ۲۲ منیزیم Mg ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰
- ۲۳ منگنز Mn ۱ ۱ ۱
- ۲۴ مولیبدن Mo ۰ / ۰ / ۰ / ۰ / ۰ / ۰ / ۰ / ۰ / ۰ / ۰
- ۲۵ نیکل Ni ۲ ۲ ۲
- ۲۶ آمونیم بر حسب NH_4 ۱ / ۲ -
- ۲۷ نیترات بر حسب NO_2 ۱۰ ۱۰ -
- ۲۸ نیترات بر حسب NO_3 ۱۰ ۵۰ -
- ۲۹ فسفات بر حسب فسفر ۶ ۶ -
- ۳۰ سرب Pb ۱ ۱ ۱
- ۳۱ سلنیم Se ۰ / ۰ / ۱ / ۱
- ۳۲ سولفید SH_2 ۳ ۳ ۳
- ۳۳ سولفیت SO_3 ۱ ۱ ۱
- ۳۴ سولفات SO_4 ۴۰۰ (تبصره ۱) ۴۰۰ (تبصره ۲) ۵۰۰
- ۳۵ وانادیم V ۰ / ۰ / ۰ / ۱ / ۱
- ۳۶ روی Zn ۲ ۲ ۲
- ۳۷ چربی روغن ۱۰ ۱۰ ۱۰
- ۳۸ دترجنت ABS ۰ / ۰ / ۰ / ۵ / ۵
- ۳۹ بی.او.دی (تبصره ۳) BOD_5 ۳۰ (لحظه ای ۵۰) ۳۰ (لحظه ای ۵۰) ۱۰۰
- ۴۰ سی.او. (تبصره ۳) COD ۶۰ (لحظه ای ۱۰۰) ۶۰ (لحظه ای ۱۰۰) ۲۰۰
- ۴۱ اکسیژن محلول (حداقل) Do ۲ - ۲
- ۴۲ مجموع مواد جامد محلول TDS (تبصره ۱) (تبصره ۲) -
- ۴۳ مجموع مواد جامد معلق TSS ۴۰ (لحظه ای ۶۰) - ۱۰۰
- ۴۴ مواد قابل ته نشینی SS ۰

۴۵پ - هاش (حدود) PH/۵-۸/۶۹ - ۸/۵۵ - ۶

۴۶مواد رادیواکتیو ۰۰۰

۴۷کدورت (واحد کدورت) ۵۰ - ۵۰

۴۸رنگ (واحد رنگ) ۷۵ ۷۵ ۷۵

۴۹درجه حرارت T(تبصره ۴) --

۵۰کلیفرم گوارشی ۴۰۰ ۴۰۰ ۴۰۰

(تعداد در ۱۰۰ میلی لیتر)

۵۱کل کلیفرم(تعداد در ۱۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰)

میلی لیتر MPN

۵۲تخم انگل --(تبصره ۵)

تبصره ۱ - تخلیه با غلظت بیش از میزان مشخص شده در جدول در صورتی مجاز خواهد بود که پساب خروجی، غلظت کلراید، سولفات و مواد محلول منبع پذیرنده را در شعاع ۲۰۰ متری بیش از ده درصد افزایش ندهد.

تبصره ۲ - تخلیه با غلظت بیش از میزان مشخص شده در جدول در صورتی مجاز خواهد بود که افزایش کلراید، سولفات، و مواد محلول پساب خروجی نسبت به آب مصرفی بیش از ده درصد نباشد.

تبصره ۳ - صنایع موجود مجاز خواهند بود COD و BOD5 را حداقل ۹۰ درصد کاهش دهند.

تبصره ۴ - درجه حرارت باید به میزانی باشد که بیش از ۳ درجه سانتیگراد در شعاع ۲۰۰ متری محل ورود آن، درجه حرارت منبع پذیرنده را افزایش یا کاهش ندهد.

تبصره ۵ - تعداد تخم انگل (نماتد) در فاضلاب تصفیه شده شهری، در صورت استفاده از آن جهت آبیاری محصولات که به صورت خام مورد مصرف قرار می گیرد نباید بیش از یک عدد در لیتر باشد.

۲ - دستورالعمل اجرایی مصوبه شماره ۱۵۷ شورایعالی حفاظت محیط زیست راجع به نحوه دریافت حق الزحمه کارشناسی
(مورخ ۱۳۷۷/۶/۳)

۱ - حق الزحمه کارشناسی در قبال انجام کلیه امور بازدید، بررسی و ارزیابی و ارایه طریق در زمینه مسایل مربوط به محیط زیست که به طور قانونی برعهده سازمان می باشد براساس تعرفه های مصوب شورایعالی محیط زیست که در تاریخ ۷۷/۲/۱۵ ابلاغ شده است برطبق شرایط این دستورالعمل قابل دریافت می باشد.

۲ - حق الزحمه کارشناسی به طور عمده برحسب درخواست متقاضی به هر منظور و عنوان و یا هنگام بازدید در مرحله استقرار یا هنگام صدور پروانه بهره برداری و یا سایر مجوزهایی که مراجع ذیصلاح مطابق اختیارات و وظایف قانونی خود برای استقرار یا احداث یا فعالیت واحدها و فعالیت های صنعتی، معدنی، تولیدی، خدماتی و امثال آنها صادر می نمایند اخذ می شود. ضمناً در مواقعی که منابع آلاینده به علت ایجاد آلودگی و یا مغایرت با ضوابط و معیارهای مورد عمل سازمان تعطیل و به تشخیص سازمان ضرورت بازگشایی و فعالیت مجدد واحدها یا منابع مذکور احراز گردد و این بازگشایی منوط به بازدید و بررسی باشد حق الزحمه کارشناسی قابل دریافت می باشد.

۳ - در مواردی که سازمان به موجب وظایف قانونی و در اجرای ماده ۱۱ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا و ماده ۴ آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب موظف به شناسایی، بازدید و بررسی و نمونه برداری از منابع آلاینده می باشد یا در اجرای این وظایف و یا به استناد شکایات واصله که صرفاً اقدامات قانونی سازمان را در زمینه شناسایی و کنترل منابع آلوده کننده تسریع می نماید مبادرت به بازدید و بررسی و سایر اقدامات لازم بنماید حق الزحمه کارشناسی دریافت نخواهد شد.

همچنین در مواقعی که براساس درخواست استانداران، مراجع قضایی صالحه، مکاتبات کمیسیون اصل ۹۰ قانون اساسی و تذکرات یا مکاتبات و پیگیری های

نمایندگان مجلس، گزارش سازمان بازرسی کل کشور، دفتر پیگیری‌های مردمی ریاست جمهوری و سایر نهادهای ریاست جمهوری منعکس و ارجاع می‌شود، بازدید و بررسی ضرورت داشته باشد. حق‌الزحمه کارشناسی دریافت نخواهد شد.

۴ - منظور از مراحل مندرج در مصوبه یعنی انجام بازدید و بررسی مربوط به هر یک از مراحل.

الف - احداث و استقرار واحدهای صنعتی، تولیدی، خدماتی و عمرانی و غیره.

ب - صدور پروانه یا مجوز بهره‌برداری.

ج - تغییر محل

د - بازگشایی و فعالیت مجدد واحدها پس از تعطیل شدن

ه - در حال فعالیت

لذا اگر در قبال بازدید محل برای استقرار حق‌الزحمه دریافت شده باشد، دریافت حق‌الزحمه بازدید مجدد در مرحله استقرار در همان محل یا محل دیگر موردی ندارد و یا اگر در مرحله فعالیت برحسب درخواست متقاضی از یک واحد آلاینده بازدید و حق‌الزحمه دریافت شود اخذ حق‌الزحمه برای بازدید مجدداً از همان مرحله آلودگی مورد ندارد مگر اینکه ضرورت بازدید برای نوع دیگری از آلودگی یا در مرحله دیگر از فعالیت واحد احراز شود.

۵ - حق‌الزحمه کارشناسی برای انجام عمل صرفنظر از نتیجه حاصله اعم از مثبت یا منفی قابل دریافت می‌باشد.

۶ - تغییر خط تولید، تغییر محل، توسعه کارخانه یا واحد صنعتی و تولیدی، افزایش ظرفیت در صورتی‌که منجر به صدور پروانه جدید بهره‌برداری شود مشمول تعرفه مضاعف می‌شود در غیر اینصورت تعرفه متعارف اخذ خواهد شد.

۷ - تعرفه مضاعف (دو برابر) صرفاً برای بازدید و بررسی در مرحله صدور پروانه یا مجوز بهره‌برداری اخذ می‌شود. منظور از مرحله بهره‌برداری در ستون آخر جدول اول، مرحله صدور پروانه بهره‌برداری می‌باشد.

۸ - در صورتی که یک واحد دارای چند خط تولید بوده ولی در یک محل استقرار داشته باشند یک حق الزحمه دریافت می شود (در هر مرحله)

در صورتی که یک واحد دارای چند خط تولید یا چند نوع فعالیت باشد که هر کدام از آنها مشمول تعرفه جداگانه‌ای باتوجه به «کد» استقرار صنایع باشند. حق الزحمه «کد» بالاتر اخذ می شود.

۹ - در مورد معادن، بین پروانه‌های اکتشاف و بهره‌برداری تفاوتی وجود ندارد لذا تعرفه بازدید و بررسی و ارایه رهنمود در هر یک از مراحل صدور پروانه اکتشاف یا صدور پروانه بهره‌برداری یکسان است.

۱۰ - در مورد فعالیت‌هایی که حق الزحمه کارشناسی باید براساس نفر ساعت محاسبه و دریافت شود اصلاح است کمیته‌ای تحت نظر مدیرکل و با مشارکت دونفر از کارشناسان با افراد ذیصلاح به تشخیص مدیرکل تشکیل و مبالغ حق الزحمه را در هر مورد براساس میزان کار انجام شده در حد متعارف و مشابه سایر دستگاههای دولتی و برمبنای ارقام مندرج در مصوبه شورایعالی تعیین نمایند.

۱۱ - در مورد واحدهای مذکور و در کد «و» ضوابط استقرار صنایع و به‌طور کلی پروژه‌ها و طرح‌ها و فعالیت‌هایی که نیاز به بررسی یا ارزیابی زیست محیطی داشته و ارزیابی باید در مرکز و از طریق دفتر ارزیابی زیست محیطی یا دفاتر ذیربط دیگر صورت گیرد. ابتدا میزان کار انجام شده توسط اداره کل از قبیل بازدید، بررسی و تهیه گزارش کارشناسی محاسبه و پس از تعیین میزان کار و بررسی‌های انجام شده در دفتر ارزیابی زیست محیطی با دفاتر دیگر که در مورد هر پروژه و طرح نتیجه و میزان آن به اداره کل مربوط اعلام خواهد شد، مجموع کار مشمول دریافت حق الزحمه تعیین و به پرداخت کننده اعلام می شود.

۱۲ - واحدهای کشاورزی و صنایع روستایی مندرج در ردیف ۲ جدول مصوبه شورایعالی شامل موارد زیر می شود.

الف - صنایع روستایی موضوع ماده ۱ آیین‌نامه هماهنگی و تفکیک وظایف وزارتخانه‌های صنایع و جهاد سازندگی (مصوب ۶۴/۶/۲۷ هیأت وزیران) که به‌عنوان صنایع تبدیلی اولیه کشاورزی شناخته شده و مجوزهای احداث و بهره‌برداری برای آنها توسط وزارت جهاد سازندگی صادر می‌شود و همچنین صنایع روستایی مذکور در بند ۷ وظایف وزارت جهاد سازندگی موضوع مصوبه مورخ ۷۲/۱۱/۱۳ هیأت وزیران راجع به اجرای قانون تفکیک وظایف وزارتخانه‌های کشاورزی و جهاد سازندگی که تحت تولید وزارت جهاد سازندگی قرار دارند.

ب - فعالیت‌های کشاورزی و واحدهایی که فعالیت آنها منحصرآ به امور کشاورزی مربوط و محدود می‌شود (به استثنای واحدها و مجتمع‌های کشت و صنعت که مشمول ضوابط استقرار صنایع می‌باشد).

ج - صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات کشاورزی در محدوده روستاها که باتوجه به قانون تفکیک وظایف وزارت کشاورزی و جهاد سازندگی توسط وزارت کشاورزی احداث و یا تحت نظارت و مجوز وزارت مذکور ایجاد می‌شوند.

د - واحدهای خدماتی کشت علوفه، جنگل‌کاری، تکثیر تخلیات، باغات و ایجاد فضای سبز.

۱۳ - در تبصره ۲ مصوبه شورایعالی اگر واحد متقاضی به‌صورت شرکت سهامی نباشد باید هر یک از اعضای خانواده معظم شهدا، جانبازان و آزادگان به تنهایی یا مجموعاً در بیش از ۷۰ درصد سرمایه شرکت طبق مدارک رسمی مالکیت داشته باشند.

۱۴ - برای اعمال تخفیف گواهی صادره از بنیاد شهید انقلاب اسلامی در مورد خانواده معظم شهدا گواهی صادره از بنیاد مستضعفان و جانبازان در مورد جانبازان و گواهی صادره از ستاد امور آزادگان در مورد آزادگان ملاک اعتبار می‌باشد.

۱۵ - نحوه دریافت حق‌الزحمه و زمان آن باتوجه به مصلحت و حفظ منافع دولت توسط مدیرکل واحد تعیین و پس از وصول به حساب تعیین‌شده در خزانه واریز می‌شود.

۱۶ - مصوبه ۱۵۷ شورای عالی عطف به ماسبق نشده و از تاریخ ابلاغ معتبر می‌باشد. لذا در مورد واحدهایی که قبلاً در هر یک از مراحل به استناد تعرفه سابق حق الزحمه دریافت شده است وجهی دریافت نخواهد شد و اگر در مراحل قبل به استناد بند به مصوبه شماره ۱۳۹ حق الزحمه دریافت شده است در مراحل بعد که مقارن با تصویب و ابلاغ مصوبه ۱۵۷ می‌باشد به استناد مصوبه اخیرالتصویب حق الزحمه دریافت خواهد شد.

۱۷ - در سایر موارد که صراحتاً در مصوبه مورد استناد و اشاره واقع نشده و یا قابل انطباق با واحدها و فعالیت‌های مذکور در مصوبه نمی‌باشد وجهی به عنوان حق الزحمه کارشناسی دریافت نخواهد شد.

در صورت وجود ابهام یا سؤال، دفتر حقوقی آماده همکاری و رفع اشکال می‌باشد.

۳ - فهرست مناطق شکار ممنوع

مستند به بند «و» ماده ۶ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست

عنوان محل جغرافیایی (استان) مدت ممنوعیت

۱. مرزهای زمینی کشور به عرض ۷ کیلومتر از ۸۲/۱۱/۱ به مدت ۷ سال
۲. گندمیناردیلاز ۷۸/۹/۱ به مدت ۵ سال
۳. تالاب شوراییلاردیلاز ۸۱/۵/۱۵ به مدت ۵ سال
۴. آق داغاردیلاز ۸۱/۳/۱۵ به مدت ۵ سال
۵. جزیره اسلامی آذربایجان شرقی از ۸۲/۱۱/۱ به مدت ۵ سال
۶. یکاناتا آذربایجان شرقی از ۸۲/۱۱/۱ به مدت ۵ سال
۷. قوری گلا آذربایجان شرقی از ۸۲/۱۱/۱ به مدت ۵ سال
۸. کاغذ کنانا آذربایجان شرقی از ۸۰/۱/۱ به مدت ۵ سال
۹. قره قشلاق آذربایجان شرقی از ۸۰/۴/۱ به مدت ۵ سال
۱۰. سهند آذربایجان شرقی از ۸۲/۳/۱۵ به مدت ۵ سال
۱۱. نیزارهای گرده قیط و میمند آذربایجان غربی از ۸۱/۴/۱ به مدت ۵ سال

۱۲. آغ گلاذربایجان غربی از ۸۲/۱/۱ به مدت ۵ سال
۱۳. تالاب حسنلو آذربایجان غربی از ۸۰/۱۰/۱۵ به مدت ۵ سال
۱۴. کرکس اصفهان از ۸۱/۶/۱ به مدت ۵ سال
۱۵. حنا اصفهان از ۷۸/۱۲/۱۵ به مدت ۵ سال
۱۶. کهیز اصفهان از ۸۱/۷/۱ به مدت ۵ سال
۱۷. کوه مندبوشهر از ۸۰/۷/۱ به مدت ۵ سال
۱۸. گاوده تهران از ۸۲/۱/۱۵ به مدت ۵ سال
۱۹. رودبار الموت قزوین از ۸۰/۹/۱ به مدت ۵ سال
۲۰. طارم سفلی قزوین از ۸۰/۱/۱ به مدت ۳ سال
۲۱. دانسفهان بوئین زهرا قزوین از ۸۰/۱/۱ به مدت ۳ سال
۲۲. تالاب چغاخور چهارمحال و بختیاری از ۷۸/۴/۱ به مدت ۵ سال
۲۳. شیدا چهارمحال و بختیاری از ۸۰/۵/۱۵ به مدت ۵ سال
۲۴. قیصری چهارمحال و بختیاری از ۸۰/۵/۱۵ به مدت ۵ سال
۲۵. رئیسی خراسان از ۸۲/۳/۱ به مدت ۵ سال
۲۶. پروند خراسان از ۸۲/۸/۱۵ به مدت ۵ سال
۲۷. شمال و غرب سالوک خراسان از ۸۱/۲/۲۰ به مدت ۵ سال
۲۸. سید مرتضی خراسان از ۸۱/۲/۲۰ به مدت ۵ سال
۲۹. درونه کاشمر خراسان از ۷۸/۷/۱ به مدت ۵ سال
۳۰. کرای خوزستان از ۸۱/۱۱/۱ به مدت ۵ سال
۳۱. دیمه خوزستان از ۸۱/۱۱/۱ به مدت ۵ سال
۳۲. خراسان لوزنجان از ۸۲/۱/۱۵ به مدت ۵ سال
۳۳. خرمنه سرو قیدار زنجان از ۸۱/۸/۱ به مدت ۵ سال
۳۴. فیله خاص زنجان از ۸۰/۱/۱ به مدت ۵ سال
۳۵. خنار سمنان از ۷۸/۸/۱۵ به مدت ۵ سال

۳۶. سفیدکوه آرک دامغانسمناناز ۸۲/۱/۱۵ به مدت ۵ سال
۳۷. طالوشیربندسمناناز ۸۱/۸/۱ به مدت ۵ سال
۳۸. بلبل آب نصرت آبادسیستان و بلوچستاناز ۸۲/۱/۱۵ به مدت ۳ سال
۳۹. بزمانسیستان و بلوچستاناز ۷۹/۷/۱ به مدت ۳ سال
۴۰. دره باغفارساز ۸۰/۹/۱۵ به مدت ۵ سال
۴۱. بصیرانفارساز ۷۸/۱۲/۱۵ به مدت ۵ سال
۴۲. کوه هوا و تنگ خورفارساز ۷۹/۱۲/۱۵ به مدت ۳ سال
۴۳. خرمنکوفارساز ۷۹/۱/۱۵ به مدت ۵ سال
۴۴. کوه گورم (کرم)فارساز ۷۹/۱/۱۵ به مدت ۵ سال
۴۵. مزایجانفارساز ۸۰/۹/۱۰ به مدت ۵ سال
۴۶. کوه سیاهفارساز ۸۰/۹/۱ به مدت ۵ سال
۴۷. کوه مل بلندموکفارساز ۷۸/۱۲/۱۵ به مدت ۵ سال
۴۸. مهارلوفارساز ۷۹/۵/۱ به مدت ۳ سال
۴۹. پلنگ درهقماز ۸۰/۸/۱۵ به مدت ۵ سال
۵۰. بدر و پریشانکردستاناز ۷۹/۱۱/۱ به مدت ۵ سال
۵۱. کوه نودرهنک و انجرکرمناز ۸۲/۳/۱ به مدت ۵ سال
۵۲. شهربابکرمناز ۸۱/۹/۱ به مدت ۵ سال
۵۳. تالاب هشیلانکرمانشاهاز ۸۱/۷/۱۵ به مدت ۵ سال
۵۴. قراویز سرپل ذهابکرمانشاهاز ۸۰/۱۱/۱۵ به مدت ۵ سال
۵۵. کله کله ناواسالمگیلاناز ۸۱/۶/۱۱ به مدت ۳ سال
۵۶. اشکورات علیاگیلاناز ۸۱/۹/۱ به مدت ۵ سال
۵۷. استخر عباس آبادگیلاناز ۸۱/۷/۱۵ به مدت ۵ سال
- (استیل آستارا)
۵۸. چوگامگیلاناز ۸۱/۲/۱۵ به مدت ۵ سال

۵۹. حریم دوکیلومتری گیلاناز ۸۱/۲/۲۰ به مدت ۵ سال
(جهات اربعه پناهگاه حیات وحش سلکه)
۶۰. استخر چافگیلاناز ۸۰/۲/۲۰ به مدت ۳ سال
۶۱. استخر طبیعی ازدهاگیلاناز ۷۹/۸/۱۵ به مدت ۳ سال
۶۲. تالاب گمیشانگلستاناز ۷۸/۹/۱ به مدت ۳ سال
۶۳. چلچای گلستاناز ۷۹/۱۰/۱ به مدت ۳ سال
۶۴. عزیزآبادگلستاناز ۸۱/۲/۱۰ به مدت ۵ سال
۶۵. تالابهای پل دخترلرستاناز ۷۸/۲/۱ به مدت ۵ سال
۶۶. مازی بن و سی بنمازندراناز ۸۰/۷/۱۵ به مدت ۵ سال
۶۷. محدوده ۵۰۰ متری کلیهمازندراناز ۸۱/۴/۱۹ به مدت ۵ سال
فرودگاههای استان مازندران
۶۸. کیاسرمازندراناز ۸۰/۷/۱۵ به مدت ۵ سال
۶۹. جاسب، راسوند و الوندمرکزیاز ۸۰/۱۰/۱ به مدت ۵ سال
۷۰. دشت اسدآبادهمداناز ۷۸/۶/۱ به مدت ۵ سال
۷۱. ملوسانهمداناز ۸۱/۷/۱ به مدت ۵ سال
۷۲. نشرهمداناز ۷۸/۱۲/۱۵ به مدت ۵ سال
۷۳. گلزار و نیزار حاجیآبادهرمزگاناز ۸۲/۲/۱ به مدت ۵ سال
۷۴. دره انجیریزداز ۷۸/۲/۱ به مدت ۵ سال
۷۵. آریز باجگانیزداز ۷۸/۲/۱ به مدت ۵ سال
۷۶. مرور میبدیزداز ۸۰/۶/۱۰ به مدت ۵ سال
۷۷. کوه عیش و کوه‌اعلی‌یزداز ۸۲/۲/۱۵ به مدت ۵ سال
و کفه طاقستان
- ۴ - دستورالعمل ورود به مناطق مذکور در بند الف ماده ۳
قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و عبور از آنها

فصل اول - پارک‌های ملی - آثار طبیعی ملی

ماده ۱ - ورود و عبور و توقف در پارک‌های ملی و آثار طبیعی ملی مستلزم تحصیل پروانه یا اجازه از سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

ماده ۲ - شرایط ورود - عبور و توقف در پارک‌های ملی و آثار طبیعی ملی و فصول و ساعات مجاز آن و همچنین نحوه تحصیل پروانه یا اجازه مربوط به بهای آن برحسب مورد برای هر یک از پارک‌های ملی و آثار طبیعی ملی باتوجه به مقتضیات مکانی و طبیعی آن تعیین و به متقاضیان ارائه و حسب مورد به اطلاع عموم خواهد رسید.

ماده ۳ - حمل هر نوع سلاح در پارک‌های ملی و آثار طبیعی برای عموم (به استثنای مأمورین ذیربط سازمان) بدون اجازه کتبی سازمان حفاظت محیط زیست ممنوع می‌باشد سلاح متخلف توسط مأمورین سازمان ضبط و در صورتی که طبق قوانین جاری جرمی صورت نگرفته باشد، به صاحب آن پس از خروج از پارک مسترد خواهد شد.

ماده ۴ - مأمورین سازمان از ورود اشخاص فاقد اجازه یا پروانه در پارک‌های ملی و آثار طبیعی ملی جلوگیری و در صورت ورود، از پارک اخراج خواهند شد.

فصل دوم - پناهگاه‌های حیات وحش - مناطق حفاظت‌شده

ماده ۵ - ورود و عبور و توقف در پناهگاه‌های حیات وحش و مناطق حفاظت‌شده به‌منظور بازدید، عکسبرداری و سیاحت آزاد می‌باشد مشروط بر اینکه به رستنی‌های منابع ملی آسیبی نرسیده و موجبات آرامش حیات وحش بر هم نخورد.

ماده ۶ - حمل هر نوع سلاح در مناطق حفاظت‌شده و پناهگاه‌های حیات وحش (به استثنای جاده‌ها و معابر عمومی) برای اشخاص غیرساکن این مناطق بدون کسب اجازه از سازمان ممنوع می‌باشد.

فصل سوم - موارد متفرقه

ماده ۷ - هرگونه محدودیت و ممنوعیت و امتیازاتی که در قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و آیین‌نامه اجرایی آن درباره ورود و عبور و توقف در مناطق مذکور در بند الف ماده ۳ قانون مزبور برای اشخاص حقیقی و حقوقی مقرر است لازم‌الرعايه می‌باشد.

ماده ۸ - اشخاص زیر ملزم به تحصیل اجازه یا پروانه طبق مفاد این دستورالعمل نمی‌باشند :

الف - کسانی که به موجب ماده ۸ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و تبصره یک و دو ماده ۱۱ و ماده ۱۲ آیین‌نامه اجرایی قانون مذکور مجاز به ورود و عبور و توقف در مناطق مندرج در بند الف ماده ۳ قانون مزبور می‌باشند.

ب - کسانی که طبق ماده ۴ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست در داخل مناطق مندرج در بند الف ماده ۳ قانون فوق‌الذکر، قانوناً دارای حق مالکیت یا حق انتفاع می‌باشند.

ج - کسانی که براساس موافقتنامه وزارت صنایع و معادن و سازمان دارای پروانه معتبر اکتشاف و بهره‌برداری از معادن می‌باشند.

ماده ۹ - این دستورالعمل به استناد ماده ۱۰ آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب اسفندماه ۱۳۵۴ به تصویب رسیده و از اول مهرماه ۱۳۵۵ تا زمانی که دستورالعمل جدیدی تصویب و ابلاغ نشده است لازم‌الاجرا می‌باشد.

۵ - ضوابط تعلیف احشام در مناطق حفاظت‌شده و پناهگاههای حیات وحش

(مورخ ۱۳۶۴/۶/۲۶)

ماده ۱ - اجازه تعلیف احشام در مناطق حفاظت‌شده و پناهگاههای حیات وحش فقط به دامدارانی داده خواهد شد که طرح‌های مرتعداری مصوب را تحصیل نموده یا بنمایند.

تبصره - شرایط کلی تعلیف احشام در هر یک از مناطق حفاظت‌شده و پناهگاههای حیات وحش قبل از ارائه و اجرای طرح‌های مرتعداری مصوب براساس دستورالعمل و

ضوابط ممیزی و پروانه‌های مرتعداری صادره خواهد بود. شرکت نماینده سازمان حفاظت محیط زیست در هیئت‌های ممیزی مناطق مذکور الزامی است بدیهی است شرکت نماینده محیط زیست در هیئت ممیزی از نقطه نظر تعیین ضوابط زیست محیطی بوده و تعیین صلاحیت دامداران کماکان به عهده هیئت ممیزی خواهد بود ورود احشام مربوط به دامداران فاقد پروانه و یا دام مازاد بر پروانه به این مناطق ممنوع است.

ماده ۲ - طرح‌های مرتعداری مذکور در اجرای قوانین و دستورالعمل‌های سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور با رعایت کلیه و ضوابط فنی و در نظر گرفتن فضای حیاتی جانوران وحشی و شرایط حفظ و تکثیر نسل آنها توسط سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور با اطلاع قبلی و همکاری و توافق سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و طبق مقررات مربوطه به موقع اجرا گذارده خواهد شد.

تبصره - در صورتی که در طرح‌های مرتعداری کشت علوفه به منظور بالا بردن ظرفیت مراتع پیش‌بینی گردد به منظور حفظ تعادل اکولوژیک و سیمای طبیعی مناطق حتی‌الامکان بایستی از گیاهان بومی و گونه‌های سازگار مرتعی هر یک از مناطق به منظور تکثیر استفاده گردد. و در مراتعی که به منظور افزایش تولید علوفه مرتعی استفاده از بذر و یا بوته‌های مرتعی غیربومی ضروری باشد. از سازگارترین گونه‌ها با شرایط محیط استفاده خواهد شد.

ماده ۳ - در هر یک از مناطق حفاظت‌شده و پناهگاه‌های حیات وحش به منظور حفظ و احیاء وضعیت طبیعی این مناطق ۱/۵ از مساحت آن توسط سازمان حفاظت محیط زیست به عنوان محدوده امن تعیین و اعلام می‌گردد.

تبصره - در این محدوده‌ها ورود و چرای دام اهلی ممنوع است ضمناً ورود اشخاص و ایجاد هرگونه تأسیسات بدون اخذ مجوز قبلی از سازمان حفاظت محیط زیست ممنوع خواهد بود.

ماده ۴ - در مورد دامدارانی که بدون تحصیل طرح مرتعداری مصوب مبادرت به تعلیف احشام در مناطق مذکور نمایند از ورود احشام آنان توسط سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان جنگل‌ها جلوگیری به عمل خواهد آمد.

تبصره - سرچنگلداری کل و اداره کل حفاظت محیط زیست هر منطقه در مورد هر یک از مناطق حفاظت‌شده و پناهگاه‌های حیات وحش که کار ممیزی آن خاتمه یافته با انتشار آگهی مشترکی لزوم تهیه و اجرای طرح‌های مرتعداری را کتباً به کلیه حشمداران ذیربط اعلام می‌نماید.

دامداران ذیصلاح موظفند در مهلت مقرر مراجعه و طبق ضوابط مربوطه نسبت به تهیه طرح‌های مرتعداری همکاری لازم را به عمل آورند، عدم مراجعه دامداران ذیصلاح با عدم همکاری لازم در تهیه طرح‌های مرتعداری به منزله انصراف آنها از امر دامداری تلقی شده و مراتع مورد تعلیف احشام آنان با رعایت مقررات به دامداران واجد شرایط دیگری که متقاضی اجرای طرح‌های مرتعداری باشند واگذار خواهد گردید.

ماده ۵ - دامدارانی که دارای پروانه تعلیف احشام و یا سابقه تعلیف احشام در منطقه مربوطه باشند و سوابق آنها مورد تأیید هیئت ممیزی مراتع باشد برای تحصیل و اجرای طرح‌های مرتعداری حق تقدم خواهند داشت.

تبصره - در مناطق حفاظت‌شده و پناهگاه‌های وحش که تاکنون مراتع آنها ممیزی نشده و با احتیاج به تجدیدنظر دارد سرچنگلداری کل ممیزی این مناطق را در اولویت قرار داده و در اولین فصل چرای دام نسبت به ممیزی آن اقدام نمایند.

ماده ۶ - به منظور اجرای صحیح از طرف سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور ناظر و با کمک ناظر تعیین و مرتباً بر حسن اجرای طرح و مفاد قراردادهای مربوطه با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست نظارت خواهند داشت و یا دامداری که از شرایط مندرج در طرح مرتعداری مصوب قراردادهای تنظیمی تخطی نمایند براساس گزارش ناظرین طرح طبق مقررات مربوطه با آنان رفتار خواهد شد.

۶ - ضوابط و مقررات مربوط به باغ‌های وحش

مصوب (مورخ ۱۳۷۸/۳/۳۰)

به استناد ماده ۳۵ آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست، ضوابط و مقررات مربوط به باغ‌های وحش به شرح ذیل تعیین و اعلام می‌گردد.

فصل اول - شرایط صدور پروانه

ماده ۱ - وسعت و محل ایجاد باغ‌وحش‌ها باید بر پایه ضوابط و مقررات مربوط به اینگونه فعالیت‌ها که توسط سازمان تدوین می‌گردد باشد.

تبصره - وسعت باغ وحش‌ها باید پاسخگوی نیازهای زیستی گونه‌هایی که در فهرست مورد نظر متقاضی درج گردیده باشد.

ماده ۲ - متقاضیان ایجاد باغ وحش برای تحصیل پروانه مربوط باید به همراه درخواست کتبی جهت صدور پروانه مدارک زیر را به سازمان تسلیم نماید.

الف - اسناد تملک با مجوز تصرف قانونی محل ایجاد باغ وحش.

ب - موافقت شهرداری یا سایر دستگاههای دولتی ذیربط از لحاظ بلامانع بودن تخصص محل و احداث تأسیسات جهت ایجاد باغ وحش.

ج - طرح عملیات و نقشه‌های مقدماتی ایجاد تأسیسات و ساختمان‌های مربوط

تبصره - در صورتی که مدارک ارائه شده به سازمان مورد تأیید باشد، سازمان مبادرت به صدور موافقت اصولی جهت ایجاد تأسیسات و عملیات اجرایی خواهد نمود.

ماده ۳ - سازمان ضمن صدور موافقت اصولی مهلت مناسبی را جهت انجام عملیات اجرایی تعیین خواهد نمود در عین حال متقاضی مکلف است طی مدت اعتبار موافقت اصولی مذکور طرح جامع و برنامه تفصیلی مربوط را که حاوی برنامه دوساله نحوه اداره باغ‌وحش، امکانات و تجهیزات فنی و علمی لازم، مشاغل تخصصی پیش‌بینی شده و همچنین فهرست حیوانات اولیه موردنظر می‌باشد، برای تصویب به سازمان ارائه نماید. صدور پروانه مربوط به رعایت مفاد ماده ۵ این مقررات موکول به تصویب طرح جامع و برنامه تفصیلی ایجاد باغ‌وحش می‌باشد.

ماده ۴ - هرگونه تغییر در طرح جامع و تفصیلی توسط متقاضی حین اجرا مستلزم کسب تأییدیه مجدد از سازمان می‌باشد.

ماده ۵ - متقاضی ایجاد باغ وحش، پس از پایان عملیات اجرایی مراتب را به سازمان اعلام خواهد داشت در صورتی که کلیه عملیات اجرایی طبق نظر سازمان انجام گردیده باشد پروانه ایجاد باغ وحش به نام متقاضی صادر خواهد شد.

ماده ۶ - پروانه ایجاد باغ وحش رایگان می‌باشد نقل و انتقال پروانه موکول به کسب موافقت سازمان می‌باشد.

ماده ۷ - باغ‌های وحش موجود مکلفند حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراشدن این ضوابط و مقررات ضمن تسلیم مدارک مندرج در ماده ۲ نسبت به تحصیل پروانه اقدام نمایند.

فصل دوم - شرایط نگهداری جانوران

ماده ۸ - باغ‌های وحش موجود و همچنین باغ‌های وحشی که بعداً براساس این ضوابط و مقررات ایجاد می‌شود. باید فهرست و مشخصات کامل جانورانی را که نگهداری می‌کنند، کتباً به سازمان اعلام دارند.

ماده ۹ - خرید، فروش، ورود، صدور، معاوضه، مبادله، دریافت و اهداء هر نوع جانور وحشی توسط باغ‌های وحش باستانای جانورانی که سازمان کتباً به باغ‌های وحش اعلام نماید باید با اجازه سازمان انجام شود.

ماده ۱۰ - محل زیست و نگهداری جانوران در باغ‌های وحشی باید با نظر سازمان احداث گردد.

ماده ۱۱ - مواد غذایی مورد نیاز جانوران موجود در باغ‌های وحشی باید به تناسب وضع طبیعی هر یک از آنها طبق نظر کارشناسان سازمان کاملاً سالم و کافی باشد.

ماده ۱۲ - نگهداری جانوران وحشی نادر و یا در معرض خطر نفوذی که توسط سازمان اعلام خواهد شد در باغ‌های وحش با اجازه مخصوص سازمان امکان‌پذیر است.

ماده ۱۳ - جانوران موجود در باغ‌های وحش باید به‌طور منظم از نظر انگل‌ها و سایر امراض توسط دامپزشک باغ‌وحش مورد آزمایش قرار گرفته و تحت مراقبت‌های بهداشتی و درمانی باشند.

ماده ۱۴ - رعایت و احرای مفاد کنوانسیون تجارت بین‌المللی گونه‌های حیوانات و گیاهان وحشی در معرض نابودی برای کلیه باغ‌های وحش الزامی است.

فصل سوم - اداره باغ‌وحش

ماده ۱۵ - باغ‌های وحش مکلفند یک نفر را به‌عنوان مسئول که به تشخیص سازمان واجد صلاحیت باشد به سازمان معرفی نماید.

ماده ۱۶ - هر یک از باغ‌های وحش مکلفند به تناسب وسعت و تعداد جانوران وحشی موجود و سایر عوامل مؤثر دارای متخصص و تشکیلات بهداشتی و دامپزشک و کارشناسان دیگر باشند.

ماده ۱۷ - باغ‌های وحش باید حداقل دارای دفاتر ذیل باشند :

الف - دفتر مخصوص ثبت مشخصات جانوران (از قبیل نوع، جنس، تاریخ ورود به باغ وحش، محل تولد و علامات مشخص‌کننده)

ب - دفتر مخصوص شامل فهرست حیواناتی که به باغ وحش وارد یا خارج می‌شوند (با تصریح به اینکه حیوانات خریداری یا فروخته یا مبادله یا معاوضه شده‌اند).
ب - دفتر مخصوص حیواناتی که در باغ وحش متولد یا تلف می‌شوند.

ماده ۱۸ - مسئول هر باغ وحش مکلف است حداقل سه ماه یکبار گزارش مشروحی از باغ وحش مربوط (شامل تعداد حیوانات موجود، تعداد حیوانات جدید، تعداد بازدیدکنندگان مرگ و میر و امراض مشاهده شده و سایر اطلاعات مورد نیاز) را کتباً تهیه و به سازمان تسلیم نماید.

ماده ۱۹ - سازمان مجاز است در هر موقعی که ضروری بداند باغ‌های وحش را توسط کارشناسان خود بازرسی نماید.

فصل چهارم - مقررات متفرقه

ماده ۲۰ - از ادامه فعالیت باغ‌های وحشی که فاقد پروانه بوده و یا پروانه صادره به علت عدم اجراء این ضوابط و مقررات باطل شده باشد، جلوگیری خواهد شد. سازمان مجاز است مهلت مناسبی به باغ‌های وحش برای انجام اصلاحات موردنظر قائل شود.

چنانچه در طی این مهلت اصلاحات لازم با تأیید سازمان انجام شود. پروانه مربوط تجدید خواهد گردید.

ماده ۲۱ - در هر باغ وحشی که به علل مذکور در ماده ۱۹ پروانه آن باطل شده باشد در صورت لزوم با همکاری شهرداری مربوطه ترتیب مناسبی جهت اداره و ادامه فعالیت آنها و یا انتقال حیوانات موجود به محل‌های مناسب داده خواهد شد.

ماده ۲۲ - سازمان به منظور تشویق و ترغیب اشخاص حقیقی و یا حقوقی در ایجاد باغ‌های وحش همکاری‌های علمی و فنی و تسهیلات لازم را معمول خواهد داشت.

۷ - مقررات صدور فسیل‌ها از کشور

(موضوع بند ب ماده ۳۸ آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست)

(مورخ ۱۳۶۶/۳/۱۶)

ماده ۱ - تعاریف

اصطلاحاتی که در این مقررات به کار رفته است دارای معانی ذیل می‌باشند :

۱ - فسیل‌ها یا سنگواره عبارتند از: آثار و بقایای جانوران و گیاهان زمانهای پیشین که به صورت اشکال گوناگون برجای مانده‌اند.

آثار و بقایای جانوران و گیاهانی که نسل آنها در هزاره و سده‌های اخیر منقرض شده‌اند نیز در شمار فسیل‌ها محسوب می‌شوند.

۲ - ماکرو فسیل‌ها عبارتند از آن دسته از فسیل‌ها که با چشم غیرمسلح قابلیت تشخیص و مطالعه را دارند.

ماکرو فسیل‌های جانوری به دو گروه ماکروفسیل‌های بی‌مهرگان و ماکروفسیل‌های مهره‌داران تقسیم می‌شوند.

- ۳ - میکروفسیل‌ها یا سنگواره‌های ذره‌بینی عبارتند از آن دسته از فسیل‌ها که با چشم غیر مسلح امکان تشخیص و مطالعه را ندارند.
- ۴ - فسیل‌های گیاهی عبارتند از بقایا و آثار گیاهان زمان‌های پیشین.
- ۵ - صدور عبارت است از خارج نمودن فسیل‌ها از کشور به هر منظور و عنوان و تحت هر صورت و حالت خروج مجدد نیز صدور محسوب می‌شود.
- ماده ۲ - صدور فسیل‌ها از کشور تحت هر عنوان و به هر حالت تابع ضوابط مذکور در این مقررات می‌باشد.
- ماده ۳ - صدور میکروفسیل‌ها اعم از جانوری و گیاهی از کشور با اطلاع و تأیید هر یک از دستگاههای مندرج در ماده شش این مقررات مبنی بر میکروفسیل بودن محموله ارائه شده از طرف متقاضی و اعلام آن به گمرک مجاز می‌باشد.
- ماده ۴ - صدور ماکروفسیل‌های بی‌مهرگان و ماکروفسیل‌های گیاهی به منظور تحقیقات و مطالعات و مبادلات علمی و آموزشی با کسب مجوز از هر یک از دستگاههای دولتی مندرج در ماده ۶ این مقررات بلامانع می‌باشد.
- تشخیص ضرورت خروج ماکروفسیل‌های مذکور برعهده دستگاه صادرکننده مجوز می‌باشد.
- تبصره ۱ - صدور ماکروفسیل‌های موضوع این ماده از کشور به غیر از موارد اشاره شده فوق منوط به کسب مجوز از سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد. سازمان قبل از صدور مجوز به نحو مقتضی از عدم نیاز مطالعاتی سایر دستگاههای ذیربط نسبت به فسیل‌های مذکور اطمینان حاصل خواهد کرد.
- تبصره ۲ - در صورتی که هر یک از ماکروفسیل‌های موضوع این ماده واجد ارزش لازم جهت نگهداری در موزه ملی تاریخ طبیعی ایران باشد دستگاه صادرکننده مجوز مکلف است قبل از صدور مجوز خروج نظر سازمان حفاظت محیط زیست را کسب نماید.

تبصره ۳ - وزارت نفت جهت انجام وظایف قانونی خود رأساً مجاز به صدور میکروفسیل‌ها و ماکروفسیل‌های بی‌مهرگان و ماکروفسیل‌های گیاهی می‌باشد.

تبصره ۴ - هر یک از دستگاههای صادرکننده مجوز وزارت نفت یک نسخه از رونوشت مجوزها را جهت اطلاع به سایر دستگاههای مورد بحث ارسال خواهد نمود.

ماده ۵ - صدور ماکروفسیل‌های مهره‌داران از کشور ممنوع است.

ماده ۶ - در موارد استثنایی که صدور ماکروفسیل‌های مهره‌داران از کشور به‌منظور تحقیقات علمی با نمایش و نگهداری آنها در موزه‌ها و نمایشگاههای خارجی ضرورت پیدا نماید و یا مبادله ماکروفسیل‌های مذکور در چارچوب قراردادهای و مقابله نامه‌های بین‌المللی به شرط مقابله به مثل مورد توافق قرار گیرد موضوع بایستی بدو در هیئت سه نفره مرکب از نمایندگان ذیصلاح وزارت فرهنگ و آموزش عالی، سازمان زمین‌شناسی کشور و سازمان حفاظت محیط زیست که به انتخاب و معرفی بالاترین مقام دستگاههای مذکور در محل سازمان حفاظت محیط زیست تشکیل و به نام هیئت کارشناسی ماکروفسیل موسوم می‌گردد مطرح شود، اجازه صدور ماکروفسیل‌های مهره‌داران پس از تأیید و تصمیم هیئت مذکور دایر بر احراز ضرورت صدور ماکروفسیل‌های فوق از کشور توسط سازمان حفاظت محیط زیست صادر خواهد شد.

تبصره - نمونه‌هایی که به‌طور موقت از کشور خارج می‌گردند و می‌بایستی مجدداً به کشور اعاده شوند نیز مشمول کسب موافقت هیئت کارشناسی ماکروفسیل می‌باشد.

ماده ۷ - تصمیمات هیئت کارشناسی ماکروفسیل باید براساس رعایت مصالح عالیه کشور و مبتنی بر موارد ذیل اتخاذ گردیده و در صورتجلسات رسمی هیئت به امضای اعضاء درج گردد :

الف - رعایت اصل هشتادوسوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

ب - حصول تضمین و اطمینان کافی از اعاده نمونه‌هایی که به‌طور موقت به خارج از کشور ارسال می‌شوند.

ج - اطمینان از مجاز و مشروع بودن تحصیل فسیل‌های مورد درخواست و مشخص شدن محل دقیق تحصیل آنها.

د - بررسی مدارک و سوابق مربوط به علت خروج نمونه مورد درخواست.

تبصره ۱ - در مواردی که ماکروفسیل‌های مهره‌داران جهت تحقیقات علمی و آموزشی و یا به قصد نگهداری در موزه‌ها به صورت دائمی از کشور خارج می‌گردند مراتب بایستی پس از موافقت هیئت کارشناسی ماکروفسیل و قبل از صدور مجوز به تأیید و امضاء مشترک بالاترین مقامات دستگاههای مندرج در ماده ۶ این مقررات برسد.

تبصره ۲ - صدور ماکروفسیل‌های مهره‌داران نادر و منحصر به فرد از کشور مطلقاً ممنوع است.

ماده ۸ - صدور ماکروفسیل‌هایی که به طور موقت به کشور وارد می‌شوند در صورتی که ورود آنها به موجب قوانین و مقررات امور گمرکی ثبت و توسط سازمان حفاظت محیط زیست کارشناسی و تأیید شده باشد بدون رعایت تشریفات مقرر در ماده ۶ و با تحصیل اجازه خروج از سازمان مذکور بلامانع می‌باشد.

ماده ۹ - اشخاصی که بدون تحصیل اجازه و رعایت مفاد این مقررات اقدام به صدور ماکروفسیل‌ها از کشور نمایند متخلف محسوب و با آنان طبق قوانین و مقررات گمرکی راجع به خروج اشیاء غیرمجاز و قاچاق و سایر مقررات مربوط رفتار خواهد شد. ماکروفسیل‌های مکتشفه در حکم اشیاء قاچاق محسوب و به نفع دولت ضبط می‌گردد.

۸ - دستورالعمل صدور پروانه انتفاعی جهت عرضه، خرید و فروش و نگهداری جانوران وحشی تاکسیدرمی شده در اماکن عمومی و تجاری

باتوجه به تصمیمات مورخ ۶۶/۳/۲۰ شورایعالی حفاظت محیط زیست مبنی بر ضرورت صدور پروانه برای عرضه و خرید و فروش تروفه‌ها و جانوران وحشی تاکسیدرمی و آمپایه شده و همچنین نگهداری آنها در اماکن عمومی و تجاری شایسته

است از تاریخ ۶۶/۱۰/۱ نسبت به صدور پروانه انتفاعی مربوط تحت شرایط و موارد ذیل اقدام نمایند:

ماده ۱ - پروانه انتفاعی صرفاً برای خرید و فروش و عرضه و نگهداری آن دسته از جانوران وحشی تاکسیدرمی شده و اجزاء مربوط صادر شود که شکار آنها براساس پروانه‌های صادره توسط سازمان مجاز باشد.

تبصره - در مواردی که جهت خرید و فروش و عرضه و نگهداری مرال و قرقاول و کبک دری موضوع این دستورالعمل درخواست مجوز می‌شود، متقاضی بایستی تصویب پروانه ویژه شکار حیوانات مذکور را که در همان سال صادر شده است ارائه و یا در صورتی که توسط شخص دیگر شکار شده باشد از شکارچی مجاز مربوط اخذ و به واحد مربوط تحویل دهد.

ماده ۲ - پروانه‌های انتفاعی جهت خرید و فروش و عرضه در اماکن تجاری به نام کسانی صادر می‌شود که حرفه مجاز آنان خرید و فروش تروفه و حیوانات تاکسیدرمی شده بود و یا از این راه امرار معاش می‌نمایند.

ماده ۳ - مدت اعتبار پروانه چهار سال از تاریخ صدور آن می‌باشد.

ماده ۴ - بهای پروانه باتوجه به تعداد و انواع حیوانات تاکسیدرمی شده در یک مجموعه با یک واحد تجاری توسط آن اداره کل تعیین خواهد شد. به هر حال حداقل بهای پروانه انتفاعی برای یک واحد کسب از یک هزار ریال کمتر نخواهد بود.

ماده ۵ - پروانه‌ها در ازاء فیش بانکی صادر و شماره و تاریخ فیش در پروانه‌ها قید گردد.

ماده ۶ - جهت نگهداری حیوانات تاکسیدرمی شده به‌عنوان تزئین و دکور در اماکن عمومی و غیرتجاری (غیر از محل‌هایی که الزاماً به‌منظور عرضه و خرید و فروش تروفه و حیوانات تاکسیدرمی شده اختصاص یافته) فقط برای حداکثر ۲ رأس پستاندار تاکسیدرمی شده و ۴ عدد پرنده آمپایه‌شده اختصاص یافته) فقط برای حداکثر ۲ رأس

پستاندار تاکسیدرمی شده و ۴ عدد پرنده آمپایه شده اجازه نگهداری (بدون صدور پروانه انتفاعی) صادر می‌شود.

ماده ۷ - از صدور پروانه و با اجازه در مواردی که حیوانات موضوع این دستورالعمل به طرق غیرمجاز و برخلاف مقررات تحصیل شده باشند خودداری شود.

ماده ۸ - پروانه‌های انتفاعی اصولاً به نام متقاضی واجد شرایط و به‌منظور عرضه و خریدوفروش در مکان تجاری مشخص صادر می‌شود ولی در مواردی که محل کسب مندرج در پروانه به طرق و صور قانونی به اشخاص واجد شرایط دیگر منتقل گردد تغییر عنوان پروانه صادره به نام انتقال گیرنده بلامانع می‌باشد.

ماده ۹ - تعداد و مشخصات کامل و تاریخ تاکسیدرمی بروفه‌ها و حیوانات تاکسیدرمی شده مربوط به هر یک از فروشندگان و دارندگان پروانه در اماکن عمومی و تجاری در دفاتری که به این منظور اختصاص خواهد یافت با قید شماره ردیف و کد مربوط به هر حیوان درج گردد و بر همان اساس پلاک فلزی با برجسب‌های کوچک نایلونی یا وسایل غیرقابل امحاء دیگر تهیه و به پایا قسمتی از بدن حیوانات تاکسیدرمی الصاق یا علامتگذاری شده به نحوی که امکان سوءاستفاده احتمالی از بین برود.^۱

ماده ۱۰ - باتوجه به اینکه مصوبه شماره ۱۰۹ شورایعالی حفاظت محیط زیست و مقررات این دستورالعمل پس از ابلاغ لازم‌الاجرا بوده و معطوف به گذشته نمی‌باشد و درنتیجه کلیه جانوران وحشی تاکسیدرمی شده که قبل از لازم‌الاجرا شدن مصوبه در معرض خریدوفروش بوده و یا در اماکن عمومی نگهداری می‌شده مجاز تلقی می‌شود، لذا به‌منظور جلوگیری از تداوم روال سابق و همچنین انطباق وضعیت تروفه‌ها و حیوانات تاکسیدرمی شده مذکور با مقررات حاضر لازم است به شکل زیر عمل شود :

۱- تهیه پلاک با برجسب‌های موضوع ماده فقط مختص به پرندگان حمایت‌شده و پستانداران می‌باشد، بنابراین در مورد پرندگان غیر حمایت‌شده فقط به تخصیص و درج شماره در دفتر اکثفا شده و نیازی به انطباق و استفاده از پلاک یا برجسب‌نمی‌باشد.

الف - طبق اطلاعیه کلی و یا ارسال اظهاریه کتبی به هر یک از فروشندگان و دست‌اندرکاران تاکسیدرمی و خریدوفروش تروفه‌ها و حیوانات و یا تعیین مهلت مناسب (حداکثر پانزده روز) از آنان خواسته شود که تعداد و مشخصات تروفه‌ها و حیوانات تاکسیدرمی شده موجود و محل کسب را جهت علامتگذاری و ثبت در دفاتر مربوطه به آن واحد اعلام نمایند.

ب - پس از دریافت اطلاعات و اظهارنامه‌های مذکور و ثبت آنها در دفاتر و متعاقباً پرسنل مجرب با مأموران آن واحد به محل‌های کسب مربوط مراجعه و ضمن تطبیق اظهارنامه‌ها با تروفه‌ها و حیوانات موجود آنها را به نحو مذکور در ماده ۹ این دستورالعمل علامتگذاری نموده و جهت فروش یا نگهداری در اختیار فروشندگان قرار دهند.^۱

ج - پس از انقضای مهلت اعطاءشده فروشندگان اجازه خریدوفروش تروفه‌ها و حیوانات تاکسیدرمی‌شده را غیر از آنچه که قبلاً اظهار نموده و به‌وسیله سازمان علامت‌گذاری شده است ندارند.

بدیهی است در مورد حیواناتی که پس از آن تاریخ تحصیل شده و یا تاکسیدرمی می‌شوند طبق شرایط این دستورالعمل و اخذ پروانه انتفاعی عمل خواهد شد.

ماده ۱۱ - در صورتی که هر یک از دارندگان پروانه انتفاعی یا اجازه‌نامه، از مقررات و ضوابط مذکور در این دستورالعمل تخلف نمایند متخلف محسوب و علاوه بر لغو پروانه صادره طبق مقررات مربوط (بند ج ماده ۱۰ قانون شکار و صید) با آنان رفتار خواهد شد.

ماده ۱۲ - مقتضی است آمار پروانه‌های انتفاعی صادره و همچنین فهرست تروفه‌ها و حیوانات تاکسیدرمی شده را برحسب مورد به اداره کل نظارت و بازرسی و دفتر

۱- در بند ب ماده ۱۰ به شرح زیرنویس ماده ۹ عمل شده و پلاک با برچسب لازم در مورد پرندگان حمایت‌شده و تمام‌پستانداران به‌کار گرفته می‌شود.

موزه تاریخ طبیعی و نحوه اجرای این دستورالعمل و نتایج حاصله را به دفتر حقوقی اعلام دارند.

۹ - دستورالعمل در مورد نحوه صدور مجوز پروانه‌های ورود و خروج حیوانات و جانوران وحشی

(مورخ ۱۳۷۱/۸/۲۵)

نظر به افزایش درخواست‌های ورود و خروج (صادرات و واردات) انواع حیوانات وحشی توسط افراد، مؤسسات و باغ‌های وحش خصوصاً از طریق شهرستانها و ضرورت هماهنگی و تعیین روش منسجم در زمینه صدور مجوز با پروانه‌های ورود و خروج حیوانات وحشی باتوجه به قوانین و مقررات داخلی و بین‌المللی این دستورالعمل ابلاغ می‌گردد تا در موقع لازم دقیقاً مورد عمل مواقع شود.

۱ - از نظر دقت و صحت در اجرای دستورالعمل، عبارات و اصطلاحات به‌کار رفته دارای معانی و مفاهیم زیر است :

۱-۱ - منظور از حیوانات وحشی کلیه گونه‌های جانوران وحشی موجود در طبیعت می‌باشند اعم از اینکه در ایران یافت شوند و یا محل زیست آنها سایر کشورهای جهان باشد. حیوانات وحشی که اصالتاً در طبیعت زیست می‌نمایند ولی از طریق تکثیر و پرورش حاصل و یا در حالت اسارت و باغ‌وحش‌ها و مؤسسات علمی زادولد یافته و نگهداری می‌شوند نیز مسئول تعریف حیوانات وحشی هستند.

۱-۲ - حیوانات اهلی و خانگی به جانورانی اطلاق می‌شود که گونه‌های آنها کلا و به مرور ایام دست‌آموز بستر گردیده و عرفاً و عادتاً در محیط زیست انسانی ساکن و یا دائماً نزد بشر زیست می‌نمایند مانند سگ و گربه، مرغ و خروس، گاو و گوسفند اهلی و امثال آنها جانورانی که گونه‌ها و جمعیت‌هایی از آنها هنوز به‌صورت وحشی در طبیعت زندگی کرده ولی توسط اشخاص دستگیر و در اسارت و قفس زاد و ولد و تکثیر و پرورش یافته هرچند هم دست‌آموز شده باشند حیوان خانگی تلقی نمی‌شوند مانند، طوطی، میمون، کبک و امثال آنها.

۳-۱ - منظور از جانوران وحشی مشخصاً حیواناتی هستند که در ایران وجود داشته و بنا به تجویز بند ت ماده ۳ قانون شکار و صید و اصلاحیه آن توسط شورایی حفاظت محیط زیست تعیین شده‌اند و در مجموعه و مقررات نام آنها درج گردیده است.

فهرست جانوران وحشی مشمول قوانین شکار و صید و حفاظت و بهسازی محیط زیست و آیین‌نامه‌های اجرایی آنها اعم از قابل شکار و صید و یا حمایت‌شده جهت مزید اطلاع به شرح آگهی رسمی تعیین گونه‌های جانوران وحشی مشمول قانون شکار و صید و طبقه‌بندی آنها می‌باشد.

۴-۱ - گونه‌های جانوری و گیاهی مندرج در ضmann کنوانسیون تجارت بین‌المللی گونه‌های جانوری و گیاهی در معرض خطر انقراض (CITES) که اصطلاحاً در این دستورالعمل «گونه‌های سایتیس» نامیده می‌شود، عبارتست از کلیه گونه‌های جانوری و اجزاء و تولیدات ناشی از اجزاء آنها و گونه‌هایی از گیاهان وحشی که در معرض خطر انقراض نسل و یا در مرحله ماقبل خطر انقراض یا کاهش شدید جمعیت قرار داشته و براساس مقررات و ضوابط کنوانسیون مذکور برحسب اهمیت در ضmann سه‌گانه کنوانسیون درج و تجارت و ورود و خروج آنها تابع مقررات خاص بین‌المللی می‌باشد. فهرست «گونه‌های سایتیس» به شرح مندرج در پیوست شماره ۲ این دستورالعمل یا مشخص نمودن گونه‌هایی که در ایران نیز یافت می‌شوند می‌باشد.

۵-۱ - منظور از مجوز یا پروانه‌های سازمان عبارتست از پروانه‌ها و مجوزهایی که براساس قوانین و مقررات سازمان برای شکار و صید، نگهداری، تکثیر و پرورش ورود و خروج (واردات و صادرات) حیوانات وحشی غیرمشمول گونه‌های سایتیس صادر خواهد شد.

۶-۱ - منظور از تأیید یا مجوز سایتیس عبارت است از مدارکی که براساس مقررات و ضوابط کنوانسیون (CITES) و در قالب فرم تعیین‌شده در اجلاس هشتم صرفاً برای

ورود، صدور و صدور مجدد (جمعیت غیربومی) گونه‌های سایتیس و تولیدات آنها صادر خواهد شد.

۷-۱- منظور از صدور مجدد یعنی صدور گونه‌هایی که در کشور صادرکننده بومی نبوده و صدور برای بار دوم یا چندم (که قبلاً به کشوری وارد شده است) انجام می‌گیرد، کشوری که گونه‌های وارداتی را مجدداً صادر نماید صادرکننده مجدد نامیده می‌شود. تشخیص صدور مجدد از جهت نوع مجوز یا تأییدیه ضرورت دارد.

۸-۱- اجزاء گونه‌ها عبارت است از هر بخش و قسمت از کل یک گونه اعم از جانوری و گیاهی که مستقلاً قابلیت صدور ورود و تجارت را داشته باشد مانند پوست - شاخ - روده

دندان عاج فیل خام و نتراشیده، روغن گرفته شده از حیوانات - تخم گیاهان وحشی.

۹-۱- تولیدات ناشی از اجزاء گونه‌ها عبارتست از مصنوعات که از اجزاء گونه‌های سایتیس ساخته می‌شود مانند مصنوعات اشیاء تزئینی ساخته شده از عاج فیل (خصوصاً عاج‌های فیل آفریقایی)، کفش، کمربند، کیف پول ساخته شده از پوست کروکودیل یا مارهای مشمول مقررات سایتیس، لباس‌ها و پالتوهای ساخته‌شده از پوست حیوانات (خر، سمور، گربه‌سانان نظیر پلنگ) کنسرو گوشت یا روغن‌های آماده‌شده برای غذا از چربی و لاک‌پشت دریایی و گونه‌های پستانداران دریایی سایتیس.

ماده ۲ - از آنجایی که اجرای صحیح این دستورالعمل در عین حال مربوط به دقت عمل و همکاری کامل گمرک می‌باشد، لذا واحدهایی که در استان‌های مرزی مستقر بوده و یا مرکز استان مربوط از نظر گمرکی مبادی ورودی و خروجی کالا محسوب می‌شوند، ضمن ارسال فهرست ضمائم و ایجاد ارتباط تنگاتنگ و مستمر با گمرک سعی در جلب همکاری آنان در زمینه کنترل کامل ورود و خروج حیوانات وحشی و اجزاء آنها خصوصاً گونه‌های سایتیس و همچنین درخواست بازرسی دقیق‌تر و بررسی مدارک و مجوزهای صادرشده را بنمایند.

توضیح اینکه اقدامات و هماهنگی‌های کلی در این مورد بدو از طریق سازمان با گمرک ایران انجام شده و پیگیری‌های لازم جهت کنترل بیشتر مبادی خروجی و ورودی به‌عمل خواهد آمد.

ماده ۳ - ورود و خروجی کلیه حیوانات اهلی و خانگی بدون اینکه نیاز به استعلام از مرکز باشد با اخذ تأیید از ادارات کل محیط زیست مورد درخواست صرفاً به لحاظ شناسایی و تشخیص گونه‌های اهلی از گونه‌های وحشی بلامانع می‌باشد. (مرغ عشق، فنیج هم مشمور این بند می‌باشند).

ماده ۴ - صدور و خروج آبزیان و پرندگان وحشی غیر حمایت‌شده (مشمول مقررات شکار و صید) که در زمره گونه‌های سایتیس نباشند رأساً از طریق ادارات کل حفاظت محیط زیست استانها و با صدور پروانه خروج گونه‌های مذکور بلامانع می‌باشد (مانند کبک، کبوتر، قمری، اردک و غیره)

ماده ۵ - صدور پستانداران وحشی غیر حمایت‌شده و اجزاء آنها (پوست، شاخ، جمجمه و یا تروفه) که در زمره گونه‌های سایتیس نباشند با انعکاس درخواست متقاضی به اداره کل نظارت و بازرسی و از طریق صدور پروانه‌های مربوط توسط اداره کل مذکور صورت خواهد گرفت. در صورت ضرورت اجازه صدور پروانه خروج جانوران وحشی مشمول این بند و اجزاء آنها خصوصاً در استان‌های مرزی به مدیران کل محیط زیست استانها تفویض خواهد شد.

ماده ۶ - صدور کلیه جانوران وحشی حمایت‌شده (مشمول مقررات شکار و صید) منوط به بررسی و صدور مجوز یا پروانه مربوط از مرکز (اداره کل نظارت و بازرسی) می‌باشد.

ماده ۷ - ورود حیوانات وحشی نیز موکول به کسب مجوز با تأییدیه از سازمان مرکزی می‌باشد ولی چون اکثر حیوانات وحشی وارداتی مشمول مقررات گونه‌های سیاسی می‌باشد لذا در مورد این دسته از حیوانات اصلح است به طریق مندرج در مواد ۸ و ۹ دستورالعمل عمل شود.

ماده ۸ - باتوجه به اینکه دولت جمهوری اسلامی ایران و طبعاً این سازمان به عنوان مرجع ملی عضو کمیسیون تجارت بین‌المللی گونه‌های جانوری و گیاهی در معرض خطر انقراض (کنوانسیون ساینیس) بوده و تعهداتی نسبت به کنوانسیون فوق داشته و مقررات و ضوابط کنوانسیون هم برای تمام دول عضو (۱۶۰ کشور) از جمله ایران لازم‌الاجرا می‌باشد، و از طرف دیگر طبق مقررات کنوانسیون کلیه دول متعاقد باید اقدامات حقوقی، اداری، اجرایی و فنی خود را در مورد گونه‌های سایتیس از طریق اداره امور سایتیس در هر کشور و در قالب مجوزها و پروانه‌ها و دستورالعمل‌های مصوب اجلاس هشتم کنوانسیون انجام دهند. و نیز باتوجه به اینکه آمار هرگونه تجارت مجاز اعم از ورود و خروج گونه‌های سایتیس به کشورهای مختلف از طریق گزارشات ملی دول و یا مؤسسات کنترل‌کننده بین‌المللی مانند IUCN و WCMC همه‌ساله به دبیرخانه سایتیس گزارش شده و دبیرخانه از طریق تمبرهای الصاقی بر روی پروانه‌ها و شماره‌های رمز تخصیص داده شده به هر کشور و اطلاعات واصله، ورود و خروج گونه‌های مورد بحث را تحت کنترل دارد. لذا تبعیت از مقررات مذکور و اعمال کنترل‌های لازم در مورد جلوگیری از واردات و صادرات گونه‌های غیرمجاز و اجزاء آنها ضروریست.

همانطور که در تعاریف اشاره شده است گونه‌های سایتیس در سه ضمیمه کنوانسیون درج و و ورود و خروج آنها (خصوصاً گونه‌های مندرج در ضمیمه یک کنوانسیون) عموماً ممنوع و در بعضی موارد تابع شرایط خاص می‌باشد. بنابراین در هر مرحله از وصول درخواست واردات و صادرات گونه‌های سایتیس و اجزاء آنها باید مراتب فوراً به مرکز (دفتر حقوقی) منعکس و موضوع ممنوعیت ورود و خروج گونه‌ها و وجود مجوزهای کشورهای دیگر مورد بررسی قرار گیرد.

ماده ۹ - باتوجه به موارد فوق و در مواقعی که صدور مجوز بلامانع تشخیص داده می‌شود اقتضاء دارد منبع برای اخذ مجوزها و تأییدیه‌های لازم جهت ورود، خروج، صدور و صدور مجدد کلیه گونه‌های سایتیس و اجزاء آنها و تولیدات ناشی از آن بدوآ

اسناد و مدارک مورد نیاز به شرح زیر تهیه و به مرکز ارسال تا در صورت تأیید مجوزهای مربوط از طریق مرکز (اداره امور سایتیس مستقر در دفتر حقوقی) صادر شود.

جهت بررسی درخواست‌های ورود و صدور و صدور مجدد گونه‌های سایتیس و عندالزوم هماهنگی با مدیریت‌های سایتیس کشورهای مبدأ و مقصد گونه‌های موردنظر متقاضی باید در درخواست خود موارد زیر را مشخص نماید :

- الف - مدارک لازم برای واردات گونه‌های زنده
- ۱ - مشخصات کامل و شغل و نشانی واردکننده.
- ۲ - نام کشور صادرکننده یا صادرکننده مجدد و مرز خروجی
- ۳ - نام دقیق و علمی گونه یا گونه‌های موردنظر جهت ورود و در صورت لزوم نام زیر گونه
- ۴ - تعداد و سایر مشخصات گونه‌ها از جمله سن، جنسیت، علائم ویژه، وضعیت پرورش (دست‌آموز یا وحشی)
- ۵ - تعداد بسته‌ها و محموله‌های حاوی گونه‌ها
- ۶ - وسیله حمل‌ونقل و نام شرکت حمل‌کننده به کشور و تعیین مرز ورودی.
- ۷ - قصد از ورود گونه به کشور: نگهداری در باغ وحش، مقاصد علمی و تحقیقاتی، ورود موقت برای سیرک، مقاصد تجاری (خریدوفروش)، نگهداری در اماکن خصوصی برای نگهداری در کلکسیون (برای گونه‌های غیرزنده و تروفه‌ها)، ارائه برای نمایشگاه‌ها و غیره.
- ۸ - ارائه مجوز یا تأییدیه اداره سایتیس کشور مبدأ (اعم از کشور صادرکننده یا کشور صادرکننده مجدد) و یا ارائه گواهی تأییدشده مبنی بر اینکه مجوز پروانه‌های سایتیس متعاقباً صادر و به ایران ارسال خواهد شد.
- ۹ - اگر واردکننده از طرف شرکت یا شخص ثالثی گونه مورد درخواست را وارد می‌کند، مشخصات و نشانی کامل سفارش‌دهنده در ایران

- ۱۰ - نام مؤسسه و یا سازمان فروشنده یا واگذارنده گونه‌ها در کشور مبدأ
- ۱۱ - تأییدیه از سازمان دامپزشکی کشور مبدأ مبنی بر سالم بودن گونه‌های زنده
- ۱۲ - نشانی کامل محل نگهداری حیوانات
- ۱۳ - ارائه مدارکی دال بر قابلیت و صلاحیت نگهدارنده جهت اطمینان از اینکه گونه‌های واردشده در شرایط مناسب زیست خواهند نمود.
- ب - مدارک لازم برای صدور یا صدور مجدد گونه‌های زنده
 - ۱ - مشخصات کامل، شغل و نشانی صادرکننده
 - ۲ - نام کشور واردکننده گونه‌ها (کشور مقصد)
 - ۳ - نام دقیق علمی گونه یا گونه‌های موردنظر و مشخصات کامل آنها ازجمله سن و جنسیت
 - ۴ - ارائه مدارک دال بر اینکه گونه یا گونه‌های موردنظر به طریق قانونی تحصیل شده‌اند در صورتی که متقاضی قصد صدور مجدد گونه را داشته باشد، نیاز به ارائه مدارک قانونی ورود گونه به کشور می‌باشد.
 - ۵ - محل و مشخصات کامل و طریقه به‌دست آوردن گونه‌ها در صورتی که مستقیماً از طبیعت تحصیل شده باشند.
 - ۶ - وسیله حمل به کشور مقصد و تعیین مرز و گمرک خروجی
 - ۷ - قصد از صدور، صدور مجدد گونه به نحو مذکور در بند ۷ ماده ۹
 - ۸ - نام مؤسسه با سازمان با شخص تحویل گیرنده در کشور مقصد
 - ج - مدارک لازم برای ورود یا صدور اجزاء گونه‌های سایتیس
 - ۱ - نام و مشخصات کامل واردکننده یا صادرکننده
 - ۲ - نام کشور مبدأ یا مقصد و تعیین مبادی ورودی و خروجی
 - ۳ - نام دقیق علمی گونه یا گونه‌هایی که اجزاء موردنظر از آنها بدست آمده است.
 - ۴ - تعداد بسته‌ها، تعداد اجزاء موجود در هر بسته، وزن هر محموله
 - ۵ - نام وسیله و مؤسسه حمل و نقل

۶ - قصد از ورود یا خروج اجزاء

۷ - ارائه مجوز با تأییدیه صدور مدیریت سایتیس کشور مبدأ (در مورد واردات) و ارائه مدارک لازم جهت اثبات تحصیل اجزاء در کشور که ثابت نماید اجزاء با خود گونه به طریق قانونی به دست آمده است.

د - مدارک لازم برای ورود و یا صدور تولیدات ناشی از گونه‌ها و اجزاء آنها

۱ - نام و مشخصات واردکننده و یا صادرکننده (اینگونه اغلب همراه مسافر به کشور وارد یا خارج می‌شود و اکثراً جنبه شخصی دارد معهدا در مواقعی به صورت کلی نیز ورود یا صدور انجام می‌شود)

۲ - نام کشور و نام شهر مبدأ یا مقصد و محل خرید و تحصیل تولیدات در ایران یا کشور مبدأ

۳ - تعیین مبادی ورودی یا خروجی

۴ - تعداد بسته و محموله

در مورد حمل و نقل فرآورده‌های ناشی از گونه‌ها که اغلب همراه با مسافر به کشور وارد یا خارج گردیده مسافران و مأموران گمرک از مقررات بین‌المللی جدید کنترل اجزاء از قبیل پالتوپوست یا کیف و کفش یا اشیاء تزئینی که از حیوانات مشمول ضmann کنوانسیون سایتیس ساخته شده‌اند بی‌اطلاع می‌باشند لذا مراتب به گمرک ایران اعلام و به تدریج هماهنگی بیشتر بعمل خواهد آمد اداره امور سایتیس در ایران در حال تهیه فهرستی از این اجزاء و اشیاء و طریق شناسایی آنها می‌باشد که ضمن ارایه به گمرک ایران و آموزش ارزیابها مراتب در اختیار ادارات کل استانها نیز قرار خواهد گرفت.

اداره کل نظارت و بازرسی و دفتر حقوقی و امور مجلس آماده هرگونه همکاری در حسن اجرای این دستورالعمل می‌باشند.

پیوست شماره ۲

قسمت الف - فهرست جانوران وحشی ایران مشمول ضmann کنوانسیون (CITES)

توضیح اینگونه و اجزاء آنها عمدتاً از جهت صدور و خروج از مرز باید تحت کنترل قرار گیرد.

پستانداران

یوزپلنگمشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون

پلنگمشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون

کاراکالمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

سیاه‌گوش (لینکس)مشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

گربه شنیمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

گربه پالاسمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

گربه وحشیمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

خرس سیاهمشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون

خرس قهوه‌ایمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

گرگمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

شاه روباهمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

شنگ (سگ آبی)مشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون

گوزن زرد ایرانیمشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون

گورخرمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

قوچ و میشمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

پستانداران دریایی و آبزیان

نهنگ‌هامشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون

دلفین‌هامشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون

گاو دریایی (دوکونگ)مشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون

لاک‌پشت دریایی (شامل چهارگونه)مشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون

ماهیان خاویاریمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

پرندگان

شاهینمشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون

بحریمشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون

بالابانمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

لاچینمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

دلیجهمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

ترمنایمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

لیلیمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

سنگرها و سارگپه‌هامشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

قوش‌ها

طرلانمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

قرقیمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

پیغومشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

عقابها

عقاب دریایی دم‌سفیدمشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون

عقاب شاهیمشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون

عقاب طلاییمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

سایر عقابهامشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

لاشخورها

همامشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

دالمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

کرکس‌هامشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون

سایر پرندگان

هوبرهمشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون

- میش مرغمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون
- پلیکان پاخاکستری مشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون
- لک لک سفید مشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون
- لک لک سیاه مشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون
- درنای سیبری مشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون
- درنا مشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون
- فلامینگو مشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون
- کبک دری مشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون
- عروس غاز مشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون
- گیلان شاه خالدار مشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون
- زنگوله بالمشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون
- کفچه نوک مشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون
- اردک سر سفید مشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون
- خزندگان
- تمساح (کروکودیل) مشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون
- لاک پشت کوچک مشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون
- مارمولک (وارانوس) مشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون
- خاردم (اگاما) مشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون
- مارها
- از خانواده کبرا - کفچه مار مشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون
- از خانواده افعی ها - افعی البرزی مشمول ضمیمه ۱ کنوانسیون
- بوا - کور مار مشمول ضمیمه ۲ کنوانسیون
- قسمت ب - گونه های موجود جهان که مشمول ضمائم کنوانسیون (CITES) هستند.

از آنجایی که تعداد گونه‌های مشمول ضmann کنوانسیون بسیار زیاد بوده و درج اسامی آنها مشتمل بر چندین بخش و قسمت می‌باشد و از طرف دیگر اسامی (علمی و عام) گونه‌های مذکور اکثراً در کشور ما ناشناخته و غیرمأنوس می‌باشند لذا تنظیم فهرست گونه‌های مذکور به نحوی که قابل استفاده باشد و انتخاب اسامی مأنوس و قابل تشخیص که احتمالاً به ذکر خانواده و یا جنس اکتفا خواهد شد و همچنین نحوه شناسایی اجمالی و ظاهری گونه‌ها در مراحل اولیه نیاز به بررسی دقیق‌تر و زمان بیشتر دارد به همین جهت فهرست آن قسمت بلافاصله پس از تنظیم اعلام خواهد شد.

بدیهی است همکاران مسئول و مربوط در ادارات کل و مأموران گمرک هنگام برخورد با ورو گونه‌های خارجی مشمول ضmann (اعم از زنده، مرده، اجزاء و تولیدات آنها) باید مراتب را به همراه اطلاعات و مدارک موجود به مرکز اعلام دارند تا اقدامات لازم طبق مقررات کنوانسیون (CTTES) به عمل آید.

لازم به یادآوریست که گونه‌های مشمول مقررات کنوانسیون در سه ضمیمه جداگانه طبقه‌بندی شده‌اند که ذیلاً به درج تعریف و تفاوت بین گونه‌های ضmann ۱ و ۲ به لحاظ کاربرد و خروج و ورود بیشتر گونه‌های این دو ضمیمه اکتفا می‌شود.

۱ - فهرست ضمیمه ۱ کنوانسیون شامل گونه‌های جانوری و گیاهی می‌باشد که در سطح جهانی در معرض نابودی و خطر انقراض نسل قرار داشته‌اند و با جمعیت آنان بسیار کم می‌باشند و باید تحت مراقبت و کنترل بسیار شدید قرار گیرند تا بقای آنها بیش از این به خطر نیفتد خروج و ورود این گونه‌ها از مرزهای کشورها تنها در موارد استثنایی مجاز است.

۲ - فهرست ضمیمه ۲ کنوانسیون شامل گونه‌های جانوری و گیاهی می‌باشد که به اندازه ضمیمه ۱ در معرض خطر انقراض نسل قرار ندارند ولی جمعیت آنها در وضعیت مطلوبی قرار نداشته و اگر کنترل نشوند ممکن است در معرض خطر انقراض نسل قرار گیرند. خروج و ورود اینگونه‌ها از مرز کشورها تابع مقررات شدید صورت می‌گیرد.

۱۰ - صورتجلسه نهایی مصوبات کمیته بررسی امور و فعالیتهای قابل واگذاری به بخش غیردولتی سازمان حفاظت محیط زیست براساس مصوبه شماره ۵۰۵۵ / دش مورخ ۷۳/۱/۲۸ و شورایعالی اداری

ماده ۱

قسمت الف - بخش امور فنی و اجرایی

بند ۱: اداره امور شکارگاهها و تکثیر جانوران وحشی در خارج از مناطق چهارگانه :
اداره امور شکارگاهها و تکثیر و بهره‌برداری از حیات وحش به بخش غیردولتی با رعایت ضوابطی که از سوی سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و تدوین و ابلاغ می‌گردد، قابل واگذاری تشخیص داده شده است این ضوابط عبارتند از :
۱-۱- ارائه طرح مدیریت شکارگاه ازسوی متقاضی با درج مشخصات منطقه مورد تقاضا.

۱-۲- رعایت فاصله مناسب محل واگذاری با مناطق چهارگانه (حداقل فاصله با پارک‌های ملی ۱۵ کیلومتر و با مناطق حفاظت‌شده ۶ کیلومتر، پناهگاه حیات وحش ۱۰ کیلومتر و با مناطق ممنوعه ۵ کیلومتر پیشنهاد می‌گردد).
۱-۳- مشخص نمودن نوع حیات وحش موردنظر جهت بهره‌برداری از سوی متقاضی

۱-۴- علامت‌گذاری منطقه مورد واگذاری پس از موافقت سازمان.

۱-۵- اجرای کلیه قوانین و مقررات سازمان ازسوی متقاضی.

۱-۶- در صورت درخواست متقاضی مبنی بر در اختیار قرار دادن مأمور مسلح جهت حفاظت از منطقه موردنظر و موافقت سازمان، متقاضی مکلف به پرداخت کلیه هزینه‌های متعلقه خواهد بود.

۱-۷- نحوه بهره‌برداری از منطقه با توافق طرفین

تبصره: مشخصات شکارگاههای قابل واگذاری در سطح کشور توسط سازمان تعیین و به اطلاع متقاضیان می‌رسد.

۱-۲- اداره امور محدوده‌هایی از کشور به صورت قرق اختصاصی طبق ضوابط سازمان با رعایت موارد زیر قابل واگذاری تشخیص داده شده است.

۱-۲-۱- ارائه طرح تکثیر و پرورش و بهره‌برداری ازسوی متقاضی و مشخص نمودن وضعیت مالکیت منطقه موردنظر

۱-۲-۲- مشخص نمودن گونه یا گونه‌هایی از حیات وحش که قصد تکثیر و پرورش دارند.

۱-۲-۳- رعایت قوانین و مقررات جاری و ضوابط مصوب شورایعالی

۱-۲-۴- تعیین زمان و مدت اداره قرق اختصاصی.

موارد فوق صرفاً از جهت امور اجرایی مورد بررسی واقع گردید که پس از تثبیت و تأیید رئیس و اصول کلی باید جهت فنی و زیست محیطی خصوصاً مسایل حیات وحش دقیقاً مورد بررسی واقع شود.

۱-۳- صدور پروانه‌های عادی شکار و صید در شکارگاههای واگذار شده با رعایت موارد زیر قابل واگذاری به بخش غیردولتی تشخیص داده شده است.

۱-۳-۱- صدور پروانه باید با رعایت قوانین و مقررات سازمان صورت گیرد.

۱-۴- طرح حفاظتی و احیاء و بهره‌برداری از شکارگاهها

این طرح توسط متقاضی تخلیه و جهت تأیید به سازمان ارائه می‌گردد در طرح باید موارد زیر مورد توجه قرار گیرد.

۱-۳-۲- تعداد وحوش قابل بهره‌برداری باتوجه به ظرفیت هر منطقه توسط سازمان تعیین و ابلاغ می‌گردد.

۱-۳-۳- سهم سازمان و سهم اداره‌کنندگان شکارگاههای واگذار شده از بابت درآمد حاصل از فروش پروانه‌ها در قرارداد اولیه بین طرفین تعیین می‌گردد.

۱-۴- شناخت عمومی زیستگاه.

۱-۱- وضعیت کلی توپوگرافی منطقه.

۱-۲- مشخص نمودن زیستگاهها و پناهگاههای حساس

- ۳-۱- مشخص نمودن آبشخورها
- ۴-۱- فاصله با مناطق تحت کنترل سازمان
- ۲-۴-۱- شناخت گونه‌های موجود.
- ۱-۲- شناخت گونه‌های جانوری به‌طور عموم.
- ۲-۲- شناخت گونه‌های جانوری قابل واگذاری.
- ۳-۲- شناخت پوشش گیاهی
- ۴-۲- آمار گونه‌ها
- ۳-۴-۱- وضعیت عوامل انسانی مرتبط با شکارگاه.
- ۱-۳- مراکز مسکونی و روستایی
- ۲-۳- شناخت پوشش گیاهی
- ۴-۲- آمار گونه‌ها
- ۳-۴-۱- وضعیت عوامل انسانی مرتبط با شکارگاه
- ۱-۳- مراکز مسکونی و روستایی
- ۲-۳- راههای ارتباطی و دسترسی به شکارگاه
- ۳-۳- مسئله مالکیت‌های و اراضی کشاورزی و سایر تأسیسات مؤثر در حفاظت.
- ۴-۳- بهره‌برداری‌های سنتی از منطقه از قبیل تعلیف دام - استفاده از فرآورده‌های جنبی گیاهی استفاده از منابع آب منطقه - استفاده‌های کشاورزی و غیره.
- ۵-۳- شکارچیان مجاز در داخل منطقه و ساکنین پیرامون منطقه.
- ۴-۴-۱- ضوابط واگذاری بهره‌برداری
- ۱-۴- تهیه و ارائه طرح حفاظتی و تأیید آن از سوی مدیریت مربوطه.
- ۲-۴- پاسگاههای ثابت و نقاط حساس کنترل.
- ۳-۴- تجهیزات.
- ۴-۴- نیروی انسانی.
- ۵-۴- تهیه و ارائه طرح بهره‌برداری از منطقه و تأیید آن از سوی مدیریت مربوطه.

- ۶-۴- گونه‌های قابل بهره‌برداری و شکار.
 - ۷-۴- تعداد و نحوه بهره‌برداری نسبت به جمعیت
 - ۸-۴- مدت حفاظت و بهره‌برداری
 - شرایط متقاضیان جهت واگذاری شکارگاههای آزاد.
 - ۱ - تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران.
- تبصره: در مورد متقاضیانی که تبعه خارج باشند به صورت جداگانه پس از بررسی‌های لازم توسط سازمان برابر قوانین و مقررات جاری کشور تصمیم‌گیری خواهد شد.
- ۲ - معتقد به یکی از ادیان رسمی کشور باشند.
 - ۳ - دارا بودن توانایی و امکانات کافی جهت اجرای طرح مصوب به تشخیص سازمان
 - ۴ - متقاضی یا مسئول اجرای طرح صلاحیت علمی و دانش کافی را جهت اجرای طرح بنادر تشخیص سازمان داشته باشد.
 - ۵ - متقاضی یا مسئول اجرای طرح فاقد پیشینه کیفری باشد.
 - ۶ - متقاضی یا مسئول اجرای طرح فاقد سوابق تخلف شکار و صید از درجه ۴ و بالاتر باشد.
- تبصره ۱: مدیران و مسئولان اشخاص حقوقی بایستی دارای شرایط بندهای ۲ و ۵ و ۶ باشند.
- تبصره ۲: سازمان کنترل و نظارت لازم را در مراحل اجرای طرح از جهت حسن اجرای قرارداد و حفظ اکوسیستم‌های محدوده‌های مورد واگذاری معمول خواهد داشت.
- بند ۲: فروش پروانه عادی شکار و صید و دفع جانوران زیانکار.
- ۱-۲- فروش انواع پروانه‌های عادی شکار و صید به بخش غیردولتی قابل واگذاری تشخیص داده شد.

تبصره ۱: بخش غیردولتی که مبادرت به صدور پروانه عادی شکار و صید می‌نماید بابت صدور پروانه‌ها معادل ۱۰ الی ۱۵ درصد بهاء پروانه‌ها را به‌عنوان حق‌الزحمه دریافت و مابقی به حساب خزانه‌داری کل که توسط سازمان معرفی می‌گردد واریز خواهد نمود.

تبصره ۲: صلاحیت متقاضی از نظر حسن شهرت و اعتبار لازم باید مورد تأیید سازمان قرار گیرد.

۲-۲- دفع جانوران زیانکار قابل واگذاری به بخش غیردولتی تشخیص داده شد.
تبصره: نوع جانوران و میزان برداشت در هر منطقه توسط سازمان تعیین و طبق قرارداد منعقد بین متقاضی و سازمان به اجراء درخواهد آمد.

بند ۳: تاکسیدرمی، دیوراما، پنل‌سازی، مدل‌سازی از جانوران و گیاهان و گلها قابل واگذاری به بخش غیردولتی تشخیص داده شد.
متقاضیان باید دارای شرایط زیر باشند.

۳-۱- دارا بودن حسن شهرت از نظر رعایت مقررات و قوانین شکار و صید و قوانین محیط زیست، صلاحیت متقاضیان باید به تأیید سازمان برسد.

۳-۲- متقاضی از عهده آزمون و مصاحبه مربوط به اطلاعات علمی و زیست‌محیطی در زمینه گیاهان و جانوران ایران که توسط سازمان به عمل خواهد آمد برآید و صلاحیت فنی و حرفه را پس از موفقیت در آزمون تئوری و علمی از موزه تاریخ طبیعی سازمان احراز نماید.

۳-۳- متقاضی ابزار و وسایل کار و حرفه و محل مناسبی را در حد قابل قبولی دارا باشد.

۳-۴- موقعیت مکانی کارگاه متقاضی از نظر مسائل زیست‌محیطی باید منطبق با ضوابط مورد عمل سازمان باشد.

۳-۵- متقاضی موظف به تاکسیدرمی نمونه‌های مجاز می‌باشد.

بند ۴:

۱-۴- ایجاد و اداره باغ‌های وحش و نمایشگاه‌های حیوان‌شناسی با رعایت قوانین و مقررات سازمان توسط بخش غیردولتی قابل واگذاری تشخیص داده شد.

۲-۴- ایجاد موزه تاریخ طبیعی فقط به‌عهده سازمان محیط زیست می‌باشد.

بند ۵ برگزاری سیاحت‌های زیست‌محیطی و مدیریت تفرجگاهی در مناطق تحت نظر سازمان با رعایت موارد زیر قابل واگذاری تشخیص داده شد.

۱-۵- نواحی سیاحت زیست‌محیطی (متمرکز و گسترده) که مطالعات آنها در ۱۵ منطقه توسط سازمان محیط زیست طی دو سال آینده انجام خواهد شد (در پایان سال ۷۵) باتوجه به ظرفیت و استعداد مناطق مشخص و اعلام گردد.

تبصره: باتوجه به اینکه تعیین محدوده‌های سیاحتی در سایر مناطق مورد بحث نیاز به زمان، اعتبار و سایر امکانات لازم جهت بررسی دارد. لذا کمیته تصمیم گرفت براساس بند ج ماده ۲ مصوبه شماره ۲۹ / دش مورخ ۱۳۶۹/۱۱/۲۹ شورایعالی اداری اقدامات لازم را جهت تأمین منابع و امکانات مذکور از طریق مراجع ذیصلاح به‌عمل آورد، به‌گونه‌ای که در طی برنامه پنج سال دوم امکان تحقق این بند در سایر مناطق چهارگانه میسر گردد.

۲-۵- نواحی سیاحتی متمرکز به‌منظور اقامت بازدیدکننده و تفرج فشرده و مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد که معمولاً در این نواحی امکانات رفاهی و تأسیسات اقامتی تفرجی و فرهنگی ورزش پیش‌بینی می‌گردد که برحسب میزان سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی با سازمان می‌تواند معیار شروط واگذاری از قبیل مدت و مبلغ قرار گیرد.

۳-۵- نواحی تفرج گسترده به‌منظور بازدید فردی یا گروهی بدون اقامت طولانی و تحت ضوابط و نظارت سازمان مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

۴-۵- نواحی نخجیرگاهی که به‌منظور شکار، در مناطق مناسب با کمپینگ‌های اقامتی لازم مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد از محدوده‌های تفرجگاهی تفکیک گردیده و مشمول این تصمیمات نمی‌باشد.

۵-۵- مدیریت نواحی تفرجگاهی فشرده بنا به تشخیص سازمان به داوطلبین واجد شرایط واگذار خواهد شد، مدت و سایر شرایط آن حسب مورد مشخص و توسط سازمان اعلام می‌گردد.

۵-۶- بازدید از نواحی گسترده سیاحتی می‌تواند به صورت مقطعی با اخذ ورود یا به صورت دوره‌ای با انعقاد قرارداد با بخش خصوصی برای دوره‌های متعدد انجام پذیرد.

قسمت ب - امور تحقیقاتی و آموزش عمومی

۱ - واگذاری امور تحقیقات در زمینه محیط زیست انسانی با رعایت موارد زیر قابل واگذاری به بخش غیردولتی تشخیص داده شد.

۱-۱- کلیه اشخاص حقوقی شامل شرکت‌های تعاونی تخصصی و مهندسی، مهندسین مشاور، مؤسسات تحقیقاتی و آموزشی که حداقل دارای کادر شرح زیر بوده و صلاحیت علمی و فنی آنها توسط سازمان حفاظت محیط زیست تأیید شده باشد شرایط واگذاری فعالیتهای یادشده را در چارچوب تعیین شده از طرف سازمان دارا هستند :

۱-۱-۱- دکترا (یا فوق لیسانس با ۱۰ سال سابقه کار مفید) در رشته‌های محیط زیست، بهداشت محیط، بهسازی محیط یک نفر عضو اصلی و مسئول.

۱-۱-۲- فوق لیسانس (یا لیسانس با ۵ سال سابقه کار مفید) در رشته‌های محیط زیست، بهداشت محیط، بهسازی محیط ۳ نفر.

۱-۱-۳- اشخاص حقیقی برحسب مورد موضوع کار واگذاری، باید دارای تخصص دکترا یا فوق لیسانس در زمینه آلودگی هوا، آلودگی آب، مواد زائد، ارزیابی اثرات توسعه، مطالعات اجتماعی و اقتصادی محیط زیست و نظایر آن باشند.

۲ - واگذاری امور تحقیقات در زمینه محیط زیست طبیعی با رعایت موارد زیر قابل واگذاری به بخش غیردولتی تشخیص داده شد.

۱-۲- کليه اشخاص حقوقی شامل شرکت‌های تعاونی تخصصی و مهندسی، مهندسین مشاور، مؤسسه تحقیقاتی و آموزشی که حداقل دارای کادر به شرح زیر بوده و صلاحیت علمی و فنی آنها توسط سازمان حفاظت محیط زیست تأیید شده باشد، شرایط واگذاری فعالیت‌های یادشده را در چارچوب شرایط تعیین‌شده از طرف سازمان دارا هستند :

۱-۱-۲- دکترا (یا فوق لیسانس با ۱۰ سال سابقه کار مفید) در رشته‌های اکولوژی گیاهی، جانوری، محیط زیست یک نفر عضو اصلی مسئول.

۲-۱-۲- فوق‌لیسانس (یا لیسانس با ۵ سال سابقه کار مفید) در رشته‌های اکولوژی گیاهی، جانوری، محیط زیست ۳ نفر.

۳-۱-۲- اشخاص حقیقی برحسب مورد موضوع کار واگذاری باید دارای تخصص دکترا یا فوق‌لیسانس در زمینه اکولوژی گیاهی، اکولوژی جانوری، آبزیان، پارک‌داری و نظایر آن باشند.

تبصره: نتیجه انجام تحقیقات و بررسی‌های انجام‌شده در زمینه محیط زیست انسانی و محیط زیست طبیعی قبل از شکل‌گیری و قالب‌بندی برای تدوین ضوابط باید مورد تأیید سازمان قرار گیرد.

۲ - در مورد انجام خدمات آزمایشگاهی تصمیمی اتخاذ نگردید.

۳ - تألیف: ترجمه، تکثیر و فروش فیلم، کتاب و نشریه زیست‌محیطی به‌منظور تنویر و هدایت افکار عمومی در زمینه حفظ و بهسازی محیط زیست قابل واگذاری به بخش غیردولتی تشخیص داده شد.

تبصره: ضوابط واگذاری به‌موجب قراردادی بین سازمان و متقاضی تعیین خواهد گردید.

۴ - انجام خدمات آزمایشگاهی.

خدمات آزمایشگاهی با رعایت موارد زیر قابل واگذاری به بخش غیردولتی تشخیص داده شد.

- ۱ - آزمایشگاه دارای شرایط عمومی مورد تأیید مراجع ذیصلاح باشد.
- ۲ - آزمایشگاه باید کادر فنی متخصص و تجهیزات مورد نیاز، برای انجام آزمایشات مختلف و سنجش پارامترهای آلوده کننده محیط زیست را در اختیار داشته باشد.
- ۱۱ - دستورالعمل خدمتی گارد محیط زیست

فصل اول - تعاریف

ماده ۱ - گارد محیط زیست به افرادی اطلاق می شود که پس از طی دوره های آموزشی مربوطه مسئولیت اجرایی نظارت بر فعالیت های توسعه عمرانی و کنترل عوامل تخریب یا ترمیم و بهسازی آن و نیز مسئولیت اجرای قوانین و مقررات حفاظت از محیط زیست و شکار و صید را به عهده داشته و متشکل از ارشد محیطدار، افسر محیطدار، محیطدار و محیطبان، شکاربان (کمک محیطبان)، محیطبان - راننده، اسلحه دار، کارشناس، کاردان و تکنسین محیط زیست می باشد.

ماده ۲ - ارشد محیطدار و افسر محیطدار کسی است که مسئولیت هماهنگی و نظارت بر اجرای قوانین و مقررات حفاظت و بهسازی محیط زیست و شکار و صید در استانها را داشته و سرپرستی یا معاونت اداره کل حفاظت محیط زیست را عهده دار می باشد.

ماده ۳ - محیط دار کسی است که بر اجرای قوانین و مقررات حفاظت و بهسازی محیط زیست و شکار و صید در سطح شهرستان نظارت داشته و برحسب مورد سرپرستی یا معاونت واحدهای اجرایی سازمان اعم از ادارات حفاظت محیط زیست، پارک های ملی و سایر مناطق تحت مدیریت و سر محیطبانی ها را برعهده داشته و یا به امور کارشناسی و کاردانی در زمینه حفاظت محیط زیست اشتغال داشته باشد.

* افسر محیط دار از بالا به پایین شامل رده های افسر محیطدار یکم، افسر محیطدار سوم می باشد.

* محیطدار از بالا به پایین شامل رده های محیطدار یکم تا محیطدار سوم می باشد.

ماده ۴ - محیط‌بان کسی است که مسئولیت اجرای قوانین و مقررات شکار و صید و حفاظت و بهسازی محیط زیست را در سطح حوزه استحفاظی خود برعهده داشته و در زمینه حفاظت از حیات وحش، اکوسیستم، جلوگیری از آلودگی محیط زیست، ممانعت از تجاوز به مناطق تحت کنترل سازمان و منابع طبیعی در حوزه استحفاظی خود اقدام می‌نماید.

* محیط‌بان از بالا به پایین شامل رده‌های سرمحیط‌بان و محیط‌بان یکم تا محیط‌بان سوم می‌باشد.

تبصره - محیط‌بان راننده کسی است که علاوه بر اجرای وظایف محیط‌بانی مسئولیت هدایت و نگهداری وسیله نقلیه تحویلی (خودرو - قایق) را به‌عهده دارد.

ماده ۵ - شکاربان (کمک محیط‌بان) کسی است که در اجرای قوانین و مقررات شکار و صید و حفاظت و بهسازی محیط زیست با محیط‌بان همکاری می‌نماید.

ماده ۶ - اسلحه‌دار: کسی است که در امر نگهداری - نظافت و تحویل و تحول اسلحه و مهمات سازمانی بین ادارات کل و سازمان مرکزی و همچنین تحویل سلاح و مهمات به افراد گارد در واحدهای تابعه ادارات کل اقدام می‌نماید.

فصل دوم - وظایف

ماده ۷ - وظایف ارشد محیط‌دار و افسر محیط‌دار

- هماهنگی بین واحدهای تابعه در سطح استان و اتخاذ تدابیر لازم جهت تسهیل در انجام وظایف محوله.

- نظارت مستمر بر حسن انجام وظایف واحدهای تابعه و رفع مشکلات و کمبودهای آنها در حدود اختیارات.

- نظارت بر حسن انجام امور مربوط به محیط انسانی در سطح استان از قبیل :

۱ - کنترل عوامل و منابع آلوده‌کننده آب و خاک و هوا.

۲ - استقرار صحیح و مناسب واحدهای صنعتی و تولیدی نوبنیاد.

۳ - جلوگیری از تخریب محیط و استفاده بی‌رویه از منابع و عوامل طبیعی.

- ۴ - کنترل و حفظ محیط زیست شهری و روستایی و پیگیری درخصوص مسائل محیط زیست شهری نظیر فاضلاب شهرها، زباله، کشتارگاهها و غیره.
- شرکت و نظارت بر اجرای قوانین و مقررات و آیین نامه ها و دستورالعمل ها مربوط به حفاظت از مناطق، حیات وحش، امور محیط انسانی در سطح استان.
- پیگیری جرائم و تخلفات از قوانین و مقررات شکار و صید و حفاظت و بهسازی محیط زیست و اقامه دعوی علیه متخلفین در مراجع ذیصلاح.
- شرکت و نظارت بر تهیه و اجرای طرح های آموزش با بهره گیری از امکانات ارتباط جمعی استان.
- ماده ۸ - وظایف محیط دار عبارت است از :
 - ۱ - اعمال مدیریت و نظارت بر حوزه استحفاظی در زمینه منابع محیط زیست باتوجه به وظایف محوله و ارائه گزارش به مافوق.
 - ۲ - اجرای قوانین و مقررات حفاظت و بهسازی محیط زیست و شکار و صید طبق دستورالعمل های مربوطه.
 - ۳ - نظارت و اقدام در زمینه کشف جرائم و دستگیری متخلفین از قوانین و مقررات و انجام اقدامات ضروری طبق دستورالعمل ها.
 - ۴ - تهیه و تنظیم و نگهداری دفتر ثبت وقایع روزانه، بازرسی و بازدید از واحدهای تابعه
 - ۵ - اخذ پروانه های مربوط به شکار و صید، تعلیف احشام در مناطق واقع در حوزه استحفاظی و نظارت بر اجرای ضوابط مزبور.
 - ۶ - تهیه و ابلاغ برنامه کار و گشت مأمورین اجرایی واحدهای تابعه.
 - ۷ - نظارت بر اجرای مقررات مربوط به امور انضباطی مأمورین اجرایی، پست و محیط بانی ها و سر محیط بانی ها، اسلحه و مهمات.
 - ۸ - بررسی نیازهای تجهیزاتی واحدهای تابعه و اقدام جهت تأمین آن.
 - ۹ - نگهداری و حسن استفاده از تأسیسات و ابنیه سازمان واقع در حوزه استحفاظی

- ۱۰ - مشارکت در انجام شناسایی و تهیه آمار در منطقه استحقاقی
- ۱۱ - تهیه و ارائه گزارش رویدادها و اقدامات انجام شده به مقام مافوق
- ۱۲ - اجرای دستورات مافوق برحسب وظایف محوله.
- ماده ۹ - وظایف محیط بان عبارت است از :
 - ۱ - بازدید و شناسایی کامل حوزه استحقاقی در زمینه منابع محیط زیست باتوجه به وظایف محوله و ارائه گزارش به مافوق.
 - ۲ - بازدید و شناسایی کلیه رویدادهای حوزه استحقاقی که منجر به دگرگونی تخریب و آلودگی محیط زیست می گردد از قبیل حریق، سیل، طغیان رودخانه، زلزله، بیماری و مرگ و میر جانوران وحشی، بروز آفات گیاهی، آلودگی های مختلف زیست محیطی، منابع آلوده کننده و فعالیت های مختلف عمرانی و ساختمانی، چرای بی رویه در مراتع، قطع و نابودی اشجار، بوته کنی و غیره و ارائه گزارش لازم به مافوق.
 - ۳ - اجرای قوانین و مقررات حفاظت و بهسازی محیط زیست، شکار و صید براساس دستورالعمل های صادره از مافوق.
 - ۴ - اقدام در زمینه کشف جرائم و دستگیری متخلفین براساس دستورالعمل های صادره.
 - ۵ - بررسی پروانه های مربوط به چرای احشام در این مناطق طبق دستورالعمل های صادره.
 - ۶ - جلوگیری از تخریب و تجاوز به منابع طبیعی، در مناطق تحت اختیار سازمان باتوجه به دستورالعمل های صادره.
 - ۷ - صدور پروانه های شکار و صید در حوزه استحقاقی در موارد لزوم طبق دستور مافوق.
 - ۸ - بازدید و کنترل مدارک و پروانه های شکار و صید.
 - ۹ - جلوگیری از شکار و صید غیرمجاز، تنظیم صورت مجلس تخلف و معرفی متخلفین به مقامات ذیصلاح.

- ۱۰ - تهیه آمار وحوش و شناخت گدار شکار منطقه و گزارش آن به مافوق.
 - ۱۱ - حفظ و نگهداری تأسیسات و اموال دولتی تحت اختیار.
 - ۱۲ - تهیه و تنظیم گزارش فعالیت‌های انجام‌شده و ارائه آن به مافوق.
- ماده ۱۰ - محیط‌بان راننده علاوه بر وظایف قانونی محیط‌بان دارای وظایف زیر می‌باشد :
- ۱ - هدایت و نگهداری وسیله نقلیه تحویلی و حمل‌ونقل سایر افراد براساس دستور مافوق.
 - ۲ - حفظ و نگهداری و آماده به کار نگهداشتن وسیله نقلیه تحویلی.
 - ۳ - استفاده اصولی و صحیح و منطبق با اهداف سازمان از وسیله نقلیه تحویلی.
 - ۴ - تهیه و تنظیم گزارش از وضعیت کارکرد خودرو و ارائه آن به مافوق.
 - ۵ - انجام کارهای رده اول وسیله نقلیه تحویلی.
 - ۶ - انجام سایر امور محوله مربوطه از طرف مافوق.
- ماده ۱۱ - وظایف شکاربان (کمک محیط‌بان)
- ۱ - بازدید و شناسایی مقدماتی از حوزه استحفاظی در زمینه منابع طبیعی و حیات‌وحش.
 - ۲ - همکاری در اجرای برنامه‌های مربوط به بررسی پروانه چرای دام پروانه‌های شکار، در حوزه استحفاظی خود.
 - ۵ - همکاری به منظور جلوگیری از تخریب و تجاوز به منابع طبیعی در مناطق تحت حفاظت سازمان، باتوجه به دستورالعمل‌های صادره
 - ۶ - همکاری در جهت کنترل پروانه شکار صادره
 - ۷ - همکاری در تهیه آمار وحوش و شناخت گدار شکار منطقه.
- ماده ۱۲ - وظایف اسلحه‌دار :
- ۱ - تحویل و تحول سلاح و مهمات بین اسلحه‌خانه اداره کل و سازمان مرکزی.

۲ - تهیه و تنظیم اسناد و مدارک مربوط به تحویل و تحول سلاح و مهمات سازمانی

۳ - تحویل و تحول سلاح و مهمات بین اسلحه‌خانه اداره کل و مأمورین اجرایی.

۴ - نگهداری و ضبط اطلاعات آماری مربوط به سلاح و مهمات سازمانی.

۵ - نگهداری و ضبط اطلاعات آماری سلاح و مهمات متخلفین

۶ - نظارت بر نحوه نگهداری و کاربرد سلاح سازمانی برابر دستورالعمل‌های صادره و تهیه گزارش و ارائه آن به مافوق.

فصل سوم - درجات و علائم

ماده ۱۳ - براساس ماده ۲۷ آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست درجات در گارد محیط زیست عبارت است از :

۱ - ارشد محیط‌دار

۲ - افسر محیط‌دار یکم

۳ - افسر محیط‌دار دوم

۴ - افسر محیط‌دار سوم

۵ - محیط‌دار یکم

۶ - محیط‌دار دوم

۷ - محیط‌دار سوم

۸ - سرمحیط‌بان

۹ - محیط‌بان یکم

۱۰ - محیط‌بان دوم

۱۱ - محیط‌بان سوم

۱۲ - شکاربان (کمک محیط‌بان) (اصلاحیه مورخ ۷۵/۳/۹ هیأت وزیران)

تبصره: افراد با درنظرگرفتن عوامل مختلف گروه شغلی سنوات خدمت، سرپرستی واحدهای محیط بانی ادارات تابعه و مناطق، معاونت و سرپرستی ادارات کل و معاونت

و سرپرستی مدیریت امور اجرایی برحسب امتیاز مکاتبه مندرج در جدول پیوست به درجات گارد محیط زیست مفتخر می‌شوند.

به این منظور در مرکز استان شورایی متشکل از معاون اداره کل و مسئول امور اداری تحت نظر مدیرکل استان مسئول تعیین درجات گارد محیط زیست می‌باشند.

درجات کمک محیط‌بان و محیط‌بان سوم و محیط‌بان دوم و محیط‌بان یکم و سر محیط‌بان گارد محیط زیست به‌وسیله شورای فوق تعیین و پس از تصویب مدیریت امور اجرایی توسط مدیرکل استان به افراد اعطاء می‌گردد.

درجات محیط‌دار به‌وسیله شورایی در سازمان مرکزی با عضویت مدیر کل امور اداری و مدیرکل امور اجرایی و مدیرکل استان مربوطه تعیین و پس از تصویب ریاست سازمان به افراد اعطاء می‌گردد.

درجات افسر محیط‌دار و ارشد محیط‌دار در شورایی مرکب از معاونین سازمان و مدیران کل امور اجرایی و امور اداری تعیین و به افراد اعطاء می‌گردد. مدیر کل امور اجرایی سمت دبیر شورا را دارد.

تبصره: محیط‌بانانی که موفق به دریافت مدرک تحصیلی دیپلم می‌گردند در صورتی که دوره‌های آموزشی مربوطه به محیط‌دار را طی نمایند به درجه محیط‌دار سوم مفتخر می‌شوند و حداقل پس از یکسال توقف در درجه مذکور نسبت به بررسی امتیازات در جهت ارتقاء به درجه بالاتر اقدام خواهد شد. ضمناً یک سوم از امتیازات مربوط به سابقه خدمت و سرپرستی در درجه محیط‌بانی امتیاز مطلوب شناخته خواهد شد.

تبصره: افرادی که به سمت مدیریت یا معاونت امور اجرایی سازمان و یا سرپرستی ادارات کل استانها منصوب می‌شوند در صورتی که دوره‌های آموزشی مربوطه و مراحل ارتقاء درجات گارد را طی نکرده باشند، تا زمانی که در سمت‌های مذکور اشتغال دارند موقتاً به یکی از درجات افسر محیط‌دار به‌طور افتخاری مفتخر می‌شوند.

ماده ۱۴ - برای تشخیص درجات گارد محیط زیست علائمی در نظر گرفته شده است که افراد گارد موظفند برحسب نوع درجه علامت مربوطه را به روی سمت چپ لباس (روس سینه) نصب نمایند.

تبصره - نمونه علائم مربوط به درجات پیوست این دستورالعمل است.

ماده ۱۵ - گارد محیط زیست دارای علامت مشخصه‌ایست که کلیه افراد گارد موظفند علامت مزبور را روی لباس بالای بازوی چپ نصب نمایند.

ماده ۱۶ - افرادی که دوره ضابط دادگستری را با موفقیت گذرانیده و کارت ضابط دادگستری دریافت نموده‌اند موظفند علامت ضابطی دادگستری را روی لباس بالای بازوی راست نصب نمایند.

ماده ۱۷ - نشان‌هایی که به‌عنوان شایستگی و افتخار از طرف سازمان به افراد گارد داده می‌شود در روی لباس سمت راست سینه نصب خواهد شد.

فصل چهارم - ملبوس و تجهیزات

(به استناد ماده ۲۸ آیین‌نامه قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست)

ماده ۱۸ - مأمورین گارد محیط زیست دارای لباس فرم متحدالشکل می‌باشند فرم و کیفیت ملبوس برای کلیه درجات یکسان است.

ماده ۱۹ - فهرست ملبوس سالانه کلی افراد گارد برای تمام نقاط کشور به شرح

زیر است :

۱ - کلاه ۲ عدد

۲ - فرنج ۱ عدد

۳ - شلوار ۴ عدد

۴ - پیراهن ۴ عدد

۵ - پولیورز زمستانی ۱ عدد

۶ - جوراب ۸ جفت (۴ جفت زمستانی، ۴ جفت تابستانی)

۷ - پوتین ۲ جفت (۱ جفت ساقه کوتاه، ۱ جفت ساقه بلند)

۸ - کمربند ۲ رشته

۹ - اورکت هر سه سال یک ثوب

تبصره - فرم ملبوس افراد گارد طبق طرح نمونه پیوست است.

ماده ۲۰ - ملبوس کلی هر سال از طرف سازمان تهیه و حداکثر تا پایان تیرماه در اختیار افراد گارد گذارده خواهد شد.

تبصره ۱ - افراد گارد موظفند در حین خدمت از ملبوس متحدالشکل سازمانی استفاده نمایند.

تبصره ۲ - افراد گارد در صورت استفاده از ملبوس سازمانی در غیر ساعات خدمت موظف به حفظ آراستگی و مناسب بودن وضع ظاهری و از پوشیدن ملبوس مختلط (قسمتی از ملبوس ازمانی توأم با لباس شخصی) باید اکیداً خودداری نمایند.

ماده ۲۱ - باتوجه به شرایط اقلیمی مناطق مختلف کشور، سازمان علاوه بر ملبوس کلی، اقلام خاصی نیز برحسب نیازهای خدمتی مناطق مختلف در اختیار افراد گارد خواهد گذارد.

ماده ۲۲ - فهرست اقلام ملبوس خاص عبارتند از :

۱ - دستکش برای مناطق سردسیر

۲ - چکمه ساقه بلند برای مناطق جنگلی و تالابی

۳ - بارانی برای نقاط باران خیز

۴ - قوچن شلوار برای نقاط تالابی

۵ - کفش کتانی برای نقاط کویری و گرمسیری

ماده ۲۳ - علاوه بر ملبوس، وسایلی بنا به اقتضای مأموریتها در اختیار افراد گارد قرار می گیرد که تجهیزات فردی نامیده می شود.

ماده ۲۴ - تجهیزات فردی در صورت تغییر شغل یا انتقال و یا قطع رابطه استخدامی افراد گارد سازمان بایستی به واحد مربوطه تحویل گردد.

ماده ۲۵ - تجهیزات فردی افراد گارد به شرح زیر می باشد :

۱ - دوربین چشمی ۶ - قمقمه

۲ - کوله پشتی ۷ - چراغ قوه

۳ - کیف کمک های اولیه ۸ - جلیقه نجات

۴ - کلاه ایمنی (موتورسواران) ۹ - عینک (قایقرانی و موتورسواران)

۵ - کیسه خواب

فصل پنجم - (سلاح مأمورین)

با استناد به ماده ۳۲ آیین نامه قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست

ماده ۲۶ - مأمورین گارد محیط زیست برای انجام وظایف محوله بنا به تشخیص مدیر یا سرپرست مربوطه سلاحی را که قانوناً سازمان در اختیار آنان می گذارد حمل می نمایند.

تبصره - سلاح سازمانی در اختیار افرادی قرار می گیرد که از طریق مراجع ذیصلاح صلاحیت حمل سلاح آنها تأیید شده باشد.

ماده ۲۷ - آن دسته از مأمورین سازمان که ضابط دادگستری می باشند صرفاً هنگام انجام وظایف قانونی و در اجرای مأموریت های محوله برای کشف و تعقیب جرائم مصرح در قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست در شمار نیروهای مسلح موضوع ماده یک «قانون بکارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح در موارد ضروری» محسوب و در چارچوب و موازین دقیق قانون مذکور حق استفاده از اسلحه سازمانی را دارند.

ماده ۲۸ - علاوه بر موارد فوق استفاده از سلاح سازمانی توسط مأمورین گارد در مقابل حمله حیوانات وحشی که امکان توسل به وسایل و شیوه های دیگر جهت نجات مأمور وجود نداشته باشد مجاز است.

ماده ۲۹ - سلاح سازمانی فقط به وسیله افرادی که صلاحیت آنها قبلاً بررسی و به تأیید مراجع ذیصلاح و مقامات مسئول رسیده باشد در مأموریت های محوله حمل می گردد. در اختیار قراردادن سلاح سازمانی به افراد فاقد صلاحیت به هر عنوان و تحت

هر شرایط مجاز نیست و متخلف علاوه بر تنبیه انضباطی در قبال هر نوع پیشامدی مسئول خواهد بود.

ماده ۳۰ - مأمورین گارد محیط زیست در مواقع حمل سلاح باید ملبس به لباس فرم سازمانی بوده و کارت شناسایی و اجازه حمل سلاح خود را همراه داشته باشد.

ماده ۳۱ - مسئولیت حفظ و نگهداری سلاح سازمانی به عهده مأموری است که براساس ابلاغ صادره سلاح مربوطه در اختیار او گذارده شده است هر نوع آسیبی که بر اثر بی احتیاطی یا بی مبالاتی و یا عدم رعایت ضوابط از ناحیه مأمور به اسلحه سازمانی و متعلقات آن وارد شود. علاوه بر تنبیه انضباطی غرامت آن نیز از مأمور اخذ خواهد شد.

ماده ۳۲ - در صورت بروز هر نوع حادثه که منجر به شکستگی و یا نقص سلاح سازمانی شود. مأمور موظف است بلافاصله در محل صورت مجلس لازم را تنظیم و چگونگی مراتب را به مافوق گزارش نماید.

ماده ۳۳ - نوع سلاح سازمانی گارد محیط زیست برحسب پیشنهاد سازمان و تأییدیه مراجع ذیصلاح تعیین خواهد گردید.

تبصره ۱ - سلاح ارشد محیطدار، افسر محیطدار، محیطدار از نوع سلاح کمری و سلاح شکاربان و محیطبان غیرکمری است.

تبصره ۲ - محیطبانانی که بنابر مقتضیات اداری عهده دار پست سرپرستی مناطق چهارگانه و اداره هستند فقط تا زمان تصدی پست مربوطه می توانند برحسب امکان از اسلحه کمری استفاده نمایند.

ماده ۳۴ - سلاح سازمانی باید پس از آموزش اسلحه شناسی و فن تیراندازی در اختیار افراد گذارده شود و قبل از آموزش تحت هیچ شرایطی نباید تحویل گردد.

ماده ۳۵ - افراد گارد موظفند قبل از تحویل سلاح سازمانی نسبت به بازدید کامل آن اقدام نموده و سلاح را بدون عیب و نقص اساسی تحویل گیرند و در طول مدت حمل نسبت به نظافت آن اقدام نمایند.

فصل ششم - برنامه کار و انجام مأموریت

ماده ۳۶ - برنامه کار مأمورانی که در شکارگاهها و مناطق تحت حفاظت و کنترل سازمان خدمت می نمایند و محل مأموریت و خدمت آنان در خارج از شهرها و مناطق مسکونی بوده و کنترل مداوم حوزه استحفاظی و گشت و کنترل و سرکشی مستمر و متعدد به نقاط مختلف حوزه و مأموریت از ضروریات انجام وظایف قانونی آنان می باشد، و الزاماً باید در محل مأموریت خود نیز شبانه بیتوته نمایند برحسب شرایط منطقه و تشخیص و سیاست مدیر کل حفاظت محیط زیست استان در هر ماه ۱۸ شبانه روز خدمت به طور متناوب یا متوالی و بقیه روزها ۱۲ روز استراحت می باشد.

تبصره - تعطیلات رسمی کشور حسب مورد می تواند جزو روزهای تعطیل و استراحت یا روزهای خدمت آنان قرار گیرد.

ماده ۳۷ - تعیین روزهای خدمت و مأموریت و روزهای استراحت مأمورین طبق برنامه مشخص قبلی توسط رئیس واحد تنظیم و پس از تصویب مدیرکل مربوطه به آنان ابلاغ و به مورد اجرا گذاشته می شود.

ماده ۳۸ - برنامه کار مأمورینی که در واحدهایی خدمت می نمایند که مستلزم مراقبت دائم از حوزه استحفاظی بوده ولی امکاناً شب نزد خانواده خود خواهند بود در هفته ۶ روز کار و یک روز استراحت می باشد.

تبصره ۱ - روز استراحت این افراد در هفته با توافق رئیس مربوطه تعیین می گردد.

تبصره ۲ - مأموری که گشت شبانه می رود، می تواند باتوجه به نظر سرپرست مستقیم روز بعد را استراحت نماید.

ماده ۳۹ - پرداخت فوق العاده مأموریت مربوطه به این فصل طبق مقررات مواد ۲ و ۴ آیین نامه فوق العاده روزانه موضوع بند «ث» ماده ۳۹ قانون استخدام کشوری و اصلاحات بعدی آن صورت خواهد گرفت.

فصل هفتم - تشویقات و تنبیهات

ماده ۴۰ - رؤسای واحدها برای تشویق و تنبیه افراد تحت سرپرستی خود از اختیاراتی که در این فصل به آنها داده شده است استفاده می‌نمایند.

ماده ۴۱ - هدف از تشویق، قدردانی از فعالیت ارزنده فرد و اعطای پاداش مادی و یا معنوی به او و ایجاد انگیزه فعالیت بیشتر در دیگران است.

ماده ۴۲ - در تعیین تشویق و تنبیه باید موارد زیر مورد نظر قرار گیرد.

الف - اوضاع و احوال و علل ارتکاب اعمال و میزان آگاهی فرد خاطی از مقررات خدمتی و آثار ناشی از عدم اجرای آنها.

ب - روحیه و سوابق خدمتی فرد خاطی.

ج - اجرای به موقع تشویق و تنبیه.

د - رعایت عدالت و عدم تبعیض بین افراد و دوری جستن از هر نوع حب و بغض.

ماده ۴۳ - انواع تشویق‌هایی که برای افراد گارد محیط زیست می‌توان برقرار نمود

به شرح زیر است :

۱ - تشویق کتبی

۲ - تشویق کتبی با اعلام در سطح استان

۳ - انتخاب مأمور نمونه و اعلام در سطح کشور و اعطای جایزه

۴ - اعطای نشان و لوح مربوط و پرداخت مزایای نشان

ماده ۴۴ - جهت ایجاد هماهنگی در زمینه انتخاب مأمور نمونه ضوابط و روش

انتخاب از طرف مدیریت امور اجرایی تعیین و پس از تصویب ریاست سازمان به واحدها ابلاغ خواهد شد.

ماده ۴۵ - انواع نشان‌هایی که برای افراد گارد محیط زیست پیش‌بینی شده که به

همراه لوح مربوطه به آنها طی ضوابطی اعطاء خواهد شد عبارتند از :

الف - نشان خدمت و لوح مربوط به همراه یک عدد سکه بهار آزادی و یک قواره

پارچه گارد اضافه بر سهمیه سالانه.

ب - نشان لیاقت و لوح مربوط همراه با دو عدد سکه بهار آزادی و اهداء یک دستگاه دوربین چشمی و پذیرایی در یکی از مناطق سازمان به مدت سه روز.

ج - نشان افتخار و لوح مربوط با یک گروه تشویقی مطابق آیین‌نامه مربوط همراه سه عدد سکه بهار آزادی و اهداء یک دستگاه دوربین عکاسی و پذیرایی در یکی از مناطق سازمان به همراه خانواده به مدت ۷ روز.

ماده ۴۶ - نشان خدمت هر سال حداکثر به یک افسر محیط‌دار، یک محیط‌دار و سه نفر از محیط‌بانان و سر محیط بانانی که از بین مأمورین نمونه انتخاب می‌شوند اعطاء می‌شود.

ماده ۴۷ - نشان لیاقت به کسی اعطاء می‌شود که دارای نشان خدمت بوده و به علت تلاش و اقدامات مؤثر و چشمگیر در حفظ محیط زیست مجدداً حائز شرایط دریافت نشان شده باشد.

ماده ۴۸ - نشان افتخار در موارد خاص به مأمورانی اعطاء می‌شود که با فداکاری و به خطرانداختن سلامت و یا جان خود موجبات حفظ نسل وحوش گردیده و منشأ اثرات مهمی در زمینه حفظ محیط زیست باشد و یا به مأمورانی که در راه انجام وظیفه دچار نقص عضو شده‌اند اعطاء می‌گردد.

تبصره - مشخصات نشان و لوح مذکور در این فصل توسط مدیریت امور اجرایی با همکاری واحدهای ذیربط تهیه و به تصویب رئیس سازمان می‌رسد.

ماده ۴۹ - در انتخاب افراد به پستهای سرپرستی در شرایط مساوی افرادی که دارای یکی از نشان‌های فوق باشند اولویت دارند.

ماده ۵۰ - در مورد ارتکاب خطای اداری از طرف مأمورین گارد برحسب نوع تخلف علاوه بر مجازات مقرر در قانون رسیدگی به تخلفات اداری نسبت به استرداد لوح و نشان دریافتی به ترتیب از بالاترین نشان اقدام خواهد شد.

فصل هشتم - برنامه‌های آموزشی

به منظور تربیت افراد و بالابردن توان خدمتی و سطح آگاهی های شغلی گارد محیط زیست برنامه های آموزشی متناسب برای سطوح مختلف درجات گارد طبق مفاد این فصل به شرح زیر از طرف سازمان تدوین و به مورد اجراء گذارده خواهد شد.

ماده ۵۱ - دوره اصلی و عمومی آموزش و تربیت گارد محیط زیست که در جهت آموزش و تربیت داوطلبان خدمت در گارد محیط زیست و یا تغییر شغل کارکنان غیرگارد به مشاغل گارد محیط زیست برگزار و عمدتاً از طریق آموزشکده محیط زیست انجام می شود.

ماده ۵۲ - دوره آموزش ضابطی دادگستری که زیر نظر مقامات قضایی در محل طی خواهد شد به منظور آماده کردن افراد گارد محیط زیست جهت به عهده گرفتن وظایف ضابط دادگستری هنگام مواجه شدن با متخلفین در امور شکار و صید و نحوه کشف و توقیف جرایم تشکیل می گردد.

ماده ۵۳ - دوره آموزش قوانین و مقررات سازمان: در این دوره قوانین و مقررات حفاظت محیط زیست و شکار و صید و آیین نامه اجرایی آنها و ضوابط و ممنوعیت های شکار و صید و نیز مقررات مربوط به مناطق تحت حفاظت سازمان، و بالاخره نحوه تنظیم صورت مجلس تخلف، اخطارهای قانونی و سایر موارد حقوقی مورد نیاز تعلیم داده می شود.

ماده ۵۴ - برای آشنا کردن افراد گارد محیط زیست به ضوابط و فنون مربوط به استفاده از اسلحه سازمانی، دوره آموزشی خاصی با همکاری و تحت نظر واحدهای نظامی ذیصلاح مستقر در مناطق دایر می گردد و افراد گارد محیط زیست قبل از تحویل اسلحه باید در این دوره های آموزشی شرکت کرده باشند. در این دوره ها مقررات و اصول مربوط به استفاده مجاز از اسلحه سازمانی، فنون تیراندازی به طور تئوری و عملی تعلیم داده می شود. همچنین برای بالابردن کیفیت تیراندازی افراد گارد، در طی سال برنامه های تمرین تیراندازی تحت نظر مربیان میدان تیر در مناطق اجراء خواهد شد، و

افرادی که دارای اسلحه سازمانی هستند در این برنامه‌ها شرکت کرده و با اسلحه سازمانی خود تمرین خواهند نمود.

تبصره - سازمان موظف است جهت افرادی که قبلاً اسلحه سازمانی تحویل گرفته‌اند دوره‌های آموزش تکمیلی لازم را تشکیل دهد.

ماده ۵۵ - به‌منظور بالا بردن سطح معلومات شغلی مأمورین اجرایی محیط زیست برنامه‌های آموزشی تحت عنوان (آموزش حین خدمت) تشکیل و به‌مورد اجراء گذارده خواهد شد.

در این دوره‌ها که مدت آن حداکثر دو ماه خواهد بود مطالبی به‌طور تئوری و عملی در زمینه شناسایی جانوران و گیاهان، بهداشت محیط، شناخت انواع آلودگی‌ها، تأثیر آلودگی بر آب‌وهوا و فرسایش و آلودگی خاک در محیط زندگی در ارتباط با هدفها و برنامه‌های سازمان و قوانین و مقررات مربوط به حفاظت و بهسازی محیط زیست و شکار و صید آموزش داده می‌شود.

به‌علاوه برای ورزیدگی و آمادگی بدنی مأمورین اجرایی محیط زیست برنامه آموزش ویژه عملیات صحرایی در ارتباط با وظایف اجرایی آنان در این دوره‌ها به‌مورد اجراء گذارده خواهد شد.

ماده ۵۶ - افرادی که به سرپرستی واحدهای امور اجرایی از رئیس اداره به بالا منصوب می‌شوند لازم است قبلاً دوره آموزشی سرپرستی را بگذرانند. در دوره آموزش سرپرستی که بین یک تا دو ماه طول خواهد کشید مطالبی به‌طور تئوری در مورد اصول مدیریت و سرپرستی، روابط انسانی در مدیریت، روابط عمومی و اصول تنویر افکار و علوم اداری، عملیات صحرایی تعلیم داده خواهد شد.

ماده ۵۷ - در زمینه افزایش معلومات علمی و تخصصی ارشد محیط‌دار، افسر محیط‌دار، محیط‌دار تدابیر لازم از طرف سازمان اتخاذ شده و در دوره‌های آموزش عالی ویژه‌ای رأساً توسط سازمان و یا با همکاری مؤسسات آموزشی دیگر تشکیل داده می‌شود و از بین آنها و افسر محیط‌بانان افرادی انتخاب و به این دوره‌ها اعزام خواهند

شد. چنانچه دوره‌های موردنظر در مؤسسات آموزشی داخل کشور تشکیل شده باشد افراد انتخابی به این مؤسسات معرفی می‌گردند در غیر اینصورت باتوجه به مقررات مربوط به خارج از کشور اعزام خواهند شد.

تبصره - ضوابط انتخاب و چگونگی اعزام ارشد محیط‌دار، افسر محیط‌دار، محیط‌دار به دوره‌های مذکور از طرف سازمان تعیین و اعلام خواهد شد.

ماده ۵۸ - به‌منظور آشنایی مأمورین اجرایی با وضعیت طبیعی و جلوگیری از تخریب و آلودگی محیط زیست سایر کشورها و افزایش آگاهی آنان به مدیریت منابع، سازمان در حدود امکانات و با رعایت مقررات مربوط برنامه‌های بازدید سالانه جهت افراد شایسته تنظیم و به مورد اجرا می‌گذارد.

فصل نهم - امور رفاهی

ماده ۵۹ - علاوه بر مسائل رفاهی که در قانون و مقررات و آیین‌نامه‌های استخدامی برای کلیه کارکنان سازمان درنظر گرفته شده است از قبیل بیمه خدمات درمانی، بیمه حوادث جانی، مقررات بازنشستگی و وظیفه، پرداخت‌های غیرنقدی، تعاونی‌های مسکن، مصرف و اعتبار و نظایر آن سازمان طرح‌های ویژه را در زمینه امور رفاهی برای مأموران اجرایی محیط زیست تهیه و تدوین می‌نماید که پس از تصویب مراجع ذیربط به مورد اجرا گذارده خواهد شد. این طرح‌ها شامل موارد زیر خواهد بود :

۱ - اعطای یک گروه تشویقی مطابق آیین‌نامه مربوطه در مورد افرادی که در حین انجام وظیفه دچار حادثه یا عارضه‌ای شوند که منجر به فوت، ازکارافتادگی و یا نقص عضو کلی و یا جزیی آنان گردد.

۲ - ایجاد امکانات مناسب جهت درمان افرادی که در حین انجام وظیفه و یا در اثر شرایط کار دچار بیماری صعب‌العلاج می‌شوند تا بهبودی کامل آنان.

۳ - تأمین اعضاء مصنوعی افرادی که در حین انجام وظیفه دچار نقص عضو شده و نیاز به استفاده از اعضای مصنوعی دارند.

- ۴ - حمایت از مأمورانی که به تشخیص سازمان در حین انجام وظیفه و یا به سبب انجام وظیفه تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.
- ۵ - بیمه عمر اعضاء خانواده مأمورین محیط زیست.
- ماده ۶۰ - پرداخت کلیه هزینه های مداوا و حمل مأموران محیط زیست که در حین انجام وظیفه مصدوم می شوند که به مراکز درمانی به عهده سازمان می باشد و سازمان موظف است در این مورد سریعاً جهت درمان مصدوم اقدام نماید.
- ماده ۶۱ - چنانچه برای هر یک از افراد گارد محیط زیست حادثه ای پیش آید، که منجر به نقص عضو شود و این نقص عضو مانع فعالیت در گارد باشد سازمان به نحو مقتضی متناسب با وضعیت جسمی از خدمات وی استفاده می نماید.
- ماده ۶۲ - سازمان تا حد امکان نسبت به تأمین مسکن سازمانی برای افراد گارد که بومی نبوده و خود با خانواده تحت تکفل آنها در محل خدمت دارای محل مسکونی نیستند اقدامات لازم را معمول می نماید.
- ماده ۶۳ - سازمان امکانات و تسهیلات لازم را جهت تحصیل افراد گارد محیط زیست در حد امکان فراهم نمود.
- ماده ۶۴ - برای آن دسته از افرادی که برحسب شرایط خاص خدمتی و به علت دوربودن محل خدمت از مناطق مسکونی و نیز لزوم کنترل شبانه روزی حوزه استحفاظی خویش اجباراً شب را در محل خدمت خود بیتوته می نمایند، براساس قوانین و مقررات جاری مواد غذایی لازم تأمین و تحویل خواهد شد.
- ماده ۶۵ - آن دسته از پرسنل گارد که بنا به ضرورت در انجام وظایف محوله از اسب یا موتورسیکلت شخصی استفاده می نمایند به ترتیب مشمول دریافت حق علیق و حق استهلاك خواهند بود که واحدهای تابعه ملزم به پرداخت آن می باشند.
- تبصره - میزان حق علیق و حق استهلاك متناسب با وضعیت هزینه ها توسط مدیریت امور اجرایی تعیین و به استانها ابلاغ خواهد شد.

ماده ۶۶ - افرادی که در اجرای وظایف قانونی، شهید یا نقص عضو یا مصدوم و یا دچار خسارت مالی می‌شوند علاوه بر امتیازات پیش‌بینی شده در مقررات جاری براساس آیین‌نامه اجرایی بند الف ماده ۴۵ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مبالغی که در آیین‌نامه مذکور پیش‌بینی شده است به آنان و یا خانواده آنها پرداخت می‌شود.

فصل دهم - مقررات مختلف

ماده ۶۷ - در هر مورد که در این دستورالعمل به مقررات و آیین‌نامه‌های خاصی اشاره شده و یا مربوط می‌شود طبق همان مقررات یا آیین‌نامه‌ها اقدام خواهد گردید.

ماده ۶۸ - نسبت به موادی که در این دستورالعمل مسکوت و یا حکمی در آن داده نشده براساس قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های جاری کشور رفتار خواهد شد.

ماده ۶۹ - این دستورالعمل اصلاحی مشتمل بر ده فصل و شصت و نه ماده و هجده تبصره می‌باشد و به استناد ماده ۳۱ آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست در تاریخ ۷۵/۱/۱ به تصویب معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان رسیده و از تاریخ تصویب لازم‌الاجراء می‌باشد.

بخش هفتم

آراء وحدت رویه دیوان عالی کشور

و دیوان عدالت اداری

بخش هفتم: آراء وحدت رویه دیوان عالی کشور و دیوان عدالت اداری

۱ - رأی وحدت رویه شماره ۳۹ ۱۳۶۰/۱۱/۱۲ هیأت‌های عمومی دیوان عالی

کشور در مورد اجرای ماده ۱۴ قانون شکار و صید

آقای دادستان دادرای عمومی محلات با ارسال دو فقره پرونده اجرای احکام دادرای به دادستانی کل کشور به جهت صدور دو رأی متفاوت و مخالف از دادگاه عمومی محلات در موارد مشابه تقاضای اقدام مقتضی نموده است جریان پرونده‌های موردنظر به شرح زیر می‌باشد :

۱ - در پرونده کلاسه ۵۸-۲۱۹ جنحه محلات آقایان مصطفی هلی و غلامرضا ثانی و ابوالحسن دنیادیده به شرح کیفر خواست شماره ۲۶۴ - ۵۸/۱۲/۱۲ به اتهام شرکت در شکار آهو حیوان حمایت شده در منطقه حفاظت شده و در فصل ممنوعه به استناد مواد ۱۰ و ۱۲ و ۱۳ قانون شکار و صید مورد تعقیب واقع شده اند که دادگاه عمومی محلات پس از رسیدگی هر یک از متهمین را به پرداخت مبلغ ده هزار ریال جزای نقدی و ضبط وسایل شکار از جمله اسلحه شکاری آقای مصطفی هلی که دارای پروانه رسمی بوده محکوم نموده که رأی مزبور نیز به علت عدم فرجام خواهی قطعی شده است.

۲ - در پرونده کلاسه ۵۹-۷۵ جنحه آقایان هاشم قهرمانی فرزند رحیم و محمدرضا یارمحمدی فرزند اسماعیل به اتهام شکار غیرمجاز در فصل ممنوعه برابر کیفر خواست شماره ۳۷ مورخ ۵۹/۲/۳۱ تحت تعقیب قرار گرفته اند که دادگاه عمومی محلات ضمن صدور حکم برائت محمدرضا یارمحمدی هاشم قهرمانی را به استناد مادتين ۱۰ و ۱۱ قانون شکار و صید به پرداخت مبلغ سی هزار ریال محکوم نموده ولیکن در آخر رأی دستور استرداد وسایل شکار از قبیل دوربین، ۱۲ تیر فشنگ و اسلحه را به صاحبش که دارای جواز حمل آنها بوده داده است.

باتوجه به مراتب فوق چون از طرف دادگاه عمومی محلات در موضوع مشابه دو رأی مخالف و متهافت صادر شده است به استناد ماده ۳ از مواد اضافه شده به قانون دادرسی کیفری طرح آن در هیئت عمومی دیوان عالی کشور به منظور اتخاذ رویه واحد قضایی تقاضا می شود.

معاون اول دادستان کل کشور - حسین میرمعصومی

به تاریخ روز دوشنبه ۱۳۶۰/۱۱/۱۲ جلسه هیئت عمومی دیوان عالی کشور و به ریاست جناب آقای غلامرضا شریفی اقدس قائم مقام ریاست کل دیوان عالی کشور و با حضور آقای حسین میرمعصومی معاون اول دادستان کل کشور جنابان آقایان رؤسا و مستشاران شعب کیفری و حقوقی دیوان عالی کشور تشکیل گردید و پس از طرح

موضوع و قرائت گرازش و بررسی اوراق پرونده و استماع عقیده آقای حسین میرمعصومی معاون اول دادستان کل کشور مبنی بر تأیید دادنامه شماره ۸۵-۵۹ جنحه که دستور ضبط وسایل صید را داده است مشاوره نموده و بدین شرح رأی داده‌اند.

وحدت رویه ردیف ۶۰/۲۸

رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور

نظر به اینکه قانونگذار به موجب مواد ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ قانون شکار و صید مصوب خرداد ۱۳۴۶ ارتکاب اعمالی از قبیل شکار و صید در فصول و ساعات ممنوعه و با وسایل و طرق ممنوعه و شکارکردن بدون پروانه و آلوده کردن آبها به موادی که آبزیان را نابود کند و صید و یا از بین بردن حیوانات قابل شکار با استفاده از مواد منفجره و جز اینها را جرم شناخته است و به موجب ماده ۱۴ همین قانون درباره وسایل شکار حکم خاص به این بیان انشاء کرده است (وسایل شکار و صید از قبیل تفنگ و فشنگ و نورافکن تور و قلاب ماهیگیری و امثال آن که مرتکبین اعمال مذکور در مواد ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ همراه دارند ضبط و فوراً با گزارش امر تحویل مقامات صالحه می‌شود و این وسایل تا خاتمه رسیدگی و صدور حکم قطعی زیر نظر سازمان نگهداری خواهد شد دادگاه ضمن صدور حکم نسبت به اموال مزبور تعیین تکلیف می‌کند) مستفاد از قسمت اخیر ماده مزبور این است که دادگاه در صورت صدور حکم مجازات متهم برطبق مواد یادشده در مورد وسایل صید و شکار با عنایت به نحوه عمل ارتكابی و نوع وسیله‌ای که به کار رفته و کیفیت و کمیت صید و سابقه متهم و سایر اوضاع و احوال خاص قضیه با ذکر دلیل تصمیم مقتضی مبنی بر ضبط وسیله شکار و یا رد آن به متهم اتخاذ نماید. این رأی به موجب ماده ۳ ملحقه به آیین دادرسی کیفری در موارد مشابه برای دادگاهها لازم‌الاتباع است.

۲ - رأی دیوان عدالت اداری در مورد تأیید بهای جانوران وحشی مصوب شورای

عالی حفاظت محیط زیست

(مصوب ۱۳۷۴/۲/۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری)

شاکی: محمدرضا انوری - جواد اخلاقی

موضوع شکایت و خواسته: ابطال بند (ز) مصوبه شماره ۶۹/۱۲/۷-۱۲۰ شورایعالی حفاظت محیط زیست
مقدمه

شکات طی دادخواست‌های تقدیمی اعلام داشته‌اند، شورایعالی حفاظت محیط زیست در بند (ز) مصوبه شماره ۶۹/۱۲/۷-۱۲۰ اقدام به قانونگذاری نموده بدین توضیح که ضرروزیان ناشی از جرم قانونی حسب مواد ۹ ق.آ.د.ک و ماده ۱۸ قانون شکار و صید ناظر به موادی است که ضرروزیان متصور باشد و حیوانات و پرندگان موردنظر به واسطه عمل متهم از گردونه حیات وحش خارج و نهایتاً تلف یا از بین رفته باشند، در حالی که مصوبه مزبور زنده‌گیری پرندگان شکاری مندرج در ردیف‌های ۱۶ و ۱۷ و ۱۸ بند «ز» مصوبه مارالذکر را مشمول ضرر و زیان دانسته، لذا با عنایت به مراتب فوق و مغایرت بند ز با مواد ۳ و ۴ و ۱۸ قانون شکار و صید و ماده ۹ قانون آیین دادرسی کیفری تقاضای ابطال آن را دارد. مدیرکل دفتر حقوقی سازمان حفاظت محیط زیست در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۱۷۳۷-۲۱ مورخ ۷۳/۹/۸ اعلام داشته‌اند: بازهای شکاری از پرندگان بسیار کمیاب و در معرض خطر انقراض می‌باشد و عمده‌ترین دلیل نابودی آنها زنده‌گیری اینگونه پرندگان می‌باشد که با خروج از چرخه طبیعت در بازارهای جهانی خصوصاً بین شیوخ کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس و عربستان سعودی به بهای گزافی معامله و خریداری می‌شود قاچاقچیان بازهای شکاری پس از صید این پرندگان تا انتقال آنان به بازارهای فروش ناچاراً مدتی آنها را در شرایط اسارت نگهداری می‌کنند و همین امر موجب می‌شود تا بازگشت آنها به طبیعت غیرممکن گردد. زیرا پرنده‌ای که با دست تغذیه گردد، دیگر توانایی زندگی و شکارکردن را از دست داده و بدین ترتیب عملاً از گردونه حیات وحش خارج شده‌اند و در اکوسیستم جایی ندارند، از این رو اگرچه ظاهراً زنده هستند لیکن چون قادر به ادامه زندگی در طبیعت آزاد نمی‌باشند از جهت محیط زیست تلف شده

به حساب می‌آیند و به همین دلیل شورایعالی حفاظت محیط زیست اقدام به تصویب مصوبه فوق‌الذکر نموده است.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت‌الاسلام و المسلمین اسماعیل فردوسی‌پور و با حضور رؤسای شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره به اتفاق آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رأی

به موجب ماده ۳ و بندهای الف و پ ماده ۲۸ قانون شکار و صید مصوب ۱۳۴۶/۲/۱۴ تعاریف شکار و صید حیوانات حمایت‌شده و تعیین مقررات منع یا محدودیت خرید و فروش و عرضه و نگاهداری حیوانات قابل شکار و واردات و صادرات آنها و تعیین بهای حیوانات مذکور از حیث مطالبه ضرروزیان از وظایف و اختیارات شورایعالی محیط زیست بوده و مطابق ماده ۱۸ قانون مذکور نیز سازمان محیط زیست از حیث مطالبه ضرروزیان برحسب مورد شاکی و مدعی خصوصی شناخته می‌شود. نظر به اینکه برابر ماده ۷ قانون شکار و صید مبادرت به هرگونه شکار و صید و نگاهداری و خرید و فروش حیوانات قابل شکار و صید بدون تحصیل پروانه ممنوع بوده و باز شکاری نیز از پرندگان بسیار کمیاب و در معرض خطر انقراض می‌باشد و شکار و نگهداری آنها موجب خروج از گردونه وحش و چرخه طبیعت گردیده و از حیث محیط زیست تلف شده محسوب می‌شود. علیهذا بند (ز) مصوبه شماره ۱۲۰-۱۲/۷/۶۹ شورایعالی مارالذکر که به منظور جلوگیری از انقراض و خروج پرندگان شکاری از چرخه طبیعت و گردونه وحش تصویب گردیده است خارج از اختیارات قانونی آن شورا نبوده و مغایرتی با مواد ۳ و ۱۸ و ۱۸۰ قانون فوق‌الاشعار و ماده ۹ قانون آیین دادرسی کیفری نداشته و مطابق قانون تشخیص می‌گردد.

۳ - رأی وحدت رویه شماره ۶۰۶ هیأت عمومی دیوان عالی کشور در مورد مرجع

تجدیدنظر رسیدگی به خواسته ضرروزیان جرائم بیش از مبلغ بیست میلیون ریال

(مصوب ۱۳۷۵/۳/۱)

ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عالی کشور

احتراماً معاون قضایی محترم رئیس کل دادگستری استان خوزستان طی نامه شماره ۳۱۶ / ۱ / ق/خ مورخه ۱۳۷۴/۱۲/۸ با پیوست نمودن دو نسخه تصویر آراء صادره از شعب ۲۰ و ۱۱ دیوان عالی کشور اعلام نموده که در استنباط از بند ۵ ماده ۲۱ قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب بین دو شعبه مذکور اختلاف نظر وجود داشته و رویه‌های مختلفی اتخاذ گردیده است لزوماً به منظور طرح موضوع مختلف فیه در هیأت عمومی دیوان عالی کشور و ایجاد وحدت رویه قضایی خلاصه آراء مربوطه را به شرح زیر به عرض می‌رساند :

۱ - به حکایت دادنامه شماره ۲۰/۱۲۰۷ شعبه بیستم دیوان عالی کشور آقای قدرت‌ا.. شوشیان به جهت اصدار چک بلامحل در شعبه ۱۷ دادگاه عمومی اهواز به تحمل شش ماه حبس و پرداخت یک چهارم وجه چک به عنوان جزای نقدی و تأدیه مبلغ سی میلیون ریال ضرروزیان ناشی از جرم محکوم گردیده است نسبت به حکم صادره اعتراض و درخواست تجدیدنظر شده، شعبه اول دادگاه تجدیدنظر استان خوزستان با این استدلال که میزان محکومیت خوانده در دعوی حقوقی بیش از بیست میلیون ریال است به استناد بند ۵ ماده ۱ قانون تشکیل دادگاههای عمومی انقلاب رسیدگی به اعتراض و درخواست تجدیدنظر را در صلاحیت دیوان عالی کشور دانسته و قرار عدم صلاحیت صادر نموده است. پس از ارسال پرونده به دیوان عالی کشور و ارجاع به شعبه بیستم دیوان عالی کشور و رسیدگی به موضوع شعبه مذکور چنین رأی ماده است: «نظر به اینکه مقررات بند ۵ ماده ۲۱ قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب منصرف از دعاوی مطالبه زبان ناشی از جرم است که به تبع امر کیفری قابلیت طرح دارند و شامل مواردی است که دعوی حقوقی مستقلاً و بر مبنای مقررات مطرح می‌گردد و صدور قرار عدم صلاحیت دادگاه تجدیدنظر استان موجه نیست پرونده جهت اقدام قانونی اعاده می‌شود.»

۲ - به حکایت دادنامه شماره ۱۱/۶۹۲ شعبه یازدهم دیوان عالی کشور آقای محمد حلاوی به جهت اصدار ۲۴ طغری چک بلامحل در شعبه ۱۷ دادگاه عمومی اهواز به تحمل چهار سال حبس و پرداخت یک چهارم وجه چک و با کسر موجودی آن و تأدیه مبلغ هفت میلیون ریال در حق آقای یوسف خلیلی مقدم و پرداخت مبلغ بیست و چهار میلیون و نهصد هزار ریال و تمبر هزینه دادرسی در حق شرکت قاسم ایران (خواهانهای - دادخواست ضرر و زیان) محکوم شده است. با تجدیدنظرخواهی محکوم علیه پرونده به شعبه اول دادگاه تجدیدنظر استان خوزستان ارجاع می‌شود دادگاه مذکور پس از رسیدگی به شرح رأی شماره ۷۳-۱۵۴ قرار عدم صلاحیت خود را به اعتبار شایستگی دیوان عالی کشور صادر و اعلام می‌نماید. پس از ارسال پرونده به دیوان عالی کشور و ارجاع آن به شعبه یازدهم و رسیدگی به موضوع، شعبه مذکور چنین رأی داده است: «اعتراض موجهی که موجب نقض دادنامه معترض علیه گردد از طرف تجدیدنظر خواه به عمل نیامده است و از حیث رعایت اصول و قواعد دادرسی نیز نقضی بر دادنامه مذکور مشهود نیست لهذا با رد اعتراض تجدیدنظر خواسته تأیید و ابرام می‌گردد».

بنابه مراتب مذکور دادگاه تجدیدنظر استان در استنباط از بند ۵ از ماده ۲۱ قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب با این استدلال که خواسته ضرروزیان ناشی از دعوی کیفری از بیست میلیون ریال متجاوز می‌باشد قرار عدم صلاحیت خود را به شایستگی دیوان عالی کشور صادر نموده و این رأی را شعبه یازدهم دیوان عالی کشور تأیید و ابرام نموده است لیکن شعبه بیستم دیوان عالی کشور برخلاف نظر شعبه یازدهم مطالبه زیان ناشی از جرم را که به تبع امر کیفری قابل طرح دانسته شامل مواردی می‌داند که دعوی حقوقی مستقلاً و بر مبنای مقررات مدنی مطرح می‌گردد. لذا نظر به تحقق اختلاف در موارد مشابه در دو شعبه دیوان عالی کشور به استناد قانون وحدت رویه قضائی مصوب سال ۱۳۲۸ طرح موضوع در هیأت عمومی دیوان عالی کشور به منظور ایجاد رویه واحد قضایی مورد استدعا است.

معاون اول قضایی دیوان عالی کشور - نیری

به تاریخ روز سه‌شنبه: ۱۳۷۵/۳/۱ جلسه وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور به ریاست حضر آیت‌الله محمد محمدی گیلانی رئیس دیوان عالی کشور و با حضور جناب آقای مهدی ادیب رضوی نماینده دادستان محترم کل کشور و جنابان آقایان رؤسا و مستشاران شعب کیفری و حقوقی دیوان عالی کشور تشکیل گردید. پس از طرح موضوع و قرائت گزارش و بررسی اوراق پرونده و استماع عقیده جناب آقای مهدی ادیب رضوی نماینده دادستان محترم کل کشور مبنی بر: «نظر به اینکه برابر بند ۵ ماده ۲۱ قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب مرجع تجدیدنظر احکامی که خواسته آنها متجاوز از بیست میلیون ریال باشد دیوان عالی کشور است بنابراین دعوی اعم از اینکه به عنوان حقوقی و مستقلاً طرح شود یا دعوی ضرروزیان ناشی از جرم باشد که به تبع امر کیفری مطرح گردد. میزان خواسته ملاک تعیین صلاحیت خواهد بود. لذا در پرونده‌های مطروحه باتوجه به میزان خواسته مرجع تجدیدنظر دیوان عالی کشور است. بنابه مراتب رأی شعبه یازدهم دیوان عالی کشور موجه بوده معتقد به تأیید آن می‌باشم.» مشاوره نموده و اکثریت بدین شرح رأی داده‌اند:

رأی وحدت رویه شماره ۶۰۶ هیأت عمومی دیوان عالی کشور

نظر به اینکه دعوی مطالبه ضرروزیان ناشی از جرم عنوان حقوقی دارد. در مواردی که دادگاه ضمن رسیدگی به امر کیفری به دعوی ضرروزیان ناشی از جرم هم رسیدگی می‌نماید باتوجه به اطلاق بند ۵ ماده ۲۱ قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب هرگاه خواسته ضرروزیان ناشی از جرم بیش از مبلغ بیست میلیون ریال باشد مرجع تجدیدنظر آن دیوان عالی کشور خواهد بود و با مستفاد از عبارت ذیل تبصره ماده ۳۱۶ از قانون آیین دادرسی کیفری حکم جزائی هم در این موارد به تبع امر حقوقی قابل رسیدگی تجدیدنظر در دیوان عالی کشور است. بنابراین رأی شعبه یازدهم دیوان عالی کشور که بر این اساس صادر گردیده موافق با موازین قانونی تشخیص می‌شود. این

رأی طبق ماده واحده قانون مربوط به وحدت رویه قضایی مصوب سال ۱۳۲۸ در موارد مشابه برای تمام محاکم و شعب دیوان عالی کشور لازم‌الاتباع است.

۴ - رأی وحدت رویه شماره ۶۸۱ دیوان عالی کشور درخصوص قانون ملی شدن جنگل‌های کشور

(مصوب ۱۳۸۴/۷/۲۶)

به موجب ماده یکم تصویب‌نامه قانون ملی شدن جنگل‌های کشور مصوب ۱۳۴۱، عرضه و اعیانی کلیه جنگل‌ها و مراتع، بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی کشور جزء اموال عمومی محسوب و متعلق به دولت است ولو اینکه قبل از تاریخ افراد آن را متصرف شده و سند مالکیت گرفته باشند و مطابق ماده ۲ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور مصوب ۱۳۷۱/۷/۲۸ تشخیص منابع ملی و مستثنیات ماده ۲ قانون ملی شدن جنگل‌ها و مراتع با رعایت تعاریف مذکور در قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع با وزارت جهاد سازندگی است و به صرف تشخیص وزارت مذکور و قطعیت آن، در مالکیت دولت قرار می‌گیرد و درخصوص مورد عدم صدور سند مالکیت به نام دولت جمهوری اسلامی ایران نافی مالکیت دولت نسبت به منابع مالی شد، که به ترتیب مقرر در ماده مرقوم احراز شده و قطعیت یافته باشد نخواهد بود. بنا به مراتب رأی شعبه ششم دادگاه تجدیدنظر استان خراسان که با این نظر انطباق دارد به نظر اکثریت اعضاء هیأت عمومی دیوان عالی کشور صحیح و قانونی تشخیص داده می‌شود. این رأی به استناد ماده ۲۷۰ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاههای لازم‌الاتباع است.

کارشناس مسئول قضائی اداره وحدت رویه دیوان عالی کشور - جلالی نسب
۵ - رأی وحدت رویه دیوانعالی کشور راجع به جنبه یا خلاف بودن مجازات قطع یا ریشه‌کن کردن یا سوزاندن نهال جنگلی

(مورخ ۱۳۵۳/۳/۱۵)

با بررسی احکام کیفری واصله از دادگاههای تالی مشاهده شد که در مورد استنباط از ماده (۴۲) اصلاحی از قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها راجع به نوع مجازات قطع نهال‌های جنگلی دادگاههای مذکور رویه‌های مختلف اتخاذ کرده‌اند که موضوع پرونده‌های مزبور و آرای صادرشده نسبت به آنها ذیلاً توصیف می‌شود:

۱ - پرونده شماره ۴۵۱/۵۲ شعبه چهارم دادگاه استان ششم

جمشید گندزلو به اتهام قطع تعداد ۱۵۰۰ اصله نهال از جنگل گز تحت تعقیب دادرای شهرستان اهواز قرار گرفته و به استناد ماده (۴۲) از قانون اصلاح حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب اردیبهشت سال ۱۳۴۸ برای مشارالیه درخواست مجازات گردیده است و شعبه چهارم دادگاه شهرستان اهواز نسبت به موضوع رسیدگی نموده و به‌موجب دادنامه مورخ ۱۳۵۲/۴/۳۰ انتساب بزه را به متهم محرز دانسته و مشارالیه را با استناد به ماده (۴۲) قانون فوق‌الاشعار به پرداخت مبلغ سی هزار ریال جزای نقدی (به قرار هر اصله درخت بیست ریال) محکم نموده است از این رأی متهم درخواست رسیدگی پژوهشی نموده و شعبه چهارم دادگاه استان ششم به‌موجب دادنامه مورخ ۱۳۵۲/۷/۲۶ نسبت به آن رسیدگی و به این ترتیب رأی داده است (نظر به این متهم جداً منکر بزه انتسابی است و صورتمجلس مأمورین حکایت از مشاهده متهم در حال ارتکاب بزه نداشته و شهود نیز رؤیت واقعه را تهدید نکرده‌اند و گواهی آنان اجمالی و برای احراز یقین کافی نیست علی‌هذا به علت فقد دلیل کافی دادنامه پژوهش خواسته فسخ می‌گردد و برائت متهم از بزه انتسابی اعلام می‌شود).

۲ - پرونده شماره ۱۷۳۱/۵۱ شعبه اول دادگاه استان گیلان

سیدمرتضی افروز به اتهام قطع درختان و نهال‌های جنگلی مورد تعقیب دادرای شهرستان لاهیجان قرار گرفته و شعبه دوم دادگاه شهرستان لاهیجان نسبت به اتهام مزبور رسیدگی و به‌موجب دادنامه شماره ۲۱۷۲ مورخ ۱۳۵۱/۱۲/۱۲ به این شرح رأی داده است (نظر به این‌که متهم بزه انتسابی را انکار کرده و دلایل و مندرجات پرونده بر بزهکاری نامبرده کفایت ندارد).

لذا دادگاه به لحاظ فقد دلیل کافی حکم بر برائت متهم صادر و اعلام می‌نماید) از این رأی دادسرای شهرستان لاهیجان درخواست رسیدگی پژوهشی نموده و شعبه اول دادگاه استان گیلان به موجب دادنامه مورخ ۱۳۵۲/۴/۱۹ چنین رأی داده است (پژوهشخواهی دادسرای شهرستان لاهیجان از دادنامه شماره ۲۱۲۷ مورخ ۱۳۵۱/۱۲/۱۲ صادره از دادگاه شهرستان مذکور مبنی بر برائت سیدمرتضی افروز از اتهام قطع اشجار جنگلی وارد و موجه نیست باتوجه و یا امعان نظر در محتویات پرونده دادنامه پژوهش خواسته صحیحاً و مستدلاً صادر و خالی از اشکال و منقصت قانونی است لذا عیناً تأیید و استوار می‌گردد و در موقع قطع نهال‌های جنگلی به علت خلافی و قطعیت آن دادگاه اظهار نظر نمی‌نماید).

۳ - پرونده شماره ۵۲/۱۸۸-۲ شعبه اول دادگاه استان گیلان

نصرت فلاح به اتهام قطع نهال جنگلی بدون داشتن پروانه مورد تعقیب دادسرای شهرستان لاهیجان قرار گرفته که در دادگاه جنحه بزه انتسابی به مشارالیه محرز تشخیص گردیده و محکوم شده است و از دادنامه مزبور متهم درخواست رسیدگی پژوهشی کرده و شعبه اول دادگاه استان گیلان نسبت به آن رسیدگی و به این ترتیب رأی داده است (چون مجازات تعیین شده برای مرتکبین قطع نهال جنگلی بدون پروانه طبق ماده (۲۷۵) قانون آیین دادرسی کیفری خلافی بوده و قابل رسیدگی پژوهشی نیست علی هذا دادگاه قرار رد درخواست پژوهشی نصرت فلاح متهم پژوهشخواه را صادر و اعلام می‌دارد).

بنا به مراتب فوق بین دو شعبه چهارم دادگاه استان خوزستان و شعبه اول دادگاه استان گیلان در موضوع اینکه مجازات قطع نهالی جنگلی خلافی است یا جنحه‌ای اختلاف نظر موجود است از هیأت عمومی دیوان عالی کشور تقاضای رسیدگی و صدور رأی شایسته را دارم تا با ابلاغ به محاکم جنایی کشور رفع تشتت آرا در این مورد بشود.

به تاریخ روز چهارشنبه ۱۳۵۳/۳/۱۵ هیأت عمومی دیوان عالی کشور تشکیل گردید پس از طرح و بررسی اوراق پرونده و استماع عقیده جناب آقای دادستان کل کشور مبنی بر (ملاک تشخیص جنحه‌ای یا خلافی بودن جرم قطع یا ریشه‌کن یا سوزاندن نهال جنگلی تجاوز یا عدم تجاوز مجموع مبلغ جزای نقدی خواهد بود که براساس حداکثر پنجاه ریال برای هر نهال واحد محاسبه جزای نقدی مصرح در ماده (۴۲) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع از طرف دادگاه قابلیت تعیین دارد بنا به مراتب فوق جرم قطع یا ریشه‌کن کردن یا سوزاندن تا یکصد عدد نهال جنگلی خلافی و بیش از آن جنحه‌ای می‌باشد) مشاوره نمود به شرح زیر بیان عقیده می‌نماید :

رأی هدایت عمومی دیوان عالی کشور

ماده (۱۳) قانون جزای عمومی مصوب خردادماه ۱۳۵۲ در مقام تعریف جزای نقدی نسبی می‌گوید (جزای نقدی نسبی آن است که میزان آن براساس واحد یا مبنای خاص قانونی احتساب می‌گردد) و چون جزای نقدی نسبی که به موجب ماده (۴۲) اصلاحی مصوب ۱۳۴۸/۱/۲۰ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع برای بریدن یا ریشه‌کن کردن و یا سوزاندن نهال جنگلی تعیین گردیده بر مبنای و مأخذ حداکثر ۵۰ ریال هر نهال می‌باشد و به موجب مواد (۱۲،۹) قانون جزا مصوب خرداد ۱۳۵۲ مطلق جزای نقدی ح - حداکثر تا ۵۰۰۰ ریال کیفر خلافی و از ۵۰۰۱ ریال به بالا کیفر جنحه‌ای شناخته شده اعم از اینکه جزای نقدی در قانون نسبی باشد و با ثابت ملاک تشخیص خلافی و یا جنحه‌ای بودن جرم قطع یا ریشه‌کن کردن یا سوزاندن نهال جنگلی در مورد هر جرم علی‌حده تجاوز و یا عدم تجاوز حداکثر مجموع مبلغ جزای نقدی نسبی خواهد بود که براساس حداکثر ۵۰ ریال واحد محاسبه جزای نقدی نسبت مطرح در ماده (۴۲) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع از طرف دادگاه قانوناً قابلیت تعیین دارد.

این رأی به موجب ماده (۳) الحاقی به آیین دادرسی کیفری و در حد پیش‌بینی شده ضمن قانون وحدت رویه مصوب تیرماه ۱۳۲۸ لازم‌الاتباع خواهد بود.

۶ - رأی وحدت رویه شماره ۵۱۶ درخصوص صلاحیت عام مراجع دادگستری در رسیدگی به دعاوی دستگاههای دولتی علیه یکدیگر

روزنامه رسمی شماره ۱۲۸۵۶-۱۹/۱/۱۳۶۸

۹۹۴ - ۱۳۶۸ / ۱ / ۷

ریاست محترم هیأت عموم دیوان عالی کشور

احتراماً به استحضار می‌رساند از شعب ۱۴ و ۱۲ دیوان عالی کشور در رابطه با تصویب‌نامه مورخ ۱۳۶۶/۴/۲۱ هیأت وزیران آراء معارضی صادر شده و اقتضاء دارد که موضوع در هیأت عمومی وحدت رویه دیوان عالی کشور مطرح شود و رأی هیأت عمومی اعلام گردد - تصویب‌نامه موصوف به شماره ۱۶۱۰۴ ت ۶۶/۵/۸-۲۳۵ به این شرح است.

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۴/۴/۲۱ نحوه بررسی اختلاف فیما بین دستگاههای اجرایی را به شرح زیر تصویب نمودند.

۱ - کلیه اختلافات مابین دستگاههای اجرایی اعم از وزارتخانه‌ها و مؤسسات و سازمان‌های دولتی و وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی بدوآ به معاونین حقوقی وزارتخانه‌های ذیربط ارجاع می‌گردد تا چنانچه علت بروز مشکل به لحاظ عدم اطلاع کافی از قوانین و مقررات و اصول مسلم حقوقی باشد مسأله با توافق بر وجود حکم مشخص در منابع یادشده مرتفع گردد.

۲ - در مورد اختلافات راجع به اموال دولتی که بعد از ارجاع به معاونین حقوقی وزارتخانه‌های ذیربط به دلیل عدم صراحت یا فقدان حکم مناسب در قوانین و مقررات موضوعه از نظر حقوقی منتج به توافق نگردد طرفین دعوا در صورت موافقت می‌توانند به استناد اختیارات قانونی وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی از قبیل مواد ۸۰ و ۸۱ قانون محاسبات عمومی (ماده ۱۰۶ و ۱۱۴ قانون محاسبات عمومی) و ماده ۱۱ لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و

نظامی دولت و تبصره آن مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷ شورای انقلاب نسبت به رفع مشکل اقدام نمایند.

۳ - در مورد اختلافاتی که از طریق بندهای فوق‌الذکر حل نگردد مراتب در کمیسیونی مرکب از معاونت حقوقی و امور مجلس نخست‌وزیر (رئیس) و معاونین حقوقی وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان امور اداری و استخدامی کشور به‌ترتیب مقرر در این تصویب‌نامه مطرح و اتخاذ تصمیم خواهد شد و مواردی که رفع اختلاف نیاز به تصمیم نخست‌وزیر یا وضع و اصلاح و تغییر قوانین یا مصوبات هیأت وزیران داشته باشد مراتب بنا به تشخیص کمیسیون فوق‌الذکر توسط رئیس کمیسیون همراه راه‌حل‌های پیشنهادی به نخست‌وزیر و یا جهت طرح در هیأت وزیران به دفتر هیأت دولت ارجاع خواهد گردید.

پرونده‌هایی که در ارتباط با این تصویب‌نامه در دیوان عالی کشور مطرح و رسیدگی شده به این شرح می‌باشند :

اول - بنگاه توسعه ماشین‌های کشاورزی استان خراسان دعوایی به طرفیت جهاد سازندگی استان خراسان به خواسته اثبات مالکیت و خلع ید از مساحت ۵۵۰۰ متر مربع از اراضی آبکوه مشهد و اعیان موجود در آن به ارزش دو میلیون و ده هزار ریال در دادگاه حقوقی یک مشهد اقامه دعوی نموده به این توضیح بنگاه توسعه ماشین‌های کشاورزی که سهام آن متعلق به سازمان برنامه و بودجه می‌باشد مساحت ده هزار متر مربع از اراضی آبکوه مشهد را طبق اجازه‌نامه رسمی شماره ۷۷۱۹-۳۹/۹/۱۳ برای مدت ۲۰ سال از آستان قدس رضوی اجاره کرده و در آن ساختمان‌هایی احداث نموده و مدت اجاره مزبور تا پایان مردادماه ۱۳۳۹ تمدید شده و به‌موجب صورت‌مجلس مورخ ۶۰/۱/۱۹ قسمتی از محوطه تعمیرگاه و سالن و ساختمان‌های موجود به مساحت ۵۵۰۰ مترمربع را موقتاً در اختیار جهاد سازندگی قرار داده که مورد استفاده جهاد سازندگی واقع شده و اینک که استرداد آن موردنیاز می‌باشد جهاد سازندگی آن را مسترد نمی‌کند و صدور حکم با خسارات تقاضا می‌شود جهاد سازندگی در پاسخ این دعوی به

تصویب‌نامه مورخ ۶۶/۴/۲۱ هیأت وزیران استناد کرده و دعوی را قابل رسیدگی در دادگاه دادگستری ندانسته است شعبه ۴ دادگاه حقوقی یک مشهد ایراد جهاد سازندگی را وارد تشخیص و قرار شماره ۴۰۳۷۹ - ۶۶/۱۱/۶ را بر رد دعوی بنگاه توسعه ماشین‌های کشاورزی صادر نموده است از این قرار درخواست تجدیدنظر شده و شعبه ۱۴ دیوان عالی کشور به شرح پرونده فرجامی ۲۶۸۵/۱۴/۲ رأی شماره ۱۴،۷۱۲ - ۶۷/۸/۲۱ را به این شرح صادر نموده است.

با ملاحظه محتویات پرونده اعتراض وارد است چه محاکم دادگستری مرجع عموم تظلمات و شکایات است و مصوبه جلسه مورخ ۶۶/۴/۲۱ هیأت وزیران نمی‌تواند تعارضی با آن داشته باشد فلذا قرار تجدیدنظر خواسته به لحاظ مرقوم مخلدوش تشخیص و با نقض آن پرونده جهت رسیدگی در ماهیت امر به مرجع رسیدگی‌کننده اعاده می‌شود.

دوم - به حکایت پرونده فرجامی کلاسه ۲۴۳،۰۲۱،۶ شعبه ۲۱ دیوان عالی کشور شرکت ملی نفت ایران به طرفیت اداره راه و ترابری شهرستان شاهرود به خواسته مبلغ چهار میلیون و بیست و پنج هزار و چهارصد و چهار ریال در دادگاه حقوقی یک شاهرود اقامه دعوی نموده به این شرح که بلودزر اداره راه شاهرود در مسیر خط لوله حامل بنزین مشغول به کار بوده و بدون توجه به علائم مشخص لوله (کلاهک به فاصله‌های ۱۰ متری) و بر اثر بی‌احتیاطی راننده تیغه بیل به لوله اصابت و ایجاد آتش‌سوزی نموده و ۱۴۰ هزار لیتر بنزین معدوم و یازده هزار متر لوله تعویض شده و مبلغ خواسته بابت این خسارات مطالبه می‌شود که حکم صادر گردد دادگاه حقوقی یک شاهرود پس از استماع اظهارات نماینده خوانده به استناد بندهای ۴ و ۵ تصویب‌نامه مورخ ۶۵/۳/۷ هیأت وزیران قرار عدم استماع دعوی رابه شماره ۶۳۹-۶۶/۹/۲۷ صادر کرده است. شرکت ملی نفت ایران از این قرار فرجام خواسته و شعبه ۲۱ دیوان عالی کشور رأی شماره ۲۱/۳۱۵ - ۶۷/۴/۱۱ را به این شرح صادر نموده است.

به شرح تصویب‌نامه شماره ۱۶۱۰۴ ت ۲۳۵-۶۶/۵/۸ مصوب ۶۶/۴/۲۱ هیئت وزیران که جایگزین تصویب نامه شماره ۸۲۴۸-۶۵/۳/۱۶ مصوب ۶۵/۳/۷ شده مقرر داشته کلیه اختلافات مابین دستگاههای اجرایی اعم از وزارتخانه‌ها و مؤسسات و سازمان‌های دولتی و وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی باید برطبق تصویب‌نامه ۶۶/۴/۲۱ حل و فصل شود و چون طرفین اختلاف از مصادیق دستگاههای اجرایی تصویب‌نامه هیأت دولت جمهوری اسلامی ایران می‌باشند اختلاف آنها باید به ترتیب مقرر در آخرین تصویب‌نامه فوق حل و فصل گردد و با اختیارات قانونی دولت نسبت به اموال دولتی و عمومی و تعیین ترتیب خاص برای حل اختلافات مقامات دولتی نسبت به اموال مذکور دستگاههای اجرایی مجاز به اقامه دعوی در دادگاه قبل از اعمال ترتیب مقرر در تصویب‌نامه هیأت وزیران نمی‌باشند فلذا درخواست تجدیدنظر شرکت ملی نفت ایران نسبت به قرار شماره ۶۳۹-۶۶/۷/۲۹ دادگاه حقوقی یک شاهرود رد می‌شود.

سوم - به حکایت پرونده فرجامی ۲۰۳۰/۲۱/۱۲ شعبه ۲۱ دیوان عالی کشور جهاد سازندگی استان خراسان به طرفیت بنیاد مستضعفان خراسان به خواسته یازده میلیون و هشتصد هزار ریال وجه ۱۲ فقره چک‌های بانک ملت در دادگاه حقوقی یک مشهد اقامه دعوی نموده. این توضیح که اموال آقای مهندس خلیل اسکندرزاده ازجمله یک واحد مرغداری به نام مرغداری طوس به وسیله دادگاه انقلاب اسلامی بجنورد توقیف و اداره آن به بنیاد مستضعفان محول گردیده و بنیاد مزبور به دلیل مشکلات موجود که قادر به اداره مرغداری نبوده مرغداری تحویل جهاد سازندگی شده و پس از مدتی مجدداً مرغداری به دادرای انقلاب تحویل گردیده ولی جهاد سازندگی در مدتی که اداره مرغداری را برعهده داشته مبالغی صرف نگهداری و هزینه‌های جاری مرگذار نموده که از بنیاد مستضعفان مطالبه شده و مسئولین بنیاد به تصور اینکه مرغداری مصادره گردیده چک‌هایی بابت هزینه‌ها و مخارج مرغداری صادر نموده‌اند ولی بعداً مرغداری تحویل مالک آن شده و رفع توقیف گردیده و وجه چک‌هایی که به نام جهاد سازندگی صادر شده پرداخت نگردیده از این لحاظ درخواست رسیدگی و صدور

حکم می‌شود شعبه ۴ دادگاه حقوقی یک مشهد پس از رسیدگی نظریه مورخ ۶۵/۱۲/۱۸ را بر صحت دعوی جهاد سازندگی صادر و بر اثر اعتراض بنیاد مستضعفان پرونده به دیوان عالی کشور ارسال و برای رسیدگی به شعبه ۲۱ دیوان عالی کشور ارجاع گردیده و شعبه مزبور به شرح رأی شماره ۶۶/۳۹-۲۱/۱۴۵ خلاصتاً به این استدلال که اختلاف بین دستگاههای اجرایی باید برطبق تصویبنامه مورخ ۶۵/۳/۷ هیأت وزیران حل و فصل شود و بنیاد مستضعفان تحت سرپرستی نخست‌وزیر اداره می‌شود و نخست‌وزیر به شرح نامه شماره ۶۵/۲/۱۶-۲۴۴۵۸ موافقت خود را با شمول بنیاد مستضعفان به تصویبنامه مورخ ۵۷/۲/۱۱ اعلام داشته و تصویب‌نامه ۶۵/۳/۷ جانشین تصویب‌نامه سال ۱۳۵۷ شده نظر دادگاه حقوقی یک مشهد را تأیید نکرده و تصریح نموده که در چنین موردی باید قرار عدم استماع دعوی صادر شود و پرونده را به دادگاه حقوقی یک شعبه ۴ مشهد اعاده نموده است.

نظریه - بنا بر آنچه ذکر شد بین رأی شعبه ۱۴ دیوان عالی کشور که تصویب مورخ ۶۶/۴/۲۱ هیأت وزیران را مانع رسیدگی محاکم دادگستری به دعوی و اختلاف بین دستگاههای اجرایی دولت ندانسته و رأی شعبه ۲۱ دیوان عالی کشور که در نظیر مورد رعایت تصویبنامه مزبور را لازم دانسته و قرار رد دعوی را ابرام نموده و اختلاف وجود دارد و اعلام نظر هیأت عمومی دیوان عالی کشور برای ایجاد وحدت رویه تقاضا می‌شود.

معاون اول قضایی ریاست دیوان عالی کشور - فتح‌الله یآوری

جلسه وحدت رویه

به تاریخ روز سه‌شنبه ۱۳۶۷/۱۰/۲۰ جلسه هیأت عمومی دیوان عالی کشور به ریاست حضرت آیت‌الله سید عبدالکریم موسوی اردبیلی رییس دیوان عالی کشور و با حضور جناب آقای مهدی ادیب رضوی نماینده دادستان محترم کل کشور و جنابان آقایان رؤسا و مستشاران شعب کیفری و حقوقی دیوان عالی کشور تشکیل گردید. پس

از طرح موضوع و قرائت گزارش و بررسی اوراق پرونده و استماع عقیده جناب آقای مهدی ادیب رضوی نماینده دادستان محترم کل کشور مبنی بر :

«باتوجه به اینکه دولت در باب اختلافات بین دستگاههای اجرایی به موجب تصویبنامه‌ای که از هیأت وزیران صادر شده رسیدگی و رفع اختلافات را در صلاحیت مقامات مندرج در تصویبنامه قرار داده لذا رأی شعبه ۲۱ دیوان عالی کشور که رعایت تصویبنامه مزبور را لازم دانسته مورد تأیید است» مشاوره نموده و اکثریت بدین شرح رأی داده‌اند :

رأی شماره ۵۱۶-۱۳۶۷/۱۰/۲۰- رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور اصل ۱۵۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران دادگستری را مرجع رسمی تظلمات و شکایات قرار داده و در اصل ۱۳۷ قانون اساسی هم تصریح شده که هر یک از وزیران مسئول وظایف خاص خود در برابر مجلس است و در اموری که به تصویب هیئت وزیران برسد مسئول اعمال دیگران نیز می‌باشد بنابراین تصویبنامه شماره ۱۶۱۰۴۰ - ۶۶/۵/۸ هیأت وزیران که برای ارشاد دستگاههای اجرایی و به‌منظور توافق آنها در رفع اختلافات حاصله تصویب شده مانع رسیدگی دادگستری به دعاوی و اختلافات بین دستگاههای اجرایی که به اعتبار مسئولیت قانونی آنها اقامه می‌شود نخواهد بود لذا رأی شعبه ۱۴ دیوان عالی کشور مبنی بر صلاحیت عام دادگستری صحیح و منطبق با موازین قانونی است این رأی برطبق ماده واحده قانون وحدت رویه قضایی مصوب ۱۳۲۸ برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاهها در موارد مشابه لازم‌الاتباع است.

۷- رأی وحدت رویه شماره ۳۵ دیوانعالی کشور راجع به تعقیب جزایی تجاوز به منابع ملی‌شده به شرط اجرای مقررات ماده (۵۶) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها

(مورخ ۱۳۵۳/۳/۲۹)

ریاست دادسرای استان خوزستان همراه بارنامه شماره ۱۴۸۵۹ مورخ ۱۳۵۲/۱۰/۲۳ پرونده‌های کلاسه ۵۲/۸۷۵/۱ و ۵۲/۸۶۶/۲ و ۵۲/۸۲۴/۴ را ارسال و اشعار داشته‌اند که در مورد ماده (۵۵) اصلاحی از قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها در شعب اول و دوم و چهارم دادگاه استان خوزستان اختلاف استنباط به وجود آمده است اینک با بررسی احکام موجود در پرونده‌های ارسالی خلاصه جریان کار توصیف و احکام متهاافت توجیه می‌شود:

الف - به‌طوری که پرونده ۵۲/۸۷۵/۱ حکایت دارد کارگزاری منابع طبیعی بروجرد آقای (م) و چند دیگر را به‌عنوان تجاوز به مرتع غیر مشجر آب برده دادسرای شهرستان بروجرد معرفی و در حدود ماده (۵۵) اصلاحی از قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها تعقیب آنان را تقاضا کرده است آقای بازپرس بروجرد به استدلال اینکه (در مرتع یادشده مقررات ماده ۵۶) از قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها اجرا نشده موضوع قابل تعقیب کیفری نیست) به منع تعقیب آقای (م) و دیگران اظهارنظر نموده و قرار آقای بازپرس به موافقت دادسرای شهرستان رسیده است بر اثر پژوهشخواهی سازمان منابع طبیعی بروجرد از این قرار موضوع در شعبه اول دادگاه استان خوزستان مطرح گردیده و این دادگاه قرار آقای بازپرس را خالی از منقصد تشخیص و عیناً استوار کرده است.

ب - به دلالت محتویات پرونده کلاسه ۵۲/۸۶۶/۲ مأمورین جنگلداری بروجرد تقاضای تعقیب آقای (ص) و عده‌ای دیگر را به ادعای تجاوز به مرتع بین راه بندگان برده از دادسرای شهرستان بروجرد کرده‌اند آقای بازپرس به استدلال اینکه «به‌موجب نامه شماره ۳۷۶۲ مورخ ۱۳۵۲/۴/۱۲ سرچنگلداری لرستان مقررات ماده (۵۶) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها اجرا نشده و قبل از انتشار آگهی موضوع قابل تعقیب نمی‌باشد» به منع تعقیب مشتکی عنهم قرار داده و قرار آقای بازپرس به موافقت دادسرا رسیده است.

بر اثر پژوهشخواهی جنگلداری بروجرد موضوع در شعبه دوم دادگاه استان خوزستان مطرح شده و این دادگاه نظر آقای بازپرس را استوار نموده است.

ج - به حکایت محتویات پرونده ۴-۵۲/۸۲۴ جنگلداری بروجرد تقاضای تعقیب آقای حاج (ع) و عده‌ای دیگر را به‌عنوان تجاوز به مرتع ملی شده نموده است آقای بازپرس بروجرد به استدلال اینکه (چون اداره منابع طبیعی صریحاً اعلام نموده که مقررات ماده (۵۶) از قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها در مورد مرتع مورد دعوی تجاوز اعمال نشده و قبل از اعمال مقررات ماده مذکور موضوع قابل تعقیب کیفری نیست) به منع تعقیب مشتکی عنهم اظهارنظر کرده و قرار آقای بازپرس به موافقت دادسرا رسیده است.

بر اثر پژوهشخواهی از این قرار شعبه چهارم دادگاه استان خوزستان به استدلال این که : (باتوجه به تعاریف مذکور در ماده (۱) قانون ملی‌شدن جنگل‌ها و مراتع کشور به فرض صحت ادعای اداره منابع طبیعی بروجرد موضوع منطبق با ماده (۵۵) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها می‌باشد) قرار آقای بازپرس را فسخ و پرونده را برای رسیدگی به دادسرای شهرستان اعاده داده است.

به‌طوری که ملاحظه می‌شود شعبه اول و دوم دادگاه استان خوزستان با تأیید قرار بازپرس تعقیب کیفری را به‌موجب ماده (۵۵) قانون حفاظت و بهره‌برداری موکول به اعمال ماده (۵۶) از همین قانون دانسته در صورتی که شعبه چهارم دادگاه استان خوزستان با فسخ قرار بازپرس اعمال مذکور را لازم ندانسته است.

لذا همان‌طور که ریاست دادسرای استان خوزستان اشعار داشته‌اند چون با تحقق اختلاف موضوع مشمول ماده (۳) از مواد اضافی به قانون آیین دادرسی کیفری است اقتضا دارد هیأت عمومی دیوان عالی کشور نسبت به موضوع مختلف فیه اظهار رأی و نظر فرمایند.

دادستان کل کشور - احمد فلاح رستگار

به تاریخ روز چهارشنبه ۱۳۵۳/۳/۲۹ هیأت عمومی دیوان عالی کشور تشکیل گردید پس از طرح و بررسی اوراق پرونده و قرائت گزارش و استماع عقیده جناب دادستان کل کشور مبنی بر :

هرچند به موجب ماده (۵۶) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب سال ۱۳۴۸ تشخیص منابع ملی شده با وزارت منابع طبیعی می‌باشد ولی در همین ماده تصریح شده است به اینکه ظرف یک ماه پس از اخطار کتبی یا آگهی وزارت منابع طبیعی وسیله یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار مرکز و یکی از روزنامه‌های محلی و سایر وسایل معمول و مناسب محل اشخاص ذی‌نفع می‌توانند به نظر وزارت مزبور اعتراض نمایند و کمیسیون پیش‌بینی شده در آن ماده به آن اعتراضات رسیدگی کند و تصمیم بگیرد لذا به حکم این ماده مسلم است هر محلی که وزارت منابع طبیعی تشخیص دهد از منابع ملی شده می‌باشد باید آگهی کند و پس از انتشار آگهی‌ها و انجام سایر مقررات این ماده و عدم اعتراض از طرف کسی و یا رسیدگی کمیسیون در صورت وصول اعتراضنامه و اتخاذ تصمیم کمیسیون به اینکه محل موردنظر از منابع ملی شده می‌باشد تجاوز به آن منابع جرم و مرتکب طبق ماده (۵۵) آن قانون قابل تعقیب کیفری و مجازات خواهد بود.

مشاوره نموده چنین رأی می‌دهند.

رأی هیأت عمومی دیوان عالی کشور

استنباط شعبه چهارم دادگاه استان ششم از ماده (۱) قانون ملی‌شدن جنگل‌ها مصوب سال ۱۳۴۱ و ماده (۵۵) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها مصوب سال ۱۳۴۸ که در نتیجه بدون اجرای مفاد ماده (۵۶) تخریب جنگل (تجاوز به منابع ملی شده را قابل تعقیب دانسته‌اند با اصول و مقررات قانون وفق نمی‌دهد زیرا مطابق صریح ماده (۵۶) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها مصوب سال ۱۳۴۸ تشخیص منابع ملی شده به عهده وزارت منابع طبیعی محول و ترتیب اعتراض اشخاص ذی‌نفع در ظرف مدت معین پس از اخطار کتبی یا آگهی و همچنین ترتیب رسیدگی به اعتراضات وارد

معین گردیده است) بنابراین در مورد ماده (۵۵) مرقوم تعقیب جزایی در صورتی مجاز خواهد بود که مقررات ماده (۵۶) از حیث تشخیص منابع ملی شده اجرا شده باشد و به همین لحاظ هیأت عمومی دیوان عالی کشور تصمیم شعبه اول و دوم دادگاه استان ششم که اجرای ماده (۵۶) را لازم دانسته‌اند صحیح می‌دانند این رأی به دستور ماده (۳) اضافه شده به آیین دادرسی کیفری باید از طرف دادگاهها در مورد مشابه پیروی شود.

۸ - رأی وحدت رویه شماره ۴۲ دیوانعالی کشور در مورد اسناد عادی مالکیت مالکین اراضی موات شهری

روزنامه رسمی شماره ۱۱۶۶۵-۱۹/۱۲/۶۳

شماره ۲۵۶ - ۱۳۶۳/۱۱/۳۰۵

ردیف: ۳۰/۶۳ هیأت عمومی

بسمه تعالی

هیأت عمومی محترم دیوان عالی کشور

احتراماً به استحضار می‌رساند آقای رییس دادگستری استان همدان به شرح نامه شماره ۳۶۹۹-۶۳/۵/۱۴ اعلام داشته که از شعبات اول و دوم دادگاههای عمومی دادگستری همدان در استنباط از مقررات تبصره ماده ۶ قانون اراضی شهری آراء متفاوت و مختلفی صادر و اختلاف نظر حاصل شده است و با ارسال پرونده‌های شماره ۳۸۵۹/۶۲ و ۳۹۰۵/۶۲ به منظور ایجاد وحدت رویه درخواست طرح موضوع را در هیأت عمومی نموده است اینک با تنظیم گزارش اجمالی جریان پرونده‌های یادشده تقاضای اتخاذ تصمیم مقتضی دارد.

۱ - جریان پرونده شماره ۳۹۰۵/۶۲ شعبه دوم دادگاه عمومی همدان به موجب دادخواست مورخ ۶۲/۱۲/۱۷ آقای حسن ولی اقبال فرزند سیف‌الله اداره (سازمان) زمین شهری و بانو کبری حافظی و آقای حاج معصوم غنی به خواسته صدور حکم به صحت اعتبار خرید و معامله زمین ساختمانی دادخواستی تقدیم نموده و تصویر سند عادی

مورخ پانزدهم اردیبهشت ماه سال ۱۳۵۸ را ضمیمه دادخواست کرده که رسیدگی به شعبه دوم دادگاه عمومی همدان ارجاع و به شماره ۳۹۰۵ ثبت و به روز ۶۳/۳/۲۴ تعیین وقت گردیده و طرفین دعوت شده‌اند و دادگاه در وقت مقرر تشکیل یافته خواهان و نماینده سازمان زمین شهری حضور نیافته‌اند ولی دو نفر خواندگان حاضر و مفاد قرارداد معامله زمین (مستندخواهان) را تأیید کرده‌اند و دادگاه چنین رأی داده است «درخصوص تقاضای آقای حسن ولی اقبالی به خواسته صدور حکم به تأیید تاریخ تنظیم سند عادی و صحت معامله نظریه فتوکی قرارداد عادی مورخ ۵۸/۲/۱۵ مضبوط در پرونده و مندرجات درخواست خواهان و فروشندگان زمین نیز مفاد قرارداد و صحت معامله را در محضر دادگاه تأیید نموده‌اند و دلیل معارضی هم ابراز نشده لذا با قبول تقاضای خواهان مستنداً به تبصره ذیل ماده ۶ قانون اراضی شهری حکم به تأیید تنظیم سند عادی و صحت معامله موضوع معامله قرارداد عادی پیوست درخواست صادر و اعلام می‌شود.

رییس دادگاه زند وکیلی - دادرسی احمدی

۲ - جریان پرونده شماره ۳۸۵۹/۶۲ شعبه اول دادگاه عمومی همدان آقای حسن برزگر فرزند سلیمان در تاریخ ۶۲/۱۱/۱۵ دادخواستی به خواسته صدور حکم اعطاء سند و نقشه و پروانه علیه اداره کل عمران اراضی شهری تقدیم کرده که به شعبه اول دادگاه عمومی همدان ارجاع گردیده که به روز ۶۳/۵/۴ تعیین وقت و طرفین دعوت شده‌اند و مستند دادخواست سند عادی مورخ ۵۷/۱۲/۲۵ است که پیوست دادخواست می‌باشد در وقت تعیین شده دادگاه بدون حضور طرفین که لایحه‌ای هم نفرستاده بوده‌اند تشکیل با بررسی پرونده و اعلام ختم رسیدگی به شرح زیر رأی داده است: «درخصوص دادخواست آقای حسین برزگر به طرفیت اداره کل زمین شهری همدان دائر به تأیید صحت معامله و تاریخ تنظیم سند عادی مورخ ۵۷/۱۲/۲۵ پیوست پرونده نظر به اینکه حسب مندرجات سند استنادی خواهان دارای اعیانی و اشجار بوده است لذا موضوع مشمول مقررات تبصره ذیل ماده ۶ قانون زمین شهری که ناظر به زمین

می‌باشد نیست و تقاضای خواهان فاقد وجاهت قانونی بوده و رأی به رد آن صادر می‌شود.

رییس دادگاه سلیمی دادرس دادگاه انصاری

نظریه به‌طوری که ملاحظه می‌فرمایید مستند هر دو پرونده قرارداد عادی فروش زمین و اعیانی و اشجار بوده که دادگاه شعبه اول موضوع را خارج از شمول تبصره ذیل ماده ۶ قانون اراضی شهری تشخیص و تقاضای خواهان را فاقد وجهه قانونی دانسته و آن را رد کرده است در حالی که شعبه دوم دادگاه عمومی همدان درخواست خواهان را مشمول تبصره ۶ قانون فوق‌الذکر تشخیص و حکم به تأیید به صحت معامله و تأیید تنظیم سند عادی صادر نموده است. علیهذا به استناد ماده ۳ از مواد اضافه‌شده به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب اول مردادماه سال ۱۳۳۷ تقاضای طرح موضوع در هیأت عمومی به‌منظور ایجاد رویه واحد دارد.

از طرف دادستان کل کشور - سیدبابا صفوی

جلسه وحدت رویه

به تاریخ روز دوشنبه ۶۳/۱۰/۳ جلسه هیأت عمومی دیوان عالی کشور به ریاست حضرت آیت‌الله سیدمحمد حسن مرعشی رییس شعبه دوم و قائم‌مقام ریاست محترم دیوان عالی کشور و با حضور حضرت آیت‌الله یوسف صانعی دادستان محترم کل کشور و جنابان آقایان رؤسا و مستشاران و اعضاء معاون شعب کیفری و حقوقی دیوان عالی کشور تشکیل گردید.

پس از طرح موضوع و قرائت گزارش و بررسی اوراق پرونده و استماع عقیده حضرت آیت‌الله صانعی دادستان محترم کل کشور مبنی بر: «نظر شعبه دوم دادگاه حقوقی همدان موجه و منطبق با تبصره می‌باشد، به‌خاطر آنکه هرچند تبصره در ذیل ماده ۶ آمده که مربوط به لغو سند مالکیت و ابطال اصل مالکیت است اما باتوجه به اینکه در تبصره تقید به زمین موات‌نشده و حال آنکه کلمه موات نسبت به قانون لغو مالکیت اراضی موات‌شهری در جمله قبل آمده و خود عدم تقید مؤکد اطلاق می‌باشد

یعنی قدر متیقن در مقام مخاطب (حاصل از تفسیر ادبی و کلمه مواد در جمله قبل) نه تنها مضر به اطلاق نمی‌باشد بلکه مؤکد آن است و باتوجه به اینکه تبصره مربوط به دادن جواز عمران به دارنده سند عادی می‌باشد و این تسهیلی است برای مردم و معلوم است که در این تسهیل فرقی بین موات و بائر نمی‌باشد بلکه باید گفت در بائر این حکم بالاولویه ثابت است و باتوجه به اینکه پذیرش سند و دادن جواز ساختمان با حکم اولی است و نپذیرفتن و عدم تنفیذ معامله قبل از قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری برخلاف قاعده است و لایصارالیه الا به دلیل محکم عمومیت تبصره و شمول آن نسبت به دائر و بائر موجه و در طریق حفظ حقوق مردم اولی به قضاوت است.» مشاوره نموده و اکثریت بدین شرح رأی داده‌اند.

وحدت رویه ردیف: ۶۳، ۳۰

رأی شماره: ۴۲-۱۰/۳/۱۳۶۳

بسمه تعالی

رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور

مستفاد از تبصره ماد ۶ قانون اراضی شهری آن است که کسانی که به تاریخ قبل از قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری با اسناد عادی دارای زمین اعم از موات و بائر بوده می‌توانند برای تأیید تاریخ تنظیم سند عادی و صحت معامله به مراجع قضایی مراجعه و دادگاههای دادگستری نیز می‌بایست نسبت به آن رسیدگی و اتخاذ تصمیم نمایند لذا رأی شعبه دوم دادگاه عمومی همدان که بر این مبنا صادر گردیده موجه به نظر می‌رسد و با اکثریت آراء تأیید می‌گردد این رأی به موجب ماده ۳ از مواد اضافه شده به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب یکم مردادماه ۱۳۳۷ برای دادگاهها در موارد مشابه لازم‌الاتباع می‌باشد.

۹ - رأی وحدت رویه شماره ۵۰۲ دیوانعالی کشور راجع به مرجع اجرای ماده ۱۵

مکرر قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور مصوب سال ۱۳۴۸

روزنامه رسمی شماره ۱۲۳۴۴-۱۲۵/۴/۶۶

شماره ۶۳۱- ه ۱۰/۴/۱۳۶۶

بسمه تعالی

پرونده وحدت رویه ردیف ۳۴/۶۴ هیأت عمومی

ریاست محترم دیوان عالی کشور

احتراماً به استحضار عالی می‌رساند: به شرح لایحه مورخه ۶۳/۸/۲۱ آقای احمد باقری به‌عنوان ریاست محترم دیوان عالی کشور متذکر گردیده در دعاوی مطروحه از طرف اداره سرچنگلداری منطقه استان گیلان علیه مشارالیه از شعبه ۱۵ و ۵ دیوان عالی کشور آراء مغایر صادر شده و با ارسال تصویر آراء مذکور درخواست عطف توجه نموده است که خلاصه جریان پرونده‌ها به شرح آتی معروض می‌گردد.

۱ - حسب محتویات پرونده کلاسه ۹۸۴/۱/۶۰ مطروحه در شعبه اول دادگاه عمومی رشت سرچنگلداری کل منطقه رشت در تاریخ ۶۰/۷/۳۰ دادخواستی به طرفیت آقایان حسین و احمد باقرزاده به خواسته مطالبه مبلغ ۲۳۷۰۸۴ ریال عوارض ذبح دام به استفاده ماده ۱۵ مکرر قانون حفاظت بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور به دادگاه تسلیم و در جریان رسیدگی به علت فوت خوانده اول دعوی به طرفیت وراث مشارالیه تعقیب و به شرح دادنامه شماره ۳۹۸-۶۱/۵/۱۱ - باتوجه به اینکه خواسته مربوط به عوارض متعلقه به تاریخ بهمن سال ۱۳۵۶ لغایت آبان سال ۱۳۵۷ می‌باشد. ایراد آقای باقرزاده مبنی بر عدم حقانیت خواهان در مطالبه خواسته و استحقاق شهرداری در این مورد را به استناد ماده واحده لایحه قانونی مربوط به تغییر مأموریت اجرای ماده ۱۵ مکرر قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور وارد ندانسته و به علت عدم ابراز دلیل بر پرداخت دین استحقاق خواهان در مطالبه خواسته محرز تشخیص و خواندگان را حسب‌السهم به پرداخت اصل خواسته محکوم نموده است که به علت فرجام‌خواهی پرونده در شعبه ۱۵ دیوان عالی کشور مطرح و شعبه مذکور به شرح دادنامه ۶۲/۶/۹-۱۵/۳۶۴ چنین رأی داده است :

رأی: با ملاحظه اعتراضات فرجامی فرجام‌خواه و محتویات پرونده و دادنامه فرجام‌خواسته بر این دادنامه اشکال موجّه است زیرا مستنداً به ماده واحده از لایحه قانونی مربوط به تغییر مأمور اجرای ماده ۱۵ مکرر قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب فروردین ماه ۱۳۴۸ که در سال ۵۸ به تصویب شورای انقلاب اسلامی ایران رسیده از تاریخ تصویب این ماده واحده مأمور اجرای قانون شهرداری است با ملاحظه اینکه دعوی حاضر در سال ۶۰ وسیله فرجام خوانده در جهت اجرای قانون طرح‌شده و در تاریخ طرح دعوی فرجام خوانده فاقد اوصاف قانونی برای طرح دعوی بوده است دادنامه فرجام‌خواسته از این جهت مخدوش است و نقض می‌شود و با ملاحظه اینکه پرونده مهیا برای اظهارنظر است مستنداً به اختیارات حاصله از ماده ۱۴ اصلاحی از قانون اصلاحی پاره‌ای از قوانین دادگستری مصوب شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران قرار رد دعوی سرچنگلداری گیلان علیه آقای احمدزاده صادر و اعلام می‌شود :

۲ - به حکایت محتویات پرونده کلاسه ۱۰۲۲/۶۰ شعبه اول دادگاه عمومی رشت، سرچنگلداری کل منطقه رشت در تاریخ ۶۰/۸/۹ دادخواستی به طرفیت آقای احمد باقرزاده به خواسته مطالبه مبلغ ۴۳۴۳۸۰ ریال بابت عوارض ذبح دام از تاریخ اول آذر ۵۷ لغایت ۵۸/۷/۲۰ به استناد ماده ۱۵ مکرر قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور به دادگاه تسلیم و دادگاه به شرح دادنامه ۱۲۲۵-۶۰/۱۰/۱ ایراد خوانده مبنی بر اینکه «لایحه قانونی مربوط به تغییر مأمور اجرای ماده ۱۵ مکرر قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور مصوب سال ۱۳۴۸ وظیفه وصول عوارض را به عهده شهرداری گذاشته و خواهان ذیحق در مطالبه عوارض موصوف نبوده است» به لحاظ اینکه در ماده واحده اجرای قانون از تاریخ تصویب به عوارض موصوف نبوده قرار داده شده و اعمال حق مطالبه نسبت به ماقبل آنکه مأمور اجرای ماده موصوف سرچنگلداری بوده بلاشکال و قانونی است با رد سایر ایرادات خوانده مشارالیه را

مستنداً به ماده مورد استناد خواهان به تأذیه خواسته محکوم نموده است و از این حکم فرجام‌خواهی شده و شعبه پنجم دیوان عالی کشور به شرح دادنامه شماره ۵/۷۲-۶۳/۱/۲۹ چنین رأی داده است.

رأی: اعتراض مؤثری که نقض دادنامه فرجام خواسته را ایجاب نماید به عمل نیامده است و از حیث رعایت قواعد و اصول دادرسی هم اشکالی به نظر نمی‌رسد لذا دادنامه مزبور ابرام می‌شود.

نظریه: همانطور که ملاحظه می‌فرمایید بین آراء شعب ۵ و ۱۵ دیوان عالی کشور در موضوع مشابه تهافت وجود دارد لذا به استناد قانون مربوط به وحدت رویه مصوب ۷ تیرماه ۱۳۲۸ تقاضای طرح در هیأت عمومی دیوان عالی کشور جهت اتخاذ رویه واحد دارد.

معاون اول دادستان کل کشور - حسن فاخری

جلسه وحدت رویه

به تاریخ روز پنج‌شنبه ۱۳۶۶/۲/۱۰ جلسه هیأت عمومی دیوان عالی کشور به ریاست حضرت آیت‌الله سید عبدالکریم موسوی اردبیلی رئیس دیوان عالی کشور و با حضور آیت‌الله سید محمد موسوی خوئینی‌ها دادستان کل کشور و جنابان آقایان رؤسا و مستشاران شعب کیفری و حقوقی دیوان عالی کشور تشکیل گردید.

پس از طرح موضوع و قرائت گزارش و بررسی اوراق پرونده و استماع عقیده آیت‌الله سید محمد موسوی خوئینی‌ها دادستان کل کشور مبنی بر «پس از تصویب شورای انقلاب اسلامی مورخ ۱۳۵۸ که مسئولیت وصول عوارض ذبح دام را برعهده شهرداری گذاشته است حق دریافت با شهرداری است هرچند مربوط به ذبح قبل از تاریخ این قانون بوده باشد، بنابراین نظر شعبه ۱۵ صحیح است.» مشاوره نموده و اکثریت بدین شرح رأی داده‌اند.

رأی شماره: ۵۰۲-۱۳۶۶/۲/۱۰

بسمه تعالی

رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور

نظر به اینکه در ماده واحده لایحه قانونی مصوب مهرماه ۱۳۵۸ شورای انقلاب تصریح شده که از تاریخ تصویب ماده واحده مزبور به جای وزارت کشاورزی و عمران روستایی شهرداری‌های محل مأمور اجرای ماده ۱۵ مکرر قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور مصوب ۱۳۴۸ خواهند بود لذا وزارت کشاورزی و سرچنگلداری در تاریخ مؤخر از تصویب این ماده واحده سمت و مأموریتی در اجرای ماده ۱۵ مکرر قانون فوق‌الذکر نداشته و این مأموریت برعهده شهرداری محل می‌باشد بنابراین رأی شعبه ۱۵ دیوان عالی کشور که با این نظر مطابقت دارد صحیح تشخیص می‌شود، این رأی برطبق ماده واحده قانون وحدت رویه قضایی مصوب ۱۳۲۸ برای دادگاهها و شعب دیوان عالی کشور در موارد مشابه لازم‌الاتباع است.

۱۰ - رأی وحدت رویه شماره ۶۰۱ هیأت عمومی دیوانعالی کشور راجع به تجدیدنظرخواهی از آراء هیأت موضوع قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع ماده ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع

نقل از شماره ۱۴۷۹۷ - ۱۳۷۴/۹/۲۷ روزنامه رسمی

شماره ۱۸۰۶ * ۱۳۷۴ / ۹ / ۱۶

پرونده وحدت رویه ردیف: ۳۱/۷۴ هیأت عمومی

ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عالی کشور

با احترام به استحضار می‌رساند: طبق ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۶۷/۶/۲۲ زارعین صاحب اراضی نسق و مالکین و صاحبان باغات و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی شهرها و حریم روستاها، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی که به اجرای ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور مصوب ۱۳۴۶ و اصلاحیه‌های بعدی آن اعتراض داشته باشند می‌توانند به هیأت مرکب از ۱ - مسئول اداره کشاورزی ۲ - مسئول اداره جنگلداری ۳ - عضو جهاد سازندگی ۴ - عضو هیأت واگذاری زمین

۵ - یک نفر قاضی دادگستری ۶ - برحسب مورد دو نفر از اعضای شورای اسلامی روستا یا عشایر محل مربوطه مراجعه نمایند. این هیأت در هر شهرستان زیرنظر وزارت کشاورزی و با حضور حداقل پنج نفر رسمیت یافته و پس از اعلام نظر کارشناس هیأت رأی قاضی لازم‌الاجرا خواهد بود مگر در موارد سه‌گانه شرعی مذکور در مواد ۲۸۴ و ۲۸۴ مکرر قانون آیین دادرسی کیفری که عبارتند از :

- ۱ - جایی که قاضی صادرکننده رأی متوجه اشتباه رأی خود شود.
- ۲ - جایی که قاضی دیگری پی به اشتباه رأی صادره ببرد به نحوی که اگر به قاضی صادرکننده رأی تذکر دهد متنبه گردد.
- ۳ - جایی که ثابت شود قاضی صادرکننده رأی صلاحیت رسیدگی و انشاء رأی را نداشته باشد که عیناً در ماده ۸ قانون تجدیدنظر آراء دادگاهها مصوب ۱۳۷۲/۵/۱۷ و ماده ۱۸ قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۵ نیز تکرار شده است.

از آنجاکه آراء صادره توسط قاضی هیأت تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع ماده ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۶۷ در موارد فوق‌الاشعار قابل اعتراض می‌باشد لذا به اعتراضات معموله در دادگاههای حقوقی یک سابق رسیدگی به‌عمل می‌آمد. در تعدادی از پرونده‌ها از تصمیمات دادگاههای حقوقی یک که در مقام تجدیدنظر نسبت به آراء صادره از سوی قاضی هیأت حل اختلاف صادر گردیده است مجدداً تجدیدنظرخواهی شده که پرونده‌های مربوطه به دبیرخانه دیوان عالی کشور ارسال و به تبعات مختلف ارجاع شده و شعبه دوازدهم دیوان عالی کشور به‌موجب دادنامه شماره ۷۳/۱۱/۶-۴۱۰ با لحاظ اینکه دادنامه تجدیدنظر خواسته به‌عنوان تجدیدنظر از رأی کمیسیون صادر گردیده موضوع را غیر قابل طرح تشخیص و پرونده را به مرجع مربوطه اعاده نموده ولی شعبه ۲۴ علیرغم صدور حکم تجدیدنظر خواسته از مرجع تجدیدنظر به موضوع رسیدگی نموده و به‌موجب دادنامه شماره ۹۳۸ مورخ ۷۳/۱۲/۹ اعتراضات تجدیدنظرخواه را رد و رأی صادره را ابرام نموده است که چون از

شعب مذکور نسبت به موارد مشابه یعنی قابلیت طرح رأی قاضی هیأت تعیین تکلیف اراضی اختلافی برای تجدیدنظر مجدد رویه مختلف ایجاد رویه قضایی مصوب هفتم تیرماه سال ۱۳۲۸ مورد تقاضا بوده و گزارشات پرونده‌های مربوطه نیز به شرح زیر تقدیم می‌شود :

الف - در پرونده کلاسه ۸۰۶۵/۱ شعبه دوازدهم دیوان عالی کشور آقای درویش علی‌پور ملکی به رأی شماره ۱۱۷۳-۷۲/۹/۲۳ صادره از هیأت تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها مبنی بر خلع ید از ۱۸۸۸ متر مربع زمین مزروعی واقع در قسمت جنوبی روستای بیت چال اعتراض و از دادگاه حقوقی یک نوشهر نسبت به رأی مذکور تجدیدنظرخواهی نموده و توضیح داده که دارای یک هکتار زمین مزروعی است و این ملک به دلالت مدارک موجود از قدیم‌الایام در تصرف وی و پدرش بوده و اخیراً مأمورین منابع طبیعی اشتباهاً ۱۸۸۸ متر مربع آن را جزء منابع ملی محسوب و حکم خلع ید نسبت به این مقدار از زمین یک هکتاری صادر شده در حالی که دوازده اصله درخت کاج نیز در آنجا کاشته شده است نتیجتاً نقض رأی صادره از هیأت تعیین تکلیف اراضی اختلافی را درخواست نموده است. دادگاه حقوقی یک نوشهر پس از تشکیل جلسات متعدد و استماع اظهارات تجدیدنظرخواه و ملاحظه پاسخ اداره تجدیدنظر خوانده در تاریخ ۷۳/۳/۱۲ در وقت فوق‌العاده چنین رأی داده است: «... اعتراض آقای درویش علی‌پور ملکی نسبت به رأی شماره ۱۱۰۳ مورخ ۷۲/۹/۲۳ صادره از کمیسیون ماده واحده تعیین تکلیف اراضی اختلافی به طرفیت اداره کل منابع طبیعی نوشهر با امعان‌نظر در محتویات پرونده وارد و مدلل نمی‌باشد چه رأی معترض عنه صحیحاً و خالی از ایراد و اشکال قانونی صادر گردیده و معترض دلائل مؤثر و موجهی که باعث نقض آن گردد ارائه ننموده و اصولاً اعتراض مشارالیه انطباقی با هیچ یک از شقوق ماده ۱۰ قانون تجدیدنظر آراء دادگاه‌ها ندارد فلذا ضمن رد اعتراض نامبرده رأی معترض عنه را تأیید می‌نماید رأی صادره وفق مقررات پس از بیست روز قابل فرجامخواهی در دیوان عالی کشور است.

رأی دادگاه در تاریخ ۷۳/۴/۸ به خواهان ابلاغ و در تاریخ ۷۳/۴/۱۵ نسبت به آن تجدیدنظرخواهی نموده که بعد از تبادل لوایح و انجام تشریفات قانونی به دیوان عالی کشور ارسال و به شعبه دوازده ارجاع شده است رأی شعبه به شرح زیر است :

«باتوجه به اینکه دادگاه حقوقی یک نوشهر در مقام تجدیدنظر خواهی نسبت به رأی شماره ۷۲/۹/۲۳-۱۱۰۳ صادره از کمیسیون ماده واحده تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون حفاظت از جنگل‌ها و مراتع کشور رسیدگی نموده است مورد از موارد تجدیدنظرخواهی نبوده غیرقابل طرح در دیوان عالی کشور تشخیص مقرر می‌دارد پرونده به مرجع مربوطه اعاده شود.»

ب - پرونده کلاسه ۷۶۴۱/۱۲ شعبه ۲۴ دیوان عالی کشور: در این پرونده اداره منابع طبیعی دماوند از رأی هیأت تعیین تکلیف اراضی اختلافی مبنی بر غیرملی بودن ۴۵۰۰۰ متر مربع از اراضی پلاک ۱۸۸ شهرستان مذکور که به نفع آقایان نورها بر قره‌بیگلو و ظهراب قره‌بیگلو صادر شده است تجدیدنظرخواهی نموده و توضیح داده است: آقای نورها بر قره‌بیگلو و ظهراب قره‌بیگلو صادر شده است تجدیدنظرخواهی نموده و توضیح داده است: آقای قاضی هیأت تعیین تکلیف اراضی اختلافی چهل و پنج هزار متر مربع زمین فوق را که ملی اعلام شده است جزء مستثنیات مالک تلقی و اعتراض آقایان قره‌بیگلو را به تشخیص کارشناسان منابع طبیعی دایر بر ملی بودن اراضی مورد بحث وارد تشخیص داده در صورتی که همین افراد قبلا در پرونده دیگری که در دادگاه کیفری ۲ تحت کلاسه ۴۲۷/۶۹ ثبت شده به‌خاطر تجاوز به همین قسمت از اراضی ملی شده محکومیت پیدا کرده و به خلع ید از آن محکوم شده و بعد از محکومیت مزبور به هیأت تعیین تکلیف اراضی اختلافی مراجعه کرده و از تشخیص کارشناسان جنگلبانی شکایت کرده و با این ترتیب رأی قاضی هیأت را تقاضا نموده است. پرونده به شعبه اول دادگاه حقوقی یک دماوند ارجاع و پس از تعیین وقت رسیدگی و استماع اظهارات طرفین به صدور رأی زیر منتهی شده است «نظر به اینکه تجدیدنظرخواه، محکوم علیه رأی تجدیدنظر خواسته نمی‌باشد و در رأی، تصمیمی علیه اداره مذکور اتخاذ نگردیده

و مالک رسمی شناختن شخص، در رأی قاضی هیأت مذکور، مثبت ملی تشخیص شدن یا نشدن متعاقب ملک نیست و با عنایت به اینکه برای غیرمقامات قضایی و محکوم علیه، در قوانین حق تجدیدنظرخواهی پیش‌بینی نشده لذا قرار رد دعوی خواهان صادر می‌گردد» قرار به اداره منابع طبیعی دماوند ابلاغ شده که براساس تجدیدنظرخواهی اداره مذکور پرونده به دیوان عالی کشور ارجاع و به کلاس مزبور ثبت و به شعبه ۲۴ ارجاع شده است. رأی شعبه به شرح زیر است:

«اعتراض تجدیدنظر خواه نسبت به رأی تجدیدنظر خواسته به نحوی نیست که نقض رأی مذکور را ایجاب نماید از لحاظ اصول و قواعد دادرسی نیز اشکالی در رسیدگی دادگاه مشهود نیست لذا رأی مورد بحث نتیجتاً ابرام می‌گردد.»

ضمناً به اطلاع می‌رساند: با تصویب ماده ۲ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور در تاریخ ۷۱/۳۷/۵ ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها مصوب ۱۳۴۶ به صورت زیر تغییر یافته است که عین ماده و تبصره یک آن ذیلاً منعکس می‌گردد.

ماده ۲ - تشخیص منابع ملی و مستثنیات ماده ۲ قانون ملی شدن جنگل‌ها و مراتع با رعایت تعاریف مذکور در قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع با وزارت جهاد سازندگی که شش ماه پس از اخطار کتبی یا آگهی به وسیله روزنامه‌های کثیرالانتشار مرکز و یکی از روزنامه‌های محلی و سایر وسائل معمول و مناسب محلی، ادارات ثبت موظفند پس از انقضای مهلت مقرر در صورت نبودن معترض حسب اعلام وزارت جهاد سازندگی نسبت به صدور سند مالکیت به نام دولت جمهوری اسلامی ایران اقدام نمایند.

تبصره ۱ - معترضین می‌توانند پس از اخطار یا آگهی وزارت جهاد سازندگی اعتراضات خود را با ادله جهت رسیدگی به هیأت مذکور در قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۶۷/۶/۲۲

مجلس شورای اسلامی تسلیم نمایند. صدور سند مالکیت به نام دولت مهوری اسلامی ایران مانع مراجعه معترض به هیأت مذکور نخواهد بود.

با احترام - معاون اول قضایی دیوان عالی کشور - نیری
جلسه وحدت رویه

به تاریخ روز سه‌شنبه ۱۳۷۴/۷/۲۵ جلسه وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور به ریاست حضرت آیت‌الله محمد محمدی گیلانی رئیس دیوان عالی کشور و با حضور جناب آقای مهدی ادیب رضوی نماینده دادستان محترم کل کشور و جنابان آقایان رؤسا و مستشاران شعب کیفری و حقوقی دیوان عالی کشور تشکیل گردید.

پس از طرح موضوع و قرائت گزارش و بررسی اوراق پرونده و استماع عقیده جناب آقای مهدی ادیب رضوی نماینده دادستان محترم کل کشور مبنی بر: «باتوجه به اینکه هیأت مندرج در قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع مصوب سال ۱۳۶۷ تشکیل گردیده و قاضی هیأت رأی صادر نموده و رأی مزبور حسب مقررات قانونی لازم‌الاجرا بوده است و چون این رأی به‌منزله رأی دادگاه حقوقی ۲ است، لذا باتوجه به موارد سه‌گانه مندرج در همین قانون، تجدیدنظر از رأی مزبور با دادگاه حقوقی یک خواهد بود و رأی صادره از دادگاه اخیر قطعی و غیرقابل تجدیدنظر می‌باشد، بنابراین رأی شعبه ۱۲ دیوان عالی کشور که بر این اساس صادر شده موجه بوده و مورد تأیید است.» مشاوره نموده و اکثریت بدین شرح رأی داده‌اند.

رأی شماره: ۶۰۱ - ۱۳۷۴/۷/۲۵

رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور

رأی دادگاه حقوقی یک در مقام رسیدگی به شکایت از رأی قاضی موضوع «ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع» مصوب ۱۳۶۷ اصطلاحاً «رسیدگی به اعتراض» می‌باشد نه «تجدیدنظر» و عنوان «تجدیدنظر» در ماده ۹ آیین‌نامه اصلاحی آیین‌نامه اجرایی قانون مذکور پس از کلیه

«اعتراض» از باب تسامح در تعبیر است. بنابراین با عنایت به مقررات موضوعه وقت (قانون تشکیل دادگاههای حقوقی یک و دو و قانون تجدیدنظر آراء دادگاهها) و اصل قابل تجدیدنظر بودن آراء دادگاههای حقوقی یک در دیوان عالی کشور، تصمیم شعبه بیست و چهارم دیوان عالی کشور که بر این اساس صادر گردیده صحیح و به اکثریت آراء تأیید می‌گردد. این رأی طبق ماده واحده قانون وحدت رویه قضایی برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاهها در موارد مشابه لازم‌الاتباع است.

۱۱ - رأی وحدت رویه شماره ۶۳۲ درخصوص مرجع صلاحیتدار برای رسیدگی به بزه صید ماهیان خاویاری

نقل از شماره: ۱۳۷۸/۳/۱۸-۱۵۸۰۹ روزنامه رسمی

شماره ۲۰۲۷ - ۵ - ۱۳۷۸/۲/۲۹

پرونده وحدت رویه ردیف: ۱۲،۷۰ هیئت عمومی

ریاست محترم دیوان عالی کشور دامت افاضاته

سلام علیکم

احتراماً آقای رئیس دادگستری شهرستان بندر ترکمن طی شرحی به شماره ۱/۲۴۶- ۷۵/۶/۱۹ از طریق دفتر آن دادگستری جهت طرح در هیئت عمومی به دیوان عالی محترم کشور تقدیم داشته و به حکایت ظهر نامه مذکور به دادسرای دیوان عالی کشور ارسال داشته‌اند و اعلام شده که در مورد مرجع صلاحیتدار برای رسیدگی به بزه صید ماهیان خاویاری و استحصال خاویار به‌طور غیرمجاز از طرف شعب اول و چهارم دادگاههای تجدیدنظر استان مازندران آراء متفاوت صادر گردیده و تقاضای طرح موضوع را در هیئت عمومی دیوان عالی کشور به‌منظور اتخاذ رویه واحد نموده است. اینک جریان پرونده‌های مربوطه گزارش و سپس اقدام به اظهارنظر می‌نماید.

۱ - طبق محتویات پرونده کلاسه ۷۴/۱۴۲۶ شعبه اول عمومی شهرستان بندر ترکمن: در تاریخ ۷۳/۴/۱ مأمورین حراست دریای بندر ترکمن حین گشت‌زنی در عمق دریا به چهار نفر که در حال صید غیرمجاز ماهیان بوده‌اند برخورد و پس از تعقیب و

گریز آنها را به همراه دو فروند قایق موتوری دستگیر و مقدار ۸۰ کیلو ماهی غضروفی از نوع فیل ماهی و یکصد رشته دام از آنان کشف می‌نمایند. مراتب به دادرسی انقلاب اسلامی و گرگان اعلام و آقایان شهرام خادم‌لو غیره تحت تعقیب قرار می‌گیرند. سپس حین رسیدگی در تاریخ ۷۴/۹/۱ دادگاه انقلاب اسلامی گرگان درخصوص اتهام آقای شهرام خادم‌لو فرزند بابا مبنی بر صید ماهیان خاویاری و استحصال آن با عنایت به محل وقوع جرم و لحاظ قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۷۴/۶/۱۴ قرار عدم صلاحیت خود را به شایستگی دادگاههای عمومی بندر ترکمن صادر نموده شعبه اول دادگاه عمومی بندر ترکمن نیز با این استدلال (که طبق ماده ۲ لایحه قانونی مجازات صید غیرمجاز از دریای خزر و خلیج فارس مصوب ۱۳۵۸ تهیه خاویار و صید غیرمجاز ماهی‌های غضروفی عنوان قاچاق داشته و مجرمین طبق قانون مجازات مرتکبین قاچاق و قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز قابل تعقیب و مجازات در محاکم صالحه که طبق بند ۳ ماده واحده قانون صلاحیت دادرسی و دادگاههای انقلاب و بند ۵ از ماده ۵ قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب و آراء وحدت رویه صادره دادگاههای انقلاب می‌باشند هستند و بند د ماده ۲۲ قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی - ناظر به مجازات مرتکبین است و به عبارت دیگر نوعی تغییر مجازات در قوانین سابق در این زمینه می‌باشد و هیچ ارتباطی به صلاحیت محاکمه رسیدگی‌کننده نداشته و مراجع صالح تا صراحتاً و به‌موجب نصوص قانونی از آنها سلب صلاحیت نشده باید به رسیدگی خود ادامه دهند) لذا خود را صالح به رسیدگی ندانسته و قرار صلاحیت خود را به اعتبار صلاحیت دادگاه انقلاب اسلامی گرگان صادر و پرونده را جهت حل اختلاف به دادسگتری استان ارسال داشته است که به شعبه اول دادگاه تجدیدنظر استان مازندران ارجاع و به کلاس ۲۵/۲۴/۱ تجدیدنظر ثبت گردیده این دادگاه به‌موجب دادنامه شماره ۳۵۵ - ۷۵/۴/۳۱ چنین رأی داده است :

رأی: چون با وضع و تصویب قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۷۴/۶/۱۴ و برداشته‌شدن عنوان قاچاق از اتهام صید و تهیه و عرضه و فروش و حمل و نگهداری و صدور ماهیان خاویاری صلاحیت دادگاه انقلاب از این عنوان محدود و برداشته شده است لذا با وضع این قانون دادگاه انقلاب اسلامی صالح به رسیدگی نمی‌باشد و اگرچه قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران قانون ماهوی است اما چون با حذف احاله مجازات مرتکبین قاچاق موضوع ماده ۲ قانون صید در دریای خزر مصوب ۵۸ در قانون اخیرالتصویب و تعیین‌شدن مجازات جدید قاچاق‌بودن جرائم موضوع بند د ماده ۲۲ این قانون منتفی شده است و به این اعتبار از نظر شکلی هم در صلاحیت و مرجع رسیدگی آن هم مداخله نموده و امر صلاحیت به لحاظ ارتباط با نظم عمومی و آمره‌بودن آن عطف به ماسبق شده و پرونده‌های در حال رسیدگی را هم شامل می‌شود و بنابراین موضع ما نحن فیه از صلاحیت ذاتی دادگاه انقلاب اسلامی خارج و داخل در صلاحیت عام محاکم عمومی شده است لذا پذیرش استدلال شعبه دوم دادگاه انقلاب اسلامی گرگان در عدم صلاحیت به استناد ماده ۳۳ قانون تشکیل محاکم عمومی و انقلاب و صلاحیت دادگاه عمومی بندر ترکمن (شعبه اول) حل اختلاف می‌گردد.

۲ - طبق محتویات پرونده کلاسه ۷۴/۱۵۹۴ شعبه اول دادگاه عمومی بندر ترکمن در تاریخ ۶۹/۹/۷ آقای رحمت‌ا... بالغچی فرزند حسین در یک فروند قایق پاروئی در دریا توسط مأمورین هنگ مرزی اترک دستگیر و پس از تحقیق از وی توسط اداره اطلاعات بندر ترکمن باتوجه به اعترافاتی که نموده و به دادرای انقلاب اسلامی گرگان معرفی و به اتهام مباشرت در صید غیرمجاز ماهیان غضروفی و استحصال مجموعاً ۱۶ کیلوگرم خاویار در دو مرحله تحت تعقیب قرار گرفته و نهایتاً در مورد وی کیفرخواست مورخه ۷۲/۷/۲۴ صادر و به استناد ماده ۲ قانون مجازات صید غیرمجاز از دریای خزر و خلیج فارس مصوب سال ۱۳۵۸ شورای انقلاب تقاضای مجازات وی گردیده است. شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی گرگان حین رسیدگی در

تاریخ ۷۴/۷/۲۵ با صدور قرار عدم صلاحیت پرونده را به اداره شیلات بند ترکمن ارسال و سپس متذکر گردیده که حسب مقررات موضوعه جدیدالتصویب پرونده به دادگستری همان شهرستان فرستاده شود مدیر شیلات ترکمن نیز پرونده را باتوجه به قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۷۴/۶/۱۴ به دادگستری شهرستان بندر ترکمن ارسال و تقاضای رسیدگی و اعلام نتیجه نموده است با ارجاع پرونده به شعبه اول دادگاه عمومی بندر ترکمن این دادگاه با استدلال به اینکه بزه صید غیرمجاز ماهی‌های غضروفی و تهیه خاویار عنوان قاچاق داشته که دادگاههای انقلاب صالح به رسیدگی هستند و بند د ماده ۲۲ قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی... ناظر به مجازات مرتکبین اعمال مذکور و به عبارت دیگر نوعی تغییر مجازات در قوانین سابق در این زمینه بوده و ارتباطی به صلاحیت محکمه رسیدگی‌کننده در صورت عدم تصریح قانونی ندارد لذا قرار عدم صلاحیت خود را به اعتبار صلاحیت دادگاه انقلاب اسلامی گرگان صادر و پرونده جهت حل اختلاف به دادگستری استان ارسال داشته که به شعبه چهارم دادگاه تجدیدنظر استان مازندران ارجاع و به کلاسه ۷۵/۶۸/۴ ثبت گردیده است و این دادگاه به موجب دادنامه شماره ۶۰-۷۵/۱/۲۹ باتوجه به ماده ۲ لایحه قانونی مجازات صید غیرمجاز از دریای خزر و خلیج فارس مصوب سال ۱۳۵۸ شورای انقلاب و یا امعان‌نظر به ماده واحده قانون اصلاح ماده ۱ از قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۱۲/۱۲/۲۹ و ۱۳۷۳/۱۱/۹ و مستفاد از بند ۵ ماده ۵ قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب سال ۱۳۷۳ موضوع معنونه را در صلاحیت دادگاه انقلاب اسلامی تشخیص و از این رو با تأیید نظریه دادگاه عمومی شعبه اول بند ترکمن و نتیجتاً اعلام صلاحیت دادگاه انقلاب اسلامی گرگان و فسخ قرار عدم صلاحیت صادره از ناحیه دادگاه موتور حل اختلاف نموده است.

اینک باتوجه به مراتب معروض فوق به شرح زیر اظهارنظر می‌نماید.

نظریه: همانطور که ملاحظه می‌فرمائید با تصویب و اجرای قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۷۴/۶/۱۴ و باتوجه به بند د

ماده ۲۲ قانون مذکور دادگاههای انقلاب اسلامی گرگان پرونده‌های مربوط به صید ماهیان خاویاری و استحصال خاویار را که در جریان رسیدگی بوده با صدور قرار عدم صلاحیت جهت رسیدگی به دادگاه عمومی بندر ترکمن ارسال داشته‌اند و با حصول اختلاف در صلاحیت بین دادگاههای مذکور از طرف شعبه اول و چهارم دادگاه تجدیدنظر استان مازندران در استنباط از قوانین آراء متفاوت صادر گردیده است.

بدین توضیح که شعبه اول به شرح دادنامه شماره ۳۵۵-۷۵/۴/۳۱-۷۵ دادگاه عمومی بندر ترکمن را صالح به رسیدگی دانسته در حالی که شعبه چهارم به شرح دادنامه شماره ۶۰-۷۵/۱/۲۹-۷۵ برعکس، دادگاه انقلاب اسلامی گرگان را شایسته رسیدگی تشخیص داده است بناء علیهذا در اجرای ماده ۳ از مواد اضافه‌شده به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۳۷ تقاضای طرح موضوع را در هیئت عمومی محترم دیوان عالی کشور به‌منظور ایجاد رویه واحد دارد.

معاون اول دادستان کل کشور - حسن فاخری

جلسه وحدت رویه

به تاریخ روز سه‌شنبه: ۱۳۷۸/۲/۱۴ جلسه وحدت رویه قضایی هیئت عمومی دیوان عالی کشور به ریاست حضرت آیت‌الله محمد گیلانی رئیس دیوان عالی کشور و با حضور جناب آقای مهدی ادیب رضوی نماینده دادستان محترم کل کشور و جنابان آقایان رؤسا و مستشاران شعب حقوقی و کیفی دیوان عالی کشور تشکیل گردید.

پس از طرح موضوع و قرائت گزارش و بررسی اوراق پرونده و استماع عقیده جناب آقای مهدی ادیب رضوی نماینده دادستان محترم کل کشور مبنی بر: (باتوجه به اینکه طبق ماده ۲ لایحه قانونی مجازات صید غیرمجاز از دریای خزر و خلیج فارس، مصوب سال ۱۳۵۸ صید غیرمجاز ماهیهای خاویاری و تهیه خاویار عنوان قاچاق داشته و مجازات آن برابر قانون مجازات مرتکبین قاچاق پیش‌بینی شده است و طبق بند ۳

ماده واحده قانون حدود صلاحیت دادسراها و دادگاههای انقلاب رسیدگی به جرائم قاچاق در صلاحیت مرجع مذکور تعیین گردیده است.

لذا تغییر مجازات این نوع جرائم در قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی مصوب ۱۳۷۴ تغییری در صلاحیت دادگاه انقلاب نمی‌دهد و درخصوص جرائم عنوان‌شده به هر تقدیر رسیدگی در صلاحیت دادگاه انقلاب خواهد بود و نتیجتاً رأی شعبه ۴ دادگاه تجدیدنظر استان مازندران موجه بوده معتقد به تأیید آن می‌باشد. مشاوره نموده و اکثریت بدین شرح رأی داده‌اند.

۱۲ - رأی وحدت رویه شماره ۶۸۵ هیأت عمومی دیوانعالی کشور در مورد تخریب منابع طبیعی محیط زیست و قطع اشجار

نقل از شماره ۱۷۸۱۹-۱۳۸۵/۲/۱۳ روزنامه رسمی

شماره ۵۳۹۸ ه/۵۳۹۸/۲/۵

پرونده وحدت رویه ردیف: ۱۶/۸۳ هیأت عمومی

بسمه تعالی

حضرت آیت‌الله مفید موحد دامت برکاته

ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عالی کشور

احتراماً به عرض عالی می‌رساند: براساس گزارش مورخ ۱۳۸۲/۳/۸ دادرس محترم شعبه پنجم دادگاه عمومی اسلام‌آباد غرب، از شعب پنجم و یازدهم دادگاههای تجدیدنظر استان کرمانشاه، در رسیدگی به جرائم موضوع مواد ۴۲ و ۵۵ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها مصوب ۱۳۴۶ و ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی و انطباق اعمال ارتكابی با ماده ۴۷ قانون مجازات اسلامی، آراء مختلف صادر گردیده که جریان امر به شرح زیر معروض می‌دارد :

الف: در پرونده کلاسه ۹۲۳/۸۱ شعبه پنجم تجدیدنظر استان مرقوم اداره منابع طبیعی شهرستان اسلام‌آباد غرب طی گزارش شماره ۶۳۴۹ مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۱۴ از سه

نفر به اسامی الفت یوسفی، جهانگیر و سیاوش قدمی به اتهام (شرکت در) تخریب و تصرف سی هزار متر مربع از اراضی ملی پلاک ۱۷۰ بخش پنج و قطع غیرمجاز ۵۰۰۰ اصله نهال بلوط جنگلی شکایت نموده و تصریح کرده متخلفین یادشده خسارت وارده و بهای مال از بین رفته را طی قبض شماره ۳۲۴۵۸۲ مورخ ۱۳۷۷/۴/۱۴ پرداخت نموده‌اند. پرونده جهت رسیدگی به شعبه پنجم دادگاه عمومی ارجاع و به کلاسه ۵۵۰/۸۰ ثبت و پس از تکمیل تحقیقات به شرح دادنامه ۵۰۸-۱۳۸۱/۴/۱۰ که ذیلاً منعکس می‌گردد مورد حکم قرار گرفته است: «درخصوص گزارش اداره منابع طبیعی اسلام‌آباد غرب برعلیه: ۱ - الفت یوسفی فرزند پیرامرد ۲ - جهانگیر قدمی ۳ - سیاوش قدمی فرزندان نامدار دائر بر (شرکت در) تخریب سی هزار متر مربع از اراضی ملی واقع در پلاک ۱۷۰ بخش پنج قریه گهواره و قطع پنج هزار اصله نهال بلوط جنگلی و مطالبه شش میلیون و پانصد هزار ریال ضرر و زیان ناشی از جرم، دادگاه با بررسی محتویات پرونده و گزارش مرجع انتظامی و صورتجلسه تنظیم و دفاعیات بلاوجه متهم و سایر قرائن و امارات منعکس در پرونده، بزه انتسابی به متهم ردیف سوّم محرز و مسلم است، ضمن انطباق عمل وی با ماده ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی و ماده ۵۵ و ۴۲ قانون حفظ و حمایت از جنگل‌ها و ذخایر جنگلی و اعمال بند ۲ ماده ۳ قانون وصول برخی از درآمدها و مصرف آن در موارد معین، متهم مذکور را از بابت تخریب به پرداخت یک میلیون ریال جزای نقدی بدل از حبس و از بابت قطع نهال به پانصد هزار ریال جزای نقدی بدل از حبس در حق دولت و رفع آثار تصرف محکوم می‌نماید.»

محکوم علیه در فرجه قانونی به رأی صادره اعتراض نموده که موضوع در شعبه پنجم تجدیدنظر استان، به صدور دادنامه ۱۰۵۵-۱۳۸۱/۸/۱۱ منتهی گردیده است که عیناً منعکس می‌گردد.

«در مورد محکومیت تجدیدنظرخواه به پرداخت جزای نقدی به مبلغ یک میلیون ریال به لحاظ تخریب اراضی ملی، چون اعتراض موجهی ارائه نشده و رأی معترض عنه

نیز در این خصوص منطبق با موازین قانونی صادر شده، لذا دادگاه با رد اعتراض معترض، وفق بند الف ماده ۲۵۷ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری رأی تجدیدنظر خواسته را عیناً تأیید می‌نماید و اما در مورد محکومیت وی به پرداخت جزای نقدی به مبلغ پانصد هزار ریال، با عنایت به اینکه قطع نهالهای مورد ادعا نتیجه قهری تخریب است و عمل مجرمانه مرتکب، فعل واحدی بوده که دارای عناوین مختلف جرم می‌باشد، موضوع جرم خارج از شمول مقررات راجع به تعدد جرم است و تعیین دو نوع مجازات برخلاف موازین قانونی است، لذا دادگاه به استناد شق ۴ بند ب ماده ۲۵۷ قانون مرقوم، این قسمت از اعتراض را موجه تشخیص، حکم به نقض مجازات مزبور و برائت آقای سیاوش قدمی صادر می‌نماید، رأی صادره قطعی است»

ب: در پرونده کلاسه ۱۱۵/۸۲ شعبه یازدهم دادگاه تجدیدنظر استان کرمانشاه، اداره منابع طبیعی شهرستان اسلام‌آباد غرب طی گزارش ۴۷۳۵-۱۳۸۱/۹/۹ از آقای شاهپور بهرامی به اتهام تخریب و تصرف سه هزار متر مربع از منابع ملی شده و قطع غیرمجاز ده اصله نهال شکایت نموده که جریان امر طی پرونده کلاسه ۱۰۹۸/۸۱ در شعبه پنجم دادگاه شهرستان مذکور مورد رسیدگی و طی دادنامه ۱۳۹۲-۱۳۸۱/۹/۲۳ به ترتیب ذیل به صدور حکم منجر گردیده است.

«درخصوص شکایت اداره منابع طبیعی اسلام‌آباد غرب برعلیه شاهپور بهرامی فرزند جوهر دائر بر تخریب و تصرف سه هزار متر مربع از اراضی ملی واقع در پلاک ۲۵ بخش ۶ قریه بره سیله و قطع ۱۰ اصله نهال بلوط جنگلی و مطالبه خسارت به مبلغ ششصد و دوازده هزار ریال بابت ضرروزیان ناشی از جرم، دادگاه با عنایت به گزارش و صورتجلسه اداره منابع طبیعی اسلام‌آباد غرب و اقرار متهم و سایر قرائن و امارت موجود در پرونده بزه انتسابی محرز و مسلم است. دادگاه با انطباق عمل متهم با ماده ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی و اعمال بند ۲ ماده ۳ قانون وصول برخی از درآمدها و مصرف آن در موارد معین متهم موصوف را از بابت تخریب به پرداخت مبلغ نهصد

هزار ریال جزای نقدی و رفع تصرف و از بابت قطع ده اصله نهال تر بلوط با استناد به ماده ۴۲ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور با اعمال بند ۲ ماده ۳ قانون وصول برخی درآمدها و مصرف آن در موارد معین متهم مذکور را به پرداخت مبلغ دویست هزار ریال جزای نقدی بدل از حبس در حق صندوق دولت محکوم می‌نماید و درخصوص دادخواست تقدیمی مدعی خصوصی اداره منابع طبیعی اسلام‌آباد غرب به طرفیت شاهپور بهرامی به خواسته مطالبه مبلغ ششصد و دوازده هزار ریال بابت ضرروزیان ناشی از جرم دادگاه با استناد به قسمت اخیر ماده ۱۲ قانون آیین دادرسی کیفری خوانده را به پرداخت مبلغ ششصد و دوازده هزار ریال بابت ضرروزیان ناشی از جرم معادل رقم خواسته از باب قاعده تسبیب در حق خواهان محکوم می‌نماید. رأی صادره ظرف بیست روز پس از ابلاغ، قابل تجدیدنظر در مراجع تجدیدنظر استان کرمانشاه می‌باشد.»

محکوم علیه در مهلت مقرر قانونی به رأی صادره اعتراض و موضوع در شعبه ۱۱ تجدیدنظر استان کرمانشاه مطرح و منجر به صدور دادنامه شماره ۱۳۸۲/۲/۹-۱۰۲ گردیده که عیناً بیان می‌گردد :

«از ناحیه تجدیدنظر خواه شاهپور بهرامی دلایل و مدارک موّجه و مدلی که نقض دادنامه را ایجاب نماید معمول نگردیده و بر دادنامه صادره از حیث مبانی استدلال و رعایت اصول دادرسی اشکال مؤثری وارد نیست، با رد اعتراض، با استناد به بند الف از ماده ۲۵۷ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ دادنامه شماره ۱۳۹۲ - ۱۳۸۱/۹/۲۳ صادره از شعبه پنجم دادگاه عمومی کرمانشاه تأیید می‌گردد. رأی صادره وفق ماده ۲۴۸ قانون مرقوم قطعی و قابل درخواست تجدیدنظر مجدد نیست.»

همانطور که ملاحظه می‌فرمایید از شعب پنجم و یازدهم دادگاههای تجدیدنظر استان کرمانشاه در انطباق جرائم ارتكابی با مواد ۴۶ و ۴۷ قانون مجازات اسلامی و استنباط در موضوع و اخذ آراء مختلفی صادر گردیده است.

بدین توضیح که شعبه پنجم دادگاه تجدیدنظر استان کرمانشاه قطع غیرمجاز نهال‌های جنگلی موضوع ماده ۴۲ قانون حفاظت بهره‌برداری از جنگل‌ها را نتیجه قهری تخریب و جرم واحد دانسته و برای آن مجازات مستقلی تعیین ننموده و فقط به مجازات مقرر در ماده ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی اکتفا نموده در حالی که شعبه یازدهم دادگاههای مذکور، جرائم ارتكابی را مختلف محسوب و برای هر یک مجازات مستقلی تعیین نموده است، لذا در اجرای ماده ۲۷۰ مرجع انتظامی و صورتجلسه تنظیمی و دفاعیات بلاوجه متهم و سایر قرائن و امارات منعکس در پرونده، بزه انتسابی به متهم ردیف سوم محرز و مسلم است، ضمن انطباق عمل وی با ماده ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی و ماده ۵۵ و ۴۲ قانون حفظ و حمایت از جنگل‌ها و ذخایر جنگلی و اعمال بند ۲ ماده ۳ قانون وصول برخی از درآمدها و مصرف آن در موارد معین، متهم مذکور را از بابت تخریب به پرداخت یک میلیون ریال جزای نقدی بدل از حبس و از بابت قطع نهال به پانصد هزار ریال جزای نقدی بدل از حبس در حق دولت و رفع آثار تصرف محکوم می‌نماید.»

محکوم علیه در فرجه قانونی به رأی صادره اعتراض نموده که موضوع در شعبه پنجم تجدیدنظر استان، به صدور دادنامه ۱۰۵۵-۱۳۸۱/۸/۱۱ منتهی گردیده است که عیناً منعکس می‌گردد :

«در مورد محکومیت تجدیدنظرخواه به پرداخت جزای نقدی به مبلغ یک میلیون ریال به لحاظ تخریب اراضی ملی، چون اعتراض موجهی ارائه نشده و رأی معترض عنه نیز در این خصوص منطبق با موازین قانونی صادر شده، لذا دادگاه با رد اعتراض معترض، وقف بند الف ماده ۲۵۷ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری رأی تجدیدنظر خواسته را عیناً تأیید می‌نماید و اما در مورد محکومیت وی به پرداخت جزای نقدی به مبلغ پانصد هزار ریال، با عنایت به اینکه قطع نهال‌های مورد ادعا نتیجه قهری تخریب است و عمل مجرمانه مرتکب، فعل واحدی بوده که دارای عناوین مختلف جرم می‌باشد، موضوع جرم خارج از شمول مقررات راجع به

تعدد جرم است و تعیین دو نوع مجازات برخلاف موازین قانونی است، لذا دادگاه به استناد شق ۴ بند ب ماده ۲۵۷ قانون مرقوم، این قسمت از اعتراض را موجه تشخیص حکم به نقص مجازات مزبور و برائت آقای سیاوش قدمی صادر می‌نماید، رأی صادره قطعی است.»

ب: در پرونده کلاسه ۱۱۵/۸۲ شعبه یازدهم دادگاه تجدیدنظر استان کرمانشاه، اداره منابع طبیعی شهرستان اسلام‌آباد غرب طی گزارش ۴۷۳۵-۱۳۸۱/۹/۹ از آقای شاهپور بهرامی به اتهام تخریب و تصرف سه هزار متر مربع از منابع ملی شده و قطع غیرمجاز ده اصله نهال شکایت نموده که جریان امر طی پرونده کلاسه ۱۰۹۸/۸۱ در شعبه پنجم دادگاه شهرستان مذکور مورد رسیدگی و طی دادنامه ۱۳۹۲-۱۳۸۱/۹/۲۳ به ترتیب ذیل به صدور حکم منجر گردیده است :

«درخصوص شکایت اداره منابع طبیعی اسلام‌آباد غرب برعلیه شاهپور بهرامی فرزند جوهر دائر بر تخریب و تصرف سه هزار متر مربع از اراضی ملی واقع در پلاک ۲۵ بخش ۶ قریه بره سیله و قطع ۱۰ اصله نهال بلوط جنگلی و مطالبه خسارت به مبلغ ششصد و دوازده هزار ریال بابت ضرروزیان ناشی از جرم، دادگاه با عنایت به گزارش و صورتجلسه اداره منابع طبیعی اسلام‌آباد غرب و اقرار متهم و سایر قرائن و امارات موجود در پرونده بزه انتسابی محرز و مسلم است. دادگاه با انطباق عمل متهم با ماده ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی و اعمال بند ۲ ماده ۳ قانون وصول برخی درآمدها و مصرف آن در موارد معین متهم موصوف را از بابت تخریب به پرداخت مبلغ نهصد هزار ریال جزای نقدی و رفع تصرف و از بابت قطع ده اصله نهال تر بلوط با استناد به ماده ۴۲ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور با اعمال بند ۲ ماده ۳ قانون وصول برخی از درآمدها و مصرف آن در موارد معین متهم مذکور را به پرداخت مبلغ دویست هزار ریال جزای نقدی بدل از حبس در حق صندوق دولت محکوم می‌نماید و درخصوص دادخواست تقدیمی مدعی خصوصی اداره منابع طبیعی اسلام‌آباد غرب به ظرفیت شاهپور بهرامی به خواسته مطالبه مبلغ ششصد و دوازده هزار

ریال بابت ضرروزیان ناشی از جرم دادگاه با استناد به قسمت اخیر ماده ۱۲ قانون آیین دادرسی کیفری خوانده را به پرداخت مبلغ ششصد و دوازده هزار ریال بابت ضرروزیان ناشی از جرم معادل رقم خواسته از باب قاعده تسبیت در حق خواهان محکوم می‌نماید. رأی صادره ظرف بیست روز پس از ابلاغ، قابل تجدیدنظر در مراجع تجدیدنظر استان کرمانشاه می‌باشد.»

محکوم علیه در مهلت مقرر قانونی به رأی صادره اعتراض و موضوع در شعبه ۱۱ تجدیدنظر استان کرمانشاه مطرح و منجر به صدور دادنامه شماره ۱۳۸۲/۲/۹-۱۰۲ گردیده که عیناً بیان می‌گردد.

«از ناحیه تجدیدنظرخواه شاهیپور بهرامی دلایل و مدارک موجه و مدلی که نقض دادنامه را ایجاب نماید معمول نگردیده و بر دادنامه صادره از حیث مبانی استدلال و رعایت اصول دادرسی اشکال مؤثری وارد نیست، با رد اعتراض، با استناد به بند الف از ماده ۲۵۷ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ دادنامه شماره ۱۳۹۲ - ۱۳۸۱/۹/۲۳ صادره از شعبه پنجم دادگاه عمومی کرمانشاه تأیید می‌گردد. رأی صادره وفق ماده ۲۴۸ قانون مرقوم قطعی و قابل درخواست تجدیدنظر مجدد نیست.»

همانطور که ملاحظه می‌فرمایید از شعب پنجم و یازدهم دادگاههای تجدیدنظر استان کرمانشاه در انطباق جرائم ارتكابی با مواد ۴۶ و ۴۷ قانون مجازات اسلامی و استنباط در موضوع واحد آراء مختلفی صادر گردیده است.

بدین توضیح که شعبه پنجم دادگاه تجدیدنظر استان کرمانشاه قطع غیرمجاز نهالهای جنگلی موضوع ماده ۴۲ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها را نتیجه قهري تخریب و جرم واحد دانسته و برای آن مجازات مستقلى تعیین ننموده و فقط به مجازات مقرر در ماده ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی اكتفا نموده در حالی که شعبه یازدهم دادگاههای مذکور، جرائم ارتكابی را مختلف محسوب و برای هر یک مجازات مستقلى تعیین نموده است، لذا در اجرای ماده ۲۷۰ قانون آیین دادرسی دادگاههای

عمومی و انقلاب در امور کیفری طرح قضیه را در جلسه هیأت عمومی دیوان عالی کشور برای صدور رأی وحدت رویه قضایی درخواست می‌نماید.

به تاریخ روز سه‌شنبه ۱۳۸۴/۱۲/۲۳ جلسه وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور، به ریاست حضرت آیت‌الله مفید رئیس دیوان عالی کشور، و با حضور حضرت آیت‌الله درّی نجف‌آبادی دادستان محترم کل کشور و جنابان آقایان رؤسا و مستشاران و اعضاء معاون شعب حقوقی و کیفری دیوان عالی کشور، تشکیل گردید.

پس از طرح موضوع و قرائت گزارش و بررسی اوراق پرونده مبنی بر: «... احتراماً درخصوص پرونده وحدت رویه ردیف ۱۶/۸۳ هیأت محترم عمومی دیوان عالی کشور موضوع اختلاف شعب پنجم و یازدهم دادگاههای تجدیدنظر استان کرمانشاه در مورد شمول مقررات مربوط به تعدد جرم به صورت قطع غیرمجاز نهالهای جنگلی و تخریب اراضی ملی باتوجه به گزارش امر، نظر به حضرت آیت‌الله درّی نجف‌آبادی، دادستان محترم کل کشور، به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

۱ - هر قطع درخت موجب تخریب عرصه نمی‌شود، ممکن است اغراض مرتکب با قطع درخت محقق و در نتیجه از تخریب عرصه منصرف و یا اینکه اصولاً مرتکب، قصد تخریب نداشته و اقدامی هم برای تخریب انجام ندهد.

۲ - همواره بین قطع درخت و تخریب عرصه ملازمه نیست و چه بسا اختلاف مکانی و زمانی وجود داشته باشد و عامل اصلی تعدد حقیقی جرم همان اختلاف زمانی و مکانی در فعلیت قصد و نتیجه باشد.

۳ - در برخی موارد قطع درخت و ریشه‌کنی درخت باعث تخریب محل غرس و استقرار آن است و در بعضی موارد هم لازمه آماده‌سازی عرضه جهت اعتراض متصرفی تخریب و تسطیح عرصه محل و ایجاد و استقرار آثار تصرف است که خود اقدامی مستقل و مؤخر از قطع درخت است و تلقی عرفی هم از مفاهیم قطع و تخریب مقرون به مراتب مذکور بوده و مقنن هم در قوانین مختلف از جمله مواد ۴۲ و بعد فصل ششم قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۶۶/۵/۳۰ و اصلاحات

بعدی آن و ماده ۵۵ فصل هفتم همان قانون و همچنین مقررات مواد ۶۷۵ و بعد فصل ۲۵ قانون مجازات اسلامی و ماده ۶۹۰ فصل ۲۶ قانون اخیر جرم قطع اشجار را جرم مستقل از تخریب و تجاوز مقرر و برای هر یک از عناوین مجرمانه یادشده مجازات خاصی معین نموده است.

بدین جهت عرفاً و قانوناً قطع درخت، تخریب و تصرف در عرصه هر یک در مکان و زمان و یا ابزار مادی خاص خود و به نحو مستقل واقع می‌گردد و بدین جهت نوعاً واجد وصف تعدد حقیقی بوده و مشمول مقررات مربوط به تعدد مادی جرم از جمله ماده ۴۷ قانون مجازات اسلامی به نظر می‌رسد و چون رأی شعبه ۱۱ دادگاه تجدیدنظر استان کرمانشاه با لحاظ این مراتب صادر گردیده است منطبق با موازین تشخیص و مورد تأیید است.» مشاوره نموده و به اتفاق آراء بدین شرح رأی داده‌اند.

ردیف: ۱۶ / ۸۳

رأی شماره: ۶۸۵-۱۲/۲۳ / ۱۳۸۴

رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور (کیفری)

اعمال ارتكابی متهمان در مورد تخریب منابع طبیعی و محیط زیست به منظور تصرف با ماده ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی و در مورد قطع اشجار با ماده ۴۲ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع منطبق است زیرا :

هریک از اعمال ارتكابی واحد جنبه جزایی خاص بوده و از مصادیق ماده ۴۷ قانون مجازات اسلامی و تعدد مادی جرم، محسوب می‌گردد.

علیهذا به نظر اکثریت اعضای هیأت عمومی وحدت رویه قضایی دیوان عالی کشور رأی شعبه یازدهم دادگاه تجدیدنظر استان کرمانشاه که با این نظر انطباق دارد صحیح و قانونی تشخیص می‌گردد.

این رأی طبق ماده ۲۷۰ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری، در موارد مشابه برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاهها لازم الاتباع است.

۱۳ - رأی وحدت رویه شماره ۶۹۷ هیأت عمومی دیوانعالی کشور شکایات راجع به ماده ۵۶ قانون جنگل ها و مراتع

نقل از شماره ۱۸۰۷۳ - ۱۸۵/۱۲/۲۳ روزنامه رسمی

شماره ۱۳۸۵ / ۱۲/۹ هـ / ۴۶۸۹

بسمه تعالی

الف: مقدمه

جلسه هیأت عمومی دیوان عالی کشور در مورد پرونده ردیف ۱۵/۸۵ وحدت رویه، رأس ساعت ۹ بامداد روز سه شنبه مورخه ۱۳۸۵/۱۱/۲۴ به ریاست حضرت آیت الله مفید رئیس دیوان عالی کشور و با حضور آیت الله دری نجف آبادی دادستان کل کشور و شرکت اعضای شعب مختلف دیوان عالی کشور در سالن اجتماعات دادگستری تشکیل و پس از تلاوت آیاتی از کلام الله مجید و قرائت گزارش پرونده و طرح و بررسی نظریات مختلف اعضای شرکت کننده درخصوص مورد و استماع نظریه جناب آقای دادستان کل کشور که به ترتیب ذیل منعکس می گردد، به صدور رأی وحدت رویه قضایی شماره ۶۹۷-۱۳۸۵/۱۱/۲۴ منتهی گردید.

ب: گزارش پرونده

احتراماً به استحضار می رساند: براساس گزارش شماره ۷۳۱/۸۳ مورخ ۱۲/۱۸/۱۳۸۳ رئیس محترم شعبه پنجم دادگاه عمومی اراک از شعب بیست و یکم و سی و هشتم دیوان عالی کشور نسبت به تعیین مرجع رسیدگی کننده به اعتراض مربوط به اجرای ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع کشور مصوب ۱۳۴۶ در موارد اراضی واقع در داخل محدوده قانونی شهرها، طی پرونده های کلاسه ۱۶۷۸/۳ و ۱۵۸۶/۱۹ آراء مختلف صادر گردیده است که جریان امر به شرح ذیل منعکس می گردد

:

۱ - به دلالت محتویات پرونده کلاسه ۱۶۷۸/۳ شعبه بیست و یکم دیوان عالی کشور، آقای غلامرضا شهرجودی فرزند علی حسن به رأی کمیسیون ماده ۵۶ قانون حفاظت و

بهره‌برداری از جنگل‌ها، در مورد ملی‌بودن پلاک ۱۳۶۳ فرعی از ۲ اصلی حومه بخش ۲ اراک در کمیسیون ماده واحده اراضی اختلافی موضوع ماده مرقوم اعتراض نموده و قاضی کمیسیون در تاریخ ۱۳۷۸/۹/۳۰ طی پرونده ۴۸۳/۷۸ به لحاظ اینکه اراضی معترض عنه در محدوده قانونی شهر واقع گردیده و صلاحیت کمیسیون در رسیدگی به اعتراضات صرفاً مربوط به اراضی خارج از محدوده قانونی شهر می‌باشد، از خود نفی صلاحیت نموده و پرونده را به دادگستری اراک ارسال داشت. موضوع جهت رسیدگی و اظهارنظر به شعبه هشتم دادگاه عمومی این شهرستان ارجاع و این شعبه نیز طی دادنامه ۱۱۶۴/۸۳ مورخ ۱۳۸۳/۱۰/۱۵ مستنداً به مقررات ماده ۹ آیین‌نامه اصلاحی آیین‌نامه اجرایی قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی مصوب ۱۳۷۳/۷/۱۶ و رأی وحدت رویه قضایی شماره ۶۰۱-۱۳۷۴/۷/۲۵ هیأت عمومی دیوان عالی کشور و اینکه مراجع قضایی صرفاً به اعتراض نسبت به رأی قاضی کمیسیون، صلاحیت رسیدگی دارند و عدم صلاحیت صادره از ناحیه قاضی ماده واحده در این خصوص، یک مرحله حق اعتراض به تشخیص منابع طبیعی را از معترض سلب می‌نماید، خود را صالح به رسیدگی ندانسته و با اعتقاد به شایستگی کمیسیون ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی، پرونده را برای تعیین مرجع صالح در اجرای ماده ۲۸ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب به دیوان عالی کشور ارسال نموده است.

پرونده جهت رسیدگی و اظهارنظر قانونی به شعبه بیست و یکم دیوان عالی کشور ارجاع گردیده که طی دادنامه ۹۹۲-۱۳۸۳/۱۱/۲۴ به ترتیب ذیل اتخاذ تصمیم نموده‌اند: «.. خواسته خواهان اعتراض به رأی کمیسیون ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها می‌باشد که به صراحت بیان مقنن در ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع، هیأت موضوع ماده مزبور تنها به اعتراض زارعین صاحب اراضی نسقی و مالکین و صاحبان باغات و تأسیسات در خارج از محدوده قانون شهرها و حریم روستاها، سازمانها و مؤسسات دولتی رسیدگی می‌نماید و صلاحیت عام دادگستری مطابق آراء وحدت رویه ۴۰-۱۳۶۰/۱۱/۱۹، ۵۱۶

- ۱۳۶۷/۱۰/۲۰ و ۵۶۸ - ۱۳۷۰/۹/۱۹ اقتضاء دارد که به دعوی مطروح در مورد اعتراض به رأی کمیسیون مزبور در دادگستری رسیدگی شود و اصل بر عدم صلاحیت سایر مراجع می‌باشد و بیان مقنن در این مورد صریح بوده و جایی برای اجتهاد و استنباط در مقابل نص مزبور نیست و استدلال ذکر محدوده مزبور قید غالب بوده و با استناد به اصل استصحاب یا تمسک به سلب حقوق مکتسبه و اینکه اثبات شیئی نفی ماعدی نیست. در مانحن فیه فاقد توجیه حقوقی و قانونی است، بلکه به حکم رأی وحدت رویه شماره ۶۵۵-۱۳۸۰/۹/۲۷ دادگستری مرجع رسمی تظلمات و رسیدگی به شکایات است و صلاحیت مراجع غیر دادگستری، صلاحیت عام مراجع دادگستری را متفی نمی‌نماید، کما اینکه استناد به رأی وحدت رویه شماره ۶۰۱-۱۳۷۴/۷/۲۵ که موضوع آن تنها در مورد عنوان شکایت از رأی قاضی موضوع ماده واحده می‌باشد نه چیز دیگر که براساس آن شکایت از رأی مزبور تجدیدنظرخواهی محسوب نمی‌شود. نیز کافی در مقام نمی‌باشد، کما اینکه تمسک به آیین‌نامه‌های اجرایی کافی برای سلب صلاحیت دادگستری نیست، لذا در اجرای ماده ۲۸ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی، دادنامه ۱۱۶۴-۱۰/۱۵/۱۳۸۳ مخدوش تشخیص و نقض می‌گردد. پرونده جهت رسیدگی به شعبه هشتم محاکم عمومی اراک اعاده می‌گردد.

۲ - طبق محتویات پرونده ۱۵۸۶/۱۹ شعبه سی‌وهشتم دیوان عالی کشور، آقای قاضی هیأت مربوط به قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع در شهرستان اراک در مقام رسیدگی به اعتراض آقای رمضانعلی کرمی نسبت به ملی اعلام‌شدن دودانگ از مساحت ششصد متر مربع از اراضی پلاک ۳۹۶۷ قطعه ۶۷۴ بخش یک اراک به شرح رأی مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۲ به اعتبار اینکه رسیدگی هیأت موضوع قانون فوق‌الذکر راجع است به اراضی و باغات و تأسیسات خارج از محدوده قانونی شهرها و حریم روستاها، در صورتی که قطعه زمین موضوع اعتراض آقای رمضانعلی کرمی مطابق نقشه ارائه‌شده از طرف کارشناس نقشه‌بردار در

همسایگی نیروی انتظامی اراک و داخل در محدوده قانون شهر اراک می‌باشد و بررسی اعتراض نسبت به اراضی داخل شهرها و روستاها در حیطه صلاحیت این هیأت نمی‌باشد، قرار عدم صلاحیت به شایستگی محاکم عمومی دادگستری شهرستان اراک صادر نموده و پرونده را به دادگستری شهرستان اراک فرستاده که در تاریخ ۱۳۸۳/۵/۳۱ به شعبه هشتم دادگاه عمومی شهرستان مزبور ارجاع و پرونده به کلاس ۵۹۴/۸۳-۸ ثبت شده و دادگاه مزبور در تاریخ ۱۳۸۳/۶/۱۱ در وقت فوق‌العاده ختم رسیدگی اعلام و به شرح رأی مورخ ۱۳۸۳/۶/۱۱ خلاصتاً به شایستگی هیأت ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگها، قرار عدم صلاحیت صادر و در اجرای ماده ۲۸ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی پرونده را به دیوان عالی کشور ارسال و به شعبه سوم دیوان عالی کشور که متعاقباً به شعبه سی‌وهشتم تبدیل شده است ارجاع و به شرح زیر به صدور دادنامه ۵۱۳-۱۳۸۳/۸۳/۲۶-۱۳۸۳ منتهی گردیده است :

«مطابق ماده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع، زارعین صاحب اراضی نسقی و مالکین و صاحبان باغات و تأسیسات در خارج از محدوده قانون شهرها و حریم روستاها که به اجرای ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور مصوب ۱۳۴۶ و اصلاحیه‌های بعدی آن اعتراض داشته باشند، می‌توانند به هیأت مذکور در ماده واحده اشعاری مراجعه نمایند و این مطلب که بعداً زمین و یا باغ در محدوده شهر قرار گیرد، با لحاظ اطلاق تبصره ۲ ذیل ماده واحده و رأی شماره ۳/۷۶ - ه ۱۳۷۶/۱۰/۱۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری و ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری موجب زوال صلاحیت هیأت مذکور نیست، بنابراین باتوجه به ماده ۱۰ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی و اینکه رسیدگی به اعتراض نسبت به مطلق رأی کمیسیون موضوع ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور از حیطه صلاحیت عام دادگاههای عمومی خروج موضوعی داشته است، بنابراین در اجرای ماده

۲۸ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی، با تشخیص صلاحیت هیأت موضوع ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی - مصوب شهریورماه ۱۳۶۷ مستقر در شهرستان اراک، حل اختلاف می‌نماید....»

بنا به مراتب فوق نظر به اینکه در استنباط از ماده واحده مرقوم از شعب بیست و یکم و سی و هشتم دیوان عالی کشور، در تعیین مرجع صلاحیت‌دار رسیدگی‌کننده به اعتراض اشخاص نسبت به رأی کمیسیون ماده ۵۶ قانون فوق‌الاشعار، در مواردی که اراضی مورد اعتراض در محدوده شهرها قرار گرفته باشد، آراء مختلف صادر گردیده است، لذا مستنداً به ماده ۲۷۰ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری، تقاضای طرح موضوع را برای صدور رأی وحدت رویه قضایی دارد.

معاون قضایی دیوان عالی کشور - حسینعلی نیری

ج: نظریه دادستان کل کشور

احتراماً: درخصوص پرونده وحدت رویه ردیف ۱۵/۸۵ هیأت عمومی دیوان عالی کشور موضوع اختلاف نظر بین شعب محترم ۲۱ و ۳۸ دیوان عالی کشور نسبت به تعیین مرجع رسیدگی‌کننده به اعتراض مربوط به اجرای ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور در مورد اراضی واقع در محدوده قانونی شهرها باتوجه به گزارش تنظیمی به شرح آتی اظهارنظر می‌گردد.

باتوجه به مقررات ماده ۵۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۶۴ و ماده ۲ قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور مصوب ۱۳۷۱، تشخیص منابع ملی و مستثنیات آن با مراجع مقرر در مواد مرقوم (وزارت جهاد کشاورزی و سازمان جنگل‌بانی و منابع طبیعی) است، معترضین به تصمیمات مراجع مذکور به تجویز تبصره ۱ ماده ۲ اخیرالذکر به هیأت مذکور در قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۶۷ مراجعه نمایند و به‌موجب تبصره ۵ قانون اخیر ضمن‌القاء کلیه قوانین و مقررات مغایر، تنها مرجع رسیدگی به شکایات مربوط به اجرای ماده ۵۶ قانون جنگل‌ها و مراتع و... هیأت

موضوع این قانون (قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶...) می‌باشد.

چون از جمله شکایات و جهات اعتراض اشخاص ادعای خروج مرجع تشخیص منابع طبیعی و مستثنیات آن از حدود صلاحیت قانونی، محلی و عدم رعایت مقررات مربوط به آنها می‌باشد، باتوجه به تصریح و اطلاق تبصره ۵ مذکور، مرجع رسیدگی به شکایات و اعتراضات در این موارد هم هیأت مقرر در ماده واحده قانون یادشده خواهد بود و لاغیر، به‌علاوه در اینصورت نه‌تنها حقی از مردم ضایع نمی‌شود که یک مرحله در مسیر رسیدگی نیز منظور شده و پس از رسیدگی هیأت مذکور می‌توان به مراجع قضایی مراجعه نمود و با عنایت به اینکه شرایط کشور در جهت توسعه شهرها و شهرکها و احداث شهرهای جدید و توسعه شهرنشینی می‌باشد، نوعاً زمین‌های مربوط به منابع طبیعی، جنگلها و مراتع و یا کاربری‌های دیگر و در داخل محدوده شهرها قرار می‌گیرد و در صورت اختلاف شاکی می‌تواند به هیأت مزبور مراجعه و نهایتاً صلاحیت مراجع عام دادگستری نیز به قوت خود باقی است و نه‌تنها حقی ضایع نشده که اوفق به قواعد و اصول و احتیاط نیز آن است که این امکان را از شاکیان سلب ننماییم و قانون متأخر نیز در راستای قانون متقدم تصویب شده جز موارد خلاف شرع که براساس نظر شورای محترم نگهبان اصلاح و نتیجه همین امکان مراجعه به مراجع قضایی می‌باشد. بنابراین چون رأی شعبه ۳۸ دیوان عالی کشور متضمن مراتب مذکور به‌نظر می‌رسد منطبق با موازین تشخیص و مورد تأیید می‌باشد.

د: رأی شماره ۶۹۷-۱۳۸۵/۱۱/۲۴ وحدت رویه هیأت عمومی

«قطع نظر از اینکه به‌موجب رأی شماره ۳/۷۶ - ه - ۱۳۷۶/۱۰/۱۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مرجع صالح به اعتراضات موضوع قانون تعیین تکلیف اراضی اخلاقی اجرای قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع - فارغ از محل وقوع اراضی مربوطه - هیأت موضوع ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده ۵۶ قانون جنگلها و مراتع شناخته‌شده و به‌موجب قسمت اخیر

ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری رأی اکثریت هیأت عمومی دیوان عدالت اداری برای شعبه دیوان و سایر مراجع مربوطه من جمله هیأت موضوع ماده واحده فوق الذکر در موارد مشابه لازم الاتباع است. اساساً با لحاظ تبصره ۲ و اطلاق و عموم تبصره ۵ ماده واحده فوق الذکر از تاریخ تصویب این ماده واحده کلیه قوانین و مقررات و آیین نامه های مغایر با این قانون لغو و تنها مرجع رسیدگی به شکایات مربوط به اجرای ماده ۵۶ قانون جنگل ها و مراتع و اصلاحیه های آن هیأت موضوع این قانون خواهد بود. بنا به مراتب رأی شماره ۵۱۳-۱۳۸۳/۸/۲۶- شعبه ۳۸ دیوان عالی کشور که با این نظر مطابقت دارد از نظر اکثریت قاطع اعضاء هیأت عمومی دیوان عالی کشور صحیح تشخیص و مورد تأیید است.

این رأی بر طبق ماده ۲۷۰ قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاهها در موارد مشابه لازم الاتباع است.»

۱۴ - رأی وحدت رویه شماره ۳۷۰۳ هیأت عمومی دیوان عالی کشور راجع به رسیدگی به اتهام حمله و مقاومت اشخاص عادی نسبت به مأمورین دولتی در صلاحیت دادگاههای عمومی

حکم شماره ۳۷۰۳-۷/۶-۱۳۳۷

از شعبه هشتم و نهم دیوان عالی کشور در موضوع واحد دو رأی معارض به شرح ذیل صادر شده است :

الف - شعبه ۹ دیوان کشور طبق رأی شماره ۳۷۰۷ در مورد فرجامخواهی دادستان ارتش و چند نفر که متهم به حمله و تمرد در قبال مأمور ژاندارم بوده اند به عنوان اینکه :

ماده ۳۳۵ - قانون دادرسی و کیفر ارتش ناظر به مواردی است که حمله و مقاومت از ناحیه نظامی معمول گردد نه شامل اشخاص عادی و بالتیجه دادرسی ارتش صلاحیت رسیدگی به این قبیل اتهامات را نداشته است.

حکم فرجام خواسته را شکسته است.

ب - شعبه هشتم دیوان کشور به شرح حکم شماره ۶۷۲۸-۱۳۳۶/۱۲/۵ در مورد درخواست حل اختلاف از طرف دادسرای شهرستان شیراز درباره رسیدگی به اتهام چند نفر که متهم به مقاومت به مأمورین ژاندارم و تیراندازی به طرف آنها و خلع سلاح و اهانت به رئیس دادگاه در حین انجام وظیفه بوده‌اند و دادسرای شیراز خود را صالح تشخیص و دادستان لشکر نیز مدعی صلاحیت دادرسی ارتش بوده است، به استناد مادتين ۳۳۵ و ۳۳۶ قانون دادرسی ارتش دادگاه نظامی را صالح برای رسیدگی تشخیص داده است.

برچسب درخواست دادستانی ارتش موضوع در هیئت عمومی دیوان عالی کشور مطرح شده و به اکثریت چنین انشاء رأی نموده‌اند :

چون از ماده ۳۳۵ قانون دادرسی کیفری ارتش و مواد قبل و بعد آن معلوم است که ماده مزبور ناظر به (حمله و مقاومت نظامی در مقابل مأمورین مسلح دولتی) می‌باشد نه (حمله و مقاومت نظامی در مقاومت اشخاص عادی) که در ماده ۱۶۰ قانون مجازات عمومی پیش‌بینی شده است بنابراین رأی شعبه نهم دیوان‌عالی کشور از این جهت صحیح است.

۱۵ - رأی وحدت رویه شماره ۶۳۵ هیأت عمومی دیوان‌عالی راجع به شروع به جرم در صورتی جرم و قابل مجازات که در قانون پیش‌بینی و به آن اشاره شده باشد، و عدم تصریح آن در قوانین مربوط جرم نبوده و قابل مجازت نمی‌باشد.

نقل از شماره ۱۵۸۸۹-۱۳۷۸/۶/۲۲ روزنامه رسمی

شماره ۲۰۴۸- ه ۱۳۷۸ / ۵ / ۱۱

پرونده وحدت رویه ردیف: ۴۰/۷۷ هیأت عمومی

حضرت آیت‌ا... محمدی گیلانی ریاست محترم دیوان عالی کشور

احتراماً به استحضار می‌رساند: آقای جانشین سرپرست اجرای احکام مرکز طی شرحی به‌عنوان اینجانب با ارسال سه فقره از پرونده‌های مربوط به شعب ششم و دوازدهم و چهاردهم دادگاههای عمومی تهران اعلام داشته: درخصوص جرم‌بودن یا

نبودن بزه شروع به سرقت‌هایی که در موارد ۶۵۶ و شقوق بعدی آن از قانون مجازات اسلامی آمده ازسوی دادگاههای مذکور رویه‌های مختلفی اتخاذ شده و تقاضای طرح موضوع را در هیأت عمومی دیوان عالی کشور به‌منظور ایجاد رویه واحد نموده است که اینک خلاصه جریان پرونده‌های مذکور به‌شرح ذیل معروض می‌گردد :

۱ - طبق پرونده کلاسه ۶۷۷/۶/۶۷۹ که شعبه ششم دادگاه عمومی تهران: در تاریخ ۷۷/۸/۷ آقای حسین نعمتی شکایت نموده امروز وقتی از بیرون وارد منزل شدم مشاهده کردم همسایه بغلی خانه‌ام به نام آقای جعفر زراعی قفل درب خانه‌ام را به قصد سرقت بازنموده و داخل خانه شده که بلافاصله او را دستگیر کردم از وی شکایت و تقاضای مجازات وی را دارم متهم در دادگاه اظهار داشته شکایت شاکی را قبول دارم اشتباه کردم تقاضای کمک دارم دادگاه به شرح دادنامه شماره ۹۴۹-۷۷/۸/۱۰ جلد دوم تحریرالوسیله حضرت امام (ره) و تلقی موضوع بعنوان فعل حرام متهم را به تحمل ۴۰ ضربه شلاق تعزیری محکوم نموده است متهم ذیل رأی نوشته است اعتراض ندارم.

۲ - طبق پرونده کلاسه ۷۴/۱۲/۲۹۶۰ شعبه ۱۲ دادگاه عمومی تهران تاریخ ۶/۱۲/۷۳ حبیب‌ا... شفيعی شکایت نموده در حال خرید در بازار ساک‌دستی خود حاوی پنجاه هزار تومان وجه نقد را یک لحظه بر زمین گذاشتم که شخصی به نام مهدی اسدی آن را سرقت نموده که بلافاصله وی را دستگیر کردم. حالیه پولم در اختیار خودم می‌باشد و شکایت را به قانون واگذار می‌کنم. در تحقیقی که از متهم به‌عمل آمده اظهار داشته قبول دارم اشتباه کردم تقاضای بخشش دارم دادگاه پس از رسیدگی به‌موجب دادنامه شماره ۵۶۳-۷۶/۳/۵ چنین رأی داده است: رأی دادگاه درخصوص اتهام مهدی اسدی فرزند محمد دائر بر شروع به سرقت با عنایت به اینکه در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۲ شروع به سرقت‌های موضوع مواد ۶۵۱ و ۶۵۲ و ۶۵۳ و ۶۵۴ مجرمانه تلقی و برای آنها مجازات تعیین شده که سرقت شروع توسط متهم فوق که سرقت کیف حاوی پول شاکی از روی زمین است مطابق با هیچ یک از مواد مذکور نمی‌باشد و از آنجا که شروع به سرقت‌های دیگر قابل مجازات دانسته نشده و ماده ۱۰۹ قانون

تعزیرات نیز باتوجه به بعضی مدت آزمایشی آن قابل اعمال نیست و طبق صریح ماده ۴۱ قانون مجازات اسلامی چنانچه مقدمات جرم شروع شده جرم باشد، به همان مجازات محکوم خواهد شد و مفهوم مخالف ماده مذکور دلالت بر این دارد که شروع به جرم قابل مجازات نیست و باتوجه به اینکه قانون مجازات اسلامی و اصل ۳۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران رأی بر برائت وی صادر می‌گردد رأی صادره برای ابلاغ به شاکی ارسال گردیده که به لحاظ عدم شناسایی در آدرس تعیین ابلاغ و اعاده شده و پرونده از موجودی کسر و بایگانی گردیده است.

۳ - طبق پرونده کلاسه ۳۵۶/۷۷/۱۴ شعبه ۱۴ دادگاه عمومی تهران در تاریخ ۷۷/۶/۲ آقای علیرضا عبداللهی شکایت نموده اتومبیل پیکان خود را شب در آدرس منزل پارک کرده بودم که با سروصدای همسایه‌ها بیدار شدم که گفتند سارق در حال بازکردن اتومبیل بوده که توسط اهالی وی را دستگیر کردم از وی شکایت و تقاضای رسیدگی دارم چیزی از اتومبیل سرقت نشده است. در تحقیقی که از متهم به نام منظور عزتی به عمل آمده نامبرده اظهار داشته شکایت شاکی را قبول دارم درب ماشین را باز کردم که سرقت نمایم که توسط اهالی محل دستگیر شدم چیزی از داخل اتومبیل سرقت نکردم دادگاه پس از رسیدگی به موجب دادنامه شماره ۷۷/۶/۲-۲۳۸ چنین رأی داده است: در مورد اتهام آقای منصور عزتی مبنی بر شروع به سرقت از داخل اتومبیل شاکی با احراز بزه انتسابی مستنداً به ماده ۱۰۹ قانون تعزیرات متهم نامبرده را به تحمل ۲۰ ضربه شلاق تعزیری محکوم و رأی صادره را قابل اعتراض و تجدیدنظرخواهی اعلام کرده است. متهم ذیل رأی نوشته قبول دارم اعتراض ندارم. هر سه فقره دادنامه به شرح فوق قطعی گردیده است. اینک باتوجه به مراتب، به شرح ذیل مبادرت به اظهارنظر می‌نماید.

نظریه: همانطور که ملاحظه می‌فرمایید در موضوع جرم بودن یا جرم نبودن شروع به سرقت‌هایی که در ماده ۶۵۶ و مواد بعدی آن از قانون مجازات اسلامی آمده از سوی شعب ششم و دوازدهم و چهاردهم دادگاههای عمومی تهران آراء متفاوتی صادر

گردیده است. بدین توضیح که شعبه ششم با استناد به ماده ۱۰۹ قانون تعزیرات و نیز با تلقی موضوع به عنوان فعل حرام و استناد به ماده ۱۶ قانون مجازات اسلامی و کتاب تحریرالوسیله حضرت امام (ره) و همچنین شعبه چهاردهم با استناد به ماده ۱۰۹ قانون تعزیرات عمل ارتكابی با قابل مجازات دانسته و متهم را به تحمل شلاق محکوم کرده‌اند ولی شعبه دوازدهم برعکس به استدلال اینکه ماده ۱۰۹ قانون تعزیرات به لحاظ مضی مدت آزمایشی آن قابلیت اعمال نداشته و در قانون مجازات اسلامی اخیرالتصویب نیز شروع به سرقت‌های ماده ۶۵۶ و مواد بعدی آن قابل مجازات دانسته نشده و به موجب ماده ۴۱ قانون مذکور نیز چنانچه اقدامات انجام شده جرم باشد متهم به همان مجازات محکوم خواهد شد که مفهوم مخالف آن این است که شروع به جرم قابل مجازات نیست و باتوجه به اینکه قانون جدید که مبنی بر عدم مجازات و اخف از قانون قدیم بوده و ماده ۱۱ قانون قدیم بوده و طبق ماده ۱۱ قانون مجازات اسلامی و قانون اخف قابل اعمال است فلذا نتیجه عمل ارتكابی متهم را جرم ندانسته و مستنداً به اصل ۳۷ قانون اساسی رأی بر برائت متهم صادر نموده است. بنا به مراتب چون از طرف دادگاههای مذکور در موارد مشابه و در استنباط از قوانین رویه‌های مختلفی اتخاذ شده است مستنداً به ماده ۳ از مواد اضافه‌شده به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۳۷ تقاضای طرح موضوع را در هیأت عمومی محترم دیوان عالی کشور به منظور ایجاد رویه واحد دارد.

معاون اول دادستان کل کشور - حسن فاخری

به تاریخ روز سه‌شنبه ۱۳۷۸/۴/۸ جلسه وحدت رویه قضایی هیأت عمومی دیوان عالی کشور به ریاست حضرت آیت‌الله محمد محمدی گیلانی رئیس دیوان عالی کشور و با حضور جناب آقای مهدی ادیب رضوی نماینده دادستان محترم کل کشور و جنابان آقایان، رؤسا و مستشاران شعب حقوقی و کفری دیوان عالی کشور تشکیل گردید.

پس از طرح موضوع و قرائت گزارش و بررسی اوراق پرونده و استماع عقیده جناب آقای مهدی ادیب رضوی نماینده دادستان محترم کل کشور مبنی بر «در ماده ۴۱

قانون مجازات اسلامی شروع به جرم چنین تعریف شده است: هر کس قصور ارتکاب جرمی کند و شروع به اجرای آن نماید ولی جرم واقع نشود چنانچه اقدامات انجام شده جرم باشد به مجازات همان جرم محکوم می شود و در قانون مذکور در باب سرقت در ماده ۶۵۵ میزان مجازات شروع به سرقت های مربوط به مواد ۶۵۱ الی ۶۵۴ تعیین شده ولی در مورد شروع به سرقت های موضوع مواد ۶۵۶ الی ۶۵۸ مجازاتی پیش بینی نشده است از طرفی ماده ۱۰۹ قانون تعزیرات که به طور کلی برای شروع به سرقت مجازات تعزیری تعیین نموده با تصویب قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۷۵ منسوخ گردیده است، بنابراین آنچه می توان نتیجه گرفت این است که چنانچه در موارد قانونی مجازات شروع به جرم پیش بینی شده باشد براساس آن باید حکم مجازات صادر شود و الا طبق ماده ۴۱ قانون اشاره شده باید براساس آن باید حکم مجازات صادر شود و الا طبق ماده ۴۱ قانون اشاره شده باید عمل نمود و چون اتهام متهمان در پرونده های مطروحه شروع به سرقت تشخیص داده شده و مورد از مواردی نیست که در قانون برای آن مجازات پیش بینی شده باشد. لذا متهم قابل مجازات نخواهد بود و رأی شعبه ۱۲ دادگاه عمومی تهران مبنی بر صدور حکم برائت متهم متوجه بوده منعقد به تأیید آن می باشد.» مشاور نموده و اکثریت بدین شرح رأی داده اند.

رأی شماره ۶۳-۴/۸-۱۳۷۸

رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور

به صراحت ماده ۴۱ قانون مجازات اسلامی، شروع به جرم در صورتی جرم و قابل مجازات است که در قانون پیش بینی و به آن اشاره شده باشد و در فصل مربوط به سرقت و بردن مال غیر فقط شروع به سرقت های موضوع مواد ۶۵۱ الی ۶۵۴ جرم شناخته شده است و در غیر موارد مذکور از جمله ماده ۶۵۶ قانون مزبور به جهت عدم تصریح در قانون، جرم نبوده و قابل مجازات نمی باشد مگر آنکه عمل انجام شده جرم باشد که در این صورت منحصرأ به مجازات همان عمل محکوم خواهد شد. بنا به مراتب فوق الاشعار رأی شعبه ۱۲ دادگاه عمومی تهران در حدی که با این نظر مطابقت

دارد موافق موازین قانونی تشخیص می‌گردد و این رأی به استناد ماده ۳ اضافه شده به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۳۷ صادر و برای دادگاهها در موارد مشابه لازم‌الاتباع است.

۱۶ - رأی وحدت رویه شماره ۱۲ هیأت عمومی دیوان عالی کشور در مورد اهانت به کسانی که در سمت‌های مختلف دولتی انجام وظیفه می‌نمایند از جرائمی نیست که با انصراف شاکی رسیدگی موقوف شود
ردیف ۸۲ / ۶۳

رأی شماره ۱۲-۱۳۶۴/۳/۲۰ هیأت عمومی دیوانعالی کشور
ریاست محترم دیوانعالی کشور

احتراماً آقای دادیار اجرای احکام دادرسی تهران با ارسال دو پرونده از شعب ۱۹۳ و ۱۶۷ دادگاه کیفری ۲ تهران از شورایعالی محترم قضایی به لحاظ صدور احکام متناقض تقاضای رسیدگی نموده است و پرونده از شورایعالی قضایی به دادرسی دیوانعالی کشور ارسال گشته که اینک با ملاحظه دو پرونده خلاصه جریان هر یک جهت استحضار عروض می‌گردد:

۱ - در پرونده ۲۲۴۳/۶۳ شعبه ۱۹۲ دادگاه کیفری ۲، آقای سرپاسبان فیروز امین صحرایی شکایت می‌کند در سر چهارراه به راننده میرناصرالدین مظلومی که از ورود ممنوع حرکت می‌کرد دستور توقف می‌دهد راننده توجه نمی‌کند و حرکت می‌نماید و نامبرده روی زمین کشیده شده و مجروح می‌گردد و از جهت ایراد جرح و اهانت نیز شکایت می‌نماید و سپس به موجب لایحه مورخ ۶۳/۴/۱۲ گذشت می‌نماید و پرونده با کیفرخواست شفاهی به‌عنوان اهانت به مأمور دولت به سبب و حین انجام وظیفه به شعبه ۱۹۳ ارسال می‌گردد و شعبه مذکور به شرح ذیل رأی می‌دهد:

رأی دادگاه - در این پرونده میرناصرالدین مظلومی فرزند اسمعیل متهم است به اهانت نسبت به سرپاسبان فیروز امین صحرایی و تخلف از مقررات راهنمایی که نظر به شکایت شاکی و گزارش کلانتری و تحقیقات انجام‌شده و نحوه اظهارات و مدافعات

غیرموجه و اعتراف تلویحی وی در مورد اهانت و نیز اعترافش به تخلف از مقررات راهنمایی و رانندگی دادگاه بزهکاری او را محرز تشخیص و نامبرده را از جهت اهانت به مأمور دولت حین انجام وظیفه برطبق ماده ۸۷ از قانون تعزیرات به تحمل بیت ضرفه شلاق و از جهت تخلف از مقررات راهنمایی و رانندگی برطبق آیین نامه خلاف و ماده ۱۲ از آیین دادرسی کیفری به پرداخت یکهزار ریال جریمه نقدی تعزیراً محکوم می نماید که هر دو مجازات درباره نامبرده قابلیت اجرا دارد. رأی دادگاه قطعی است.

سپس آقای دادیار به ریاست دادگاه می نویسد که موضوع مطروحه قابل گذشت بوده و کیفر خواست بی وجه صادر گردیده و اجرای حکم میسر نمی باشد لذا پرونده جهت صدور دستور ارسال می شود و آقای رئیس دادگاه در پاسخ نظر می دهند که در قسمت جنبه عمومی که همانا حق الله تلقی می گردد. کیفرخواست و حکم نیز صادر گشته چنانچه معتقد نباشد می توانید از دادرسی دیوانعالی کشور کسب نظر فرمائید و گرنه حکم همانست که صادر گردیده.

۲ - در پرونده ۸۹۲ و ۸۹۱-۶۲/۴/۲۰ شعبه ۱۶۷ دادگاه کیفری ۲ تهران موضوع اتهام آقای ابوالفتح مقصودی به صدور چهار فقره چک بی محل و کلاهبرداری و توهین در حین انجام وظیفه به سرپاسبان شرین به شرح ذیل رأی صادر شده است و ضمناً چون رأی جهات دیگری نیز دارد جهت جلوگیری از تضییع وقت به طور خلاصه و آنچه مربوط به موضوع است درج می گردد.

۱۷ - رأی وحدت رویه شماره ۱۷ دیوانعالی کشور در مورد صلاحیت دادگاههای انقلاب نسبت به قاچاق اسلحه و حمل و نگاهداری آن

ردیف ۲/۶۳ هیئت عمومی

هیئت عمومی محترم دیوانعالی کشور

کفیل دادگستری استان خراسان طی نامه شماره ۱/۱۰۳۸۱-۶۲/۱۱/۲۶ ضمن ارسال دو فقره پرونده به دبیرخانه دادرسی دیوان عالی کشور اعلام داشته چون آراء متناقضی از شعب ۱۱ و ۱۲ دیوان عالی کشور صادر گردیده جهت طرح در هیئت عمومی دیوان

عالی کشور پرونده‌های شماره ۶۲/۳۹۷۲ دادرای انقلاب و ۶۲/۵۰۳ احکام ارسال می‌گردد اینک اجمال جریان پرونده‌های مزبور که به صدور آراء شماره ۱۲/۶۳۷-۶۲/۸/۲۹ از شعبه ۱۲ و شماره ۱۱/۵۹۳ - ۶۲/۶/۲۲ از شعبه ۱۱ منتهی شده به شرح زیر به استحضار می‌رساند :

۱ - جریان پرونده مربوط به رأی شماره ۶۲/۸/۲۹-۱۲/۳۶۷ شعبه ۱۲ دیوان عالی کشور آقای محمدحسین کوهستانی به اتهام نگهداری یک قبضه کلت کمری و ۶۲ عدد تیر فشنگ مورد تعقیب واقع شده و دادرای عمومی شهرستان مشهد برابر کیفرخواست شماره ۵۵۲ - ۶۲/۱/۲۸ به استناد ماده ۳ ناظر به بند ۱ ماده ۱ قانون تشدید مجازات قاچاق اسلحه درخواست تعیین کیفر درباره متهم نموده است که پرونده به شعبه ۱۶ دادگاه عمومی (کیفری ۱) ارجاع گردیده و دادگاه مذکور در جلسه مورخ ۶۲/۳/۱۹ در وقت فوق‌العاده پرونده را بررسی و قرار عدم صلاحیت رسیدگی به استناد شق ۳ ماده واحده قانون حدود صلاحیت دادرای و دادگاههای انقلاب مصوب ۶۲/۲/۱۹ صادر نموده و پرونده به دادگاه انقلاب ارسال شده و دادگاه انقلاب به شرح تصمیم مورخ ۶۲/۳/۲۹ رسیدگی به اتهام مذکور را خارج از صلاحیت دادگاههای انقلاب تشخیص و پرونده امر را عیناً به دادگستری استان جهت ملاحظه ریاست دادگستری ارسال داشته که مجدداً به شعبه ۱۶ دادگاه عمومی (کیفری ۱) ارجاع گردیده و شعبه مزبور در نظریه قبلی باقی و پرونده را جهت حل اختلاف به دیوان عالی کشور فرستاده که در شعبه ۱۲ مطرح و به شرح دادنامه شماره ۱۲/۲۶۷-۶۲/۸/۲۹ چنین رأی داده است (باتوجه به نوع اتهام و بند ۳ ماده واحده قانون حدود صلاحیت دادرای و دادگاههای انقلاب به این عبارت کلمه جرایم مربوط به مواد مخدر و قاچاق) و عطف کلمه قاچاق به مواد مخدر بالتبیین کلیه جرائم مربوط به قاچاق منجمله نگهداری آن در صلاحیت دادگاهها انقلاب بوده و با اعلام صلاحیت آن حق اختلاف و پرونده جهت رسیدگی به دادگاه مذکور ارسال می‌گردد.

۲ - خلاصه جریان پرونده مربوط به رأی شماره ۱۱/۵۹۳-۶۲/۶/۲۲ شعبه ۱۱ دیوان عالی کشور آقای محمد غفوریان فرزند حسین طبق کیفرخواست شماره ۱۹۳۰ - مورخ ۶۲/۴/۲۵ به اتهام اختلاس و سوءاستفاده از موقعیت شغلی و اخفاء و نگهداری ۲۴ قلم اسلحه و مهمات جنگی و وسایل مخابرات دولتی مورد تعقیب دادرسی مشهود قرار گرفته و به استناد مواد ۱۵۲ و ۱۵۳ مکرر و ۱۵۷ قانون مجازات عمومی و ماده ۲ ناظر به شق ۲ ماده قانون راجع به مجازات اسلامی تقاضای تعیین کیفر درباره وی شده است پرونده به شعبه ۱۶ دادگاه عمومی مشهود ارجاع گردیده و شعبه مذکور در تاریخ ۶۲/۴/۲۸ با تشکیل جلسه فوق العاده به صدور قرار عدم صلاحیت در موضوع اتهام اخفاء و نگهداری اسلحه و مهمات جنگی و وسایل مخابراتی دولتی مبادرت و به استناد شق ۳ ماده واحده قانون حدود صلاحیت دادرسی و دادگاههای انقلاب مصوب اردیبهشت ۱۳۶۲ رسیدگی به موضوع را در صلاحیت دادگاه انقلاب مشهود در جلسه مورخ ۶۲/۵/۲۲ پرونده را بررسی و از خود نفی صلاحیت کرده و رسیدگی را در صلاحیت دادگاه کیفری دانسته و پرونده را اعاده داده که در صورت بقا در عقیده آن را جهت حل اختلاف به دیوانعالی کشور ارسال نمایند به لحاظ اینکه دادگاه کیفری مشهود در عقد خود مبنی بر عدم صلاحیت اصرار ورزیده پرونده به دیوان عالی کشور ارسال و به شعبه ۱۱ ارجاع گردیده شعبه مزبور به شرح دادنامه شماره ۱۱/۵۹۳ - ۶۲/۶/۲۲ چنین رأی داده است: «با بررسی محتویات پرونده جرمی که اساس و مبنای اختلاف در صلاحیت بین دادگاه انقلاب اسلامی و دادگاه کیفری قرار گرفته عبارت است از نگاهداری اسلحه و مهمات و وسایل دیگر که مشمول ماده ۲ از قانون تشدید مجازات قاچاق اسلحه و مهمات دیگر که مشمول ماده ۲ از قانون تشدید مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و قاچاقچیان مسلح مصوب ۲۶ بهمن ماه ۱۳۵۰ موضوعات منصرف از قاچاق اسلحه موصوف در ماده ۱ همان قانون می باشد و چون مورد با شق ۳ ماده واحده قانون حدود صلاحیت دادرسی و دادگاههای انقلاب انطباقی ندارد رسیدگی به موضوع در صلاحیت دادگاه کیفری ۱ مشهود بوده و بدینوسیله حل اختلاف می نماید.»

ضمناً رأی شماره ۱۱/۱۳۳۱ - ۶۲/۱۱/۱۶ شعبه ۱۱ دیوان عالی کشور در پرونده شماره ۱۱-۶۶/۱/۱۰ که در مقام حل اختلاف بین دادسرای عمومی و دادسرای انقلاب کازرون در مورد رسیدگی بابتهم نگاهداری اسلحه غیرمجاز شکاری چنین است باتوجه به قانون حدود صلاحیت دادسراها و دادگاههای انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۶۲ نگاهداری و حمل اسلحه غیرمجاز خارج از صلاحیت دادسرای انقلاب بوده و با اعلام صلاحیت دادسرای عمومی کازرون حل اختلاف می‌نماید.» و نیز از شعبه ۴ دیوان عالی کشور دادنامه‌های شماره ۴/۱۸۱۳ - ۶۲/۱۰/۴ و ۴/۱۹۵۳ - ۶۲/۱۰/۲۱ که به رأی صادره از شعبه ۱۱ دیوان عالی کشور معارض است صادر گردیده که برای جلوگیری از تطویل اجما جریان پرونده امر را ذیلاً درج می‌نماید.

جریان پرونده مربوط به رأی شماره ۴/۱۸۱۳ - ۶۲/۱۰/۴ شعبه ۴ دیوان عالی کشور آقای مراد علی موسی‌وند به اتهام حمل و نگاهداری سلاح غیرمجاز و قدرت‌نمایی با کلت کمر تحت تعقیب قرار گرفته و با تنظیم کیفرخواست تقاضای تعیین مجازات برای او شده شعبه دوم دادگاه استان لرستان پس از رسیدگی و استماع مدافعات متهم و وکیل در مورد اتهام قدرت‌نمایی حکم برائت و از جهت حمل و نگاهداری سلاح غیرمجاز او را مجرم تشخیص و به استناد ماده ۲ ناظر به بند ۲ ماده ۱ قانون تشدید مجازات اسلحه قاچاق با رعایت مادتین ۴۵ و ۴۶ قانون مجازات عمومی به اکثریت آرا مرادعلی را به دو سال حبس محکوم نموده اقلیت معتقد به برائت متهم بوده است محکوم علیه از رأی صادر فرجام خواسته و پرنده به دیوان عالی کشور ارسال و به شعبه ۴ ارجاع شده و شعبه مزبور چنین رأی داده است :

«نظر به اینکه درخصوص احزار سوءنیت فرجامخواه آقای مرادعلی موسی‌وند بررسی و اظهارنظر نشده با درنظرداشتن اینکه به نظر اقلیت اعضاء دادگاه با ذکر دلالتی متهم فاقد سوء ثبت بوده و نظر به اینکه اعمال ماده واحده قانون عفو و منع تعقیب دارندگان اسلحه سوءنیت بوده و نظر به اینکه اعمال ماده واحده قانون عفو و منع تعقیب دارندگان اسلحه غیرمجاز مصوب سال ۶۲ به نفع فرجامخواه می‌باشد لذا دادنامه

فرجامخواسته را نقض و باتوجه به قانون حدود صلاحیت دادسراها و دادگاههای انقلاب پرونده را برای تجدید رسیدگی به دادگاه انقلاب محل ارسال می‌دارد.

جریان پرونده مربوط به دادنامه شماره ۴/۱۹۵۳ - ۶۲/۱۰/۱۱ شعبه ۴ دیوان عالی کشور آقای بابا نازار کرم و پس فرزند عربعلی به موجب کیفرخواست ۲۷۹/۶۰ دادسرای شهرستان کرمانشاه (باختران) به اتهام حمل و نگهداری ۹ عدد تیر فشنگ جنگی مورد تعقیب واقع شده دادگاه جنایی استان پنجم به موضوع رسیدگی و به شرح دادنامه شماره ۳۲۴/۶۰ در مورد نگاهداری مهمات جنگی رأی برائت متهم را صادر و در مورد حمل فشنگ‌های جنگی او را مجرم تشخیص و با انطباق بزه انتسابی با ماده ۲ ناظر به بند ۲ ماده ۱ قانون تشدید مجازات قاچاق اسلحه و مهمات جنگی و رعایت مادتين ۴۵ و ۴۶ قانون مجازات عمومی، متهم را به دو سال حبس جنحه‌ای محکوم می‌نماید و دستور ضبط مهمات مکشوفه را نیز صادر می‌کند محکوم‌علیه حین ابلاغ رأی درخواست رسیدگی می‌نماید و پرونده به دیوان عالی کشور ارسال و به شعبه چهارم ارجاع گردیده متن رأی شعبه مزبور به شرح زیر درج می‌شود:

«چون دادنامه فرجام خواسته مبنی بر محکومیت آقای بابانازار کرم‌ویس فرزند عربعلی به تحمل دو سال حبس به اتهام حمل فشنگ جنگی داشتن سوءنیت احراز نشده قانون عفو و منع تعقیب دارندگان اسلحه غیرمجاز رعایت این موضوع (را) لازم شمرده و اعمال آن به وضع متهم ممکن‌التأثیر می‌باشد لذا دادنامه فرجام خواسته را نقض پرونده را برای تجدید رسیدگی با در نظر داشتن قسمت ۳ از ماده واحده قانون حدود صلاحیت دادسراها و دادگاههای انقلاب به دادگاه انقلاب محل ارسال می‌گردد.

توضیح اینکه آراء معارض شعب ۱۱ و ۴ که فوقاً به استحضار رسید وسیله یکی از آقایان دادرسی جمع‌آوری و ارائه شده است.

به‌طوری که ملاحظه می‌فرمائید در پرونده واصله از دادگستری مشهد در مورد صلاحیت رسیدگی دادگاههای کیفری و انقلاب به اتهام نگاهداری و حمل اسلحه غیرمجاز آراء متعارضی از شعب ۱۱ و ۱۲ دیوان عالی کشور صادر گردیده و نیز آراء

صادره از شعبه دیوان عالی کشور در این زمینه به اتهام حمل و نگهداری اسلحه غیرمجاز را در صلاحیت دادرها و دادگاههای انقلاب می‌داند و شعبه ۱۱ خلاف آن را رأی داده است لذا به استناد ماده واحده قانون مربوطه به وحدت رویه قضایی مصوب ۷ تیرماه ۱۳۲۸ تقاضای طرح موضوع را در هیئت عمومی به منظور ایجاد رویه واحد دارد.

معاون اول دادستان کل کشور - حسن فاخری

به تاریخ روز چهارشنبه ۱۳۶۳/۷/۱۱ جلسه هیأت عمومی دیوان عالی کشور به ریاست جناب آقای سیدمحمدحسن مرعشی رئیس شعبه دوم و قائم مقام ریاست محترم دیوان عالی کشور و باحضور آقای سیدبابا صفوی نماینده دادستان محترم کل کشور و جنابان آقایان رؤسا و مستشاران و اعضاء معاون شعب کیفری و حقوقی دیوان عالی کشور تشکیل گردید، پس از طرح موضوع و قرائت گزارش و بررسی اوراق پرونده و استماع عقیده جناب آقای سیدبابا صفوی نماینده دادستان محترم کل کشور مبنی بر: «باتوجه به ماده ۴۵ قانون مجازات مرتکبین قاجاق و ماده واحده مربوط به صلاحیت دادرها و دادگاههای انقلاب و با عنایت به قانون تشدید مجازات مرتکبین قاجاق اسلحه و مهمات و قاچاقچیان مسلح، مصوب سال ۱۳۵۰، رأی شعبه ۴ دیوان عالی کشور مبنی بر صلاحیت رسیدگی دادرهای انقلاب به اتهام مربوط به نگهداری و حمل و اخفاء سلاح غیرمجاز، موجه و مدلل و قابل تأیید است.» مشاور نموده و اکثر قریب به اتفاق بدین شرح رأی داده‌اند.

وحدت رویه ردیف ۲ / ۶۳

رأی شماره ۱۷-۱۱/۷/۱۳۶۳

بسمه تعالی

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عالی کشور

باتوجه به صراحت ماده ۴۵ قانون مجازات مرتکبین قاجاق «مقصود از قاجاق اسلحه وارکردن به مملکت و یا صادرکردن از آن با خریدوفروش و یا حمل و نقل و یا

مخفی کردن و یا نگاهداشتن آن است در داخل مملکت» چون اخفاء و نگهداری اسلحه غیرمجاز نیز از موارد جرم قاچاق موردنظر قانونگذار احصا شده است و نیز با عنایت به بند ۳ ماده واحده قانون حدود صلاحیت دادرها و دادگاههای انقلاب مصوب ۱۳۶۲/۲/۱۱ رسیدگی به کلیه جرائم مربوط به مواد مخدر و قاچاق در صلاحیت دادگاههای انقلاب قرار داده شده است از این جهات رأی شعبه ۱۲ دیوان عالی کشور که براساس این نظر صادر شده موجه و قانونی بوده و تأیید می‌شود. این رأی طبق ماده مربوط به وحده رویه قضایی مصوب سال ۱۳۲۸ در موارد مشابه برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاهها لازم‌الاتباع است.

۱۸ - رأی وحدت رویه شماره ۵۸۵ هیأت عمومی دیوانعالی کشور راجع به دعوی خلع ید از اعیان غیرمنقول به صراحت بند ۳ ماده ۷ قانون تشکیل دادگاههای حقوق ۱ و ۲ از دعاوی غیرمالی و رسیدگی آن در صلاحیت دادگاههای حقوقی دو می‌باشد.

روزنامه رسمی ۱۴۱۷۸-۱۸/۸/۱۳۷۲

شماره ۱۶۳۰ ه/۷/۲۹/۱۳۷۲

پرونده وحدت رویه ردیف: ۲۲/۷۲ هیئت عمومی

ریاست محترم هیئت عمومی دیوان عالی کشور

احتراماً به استحضار می‌رساند، در شعب سوم و ششم دیوان عالی کشور بر اثر استنباط از بند ۳ ماده ۷ قانون تشکیل دادگاههای حقوقی ۱ و ۲ مصوب سوم آذرماه ۱۳۶۴ و تشخیص صلاحیت دادگاههای حقوقی در رسیدگی به دعوی خلع ید غاصبانه از اعیان غیرمنقول وحدت رویه قضایی مصوب ۷ تیر ۱۳۲۸ برای ایجاد رویه واحد در هیئت عمومی دیوان عالی کشور مطرح شود، پرونده‌های مزبور و آراء دادگاههای حقوقی و شعب سوم و ششم دیوان عالی کشور اجمالاً به این شرح است :

الف - به حکایت پرونده‌های کلاسه ۱۰۷۶/۷۱ شعبه ۴ دادگاه حقوقی ۲ ساری، بنیاد علوی ساری به طرفیت خسرو رئیس‌ان و غیره به خواسته خلع ید غاصبانه از قسمتی از پلاک ۱۲/۲ بخش ۹ ثبت ساری مقوم به مبلغ دو میلیون و یکصد هزار ریال

اقامه دعوی نموده و به رونوشت سند مالکیت استناد کرده و نوشته است تصرف خواننده‌ها غاصبانه می‌باشد و برطبق مادتين ۳۰۸ و ۳۱۱ قانون مدنی رسیدگی و صدور حکم تقاضا می‌شود. دادگاه حقوق ۲ ساری دعوی را مالی و بهای خواسته را بیش از ۲ میلیون ریال خارج از صلاحیت دادگاه حقوقی ۲ تشخیص و قرار عدم صلاحیت شماره ۱۰۸۸-۷۱/۱۰/۱۲-۲ را صادر کرده و پرونده را به دادگاه حقوقی یک ساری فرستاده است شعبه ۲ دادگاه حقوقی یک ساری به این استدلال که رسیدگی به دعوی خلع ید غاصبانه برطبق بند ۳ ماده ۷ قانون تشکیل دادگاههای حقوق ۱ و ۲ در صلاحیت دادگاه حقوقی ۲ می‌باشد مگر اینکه اختلاف در مالکیت حاصل شود و در این پرونده چنین اختلافی حاصل نشده رسیدگی را در صلاحیت دادگاه حقوقی ۲ تشخیص و قرار عدم صلاحیت شماره ۴۳۷ - ۷۱/۱۰/۲۸ را صادر کرده و بر اثر اختلاف در امر صلاحیت پرونده به دیوان عالی کشور ارسال شده و به شعبه سوم ارجاع گردیده و رأی شعبه سوم دیوان عالی کشور در پرونده کلاسه ۶۹۷۳/۳/۲ با شماره ۷۱/۱۲/۵ - ۳۸۰۰ به این شرح است :

به موجب بند ۳ ماده ۷ قانون تشکیل دادگاههای حقوقی ۱ و ۲ رسیدگی به دعوی خلع ید مال غیرمنقول مطلقاً و قطع نظر از ارزش و تقویم خواسته در صلاحیت دادگاه حقوقی ۲ قرار داده شده و ارزش خواسته تأثیری در این صلاحیت ندارد الا اینکه مالکیت ملک محل اختلاف اصحاب دعوی واقع شود که بر این تقدیر دعوی مالی خواهد شد و نصاب مذکور در بند ۲ ماده ۷ قانون اشعاری لازم‌الرعايه است بنا به مراتب و با عنایت به اینکه پرونده امر انعکاسی از اختلاف در مالکیت ندارد اقدام دادگاه حقوقی ۲ ساری در زمینه صدور قرار عدم صلاحیت مورخ ۷۱/۱۰/۱۲ وجاهت قانونی نداشته است و با تشخیص صلاحیت دادگاه حقوقی ۲ به استناد ماده ۳۲ لایحه قانونی تشکیل دادگاههای عمومی حل اختلاف می‌نماید و پرونده را جهت رسیدگی به شعبه چهارم دادگاه حقوقی ۲ شهرستان ساری ارسال می‌دارد.

ب - به حکایت پرونده کلاسه ۱۰۸/۷۱ شعبه ۴ دادگاه حقوقی ۲ ساری، بنیاد علوی شهرستان ساری علیه علی گدا و شیرعلی جلالی دعوائی به خواسته خلع ید غاصبانه از قسمتی از پلاک ۲ فرعی از ۱۲ اصلی بخش ۹ ثبت ساری مقوم به مبلغ دو میلیون و یکصد هزار ریال در دادگاه حقوقی ۲ ساری اقامه نموده و به استناد رونوشت سند مالکیت و مادتين ۳۰۸ و ۳۱۱ قانون مدنی تقاضای رسیدگی کرده است دادگاه حقوقی ۲ ساری دعوی را مالی و بهای خواسته را بیش از دو میلیون ریال و رسیدگی را از صلاحیت دادگاه حقوقی یک تشخیص و با صدور قرار عدم صلاحیت شماره ۱۰۸۵-۷۱/۱۰/۱۲ پرونده را به دادگاه حقوقی یک ساری ارسال نموده است دادگاه حقوقی یک شعبه ۲ ساری به استدلال اینکه برابر بند ۲ ماده ۷ قانون تشکیل دادگاههای حقوقی ۱۳۵۷ رسیدگی به دعوی خلع ید دادگاه حقوقی ۲ گذاشته شده مگر اینکه در امر مالکیت اختلاف شود و در این پرونده چنین اختلافی ایجاد نشده رسیدگی را در صلاحیت دادگاه حقوقی ۲ ساری تشخیص و قرار عدم صلاحیت شماره ۴۴۰ - ۷۱/۱۰/۲۸ را صادر نموده و بر اثر اختلاف در امر صلاحیت پرونده برای حل اختلاف به دیوان عالی کشور ارسال و به شعبه ششم دیوان عالی کشور ارجاع شده و شعبه مزبور در پرونده کلاسه ۱۴-۶-۶۹۷۲ رأی شماره ۶/۸۳۹ - ۷۱/۱۲/۲۶ را به این شرح صادر نموده است. باتوجه به محتویات پرونده و بهای خواسته که رأساً از جناب خواهان تعیین گردیده رسیدگی به موضوع در صلاحیت دادگاه حقوقی یک ساری است علیهذا با اعلام صلاحیت دادگاه مزبور حل اختلاف می نماید.

نظریه : در این دو پرونده تحت عنوان خلع ید غاصبانه اقامه شده و خواهان بهای خواسته را در حد نصاب دادگاه حقوق یک معین کرده و دادگاههای حقوقی یک و حقوق ۲ ساری در مورد مالی بودن دعوی یا غیرمالی بودن آن اختلاف نظر پیدا نموده اند و بر اثر اختلاف در امر صلاحیت پرونده ها به دیوان عالی کشور ارسال شده و شعب سوم و ششم دیوان عالی کشور در مقام حل اختلاف رویه های متضاد اتخاذ نموده اند برای روشن شدن مطلب توجه به نکات زیر ضروری است :

ید در اصطلاح فقهی و حقوقی به معنیا استیلا و سلطه و سیطره بر اعیان خارجی است و ذوالید کسی است که عین خارجی را در تصرف دارد و نسبت به آن اعمال حکومت می‌کند و می‌تواند آزادانه هر نوع عمل حقوقی انجام دهد و با این ترتیب متصرف اعیان خارجی که در آن استیلا و سیطره دارد مالک شناخته می‌شود و ماده ۳۵ قانون مدنی که مقرر می‌دارد «تصرف به عنوان مالکیت دلیل مالکیت می‌باشد» ناظر به چنین مواردی است - اثبات خلاف این اماره قانونی هم در ماده ۳۶ قانون مدنی به این عبارت بیان شده است: «تصرفی که ثابت شود ناشی از سبب مملکت یا ناقل قانونی نبوده معتبر نخواهد بود». متصرف اعیان خارجی همیشه ذوالید نیست و بر عین مورد تصرف خود استیلا و سیطره ندارد مانند مستأجر و امین و وکیل و غیره - این نوع ید را ید قبل از مالک یا ید مأذونه می‌نامند بنابراین دعوی دو صورت دارد :

اگر دعوی تحت عنوان غصب اقامه شود مدعی خود را مالک می‌داند و می‌خواهد دلایلی ارائه دهد تا اماره قانونی مذکور در ماده ۳۵ قانون مدنی را که مورد استناد و استفاده متصرف می‌باشد متزلزل و بی‌اثر سازد و نتیجه رسیدگی دادگاه به چنین دعوایی تشخیص مالکیت یکی از متداعبین و فی حد نفسه دعوی مالی است و به این دعوی برمبنای حدیث نبوی (ص) البینه علی من ادعی و الیمین من انکر رسیدگی می‌شود و صلاحیت دادگاه تابع بهای خواسته است.

اما اگر دعوی عنوان غصب را نداشته و خلع ید از متصرفی که ید از مأذون از قبل مالک بوده خواسته شود مانند ید مستأجر و امین و وکیل و امثال آنها، چنین دعوایی غیرمالی است و رسیدگی دادگاه براساس قاعده علی‌الید ما اخذت حتی تودیخ خواهد بود و مدعی علیه باید عین مال را به صاحبش مسترد نماید مگر اینکه مدعی مالکیت شده و ادعای خود را به‌طور مستقیم و یا غیرمستقیم مستند به انتقال از مدعی نماید که در این حالت دعوی مالی بوده و صلاحیت دادگاه تابع نصاب مدعی به می‌شود. «بند ۲

ماده ۱۳ قانون آئین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۱۸»

نتیجه آنکه دعوی خلع ید مذکور در بند ۳ ماده ۷ قانون تشکیل دادگاههای حقوقی یک و دو مصوب ۱۳۶۴ ناظر به دعوی ذوالید علیه ید مأذون از قبل مالک بوده و منصرف از دعوی غصب می‌باشد مکه از ضمانات قهری و از دعاوی مالی مشمول بند ۲ ماده ۷ قانون تشکیل دادگاههای حقوقی ۱ و ۲ راجع به اموال منقول و غیرمنقول است.

معاون اول قضایی دیوان عالی کشور - فتح‌الله یآوری

به تاریخ روز سه‌شنبه ۱۳۷۲/۷/۱۳ جلسه وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عالی کشور به ریاست حضرت آیت‌الله مرتضی مقتدائی رئیس دیوان عالی کشور و با حضور جناب آقای مهدی ادیب رضوی، نماینده دادستان محترم کل کشور و جنابان آقایان رؤسا و مستشاران شعب کیفری و حقوقی دیوان عالی کشور تشکیل گردید.

پس از طرح موضوع و قرائت گزارش و بررسی اوراق پرونده و استماع عقیده جناب آقای مهدی ادیب رضوی نماینده دادستان محترم کل کشور، مبنی بر: «به موجب بند ۳ ماده ۷ قانون تشکیل دادگاههای حقوقی یک و دو مصوب آذرماه ۱۳۶۴ در باب صلاحیت دادگاههای حقوقی ۲ تصریح شده، یکی از موارد صلاحیت مطالبه خلع ید از اعیان غیرمنقول است، در صورتی که اصل مالکیت مورد نزاع نباشد، همانطور که از ظاهر ماده مشخص است، در تعیین صلاحیت برای رسیدگی به اینگونه دعاوی ارزش و میزان خواسته موردنظر نبوده است. در پرونده‌های مطروحه نیز که دعوی تحت عنوان خلع ید غاصبانه اقامه شده، ارزش خواسته تأثیری در صلاحیت ندارد و رسیدگی به موضوع در صلاحیت دادگاه حقوقی ۲ می‌باشد، بنابراین رأی شعبه سه دیوان عالی کشور که با این نظریه انطباق دارد مورد تأیید است.» مشاوره نموده و اکثریت بدین شرح رأی داده‌اند:

رأی شماره: ۱۳۷۲ / ۷ / ۱۲ - ۵۸۵

رأی وحدت رویه هیئت عمومی دیوان عالی کشور

دعوی خلع ید از اعیان غیرمنقول به صراحت بند ۳ ماده ۷ قانون تشکیل دادگاههای حقوقی ۱ و ۲ مصوب سوم آذرماه ۱۳۶۴ از دعاوی غیرمالی و رسیدگی آن در صلاحیت دادگاههای حقوقی دو می باشد و دعوی خلع ید غاصبانه را نیز شامل می شود مگر اینکه در رسیدگی به این نوع دعاوی براساس اظهارات طرفین در موقع رسیدگی در امر مالکیت اختلاف شود که در این صورت نصاب دادگاههای حقوقی معتبر است.

بنابراین رأی شعبه سوم دیوان عالی کشور صحیح تشخیص می شود.

این رأی برطبق ماده واحده قانون وحده رویه قضایی مصوب ۱۳۲۸ برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاهها در موارد مشابه لازم الاتباع است.

روزنامه رسمی ۷۵۵۵-۱/۲۱/۱۳۴۹

حکم شماره ۲۳۲-۹/۱۹/۱۳۴۹

۱۹ - رأی وحدت رویه شماره ۲۳۲ هیأت عمومی دیوانعالی کشور راجع به دعوی اعسار در قبال ضرروزیان ناشی از جرم قابل استماع نیست.

روزنامه رسمی ۷۵۵۵ - ۱/۲۱/۱۳۴۹

رأی شماره ۹/۱۹/۱۳۴۹

شعبه هشتم دادگاه استان مرکزی در مورد درخواست پژوهشی آقای (ح) از رد اعسار نسبت به ضرروزیان مدعی خصوصی در تاریخ ۱۳۴۵/۳/۲۶ چنین نظر داده :

«اعتراض پژوهشخواه مؤثر به نظر می رسد زیرا :

۱ - موضوع توقیف محکوم علیه ضرر و زیان مدعی خصوصی که ضمن حکم کیفری صادر گردیده در ازاء روزانه پنجاه ریال از محکوم به بدوآ در ماده ۶ قانون اصلاح بعضی از مواد آیین دادرسی در ازاء روزانه پنجاه ریال از محکوم به بدوآ در ماده ۶ قانون اصلاح بعضی از مواد آیین دادرسی کیفری بوده و نسخ قانون اعتبار با تغییر مواد آن حذف مقنن نبوده است.

۲ - توقیف محکوم علیه در ازاء روزانه پنجاه ریال بابت محکوم به خصوص مجازات محسوب نیست همانطور که از دعوی ضرروزیان خصوصی در محکمه حقوق

رسیدگی و حکم قطعی صادر گردد محکوم علیه حق دارد از پرداخت محکوم به مدعی اعسار شود در موردی هم که دعوی ضرر و زیان خصوصی به تبع امر کیفری در دادگاه جزا رسیدگی می‌شود به صراحت ماده ۴۹۰ قانون آیین دادرسی کیفری به طریق اجرای احکام محاکم حقوقی است و در چنین مورد هم محکوم علیه می‌تواند مدعی اعسار شود و محکوم به مذکور در مادتين ۲۱ و ۲۲ قانون اعسار اعم از اینکه محکوم به موجب حکم دادگاه حقوقی یا دادگاه جزا معین شده باشد.

۳ - ماده ۱۳۶ مکرر از قانون آیین دادرسی کیفری که در نظیر مورد توقیف کفیل را در ازاء روزانه پنجاه ریال تجویز نموده عسرت کفیل را مانع توقیف دانسته و ماده ۸ قانون اصلاح اراضی دولت و شهرداری‌ها مصوب ۱۳۳۹ هم دعوی اعسار را قابل رسیدگی دانسته و با اتحاد ملاک از این مواد هم می‌توان به دعوی اعسار محکوم علیه حکم ضرروزیان خصوصی که از دادگاه جزا صادر گردیده رسیدگی نمود.

۴ - باتوجه به ماده اول قانون اعسار و تعریفی که از معسر شده و با عطف نظر به ماده اول الحاقی به قانون آیین دادرسی کیفری این نتیجه حاصل است که اگر محکوم علیه حکم ضرروزیان خصوصی مالی معرفی نکرد و یا دسترسی به اموال او نباشد توقیف می‌شود ولی برای اثبات عدم کفایت دارایی می‌تواند دادخواست اعسار بدهد و ماده ۱ الحاقی به موضوع عدم کفایت دارایی محکوم علیه توجه ندارد و این موضوع از شمول ماده ۱ الحاقی خارج است و بهتر است تقدیر دعوی اعسار علم علیه ضرروزیان خصوصی که در ضمن حکم کیفری و به تبع آن از دادگاه جزا صادر گردیده باشد قابل رسیدگی است و ماده ۱ الحاقی به قانون آیین دادرسی کیفری ناسخ قانون اعسار نمی‌باشد و با فسخ قرار پژوهشخواسته پرونده برای رسیدگی ماهوی به دادگاه شعبه ۴ شهرستان تهران اعاده می‌گردد»

برعکس نظریه مزبور شعبه ۱۰ دادگاه استان مرکز به موجب حکم مورخ ۴۸/۶/۲۷ در پرونده کلاسه ۷۵/۴۸ نسبت به تقاضای پژوهشی آقای (الف) از رد اعسار از ضرروزیان ناشی از جرم به شرح زیر رأی داده است :

«خلاصه اعتراضات پژوهش خواه بر دادنامه پژوهش خواسته ایست که با استناد به گواهی گواهان قادر به پرداخت وجه اجراییه نمی باشد و گواهان خود را در این مرحله معرفی خواهد نمود استنباط دادگاه بدوی در مورد اینکه نسبت به ضرر و زیان مدعی خصوصی نمی توان دادخواست اعسار تقدیم نمود صحیح نمی باشد» اعتراضات مشارالیه نسبت به عدم پذیرش دعوی اعسار نسبت به ضرروزیان ناشی از جرم نسبت به دادنامه پژوهش خواسته وارد نمی باشد زیرا باتوجه به ماده ۱ الحاقی به قانون آیین دادرسی کیفری که صریحاً مقرر داشته (هر کس در ضمن تعقیب جزائی به تأدیه مالی اعم از غرامت و ضرر و زیان شاکی خصوصی محکوم شود و با گذشتن ۱۰ روز از تاریخ مطالبه آن را نپردازد در صورتی که مالی معرفی نکرد و با دسترس به اموال او نباشد به درخواست دادستان یا نماینده او در مورد محکوم به راجع به دولت و به درخواست مدعی خصوصی در مورد ضرروزیان در ازاء هر ۵۰ ریال یک روز توقیف می شود) دعوی اعسار پژوهش خواه نسبت به ضرر و زیان ناشی از جرم قابل استماع نمی باشد لذا دادنامه پژوهش خواه تأیید می گردد» از لحاظ صدور دو نظر مغایر از دو شعبه دادگاه استان مرکز مراتب بر طبق ماده ۳ از مواد اضافی به قانون آیین دادرسی کیفری گزارش گردید.

دادستان کل کشور - عبدالحسین علی آبادی

در تاریخ هجدهم آذرماه یکهزار و سیصد و چهل و نه هیئت عمومی دیوان عالی کشور به ریاست جناب آقای عمادالدین میرمطهری ریاست کل دیوان عالی کشور و با حضور جناب آقای عبدالحسین علی آبادی دادستان کل کشور و جنابان آقایان رؤسا و مستشاران شعب دیوان مزبور تشکیل گردید، پس از طرح و بررسی اوراق پرونده و قرائت گزارش و کسب نظریه جناب آقای دادستان کل کشور مبنی بر :

«برای اظهارنظر لازم است در مسائل زیر بحث به عمل آید :

۱ - آیا لفظ غرامت و لفظ جریمه مترادف هستند.

۲ - اقسام جریمه.

- ۳ - آیا جرمه جزائی مجازات محسوب می‌شود.
- ۴ - تعین خصائص جرمه جزائی.
- ۵ - تعیین میزان غرامت یا جرمه.
- ۶ - ضمانت اجرای جرمه جزائی و تحلیل ماده ۱ الحاقی به آیین دادرسی کیفری.
- ۷ - غور و تأمل در استدلالات شعبه هشتم استان مرکز.
- ۸ - مسئولیت عظیم و نقش حیاتی هیئت عمومی دیوان عالی کشور در وظیفه توحید رویه‌های مختلف.
- ۹ - مضار قبول عرضحال اعسار در مورد غرامت و جرمه و محکومیت‌های نقدی

متهم

«قسمت اول - آیا لفظ غرامت و لفظ جرمه مترادف هستند»

لفظ غرامت و لفظ جرمه مترادف هستند و اطلاق می‌شوند به پرداخت اجباری مبلغی وجه نقد به خزانه دولت به‌عنوان تنبیه و سیاست در قانون مجازات فرانسه به جای ایندو کلمه لفظ (Amende) استعمال می‌شود که قوانین جزائی ایران به جای آن گاهی لفظ غرامت و زمانی لفظ جرمه استعمال کرده‌اند.

قسمت دوم - اقسام جرمه

جرمه دو قسمت است جرمه حقوقی و جرمه جزائی.

جرمه حقوقی عبارت است از جرمه‌ای که فاقد جنبه جزائی بوده و رسیدگی به آن در صلاحیت مراجع غیرجزائی می‌باشد و به همین جهت اصول اولیه قواعد کیفری نسبت به آن قابل اعمال نیست.

دو اصل اولیه‌ای که نسبت به جرائم مدنی حکمفرماست عبارت است از :

اول - اینکه جرمه باید از طرف قانونگذار مصرحاً پیش‌بینی شده باشد تا قاضی بتواند آن را مورد حکم خود قرار دهد.

دوم - آنکه چون عنوان تقصیر جزائی بر آن قابل انطباق نیست دادرس نمی‌تواند مبلغ آن را تخفیف دهد و با اجرا آن را تعلیق نماید و یا بالاخره مسئول جرمه را از پرداخت آن معاف کند از این قبیل است جرائم مالیاتی.

خصائص جرائم مالیاتی که مطابق قانون ایران یک جرمه حقوقی محسوب می‌شود به شرح زیر است :

اول - میزان جرمه مالیاتی قابل اصلاح است.

دوم - از اشخاصی که مسئولیت مدنی دارند نیز گرفته می‌شود.

سوم - قابل تعلیق نمی‌باشد.

چهارم - قاعده عدم تعدد بر آن اطلاق نمی‌گردد و کلیه جرائم مالیاتی که باید از یک نفر اخذ شود اعم از اینکه نسبت به یکدیگر اخف باشند یا اشد دریافت می‌گردد.

پنجم - حذف آن از طرف مقنن نسبت به اشخاص که قبلاً مکلف به پرداخت آن بوده‌اند بی‌تأثیر است یعنی به عبارت آخری تصمیم مقنن عطف به ماسبق نمی‌شود.

ششم - افلاس مودی مانع بازداشت او می‌شود.

هفتم - رسیدگی به آن در صلاحیت کمیسیون‌های مالیاتی است و اجرای بازداشت شخص مستنکف از طرف اجرائیات ثبت اسناد به عمل می‌آید.

قسمت سوم - آیا جرمه جزائی مجازات محسوب می‌شود.

جرمه جزائی طبق قانون جزا که عمل یرانهی و یا انجام فعلی را امر نموده از طرف مقنن وضع می‌شود و در واقع ضمانت اجرای تصمیم مقنن محسوب می‌شود.

برای اینکه جرمه خصیصه جزائی پیدا کند باید ناشی از جرم خواه جنایت خواه جنحه و خواه خلاف باشد و در حقیق وصف ضمانت اجرایی آن نسبت به جرائم فوق ماهیت آن را آشکار می‌سازد - بنابراین نوع دادگاه مرجع رسیدگی نمی‌تواند مشخص جنبه جرائمی و یا حقوقی آن شود زیرا ممکن است دادگاه حقوقی طبق قانون خاصی به جرمه جزائی رسیدگی کند از این قبیل است ماده ۱۵ قانون تجارت ایران.

قسمت چهارم - تعیین خصائص جرمه جزائی

خصائص جرمیه‌های جزائی به شرح زیر است :

- ۱ - جرمیه جزائی از طرف مقنن وضع می‌شود و دادرسی نمی‌تواند خارج از موازین قانونی آن را حذف و یا تخفیف دهد.
 - ۲ - جرمیه جزائی خصیصه شخصی دارد و تنها نسبت به شرکاء و معاونین جرم در صورت احراز تقصیر آنان اعمال می‌شود.
 - ۳ - دادرس نمی‌تواند نسبت به کلیه شرکت‌کنندگان در ارتکاب جرم جرمیه واحدی معلوم کند بلکه باید نسبت به هر یک جرمیه علیحده تعیین نماید این قاعده لازمه مجازات محسوب‌شدن جرمیه محسوب می‌شود استثناء این قاعده در مواردی است که مقنن قائل به تضامن که مباین با اصل شخصی بودن مجازات است می‌شود.
 - ۴ - جرمیه جزائی نسبت به اشخاص که مسئولیت مدنی دارند ولی مداخله‌ای در امر جزائی نداشته‌اند قابل اعمال نمی‌باشد مگر اینکه مقنن استثنائاً آنها را در پرداخت جرمیه مسئول قرار دهد.
 - ۵ - جرمیه در صورتی اخذ می‌گردد که تقصیر جزائی مقصر احراز شود ولی اگر کیفیاتی وجود داشته باشد که نتوان متهم را مقصر دانست مانند دفاع مشروع جرمیه اخذ نمی‌شود.
 - ۶ - اگر میزان جرمیه از طرف مقنن ثابت نباشد دادرس می‌تواند به نسبت تقصیر مقصران را معین نماید.
 - ۷ - جرمیه را وقتی می‌توان اخذ نمود که قبل از ارتکاب عمل جزائی از طرف متهم قانون آن را پیش‌بینی کرده باشد.
 - ۸ - تمام کیفیاتی که موجب سقوط جنبه عمومی جرم یا مجازات اصلی می‌شود از قبیل مرور زمان و عفو مردمی و فوت متهم و غیره نسبت به جرمیه جزائی اطلاق نمی‌شود و در صورت تعدد جرم فقط مجازات اشد بموقع اجرا گذاشته می‌شود.
- قسمت پنجم - تعیین میزان غرامت یا جرمیه
- میزان جرمیه جزائی سه نوع است :

۱ - گاهی مقنن میزان آن را به طور ثابت معلوم می کند بنابراین درجه تقصیر متهم یا دارایی او مؤثر نبوده و دادرس مکلف است همان مبلغ ثابت را معلوم کند مانند جرائم مربوط به مواد مخدره.

۲ - بعضی اوقات مقنن میزان جریمه را پیش بینی می کند ولی تعیین میزان مناسب آن را به عهده دادرسی می گذارد، در این صورت دادرس میزان آن را مبتنی بر اندازه قانده متهم از ارتکاب جرم و یا درجه خسارت مجنی علیه می نماید از این قبیل است ماده ۲۱۲ مکرر قانون مجازات عمومی در این مورد مقنن حداقل را معین کرده و تعیین حداکثر را واگذار به تصمیم دادرس نموده است.

ماده ۲۱۲ مکرر - هرکس مرتکب یکی از جرم های مذکور در ماده ۲۰۷ و ۲۰۸ مکرر و ۲۰۹ گردد علاوه بر مجازات مقرر به تأدیه خسارت معنوی مجنی علیه که در هر حال کمتر از پانصد ریال نخواهد بود محکوم می شود.»

۳ - زمان مقنن برای جریمه جزائی حداقل و حداکثر معین کرد دادرس می تواند بین حداقل و حداکثر هم میزان را که مطابق عدل و انصاف تشخیص می دهد تعیین کند مگر در مواردی که قانون او را مجاز کرده که از حداقل (مانند اعطاء کیفیات مخففه) و یا از حداکثر تجاوز کند (مانند تکرار جرم)

قسمت ششم - ضمانت اجرای وصول غرامت یا جریمه
در این قسمت لازم می دانم قبلاً ضمانت اجرائی وصول غرامت که قانون فرانسه قائل شده تذکر دهم.

باید دانست که در فرانسه بازداشت مدیونی که دسترسی به اموال او نیست نسخ شده و نمی توان مانند قانون ایران مدیون مستنکف از تأدیه را بازداشت نمود ولی در امور جزائی بازداشت مدیون در موقعی که از پرداخت جریمه و غرامت و ضرروزیان شاکی خصوصی استنکاف نماید نسخ نشده و به قوت خود باقی است و مدیونی که در اثر تعقیب جزائی محکوم می شود حتی اگر هم معسر باشد طبق مقررات بازداشت می شود.

بازداشت مدیون در اثر تعقیب جزائی او و عدم پرداخت جریمه و زبان شاکی خصوصی گاهی عنوان یک وسیله اجرائی نسبت به محکومین مدنی و زمانی در حکم تشدید مجازات در مورد معسرین تلقی شده تا قربانیان جرم را مورد مسخره قرار ندهد. بنابراین ملاحظه می‌شود که در حقوق جزائی فرانسه بازداشت محکوم در امر جزائی واحد دو خصیصه است گاهی یک وسیله اجرایی مدنی تلقی شده و زمانی یک تدبیر جزائی قانون فرانسه مقرراتی دارد که گاهی با خصیصه اول و زمانی با خصیصه دوم منطبق می‌گردد مقررات مذکور به شرح زیر است :

۱ - بازداشت متهم موجود رفع اشتغال ذمه او از جریمه و زبان مدعی خصوصی نمی‌شود و بعد از تحمل حبس مقرر از بابت آنها اگر متهم دارایی پیدا کرد به اندازه محکومیت نقدی از اموال او ضبط می‌گردد از این مقرر چنان استنباط می‌شود که بازداشت محکوم مجازات بدل از جریمه محسوب نمی‌شود.

۲ - برعکس با وجود اعسار متهم بازداشت بدل از جریمه نسبت به او اعمال می‌شود و این می‌رساند که مقنن فرانسوی بازداشت را یک مجازات بدل از جریمه که جنبه جزائی دارد تلقی کرده است.

۳ - رویه قضایی فرانسه تحمل بازداشت را از طرف متهم در حکم پرداخت جریمه تلقی کرده در اعاده حیثیت قضایی مؤثر دانسته است.

۴ - تاجر ورشکسته در معرض بازداشت بدل از جریمه قرار می‌گیرد زیرا بازداشت از جهت پرداخت جریمه خاصیت جزائی را از جریمه که جنبه جزائی دارد استعاره می‌کند.

۵ - اگر محکوم مورد عفو عمومی قرار گیرد از شاکی خصوصی حق تعقیب از جهت ضرروزیان جرم ارتكابی سلب می‌گردد.

استنتاجات رویه قضایی فرانسه جنبه جزائی بازداشت بدل از جریمه را به خوب جلوه‌گر می‌سازد.

گاردو دانشمند معروف فرانسوی پس از بحث مفصل در این زمینه اظهارنظر می‌کند که بازداشت عنوان ضمانت اجرایی جریمه را دارد و به همین جهت در حکم مجازات و بدل از مجازات قبلی یعنی جریمه می‌باشد.

اینکه برای اظهارنظر نسبت به مورد بحث وارد به تجزیه و تحلیل ماده ۱ الحاقی به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۳۷ می‌شود. قبل از تصویب ماده ۱ الحاقی در قانون اصلاح بعضی از مواد آیین دادرسی کیفری مصو مردادماه سال ۱۳۲۸ ماده ۶ وجود داشته است.

بدین شرح :

«در کلیه امور جزائی هر کس به تأدیه مالی اعم از غرامت و غیر آن به دولت و یا به تأدیه خسارت مدعی خصوصی محکوم گردد و با گذشتن ده روز از تاریخ مطالبه آن محکوم به را نپردازد و دسترسی به اموال او هم نباشد به درخواست دادستان در مورد محکوم به راجع به دولت و درخواست مدعی خصوصی نسبت به خسارت وارده بر او در ازاء هر پنجاه ریال از وجه محکوم به روز توقیف می‌شود و مدت این توقیف در تمام موارد از ۵ سال تجاوز نخواهد کرد. مبدأ توقیف برای وصول محکوم به در مورد کسانی که محکومیت به مجازات حبس درآید از تاریخ خاتمه اجرای مجازات حبس خواهد بود.»

ماده فوق در تاریخ ۱۳۳۷ تحت عنوان ماده ۱ به شرح زیر اصلاح گردیده است.

«هر کس در ضمن تعقیب جزائی به تأدیه مالی اعم از غرامت و ضرروزیان شاکی خصوصی محکوم شود و با گذشتن ده روز از تاریخ مطالبه آن را نپردازد در صورتی که مالی معرفی نکرد یا دسترسی به اموال او نباشد به درخواست دادستان یا نماینده او در مورد محکوم به راجع به دولت و به درخواست مدعی خصوصی در مورد ضرروزیان در ازاء هر پنجاه ریال یک روز توقیف می‌شود مدت توقیف در تمام موارد از ۵ سال تجاوز نخواهد کرد و مبدأ توقیف مذکور در فوق در مورد کسانی که محکومیت به مجازات حبس دارند از تاریخ خاتمه اجرای مجازات حبس خواهد بود.»

با مقایسه این دو ماده با یکدیگر روشن می‌شود که مقنن در دو قسمت ماده ۶ را تغییر داده است :

تغییر اول آنکه جمله «در کلیه امور جزائی» به جمله «درضمن تعقیب جزائی تبدیل یافته است. طبق ماده ۶ سابق اگر زیان دیده خصوصی قبل از طرح دعوی جزائی به دادگاه حقوقی مراجعه می‌کرد و حکم خسارت وارد شده را تحصیل می‌نمود دیگر محکوم نمی‌توانست از حکم اعسار خود استفاده نماید و به ادعای اعسار او ترتیب اثر داده نمی‌شد ولی تبدیل جمله فوق به «درضمن تعقیب جزائی» این نتیجه را دست می‌دهد که اگر زیان دیده خصوصی درضمن جنبه عمومی از دادگاه جزا بخواهد حکم خسارت وارد شده بر او را بدهد فقط در اینصورت است که دعوی اعسار متهم پذیرفته نمی‌شود ولی اگر زیان دیده قبل از طرح دعوی جزائی مراجعه به دادگاه حقوق برای تحصیل حکم خسارت کند دعوی اعسار خوانده پذیرفته خواهد شد.

تغییر دوم - ذیلاً شرح داده می‌شود :

مفهوم جمله دسترسی به اموال او نباشد در ماده ۶ سابق این است که متهم مال دارد ولی آن را مخفی کرده و به همین جهت به اموال او دسترسی نمی‌باشد بنابراین اگر متهمی اساساً مال نداشت این نظر ممکن بود از طرف دادرسان اتخاذ شود که اگر متهمی مال نداشته باشد و بتواند از مرجع صلاحیت‌دار حکم معسر بودن خود را بگیرد باید مصون از توقیف باشد. قانونگذار برای رفع این توهّم در ماده ۱ الحاقی جمله در صورتی که مالی معرفی نکرده را اضافه کرده تا متهمی که در اثر تعقیب جزائی محکومیت پیدا می‌کند اگر هم مالی نداشته باشد از جهت اینکه مجرم می‌باشد نتواند مانند محکومین حقوقی که مرتکب جرم نشده‌اند اعسار را وسیله رهایی خود از بازداشت قرار دهد زیرا اگر معنی جمله در صورتی که مالی معرفی نکرده این باشد که متهم مال دارد ولی مخفی کرده و معرفی نمی‌کند و به همین جهت دسترسی به اموال او میسر نیست لازم نبود این جمله را به عنوان اصلاحی به ماده ۶ سابق اضافه کنند بلکه همان جمله دسترسی به اموال او نباشد کافی بودن پس قطعاً قانونگذار از این اصلاح

منظور دیگری داشته است و آن منظور این است که اگر هم متهمی در اثر نداشتن دارایی مالی معرفی نکند و به عبارت دیگر معسر باشد معذک باید بازداشت شود. بنا به مراتب بالا همانطوری که به قوانین فرانسوی اشاره شد چون جریمه مجازات محسوب می شود بازداشت متهم که بدل است همان خاصیت مبدل منه را پیدا کرده و اعسار نمی تواند آن را خنثی کند در موازین شرعیه هم معترض شده اند که بدل همان خاصیت مبدل منه را پیدا می کند در واجب اختیار نامرتب و واجب اختیار مرتبها صیت مبدل منه به بدل منعکس می شود مثلاً نیم بدل از وضو است و همان خاصیت وضو را در اباحه نماز پیدا می کند.

به علاوه انصاف و عدالت اقتضاء می کند بین شخصی که مرتکب جرم می شود و به حیات افراد و یا ناموس و یا شرافت آنها و یا موجودیت جامعه از جهت اختلاس و یا اشاعه مواد مخدره و یا ارتکاب قاچاق گزند وارد می سازد از لحاظ قبول اعسار فرق باشد و محکومین حقوقی و جزائی در عرض یکدیگر قرار نگیرد.

قسمت هفتم - غور و تأمل در استدلالات شعبه هشتم دادگاه استان

۱ - اینکه نوشته شده اصلاحی که در ماده ۶ قانون اصلاحی بعضی از مواد آیین دادرسی کیفری مصوب مرداد سال ۱۳۲۸ عنوان شده و سپس یا جزئی تغییر ضمن تصویب مواد الحاقی به قانون آیین دادرسی کیفری به صورت ماده اول بیان گردیده صرفاً به منظور تسریع در رسیدگی به امور کیفری بوده و نسخ قانون اعتبار یا تغییر مواد آن هدف مقنن بوده است قابل تأمل است و همانطوری که فرقاً تشریح شد منظور مقنن این بود که نفی توهم اعمال قانون اعسار در مورد بحث بشود.

۲ - اینکه در قرار شعبه هشتم مسطور گردید توقیف محکوم علیه در ازاء روزانه پنجاه ریال بابت محکوم به خصوصی مجازات نسیت همانطور که اگر دعوی ضرروزیان خصوصی در محکمه حقوقی رسیدگی و حکم قطعی صادر گردد محکوم علیه حق دارد از پرداخت محکوم به مدعی اعسار شود و در موردی هم که دعوی ضرروزیان خصوصی به تبع امر کیفری در دادگاه جزا رسیدگی می شود به صراحت

ماده ۴۹۵ قانون آئین دادرسی کیفری به طریق اجرای احکام محاکم حقوقی است و در چنین موردی هم محکوم علیه می‌تواند مدعی اعسار بشود و محکوم به مذکور در مادتين ۲۱ و ۲۲ قانون اعسار اعم است از اینکه محکوم به موجب حکم دادگاه حقوقی یا دادگاه جزا معین شده باشد قابل بحث است چه اینکه :

اگر قبل از طرح دعوی جزائی در دادگاه جزا زیان دیده خصوصی از جهت زیان وارد شده به دادگاه حقوق مراجعه کند و حکم زیان وارد شده بر او صادر گردد البته در این مورد دعوی اعسار قابل قبول است ولی اگر بعد از طرح دعوی در دادگاه جزا و صدور حکم محکومیت متهم مجنی علیه خصوصی برای مطالبه زیان به دادگاه مراجعه کند در این مورد اگر متهم مدعی اعسار شود اعسار او قابل قبول نبوده و حکم اعسار نمی‌تواند او را از بازداشت مصون بدارد در فرض اول دادگاه حقوق حق رسیدگی به جرم را ندارد بلکه از جهت زیان وارد شده به مجنی علیه وارد و رسیدگی می‌شود و رسیدگی به زیان هم ابدأ ملازمه به مسلمیت وقوع جرم ندارد زیرا چه بسا که دادگاه جزا متهم را تبرئه می‌کند ولی معذالک عمل ارتكابی او ایجاد خسارت می‌نماید در این صورت دادگاه حقوق می‌تواند با وجود برادت متهم او را به زینانی که مسبب شده محکوم کند در صورتی که در فرض دوم وقوع جرم مسلم می‌باشد و همانطوری که دادگاه جزا اگر در ضمن رسیدگی به جنبه عمومی به جنبه خصوصی هم رسیدگی می‌کرد عرضحال اعسار قابل قبول نبود در این فرض هم در قبال زینانی که دادگاه حقوقی حکم داده محکوم علیه نمی‌تواند با تسلیم عرضحال اعسار بازداشت خود را خنثی کند.

به علاوه طبق ماده ۱ الحاقی فوق‌الذکر چون فرض این است که دادگاه جزا به امر خسارت مدعی خصوصی در ضمن رسیدگی به جنبه عمومی حکم صادر کرده دیگر فرض مراجعه مجنی علیه به دادگاه حقوق منتفی است.

طبق رویه فرانسوی فوق‌الذکر چون رسیدگی دادگاه حقوق در مورد زیان وارد شده قبل از رسیدگی به جنبه عمومی صورت گرفته و جنبه مدنی دارد و در قانون فرانسوی

هم برخلاف قانون ایران نمی‌توان محکوم علیه را از بابت زیان مدنی بازداشت نمود لذا اگر پس از صدور حکم محکومیت متهم از دادگاه حقوق مراجعه کند و دادگاه حکم به زیان وارد شده بدهد محکومیت او به تبع امر کیفری تغییر ماهیت داده و عنوان جزائی پیدا کرده و به همین جهت عرضحال اعسار قابل قبول نمی‌باشد.

استناد به ماده ۴۹۰ مبنی بر اجرای حکم ضرروزیان مدعی خصوصی که در ضمن حکم جزائی صادر شده است به طریقی است که برای اجرای احکام حقوقی مقرر است قابل قبول نمی‌باشد زیرا مقنن اجرای احکام جزائی را به مثابه اجرای احکام حقوقی مقرر داشته نه عدم اجرای آن را و قبول اعسار در حکم عدم اجرای احکام جزائی است.

۳ - اینکه در قرار مورد بحث نوشته شده ماده ۱۳۶ مکرر از قانون آیین دادرسی کیفری که در نظیر مورد بازداشت کفیل را در ازاء روزانه پنجاه ریال تجویز نموده عسرت کفیل را مانع توقیف دانسته و ماده ۸ قانون اراضی دولت و شهرداری‌های مصوب سال ۱۳۳۹ دعوی اعسار را هم قابل رسیدگی دانسته و با اتخاذ ملاک از این مواد هم می‌توان به دعوی اعسار محکوم علیه حکم ضرروزیان خصوصی که از دادگاه جزا صادر گردیده رسیدگی نمود قابل قبول نمی‌باشد که مالی در صورت عدم احضار مکفول بدهد باید به نحوی که ملتزم شده است عمل کند ناشی از یک عقد حقوقی است و فاقد جنبه جزائی است و به همین جهت همانطوری که در محکومیت‌های حقوقی عرضحال اعسار قابل قبول است نسبت به کفیل معسر هم اطلاق می‌شود.

ثانیاً - قانون اراضی دولت و شهرداری‌ها مصوب سال ۱۳۳۵ ماده واحده مرکب از مقررات حقوقی و جزائی است اگر اشخاصی قبل از تاریخ ۱۳۳۵ به اراضی پیش‌بینی شده در قانون فوق تجاوز نمایند جنبه حقوقی دارد و در صلاحیت هیئت‌های سه نفری که ابدآ دادستانها مداخله نمی‌نمایند جنبه می‌باشد در صورتی که اگر بعد از تاریخ ۱۳۳۵ به اراضی پیش‌بینی شده در آن قانون تجاوز شود رسیدگی به این تجاوز جنبه جزائی پیدا می‌کند و در صلاحیت محاکم جزائی است حال اگر مدعی خصوصی قبل از

طرح دعوی جزائی از طرف دادستان به هیئت سه نفری مراجعه کند و هیئت مذکور حکم به محکومیت وجه نقد صادر نماید طبق مقررات اسناد لازم الاجرا اقدام می شود. کما اینکه ماده ۷ همین قانون این معنی را پیش بینی کرده است و بدیهی است که در اینصورت عرضحال اعسار قبول می شود ولی اگر مدعی خصوصی درضمن طرح دعوی ازطرف دادستان در مرحله جزائی طبق بند ۴ قسمت دوم قانون مصوب ۱۳۳۵ مبنی بر اشخاصی که بعد از تاریخ تصویب این قانون نسبت به اراضی دولت یا بانک های دولتی با اوقاف یا شهرداری و یا اراضی موات بدون رعایت قوانین احیاء اراضی موات یا مردم (با شکایت مدعی خصوصی) تجاوز کرده و تصرفاتی در آن بنمایند رأساً از طرف دادستان مورد تعقیب واقع و علاوه بر خلع ید از آنها به مجازات از ۲ ماه تا ۶ ماه حبس محکوم خواهند شد مطالبه خسارت نماید دیگر عرضحال اعسار قابل قبول نمی باشد همین رویه نیز در قانون چک حکم فرماست.

صرفنظر از استدلالات فوق قانون اراضی دولت و شهرداری های مصوب سال ۱۳۳۵ یک قانون خاص است و هیچگاه قانون خاص نمی تواند ناسخ قانون عام گردد.

۴ - اینکه نوشته شده ماده ۱ الحاقی به موضوع عدم کفایت درائی محکوم علیه توجه ندارد و این موضوع از شمول ماده ۱ الحاقی خارج است قابل قبول نمی باشد زیرا همانطور که در قسمت تجزیه و تحلیل ماده ۱ الحاقی تشریح گردید جمله دسترسی به اموال او نباشد که در ماده ۶ قانون اصلاح بعضی از مواد کیفری مصوب سال ۱۳۲۸ ذکر شد به معنی این است که متهم اموال خود را مخفی کرده و دولت و مدعیان خصوصی دسترسی به آن ندارند مقنن بعداً در مقام اصلاح ماده ۶ برآمده و در ماده ۱ الحاقی جمله در صورتی که مالی معرفی نکرده را اضافه کرده است اینک باید دید معنی جمله اخیر که اضافه شده است چیست؟

اگر ادعا شود که ماده ۱ الحاقی به موضوع فقدان دارایی توجه ندارد و معنی جمله در صورتی که مالی معرفی نکرده این است که متهم مال داشته باشد ولی مخفی کند و به همین جهت معرفی ننماید پس بای جمله دسترسی به اموال او نداشته باشد منظور

مقنن این است که محکوم مال دارد ولی آن را مخفی کرده و دولت به آن دسترسی ندارد بنابراین باید برای جمله در صورتی که مالی معرفی نکرده که قانونگذار بعداً آن را به عنوان اصلاح ماده ۶ سابق اضافه کرده معین دیگری قائل شده و تنها معنی محکمه پسند باتوجه به جمله دسترسی به اموال او نداشته باشد که در صحنه قضایی کشور دارد زیرا ممکن است از یک طرف قانونگذار به واسطه ابهام و همان ماده الحاقی ذکر شده این است که متهم اساساً مالی ندارد که آن را معرفی کند قانونگذار با اصلاح ماده فوق این جمله را عالماً «عامدا» اضافه کرده تا رفع هرگونه توهّم از جهت عدم امکان قابل عرض حال اعسار مرتفع شود.

قسمت هشتم - مسئولیت عظیم و نقش حیاتی هیئت عمومی دیوان عالی کشور در وظیفه توحید رویه های مختلف

دیوان عالی کشور در مورد توحید رویه های مختلفه مسئولیت عظیمی در صحنه قضائی کشور دارد زیرا ممکن است از یک طرف قانونگذار به واسطه ابهام و یا عدم پیش بینی کلیه آثار قضایی حاصله از قانونی را که وضع می کند در معرض تفسیرهای گوناگون قرار گیرد که بعضی از آن تفاسیر مبائن مصالح اجتماعی باشد لذا دیوان کشور که در رأس قوه قضاییه قرار گرفته و مواجه با حقایق زندگانی اجتماعی می باشد باید بر تفسیرهایی که مخالف مصالح اجتماعی است خط بطلان کشیده آن تفسیری را تنفیذ نماید که مطهر منافع حقیقی جامعه است و منظور از وضع قانون هم همین است نه اجرای الفاظ و تفاهیمی که به حیات اجتماعی گزند وارد می سازد.

برای مجسم کردن نقش قوه قضائیه در متناسب کردن قوانین با مصالح اجتماعی لازم می دانم مثالی از رویه قضایی فرانسه در خصوص مالیات که عنوان نظم عمومی دارد و جرائم آن، ذکر نمایم.

مطابق قانون فرانسه عدم پرداخت مالیات و جریمه ای که به آن تعلق می گیرد جنبه جزائی دارد ولی چون قضات آنجا متوجه شدند که اگر بخواهند تمام آثار جزائی را بر آن مترتب سازند به ضرر خزانه دولت منتهی می شود در مقام این برآمدند که برای آن

دو ماهیت قضایی فرض نمایند به این معنی که گاهی جنبه حقوقی و زمانی جنبه جزائی قائل شده و از هر یک از این دو ماهیت متضاد آثار قضایی به نفع خزانه دولت استخراج نمایند و به همین جهت جریمه‌ها را سه قسمت کرده اول جریمه مدنی دوم جریمه جزائی سوم جریمه مالیاتی»

از خصیصه جزائی جریمه‌های مالیاتی نتایج زیر استحصال شده است.

۱ - جریمه‌های مالیاتی باید از طرف محاکم جزائی رسیدگی شود.

۲ - پرداخت آن باید از راه بازداشت مؤدی تضمین شود.

۳ - فقط شخص مؤدی مقصر بایستی محکوم شود نه وراث او.

۴ - محکومیت‌های مالیاتی باید در محل کیفری قید گردد.

۵ - عفو عمومی شامل آنها می‌شود.

۶ - پرداخت آن قابل امهام نیست.

از خصیصه مدنی آن نتایج زیر استنتاج شده است :

۱ - جریمه‌های مالیاتی که ممکن است قابل اصلاح باشند.

۲ - تأدیه آن از طرف اشخاصی که مسئولیت مدنی دارند قابل مطالبه است.

۳ - پرداخت آن قابل تعلیق نمی‌باشد.

۴ - قاعده عدم تعدد نسبت به جریمه‌های مالیاتی اعمال نمی‌شود.

۵ - نسخ آن از طرف قانون بعدی عطف به ماسبق نمی‌شود. و مؤدیانی که طبق

قانون قدیم مالیاتی و جریمه‌ای را که به آن تعلق می‌گیرند نپرداخته‌اند مسئول می‌باشند.

قسمت نهم - مضار قبول عرضحال اعسار در مرد غرامت و جریمه و

محکومیت‌های نقدی متهم

با تشریحاتی که فوقاً داده شده مسلم می‌گردد که چنانچه عرض حال اعسار در

محکومیت‌های نقدی ناشی از تعقیب جزائی قبول شود متضمن نتایج زیر می‌باشد :

۱ - کلیه محکومیت‌های مربوط به اختلاس وجوه دولتی که وزارت دارائی و یا

سایر وزارتخانه‌ها شاکی خصوصی آن تلقی می‌شود با شهادت چهار شاهد تصنعی از

بین می‌رود و ضربه هولناکی به وجوه دولتی که نزد کارمندان به امانت سپرده شده وارد خواهد شد.

۲ - محکومیت‌های جرمیه‌های مربوط به مواد مخدره که یکی از عوامل ارعاب قاچاقچیان به‌شمار می‌رود و موجب می‌شود که این قبیل اشخاص از مبتلا ساختن خود و جامعه احتراز جویند دستخوش اظهارات کاذبه شهود تلقینی که فاقد ملکات اخلاقی بوده و هراسی از اداء شهادت دروغ ندارند خواهد شد با اشاعه مواد مخدره نیروی فعال کشور که سرمنشاء تمام ترقیات مادی و معنوی به‌شمار می‌رود به دیار نیستی سوق داده می‌شود و به‌جای آن رذائل اخلاقی مخصوصاً فساد - بی‌عفتی - بی‌وجدانی و غیره جایگزین خواهد شد.

۳ - با از بین رفتن جرمیه‌های قاچاق - قاچاقچیان حرفه‌ای تحری پیدا کرده و با وارد کردن مصنوعات خارجی ضربت هواسنکی بر صنایع کشوری وارد ساخته و در نتیجه باعث پاشیده شدن کارگاههای تولیدی کشور و گسیل دادن کارگران به ورطه فقر و فلاکت می‌شوند.

۴ - چک که یکی از وسائل مبادلات مهمه در تمام کشورها به‌شمار می‌آید و همواره سعی نموده‌اند ارزش آن را معادل وجه نقد قرار دهند ورق پاره‌ای پیش نخواهد شد و بی‌اعتبار آن موجب رکود در معاملات خواهد شد.

۵ - قربانیانی که در اثر تخطیات مجرمین جان و یا مال و یا ناموس آنها در معرض خطر قرار می‌گیرد با شهادت چهار شاهد ساختگی مورد سخریه متجاوزین به آنها قرار می‌گیرند و این خود موجب می‌شود که روز به روز بر تعداد تبهکاران و تجاسر آنها افزوده شود.

آیا این لطمات که بر پیکر اقتصادی و اخلاقی کشور در اثر قبول اعسار وارد می‌شود نظام جامعه را از بیخ‌وبن واژگون نمی‌سازد. بدیهی است که عدم قبول عرضحال اعسار در موارد فوق‌الذکر موجب می‌شود که بازداشت‌های ممتد جزائی افرادی را که گرایش به ارتکاب جرم دارند خوفناک ساخته و از ارتکاب آن برحذر دارد.

دادستان کل کشور - عبدالحسین علی آبادی

مشاوره نموده به اکثریت آراء چنین بیان عقیده نموده اند :

«چون مراد از وضع ماده ۱ اضافه شدن به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۲۷ حمایت از حقوقی مدعی خصوصی بوده است تا در صورتی که نتواند خسارت خود را وصول کند به درخواست وی محکوم علیه در ازاء هر ۵۰ ریال یک روز توقیف شود و استماع دعوی اعسار در قبال ضرروزیان ناشی از جرم که مورد حکم دادگاه جزائی واقع شده مغایر با روح ماده مزبور است و نظر به اینکه ماده ۴۹۰ قانون آیین دادرسی کیفری در مقام بیان کلی قضیه و منصرف از این معنی است که مقنن خود حکم خاص در باب کیفیت اجرای این قبیل احکام به دست داده است رأی شعبه دهم دادگاه استان مرکز مبین بر عدم استماع دعوی اعسار صحیح و مطابق با موازین قانونی است.

تاریخ: ۱۳۸۷/۴/۹ شماره دادنامه: ۲۲۱ کلاسه پرونده: ۵۰۵/۸۶

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی: سازمان بازرسی کل کشور

موضوع شکایت و خواسته: ابطال تبصره ماده ۴ آیین نامه اجرای ماده ۱۰۸ قانون

برنامه سوم اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.

مقدمه: شاکی در دادخواست تقدیمی خود اعلام داشته است، تبصره ماده ۴ آیین نامه اجرایی ماده ۱۰۸ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران موضوع تصویب نامه شماره ۳۸۳۱۰/ت/۲۳۷۸۲ هـ مورخ ۱۳۷۹/۹/۲۷ هیأت وزیران از جهت انطباق با قانون در کمیسیون تطبیق مصوبات دستگاههای اداری این سازمان مورد بررسی قرار گرفت. تبصره مذکور مقرر می دارد، در مناطق چهارگانه تحت نظارت و مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست، هماهنگی لازم با سازمان به عمل خواهد آمد و محدوده های تعیین شده برای واگذاری در هر استان به آگاهی عمومی خواهد رسید. با عنایت به اینکه اولاً، در تبصره ۴ ماده ۳۱ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع تصریح گردیده «آن قسمت از اراضی جنگلی، جلگه ای

و مراتع و بیشه‌های طبیعی به منظور حفظ و حمایت نسل شکار از طرف سازمان حفاظت محیط زیست با رعایت قوانین و مقررات مربوطه به عنوان پارک وحش یا منطقه حفاظت شده، اعلام گردیده یا خواهد شد و در اختیار سازمان مزبور قرار داشته و یا بعداً قرار خواهد گرفت. قابل واگذاری به غیر نیست» همچنین ماده ۱۶ قانون حفاظت محیط زیست مصوب خرداد ۱۳۵۳ و اصلاحیه بعدی مقرر داشته «کلیه عرصه و اعیان املاک متعلق به دولت واقع در محدوده مناطق مذکور در بند (الف) ماده ۳ همچنین کلیه تالابها به استثنای مرداب بندر انزلی و املاک مذکور، قائم مقام قانونی و مؤسسات یا سازمان‌های مربوط می‌باشد، ولی حق واگذاری عین آنها را ندارد.» بنابراین مناطق چهارگانه تحت نظارت و مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست قابل واگذاری به غیر نبوده است. ثانیاً، مستقاد از آیین‌نامه اجرایی قانون اخیرالذکر تنها بهره‌برداری از این اراضی آن هم در موارد خاص امکان‌پذیر است. ثانیاً مقنن در ماده ۱۰۸ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی فقط واگذاری اراضی قابل واگذاری را به دولت اجازه داده و هیچگاه از این ماده مجوز واگذاری مناطق چهارگانه تحت نظارت و مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست (که به موجب قوانین مذکور در بند یک ممنوع گردیده است) استنباط نمی‌گردد، بنا به مراتب تبصره ۴ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۰۸ قانون برنامه سوم توسعه برخلاف قوانین یادشده بوده و تقاضای ابطال تبصره ۴ آیین‌نامه مذکور را دارد.

۱ - مدیرکل دفتر امور حقوقی دولت در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۳۳۰۶/۴۲۳۶۳ مورخ ۱۳۸۷/۳/۲۵ مبادرت به ارسال تصویر نامه‌های شماره ۶۱۸۸/۴۱۰ مورخ ۱۳۸۷/۲/۲ وزارت نیرو و ۸۷/۱/۴۸۱۸ مورخ ۱۳۸۷/۲/۳ سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری نموده است. در نامه مدیرکل حقوقی وزارت نیرو آمده است. اراضی موضوع بند (الف) ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۳ هستند که در ماده ۱۶ همان قانون واگذاری عین آنها ممنوع گردیده است. بنابراین چنین استنباط می‌شود که بهره‌برداری از آنها از طریق اجازه ممنوعیتی نداشته باشد. لکن به

فرض آنکه واگذاری بخشی از اراضی موصوف براساس تبصره ۳ ماده ۳۱ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع به‌طور مطلق ممنوع شده باشد در ماده ۳ آیین‌نامه موردنظر موضوع تصویب‌نامه شماره ۳۸۳۱۰/ت/۲۳۷۸۲ هـ مورخ ۱۳۷۹/۹/۲۷ هیأت وزیران مرجع تعیین اراضی مستعد قابل واگذاری تعیین گردیده که حسب وظایف قانونی خود در کار گروه تعیین شده بررسی و اقدام نمایند. لذا تبصره ذیل ماده ۴ نیز باتوجه به ممنوعیت واگذاری اراضی مناطق چهارگانه و به‌منظور جلوگیری از دخل و تصرف در این مناطق پیش‌بینی گردیده و منظور از آگهی محدوده‌های تعیین‌شده جهت واگذاری، اراضی خارج از مناطق چهارگانه مذکور است. ریاست سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور نیز در پاسخ ارسالی به اشاره به تبصره ۴ ماده ۳۱ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها که حکایت از عدم امکان واگذاری مناطق چهارگانه محیط زیست دانسته و بند (ب) ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی قانون واگذاری و احیاء مصوب سال ۱۳۵۹ که دارای ممنوعیت مطلق واگذاری است. لذا خواسته سازمان بازرسی کل کشور را مطابق موازین حقوقی و قانونی دانسته است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسا و مستشاران و دادرسان علی‌البدل شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

به صراحت ماده ۱۶ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۳ حق واگذاری عین عرصه و اعیان املاک متعلق به دولت واقع در محدوده مناطق پارک ملی - آثار طبیعی ملی - پناهگاه حیات وحش منطقه حفاظت‌شده موضوع بند (الف) ماده ۳ قانون مزبور و همچنین تالابهای متعلق به دولت که در اختیار سازمان حفاظت محیط زیست قرار دارد، ممنوع اعلام شده است. نظر به اینکه حکم مقرر در ماده ۱۰۸ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹ موضوع واگذاری اراضی بزرگ با مقیاس اقتصادی در عرصه‌های منابع طبیعی به نیروهای متخصص و کارآفرینان بخش آب و کشاورزی با رعایت مقررات مربوط

منصرف از ممنوعیت مقرر در ماده ۱۶ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست است بنابراین تبصره ماده ۴ آیین نامه اجرایی ماده ۱۸۰ قانون فوق الذکر که مبین واگذاری مناطق چهارگانه تحت نظارت و مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست می باشد، مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات قوه مجریه در وضع مقررات دولتی تشخیص داده می شود و مستنداً به قسمت دوم اصل یکصد و هفتاد قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده یک و بند یک ماده ۱۹ و ماده ۴۲ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۸۵ ابطال می گردد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

معاون قضایی دیوان عدالت اداری